

ॐ

వేదములు

విచారణ

యజుర్వేదం

సదాశివ సమారంభం

గురు దక్షిణామూర్తి

గురు వేదవ్యాస మహర్షి

గురు కృష్ణ మహర్షి

గురు నారద మహర్షి

గురు వాల్మీకి మహర్షి

గురు శ్రిక్ష్కుష్ణ

శంకరాచార్య మధ్యమాం

గురు దత్తాత్రేయ

గురు బాలాజీ

గురు గోతమ బుద్ధ

గురు ఆదిశంకరాచార్య

గురు రామానుజాచార్యులు

గురు జ్ఞానేశ్వర్

గురు రవిదాస్

గురు కబీర్ దాస్

గురు చైతన్య మహా ప్రభువు

గురు నానక్

గురు రాఘవేంద్ర స్వామి

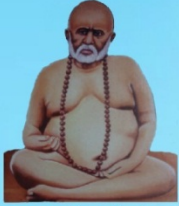

గురు వీరబ్రహ్మేంద్ర స్వామి

యోగి నేమన

అస్మదాచార్య పర్యంతం

గురు త్రిలింగ స్వామి

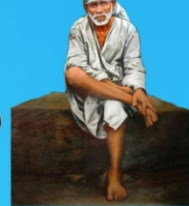
గురు లాహిరి మహాశయ

గురు రామకృష్ణ పరమహంస, అమృత కారదాదేవి

గురు వివేకానంద

గురు సాయి బాబా

గురు అరవింద్

గురు రమణ మహర్షి

గురు యోగానంద

గురు భక్తవేదాంత ప్రభుపాద

గురు మహాయోగిస్వామి

గురు విద్యాప్రకాశానందగిరి

గురు చంద్రశేఖర పరమాచార్య

వందే గురుపరంపరాం..

నన్ను “నేను” తెలుసుకోవటానికి

నన్ను “నేను” మార్పుకోవటానికి

నన్ను “నేను” చేరుకోవటానికి

మరియు అత్యుత్తమ జీవన విధానానికి

కావలసిన భక్తి,జ్ఞాన,కర్మ,ధర్మ సమాచారం ఒకేచోట తెలుగులో ఉచితంగా!

సాధారణంగా వేదాంతం తెలుసుకోవాలనే కోరిక వుంటుంది, కాని గ్రంథాలు అందుబాటులో లేవు. ఇంకొకరి దగ్గర గ్రంథాలు వుంటాయి, కాని జిజ్ఞాసువులకి ఎక్కడ ఉన్నవో తెలియదు. అలాగే కొన్ని లైబ్రరీ లో కొన్ని రకాల పుస్తకాలు మాత్రమే లభ్యం అవుతున్నాయి. మహానుభావులైన సాధకులు, జిజ్ఞాసువులు జ్ఞాన ప్రచారార్థం తాము సేకరించిన విలువైన గ్రంథాలను **ఆర్కైవ్** వెబ్ సైట్ ద్వారా eBOOK(PDF) రూపంలో అందిస్తున్నారు. వారు చేస్తున్న జ్ఞాన యజ్ఞానికి సాయి రామ్ కూడా తమవంతుగా సహాయం చేసే కార్యక్రమంలో భాగంగా వారి గ్రంథాలను సాయి రామ్ ద్వారా కూడా అందచేస్తున్నాము, ఇందుకు మేము వారికి కృతజ్ఞత తెలియచేసుకుంటున్నాము. కనుక ప్రతి ఒక్కరు ఈ సదవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకోగలరు. ఇందుకు సహాయం చేసిన ఆర్కైవ్ సైట్(<https://archive.org>), గూగుల్ సైట్(<https://www.google.co.in>),మైక్రోసాఫ్ట్ సైట్ (www.microsoft.com) వారికి కూడా మేము ఋణపడివున్నాము. సాయి రామ్ సేవక బృందం కోరుకొనేది ఒక్కటే, ప్రతి ఇల్లు ఆధ్యాత్మిక జ్ఞాన గ్రంథాలతో నిండిపోవాలన్నదే మా కోరిక.

ఈ గ్రంథాలను ఉచితంగా ఆన్ లైన్ లో చదువుటకు, దిగుమతి(డౌన్లోడ్) చేసుకొనుటకు గల మార్గాలు:

- 1) **ఆర్కైవ్** వారి వెబ్ సైట్: <https://archive.org/>
- 2) సాయి రామ్ వెబ్ సైట్: <http://www.sairealattitudemanagement.org>
- 3) సాయి రామ్ గూగుల్ సైట్: <https://sites.google.com/site/sairealattitudemanagement>
- 4) ఆర్కైవ్ వెబ్ సైట్: <https://archive.org/details/SaiRealAttitudeManagement>

ఈ జ్ఞాన యజ్ఞం పై గల సలహాలు,సూచనలకు సేవక బృందాన్ని సంప్రదించుటకు: sairealattitudemgt@gmail.com.

సాయి రామ్ భక్తి,జ్ఞాన సమాచారం: <https://www.facebook.com/SaiRealAttitudeManagement>

సాయి రామ్ భక్తి,జ్ఞాన సంబంధ వీడియోలు: <https://www.youtube.com/user/sairealattitudemgt>

ఈ జ్ఞాన యజ్ఞంలో ప్రతి ఒక్కరు పాల్గొని, ఈ అవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకొని,మీరు సంతృప్తులైతే మరొక సాధకునికి, జిజ్ఞాసువులకు మార్గం చూపించగలరని ఆశిస్తున్నాము.

గమనిక: భక్తి,జ్ఞాన ప్రచారార్థం ఉచితంగా eBook రూపంలో సాధకులు,జిజ్ఞాసువులు **ఆర్కైవ్** వెబ్ సైట్ ద్వారా అందించటం జరిగింది. ఈ గ్రంథముపై వ్యాపార,ముద్రణ హక్కులు వారికి గలవు.వారిని సంప్రదించగలరు.

SaiRealAttitudeManagement(SAI RAM) - సాయి నిజ వ్యక్తిత్వ నిర్వహణ(సాయి రామ్)

* సర్వం శ్రీ సాయి నాథ పాద సమర్పణమస్తు*

ఆర్కైవ్ వారి వెబ్ సైట్:

<https://archive.org/>

Internet Archive: Digital Li x

← → ↺ 🏠 <https://archive.org>

ARCHIVE

Web Video Texts Audio Software About Account TVNews OpenLibrary

Donate | Store | Blog | FAQ | Jobs | Volunteer Positions

Universal access to all knowledge

Search: All Media Types 🔍 Advanced Search

Hello Komireddy (not you? sign in or log out) Upload

Announcements (more)

Millions of historic images posted to Flickr
Zoia Horn, librarian and activist, dies
Working to Stop Rewriting Copyright Laws via TPP Treaty

Web 426 billion pages saved over time

[BROWSE HISTORY](#)

Welcome to the Archive [RSS](#)

The Internet Archive, a 501(c)(3) non-profit, is building a digital library of Internet sites and other cultural artifacts in digital form. Like a paper library, we provide free access to researchers, historians, scholars, the print disabled, and the general public.

Video 1,721,625 movies [Browse \(by keyword\)](#)

Curator's Choice (more)

Noveltoon: The Stupidsticious Cat
A very superstitious cat tries to catch Buzzy for breakfast but Buzzy outsmarts him. Animation by...

Recent Review
Little Ol Bosko In Bagdad
Average rating: ★★★★★

Live Music 131,731 concerts [Browse \(by band\)](#)

Curator's Choice (more)

Yarn Live at Towne Crier Cafe on 2014-02-16
01. intro 02. Time Burns On 03. I Hate You 04. Down On Your Luck 05. Lost Cause 06. Christopher...

Recent Review
Grateful Dead Live at Merriweather Post Pavilion on 1985-06-30
Average rating: ★★★★★

Audio 2,095,303 recordings [Browse \(by keyword\)](#)

Curator's Choice (more)

contra32: Infex - Type-E
How exactly does one create a golem? Although there are many variations in recorded methods and...

Recent Review
KM/TB Sol Rezza 2014
Average rating: ★★★★★

Texts 6,509,320 texts [Browse \(by keyword\)](#)

Curator's Choice (more)

The Orchid world. A monthly illustrated journal...
No more published

Recent Review
الأسطوانة الرابعة 04 - أبحاث علمية - تربية وتعليم
Average rating: ★★★★★

Most recent posts (write a post by going to a forum) [more...](#)

Subject	Poster	Forum	Replies	Date
PLEASE DELETE	kiwi0000	forums	0	1 hour ago
Re: Please change identifier	FishAndChipsWWEW	moviesandfilms	0	2 hours ago
Re: Please change identifier	FishAndChipsWWEW	moviesandfilms	0	2 hours ago
Re: Please change identifier	FishAndChipsWWEW	moviesandfilms	0	2 hours ago
Re: Please change identifier	FishAndChipsWWEW	moviesandfilms	0	2 hours ago
Re: Please change identifier	FishAndChipsWWEW	moviesandfilms	0	2 hours ago
Re: Please change identifier	FishAndChipsWWEW	moviesandfilms	0	2 hours ago
Re: HELP!! need shows recommendations	wmonola	GratefulDead	0	2 hours ago
Re: You don't have to ask, cause you already know	wmonola	GratefulDead	0	2 hours ago
Re: HELP!! need shows recommendations	wmonola	GratefulDead	0	2 hours ago

Institutional Support

అతి విశిష్టం ఈ దానం!

“దానాలలోకెల్లా ఆధ్యాత్మిక విద్యాదానం చాలా శ్రేష్టమైంది! దాని తరువాతిది లౌకిక జ్ఞానదానం, ప్రాణదానం, అన్నదానం” అని వ్యాసమహర్షి చెప్పారు.

మన ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం భారతదేశ హద్దులలో నిలిచి పోకూడదు. లోకమంతటినీ ఆవరించాలి! ఇలా లోకవ్యాప్తమైన ధర్మప్రచారాన్ని మన పూర్వులు చేశారు. హైందవ వేదాంతం ఎన్నడూ ఈ దేశం దాటి పోలేదని చెప్పేవారూ, మతప్రచారార్థం తొలిసారిగా, పరదేశాలకు వెళ్ళిన సన్యాసిని నేనే అని చెప్పేవారూ, తమ జాతిచరిత్ర నెరుగని వారే! ఇలాంటి సంఘటనలు ఎన్నోసార్లు జరిగాయి. అవసరమైనప్పుడల్లా, భారతీయ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానప్రవాహం వెల్లువలా లోకాన్ని ముంచెత్తుతూ వచ్చింది.

రాజకీయ ప్రచారాన్ని రణగొణధ్వనులతో, యోధులతో సాగించవచ్చు. అగ్నిని కురిపించి, కత్తిని జళిపించి, లౌకిక జ్ఞానాన్నీ సంఘనిర్మాణ విజ్ఞానాన్నీ విరివిగా ప్రచారం చేయవచ్చు. కానీ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానదానం కళ్ళకు కనిపించకుండా, చెవులకు వినిపించకుండా కురుస్తూ, రోజూ పువ్వుల రాసుల్ని వికసింపజేసే మంచులాగా నిశ్శబ్దంగా జరగవలసి ఉంది. భారతదేశం నిరాడంబరంగా, లోకానికి మళ్ళీ మళ్ళీ చేస్తూ వచ్చిన దానమిదే!

మిత్రులారా! నేను అవలంబించే విధానాన్ని తెలియజేస్తాను వినండి. భారతదేశంలోనూ, ఇతర దేశాల్లోనూ మన పారమార్థిక ధర్మాలను బోధించడానికి తగినవారుగా మన యువకుల్ని తయారు చేయడానికై భారతదేశంలో కొన్ని సంస్థలను నెలకొల్పాలి! ఇప్పుడు మనకు కావలసింది బలిష్ఠులు, జవసంపన్నులు, ఋజువర్తనులు, ఆత్మ విశ్వాసపరులు అయిన యువకులు. అలాంటి వారు నూరుమంది దొరికినా, ప్రపంచం పూర్తిగా పరివర్తన చెందగలుగుతుంది!!

ఇచ్చాశక్తి తక్కిన శక్తులన్నీ కన్నా బలవత్తరమైంది. అది సాక్షాత్తూ భగవంతుని దగ్గరి నుండి వచ్చేదే కాబట్టి దాని ముందు తక్కినదంతా లొంగిపోవలసిందే. నిర్మలం, బలిష్ఠం అయిన ‘ఇచ్చ’ (సంకల్పం) సర్వశక్తిమంతమైంది. దానిలో మీకు విశ్వాసం లేదా? ఉంటే మీ మతంలోని మహోన్నత ధర్మాలను ప్రపంచానికి బోధించడానికై కంకణం కట్టుకోండి. ప్రపంచం ఆ ధర్మాల కోసమై ఎదురుచూస్తోంది. అనేక శతాబ్దాలుగా ప్రజలకు క్షుద్రసిద్ధాంతాలు నేర్పడం జరిగింది. వారు వ్యర్థులని ప్రపంచమంతటా బోధలు జరిగాయి. ఎన్నో శతాబ్దాల నుండి వారు ఈ బోధనల వల్ల భయభ్రాంతులై, పశుప్రాయులైపోతున్నారు. తాము ఆత్మస్వరూపులమనే మాటను వినడానికైనా వారెన్నడూ నోచుకోలేదు. “నీచాతినీచుడిలో కూడా ఆత్మ ఉంది. అది అమృతం, పరమ పవిత్రం, సర్వశక్తిమంతం, సర్వవ్యాపకమైనది” అని వారికి ఆత్మను గురించి చెప్పండి. వారికి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని ప్రసాదించండి. ❖

మూలం: శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ - ఫిబ్రవరి 2014

శుక్లయజుర్వేదీయ సంహిత

వేదభాస్కరుడు

ఓంనమో వేద పురషాయ

హృదయందక్షిణం చాక్షి మండలంచాధిరుహ్యయః!

చేష్టతేతమహం నౌఽముగ్యజుస్సామంగ్రహం ||

భగవానుడునన్ను అనుగ్రహించాడు. కేవలం పరమాత్మునికరుణా కటాక్షం వలన శ్రీమద్రామాయణ(1963), శ్రీమహాభారత(1994), శ్రీమహాభాగవత(1970) గ్రంథాలను ఆంధ్రవచనంలో రచించగలిగాను. భారత సంస్కృతికి మూలస్థంభాలు ఆ గ్రంథాలు. ఆ మూడింటినీ ఒక్కడు రచించినదృష్టాంతాలు అరుదు.

భగవదనుగ్రహంలేక ఏ కార్యము ప్రారంభంకాదు. కొనసాగదు, పూర్తికాదు, ఏలనన సకల కర్మలు భగవదధీనములు.

ఈ మూడుమహాగ్రంథాలను శ్రీరామా పబ్లిషర్, సిద్ధంబర్బజూర్, హైదరాబాద్- 012 వారు ప్రచురించారు. అందుబాటులో ఉంచారు.

కేవలం భగవదనుగ్రహం వలన నాలుగువేదాల వచనానువాదంచేశాను. ఇది మానవమాత్రులకు అసాధ్యకార్యం. భగవానుడునన్ను ప్రోత్సహించాడు. వ్రాయించాడు. కాకున్నవార్థక్యంలో, బలహీనశరీర మనస్సులతో ఇంతటిమహత్కార్యంనావంటి సామాన్యునికి సాధ్యం కాదు.

వేదం అనువదించాలనే ఆలోచన ఆరున్నరపదులుదాటింతరువాత రావడం ఏంటి? అది ఆవేశం కావచ్చు. ఆరాటం కావచ్చు. అణగిపోరాదా! పోదే! పట్టుకొని వదలదే? ఇదేమైన సామాన్యకార్యమా? ఉత్తరమా! కథయా! నవలయా! వేదమంటే వేదం!! సామాన్యం కాదు. సాధారణం కాదు. అసామాన్యం! అసాధారణం! అదేమన్నా మానవప్రోక్తమా?

“పురుష ఏవేదగ్ం సర్వం యద్భూతం యచ్ఛభవ్యం”

సర్వమూవేద పురుషుడే. జరిగిందీ, జరుగనున్నదీ సర్వమూ వేదమే!

వేదం హిమవదున్నతం. ఆకాశమంటి ంశాలం. సముద్రమంతటిగహనం, గంభీరం. వాయువు వలె సర్వవ్యాప్తం.

వేదం అంత గొప్పది. నేను ఎంతో చిన్నవాణ్ణి. నేనేంటి? వేదానువాదంగురించి

ఆలోచించడంఏంటి? రచనకు పూనుకోవడంఏంటి?

ఇదికేవలం భగవదనుగ్రహం.అంతకన్న వేరు కాదు.

ప్రతిప్రాణికి పరిపిత శక్తిఉంటుంది. అదీ పరాత్పరుడుప్రసాదించే. ఆ శక్తివరకు ఏదైనా చేస్తేఅతని శక్తి అనవచ్చు.చెప్పంటే చెప్పుకోవచ్చు.వప్పుకున్నావప్పుకోవచ్చు.

కానిశక్తికి యించిన కార్యం చేసిందంటే?చీమ కొండను కదిలించిందంటే?దోమ ఆకాశానికి ఎగిరిందంటే?బిందువు సముద్రాన్నియంగిందంటే? ంచిత్రంకదా? ఆశ్చర్యం కదా? అచ్చెరువుకదా! అయినా అప్పుడప్పుడూఅలాంటిం జరుగుతాయి.అది కేవలం భగవదనుగ్రహంవలన జరుగుతాయి!

అలాంటిదేనేను వేదాధ్యయనానికిపూనుకోవడం. అర్థం చేసికొనడం.అనువదించడంఆశ్చర్యకరమేమరి! ంకుకాదు. వ్రాసిన వాణ్ణినాకే ఆశ్చర్యం?! ఆంధ్రసాహిత్యచరిత్ర వేయేళ్ళునిండింది. ఇందులోఎంత మంది మహాకవులు! మహనీయులు!మహితాత్ములు!మహానుభావులుఎవరి కారణాలు వారిం.ఎవరూ నాలుగు వేదాలఅనువాదానికి పూనుకోనేలేదు. అంతటిసుదీర్ఘ కాలంలో భగవానుడునాకే సంకల్పం కలిగించాడు!మరి ంచిత్రమేకదా! అచ్చెరువే కదా!ఆశ్చర్యమే కదా!

“ఒనరన్నన్నయ తిక్కనాదికవులీయ్యుర్వింబురాణావళుల్
తెనుగుల్సేయుచు మత్పురాకృతశుభాధిక్యంబుదానెట్టిదో
తెనుగుంజేయరు మున్నుభాగవతమున్దీనిన్ దెనింగించినా
జననంబున్సఫలంబు చేసెదబునర్జన్మంబులేకుండగన్”

అన్నాడుభక్తి శిఖామణిబమ్మెర పోతనామాత్యుడు.అది నాకూ వర్తించవచ్చు.కాని అంత అందంగా చెప్పడంరాదు. అందుకే గంటం తేనెలోముంచి వ్రాసిన పోతనపద్యం ఉదాహరించాను.

పోతనామాత్యుడనాకు ఆదర్శం. అతనికి సాటిరాలేను. అందుకే వచనాన్నివరించాను.

ఇమ్మనుజేశ్వరాధములకిచ్చి,పురంబులు వాహనంబులున్
సొమ్ములుగొన్ని పుచ్చుకొని సొక్కి, శరీరముబాసి కాలుచే
సమ్మెటపోటులంబడకసమ్మతి శ్రీహరికిచ్చి చెప్పె నీ
బమ్మెరపోతరాజొకడు భాగవతంబుజగద్ధితంబుగన్

పోతనమనుజేశ్వరాధములకుఅంకితం ఇవ్వలేదు.నేనూ కాసుకు ఎవరికీ అంకితంఇవ్వలేదు. మహానుభావుడుపోతన జగత్హితానికి భాగవతంరచించాడు. నేనూఏ రజనా కాసుకోసం గాని, కీర్తి కోసంగాని చేయలేదు.నా ధర్మంగా

రచించాను.జనుల కోసం రచించాను.రచన చేసి ఆర్జించిందిఅతి తక్కువ!

బాలరసాల పుష్ప నవపల్లవకోమలకావ్యకన్యకన్
గూళలకిచ్చియప్పడుపుగూడు భుజించుటకంటె సత్కవుల్
హాళికులైననేయి యంతకు నాయతిలేనినాడుగొ
ద్దాలికులైననేయి నిజాదారసుతోదరపోషణార్థమై

పోతనదిగాచెప్పబడుతున్నఈ పద్యం మంచన'కేయూరబాహుచరిత్ర' 1-13లోనిది.

నేనూనిజదార సుతోదర పోషణార్థంఉద్యోగం చేసుకున్నానుతప్ప కాసుకు కావ్యాన్ని
అమ్ముకోలేదు,71 సంవత్సరాల జీతంలోఒకణ్ణి అర్థించి ఎరుగను.

నాబాల్యంలోనూతండ్రిగారు వేదంలోనిదిఅని చెప్పబడేదిగువ శ్లోకం
ఉదాహరిస్తుండేవారు.

“దంతాన్ధావయేత్ ప్రాతఃపలాశ వట పిప్పలైః”

ఉదయంపళ్లు తోముకోవాలి-మోదుగు, మర్రి, రాం పుల్లలతోదంతధావనంనుంచి
జీతంసమస్తం వేదంలోవరించబడిందనిచెప్పడం వారి ఉద్దేశ్యం.

ఆనాడేనాకు వేదం ఏద ఆసక్తికలిగింది. మాది ంద్వితీకుటుంబం. ఇంట్లో ఆంధ్ర,ద్రాండ్,
సంస్కృత గ్రంథాలుఅనేకం ఉండే. వాటిలోవేదం వెదకాలనినా ఆతురత. అలా
వెదుకుతూనేను పడిపోయాను.నా ఏద భారీ గ్రంథాలుపడ్డాయి. ఆ చప్పుడుకు
ఇంట్లోనివాళ్లంతా ఉరికి వచ్చారు.గ్రంథాలు తీశారు. నన్నుబయటకు తీశారు.

“ఏంవెదుకుతున్నావు?”మా నాయన అడిగారు.వారి ధ్వనిలో ంసుగూ ఉంది,కోపం
ఉంది.

“వేదం”అన్నాను.

నాయనఅంత కోపంలోనూ పగలబడినవ్వారు-వారిని చూచిఅంతా నవ్వారు.

నేనుచిన్నబుచ్చుకున్నాను.

“వేలెడులేడు వేదం చదువుతాడట”అన్నారు నాయన. వారుఈ ంషయం
చాలమందికిసగర్వంగా చెప్పుకున్నారు!.

రెండోప్రపంచ యుద్ధంజరుగుతున్న రోజుల్లోనేను 5,6
తరగతిచదువుతున్నాననుకుంటానలుగురు కలిసినచోట వేదప్రస్తావనవచ్చేది.
హిట్లర్మన వేదాలు ఎత్తుకుపోయాడు.వేదాలననుసరించేబాంబులు
చేస్తున్నాడు.జర్మనులు ఆర్యులు.హిట్లర్ గెలవాలిఅనుకునేవారు. ఇంగ్లీషు వారిఏద

ద్వేషంతో హిట్లరు గెలవాలనే వారసుకుంటా. మరొక కారణమూ ఉంది. హిట్లరు పతాకంలో “స్వస్టిక్” ఉండేది. హిట్లర్ తనను ఆర్యుడు అనుకునేవాడు. ఆర్యుల కేలోకాలను పాలించే అధికారం ఉందనుకునేవాడు. “కృణ్వంతో ంశ్వమార్యం” లోకాన్ని ఆర్యమయంచేద్దాం అనేది అతని నినాదం.

“కృణ్వంతో ంశ్వమార్యం” కు హిట్లరు దిక్కువ్యాఖ్యానం. లోకమంతటినీ సభ్యసమాజంచేద్దామని అసలు అర్థం. రాజకీయ ఆధిపత్యం వేద నినాదం కాదు. సమాజాలను సంస్కరించడం వేదపు లక్ష్యం. ఈ ంషయాలు తరువాతి అవగాహన. ఆనాడు నేనూ హిట్లరు గెలవాలనే అనుకున్నాను.

తదుపరి కాలంలో నాకు ప్రజా ఉద్యమాలతో సంబంధం ఏర్పడింది. బోల్షింక్

రష్యామా ిద అనంత ప్రభావం వేసింది. రాజకీయ అవగాహన ఏర్పడింది. జాతి దురభిమానం ప్రమాదకరం అని అర్థం అయింది. అప్పుడు హిట్లర్ ఓడాలను కున్నాను.

ప్రజాస్వామ్యం గెలవాలనుకున్నాను. హిట్లర్ ఓడాడు. ప్రజాశక్తులు ంజయం సాధించాయి!

నేను నిజాం వ్యతిరేక సాయుధ పోరాటంలో పాల్గొన్నాను. 1948లో నిజాం రాజ్యం ిద పోలీసు చర్య ంజయవంతం అయింది. నిజాం రాజ్యం భారత యూనియన్ లో లీనం అయింది. కొద్దిరోజుల్లోనే వచ్చిన స్వాతంత్ర్యం ‘మేడిపండు’ అని తేలిపోయింది. ప్రాణాలకు

తెగించి పోరాటం జరిపిన వారు బీకారులైనారు. నిన్నటి నిజాం తొత్తులు ఖద్దరు కట్టి రాజ్యమేలారు!

పోరాట కాలంలో ంష్లవ సాహిత్యం అధ్యయనం చేశాం. దాంతో భారతీయ సాహిత్యం ంషయంలో ంముఖత ఏర్పడింది. ంముఖత సరైన పదం కాదు. అసహ్యం ఏర్పడింది అంటే వాస్తవం అవుతుంది. భారతీయ సంస్కృతీ సాహిత్యాలకు ఆంగ్ల సాహిత్యంతో బాటు వామపక్షాలు ద్రోహం చేస్తున్నాయనే దినేటి నా నిశ్చితాభిప్రాయం.

వామపక్ష సాహిత్యం ప్రభావం నుంచి బయటపడడం దుర్లభం. అయితే నాకు గల సంప్రదాయ ప్రభావమో, భగవదనుగ్రహమో నేను ఆ ప్రభావం నుంచి బయటపడ్డాను. కాని కమ్యూనిస్టు పార్టీలను గాని, కమ్యూనిస్టు సాహిత్యాన్ని గాని ద్వేషించడం లేదు.

ద్వేషించడం నా స్వభావానికి ంరుద్ధం!

అలా బయట పడ్డాను. భారత సాహిత్య, సంస్కృతులను పునరధ్యయనం చేశాను. అప్పుడు భారత సాహిత్యం హిమవదున్నతం. అనన్య సామాన్యం అని అర్థం అయింది. ఒక్కొక్క గ్రంథ అధ్యయనానికి జీతాలు సరిపోవు. జన్మజన్మలు కావాలని గ్రహించాను.

1963అనుకుంటాను నేనురామాయణం రచించినసందర్భంగా కంసామ్రాట్ శ్వనాథ సత్యనారాయణగారునాకు సన్మానం చేశారు.ఈ ంషయం నా ‘జీవనయానం’లో వర్ణించాను.

సభముగిసింది. శ్వనాథ నన్నుగట్టిగా కొగిలించుకున్నారు.నా చెంలో మూతిపెట్టి అడిగారు.

“రంగాచార్లూ!రామాయణం నీకేమైనాఅర్థమైందీ?”
“గురువుగారూ!నాకేం అర్థం కాలేదు”అనే వాస్తవం చెప్పాను.

“ముప్పయ్యేళ్లువిడిచిన ముండావాణ్ణినాకే అర్థం కాలేదు,
నీకేమర్థమవుతుందీ”అన్నాడు. మహానుభావుడు.వారు 30ఏళ్లు శ్రవించి‘రామాయణ కల్పవృక్ష’మహాకావ్యంరచించారు.
నేనునాలుగుసార్లు రామాయణంవ్రాశాను. 1. శ్రీమద్రామాయణము,2. సీతాచరితం,
3.బాలల రామాయణం,4. రామాయణ పాత్రలు.

వాల్మీకిరామాయణ పారాయణంకాదు- అధ్యయనంఎనిది సార్లు చేశాను.ప్రతి తడవా వాల్మీకికంత నిత్యనూతనంగాకనిపిస్తుంది.

“సముద్రదీపరత్నాభ్యంసర్వశ్రుతి మనోహరమ్”

సముద్రంలోరత్నాలుంటాయి. కనిపించవు.వెదకాలి. అప్పుడేరసాస్వాదం.

ఇహలోకంలోపని ఉండదు. రామాయణంలోమునిగిపోతాం.

రామాయణంవంటి కావ్యం భరతజాతికే ఉంది. గర్వించండి.ఈ అదృష్టం మరొక జాతికిలేదు!

“యథాసముద్రోభగవాన్ యథామేరుర్మహానగః

ఉభౌఖ్యాతౌరత్ననిధయః తథాభారతముచ్యతే”

సముద్రం,మేరు పర్వతం, రత్ననిధులు అని ప్రసిద్ధి.భారతం ఆ రెంటివంటిది.

మానవజాతిసొంతం వ్యాసభగవానునికిరుణపడి ఉంటుంది.ఏం చేసినా అతని రుణంతీరదు. అతడు మనకుతరగని సంపద ఇచ్చాడు.అది అక్షయపాత్ర.
ఇవ్వదలచినంతఇవ్వండి, ఇంకా దిగిలి ఉంటుంది!

లలితస్కంధము గృష్టమూలముశుకాలాపాభిరామంబు

మంజులతా శోభితమున్సువర్ణ సమనస్సుజ్ఞేయమున్సుందరో

జ్వలవృత్తంబు మహాఫలంబుంమల వ్యాసాలవాలంబునై

వెలయున్'భాగవతాఖ్య'కల్పతరు పుర్విన్సద్విజ శ్రేయమై

పోతనశ్రీమహాభాగవతము 1-20

సాహిత్యం-దశలు

నరునికిసభ్యత, సంస్కారం,నాగరికత, సామాజికజీతం నేర్పిందిసాహిత్యం,
రాజకీయంకాదు.రాజకీయాలను, రాజ్యాలను,రాజులను ఏర్పరచిందికూడ
సాహిత్యమే!మానవజీతంశాంతిమయం, సుఖప్రదంకావడానికి నిర్విరామ కృషి
చేసిందిసాహిత్యం.

పాశ్చాత్యసాహిత్యానికి ప్రచారమే-ఇంకా పాలపళ్లు రాలలేదు.ఆ సాహిత్యానికి
ందందంప్రధానం. ంశ్వ శ్రేయస్సుకోరేదీ, అందుకు కృషి చేసేదీభారత సాహిత్యం.“
ంశ్వశ్రేయః కావ్యమ్”

సాహిత్యసందేశాలను నరుడుపాటించి ఉంటేప్రభుత్వాల పనిఉండేది కాదు. ‘
మాంద్యపావహే’ - మేము ద్వేషించుకొనం,ప్రపంచంలో యుద్ధాలనుంచుటుంబ
కలహాలదాక ద్వేషమే కారణంఅవుతున్నది.ఒక్కసారి ద్వేషం లేని,ప్రేమైక
సమాజాన్నిఊహించండి. నాడుప్రభుత్వం, పోలీసుసైన్యం, న్యాయస్థానంఅవసరం
ఉండదు!

‘ మాగృధఃకస్యచిద్ధనం’ మరొకసారి ధనాన్ని హరించకు.లోకంలో ఉన్న
తగాదాలన్నీధనం చుట్టేపరిభ్రమిస్తున్నాయి.ధనం అంటే చిరస్థిరఅస్తులు. ఎవని
ధనమూఎవడూ అపహరించడు.అలాంటప్పుడు రాజ్యాలు,యుద్ధాలు, హింస,మారణ
హోమాలుఉండవు. శాంతి పరిమళాలువెల్లి ంరుస్తాయి. స్వర్గంఅనేది నేలకు
దిగివస్తుంది.

ధనం,మానవ సంబంధాలేఅశాంతికి కల్లోలాలకుకారణాలు. ముఖ్యంగాస్త్రీ పురుష

సంబంధాలుజగడాలకు కారణాలుఅవుతాయి. సాహిత్యంఆస్తిని గురించి అనేక
సంప్రదాయాలుఆచారాలు స్థిరపరిచింది.చాలా వరకు
ద్వేషకావేశాలనునివారించగలిగింది.

ఇప్పుడున్నఆస్తి ంషయక వ్యాజ్యాలుఒక శాంతం కూడా కావు. సామాజికనేతలు,
సాహిత్యం,తొంబది తొమ్మిదిశాతం మందికి శాంతిప్రసాదించగలిగారు!

వాస్తవంజయం సాధించిందిలైంగిక సంబంధాల్లో!ఎంతటి నీచుడైనాతల్లి-అక్కా

చెల్లెళ్ళపొందు కోరడు!! ఒక భార్య-ఒక భర్త ఇది అనంతంజయం.
'అనన్యారాఘవేణాహంభాస్కరేణ ప్రభాయథా'అంటుంది సీత. రాముడూనేను
అన్యలంకాం-అనన్యలం,సూర్యుడూ వెలుగు వలెకలిసిపోయినవాళ్ళం.ఇలాంటి
బాంధవ్యంకలిగించడం ఎంతకష్టం? నేటి సమాజంలోసహితం అత్యధికశాతం
దంపతులుదీన్ని పాటిస్తున్నారు.

పూర్తిస్వేచ్ఛ ఎక్కడా, ఏనాడూఉండదు. స్వేచ్ఛకుశృంఖలాలుంటాయి.ఆ పరిధిలోనే
స్వేచ్ఛ.అది దాటితేనేరం. నేటి సమస్తసమస్యలకూ, రుగ్మతలకుకారణం 'ంశృంఖల
స్వేచ్ఛ'ఇది నరుని జంతుదశనాటిది! దీన్నినాగరికత అనడంలోనేఉన్మాదం ఉంది.
ఉన్మాదానికికార్య కారణ సంబంధంఉండదు. అది వెర్రివానిచేతిరాయి.

నరునికిసభ్యత, సంస్కారంనేర్పడానికి సాహిత్యంఅనేక అవతారాలు ఎత్తాల్సివచ్చింది.
సంగ్రహంగాఅం ఇలా ఉంటాయి.

1.ప్రభు సంహిత.

సమాజానికి,ంశ్వానికి హితం కూర్చేదిసంహిత. 'హితం'అంటే రానున్న మేలు.'ప్రియం'
అంటే అప్పటిమేలు. అప్పటికికటువైనా దీర్ఘకాలపుప్రయోజనం కలిగించేది'హితం'.
మదులుతత్కాలకటువు.తరువాత ఆరోగ్యం, ఆయుష్యంకలిగిస్తాయి.

**“సులభాఃపురుషా రాజన్ సతతంప్రియవాదినః
అప్రియస్యతుపథ్యస్య వక్తా శ్రోతాచదుర్లభః**

ఇదిరామాయణంలోనిశ్లోకం. ంభీషణుడురావణునితో అన్నమాటలిం.

రాజా! నిత్యం ప్రియమైన మాటలు చెప్పేవారు సులభంగా లభిస్తారు. కాని అప్రియం
అయినా హితం చెప్పేవారు, ంనేవారూ దుర్లభులు.

తొలుత సాహిత్యం ప్రభుసంహిత అయింది. అది ప్రభువు వలె శాసించింది. మనిషికి
నాగరికత, సంస్కారం నేర్పింది. వేదం ప్రభుసంహిత. వేదానికి తిరుగులేదు. వేదం
చెప్పింది ఆచరించాల్సిందే. గత్యంతరం లేదు. వేదం శాసిస్తుంది. శాసనానికి అంతా
లొంగాల్సిందే!

“దంతాన్ ధావయేత్ ప్రాతః ” ఉదయం దంత ధావనం చేసుకోవాలి. అది ంధి, శాసనం.
“కర్తా స్వయం పాదౌ ప్రక్షాళ్య” కర్త స్వయంగా తన కాళ్లు కడుక్కోవాలి. అంతే మరొకణ్ణి
కడగమనరాదు.

2. యత్ర సంహిత

ఈ నరుడున్నాడే-వాడు ంచిత్రాతి ంచిత్రుడు. అతడు ఎల్లప్పుడూ ఒకదానికే కట్టుబడి వుండడు. అతనికి కట్టు బాట్లు ఇష్టం ఉండవు. స్నేహ్వాచారి కావాలనుకుంటాడు. అడ్డు లేని ఆకాశంలో ంహరించాలనుకుంటాడు!

నరుడు ప్రభుసంహితమగు వేదాన్ని ప్రశ్నించాడు. అందులోని గతినే ప్రవర్తించాలనే నియమమేం? అన్నాడు. ధిక్కరించాడు.

బిడ్డ తల్లి రొమ్మును తంటుంది. తొక్కుతుంది. తల్లి కోపించదు. ముద్దులు కురిపిస్తుంది. సాహిత్యం వ్యక్తికీ, సమాజానికీ తల్లి లాంటిది. బిడ్డలు వేదం చెప్పింది ంనలేదు. అందుకు వేదం కోపగించలేదు. నరుని సక్రమ మార్గాన నడిపించాలనుకుంది. అన్వేషణ- పరిశీలన- తపస్సు కొనసాగించింది. ఆ తపస్సు లోంచి ఆంష్కరించిన అమృతమే ‘కథ’ కథ ంనడానికి సొంపుగా ఉంటుంది. ఆ కథలో సందేశాన్ని చేర్చడం ఈ టెక్నిక్కు.

యిత్రుడు చెప్పితే నరుడు ంటాడు. కాబట్టి సాహిత్యం సమాజానికి యిత్రం అయింది. ఆంధంగా సమాజం కోసం తన స్వరూపాన్ని మార్చుకుంది. పేరు మార్చుకుంది. కానిగుణం మార్చుకోలేదు. “**ంశ్చేత్రేయః కావ్యం**”

రామాయణ- భారత- భాగవత - పురాణాదులు యిత్రసంహితలు.

దశరథుడు ముసలితనంలో వయసు పెళ్లాం కైకను తెచ్చుకున్నాడు. కైక మాట జవదాటలేకపోయాడు. కుటుంబం ంచ్చిన్నం అయింది. దశరథుడు నశించాడు. ఈ సందేశం కోసం అద్భుతం అయిన కథ అల్లారు వాల్మీకి. కథ బోనసులాంటిది. సందేశం సరుకు లాంటిది. సరుకుల అమ్మకం కోసం బోనస్ ఇస్తాడు. మనమ బోనస్ కోసం సరుకు కొంటాం. యిత్ర సంహిత బోనస్ చూసి సందేశం అందించడం లాంటిది.

నాటి నుంచి నేటి వరకు కథ జనులకు అత్యంత ప్రియం అయింది. నేడువ్యాపార సంస్థలు కూడా దీన్ని వాడుకుంటున్నాయి.

3. కాంతాసంహిత

యిత్రవాక్యం తు కర్తవ్యం. యిత్రుడు ఎలాంటి వాడు? కర్ణుని వంటివాడు. సుగ్రీవుని వంటివాడు. పోగాలము దాపురించినవాడు దీప నిర్వాణ గంధమును, అరుంధతిని, యిత్ర వాక్యమును మూర్కొనరు, కనరు, ంనరు అని చిన్నయసూరి నీతిచంద్రిక. అట్లయినా కావ్య ఇతి హాస పురాణాదులు జనం ంనోదం కోసం ంన్నారు. సందేశం పట్టించుకోలేదు.

సాహిత్యం, సాహిత్యకారులు సమాజానికి పితృతులు. తప్పుదోవ పట్టిన బిడ్డను వదులుకొనరు. సాహిత్యం మళ్ళీ ఆలోచనలో పడింది. ంన్నదానికన్న చూచి, ంన్నదాని ప్రభావం అధికం అవుతుందని కనిపెట్టారు!

యిత్రుని మాట ంనడు. ప్రియురాలి మాట ంనకుండా ఉండలేడు. ప్రియుడు మేను వాలుస్తాడు. ప్రియురాలు పడకపేద కూర్చుంటుంది. ఆకులు, పోకలు అందిస్తూ చెపుతుంది. అతడు తన చేతి వేళ్లు ఆమె ముంగురుల్లో దూరుస్తాడు. ంటాడు. ంనకుండలేడు! అది మనసుకు పడ్తుంది. తప్పక ఆచరిస్తాడు.

అలాంటిది నాటకం. అది కాంతా సంహిత. ప్రేక్షకుడు నాటక ప్రదర్శనలో లీనం అవుతాడు. చూచినంతసేపు అతనిని మాయకప్పుతుంది. పాత్రధారులను మరుస్తాడు. పాత్రలను నిజమైనంగా భాంస్తాడు. అందులో లీనం అవుతాడు.

“నాటకాంతం హి సాహిత్యం” అన్నారు.

“కావ్యేషు నాటకం రమ్యం” అన్నారు.

కాళిదాసు ‘అభిజ్ఞానశాకుంతలం’ నాటకాల్లో రమ్యం అయింది.

శకుంతల ‘అనామ్రూతం పుష్పం’ వాసన చూడని పూవు. దుష్కృతుని వ్యామోహంలో పడింది. కాలు జారింది. గర్భవతి అయింది. ఇది తల్లి దండ్రుల అనుమతి లేకుండా పురుష సమాగమపు పరిణామం. అందుకు ఫలితంగా శకుంతల నానాపాట్లు పడింది. ఇది అంవాహితులకు హెచ్చరిక!

“మంగళాదీని, మంగళమధ్యాని, మంగళాంతాని కావ్యాని” కావ్యం శుభారంభం కావాలి కావ్య మధ్యంలో శుభం జరగాలి. కావ్యం సుఖాంతం కావాలి.

శకుంతల పరితపిస్తుంది. నాటకం సుఖాంతం అవుతుంది.

సినిమా ముగియగానే ‘శుభం’ వేస్తారు. అది మన సంప్రదాయ సిద్ధం అయిన మంగళాంతం.

గ్రంథాన్వేషణ

నా రచన శ్రీ మహాభారతము 2,000 పేజీలది. అది మూడు సంపుటాల్లో అచ్చయింది. సిద్ధం అయింది. భవ నామ సంవత్సరం ఉగాది 11-04-94 ఆంధ్రరణ జరిగింది. నాటి నుంచి నాకు వేదాన్ని గురించిన ధ్యాస వెన్నంటింది. వదలలేదు. వేదం జంతు దశ నుంచి నరుణ్ణి మానవునిగా సిద్ధం చేసింది. అంతటి గ్రంథం మానవ జాతికి మరొకటి లేదు. వేదం భారతదేశంలో అవతరించింది. అంత మాత్రాన భారతజాతికీ - అందునా ఏదో ఒక మతానికి

చెందింది మాత్రం కాదు. సూర్యుడు ఉదయించడం మాత్రమే తూర్పుదిశన. అతడు సకల దిశలకూ ప్రకాశం ప్రసాదిస్తాడు. వేదం సూర్యుడు. వేద ప్రకాశం సకల ప్రపంచానికి వ్యాపించింది. ఆధునిక యుగంలో పాశ్చాత్యులే వేదాన్ని ఎక్కువ అధ్యయనం చేశారు. పరిశీలన- పరిశోధన చేశారు.

భారత దేశానికి వేదం పంత్రిం. చరిత్ర-కాలం-కారణాలు ఏమైనా వేదం కొన్ని వర్గాలకే పరిమితం అయింది. ఆ వర్గాలు సహితం వేదార్థం గ్రహించలేదు. వేదంలో కొన్ని భాగాల పఠనం చేశారు. ద్వివేది- త్రివేది - చతుర్వేది అనే వంశనామాలు ఇందుకు ఉదాహరణలు. ఆ వర్గాల వారు వేదం తమ 'గుత్తసొమ్ము' అన్నట్లుగా వ్యవహరించారు. ఆ వర్గంలో 'స్త్రీలకు సహితం వేదాన్ని ముట్టకునే అర్హత లేదు' అన్నారు. యగతా వర్ణ, వర్గాల వారికి వేదం స్మరించే అర్హత లేదని నిషేధించారు!

ఈ ంధి, నిషేధ కారణంగానే పూర్వ కవులు వేదాలను, ఉపనిషత్తులను అనువదించడానికి పూనుకోలేదు. అందువల్ల సాధారణ మానవులకు వేదం అవకాశం లభించలేదు. ఒక వర్గం చేత బహుజనులు వంచితలు అయినారు. జ్ఞాన ంజ్ఞానాలు సూర్య చంద్ర కాంతులవంటిం. జ్ఞానం ఏ ఒక్కరి అధికార పరిధిలోనిది కాదు. ప్రకృతి ప్రకాశాన్ని మూట గట్టి, ఇనప్పెట్టెలో దాచి పెట్టడం అసాధ్యం. తృప్తి గలవారు సాధించి తీర్తారు. ఆంగ్లేయులు, మహమ్మదీయులు కూడా వాటిని అధ్యయనం చేశారు.

బయట వారికి వేదం అందుతున్నది, మనవారు ఎందుకు వంచితలు కావాలి? ఈ ఆలోచన నన్ను వెన్నాడింది. నిద్ర లేకుండా చేసింది. ఇది ఆశయం మాత్రమే. కొన్ని ఆశయాల సాధన ఒక జన్మతో సాధ్యపడదు. వేదం ంస్తృతిలోనూ, గంభీరతలోనూ మహామహాగ్రంథం. అది మనకు అర్థం అవుతుందా? అర్థం చేసుకోవడం వేరు - ఇతరులకు అర్థం చేయించడం వేరు. అది కష్టతరం. సాధించగలమా? అనే సంశయం కొన్నాళ్ళు కొనసాగింది.

మనిషి సాధిద్దాం అనుకుంటాడు. అడ్డుకునేవాళ్ళు అనేకులుంటారు. నాకూ అడ్డంకులు ఎదురైనాయి. శక్తి స్తోమతలు అర్హతానర్హతల పేర అనేకమంది అడ్డుకట్టవేశారు. “నీకిది క్షేమం కాదు” అని హెచ్చరించినవారున్నారు. నేను జన్మతః ంశిష్టాద్వైతిని, సిద్ధాంతపరంగా వేద కర్మలకు అనుకూలురంకాదు. వేదాధ్యయనం వృత్తిగా చేసేవాళ్ళం కాదు. వేదాన్ని అద్వైతులు తమ జన్మహక్కుగా భాంస్తారు. వారూ, మావాళ్ళూ, ంకృత భంష్యత్తు చూపి భయపెట్టారు. భయం మానస స్వభావం. కుటుంబం గలవాణ్ణి, అరవయ్యైదేళ్ళ వృద్ధుణి భయపడడం స్వభావమే!

నా స్వభావంలో తిరుగుబాటుంది. మహా భారత రచన పూర్తి చేసినవారు అరుదు. నాకూ పుత్రంయోగం - నాకు ప్రాణాంతకం కలిగాయి. అయినా భగవంతుని ంద భారం వేశాను. పూర్తి చేశాను. వేదం భారతాన్ని ంంచింది. వేదాన్ని ంంచింది లేదు. భారం భగవంతుని ంద చేశాను. వేదాలు నాలుగూ తెలుగు 'సులభ' వచనంలో అనువదించడానికి కృత నిశ్చయుణ్ణి అయినాను.

ఆరంభింపరు నీచమానవులు ంఘ్నాయస సంత్రపులై
యారంభించి పరిత్యజింతురు ంఘ్నాయత్తులై మధ్యముల్
ధీరుల్ ంఘ్న నిహన్యమానులగుచున్ ధృత్యున్నతోత్సాహులై
ప్రారభార్థము లుజ్జగింపరు సుం ప్రజ్ఞానిధుల్ గావుతన్

భర్తృహరి - ఏనుగు లక్ష్మణ కం.

భర్తృహరి కార్య ంషయంలో నరులను మూడు రకాలుగా ంభజించాడు.

1. నీచులు - ంఘ్న భయంతో ప్రారంభించరు.
2. మధ్యములు - ప్రారంభిస్తారు. ంఘ్నం కలిగితే మానేస్తారు.
3. ధీరులు - ఎన్ని ంఘ్నాలు వచ్చినా ఆరంభించిన కార్యం పూర్తి చేస్తారు.

మధ్యమునిగా ప్రారంభించడానికి నిర్ణయించాను. “శ్రేయాంసి బహుంఘ్నాని” అని ఆర్యోక్తి శ్రేయోకార్యానికి అనేక ంఘ్నాలు. ‘తొలిముద్దలోనే ఈగ’ అన్నట్లుగ్రంథాలు లభించడం దుష్కరం అయింది.

ఆధునిక యుగంలో పుస్తకాలు పుట్టల కొద్దీ-గుట్టల కొద్దీ దొరుకుతున్నాయి. ంటిలో ఆంగ్ల గ్రంథాలు ఎక్కువ. తదుపరి భారతీయ భాషా గ్రంథాలు దొరుకుతాయి. సంస్కృత గ్రంథాలు దొరకవు. షేక్స్పియరు నాటకాలు మూలమో, అనువాదమో చదింస వారున్నారు. కాని భాస, కాళిదాసు, అశ్వఘోష, భవభూతి నాటకాలు ఎందరికి తెలుసు? పాఠ్యాంశాల్లో ఉన్నందున శాకుంతలం పేరు తెలుసు, ఆ నాటకాన్ని చదింస వారెవరు? కాళిదాసు రచనలు శాకుంతలం- మాళంకాగ్ని యత్రం- ంక్రమోర్వశీయ నాటకాలను 1960 లో పిల్లల కోసం సులభ శైలిలో రచించాను.

ఆంగ్లంలో వేదాలను గురించిన గ్రంథాలు చదివాను. కాని అం వేదం చదిం వ్రాసినట్లుగా కనిపించలేదు. ఒకరి గ్రంథం ఆధారంగా మరొకరు వ్రాసినట్లు అనిపించింది. సంస్కృత మూల వేదం కోసం అన్వేషణ సాగించాను.

అప్పుడు నాకు కొత్త ఢిల్లీ వేద ప్రతిష్ఠాన్ వారి ‘ఋగ్వేద సంహిత’ లభించింది. ఇందులో మూలమంత్రి ‘దేవనాగరి’లోనూ- ఇంగ్లీషు లిపిలోనూ ఉంది. మంత్రిని ఆంగ్లానువాదం స్వాం సత్య ప్రకాశ సరస్వతి-సత్యకామ్ ంద్యాలంకార్ కలిసి చేశారు. అనువాదం బాగుంది. ఇది మహత్తమ కార్యం, అయితే ఇంకాపూర్తి కాలేదు. అయిదు మండలాల ప్రచురణ మాత్రం జరిగింది. ఇది భారతీయ దృక్పథంతో వేదాన్ని పాశ్చాత్యులకు అందించే తొలి యత్నం.

ఆ పుస్తకం దొరికింది. నిధి దొరికినంత సంబరపడ్డాను. అరుదైన పుస్తకం లభించినప్పటి ఆనందం పుస్తకాభిమానులే తెలియగలరు. పుస్తకం చదివాను. ఎంతో బావుంది. అనువాదకులు ఎంతో శ్రంించారు. ంవరణలు ఇచ్చారు. లభించినం అయిదు మండలాలే! ముందు అది ముగింతాం. అన్వేషణ కొనసాగింతాం అనుకున్నాను. అనువాదం ప్రారంభించాను. వంద సూక్తాలు అనువదించాను.

వందసూక్తాల తరువాత నాకు సంతృప్తి కలుగలేదు. అసంతృప్తి వెంటపడింది. కారణాలకై అన్వేషించాను. అప్పుడు నాకు తెలిసినం.

1. ఆంగ్లానువాదం స్వతంత్రం.
2. ఆధునిక వ్యాఖ్యాతలను అనుసరించారు.

3. దేవతల పేర్లు ంశేషణాలు అయినాయి.

4. సంప్రదాయానుగుణంగా లేదు.

ఈ గ్రంథం చదవడానికి చాలా బావుంటుంది. కాని అనువదించి అందించడానికి ఉపకరించదు. ఎంత ఉత్సాహంగా ప్రారంభించానో అంత నిరుత్సాహంగా నిలిపి వేశాను.

కార్య సాధకుల్లో మధ్యమునిగా ంగిలిపోతానేమోనని దిగులు పట్టుకుంది.

నా వేదన చూచిన ఒక ంత్రుడు ‘ఆంధ్ర వేదములు -ఋగ్వేదము’ అనే గ్రంథం తెచ్చిచ్చారు. దానిలో మంత్రం-మంత్రానికి తాత్పర్యం ఉంది. తాత్పర్యం సాయణ వ్యాఖ్యను అనుసరించారు. దీని ప్రచురణకు ఒక పంత్రి చరిత్ర ఉంది.

మహాత్ముని స్వాతంత్ర్య ఉద్యమం అచ్చం ఆంగ్లేయులను పారదోలడం వరకు పరియతం కాదు. భారత జాతీయతను పునరుజ్జీంప చేయడం కూడా పోరాటంలో భాగమే.

“బ్రాహ్మణ, బ్రాహ్మణేతర అసమానత్వమును తొలగించుటకు వేదవేదాంగములను ఆంధ్రీకరించి ఆంధ్రుల కెల్లరకు హస్త గత మొనర్చుట భావ్యమని” గొల్లపూడి సీతారామ శాస్త్రిగారు, రాంబొట్ల పాలెం, గుంటూరు జిల్లాలో ంనయాశ్రమం ప్రారంభించారు.

మహాత్మాగాంధీ ంనయాశ్రమాన్ని శ్రీముఖ సం || మార్గశిర బహుళ సప్తయి 23-12-1933లో ప్రారంభించారు.

పురాణ వాచస్పతి బంకుపల్లె మల్లయ్య శాస్త్రి గారు ఋగ్వేదానువాదం చేశారు. దీని ప్రచురణ 1940, 480 పేజీల గ్రంథం రెండు రూపాయలన్నారు. తొలి సంపుటికో ద్వితీయాకష్టకంలో తృతీయాధ్యాయం వరకు మాత్రమే ఉంది. అంతటితో ఆ ప్రయత్నం నిలిచిపోయినట్లుంది!

యగతా సంపుటలను గురించి నేను ంనయాశ్రమం కోసం అన్వేషణ సాగించాను.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం వారు వేదాల మూల సహితి పద్యానువాదం ప్రచురించారు. దానిది బ్రహ్మ స్వరూపం. ఉన్నదిగాని అగుపించలేదు. ఆ గ్రంథాలు గల అనేకమంది దగ్గరకు నేనూ ంత్రులం వెళ్లాం. వారుసత్యవాదులు. లేదన లేదు! ఇవ్వలేదు! సాక్షాత్తు దేవస్థానం ప్రచురణ ంభాగం వారిని అర్థించాను. వారు పరబ్రహ్మలు. నిరాకారులు! అగుపించలేదు!

భువన వాణి ట్రస్టు లక్ష్మీ వారు నాలుగు వేదాలను హిందీ అనువాదంతో ప్రచురించే ప్రణాళిక రచించారు. ఇది మహత్తమ కార్యం. ఇప్పటికి వారు నాలుగు వేదాల ఒక్కొక్క సంపుటి మాత్రం ప్రచురించారు. మూలమంత్రం - ప్రతిపదార్థం - హిందీ గేయానువాదం - తాత్పర్యం ఇదీ పథకం.

ఈ ప్రణాళికలో భాగంగా ఋగ్వేదంలో ప్రథమాష్టకం మాత్రం ప్రచురించబడింది. నాకు అర్థం అయినంత వరకు అనువాదం సంప్రదాయానుగుణం కాదు.

సంస్కృత ప్రచురణ కర్తల కేటలాగులు తెప్పించి చూచాను. చౌఖంబ ంద్యాభవన్-వారణాసి వారి కేటలాగు నాకు పెన్నిధిగా కనిపించింది. ఈ సంస్థను నలుగురు అన్నదమ్ములు నడుపుతారు. అంతా వృద్ధులే. 'చౌఖంబ' అంటే నాలుగు స్తంభాలు. నలుగురు స్తంభాలుగా ప్రచురణ సంస్థను నిర్వహిస్తున్నారు. ఈ సంస్థ సంస్కృత సాహిత్యానికి ఎంతో సేవ చేస్తున్నది నేను ఢిల్లీ, వారణాసి పుస్తక కేంద్రాలకు వెళ్లాను. యజమానులు భారత సాహితీ, సంస్కృతుల ంషయంలో ఎంతో శ్రద్ధాసక్తులు గలవారు.

చౌఖంబ వారు ఋగ్వేద సంహిత నాకు అవసరం అయింది. అనుకూలం అయింది.

1. ఇది సంపూర్ణ ఋగ్వేదం. ఇందులో ఎనిమిది అష్టకాలు- దశ మండలాలూ ఉన్నాయి.
2. మంత్రం స్వరయుక్తంగా ఉంది.
3. పదపాఠున్నాయి.
4. సాయణాచార్యుల వ్యాఖ్య ఉంది.
5. పండిత రామగోంద త్రిపాఠీ హిందీ వచనానువాదం ఉంది.

ఇంతటి గ్రంథం లభించడం భగవదనుగ్రహమే! అయితే మరి ఇంత ంనిపించడం ఎందుకయ్యా అంటే ండికున్న శ్రద్ధ సంకల్పం, కృషి ఎంతటిం అని పరీక్షిస్తాడు స్వామి.

తల్లి బిడ్డ ఏడుపు ంటుంది. పనిలో ఉంటుంది. వెంటనే పనివదలదు. పరిగెత్తి రాదు. బిడ్డ బిగ్గరగా ఏడుస్తుంది. తల్లి పని వదులుకుంటుంది. పరిగెత్తుకు వస్తుంది. బిడ్డకు చన్నిస్తుంది.

భగవంతుని మాతృ స్వరూపం

సంపూర్ణ ఋగ్వేదం సంహిత లభించింది. నాకు సంజీం లభించినట్లయింది! అమృత భాండం అందినట్లయింది! చందమామ దోసిట నిలిచినట్లయింది. పుస్తక ప్రియులకు వలసిన పుస్తకం లభించడం వలచిన వనిత లభించడం లాంటిది !!!

రచనా యజ్ఞం

ఒకే వ్యక్తి నాలుగు వేదాల అనువాదానికి పూనుకున్న జాడ, పూర్తి చేసిన జాడ లేవు. భగవంతుడు నాకు ఆ భాగ్యం కలిగించాడు.

భగవద్గీతలోని ఆరవఅధ్యాయం, ఆత్మసంయమ యోగం. భగవానుడు ఆత్మ సంయమనం ఉపదేశిస్తాడు. అర్జునునికి సంశయం కలుగుతుంది. అడుగుతాడు.

అయతిశ్రద్ధయోపేతో యోగాచ్చలిత మానసః

అప్రాప్య యోగ సంసిద్ధం కాం గతిం కృష్ణ! గచ్ఛతి !!

అతడు శ్రద్ధావంతుడే కాని అనియతడు. అందువల్ల అతని మనసు చలిస్తుంది. యోగ భ్రష్టుడు అవుతాడు. కృష్ణా! అలాంటి వాని పరిస్థితి ఏమి?

భగవానుడు ఉపదేశిస్తున్నాడు :-

ప్రాప్య పుణ్యకృతాం లోకానం శిత్వా శాశ్వతీః సమాః ।

శుచీనాం శ్రమతాం గేహే యోగభ్రష్టోభిజాయతే ॥

యోగభ్రష్టుడు పుణ్యలోకాలకు చేరుకుంటాడు. అక్కడ కలకాలం ఉంటాడు. తదుపరి శుచిమంతులగు శ్రీమంతుల ఇంట్లో జన్మిస్తాడు.

తత్ర తం బుద్ధిసంయోగం లభతే పౌర్వ దైహికం ।

యతతేచ తతో భూయః సంసిద్ధౌ కురునందన! ॥

అర్జునా! అతనికి పూర్వజన్మపుబుద్ధి సంయోగం ఈ జన్మలో చేరుతుంది. మళ్ళీ అతడు సంసిద్ధి కోసం ప్రయత్నిస్తాడు.

సత్కార్యం ప్రారంభించిన వాడు అది పూర్తి కాకుండా జన్మ చాలిస్తే దాన్ని మరుసటి జన్మలో సాధిస్తాడు.

నేను యోగభ్రష్టుణ్ణి అనుకుంటున్నాను. గత జన్మలో వేదానువాదం సగంలో వదలినట్లున్నాడు ఆ సత్కార్యం పూర్తి చేయడానికే స్వామి ఈ జన్మను ప్రసాదించినట్లున్నాడు.

ధనిక ధర్మసంస్థలు, రాజాస్థానాలు, ప్రభుత్వాలు తప్ప వేదవ్యాఖ్యాన, వేదానువాదలకు

పూనుకోలేదు. ఆ సంస్థలో అనేకమంది పండితులు నిత్యం శ్రమించారు. అయినా నాలుగు వేదాలు పూర్తి చేయటం కష్టతరం అయింది.

కార్యం అలంటిది కాగా అన్యసహాయం లేక వంటిరిగా నాలుగు వేదాల అనువాదం చేయడం అసామాన్యం. అసామాన్య కార్యాలన్నీ భగవంతుడు చేయిస్తాడు!

భవ సంవత్సర పుష్య పూర్ణిమ 16-1-1995 నాడు భగవదారాధన చేసి ఋగ్వేదం అనువాదం ప్రారంభించాను. ఈశ్వర సంవత్సర పుష్య శుక్ల ఏకాదశి 24-1-98 శనివారం ఉదయం 7-15కు అథర్వ వేదం అనువాదం ముగించాను. మూడు సంవత్సరాల్లో నాలుగు వేదాలు అనువాదం సుమారు 5000 వ్రాత పేజీల్లో పూర్తి చేశాను. 70 సంవత్సరాల

వార్ధక్యంలో ఈ మహత్కార్యం వంటరిగా ఒకే జన్మలో పూర్తి చేయడం కేవలం పరాత్పరుని కరుణా కటాక్షమే.

ఈశ్వర పుష్ప శుక్ల ఏకాదశి ఒక పర్వదినం! ఒక పండుగ, ఒక ఉత్సవం, ఉదయం 7:15కు అథర్వ వేదంలోని చివరి మంత్రం అనువదించాను. ఋగ్వజుస్సామాధర్వ వేదాల అనువాదం పూర్తి అయింది. ఒక మహాయజ్ఞం ముగిసింది. ఒక తపస్సు ఫలించింది. ఒక మహత్కార్యం సఫలం అయింది. ఒక స్వప్నం సాకారం అయింది. ఒక కల నిజమైంది!!!

ఈశ్వర పుష్ప శుక్ల ఏకాదశి నాడు నా ఆనందానికి అవధులు లేవు. ఒక నిధి దొరికినా ఒక పదం చేతికందినా, ఒక దేవత ప్రత్యక్షం అయినా అంతటి ఆనందం లభించదు. ఆనందం అక్షరానికి శబ్దానికి అందదు. అది అనిర్వచనీయం! మనసు పొంగింది. ఉప్పొంగింది. ఉరకలు పెట్టింది. పరుగులు తీసింది! 70 ఏళ్ళవాణ్ణి. వార్ధక్యం దేహానికి! మనసుకు వయసుతో నిమిత్తం లేదు. మనసు పురింపింది. నాట్యం చేసింది. ఎగిరింది. గంతులు వేసింది. తైతక్కలాడింది. నా చేతికి ఆకాశం అందింది. చుక్కల్ను పిడికిట పట్టాను.

చంద్రుడు చేతిలో వాలాడు. అరచేతిలో గంతులు వేస్తున్నాడు! నేను ఆకాశంలోంహరిస్తున్నాను. సముద్రాల్లో తేలియాడుతున్నాను జలపాతాలను తాకుతున్నాను. పూలరాశులను చెల్లాచెదురు చేస్తున్నాను. యువతులకు పంచిపెడుతున్నాను.

ఈశ్వర పుష్ప శుక్ల ఏకాదశి నాడు నాకు పరమానందం, ఊపిరి ఆగినట్లనిపించింది. ఇంతటి ఆనందార్థవంతంలో నన్ను ముంచినదెవరు? భగవానుడు! స్వామిని సేంచాలి. బంధు యత్ర సపరివారంగా జీడికల్లు చేరుకున్నాం. రాముడు లేడిని కొట్టింది ఇక్కడేనట! లేడి గిట్టలు గుర్తులు స్వామి పాదచిహ్నాలు ఉన్నాయి. అక్కడ వంటలు. వంటల రుచులు అద్భుతం. శ్రీరామచంద్రస్వామి కళ్యాణం చేయించాం. సాయంత్రం యాదగిరిక్షేత్రం. దిగువ స్వామి దర్శనం గుట్ట మీద రాత్రి ండిది. ద్వాదశి - ఆదివారం 25-1-98 నాడు స్వామి వారికి అరచనలు, కళ్యాణం, అదొక అనుభూతి!

స్వామి కటాక్షానికి మూల్యం చెల్లించగలమా! అంతా స్వామిదే! ఇవ్వడానికి మనదగ్గర ఏముంది. గంగాజలం, గంగకే అర్పిస్తాం. పత్రం, పుష్పం, ఫలం, తోయం అన్నాడు

పరమాత్మ. అంతే అదొక తృప్తి! అదొక కృతజ్ఞత! అది భక్తిభావం. అది ప్రపత్తి!

తండ్రి కొడుకును కంటాడు. ంద్యాబుద్ధులు కలిగిస్తాడు. పెద్దవాణ్ణి చేస్తాడు. పుత్రుడు తన సంపాదనలో తృణమో, పణమో చేతిలో పెట్టాడు. తండ్రి ముమ్మరిసిపోతాడు! అంతా తాను చేసిందే అనుకోడు, ఆ తృణానికి తృప్తి పడతాడు. ఎగిరిపడ్తాడు.

పరాత్పరుడు సహితం అంతే. అతడే తండ్రి ; అతడే తల్లి ; అతడే బంధువు ; అతడే యిత్రుడు. స్వామికి అర్థమా! కాదు అతడు ప్రేమ పిపాసి- భక్తితాపసి “యోగక్షేమం వహామ్యహం. అని అభయం ఇచ్చారు. ఇస్తున్నారు. ఇస్తారు.

“ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ”

ఆనందపు ఆవేశం నుండి బయట పడితే వేదం ప్రత్యక్షం అవుతుంది. వేదం పంత్రాతి పంత్రిం. అయితే అన్య మత గ్రంథాల వలె దీనికి పూర్వం ‘పంత్రి’పదం లేదు. సూర్య, చంద్ర, నక్షత్రాదులను పరిచయం చేయ పనిలేదు. అం ప్రభావాత్మకములు అని చెప్పనక్కరలేదు. అం అందరికీ తెలిసినవే! వేదం పావనం. మంత్రానికి మాన్యత ఉంది. మంత్రానికి ప్రభావం ఉంది. ఈ ంషయం వేదంలో చెప్పబడలేదు. అగ్ని కాలుతుంది అని చెప్పనవసరం లేదు!

అనువాద రచన మూల రచన కన్న కష్టతరం. నేను మూల రచనలు చేశాను. అనువాదాలు చేశాను. ఇది స్వానుభవం. స్వీయ రచనలో స్పేచ్ఛ ఉంది. భావాలు మనం. భాష మనది. స్వేచ్ఛా ంహంగంలో రచన సాగుతుంది. అది నేను కన్న బిడ్డ ; దాని మంచి చెడులు నాం.

అనువాదం అలాకాదు. భావం మూలరచయితది. అది స్వేచ్ఛా ంహంగం. నేను దానికి భాష సమకూర్చాలి. నేను అతని భావాల పంజరంలో బందీని. అయినా అనువాదం అనిపించదు. పరిధి సంకుచితం అవుతుంది. మూల రచయితది ‘లక్ష్మణరేఖ’ ఆ రేఖను అతిక్రమించరాదు. అది మరొకరి కన్న బిడ్డ! ‘ముద్దూ ముచ్చట’ నేను తీర్చాలి. మూల రచయిత అనుభూతులు ఆవేశాలు, సందర్భాలు నాకు లేవు. అతణ్ణి కొడితే నేను ఏడవాలి!

నేను సంస్కృతం - హిందీ - ఉర్దూ - ఇంగ్లీషుల నుంచి అనువాదాలు - అందరు మెచ్చేలా చేశాను.

ఆ రచనలు వేరు. అం మానవ మాత్రులు - నాలాంటి వారే రచించారు. కాని ఇది వేదం అపౌరుషేయం. ఋషిప్రోక్షం. మంత్రమయం మహిమాన్వితం. ప్రాచీనం పరమ పంత్రిం. ఇది భగీరథ ప్రయత్నం. నాకు దృఢ సంకల్పం ఉంది. ఆశయం ఉంది. ఆవేశం ఉంది, సాగాను.

సంస్కృతం సనాతన, పురాతన భాష, సంస్కృతం సంపూర్ణ భాష. సంస్కృతసంపన్న భాష. సంస్కృతం అనగానే ఒక చెదలు పట్టిన భాష అనే అభిప్రాయం ఆంగ్లేయులు కల్పించారు పాలకులతో ‘ఆధునికులం’ అనిపించుకోవాలనే ఆశ్రంలో మనవాళ్ళు దానికి బూజు పట్టిన భాష అని ప్రచారం చేశారు. **గురజాడ వారి ‘కన్యాశుల్కం’ నాటకంలో ప్రమాణం చేయడానికి సహితం సంస్కృత గ్రంథం పనికిరాదు! సంస్కృతం భారతభాష, దాన్ని హేళన చేస్తున్నాం అది మనకు మనం హేళన చేసికోవడం అని గ్రహించలేకున్నాం.**

సంస్కృతం అనగానే వేదాంతం అని ప్రచారం జరిగింది. వేదాంతం అంటే వైరాగ్యం అనే అర్థం ప్రసరించింది. ఇందులో ఆవ గింజంత వాస్తవం లేదు. నాకు తెలిసినంత వరకు సంస్కృత సాహిత్యం జీతాన్ని సుసంపన్నం చేసింది. నరునికి జీతంచడం నేర్పింది. పలాయనం నేర్పలేదు. అత్యవసరం అయినప్పుడు తప్ప వైరాగ్యం బోధించలేదు. మనకు పైన్ను పేర ఆంగ్లేయులు కొన్ని మూఢ నమ్మకాలు కలిగించారు. వాటి నుంచి బయట పడాలి. అప్పుడు సంస్కృతపు ‘శ్వరూపదర్శనం’ అవుతుంది.

సంస్కృతం భాష ఒకటే. దానికి ంభిన్న రూపాలున్నాయి. నరులంతా ఒకటే వారిని ంభిన్న రూపాలు. ంభిన్న వృత్తులు, ంభిన్న రుచులూ, అలాగే సంస్కృతం కావ్య సంస్కృతం

వ్యాకరణ, వైద్య, జ్యోతిష, వాస్తు సంస్కృతం మున్నగు రూపాలున్నాయి సాంకేతిక పద ప్రయోగం భిన్నంగా ఉంటుంది. వేద సంస్కృతం కావ్య సంస్కృతం కాదు. నాకు సాహిత్య సంస్కృతం తెలుసు. వేదాన్ని అర్థం చేసుకోవడానికి అదిమాత్రం చాలదు. వేద సంస్కృతం అర్థం చేసుకోవడానికి ప్రత్యేక కృషి చేయాల్సి వచ్చింది.

అన్ని భాషల్లోనూ ఒక్కొక్క పదానికి ఒకటికి ంచిన అర్థాలుంటాయి. అర్థం అంది తెలియపరచడం. అర్థం అంటే కారణం. అర్థం అంటే ధనం. అర్థం అంటే ప్రయోజనం.

వేదమంత్రాలు అనాది కాలపుం. ఆ పదాలకు అనేక అర్థాలుంటాయి. ఏ పదానికైనా సమయం సందర్భాన్ని బట్టి అర్థం చెప్పుకోవాలి. ఈ సమయ సందర్భపు అర్థం చెప్పేవాడే వ్యాఖ్యాత, భాష్యకారుడు. ఒక అమూల్య పదార్థం మన ముందే ఉంటుంది. మనందాన్ని తెలుసు కోలేం. దాని ంలువనూ, ప్రయోజనాన్ని తెలియజేస్తాడు వ్యాఖ్యాత, భాష్యకారుడు అతని వెలుగు లేకుంటే పదాలన్నీ తిరిగిపోతాయి! ఇది అన్ని కాలాల సాహిత్యాలకూ వర్తిస్తుంది. మల్లినాథుని వ్యాఖ్య లేనిది కాళిదాసు సౌందర్యం ఆస్వాదించలేం. ఇది ఆధునిక సాహిత్యానికి వర్తిస్తుంది.

వేదం ఒక ఆకాశం. ఒక సముద్రం. వాటిలోని మంత్రాలను నేను భాష్యకారుని వ్యాఖ్యాన నేత్రం నుంచి దర్శించాలి. ఒక్క ఋగ్వేదంలోనే 1017 సూక్తాలు, 10580 మంత్రాలు, 1,53,826 శబ్దాలు, 4,32,000 అక్షరాలున్నాయి.

నేను ప్రతి మంత్రాన్ని పూర్తిగా అర్థం చేసుకోవాలి. అనుమానాలను నివృత్తి చేసుకోవాలి. ప్రతి మంత్రం తన సంపూర్ణ జ్యోతితో దర్శనం ఇవ్వాలి. నాకే అర్థం కానిది నేనేం చెప్పగలను? నాకు అర్థం అయిందాన్ని చదువరులకు అర్థం అయ్యే తెలుగులో అనువదించాలి. అది సొగసుగా ఉండాలి. అందపు అనుభూతి కలగాలి. ఇది యత్నం. ఫలితం భగవదధీనం!

వేదాన్ని అర్థం చేసికోవడానికి, తెలుగు వారికి అర్థం చేయించడానికి, నేనొక తపస్సు చేసాను. కనీసపు నిద్రా లేదు. రోజుకు పది పన్నెండు గంటలు శ్రమించాను. వేరే ధ్యాస లేదు.

వేద మంత్రాలే! ఇరవై నాలుగ్గంటలు అదే మననం. నిద్రలో సహితం మంత్రాల పలవరింపులే!

కమల బెదిరిపోయింది వెర్రివాణ్ణి అవుతానని! అవును వెర్రియో! వెర్రివాడు కాంది. ఏదీ సాధించలేడు! నాకు ఫలాపేక్ష ఉండదు. 'కర్మణ్యేవాధి కారస్తే మా ఫలేషు కదాచన' అని బోధించాడు పరమాత్మ!

వేదం ముందు పెట్టుకొని కూర్చుంటాను. భయం అవుతుంది. మహారణ్యం కనిపిస్తుంది. చెట్లు, చీకట్లు, బాట కనిపించదు. సింహాలు, పులులూ భయపెడ్తాయి. భయంకర సర్పాలు అడుగుపెట్టనివ్వవు. ఇహ రచన సాగదు అనిపిస్తుంది.

అప్పుడు కళ్ళు మూసుకుంటాను. నామ మాత్రపు ధ్యానం. వెలుగు కిరణం ప్రత్యక్షం అవుతుంది, కళ్ళు తెరుస్తాను, మహారణ్యం ఉద్యానం అవుతుంది, రాచబాటలు పరచుకుంటాయి.

పూలపొదలు, వృక్షచ్ఛాయలు, లతాగుల్మదులు - కొలనులు, తామరలు-నెమళ్ళు, పావురాలు-పక్షులు ఒక సుందర దృశ్యం అవుతుంది.

రచన అనాయాసంగా సాగుతుంది. ఏదో మహత్తర శక్తి నాతో వ్రాయిస్తున్నట్లు అనిపిస్తుంది! దిక్కులు చూస్తాను. ఆ దృశ్యం! ఏం ఉండదు! వెర్రివాణ్ణి శక్తికి రూపం ఏంటి? దానికోసం నేను చూడడం ఏంటి? అవును వెర్రివాణ్ణి! మై పాగల్ హు. ఒ ఆః ఊ వ్రాస్తున్నంత సేపు ఏదో తెలియని చల్లని, మెల్లని వెలుగు నన్ను నడిపిస్తుంది. ఆ వెలుగు వేలపట్టుకుని నేను నడుస్తాను. ఆ వెలుగూ నా తల్లి- నన్ను నడిపిస్తుంది!

“అమ్మలగన్నయమ్మ ముగురమ్మల మూలపుటమ్మ చాలపె

ద్దమ్మ సురారులమ్మ కడుపారడి పుచ్చినయమ్మ తన్నులో

నమ్మిన వేల్పుటమ్మల మనమ్మల నుండెడి యమ్మ దుర్గ మా

యమ్మ కృపాభి యీవుత మహత్త్వ కంత్వ పటుత్వ సంపదల్

పోతన భాగవతం

ఎన్నని చేప్పను? ఎన్నో చిత్ర, చిత్ర, శేష, శిష్ట సంఘటనలు!

ఒక్కొక్కసారి వాక్యం ప్రారంభిస్తాను. సాగదు. ఆగుతుంది. అయోమయం. లిప్తలో కలం వెంట వెలుగుపాయ సాగుతుంది! అనువాదం పూర్తవుతుంది. అది నాకే ముద్దు వచ్చేట్లుంటుంది.

శ్రీమదాంధ్ర మహాభాగవతంలో ‘సిరికించెప్పడు’ పోతన రచనకాదట. స్వయంగా శ్రీరామచంద్రమూర్తి దాన్ని పూరించాట్ట! అలాంటి నాకు ప్రత్యక్ష అనుభవాలు. భగవంతుడు ప్రత్యక్షం అయినాడని అబద్ధం చెప్పను. కాని స్వామియే వ్రాయించిన అద్భుత, ఆశ్చర్యకర అనుభూతులు అనేకం. వాటికి భాష, అక్షరం అపర్యాప్తములు.

పరమాత్మ అంతటి కృపా కటాక్షం కురిపించాడు. అందుకు అంత మహత్కార్యం. అంత కొలది వ్యవధిలో పూర్తయింది. కాకున్న అనితర సాధ్యం! అసాధ్యం!

1. నేను డెబ్బయేండ్ల వృద్ధుణ్ణి.
2. మధుమేహ వ్యాధి గ్రస్తుణ్ణి.
3. మరీ అంత ఆరోగ్యవంతుణ్ణి కాను.
4. నా దేహం దుర్బలం.

అలాంటివాణ్ణి మూడేళ్ళలో నాలుగు వేదాలు అనువదించాను. ఎన్ని వేల పేజీలు అధ్యయనం చేశానో? అయిదువేల పేజీలు వ్రాశాను!

1. ఈ మహాత్మాగ్యంలో ఏ ఒక్కరూ నాకు సాయపడలేదు. సలహా ఇవ్వలేదు.
  2. కనీసం అడిగిన పుస్తకం అందించినవారులేరు.
  3. ఒక్కడు ప్రోత్సహించలేదు-అడ్డంకులు కల్పించారు.
  4. ఒక్క అక్షరం మరొకడు వ్రాయలేదు.
  5. అంతటి గ్రంథం నేనే స్వయంగా వ్రాశాను.
  6. నాకు వ్రాయసగాళ్ళు లేరు. వారిని పెట్టుకొనే ఆర్థిక స్తోమత లేదు నాకు.
- ఇంత పని చేయించాడు మా నాయన - మాస్వామి!

తొలిప్రతియే తప్ప శుద్ధ ప్రతి వ్రాయలేదు. వ్రాసింది వెనుదిరిగి చూడలేదు. వ్రాసిందాంట్లో హింసపాదులు లేవు. సవరణలు లేవు. ంతకదా! ంచిత్రం కదా!! ఆశ్చర్యం కదా!!

పిల్లలమరి పినంరభద్రుడు “వాణి నారాణి” అన్నాడు. నేను అంతటి సాహసం చేయలేదు.

పలికెడిది భాగవతమట
పలికించు ంభుండు రామ భద్రుండట నే
బలికిన భవహరమగునట
పలికెద వేరొండుగాథ బులకగనేలా?
అని నమస్కరిస్తున్నాను.

వేదం అనగానేయి?

‘వేదం’ ఏకవచనం. వేదం పంత్ర ంద్య అని అధర్వ వేదం, శతపథ బ్రహ్మణం, తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణం చెపుతున్నాయి. అందువల్ల ‘వేదం’ ‘పంత్ర ంద్య’ అవుతున్నది.

‘వేదాః’ వేదములు. ఇది బహువచనం.

“చత్వారో ఇమే వేదాః ఋగ్వేదో, యజుర్వేదో, సామవేదో, బ్రహ్మవేద ఇతి” అని గోపథ పూర్వం. వేదాలు నాలుగు అని ఋగ్వేద, యజుర్వేద, సామవేద, బ్రహ్మవేదములు. బ్రహ్మవేదానికి అథర్వణ వేదం అని పేరు.

“ఏవంమే సర్వే వేదా నిర్మితాః , తే ససంకల్పాః సరహస్యాః , సోపనిషత్కాః , సేతిహాసాః సాన్యాఖ్యాః సపురాణాః సస్వరాః సంస్కారాః సనిరుక్తాః సానుశాసనాః సామమార్జునాః , సవాకో వాక్యాః ” అని గోపథ పూర్వం.

వేదాలన్న - సంకల్పం, రహస్యం, బ్రాహ్మణాలు, ఉపనిషత్తులు, ఇతిహాసాలు, వ్యాఖ్యానాలు, పురాణాలు, స్వరాలు, సంస్కారాలు, నిరుక్తాలు, అనుశాసనాలు, అనుమార్జునాలు, వాక్కు, వాక్యం- సహితంగా నిర్మించబడినాయి.

“ప్రాజాపత్యోవేదాః” అన్నాడు. వేదాలు ప్రజాపతి సంబంధాలు.

“ప్రజాం సృష్ట్యా పాలయశ్యేతి. తస్మాత్ప్రజాపతి రభవత్” అని గోపథ పూర్వం. ప్రజలను సృష్టించి పోషించుచున్నాడు. కావున ప్రజాపతి అయినాడు.

ప్రజాపతి ఎవరు?

1. ప్రజాపతిరగ్నిః 2. ప్రజాపతి రై వమనః 3. ప్రజాపతిరై వ వాచస్పతిః 4. సంవత్సరోవై ప్రజాపతిః 5. యజ్ఞః ప్రజాపతిః 6. ప్రజాపతిరై వసంతా 7. ప్రాణాహి ప్రజాపతిః 8. అన్నం వై ప్రజాపతిః 9. సతద్వైప్రజాపతిః 10. ప్రజాపతిరై వభూతాః 11. ప్రజాపతిర్బుధుః 12. ప్రజాపతిరై వ హిరణ్యగర్భః 13. ప్రజాపతిరై వచంద్రమా 14. ప్రజాపతిరై వ మహాన్దేవాః 15. ప్రజాపతిరై వ మనుః 16. ప్రజాపతిరై వ ంశ్వ కర్మా 17. ప్రజాపతిరై వసువర్ణో గరుత్మాన్ 18. ప్రజాపతిరై వ మూర్ధా 19. ప్రజాపతిర్వా ఓదనః 20. ప్రజాపతిః సర్వః 22. ప్రజాపత్యోవా అశ్వః 23. ప్రజాపతిః సదస్యః 24. ప్రజాపతిః ఉద్ధాతా 25. ప్రజాపతిరుద్గీతః 26. ఆత్మారావై ప్రజాపతిః 27. సత్యం హి ప్రజాపతిః 28. ఘృతంచ మధుచ ప్రజాపతి రాసీత్ 29. ఆత్మాహ్యాయం ప్రజాపతిః 30. పురుషో హి ప్రజాపతిః 31. పితరః ప్రజాపతిః 32. ప్రజాపతిర్ధాతా 33. ప్రజాపతిరై వ జమదగ్నిః 34. ప్రజాపతిరై వ ద్రోణకలశః 35. ఇమేలోకాః ప్రజాపతిః 36. ప్రజాపతిః సర్వే దేవతాః 37. ప్రజారవా అమృతః 38. ప్రజాపతిర్ని స్వరాజ్యమ్ 39. అపరియతో వా ప్రజాపతిః

ప్రజాపతి సృష్టిస్తున్నాడు. పోషిస్తున్నాడు. ప్రజాపతి ఏ ఒక్కడూ కాడు. పైన చెప్పిన 39 సృష్టి, స్థితులకు కారణం అవుతున్నాయి. ఇది నిత్య సత్యం. దీనికి తిరుగులేదు.

సమస్తం ప్రజాపతి. సమస్తం సృష్టిస్థితి కారణం. అందుకే ప్రజాపతి అపరియతుడు అగుచున్నాడు. ప్రకృతికి పరమాత్మకు పరియతి లేదు. వారు అపరియతులు.

ప్రజాపతి సమస్తం. వేదం సమస్తం. అనంతం పరియతం.

మానవునికి తెలియపరచింది వేదం. తెలియటమే జ్ఞానం, జ్ఞానం సాపేక్షం. ఒకసారి తెలిసిందాన్ని తిరిగి చెప్పడం జ్ఞానం కాదు. పునరుక్తి. పునరుక్తులు జీతంలో తప్పవు. అంతమాత్రం చేత పునరుక్తి జ్ఞానం కాబోదు.

ఒకనాడు నరునికి అన్నం తెలియదు. అన్నాన్ని వేదం తెలియపరచింది. అప్పుడు అది జ్ఞానం అవుతుంది. అన్నం తెలిసిం తరువాత చెప్పడం జ్ఞానం కాదు.

అలాగే వస్త్రం, కుటుంబం, బంధుత్వమ, గ్రామం, రాజ్యం, ిటిని అన్నింటినీ వేదమే తెలిపింది. తెలియక ముందు అది జ్ఞానం అవుతుంది. వేదం అవుతుంది.

సత్యం. సత్యస్వరూపుడగు పరమాత్మ మానవునికి ఏనాటికీ అందరు, కావున భగవంతుని గురించిందంతా జ్ఞానం అవుతుంది. సత్యస్వరూపాన్ని దర్శించడానికి నిత్యం జరిగే అన్వేషణ జ్ఞానం అవుతుంది. పరమాత్మ అనంతం, కావున జ్ఞానం అనంతం, అంతంగల నరుడు అనంత బ్రహ్మను దర్శించజాలడు. అందుకే అన్వేషణ- అన్వేషణ- అన్వేషణ, అన్వేషణయో జ్ఞానం! అదే వేదం!!!

మానవునికి లౌకిక, పారలౌకిక, ఆధ్యాత్మిక ంషయాలన్నింటినీ వేదమే ప్రవచించింది.

పరమాత్ముడు పరిపూర్ణంగా ఎవరికీ అవగతం కాడు, దర్శనం ఇవ్వడు. నిత్యాన్వేషణ వలన భగవానుడు అంశామాత్రం గోచరిస్తాడు. ఆంధంగా అంశామాత్ర లబ్ధులు వారి వారి దశలను బట్టి సాధువులు, యతులు, తపస్వులు, మహాత్ములు, అవతారాలు అవుతున్నారు. ిరే మునులు, ఋషులు, మహర్షులు అవుతున్నారు.

అజ్ఞానులు వారినే పరమాత్మగా భాంస్తున్నారు. ఆరాధిస్తున్నారు. అలాంటివారు అంశామాత్ర పరమాత్మను ఆరాధిస్తున్నారు!

మహర్షులు మహాత్ములు నిస్వార్థులు, నిష్కల్మషులు, తేజోమూర్తులు, వారు వేదమంత్రాలను దర్శించారు. మానవ జీంతాన్ని సమున్నతం చేయడానికి కృషి చేశారు. వారు అనేక సంస్థలను ఆచారాలను, సంప్రదాయాలను ఏర్పరచారు. వారు దివ్యైల వలె తమను కాల్చుకున్నారు. లోకాలకు నిత్యకాంతులను ప్రసాదించారు. వారు సూర్యచంద్రుల వంటివారు. పర్వతముల వంటివారు నదుల వంటి వారు, వృక్షముల వంటివారు!

ప్రకృతి ప్రాణులకు సర్వస్వం అందిస్తుంది. వారి నుంచి ఏదీ ఆశించదు. అది అందుకున్న దానికి వేల ఇంతలు తిరిగి ఇస్తుంది. అందుకే మనం జీంస్తున్నాం. ఒక్క గింజ నాటండి. నిరంతరం ఫలాలను ప్రసాదిస్తుంది!.

తమను కొట్టిన గొడ్డలికే పరిమళం ప్రసాదిస్తుంది చందన తరువు!

మహాత్ములు, మహాపురుషులున్న సమాజంలోనే నీచులు, నికృష్టులు, స్వప్రయోజన

పరులూ ఉంటారు. గాంధీ పుట్టిన సమాజంలోనే గోడ్సే సహితం పుట్టాడు!

ఈ స్వప్రయోజనపరులు చెట్టుకు చీడలాంటివారు. సమాజం సాంతాన్ని తమకోసం

వాడుకుంటారు. వారి వేశాలు అనంతం. గుర్తించడం దుస్తరం! వారు తామే నిస్వార్థులం అని నమ్ముస్తారు. జనం వారినే నమ్ముతారు. గొర్రె కసాయివాణ్ణి! నమ్ముతుంది!

ఈ నీచులు మహర్షులు, మహాత్ములు ఏర్పరచిన సంస్థలను, ఆచారాలను, సంప్రదాయాలను దిగ్గ్రుంగుతారు. కనీసం త్రేన్పరు. వాటి స్థానంలో ఆత్మ కోల్పోయిన గాజు బొమ్మల్లాంటి ఆచార సంప్రదాయాలను కల్పిస్తారు. తమవే నిజమైనం నమ్ముస్తారు. జనం ప్రాణం ఉన్న రూపాలను ండుస్తారు. నడిచే బొమ్మల వెంట పరుగులు పెడ్తారు.

ఈ స్వప్రయోజన పరులు గంగాజలాన్ని ంషపూరితం చేయగలరు! ంషమే అమృతం అని నమ్మించగలరు. నమ్మటం జనుల స్వభావం!!

ఈ నీచులు అనాదిగా సమాజాన్ని మోసగిస్తున్నారు. మోసమే వారి తిండి, గుడ్డా! మోసమే ంరి గూడూ నీడ! మనకు తెలిసింది ఇసుమంత చరిత్ర. ఈ కొలదిలో ంరు బౌద్ధం నుంచి గాంధీ వాదం వరకు దిగియంగారు. ంవరణ అక్కరలేదు. నిజం చేదు. మొన్నటి మార్క్సిజానికి అదే గతి పట్టింది. ఇది మనకు తెలిసిన కథ. పదిల పరచడానికి అనేక సదుపాయాలున్న యుగం ఇది. కాలం ఇది!

వేదం ఏనాటిది? ఎన్నడు మొదలయింది? వేదం అనాగరిక మానవుని కాలం నుంచి నిర్మలంగా, నిష్కల్యంగా ప్రవహించింది. మనిషి మనసు మలినాన్ని దూరం చేసింది. మానవుని దైవతత్వపు అంచులకు కొనిపోయింది.

స్వప్రయోజన పరులకు వేదం లెక్కలోనిది కాదు. వారు వేదాన్ని వేలం వేయగలరు! తాము చెప్పిందే వేదం అని నమ్మించగలరు. నమ్మించారు. దొంగ వేదాలు సృష్టించారు. అందుకే “ంస్సన్న చెప్పింది వేదం” అనే సామెత.

వేదం అలాంటి గందర గోళంలో ఉన్నప్పుడు వ్యాసభగవానుడు అవతరించాడు. వేదానికి కలిగిన ఈ దుస్థితిని చూచాడు, దుఃఖించాడు. అంతటితో చాలించలేదు. వేదాన్ని పరిష్కరించడానికి ఉపక్రంచాడు. అంతటి దుస్థితి నుంచి నిజమైన వేదాన్ని వెలికితీయడం సామాన్యం కాదు. రాళ్ళలో వజ్రాన్ని వెదకడం!

వజ్రం రాతి నుండే ఏర్పడింది. కాని రాయి వజ్రం కాలేదు. రాయి రాయే. వజ్రం వజ్రమే! రాతిని చూపి వజ్రం అని నమ్మించవచ్చు కాని ఎన్నటికీ రాయి వజ్రం కాజాలదు. వజ్రం ంలువ వజ్రపుదే. వజ్రం తలకెక్కుతుంది! రాయి కాళ్ళకింద పడి ఉంటుంది. రాళ్ళన్నీ ఒకటి కావు. అన్నీ కాళ్ళ కింద పడి ఉండవు.

“ జో నతర్వేతో పత్థర్ థే

జోతర్వేతో ఖుదాబన్ బైతే”

చెక్కుకున్న రాళ్ళు

చెక్కిన దేవుళ్ళు

అలా రాళ్ళూ వజ్రాలు కలిశాయి. స్వప్రయోజనపరులు రాళ్ళను వజ్రాలుగా చెలామణి

చేశారు!

అలాంటి ంపత్నమయంలో అవతరించారు వేదవ్యాస భగవానుడు.

అభ్రశ్యామం పింగజటా బద్ధకలాపః

ప్రాంశుర్దండీ కృష్ణమ్మగ త్వక్ పరీధానః ।

సాక్షాల్లోకాన్ పావయమానః కంముఖ్యః

పారాశర్యః సర్వసురూపం ంవృణోతు ॥

వ్యాసభగవానుడు ఒక మహత్తర కార్యానికి పూనుకున్నాడు. మానవ కళ్యాణం కోసం మహా యజ్ఞాన్ని ప్రారంభించాడు. అప్పుడు ఆ మహర్షికి ఎన్ని సమస్యలు ఎదురైనాయో! ఎందరు వైరులైనారో? ఎందరిని ఎదిరించాల్సి వచ్చిందో! ఇదంతా ఎందుకు? వ్యాస భగవానునికి స్వార్థం లేదు. స్వప్రయోజనం లేదు. కేవలం మానవ కళ్యాణానికే వేదాలను పరిష్కరించ పూనుకున్నాడు.

వ్యాసమహర్షికి ఎన్ని వందల వేల ంద్యత్ శిష్యులో! ఒక మహావటం కాదు- పంచవటి ఆ నీడన వ్యాసభవానుడు ఆసీనుడు. అతడు చంద్రుడు. అతని శిష్యులు నక్షత్రాలు వేనవేలు! ఒక్కొక్కరి ముందు తాళపత్ర రాశి! శిష్యుల వేదాధ్యయనం. తొలుతగా వారు పరిష్కరిస్తున్నారు. వారు వ్యాసునకు అందిస్తున్నారు. వ్యాస మహర్షి నిశితంగా పరిశీలిస్తున్నారు. వేదం కాని దాన్ని ఒకవైపు ంసురుతున్నారు. వేదాన్ని తన వద్ద భద్ర పరుస్తున్నారు. వ్యాసుని పక్కన మునిశిష్యులు వారు వేదపు పుత్రులు సిద్ధం చేస్తున్నారు! ఎంతటి నిమగ్నత! ఎంతటి ధ్యాసం! ఎంతటి మౌనం! ఎంత నిశ్శబ్దం!

ఇది నా ఊహా చిత్రం.

వ్యాసభవానుడు నిర్వహించిన మహాత్కార్యాన్ని తలుచుకుంటే వళ్ళు జలదరిస్తుంది. అందరు ఋషులు అందరు మునులు, అందరు కవులు, అందరు యోగులు తమ జీతాలను దివ్యులను చేసినారు. తాము తిరు బాధలు అనుభంచారు. లోకాలకు వెలుగు ప్రసాదించారు! మనిషి జీతాన్ని ఆదర్శం వైపు నడిపారు. మానవునిలో దైవత్వాన్ని వెలికి తీశారు!

ఎంత శ్రమ! ఎంత కృషి! ఎంత త్యాగం! ఎవడండీ ఇంత చేసే వాడు! వారి నిరంతర
యజ్ఞం, యతనం, ప్రయత్నం వల్లనే మనం ఇంకా మనుషులుగా ఉన్నాం. మనం వారికి
ఏం చేయగలం? నదీనదాలు, పర్వతాలు, వృక్షాలూ, మనకు ఎంతో ఉపకారం చేస్తున్నాయి.
అది సరికాదు. వాటి వల్లనే మనం జీస్తున్నాం. మనం వాటికి ఏం చేస్తున్నాం? ఏం
చేయగలం? మన శక్తి ఎంత?

ఈ యంత్రయుగపు నరుడు రాక్షసుడు! తనను పెంచుతున్న ప్రకృతినే చెరుస్తున్నాడు!
దోచేస్తున్నాడు! సర్వనాశనం చేస్తున్నాడు! కన్నతల్లిని నరికి పోగులు పెట్టున్నాడు! తన
ప్రాణం

తానే తీసుకుంటున్నాడు. తాను చేసుకుంటున్నది ఆత్మహత్య అని ఎరుగకున్నాడు! పుట్టు
గ్రుడ్డి! ఏం కానకున్నాడు! అజ్ఞాని! ంర్ర ంగుతున్నాడు! మూర్ఖుడు! తన సర్వనాశనం
ఎరుగకున్నాడు!

నిప్పుతో చెలగాటలాడుతున్నాడు! ఎవడు చెపుతాడండీ వానికి? భర్తృహరి మూర్ఖపద్ధతి--

లభేత సికతాసు తైలమపియత్నతః పీడయ

న్విభేచ్ఛ మృగతృష్ణికాసు సలిలంపిపాసార్ధితః

కదాచిదపి పర్యటన్ శశింషాణ మాసాదయే

న్నతు ప్రతినింష్ట మూర్ఖజన చిత్తమారాధయేత్

తింరి ఇసుమున దైలంబు దీయవచ్చు

దంలి మృగతృష్ణలో నీరు ద్రావవచ్చు

దిరిగి కుందేటి కొమ్ము సాధించవచ్చు

జేరి మూర్ఖుల మనసు రంజింపగారాదు.

ఘ్రాల్కి పత్తిసె కట్ సక్తావై హీరాకా జిగర్

మర్దె నాదాపర్ కలామె నర్మొనాజూక్ బే అసర్ -ఇక్బాల్'

పూరేకుతో వజ్రపు గుండెను కోయవచ్చు మూర్ఖుని ంషయంలో సుతిమెత్తని మాట
నిష్ఫలం.

నాటి వేద వ్యాసుని వేద పరిష్కార మహత్కార్యంలో ఈ ంషయాలు ఎదురైనాయని నా
ఉద్దేశం.

1. వేదం మానవునికి సమస్తం నేర్పింది మానవుడు. కొన్నింటి నేర్పాడు. వాటిని అలవాటుగా ఆచారంగా చేసుకున్నాడు. దంతధావనం, స్నానం, ఇల్లు, వాకిలి, నిత్య జీతం. ంటిని ఇంకా వేదంలో ఉంచడం వల్ల ప్రయోజనం శూన్యం. వ్యాసమహర్షి వాటిని తొలగించాడు. ఇది అంత కష్టమైన పని కాదు. జనం అప్పటికే ఆ వేదాలను మరచి ఉంటారు.

2. వేదం పేర చలామణిలో ఉండిన నకిలీ వేదాలు-దొంగ వేదాలు. ఇం స్వప్రయోజనపరుల సృష్టి వారు వాటితో లాభం పొందుతుంటారు.

దొంగ వేదాలను వెలికి తీయడం కష్టం. ఎందుచేతంటే అం వేదంలాగే ఉంటాయి. స్వార్థపరులు జనులచే వాటిని అమోదింపచేశారు.

సమాజం స్వప్రయోజనపరుల పిడికిటనే ఉంటుంది. ఆ పిడికిలి తెరుచుకోదు. పిడికిలిని ంరచాలి. ఇది అసాధారణ కార్యం. ఎంతో సాహసం, మనో బలం, నైతిక శక్తి, సత్యసంధత, దైవ బలం కావాలి. దుష్టులను దూరం చేయగల శక్తి మహాత్ములకు ఉంటుంది. ఒకే రాముడు, ఒకే కృష్ణుడు, ఒకే బుద్ధుడు, ఒకే శంకరుడు, ఒకే రామానుజుడు, ఒకే గాంధీ దుష్టులను గెలిచారు.

వ్యాసుడు అందరిని ఎదిరించాడు. కలుపు వేదాన్ని, చీడ వేదాన్ని, నకిలీ వేదాన్ని దొంగ వేదాన్ని సాహసోపేతంగా తొలగించాడు. అందుకే అతడు వ్యాసభగవానుడు అయినాడు.

వ్యాసభగవానుడు దర్శనం ఇస్తే అతని పాదాలు చుంబించాలనేది నా తీరని కోరిక.

3. అసలు, సిసలు వేద మంత్రాలను నిశ్చయించడం, వాటిని సార్వజననీనమూ, సార్వ కాలీనములుగా దర్శించడం, వాటిని దర్శించిన ఋషులను ఇతరములను నిశ్చయించడం,

అలా నిశ్చయించిన వాటిని పండిత పామరులచే అమోదింప చేయడం.

4. వేదాన్ని నిశ్చయించడం వేరు. అది మాత్రమే వేదం, అన్యం కాదని ప్రచారం చేయడం వేరు. వ్యాస భగవానుడు తన శిష్యులనంపి సమస్త మానవాళిచే 'ఇదే వేదం' అని వప్పించాడు. ఇది స్వల్ప కార్యంకాదు. సామాన్య మానవులు సాధించ జాలరు. అందుకే వ్యాసునిది అవతారం అతడు భగవానుడు. అతడు నారాయణుడు!

ఆ మహాత్ముని పరిశ్రమ గురించి - వారు సాధించిన ఫలితాలను కనీసం అంచనా వేసే శక్తి లేదు. మనది అల్ప బుద్ధి, స్వల్ప బుద్ధి, మనం అల్పాయుష్కులం!

వ్యాసుడు మానవజాతికి ఎన్ని ఉపకారాలు చేశారండి!

1. భారత వంశాన్ని అంతరించనీయ లేదు - రక్షించారండు.

2. పంచమ వేదం - మహాభారతాన్ని సృష్టించాడు.

3. అమృతతుల్యమగు భగవద్గీతను శ్రీ కృష్ణపరమాత్మచే పలికించాడు.

4. శాంతి ప్రాతిపదికమగు శ్రీమద్భాగవతమును ప్రవచించాడు.

5. పురాణ, ఉపపురాణ కర్త అయినాడు.

6. సంఘసంస్కర్త అయినాడు

7. భాషేశ్వరుడు అయినాడు.

8. సామాజిక సారథి అయినాడు.

9. రాజకీయ వేత్త అయినాడు.

అతడు కానిది ఏది?

అతడు మనకు అక్షయ సంపద ప్రసాదించాడు. ఇవ్వండి, ఇవ్వండి, ఇవ్వండి, ఇంకా
యిగులుతుంటుంది. కనీసం ఇవ్వలేదని అల్పులం అయినాం మనం!

వ్యాసుడు ఏ చెట్టు కిందనో, పర్ణశాలలోనో ఉన్నాడు, పిడికెడు మెతుకులు తిన్నాడు, ఇన్ని
మహత్కార్యాలు సాధించాడు.

ఆ మహర్షికి మనం ఏం ఇవ్వగలం? నమస్కరింతాం.

వ్యాసం వశిష్టనప్తారం శక్తేః పౌత్ర మకల్మషం

పారాశరాత్మజం వందే శుకాతాతం తపోనిధిం

వ్యాసుడు వశిష్ఠుని ముని మనుమడు. శక్తికి పౌత్రుడు, నిష్కల్మషుడు, పరాశరుని పుత్రుడు,
శ్రీ శకుని తండ్రి, తపోధనుడు. అతనికి నమస్కరిస్తున్నాను.

సంహిత - వేదం

మనకు ప్రస్తుతం లభిస్తున్న వేద సంహితలు. అం నాలుగు.

1. ఋగ్వేదసంహిత

2. కృష్ణయజుర్వేద తైత్తిరీయ సంహిత

3. సామవేదసంహిత

4. అథర్వవేదసంహిత

ఏవంచకార భగవాన్ వ్యాసః కృపణ వత్సలుః

వ్యవధాత్యజ్ఞ సంతత్యై వేద మేకం చతుర్విధం

వ్యాసభగవానుడు కృపావాత్సల్యములు గలవాడు. తీరికలేని అజ్ఞాన సంతతి రానున్నదని గ్రహించినాడు. ఏక వేదాన్ని నాలుగుగా నిర్మించాడు.

“సంహితం భవతి హ్యక్షరాణి ధనం ప్రతిష్ఠాయై” అని తాండ్యము. తరగని సంపదను కలిగించునది సంహిత.

‘సంహిత’ వర్గ సంయోగము. వేదము నందలి కొంత భాగము శాస్త్రము. సంధించబడినది అని శబ్దరత్నాకరము.

‘సంహితమ్’ కూడు కొనునది అని సంస్కృతాంధ్ర నిఘంటువు.

ఒకదాన్ని ఏర్పరచడానికి, స్థాపించడానికి చేసే కూర్పు సంహిత అవుతుంది. దీన్ని మనం ఇప్పుడు సంకలనము అంటున్నాం.

వేదం రామాయణ, భారత, భాగవతాదుల వంటిది కాదు. అది ఒకే కంచే రచింపబడినది కాదు. కావ్య, ఇతిహాస, పురాణాల వలె నిరంతర కథాగమనం ఉండదు.

వేద సంహిత మంత్రాల, సూక్తాల కూర్పు మాత్రమే. వేదం అపౌరుషేయం. అంటే నరుడు చెప్పింది కాదు. ఋషులు మంత్రాలను సూక్తాలను దర్శించారు. వారు కర్తలు కారు.

ద్రష్టలు మాత్రమే - కనుగొని గుర్తించుకున్నవారు.

ఋషులు వేదాలను ఎన్ని యుగాలుగా దర్శిస్తున్నారో? ఎందరు దర్శిస్తున్నారో? ఇం చెప్పడు అసాధ్యం. ఎందుచేతనంటే భారతీయులకు కాలం అనంతం. కాలం బ్రహ్మ. కాలం పరమేశ్వరుడు ఇం మానవ కొలతలకు అందవు.

పాశ్చాత్యులది కాలం కాదు. చరిత్ర. వారి చరిత్ర. మూఱ్ఱాళ్ళది. కాబట్టి వారి చరిత్రను సంవత్సరాల్లో చెప్పుకోవచ్చు. మనకు యుగాలు ఉన్నాయి. వారికి శతాబ్దాలే! ఇంకా క్రీస్తు తరువాత 2000 సంవత్సరాలే! వారి కొంచెపు కొలతతో మన అనంత కాలాన్ని కొలవ పూనుకోవడం వెర్రి మాత్రమే!

అలా యుగాలుగా ఋషులు దర్శించిన వానిని వ్యాసుడు నాలుగుగా కూర్చాడు. వ్యాసుడు కూర్చిన తరువాత మంత్రద్రష్టలు లేరు. వ్యాసభవానుడు వేదానికి ఒక పాదం ఏర్పరచాడు. ఇదీ మాత్రమే వేదం. ఇందులో చేరనిది వేదం కాదు.

వ్యాసభవానుడు వేదసంహితులు చేశాడు. వాటిని నాలుగుగా భజించాడు. మనకు ‘వేదం’ అని తెలిసింది వేద సంహిత. ంటి కూర్చి వేదవ్యాసమహర్షి.

నాలుగు ంధాలుగా వేదాన్ని ంభజించడం వేదచతుష్టయి, వేదచతుష్టయి వేదాల ంషయం నిర్ణయం చేస్తుంది.

1. ఋగ్వేదసంహిత దేవతల గుణగుణాలను స్తుతిస్తుంది.

2. యజుర్వేదసంహిత ంధ యజ్ఞాలను నిర్దేశిస్తుంది.

3. సామవేదసంహిత దేవతలను ప్రసన్నులను చేయు గానింధిని నిర్ణయిస్తుంది.

5. అథర్వవేదసంహిత బ్రహ్మ జ్ఞానం సహితంగా అనేకానేక లౌకిక ంషయాలను ంవరిస్తుంది.

‘వేదత్రయి’ అని మరొక ంభజన ఉంది. 1. పద్య, 2. గద్య 3. గేయంభజన. వేదాలు పద్యంలో దర్శించినం, 2. గద్యంలో దర్శించినం 3. గేయంలో దర్శించినం ఉన్నాయి. ఇది ఘంధో ంభజన.

ఈ వేదత్రయికి పాశ్చాత్యులు కువ్యాఖ్యానం చేశారు. వేదాలు మూడే నన్నారు. అథర్వం వేదం కాదన్నారు. తరువాత వచ్చి చేరిందన్నారు.

వేదాన్ని దర్శించడానికి వేద దృష్టికావాలి. హ్రస్వదృష్టి - అన్య దృష్టి చాలవు. పరియితదృష్టితో అపరియిత వేదాన్ని దర్శించడం కువ్యాఖ్యానం అవుతుంది. భారత వేదాన్ని భారత కొలమానంతో కొలవాలి. పాశ్చాత్య కొలమానాలు అందుకు పర్యాప్తములు కావు.

ఇవన్నీ తెలియకో - తెలిసి మనను కొంచెపు వారిని చేయటానికో ‘వేదత్రయి’ అంటే వేదాలు మూడేనని మనను నమ్మించారు పాశ్చాత్యులు.

నమ్మించేట్లు చేసేవాడు వంచకుడు

వంచకుడు చెప్పింది నమ్మేవాడు బానిస.

భాగవతంలో ‘వేదమేకంచతుర్విధం’ అని చెప్పబడింది.

“ చత్వారోహి ఇమే వేదా ఋగ్వేదో యజుర్వేదః

సామవేదో బ్రహ్మవేద ఇతి” అని గోపథ పూర్వం. బ్రహ్మవేదమే అథర్వవేదం.

కావున మన ప్రమాణాలే ఆధారం. వేద సంహితలు నాలుగు 1. ఋగ్వేదసంహిత

2. యజుర్వేదసంహిత 3. సామవేదసంహిత 4. అథర్వవేదసంహిత.

యజుర్వేద సంహిత రెండు భాగాలు 1. శుక్ల యజుర్వేదసంహిత 2. కృష్ణ యజుర్వేద సంహిత.

వేదం మూడింటిని ప్రతిపాదిస్తుంది. అందుకు కూడ అది ‘వేదత్రయి’ అయింది.

“వేదా బ్రహ్మాత్మ ంషయాస్తి కాండ ంషయా ఇమే

పరోక్షవాదా ఋషయః పరోక్షం మమచ ప్రియం” అన్నాడు కృష్ణపరమాత్మ.

వేదం మూడు ంషయాలను ప్రతిపాదిస్తుంది. అం. 1. బ్రహ్మ, 2. ఆత్మ, 3. బ్రహ్మ ఆత్మల ఏకత్వం.

ఋషుల పరోక్షవాదులు. పరోక్షవాదం నాకు సహితం ప్రియం అని అర్థం.

“పరోక్షం” అంటే ఏం?

కంటికి కనిపిస్తున్నది ప్రత్యక్షం. కంటికి మాత్రమేకాక ఆలోచనకు దర్శనం ఇచ్చేది పరోక్షం.

మనముందే మనిషి ఉంటాడు. అతడు ప్రత్యక్షంగా కనిపిస్తుంటాడు. అంతే. అతడు మనకు అర్థం కాడు. అతని జ్ఞానం, సంస్కారం, మనసు అర్థం చేసుకోవడానికి పరోక్షంగా పరిశీలించాలి. ఇంత చేసినా ఒక మనిషి వేరొకనికి ఇంతవరకు పరిపూర్ణంగా అర్థం కాలేదు. కాడు, అది ప్రకృతి రహస్యం. అది ఎన్నటికీ బయటపడదు.

వేరొక వ్యక్తి కాదు. తనకు తాను ఎంతవరకు అర్థం అయినాడు?

నాకు ఇప్పుడు 71 సంవత్సరాలు. కాస్తో, కూస్తో జ్ఞానమూ, సంస్కారం ఉన్నాయి. నేను ఇంతవరకు నన్ను పరిపూర్ణంగా అర్థం చేసుకున్నాననుకోవడం లేదు.

‘లోకములన్నియున్ గడియలోన జయించిన వాడ ంద్రియానీకముజిత్తము గెలువనేరవు’ అంటాడు ప్రహ్లాదుడు తండ్రి హిరణ్యకశిపునితో.

వేదమూ అలాంటిదే. కంటికి కనిపించే అక్షరం మాత్రం వేదం కాదు.

వేదాన్ని అర్థం చేసుకోవడానికి మహర్షులు ఒక నిర్దిష్ట పద్ధతి ఏర్పరిచారు. అం ఆరు వేదాంగాలు, నాలుగు ఉపవేదాలు.

వేదాంగాలు

1. శిక్ష, 2. వ్యాకరణం, 3. నిఘంటు, 4. ఛందస్సు, 5. జ్యోతిషం, 6. శిల్పం.

ఉపవేదాలు

1. గాంధర్వవేదం, 2. ఆయుర్వేదం, 3. ధనుర్వేదం, 4. అర్థవేదం.

వేదాల్లాన్ని గ్రహించడానికి 1. ఉపనిషత్తులు, 2. కణాదుని వైశేషికం, 3. గౌతముని న్యాయం, 4. కపిలుని సాంఖ్యం, 5. పతంజలి యోగం, 6. జైయని పూర్వఽమీమాంస, వబాదరాయణుని ఉత్తర ఽమీమాంస ఉపకరిస్తాయి.

పరోక్షంగా పరిశీలించినా వేదాత్మ సంపూర్ణంగా దర్శనం ఇవ్వడం దుర్లభం.

మనిషి అర్థం కావడం లేదు. అయినా అతనితో వ్యవహరిస్తున్నాం. వేదం ంషయమూ అంతే! ప్రత్యక్షదర్శనమే ధన్యత కలిగిస్తుంది.

వేదవాక్కుని అర్థం చేసుకోవడానికి 5దిశలున్నాయి. 1. అన్నమయం ఇది భౌతికం, 2. ప్రాణమయం ఇది దృష్టి గోచరం 3. మనోమయం ఇది మనసును గ్రహించడం 4. జ్ఞానమయం ఇది బుద్ధిని గ్రహించడం 5. ఆనందమయం ఇది వేదంలో లీనం కావడం.

జీత పరమావధి ఆనందమే. ఆనందోబ్రహ్మ.

వేదం - శ్రుతి

వేదానికి 'శ్రుతి' అని కూడా పేరుంది. 'శ్రుతి' అంటే చెంన పడింది- ంన్నది.

పాశ్చాత్యులు మన సాహిత్య, సంప్రదాయ, సంస్కృతులను కించపరచడానికి కొంచె పరచడానికి, హేళన చేయడానికి వారి స్వాధీనత్వాన్ని, మన బానిసత్వాన్ని బాగా వాడుకున్నాడు.

మనవారితోనే వాటిని వప్పించాలి. మనవాటిని నమ్మకుండా చేశారు.

శ్రుతి అంటే ంన్నది కాబట్టి వేదకాలం నాటికి అక్షరం లేదని వ్యాఖ్యానించారు. తొలుత వేదం వల్లించబడింది. వ్రాయబడలేదు అన్నారు. అదే నిజం అని మనం నమ్ముతున్నాం.

వేదం అపౌరుషేయం; అలా అంటే అది మానవుడు చెప్పింది కాదు. అంతేకాని భగవంతుడు చెప్పాడని వాచ్యంగా చెప్పబడలేదు. వేదం మానవుని కన్న అతీతం అయింది. వాస్తవంగా వేదం మానవ శక్తిని యించింది. అందుకోసం 'అపౌరుషేయం' అనే వాస్తవసత్యాన్ని వచించారు మహర్షులు.

'అపౌరుషేయం' అనే స్ఫూర్తితోనే అన్య మతాల వారు తమ గ్రంథాలను భగవంతుడే వచించాడు అని చెప్పారు. భగవంతుడు పరాత్పరుడు. జగత్ప్రీత. ఒక్కొక్క మతానికి ఒక్కొక్క ప్రవక్త కావచ్చు. కాని వేరు వేరు మతాలకు వేరు వేరు భగవంతులు లేరు. ఉండరు - ఉండకూడదు.

మానవాళిది ఒకే అదితి భూయ. ఒకే ఆకాశం. ఒకే భగవంతుడు, పరాత్పరుడు, ఈశ్వరుడు, మానవ జాతి సహితంగా సమస్త ప్రాణిజాలానికి అతడే సృష్టికర్త. తల్లి తండ్రీ అన్నీ.

అట్టి పరాత్పరుడు ఒక మతాన్ని నమ్మిన వారి పాపాలు మాత్రమే దూరం చేయడు.

వారికి మాత్రమే మోక్షం ప్రసాదిస్తానని అనడు. అది సత్యానికి దూరం.

అసత్యం అవుతుంది.

భగవంతుడు సత్యస్వరూపుడు. పరాత్పరునికి అసత్యం అనంత దూరపుది. అంటే ప్రవక్తలు చెప్పి భగవంతుడు చెప్పాడు అన్నారు!!

వేదం చెప్పిన అపౌరుషేయం మాత్రమే సత్యం. భగవంతుడు ఒక శ్వాసపు వారిని మాత్రమే ఉద్ధరిస్తాడనడం బూటకం.

‘అపౌరుషేయం’ సహేతుకం, యగతాం నిర్దేతుకములు!

వేదంలో ప్రతిసూక్తి ద్రష్ట పేరు ఋషిగా చెప్పబడింది. అతడు వేద సూక్తపు కర్త కాదు. ద్రష్ట స్మర్త మాత్రమే! అతడు ఆ సూక్తాన్ని ంన్నాడు. న్నది కాబట్టి ‘శ్రుతి’ ంని దాన్ని అక్షరబద్ధం చేశాడు.

వేదం పుట్టిన్నాడే అక్షరం ఉంది. అంతేకాదు శాస్త్రీయమూ పరిపుష్టమూ అయిన సంస్కృత భాష ఉంది. భందస్సు ఉంది.

ఎంతటి నాగరికత జాతి అవుతే సంస్కృతం వంటి భాష ఆంర్భంచాలి? ఎంతటి సంస్కారం గల జాతి అవుతే ‘సర్వేపిసుఖినస్సంతు’ సకల ప్రాణులూ సుఖించాలని నినదించాలి?

“యూనాన్ - బ- యక్రే రోమా సబ్ యట్గయె జహాఁ సె

అబ్తక్ మగర్ హై బాఖీ నామొనిశాఁహమారా” అంటాడు ఇక్బాల్

గ్రీకు, రోం, ఈజిప్టులు మట్టిలో కలిసిపోయాయి.

నేటికీ మా ఊరూ, పేరూ నిలిచి ఉన్నాయి.

అన్ని పురాతన నాగరికతలూ మాసిపోయాయి. కాని భారత నాగరికత, సంస్కృతి, సంప్రదాయం ఇంకా నిత్య నూతనంగా వెలుగొందుతూంది. అదీ 1200 సంవత్సరాల పరాయి పాలన తరువాత!

ఎంత మహత్తమమండీ మన దేశం - మన జాతి - మన సభ్యత - మన సంస్కారం - మన సాహిత్యం - మన సంగీతం - మన కళలు!

ఒక్కసారి జయకొట్టండి భారత భూమికి!

వేదం - కాలం

భారత శాస్త్రం ప్రకారం కాలం అనంతం. కాలం ఎప్పుడు ప్రారంభం అయింది? కాలం ఎప్పుడు అంతం అవుతుంది? ఇది తెలిసిన వాడు లేడు, ప్రభువులు, ప్రభుత్వాలు, ఋషులు, ప్రవక్తలూ అందరినీ కాలం యింగేస్తుంది. యుగాలు అంతం అవుతాయి. ప్రళయం వస్తుంది. మళ్ళీ సృష్టి ప్రారంభం అవుతుంది. కాలం నిరంతరం సాగుతూనే ఉంటుంది. కాలమే సృష్టిస్తుంది. కాలమే రక్షిస్తుంది. కాలమే కష్టాలు కలిగిస్తుంది. కాలమే సర్వాన్నీ అంతం చేస్తుంది.

కాలం మాత్రం సాగుతూనే ఉంటుంది.

కాలానికి నిలకడ లేదు.

కాలానికి కళ్ళూ నోరు ఉంటే ఎన్ని వాస్తవాలు వెల్లడించగలదో?

కాలాన్ని జయించినవాడు లేడు. కాలం అజేయం.

అందుకే 'కాలోయం బ్రహ్మ' అన్నారు.

ఈ కాలానికి నరుడు కొన్ని కొలతలు ఏర్పరచుకున్నాడు. అందుకు భూమి సూర్యుని చుట్టు తిరిగి వచ్చిన కాలాన్ని సంవత్సరం అన్నారు. అది అంత నిర్దిష్టం కాదు. సూర్యుని చుట్టూ భూమి తిరగడానికి 365 రోజుల 6 గంటలు పడుతుంది. ఆ ఆరుగంటలను సరిచేయడానికే నెల రోజుల వ్యత్యాసం- అధికమాసాలు- శ్రావణ-శ్రావణమొదలైనవి. అం ఎప్పుడో కలుపుతాయి. ప్రతి ఏడాదీ జరగదు! మరి దీని నిర్దిష్టత ఏమి?

నరుని కొలమానం కాలానికి సరిపోవడం లేదు!

భారతీయులు పరమాణువు నుంచి ప్రళయం దాకా కాలానికి లెక్కలు కట్టారు. పరికించండి. సూర్యుడు పరమాణువును ఆక్రమించిన కాలం పరమాణువు. సృష్టిలో అతి సూక్ష్మ పదార్థం పరమాణువు 2. పరమాణువులు 1 అణువు 3 అణువులు ఒక త్రసరేణువు 3 త్రసరేణువులు ఒక తృటి 100 తృటులు 1 వేధ - 3 వేధలు ఒక లవం - 3 లవములు ఒక నిమేషం- ఇది మనం వాడుతున్న యునిట్ నియమం కాదు. ఇది సెకనులో 16175వ భాగం, 3 నిమేషములు ఒక క్షణం- 5 క్షణాలు 1 కాష్ఠ - 10 కాష్ఠలు ఒక లఘువు - 15 లఘువులు ఒక గడియ - 7 1/2 గడియలు - 1 జాము - 8 జాములు ఒక రోజు 15 రోజులు ఒక పక్షం, - 2 పక్షాలు ఒక నెల - 2 నెలలు ఒక ఋతువు 3 ఋతువులు ఒక అయనం 2 ఉత్తర, దక్షిణాయనములు ఒక మానవ సంవత్సరము - 17,28,000 సంవత్సరాలు కృతయుగం. 12,96,000 సంవత్సరాలు కలియుగం.

4 యుగాలమొత్తం కాలం 43,20,000 సంవత్సరాలు.

సృష్టికాలం 1000 X 4 యుగాలు = 4 కోట్లు 32 లక్షల సంవత్సరాలు. 4000 యుగాల తరువాత ప్రళయం. 4000 యుగాల కాలం సృష్టి ఉండదు. తరువాత మళ్ళీ సృష్టి మొదలు.

సృష్టి ఆది నుండి ప్రమాది అసంవత్సరమ- 1999-2000 వరకు 195,58,85,100 సంవత్సరాలు.

కలియుగంలో గడిచిన సంవత్సరాలు 5,100 పాశ్చాత్యుల కాలం సొంతం ఇప్పటికి 2000

సంవత్సరాలే!

వారు వ్రాసిన చరిత్ర 5000 సంవత్సరాలు దాటదు. వారికి కలియుగం మాత్రమే తెలుసు!

యూరపు చరిత్ర సొంతం వందల వేల సంవత్సరాలదే! ఆమెరికా, ఆస్ట్రేలియా, కెనడా వంటి దేశాల చరిత్ర వందల యేళ్ళదే! పాశ్చాత్యుల కొలతలతో వేదకాలాన్ని కొలవడం గజంబద్ధతో ఆకాశాన్నీ, బకెటుతో సముద్రాన్ని కొలవడం లాంటిది.

మనం ఇంకా సాంస్కృతిక బానిసలం. అందువలనే వారి కొలతలను నమ్ముతున్నాం. మన కొలతలను నమ్మలేకపోతున్నాం. ఆత్మ ంశ్వాసం లేని జాతికి అభ్యుదయం అంత సులభం కాదు. మనం రాజకీయ బానిసత్వం వదిలించుకున్నాం, కాని స్వతంత్రులం కాలేకున్నాం!

వేదం ఒక సారి పుట్టి ఒకనాటికి ముగిసిన కావ్యం లాంటిది కాదు. అదొక నది-ఒక స్రవంతి-ఒక ప్రవాహం. ఋషులు దర్శించిందాన్నట్లా అక్షరబద్ధం చేస్తూ పోయారు. అందుకే వేదం అనంతం 'అనంతావై వేదాః' ఈ అనంత స్రవంతులను వేద వ్యాసుడు సంహితలు చేశాడు. అప్పుడది సకల నదులు కలిసిన సముద్రం అయింది. వేదం సముద్రమై సమస్త ప్రాణులకూ సాయపడుతున్నది. పాశ్చాత్య ంద్వాంసుడు 'కీత్' ప్రకారం వేదం క్రీ. పూ. 1200 నాటిది. అంటే 1200 న్న 2000 న్న 3200 సంవత్సరాలనాటిది. వారు అంతకు పూర్వాన్ని ఆలోచించలేరు. ఇంకా క్రీస్తు పుట్టి 2000 సంవత్సరాలే!

వారికి సంవత్సరాలూ, శతాబ్దాలు, సహస్రాబ్దాలే తెలుసు, మనకుయుగాలు తెలుసు. మనది యుగాల లెక్క.

కీత్ చెప్పింది వేద సంహితలను గురించి - వేదాన్ని గురించి కాదని గమనించాలి. కలియుగం ప్రారంభం అయి ఇప్పటికీ 5,100 సంవత్సరాలు. భారతం ద్వాపరాంతం కలియుగారంభంలో రచించబడింది. ఆ తరువాత వ్యాసరచన భాగవతం, భాగవతంలో వేదసంహితల గురించి చెప్పబడింది. వేదం సంహితలుగా ఏర్పడి 5000 సంవత్సరాలైంది. వేదం ఏప్పుడు ప్రారంభం అయిందీ చెప్పడం దుష్టరం.

ఇంత కాలంగా ఒక నాగరికత, ఒక సభ్యత , ఒక సంస్కృతీ నిలిచి ఉండటం, ప్రపంచంలో కనీంని ఎరుగని ంత!!

'జీన్లోయ్' ఇలా వ్యక్తపరిచారు.

"Precious or durable materials-gold, silver, bronze, marble, onyx or granite-have been used by most ancient peoples in an attempt to immortalize their achievements. Not so, however, with the ancient Aryas. They turned to what may seem the most volatile insubstantial material of all-the spoken word and out of this bubble of air fashioned a monument which more than thirty, perhaps forty, centuries later stands untouched by time or the elements. For the pyramids have been eroded by the desert wind, the marble broken by earth quakes, and the gold stolen by robbers, while the Veda remains recited daily by an unbroken chain of generations, travelling like a great wave through the living substance of mind."

“అత్యంత పురాతననరుల్లో” అనేకులు తను ంజయాలను శాశ్వత పరచడానికి ంలువైన మన్నిక గల బంగారం, వెండి, కంచు, పాలరాయి, నల్లరాతిని వాడారు. సనాతన ఆర్యులు మాత్రం భిన్నంగా వ్యవహరించారు. వారు త్వరగా చెరిగే, అస్థిరరూపంగల అక్షరాన్ని, శబ్దాన్ని ఎన్నుకున్నారు. ఆర్యులు ఈ గాలి బుడగతో తీర్చిదిద్దిన నిర్మాణం ముప్పది, నలుబది శతాబ్దాల తరువాత కూడా, కాల, ప్రాకృతిక ప్రభావాలకు అతీతంగా చెక్కు చెదరక నిలిచి ఉంది. పిరండ్లు ఎడారి గాలులకు తరిగిపోయాయి. పాలరాతి కట్టడాలు భూకంపాలకు కూలిపోయాయి. బంగారం దొంగల పాలైంది. వేదగానం మాత్రం నిత్యం, నిరంతరం తరతరాలుగా ంనిపిస్తున్నది. ఆ వేదస్వరం, మేధస్సు యొక్క సజీవ పదార్థంగా, అలలుగా, తరంగాలుగా పయనిస్తూనే ఉంది”

వేదం - లిపి

పాశ్చాత్యులు - స్వప్రయోజనం కోసం - మనను వారి దోవ పట్టించడంలో నూటికి వేయిపాళ్లు ంజయంవంతులైనారు. నేను సామాన్యుల మాట చెప్పడం లేదు. అసాధారణులు, అసామాన్యులు, అఖండులు, ఉద్ధండులు, ంద్వాంసులు, పండితులు సహితం దారి తప్పురు. పాలకుల దారి పట్టారు. ‘స్వధర్మే నిధనం శ్రేయః’ మరచారు. రాజ్యం ఆంగ్లేయులది. నాటి పాలకులు వారు, మనది ‘రాజానుమతో ధర్మం’

ఈ ంధంగా భరతజాతి సొంతం నేటికీ అభారతీయం, అప్రాచ్యాన్నే ంశ్వసిస్తున్నది. మనకు స్వాతంత్ర్యం అనేది వచ్చిం తరువాత మనం స్వచ్ఛందంగా పాశ్చాత్యుల సాంస్కృతిక దాస్యాన్ని కొని తెచ్చుకుంటున్నాం. ఒక జాతికి సంస్కృతి ప్రాణం. సంస్కృతిని మరచిన జాతికి భంష్యత్తు అంధకారం! వెలుగు లేదు. కనిపించదు. ఆ జాతి చీకటినే కాంతి అని భ్రమిస్తుంది.

భాషముందు ప్రభంస్తుంది. లిపి తరువాత అవతరించుతుంది. వ్యాకరణం తదనంతరం ఆంర్భంస్తుంది. లెక్కలేనన్ని భాషలకు నేటికీ లిపి లేదు. ంచిత్రం ఏమంటే ప్రపంచ నాగరికతలను శాసిస్తున్నామని భాంచే ఇంగ్లీషుకు, ఇతర యూరోపియన్ భాషలకు లిపి లేదు. అం పరాయి లిపినే వాడుతున్నాయి. అంతెందుకు హిందీకి, మరాఠీకి లిపి లేదు. అం దేవనాగరిని లిపిగా వాడుతున్నాయి.

లిపి గల తెలుగు ఎంత సంపన్నమో అర్థం చేసుకోండి.

వేదం సంస్కృత భాషలో ఉంది. సంస్కృతానికి సంబంధించినంత వరకు తొలుత వ్యాకరణం ఆంర్భంచింది. వ్యాకరణాన్ని అనుసరించి భాష ఏర్పడింది. అందుకే అది సంస్కృతం అయింది.

సంస్కృతానికే స్వంత లిపి లేదు. అందుకోసం దేవనాగరి లిపిని ఆంష్కరించారు మహర్షులు లిపిని వేరుగా ఆంష్కరించడానికి కారణం అది అన్ని భాషలకు ఉపయోగపడాలని.

దేవనాగరి లిపి పరిపూర్ణమూ, నిర్దిష్టమూ, దీని అక్షరమాలనే - లిపులు వేరైనా భారతీయ భాషలన్నీ అనుసరిస్తున్నాయి. అక్షరమాలలన్నీ 'అ' తోనే మొదలౌతాయి. జీతం, భాష 'అమ్మ'తో మొదలవుతుంది. దేవనాగరి లిపితో ఏ ఉచ్చారణనైనా వ్రాయవచ్చు. అంతటి సుసంపన్నం అయిన లిపిని మన మహర్షులు మనకు అందించారు. వేల సంవత్సరాలుగా ఆ లిపి నిరంతరాయంగా మానవజాతికి అక్షరామృతం ప్రసాదిస్తున్నది!

ఆంగ్లభాషకు అరువు తెచ్చుకున్న లిపి అపర్యాప్తం అని జార్జి బెర్నార్డ్షా లెపించాడు.

లిపి లేని భాష వారు సంస్కృతాన్ని మృతభాష **DEAD LANGUAGE** అంటున్నారు. “ంగ మెతుకులేదు ంసాలకు సంపెంగ నూనె” అనేది తెలుగు సామెత.

సంస్కృత వర్గానికి చెందినవని ఆంగ్లేయులు నిర్ణయించిన 1. ఇరానిక్ 2. హెల్లెనిక్ 3. ఇటలిక్ 4. సెల్టెక్ 5. ట్యుటనిక్ 6. లెట్టోస్లాంక్ భాషలు జాడలేని అయినాయి. అయినా ఇన్నివేల సంవత్సరాలుగా సంస్కృతం హిమవదున్నతమై, నిశ్చలంగా సూర్యకాంతి వలె

సజీవంగా నిలిచి ఉంది. ఇందుకు సాక్ష్యం అనంతమూ, అమరమూ అయిన సంస్కృత సాహిత్యం! వేదం, ఉపనిషత్తు, రామాయణ, భారత, భాగవతాలు కాలపు జరా జీర్ణాలను ఎదిరించి నిత్యనూతనంగా ాజిల్లుతున్నాయి.

ఇంత సంపద ఏ భాషకు ఉంది? ఏ జాతికి ఉంది? మనం ఇంతటి మహోన్నత సంస్కృతికి, సంప్రదాయానికి వారసులం! అందుకు మనం గర్వించాలి. గంతులు వేయాలి దీన్ని సంరక్షించుకునే బాధ్యత స్వీకరించాలి.

వేదం తొలినుంచే అక్షర బద్ధం అయింది. దీనికి భాష ఉంది. లిపి ఉంది. ప్రాణం ఉంది. వేదం భూయ, ఆకాశం, వాయువు, సూర్యుడు, చంద్రుడు, నక్షత్రాల వంటిది. ఇది శాశ్వతం. ఏ ఒక్క సమాజపు సొత్తు కాదు. ఇది సమస్త మానవాళికి చెందింది. సూర్యుడు తూర్పున ఉదయిస్తాడు. సమస్త ప్రాణి జలానికి వెలుగు ప్రసాదిస్తాడు. వేదం సూర్యుని లాంటిది. తూర్పున ఆంర్భించింది. సకల ప్రాణి జాలానికి కాంతి ప్రసాదిస్తున్నది.

**నమో వేదమాతా
స్తుతామయా వేదమాతా ప్రచోదయంతాం ద్విజానామ్
ఆయుః ప్రాణం ప్రజా పశుం కీర్తిం ద్రంణం బ్రహ్మవర్చసమ్
మహ్యం దత్వా ప్రజత బ్రహ్మలోకం**

అధర్వ వేదం

వేదం-స్వరం

వేదాన్ని అర్థం చేసికోవడానికి ‘స్వర’ జ్ఞానం అవసరం. మన మహర్షులు వేదాన్ని భద్రపరచడానికి మహాయజ్ఞం సాగించారు. వారు వేదపు అక్షరాలకు ‘స్వరం’ కూర్చారు. స్వరానికి నిర్దిష్టత, శ్రావ్యత, మహిమ కలిగించారు. వేదానికి నాలుగు స్వరాలున్నాయి. 1. ఉదాత్త 2. అనుదాత్త 3. స్వరిత 4. ఏకశ్రుతి. అర్థాన్ని పరిరక్షించడానికి స్వరం ఉపకరిస్తుంది. స్వరాన్ని బట్టి అర్థం మారుతుంది. “కృష్ణకంబలం ఆనయ” ఒక స్వరం ప్రకారం ‘నల్లగొంగడి వాణ్ణి పిలువు’ - కాగా రెండు స్వరంలో ‘నల్లగొంగడి తెమ్ము’ అవుతుంది. వేదం శృతి. ంన్నది, ంనసొంపైంది. స్వరయుక్తంగా చదింన వేదం శ్రావ్యత్. మహిమాన్వితం.

అక్షరాన్నీ, స్వరాన్నీ ఇంత కాలంగా భద్రపరచిన ఉదాహరణ సృష్టిలో మరొకటి లేదు.

మా తండ్రి గారు ంద్వాన్ వేంకటాచార్యుల వారు ‘తిరువాయ్మొళి’కి ఆంధ్రానువాదం చేశాడు. మరికొన్ని గ్రంథాలు రచించి, ప్రచురించారు. వారు 1979లో పరమపదించారు. వారి గ్రంథం ఒక్కటి మాకు లభించలేదు.

మా అన్నయ్య ‘దాశరథి కృష్ణమాచార్య’ అనేక కంఠా సంపుటాలు ప్రచురించారు. వారు 1987లో పరమపదించారు. వారి సమగ్ర రచనలు లభించడం లేదు.

తమ జీవితంలోనే తమ గ్రంథాలు లభించకపోవడం నేటి రచయితలకు సర్వ సాధారణ అనుభవం.

ఇది అచ్చు యంత్రాలు, ప్రచురణ సంస్థలు, గ్రంథాలయాలు , కంప్యూటర్స్ వచ్చిన నాటి కథ.

తాళపత్ర, భూర్జర పత్రాల పేద వ్రాసుకుని, వాటిని వల్లించి ఇన్ని వేల సంవత్సరాలు భద్ర పరచడం ప్రపంచ ంతల్లో సర్వ ప్రథమం కావాలి.

పిరయిడ్లు, చైనా మహాకుడ్యం, ఎల్లోరా అజంతా శిల్పాలు, తాజ్మహల్ వంటిం కాలదోషం

పట్టి ంరిగి పోవడమో, అరిగిపోవడమో జరిగింది. జరుగుతున్నది. అక్షరం, నాదయుక్తమైన వేదం జరాజీర్ణాలకు అతీతంగా నిత్య యవ్వనిలా నిలిచి ఉండడం ంత మాత్రం కాదు- మహత్తు.

అయితే మనం సాంస్కృతిక బానిసలం, చెప్పకోం. పాలకులు పరాయి ంధానాలకు దాసానుదాసులు. భృత్యస్య భృత్యులు. వారి ఏలికలను నొప్పించనొల్లరు.

వేదం శృతి ంనడం ఏయిటి చదువు కొనరాదా? అని అడగవచ్చు. అడిగేవాడికి చెప్పేవాడు లోకువ!

ఇవ్వాళ సాంకేతిక, సాంకేతికేతర గ్రంథాలు, దృశ్య, శ్రవణ యంత్రాలు, హాశి, షినిఇన్ని ఉన్నా ఉపాధ్యాయులు బోధిస్తున్నారు. దీని తాత్విక సూత్రం ఏమంటే ంన్నదే మనసుకెక్కుతుంది. వంటపడుతుంది.

అర్థశతాబ్దం క్రితం కూడా ఈ దేశంలో జనం, పురాణాలు, హరికథలు, బుర్రకథలు, జముకుల కథలు మున్నగు జానపద రూపాల ద్వారానే ంద్యావంతులు, నీతిమంతులు అయినారు.

పుస్తకాల వ్యాపారం మొదలైన తరువాత అక్షరం నుండి ంద్య, ంద్య నుండి నీతి అదృశ్యం అయినాయి!

శబ్దానికి నాదం ఉంది, అర్థం ఉంది, ఆ రెండూ మనసుకుపడ్తాయి. ఆనందాన్నిస్తాయి. వెంటాడ్తాయి. వదలవు.

అర్థం కాని నాదం ఏం? అని అడగవచ్చు. అడగడం తేలిక, ఆలోచన అక్కరలేదు!

త్యాగరాయ కృతులు తెలుగులో ఉన్నాయి. ఆ కృతులను తలుపులే ఎక్కువ ఆరాధిస్తున్నారు. వారికి తెలుగు అర్థం కాదు. తెలుగు వ్రాసుకోవడానికి పర్యాప్తమైన లిపి సహితం తలుపులకు లేదు. వారు అర్థాన్ని ంచిన నాదాన్ని ఆస్వాదిస్తున్నారు! ఉపాసిస్తున్నారు. నాదం మనసును కదిలిస్తుంది, కరిగిస్తుంది! నాదం పశువుకూ తెలుసు, శిశువుకూ తెలుసు, “శిశుర్వేత్తి పశుర్వేత్తి” శ్రీ కృష్ణుని వేణుగానానికి గోపికలే కాదు గోవులూ పులకించే!

ఈ కాలంలో అన్యభాషల సినిమాలు చూచే వారికీ పాటలు ంనేవారికి భాష తెలియదు. అయినా చూస్తున్నారు. ంటున్నారు. అందులో అర్థాన్ని ంచిన ఆనందం ఏదో ఉంది!

అలాగే స్వరబద్ధం అయిన వేదనాదం మనసును కదిలిస్తుంది, కరిగిస్తుంది, మంచి

కలిగిస్తుంది శాంతి ప్రసాదిస్తుంది.

‘యోర్థజ్ఞ ఇత్ సకలం భద్రమశ్నుతే | నాకమేతి జ్ఞానంధూతపాప్మా’

యాస్కుడు

వేదం అర్థసహితంగా తెలిసికొన్న వానికి సకల శుభాలు కలుగుతాయి. జ్ఞానం అతని పాపాలను కడిగేస్తుంది. అతడు స్వర్గానికి చేరుకుంటాడు.

సామాన్యునికి వేదం అర్థం కావాలనే ఆశయంతో నేనువేదాలను తెనిగించాను. ఇంతవరకూ ఎవరూ తలపెట్టని రీతిగా ‘వేదం- జీవనాదం’ వ్రాస్తున్నాను. కాని మంత్రానికి ఉన్నప్రభావం అనువాదానికి లేదు. అనువాదం అర్థం చేసుకోవడానికి మాత్రమే! స్వరంతో ంనిపించిన, ంన్న మంత్రానికి మహాత్మ్యం ఉంది.

అనువాదం అర్థానికి మాత్రమే!

మంత్రం ఆనందించడానికీ, ఆస్వాదించడానికీ!!

వేదం శృతి.

వేదం నిపించడంలో ఆనందముంది. వేదం నడంలో అమృతం అందుతుంది!!

ఋషి

ఋషి సూక్తానికి కర్త మాత్రం కాదు. వేదం అపౌరుషేయం. ఋషి ఆ సూక్తానికి ద్రష్టాస్మత్ మాత్రమే. అతడు ఆ సూక్తాన్ని అతీంద్రియంగా దర్శించాడు. దర్శించిందాన్ని గుర్తు పెట్టుకున్నాడు.

వాస్తవానికి ఎవడూ, దేనికీ కర్తకాదు, అన్నింటి కర్త పరాత్పరుడే, అతడు చేయిస్తున్నాడు. మనం చేస్తున్నాం. పరమపిత పరమేశ్వరుడు ఈ జగన్నాటకకర్త-దర్శకుడు, మనమంతా అతడు ఆడించినట్లు ఆడేవాళ్ళమే! మనం కర్తలమే అనుకుంటే మనం అనుకున్నం అన్నీ కావాలి కదా! అలా కావడం లేదు! ఇది సర్వే సర్వత్ర అనుభవమే!! కాని కొందరు చెప్పనొల్లరు!! వాళ్ళు సత్యానికి తొడుగువేస్తున్నారు.

నావరకు నాకు వేదాన్ని నాదం చేసే శక్తి గాని, వేదాన్ని గురించి ఇంత సులభంగా చెప్పే శక్తిగాని లేదు. భగవానుడు కర్తగా నాతో వ్రాయిస్తున్నాడు. ఇది నగ్నసత్యం, దీనికి నేను వ్రాయసగాణ్ణి మాత్రమే! అట్లని నేను మనస్ఫూర్తిగా శ్లశిస్తున్నాను.

ఋషి అనగానే తెల్లని పొడవైన గడ్డం, నడినెత్తిన జడలముడి, చేత కమండలం గల నాటక లేక సినిమా ఋషి ప్రత్యక్షం అవుతాడు. కాని ఋషికి వేషం, వయస్సు ప్రధానములు కావు. అతని జ్ఞానమే ప్రధానం.

న తేవృద్ధోభవతి యేనాన్యపలితం శరః

యో వా యువాన్యధీయానంస్తం దేవాః స్థంరం ందుః

మనస్మృతి

తలనెరిసినంత మాత్రాన పెద్దకాడు. యువకుడైనా జ్ఞాని అయినవాణ్ణి దేవతలు పెద్దగా భాంస్తున్నారు.

వేదంలో ఒక్కొక్క చోట ఇంద్రుని గడ్డాలూ, ఋషులు ఉన్నట్లు చెప్పబడింది. అది నాటి ఫేషను కావచ్చు. అలాగే ఋషులకు గడ్డం ఉంటే ఉండవచ్చు. కాని గడ్డం మాత్రం చేత ఋషి కాబోడు.

“ యోవైజ్ఞాతో అనూచానః సఋషీ రాద్వేయః ” శాత్యం

అనాది జ్ఞానంగలవాడు ఆర్షేయ ఋషి

“ప్రాణావా ఋషయః ” యజుర్వేదం

ప్రాణములే ఋషులగుచున్నారు.

సాయణాచార్యుడు ఋషిని అతీంద్రియ దర్శనుడు అన్నాడు. సాధారణ అవయవములకు అందని దానిని దర్శించువాడు అని అర్థం.

కవులు రచయితలు అతీంద్రియ దర్శనులు కావాలి. అంటే వారు వ్రాసినవన్నీ వారు చూచినం గాని, అనుభవించినం గాని కావు. వారు అతీంద్రియ దృష్టితో చూసింది వాస్తవం అవుతుంది. వ్యాసుడు, వాల్మీకి వంటి వారిది అతీంద్రియ దృష్టి! బ్రహ్మ వాల్మీకికి **‘నతేవాగన్వతాభంష్యతి’** నీ మాట అసత్యం కాదు అని వరం ఇచ్చాడు.

అందువల్లనే ‘నా నృపిఃకురుతే కావ్యం’ అన్న ఆర్యోక్తి. ఋషి కాని వాడు రచన చేయజాలడు. కాబట్టి నిజమైన కం, రచయిత ఋషి కావాలి. సాంతం కాకున్న అంశామాత్రమైనా ఋషి కావాలి. రచయిత లోని ఋషి బట్టి అతని రచనాపటిమ, అతని రచన శక్తి ఆధారపడిఉంటుంది.

వేద ఋషు అందరూ అపౌరుషేయానికి ద్రష్టలు, స్మర్తలు కారు. ఒక్కొక్కచోట దేవతల, మానవుల కోరికను అనుసరించి సూక్తాలు రచించిన నిదర్శనాలు అరుదుగా కనిపిస్తాయి.

మొదటి మండలపు 64వ సూక్తంలో ‘నోధః’ అను ఋషిని మరుద్గణములను గూర్చి సుందర సూక్తం రచించమనడం కనిపిస్తుంది.

“ వృష్ణే శర్దాయ సుమభాయ వేధిసే నోధః సువృక్షిం ప్రభరామరుద్యుః ”

“నోధా! మరుద్గణములు వర్షము కలిగించువారు యజ్ఞములనుండి శోభ కలిగించువారు. పుష్పఫల కర్తలు. వారిని గురించి సుందర స్తుతి రచించు.”

10వ మండలం 107వ సూక్తపు 11వ మంత్రంలో భూతాంశుడనను నేను ఈ స్తోత్రము రచించి అశ్వినుల మనోరథం తీర్చానని చెప్పుకున్నాడు.

“యశోనపక్వం మధురోస్తరా భూతాంశో అశ్వినోః కామమప్రాః”

మరికొన్ని చోట్ల ఋషులు తామే సూక్తాలు రచించినట్లు చెప్పుకున్నారు. కొన్ని చోట్ల సంపన్నులను స్తుతించి ధనం పొందినట్లుగా ఉంది.

ఇం ఎక్కడో ఒక చోట కనిపించేం. అధిక భాగం ఋషులు దర్శించినవే!

అందుకే వేదం మానవ ప్రోక్తం కాదు. వేదం అపౌరుషేయం.

వేద ద్రష్టలైన ఋషులు పురాణ ఋషులూ సామ్య మాత్రాన ఒకటి కారు. వేదాలకూ పురాణాలకూ మధ్య అనంత కాల వ్యత్యాసం ఉంది. వేద ంశ్వాంత్రునికీ, రామాయణ, ంశ్వాంత్రునికీ, మహాభారత ంశ్వాంత్రునికీ పేరులో తప్ప సామ్యం లేదు.

వేదంలో ఋషులకు కోప, తాప, శాపాలు కనిపించవు. వారు ద్రష్టలు, జ్ఞానులు, పురాణ ఋషులకు కోప, తాప, శాపాలు మెండు. కోపమే ప్రధానంగా గల పురాణ ఋషులున్నారు!

దేవత

1. దివావైభూదితి తద్ దేవానం దేవత్వం 2. యథావై మనుష్యాః ఏదం దేవా అగ్ర ఆసన్
  3. ప్రాచీన ప్రజననా వైదేవాః 4. ప్రాణాదేవాః 5. చక్షుదేవాః 6. మనోదేవాః 7. వాగేశదేవాః
  8. పరోక్షం వై దేవాః 9. జాగ్రతి దేవాః 10. నవై దేవాః స్వపన్తి 11. సత్య సంహితావై దేవాః
  12. సత్యమేవ దేవాః 13. ద్యౌవై సర్వేషాం దేవానామాయతనం 14. పృథ్వీవై సర్వేషాందేవానామాయతనం 15. దేవగృహావై నక్షత్రాః 16. సద్యావై దేవానాం గృహాః
- దేవతలను అనేక ంధాలుగా చెప్పడం జరిగింది.

“ప్రాచీన ప్రజననావై దేవాః ప్రాచీన ప్రజననా మనుష్యాః ” “సత్యమేవ దేవాః అన్యతం మనుష్యాః ” “పృథ్వీవై సర్వేషాం దేవానామాయతనం”

ప్రాచీనులుగా పుట్టినవారు దేవతలు. ప్రాచీనంగా పుట్టిన వారు మనుష్యులు. సత్యమే దేవతలు. అసత్యం మనుష్యులు. దేవతలందరి స్థానం పృథ్వీయే అగుచున్నది.

అట్లని వేదం దేవతలను మనుష్యులను సమానంగా భాంస్తున్నది. ఋభువులు, మున్నగు నరులు స్వయం కృషితో దేవతలైనారు. వాస్తవంగా వేదం మానవుని, మానవుని కృషిని, మానవుల ంశ్వాసాన్ని మానవుని మహత్తునూ ఎక్కువగా ంశ్వసిస్తున్నది.

ఓం ఇషేత్వోర్జే త్వా వాయవస్థ దేవో వః సంతా ప్రార్పయంతు శ్రేష్ఠతమాయ కర్మణ ఆప్యాయధ్వమఘ్నూ ఇంద్రాయ భాగం ప్రజాపతీ రనఁనా అయక్ష్మా మావస్తేన ఈశత మాఘశంసోద్రువా అస్మిన్ గోపతౌ స్యాత్ బహ్వర్చజమానాయ పశూన్సాహి.

--శుక్ల యజుర్వేద తొలి మంత్రం

నరుడా! సూర్యుడు నిన్ను అన్నము, శక్తి, కొరకు ప్రేరణ కలిగించును గాత. నీవు ఆత్మవు, సూర్యుడు నీతో సత్కార్యాలు చేయించును గాత. వర్షిల్లుము. అవధ్యుడవగుము. ఇంద్రునకు భాగములు సమర్పించుము. సంతానవంతుడవగుము. ఆరోగ్యవంతుడవగుము.

మావస్తేన ఈశత, చోరులు నీకు శాసకులు కాకుందురు గాక అంటున్నది. శాసకులు నిష్పత్తి భేదంతో- చోరులే అవుతున్నారు. ప్రస్తుత భారతశాసకులకు- పాలకులకు ఎంతవరకు వర్తిస్తుందో గ్రహించండి - ఊహించడం కాదు. కాకూడదు అన్నది మానవ సంకల్పం-

ప్రార్థనకాదు.

దైవసహాయం, ఈశ్వరసంకల్పం అవసరం. ఈ అనంత ంశ్వసత్యాన్ని వేదం ఆంష్కరించింది. హేతువాదుల అనిపించుకునే కొందరు స్వశక్తి ద్వారా ంజయాలు సాధించలేకున్నారు! సూర్యుడు అస్తమించని సామ్రాజ్యాన్ని బ్రిటిషు ప్రభుత్వం జయించింది. దక్కించుకోలేకపోయింది. ఇది ప్రయత్నలోపమా? బొత్తిగా కాదు. సామ్రాజ్యాన్ని స్వచ్ఛందంగా వదులుకున్నవారు అరుదు.

రాముడు స్వచ్ఛందంగా రాజ్యాన్ని వదులుకున్నాడు. అన్న రాముని కోసం లక్ష్మణుడు రాజ్యాన్ని త్యజించాడు. ధర్మం కోసం ధర్మ రాజు రాజ్యాన్ని వదిలాడు. కేవలం సత్యవాక్కు కోసం హరిశ్చంద్రుడు రాజ్యాన్ని వదులుకున్నాడు. ఇవన్నీ భారతీయ నిదర్శనాలు.

భారత ప్రజ, రాజ్యాధికారాన్ని కాదు, త్యాగాన్ని ఆరాధించింది. ఈ ధరిత్రిమీద రాజకీయం కన్న జ్ఞానం, ధర్మం, ంశ్వాసం రాజ్యం చేశాయి.

బ్రిటిషువారు వేషధారణ తప్ప ధర్మానికి ఇంకా స్పెల్లింగు నేర్వనివారు. వారి రక్తంలో త్యాగంలేదు. ఆమెరికా స్వాతంత్ర్య సంగ్రామం నుంచి, దక్షిణాఫ్రికా స్వాతంత్ర్య సమర ంజయం వరకు ప్రజలు బ్రిటిషు వారిని తరించి కొట్టారు. బ్రిటిషువారి కుట్రలు, ంభజించి పాలించుటలు. అణగద్రొక్కడాలు, దోపిళ్లు ఏమైనాయి? వాటికి కాలం చెల్లింది. కాలం భగవత్ స్వరూపం కాలో యం బ్రహ్మ' బ్రిటిషు వారి ఓటమి హేతువాద పరాజయంగా భాంచడం తప్పుగునా?

హేతువాదం పాశ్చాత్యులు కన్న బిడ్డకాదు. దాన్నివారు భారత దేశం నుంచే అపహరించారు. జాబాలి, చార్వాకుడు హేతువాదానికీ, భౌతికవాదానికీ ఆద్యులు. వారిని భారత రాజకీయంగాని, ధర్మం గాని శిక్షించలేదు. భారత భూయలో ఆధ్యాత్మికం, హేతువాదం సహజీవనం చేశాయి. పాశ్చాత్య రాక్షస రాజకీయం అనేకమంది హేతువాదులను, శిక్షించింది, ఉరితీసింది!

మానవ జీతానికి కేవల ఆధ్యాత్మికంగాని, కేవల హేతువాదం గాని సరిపడవు. మానవ జీతం ఏకాకి కాదు. అది అనేకపు సమాహారం. వేదం ఈ పరమ సత్యాన్ని గుర్తించింది. దీన్ని కాదనడం కేవలం వాదం మాత్రమే!

ఇది బ్రిటిషు సామ్రాజ్యానికి సంబంధించిన ంషయం. కారల్ మార్క్స్ మహర్షి సామాన్య మానవుని కోసం, శ్రాయికుని కోసం ఒక మహా సిద్ధాంతాన్ని ఆంష్కరించారు. మార్క్స్ అనుకున్నరీతిలో కాకున్నా అతని సిద్ధాంతాన్ని అనుసరించి లెనిన్ మహాశయుడు రష్యాలో శ్రాయిక ంజయానికి కారకుడైనాడు. సోషలిస్టు సామ్రాజ్యాన్ని స్థాపించాడు. ఇరవయ్యవ

శతాబ్దపు ముప్పావుభాగం సోషలిస్టు ప్రభావంగలదే! సోయట్ రష్యాలో ప్రజలకు ఉండినన్ని సౌకర్యాలు ఏ ప్రజాస్వామ్య దేశంలో లేకుండినం. ఆ రోజుల్లో మేము ప్రపంచమంతటా ఎర్రజండా ఎగురుతుందని ఆశించాం. రష్యాలో పండంటి సోషలిజం పతనానికీ, రష్యాంఛ్చిత్తికీ కారణాలు ప్రస్తుతం కేవలం తార్కికాలు! మరి హేతువాదపు జాడ ఏది? **‘కాలోయం దురతిక్రమః’** అన్న వాల్మీకి వాదం నిత్య సత్యం.

ప్రస్తుతం లోకాధిపత్యం వహిస్తున్నానన్న అమెరికా సామ్రాజ్యవాదం కడు చిన్న ంయత్నాం చేత చావు దెబ్బ తిన్నది. రష్యా పతనంతో తానే మొనగాణ్ణి ంర్రిగి లోకాన్ని పాదాక్రాంతం చేయించడానికి డాలర్ ను నమ్ముకున్న అమెరికా సామ్రాజ్య వాదానికి ఆయువు అంతగా లేదు. నేను చూడకపోవచ్చు. అమెరికా సామ్రాజ్య వాద పతనం తథ్యం. దీనిని ఏ హేతువాదము డాలరిజము రక్షించజాలవు. ఇది సత్యం, ఇది తథ్యం. సత్యం ఏది?

“కారే రాజులు రాజ్యముల్ గలుగవే గర్వోన్నతిం బొందరే!

వారేరీ సిరి మూట గట్టుకొని పోవం జాలిరే భూంపై

బేరైనం గలదే శిబిప్రముఖులు బ్రీతిన్ యశః కాములై

యీరే కోర్కెలు వారలన్ మరచితే యిక్కాలమున్ భార్గవా!

ఇది పోతనామాత్యుని శ్రీమహాభాగవతపు 8వ స్కంధంలోని 589వ పద్యం. ంచిత్రం ఏమంటే ఈ మాటలన్నది రాక్షసరాజు బలిచక్రవర్తి! ఇది నిత్య సత్యం! సత్యానికి ఆద్యంతములు లేవు.

సత్యం ఎవరినోట వెలువడినా శిరోధార్యమే!

“కమలనాభు నెరిగి కాలంబు దేశంబు

నెరిగి శుక్రమాటలెరిగి నాశ

మెరిగి పాత్రమనుచు నిచ్చెదానము బలి

మహి వదాన్యుడొకడు మరియుగలడె?

అని బలి చక్రవర్తిని వ్యాసమహర్షి కీర్తించాడు. బలిరాక్షసుడగును గాక! సత్కార్యం, మహాకార్యం చేశాడు! ఇది భారతీయత! భారతధర్మం! భారత సంస్కృతి! భారత నాగరికత!

భారతం ఒక నేలకదు. ఒక దేశం కాదు. భారతం ఒక సంస్కృతి. ఒక ంశ్వాసం. ఒక ధర్మం, ఒక న్యాయం, ఒక సత్యం, దానికి రాజకీయ హద్దులు లేవు. అదొక జీవన ంధానం అది శాసనానికి లొంగదు. అది ఆకాశమంతటిది! భూగోళమంతటిది! సముద్రమంతటిది!

వసోః పంత్రమసి ద్యౌరసి పృథివ్యసి

మాతరిశ్వానో ఘర్మోసి ంశ్వధా అసి

పరమేణ ధామ్నా దృహస్వ మాహ్వర్వాతే యజ్ఞపతిర్వా వర్షీత్

శుక్ల యజుర్వేదం 2వ మంత్రం.

మానవా! నీవు వసువులను పంత్రికరించువాడవు. నీవే ద్యులోకమవు. పృథ్వి. నీవు ప్రాణపు ఉష్ణమవు. ంశ్వమును ధరించువాడవు. పరమ ధామము నుండి ముందుకు సాగుము. నీవు కపటిం కాకుము. నీ యజ్ఞపతి కుటిలుడు కాకుండునుగాక.

ప్రాణపువేడి సహితంగా సమస్తం మానవుడే అనుచున్నాడు. మానవుడు కపటి, కుటిలుడు

కానంతవరకే అన్నీ కాగలడు! మానవుడు మనసుగలవాడు - మంచివాడు. కాని వాడు కాడు.

వేదం మానవునికి అంతటి అంతస్తు కలిగించింది.

వేదానికి మనిషి ిద అతని సంకల్పం ిద అనంత ంశ్వాసం. నరుడు “అహం బ్రహ్మాస్మి” నేను బ్రహ్మను వరకు చేరుకోగలడు. ముందు అతడు మానవుడు కావాలి.

శతం జీవ శరదో వర్ణమానః శతం హేమంతాచ్చతమువసంతాన్

ఋగ్వేదం 10-161-4

నూరు శరత్తులు, సుఖంగా నూరు హేమంతాలు, నూరు వసంతాలు జీంచు.

ఇందులో ఎవరినీ అర్థించడం, ప్రార్థించడం లేదు. ఆశీర్వాదించడమే! ంశ్వాసం సంకల్పం ిదనే - దేవతల ిద కాదు.

శంనో వాతః పవతాం శంనస్తపతు సూర్యః

శం నః కనిక్రదద్దేవః పర్జన్యో అభివర్షతు యజుర్వేదం 36-10

మాకు వాయువు సుఖముగా ించునుగాత. సూర్యుడు సుఖకరముగ ప్రకాశించునుగాత. ఉరుముల దేవత పర్జన్యుడు మా కొరకు సుఖకర వర్షము కురిపించును గాత.

ఇది మానవ సంకల్పం, ఆశయం. ఇందులో అర్థించడం లేదు. ప్రార్థించడం లేదు. సంకల్పమే దేవత.

ద్యౌః శాన్తిరన్తరిక్షం శాన్తిః పృథివీ శాన్తి రాపః శాన్తిరోషధయః శాన్తిః వనస్పతయః
శాంతిర్విశ్వే దేవాః శాన్తి ర్భూహ్మ శాన్తిః శాన్తిరేవ శాన్తిః సామా శాన్తిరేధ

ద్యులోకం శాంతించాలి. భూలోకం శాంతించాలి. జలం శాంతించాలి. ంశ్వేదేవతలు
శాంతించాలి. బ్రహ్మ శాంతించాలి. సకలం శాంతించాలి. శాంతి కూడా శాంతించాలి.
అలాంటి సమస్త శాంతి నన్ను వర్ణిల్ల చేయునుగాత.

యుద్ధం లేనిది మాత్రమే శాంతి కాదు. సమస్తం శాంతించినపుడే శాంతి. శాంతికి సహితం
శాన్తి కావాలంటున్నాడు. అన్ని శాంతంగా ఉన్నప్పుడే ప్రగతి సాధ్యం. ఇది శాంతికి సంపూర్ణ
నిర్వచనం. ఇది మానవ జాతి ఆశ, ఆశయం, ఆకాంక్ష.

“తచ్ఛక్తుర్దేవ హితం పురస్తాచ్ఛు క్రముచ్ఛరత్ |

పశ్యేమ శరదః శతం జీవేమ శరదః శతం శృణు

యామ శరదః శతమ్ ప్రబ్రవామ శరదః శతమదీనాః శ్యామ

శరదః శతమ్ భూయశ్చ శరదః శతాత్ ఒఒ

దేవతలచే నిర్దేశింపబడిన వాడు సర్వనేత్రుడు సూర్యుడు తూర్పున ఉదయిస్తాడు.

మేము నూరేళ్లు చూడాలి. నూరేళ్లు జీంచాలి. నూరేళ్లు ంనాలి, నూరేళ్లు చక్కగా
మాట్లాడాలి. నూరేళ్లు దీనులం కాకుండా. మరో నూరేళ్లు జీంస్తాం.

నూరేళ్లు బతకడం కాదు. అవయవాలన్నీ బాగుండి జీంచాలి. వేదం జీంత రహస్యాలు
కనిపెట్టింది. “అదీనాః శ్యామ శరదః శతమ్” దీనులు కాకుండా పరాధీనులు కాకుండా
నూరేళ్లు జీంచాలి. అలాంటి జీంతమే అవుతే మరో నూరేళ్లు జీంచడం మానవజాతి
ఆశయం. లక్ష్యం కోరిక.

“త్రయవైదేవాః వసవో, రుద్రా, ఆదిత్యాః ” దేవతలు మూడు ంధాలు 1. వసువులు 2.
రుద్రులు, 3. ఆదిత్యులు అష్టావసవః + ఏకాదశ రుద్రాః + ద్వాదశాదిత్యాః వసువులు 8
మంది + రుద్రులు 11 మంది + ఆదిత్యులు 12 మంది 31 అవుతుంది.

దేవతావాచ త్రియంస్త్రిణో అష్టావసవః + ఏకాదశి రుద్రాః + ద్వాదశాదిత్యాః + ద్యావా
పృథివీ. ఈంధంగా పైన పేర్కొన్న 31టికి ద్యావా + పృథ్వీలను చేర్చగా 33 అయినారు.

మరొక పద్ధతిన 31 + ప్రజాపిత + వషట్కారం చేరగా 33 అయింది.

“ప్రాణోవైవషట్కారః” అని శతపథం.

దేవతల సంఖ్య 33గా నిర్ణయించడం జరిగింది. వేదంలోని 33 దేవతల వర్గీకరణ ఇది.

11మంది భూయ ంద వారు, వారు అగ్ని, జలము మున్నగువారు.

11 మంది అంతరిక్ష వాసులు నాకవాసులు, ఇంద్రాదులు

11 మంది ద్యులోక వాసులు సూర్య చంద్రాదులు.

వేదంలో ఈ సంఖ్య అంతటితో ఆగినట్లు కనిపించదు. రోలు, మండుకము, సోమము, ఋతువులు, దాతలు, రాజులు పెక్కురు దేవతలున్నారు.

“యస్య వాక్యం సముషి! యతేనోచ్యతేసః దేవతా” అన్నాడు కాత్యాయనుడు ఋస్సిర్వానుక్రమణికలో చెప్పిన వాడు ఋషి. చెప్పబడినవాడు దేవత.

దేవతలు ఎవరు?

మానవ సమాజానికి హితవు చేకూర్చిన వారిని దేవతలు అనవచ్చు. ప్రకృతి శక్తులయిన సూర్య, చంద్ర, అగ్ని మున్నగు వాటితోనే సకల చరాచర సృష్టి జీస్తున్నది. నశిస్తున్నది. కావున ంరు దేవతలు. 1. పృథ్వి, 2. ఆప్ జలము 3. తేజస్సు 4. వాయువు 5. ఆకాశం. ఇం పంచభూతాల వంటి సృష్ట నిర్వచనం లేదు. కాబట్టి దేవతల సంఖ్య స్పష్టంగా లేదు.

వృక్ష, లతా, గుల్మములు, మానవ జాతి మనుగడకు ఎంతగానో ఉపకరిస్తున్నాయి. ఒక చెట్టు కొందరు మనుష్యుల కన్నా ఉపకారం చేస్తున్నది. చెట్లన్నీ కొట్టిన తరువాత సైంటిస్టులు అనిపించుకునేవారికి ఇవ్వాళ వృక్ష ప్రాముఖ్యత అర్థం అయింది. వేదం వృక్షప్రాధాన్యతను గుర్తించింది. వృక్షలతా గుల్మములను దేవతల్లో చేర్చింది.

సూర్యచంద్రాదులు తమ కున్న శక్తుల వలనే దేవతలైనారు. ఇంద్రుడు, అశ్వినులు, ఋభువులు తమ కర్మల వలన దేవతలైనారు.

ఇంద్రుడు వృత్రుని వధించాడు. జలములను ప్రవహింపజేశాడు. అతడు శతక్రతువు. మూడు సత్కార్యములు చేసినవాడు. క్రతువు అంటే యజ్ఞం మాత్రమే కాదు. సత్కార్యం కానిది యజ్ఞం కాబోదు! ఇంద్రుడు సాధించిన ంజయ పరంపరను గురించి ఋగ్వేదంలో చాలా చోట్ల చాలా సార్లు చెప్పబడింది.

భారత దేశం కర్మ భూయ. ‘కర్మ’ అనే పదాన్ని ‘ఖర్మగా’ ంకృతం చేశారు. దానికి అరిష్టం అనే అనర్థం కల్పించారు. ఇప్పుడు అసలు అర్థం చెప్పినా నమ్మే స్థితిలో లేరు!

మేలయి బంగారం కన్న నకిలీ బంగారం మెరుస్తుంది. కంచు మ్రోగినట్లు కనకంబు మ్రోగునా, అన్నాడు వేమన్న.

వాల్మీకి రామాయణంలో, అహల్య రాయి కాదు. లక్ష్మణ రేఖలు లేవు. శబరి ఎంగిలి పళ్లు పెట్టదు. కాని వాటినే జనం ఎక్కువ నమ్ముతున్నారు.

‘కర్మ పదం కూడా అలాంటిదే. కర్మ అంటే పని, కార్మికుడు పనిచేసేవాడు. కర్మభూయి, అంటే పని కృషి, నైపుణ్యానికి ంలువ నిచ్చేదేశం అని అర్థం. ఇంద్రుడు, అశ్వినులు, ఋతువులు కేవలం తమ పరిశ్రమతోనే దేవతలైనారు. మానవుడు స్వశక్తితో దేవత కాగలడని నమ్మకం కలిగించింది కర్మ భూయి- భారత భూయి.

కర్మ, పని, పరిశ్రమ, నైపుణ్యం లాంటి వాటికి అంతటి గౌరవం, స్థాయి, అంతస్తు కలిగించింది భారతతాత్వికత!

మానవ ంకాసానికి తోడ్పడిన పనిముట్లు సహితం దేవతలైనాయి. రోజు, రోకలి, రుబ్బురాయి మానవ జీంత ంకాసానికి ఎంతగానో తోడ్పడినాయి. అందువల్లనే వాటిని శుభకార్యాల్లో పూజిస్తాం. ఒక చోట కప్పను దేవతను చేసి స్తుతించడం జరిగింది. ఆ సూక్తం అపహాస్యంగా తోస్తుంది. కాని కప్పలు అరుస్తే వాన వచ్చే సూచన! బొద్దింకల ంత ప్రవర్తన రానున్న భూకంపాన్ని సూచిస్తుందని చైనాలో కనుగొన్నారు.

నేడు పైన్సు ఒక మూఢ నమ్మకం అయింది. పెరుగన్నం మంచినడానికి - తల్లిపాలను ప్రత్యామ్నాయం లేదనడానికీ, వేప, తులసి మున్నగు గుణాలు తెలుసుకోవడానికీ పరిశోధనలు చేయటం సైంటిస్టులవంతు అయింది. నాడు వాటిని కనుగొన్న శాస్త్రజ్ఞుల పరిశోధనలు ఎంతటిం అయ్యుండునో తెలియలేకున్నారు!

ఈనాటి పైన్సు పారిశ్రామిక సంపన్నుల చేతి కీలుబొమ్మ అయింది. వారు పైన్సును తమబొక్కసాలు నింపుకోవడానికి దోపిడి చేస్తున్నారు. ఇది ఖర్మను యించిన నల్లమందు మానవజాతిని అంతం చేయకమానదు. తస్మాత్ జాగ్రత- జాగృత!

అవతరించడం అంతరించడం ప్రకృతి ధర్మం. సృష్టిలో-పరాత్పరునకుతప్ప- శాశ్వతత్వం లేదు, అన్నీమారాలి, అన్నీ అంతరించాలి. కాలవ్యత్యాసం అంతే. సూర్య చంద్రాదులు అంతరించవలసినవారే!

ఋగ్వేదంలో ఒక మండలం సొంతం ‘సోమము’నకే అంకితం అయింది. సోమము దేవత అయింది. దానికి అంతటి ప్రభావం ఉండిందేమో! ఇంద్రాదులకు అదే శక్తిని ప్రసాదించింది. అంతటి సోమము కాలగర్భములో కలిసిపోయింది!

అవతరించడం - అంతరించడం దేవతలకు వర్తిస్తుంది. వేద దేవతలు నేడులేరు. వారికి ఆరాధన లేదు. ఇవ్వాళ రామకృష్ణాద్యవతారాలు వారికి ఆలయాలూ ఆరాధనలు ఉన్నాయి.

వేదంలో అవతారాలు లేవు. ఒక్కచోట వామనుడు ప్రస్తావన వస్తుంది. అప్పటి వామనుడు అవతార పురుషుడు కాడు.

భారత తాత్వికత జడం కాదు. అది స్రవంతి. అవతారాల సిద్ధాంతానికి ఒక మహా ఇతిహాసం! ఎన్నని చెప్పడం?

నేను బుద్ధునికీ జైనతీర్థంకరులకూ, ఆది శక్తి, పరాశక్తులకు జానపద దేవతలకు ముత్యాలమ్మ గంగానమ్మ, మరిడమ్మ, పోశమ్మలకు ఆలయాలూ, ఆరాధనలు ఉన్నాయి.

ఈ మధ్య కొత్త దేవతలు అవతరిస్తున్నారు. సాయి, సత్యసాయి, రాఘవేంద్రస్వామి సంతోషిమాత లాంటివారు. కాలక్రమంలో మరికొందరు దేవతలు రావచ్చు. వ్రాతలో తప్ప సృష్టికి ఫుల్స్టాఫ్ లేదు. కామాలు మాత్రమే ఉంటాయి, దేవతలు పుట్టుకురావడం ప్రాకృతం.

నిరోధించడం ంకృతం!

వేదంలో దేవతలు నిరాకారులుగానే స్తుతించబడినారు. ఆరాధించబడినారు. నాకు తెలిసినంతవరకు వేదాల్లో, ఉపనిషత్తుల్లో రామాయణ భారతాల్లో ంగ్రహారాధన లేదు.

భారత తాత్వికత కాలప్రవాహం లాంటిది. మార్పులను చాలా సహజంగా తనలో ఇముడ్చుకుంటుంది. ంగ్రహారాధనది ఒక అనంత గాథ, ఎన్నని చెప్పడం?

వేదయజ్ఞాలు, ఆరాధనలు, స్తుతులు అన్నీ కోరికలు తీర్చుకోవడానికి సుమారు వేదం నిండా కామ్య కర్మలే! ఋగ్వేదంలో ఒక చోట దీన్ని వర్తకం అన్నారు. హంస్సులు అర్పించడం వరాలు కొనుక్కోవడానికే!

కామ్యకర్మలు యజమానులు స్వయంగా చేయరు. పురోహితులతో చేయిస్తారు.

కామ్యకర్మలు సాధారణంగా కామికములు. మనసుతో అంత సంబంధం ఉండదు. అట్లని వేదానికి మనసు తెలియదని కాదు. వేదంలో మనసు ప్రస్తావన ఉంది.

కామ్యకర్మ ంధానమే నేటికీ అన్ని మతాల ఆరాధనలో కనిపిస్తుంది. దేవతలు వేరు కావచ్చు.

హెచ్చుతగ్గుగా ప్రపంచమంతటా భారత ధర్మంలో వలెనే సాకార, నిరాకార, ఆరాధనలున్నాయి. క్రైస్తవంలో సాకార, నిరాకార ఆరాధన ఉంది, ఇస్లాంలో ంగ్రహారాధన నిషేధించింది. మళ్లీ నిరాకార ఆరాధన భారతీయమే అవుతుంది!

ఈ దేవతలు - అవతారాలు, ప్రవక్తలుగా చెప్పుకున్నవారూ ఒక్కొక్కరు గాని అందరూ కలిసిగాని, పరాత్పరుడు, ఈశ్వరుడు, ప్రభువు అల్లా కాజాలరు.

పరమాత్మ సత్యస్వరూపుడు, సత్య దర్శనానికి మానవ జాతి సొంతం - దేశకాల వ్యత్యాసం లేకుండా- నిరంతరం అన్వేషిస్తున్నది. ఇంతవరకు ఎంతటి మహర్షులకు, అవతార పురుషులకూ సత్యదర్శనమే కాలేదు. సృష్టి, స్థితి, లయకారకుడగు పరమాత్మ అగమ్య గోచరుడు. అనిర్వచనీయుడు. అతని ఆమె రూపగుణాలను దర్శించిన నాకు ఇంత వరకు లేదు. పరమాత్మ లభించడు. అందడు. ఆ పరాశక్తి పరాత్పరుడు మహోన్నతులు. అతడు నరునికి అందడు. మానవుని జ్ఞానము సర్వేశ్వరుని ఎరుగుటకు అపర్యాప్తం.

ఆ శక్తియే - ఆ పరాత్పరుడే సమస్తాన్ని సృష్టించాడు. ఆధారం లేకుండానే భూమిని, సూర్యచంద్రాది గ్రహనక్షత్రాదులను సృష్టించాడు. ంశ్వం, భూమి, సూర్య, చంద్ర, గ్రహ, నక్షత్రాదులకు, పరమేశ్వరుడే ఆధారభూతుడు.

మానవుడు, దుర్బలాతి దుర్బలుడు. వ్యాపారం కోసం ఎన్నో యంత్రతంత్రాలను కనుగొన్నాడు. ప్రకృతిని-మానవ ప్రకృతిని -వ్యక్తిగా తన ప్రకృతిని తెలియలేకపోయాడు! ఏం గెలుస్తాడు? ఇన్ని యుగాలకాలంలో ఏం గెలిచాడు? తనను గెలువలేదు. శ్రీ మహాభాగవత పురాణం ఈ సత్యం ప్రవచించింది.

‘లోకములన్నియున్ గడియలోన జయించినవాడ ంద్రియానీకము జిత్తమున్ గెలువనేరవు’

మానవుని వద్ద ఒక మహత్తువున్నది. అది ఆలోచన-అన్వేషణ. అది ఆగదు. అది మానవుని నుంచి భగవంతుని కోసం అన్వేషిస్తూనే ఉన్నారు. అతనికి భగవంతుడు లభించలేదు. అంతటితో మనిషి ంన్నకుండలేదు. భగవంతుని ప్రతిరూపాలను కల్పించాడు. సృష్టించాడు.

అలాంటి ఈశ్వరుని ప్రతిరూపాలే దేవతలు. మహాత్ములు, యోగులు, అవతారాలు, ప్రవక్తలు, ిరిలో ఎవరూ భగవంతుని సంపూర్ణ రూపాన్ని దర్శించలేదు. అందరూ భగవదంశను మాత్రము దర్శించగలిగారు. ిరిలో కొందరు భగవదంశ అయినాకావచ్చు. భగవంతుడు మాత్రము కాదు.

అయితే మహాత్ములు చూపిన దేవతాది ప్రతిరూపాలను ఆరాధించడం దోషం కాదు.

పరాత్పరుడు అందనివాడు. యోగులు ప్రవక్తలు వారికి అందిన వారిని మనకు చూపారు పరాత్పరుడు సత్యం, దేవాదులు ంశ్వాసం.

సత్యం దర్శనం ఇవ్వనప్పుడు ంశ్వాసమే మహత్తం

సముద్రం చూడనివానికి తటాకమే సముద్రం!

ప్రభుత్వం దేశమంతటా ఉంటుంది. గ్రామస్థునికి గ్రామాధికారియే ప్రభుత్వం. ఎవరికి కావలసిన శాఖ వానికి ప్రభుత్వం. ప్రభుత్వం సొంతం ఎవరికీ తెలియదు!

గ్రామస్థునికి గ్రామాధికారి వంటి వారే దేవతలు.

యేష్యన్యదేవతా భక్తా యజన్తే శ్రద్ధయాన్వితాః

తేపి మామేవ కౌంతేయ యజన్త్య ంధిపూర్వకమ్

అన్య దేవతలను శ్రద్ధగా పూజించేవారు. పరోక్షంగా నన్నే పూజిస్తున్నారు అన్నాడు గీతలో కృష్ణపరమాత్మ.

టాక్స్ కలెక్టరుకు ఇచ్చిన పన్ను ప్రభుత్వానికి చెందుతుందికదా!

“ఏకం సద్విప్రాబహుధా వదంతి అంటుంది వేదం. వేదం సత్యం కాదు. సత్యాన్వేషణమే దర్శించని సత్యాన్ని పండితులు బహుధా ఎలా చెప్పగలరు?

“ఏకం సద్విప్రా బహుధా వదన్తి’ అంటే సూర్య, చంద్ర, అగ్ని, వాయువులు భగవంతులుకారు వారు భగవంతుని అంశమాత్రులే అని.

పరాత్పరుడు కర్త; సూర్యచంద్రాదులు అతని సృష్టి మాత్రమే. వారు అశాశ్వతులు వారికి అంతం ఉంది. భగవానుడు శాశ్వతుడు. అనంతుడు.

ఋగ్వేదం 10వ మండలం 7వ అధ్యాయం 121 సూక్తం 1-10 మంత్రాల్లో పరాత్పరుని గుణగణాలు వర్ణిస్తూ “కస్మై దేవాయ హంషా ంధేమ?” అంటుంది. “ఏ దేవతకు హంస్సులర్పింతుము? అనేది ఒక అర్థం అవుతే ‘అట్టి దేవతకు హంస్సులు అర్పింతుము’ అనేది రెండో అర్థం అవుతుంది.

మానో హంసీజ్ఞనితాయః పృథివ్యాయోవాదివ సత్య ధర్మాజ్ఞాన ।

యశ్శాపశ్చిన్ద్రా బ్రహతీర్జిజ్ఞానకస్మై దేవాయ హంషా ంధేమ ॥

ఎవరు భూిని సృష్టించాడో, ఎవని బలము సత్యమగునో ఎవడు ఆకాశమును, ఆనంద వర్ధకమగు జలరాశిని సృష్టించాడో అట్టి ఏ దేవతకు హంస్సులు అర్పింతుము. అట్టి దేవతకు హంస్సులు అర్పింతుము?

అతడెవరో తెలియలేదు. ఎవడు? ప్రశ్న మాత్రమే యిగిలింది.

“ఎవ్వనిచే జనించు జగమెవ్వనిలోపల నుండి లీనమై

యెవ్వని యందుడిందు పరమేశ్వరుడెవ్వడు మూల కారణం

బెవ్వడనాదిమధ్యలయుడెవ్వడు సర్వము దానెయైన వా

డెవ్వడు వానినాత్మభవునీశ్చరునేశరణంబు వేడెదన్”

అన్నాడు శ్రీమదాంధ్రమహాభాగవతంలో పోతనామాత్యుడు.

ఒక ంషయం సృష్టం, ఒక్కొక్క మతానికీ, వర్గానికీ, సిద్ధాంతానికి ఒక్కొక్క పరమాత్మ పరాత్పరుడు, ఈశ్వరుడు ఉండరు. ఉన్నది ఒకే సర్వేశ్వరుడు. సృష్టి, స్థితి, లయకర్త.

భగవానుడు ఒక్కడే. ప్రవక్తలు పెక్కురు.

భూగోళం ఒక్కటే. దేశాలు అనేకం. ఆకాశం ఒక్కటే, గ్రహ నక్షత్రాలు అనేకం. సముద్రం ఒక్కటే - నదులు అనేకం.

“ఏకోవైబ్రహ్మ నాద్యతీయం”

అయిన ఇందరు దేవతలేల? అని వెక్కిరించవద్దు. “లోకోభిన్నరుచిః” ఎవని రుచిని బట్టి వాడు. ఒకే ప్రవక్తను నమ్మమనడం, పూజించమనడం, నియంతృత్వం, ప్రకృతి ంరుద్ధం కూడా. చరిత్రలో కలకాలం నిలవలేదు.

ఒక గ్రామానికి, ఒక స్థలానికి ఒకే మార్గం ఉండటం బూటకం. లక్ష్యం చేరుకోవడానికి అనేక మార్గాలుంటాయి. ఒకని అవసరాన్ని, అవకాశాన్ని బట్టి మార్గం ఎన్నుకుంటారు.

ఒకేదారి పట్టినవానికి ప్రమాదం తప్పదు. లక్ష్యం చేరడం. మార్గమే లక్ష్యం అవుతుంది.

భారతీయులు బహుదేవతారాధకులు. అట్లని సిగ్గు పడనక్కరలేదు. వారి లక్ష్యం పరాత్పరుడు, మార్గాలు దేవతలు.

వేదంలోని దేవతలు ప్రత్యక్షం కారు. మాయం కారు. తపస్సుకు మెచ్చి వరాలివ్వరు. వేదం వాస్తవం. అభూత కల్పనలు అరుదు.

వర్ణనలు, ఉపమానాలు, అతిసాధారణాలు. గ్రామ సంబంధులు వాస్తవాలు. అతి సుందరములు.

వేదం-అర్థం-వ్యాఖ్య

కౌత్సబుషి వేదానికి అర్థం ఉండదనీ, వేదార్థం తెలిసికోరాదని సిద్ధాంతీకరించారు. ఇందుకు ఏదో బలమైన కారణం ఉండాలి. బుషి స్వప్రయోజనం మాత్రం కాకపోవచ్చు.

వేదం చదువరాదని నిషేధించాలని సర్వే సర్వత్ర కొందరిలో ఆగ్రహం ఉంది. నాలుగు వేదాల్లోను ఎక్కడా వేదాధ్యయనాన్ని గురించి ంధి నిషేధాలున్నట్లు నాకు కనిపించలేదు. మహాభాగవతం, మనుస్మృతిలో ఈ నిషేధాలున్నమాట వాస్తవం. వ్యాసమహర్షియే వేదాల సంహితలు చేశాడు. ఇక్కడ నిషేదం ంధించనివాడు భాగవతంలో ఎందుకు నిషేధిస్తాడు? మహా భారతంలో కౌశికుని కథ ఉంది. అందులో వ్యాసమహర్షి కటికవానితో తపస్సంపన్నుడైన కౌశికునికి ఉపదేశం చేయిస్తాడు. మరొక చోట కుక్కమాంసం ంషయంలో చండాలుడు ంశ్వాదుత్రునికి సహకరిస్తాడు. మహర్షులు మహాత్ములు, కులం, మతం లాంటి కొంచెం వాటికి లొంగరు. వారికి ‘ఆత్మవత్సర్వ భూతాని’ - తమ వంటివే సమస్త ప్రాణులు.

భారత, భాగవత, మనుస్మృత్యాదుల్లో వేద పఠనాన్ని గురించిన నిషేధాల ప్రక్షిప్తం అని నా అభిప్రాయం. వేదకర్మలే ఉపాధిగా జేంచే కొందరు స్వప్రయోజనాపరులు చేర్చి ఉండవచ్చు.

అచ్చయంత్రం వచ్చింది. వేదం సకల జనులకూ అందుబాటులోకి వచ్చింది. అన్య మతస్తులూ వేదాన్ని అధ్యయనం చేస్తున్నారు. అంతకు ముందు ంధి నిషేధాలు వాస్తవంగా ఉన్నా అం ఆంరి అయిపోయాయి. ప్రస్తుతం వేదాధ్యయనానికి శ్రద్ధ మాత్రమే అవసరం!

వేదం సూర్యుని వంటిది. సూర్యకాంతి వంటిది. వేదం, కుల, మత, ప్రాంత, దేశాలకు అతీతం అయింది. అది సకల మానవాళికి చెందింది. వెలుగునూ, అగ్నిని మూటకట్టి దాయగల మొనగాడు లేడు. కులమతాలకు అతీతంగా అందరికీ వేదం అందాలనేది నా సంకల్పం పరాత్పరుడు నా సంకల్పాన్ని ఆశీర్వదించాడు. లేకుంటే నాలుగు వేదాల అనువాదం నావంటి సామాన్యునికే సాధ్యం అయ్యేదికాదు.

మేం వేద కవాటాలు తెరిచాం. శాంతి కవాటాలు తెరిచాం. వెలుగును వేదాన్ని ప్రజాయత్నం చేశాం. కుల, మత, ంవక్ష లేకుండా వేదాన్ని సకల జనులూ తాకండి. నమస్కరించండి. అర్పించండి. పూజించండి. అధ్యయనం చేయండి. ఆలోచించండి. వ్యాఖ్యానించండి.

నాకు పరమానందంగా ఉంది. నా జీతం ధన్యం అయింది. దశ పూర్వేషాం దశపరేషాం మా వంతూ పత్రం అయింది. వేదం అందరికీ అందించగలిగాను. పరాత్పరుడు నాతో ఆ పనిచేయించాడు.

వేదం కన్న ప్రాచీన గ్రంథ ప్రపంచంలేదు. వేదాన్ని ఇంట్లో పెట్టుకొండి చాలు. ఉంటే చదువుతారు. అది ం జీతాల్లో వెలుగులు నింపుతుంది. **వేదం నుంచి కర్మ ఆశించవద్దు. జ్ఞానం ఆశించాలి.**

వేదం ంషయంలో పాశ్చాత్యులు అనేక కువాఖ్యలు చేశారు. వాటినే మన మేధావులు ప్రమాణంగా భాంస్తున్నారు. ఇది సాంస్కృతిక బానిసత్వం. మేధావులను ఈ బానిసత్వం నుంచి బయటపడేయడానికి ఇంతవరకు సరియైన ప్రయత్నం జరుగలేదు. ఇది అందుకు పర్యాప్తం కాదు. ఒక్క ంషయం మాత్రం మనం చేస్తాను. వేదాన్ని గౌతమ బుద్ధుని నుంచి రామానుజుని వరకు నిరసించారనే ఒక మూఢ నమ్మకం పాశ్చాత్యులు కలిగించారు.

వాస్తవం ఏమంటే బుద్ధుడు, ఆదిశంకరుడూ రామానుజుడు వేదాలను నిరసించలేదు. వారు నిరసించింది వేదం పేర జరిగే కర్మలను. స్వప్రయోజనపరులు వేదం అంతే యజ్ఞ, యాగాది క్రతువులు మాత్రమే అనే నమ్మకం కలిగించారు. ప్రజలను చీకట్లో ముంచారు. తమ పబ్బం గడుపుకున్నారు. ఇది ఈనాటికీ జరుగుతున్నది. ధనార్జన కోసం ఈనాడు చేస్తున్న అన్ని యజ్ఞ యాగాది క్రతువులకు వేదంలో ప్రమాణం లేదు. ఈ కేవల ధనార్జననే అందరు ఆచార్యులూ నిరసించారు. మేము నిరసిస్తున్నాం, అయితే సమాన్యుల స్వభావం స్వప్రయోజనపరులకు నమ్మకమే? వాస్తవాన్ని ంశ్వసించేవారు అరుదు!!!

క్రీస్తుకు వేయి సంవత్సరాల పూర్వపు సంవత్సరాల పూర్వపు వాడు యాస్కుడు. అతడు వేదానికి అర్థం తెలుసుకోవాలని వాదించాడు. వేదార్థ భాష్యమను 'నిరుక్తం' రచించాడు.

‘దైవం స్థానోపరపరాధః యదేనం అంధో న పశ్యతి పురుషాపరాధః న భవతి’ ఒక పదార్థం ఉంది. దాన్ని అంధుడు చూడడు. అపరాధం పదార్థానిది కాదు. అంధునిది అవుతుంది.

వేదానికి అర్థం ఉంది. దాన్ని తెలుసుకోనివాడు అంధుడు అవుతున్నాడు. అంధునికి వేదకర్మ కనిపిస్తుంది. వేదార్థం కనిపించదు. వేదార్థం తెలియపరచే యాస్కుని ప్రయత్నం మూడు వేల సంవత్సరాల క్రితమే మొదలయింది!

“స్థాణురయం భారవాహః కిణభూత్ అధీత్య వేదాన్ నంజానాతియోంథం ।

యో ర్థజ్ఞాత్ సకలం భద్రమశ్నుతే నాకమేతి జ్ఞానంధూత పాపా ॥

“ఒకడు బరువు మోస్తాడు. మోసిందేయటో తెలియదు. అలాంటివాడే అర్థం తెలియకుండా వేదాన్ని వహించేవాడు.

వేదం చదివి అర్థం చేసుకున్నవాడికే సకల శుభాలు కలుగుతాయి. జ్ఞాన తేజస్సు పాపాల్ను కడిగేస్తుంది. అతనికి స్వర్గం ప్రాప్తిస్తుంది” అన్నాడు యాస్కబుషి.

తదుపరి 1. స్కందస్వామి 2. ఉద్గీత 3. వేంకటస్వామి వేదానికి వ్యాఖ్యానం రచించారు. స్కందస్వామి ‘వల్లభి’ నివాసి. ‘వల్లభి’ గ్రామం ఖమ్మం జిల్లాలో ఉంది. పేరును బట్టి వేంకట మాధవులు తెలుగువాడేననిపిస్తున్నది. వారు ఆంధ్రులైనందుకు ఆంధ్రజాతిగా గర్విస్తామా?

ఆంధ్రులు వేద వ్యాఖ్యకు అపారం అయిన సేవలు చేశారు.

వేదాలకు అధికారపూర్వక వ్యాఖ్య చేసిన ఆంధ్రుడు సాయణాచార్యులు. ప్రాకృశ్చిమ ంద్వాంసులు ఎవరైనా సాయణుని వ్యాఖ్య ఆధారంగానే వేదాన్ని అర్థం చేసుకుంటున్నారు.

సాయణాచార్యుడు క్రీ.శ. 1315లో జన్మించాడు. 72 సంవత్సరాలు జీించాడు. 1387లో పరమపదించాడు.

ఆంధ్రుడు ఆచార్య సాయణుడు రాజనీతి ంశారుదుడు. అతడు కంపరాజుకు, బుక్కరాయహరిహర రాయలకు మంత్రిగా వ్యవహరించాడు.

దక్కన్ - దక్షిణా పథంలో అన్యమతస్తుల రాజ్యాలు స్థిరపడ్డాయి. ంస్తరిస్తున్నాయి అలాంటప్పుడు ంద్యారణ్యస్వామి హరిహర బుక్కరాయలచే ంజయనగర సామ్రాజ్యం స్థాపింప చేశాడు. మహారాష్ట్రులకు శివాజీ వంటివారు ఆంధ్రులకు హరిహర, బుక్కరాయలు. మహారాష్ట్రులు చాటుకుంటారు! ఆంధ్రుల నోరు మూసుకుంటారు!

బుక్కరాయలు వేద ధర్మాన్ని ఉద్ధరించదలించాడు. సాయణాచార్యులను వేదాలకు వ్యాఖ్య చేయవలసిందని ఆర్థించాడు.

“ఇతి శ్రీమద్ రాజాధిరాజ పరమేశ్వర వైదిక మార్గ ప్రవర్తక ిర బుక్క భూపాల సామ్రాజ్య ధురంధరేణ సాయణాచార్యేణ ంరచితే మాధ్యమ వేదార్థ ప్రకాశ ఋక్ సంహితా భాష్యే ప్రథమాష్టకేష్టుమాధ్యాయః సమాప్తః” అని చెప్పుకున్నాడు సాయణాచార్యులు ఋగ్వేదపు ప్రథమాష్టక సమాప్తి గద్యలో.

సాయణాచార్యుడు ఆంధ్ర బ్రాహ్మణుడు. అతనిది భరద్వాజ గోత్రం. బోధాయన సూత్రం మాయన, శ్రీమతి అతని తలదండ్రులు.

సాయణునికి ఒక రాజు రాజకీయ, ఆర్థిక బలం లభించింది. అతడు అనేకమంది పండిత ప్రకాండలను కూర్చుకున్నాడు. వేద వ్యాఖ్య రచించాడు.

నేటి స్థితి రాజకీయాలకు అర్థదాహం, అధికారతపన తప్ప అక్షరజ్ఞానం శూన్యం. భర్తృహరి కంఠ

బోధారోమత్సరగ్రస్తాః ప్రభవః స్మయ దూషితాః ।

అబోధోపహతాశ్చాన్యే జీర్ణమంగే సుభాషితమ్ ॥

పండితులు ఈర్ష్యాళువులు. ప్రభువులు గర్వాంధులు. ఇతరులు అజ్ఞానవంతులు. కావున నా నీతులు నాలోనే తరిగిపోయాయి.

సాయణుని వ్యాఖ్య మధ్యలోనే బుక్కరాయలు అస్తయించాడు. రెండవ హరిహర రాయలు తండ్రివలెనే సాయణాచార్యుల వేదవాక్య బృహత్కార్యానికి సకలంధాల తోడ్పడ్డాడు. రెండవ హరిహరుని కాలంలోనే ఆచార్య సాయణుడు అథర్వ వేద భాష్యం పూర్తి చేశాడు.

“అభూద్ హరిహరో రాజా క్షీరాభేరివ చంద్రమా;

తన్మూలభూతం ఆలోచ్య వేదమాధర్విణాదమ్

ఆదిశత్ సాయణాచార్యం తదర్థస్య ప్రకాశనే”

అన్నాడు సాయణుడు అథర్వ వేద వ్యాఖ్యలో.

సాయణాచార్యులు వేద సంహితలనే కాక మరి కొన్నింటికి వ్యాఖ్యలు రచించాడు. అని

1. తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణం 2. తెత్తిరీయ అరణ్యకం 3. ఐతరేయ బ్రాహ్మణం 4. ఐతరేయ అరణ్యకం 5. శతపథ బ్రాహ్మణం 6. తాండ్య బ్రాహ్మణం 7. సద్వంశ బ్రాహ్మణం 8. సమంధాన బ్రాహ్మణం 9. ఆర్షేయ బ్రాహ్మణం 10. దేవతాధ్యాయ బ్రాహ్మణం 11. ఉపనిషద్ బ్రాహ్మణం 12. సంహితోపనిషద్ బ్రాహ్మణం 13. వంశ బ్రాహ్మణం.

ఆధునిక వ్యాఖ్యాతలు

వేదాన్ని అధ్యయనం చేసి వాళ్ల పద్ధతిలో వ్యాఖ్యానించిన పాశ్చాత్య ంద్వాంసులు.

1. మాక్స్ ముల్లర్ 2. కీత్ 3. గ్రిఫిత్ 4. పిశల్ 5. గ్లేడ్వర్, 6. త్సరర్ 7. వేవర్ 8. ఓల్డ్ బర్గ్ 9. బ్లూంఫీల్డ్ మున్నగు వారు. వారంత సాయణుని వ్యాఖ్య ఆధారంగానే వేదాన్ని అర్థం చేసుకున్నారు. ఆ వ్యాఖ్య తమకు అనుకూలం కానపుడు సాయణుని దూషించారు. అన్నీ తమకు అనుగుణంగా ఉండాలనేది తెల్లదొంగల దురహంకారం!

ఆధునిక భారతీయ వ్యాఖ్యాతల్లో మహర్షి దయానందుడు అగ్రగణ్యుడు. మహర్షివేదాన్ని వ్యాఖ్యానించి ంన్నకుండలేదు. వేదాన్ని గురించి అంతకు ముందు ఎరుగనంతటి ప్రచారం చేశాడు. దయానందుడు గొప్ప సంఘ సంస్కర్త. వర్ణ వ్యత్యాసం లేకుండా సకల జనులకూ వేదం ఉపదేశించారు. ఆర్య సమజం స్థాపించారు. ఆసేతు హిమనగరం అనేకులను బ్రాహ్మణులను చేశారు.

దయానందుడు, తన జీవితకాలంలో అనుకున్నట్లే ఆర్యసమాజం ఒక కులం, ఒక మతంగా, ఒక మూర్ఖత్వంగా ఒక దురహంకారంగా మారిపోయింది. నేటి ఆర్య సమాజీయులకు వేదం ప్రమాణం కాదు. దయానందుడు ప్రమాణం!

మహర్షి దయానందుని సిద్ధాంతం ంద ఇస్లాం, క్రైస్తవ ప్రభావం ఉందని నా అభిప్రాయం అతడు ముస్లిములకు తలదన్ని ంగ్రహారాధనను నిరసించాడు. వేదం అతనికి ప్రమాణం. వేదంలో ంగ్రహారాధనకు ప్రాధాన్యత లేదు. మరి నిరసన లేల?

ఇస్లాం, క్రైస్తవం వలె భారతీయులకు ఒకే గ్రంథం వేదం. ఒకే ఈశ్వరుడు ఉండాలని ప్రయత్నించారు దయానందులు. భారత ధర్మం అచ్చం గ్రంథం ంద ఆధారపడిలేదు. సదాచారాలుగా సంప్రదాయాలు దీనికి మూలాధారం. భిన్నత్వంలో ఏకత్వం భారతీయ సంప్రదాయం. ఆది శంకురుడు సహితం అద్వైతం ద్వారా ఏకేశ్వర ప్రతిపాదన చేసి సరిదిద్దుకున్నారు.

దయానందుడు వేదాన్ని కర్మమార్గంగా అంగీకరించారు. వేదం జ్ఞానమార్గమనీ, ఆధ్యాత్మిక ఔన్నత్యమనీ వాదిస్తారు.

వేదాలు, ఉపనిషత్తులు, బ్రాహ్మణాలు, పురాణాలు, కావ్యాలూ, ఇతిహాసాలూ, ంభిన్న

తాత్వికతలనూ, సిద్ధాంతాలనూ ప్రతిపాదిస్తాయి. అయినా సహజీవనం చేస్తాయి. భారతీయుడు

ఇవన్నీ నాకేనని గర్విస్తాడు. సిగ్గుపడడు. నా సంపదలు ఏకం కాదు. అనేకం!!

ఒక్కటి భారత సిద్ధాంతం కాదు. పెక్కులు మనతత్వం- ప్రకృతి తత్వం.

భిన్నత్వంలో ఏకత్వం మన జీవన ంధానం.

వేదాలకు భిన్నములైన జైన, భౌద్ధ, చార్వాకాలతో మనం సహజీవనం చేశాం. ఇస్లాం క్రైస్తవంతో సహజీవనం చేస్తున్నాం.

అన్యమత ప్రవక్తలు, తామే భగవంతులమని ప్రకటించుకున్నారు. గతాన్ని ధ్వంసం చేశారు. తాము చెప్పిందే గతం అన్నారు. తమ తరువాత మహా ప్రవక్త ఉండరాదని నిర్ణయించుకుంటున్నారని నిర్ణయించుకుంటున్నాం.

భారత ధర్మం, సిద్ధాంతం, తాత్వికత గతాన్ని ధ్వంసం చేయదు. భంష్యత్తును శాసించదు. సకల ఆలోచనా ంధానాలతో నాటి - నేటి కాదు. గంగా ప్రవాహం వలె నిరంతరం పంపిణీగా ప్రవహిస్తుంటుంది.

భారతీయులంగా మనం బహు దేవతారాధకులం. ఇది నా మతం. నా జాతి స్వభావం నా నాగరికత. నా సంస్కృతి. వేరొకరిని సంతోష పెట్టడానికి నేను మార్చుకోను.

నేను బ్రహ్మ, ంష్టు, మహేశ్వరులతో పాటు పోచమ్మ, మరిడమ్మ, సంతోషిలను కూడా ఆరాధిస్తాను.

వేదాన్ని వ్యాఖ్యానించిన మరొకరు అరంధులు, వారు పాశ్చాత్యుల కువ్యాఖ్యానాలకు భారత ప్రమాణాలతో సమాధానం చెప్పడానికి ప్రయత్నించారు. వేదానికి అంతరాధాలు వెలికి తీసే ప్రయత్నం చేశారు.

శుక్ల యజుర్వేద సంహిత

ఈ వేదపు పూర్తి పేరు శ్రీమద్వాజసనేయి మాధ్యందిన శుక్ల యజుర్వేద సంహిత. దీనికి ఈ పేరు రావడాన్ని గురించి మహాధర భాష్యం వ్రాసినట్లు ఉంది-

“తత్రాదౌ బ్రహ్మ పరంపరయా ప్రాప్తం వేదం వేదవ్యాసో మన్వంతరీన్మనుష్యాన్విచింత్య తత్కృపయా చతుర్థావ్యస్య ఋగ్యజుః సామాధర్వాభ్యాం శ్చతురోవేదాన్ పైల, వైశంపాయన, జైయని, సుమన్తుభ్యః క్రమాదుపదిదేశ తేచ స్వశిష్యేభ్యః । ఏవం పరంపరా సహస్ర శాఖో వేదో జాతః । తత్ర వ్యాస శిష్యో వైశంపాయనో యాజ్ఞ్య వల్క్యధిభ్యః స్వశిష్యేభ్యో యజుర్వేద మధ్యాపయత్ । తత్రదైవాత్కేనాపి హేతునాకృద్ధో వైశంపాయనో యాజ్ఞ్యవల్క్యం ప్రత్యువాచ మదధీతం త్యజేతి । సంయోగసామర్థ్యామ్నా ర్తం ంద్యాం ంధాయోద్వవామ । వాంతాని యజూంషి గృహ్ణేతీతి గురూక్తా అన్యే వైశంపాయన శిష్యాస్తిత్తరీయో భూత్వా యజూంష్యభక్షయన్ । తాని యజూంషి బుద్ధిమాలిన్యాత్కృష్టాని జాతాని । తతో దుఃఖితో యాజ్ఞ్యవల్క్యః సూర్యమారాధ్య అన్యాని శుక్లాని యజూంషి ప్రాప్తవాన్ । తానిచ జాబాలి, బౌధేయ, కాణ్వ, మాధ్యందినాదిభ్యః పంచదశ శిష్యేభ్యః పాఠితవాన్ ।..... వాజసనిస్తదపత్యం వాజనసేయః । తత్రమాధ్యందినేన మహర్షిణా లభ్యో యజుర్వేద శాఖా ంశేషో మాధ్యందినః ।

తొలుత వేదం బ్రహ్మ నుంచి పరంపరగా లభించింది. వ్యాసమహర్షి మనుష్యుల మందమతిత్వాన్ని గురించి ఆలోచించాడు. వేదాన్ని నాలుగుగ భజించాడు. అంబుగ్యజాస్సామాధర్వణ వేదాలు. ఆ వేదాలను వేద వ్యాసుడు క్రమంగా పైల, వైశంపాయణ, జైఘని, సుమంతులకు ఉపదేశించాడు. వారు వారి శిష్యులకు ఉపదేశించారు. ఆ ంధంగా పరంపరగా వేదం సహస్రశాఖలు అయింది. తదుపరి వ్యాస శిష్యుడగు వైశంపాయనుడు యాజ్ఞవల్క్యదులగు తన శిష్యులకు యజుర్వేదం ఉపదేశించాడు. ఒకప్పుడు వైశంపాయనునికి దైంకంగా - ఏదో కారణంగా- కోపం వచ్చింది. అప్పుడు యాజ్ఞవల్క్యుని తన శిష్యత్వం నుంచి బహిష్కరించాడు. యాజ్ఞవల్క్యుడు యోగబలం కలవాడు. అతడు తను నేర్చిన ంద్యను వాంతి చేశాడు - కక్కాడు. గురువు ఆజ్ఞాపించాడు. వైశంపాయనుని ఇతర శిష్యులు తిత్తిరి పక్షులు అయినారు. యాజ్ఞవల్క్యుడు వాంతి చేసిన ంద్యను భుజించారు. ఆ యజుస్సులో బుద్ధిమలినములు. అందువలన కృష్ణ యజుస్సులు అయినం. అప్పుడు యాజ్ఞవల్క్యుడు బాధ పడ్డాడు. అతడు సూర్యుని ఆరాధించాడు. సూర్యుని నుండి శుక్ల యజుస్సులను అందుకున్నాడు. ఆ యజుస్సులను జాబాలి, బౌధేయ, కాణ్వ, మాధ్యందినాది పదిహేను మంది శిష్యులకు బోధించాడు.

వాజసని పుత్రుడు యాజ్ఞవల్క్యుడు. కావున వాజసనేయి అయింది. మాధ్యందిన మహర్షికి లభించినందున మాధ్యందిన అయింది.

ఆంధంగా ఈ వేదం శ్రీమద్వాజసనేయి మాధ్యందిన శుక్ల యజుర్వేద సంహిత అయింది.

యజుర్వేదం-యజ్ఞయాగాదులు

దేవతలను స్తుతించేది ఋగ్వేదం. యజ్ఞ, యాగాది క్రతువులు -వాటి ంధి ంధానాన్ని నిర్దేశించి యజుర్వేదం. ఋగ్వేదంలోని మంత్రాలను 'ఋక్కులు' అంటారు. యజుర్వేదంలోని మంత్రాలను 'యజుస్సులు' అంటారు.

యజ్ఞం ఒక బృహత్కార్యం అవుతుంది. సత్కార్యం అవుతుంది. సమాజ కళ్యాణ కార్యం అవుతుంది.

యజ్ఞం ఒక బృహత్కార్యం. ఒక్కనికి సాధ్యం కానిది. పెక్కురు అవసరం అయింది. యజ్ఞం కోసం కొందరు జనులు ఏకం కావాలి. యజ్ఞం ఐకమత్యం నేర్పుతుంది. నలుగురు కలిసి చేసిన బృహత్కార్యం యజ్ఞం అవుతుంది.

యజ్ఞం ఒక బృహత్కార్యం. అందుకు ఎవరో పదిమంది కలుస్తే సరిపోదు. నిపుణులు

ప్రత్యేక ంద్యలో నైపుణ్యం కలవారు-కలవాలి. కలిసి పనిచేయాలి. అట్లాచేసింది యజ్ఞం అవుతుంది.

యజ్ఞం అనగానే అమాంతంగా స్ఫురించేది యజ్ఞం కుండం. యజ్ఞవాటిక మున్నగునం.

యజ్ఞ కుండానికి గుంత త్రవ్వే వారు కావాలి. కుండ నిర్మాణానికి ఇటుకలు కావాలి. ఇటుకలు చేసేవారు, ఇటుకలు తెచ్చే బండి, బండికి కట్టిన పశువులు, బండి తోలే వాడు కావాలి. ఇటుకతో కుండ నిర్మించే వాస్తు శిల్పి కావాలి. ఇప్పటికి కుండం మాత్రమే సిద్ధం అయింది.

యజ్ఞానికి సంధలు కావాలి. సంధలు అంటే చెక్క పేళ్లు, అన్ని చెక్క పేళ్లు యజ్ఞానికి తగవు. యజ్ఞానికి తగిన సంధలు నిర్ణయించే శాస్త్రజ్ఞులు రావాలి. ఎంచేతంటే అన్నికర్రల పొగ ఆరోగ్యవంతం కాదు. యజ్ఞం అనారోగ్యకారకం కారాదు. యజ్ఞం సామాజిక కార్యం. ఇది సమాజానికి ఉపకరించేది కావాలి. వేదం మోదుగు, రాం మున్నగు కొన్ని సంధులు మాత్రమే యజ్ఞానికి ంధించింది. వాటి ధూమం వ్యక్తికి, సమూహానికి, గ్రామానికి ఆరోగ్యకరం, హితకరం అవుతుంది.

సంధలు తేవడానికి అడంకి వెళ్లేవారు కావాలి. వారు చెట్లను గుర్తించేవారు కావాలి. వలసినంతే కొట్టాలి. కొట్టేటప్పుడు చెట్టును ప్రార్థించాలి. ఆ మంత్రాలు వేదంలో ఉన్నాయి. వృక్ష మహిమను వేదం గుర్తించింది. వృధాగా కొట్టరాదని శాసించింది.

ఆధునికం - సైంటిఫిక్ - అని చెప్పుకుంటున్న నేటి నాగరకత ముందు అడవులను క్షవరం చేసింది. ఇప్పుడు చెట్లు పెంచమని ప్రజలను కోరుతున్నది. ఏనాడో వేదం గుర్తించిన వృక్ష, అరణ్య మహిమను ఇంకా రక్కసి నాగరకత గుర్తించలేదు. వట్టి కొంగ జపం చేస్తున్నది. వాతావరణాన్ని ధ్వంసం చేస్తున్నది. ప్రజలకు నీతులు బోధిస్తున్నది. అడవులను పచ్చి స్వార్థపరులు కొట్టారు. సంపదను కొల్లగొట్టారు. తిరిగి అడవులు నాటమని ప్రజలకు బోధిస్తున్నారు. ఏనాడో వేదం చెప్పింది సహితం ఈ సైంటిస్టులు అనిపించుకునే వారు గుర్తించలేకున్నారు! ంరు ంనాశనానికి పనికి వస్తారు. వ్యాపారానికి పనికి వస్తారు. నిర్మాణానికి పనికిరారు!

అలాకొట్టిన కట్టెనుయజ్ఞ వాటికకుచేర్చాలి. అందుకుబండి కావాలి. బండిచేసే దారు శిల్పి-వడ్రంగికావాలి. వాటికి కట్టెపశువులు, వాటిపోషణ, శిక్షణ నిచ్చేవారుకావాలి.

యజ్ఞకుండం,సంధలకు ఇంత పరిశ్రమఅవసరం అయింది.

యజ్ఞకుండంలోఅగ్ని రగల్చాలి. ఆహుతులకునేయి కావాలి. నేయి అంటే-గోవు,వాటి పోషణ, పాలు,పెరుగు, పెరుగు చిలకడం,వెన్నతీయడం,వెన్న కరిగించడం-అప్పుడుకాని ఘృతం రాదు.

యజ్ఞంచేయడానికి హోతలుకావాలి. హోతలనుసిద్ధం చేయడానికిగురుకులాలు, వాటినిర్వహణ జరగాలి.వేదం తెలిసినగురువులు కావాలి. అసక్తిగానేర్చుకునే శిష్యులుకావాలి.

ఇదంతాఅగ్నికుండం వరకే. యజ్ఞానికిఇంకా అనేకం కావాలి. యజ్ఞంజరిగే చోట ంద్యత్సభలుజరుగుతాయి. చర్చలు,గోష్ఠులు, ంమాంసలు,తర్కాలు పర్యవసానంగాశాస్త్రాలు! నేటిసెయిన్సర్లు, కంటీలుయజ్ఞసభలనుండినేర్చినవే!

ఇలాచెపుతూ పోతేఒక గ్రంథం అవుతుంది.కాని యజ్ఞం మానవజాతికి-
భారతీయులకుమాత్రం కాదు - అనేకంనేర్పింది.

1. మానవుడువ్యక్తిగా జీంపలేడు.అతడు బతకడానికిసంఘం, సమాజం కావాలి.
2. మనిషిబతకాలంటేకలిసి ఉండాలి. అంతేకాదు,కలిసి పనిచేయాలి.
3. ఏఒక్కడూ అన్ని పనులూచేయలేడు.శ్రమంభజనజరగాలి.
4. సమాజానికింద్య, నైపుణ్యం అవసరం.బోధన ఉత్పత్తిసాగాలి.
5. ప్రకృతిసంపదలను పరిరక్షించుకోవాలి.అవసరం అయినంతే వాడుకోవాలి.
6. వ్యక్తిక్షేమం మాత్రం కాదు,సమాజ క్షేమం, సంఘ సంక్షేమం,ంశ్వశ్రేయస్సు, మానవకళ్యాణం కొరకు పనిచేయాలి.

మనంతినే ఒక మెతుకు,త్రాగే నీటి బొట్టుకోసం ఎన్నో యజ్ఞాలుజరిగాయి.
జరుగుతున్నాయి.జరుగుతుంటాయి. వేదంఇంత మంది శ్రమకుకర్త అయింది.
గుర్తించింది.అందుకే అన్నం పరబ్రహ్మస్వరూపం అన్నది. ఎందుకంటేదాన్ని వృధా
చేయరాదు.ప్రతి అన్నం ముద్దకు,గుటికెడు నీటికి,ఒక బట్ట పీలికకు ఎంతోకథ ఉంది!

‘యజ్ఞం’అంటే అగ్నికుండం, ఆహుతులు,హంస్సులు, హోతలుమాత్రమే కాదు.ఇం
సంకేతాలు మాత్రమే!మానవ కళ్యాణంకోసం జరిగే ప్రతి బృహత్కార్యమూయజ్ఞం
అవుతుంది.దానికి కుండం, సదుధలు,అగ్ని, ఘృతం, హోతఅక్కర లేదు! మానవకళ్యాణం,
ంశ్వశ్రేయస్సుముఖ్యం,

అహంకారంతోనూ,దర్పంతోనూ, దంభంతోనూ,ధనార్జన కోసం చేసేయజ్ఞం
యజ్ఞంఅనిపించుకోదు.

యజ్ఞం- హింస

యజ్ఞంయగాదుల్లో పశుహింసంధించబడింది.హయమేధం,అజమేధం, ఇలాంటియజ్ఞాలు.

పాశ్చాత్యంద్వాంసులు, వేదంలోమహత్తమంషయాలను వదిలి- కేవలం
యజ్ఞాల్లోనిపశుహింస ఆధారంగా ‘వేదంఆర్యుల ఆటంక జీవనం’అని నిశ్చయించారు.
అంతేకాదు భారతీయమేధావులతో నయ్యింపచేశారు.

పాశ్చాత్యంద్వాంసులు వేదాన్నిఅధ్యయనం చేశారు.కొంతవరకు వారి పరిధిలోఅర్థం
చేసుకున్నారు. వారుచేసిన కువ్యాఖ్యలు,తెలియక చేసినంతవరకే అర్థం
చేసికోవచ్చు.మన్నించనూ వచ్చు.కాని, వారు అలా చేయలేదు.భారతీయులుబానిసలు,
వారు ప్రభువులు,బానిసలు తమకన్నకొంచెపువారు కావాలి. అలాంటిభావం వారిలో

కలగాలి.అందుకు వ్యూహాత్మకంగాభారత సంస్కృతిపేద దాడి చేశారు.భారత మేధావులనునమ్మించారు. యూనివర్సిటీంద్యమాత్రం నేర్చినవారుఈనాటికీ పాశ్చాత్యవాదాన్నే ప్రగతి వాదంగానమ్ముతున్నారు.

భారతదేశానికిస్వాతంత్ర్యం అనేదివచ్చి అర్థ శతాబ్దందాటిపోయింది. అన్నిరాజకీయ

పార్టీలుఅధికారానికి వచ్చాయి.కాని ఏ ఒక్కరూ భారతీయసంస్కృతి గురించి కనీసంతలోచించలేదు.ఎవరికి వారు తమ శక్తివంచన లేకుండాపాశ్చాత్య సంస్కృతికిదాసోహం అన్నారు.ఈ దేశంలో - ప్రస్తుతం- ఏది స్వదేశీ యగల్లేదు.T.Vఆధారంగాపాశ్చాత్య

సాంస్కృతికదాడులు - CULTURALINVASIONS సాగుతున్నాయి.కనీసం అడ్డుకోవడానికిప్రయత్నాలు జరగడంలేదు. పిల్లలూ,యువత టీవీదేవుని వలెంశ్వసిస్తున్నారు. వారికి 'ఇండియా'అంటే తప్ప 'భారతం'అంటే అర్థం కావటంలేదు!

వేదంలోపాశ్చాత్యులు ఈనాటికీకనీ, ంనీ ఎరుగని అంశాలున్నాయి.ంటికి ండిచి కేవలంజంతు వధేందనే ఆధారపడి వేదాన్నిఅపఖ్యాతి పాలు చేయడంఎందుకు? అంతర్గతప్రణాళిక ప్రకారం భారతధర్మాన్ని, భారతతాత్వికతను కించపరచడం ప్రధానఉద్దేశ్యం.

పాశ్చాత్యులఆహారమే - నేటికీ- గొడ్డు మాంసం **BEEF**.పందిమాంసం**PORK**అందుకువారు ప్రతి రోజు లక్షలాదిపశువులను వధిస్తున్నారు.పశువధ మాత్రమేఆటంకం అవుతే వారు

తమనునాగరకులం అని ప్రకటించుకోవడంబూటకం! వారు వాస్తంకంగానేటికీ ఆటంకులే!

కానిఅది సరియైన నిర్ణయంకాదు. ఆహారపు అలవాట్లమాత్రం ఒక నాగరికతకాదు. అందుకు ఇంకా ఎన్నోకారణం అవుతాయి;

భారతీయులువేదకాలంలో మాంసాహారులు.అనంతర కాలంలోవారు శాకాహార ప్రాశస్త్యంగుర్తించారు. పాశ్చాత్యులుఇంకా గుర్తించాల్సి ఉంది.

వధవేరు - బలి వేరు

యజ్ఞంలోజంతువును వధించడంకాదు, బలి ఇవ్వడంజరిగింది. బలి అంటేత్యాగం. దేవతలుమనకు అనేక ఉపకారాలుచేస్తున్నారు. వారికిప్రత్యుపకారం అసాధ్యం.లాంఛనంగా వారికిఏదైనా అర్పించాలి అనిపిస్తుంది.ఏది అర్పించగలం? లాంఛనంగాజంతువును అర్పిస్తాం.

తనఆహారానికి చంపడానికీ,దేవతకు అర్పించడానికి,బలి ఇవ్వడానికీ చాలాఅంతరం ఉంది. వధించడంతన కోసం. బలికృతజ్ఞతా పూర్వకం!

వేదంలో 'స్వాహా' అనే పదం వస్తుంది. ఇది సుమారు 'అంకితం', 'అర్పణం' అనే అర్థంలో వస్తుంది.

“భూపతయే స్వాహా-భువనపతయే స్వాహా భూతానాం పతయే స్వాహా”

భూమి స్వాహాకి అర్పణ. లోకముల స్వాహాకి అర్పణ. ప్రాణుల స్వాహాకి అర్పణ.

ఏమి అర్పించాలి?

'స్వాహా' అనే పదంలో స్వ+ఆ+హా అనే అక్షరాలున్నాయి. 'స్వ' తనకున్న+ఆసాంతం +హా అర్పిస్తున్నాను అని అర్థం.

తనకు ఉన్నది సాంతం అంటే ఆత్మ. దానిని అర్పించడం ఆత్మార్పణం అవుతుంది.

అందరూ ఆత్మార్పణం చేయలేరు. అందరూ ఆత్మార్పణం చేస్తే సమాజం నిలువదు. కాబట్టి ఆత్మార్పణానికి ప్రత్యామ్నాయంగా జంతుబలి.

సకల ప్రాణులతో మమేకం కావడం స్వాహా అవుతుంది. సకలమూ తానే అనుకోవడం- ఆత్మవత్సర్వ భూతాని స్వాహా అవుతుంది. సర్వం ఖల్విదం బ్రహ్మ, తనలో భగవంతుని దర్శించడం 'అహం బ్రహ్మ స్మి' అనుకోవడం స్వాహా అవుతుంది.

పాశ్చాత్యులు 'స్వాహా' అంతస్తును- మరొక సహస్రాబ్ది తరువాత సహితం అందుకొనజాలరు. గురించి తన క్రింద నలుపును గుర్తించజాలదు.

'బలి' ఒక్క వేదానికి, ఒక్క భారత ధర్మానికి మాత్రం సీతం కాదు. భారతజాతి జంతుబలికి బదులు - కొబ్బరికాయ సమర్పించుకునే ఉన్నత దశకు వచ్చింది. నారికేళంలో హింస లేదు. రక్తం బదులు నీరు ప్రవహిస్తుంది.

'బైబిల్'లో అబ్రాహం; - తన ఏకైక పుత్రుడు - ఇసాక్ ను బలి సమర్పించబోయే వృత్తాంతం ఉంది.

Chapter 22

9. And they came to the place which God had told him of; and Abraham built- an altar there, and laid the wood in order, and bound issac his son, and laid him on the altar upon the wood.

10. And Abraham stretched forth his hand, and took the knife to slay his son.

11.And the Angel of the Lord called unto him out of heaven, and said, Abraham,

Abraham:and he said Here am I.

12.And he said, lay not thine hand upon the lad, neither do thou anything unto him.

13.And Abraham lifteup his eyes, and looked, and behold behind him a ram caught in a thicket by his horns; and Abraham went and took the ram, and offered him up for a burnt offering in the stead of his son"

భగవంతుడు అబ్రాహం కొడుకును బలి కోరాడు. అబ్రాహం కొడుకును బలి ఇవ్వదలచాడు, కత్తి ఎత్తాడు, ఇంతలో ఆకాశవాణి పలికింది.

“ నీభక్తికి మెచ్చాం. కొడుకును బలి ఇవ్వొద్దు”

అప్పుడు అబ్రాహంకు గొర్రెకనిపించింది. దాన్ని బలి ఇచ్చారు. **Old Testament** సంతాఖురాను నమ్ముతుంది. ఈ సందర్భంగనే ముస్లిములు ‘బక్రీదు’ పండుగ జరుపుకుంటారు.

ఇలాంటికథే శివభక్తులకు సంబంధించి ఉన్నది. శ్రీయాళుడు తన పుత్రుని వధించి జంగమదేవరగా ఉన్న శివునికి అర్పిస్తాడు.

కైస్తవులు, ముసల్మానులకు నరబలి ఆచారంగా ఉండింది. అబ్రాహం నరబలి మాన్పించాడు. అజబలిని ప్రారంభించాడు. గొప్ప సంస్కృత. అందుకే అతని పేరు బైబిలు, ఖుర్ఆను లకు ఎక్కింది.

వాల్మీకి రామాయణలో ంశ్వా యిత్రుడు నరబలి మాన్పించిన వృత్తాంతం ఉంది.

శునశ్శేపుని కథ

అంబరీషుడు అయోధ్యను పాలించాడు. అతడు ఒక యజ్ఞంచేస్తున్నాడు. ఇంద్రుడు యజ్ఞ పశువును దొంగిలించాడు. పురోహితులు దొంగిలించబడిన పశువు బదులు నరపశువు కావాలన్నారు.

అంబరీషుడు నరపశువు కోసం వెదుకుతూ సాగాడు. ఎన్నో లక్షల ఆవులు ఇస్తానన్నా ఎవడూ బాలుని అమ్మలేదు. రాజుకు ఎంత పరియత అధికారం ఉండేదో ఇందువల్ల ఆర్థం అవుతుంది. భారత దేశ చరిత్రలో రాజు పరిపాలకుడు మాత్రమే శాసకుడు కాడు.

అంబరీషుడు 'ఋచీకుడు' అని ఋషిదగ్గరకు వెళ్ళాడు. ఋచీకునికి ముగ్గురుపుత్రులు.
పెద్దవాణ్ణి ఇవ్వనన్నాడు తండ్రి. చిన్నవాణ్ణి ఇవ్వనన్నది తల్లి. మధ్య వాడు శునశ్శేఫుడు. తాను
తండ్రికీ, తల్లికీ పనికిరాని వాడను అనుకున్నాడు. అంబరీషునికి అమ్ముడుపోయాడు!

సందేశంగ్రహించండి. పిల్లలు ఇద్దరే ఉండాలి. అందరికీ ఇద్దరు పిల్లలే ఉన్నట్లున్నారు. అందుకే
ఎవరూ అమ్మలేదు. ఇంత స్పష్టమైన సందేశాన్ని ప్రభుత్వం కుటుంబనియంత్రణకు
వాడుకొనవచ్చును కదా! మన ప్రభుత్వాలకు 'స్వాములు' పాశ్చాత్యులు. భారత
ఇతిహాసాలను నవ్వొల్లరు!

అంబరీషుడు శునశ్శేఫుని తీసికొని బయల్దేరాడు. పుష్కరతీర్థం చేరాడు. అక్కడ

శ్వాత్మని ఆశ్రమం ఉంది. శ్వాత్మడు శునశ్శేఫుని మేనమామ. శునశ్శేఫుని

శ్వాత్మని వడిలో పడి ఏడ్చాడు. తన గోడు నిపించాడు. తనను రక్షించమని కోరాడు.
శ్వాత్మని హృదయం ద్రవించింది. శ్వాత్మడు తన కొడుకులను పిలిచాడు.
శునశ్శేఫుని స్థానంలో అంబరీషుని వెంట వెళ్ళమన్నాడు. వారు ఎవరూ బలి
కావడానికి అంగీకరించలేదు. కుక్క మాంసం తినే చండాలురు కావాలని స్వంత
పుత్రులను శపించాడు! ఇది శ్వాత్మని స్పందన!! అబ్రాహం పుత్రుడు ఇసాక్,
శ్రీయాళుని పుత్రుడు, ఋచీకుని పుత్రుడు శునశ్శేఫుడు తండ్రుల ఆజ్ఞను పాలించారు.
మానవస్వభావానికి యుగాలతో నియతం లేదనేది సందేశం.

శ్వాత్మడు అంబరీషుని యజ్ఞం సఫలం కావాలనుకున్నాడు. శునశ్శేఫుని
రక్షించాలనీ అనుకున్నాడు. అందుకు తగినట్లు ఇంద్రునకు ప్రీతి కలుగు రెండు గాథలు
రచించాడు. అం శునశ్శేఫునికీ ఉపదేశించాడు. అంబరీషుడు శునశ్శేఫునితో అయోధ్య
చేరాడు. యజ్ఞం చేశాడు. యూపానికి శునశ్శేఫుని కట్టాడు. శునశ్శేఫుడు తనమామ
ఉపదేశించిన-ఇంద్ర సంబంధ గాథలు చదివాడు.

ఇంద్రుడు గాథలకు ప్రసన్నుడైనాడు.

పశుబలి లేకుండానే అంబరీషునికీ యజ్ఞఫలం కలిగించాడు.

శునశ్శేఫుని ప్రాణం రక్షించబడింది. శ్వాత్మడు నర బలిని మాన్పించాడు. అతడు నరుని
బదులు పశువుని బలి ఇవ్వలేదు. పశు బలినే మాన్పించినట్లున్నాడు!

ఇది ఎంతటి మహత్కార్యం!!!

వేదంలో అధ్వర యజ్ఞం గురించి చెప్పబడింది. అధ్వర యజ్ఞం అహింసా యజ్ఞం
అవుతుంది. కొందరి వ్యాఖ్యలో యజ్ఞమే అధ్వరం. అంటే యజ్ఞాలన్నీ అహింసములే. వేదంలో
కొన్ని పశువుల పేర్లు - యజ్ఞ సంబంధంలో - చెప్పడం జరిగింది. వేదం పరోక్షవాది.
దాని అంతర్థాలు వేరు ఈ పశువుల పేర్లు సంకేతాలు మాత్రమే. అం వాస్తవంగా కామ,

క్రోధ,మోహ, లోభ,మద, మాత్సర్యాలు. ిటిని ఆత్మజ్ఞానంఅనే అగ్నిలో హవనంచేయాలని అర్థం.కర్మవాదులు ఈ అర్థాన్నిగ్రహించరు. గ్రహించినావెల్లడించరు.స్వప్రయోజనం కోసంయజ్ఞాలు చేస్తారు.ఇది ఈ కర్మకాండను, దంభాన్ని,స్వప్రయోజన పరాయణతోబుద్ధుని నుంచిరామానుజుని వరకుఆచార్యులు, మహాత్ములుఖండించారు. వారు వేదాలనునిరసించనూ లేదు,ఖండించనూ లేదు.పాశ్చాత్య పరిశోధకులువారంతా వేదాలనుఖండించారని మనభారతీయ మేధావులచేవప్పించారు. మన యూనివర్సిటీమేధావులు ఇంకా వాస్తవంగ్రహించినట్లుకనిపించదు. వారింకా సాంస్కృతికబానిసత్వం వదులుకోలేదు.కొన్ని తరాలను సాంస్కృతికబానిసలుగా సిద్ధంచేస్తున్నారు. మనమేధావులు భారతీయంగాఆలోచించడం నేర్వాలి.వారు తాము ఉంటున్న,తింటున్న దేశానికిద్రోహం చేయరాదు.ఆలోచనలు చంపటంనా ఉద్దేశ్యం కాదు. భారతీయతదీనియంతృత్వ ధోరణికాదు. అయితే కువ్యాఖ్యానాలుమన జీవనంధానాన్ని ఆలోచనను,తాత్వికతను అపఖ్యాతిపాలు చేస్తాయి.

మనమేధావులు తొలుతమనం భారతీయులంఅని గుర్తించాలి. భారతీయంధానంలో

వ్యాఖ్యానించాలి.ఇది మనందరి కర్తవ్యం.ఈ దిశగా కొంత కృషి ప్రారంభంఅయింది. అది ఇంకా మూడుపుాలు ఆరు కాయలుగా వర్ధిల్లాలి.

“హిరణ్మయేనపాత్రేణ సత్యస్యాపిహితం ముఖమ్”

బంగారుపాత్ర- అధికార ధనాలతో- సత్యపు ముఖాన్నికప్పేశారు, మసి పూశారు.

మరిఈ అంధకారాన్ని ఈ మసినీఎవరు తొలగించాలి?వేదానికి మనిషి ిదఅనంతమైన ంశ్వాసం.వేదం అంటున్నది.

యో%సావాదిత్యేపురుషః సో%సావహమ్

సూర్యునిలోఒకడున్నాడు. అట్టివాడను నేనే అంటేమానవుడే ఈ అర్థ,అధికార హిరణ్మయపాత్రను బద్దలుకొట్టాలి. అపిహితమైనసత్యాన్ని వెలికి తీయాలి.

వేదంమానవుడు నిష్కల్మష,పంత్ర జీవనంఏర్పరచుకోవాలని అనేకచోట్ల ఆదేశించింది.ఒక పంత్ర జీం, ఒక ఆత్మార్పణంచేసిన మహానుభావుడు,ఒక లోక కళ్యాణం సాధించినమహా పురుషుడుభగవానుడు అగుచున్నాడు.ఇందుకు ఉదాహరణలుకొల్లలు.

ఉదాహరించడంఅప్రస్తుతం అవుతుందికాని ఇరవయ్యో శతాబ్దంలోనేమహాత్ముడు,ంవేకానందుడు, రామకృష్ణపరమహంస, అరందులు,రమణ మహర్షిఅవతరించారు.

“సంధాసిసూర్యస్తావ పురస్తాత్ పాతుకస్యాశ్చిదభిశంపై| సంతృప్తాహూస్థఊర్ణమ్౨

దసంత్యాస్తృణాయి స్వాసస్థం దేవేభ్యఆత్వా వసవోరుద్రా ఆదిత్యాఃసదన్తు ||2-5

నీవుసంధవు. నీకు శాపం ఉంటేసూర్యుడు నిన్ను ఎదుటినుంచి రక్షించాలి. నీవుసూర్యుని భుజమవు.నిన్ను దేవతలకుఆసనం చేస్తాను.ఉన్ని వంటి నిన్నుపరుస్తాను. వసువులు,రుద్రులు, ఆదిత్యులునీ ఏద ఆసీనులు అగుదురుగాక.

వ్యాఖ్యసుదీర్ఘం అవుతుంది.వేదం మనిషిని 'సంధాసి'అన్నది. మనిషి సంధవంటి పంతుడు.సంధ తాను జ్వలిస్తుంది.అన్యులకు కాంతినీ,వేడినీ ప్రసాదిస్తుంది.మానవుడు అలాంటివాడు కావాలని వేదంఆశిస్తుంది.

“ఏషాతేఅగ్నే సంత్తయావర్ధస్వచాచప్యాయస్వ”

అగ్ని!ఇతడు నీకు సంధఅవుతున్నాడు. అతనితోవర్ధిల్లుము. మమ్మువర్ధిల్లచేయుము.

ఇదిజ్ఞానాగ్ని, జ్ఞానాగ్నిలోతపించినవాడుజ్ఞానాన్ని వర్ధిల్లచేస్తున్నాడు.అలాంటి జ్ఞానంతనిని వర్ధిల్లచేస్తుంది.

ఆత్మసమర్పణయే యజ్ఞస్వరూపం. దానితోనే లోకకళ్యాణం. లోకహితం,లోకశాంతి, లోక కాంతి.

హింస- అహింస

హింసఏది? అహింస ఏది?చంపడం హింసఅవుతుందా? పీడించడంహింస అవుతుందా?ంటిని గురించి శ్రీమహాభారతంలోని ధర్మవ్యాధునివృత్తాంతం వరిస్తుందిలా.ధర్మవ్యాధుని కథఏం? అవధరించండి:-

కౌశికుడుబ్రాహ్మణుడు.అతనికి వేదం ఏదఆసక్తి ఎక్కువ. ఒకనాడు అతడుచెట్టు కింద కూర్చున్నాడు.వేదం గుణిస్తున్నాడు.అతని ఏద కొంగ రెట్టవేసింది. అతడు కొంగనుచూచాడు. కొంగ చచ్చింది.వేల ఏద పడింది.

ఆనాడుమధ్యాహ్నంఅయింది. భిక్షకు బయల్దేరాడు.ఒక ఇంటికి వెళ్లాడు.గృహిణి అతనినిఆదరించింది. ఆసీనునిచేసింది. భిక్షతెస్తానని లోనికివెళ్లింది. చాలాఆలస్యం చేసింది.కౌశికుడు ంసిగాడు, వేసారాడు,అప్పుడు గృహిణిభిక్షతో వచ్చింది.కౌశికుడు ఆమెను చూచాడు,మండి పడ్డాడు. శపించేంతపని చేశాడు.

గృహిణికోపగించలేదు. శాంతంగాఅన్నది ' నీ కోసం భిక్షతేవడానికి వెళ్లాను.నా భర్త ఆకలితోవచ్చాడు. అతనిఆకలి తీర్చడం నాతొలి ధర్మం. అతనికిఅన్నం పెట్టి వచ్చాను.అందుకు ఆలస్యం అయింది.నీవు వేద ందుడవు.కోపమే నీ శత్రువు.అది తెలియకున్నావు.నీవు కోపంతో ఒక కొంగను చంపావు.నేను కొంగను కాను.

కౌశికుడుఅదిరిపోయాడు. తనకుధర్మోపదేశం చేయమనిఅర్థించాడు.

కొశికా!నీకు ధర్మం తెలుసు.ధర్మ సూక్ష్మం తెలియదు.నీకు తెలియ చెప్పడానికీనాకు సమయం చాలదు.‘ఐథిల’లో ‘ధర్మవ్యాధుడు’అనే కటికవాడున్నాడు.అతడుసత్యవాది,

జితేంద్రియుడు,మాతాపితృ భక్తియుతుడు.అతని దగ్గరకు వెళ్లు.అతడు ధర్మసూక్ష్మంవరించ సమర్థుడు”

ఈ చిన్నవృత్తాంతంలో వ్యాసమహర్షిఎన్నోమహత్తరంషయాలను వెల్లడించాడు.

1. కేవలంవేద పఠనం చాలదు.వేద జ్ఞానం -ఆచరణ అతిముఖ్యం.
2. ప్రతివారికీ ప్రథమ కర్తవ్యాలుంటాయి.ముందు వాటినినిర్వ ర్తించాలి. ‘స్వధర్మేనిధనం శ్రేయః” అన్నాడు గీతలో, ‘ధర్మం’అంటే మతంకాదు.ధర్మం అంటే కర్తవ్యం.
3. వేదాధ్యయనంకన్న లోక జ్ఞానంున్న. ‘చదువదిఎంత గల్గిన రసజ్ఞతఇంచుక చాలకున్ననా చదువు నిర్లభకమ్ము.అన్నాడు భాస్కర శతకకారుడు.ఆధునికం అనిపించుకునేనేటి చదువులన్నీఆర్జనకే గాని లోకజ్ఞానానికినిష్ప్రయోజనాలు.
4. భారతసమాజం స్త్రీని నికృష్టంగాచూచిందనీ, ఆమెనుబానిసను చేసిందనీపాశ్చాత్యులు బోధించారు.మూలాలు యూరోపు,అమెరికాలో గల మనమేధావులు ఆ బోధనలనుత్రికరణ శుద్ధిగానమ్ముతున్నారు.స్త్రీ ంమోచన ఉద్యమాలునడిపే నాయకత్వంపాశ్చాత్యాన్ని ప్రతిబింబిస్తుంది.వారు భారత సాహిత్య,సంప్రదాయాలనుఅధ్యయనం చేయడంశ్రేయస్కరం.

ఈ కథలోఒక సామాన్య స్త్రీ ధర్మసూక్ష్మాన్ని గురించి వేదాధ్యాయునికిఉపదేశించింది.

వేదాధ్యాయునితన లోపం గ్రహించేట్లుచేసింది. భారతఋషులకు, కవులకు,ంద్వాంసులకు స్త్రీ స్థానంసమున్నతం. రామాయణంసీత కథ. మహాభారతం ద్రౌపదికథ, కాళిదాసు అభిజ్ఞానశాకుంతలం శకుంతలంకథ.

5. కొశికుడువేదవేత్తయో.జ్ఞానియే కాడు. జ్ఞానంకర్మను ంచింది. గృహిణిఅతనికి జ్ఞానోదయంచేయించింది. అతడుఅహంకారం త్యజించాడు.అతడు బ్రాహ్మణుడు.‘ధర్మతపశ్శీలుడు.సంతతాధ్యాయనతత్పరుడు. అయినాజ్ఞానార్జన కోసం వ్యాధుడు,కటిక

వానిదగ్గరకు వెళ్లాడు.అహం నశించిన్నాడుసమస్తము సమంగానేకనిపించి అతడు సమదర్శనుడుఅవుతాడు.

“అటకేగిముందట నల్పమృగమాంసఖండంబులంగడి బచరించియమ్ముచున్నవాని ననవరతంక్రయాగత జనసమావృతు నక్కిరాతుంగనియతి జుగుప్సితంబయినసూనాపణంబు సేరనొల్లకతొలంగి యొక్క యెడనుండె”

కౌశికుడుమాంసం అమ్ముతున్నకిరాతుణ్ణి చూచాడు.అసహ్యం అనిపించింది.అంగడిలోనికి ప్రవేశించలేక పోయాడు. దూరంగానుంచున్నాడు.

ధర్మవ్యాధుడుతన పని ముగించుకున్నాడు.అంగడి మూసాడు. కౌశికుని దగ్గరకివచ్చాడు. నమస్కరించాడు.“ ఆ పతివ్రత నిన్నుపంపింది కదా అన్నాడు. బ్రాహ్మణుణ్ణితన

ఇంటికితీసికెళ్లాడు. ధర్మవ్యాధుడుకౌశికునికి అనేక ధర్మ సూక్ష్మాలుంవరించిన ంషయంఆంధ్రమహాభారతంపంచమాశ్వాసంలో 146 గద్యపద్యాల్లో చెప్పబడింది.అహింసను గురించి

మాత్రంప్రస్తాంస్తాం:-

నీవుహింసను గురించిమాట్లాడావు. హింసఇది అని నిశ్చయంగా చెప్పడంఅసాధ్యం.

“సకలభూతములుపూర్వ జన్మకర్మములవలన నశించుచున్న.ఆ భూతములనుచంపువాడు. నింత్రమాత్రుడగును.ఫలములు, ఓషధులు,కూరగాయలు, పశువులు,మృగములు ప్రాణులకుఆహారము అగునట్లుబ్రహ్మదేవుడువిర్పరచినాడు. దీనినికాదనుటకు ఎవరికినిశక్యము కాదు.

“మరొకముఖ్య ంషయముఆలోచింపుము. మానవులుభూమి మీద తిరుగుదురు.అప్పుడు వాని పాదములక్రింద పడి నలిగిఅనేక ప్రాణులు చచ్చుచున్న.అది హింసకాదా? భూమిదున్ననపుడు నాగటిచాలున అనేక ప్రాణులునశించుచున్న.అది హింసకాదా? మహాత్ములుమునులు అడుపులందుండి చెట్టునునరుకుదురు. కాయగసరులుత్రవ్వదురు. అదిహింసకాదా?

ఈ జగత్తునహింస చేయనివాడుఒక్కడును లేడు.అయినను సాధ్యమైనంతవరకు హింసకు దూరముగాప్రవర్తించుటధర్మము”

ధర్మంవేరు, ధర్మసూక్ష్మం వేరు.ఇది ంవరించడం ఈవ్యాస పరిధి కాదు. వ్యాసమహర్షి లక్షశ్లోకాల శ్రీమహాభారతంరచించారు. అది పంచమవేదం అయింది. అంతటిమహా గ్రంథంలోనూఆ మహర్షి “ధర్మం”అనే పదానికి నిర్దిష్ట నిర్వచనంచెప్పలేక పోయారు.అసత్యమే ఎరుగని ధర్మరాజుతోఅసత్యం పలికించాడు.‘అసత్యం, కొద్దిదైఅందువలన సాధించేకార్యం లక్షణం, శిష్టం,ఉత్తమం, ‘బహుజనహితాయ’ అయినపుడుఅది ధర్మం అవుతుంది.ఇది సామాన్య నేత్రానికిగోచరం కాదు. దీని ంషయంచర్చోపచర్చలు,మానసిక మథనఅవసరం అవుతుంది.అందుకే దీన్ని ‘ధర్మసూక్ష్మం’అన్నారు. సూక్ష్మాన్ని అందరూ గాంచలేరు.అందకు జ్ఞానం కావాలి.పరిజ్ఞానం కావాలి.

వాల్మీకిమహర్షి సహితం‘ధర్మం’ అనే పదానికినిర్వచనం నిర్దిష్టంగాచెప్పలేకపోయారు.ద్వంద్వ యుద్ధంచేస్తున్నవారు వాలి-సుగ్రీవులు

అన్నదమ్ములు.రాముడు చెట్టుచాటున దాగి బాణంవేశాడు. వాలిని వధించాడు.ఇది ధర్మమా?

తందృష్ట్యా రాఘవం వాలీ లక్ష్మణచమహాబలమ్

అబ్రహ్మశ్రీతంవాక్యం పురుషం ధర్మసంహితమ్.

వాలీకూలాడు, రామలక్ష్మణులుచూడ్డానికి వచ్చారు.వాలీ వారిని చూచాడు,ఆ దశలోనూ ంనయంగామాట్లాడాడు అంటున్నాడువాలీకి. అతని మాటలు‘పరుషం’ -కరకుం, ‘ధర్మ సంహితం’ధర్మయుతములు.

వాలీరాముణ్ణి అడుగుతున్నాడు.

పరాజ్ఞుఖవధంకృత్వా కోను ప్రాప్తస్త్యయాగుణం

యదహంయుద్ధ సంరబ్ధశ్మరేణోరసితాడితః

నీవునా ఎదుట లేవు.నన్ను చంపావు.ఏం సాధించావు? నేనుమరొకరితో యుద్ధం

చేస్తున్నాను.నా రొమ్ములో బాణంగ్రుచ్చావు?

వాలీకి,ధర్మ ంగ్రహుడైనరాముడు -ఎన్ని చెప్పినా- సమర్థించుకోలేకపోయాడు!

ఇందులోఒక ధర్మ సూక్ష్మం ఉంది.రావణుడు లోక కంటకుడు.వాణ్ణి

సంహరించాలి.ఇంతకన్న ంవరించడానికిఇది సందర్భం కాదు.

"Equality""Humanrights" ఇంతవరకువి రాజ్యాంగమూ U.N.Oసహితంనిర్దిష్ట

నిర్వచనంఇవ్వలేకపోయాయి.మరి మనం

చాలాసాధించామనుకుంటున్నాం!చంద్రునిలాంటిగ్రహాలకి రహదారులువేస్తున్నాం!

అప్పుడేఅక్కడి స్థలాలు అమ్ముతున్నాం!!హోటళ్లునిర్మించబోతున్నాం!!!ఇదంతా అచ్చం

వ్యాపారం!!! ఇందులో మానవకళ్యాణం మచ్చుకుసహితంలేదు!

ఇంతాఎందుకు ంవరించాల్సి వచ్చిందంటేవేదాన్ని వ్యాఖ్యానిస్తూపశ్చిమ వేదాంతులునా

గుండెలో బాణంగ్రుచ్చారు. ‘హింస’‘అహింస’ వెనుకఉన్న ఇంత కథ వారికితెలియక

కాదు.వారు మేధావులుకాదనలేం. వారి మేధస్సుందనే ఈనాడు లోకంసాంతం

నడుస్తున్నది.వారిది జాత్యహంకారం.ఇతరులను ఇతరనాగరకతలను నీచంగా,దాస్యంగా

భాంచడంవారి స్వాభావం.

పాశ్చాత్యమేధావులు అన్నీకాగలిగారు. మానవులుకాలేకపోయారు.

ఖ్యాజాహఫీజ్ అనే పారశీకకం ఏమన్నాడో పరికించండి.

మైఖుద్మునహాఫ్ బసోజ్ ఆతిష్ అందర్ కాబజన్

సాకిన్ బుత్ ఖానా బాష్ నమర్దుమ్ అజారీముకున్

సారాయిత్రాగు, ఖురానునుకల్చేయి, మక్కానుకూల్చేయి, ంగ్రహాలనుఆరాధించు.
(ఇవన్నీఇస్లాం నిషేధించినం)

కానిమనిషిని మాత్రంహింసించకు!

**మనిషికిఎంత సమున్నతస్థానం కల్పించాడు!మతాలను ధిక్కరించు.బేపర్వా మనిషి
మనసునుమాత్రం నొప్పించకుఅంటున్నాడండీ!**

వేదానికితొలి నుంచీ ఒక అపకారంజరిగిందని నా అభిప్రాయం.వేదం తొలుతసాహిత్యం.
కర్మకాండతరువాత చేరింది.కర్మకాండ చేరడంతప్పుకాదు. బహుశఃకర్మకాండవల్లనేవేదం
ఇంతకాలం నిలిచిందేమో!అయితే కర్మకాండ సాహిత్యానికిగ్రహణం పట్టించింది.కర్మకాండ
స్వప్రయోజనపరులకుఉపయోగపడింది. వేదంవారి చేతి కీలుబొమ్మఅయింది.
వేదానికిసాహిత్యంఉందని జనానికి తెలియకుండాపోయింది.

**గౌతమబుద్ధుని నుంచిరామానుజునిదాకాఅందరూ వేదపు శ్రేయోభిలాషులే.వారు
నిరసించింది కర్మకాండనే!జగద్గురువు ఆదిశంకరుడుంసిగిపోయాడు. 'అంద్యద్విషయం**

కర్మ'అని ఉపనిషత్తులనుఆశ్రయించాడు.

వాల్మీకిరామాయణానికి ఈ దుర్దశేపట్టింది! ఆ వాల్మీకాలేఎక్కువ ప్రచారంలో ఉన్నాయి.

మొదలువచ్చిన చెవులకన్న వెనుక వచ్చినకొమ్ములు వాడి.

కేవలంకర్మకాండను మాత్రందృష్టిలో ఉంచుకునిపాశ్చాత్య ంద్వాంసులువేద
సమాజాన్ని"Primitive andlargely barbaric society, crude in its moral and
religious conceptions,rude in its out look upon the world that
enviromed it'అన్నట్లువక్రీకరించారు.

ఈ దుస్థితికేవలం వేదానికి మాత్రమేపర్యాప్తం కాదు. ప్రస్తుతపుఅన్ని మత
గ్రంథాలూ,కర్మకాండ వరకే సీమితంఅయినాయి. ఏ ఒక్క క్రైస్తవ దేశంబైబిలు నీతులనూ,ఏ
ఒక్క ఇస్లాం దేశం ఖురాన్ నీతులనూ అనుసరించడంలేదు. ఆచరించడంలేదు!

వేదాన్నిగురించి పాశ్చాత్య ంద్వాంసులువక్రభాష్యాలకుఆధునిక వేద
వ్యాఖ్యాతలుస్పందించారు. వారు వేదంలోనిపదాలకు ఆజ్ఞాత్మికఅర్థాలు వెదకడానికికృషి
చేస్తున్నారు. వేదంలోఏకేశ్వరోపాసనను నిరూపించడానికిప్రయత్నిస్తున్నారు!

వేదం-మానవునిమహిమ

మానవునిమహిమను,అతని శక్తిని, అతని అప్రతిహితప్రభావాన్ని యజుర్వేదంగుర్తించింది. అంతగామరొక గ్రంథం గుర్తించిఉండదు. యజుర్వేదంలోనరుని వ్యక్తిత్వాన్నీ,అతని సామర్థ్యాన్నిఅనేక చోట్ల ప్రస్తాించింది.స్తుతించింది. మానవుడుపరిపూర్ణుడు కావాలి. అతనికిఆత్మ జ్ఞానం కలగాలి.అతడు సమర్థుడు,వాటిని సాధించగలడు.యజుర్వేదానికి ఆంశ్వాసంఉంది. అందుకే మానవునిమహత్త్వనుంవరిస్తున్నది.

1. అమృతంఅసి -అమరుడవు 2. శర్మఅసి - సుఖవంతుడవు.3. శుక్రం అసి - శక్తిమంతుడవు- పంతుడవు 4. తేజఃఅసి - తేజమవు5. ధామనామ అసి - యశస్సువుకీర్తిం 6. తేజః వేష్మఅసి - తేజస్సునకుఆలయమవు.

మానవుడుతాను అమరుడనుఅనుకోవాలి. నిత్యమృత్యుభయంఉన్నవాడు కార్యసాధకుడుకాజాలడు. అమరత్వంఅంటే మృత్యువులేకుండటం కాదు.శతశత్రులు జీంచడం.నరుడు మృతి చెందుతాడు.తనపుత్రుని రూపంలోజీస్తాడు. ‘పితావై పుత్రనామాసీత్’అంచ్చిన్నంగా కొనసాగేసంతానమే అమరత్వం.సగరుడు ప్రారంభించినగంగావతరణ కార్యాన్నిభగీరథుడు సాధించాడు.నిరంతరత్వమే అమరత్వం.

నరుడుతన శక్తిని గ్రహించాలి.అతనికి ఆత్మంశ్వాసం కలగాలి.శక్తి, ఆత్మంశ్వాసం కలవాడుసాధించలేనిదిలేదు.

మనిషిదేన్ని సాధించాలి?తాను బాగుపడడంమాత్రం కాదు. లోకానికిసాయపడాలి

సమాజజీంతానికి తోడ్పడాలి.క్రమంగా జ్ఞానంపెంచుకోవాలి. ఈ ఊరు నాది,ఈ దేశం నాది నుంచినసుదైవ కుటుంబం,లోకమే నాకుటుంబంఅనేస్థితికి చేరాలి.

నరుడుతనను ప్రేమించాలి.తనను ప్రేమించినవాడుఇతరులను ప్రేమించలేడు.ప్రేమదైవ

స్వరూపంఅది హాని కలిగించదు.నష్ట పరచదు. మనసునుంశాల పరుస్తుంది. వర్ధిల్లచేస్తుంది. ప్రేమకుటుంబం, గ్రామం,ఎల్లలు దాటిసమస్తానికీ వ్యాపిస్తుంది.అప్పుడు అతనికి ‘ఆత్మవత్సర్వభూతాని’ సర్వ ప్రాణిజాలమూ తానేఅవుతాడు. తనకుతాను హాని కలిగించుకోలేడుకదా!

ఒకలిప్త ఆలోచించండి.ప్రతివాడూ **ఆత్మవత్సర్వభూతాని**అయినాడనుకొండి, ఎవనికీఎవడు హాని చేయడు.నష్టపరచడు, నరునినుంచి నరునికి హానిజరుగకుండడానికే ఇంతరాట్ ప్రభుత్వం,పోలీసు, న్యాయ వ్యవస్థ!

‘ఆత్మవత్సర్వభూతాని’ నాడుప్రభుత్వాలు ఉండవు.హింస ఉండదు.**TheState withers away**.వేదంసాధించ దలచిందిఈ మానవతా సమాజాన్ని!ఇది ఆదర్శం. ఆదర్శం ఇంతసమున్నతం అయినసమాజాన్ని పాశ్చాత్యపిండారీలు ఆటంకం అన్నారండీ!

వ్యక్తినితీ ఏద ఆధార పడిందివేద సమాజం. రాజనీతిఏద ఆధారపడింది
పాశ్చాత్యసమాజం. అది వ్యక్తిఅంనీతిపరుడు అయ్యేసామాగ్రి సాంతం
సమకూరుస్తుంది.నలుగురు చూడడానికి‘న్యాయం’ నటిస్తుంది.మనం ఇప్పుడు వారి
అడుగులకేకదామడుగులుద్దుతున్నాం!ఆలోచించండి.

యజ్ఞం- మానవ శరీరం

యజ్ఞానికిఅగ్ని, ఆజ్యం, సుధ అత్యవసరం.అగ్ని అంటే వేడి, వెలుగు.సమస్త ప్రపంచం,
సమస్తప్రాణులు అగ్ని మూలంగానేజీంస్తున్నాయి. అగ్ని ఆరిపోయినాడుఅంతరిస్తున్నాయి.
ఈ సూత్రంగ్రహ నక్షత్రాదులకుసహితం వర్తిస్తుంది.సృష్టి సాంతం అశాశ్వతం.
పరమాత్మకుతప్ప ఏ పదార్థానికి శాశ్వతంలేదు.

యజ్ఞానికివాడే అగ్ని మానవదేహంలో ఉంది.అది ఉన్నంతసేపే జీతదీపం
వెలుగుతుంది.ఒకరు నమ్మినా నమ్మకున్నా- ంశ్వాసంఉన్నా లేకున్నాఅర్థం అయినా,
కాకున్నా మానవశరీరంలో నిత్య యజ్ఞాగ్నికాపురం ఉంటున్నది. జ్ఞానంకలవాడు ఈ
ంషయం గుర్తిస్తాడు.యజ్ఞం స్వంతం కోసంమాత్రం కాదు. మానవకళ్యాణం - లోక
కళ్యాణం- జీవకారుణ్యం కోసం.కావున జ్ఞాని తనజీతాన్ని మానవకళ్యాణానికి
అర్పిస్తాడు.అంకితం చేస్తాడు.

అగ్నినిరంతరం ప్రజ్వరిల్లుతుండాల్సి.ఇది ఆరడానికి ంల్లేదు.మానవుని తొలికర్తవ్యం
జీంచడం.అతని తొలి హక్కుజీంచడం. “శరీరమాద్యంఖలు
ధర్మసాధనం”ధర్మంసాధించాలంటేతొలుత కావలసిందిదేహం.

అగ్నినిత్యం జ్వలించడానికిసుధ కావాలి. అన్నంనరుని దేహానికిసుధ
అవుతుంది.అందుకే వేదం అన్నానికిఅధిక ప్రాధాన్యతఇచ్చింది.

**‘అన్నం వైదేవా అర్క ఇతి వదన్తి’‘అన్నం వై వాజః’ ‘అన్నం వైభూతానామాత్మా’అన్నం
ప్రాణాః’ ‘అన్నంప్రాణమన్న మపానమాహుః’ ‘రేతోవా అన్నం’**

మానవుడుఅన్నం జీంచడానికిమాత్రమే తినాలి.తినడానికి జీంచరాదు.ఈ అన్నం
భగవత్ప్రసాదం. దీనిని భగవంతుడుప్రసాదించిన జీంతంనిలుపడానికి
భుజించారు.అన్నార్తులకు అన్నంపెట్టడం యజ్ఞమేఅవుతుంది. మనంపెట్టిన
అన్నంఅన్నార్తుడు తినడాన్నిచూడడంలో ఆనందంఉంది. ఆనందమే యజ్ఞఫలం.

అన్నంజీంచడానికి జీంతంమానవ కళ్యాణానికింజ్ఞాని అయినవాడుగుర్తిస్తాడు. ఆచరిస్తాడు.

అన్నంఅగ్నిని నిలుపడానికి మాత్రమేఅగ్నిని ప్రజ్వరిల్లచేయాలి.అందుకు ఆజ్యం
అవసరం.జ్ఞానం ఆజ్యం అవుతుంది.జ్ఞానంతో అగ్ని జ్వలిస్తుంది.ప్రకాశిస్తుంది.
కాంతివంతంఅవుతుంది. జ్ఞానాగ్నితోఆత్మదర్శనం కలుగుతుంది.తానెవరు?

మానవదేహంలోనేసకల దేవతలూనివసిస్తున్నారు. ఈ దేహందేవతల సదనం.అవయవాల అధిష్ఠానదేవతలనుఉపనిషత్తులు ంవరించాయి.తానెవరు? దేవతలకునివాస గృహం. ఇంద్రాదిసకల దేవతలుతనలోనే ఉన్నారు.అన్ని శక్తులు తనవే!తాను సర్వశక్తిమంతుడుసకలం సాధించగలడు.ఈ దేహంలోపరమాత్మ ఉన్నాడు.తన ఆత్మ పరమాత్మస్వరూపం ఇది ఆత్మదర్శనంఅవుతుంది.

తానుఇంతటి శక్తిమంతుడు.అణు ంస్ఫోటనంఅంతటిశక్తి తనలోఉంది. ఈ శక్తిని దేనికిఉపయోగించాలి.శక్తింనాశనానికీ , కళ్యాణానికీరెంటీకీ ఉపకరిస్తుంది.ఈ శక్తి మానవ కళ్యాణానికీ,సమాజిక కళ్యాణానికీ,జగత్ కళ్యాణానికీఅని గుర్తించడం ఆత్మజ్ఞానం అవుతుంది.ఆత్మ దర్శనం లేనిఆత్మజ్ఞానం అసాధ్యం.

వృత్రాసురవధ ంషయంలోదేవతలు దధీచిదగ్గరికి వస్తారు. దధీచిదేహదానంఅర్థిస్తారు. అతని వెన్నెముకతోవజ్రాయుధంచేయాల్సివుంది.దేహాన్ని గురించిదధీచి అన్నమాటలు శ్రీ మహాభాగవతం నుండి:-

“ఈ శరీరము నశించునది.ప్రాణికోటి యెడలదయ చూపుట ధర్మమగును.ప్రాణులు దుఃఖమునుచూచి దుఃఖించుటసుఖమును చూచిసుఖించుట అక్షయధర్మము. ప్రపంచమునధనము, పుత్రులు,జ్ఞాతులు, తుదకుశరీరము పనికి వచ్చునంకావు. ఈ శరీరము తుదకుకుక్కల పాలో, నక్కలపాలో అగుచున్నది.అట్టి శరీరము పరోపకారమునకుఉపయోగపడిన అంతకుయించి కావలిసినదియేయి?”

అట్లనియోగ బలమునదధీచి తనఆత్మను పరమాత్మలోలీనం చేశాడు.దేహాన్ని దేవతలకుఇచ్చాడు.

అట్లనిఅంతా దధీచులు,శిబి చక్రవర్తులు,అలర్కులు కాలేరు.శక్తి ఉన్నంతలోభూతదయ,మానవ కళ్యాణానికిసహాయ పడడమేయజ్ఞం అవుతుంది.ఈ యజ్ఞం ఎవరికి సాధ్యమైనంతవారు చేయాలి. ఇదేమహా యజ్ఞం!

“శతవల్క్యఃంరోహ” అంటుందియజుర్వేదం. నూరేళ్ళువర్ధిల్లు అని దానిఅర్థం. మానవుడునూరేళ్లు వర్ధిల్లాలి.నిండు పున్నయి చంద్రునిలాజీంచాలి. చంద్రునివలె సమస్త ప్రాణిజాలానికీ ఉపయోగపడాలి.

“దింతేజన్మ పరమస్తరిక్షేతవనాభిః

పృథివ్యామధియోనిరత్”యజుర్వేదం 11-12

నీజన్మ దింలో- ంశిష్టమగు అంతరిక్షంలోనీ నాభి- నీ జన్మస్థానం పృథిం అగుచున్నది.

గీతాయజ్ఞం

శ్రీ కృష్ణపరమాత్మ శ్రీమద్భగవద్గీతలోఆరు యజ్ఞాలనుగురించి ప్రవచించారు.

ద్రవ్యయజ్ఞ తపో యజ్ఞయోగ యజ్ఞాస్థాపరే|

స్వాధ్యాయయజ్ఞ జ్ఞానయజ్ఞశ్చ యతయఃసంశిత వ్రతాః |

1. ద్రవ్యయజ్ఞం. ద్రవ్యంన్యాయంగా, ధర్మంగాఆర్జించాలి. అన్యాయార్జనమనస్తాపానికి కారణంఅవుతుంది. ఆర్జించినధనాన్ని ధర్మకార్యాలకు వెచ్చించాలి.

2. తాపయజ్ఞం. తాపం అంటేదేహాన్ని తపింపచేయడం కాదు.జ్ఞానాగ్నిలో ఆత్మనుతపింపచేయడం-తేజోవంతంచేయడం, దీపంవలె తననుతాను కాల్చుకోవడంలోకానికి కాంతి ప్రసాదించడం.

3. స్వాధ్యాయయజ్ఞం. ఇది కేవలంఅధ్యయనం చేయడంకాదు. స్వయంగా శ్రవించిఅర్థం చేసుకొన్న దానినిమానవ కళ్యాణానికిఆహుతి చేయడం,ఆహుతిలోకాంతి ఉంది. వెలుగుంది.ప్రకాశం ఉంది.

4. యోగయజ్ఞం, యమనియమాదుల ద్వారామనసు ింద అధికారంసాధించడం. మనసునుకనిపెట్టనివాడు అవయవాలకుబానిస! ఇది తనకుతాను బానిస కావడం.తనను తానే నాశనంచేసుకోవడం. మనసుింద అధికారం సాధించినవానికిఅవయాలు ఊడిగంచేస్తాయి.మానసిక శక్తి గలవాడుసకలం సాధించవచ్చు.

5. జ్ఞానయజ్ఞం. ఇది తియరంతోసమరం. ఈలోకం అజ్ఞానాంధకారంలోఉంది. మానవుడుతానెవరు? ఎందుకు పుట్టాడు?ఎం చేయాలి? ఇం తెలియకున్నాడు.ిటిని తెలిసికోవడం,తెలియపరచడంజ్ఞాన యజ్ఞంఅవుతుంది. జ్ఞానయజ్ఞం పరమాత్మనుదర్శింపచేస్తుంది.

6. సంశితయజ్ఞం. ఇది అంతర్గతకామక్రోధాది శత్రువులనుఅదుపులో ఉంచడం.వాటికి లొంగకుండడం.నియతవ్రతుడైకర్మలు ఆచరించడం.

అహంక్రతురహంయజ్ఞం స్వధాహమహమౌషధం

మంత్రోహమహమేవాజ్యమహమగ్నిరహం హుతం- గీత 9-16

నేనేక్రతువును, నేనేయజ్ఞమును,నేనే స్వదను, నేనేఔషధిని, నేనే మంత్రమును,నేనే అజ్యమును,నేనే అగ్నిని, నేనేఆహుతిని
పరమాత్మలోయజ్ఞాన్నీ - యజ్ఞంలోపరమాత్మను దర్శించడంపరమ యజ్ఞం అవుతుంది.

వేదం-చదవడం

వేదంమానవ జాతికిపరమాత్మ ప్రసాదించినతొలి అక్షర గ్రంథం. వేదంషయంలో శ్రద్ధకావాలి. శ్రద్ధావాన్లభతే జ్ఞానం.శ్రద్ధ కలవానికిజ్ఞానం లభిస్తుంది.

వేదాధ్యయనానికిని నిషేధాలు లేవు.తిట్టడానికి చదవచ్చు.అభ్యంతరం లేదు.అతడు బరువు మోసినవాడవుతాడు. అందులోనిపదార్థం అతనికి తెలియదు.అతడూ నేర్చుకుంటాడు-తిట్లు!

వేదంరామాయణ, భారతాదులవంటి కథా కావ్యంకాదు. వేదం కర్మసాహిత్యం.చదవడం కొద్దిగాకష్టం అనిపిస్తుంది. చదవినవేమళ్ళీ చదవాల్సిరావచ్చు. ఒక్కొక్కచోటంసుగూ కలుగవచ్చు.ఇది జీతం లాంటిది.జీతంలో చేసినపనులే చేసేది,అప్పుడప్పుడు ంసుగూ కలుగుతుంది.

జీతమేవేదం. వేదమేజీతం

వ్యర్థజీనరకం చూస్తాడు, సార్థకజీకి అమృతం లభిస్తుంది.వేదం - జీతం రెంటిలోనూ కష్టం తప్పక ఫలిస్తుంది.

వేదంవైరాగ్యం బోధిస్తుందిఅనేది కేవలం అపప్రధ.వేదం జీతం రాట్స్వరూపాన్ని దర్శనం చేయిస్తుంది.జీతం శ్వరూపి . జీతానిదిరాట్ స్వరూపం. దాన్ని దర్శించకలగాలికష్టమే మరి! వేదందర్శనం చేయిస్తుంది.

నాకుఅర్థం అయినంత వరకువేద, వేదాంతాలుసార్థక జీతాన్ని ప్రబోధిస్తున్నాయిజీత సుధనుఅందిస్తున్నాయి. వైరాగ్యంబోధించినా జీవనగమనానికే ఉపదేశిస్తున్నాయి.

వేదవేదాంగాలనువయస్సు మళ్ళినవారూ,చావు దగ్గర పడ్డవారూచదవాలనడంపచ్చి పిచ్చిమాట.వాటి నిండా జీతంపరచుకొని ఉంది. బతకాల్సినవాళ్ళుచదవాలి. యువతీయువకులు చదవాలి.వాటిలో వారు నేర్చుకునేచాలా ఉన్నాయి. వయసుమళ్ళినవారు నేర్చుకోవలసినదిఏముంటుంది? అయినా జ్ఞానతృప్తితీరని వారికి భారతతాత్వికత కల్పతరువు.

పూవునుపట్టుకొని వాసన చూడపనిలేదు.ఇంట్లో ఉన్నా పరిమళంవ్యాపిస్తుంది. వేదంఒక పూదోట. ఇంట పెట్టుకోండిపరిమళిస్తుంది!

అంకితం-పితరులు

మనకుపితరులు దేవతలు.మనుష్యావై జాగరితంపితరః సుప్తమ్ - మెళుకువతోఉన్నవారు మనుష్యులు,నిద్రిస్తున్నవారుపితరులు.

మనకుపితరుల వలననేరూప గుణాదులు, ంద్యాబుద్ధులులభిస్తున్నాయి.ఏడుతరాల వారి గుణగణాలుముఖ్యంగా పైమూడుతరాల ప్రభావంమన యీద ఉంటుంది.వైద్య శాస్త్రం దీన్నిగ్రహించాల్సిఉంది!

పితరులుమనకు చాలా ఇచ్చారు.కృతజ్ఞతా పూర్వకంగా వారికిశ్రాద్ధాలు పెట్టున్నాం.తీరని వాటిలోపితృ ఋణం ఒకటి.అది తీర్చరానిది. ఋగ్వేదసంహితను

మాపితామహులకు అంకితం సమర్పించాను. ఈ శుక్ల యజుర్వేదసంహితను మామతామహులకీర్తిశేషులు శ్రీమాన్ గోవర్ధనం భట్టరాచార్యులవారికి శ్రీమతి సీతమ్మకుశ్రద్ధాభక్తి సమన్వితంగా అంకితం సమర్పిస్తున్నాను.

అంకితం-ప్రచురణ

“వాగ్ధాంవసంపుక్తై” అన్నాడు కంకుల గురువు కాళిదాసు. జగత్పితరులను గురించి. ఇది సరిగ్గా రచయితలకూ ప్రచురణకర్తలకూ వర్తిస్తుంది. రచయితదివాక్కు. ప్రచురణకర్తది అర్థం.

కేవలం భగవదనుగ్రహం వలన నాలుగువేదాల అనువాదంచేయగలిగాను. తొలుతనే ఎన్నుంచాను. అచ్చుకు ఆర్థిక సాయం చేయడానికి కొందరు ముందుకు వచ్చారు. నాకు కావలసింది అచ్చుమాత్రం కాదు. పుస్తకం సాధారణజనానికి అందడం. అందుకు సమర్థుడైన ప్రచురణకర్త అవసరం. నాకు అర్థించడం రాదు. నిరీక్షించాను.

దైంకంగా చిత్రం జరిగింది. చిత్రాలు దైంకంగానే జరుగుతాయి!

ఆ రోజు ప్రమాది కార్తీక కృష్ణసప్తమి 28-11-99 ఆదివారం సాయంత్రం, వర్షం లేని 5.00 గంటల ప్రాంతం. ఒకయువకుడు పండ్లసంచితో మా ఇంటికి వచ్చారు. బేబుల్ ఓద ఫలాల సంచి పెట్టారు. “నా పేరు దూపాటింజయకుమార్. నేను ఎమెస్కో ప్రచురణలతరపున వచ్చాను” అన్నారు.

వారు నన్ను ఒక సమావేశానికి ఆహ్వానించడానికి వచ్చారు. ఆ తేదీనాకు అనుకూలంగా లేదు అన్నాను. అంతటితో వారు వచ్చిన పనితీరిపోయింది. ముచ్చట పుస్తకాల ఓదికి మళ్ళింది. ఇద్దరిదీ ఒకే లోకం - కాలంగడిచిపోతున్నది.

కావాలని కాదు - వేదం ప్రస్తావన వచ్చింది. ఆరుబైండ్లుగా ఉన్న వ్రాత ప్రతుల్ని వారికి చూపించాను. దైంకంగా వారికి వేదం షయంలో శ్రద్ధాసక్తులు ఏర్పడ్డాయి.

“మేం వేదం ప్రచురిస్తున్నాం” అన్నారు.

ఎమెస్కో వారు 1969లో నా తొలి నవల “చిల్లరదేవుళ్ళు” ప్రచురించారు. వారు సమర్థులు. వేదం జనానికి అందించగలరు. నా గుండె గంతులు వేసింది. ఇది భగవత్ ప్రసాదం. అంగీకరించాను.

కార్తీక కృష్ణ దశమి గురువారం ఉదయం 8.00 గంటలకు ఇంజయకుమార్ వచ్చారు. శుక్ల యజుర్వేదం వ్రాతప్రతి అందుకున్నారు. అచ్చుకిస్తున్నానన్నారు. ‘ఎమెస్కో ఆర్షభారతి’ పక్షాన ప్రచురిస్తామన్నారు. ప్రమాది మార్గశీర్షత్రయోదశి 04-01-2000 మంగళవారం ఇంజయవాడలో స్వామి అమృతానంద ఆంక్షరిస్తారన్నారు.

అదినాకు అమృతవార్త.

ఆ ముహూర్తానికేఆంష్కరణ జరుగుతున్నది.అది భగవదనుగ్రహం.

వాంఛవారి నుంచి ప్రమాధివరకు ఎవరు తలపెట్టని ఆంధ్రవచనవేదాలను
ప్రచురిస్తున్నందుకునేనూ, ఆంధ్ర ప్రజానికం'ఎమెస్కో
ఆర్వభారతి'కికృతజ్ఞతలుతెలుపుకుంటున్నాం.

ఎమెస్కోఆర్వ భారతికి పరమపితపరాత్పరుడు ఆయురారోగ్యవిశ్వరూపులను
కలిగించాలనిప్రార్థిస్తున్నాను.

ఈ గ్రంథంశుద్ధప్రతి తయారుకావటంలో ఎంతో శ్రమకోర్చినచిరంజీవులు దుర్గంపూడి
చంద్రశేఖరరెడ్డి, (ఆంధ్రసారస్వతపరిషత్ - హైదరాబాద్)శ్రీష్టి లక్ష్మీ సత్యనారాయణశర్మ (సన్స్కృత ంభాగం,హిందూ ఉన్నతపాఠశాల, ంజయవాడ)లకు నా శుభాశీస్సులు,వారు
వేద భాస్కరానుగ్రహపాత్రులగుదురుగాక.

సర్వేపిసుఖినస్సంతు -అంతా సుఖించాలి.

సర్వేసంతునిరామయా - అంతావ్యాధిరహితులుకావాలి.

సర్వేభద్రాణి పశ్యంతు-అంతా శుభాలు చూడాలి.

మాకశ్చిద్దుఃఖభాగ్భవేత్-ఏ ఒక్కడూ దుఃఖ భాజనుడుకారాదు.

ప్రమాధిమార్గశీర్ష కృష్ణ పంచమసోమవారం

27-12-1999

డాక్టర్దాశరథి రంగాచార్య

సికిందరాబాదు.

శుక్లాంబరధరంఽష్టం శశివర్ణం చతుర్భుజం
ప్రసన్నవదనంధ్యాయేత్సర్వ ంఘోషశాంతయే॥

మొదటిఅధ్యాయము

జ్ఞానానందమయందేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం

ఆధారంస్సర్వ ంద్యానం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

1.ఓం ఇషేత్వోర్జేత్వా వాయవస్థాదేవోవః
సంతా ప్రార్పయతు శ్రేష్ఠతమాయకర్మణ
ఆప్యాయధ్వమధ్వాగ్నోద్రాద్రాయభాగంప్రజావతీరనంవా

అయుక్తా మా వస్తేనఈశత మాఘశంసో ధృవా అస్మిన్లోపతౌ స్యాతబహ్విర్యజమానస్యపశూన్నాహి

పలాశలేక శం శాఖా! వర్షముకొరకును, అన్నము, బలముకొరకును నిన్ను కొట్టుచున్నాను.

ఓ దూడా! నీవు వాయుదేవతాస్వరూపమవు. వెళ్ళుము, మేయుము. సంత నిన్నుమరల త్రిప్పి పంపును. సూర్యాస్తమయము అయినంత తిరిగిరమ్ము.

అహింసనీయగోవులారా! ఇంద్రునిభాగపు పాలను చన్నులందు సురక్షితంగా ఉంచండి. పాలుపితుకునపుడు శ్రేష్ఠతమ కర్మమగు యజ్ఞము కొరకు సమృద్ధిగా పాలు ఇవ్వండి. మీరు సంతానవతులుకండి. రోగరహితులుకండి. యిమ్ము దొంగలు, కసాయిలు, వ్యాధుడువశపరచుకొనరాదు. మీరందరు గోపతి - యజమాని-వద్దనే స్థిరముగా ఉండండి.

ఆలోచనామృతము

వేదమున పలాశమునకు ఎంతో ప్రాధాన్యత ఇచ్చినాడు. పలాశమనగా మోదుగు.

1. సర్వేషంవా సహవనస్పతీనం యోనిర్యత్పలాశః

2. తేజోవైబ్రహ్మవర్చసంవనస్పతీనాం పలాశః

3 బ్రహ్మ వైపలాశస్య పలాసమ్- పత్రం

4 సోమోవైపలాశః

శంసితనగా జయ్యి.

1. శంవైప్రజాపతిః ప్రజాభ్యః శంసితపలాశైకురుత

మోదుగుకొద్దికాలము క్రితము ఊరుబయట ంరింగా కనిపించెడిది. మోదుగు ఆకును బ్రహ్మస్వరూపము అన్నారు. మా బాల్యమును మేము మోదుగాకు ంస్తళ్ళలో భోజనము చేసినాము ఏవో ఔషధి ంలు వలు ఉన్నట్లున్నది.

ఆకుపచ్చనింస్తరి - తెల్లని అన్నము- పసుపు పచ్చనిపప్పు- ఎర్రని ఊరగాయ వడ్డించిన ంస్తరిపంచరంగులతో కంటికి ఇంపుగా ఉండునది.

పలాశము పుష్పించుట వసంతాగమనచిహ్నము. పుష్పించిన పలాశవృక్షమున ఆకులుండవు చెట్టుసాంతము పూయును. మోదుగు పూవు నిప్పుకణికవలె ఉండును.

పూసిన మోదుగు జ్వాలలుదాల్చినట్లుండును.

నేను “మోదుగుపూలు” అనునవల వ్రాసినాను.

జయ్యచింతవలెదట్టముగా ఉండువృక్షము. చెట్టునుండి ఉన్న వస్తువుకనిపించనంత గుబురు.అజ్ఞాతవాసమునపాండవులు జయ్యచెట్టునుండినే ఆయుధములుదాచినారు. శరీర వృక్షమునఅగ్ని దాగి ఉన్నది.

వృక్షములుమానవుని సంరక్షించును.ఈ ంషయమును వీనాతోవేదము గుర్తించినది.దీనిని గుర్తించక ఆధునికులుఅరణ్యములనుధ్వంసము చేసినారు.ఇప్పుడు లలపించుచున్నారు!

కొమ్మనుకొట్టుటకు గల కారణమునువృక్షమునకు చెప్పికొమ్మను కొట్టుటఈ మంత్రము నందుచెప్పబడినది.వృక్షమును ‘యజమానస్యపశూన్నాహి’ అని ప్రార్థించుచున్నాడు.వృక్షమునకు దేవతఅంతటి గౌరవముఇచ్చి రక్షించుకున్నదివేదము.

“యద్యప్యచేతనాశాఖా తథాపితదభిమానినీందేవతాముద్ధైశ్చైవముక్తమ్”మహీధరవ్యాఖ్య.

మోదుగు, జయ్య చెట్లఓషధీలువలనుతెలిసికొనవలసిఉన్నది. నిమ్మ, వేప,తులసి వృక్షములనువలె ంటింలువలనుకూడా ఆమెరికన్లు తెలిసికొందురేమో!

పాలిచ్చుగోవులు యక్షాద్విరోగములు లేకుండవలెనుఅన్నాడు. అని దొంగలు,కసాయిాలు, వేటగాళ్ళపాలుకారాదన్నాడు.

గోవుతన స్తనమునందలిపాలు దేవకార్యమునకుభద్రపరచవలెనట!పితుకునప్పుడు పాలుసమృద్ధిగా ఇవ్వవలెనట!!!ఎందు కొరకు?

“శ్రేష్ఠతమాయకర్మణ” అని శ్రేష్ఠతమమగు యజ్ఞమునకు- మానవ కళ్యాణమునకుఉపయోగపడవలెనట!!!

ఎంతటిఉదాత్త - ఉన్నతఆలోచన!

చంద్రునినుండి అడుగు పెట్టినామనిగర్వింపు నాగరికత ఆలోచించగలదా?

ఈ మంత్రపుఅర్థము ఇట్లుకూడచెప్పుకొనవచ్చును:-

మానవుడుఅన్నము ఆర్జించుటకుశ్రమించవలెను.అతడు అన్నమువలన బలవంతుడుకావలెను. రోగములులేనివాడు కావలెను.

బలవంతుడుఆరోగ్యవంతుడై శ్రేష్ఠతమమగుమానవ కళ్యాణముచేయవలెను.పాలించువారు పాపిష్టులు,దొంగలు కాకుండా మానవుడుఅప్రమత్తుడు కావలెను.

2. పంత్రమా!నీవు యజ్ఞ సాధనములగుదుగ్ధములనుపంత్రము చేయుదానవు.

ఓ పెల్లెరమా!నీవు ద్యులోకమవు.భూలోకమవు.నీవు దివ్యైను ధరించుదానవు.

దీపమా!నీవు అందరును భరించుదానవు.నీవు ఉత్తమ తేజముగలఅగ్ని కన్న
దృఢతరమవగుము. నీవు వంకరకాకుము.యజ్ఞస్వాది సహితమునిన్ను వంకర
చేయజాలకుండవలెను.

ఆలోచనామృతము

పంత్రముఅనగా రెండు మూడు దర్భలతోచేసినది.

ఆరోగ్యవంతములగుపాలనుగురించి తొలిపంత్రమునచెప్పినవాడు. అట్లయ్యుపాలను
పంత్రముచేయుటకు దర్భలనువాడవలెననుచున్నాడు.

దర్భలుపంత్రము చేయుటకుఉపయోగపడునం.

దీపమేకదా వెలుగు నిచ్చునది.నూనె దివ్యై అయినను,ద్యుద్ధీపమైననుసరిగా
వెలుగవలెను.వంకరగా వెలిగిన ప్రమాదముకలిగించును. ఎంతటివాడును దీపమును,అగ్నిని
దురుపయోగము చేయకుండవలెను.

మరొకఅర్థము:-

మానవుడేవసువు. ద్యులోకము.భూలోకము. పర్వముమానవుడే.
మానవుడుమహిమాన్వితుడు.అతడు తన మహిమనుసంకరపనులకు-
దుష్కార్యములకునియోగించరాదు.

3. పంత్రమా!శతధారల దుగ్ధములనుపంత్రము చేయుదానవు.సహస్రధార
దుగ్ధములనుపంత్రము చేయుదానవు.

(అట్లనిపంత్రమును పాలపాత్రలోవేయవలెను)

క్షీరమా!సంత పంత్రము చేయువాడు.అతడు శతధారపంత్రముననిన్ను పావనముచేయును
గాత.

పాలుపితికినవాడా! నీవుఏ ఆవు పాలు పితికినావు?

4. (ఆపాలనిచ్చిన) గోవుంశ్వాయువు. ంశ్వమునునిర్మించునది. ంశ్వమునుపోషించునది.

తోడుకొనుటకుపాత్రలో ఉంచినక్షీరమా! నీవు ఇంద్రస్వరూపమవు.పెరుగు చేయుటకునీలో
తోడువేయుచున్నాను.

ంష్పూ!హవనీయమగుదధిరూప దుగ్ధమునురక్షింపుము.

ఆలోచనామృతము

పాలనుపంత్రిముచే శుద్ధముచేయుట ఈ రోజులలోయాంత్రికముగా
పాలనుపరిశుభ్రపరచుటవంటిది.

పెరుగుపాలకన్న బలప్రదము,ఆరోగ్యకరమని ఈ మధ్యఅమెరికాలో చేసినపరిశోధన
వలనవెల్లెడి అయినది.వేదకాలమునెన్ని పరిశోధనలుచేసి పెరుగును కనుగొనిఉందురు?

మనగొప్పతనమునమనము గుర్తించుటలేదు! బయటవాడుచెప్పిన
చంకలుకొట్టుచున్నాము.

పెరుగుఎంతటి పంత్రిమైనదనిన 'ంట్టో హవ్యంరక్ష' అనుచున్నాడు.

పాలు, పెరుగు ంషయమున అంతటిజాగ్రత్త అవసరము.

5. అగ్ని!నీవు యజ్ఞపాలకుడవు.నేను వ్రతమునుపూర్తిచేయదలచినాను.నాలో వ్రతముపూర్తి
చేయు సామర్థ్యముపెంపొందించుము. నీ కృపవలనవ్రతము పూర్తికానిఅసత్యము
నుండియజ్ఞమునుపూర్తిచేసిన సత్యమునుచేరుకొందును.

“ ఇహమహమన్యతాత్సత్యముపైయి.”

ఆలోచనామృతము

అగ్నిని“వ్రతపతే” అన్నాడు. వ్రతమునుపూర్తి చేయుటకుప్రాణము ముఖ్యము

“ప్రాణోవాఅగ్నిః” అన్నాడు. దేహమునవేడి - జీవము- ఉన్నకదా వ్రతసమాప్తి!అందుకే
అగ్నిని ప్రార్థించుట. “శరీరమాద్యం ఖలుధర్మ సాధనం”దేహమేకదా అన్ని
ధర్మములుసాధించునది!

వ్రతముమాత్రమేకాదుఏదైనను చేయుదుననిచేయకుండుటఅన్యతము అసత్యముఅగును.
అందువలనఅన్యతదోషము కలుగును.ఒక పనిని పూర్తిచేయుటఅచ్చపు
మానవప్రయత్నమునసాధ్యము కాదు. దైవమునుఆశ్రయించిననే పనిపూర్తి అగును.
సత్యముఫలించును.

6. (యజ్ఞముప్రారంభించునపుడుజలమునకు ప్రణంబిల్లి)

జలపూర్ణపాత్రా!నిన్నుఈ కర్మమున నియంించినవారెవరు?నిన్ను
ప్రజాపతియేనియంించినాడు.

పాత్రా!ఎవరికొరకు నిన్ను ఆ ప్రజాపతినియంించినాడు? అగ్నికొరకును యజ్ఞం
కొరకునునిన్ను నియంించినాడు.

శూర్ప- అగ్నిహోత్రహవణే! య ఇరువురను యజ్ఞంకొరకు గాను
అందుకొనుచున్నాను. శూర్పము- చేట

7.(ఆ రెంటిని నిప్పుకు కాపుచు)

రాక్షసులుదగ్ధము చేయబడినారు.దానము చేయనివారుఅదాతలు -
దగ్ధముచేయబడినారు.ఇక నేను స్త్రుత అంతరిక్షమునప్రవేశింతును.

“ఉర్వంతరిక్షమన్వేయ”

8.(హంస్సులు వహించుశకటము అగ్నితో అనుచున్నది)

నీవుహింసించువాడవు.హింసించు రాక్షసులనుహింసించుము.మమ్ము
హింసించువారినిహింసించుము.మేము హింసించువారినిహింసించుము.

శకటమా!నీవు దేవతలవాహనమవు.భక్తుడవు. పాలకుడవు.ప్రియతముడవు.ఆహ్వానకర్తవు.

9. శకటమా!కుటిలుడవుకాకుము. సాధుస్వభావుడవగుము.దృఢతరమవగుము.వంగి
పడకుము. యజ్ఞపతిసహితము నిన్నువంచకుండును గాత.

శకటమా!నీ యిద స్థువు ఎక్కవలెను.వాయువు ప్రవేశించునట్లుస్తరింపుము.
పిడికెడుయువలుమాకు ప్రయోగార్థముప్రదానము చేయుము.

10.నేను సంత ఆజ్ఞప్రకారముప్రవర్తించు అధ్వర్యుడను.హం!
అశ్వీనులబాహువులతోను,పూష హస్తములతోనునిన్ను పట్టుకొనుచున్నాను.నీవు అగ్నికి
ప్రీతికరమవగుహం. నిన్ను పట్టుకొనుచున్నాను.నీవు అగ్ని సోములకుప్రీతికరమగు
హం.నిన్ను పట్టుకొనుచున్నాను.

11.9వ మంత్రమునందలి పిడికెడుగింజల గురించి చెప్పుచున్నాడు:-

ఇంభూయిలో త్తిఎక్కువ చేయుటకుఉంచినాను. దానముతప్పించుకొనుటకుయగల్గులేదు.

తూర్పునఆదిత్యుని దర్శింతును.భూయింద గృహములుస్థిరములుగా ఉండవలెను.

నేనుశాల అంతరిక్షమునుఅందుకొందును.

10వమంత్రము నందలిహంని గురించి చెప్పుచున్నాడు:-

అందుకున్నహం! నిన్ను పృథ్వినాభియందు - అదితివడిలో- ఉంచు చున్నాను!గ్నీ!నీవు
హవనయోగ్య యవలనురక్షింపుము.

ఆలోచనామృతము

గింజలు,సంపద యగిలించుకొనుటకు- దానము ఎగగొట్టుటకు- దాయకూడదు.
వాటినిపెంపొందించునట్లుసదుపయేగమగునట్లుఉపయోగించవలెను.

భూగర్భమునదాచిన - ంత్తనముచల్లిన - గింజమొలకెత్తి పెరుగుటకువేడి - అగ్ని -
అవసరముఅందువలన అగ్నిప్రార్థన.

వ్యవసాయమునకుసూర్యుడు సహకరించవలెను.ఇండ్లను పెరికి వేయుతుఫానులు
రాకుండవలెను.

అట్లయిఅందరు సహకరించిపంట చేతికి వచ్చినరైతు ఆకాశము
అందుకున్నంతమురిసిపోవును. “ ఉర్వస్త రిక్ష మన్వేయ”

12.కుశ పంత్రమా! నీవుపంత్రము చేయుదానవు.ంష్టు స్వరూపవు.

జనులారా!నేను సంత ఆజ్ఞప్రకారం వర్తించువాడను.అచ్చిద్ర పంత్రమునను- సూర్యరశ్మి
యందునుపావనము చేయుదును.

జలమా!నీవు సంద్రము వైపుసాగువాడవు - సోమరసపానముచేయువాడవు.మేము
చేయుచున్నదర్శపూర్ణ మాస, యజ్ఞమునుసఫలము చేయుము.అట్లే
బహుదక్షిణలిచ్చుయజ్ఞస్వామిని - దేవకాయజమానిని-సఫలీకృతులనుచేయుము.

“సయోహైవంంద్యానగ్ని హోత్రంచజుహోతి దర్శపూర్ణాభ్యాంచయజతే మాసిమాసి
హైవాశ్వమేధేనేష్టంభవతి” అనిశపథము.

అగ్నిహోత్రమును.ంద్యాంసులు పూజించుట- నెల నెల యజించుటఅశ్వమేధమందలిఇష్టి
అగును. అదియేదర్శపూర్ణమాస యజ్ఞం.

అమావాస్యనుండి అమావాస్య వరకుగల కాలమును మాసముగాపరిగణించుట జరిగినది.

13.జలమా! వృత్రవధసమయమున ఇంద్రుడునిన్ను వరించువాడు.ఇప్పుడు నీవు
శత్రువధకొరకుఇంద్రుని వరింపుము.నీవు ప్రోక్షితువైనావు.

హం!నిన్ను అగ్నికి ప్రీతికరముచేసినాను. ప్రోక్షించినాను.అగ్నిసోములకు ప్రీతికరమగునిన్ను
కుశలచేమార్జితము చేసినాను.దేవతలనుగూర్చి చేయు యజ్ఞముకొరకు నీవు
పరిశుద్ధుడవగుము.

తండులములారా!నిన్ను దాసాదులుపట్టునప్పుడు అపరిశుద్ధమైనంతభాగము
పరిశుద్ధమగుటకు దర్బలతోజలము చల్లిపరిశుద్ధము చేయుదును.

దర్బలతోనీళ్లు చల్లుటప్రోక్షించుట అగును.

ఏ ఆయుధముననుచావని వృత్రనిశంధ్రుడు నీటినురగతో వధించాడనివృత్తాంతము.

14.చర్మమా! నిన్నుండిచిన రాక్షసులనుపారద్రోలి నట్లగును.దాతలు కానివారిని దూరప్రాంతములకుతరింనట్లగును.

కృష్ణాజినమా!నీవు అదితి త్వచ- భూయికి అంటి ఉన్నావు.కావున నేల నిన్నుతనదానినిగా భాంచవలెను.

(నేలందకృష్ణాజినము పరచవలెను.దాని యిద రోలు, రోకలినిపెట్టవలెను.)

రోలూ!నీవు రాతితో చేయబడినావు.నీకు కర్రతో చేసినరోకలితో సాంగత్యము.నీ అడుగు వెడల్పుది.పృథ్వి చర్మము వంటికృష్ణాజినము నిన్నుతనవానిగా భాంచవలెను.

ఈ తోలుతిత్తి - దేహమే-రక్కసి కోరికలను లోభిత్వమునకుకారణము.

జింకచర్మము కృష్ణాజినమగును

15.బియ్యపు హం!నీవు ఆ హవనీయఅగ్ని శరీరమవు. మంత్రపుంసర్వమవు (మంత్రపుచివరన తండులములనుఅగ్నికి అర్పించబడును.అందువలన తండులముమంత్రపు సర్వనయగును.)

(రోకలినిచేతపట్టుకొని)

రోకలీ!నీవు కర్రతో పొడుగుగా చేయబడినావు.నీ అడుగు భాగము రాతికన్న కఠినమైనది.నీవు దేవతలకొరకు గాను ఈ తండులహంని పిండి చేయుము.చక్కగా పిండి చేయుము.

హంచేయువారలారా! రండి.రండి హం చేయువారలారా!“
హంష్క్రదేహిహంష్క్రదేహి.”

16.కుక్కుటమా! నీవు మధురజిహ్వావు.నేడు నీవు మాకువర్షము, అన్నపు కథనిపించుము నీ వలనప్రవృద్ధులమైనమేము రాక్షసులనుగుంపులు గుంపులుగా ఓడింతుముగాక.

చేటా!నీవు వర్షమునవర్ధిల్లినదానవు.(చేటలు చేయువెదురు వర్షమునపెరుగును.) వర్షమునపెరిగిన తండులములునిన్ను తనవానిగాభాంచవలెను.బియ్యమునుచెరిగినపుడు

రాక్షసులుచెడినట్లనిపించును.అదాతలు కూడా దూరమైనారు.బియ్యము చెరుగుటవలన

రాక్షసులుచచ్చినట్లయినది.

పొట్టుతోటిబియ్యమా! చేటగాలియమ్ము వేరు చేయవలెను.శుద్ధములైనతండులములనుస్వర్ణహస్తాడగుసంత - సందులేని- చేతులచేగ్రహించునుగాక.

17.మోదుగు కొమ్మ! నిప్పులనుఇటునటు కదిలించుటయందు నీవు సర్వ సమర్థవు.

(నిప్పులనువేరు చేయవలెను.)

గార్హపత్యాగ్ని!పచ్చి పదార్థములనుపచనము చేయుఅగ్నిని వేరు చేయుము.మృతదేహమును,మాంసాదులను కాల్చుక్రవ్యాద అగ్నిని వేరుచేయుము. కాని దేవతలనుమననము చేయుటకుఉపయుక్తమగు హవనీయఅగ్నిని తెమ్ము.

కపాలమా!నీవు ఎంతో గట్టిదానవు.భూంని గట్టిపరచుము.బ్రాహ్మణులుసంపాదించిన - క్షత్రియులుసంపాదించిన - యజమానిసజాతీయులు సంపాదించినకపాలమా! నా శత్రువధకొరకు నిన్ను అగ్నించేదకప్పుదును.

కపాలమనగాఅగ్ని ంద వేయు పేళ్ళుమున్నగు వాని కప్పు-మనిషి పురై కాదు.

18.అగ్ని! పురోడాశరూప అన్నమునుసంస్కరించు కపాలమునునీపైన ధరించుము.

కపాలమా!నీవు పురోడాశమునుధరించు దానవు.నీవు అంతరిక్షమునుగట్టిపరచుము.బ్రాహ్మణుడువరించిన, క్షత్రియుడువరించిన, యజమానికిసజాతీయుడు వరించినకపాలమును శత్రువధకొరకు అగ్నించేద ఉంచుచున్నాను.

మరొకకపాలమా! నీవు పురోడాశమునుధరించుదానవు.ద్యులోకమునుదృఢము చేయుముబ్రాహ్మణుడువరించిన - క్షత్రియుడువరించిన - యజమానిసజాతీయుడు వరించిన-ద్వితీయ, తృతీయకపాలములను శత్రువధకొరకు అగ్నించేద ఉంచుచున్నాను.

నాలుగవకపాలవగు నిన్ను దిశలుగెలుచుటకు గానుఅగ్నించేద ఉంచుచున్నాను.

కపాలములారా!ఐమ్ము ఒకదాని పిదప ఒకటిఅగ్నించేద ఉంచినాను.అట్లు ఒకదాని పిదప మరొకటిగాఉంచబడిన ంరుఉపచితులై భృగు,అంగిరసుల తపోరూప అనితాపమునకుప్రతప్పులు కండు.

30.బహురూపములుదాల్చి పితరుల'స్వధ'ను భక్షించిజీంచువారును - స్థూల,సూక్ష్మ రూపములు ధరించువారును అగు అందరు అసుర, రాక్షసాదులనుఅగ్ని ఈ యజ్ఞ ప్రదేశమునుండి తరిం కొట్టినాడు.

31.పితరులారా! రండి, ఈ పిండస్థలమున ంనోదించండి.ఁరందరు - ఆబోతువలెఁ ఁ భాగ పిండములనుభక్షించండి. పితరులుఆనందించినారు. ఆబోతువలె స్వేచ్ఛగా తమపిండములను ఆరగించినారు.

32.(ఆరు ఋతువులనుఆరుగురు పితరులుగా భాంచబడినది.యజమాని ఆరుమారులునమస్కరించవలెను)

పితరులారా!రసభూత వసంతమునకు నమస్కరింతును.పితరులారా!
శోషింపచేయుగ్రీష్మమున కు నమస్కరింతును.పితరులారా! జీవనదాతయగు
వర్షర్తువునకు నమస్కరింతును.పితరులారా! అన్న పాచనశరద్రుతువునకు
నమస్కరింతును.పితరులారా! ఘోరస్వరూపయగుహేమంతమునకు
నమస్కరింతును.పితరులారా! దాహకారకశిశిర ఋతువునకు నమస్కరింతును.

పితరులారా!కు నమస్కారం. నమస్కారము.పితరులారా! యిరు మాకుస్త్రీ,
పుత్రులనుప్రసాదించండి. పితరులారా!ఇంట అన్నాదులు ఉన్నకదాకు పిండాదులు
అర్పించకలుగునది!కావున మాకు అన్నాదులుప్రసాదించండి. పితరులారా!ఈ వస్త్రము
ధరించండి.(దారము సమర్పించవలెను)

33.పితరులారా! కమలమాలికలుధరించిన అశ్వినులవంటి పుత్రులనునా గృహమునపురుష
సంఖ్య పూరించునట్లునా భార్య గర్భమునప్రవేశపెట్టండి.

34.జలమా! అన్నము,అమృతము, ఘృతము,దుగ్ధము, రసము,సుర వహించిస్వధా
స్వరూపమవగుము.మా పితరులనుతరింపచేయుము.(జలదానముచేయవలెను.)

దాశరథిరంగాచార్య ంరచిత
శ్రీమదాంధ్రవచన శుక్లయజుర్వేదసంహిత యందలి
రెండవఅధ్యాయము సమాప్తము.
సర్వేపిసుఖినస్సంతు.

జ్ఞానానందమయందేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం|

ఆధారస్సర్వద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే||

మూడవఅధ్యాయము

1.సరిధాగ్నిం దువస్యతఘృతైర్బోధియతాథిమ్|

అస్మిన్తవ్యాజుహోతన||

ఋత్విజాదులారా!సరిధ సమర్పించిఅగ్నికి పరిచర్య చేయండి.అగ్ని అతిథి సముడు

అతనికిఘృతపు ఆహుతులుఅర్పించండి. ప్రజ్వలితునుచేయండి. ప్రజ్వలితఅగ్నిలో
చరుపురోడాశాదిహవ్యములనుహోమము చేయండి.

2. ఋత్విజాలారా! అగ్ని సర్వ ంధ ప్రదీప్తుడు. జాతవేది. అతనికి అతి రుచికర శుద్ధఘృతమును సమర్పించండి.

3. అగ్ని! నిన్ను సందిధలు, ఘృతాదులచే ప్రవృద్ధుని చేయుదుము. నీవు నిత్య యవ్వనుడవు కావున చక్కగా వర్ధిల్లుము. ప్రదీప్తుడవగును.

4. అగ్ని! ఘృతమున తడిసిన హింద్యుక్తమగు ఈ సందిధ నిన్ను చేరవలెను. నీవు తేజస్విం నేను సమర్పించిన ఈ సందిధలు నీకు ప్రీతి పూర్వకములు కావలెను. నిన్ను సేంచవలెను.

5. అగ్ని! భూం, అంతరిక్షము, దేవలోకమును మూడు లోకములందు వ్యాపించినవాడవు. పృథివీ! నీవు దేవతలయజన యోగ్యమవు. శ్రేష్ఠ అన్నములు లభించుటకుగాను నీ ంపు ంద అన్నభక్షకగార్హత్యాది అగ్నులను స్థాపింతును.

6. ఈ అగ్ని ప్రత్యక్షముగా దర్శనంబుచు వాడు, యజ్ఞము కొరకు గాను ఇతడు యజమాని ఇంట జ్వాలారూపముధరించి నిలిచినాడు. సర్వ ప్రకారముల ఆహవనీయగార్హత్య, దక్షిణాగ్నిస్థానములందుకాలు మోపినాడు. అట్లే పూర్వదిశన పృథ్విని చేరినాడు. ఆదిత్య రూపమున పితరులను చేరినాడు.

7. ఈ అగ్ని ప్రాణాపాన కార్యములు నిర్వహించుచు శరీరపు మధ్య భాగమున వర్తిల్లును. ఇది జీతరాగ్నియగును. శరీరమున జీవన రూపియగును. ఆ ంధముగా అగ్నివాయు, సూర్య రూపమున సమస్త లోకములను అనుగ్రహించును. అతడు యజ్ఞానుష్ఠానము కొరకు ప్రకాశితుడగును.

8. ముప్పదిముహూర్తరూపస్థానములందు శోభిల్లునట్టి పూజ్య వాక్కు అగ్ని కొరుకు ఉచ్చరించవలెను. నిత్య ప్రియ స్తుతుల ఉచ్చరించ యోగ్యమగు వాణియే శ్రేష్ఠకర్మములందు అగ్నిని స్తుతించును. (ఇం అగ్న్యధేయ మంత్రములు)

9. అగ్నియే జ్యోతి జ్యోతియే అగ్ని. అతని కొరకే ఈ ఆహుతి. సూర్యుడే జ్యోతి. జ్యోతియే సూర్యుడు. అతని కొరకే ఈ ఆహుతి. అగ్నియే బ్రహ్మవర్చస్సు. బ్రహ్మవర్చస్సే అగ్ని అతని కొరకే ఈ ఆహుతి. సూర్యుడే బ్రహ్మ వర్చస్సు. బ్రహ్మ వర్చస్సే సూర్యుడు. అతని కొరకే ఈ ఆహుతి, జ్యోతియే సూర్యుడు. సూర్యుడే జ్యోతి. అతని కొరకే ఈ ఆహుతి. “జ్యోతిః సూర్యః సూర్యో జ్యోతిః స్వాహా”

10. సంతృ దేవుని సహితముగ సమాన ప్రీతి గలవాడు అగ్ని. ఇంద్రవతి రాత్రి సహితముగ సమాన ప్రీతి గలవాడు అగ్ని. అతనికి హంసమర్పించుచున్నాము. అతడు సేంచవలెను. అగ్ని ఈ ఆహుతిని స్వీకరించవలెను. అగ్నికి స్వాహా.

సంతృదేవుని సహితముగ సమాన ప్రీతి కలవాడు సూర్యుడు. ఉషా సహిత ఇంద్ర సహిత సమాన ప్రీతి గలవాడు సూర్యుడు. అతనికి హంసమర్పించుచున్నాము. అతడు సేంచవలెను.

సూర్యుడుఈ ఆహుతిని స్వీకరించవలెనుసూర్యునకు స్వాహా.

11.యజ్ఞమునకుంచేసిన వాడును- దూరమందున్ననుమా ంషయము ధ్యానమునందుంచుకొనువాడునగు అగ్ని కొరకు ఈ స్తుతినిఉచ్చరించు చున్నాము.దూరమందుండియుఅతడు ంనును. “అరేఅస్మేచ శృణ్వతే”

12.ఆహవనీయాదివేదస్థుడగు అగ్ని ద్యులోకపుశీర్షమంతటి ఉన్నతుడు.అతడు ఈ పృథ్వికి ప్రభువు.ఇతడు జలములందలిసారమునకు కర్త.

13.ఇంద్రాగ్నులారా! ం ఉభయులనుకలిపి ఆహ్వనించుచున్నాను.ఉభయులు కలసిప్రసన్నులు కావలెననివరించుచున్నాను.ఁరిద్దరు అన్నముల,ధనముల దాతలు.అన్నలాభముకొరకు ం ఉభయులనుఆహ్వనించుచున్నాను.

14.ఆహవనీయఅగ్ని! ఈ ముందు కనిపించుచున్నదిగార్హత్యాగ్ని. ఇదియేనీకు ఉత్పత్తి స్థానము.ఇచట పుట్టినీవు దేదీప్యమానుడవగుచున్నావు.

అగ్ని!నీ ఉత్పత్తి స్థానమునుతెలియుము.గార్హత్య వేది ందవెలుగుము. మాకుధనాది అభివృద్ధినిప్రసాదించుము.

15.ఋత్విక్కులు అగ్నిమూలమున దేవతలనుఆహ్వనింతురు. అగ్నియజనీయతముడు,సర్వ యజ్ఞములందుస్తుత్యుడు. అట్టిఅగ్ని ముఖ్యునిగా స్థాపించబడినాడు.అతడు స్పృహణీయుడు.వ్యాపకుడు. యజమానిగృహమున ఆహవనీయాదిరూపముల ంరాజితుడు.అట్టి అగ్నిని అందుకొనుటకేభృగు గోత్రజాలుసంధలు అర్పించిఅగ్నినిపూర్తిగా ప్రజ్వరిల్లచేసినారు.

16.అగ్ని పరిశుద్ధుడు. అతనిలోపురానిహిత దీప్తులున్నం.గోవులు అగ్ని స్వరూపలు.అం సహస్ర ధనములిచ్చును.దేవతలకు ప్రియములగుదుగ్ధములిచ్చును.ఆ గోవులను పాలుపితుకుఅహీరులు పితుకుచున్నారు.

17.అగ్ని! నీవు దేహమునుపంత్రము చేయువాడవు.నా దేహమునుపంత్రము చేయుము.నీవు ఆయువునుఇచ్చు వాడవు. నాకుఆయువు ప్రసాదించుము.నీవు బ్రహ్మవర్చస్సును ఇచ్చువాడవు.నాకు వర్చస్సును ప్రసాదించుము.

అగ్ని!నా శరీరమున లోపములున్నచోవానిని సరిచేయుము.

“అగ్నే యన్మే తన్వాఢానం తన్మ ఆపృణయ”

18.అగ్ని! నీవు ద్యుతియుక్తుడవు.అన్నప్రదాతవు.శత్రుంజయుడవు.బలప్రదాతవు.శత్రువును అణచువాడవు.అహింస్యుడవు.

మేముహంరన్న యుక్తులము.శత్రువును జయించువారలము.బల సంపన్నులము.సదా
అహింసనీయులము.

అగ్గీ!మేము నీకు సుధాదులుసమర్పింతుము. నూరేళ్ళవరకు నిన్ను
ప్రజ్వరిల్లచేయుదుము.

స్పృహణీయరాత్రే!అంనాశ్యులమై మేమునీయొక్క ప్రాతః
కాలపుఅందచందాలనుదర్శింతుముకాక.

19.అగ్గీ! నీవు సూర్యుని తేజముతోను,ఋషుల స్తవములతోనువర్ధిల్లుచున్నావు.నీవు నీకు
ప్రియమగుతేజస్సున అవతరించినావు.

అగ్గీ!నాకు ఆయువు, బ్రహ్మవర్చస్సు,సంతానము,
ధనము,అభ్యుదయములచేసాంగత్యము కలిగించుము- ండిపోకుండునట్లు!

సమహమాయుషాసం వర్చసా సం ప్రజయాసంరాయ స్ఫోషేణ గ్నిషీయ

20.గోవులారా! ఏరు దుగ్ధాదిఅన్నములు గలవారు.నాకు ఏ యొక్క
దుగ్ధాదిఅన్నలాభముకలుగవలెను.ఏరు పాలు, పెరుగు, నేయి వంటిదశతేజోవంతులు.నాకు
ఏ యొక్క పాలు, పెరుగు,నేయి వంటి దశతేజోలాభము కలుగవలెను.ఏరు
బలస్వరూపిణులు.నాకు ఏ బలపు లాభముకలుగవలెను.ఏరు
ధనమునకుస్పృష్టిభూతులు.నాకు ధనపుష్టి లాభముకలుగవలెను.

21.గోవులారా! ఏరు ధనవంతులు.ఈ యజ్ఞపు గోదూహనస్థానమున
ఆనందించండి.గోశాలలో ఆనందించండి.నా దృష్టి పథమునఆనందించండి. నాఇంట
ఆనందించండి.ఇచటనే ఉండండి.దూరము పోకండి. “**ఇహైవస్త మాపగాత ”**

22.(గోవును తాకి) గోవూ! నీవుయజ్ఞకార్య నిమగ్నవు.ంధ రూపములు గలదానవు.నీవు
బలము,గోపతిత్వ రూపముననాలో ప్రవేశింపుము- నన్ను బలవంతునిగోపతిని చేయుము.

రాత్రిపూట కాపురముండు అగ్గీ!మేము నిత్యమునిన్ను స్తుతులతోసంస్తుతింతుము.
హంరన్నముఅర్పింతుము. నిన్నుమాలో చేర్చుకుందుము.

23.యజ్ఞములందుశోభిల్లువాడు,సత్య సంరక్షకుడు, దేదీప్యమానుడు,గార్హ పత్యాది
యజ్ఞగృహములందుసదా వర్ధిల్లువాడగుఅగ్నిని ఆహ్వానించుచున్నాము.

24.అగ్గీ! తండ్రి కొడుకుంషయమునందువలె,నీవు మాకు శుభములుకలుగు
ఉపాయవంతుడవుఅగుము. మాకు నాశనములేకుండునట్లుమాతో స్నేహముచేయుము.

25.అగ్గీ! నీవు మాకు దగ్గరిదేవతవు, రక్షకుడవు.మాకు శుభంకరుడవగుము.మాకు
గృహపతివగుము.నీవు

ధనస్వరూపుడవు,ధనదాతవనింభ్యాతుడువు.అభిముఖుడవగుము.మాలో
వ్యాపింపుము.మాకు అత్యంత ప్రకాశవంతమగుసువర్ణాది ధనమునుప్రసాదించుము.

26.ప్రవృద్ధ జ్వాలావంతాగ్ని! నీవు దేదీప్యమానుడవు.నా యత్రుల కొరకు నిన్నుధనము
యాచించుచున్నాను.మమ్ము నీవారినిగా భాంపుము.మా
ఆహ్వానమునుగ్రహించుము.మమ్ము సమస్త హింసకవర్గము నుండిరక్షింపుము.

27.ఇళా! ంచ్చేయుము.దేవమాత అదితీ!ంచ్చేయుము.
ఁరిద్దరుభజించదగినవారు.ంచ్చేయండి. మాకోరికలు తీర్చండి.

28.బృహస్పతీ!నీవు సోమాభిషేకర్తవు.సోమయాజి. నిన్నుస్తుతించువారికి
ఉశికపుత్రకక్షీవంత ఋషి వంటివాడవు. మమ్ముకరుణించుము.

(“కక్షీవాన్నామకమృషిం దీర్ఘతమఃపుత్రం
యథాసోమయాగయుక్తంస్తుతియుక్తంచకృతవానసి తథా మాంకురు” అని ఉవటునివ్యాఖ్య.
కక్షీవంతుడుదీర్ఘతముని పుత్రుడు.అతడు తండ్రినిసోమయాగయుక్తుని,స్తుతియుక్తుని
చేసినాడు.అట్లే నన్నుచేయమని బృహస్పతినిప్రార్థించుచున్నాడు.ఉశిక కక్షీవంతుని తల్లి)

29.అగ్ని ధనవంతుడు.రోగనాశకుడు, ధనప్రాపకుడు,అన్నాదులందు పుష్టి పెంచువాడు
క్షిప్రకారి. అతడుమమ్ము కూడవలెను

30.మంత్ర రక్షక బృహస్పతీ!అదాతలగువారి నిందలు,హింసల నుండిమమ్ము రక్షింపుడు.
మమ్ముకాపాడుము.

31.యత్ర, ఆర్యమ, వరణులుముగ్గురు మహామహులద్యుతియుక్త ధనవంతముమరియు
దుష్ట ధర్షణలరక్షణలు మాకు కలుగవలెను.

32.ఆ ముగ్గురు దేవతలరక్షణలందున్నయజమాని సుఖముగాఇంట ఉండును.
బహుళమార్గములందుదొంగలు బందిపోటులుఅతనిని బాధించరు.పాపియగు శత్రువు
అతనిఁద ఆధిపత్యముచేయడు.

33.ఆ ముగ్గురు అదితి పుత్రులు.మానవుల జీవనార్థమునిరంతరము
జ్యోతినిప్రసాదించువాడు.

34.ఇంద్రా! నీవు ఎన్నటికిహింసకుడవుకావు. హంర్ధాతయజమానిని మరలమరల కలసి
కొందువు.నీవు ఇచ్చు అధికాధికదానము అతనికి అందుచునేఉండును.

35.సంతాది వరణీయతేజము. దానినిమేము ధ్యానింతుము.అతడు మా
బుద్ధులనుఅనుకూలము చేయవలెను.

36.అగ్గీ! నీ రథము దుర్దమనీయము.దాని వలననేనీవు యజమానులనురక్షింతువు.
అట్టిరథము మాకు సంప్రాప్తముకావలెను.

బృహదుపస్థానముసమాప్తము.

37.సచ్చిదానందస్వరూపానీ! నీ దయవలననేను ఉత్తమ సంతానముకలిగి
సంతానవంతుడనుకావలెను. సుంరులవలన ంరులు గలవాడను, అన్నాది పోషకులవలన
సుపోషకుడనుకావలెను.

ఆహవనీయాగ్నీ!మానవహితకరా! నీవు నా సంతానమునురక్షింపుము.

స్తుత్యగార్హపత్యాగ్నీ! నా పశువులను హింసారులనుండి రక్షింపుము.

స్థిరదక్షిణాగ్నీ! నా ధాన్యమునకునష్టము కలుగనట్లురక్షింపుము.

38.సర్వధన ప్రాపకుడును-మాకు ధనముఅందించు అభిలాషగలవాడునుఆహవనీయఅగ్ని
మాకు లభించినాడు.సర్వమునకు అధిపతివగుఅగ్నీ! సువర్ణాది
ధనముసాధించుటకునూశత్రువును ఓడించుటకునుసరిపడు బలమునుప్రసాదించుము.

39.ఈ గార్హ పత్యాగ్ని మా గృహపతిఅగును. ఇతడు మా సంతానమునకు,ధనము
అందించువాడుగును.గార్హపత్యాగ్నీ! సువర్ణాదిధనము సాధించుటకును- శత్రువును
ఓడించుటకునుసరిపడు బలమునుప్రసాదించుము.

40.దక్షిణాగ్ని పశువులకుహితకరుడు.ధనవంతుడు.అన్నాదులను వర్ధిల్లచేయువాడు.

పశుహితకరదక్షిణాగ్నీ! సువర్ణాదిధనము సాధించుటకునుశత్రువును ఓడించుటకునుతగిన
బలమునుప్రసాదించుము.

41.గృహములారా!భయపడకండి.కంపించకండి. ంరు అన్నముగలవారు. మేము
తప్పకంమ్ము చేరుకొందుము.అన్నము పట్టుకొని,ప్రసన్నమనమునసద్బుద్ధితో
ఆనందమయులమైమరల ంలో ప్రవేశించగలము.

42.ందేశములందున్నప్పుడుఎడతెగక గుర్తు వచ్చుగృహము - ఆనందములునిండిన
గృహమునేమేము ఆహ్వానించుచున్నాము.గృహమా! మమ్ముగుర్తింపుము. మాకు
స్వాగతముపలుకుము.

43.ఈ ఇంట గోవులు తిరిగినం.మేకలు - గొర్రెలు సంచరించినం.ఈ ఇంటనే
అన్నమురసవంతమైనది.నీరు మధురమైనది.అట్టి గృహమునసుఖము, శాంతి
కలుగుటకుప్రవేశించుచున్నాను.మాకు ఈ ఇంట సుఖములు,శుభములు
కలుగవలెను.భయములుదూరము కావలెను.

“క్షేమాయవః శాంత్యై ప్రపద్యేశివం శగ్గుం శంయోః శంయోః”

ఉపస్థానమంత్రములుసమాప్తము.

చాతుర్మాస్యమంత్రములు

(చాతుర్మాస్యయాగమున నాలుగుయాగములుండును)

1. వైశ్వదేవము 2. వరుణప్రథూసము 3. సాక మేధము4. శునాసీరీయము

44.మరత్తులు, వరుణప్రథూసయాగమున ప్రథూసనామక హంరన్నమునుభక్షించువారు.
హింసకులగుబందిపోటులనాశకులు. యవమయహంరన్నమునందుప్రీతి గలవారు.

అట్టిమరుత్తులనుమేము ఆహ్వానించుచున్నాము.

45.మరుత్తులారా! మేముగ్రామమున పాపములుచేసినాము. అరణ్యమునపాపములు
చేసినాము.సభలందు పాపముచేసినాము. ఇంద్రియలోలులమై పాపములుచేసినాము.
ఏవేవోఅశేష పాపములు చేసినాము.వానినన్నింటినిఈ చాతుర్మాస్య యాగముచేసి
వదిలించుకుందుము.

మరుత్తులకుస్వాహా

46.ఇంద్రుడు దేవతలతోయుద్ధము చేసినపుడుండివడిన హంరంశముఅతని కొరకై ఉండనే
ఉన్నది.ఇది సేచన సమర్థుడగుఇంద్రుని కొరకగు యవసమార్జితమహాహోమకర్మము.

హంర్యుక్తపవమానస్తుతిమరుత్తులనునుతించును.

47.పత్నిచే పిలిపించుకొనుటసుఖకరము. అట్టిసుఖకరమగు వచనములతోఋత్విక్కులు
కర్మనిర్వహించినారు.యజ్ఞము సంపూర్ణముచేసినారు.

దేవతలకొరకు యజ్ఞం పూర్తి చేసినఋత్విక్కులారా! హంరందరుకలసి ప్రస్థానముచేయండి.

48.అవభృతయాగమా!నీవు అత్యంత గతిశీలవు.అట్లయ్యు నీ గతిమందగించును.అట్టితరి నీ
ద్వారముననేనేను దేవతలంషయమున చేసినపాపములను దేవతలచేతనేమన్నింపచేసి
కొన్నాను- మానవుల ంషయమునచేసిన
పాపములనుఋత్విక్కులచేమన్నింపచేసికున్నాను.

ఇంద్రదేవా!ఇది సకల దుఃఖములుకలిగించు లోకము.దానినుండి నన్నురక్షింపుము.

49.దర్శి! నీవు స్థాళి యందలిఅన్నముతో ఇంద్రునికొరకు సాగుము.
అభీష్టఫలమునందుకొనితిరిగి రమ్ము.

శత్రుకతుఇంద్రా! మూల్యం నిమయమువలె మేము అన్నమువర్షముల
వ్యాపారముచేయుదుము.

(మేమునీకు హంరన్నముసమర్పించుము. నీవుమాకు వర్షము ప్రసాదించుముఅని
తాత్పర్యము. ఇదినిమయమే అగునుకదా! నిమయము వర్తకమగునుకదా!)

50.ఇంద్రుడు అనుచున్నాడు:-

యజమానీ!నీవు ముందు నాకు హంరన్నముఅర్పించుము. తదుపరినీ కొరకు నేను
వర్షముకల్గించును. నీవునాకు హంరన్నముఅక్కడ పెట్టుము. నేనునీకు వర్షము
ఇక్కడడించుదును.

యజమానిఅనుచున్నాడు:-

ఇంద్రా!నీవు వర్షమనుసరుకును తెచ్చిఇమ్ము. దాని మూల్యముగానీకు
హంరన్నముఅందించును.

“ఇంద్రాయస్వాహా”

51.పితరులు పిండములుభక్షించినారు. ఆనందించినారు.తలలు ఊపినారు.

ఇంద్రా!బ్రాహ్మణులుస్వయం దీప్యమానులు- ‘స్వభానవోంప్రా’ వారునీన స్తుతులచేనిన్ను
నుతించినారు.ఇహ లెమ్ము,రథమునకు హర్యశ్వములనుకట్టుము. “యోజాన్విస్త్వతేహరీ ”

52.మఘవా! నీవు సుదర్శనీయుడవు.నీకు వందనము.సంస్తుతించబడిననీవు
ప్రదానముచేయు సరుకులు నింపియజమానిని చేరుము. “యోజన్విస్త్వతేహరీ ”

53.మానవ ప్రశంసక స్తవములుచదిం - అన్యగతమైనమా మనస్సును
మాలోనికిఆహ్వానించుచున్నాము.పితరులను స్తుతించుస్తవములతోనూమా
మనమునుమాలోనికి ఆహ్వానించుచున్నాము.

(మన సేస్వాధీనమందున్నసమస్యలు చాలవరకుతీరును)

54.యజ్ఞము, బలము,జీవనము కొరకుమా మనసు మరలమాలో చేరవలెను.చిరకాలము
సూర్యునిదర్శించుటకు సహితముమా మనసు మరలమాలో ప్రవేశించవలెను.

55.పితరులారా! దేవతలుమరల మా మనసునుమాకు ఇవ్వవలెను.వారు మాకు మరల
ఇచ్చినమనసుతో మేముమా భార్యాపుత్రులతోచేరగలము.

56.సోముడా! నీకుగాను అభిషవాదికర్మలు నిర్వ ర్తించుటకునుశరీరమున మనమునిలువ వలసిఉన్నది. పుత్రాదిసంతానయుక్తులమగుటకుసహితము మనసునిలుచుట అవసరమైఉన్నది.

57.రుద్రుడా! ఈ అతిరిక్త పురోడాశమునీ హంరంశము. దానినిఅంబికా సహితుడవైఆరగింపుము. రుద్రాయ స్వాహా.ఇది నీ హంరన్నము.మూషికము నీ పశువగును.

58.త్యంబక రుద్రునకువేరుగా భోజనముచేయింతుము. అతడుప్రసన్నుడు కావలెను.మమ్ము వర్ధిల్లునివాసవంతుని చేయవలెను.వర్ధిల్లు యశోవంతునుచేయవలెను.సర్వకార్య సమర్థులనుచేయవలెను.

59.రుద్రదేవా! నీవుస్వయముగా ఓషధి స్వరూపుడవు.మా గోవులు, అశ్వములు,మానవుల కొరకువైద్యులను ప్రసాదించుము.ఆడ, మగ మేకలకుసుఖము ప్రసాదించుము.

60.త్యంబకుడు సుగంధయుక్తుడు.అన్నాదులకు సమృద్ధికలిగించువాడు. అతనినిమేము భుజింతుము.పక్వమయిన ఖర్జూరఫలము వలెమమ్ము మృత్యుబంధము నుండింముక్తులను చేయుము.అమృతత్వము నుండిమాత్రము కాదు.

త్యంబకుడుసుగంధయుక్తుడు,భర్తలను కూర్చువాడు.అతనిని మేము భుజింతుము.పక్వమయిన ఖర్జూరఫలము వలెకన్యలను ంవాహమైనంతపితృ గృహమునుండి ంముక్తులనుచేయుము. కాని పతిగృహము నుండిఎన్నటికి ంముక్తులనుచేయకుము.

61.రుద్ర దేవా! ఈ అతిరిక్తపురోడాశము నీకు మార్గభోజనము - చద్దిమూట.దానిని తీసికొనుము.సాగుము. దూరము - మంజుపర్వతము కూడ - దాటితరలిపోమ్ము. నీ పినాకపునారిని దింపుము. పినాకమునేచద్దిమూటచేసికొనుము. గజచర్మము ధరించుము.మమ్ము బాధించకకళ్యాణమూర్తివైఅటుగా సాగి పోమ్ము.

62.రుద్ర దేవా! జమద్గ్నిమూడు ఆయువులు,కశ్యపుని మూడు ఆయువులు,దేవతల మూడుఆయువులు మాకు సహితముకలిగింపుము.

(బాల్య,యవ్వన, వార్ధక్యములుమూడు ఆయువులుఅగును)

63.(ముండన సమయమునకత్తిని ఉద్దేశించి)

కత్తి!నీవు “శివము” అనుపేరు గలదానవు. నీతండ్రి వజ్రమగును.నీకు నమస్కారము నీవుమమ్ము బాధించకుము.హింసించకుము.

మంగలిఅనుచున్నాడు:-

యజమానీనేను నీకు ఆయుష్యము,పాచకత్వము, ప్రజోత్పాదకత్వము,ధన
సమృద్ధి,సంతానప్రాప్తి, మంచిబలము కలుగుటకుగాను ముండనముచేయుచున్నాను.

దాశరథిరంగాచార్య ంరచిత
శ్రీమదాంధ్రవచన శుక్లయజుర్వేదసంహిత యందలి
మూడవఅధ్యాయము సమాప్తము
సర్వేపిసుఖినస్సంతు.

జ్ఞానానందమయందేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం|

ఆధారంస్సర్వ ంద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

నాలుగవఅధ్యాయము

1.ఏదమగన్మదేవయజనం పృథివ్యాయతర దేవసోఅజుషస్త ంశ్వే |

ఋక్సామాభ్యాంసంతరంతో యజుర్మీరాయస్పోషేణసంషామదేమ

ఇమాఆపఃశముమేసన్తుదేఃఃఓషధేత్రయాస్వస్వధితేమైనఅహింసీః

యజమానిఅనుచున్నాడు:--

భూంిదదేవతలనుపూజించుచోటు యజ్ఞస్థలము.మేము అచటికిచేరుకున్నాము.
అచటం శ్వేదేవతలుఎంతో ప్రియముగా వానినిఆరగింతురు. మేము
ఋక్కులు,సామగానములు, యజ్ఞంధానమునుబోధించు
ఋషివాక్యములచేకర్మపారావారమును దాటుదుము.అందువలన మాకుధన
సమృద్ధికలుగవలెను.వర్షము కలిగి మాకుఉల్లాసము కలిగించవలెను.

(ముండనముచేయునపుడుతలతడుపునీటినిచేతతీసికొని)

ఈజలముముండన కార్యమునశుభంకరమగు గాత.

(నీటితోతలను తడిపివెంట్రుకలు, కుశలనుఒక్కచో చేతపట్టి)

దర్శే!నీవు ఈబాలకుని రక్షింపుము.వజ్రపత్రఘరమా!నీవు ఈ బాలుని -
ముండనసమయమున - బాధింపకుము.

2. (స్నానముచేయునపుడునది మున్నగువానిలో ప్రవేశించినయజమాని)

మాతృవాత్సల్యముగలశీతలజలముమమ్ము పరిశుద్ధులనుచేయవలెను.ఘృతము
వలెపంత్రము చేయుజలము స్వశక్తితోమమ్ము పంతులనుచేయవలెను.ద్యుతి
మంతమగుఈ జలము శరీరపు సకలమాలిన్యములనుఆత్మకు సంబంధించినపాపములను
కడిగివేయవలెను.

(స్నానముచేసిన తరువాత)

జలమునన్ను పరిశుద్ధునిచేసినది. జలమునుండి బయటికివచ్చినాను.

(ధోవతినిచేత పట్టుకుని)

ధోవతీ!నేను కర్మమునందుప్రవృత్తుడనగుదీక్షను - కర్మము వలనకష్టములను
నీవుసహించుమూర్తి.కళ్యాణ కారి. సుఖప్రదాయిని.నా శరీరపు
శుభవర్గమునుద్విగుణీకృతముచేయుటకు గానునిన్ను ధరించుచున్నాను.(ధరించవలెను)

(ఘృతంహి అపాం పరమంతేజఃపంత్రం చ అనిడవటుడు. ఘృతమేజలమునకు
పరమతేజము. పంత్రము.జలమున ఘృతమున్నట్లున్నది.గ్రహించవలసిఉన్నది)

3. (చేతిలోవెన్న తీసికొని) నవనీతమా!నీవు మహా గోవులపాలసారమవు. శరీరమునకుకాంతి
కలిగించుదానవు.నాకు బ్రహ్మవర్చస్సుయొక్క కాంతిని ప్రసాదించుము.

(చేతకాటుక అందుకొని) కాటుకా!నీవు వృత్రుని రాలినకంటినల్లనిపాపవు. నీవు
కళ్ళకువెలుగునిచ్చుదానవు.

కాటుకా!నీవు నాకు కంటిని- కంటివెలుగును- కలిగింపుము (కాటుక దిద్దుకొనవలెను)

4. మనసునకుస్వాయయగు ప్రజాపతినన్ను పంతునిచేయవలెను.సంత అచ్చిద్రపావన
వాయువునపంతుని చేయవలెను.సూర్యుడు తన కిరణములచేపంత్రము చేయవలెను.

పంత్రపతే!అట్టి పావనత్వముననీవు నాకు పంత్రతప్రసాదించినావు. దానితోసంకల్పించిన
కర్మనుపూర్తి చేయగలసామర్థ్యము నాకు కలుగవలెను.

5. దేవతలారా!ఓరు యజ్ఞమునప్రవర్తమానులయినపుడుఐమ్ము మేము
ధనముయాచింతుము. ఓయజ్ఞములసిద్ధివలనకలిగిన
ఆశీర్వాదములుయాచించుచున్నాము.

6. స్వాహా.నేను మనస్ఫూర్తిగాయజ్ఞం ప్రారంభింతును.స్వాహా. నేను
స్తృతఅంతరిక్షమునుండియజ్ఞం ప్రారంభింతును.స్వాహా. నేను ద్యావాపృథ్వినుండియజ్ఞం
ప్రారంభింతును.స్వాహా నేను వాయువునుండి యజ్ఞంప్రారంభింతును.స్వాహా.

7. సంకల్పసిద్ధికిని- యజ్ఞసాఫల్యమునకును 'అగ్నయేస్వాహా' మేధస్సుమరియు మనోప్రాప్తికొరకు అగ్నయేస్వాహా, దీక్షమరియు తపస్సు కొరకు అగ్నయేస్వాహా. సరస్వతి మరియు పోషించుదేవత పూష కొరకు అగ్నయేస్వాహా, కంటికి కనిపించుమహాజలము శ్వము కొరకు శాంతి మయమగును. ద్యావాపృథ్వి, శాల అంతరిక్షము శ్వము కొరకు శాంతి మయములగును. బృహస్పతికి హంస్సులు అర్పింతుము స్వాహా.

“బృహస్పతయేహంషా ంధేమస్వాహా”

8. సంతంశ్వేదేవతలనేత. అతని యత్రభావమును - నరుడుతన కళ్యాణమునకు- వధించవలెను. అందరు ధనమునేయాచింతురు. పోషణకొరకు ధనమునువరించవలెను స్వాహా.

9. (కృష్ణాజినము ిది తెల్లనిచారలను స్పృశించి)

ధారలారా! ిరు ఋగ్వేద, సామవేదములు స్వీకరించిన ప్రతిమూర్తులు. ఆరెండును మాకు చెందునుగాత. నిన్ను పరచుచున్నాను. ప్రారంభించిన ఈయజ్ఞపు చివరిఋక్కుముగియు వరకు ిరు నన్ను రక్షించండి.

చర్మమా! నీవు చర్మమవు. నా నమస్కారము అందుకొనుము. నాకు సుఖములు ప్రసాదించుము. హింసించకుము. హింసించకుమో.

10. (మేఖలను చేతపట్టి) మేఖలా! నీవు అంగిరసశక్తి. ఉన్నివంటి కోమలమైనదానవు. నీవు నాలోబలమునింపుము.

(మేఖలలోముడి వేయుచు) ముడీ! నీవు సోమయాగసంబంధగ్రంథి. వస్త్రమా! నీవుయజ్ఞదేవతకుగృహము వంటిదానవు.

(కృష్ణమృగపుకొమ్ము అందుకుని) శృంగమా! నీవు ఇంద్రుని నివాసస్థానమవు. (కొమ్ము తోనేలనుత్రవ్వచు) శృంగమా! నీవు యజమానిప్రయత్నములనుఫలవంతము చేయుము.

(చేతదండము పట్టి) నీవు నిలువుగా ఉండుము. నీవు ఉన్నతుడవు. నన్ను పాపములనుండి రక్షింపుము. యజ్ఞమునఉచ్చరించబడుచివరి ఋక్కువరకునీవు ఇట్లే నిలిచిఉండుము.

11. (యజమాని అనుచున్నాడు:-)

ఋత్విజాదులారా! ిరు నాకొరకు దుగ్ధపానము- వ్రతము - సిద్ధముచేయండి. వాగ్రూపఅగ్నియే వేదము. కర్ర యజ్ఞసంబంధి (సంధరహితఅగ్ని యజ్ఞసంబంధికాజాలదు.) అగ్నియేయజ్ఞం.

వేదవాణిదేవసంబంధి.సుఖదాత్రి. బ్రహ్మవర్చస్సు ప్రసాదించునది.యజ్ఞమున
ముందుకుసాగించునది. అట్టివేదవాణిని - మావశమందుండమని- యాచించుచున్నాము.

చక్షురాదిదేవతలు మనసునుండిపుట్టినవారు మనసుతోసంబంధము
గలవారు.యజ్ఞమునుముందుకు సాగించువారు.మమ్ము ఆపదలనుండికాపాడవలెను.వారు
మమ్ము రక్షించవలెను.వారికి స్వాహా “తేభ్యఃస్వాహా”

12.జలమా! త్రాగినంతరు త్వరగా జీర్ణమగుదురు.మా ఉదరములందుచేరి
సుఖములుకలిగింతురు. యక్షరహితము అన్యవ్యాధిరహితము,నిష్పాపము,
ద్యోతమానము,అమృత స్వరూపము, సత్యవర్ధకమగుజలము మాకు రుచికరముకావలెను.

13.(మూత్రంసర్జనచేయునపుడుకృష్ణమృగపు కొమ్ముతోనేలను త్రవ్వయజమాని
మట్టిపెడచేతితో తీసికొని)

లోష్ఠమా!ఈ నేల నీ యొక్కయజ్ఞ సంబంధిశరీరమగును. (మూత్రముంసర్జించుచు)
నేనుమూత్రముంసర్జించుచున్నాను- సంతానోత్పాదక ంర్యమునుకాదు. ంషాక్ష
జలమునుశరీరము నుండి బయటకుపంపి, క్షీరపానమున ముఖాగ్నినిఆహుతి ఇచ్చుచునీవు
నేలలోనికిఎండిపొమ్ము. ఏలననగానీవు పృథ్వినుండియేపుట్టినావు కదా!

14.(రాక్షసాది బాధానివృత్తికొరకు అగ్నినే రక్షకుని చేసిపరుండవలెను)

అగ్ని!నీవు అప్రమత్తుడవైఉండుము. మేము సుఖముగానిద్రింతుము.
మమ్ముప్రమాదరహితులనుచేయుము. రక్షింపుము.మరల, మరలమమ్ము మేల్కొలుపుము.

(మనముమంత్రము చదువుటలేదు. అగ్నిని దీపరూపమున
పెట్టుకొనియేపడుకొనుచున్నాము)

15.(మేల్కొనిన యజమాని)మరల - మరలనాకు ఆయువు కలిగినది.మరల మనస్సు

మరలఆత్మ నాకు లభించిన.మరల కన్నులు- మరల చెవులునాకు లభించిన.

జఠరాగ్నిరూపమున సకలముజీంచి ఉంచు వైశ్వానరాగ్ని!నీవు
అహింసితుడవుదేహమునుపంత్రము చేయువాడవు.పాపములనుండి నన్నురక్షింపుము.

16.అగ్ని! మానవులందుమా వ్రతములనురక్షించువాడవు నీవే.యజ్ఞములందునీవే
ఏకమాత్రస్తుత్యుడవు.

(అపేక్షితధనమును తాకి)ధనదాత సంతమాకు ధనం అందించినాడు.సోమదేవా! నీవుమాకు
మరిన్ని ధనములనుఅందించుము.

17.(జుహువుతోఘృతమును తీసిఅందు దర్భ స్వర్ణ ఖండమువేసిన యజమాని)

ఘృతమా! ఈ ఘృతము నీ శుభ్రదేహము. ఈసువర్ణము నీ తేజము. నీవు నీశుభ్ర శరీరముతో ఈ తేజమును కూర్చుము. తేజస్సుతో కూడిన సోముని అందుకొనుము.

వాక్కు! నీవు వేగవంతపు. మనసు నుండి వెడలినదానవు. యజ్ఞంకొరకు నియుక్తవు.

18. శబ్దమా! నేను నీ ఆజ్ఞానువర్తిని. యజ్ఞసమాప్తి వరకునా దేహముదృఢముగా ఉండవలెను స్వాహా.

(జూహువునుంచి బంగరు ముక్కనుపైకితీసి యజమాని)

స్వర్ణమా! నీవు తేజోరూపమవు. ఆహ్లాదకమవు. అమృతమవు. సర్వదేవసంబంధి.

19. సోమమును కొనగలవాక్కు! నీవే నా చిత్తమవు. మనసువు. ధారణాశక్తి.

గోపూ! నీవు దక్షిణవు. యజ్ఞమున దక్షిణారూపమున ఇచ్చిన ద్రవ్యస్వరూపమవు. నీవు క్షత్రియవర్ణసోమసంబంధి. యజ్ఞసంబంధి. అఖండమవు. ఐత్రుడునీ పాదములనుబంధించునుగాత. ఇంద్రుడు అధిపతియగును గాత. పూష నిన్ను సురక్షితముగ ఉంచునుగాత.

20. గోపూ! సోమమును నిన్ను ఇచ్చి కొనవలసి ఉన్నది. అందుకు ఏ చోటికిపోవుట కైనను నీమత అనుమతించవలెను. నీ తండ్రి అనుమతించవలెను. నీ సోదరుడగు ఎద్దు అనుమతించవలెను. ఏకగర్భజనితయై, ఒకే గుంపున ఉండునట్టి నీ ఐత్రుడు ఆబోతునిన్ను అనుమతించవలెను.

దే! సోమక్రయణీ! నీవు ఇంద్రార్థము సోముని చేరుము. రుద్రుడు నిన్ను అందుకు ఆజ్ఞాపించునుగాత. అట్టి నీవు స్వ ఐత్రుడగు సోమసహితముగ తిరిగి రమ్ము.

21. (సోమము కొనుటకు ఆవును ఉత్తరదిశకు సాగనంపుచు)

గోమాతా! నీవు వసుసంబంధిని. నీవు అదితి. నీవు ద్వాదశ ఆదిత్యరూపమవు. నీవు రుద్రరూపపు చంద్రరూపవు. బృహస్పతినిన్ను సుఖంగా ఉంచునుగాత. వసుసహితరుద్రుడు నిన్ను అభిలషించవలెను.

22. ఈ భుం అఖండనీయము. ఇది దేవతలను పూజించు ఉత్తమస్థానము. యజ్ఞమునందు ఉపకరించు ఘృతమా! నేను నిన్ను కాచుచున్నాను.

యజ్ఞస్థలమా! నీవు గోపద చిహ్నమవు. ఇది నీ కొరకు ఘృతసహిత ఆహుతి.

(అధర్యుస్థనతో యజ్ఞస్థానమును మూడు సార్లు త్రవ్వ)

గోపదమా! మేము ఋత్విక్కులము. మేము ధన సమృద్ధి హినులముకారాదు.

(యజమానిపాత్రను తనపత్నికి అందించి పత్నీ!ధనము నీవద్దనేఉండవలెను.)

23.(సోమమును కొనుగొనుచు చూచుచుయజమానపత్ని)

సోమక్రయిణీ!నేను నిన్ను పంత్రిబుద్ధితోను - ఉదారకుశల దృష్టితోనుదర్శింతును.
నీవుఆయువును నష్టపరచకుము.నేను సహితమునీ ఆయువును నష్టపరచను.గోదే! నీదయవలననాకు పుత్రుడు కలుగవలెను.

ఆలోచనామృతము

ఇదిఆవును సాగనంపుట!ఎంత ఆర్థముగ ఉన్నది!మనసును కరిగించుచున్నది!!!ఎంతటి కరుణారసభరితము!ఎంతటి వాత్సల్యము!!ఎంతటి అనుబంధము!!!

పశువునుసహితము తోటిప్రాణిగభాంచుట వేదసంస్కృతి! భారతసంప్రదాయము!!మన కరుణార్ద్రత!!!

మానవునిలోఇంతటి స్పందనసాధించిన ఆ సమాజము.ఆ మహర్షులు,వారు దర్శించిన వేదముఎంతటి మహోన్నతము!అది హిమవన్నగమగునా!!మేరుపర్వతమగునా!!!ఆకాశమే అగునా!!!

ఈ కరుణార్ద్రదృశ్యము కాళిదాసుఅభిజ్ఞాన శాకుంతలమునందలి శకుంతలనుసాగనంపుటను తలపించుచున్నది.అచట ప్రకృతిసాంతముఅశ్రుపూర్ణమగును.

యాస్యత్యద్యశకుంతలేతి హృదయంసంస్పృష్టముత్కంఠయా

కంఠఃస్తద్భృత బాష్పవృత్తికలుషశ్చింతాజడందర్శనమ్

వైక్లవ్యంమమ తావదీదృశమపిస్నేహోదరణ్యోకసః!

పీడ్యంతేగృహిణః కథంనుతనయా ంశ్లేషదుఃఖైర్న వైః!!

ఇవ్వాళశకుంతల వెళ్లిపోతున్నది.ఈ మాటయే నాగుండెలోబాధగూడు కట్టినది.గొంతు పూడుకున్నది.కన్నీరునిండి చూపుమందగించింది.నేను అడంలోని వానిని.మునిని. ఈ స్నేహముఅబ్బో! నన్నే ఇంతబాధించుచున్నదే!పాపం బిడ్డను కన్నవారుకూతురును కొత్తగా అప్పగింతలుపెట్టినపుడుఎంత బాధపడుదురోకదా!

అంటాడుకణ్వుడు శకుంతలనుసాగనంపుతూ.

ఇంతటిమానవత, ప్రేమ,అభిమానము, వాత్సల్యము,కరుణ భారతజాతికిఎన్ని యుగముల పున్నెపుపంట!

వేదములు,ఉపనిషత్తులు, రామాయణాదిమహాకావ్యములు,ఋషులు, మునులు,తాత్త్వికులు వారి తత్త్వబోధలుభారతీయులలోఇంతటి అనుబంధమును,అనురాగమును నింపి భారతజనజీవనమునుఅమృతతుల్యముచేసినది.

ఇంతటిమహాతపస్సునుమరల పొగగొట్టపుపొగ బూడిదచేసినది.అది మనిషి మనసునుపొగతో నింపినది. అత్యీయతలు,అనుబంధములు,అనురాగములు అన్నింటినిఆరిచేసినది!

“అదిత్యాఃఅఖండనీయా పృథివ్యాః” అని మహీధరుడు.ఈ పృథివి సాంతము ఒక్కటియే.అది ఖండించరానిది.ముక్కలు చేయరానిదిఅని అర్థము.

భగవంతుడుఈ సమస్త భూమండలమునుఏకఖండముగా - అఖండనీయముగాసృష్టించినాడు. రాజులు,రాజకీయులు వారి అధికారదాహమునకుఈనేలను ముక్కలుచెక్కలుగా చేసిపాలించుచున్నారు.గత అర్ధశతాబ్దమునఅప్పటి భారతదేశము- రాజకీయుల అధికారదాహమునకుబలియై - భారత,పాకిస్తాన్, బంగ్లాదేశ్మూడు ముక్కలైనది.

“ మృత్పిణ్డోజలరేఖయావలయితస్సర్వోప్యయంనన్వణుః

స్వాంశీకృత్యసపన సంయుగశతైరాజ్ఞాంగణైర్భుజ్యతే”అన్నాడుభర్తృహరి.

ఈ భూంిఎంత? సముద్రముచుట్టిన మట్టిముద్ద! ఇది ఈసృష్టిలోఎంత? అణువంత!ఈ అణువంత కోసం రాజులయుద్ధాలు! పంచకోవటాలు!పాలించుటలు!!!

24.యజమాని అనవలసినది:-

అధ్వర్యులారా!సోమము వద్దకువెళ్లండి. ఇదినీ గాయత్రీ ఛందోభాగము,అని నాసందేశముగా చెప్పండి.అధ్వర్యులారా! ఇది నీత్రిష్టుప్ ఛందోభాగము,అని నాసందేశముగా చెప్పండి.అధ్వర్యులారా! ఇది నీజగతీ ఛందోభాగమనినా సందేశముగా చెప్పండి.అధ్వర్యులారా ‘సోమమా!నీవు అశేష ఛందో సామ్రాజ్యమునుఅలంకరించుము’ అనినాసందేశముగా ఉంచగలరు.

25.సంత ద్యావాప్రథ్వలందున్నవాడు.కొంత ప్రజ్ఞాడు.సత్యమూర్తి, రత్నదాత.ప్రియతముడు.కం. బుద్ధికుశలుడు.అట్టి ద్యోత మానుడగుసంతను నేను పూజింతును.సూర్యుని కాంతి బ్రాహ్మణక్షత్రియాదులనువారి పనులకు నియోగించును.సంత అట్టివాడు.స్పృహణీయుడు.సుప్రజ్ఞాడు, అతడుతన సంకల్పమునస్వర్గమును నిర్మించినాడు.

(సోమపుముక్కలను తలగుడ్డలోచుట్టుకొని)

సోమమా!నాకు సంతానము కలుగుటకునిన్ను కట్టుచున్నాను.నా సంతానము నీకు ప్రాణప్రదానముచేయగలదు.నీవు మా సంతానమునకుప్రాణప్రదానముచేయుము.

26.సోమమా! నీవు దీప్యమానవు.నిన్ను దీప్యమానస్వర్ణమున ఖరీదుచేయుదును.ఆహ్లాదకరమును,ఆహ్లాదకరముతోను,అమృతస్వరూపమునుఅమృతస్వరూపముననుఖరీదు చేయుదును.

సోమముక్త్రయించుదానా! మా గోవులు,బంగారము నీకు చెందవలెను.ఆహ్లాదకర సోమముమాకు చెందవలెను.

(మేకనుసోమపు మూల్యముగాముందుకుజరిపి) నీవుతపోదేహమవు.ప్రజాపతి వర్ణమవు.సోమమా! నీరాక వలనమాపుత్ర, పశువాదులువేయింతలు పెరుగవలెను.

27.మంచుత్రులనుకూర్చగల సోమమా!నీవు మమ్ము త్రునిద్వారా చేరుకొనుము.నీవు కోరదగిన సుఖకరుడవు.యజమాని యొక్కసుఖకరమగు కుడితొడపీదకూర్చుండుము, స్వాన, భ్రాజ,అంధారే - ంభారే - హస్త,సుహస్త, కుశానులారా!పిరందరు ‘ సోమమును’రక్షించువారు. ఇం సోమముఖరీదుచేయుగోవులు, మేకలు,స్వర్ణాదులు. పిరు వానినిరక్షించండి.

సోమరక్షకులారా!సోమమును - గోవులుమేకలను రక్షించునపుడుమ్ము రాక్షసాదులు పీడించకుండవలెను.

28.అగ్నీ! నన్ను దుష్కర్మలనుండిరక్షింపుము. శుభకర్మలందునిలుపుము. దేవతలకుఅనుకూలుడనై నేనునా ఆయుర్దాయము నుండిఅమృతత్వమునుఅందుకొందును.

29.మేము శుభంకరము- పాపరహితమగుమార్గమున ప్రవర్తిల్లుచున్నాము.ఈ మార్గమును మానవుడుదుష్టత్వమునుండుచును. దానితోపాటు తప్పక ధనమునుఅందుకొనను.

30.కృష్ణమృగచర్మమా!నీవు నేలతోలువంటిదానవు.నేలపీద చాచుకొనుము.

(పరచినమృగాజినమునసోమమును ఉంచవలెను.అట్లుంచిన సోమమువరుణ స్వరూపమగును)

వరుణుడువరప్రదుడు. ద్యులోకమునస్తంభింపచేసినాడు.పృథివ్యంతరిక్షములనుస్తారము చేసినవాడు.శ్రేష్ఠత్వమునుకొలిచినవాడు. వరుణసామ్రాట్టు సమస్తభువనములందువ్యాపించును. స్థిరపడును.

ఇవన్నియువరుణుని ప్రశంసనీయకార్యములు.

31.వరుణుడు వృక్షాగ్రములందుఅంతరిక్షమును ంస్తరించినాడు.అతడు
అశ్వములందువేగమును - గోవులందుక్షీరములను -
యజమానులహృదయములందుయజ్ఞమును- ప్రజలందు అగ్నిని-
ద్యులోకమునందుసూర్యుని - పర్యవేక్షములందుసోమమును స్థాపించినాడు.అట్టి
వరుణునిమేము స్తుతింతుము.

32.కృష్ణాజినమా! నీవుసూర్యుని చక్షువు - అగ్నియొక్క కంటిపాప అంతటిఎత్తుకు
చేరుము.అచట నీకు రాక్షసాది బాధలుండవు.అచటనుండిఅధ్వర్యులు నిన్నుఅశ్వముల ంద
తీసికొనివెళ్లుదురు.

33.ఎద్దులారా! ంరు అశ్రురహితముగాసంతోషముగ బండిలాగుదురు.ంరు కొమ్ములతో
మాశిశువులను క్రుమ్మరు.బ్రాహ్మణులనుయజ్ఞమునకుప్రోత్సహింతురు.ంరు శకటమునకు
సంయోజితులుకండి. ంకు శుభములుకలుగును గాత. ంరు
యజమానిగృహమునకుచేరండి.

34.సోమమా! నీవు నాకొరకుబృహత్ శుభంకరుడవు.నీవు ఋత్విజాదులస్వాం. నీవు
వెళ్ళుమార్గములన్నింటికీనన్ను చేర్చుము.మార్గమున నిన్నుదొంగలు
దొంగిలించరాదు.రాక్షసాదులు హింసించరాదు.బందిపోట్లు, పాపిష్టితోడెళ్ళునిన్ను
పట్టరాదు.యజమాని గృహమేఅధ్వర్యుడనగు నాకు- నీకు అనుకూలస్థానము.

36.కోలలారా! ంరు సోమమునువహించు బండినినియంత్రించువారలు.సోమమును
వహించుబండికి కట్టినఎద్దులను ండిపోకుండనిలుపువారలు. పీఠమా!నీవు
యజ్ఞమునకూర్చుండు స్థానమవు.(పీఠ ంద మృగ చర్మమునుపరచి) మృగచర్మమా!నీవు
సోమమునుఉంచుటకు తగినస్థానమవు. నీవుపీఠము ంద ఆసీనుడవగుము.

37.సోమమా! ఋత్విజులుఏవి స్థానములందునిన్ను హం అర్చించి- పూజింతురో అట్టిఅన్ని
స్థలములకుయజ్ఞం ంస్తరింపవలెను.నీవు యజమానిగృహమును
వర్ధిల్లచేయుదువు.తరింపచేయుదువు.సుపుత్రులను
ప్రసాదింతువు.పుత్రపౌత్రులనుహింసించవు.

సోమమా!నీవు యజమానిగృహములందుస్వేచ్ఛగా సంచరించుము.

దాశరథిరంగాచార్య ంరచిత

శ్రీమదాంధ్రవచన శుక్లయజుర్వేదసంహితయందలి

శాలాప్రవేశాంతమంత్రములనాలుగవఅధ్యాయముసమాప్తము.

సర్వేపిసుఖినస్సంతు.

జ్ఞానానందమయందేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం|

అధారంస్వర్వంద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

అయిదవఅధ్యాయము

1.అగ్నేస్తనూరసి ంష్టవేత్వాసోమస్యతనూరసి ంష్టవే

త్వాతిథేరాతిథ్యమసింష్టవేత్వాశ్యేనాయత్వాసోమభృతే

ంష్టవేత్వాగ్నయే త్వారాయస్సోషదేంష్టవేత్వా ||

గాయత్రీఛందమా! సోమసామ్రాట్టుభృత్యుడగు అగ్నికినీవు శరీరమవు. హాం!నేను బహుయజ్ఞవ్యాపక సోమము కొరకుభూయ ంద స్థాపించుచున్నాను.

త్రిష్టుప్ఛందమ! నీవుసోమసామ్రాట్టు సేవకుడగు సోమమునకుశరీరమవు. హాం!నేను- బహుయజ్ఞవ్యాపక సోమము కొరకునిన్ను భూయ ందస్థాపించుచున్నాను.

జగతీఛందమా! నీవుసోమ సామ్రాట్టుభృత్యుడగు అతిథికిఅతిథి సత్కారమవు.హాం!

నేను- బహుయజ్ఞవ్యాపక సోమము కొరకునిన్ను భూయ ందస్థాపించుచున్నాను.

స్వర్గమునుండి సోమముతెచ్చు శ్యేనరూపమగు గాయత్రీ ఛందముమరియు బహుయజ్ఞవ్యాపక సోమము కొరకుహాం! నిన్ను భూయంద స్థాపించుచున్నాను.

సోమసామ్రాట్టుఅన్యభృత్యులు- ధనసమృద్ధినొసంగు అగ్ని - బహుయజ్ఞవ్యాపక సోమము కొరకుహాం! నిన్ను భూయంద స్థాపించుచున్నాను.

ంష్టవేబహుయజ్ఞవ్యాపితేఅని మహీధరుడు.

2. ప్రస్తరఖండమా!నీవు అగ్నిని పుట్టించువాడవు.(రెండు దర్భలనుఅందుకొని) దర్భలారా!ంరు అత్యంత సమర్థులు.

అగ్నినిమధించు దిగువఅరణీ! నీవు ఊర్వశిం. అగ్నినిమధించు ందిఅరణీ! నీవు పురూరపుడవు.

అగ్నీ!నేను నిన్ను గాయత్రీఛందస్సుచే మదించిప్రకటింతును.అగ్నీ! నేను నిన్నుత్రిష్టుప్ ఛందస్సుచేమధించి ప్రకటింతును.అగ్నీ! నేను నిన్నుజగతీ ఛందస్సుచేమధించి ప్రకటింతును.

(అగ్నినిమూడు సార్లు మధించవలెను)

3. మధించిపుట్టించిన మరియుఆహవనీయఅగ్నులారా! మీరు మా కొరకు సమానమనస్కలు- సమాన చిత్తలు- నిష్పాపములు కండి. మీరు ఈ యజ్ఞమునకుఁ ఘాతకులు కారాదు. యజ్ఞపతినిబాధించరాదు. ఇకముందు మీ ఉభయఅగ్నులు మాకు శుభంకరులుకావలెను.

4. ఋత్విజులకుపుత్రరూప - వారు మధించిపుట్టించినందున- అగ్ని! నిందలనుండిరక్షిండు మధిత- ఆహవనీయఅగ్నులందు ప్రవేశింపుము. యజన కార్యమునునిర్వహించుము.

సుఖకర, అత్యంత జయనీయఅగ్ని! నీవు ఆలస్యముకానీయక సదాదేవతలకుహం హోమముచేయుము. అగ్నయేస్వాహా.

5. (పాత్రలోనింపిన ఆజ్యమునుజూహువునతీసి)

జూహువునందున్నఆజ్యమా! నిరంతరగతి కలిగి - సర్వ వ్యాప్తప్రజాపతికి పౌత్రుడును- సర్వ ఆధార భూతఆకాశమునకు పుత్రుడును- సర్వకర్మ సమర్థుడు, అత్యంతశక్తిశాలి అయిన వాయువుకొరకు నిన్ను అందుకున్నాను.

(పరస్పరముద్రోహము చేయకుండుటకుఋత్విక్కు ఘృతమునుతాకి) మేము శపథముచేయు ఋత్విజులము. పూర్వకాలమున నీవుమాచే ఎట్టినిందలులేనివాడవుగా చేయబడినావు. నేడు సహితమునీవు నిందలు లేనివాడవుఅయినావు.

ఘృతమునిందారహితము. నిందలనుండి రక్షించునది. అనిందనీయము. త్రికాలసత్యము. అట్టిఘృతము మాకు సులభముగాలభించవలెను. ఘృతమా! నీవు నన్నుసుప్రాప్తవ్య స్వర్గలోకమునకుచేర్చుము.

6. అగ్ని! నీవు వ్రతపాలకుడవు. నేను నిన్నే ఆశ్రయించుచున్నాను.

వ్రతపాలకఅగ్ని! నీ జ్వాలారూపదేహమునాలో లీనము కావలెను. నా దేహమునీలో లీనము కావలెను.

వ్రతపతిఅగ్ని! మనఉభయులవ్రతములుఒకేసారి సమాప్తము కావలెను.

దీక్షాపతిసోమమా! నా దీక్షనుఆమోదించుము. తపములస్వాం సోమము నా ఉపసద్రూపతపమును ఆమోదించవలెను.

7. సోమమా! ఇంద్రుడు ఏకమాత్రసోమరసధనమునుఅందుకొనువాడు. అతనికొరకు నీ ప్రత్యంశముఅభివృద్ధి చెందవలెను. నిన్ను పానము చేయుటకుఇంద్రుని శరీరము అభివృద్ధిచెందవలెను. ఇంద్రుని కొరకు రసపూర్ణవమగుము.

సోమమా!నీవు ధనలాభముకలిగించువాడవు.మేము మేధోజీవులము-ంత్రులము -
ఋత్విజాలము.మాకు అభ్యుదయముకలిగించుము. నాకు శుభములుకలుగవలెను.మేము
అభిషవక్రియపూర్తి చేయకలుగవలెను.మేముసత్యవాదులము.మాకు కోరిన
ధనము,సౌభాగ్యము, సత్యములభించవలెను.

నమోద్యావాపృథింభ్యాం,ద్యావాపృథ్వులకు నమస్కారము.

8. అగ్నీ!ఈ పృథిం ంద అసురుల లోహపురములున్న.నీశరీరము అందు ఉన్నది.అది
కోరికలు తీర్చునది.నిగూఢము. ఆ శరీరమేదేవతల ఆకలిదప్పలవలన కలిగినదారుణ
వచనములనుశంపచేసినది. “మేముపాపము చేసినామా”మున్నగు
అమర్షవచనములనుఉపశంప చేసినది.ప్రియమగు నీదగుఆమూర్తికి స్వాహా (ప్రథమదిన
ఉపసద హోమముచేయవలెను)

అగ్నీ!అంతరిక్షమున అసురులరజత పురములున్న.అచట నీ జ్వాలామయదేహము
ఉన్నది.అది దేవతలఆకలి దప్పల వలనకలిగిన దారుణ
వచనములనుఉపశంపచేసినది.పాపములు చేసినామన్నదేవతల
అమర్షవచనములనుఉపశంప చేసినది.అట్టి నీ దేహమునకుస్వాహా. (ద్వితీయదిన ఉపసద
హోమముచేయవలెను)

అగ్నీ!ద్యులోకమునఅసురుల సువర్ణ పురములున్న.అచట నీవు ఉన్నావు.నీవు
దేవతలఉగ్ర, ప్రదీప్త వచనములనుఉపశంపచేసినావు. అట్లినీకు స్వాహా.

9. పృథిం!నీవు నన్ను తపింపచేయుదానవు- జీంక కొరకు అటునిటుఉరికించుదానవు.
నీవునాకు ంత్తము నిచ్చుదానవు. ంత్తముకొరకు ఉరికించుదానవు.నీవు నన్ను
యాచనలనుండి రక్షింపుము. దుఃఖములనుండి రక్షింపుము.

(వేదినిర్మించుటకు మట్టితీయుటకు గానుతూర్పు, పడమర, ఉత్తర,దక్షిణములకు
నేలందగీతలు గీయవలెను.స్పృశతో మట్టినిత్ర్య ఎత్తి ఉంచవలెను.)

మృత్తికా!నిన్ను నభనామముగలఅగ్నియే ఎరుగును. అంగిరసఅగ్నీ! “ఆయువు” అను
పేరనిన్ను ఉత్తర వేదింద స్థాపించుచున్నాను.నీవు భూం ందఉన్నవాడవు.

అగ్నీ!నీది అఘర్షిత యజనీయనామము. ఆ పేరనే నిన్నుఉత్తర వేదిన

స్థాపించుచున్నాను.నీవు భూం ందఉన్నవాడవు.

అగ్నీ!నీది అఘర్షిత యజనీయనామము. ఆ పేరనే నిన్నుఉత్తర వేదినస్థాపించుచున్నాను.(
మొదటి సారి మట్టినితెచ్చిపోయవలెను)

నభనామఅగ్ని! ఈ తెచ్చినమట్టిని తెలిసికొనుము.నీవు నీ గతిమయనామమున ఇచట-
ఉత్తర వేదినస్థిరపడుము. నీవుద్వితీయ పృథ్వియగుఅంతరిక్షమున ఉన్నవాడవు.నీది

అఘర్నిత - యజనీయనామము. ఆనామముతోనేనిన్ను ఉత్తర
వేదిననిలుపుచున్నాను.(రెండవసారి మట్టితెచ్చి పోయవలెను)

నభనామఅగ్ని! ఈ తెచ్చినమట్టిని తెలిసికొనుము.గతిశీల అగ్ని! నీవుగతిశీలుడవు
అంగిరనామము గల వాడవు.ఆ నామముతోనే నిన్నుఉత్తర వేదిననిలుపుచున్నాను.నీవు
తృతీయపృథ్వియగు ద్యులోకమునఉన్నవాడవు. నీదిఅఘర్నిత - యజనీయనామము. ఆ
నామముననేనిన్ను ఉత్తర వేదిననిలుపుచున్నాను.(మూడవ, నాలుగవసారి మట్టిని
తెచ్చిపోయవలెను.)

మృత్తికా!నిన్ను దేవతలప్రీతి కొరకు తెచ్చినాను.

10.(ఉత్తర వేదిన నిర్మించుచు)హే వాక్! నీవు శత్రువులనుదునుమాడు సింహిని.దేవతల
కొరకునీవు వేది రూపముదాల్చుము. (వేదినశుద్ధి చేసి) హేవాక్! నీవు
శత్రువులనుదునుమాడు సింహిని.వేదీ! నీవు శుద్ధివగుము.నీవు శత్రువునుదునుమాడు
సింహిని.వేది! నీవు దేవతలకొరకు అలంకృతవగుము.(నీళ్లు చల్లినేలను
చదునుచేయవలెను)

11.ఉత్తరవేదీ! వసువులసహితుడైనఇంద్ర ఘోష నామ దేవతనీకు తూర్పు దిక్కు
నుండివచ్చు ఆపదలనునివారించవలెను.వీకాదశరుద్ర సహితుడై శేష జ్ఞానము
గలవరుణుడు నీకు

పడమటిదిక్కు నుండి వచ్చుఆపదలను నివారించవలెను.పితరుల సహితుడైనయముడు
నీకు దక్షిణదిశ నుండి వచ్చుఆపదలను నివారించవలెను.ద్వాదశ ఆదిత్య సహితుడై శ్వ కర్మ
నీకు ఉత్తరమునుండి వచ్చుఆపదలను నివారించవలెను.(నీళ్లు పోసి
వేదినీఅలకవలెను)ఇప్పుడు ఈ నీరు మురికియైనది.పారబోయదగినదిఅయినది. దీనిని
యజ్ఞవేదనుండి పరిహరింతును.

(నీరుపారబోయవలెను)

12.వేదికా! నీవు సింహిని.ఇది నీ హం. నీంఆదిత్యుని ప్రసన్నునిచేయు సింహినిస్వాహా.
నీవు బ్రాహ్మణ,క్షత్రియులనుప్రసన్నులను చేయుసింహిని స్వాహా,నీవు మంచి
సంతానము,అన్నమును ప్రసాదించుసింహిని స్వాహా.

వేదికా!నీవు సింహిని.యజమానికి శుభములుకలిగించుటకు దేవతలనుతీసికొని రమ్ము
స్వాహా.

హోమమందున ఆహుతులుఇచ్చుటకు ఘృతమునిండు జాహువా!సర్వ భూత
కళ్యాణముకొరకు నిన్ను ఎత్తి ఆహుతులుఅర్పింతును.

13.మధ్య పరిధీ!నీవు అత్యంత స్థిరమవు.పృథిని దృఢపరచుము.దక్షిణ పరిధీ! నీవుఅటల
యజ్ఞమునస్థిరమవు. అంతరిక్షమునుదృఢపరచుము.ఉత్తర పరిధీ! నీవుఅగ్ని
యజ్ఞమునస్థిరమవు. ద్యులోకమునుస్థిరపరచుము.

(గుగ్గులాదియజ్ఞ సంభారము- గొర్రె వెంట్రుకలగుచ్ఛమును వేదికమధ్యమునవేయవలెను.)

14.యజమాని ంద్వాంసుడు,మహామహుడు.అతని ఋత్విజాలుంద్వాంసులు.
మహామహులు.వారు యజ్ఞ కర్మమునుతమ మనసులనులగ్నము చేయుదురు.ీరు తమ
బుద్ధులనుకూడ యజ్ఞమునలగ్నము చేయుదురు.

‘బ్రహ్మ’అను ఒక ఋత్విజాడుప్రజ్ఞావంతుడు.అతడు ఆరుగురు
వషట్కర్తలనుయజ్ఞకర్మముననియోగించును.

ఇదిసంతృప్తి దేవుని మహిమాన్వితస్తుతి.సంతానైస్వాహా.

15.ంష్టువు దీనినంతటినిఅతిక్రమించినాడు.అతడు మూడుమారులుతన
పాదమునుఉంచినాడు. అతని పాదన్యాసమందేసమస్త లోకములునిలిచిఉన్నా.
అట్టింష్టువునకు స్వాహా

(దక్షిణహార్ధాన శకటమార్గమున బంగారముఉంచి అధ్వర్యు అచటనేఆహుతి ఇవ్వవలెను)

16.ద్యావాపృథ్వులారా! ంరుజలవతులు- గోవతులు. యజమానికియజ్ఞమునకువలసిన
సామగ్రిప్రసాదించువారు.

ంష్టో!నీవు స్వకిరణములచేద్యావాపృథ్వులనుస్తంభింపచేసినావు.పృథ్విని భరించినావు.అట్టి
కిరణములకుస్వాహా.

(ఉత్తరహార్ధాన శకటమార్గమున బంగారముఉంచి ప్రతిప్రస్థాతఅచటనే
ఆహుతులుఅర్పించవలెను)

17.(ప్రస్థాత హుతశేష ఘృతమును యజమానపత్నికి ఇచ్చును.ఆమె ఆ
ఘృతమునుహార్ధాన శకటపురెండు ప్రక్కలకు పూయును)

అక్ష,ధురములారా! ంరు దేవతలందుంఖ్యాతలందుంఖ్యాతలు. ంరు యజ్ఞమునుగురించి -
దేవతలకుప్రకటించండి.యజ్ఞమునునిర్వహింపచేయండి.ప్రకర్షమున ముందుకుసాగండి.
ంరు యజ్ఞమునుపైపైకి దేవతలవద్దకు చేర్చండి.ంరు యజ్ఞమునకుటిలముగా
ప్రవర్తించరాదు.

గృహస్వరూపశకటాభిమానినీదేవతలారా! యజమానిగృహమున గోవులుసంపన్నలై
ఉండవలెననిపలుకండి. ంరు యజమానిఆయువును - అతనిసంతానమునకు
నష్టపరచకండి.ంరు ఇచట పృథ్వి యొక్కశ్రేష్ఠ స్థానమగు యజ్ఞమునఆనందించండి.

18.నేను ంష్టువు ంర కార్యములనువర్ణించుచున్నాను.ంష్టువు దీర్ఘపాదములవాడు. అతడు మూడుఅడుగులు వేసినాడు.భూయ, లోకములకొలతలు వేసినాడు.ఉత్తమ స్థానమగుదేవలోకమునుస్తంభింపచేసినాడు.అట్టి ంష్టువునకుస్వాహా. (దక్షిణ శకటపుముందున్న బండినిఎత్తి ఉంచు కర్రలనుభూయ ంద నిలుపవలెను.)

19.ంష్టో! ద్యులోకము,భూలోకము, మహర్లోకము,ంస్తృత అంతరిక్షములనుండి నీ రెండు చేతులందుధనము నింపుకొనుము.అట్లు తెచ్చినదానిని నీ కుడి - ఎడమచేతులతో మాకుఅందించుము. ంష్టవేస్వాహా.

(ఉత్తరముననిలిచి ఉన్న హంధానశకటపు ఎత్తి ఉంచుకర్రలను ఆనించిబండిని నిలుపవలెను.)

20.ంష్టువు అత్యంతబలంర్యములుగలవాడు. అతడుసర్వత్ర సంపూజ్యాడు.అతడు గుహలోఉన్న సింహమువలెను, బయటనున్నసింహము వలెనుభయంకరుడు. అతనిమూడు ంక్రమములందేలోక - లోకాంతరములు- నిలిచి ఉన్నం.

(మధ్యభాద్యమును ముట్టుకొనవలెను)

21.(రెండు హంధానశకటముల గూళ్ళనుముట్టుకొని) ంరు ంష్టువులలాటము వంటివారు.(రెండు ఇరుసులను తాకి)ంరు ంష్టువు పెదవులవంటివారు. (పగ్గమునుతాకి) నీవు ంష్టువు సంధాత్రిం.(ముడివేయుచు)నీవు ంష్టువు స్థిరత్వమవు.

హంధానమంటపమా! నీవుంష్టు దేవతాకమవు.నేను నిన్ను ంష్టుదేవుని నింత్తముతాకుచున్నాను.

22.అబ్బీ! నేను సంతాదేవుని ఆజ్ఞానువర్తిని.నేను నిన్ను అశ్వినులబాహువులతోపూష హస్తములతోనూపట్టుకొను చున్నాను.నీపేరు అబ్బి - నేలనుత్రవ్వ కర్రసాధనము.నిన్ను చేతపట్టినాలుగు గుంతలు త్రవ్వరాక్షసుల గొంతులు కోయుదును.

(తూర్పునప్రారంభించి దక్షిణశకటము క్రింద నాలుగుదిశలందు నాలుగు‘ఉపరవము’ లనుగుంతలు త్రవ్వవలెను)

ఉపరవనామగర్తలారా! ంరు మహానులు.మహా ధ్వనిచేయువారు. బృహద్రవకర్తఇంద్రుని నింత్తముమహా ధ్వనినిఉచ్చరించండి.

23.స్తోతలారా! రాక్షసులనువధించునదియు- కృత్య రూప అస్థికేశాదులనుధ్వంసము చేయునదియు- ంష్టు సంబంధి స్తుతినిఉచ్చరించండి. నాశత్రువులు కృత్యనుపాతిపెట్టినారు.

నేనుదానిని పెరికి పారవేయుదును.

(దక్షిణశకటము క్రింద త్రవ్వనమొదటి గుంతనునీళ్లతో కడుగ వలెను.)

నాతోసములైన శత్రువులుపూడ్చిన కృత్యాదులను పెరికి పారవేయుదును.(రెండవ గుంతనుశుభ్రము చేయవలెను.)

నాసహోదరులును- సహోదరులు కానివారునుపాతిన కృత్యాదులను పెరికి వేయుచున్నాను.(నాలుగవ గుంతనుశుభ్రము చేయవలెను.)

పరాజయంప్రాప్త్య పలాయమానౌరాక్ష సైరింద్రాది పధార్థమభిచారరూపేణ భౌనకానిఖాతాఅస్థికేశనఖాది పదార్థాఃకృత్యా ంశేషాః ” అనియాస్కుడు,

రాక్షసులుఓడినారు. పారినారు. వారు ఇంద్రాదిదేవతలనువధించుటకుఅభిచారము చేసినారు.ఎముకలు, వెంట్రుకలుగోళ్ళు నేలలోపాతిపెట్టినారు. వానిని‘కృత్య’ అందురు.

ఓడినవాడుబలహీనుడు,గెలిచినవాడు బలవంతుడు,బలహీనుడు,బలవంతునింద పగ తీర్చుకొనలేడు.కాని అంతవరకు అతనికసి తీరదు. మనశ్శాంతిఉండదు. కసి తీర్చుకొనుటకు- తనను ఓడించినవారివే అని భాంచి- అస్థికేశాదులను పాతిపెట్టిడారట చెందుటమానవ సమాజము.

అభిచారమురాక్షసంద్య అనుచున్నాడు!అయినను ఇది మానవమనస్తత్వము- మానవ బలహీనతకుసంబంధించినదిగాతోచుచున్నది.

శత్రువులుఎన్ని ంధములోచెప్పినాడు. 1. సాధారణశత్రువులు 2. సమానశత్రువులు 3. సహోదరాదిశత్రువులు 4. బంధుశత్రువులు.

24.(క్రమముగా ఒక్కొక్క గుంతనుస్పృశించి యజమానిఅనవలసినది)

ప్రథమగర్తా!నీవు స్వరాటువు. శత్రువునునష్టపరచు దానవు.

రెండవగర్తమా! నీవు సత్రరాట్టువు.అభిమాన శత్రువునునష్టపరచుదానవు.

మూడవగర్తమా! నీవు జనరాట్టువు.రాక్షస నాశకవు.

నాలుగవగర్తమా! నీవు సర్వరాట్టువు.సర్వశత్రునాశకవు.

(స్వకీయమేవరాజ్యం యస్య సః స్వరాట్అని ఉవటుడు. తనరాజ్యము కలవాడుస్వరాట్టు. అట్లే సత్రరాట్టు- జనరాట్టు - సర్వరాట్టు)

25.గర్త చతుష్టయమా!ీరు ంష్టుసంబంధులు.రాక్షసాదులను - కృత్యాదులను,కేశాదులను నష్టపరచువారు.ంమ్ములను జలముచేకడుగుచున్నాను.

గర్తచతుష్టయమా! ఏరు ంష్టు సంబంధులు. రాక్షసాదులను, కృత్యాదులను- అస్థికేశాదులను నష్టపరచువారు. ఏలో ఉన్న అపరిశుద్ధజలమును తొలగించుచున్నాను.

గతచతుష్టయమా! ఏరు ంష్టు సంబంధులు, రాక్షసాదులను - కృత్యాదులను- అస్థికేశాదులను నష్టపరచువారు. ఏ ఏద దర్భలు పరచుచున్నాను.

గర్తచతుష్టయమా! రాక్షసఘాతకులగు ఏ రెండురెండింటి ఏద రెండుఫలకములు పెట్టుచున్నాను.

గర్తచతుష్టయమా! ఏరు ంష్టు సంబంధులు- రాక్షసాదులను - కృత్యాదులను- అస్థికేశాదులను నష్టపరచువారు. ఏ ఏద పెట్టినఫలకములను మట్టిచేకప్పుచున్నాను.

(ఫలకముల ఏది మట్టి ఏద కృష్ణాజినమును పరచవలెను)

చర్మమా! నీవు ంష్టు సంబంధి.

(చర్మము ఏద సోమరసము పిండురాళ్లను ఉంచవలెను)

శిలలారా! ఏరు ంష్టు సంబంధులు.

26. అగ్నీ! నేను సంతాదేవుని ఆజ్ఞానువర్తిని. అశ్వినుల బాహువులతోను- పూష హస్తములతోను నిన్ను అందుకొనుచున్నాను. నీవు స్త్రీ రూపపు. నీద్వారా ఉదంబర శాఖను నాటుటకు గొయ్యి త్రవ్వటద్వారా రాక్షసులను గొంతువరకు నరుకుచున్నాను.

యవధాన్యమా! నీవు యవపు. వేరుచేయుదానపు. నీవు మమ్ము ద్వేషించరాదు. అదాతలను మానుంచి దూరము చేయుము.

ఉదంబరశాఖయొక్క అగ్రభాగమా! ద్యులోకప్రాప్తి కొరకు నిన్ను జలముతో శుద్ధిచేయుచున్నాను. మధ్యభాగమా! అంతరిక్ష ప్రాప్తి కొరకు నిన్ను జలమున శుద్ధిచేయుచున్నాను. మూలభాగమా! భూలోక ప్రాప్తి కొరకు నిన్ను జలమున శుద్ధి చేయుచున్నాను. పితృజనులుండు స్థానము క్రవ్యాదులనుండి పత్రమగును.

గర్తమా! నీవు పితృజనుల నివాస స్థానమవు. (గర్తకు పూర్వ, ఉత్తర దిశలందు అగ్రభాగములు ఉండునట్లు దర్భలు పరచవలెను.)

27. ఉదంబరశాఖా! నీవు ద్యులోకమును నిలుపుము. మధ్యభాగమా! అంతరిక్షమును నిలుపుము. మూలమా! పృథ్వీని దృఢపరచుము.

శాఖా! వాయువు నిన్ను గుంతలో నాటవలెను. తమ ధారక ధర్మమునంత్రావరుణులు నిన్ను గుంతలో నాటవలెను. నీవు బ్రాహ్మణుని సంతోష పెట్టుదానవు. క్షత్రియుని

సంతోష పెట్టుదానవు. ధనముఅన్నము ప్రసాదించుదానవు.నిన్ను నేను
గుంతలోనాటుచున్నాను.

హేశాఖా!నీవు బ్రాహ్మణునిదృఢపరచుము.క్షత్రియుని దృఢపరుచుము.ఆయువును
దృఢపరచుము.యజమాని సంతానములనుదృఢపరచుము.

28.హేశాఖా! నీవుగట్టిగా నాటుకొనుము.యజమాని తనఇంట పశువులు,
ప్రజలతోవర్ధిల్లవలెను.

(శాఖలోపిల్ల శాఖ సంధివద్దఆహుతి అర్పించి)ఘృతమున ద్యావాపృథ్వలనుపూరింపుము.

(ఉదంబరశాఖను పాతిన చోటదాని ిద మంటపమునిర్మించవలెను)మంటపమా!
నీవుఇంద్రునకు నీడ ఇచ్చుదానవు.యజమాని, ఋత్విజాదులకునీడనిచ్చుదానవు.

29.స్తుతులచే ప్రాప్యూడవగుఇంద్రా! మా స్తుతులునిన్ను నలువైపులనుండి క్రమ్ముకొనవలెను.

స్తుతులువర్ధన శీలలు- ప్రియంవదలు.అం నీకు హర్షదాయకములుకావలెను.

30.బంధనరజ్జువా!నీవు ఇంద్రుని బంధకమవు.(గ్రంధీ! నీవు ఇంద్రునినిలిపి ఉంచుదానవు.

మండపమా!నీవు ఇంద్రసంబంధిం.(హంర్ధాన మండపపువాయవ్య కోణపు ఉత్తరభాగమున
అగ్నిధ్రుమనుపేరుగల అగ్ని స్థానమునుచేసి - దానిని స్పృశించి)అగ్నిధ్ర స్థలమా!నీవు
ంశ్వేదేవతలసంబంధిం.

31.అగ్నిధ్రీయ ధిష్ఠ్యే!నీవు ంభు మరియుప్రవాహరణ నామముగల దానవు.
హోతృధిష్ఠ్యే!నీవు వహ్నిలేకహవ్యవాహననామము గలదానవు.మైత్రావరుణ ధిష్ఠ్యే!నీవు
శ్వాత్ర - ప్రచేతనామము గల దానవు.బ్రహ్మణచ్చంసిధిష్ఠ్యే! నీవు
ంశ్వవేదనామముగలదానవు.

(అగ్నినిప్రతిష్ఠించుటకుఏర్పరచిన మట్టివేదికలనుధిష్ఠ్యలు అందురు)

32.పోతృధిష్ఠ్యే! నీవుఉశిక మరియు కం నామముగల దానవు. నేష్ఠృధిష్ఠ్యే!నీవు అంధారి
మరియుబంభారి నామముగల దానవు. అచ్చావాకధిష్ఠ్యే!నీవు అవస్య -
దువస్వాన్నామము గల దానవు.

(ధిష్ఠ్యవేదికల తరువాతఉత్తరవేది యొక్కదక్షిణ భాగమునమార్జాతీయ
వేదికలునిర్మింపబడును)

మార్జాతీయవేదీ!నీవు శున్యవు.మార్జాతీయమవు.ఉత్తరవేదినున్నఆహవనీయమా!నీవు
సామ్రాట్టువు.కృశానవు. బహిష్పవమానదేశమా! నీవు పరిషద్యవు.పవమానవు.

చాత్వాలమా!నీపేర్లు నభము- ప్రతక్వము. శయిత్రిమా!నీవు మృష్ట-హస్యసూదన
నామకుడవు.ఉదంబరశాఖా! నీవుఋతుధామ - స్వజ్యోతిసంజ్ఞాడవు.

33.బ్రహ్మ ఆసనమా!నీవు సముద్ర - ంశ్యవచనామకవు- సమస్త యజ్ఞమునుపర్యవేక్షించు
బ్రహ్మకూర్పుండుస్థలము.

ప్రాచీనవంశశాలా ద్వారము వద్దఉన్న అగ్ని! నీవు అజసకపదవు.

ప్రజాహితఅగ్ని! నీవు ఆహీయమాన,మూలభూతఅహిబుధ్న్యమవు.

సదనమా!నీవు వాక్ స్థానమవు.వాణి ద్వారా కర్మచేయుస్థానము. నీవు
ఇంద్రసంబంధి.సదనమవు.

యజ్ఞద్వారమువద్దనిలిపిన ఉదంబరఉభయ శాఖలారా! మీరు నన్ను
బాధించరాదు.మార్గపాలక సూర్యా! మార్గమధ్యమందున్ననన్ను
వర్ధిల్లచేయుము.దేవలోకమునకుదారి తీయు యజ్ఞమార్గమునాకు శుభంకరము కావలెను.

34.ఋత్విజాలారా! మీరు నన్ను స్నేహదృష్టితోచూడండి.

దిష్ఠ్యలారా! మీరు స్తుతియుక్త ధిష్ఠ్యనామకులు.స్తుతి సహితులు,సమస్తుతులు కండి.

అగ్నులారా! మీరు మీ ఉగ్రతేజోపుంజములనుండినన్ను రక్షించండి.నాకు
ధనాదులుఅందించండి. నన్నుపరిపూర్ణుని చేయండి.నన్ను రక్షించండి.నా
నమస్కారములుఅందుకొనండి నన్నుబాధించకండి.

35.ఆజ్యమా! నీవు అనేకరూపజ్యోతి. దేవతలకుఉద్దీపకుడవు.

సోమమా!నీవు మమ్ము శరీరచ్ఛేది.రాక్షసులనుండి - ద్వేషించువారినుండి- శత్రుకృత
దౌర్భాగ్యములనుండి రక్షించువాడవు. ంటన్నింటినుండితప్పుకొనుటకు నీవేంశాల
రక్షకుడవు. సోమాయస్వాహా.

ప్రియతములగుసోమ ఘృతములకుస్వాహా.

36.అగ్నిదేవా! నీవు సమస్తధనమార్గములుతెలిసినవాడవు.మమ్ము సన్మార్గమునధనప్రాప్తి
వైపునడిపించుము. మానుండికుటిల పాపములనుదూరము చేయుము.మేము నీకు
అధికాధికముగానమస్కరించుచున్నాము.నమస్కారములుచెప్పుచున్నాము.

37.ఈ అగ్ని మా కొరకు ధనముకలిగించవలెను.శత్రుదమనుడైమాకు
అగ్రగాంకావలెను.అన్నము కొరకగు యుద్ధములందుఈ అగ్ని మా కొరకు
అన్నములనుజయించవలెను.అగ్ని అత్యంత ప్రసన్నుడైశత్రువులనుగెలువవలెను.అగ్నయే
స్వాహా(అగ్నిద్రీయధిష్ఠ్యలో ఒక ఆహుతిఅర్పించవలెను)

38.ంజ్ఞో! నీవు ంస్తృతముగపర్యటించుము.మా నివాసమున ంశాలస్థానము ఏర్పరచుము

ఘృతయోనిఅగ్నీ! నీవు ఘృతపానముచేయుము. యజ్ఞపతియజమానిని ఆపదలనుండి దాటించుము.అగ్నయే స్వాహా

(ఆహవనీయాగ్నికిఆహుతి అర్పించవలెను)

39.సంతృదేవా! ఈ సోమమునీ దక్షిణలందున్నది.సోమమును రక్షింపుము.సోమమును రక్షించినపుడుఅసురులు నిన్ను హింసించకుండవలెను.

సోమదేవా!నీవు ఇంద్రాది దేవతలకువారివారి భాగములరూపమున అందినావు.(కట్టిపెట్టినకృష్ణాజినము ంప్పిసోమమును తీయవలెను)

యజమానినగునేను ధన అన్నాదులతోనావారిని చేరుకున్నాను.ఇది దేవతలకొరకగు ఆహుతి -స్వాహా నేను స్వయముగా- ఇప్పుడు - వరుణ పాశములనుండింముక్తడనగుచున్నాను.“ **వరుణస్యపాశాన్ముచ్ఛేయే**”

40.వ్రతపాలక అగ్నీ!ఇంతవరకు నేను నీసంరక్షణలందున్నాను.వ్రతమును పూర్తిచేయించగల నీస్వరూపము నాలో లీనమైఉండెను. ఇప్పుడు మరలనీ స్వరూపమును నీవేగ్రహించుము.ఇంతవరకు నాదేహమునీలో లీనమై ఉండెను.దానిని మరల నాదేహమునప్రవేశపెట్టుము.

వ్రతములస్వాం! మన ఉభయులవ్రతములు,వ్రతనియమములుసమాప్తమైనం. దీక్షాస్వాంసోమము నా దీక్షనుఆమోదించినాడు. తపములస్వాం ఉపసదాగ్ని నా తపములనుఆమోదించినాడు.

41.ంజ్ఞో! నీవు ంక్రంపుము.మా నివాసమునకు ంశాలస్థానము ఏర్పరచుము.

ఘృతయోనిఅగ్నీ! ఘృతపానము చేయుము.యజ్ఞపతి యజమానినిఆపదలనుండి దాటించుము.అగ్నయే స్వాహా.

(యూపముకొట్టుటకు వెళ్ళుచుఆహవనీయాగ్నికిఘృతాహుతి అర్పించవలెను.)

42.(యజ్ఞస్తంభముచేయుటకు అడంలోచెట్టుకొట్టుటకువెళ్ళిన వడ్రంగిఆజ్య శేషసహితుడైఅనవలసినది)

యూపయోగ్యవృక్షమా!అడంలోని అన్ని చెట్లనుండిచి నేను నీవద్దకువచ్చినాను. ఇతర

వృక్షములజోలికి పోలేదు.ఇతర వృక్షములకన్న నీవే నాకు శ్రేష్ఠముగాకనిపించినావు.

వనస్పతిదేవా!ఎంతో ప్రీతితో మేమునిన్ను సేంచుటకువచ్చినాము. దేవపూజమరియు
యజ్ఞంకొరకు నిన్ను పూజింతుము.

(చెట్టుపైద దర్బలుంచి)దర్బఓషధులారా!పేరు ఈ వృక్షమును రక్షించండి.(గొడ్డలిచే
కొట్టుచు)పరశూ! నీవు ఈ వృక్షమునుబాధించకుము.

43. (తెగి పడుచున్న వృక్షమును సంబోధించి)

నీవు భూలోకమును పెళ్లగించకుము. అంతరిక్షమును బాధించకుము. ఇక నీవు నేల పైద
శయనింపుము. పదునైన ఈ పరశువు నిన్ను దేవతలకు ఉపయోగపడు పరమ సౌభాగ్యము
కలిగించినది.

వృక్షదేవా! నీవు శతశాఖలు కలిగి పత్రపుష్పములు గల దానవగుము. మేము సహితము
పుత్ర, పౌత్రాదుల కూడి సహస్రశాఖసమముగా వర్ధిల్లుదుము.

(చెట్టుపడి ఉన్నచోట ఆహుతి అర్పించవలెను)

అతస్త్యం దేవ వనస్పతే శతవల్శోరోహ

సహస్ర వల్శానివ వయం రుహేమ!!

దాశరథి రంగాచార్య రచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

ఆతిథ్యాత్ స్థాణుహోమాంతమను అయిదవ అధ్యాయము సమాప్తము

సర్వేపి సుఖినస్సంతు.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

అధారం స్వర్గ ంద్యానాం హయగ్రీవ ముపాస్మహే ॥

ఆరవ అధ్యాయము

1. దేవస్యత్వా సంతుః ప్రసవే అశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్టేహస్తాభ్యాం!

ఆదదే నార్యసీదమహం రక్షసాం గ్రీవా అపి కృంతాయ!

యవోసి యవయాస్మద్యేషో యవయరాతీర్దివేత్వంతరిక్షాయ

త్యా పృథివ్యైత్యా శున్తాంతోకాః పితృషదనాః పితృషదనమసి!!

(యజ్ఞస్తంభమును పాతుటకు గుంత త్రవ్వటకు అబ్రీని ఎత్తి)

అబ్రీ! నేను సంత ఆజ్ఞానువర్తిని. అశ్వినుల బాహువుల తోను, పూషహస్తములతోను నిన్ను పట్టుచున్నాను. నీవు స్త్రీరూపవు. గుంత త్రవ్వటకు నిన్ను మరల మరల నేల ంద పొడుచుచు రాక్షసుల తలలు ఉత్తరించుచున్నాను.

(యవలను నీళ్లలో వేసి) యవలారా! ంరు దూరము చేయు స్వభావము కలవారు. మానుంచి ద్వేషమును దూరము చేయండి. అదాతలను దూరము చేయండి.

(యూపమును ప్రోక్షణ చేయుచు) యూపఅగ్రభాగమా! ద్యులోకము కొరకు నిన్ను శుద్ధి చేయుచున్నాను. యూపమధ్యమా! అంతరిక్షము కొరకు నిన్ను శుద్ధిచేయుచున్నాను. యూపమూలమా! పృథ్వి కొరకు నిన్ను శుద్ధి చేయుచున్నాను.

(గుంతలో నీరు పోయుచు) పితృజనులను ప్రతిష్ఠించు స్థలము పావనమగును గాత.

(గుంతలో తూర్పు, ఉత్తరదిశలకు అగ్రములు ఉండునట్లు దర్బలు పరచవలెను)

దర్బయుక్త గర్తమా! నీవు పితృజనులు స్థిరపడు స్థానమవు.

2. (స్తంభమును గుంతలోనికి దింపుచు) యూపమా! నిన్ను పైకి లేపుటకు నిన్ను మధ్యన పట్టిన వారిని నీవు స్వర్గమునకు చేర్చగలదానవు. నీవు సుఖముగా గర్గయందు ప్రవేశించగలదానవు. మేము యూపమును గర్తమున స్థాపించుచున్నామని గర్తము ఎరుగవలెను. గర్తమా! యూపము నీ ంద స్థిరపడును.

యూపమా! సంత నిన్ను మధుర వర్షజలమున - ఘృతమున - తడుపును గాత. సుఫలయుక్త ఓషధుల కొరకు నేను నిన్ను గర్తలోనికి దింపుచున్నాను. నీవు నీ అగ్రభాగమున ద్యులోకమును స్పృశించుము. మధ్యభాగమున అంతరిక్షమును పూరింపుము. మూలభాగమున పృథ్విని దృఢపరచినావు.

3. యూపమా! నీమూలమున మేము ఉత్తమ లోకములకు చేరవలెనని కోరుచున్నాము. ఆ లోకములందు పొడవు కొమ్ముల గోవులు - కలసి వెలుగు కిరణములు ఉండును. అచ్చట ఆ మహాస్థానమున - ంష్టువు పరమపదము పూర్తిగా ప్రకాశించును.

(యూపమును గర్తమున పూడ్చుచు) యూపమా! నీవు బ్రాహ్మణులకు లభించుదానవు. క్షత్రియులకు లభించు దానవు. ధనము, అన్నము మున్నగునం ప్రసాదించుదానవు. నిన్ను నేను గర్తమున దింపుచున్నాను.

యజ్ఞయూపమా! నీవు బ్రాహ్మణులను దృఢపరచుము. క్షత్రియులను దృఢపరచుము. ఆయువును దృఢపరచుము. మా సంతానములను దృఢపరచుము.

4. ఋత్విజాలారా! ంష్టువుయొక్క ంరకర్మలను చూడండి. అతడు సమస్త కర్మలను తనయందు ఉంచినాడు. ంష్టువు ఇంద్రునకు పరమ అనుకూలయిత్రుడు.

5. ద్యులోకమందు వ్యాపించియున్న నక్షత్రమండలమును మన చక్షువులు చూచును. అట్లే ంద్వాంసులు ంష్టువు యొక్క పరమ పదమును నిత్యము దర్శింతురు - “ **సదా పశ్యంతి సూరయః** ”

6. (కుశలతో పేనిన త్రాటితో పుంభవు నాభి భాగమును మూడు సార్లు - వరుసలు -చుట్టి) యూపమా! నీవు త్రాటిచే పరివేష్టితము చేయబడినావు. దేవతల ప్రజయగు మరుద్గణములు - పశువులు - నిన్ను పరివేష్టించును గాత. మానవుల గో, అశ్వాదిధనము ఈ యజమానిని పరివేష్టించవలెను.

స్వర్గములారా! మీరు ద్యులోకపుత్రులు.

యూపమా! పృథియందు ఇది నీ ఆశ్రయస్థానము. అరణ్యమున పుట్టిన పశువులు నీ భాగవువారు.

7. తృణమా! నీవు సంపమునుంచి రక్షించు యిత్రుడవు. (గడ్డిపోచతో పశువును ముట్టి) దేవతల ప్రజనగు పశువా!

స్వర్గమును ఇచ్చునట్టి అగ్ని సోముల హంరూపము దేవతలకు అందవలెను.

త్యష్టదేవా! నీవు యజమానికి ధనము ప్రసాదించుము.

పశువా! హంరూపములగు నీ మాంసాదులను దేవతలు ఆస్వాదింతురుగాక.

8. క్షీరాది ధనములుగల గోవులారా! యజమాని ఇంట సుఖముగా ఉండండి. బృహస్పతీ! నీవు యజమాని ఇంటి గవాది ధనములను భరించుము.

దేవతల పశుహంవగు పశువా! నిన్ను యజ్ఞపు బంధనములచే బంధింతును. (పశువు కొమ్ములకు కుశలత్రాటితో కట్టవలెను) ఇక శయిత నిన్ను వశపరచుకొనును గాత.

(శయిత - యజ్ఞపశువుయొక్క హృదయ స్థాన వపను వండువాడు)

9. పశువా! నేను సంతృప్తదేవుని ఆజ్ఞానువర్తిని. అశ్వినుల బాహువులతోనూ, పూషహస్తములతోనూ, అగ్నిసోములకు ప్రీతికరుడవగు నిన్ను - యూపమునకు కట్టుచున్నాను. (పశువును యూపమునకు కట్టవలెను) నిన్ను నేను జలము దర్భలు మున్నగు ఓషధులచే ప్రోక్షించుచున్నాను. (దర్భలతో పశువుపైద నీరుచల్లవలెను) దేవతల హంయగుటకు నీ తల్లి నిన్ను అనుమతించును గాత. తండ్రి అనుమతించును గాత. సోదరుడు అనుమతించును గాత. ఒకే మందలో పుట్టిన నీ యిత్రులు అనుమతింతురు గాత. అగ్ని సోములకు ప్రీతి కరమవగు నిన్ను ప్రోక్షించుచున్నాను.

10. పశువా! నీవు నీరు త్రాగుదానవు, (పశువు నిన్ను ఉదరాది భాగములను ప్రోక్షించవలెను)

నిన్ను జలదేవత పత్రము చేయవలెను. (పశువు ఏద అంతట జలము చల్లవలెను)

పశువా! నీప్రాణము బ్రహ్మప్రాణములందు చేరవలెను. నీ అంగప్రత్యంగములు - యథాంధి - ఆయా యజనీయ దేవతలందు చేరవలెను. ఈ యజమాని అభీష్ట స్వర్గాది ఆశిషములతో చేరును గాత.

11. (శుత చేతినుంచి 'అసి', 'స్వరు' లను తీసికొని వానిని ఘృతమున ముంచి) అసి, స్వరులారా! ఘృతమున తడిసిన మీరు ఈవధ్య పశువును రక్షించండి.

ధన కామనాయుక్త స్తుతివాణీ! నీవు యజమానికి ప్రియములగు ధనాదులు అందించుము యజమానిలో ప్రవేశింపుము.

స్తుతీ! నీవు వాయుదేవుని ప్రీతికి పాత్రవగుము. ఈ వధ్యపశువును శాల అంతరిక్షమున ఉండు రాక్షసాదుల నుండి రక్షింపుము. నీవు స్వయముగా ఈ పశుహంతో దేవతలను యజించుము. వధ్యపశువు శరీరముతో ఐక్యమగుము.

వర్షము వలన కలిగిన తృణమా! ఈ యజ్ఞస్వామి యాజమానిని ఫలయుక్త యజ్ఞమున నిలుపుము. (పశువుక్రింద నేలమీద గడ్డి వేయవలెను) “ స్వాహా దేవేభ్యో దేవేభ్యః స్వాహా ”

(స్వరు - యూపస్తంభము కొట్టగా మిగిలిన ముక్క)

12. (పశువు చర్మము ండదీయు పరికరములతో త్రాటిని పశువును కట్టుటకు - నేలమీదవేసి) రుజ్జువా! నీవు సర్పాకారమవుకాకుము. అజగర ఆకారము దాల్చుకుము.

(చేత నీటికుండ పట్టి నడుచు యజమాన పత్నిని పశువు వద్దకు తీసికొని పోయి ప్రస్తోత

శాల ఆకాశమును అందుకొను యజ్ఞమా! నమస్కారము. నీవు శత్రురహితుడవై సమాప్తిని చేరికొనుము. యజ్ఞమార్గమున ప్రాప్తమగు ఆహుత ఘృతదారులను అనుసరించిసాగుము. “ఘృతస్య కుల్యాఉపఋతస్య పథ్యా అను”

13. కాళ్లు చేతులు కడుక్కొను జలమున్న ఘటమా! నీవు పరిశుద్ధవు. ఈ పశువును పరిశుద్ధము చేయుము. దీనిని దేవతలకు చేరు అర్హత కలిగించుము. దేవతల మధ్యనున్న మేము ఆ దేవతలచే ఎల్లప్పుడు పరివేష్టితములము కావలెను.

14. (యజమాన పత్ని మృతపశువు వద్ద కూర్చొని) పశువా! నేను నీ నాలుకను శుద్ధిచేయుచున్నాను. (నీరు ముఖమునకు అంటించవలెను.) పశువా! నేను నీ ప్రాణములను శుద్ధిచేయుదును. (నాసికారంధ్రములకు నీటిని అంటించవలెను.) పశువా!

నేను నీ కనులను శుద్ధిచేయుదును. (కనులకు నీరు అంటించవలెను) పశువా! నీ చెవులను శుభ్రము చేయుదును.

(చెవులకు నీరు తాకించ వలెను) పశువా ! నేను నీ నాభిని శుద్ధిచేయుదును. (నాభికి నీరు తాకించవలెను) పశువా! నేను నీ శిశ్నమును శుద్ధిచేయుదును. (పశువు అంగమునకు నీరు తాకించవలెను.) పశువా! నేను నీ గుదమును శుద్ధి చేయుదును. (గుదమునకు నీరు తాకించవలెను.) పశువా! నేను నీ పాదములను శుద్ధిచేయుదును. (పశువు నాలుగు పాదములకు నీరు ముట్టించవలెను)

15. (కాళ్లు చేతులు కడుగు నీటి కుండలోని నీటితో యజమాని - అధ్వర్యు- యజమానపత్ని

కడుగుకొని - పశువును శుద్ధిచేయవలెను. కుండలో దుగిలిన నీటిని పశువుపై చల్లి యజమాని)

పశువా! నీమనసు ంకసించవలెను. నీ నాలుక ప్రసన్నము కావలెను. నీ ప్రాణము ంకసించవలెను. నీ కన్నులు ప్రఫుల్లములు కావలెను. నీ శ్రవణశక్తి వర్ధిల్లవలెను.

పశువా! బంధనాదులచే నీ ంషయమున క్రూరముగా ప్రవర్తించుట జరిగినది. వధాది కృత్యములు నిర్వహించుట జరిగినది. ఆ బాధలన్నియు నిన్ను ండిచిపోవును. హోషయములగు నీ అంగములన్నియు పరిశుద్ధములు కావలెను. రాత్రింబవళ్లు మొదలుకొని సర్వకాలములు నీకు కళ్యాణ ప్రదములు కావలెను.

(మూడు దర్బలను పశువు రొమ్ముపైద పెట్టి) ఓషధులారా! ఈ పశువును రక్షించండి. (కత్తిచేతపెట్టి) ఖడ్గమా! నీవు ఈ పశువు ఆత్మకు దుఃఖము కలిగించకుము. (పశువు రొమ్ము దగ్గరి చర్మమును చీల్చవలెను)

16. (పశువు చర్మము తీయకముందు పశువు రొమ్ముపైద దర్బలు పెట్టి ఉండెను. కత్తితో పశువు చర్మము కోయునపుడు ఆ దర్బలు రెండు ముక్కలు అయిన. అధ్వర్యు ఆ రెంటిలోని అగ్రభాగములను కుడి చేతను - మూలభాగములను ఎడమచేతను పట్టి పశువు రక్తమున ముంచవలెను.)

రక్త రంజిత తృణములారా! మీరు రాక్షసుల భాగము. (మంత్రము చదివిన అధ్వర్యు రెండు దర్బముక్కలను మట్టి కుప్పపైద వేయవలెను.) రాక్షసవర్గము యజ్ఞస్థానమునుండి

పారద్రోలబడినది.

(యజమాని అనవలసినది) నేను రాక్షస వర్గమును పాదాక్రాంతులను చేయుచున్నాను. (గడ్డి ముక్కలపై పాదముంచవలెను) నేను రాక్షస వర్గమును పీడించుచున్నాను. (గడ్డిముక్కలను కాలితో తొక్కవలెను) నేను రాక్షసులను అంధకారమయ రసాతలమునకు త్రోయుచున్నాను.

(పశువు ఉదరము నుండి తీసిన మేదలో వపా శ్రవణుల - మేదను తొలగించు దారు
ఉపకరణములను - మేదలో ముంచి అధ్వర్యు అనునది) ద్యావాపృథ్వీలారా! ఓరిద్దరు
జలముచే ఆచ్ఛాదితులు కండి. వాయువా! నీవు వపబిందువులను గ్రహించుము.
ఆహవనీయాగ్నీ! ఘృత ఆహుతలను ఎరుంగుము, అగ్నయే స్వాహా

(గడ్డి ముక్కలను, వపాశ్రవణులను ఆహవనీయాగ్నిలో హోమము చేయుచు అధ్వర్యు)
వపాశ్రవణులారా! ఓరు ఉభయులు అగ్నిలో ఆహుతి చేయబడినారు. ఇక ఓరు
అంతరిక్షమున ఉన్న పవనమును కలసికొనండి.

17. (ఋత్విజ యజమానాదులందరు జలాశయము వద్ద తమను పత్రము చేసి కొనుచు)
మాలో ఉన్న ఏ మాత్రపు పాపమునైనను, శరీరమునందలి మలమును ఈ జలము
తొలగించ వలెను. నేను చేసిన అకారణ ద్రోహమును, పాపభయము ఎరుగని నాకు కలిగిన
శాపమును సోమ, జలములు రెండును తొలగించవలెను.

18. (జుహువులో నిండిన నేతిని ముందు పశువు హృదయమున చల్లి పిదప సర్వాంగపు
మాంసము ఓద చల్లవలెను)

పశువా! నీహృదయము దేవతల హృదయములందును, నీప్రాణము దేవతల ప్రాణము
లందును, లీనమగును గాత.

వపా! నీవు ఎంతో చిన్నదానవు. అగ్ని నిన్ను పచనము చేసి, స్తారము చేయును. జలము
మాంసమును వేరుచేయును. వాయుగతి కలిగిన, పూషగతి కలిగిన వపను పానము చేసిన
అంతరిక్షమందున్న రాక్షసాదులు వ్యధితులు కావలెను. ఈ ంధముగా వపా హోమమున
దుర్భాగ్యము దూరమైనది. (ఘృతము మరియు వపను ఖడ్గముచే కలుపవలెను)

19. ఘృతపానము చేయు దేవతలారా! ఘృతపానము చేయండి. వసాపానము చేయు
పితరులారా! వసాపానము చేయండి.

వసాజ్యమా! వస ఆజ్యము - నీవు అంతరిక్షమునందలి దేవతలకును పితరులకును
హం. అగ్నయే స్వాహా. దిశలు - ప్రదిశలు - ందిశలు - అదిశలు - ఉద్దిశలు - దిశలకు
స్వాహా.

20.(పశుహంని స్పృశించి)ఆత్మసంబంధ ప్రాణములుఈ పశువు
ప్రత్యంగమునచేర్చబడినం.ఆత్మసంబంధ ఉదానవాయువు సహితముఈ పశువు
ప్రత్యంగమునప్రవేశపెట్టబడినది.

త్వష్టదేవా!నీవు కూర్చిన ఈ పశువుయొక్క అంగములన్నియుపూర్వము వలె
సంధించబడినం.ఛేదనమువలన చెదిరినంసహితము అతికినం.

పశువా! ఈంధముగా మంత్రములచేసి అవయవములనన్నింటినిసంధించుట
జరిగినది.మమ్ము రక్షించుటకును- దేవతలనుచేరుటకును
నీంపుత్రులు,తల్లిదండ్రులుఅనుమతింతురుగాత.

21.(వండి ఉంచిన వధ్యపశుగుడను మూడింటఒకవంతు వంకరగాకోసి -దానిని పదకొండు
ముక్కలుచేసి ఒక్కొక్క ముక్కనుఅహుతి ఇవ్వవలెను)

గుడహం!నీవు సముద్రమునుచేరుము - స్వాహాగుడహం! నీవుఅంతరిక్షమును చేరుము-
స్వాహా. గుడహం!నీవు సంతను చేరుము- స్వాహా గుడహం!నీవు యత్రా
వరుణులనుచేరుము - స్వాహాగుడహం! నీవురాత్రింబవళ్లరూపమగు కాలమునుచేరుము -
స్వాహాగుడహం! నీవుగాయత్రి మొదలగుఏడు భందములనుచేరుము - స్వాహాగుడహం!
నీవుద్యావాప్యధ్వలనుచేరుము - స్వాహాగుడహం! నీవుయజ్ఞములకుఅధిదేవతంష్టువును
చేరుము- స్వాహా గుడహం!నీవు దివ్యాకాశమునుచేరుము స్వాహా.

సముద్రాదిదేవసంఘములారా! ఏరందరు నా మనసునునా
హృదయమందేనియంత్రించండి.(స్వరహోమము చేసి)స్వరములారా!
ఏధామముద్యులోకమునుచేరవలెను. ఏ జ్యోతి స్వర్గమునుచేరవలెను. ఏరు ఏ
భస్మమునఈపృథ్విని నింపుడు - స్వాహా.

22.(పశుహృదయమునుపచనము చేసినశూలమును తడి- పొడి భూమి మధ్యపాతి పెట్టి
అధ్వర్యుహృదయశూలమా!నీవు జలములనుహింసించకుము.ఓషధులను
హింసించకుము.

(ఋత్విక్కు,యజమానాదులుజలమును తాకి) వరుణరాజా! మేముఏ ఏ
స్థానములందుపాపములకు భయపడుచున్నామో,ఆయా స్థానములనుండిమాకు ంముక్తి
కలిగించుము.గవాది పశువులు అహంతవ్యములు,అందరు కదా! మేము వాటినిఈంధముగా
హింసించుచున్నాము.ఆ పాపమునుండి మమ్ముండిపించుము.

వరుణరాజా!నీకృపవలన మాకుమంచి యిత్రులులభించవలెను.ఓషధులు సహితముమాకు
మంచి యిత్రులుకావలెను. మమ్ముద్వేషించువారిని - మేముద్వేషించువారిని
జలములుఓషధులు - మాకు మంచియిత్రులుగ - దుఃఖములుకలిగించవలెను.

23.సూర్యాస్తమయమునకుముందు సోమీయ వసతీవరీనది
జలమునుతేవలెను.సూర్యాస్తమయమైనంతనూతినుండి తేవలెను.హంయుక్త
యజమానిహంప్రాయములగువసతీవరీ జలమునుపూజించును. యజ్ఞంఈ వసతీవరీ
జలములచేహంర్యుక్తముకావలెను. సూర్యుడుసహితము ఏనివలనహంర్యుక్తుడుకావలెను.

24.వసతీవరి జలములారా!నేను యమ్ము జీర్ణముకాని గృహమున- దక్షిణాగ్ని
మండపమునస్థాపింతును.

(కొత్తగా ఏర్పరచిన గార్ల పత్యాగ్నిస్థలపు పశ్చిమ భాగమున ఉంచవలెను. మరల అచటినుంచి తొలగించి ఉత్తరవేది యొక్క దక్షిణ కోణమున ఉంచవలెను)

వసతివరీజలమా! నీవు ఇంద్రాగ్నులభామవు. (మరల జలమును తీసి ఉత్తరవేది యొక్క ఉత్తర కోణమున ఉంచవలెను) వసతీ వరీజలమా! నీవు యత్రావరుణులభాగమవు. (మరల తీసి అగ్ని ద్రియధిష్ఠ్యకు వెనుక నిలిపి) వసతివరీజలమా! నీవు శ్వేదవతల భాగమవు.

ఈ జలదేవతాకాయత్రీ ఋక్కులు- ఈ వసతీ వరీ జలము- సూర్యుని వెంటగమించు జలములు - ఆ జలములన్నియుమా ఈ యజ్ఞమును దేవతలకు ప్రీతికరము చేయవలెను.

25.(వేది మీద ఘృతపర్యంతపదార్థములకు కూర్చించి వరకు హార్ధానశకటము వద్దకు చేది - సోమమును కట్టిన త్రాటినింపి - దక్షిణ శకటపు ఈషక్రింద అభిషవఫలకములను ఉంచి)

సోమమా! నిన్ను హృదయము, ద్యులోకము, సూర్యుని కొరకు ఉపామృతము చేయుదును. నీవు మా హింసారహిత యజ్ఞమును ద్యులోకపు దేవతలకు ప్రీతి కరము చేయుము. నీవు ఏడుగురు వషట్కర్తలను యజ్ఞ కర్మమున నియంపుము.

26.(సోమమును శిలల మీద పెట్టి) సోమరాజా! నీవు సమస్తప్రజలను సమ్మానింపుము. సమస్తప్రజ నిన్ను అభినందించును.

సంధలచే జాజ్వల్యమానమగు అగ్ని! నా ఆహ్వానమును యాచనను ంనుము. (అధ్వర్యు ప్రచరణి స్రువముచే అతిప్రణీతమందు ఆహుతి

ఇచ్చి) జలదేవతా! ధనములందించు స్తుతులారా! నా ఆహ్వానము నంది.

సోమమును మర్దించు శిలలారా! మీరు నా ఆహ్వానము నంది. ద్వాంసులు

యజ్ఞమును న్నట్లు - సంతనా ఆహ్వానము నవలెను- స్వాహా 'సంతాపావంమే స్వాహా'

27. జలదేవతలారా! తరంగములు మీకు అసత్యభూతములు- హంష్మంతములు-

శక్తిశాలినులు - హర్షకారిణులు. వాటితో మీరు సోమరసపానము

చేయు దేవతలను అందుకొనవలసి ఉన్నది. కావున దేవతల భాగములగు మీరు

ఆతరంగములను దేవతలకు అర్పించండి- స్వాహా.

28.(జలములందు హోమము చేసిన ఘృతమును యత్రావరుణులచమసమున వేరుగా ఉంచి)

ఘృతమా! జలమునుంచి వేరయినావు. వసతీవరీజలమా! యమ్ము అక్షయత్వము కొరకు

సముద్రపు ఆవల తీసికున్నాను. జలము జలమునను- ఓషధులు ఓషధులందును కలసిన.

29.(ప్రచరణి స్రువమందున్న శేష ఘృతమును అగ్నిష్టోమమున హోమము చేసి) అగ్ని!

యుద్ధములందు నీవు ఏ మానవుని రక్షింతువో - ఏ మానవుని నీవు అన్నములు ఆర్జించుటకు

ప్రోత్సహింతువో- అతనికే శాశ్వతములగు అన్నములు లభించును- స్వాహా.

30.(ఉపాంశు శిలను పట్టికొంత సేపు మౌనమువహించి)

నేనుసంతాదేవుని ఆజ్ఞానువర్తిని,అశ్వినుల బాహువులతోను- పూషహస్తములతోనూనిన్ను
పట్టుకున్నాను.ఉపాంశు సవనశిలా! నీవుధనప్రదవు.ఈ యజ్ఞమునుగంభీరము
చేయుము.ఇంద్రుని కొరకు బలప్రద,మధుర, దుగ్ధాదియుక్తసోమము
ఏదేదనేఅభిషేతమైనది.వసతీ వరీ జలములారా!ఏరు మాకు గ్రహాయోగ్యులు.
ఏమాటదేవతలు ందురు.జలమా! అభిషేతసోమమున కలవండి.మమ్ము
సంతృప్తులనుచేయండి.

31.జలములారా! నామనసుకుతృప్తి కలిగించండి.వాక్కునకు తృప్తి
కలిగించండి.చక్షుద్వయమునకుతృప్తి కలిగించండి.రెండు చెవులకుతృప్తి
కలిగించండి.ఆత్మకు తృప్తి కలిగించండి.నా సంతానమునకు తృప్తికలిగించండి.
పశువులకుతృప్తి కలిగించండి.సహచరులకుతృప్తి కలిగించండి.

జలమా!నీకృపవలన నామిత్రులునానుండి ండిపోరాదు.

32.(ఉపాంశు సవన శిలనుకృష్ణాజినము ఏదడంచి శిలలఏదఅయిదుసార్లు
సోమమునువేయవలెను)

సోమమా!ప్రాతః సవనమునసోమరస అంశభాగ యుక్తుడగుఇంద్రుని కొరకును
మధ్యాహ్నసవనమున సోమభోక్తరుద్రసహిత ఇంద్రునికొరకును - మూడవసవనమున
సోమభోక్తఆదిత్య సహితఇంద్రుని కొరకును - శుత్రనాశకఇంద్రుని కొరకును
నిన్నుఅభిషేకము నింతముఈ శిలఏద ఉంచుచున్నాను.(మూడుసార్లు మూడుపిడికిళ్ల
సోమముశిల ఏద వేయవలెను)సోమమా! నీవు ద్యులోకపుశ్రేయ రూపవు.
సోమమునుఅనుసరించిన గాయత్రికొరకు నిన్ను అభిషేంచుచున్నాడు.(నాలుగవ
పిడికెడుసోమము శిలఏదవేయవలెను)సోమమా! ధనము,అన్నము ప్రసాదించుఅగ్నికొరకు
నిన్ను నేనుగ్రహించుచున్నాను.(అయిదవ పిడికెడు సోమముశిలలు ఏద వేయవలెను)

33.(ఉపాంశు సవనశిల ఏదవేసిన అయిదు పిడికిళ్లసోమమును ముట్టుకొని)సోమమా!
ద్యులోకముననీ జ్యోతిస్వరూపము- ంశాల అంతరిక్షముననీ
జ్యోతిస్వరూపమువెలుగుచున్నది.దానితో యజమానికిధనసంపన్నమును,ంశాలమును అగు
స్థానమునుకల్పించుము.

34.గ్రహణీయజలములారా! ఏరుక్షిప్తులు, వృత్రసంహారకులు. ధనదాతలుసోమామృత
పాలకులు.

ఏరుఈ యజ్ఞమునుదేవతలు అందుకొనునట్లుఅనుగ్రహించండి.అనుజ్ఞాతులైఏరు
సహితముదేవభావమునసోమపానము చేయండి.

35.(ఉపాంశు సవన శిలచేసోమమును దించుచు)సోమమా! నీవు
భయపడకుము.కంపించకుము. బలముకలుగుము. ద్యావాపృథ్వీలారా! మీరు
దృఢపడండి.ఈ శిలలు మున్నగువానిని దృఢపరచండి.మీరు ఉభయులు దీనినిధరించండి.
ఈరాతితోదంచుట వలనయజమాని శత్రువుచచ్చినాడు - సోమముకాదు.

36.సోమమా! పూర్వ, పశ్చిమ,ఉత్తర, దక్షిణ సమస్తదిశలునీకు అనుకూలములుఅగును గాత.
దూతా! నీభాగములతో సోమమునుపరిపూర్ణము చేయుము.ఈ ంషయము
సమస్తజనులుఎరుంగుదురు గాత.

37.ఇంద్రా! నీవు ప్రీతికరుడవు.బలవంతుడవు.నీవు యజమానిని,గొప్ప గొప్పగా
ప్రశంసించువు.ధనవంత ఇంద్రా!నిన్ను దించి ఎవడునుయజమానికి ధనాదిసుఖములు
ఇవ్వజాలడు.ఇంద్రా! ఇది సత్యవచనము- నీతో చెప్పు చున్నాను.

దాశరథిరంగాచార్య ంరచిత

శ్రీమదాంధ్రవచన శుక్లయజుర్వేదసంహితయందలి

అభ్యాదానాద్వాచనాస్తమనుఆరవ అధ్యాయముసమాప్తము

సర్వేపిసుఖినస్సంతు.

జ్ఞానానందమయందేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం|

అధారస్సర్వంద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే||

ఏడవఅధ్యాయము

1.వాచస్పతయేపవస్వ వృష్టో అంశుభ్యాంగభస్తిపూతః

దేవోదేవేభ్యఃపవస్వ యేషాం భాగో%సి

సోమమా!నీవు అంగుళులతోఅభిషుతుడవు.నీ రసస్రావ అంశమునవాణియొక్క స్వాది
కొరకుఅభిషుతమగును.దశా పంత్రిమునజల్లించబడుము.(ప్రథమ ఉపాంశు
గ్రహమునుపట్టుకొని) సోమమా!నీవు ఏ దేవతలభాగమవో - ఆ దేవతలకొరకు నీవు
దేవతవైజల్లించబడుము.(రెండవ ఉపాంశుగ్రహమునుఅందుకొనవలెను.)

2. సోమమా!మాకు కలుగు వర్ణములనుమధురము చేయుము.(మూడవ ఉపాంశు
గ్రహమునుఅందుకొని) సోమమా! నిన్నుఅణచగలవారు లేరు.నీవు సదా

జాగృతుడవు.అందుకే నీకు సోమనామముకలిగినది. అట్టిసోమాయ స్వాహా(రెండవసారి స్వాహాఅని బయటికి రావలెను)నేను ంశాల అంతరిక్షమునుఅందుకొందును.
“అంతరిక్షమన్వేయ”

3. ఉపాంశుగ్రహమా!సమస్త ఇంద్రియములకొరకును, దివ్య మరియుపార్థివ దేవతలకొరకును ఉత్పన్నమగుము.నిన్ను మనస్సు - ప్రజాపతి- వ్యాపింపచేయవలెను.స్వాహా(ఉపాంశు గ్రహముననిండియున్న సోమమునుఆహుతి ఇవ్వవలెను)

చక్కగాఉత్పన్నమైనఉపాంశు గ్రహమందలిసోమమా! నేను నిన్నుసూర్యునకు ఆహుతిఅర్పించుచున్నాను.లేపమా! మరీచులపాలకులయిన దేవతలకునిన్ను అర్పింతును.(చేతిలో ఉన్నసోమమును పశ్చిమపరిధికి పూయవలెను)

సోమాంశమా!నా శత్రువును వధించవలసినదనినిన్ను వేడుకున్నానే- ఆ శత్రువు

వాస్తవముగనేఉర్ధ్వగాయి సోమాభిచారమునహతుడైనాడు.ఫట్ - అభిచార ఆహుతి.

ఉపాంశుగ్రహమా! ఇప్పుడునిన్ను యథాపూర్వముస్థాపించుచున్నాను.(ఉపాంశు గ్రహమునుచేతితో శుభ్రముచేసి యథా స్థానమునఉంచవలెను)నిన్ను ప్రాణముకొరకును - న్యాయముకొరకును ఇచట స్థాపించుచున్నాను.

ప్రాణోహవాఅస్య (యజ్ఞస్య) ఉపాంశుః2. అథవా ఉపాంశుః ప్రాణ ఏవ3. యజ్ఞము

ఖంవా ఉపాంశుః 4. ఇయం (పృథివీ) మవఉపాంశుః 5. ఉపాంశు పాత్రోవా న్యజాఃప్రజాయస్తే.

ఉపాంశపుప్రాణము - యజ్ఞముఖము- పృథివీ అగును. ఉపాంశు గ్రహముఉపాంశముగల పాత్ర.సోమమును ప్రాణముగభాంచి పాత్రయందుంచినట్లున్నారు.

ప్రాణోహి సోమః అని తాడ్యము.

4. ఉపాంశుగ్రహమా! నిన్నుచేబూనినాము.ఇక నీవు నీలోన సోమమునుధరించుము. ధనవంతఇంద్రా! సోమరసమునుపానము చేయుము.రక్షించుము. మమ్మువర్షముతో చేర్చుము.- మాకు వర్షము కలిగించుము.

5. ఇంద్రదేవా!నీ అనుగ్రహముననేను ద్యావాపృథ్వలనునాలో చేర్చుచున్నాను.అంతరిక్షమును నాలోచేర్చుచున్నాను.నీవు సాధారణ - ఉత్కృష్టదేవతలకు సమానుడవు.అంతర్యామి పాత్రయందున్నసోమమును సంతృప్తిగాఆస్వాదించుము.

మానవుడుమహిమాన్వితుడు.ద్యావాపృథ్వలు, అంతరిక్షముమానవుని యందేఉన్న. మానవుడులేకున్న ఏమున్నది?తనతోటిదేలోకము. తాను లేకున్నలోకములు లేవు.

ఇంతటివాడుమానవుడు. అయిననితనను తాను తెలియజాలడు.ఇదియే అజ్ఞానముతనను తాను తెలియుటసామాన్యము కాదు.ఇది అందరకు సాధ్యపడునదికాదు.

శ్రీమదాంధ్రమహాభాగవతమునప్రహ్లాదుడుహిరణ్యకశిపునితోఅన్న ఈపద్యము దృష్టాంతము.

లోకములన్నియున్గడియలోన జయించినవాడొంద్రియా

నీకముజితము గెలువనేరవు.నిన్ను నిబద్ధుచేయు నీ

భీకరశత్రులార్చుర ప్రభిన్నులజేసిన బ్రాణికోటిలో

నీకుంరోధి లేడొకడునేర్పున జూడుముదానవేశ్వరా!

లోకములనుసులభముగా గెలువవచ్చునేమో!ఇంటిని గెలుచుటకష్టము, ఇంటిని సహితముగెలిచిన గెలువవచ్చునేమో తననుగెలుచుట దుర్లభము!

తననుగెలుచుట చాలదూరము. తననుతెలియుటయేఅసాధ్యము. తననుతనలో నున్నలోకములను గ్రహించుటజ్ఞానమగును.తనలోనున్నపరమాత్మను ఎరుంగుటపరమ జ్ఞానమగును.

తననుతాను భగవానునకుఅర్పించుట ప్రపత్తియగును.అదియే పరాకాష్ఠ!

“ అంతర్యామేమఘవన్మాదయస్వ”అన్నాడుఈ మంత్రమున.

ఇంద్రా!నా ఆత్మను అనుభంచుము- ఆనందించుము అనుచున్నాడు.

6.ఇంద్రవాయుగ్రహమా!- సోమరసపానపాత్రా! సమస్తఇంద్రియములకొరకును -దివ్య మరియుపార్థివదేవతలకొరకును ఉత్పన్నమగుము.నిన్ను వనసు-ప్రజాపతి-అందుకొనవలెను.

చక్కగాఉత్పన్నమైనగ్రహమా! నిన్నునేను సూర్యుని కొరకు పట్టుకొనుచున్నాను.మరీచులు పాలకులయినదేవతల కొరకునిన్ను శుద్ధి చేయుచున్నాను.(గ్రహమును- పాత్రను- చేతితోశుభ్రము చేయవలెను)

గ్రహమా!దేహమునఉదాన వాయు పరిపుష్టికొరకు నిన్ను గ్రహించుచున్నాను.

7. పంత్రసోమపాయి వాయువులారా! మీరు ఇటురండి. మావద్దకువచ్చినిలువండి. యిమ్ము సర్వులు వరింతురు.వేలసంఖ్యలో మీ వాహన మృగములుంరాజిల్లుచున్న. నేను మీ కొరకు మదకరసోమరసము అర్పించినాను.ఆ సోమపు ప్రథమపానమున మీరు వర్ధిల్లుదురు.

సోమరసమా!నిన్ను వాయువు పానమునకుఅర్పించుటకు అందుకొనుచున్నాను.

8. ఇంద్రవాయువులారా! ఈ సోమము యే ఉభయులకొరకు అభిషుతము చేయబడినది. ఈ ఆహ్లాదకరమగుసోమము యే ఉభయులనుచేరుకొనవలెననుకొనుచున్నది.

ఉపయామగ్రహమా! వాయువునకు సోమరసపానముచేయించుటకు గానునిన్నిఅందుకొనుచున్నాను- ఇంద్రునకు సోమరసపానముచేయించుటకు నిన్నిఅందుకొనుచున్నాను.

పాత్రా! ఇది నీవు స్థిరపడుస్థానము (పాత్రనువేదియేదయథాస్థానమునఉంచవలెను). ఉపయామ గ్రహమా! పరస్పరము సమానప్రీతిగల ఇంద్రాగ్నుల కొరకు యేలో సోమరసజు నింపుచున్నాను.

ఉపయామ ఇయం వా ఇదమన్నాద్యనుపయచ్చతి పశుభ్యోమనుష్యేభ్యో వనస్పతిభ్యః అని శతపథము. మానవులకు, పశువులకు, వనస్పతులకు అన్నాదులను ఇచ్చునది. ఇది పాత్రపేరు కావచ్చును.

9. (యత్రా వరుణులకు సోమము అందించుపాత్రనుచేపట్టి) యత్రా వరుణులారా! ఈ సోమరసము సత్యమును - యజ్ఞమును వర్ధిల్లచేయునది. ఇది యే కొరకు అభిషేచించినది. యేరు మా సోమపాత్ర ఆహ్వానమును ఆలకించండి.

ఉపాయామగ్రహమా! యత్రా వరుణుల కొరకునీలో సోమరసము నింపుచున్నాను.

10. (యత్రా వరుణులకొరకు సోమరసము నింపినపాత్రలో రెండు దర్బలను ఉంచి సోమరసమునపాలు కలుపవలెను) దేవతలకు సోమహంసమర్పించు ఋత్విగ్యజమానులమగుమమ్ము గోవులు, అశ్వములు మున్నగుధనములచే సంపన్నులము చేయుము. దేవతలు సోమహంకిప్రసన్నులు కావలెను. గో, అశ్వాది ధనములచే ఆనందించవలెను.

యత్రా వరుణులారా! మాకు మార్పు ఎరుగని గోవును- నిత్యము పాలిచ్చుదానిని- అనుగ్రహించుము.

పాత్రా! ఇది నీ స్థిర నివాసము. నేను నిన్ను యత్రా వరుణుల కొరకు ఇచట

ఉంచుచున్నాను.

11. (అశ్వినుల కొరకగు సోమపాత్రను పట్టుకుని) అశ్వినులారా! యే మాట మధురము- సత్యము. ఆమాటతో యేరు మాయజ్ఞమును ఆసించితము చేయండి.

ఉపయామగ్రహమా! నేను నిన్ను అశ్వినులకొరకు పట్టుచున్నాను. ఇది నీ స్థనము మధుంద్యావంతులగు అశ్వినుల కొరకు నిన్ను ఇక్కడ పెట్టుచున్నాను.

12.ఇంద్రుడు సర్వకాలములందుఋషిసమాన జ్యేష్ఠుడు- శ్రేష్ఠుడు.
యజ్ఞమునదర్శనమునఆసీనుడగువాడు. స్వర్గమునుఇచ్చువాడు. శత్రువులకు
దండెత్తువాడు.శత్రుంజయుడుబలశాలి. శత్రుధనమునుజయించువాడు.

సోమమా!యజ్ఞములందుయజమాని యజ్ఞక్రియలందుఽశ్రణాదులద్వారానీవు
వర్ధిల్లుదువు.అందువలన ఆ యజమానికిసమస్తము సమకూర్చమనిఇంద్రుని ప్రార్థింతువు.

శుక్రగ్రహమా!నీవు ఉపయామముద్వారా శండుని పారద్రోలుటకుగ్రహించబడినావుఇది నీ
స్థానము. నీవుయజమాని కొరకు ంరునివలెఆచరింపుము.

(అధ్వర్యు,ప్రతిస్థాత రెండుయూపఖండములనుప్రోక్షించవలెను.అధ్వర్యు శుక్రగ్రహమును-
ప్రతిస్థాత మనీతగ్రహమునుశుద్ధిచేసి మూతపెట్టవలెను)శుక్రుని పుత్రుడు -
అసురులపురోహితుడు- శండుడు బహిష్కరించబడినాడు.

(అధ్వర్యు,ప్రతిస్థాత హంరాచవమండపము నుంచిబయటకు రావలెను)

శుక్రగ్రహమా!శుభ్రసోమరసమునునీద్వారా పానము చేయుదేవతలు
నిన్నుయజ్ఞస్థానమునకుకొనిపోవలెను.

(వేదిదక్షిణభాగమునఅధ్వర్యు శుక్రగ్రహమునుఉత్తర భాగమునప్రస్థాత
మంధితగ్రహమునుస్థాపించవలెను)

ఉత్తరవేదిశ్రోతలారా! ంరు సర్వథాఅహింసితులగుడు.

శుక్రగ్రహముఅనగా శుక్రమను పాత్ర.గ్రహములందలిశుక్రుడుకాడు.

శుక్రుడనువానిపుత్రుడు శండుడు.అతడు అసుర పురోహితుడు.

పురాణశుక్రుడు- శుక్రాచార్యుడు అసురులగురువు. అతని కూతురుదేవయాని.
కచదేవయానికథ, యయాతి దేవయానికథ ప్రసిద్ధములు.

13.(దక్షిణ భాగమునఉన్న శుక్రగ్రహమునుతాకి అధ్వర్యు) శుక్రగ్రహమా!నీవు ఎంతో
ంరుడవు.యజమానికి ంరపుత్రులను- గోవులు అశ్వములుమున్నగు
ధనములుప్రసాదించుచు అతనినిచేరుకొనుము. శుక్రగ్రహము- తన శుద్ధిప్తిచే-
ద్యావాపృథ్వలతోసంగతమై - సర్వమునుభరించి -
శండునియజ్ఞమునుంచిబహిష్కరించినది.(అధ్వర్యు
ప్రోక్షించినయూపఖండమునుబయటవేయవలెను)

యూపశకలమా!నీవు శుక్రగ్రహమునునిలుపుస్థానమవు(అధ్వర్యు
ప్రోక్షితయూపశకలమునుఅహవనీయాగ్నిలోవేయవలెను)

14.సోమదేవా! మేముయజమానులము.నిన్ను అజప్రధారాయుక్తునిచేయగల
వారలముకావలెను. దేవతలకుసోమరసము అందచేయువారలముకావలెను. దేవతలవలన
ధనముఅన్నము పొందువారలముకావలెను.

(యూపపుఒకపక్కనిలిచిన అధ్వర్యుశుక్రగ్రహమునందలిసోమమును ఆహుతిఇవ్వవలెను.
మరొకపక్క నిలిచినప్రతి ప్రస్థాత మంథనగ్రహమునందలిసోమమును ఆహుతిఇవ్వవలెను)
ఇదిఅందరు కోరుకొను ప్రథమసోమక్రియ - శుద్ధిక్రియ.వరుణ, యత్ర, అగ్నులుసోమమును
రక్షించవలెను- పానము చేయవలెను.

15.బృహస్పతిఈ సోమరసమును అందరికన్నముందు తెలిసికొన్నవాడు.అధ్వర్యులారా!
ఇంద్రునకుఅభిషుత సోమపుఆహుతి అర్పించండి.ఇది ఇంద్రునకు సోమరసఆహుతి.
ఛందములనుఅభిమానించు దేవతలుతృప్తులు అగుదురుగాత. ఏఛందో దేవతలుసోమరస
యాగమునుఅపేక్షించువారో - ఎవరు ఈ సోమరసయాగమందుప్రీతిగలవారో -
వారిద్వారాఈఆహుతి దేవతలకుఅందుచున్నది.(అధ్వర్యు,
హోతపక్కనపశ్చిమాభిముఖుడైనిలిచి) హోతా!అగ్ని
సోమరసమునకుపరిచితుడైనాడు.(అనవలెను)

16.(మంథనగ్రహమునుపట్టి) ంద్యుజ్యోతిగర్భకాంతి పరివేష్టించినకమనీయ
చంద్రరూపముసోమము. ఈ సోమముద్యులోక గర్భమందుంరాజిల్లుజలమునువర్షముగా
మార్చుటకుప్రోత్సహించును.ఈ సోమము సూర్యునితోకలసినప్పుడు -
అధ్వర్యు,ప్రతిప్రస్థాత - బాలునితోసమముగా సోమమునుస్తుతులతో అర్పింతురు.

సోమరసమా!ఉపయామ గ్రహముననింపి అందుకొనుచున్నాను.అసుర
పురోహితుడగుమర్కుని, యజ్ఞంనుండిపారద్రోలుటకు నిన్నుగ్రహించుచున్నాను.

మర్క్యేసురః అని ఉవటుడు. మర్కఃశుక్రపుత్రో సుర పురోహితఃఅని మహీధరుడు.ఇంతకు
ముందు శణ్ణుడుశుక్రపుత్ర అసుర పురోహితుడనిచెప్పినాడు. ఇతడుశుక్రుని మరొక
పుత్రుడుకావచ్చును.

17.(మంథనగ్రహమునయవలు, సత్తుకలుపవలెను)యజ్ఞకార్యములందుఆరాటపడువాడు
అధ్వర్యుప్రతిప్రస్థాతలు.వారికి సోమయోగముతెలియును. వారుస్వకర్మమున మనసువంటి
ఉత్సాహముగల శుక్ర, మంథనగ్రహములనుతీసికొందురు. ప్రభూతదక్షిణ గల పాత్రలోఏ
అధ్వర్యుడు సోమముమరియు సత్తునుసర్వదిశలందు కలుపునోఅతడు ప్రధానఋత్విక్కు.

మంథనగ్రహమా!ఇది నీ స్థానము. నీవుఇచట ఉండి యజమానిప్రజలను
పాలింపుము.(ప్రతిప్రస్థాత మంథనగ్రహమునుప్రోక్షిత
యూపశకలమునమూయవలెను.అప్రోక్షిత యూపశకలమునుశుద్ధిచేయవలెను)

మంథనగ్రహమా!సోమరసపానము చేయుదేవతలు యజ్ఞస్థానముననిన్ను
గ్రహించవలెను.ఉత్తరవేదిశ్రోదే!నీవు సర్వథా అహింసితవగుము.

18.(ప్రతిప్రస్థాత ఉత్తరయూపస్థానమునకువెళ్ళవలెను)మంథగ్రహమా!నీవు

సుప్రజాయుక్తుడవు.నీవు ఉత్తమప్రజనుసృష్టించుము. ధనమును,అన్నము
యజమానికిఅందించుము. ఈ మంథగ్రహముద్యావాపృథ్వలచేసంగతమగును.
మంథజ్యోతి రూపమునయూపమున చేరును.(ప్రతిప్రస్థాత
యూపశకలమునుబయటవేయవలెను)అసురపురోహిత
మర్కుడుయజ్ఞమునుండిబహిష్కృతుడైనాడు.(ప్రతిప్రస్థాత
యూపశకలమునుఆహవనీయమునవేయవలెను)

యూపశకలమా!నీవు మంథగ్రహపుఆధారమవు.

19.దేవతలు ద్యులోకమునపదకొండుమంది భూలోకమునపదకొండు మంది.
అంతరిక్షమునస్వమహిమచేనిలిచినావారు పదకొండుమంది.ఆ దేవతలందరుఈ మా
యజ్ఞమునుప్రీతిపూర్వకముగ గ్రహించవలెను.

20.(ఆగ్రాయణ గ్రహమునుతీసికొని) ఆగ్రాయణగ్రహమా! ఉపయామగ్రహము ద్వారానిన్ను
అందుకున్నాను.నీవు ముందుకు నడిపించుదానవు.నీ శ్రేష్ఠత్వమునమమ్ము రక్షింపుము
యజ్ఞదేవతంష్టువు. అతడు తనబలమున నిన్నురక్షింపవలెను. యజ్ఞమునుకాపాడుము.
యజ్ఞస్వాం యజమానిని కాపాడుము.నీవు ంష్టువును కాపాడుము.మూడు
సవనములనుకాపాడుము.

21.(“హింకార త్రయంకృత్వా” ‘హిం’ కారమునుమూడుసార్లు జపించి)

సోమముదశాపత్రమునపావనమగును. అదిపాత్రయందు చేరును.ఇది
బ్రహ్మణునికళ్యాణము కొరకు - క్షత్రియునికళ్యాణము కొరకు - అభిషంచుఈ యజమాని
కొరకు పావనమగును.అది వర్షము కొరకును- కాంతి కొరకును పావనమగును- జలములు
ఓషధులుకొరకు పావనమగును.ద్యావాపృథ్వల కొరకు పావనమగును.ఇంతెందుకు
సకలముచక్కగా ఉద్భంచుటకుపావనమగును.

ఆగ్రాయణగ్రహమా! నిన్నునేను ంశ్వేదేవతలకొరకు అందుకొనుచున్నాను.ఇదిగో ఇది

నీస్థానము.ంశ్వేదేవతలప్రీతికొరకు నిన్ను నేనుఇచట స్థాపించుచున్నాను.

22.సోమమా! నిన్ను ఉపయామగ్రహమునగైకొన్నాను.ఉక్త్యగ్రహమా!ఇంద్రుడు
ఉక్తరక్షకుడు.బృహత్సామ,సోమాన్న యుక్తుడు.నిన్ను ఆ ఇంద్రుని కొరకుపట్టుకున్నాను.

ఇంద్రా!నీది మహత్సోమాన్నము. ఆ సోమపానముకొరకు నిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాను.

సోమమా!యజ్ఞాదిదేవతంష్టువు కొరకు నిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

సోమమా! ఇది నీ స్థానము. నిన్నుసర్వ ఉక్థముల కొరకు గ్రహించుచున్నాను. నీవు దేవతలకు ఆనందము కలిగించుదానవు. సకలదేవతల ఆనందము నింతమునిన్ను గ్రహించుచున్నాను. యజ్ఞపు దోషరహితసమాప్తి కొరకు గ్రహించుచున్నాను.

అగ్నిద్వాఉక్తిస్వాహుతయవివధమ్ అని శతపథము.

అగ్నిఉక్త్యహుతులుథమ్ ఉక్థమ్.

23. సోమమా! నీవు దేవతలకు తృప్తినిచ్చుదానవు. ఇంద్రావరుణుల కొరకును- దోషరహిత యజ్ఞసమాప్తి కొరకును నిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

సోమమా! నీవు దేవతలకు ప్రీతులను చేయుదానవు. ఇంద్రుని కొరకును - దోషరహిత యజ్ఞసమాప్తికిని నిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

సోమమా! నీవు దేవతలకు ఆనందము కలిగించుదానవు. ఇంద్రాగ్నుల కొరకును- దోషము లేకుండ యజ్ఞసమాప్తి కొరకును నిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

సోమమా! నీవు దేవతలను సంతోష పెట్టుదానవు, ఇంద్రావరుణుల కొరకును- దోషము లేకుండ యజ్ఞసమాప్తి కొరకును నిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

సోమమా! నీవు దేవతలను తృప్తులను చేయుదానవు. ఇంద్రబృహస్పతుల కొరకును - దోషరహిత యజ్ఞసమాప్తి కొరకును నిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

సోమమా! నీవు దేవతలకు ముదము చేకూర్చుదానవు. ఇంద్ర ంష్టువుల కొరకును - దోషము లేకుండ యజ్ఞసమాప్తి కొరకును నిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

24. వైశ్వానరాగ్ని ద్యులోకమున సూర్యభూతుడు. శిరము వంటివాడు. భూని త్రిప్పవాడు. యజ్ఞపు అరణి స్థానమున ఉత్పన్నుడు. క్రాంత ద్రష్ట. సామ్రాట్టు. యజ్ఞాదులందు అతిథి స్వరూపుడు. ముఖమందు సర్వదా నిలిచినవాడు. స్రువ స్వరూపఖాద్యపాత్రగలవాడు.

అట్టి వైశ్వానరాగ్నిని దేవతలు సృజించినారు.

25. సోమమా! నీవు ఉపయానగ్రహమున తీసి కొనబడినావు. ధ్రువగ్రహమా! నీవు ధ్రువ సంకేతమవు. వైశ్వదేవ శంసన ప్రస్థానమువరకు సదా ధ్రువభావమున స్థిరముగా ఉండుదానవు. నీవు అత్యంత స్థిరతగలదానవు. ధ్రువపాత్రమా! ఇది నీ స్థానము. వైశ్వానరాగ్ని నింతము నిన్ను ఇచట ఉంచుచున్నాను. (ధ్రువపాత్రమందలి సోమరసమును హోతయొక్క చమసమున పోయవలెను) నేను స్థితుతమనస్కుడనై ధ్రువపాత్రమందున్న సోమమును హోతయొక్క చమసమున గుమ్మరించుచున్నాను. ఇక ఇంద్రుడే మనప్రజలను శత్రురహితులను- పరస్పరప్రేమగల వారిని చేయవలెను.

26.(తొనికిన సోమరసమునకుప్రాయశ్చిత్తమునకుగాను చేయు ఘృతహోమమునకుంఘ్రుట్ హోమము,అని పేరు. ఆ హోమముచేయు అధ్వర్యు)

సోమమా!నీ బిందువు ద్రోణ,ఘటాదులనుండిరాలును. నీ లతాఖండములుఅభిషవ శిలలప్రక్కన పడిపోవును.అధ్వర్యుచేతినుండి జారిపడును.దశాపంత్రమునజల్లించునపుడుక్రిందపడును. అట్లుపడిపోయినభాగముల పూర్తికొరకు ఘృతహోమముచేయుచున్నాడు.ఇది ఘృతాహుతిఅగును. (అధ్వర్యు తెచ్చినరెండు గడ్డి పరకల నుండిఒకటి చాత్వాలమునవేసి) చాత్వాలమా! నీవుదేవతలు ఎక్కుస్వర్గమునకు సోపానభూతమవు.

27.ఉపాంశుగ్రహమా! నీవుబ్రహ్మవర్చస్సునుఇచ్చుదానవు. కావుననీవు నాకు బ్రహ్మవర్చస్సు- ప్రాణములను,ప్రసాదించుటకు స్వకర్మమునప్రవర్తితవగుము.

ఉపాంశుసవనమా! నీవుబ్రహ్మవర్చస్సుప్రదాతవు. నాకు బ్రహ్మవర్చస్సు- ధ్యానపుష్టి కలిగించుటకుస్వకర్మమున ప్రవర్తిల్లుము.

అంతర్యామిగ్రహమా!నీవు బ్రహ్మవర్చస్సు ప్రదాతవు.నాకు బ్రహ్మవర్చస్సు- ఉదాన పుష్టి కొరకు స్వకర్మమునప్రవర్తిల్లుము.

ఐంద్రవాయుగ్రహమా!నీవు బ్రహ్మవర్చస్సుప్రదాతవు.నాకు బ్రహ్మవర్చస్సు- వాక్కును పుష్టిచేయుటకుస్వకర్మమున ప్రవర్తిల్లుము.

మైత్రావరుణగ్రహమా! నీవుబ్రహ్మవర్చస్సుప్రదాతవు. నాకు యజ్ఞము- బలము బ్రహ్మవర్చస్సునుఇచ్చుటకు స్వకర్మమునప్రవృత్తమగుము.

అశ్వినీగ్రహమా!నీవు బ్రహ్మవర్చస్సునుఇచ్చుదానవు. నాకుబ్రహ్మవర్చస్సు- శ్రోత్రపుష్టిని కలిగించుటకుస్వకర్మమున ప్రవర్తిల్లుము.

శుక్రమంధనగ్రహమా!ంరు బ్రహ్మవర్చస్సుప్రదాతలు. నాకు బ్రహ్మవర్చస్సును- నేత్రములపుష్టిని ప్రసాదించుటకుస్వకర్మమున ప్రవర్తిల్లండి.

(ఇంద్రయజమానితో అనిపించవలసినమంత్రములు)

28.ఆగ్రాయణగ్రహమా!నీవు బ్రహ్మవర్చస్సుప్రదాతవు. నాకు బ్రహ్మవర్చస్సు- భూతాత్మపుష్టికలిగించుటకు స్వకర్మమునప్రవర్తితవు అగుము.

ధ్రువగ్రహమా!నీవు బ్రహ్మవర్చస్సుప్రదాతవు. నాకు బ్రహ్మవర్చస్సు- ఓజోబల, ఆయుష్యపుష్టి కొరకు స్వకర్మమునప్రవర్తితవు అగుము.

పూతభృద- ఆహవనీయగ్రహములారా!ంరు బ్రహ్మవర్చస్సుప్రదాతలు. ంరు నాకుబ్రహ్మవర్చస్సు- అక్షయ ప్రజల పుష్టికొరకు స్వకర్మమున ప్రవర్తితలుకండి.

29.(యజమాని ద్రోణకలశమును ఉద్దేశించి)ద్రోణ కలశమా!నీవు ప్రజాపతి.ప్రజాపతి తమవు.ప్రజాపతి సంబంధి.ప్రజాపతి నామకవు.అట్టి ప్రజాపతిభూతుడగు ప్రజాపతినాథుని మేము తెలిసికొనవలెను.

ద్రోణకలశమా!ప్రజాపతి రూపవగునిన్ను సోమరసమునసంతుష్ట పరచుచున్నాము.భూర్భువస్వః - అగ్ని,వాయు, సూర్యులారా! మేముచక్కని సంతానవంతులముకావలెను. మంచీరులను కలిగి ిర్యవంతులముకావలెను. సమృద్ధిఅన్నము గలవారమై- గొప్ప అన్నదాతలముకావలెను.

30.అధ్వర్యు మరియు ప్రతిప్రస్థాత12 ఋతువుల హోమముచేయవలెను.మొదటి ఋతువునుఅధ్వర్యు, రెండవ దానినిప్రతిప్రస్థాత వచించుచుపన్నెండింటినిహోమము చేయవలెను.

ఋతుగ్రహమా!నీవు ఉపయామగ్రహమునగ్రహించబడినావు.నేను నిన్ను మధు- వైత్ర - మాసమునింతము గ్రహించుచున్నాను.

ఋతుగ్రహమా!నీవు ఉపయామ గ్రహమునగ్రహించబడినావు.నేను నిన్ను మధు- వైశాఖ - మాసము నింతముగ్రహించుచున్నాను.

ఋతుగ్రహమా!నీవు ఉపయామ గ్రహమునగ్రహించబడినావు.నేను నిన్ను శుక్ర- జ్యేష్ఠ - మాసమునింతము గ్రహించుచున్నాను.

ఋతుగ్రహమా!నీవు ఉపయామ గ్రహమునగ్రహించబడినావు.నేను నిన్ను శుచి- ఆషాఢ - మాసము కొరకు గ్రహించుచున్నాను.

ఋతుగ్రహమా!నీవు ఉపయామ గ్రహమునగ్రహించబడినావు.నేను నిన్ను నభిస్య- భాద్రపద - మాసముకొరకు గ్రహించుచున్నాను.

ఋతుగ్రహమా!నీవు ఉపయామ గ్రహమునగ్రహించబడినావు.నేను నిన్ను ఆశ్వయుజమాసము కొరకు గ్రహించుచున్నాను.

ఋతుగ్రహమా!నీవు ఉపయామ గ్రహమునగ్రహించబడినావు.నేను నిన్ను ఊర్జ -కార్తీక - మాసము కొరకు గ్రహించుచున్నాను.

ఋతుగ్రహమా!నీవు ఉపయామ గ్రహమునగ్రహించబడినావు.నేను నిన్ను సహస- మార్గశీర్ష - మాసముకొరకు గ్రహించుచున్నాను.

ఋతుగ్రహమా!నీవు ఉపయామ గ్రహమునగ్రహించబడినావు.నేను నిన్ను సహస్య- పుష్య - మాసము కొరకు గ్రహించుచున్నాను.

ఋతుగ్రహమా!నీవు ఉపయామ గ్రహమునగ్రహించబడినావు.నేను నిన్ను తపస- మాఘ - మాసము కొరకు గ్రహించుచున్నాను.

ఋతుగ్రహమా!నీవు ఉపయామ గ్రహమునగ్రహించబడినావు.నేను నిన్ను తపహమ- ఫాల్గుణ - మాసముకొరకు గ్రహించుచున్నాను.

ఋతుగ్రహమా!నీవు ఉపయామ గ్రహమునగ్రహించబడినావు.నేను నిన్ను అంహసస్పతి- పదమూడవ - మాసముకొరకు గ్రహించుచున్నాను.

మొదటచెప్పినం వేదినామములు.తరువాత ఇచ్చినంప్రస్తుత వ్యవహారమాసనామములు.

అంహఃపాపం తస్య పతిః అహంసస్యపతి. దీనిని పదమూడవనెలఅధికమాసుముగా పేర్కొనుటజరిగినది. ప్రస్తుతపద్ధతిన అధికమాసమునకు వేరుపేరులేదు.

31.ఇంద్రాగ్నులారా! ఏరు ఈ యజ్ఞమునకుసోమపానము చేయుటకుంచేయండి. ఈ సోమముసూర్యసమము. వాంఛించదగినది. దీనినిఏరు స్వీకరించుటకు అభిషంచినాము.మేము యము స్తుతించుచున్నాము.ప్రార్థించుచున్నాము.ఏరు మేలచ్చు సోమరసమునుఆస్వాదించండి.

సోమరసమా!నిన్ను ఇంద్రాగ్నులనియత్తము ఉపయామగ్రహమునస్వీకరించినాము. ఇది నీస్థానము. ఇంద్రాగ్నులనియత్తము నిన్నుఈ స్థానమున నిలుపుచున్నాము.

32.అగ్నిని ప్రజ్వలితముచేయువారును - యజ్ఞవేదింద దేవతలుఆసీనులు అగుటకు దర్భాసనములుపరచునట్టియజమానులు- నిత్య యవ్వనఇంద్రునకు యత్రులుఅగుదురు.

సోమరసమా!నిన్ను ఉపయామగ్రహమునసేకరించినాము. ఇది నీస్థానము. ఇంద్రాగ్నులనియత్తము నిన్నుఈ స్థానమున నిలుపుచున్నాను.

(ఇంద్రాగ్నిసంబంధ గ్రహమునుతీసికొనవలెను)

33.ంశ్వే దేవతలారా!ఏరు రక్షకులు. ప్రజలనుభరించువారు. ఏరుయజ్ఞమునకుంచేయండి. ఏకుసోమహం సమర్పించుయజమానికి ంధరత్నములు ప్రసాదించండి.ఇచట అభిషుతసోమము సిద్ధముగాఉన్నది. ఏరు త్వరత్వరగాంచేయండి.

సోమరసమా!నిన్ను ంశ్వే దేవతలనియత్తము ఉపయామగ్రహమునసేకరించినాము. ఇది నీస్థానమగును. నిన్నుంశ్వేదేవతలకొరకు ఈ వేది ంద నిలుపుచున్నాను.

34.ంశ్వేదేవతలారా!ఏరు నా ఆహ్వానమునుఆలకించండి. ఇచటికించేయండి. ఈ దర్భాసనముంద ఆసీనులు కండి.

సోమమా!నేను నిన్ను ంశ్వేదేవతలకొరకు ఉపయామగ్రహమునసేకరించినాను. ఇది నీవునిలుచుస్థానముఅగును. నిన్ను ంశ్వేదేవతలనింతము ఈ వేదింుదస్థాపించుచున్నాను.

(ంశ్వేదేవగ్రహమునఅందుకొనవలెను)

ప్రాతఃకాల సవనమునగ్రహించదగినగ్రహములమంత్రములుముగిసినం.

35.మరుత్తుల సహితుడవగుఇంద్రా! నీవు ఇచటికిరమ్ము. శర్యాతి యజ్ఞమునఅభిషుత సోమరసమునుఎగబడి త్రాగినావే- అట్లే ఈ యజ్ఞమునసోమరసమును సేంపుము.

శౌర్యోపేతఇంద్రా! కంజనులు- సుయజ్ఞము చేయుయజమానులు- నీ అనుగ్రహముననేసుఖముగా కాలముగడుపుచున్నారు.

సోమమా!నిన్ను నేను మరద్యుక్తఇంద్రుని కొరకు ఉపయామగ్రహము స్వీకరించినాను.ఇది నీవు నిలుచుచోటుఅగును. మరద్యుక్తఇంద్రుని కొరకు నిన్నుఇచట నిలుపుచున్నాను.

శర్యాతివృత్తాంతము శతపథ,జైయనీయ బ్రాహ్మణములందున్నది.చ్యవనుడు శర్యాతిపైఅలిగినాడు. శర్యాతితన కూతురు సుకన్యనుచ్యవనునకుఇచ్చినాడు. అప్పుడుచ్యవనుడు ప్రసన్నుడైనాడు.అశ్వినులు చ్యవనునకుయవ్వనము ప్రసాదించినాడు.

చ్యవనప్రాశమనుఆయుర్వేద ఔషధముఈ చ్యవనుని పేరనేవెలసినది.

పురాణములందుసుకన్య కథ ంఖ్యాతము.

36.మరుద్యుక్త ఇంద్రా!నీవు జలవర్ధకుడవు.అభివర్ధన శీలుడవు.దివ్యుడవు. శాసకుడవు.సర్వజిత్తువు. మహాబలి.బలదాతవు.అట్టినిన్ను - ఈవేళ- ఈ నంన యజ్ఞమునకుఆహ్వానించుచున్నాను.యజ్ఞమునురక్షింపుము.

సోమమా!నిన్ను మరుద్యుక్తఇంద్రుని కొరకు ఉపయామగ్రహమునసేకరించినాను. ఇది నీస్థానము. మరుద్యుక్తఇంద్రుని కొరకు నిన్నుఇచట నిలుపుచున్నాను.(మరుద్వతీ గ్రహమునుఅందుకొనవలెను)

మరుద్వతీగ్రహమా!నిన్ను ఉపయామగ్రహమునతెచ్చినాను.నిన్ను నేను మరుత్తులఓజస్సు కొరకు గ్రహించుచున్నాను.

(మూడవమరుద్వతీ గ్రహమునుతీసుకొనవలెను)

37.శూరఇంద్రా! నీవు మరుత్తులంషయమున ప్రీతిగలవాడవు. మరుద్గణయుక్తుడవు.ఇది మాధ్యందినసవనపు అభిషుతసోమము - స్వీకరించుము.శత్రువులనుబాధించుము.హింసక రాక్షస, అసురులనువధించుము.మాకు నలువైపులఅభయంము.

సోమమా!నేను నిన్ను మరుద్యుక్తఇంద్రుని కొరకు ఉపయామగ్రహముననింపినాను. ఇది నీ స్థానమగును.ఇచట నిన్ను మరుద్యుక్తఇంద్రుని కొరకు స్థాపించినాను.

38.మరుద్యుక్త ఇంద్రా!నీవు అభీష్టవరదుడవు.యుద్ధమందును.ఉల్లాసమందునుపురోడాశాది యుక్తమగుఈ సోమరసమును సేంపుము.ఈ మధుర సోమరసతరంగములనుజఠరమున చేర్చుము.పాడ్యం మొదలుకొనిఅభిషించిన ఈ సోమమునకునీవు ఏకమాత్రస్వాం.

సోమమా!నేను నిన్ను మరుద్యుక్తఇంద్రుని కొరకు ఉపయామగ్రహమునపోసినాను. ఇది

నీస్థానమగును. ఇచటనిన్ను మరుద్యుక్తఇంద్రుని కొరకు స్థాపించినాను.

39.ఇంద్రుడు మహానుడు.యజమానులవాడు.ప్రజలను అన్నధనాదులతోనింపువాడు. ద్యులోకభూలోకములనుంచిన వాడు. శత్రుదమనుడు.బలశాలి. శత్రుంజయుడు.మాకు అభిముఖుడగువాడు.ఉదారుడు, స్థిరించువాడు.అతడు వర్షరూప ిరకృత్యములకొరకు వర్ధిల్లినాడు.

సోమమా!నిన్ను నేను ఇంద్రునికొరకు ఉపయామ గ్రహముననింపినాను. ఇది నీ స్థానము.ఇంద్రుని కొరకు ఇచటనిన్ను స్థాపించినాను.

40.ఇంద్రుడు మహానుడు.బలయుతుడైపెరుగువాడు. పర్జన్యుడుతన ఓజస్సుతో వర్షయుక్తుడైనట్లు- వత్సఋషి స్తోత్రములచేఇంద్రుడు అత్యంతఅభ్యుదయమునందినాడు.

సోమమా!నీవు ఉపయామ గ్రహమునస్వీకరించబడినావు.ఇంద్రుని కొరకు నిన్నునేను అందుకొనుచున్నాను.ఇది నీ స్థానము. ఇచటనిన్ను ఇంద్రుని కొరకుస్థాపించుచున్నాను.

41.సూర్యుడు జ్ఞాతవ్యుడుస్వప్రకాశమున సర్వముకనబరచువాడు.అగుపించు సూర్యుని ప్రజ్ఞాపకకిరణములు - అందరుదర్శించు కొనుటకుఊర్ధ్వాకాశమున నిలిచిన.అట్టి సూర్యునకు ఆహుతి- సూర్యాయ స్వాహా

(దక్షిణహోమమున ప్రథమఆహుతి ఇవ్వవలెను)

42.(బుట్టలో బంగారముకట్టి స్రువమునందుంచుకొనవలెను)

అగుపించుకిరణముల ంచిత్రపుంజమగు సూర్యుడుపైకి వచ్చినాడు. అతడుఽత్ర, వరుణ, అగ్నులకునేత్రరూపుడు. సూర్యుడుద్యావాప్రుథ్వలను- అంతరిక్షములనుపూరించినాడు. ఈ భానుమూర్తిచరాచరజగత్తుకుఆత్మ అగును. ‘సూర్యాయస్వాహా’ (రెండవ ఆహుతిఅర్పించవలెను.)

43.అగ్నీ! నీవు సన్మర్గామునధనము పొందుమార్గమునమమ్ము నడిపించుము.నీకు సమస్త ధనధారలుతెలియును. కుటిలపాప - మార్గములనుండిమమ్ము తొలగింపుము.

అగ్ని!మేము నీ యెడలఅత్యంత భక్తియుక్తులము.నమ్ర నమస్కారయుక్తస్తవములు
పాడుచున్నాము.‘అగ్నయేస్వాహా’ (అగ్నిధ్రమునఆహుతి అర్పించవలెను)

44.ఈ అగ్ని మేము కోరిన ధనములభించునట్లుచేయవలెను.అగ్ని - హింసక రాక్షసులను-
అసురులను పరిమార్చుచు- మమ్ము రక్షించుటకుమాకు అగ్రగాయి కావలెను.ఎంతో
ప్రసన్నుడైనఅగ్ని శత్రువులనుజయించవలెను.అగ్నయేస్వాహా (ఆహుతిఅర్పించవలెను)

45.(ఋత్విజాలకుదక్షిణగా ఇచ్చు గోవులనుసంబోధించి)

గోవులారా!నేను నాస్వరూపసహితముగానీ స్వరూపమును
పొందినాను.సర్వధనములకుప్రభువు పరబ్రహ్మ- ప్రజాపతి. అతడేఋత్విజాలమగుమాకు
యమ్ము మా భాగముగాప్రసాదించినాడు. సువర్ణదక్షిణయుక్తలగుగోవులారా! ఈ
యజ్ఞమార్గముననుండు మాతో చేరండి.నేను స్వర్గపథముపితృయానము,
అంతరిక్షమునుదర్శించుచున్నాను.

(యజమానిఅనవలసినది)దక్షిణధనమగుగవాదులారా!
యమ్మయజ్ఞసదస్యులగుఋత్విజాలకుసమర్పించినాను. అయిననుండు మరింత
మరింతఆధిక్యత పొందండి.

46.(యజమాని అగ్నిధ్రమువద్దకుచేరి)

అగ్నిధ్రబ్రాహ్మణుడుఉత్తమ పిత, పితామహువంతుడు.మంత్రార్థకర్త.
ఋషికులీనుడు.దక్షిణలందు సదాస్వర్ణముపొందువాడు. అట్టిబ్రాహ్మణునకుదక్షిణ
సమర్పించుచున్నాను.దక్షిణ యందు ఇచ్చినధనమా! మేమునిన్ను దానము
చేసినాము.దానము యొక్క పుణ్యముకొరకు నీవు దేవతలనుచేరుము. తిరిగి
వచ్చిదాతయగు యజమానిని- అభివృద్ధి చెందిచేరుము.

(యజ్ఞఫలముసాధించి తిరిగి యజమానినిచేరునని అర్థము)

47.సువర్ణమా! వరుణదేవుడునిన్ను - అగ్ని స్వరూపుడగు- నాకు దానము చేసినాడు.నిన్ను
అందుకొని నేనుఅమృతత్వమునందుకొందును.యజమానికి నీకు ఆయుష్యమగుము-
ప్రతిఫలము కలుగచేయుము.అందుకున్న నాకు సుఖస్వరూపవైఫలించుము.

గోమాతా!వరుణ దేవుడునిన్ను - రుద్రస్వరూపుడనగు- నాకు దానము చేసినాడు.నిన్ను
అందుకున్ననేను అమృతత్వమునుఅందుకొందును. నీవుదాతయగు
యజమానికిప్రాణరూపునివై ప్రతిఫలముకలుగచేయుము.అందుకున్న నాకు
పాలుపెరుగుమున్నగు ఖాద్యపదార్థములుఇచ్చి ఫలించుము.

వస్త్రమా!వరుణదేవుడుస్వయముగా నిన్ను - బృహస్పతిరూపుడవగునాకు దానము
చేసినాడు.నేను నిన్ను పొందినాను.అమృతత్వము పొందినాను.దాత యజమానికొరకు నీవు

అతని త్వచారూపమవైప్రతిఫలము ప్రసాదించుము.అందుకున్న నాకు
సుఖస్వరూపమువైఫలించుము.

అశ్వమా!నిన్ను వరుణదేవుడుస్వయముగా - యమస్వరూపుడవగు- నాకు దానము
చేసినాడు.నేను నిన్ను అందుకున్నాను.అమృతత్వమునందుకున్నాను.దాత
యజమానికొరకు నీవు మరల అశ్వమైప్రతిఫలమునందించుము.అందుకున్న నాకు
సుఖరూపమవగుము.

(ఈంధముగాదేవతలనుతలచుకొని దానములుఇవ్వవలెను)

48.ఇచ్చువాడెవడు?ఎవరికి ఇచ్చును? కోరికయేఇచ్చును. కోరికకే ఇచ్చును.కోరికయే దాత.
కోరికయేగ్రహీత.

కోరిక!అట్లుదాత - గ్రహీతలుఇరువురు నీ రూపమే అయినారు.ఇచ్చిపుచ్చుకొనుటవలన
సర్వధనాదులునీవే అయినం కదా!

**కోడాత్కస్మా అదాత్కామోఽదాత్కామాయాదా
త్కామోదాతాకామః ప్రతిగ్రహీతాకామైతత్తే**

ఎంతచక్కగా చెప్పినాడు!కోరికలే కదా అన్నింటికికారణము!! ఈ లోకములుకోరికల
వలననేనిలిచి ఉన్నం!!!
మోక్షముసహితము కోరికయేగదా!

దాశరథిరంగాచార్య ంరచిత

శ్రీమదాంధ్రవచన శుక్లయజుర్వేదసంహితయందలి

ఉపాంశ్యాదిప్రదానాంతమగు ఏడవఅధ్యాయము సమాప్తము.

జ్ఞానానందమయందేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం|

అధారంస్సర్వ ంద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

ఎనిదవఅధ్యాయము

1.ఉపయామగృహీతోస్యాదిత్యేభ్యస్త్యాంష్టో |

ఉరుగాయైష తే సోమస్త్యంరక్షస్వమాత్వా దభన్||

(ఇదితృతీయ సవనంధానము ద్రోణకలశమునుండిఆదిత్యగ్రహమునసోమరసము నింపి - ప్రతిప్రస్థాత)

సోమమా!నీవు ఉపయామగ్రహముద్వారా గ్రహించబడినావు.(ద్విదేవత్యఆహుతులుఅగ్నికి అర్పించి - శేష సోమరసమును స్థాళిలోపోసి, ఆదిత్యస్థాలిమూతపెట్టి) సోమరసమా!ద్వాదశ ఆదిత్యులకొరకు నేను ఈ స్థాళిలోపోయుచున్నాను.

ఉరుక్రమంష్టో!ఇది నీ సోమరసము.దీనిని రాక్షసాదుల నుంచిరక్షింపుము. సోమమా!ఇక నిన్ను రాక్షసాదులుహింసించజాలరు.

2. ఆదిత్యఇంద్రా! నీవు ఎన్నటికినిహింసకుడవుకావు.హంర్దాత.

యజమానిహంరన్నమునుసర్వదా చేరుకొందువు.

ధనవాన్ఇంద్రా! నీయొక్క అధికాధికదానము మాకు లభించుచునేఉండును.

సోమమా!నేను నిన్ను ఆదిత్యులకొరకే అందుకొందును.

3. (పూతభృతఘటమునుంచి సోమరసమునుఆదిత్యగ్రహముననింపవలెను)

ఆదిత్యా!నీవు ఎన్నటికినిప్రమాదము కలిగించవు.నీవు దేవతలను,మానవులనురక్షించెదవు.

ఇదితృతీయసవనము.దీనికి చెందినసోమము బలకరము.ఇది నీ కొరకు వేదింపవేచిఉన్నది.

నీయొక్క అమృతమయరూపము ద్యులోకమందున్నది.

సోమమా!నేను నిన్ను ఆదిత్యులకొరకు అందుకొనుచున్నాను.

4. (ఆదిత్యగ్రహముననింపిన సోమరసమునపెరుగు కలుపవలెను)

దేవతలకుసుఖము కొరకు యజ్ఞంజరుగును. ఆదిత్యులారా!మీరు మాకు

సుఖములుకలిగించుచు ంచ్చేయండి.

దేవతలారా!మీ బుద్ధి అనుగ్రహముగలది. అది మావైపుమరలవలెను.మీ

అనుగ్రహాత్మకమగుబుద్ధి పాపులకు ధనముకలిగించరాదు.

సోమమా!ఆదిత్యుల కొరకు నిన్నుదధిచే కలుపుచున్నాను.

5. (ప్రతిప్రస్థాతరాతిచే సోమమునుదధితో కలుపవలెను)

అంధకారనాశకఆదిత్యా! ఇది దధిశ్రితసోమరసము. నీ పానముకొరకు అర్పించు

చున్నాము.పానము చేయుము.పరిపూర్ణతృప్తుడవగుము.

(యజమానపత్ని పూతభృతఘటమునుదర్శించి ఋత్విజాలతోఇట్లనును)

బ్రహ్మాదిఋత్విజాలారా!మీరు ఆశీర్వదించగల సమర్థులు.మమ్ము

ఆశీర్వదించుటయందుశ్రద్ధవహించండి.

(ఋత్విజాలుఅనవలసినది)

ఈ యజమానపతిపత్నులు కోరినధనమున అనుభంతురుగాక. ిరికి పురుషత్వోపేత

పుత్రులుకలుగుదురు గాక. ఆ పుత్రులకుఅధిక ధనములభించునుగాక.వారు తమ

ఇంటనేఉండి పుత్ర - ధనాదులచేవర్ధిల్లుదురుగాక.

6. (సాయంసవనసంబంధశేషకర్మనుపూర్తిచేసి - ఉపయామగ్రహమునసంత కొరకు సోమముగ్రహించవలెను)

సంతాదేవా!మాకు నేడు కోరిన ధనములభించవలెను.గుర్తుంచు కొనదగినఆ ధనము మాకురేపు కూడ లభించవలెను.మాకు నిత్యము వరణీయధనస్రోతస్సునుఅందించుము. మేముఅధికము - అధికమే?అత్యధిక ధనపూర్ణగృహమునకుప్రభువులముకావలెను. దేవా!మేము ఈస్తుతిచేధనభాజనులముకావలెను.

7. సోమరసమా!నీచు ఉపయామ పాత్రలోగ్రహించబడినావు.నీవు సంతా దేవునిపానమవు. అన్నముప్రసాదించుదానవు.అన్నదాతా! మాకు అన్నముఅందించుము. ఈయజ్ఞమునుదేవతల కృపాపాత్రము చేయుము.ఈ యజ్ఞస్వాం యజమానినిప్రసన్నుని చేయుము. సోమరసమా!నిన్ను ఐశ్వర్యవంతుడవగుసంత కొరకు గ్రహించుచున్నాను.

8. (అధ్వర్యుపూతభృత ఘటమునుంచి మహావైశ్వదేవపాత్రలోనికి సోమరసముతీసికొనవలెను) వైశ్వదేవగ్రహమందలిసోమమా! నిన్ను ఉపయామపాత్రలో తీసికున్నాము.నీవు చక్కని సుఖదాతవు.సుందర రూపఫేవమా! నిన్ను శ్వేదేవతలకొరకు అందుకొనుచున్నాను.ఇది నీ స్థానము. శ్వేదేవతలకొరకు నిన్ను ఈ వేది ందస్థాపించుచున్నాను.

9. (ప్రతిప్రస్థాతపత్నీవద్గృహమునుఅందుకొనవలెను) సోమరసమా!నిన్ను ఉపయామగ్రహమునతీసికొన్నాము. నీవుఆహ్లాదకమవు.యజ్ఞస్వాం యజమానినిన్ను ంర్యశాలిగా అభిషంఛినాడు.నేను పత్నీవ్రతగ్రహములందుదానిని నింపినాను.

(ప్రచరణీస్రవమందలిశేషఘృతమును పత్నీవ్రతగ్రహమునందలిసోమమున ప్రతిప్రస్థాత కలుపవలెను.) (మంత్రద్రష్టఋషి పలుకుచున్నాడు.)

పరలోకమునుఅందుకున్నవాడనునేనే. నేనే అధోలోకగతపృథివ్యాది స్వరుపడను.ఈ అంతరిక్షము నాకు తండ్రిఅయినాడు. నేను సూర్యునిఉభయదిశలనుండిదర్శించినాను. దేవతలునివసించు పరమ గుహ్యాస్థానమును నేనుచూచినాను.

అహంపరస్థాదహమవస్తాద్యదంతరిక్షంతదుమే పితాభూత్|

అహంసూర్యముభయతోదదర్శాహం దేవానంపరమంగుహో యత్|

10.(పత్నీ వ్రతగ్రహపుఅగ్నికి ఉత్తర భాగమునహోమము చేయవలెను) పత్నీయుతఅగ్ని! నీవు త్వష్ట సహితముగాప్రీతుడవగుము.ఈ సోమరసమును సేంచుము.అగ్నయేస్వాహా

(నేష్ట పేరుగల ఋత్విక్కు ఉత్తరద్వారము నుండియజమానపత్నినితెచ్చి 'ఉద్ధాతఋత్విజాని' ఉత్తరదిశను కూర్చుండ పెట్టవలెను.యజమాన పత్నిఉద్ధాతను చూచుచుఅనవలసినది)

ఉద్ధాతా!నీవు సంతానములస్వాం. ంర్యము ధరింపచేయగలవాడవు.నీవు నాలో ంర్యమునునిలుపుము. నీవు ప్రజాపతి. సేక్తపు. ంర్యాధారమవు.నీ ంర్యము వలనంర్యధారి పుత్రుని కనగలను.

11.(అగ్రాయణ ఘటమునుంచి హరియోజనగ్రహమునుసోమరసమున నింపవలెను) సోమమా!నీవు ఉపయామ పాత్రమునగ్రహించబడినావు.నీవు హరితవర్షపు.హర్యశ్వములనుతన రథమునకూర్చు ఇంద్రుని భాగమవు.నిన్ను నేను ఋక్,సామ మంత్రములకొరకు గ్రహించుచున్నాను.

యువలాజలారా!ంరు ఇంద్రుని హర్యశ్వములకుమేత అగుదురు. సోమసహితముగాఇంద్రునకు ఖాద్యముకండు.

12.(ఋత్విజాలందరుయవల పేలాలనుఅందుకొని వాసన చూచి- ఉత్తరవేది ందచల్లుదురు) యువయుక్తసోమరసమా! దేవతలుభక్షించు నీవుఅశ్వములు, గోవులుఇచ్చుదానవు. యజువులకుప్రీతికరమై - ఉద్ధాతలుస్తుతించునదై- హోతలు ప్రశంసించునదై- అనుజ్ఞాత అనుజ్ఞాతమైననిన్ను నేను భక్షించుచున్నాను.

13.(ఋత్విజాలందరుఆరేసి చొప్పున యూపఖండములనుఅగ్నిలోవేయవలెను) యూపఖండమా!యజ్ఞాదులుచేయక దేవతలంషయమున చేసినపాపమును నశింపచేయగలదానవు. మానవులంషయమున నిందాదులవలన పాపములనునశింపచేయగలదానవు. పితృదేవతలకుపిండాదులు అర్పించనిపాపమును నశింపచేయగలదానవు. స్వయం నిందాశ్లాఘములపాపమును నశింపచేయగలదానవు. ఇతర పాపములన్నింటినినాశనము చేయగలదానవు.నేను తెలిసి చేసినపాపములను, తెలియకచేసిన పాపములనునశింపచేయగలదానవు.

14.(చాత్వాలమున ఉన్ననిండు కుండలనువాటివాటి చమసములచేతాకవలెను)

మేముబ్రహ్మవర్చస్సు- బలము- పుష్టిగలఅవయములు-నిర్మలమనస్సు గలవారముకావలెను. దాతత్వష్ట మాకు మహాధనములుఈయవలెను. మాయందున్నపాపమును - ంకారమునుదూరము చేయవలెను.

15.(**“సంప్రయజు”** వనుఆహుతులచేహోమము చేయవలెను)

ఇంద్రా!నీవు మాకు మనసుననుంచి కోరికలను,గోవులను - ంద్వాంసులస్వస్తి వచనములను- దేవతలనింతముయజ్ఞమును- యజనీయదేవతలసద్బుద్ధిని కలిగించుము.ఇంద్రాయస్వాహా (తొలిఆహుతి అర్పించవలెను)

16.మేము బ్రహ్మవర్చస్సు-జలము-పుష్టికల అవయములునిర్మల మనస్సు
గలవారలముకావలెను. దాతత్వప్రమాకు ధనములుప్రసాదించవలెను.మాయందున్న
పాపములను- వైకల్యమునుదూరము చేయవలెను.(రెండవ ఆహుతిఅర్పించవలెను)

17.దానశీలధాతయు,సంతయు, ధనపాలప్రజాపతియు,ద్యోతమాన అగ్నియుఈ
యజ్ఞమునుస్వీకరించవలెను.త్వష్టయు, దానములిచ్చిప్రజలను సమృద్ధులనుచేయు
ంష్టువునుయజమానికి ధనములుఅందించవలెను- స్వాహా (మూడవఆహుతి
అర్పించవలెను)

18.ఈ యజ్ఞమునుప్రీతికరము చేయుటకువచ్చిన వారలారా! ఏ అందరి కొరకు
సులభముగాలభించి సుఖాసములుపరచినాను.

నివసింపచేయుదేవతలారా!

ఏరుహవ్యవాహకులు.హంస్సులనుస్వముఖాదులందుధరించిపోవువారు.ఏరు మాకు
ధనములనుఅందించండి -స్వాహా(నాలుగవ ఆహుతినిఅర్పించవలెను)

19.ద్యోతమాన అగ్ని!హంస్సులు కోరుదేవతలను- హంస్సులు అందుకొనుటకు- ఇచట
తీసుకొని వచ్చినావు.ఇక నీవు వారందరిని తమతమస్థానములకు సాగనంపుము.వారు చరు,
పురోడాశాదులనుఆరగించినారు. సోమరసపానముచేసినారు. వారు వాయు,ఆదిత్య
ద్యులోకములందలివారి వారి స్థానములకుప్రస్థానము చేయవలెను- స్వాహా (అయిదవ
ఆహుతినిఅర్పించవలెను.)

20.అగ్ని! నిన్ను ఇచటికిమా యజ్ఞమునకు- ఆహ్వాత
రూపమునంచేయమనిప్రార్థించినాము. నీవుయజ్ఞమందుసమృద్ధి
కలిగించుదేవతలనుయజించినావు.యజ్ఞమున జరిగినలోపములను ఉపశంపచేసినావు.ఇక
మా యజ్ఞం సంపూర్ణమైనట్లుగాభాంచి స్వస్థానమునకుంచేయుము. (ఆరవఆహుతి
అర్పించవలెను)

21.యజ్ఞసమాప్తి తెలిసినదేవతలారా! ఏరుఏ ఏ స్థానములకుప్రస్థానము చేయండి.మా
మనసునందలియజ్ఞసంకల్పమునుపాలించు ప్రజాపతీ!ఈ యజ్ఞమునునేను నీకు
అర్పించుచున్నాను.నీవు దీనిని వాయువునుధరించుము. స్వాహా(ఏడవ
ఆహుతిఅర్పించవలెను)

22.యజ్ఞమా! నీవునీ స్వస్థానమగు యజ్ఞదేవతంష్టువును చేరుకొనుము.నీ ఉత్పత్తికి
నింతభూతము - క్రియాశక్తికిమూలభూతమగువాయువును చేరుకొనుము.(ఎనిమిదవ
ఆహుతిఅర్పించవలెను)

స్తోత్రస్థవన- చరుపురోడాశ -వధ్యపశుయుక్తఈ యజ్ఞమునకుస్వామయగు యజమానీ!ఈ
యజ్ఞమునీది.దీనిని ప్రీతియుక్తముగసేంపుము. స్వాహా (తొమ్మిదవఆహుతి
అర్పించవలెను)

23.(యజమాని తనచేతనున్నమృగశృంగమును, నడుముకుడన్న మేఖలనుతీసి
చాత్వాలమునపారవేయవలెను)
మేఖలా!నేను నిన్ను ంసరివేసినాను.నీవు సర్పము, అజగరముకాకుము.

(అధ్వర్యుచాత్వాలపు తూర్పువైపుముఖము ఉండునట్లునిలిచి అవభృతస్నానమునకు
సిద్ధపడినయజమానితో అనిపించవలసినది)

వరుణుడుంశాల అంతరిక్షమునసూర్యుని కొరకు మార్గమునిర్మించినాడు. అడుగుపెట్టరాని
అంతరిక్షమునసూర్యుడు అడుగు పెట్టినంచరించుటనుసంభవము చేసినాడు.అతడు
సాధారణులకుదుఃఖము కలిగించుటను- చాడీలు చెప్పుటనుసహితము
సహించడు.శిక్షించును.

(అవభృతస్నానమునకుయజమాని జలప్రవేశముచేసి అనవలసినది)
వరుణదేవునకునమస్కారము. వరుణదేవునిపాశము వెడలినది **“ధిష్ణితోవరుణస్యపాశః ”**

24.(వెలిగించిన సంధనునీళ్లలో వేసి దానిపేద ఆజ్యము వేయవలెను)
అగ్నీ!నీవు అపాంసపాత నామముగలవాడవు. అసురులుకల్పించిన ంఘ్నములనుభంగము
చేసినావు.జలమునందుప్రవేశించినావు. నీవుఇంటింట ంరాజిల్లుము.ఘృత
ఆహుతులనుస్వయముగా స్వీకరింపుము.నీ జిహ్వా జ్వాలారూపమగును.
ఘృతమునఉన్నతమై వెలుగొందుము.అగ్నయే స్వాహా.

25.(ఋజీషకుంభమునునీళ్లలో వేయవలెను)
సోమమా!నీ హృదయముజలములలోన- సముద్రమందుఉన్నది. అచటనీ లోనికి
జలమును,ఓషధులును ప్రవేశించవలెను.యజ్ఞమునందుశుభవచనములుఉచ్చరించియు -
నమస్కరించియు- నిన్ను ప్రతిష్ఠించుచున్నాను.సోమాయ స్వాహా.

26.(నీటిలో ఋజీషకుంభమునుముంచిన కొంత సేపటికి)
జలమా!ఈ ఋజీష కుంభమునీ గర్భ స్వరూపము రుచికరమును- చక్కనిదగు ఈ
ఋజీషమునుస్వీకరించుము.

ఋజీషప్రాయమగుసోమమా! ఇక ఇదియేనీలోకము. ఇందులోఉండి మాకు
సుఖశాంతులుకలిగించుము. మాఆపదలన్నింటిని- ఇచటినుండి- అచటికి చేర్చుము.

27.అవభృతయాగమా!నీవు మెల్లగా నడుపుము.నీవు సదావేగగతి గలదానవు.అయినను
మెల్లగాకదులుము.
యజ్ఞమా!దేవతల యెడలచేసిన పాపములనుప్రవహింపచేసితెచ్చినాను.మనుషుల చేత-
మనుష్యుల ంషయమునచేసిన పాపములనునీటపారించి తెచ్చినాను.ంపరీత
పరిణామములహింసలనుంచిమమ్ము రక్షింపుము.

(యజమానిస్నానము చేసి జలమునుండి బయటికివచ్చి, వస్త్రముధరించి,
ఆహవనీయాగ్నికిసంధను సమర్పించవలెను.)
సంధా!నీవు దేవతలసంధవు. “దేవానాంసంధాసి”

28.(యజ్ఞార్థము వధించినగర్భిణిగోవు యొక్కపిండమును అగ్నిలోవేయవలెను)
మాయచుట్టినపదినెలల పిండముకంపించవలెను.వాయువు
వలెను,సముద్రతరంగములవలెను. దశమాసగర్భపిండము కంపించవలెను.

29.గర్భిణి గోవు! నీగర్భముయజ్ఞయోగ్యమైనది.నీయోని స్వర్ణమయమైనదినీ పిండము
ంకలముకాని ఆవయవములుకలది. ఈ గర్భమునుతల్లికి కలుపుచున్నాను.

(గర్భపురక్తముచే హోమముచేయవలెను)

30.బహుదర్శనీయము-అనేకరూపవంతము.గర్భరూప సోమము
గర్భమందుమహిమనుపొందునుగాక. గర్భిణిగోవును ఒకటి, రెండు,మూడు, నాలుగు
మరియుఎనిమిది పాదములుగల దానిగా భాంచినర్వభూతములందువ్యాపించును గాత-
స్వాహా

31.మరుత్తులారా! ఏ యజమానిఇంట - ద్యులోక శిష్టప్రకాశముగల- యీరు సోమపానము
చేయుదురోఆయజమానియేసురక్షితుడు అగుచున్నాడు.

32.ద్యావాప్రభులారా! కరుణించండి.యీ కరుణారసమున ఈ యజ్ఞమునుతడపండి. మాకు
జీవనయోగ్యధనములు ప్రసాదించండి.

33.వృత్రహంతా!ంచేయుము. వేదస్వరూపులగునీ
హర్యశ్వములనుఆహ్వానించినాము.వాటికి యజ్ఞకాలముతెలియును. అదిస్వయముగా
రథమునతగులుకొనుము.సోమాభిషేవ శిలలు- రథమునెక్కిన- నీమనసును
మాయజ్ఞమువైపు మరలించవలెను.

సోమమా!సోమాభిషము నుండినీవు ఉపయామగ్రహమునగ్రహించబడినావు.

34.హర్యశ్వములుపొడుగు జూలు గలం.హరిత వర్ణలు,వర్షములు కలిగించునం.తరుణలు.

సోమపాయిఇంద్రా! సూర్యాశ్వములనురథమునకు కట్టుము.స్తుతిరూపవాణి ంనుము.మా
గృహమునకుంచేయుము.

35.ఇంద్రా! నీవు అప్రతిహతబలశాలి. హర్యశ్వములునిన్ను మాత్రమేసహించును.అం
నిన్ను వసిష్టాదిఋషుల వద్దకును- మానవుల యజ్ఞములవద్దకును కొనిపోవును.

36.ప్రజాపతి ఈ సమస్తలోక,లోకాంతరములందున్నాడు.అతడు సమస్త ప్రజలతోఆనందించును. అతడుసూర్యుడు, అగ్ని, ంద్యుత్అను మూడు జ్యోతులతోకూడి ఉండును. అట్టిప్రజాపతియే ‘షోడశి’అగును. ‘త్రీణిజ్యోతీంషిసచతే సషోడశీ”

37.(షోడశిగ్రహమునందలి సోమమునుసేంచవలెను)

షోడశిగ్రహమందలిసోమమా! ఇంద్రరాజు- వరుణ సామ్రాట్టు- వారిరువురు నిన్ను సర్వప్రథమముగాసేంచినారు. వారి తరువాతనేనేను సేంచినాను.నా ప్రాణములతోపాటు నాలో ఉన్న సరస్వతీయు- ఈ సోమమున - సంతృప్తిచెందవలెను.స్వాహా.

(షోడశియాగముపూర్తి అయినది)

38.(ద్వాదశాహముప్రారంభము)

అగ్ని!నీవు శుభకర్మలవాడవు.మాలో బ్రహ్మవర్చస్సు,సుర్మమును నింపుము.మాకు అన్నము, అశ్వగోధనములనుప్రసాదించుము.

సోమరసమా!నీవు ఉపయామ గ్రహమునతీసికొనబడినావు.నిన్ను తేజస్విఅగ్ని కొరకు పరిగ్రహించుచున్నాను.ఇది నీ స్థానము. తేజస్విఅగ్ని కొరకు నిన్ను ఇచటస్థాపించుచున్నాను.

తేజస్విఅగ్ని! దేవతలందునీవు పరమ తేజోవంతుడవు.నీ ప్రసాదమున నేనుమానవులందుబ్రహ్మ తేజస్వినికావలెను.

39.ఇంద్రా! నీవు ఓజస్సుతోలేచినావు. అధిషవణచర్మము ంద అభిషంచినసోమపానము చేసినావు.ఆనందమున తేలియాడుక్రింది పెదంని చప్పరించినావు.

సోమమా!నీవు ఉపయామగ్రహమునతీసుకొనబడినావు.నిన్ను ఓజస్వి ఇంద్రునికొరకు పరిగ్రహించినాను.ఇదిగో ఇది నీస్థానము.ఇచట నిన్ను ఓజస్విఇంద్రుని కొరకు స్థాపించినాను.

ఇంద్రా!దేవతలందుఅత్యంత ఓజస్విని.నీ అనుగ్రహముననేను మానవులందు

ఓజస్వినికావలెను. (ద్వితీయఅతిగ్రాహ్య గ్రహమునుపట్టుకొని)

40.(మూడవ అతిగ్రాహ్యగ్రహమునుపట్టుకొని)

సూర్యకిరణములుమానవునకు అనుకూలములైప్రజ్ఞాపికలై కనిపించినం.అం అగ్నికిరణముతో సమానముగామెరయుచున్నం.

సోమమా!నీవు ఉపయామగ్రహమునతీసికొనబడినావు.నిన్ను తేజస్వియగుసూర్యుని కొరకు పరిగ్రహించినాను.ఇదిగో ఇది నీ స్థానము.ఇచట నిన్ను తేజస్విసూర్యునికొరకు స్థాపించినాను.

తేజస్వితముసూర్యా! నీవు ప్రకాశమానులందుఅత్యంత ప్రకాశమానుడవు.నీ
అనుగ్రహముననేను మానవులందుప్రకాశమానుడనుకావలెను.

(ద్వాదశాహయజ్ఞం ముగిసినది)

41.(గవామయనామక సంవత్సరసత్రము యొక్కంఘవన్నామ మధ్యాహ్నమునసూర్యునకు
పశువునుబలిఇచ్చి అతిగ్రాహ్యగ్రహమునుతీసికొనవలెను)

సూర్యుడుంశ్యమును ంక్షించదలిచినాడు.అతని కిరణములుకాంతిమయములు.సర్వమును
చూపగలవు.ఆ కిరణములు భానుమూర్తినిపై అంతరిక్షమునకు తెచ్చినం.

సోమమా!నీవు ఉపయామగ్రహమునతీసికొనబడినావు.నిన్ను తేజస్వియగుసూర్యుని కొరకు
పరిగ్రహించినాను.ఇదిగో ఇది నీ స్థానము.ఇచట నిన్ను తేజస్విసూర్యుని కొరకు
స్థాపించినాము.

42.(గార్గత్రిరాత్ర సవనమునవేయిగోవులను దక్షిణగాఇచ్చు ంధానముఉన్నది. ఆ
వేయింటిలోచివరి ఆవుపేరు రోహిణి.దానిని హంధానముమధ్యన
నిలిపిద్రోణకలశమునువాసన చూపించవలెను)

మహిమగలరోహిణీ! ఈ ద్రోణకలశమునుమూర్కొనుము. ద్రోణకలశముననిండిన
సోమమునీలో ప్రవేశించవలెను.దానిని నీవు ఓజస్వరూపినిచేసి మాకు తిరిగిఇమ్ము. మేము
యమ్ముపూజించి వేయిగోవులనుఇచ్చినాము. అందుకుప్రతిఫలముగా ఆ
వేయిగోవులనుమాకు తిరిగి ఇమ్ము. ఆగోవులు దుగ్ధధారావంతములుకావలెను. నీ
అనుగ్రహముననాకు మరింత గోఅశ్వధనములభించవలెను.

43.(రోహిణిగోవుకుడిచెంలో యజమానిచెప్పవలసినది)

నీవుఅహంతవ్యవు.మనుపుత్రి ఇళవలెస్తుత్యవు.

ఆనందమునిచ్చుదానవు.ఆహవనీయవు.కోరదగిన

దానవు.ఆప్లాదికవు.ద్యుతియుక్తవు.అదీనదేవమాతఅదితికి సాటివచ్చుదానవు.

క్షీరవతిం.మహిమాన్వితవు.ంశేషఖ్యాతి గలదానవు.ఇంతటిదానవునీవు

దేవతలముందునన్నుసుకృతుడను - కృతవ్రతుడనుఅని ంవరింపుము.

44.(గవామయన యాగపుచివరిరోజునపశువధ తరువాతఇంద్రసంబంధి

గ్రహమునుగ్రహించుటకుమూడుమంత్రములున్నం)

ఇంద్రా!నీవు మా హింసకశత్రువును వధించుము.మా ంద సేనతో

దండెత్తదలచినవానినిమట్టి కరిపించుము.మాకుహాని తలపెట్టినదుష్టుని

రసాతలమునకంపుము.

సోమరసమా!నిన్ను ఉపయామ గ్రహమున- ంశిష్టయుద్ధకారి ఇంద్రునికొరకు -

గ్రహించినాను.ఇది నీస్థానము. ంశిష్టయుద్ధకారి ఇంద్రునికొరకు నిన్ను స్థాపించినాను.

45.(రెండవ మంత్రము)

ఇంద్రుడువాక్పాలకుడు. సర్వకర్మ.మనోవేగముగలవాడు.మమ్ము నేటిఅన్నపు
యుద్ధమునరక్షించమని ఇంద్రునిఆహ్వానించుచున్నాను.సమస్తలోకములకుకళ్యాణకర్త,
సుకర్ముడగుఇంద్రుడు మా సకలఆహ్వానములనుమన్నించవలెను.

సోమరసమా!నిన్ను ఉపయామగ్రహమునసర్వకర్మ ఇంద్రుని కొరకు గ్రహించినాను.ఇది
నీస్థానము. ఇచటనిన్ను సర్వకర్మ ఇంద్రునికొరకు స్థాపించినాను.

47.(ఔదుంబర కలశమునసోమము నింపవలెను.హోత చమసమందున్న‘నిగ్రామ్య’
జలమునుఅందులో కలుపవలెను.మూడు సోమలతలనుఅందులో
వేయవలెను.‘అగ్నయేత్వా’ మొదలగుమూడు మంత్రములుచదిం
‘అదాభ్య’గ్రహమునుఅందుకొనవలెను.)

సోమరసమా!నిన్ను ఉపయామ గ్రహమునతీసుకున్నాను. గాయత్రీఛందోవంతవగునిన్ను
అగ్నికొరకు గ్రహించినాను.

సోమరసమా!నిన్ను ఉపయామ గ్రహమునతీసుకున్నాను. త్రిష్టుప్ఛందో వంతవగునిన్ను
ఇంద్రుని కొరకుగ్రహించినాను.

సోమరసమా!నిన్ను ఉపయామగ్రహమునతీసికున్నాను. జగతీఛందమవగునిన్ను
ంశ్వదేవతలకొరకు గ్రహించినాను.

సోమరసమా!ఈ అనుష్టుప్ ఛందముసాక్షాత్తు నీ స్తవమేఅగును.

48.(ఆహవనీయవేదివద్దకు వెళ్లుచు‘అధాభ్య’ జలమునుసోమవల్లి ఖండములంద
చల్లవలెను)

సోమమా!కదలాడు మేఘములగర్భమందు శయనించువర్షజలమునురాల్చుటకు
నిన్నుకంపింప చేయుదును.

అత్యంతగర్జనకారి మేఘములఉదరములందు శయనించువర్షజలమునుదాల్చుటకు
దానినికరిగింతును. సుఖకరవర్షముకలిగించుటకు నేనునిన్ను ద్రంపచేయుదును.అత్యంత
ఆనందకరజలముల వర్షముకొరకు నిన్ను ద్రంపచేయుదును.శుద్ధమగునిన్నుశుద్ధ
‘నిగ్రాభ్య’జలములందుకలుపుదును.

సోమమా!నిన్ను పగటియందును- సూర్యుని కిరణములందును- లీనము చేయుదును.

49.సోమమా! నీవు శ్రేష్ఠమవు.ఆదిత్యస్వరూపవు. ఎంతోశోభిల్లుదానవు.మహానుడును- శుద్ధ
ఆదిత్యుడునీకు పురోగాం.

సోమఃసోమస్య పురోగాః - సోమమేసోమమునకు పురోగాం

సోమమా!నీపేరే అహింసనీయము- జాగరణ శీలము- అందుకే నిన్ను
నేనుపూజించుచున్నాను.సోమాయ స్వాహా.(అదాభ్యమునఉన్న సోమమునకుఆహుతి
ఇవ్వవలెను.)

50.(రోటియందున్నసోమఖండములనుసోమమున వేయవలెను)
సోమమా!నీవు అభిలషణీయపుఅగ్నికి ప్రియభోజనమవగుము.అగ్నిలో
ప్రవేశింపుము(మొదటి ముక్కనువేయవలెను.)

సోమమా!నీవు అందరిని వశమునందుఉంచుకొనుదానవు.ఇంద్రునకు
ప్రియభోజనమవగుము.ఇంద్రునిలో ప్రవేశింపుము.(రెండవ ఖండమునువేయవలెను)
సోమమా!నీవు మాకు ంత్రుడవు. శ్వేదేవతలకుప్రియ
భోజనమవగుము. శ్వేదేవతలందుప్రవేశింపుము. (మూడవఖండమును వేయవలెను)

51.(దీక్షగొను యజమానులచేఅధ్వర్యు గార్హ పత్యాగ్నిలోఘృతము అర్చింపచేయవలెను)
గోవులారా! మీరు ఈ యజమానులందేప్రసన్నులు కావలెను. మీరు ఇచటనే
ఆనందించండి. మీరు ఈ యజమానులందేఆనందించవలెను. మీ దూడలు
మున్నగునంసహితము ఈయజమానులందేసంతోషించవలెను.స్వాహా (మూడవఆహుతి
అర్చించవలెను)

52.(ఇది యజమానులఆత్మస్తుతి)
సోమమా!నీవు యజ్ఞపు సాక్షాత్సమృద్ధి. మేమునీవలన ఆదిత్యరూపజ్యోతిని
చేరుకున్నాము.ఇప్పుడు ఆజన్మాంతముధర్మాచరణులముఅయినాము. మేము
పృథ్వినుండిఎగిరినాము.
స్వర్గమునుఆరోహించినాము.దేవతలమనితెలిసికున్నాము.దివ్యజ్యోతినిదర్శించినాము.

53.(ఒకే యజ్ఞపు పెక్కురు యజమానులుహంధాన శకటముక్రింద దూరి
తూర్పుముఖముగా బయటికిరావలెను)
ఇంద్రావజ్రమా! మీరు శత్రువు ముందునిలిచిపోరాడగలవారు. మా మీద సేనను
నడిపించుశత్రువును వధించండి.వానిని వజ్రమునహతమార్చండి.మాకు
శత్రువైనవాడుగహనాటంనదాగినను- జలము లందుదాగినను - ఇంద్రా!
వానినిపరిమర్చుము.

ఇంద్రా!మాకు నలుదిశలఉన్న శత్రువునునాశము చేయుము.

వజ్రమా!సర్వత్రసంచరించుశత్రువులనుహతమార్చుము.

భూం,స్వర్గము, అంతరిక్షములందుఆనందమయుడవైఉన్న పరమాత్మా!
మేముసుప్రజలము. మేముసుప్రజావంతులముకావలెను. అన్నాదులసమృద్ధికలిగి
స్వప్రజనుపోషించువారలముకావలెను.

54.(సోమము దేవతాస్వరూపము. ఉపయోగముననుసరించిపేర్లు మారును)

1. యజమాని‘సోమరసమున యజ్ఞంచేయుదును’అనిన సోమము ‘పరమేష్ఠి’అగును.

2. ‘ఇప్పుడునేను సోమరసమునయజ్ఞం చేయుచున్నాను’అని యజమాని అన్నప్పుడు‘ప్రజాపతి’ అగును.

3. ఇంద్రాదిదేవతల నింతమైనసోమము ‘అంధస్సు’అగును.

4. దానముచేయు సోమము‘సంత’ అగును.

5. దీక్షనందుకున్నప్పటిసోమము ‘శ్వకర్మ’ అగును.

6. గోవునుఇచ్చి ఖరీదు చేసినసోమము ‘పూష’ అనబడును.

(పరమేష్ఠి,ప్రజాపతి, అంధస-సంత-శ్వకర్మ-పూషలకుఆహుతులుఅర్పించవలెను)

55.7. కొనుటకు ఎత్తినసోమము‘ఇంద్రమరుత్’ అగును.

8. క్రయముచేయబడుచున్నసోమము ‘అసురము’ అగును.

9. ఖరీదుచేసిన సోమము‘ంత్ర’ అగును.

10.యజమాని తొడపైనిలిచిన సోమము‘శిపిష్ఠ’ ‘ ంష్టువు’ అగును.

11.బండింద కొనిపోబడుసోమము ‘జగత్పాలక’‘ ంష్టువు’ అగును.

(ఇంద్ర,మరుత-అసుర-ంత్ర-శిపిష్ఠ-ంష్టు-జగత్పాలక
ంష్టువులకుఆహుతులుఅర్పించవలెను)

56.12. బాణలి నుండిదింపిన సోమము‘వరుణ’ అనబడును.

13.అటక ంద ఉన్న సోమము‘అగ్ని’ అనబడును.

14.అగ్నిద్రమునందలిసోమము ‘ఇంద్ర’ అనబడును.

15.‘హృదయేత్వా,మనస్తేత్వా’ అనుమంత్రమునముక్కలు చేసితెచ్చిన సోమము“అధర్వ”
అనబడును.

(వరుణ- అగ్ని - ఇంద్ర- అధర్వలకుఆహుతి అర్పించవలెను)

57.16. ముక్కలు ముక్కలుగాతరిగిన సోమము‘శ్వదేవ’ నామకము.

17.వర్ధిల్లి తనభక్తులను పాలించుసోమము 'ంష్టు' నామకము.

18.అభిషంచబడుసోమము 'యమ'నామకము.

19.చక్కగా పోషించబడుసోమము , 'ంష్టు' నామకము.

20.దశాపత్రమునపత్రమును సోమము“వాయు” నామకము.

21.పావనము చేయబడినసోమము 'శుక్ర' నామకము.

22.పాలతో కలసిన సోమముకూడ 'శుక్ర' నామకము.

23.సత్తుచే కలసినసోమము 'మంథ'నామకము.

(ంశ్వదేవ- వర్ధనంష్టు -యమ- పోషకంష్టు - వాయు - పావనశుక్ర - దుగ్ధ శుక్ర - మంథిలకుఆహుతి అర్పించవలెను)

58.24. గృహపాత్రములందున్నసోమము 'ంశ్వేదేవ'సంజ్ఞకము.

25.హోమము కొరకగు సోమము'అను' సంజ్ఞకము.

26.హోమము చేయునప్పటిసోమము 'రుద్ర' సంజ్ఞకము.

27.హుతశేషమై- భక్షణార్థము- సభామండపమునకుతెచ్చిన సోమము'వాత' సంజ్ఞకము.

28.ఆహ్వనాదులచే- ఆరగించుటకు అర్పించినసోమము 'నృచక్ష,సంజ్ఞకము.

29.పానము చేయుబడుచున్నసోమము 'భక్ష'సంజ్ఞకము.

30.పాపము చేసిన తరువాత'జఠర' మందున్నసోమము 'నరాశంస' సంజ్ఞకము.

(ంశ్వదేవ- అను - రుద్ర - వాత - నృక్ష- భక్ష - నరాశంసములకుఆహుతులుఅర్పించవలెను)

59.31. అపభృత స్నానమునకుసిద్ధమైన సోమము'సింధు' సంజ్ఞకము.

32.జలాభిముఖముగాతెచ్చిన సోమము'సముద్ర' సంజ్ఞకము.

33.జలనిమగ్న సోమము'సలిల' సంజ్ఞకము.

(సింధు-సముద్ర-సలిలములకుఆహుతులుఅర్పించవలెను)

ంష్టువుమరియు వరుణునిఓజోబలముననేఈ లోకములు - లోకాంతరములునిలిచిఉన్నం.
వారుతమ బలంర్యములచేఅందరిని యించిన బలవంతులైనారు.వారిని శత్రువు
వీనాడునుఓడించలేదు.తమ శక్తివలనవారు శత్రువు యొక్కసమస్త
సంపదలనుసాధించినారు.

ంష్టు,వరుణులారా! యజ్ఞమునకుశీఘ్రముగా ంచ్చేయండి.ఇదే యమ్ము
ఆహ్వానించుచున్నాము.

60.ఈ యజ్ఞం ద్యులోకమునదేవతల దయవలనయజ్ఞఫలమగుం శేషధనము
మాకుఅందవలెను.

అంతరిక్షమునకుచేరిన యజ్ఞంమానవులకు - వర్షరూపమున- అందినది.
అంతరిక్షమునుండినాకు వర్షధనములభించవలెను.

యజ్ఞముభూయనుండి సాగిపితరులనుచేరినది. ఆపృథ్వీనుండినాకు
స్వర్ణాదిధనములులభించవలెను.

ఇంతవీల! యజ్ఞమువీ లోకమునకు చేరినఆ లోకపు శుభములుయజమానికి అందవలెను.

61.(యజ్ఞమునజరిగిన లోపములకుగాను 54 నుండి 60వ మంత్రమువరకు 34 దేవతలపేర
ప్రాయశ్చిత్తముచేసికొనుట జరిగినది.ఇది మహాంరఘటముపగిలినందుకు ప్రాయశ్చిత్తము)

ప్రాయశ్చిత్తశమనము జరిగినది.ముప్పది నలుగురుదేవతలు
ఫలదాయకతంతువులనుంస్తరింతురు. ఈ యజ్ఞమునందలి అన్నమునఆ దేవతలు
సంతృప్తులయినారు.మహాంరఘటముపగులుట వలనంచ్చిన్న మైనయజ్ఞమును- ఆ
దేవతలకుసమర్పించు ఈ ఘృతఆహుతివలన- సంధించుచున్నాను- స్వాహా. ఇక ఈ
మహాంరఘటము సూర్యస్వరూపమైదేవతలందుచేరవలెను.

62.(యజమానిచేఅనిపించవలసినది)

యజ్ఞమునందుఆహుతులుఇచ్చినాము. అట్టిఆహుతులశుభఫలము
ంధరూపములవ్యాపించినది. అది- ఆ ఫలము - దిశాభేదమున- ఎనియిది
ప్రకారములుఅయినది.

యజ్ఞమా!నీవు నాప్రజలకుమహాధనమునుప్రసాదించుము. మేముధనమును -
పోషణసాధనములగుఅన్నాదులను - ఆయుష్యమునుఅందుకుందుముగాక. స్వాహా“
సయజ్ఞధుక్ష్యమహిమే ప్రజాయాంరాయస్పోషాం ంశ్వమాయురశీయస్వాహా”.

63. సోమమా!నీవు సువర్ణము -అశ్వములు - పుత్రులచేసమృద్ధవై మమ్ముచేరుము.
గోవులతోకూడిన అన్నమునుమా కొరకు తెమ్ము- స్వాహా.

ఆపవస్వహిరణ్యవదశ్యత్సోమంరవత్
వాజంగోమంతమాభరస్వాహా.

దాశరథిరంగాచార్య ంరచిత
శ్రీమదాంధ్రవచన శుక్లయజుర్వేదసంహితయందలి
గ్రహగ్రహాన్నింతాంతమగుఎనిదవ అధ్యాయముముగిసినది.
సర్వేపిసుఖినస్సంతు.

జ్ఞానానందమయందేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం|

అధారంస్సర్వ ంద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

తోదవఅధ్యాయము

1.దేవసంతః ప్రసువయజ్ఞం ప్రసువయజ్ఞపతిం భగాయ|
దివ్యోగంధర్వఃకేతపూః కేతం నః

పునాతువాచస్పతి ర్వాజంసః స్వదతు స్వాహా||

(ఈ అధ్యాయమున34వ మంత్రమువరకు వాజపేయ భాగముఈ
యజ్ఞాంగములకుఆహుతులుఅర్పించబడును)
సంతృదేవా!నీవు దయ ఉంచివాజపేయ యజ్ఞమునుఅనుమోదింపుము.
యజ్ఞస్వాంయజమానికి సంపదలుకలిగించుము.

సూర్యదేవా!నీవు ద్యులోకమునందుఉన్నవాడవు. కిరణములుగలవాడవు.
అన్నమునుపావనము చేయువాడవు.మా హంరన్నమునుపావనము చేయుము.ప్రజాపతి
మా హంరన్నమునుఆస్వాదించును గాతస్వాహా.

2. (ప్రాతస్సవనమునఆగ్రాయణ గ్రహమునుతీసికొన్న తరువాతమూడు
అతిగ్రహములనుతీసికొనవలెను.తదుపరి షోడశీగ్రహమునుతీసికొని
ఇంద్రదేవతాకగ్రహమునఅందుకొనవలెను)

సోమమా!నీవు ఇంద్రునకు ప్రియతమవు.నిన్ను ఇంద్రుని
కొరకుఉపయామగ్రహమునగ్రహించుచున్నాను.నీవు ధ్రువమగుపృథ్విలోకమున
ఉండుదానవు.మానవులందుఉండుదానవు. మనసులందుఉన్నదానవు.
అటువంటిసోమమవగు నిన్నునేను అందుకొనుచున్నాను.ఇది నీవు నిలుచుస్థానము.

సోమమా!నీవు ఇంద్రునకు ప్రియతమవు.నీవు జలములందుఉండుదానవు.
ఘృతమునందుఉండుదానవు. అంతరిక్షమందుఉండుదానవు. అట్టిసోమమవగు నిన్నునేను
అందుకొనుచున్నాను.నీవు ఉపయామ గ్రహమునందుఉన్నావు.

సోమమా!నీవు ఇంద్రునకు ప్రియతమవు.నిన్ను నేను
ఉపయామగ్రహమునగ్రహించుచున్నాను.నీవు పృథ్వియందు- అంతరిక్షమున -
ద్యులోకమున- దేవతలందు- స్వర్గమునందు ఉండుదానవు.ఇది నీ స్థానము.

సోమమా!నీవు ఇంద్రునకు ప్రియతమవు.నిన్ను నేను గ్రహించుచున్నాను.

3. వాయువుజలములకు సారభూతుడు.అన్నమును పచనముచేయువాడు. అతడుసూర్యుని
యందు ఉన్నాడు.జలములకు సారము- వాయువునకు సారముఅతిశ్రేష్ఠ
ప్రజాపతి.దేవతలారా! ఓకొరకు ప్రజాపతి - రూప సోమమును-గ్రహించుచున్నాను.

సోమమా!నీవు ఇంద్రునకు ప్రియతమవు.ఇంద్రుని కొరకు
నిన్నుఉపయామగ్రహమునగ్రహించుచున్నాను.ఇది నీ స్థానము. ఇంద్రునకుఎంతో
ప్రియమైన నిన్నుగ్రహించుచున్నాను.

4. (నాలుగవఇంద్ర గ్రహమునుతీసికొనవలెను)
అన్న,బలములనుఆహ్వానించువాడుప్రృథగు యజమాని.అతనికి బుద్ధి
ప్రసాదించువాడుఇంద్రుడు. ఇంద్రునిప్రియతమ గ్రహమునందలిఅన్నమును -
రసమునునేను స్వీకరించుచున్నాను.ఇంద్రునకు అత్యంతప్రీతికరమగు సోమమా!నిన్ను
ఇంద్రుని కొరకుఉపయామ గ్రహమునగ్రహించుచున్నాను.ఇది నీ స్థానము.
ఇంద్రునకుఅత్యంత ప్రీతికరమగుసోమమును నేనుగ్రహించుచున్నాను.

(సోమగ్రహమునుఅధ్వర్యు అక్షము ఓద-నేష్ఠసురాగ్రహమునుఅక్షము క్రింద పెట్టవలెను)
సోమ,సురాగ్రహములారా! ఓరు ఒకే చోట కలసిపోయినారు.

(అధ్వర్యు,నేష్ఠ రెండు గ్రహములనుతమ వద్దకుతెచ్చుకొనవలెను.)
సోమ,సురాపాత్రలారా! ఇక ఓరు ండిపోయినారు.ఓరు నన్ను
పాపములనుండివేరుచేయండి.

5. (మహామరుద్యతీయపుచివరన మహేంద్రగ్రహమునుఅందుకొనుటకు ముందు-
రథమును తెచ్చినబండినుండి రథమునుదింపవలెను)
రథమా!నీవు ఇంద్రుని వజ్రమవు.నీవు జన్మనిచ్చుదానవు. నీవలనఈ యజమానికి
అన్నములభించవలెను.అన్నప్రాప్తి కొరకు మహామాతఅదితిని వేదమంత్రములచేప్రసన్ను
చేయుచున్నాను.ఈసమస్తలోకములుఅదితి ద్యావాపృథ్వి- యందు ఇండి ఉన్న.ఈ
భూం ఓద సూర్యభగవానుడునాకు నివాసము ప్రదానముచేయవలెను.

6. జలములందుఅమృతము ఉన్నది.జలములందుఓషధులు ఉన్నం.అశ్వములారా! ంరు జలపుప్రాశస్త్యమున చేరుడు.వేగవంతులు కండు.

జలమా!నీ తరంగములు వేగవంతములు.నీవు సమున్నతజలసముచ్చయయుక్తపు అన్నముకలుగచేయుదానవు.అన్నాదులను ఈ యజమానికిసమకూర్చుము.

(అశ్వములనుస్నానమాడించవలెను)

7. వాయువుమనస్సగును - ఇరువదియేడునక్షత్రములుగంధర్వలు. అంయేభూని భరించునం.అంయే ముఖమునుముందు ఏర్పరచినం.అశ్వములందు వేగమునుకల్పించినం.

(అశ్వమునుకుడివైపు కట్టవలెను)

8. అశ్వములారా!ంరు రథమున చేర్చబడినారు.వాయు సమవేగముగలవారలు కండి. దక్షిణముననిలిచిన ంకు ఇంద్రునివంటి శోభకలుగును గాత. సర్వధనమరుద్గణములుఐమ్ము పూన్చుదురుగాత. త్వష్ట ం పాదములకువేగము కలిగించునుగాత. (రెండవ అశ్వమునుకట్టవలెను)

9. అశ్వములారా!ం వేగము మనసునందున్నది.ం వేగము శ్యేనయానమందున్నది.ం వేగము వాయువునందు ఉన్నది.ఈ మూడు ంధములవేగములు కలుపుకొనిబలవంతులుకండి. మా అన్నములనుగెలుచువారలు కండి.

(బృహస్పతిచరును అశ్వమునకుఆఘ్రాణింప చేయవలెను)

అశ్వములారా!ంరు అన్నమంత్రములుఅందుకొనండి. బృహస్పతిచరును ఆఘ్రానించండి.

(రథపుదక్షిణ దిశన మూడవగుర్రమున కట్టవలెను.ఒకప్రక్క ఒక అశ్వమును మరొకప్రక్క రెండు అశ్వములనుకట్టినట్లున్నారు. ' **తృతీయమశ్వంయునక్తి** 'అన్నాడు.

10.అనుల్లంఘనీయ -సత్యసవసో - ఆదేశములిచ్చుసంత అనుజ్ఞవలనబృహస్పతియొక్క ఉత్తమస్వర్గమును ఆరోహింతును.నేను సత్యాదేశసంతా దేవత అనుజ్ఞవలనఇంద్రుని ఉత్తమస్వర్గమును ఆరోహింతును.

(బ్రహ్మాయనుఋత్విక్కు యజమానినిరథము ంద ఎక్కించవలెను.పదిహేడు ధనువులదూరమునకు ంసరినఔదుంబర శాఖను ప్రదక్షిణముచేసిన పదిహేడురథముల ంద ఉన్నయజమానులనుయజ్ఞస్థలమునబ్రహ్మ దించవలెను)

సత్యాదేశసంతృదేవతఅధీనమున ఉన్ననేను ఇంద్రుని ఉత్తమస్వర్గమునుఅధిరోహించినాను

11.(వేది పక్కన నాటిఉన్న స్తంభమునకు17 దుందుభులువ్రేలాడుచుండును.వానినుంచి ఒకదానినితీసి వాయింపవలెను.)

బృహస్పతీ!నీవు అన్నములనుజయించుము. దుందుభులారా! మీరు బృహస్పతికొరకు ధ్వనించండి.(ఇది బ్రహ్మణవాజపేయికొరకైనది)

ఇంద్రా!నీవు అన్నములనుజయింపుము. దుందుభులారా! మీరు ఇంద్రుని కొరకు మ్రోగండిఇంద్రుని అన్నం జయించేయండి.

(ఇదిక్షత్రియ వాజపేయికొరకైనది)

12.దుందుభులారా! మీ ధ్వని-వాణి. యథార్థమైనది. మీరు బృహస్పతినిఅన్నం జేతనుచేసినారు. ఇక మీరు కట్టనుండింముక్తులు కండి.

దుందుభులారా! మీ ధ్వని-వాణి-యథార్థమైనది. మీరు ఇంద్రుని అన్నం జేతనుచేసినారు. కర్రతో చేసినదుందుభులారా! మీరు ఇంద్రుని అన్నం జేతనుచేసినారు. మీరు కట్టనుండిండిపోండి.

(స్తంభపుదుందుభులనుంప్పవలెను)

13.నేను సత్యశాసకుడగుసంత అధీనమునఉన్న యజమానిని.బృహస్పతిజయించిన అన్నములనుగెలిచినాను. అన్నమునుజయించు అశ్వములారా! మీరు కల్లోలము కలిగించుచు-యోజములు లెక్కవేయుచు - అంతిమసీమవరకు చేరండి.

(సిద్ధమైఉన్న రథము మీదయజమాని ఎక్కవలెను)

14.ఈ గుర్రపు మెడ, నడుము,ముఖమునకు పటకాలుకట్టి ఉన్నం. ఇదికొరడాచూపగానే వేగముగాపరిగెత్తును. నడుపువానిమనసెరిగి నడుచుగుర్రము గుర్తులనుబట్టి దానిమీదసాగిపోవును. అశ్వమునకుఆహుతి.

15.గుర్రము దారిమీద త్వరితగతినీసాగుచున్నది. లక్ష్యముచేరవలెననిఉరుకుచున్నది. అప్పుడుదానికి ఉన్న పక్షి రెక్కలఅలంకరణములకదలిక స్వచ్ఛముగాకనిపించుచున్నది.ఇది గద్దవలెఎగిరిపోవుచున్నది.బలము ప్రదర్శించుచుసాగుచున్నది. దానికిగల చామరాది అలంకారములకదలిక స్పష్టంగా అగుపించుచున్నది-స్వాహా.

16.అశ్వములు యజ్ఞపుఆహ్వానములందుపరిమిత వేగవంతములుసుందరవర్ణలు. పాములు,తోడేళ్లు, రాక్షసులనుతప్పుకొనిసాగునం. సర్వరోగములనువ్యధలనుదూరము చేయునం.అట్టి అశ్వములుమాకు శుభంకరములుకావలెను.

17.అశ్వములు మా ఆహ్వానమునునునం. పరింతగాములు.వేలధనములుఇచ్చునం.
యజ్ఞములందుబహుమూల్యరత్నాదులుఇచ్చునం. అట్టిఅశ్వములన్నియు
మాఆహ్వానములుంనవలెను.

18.అశ్వములారా! ఓరు మెతుకు,మెతుకు అందించువారు.ధనము కలిగించువారు.ంప్రలు
అమృతములు.ఋతజ్ఞులు.ఓరు మమ్ము రక్షించండి.ఈ నీవారచరును పానముచేయండి.
ఆనందించండి.తృప్తులు కండి. దేవమార్గమునగమ్యము చేరుకొండి

19.(యజమాని రథముదిగి నీవారచరునుమూర్కొనవలెను)

అన్నపుఅపార ఉత్పత్తి మాకులభించవలెను.అనేక రూపముల ద్యావాప్యథ్వులుమాకు
లభించవలెను.మాతాపితరుల వాత్సల్యముమాకు లభించవలెను.సోమము అమృతమైమాకు
లభించవలెను.

అన్నములనుగెలుచు - పావనముచేయు - లభించునట్టిఅశ్వములారా! ఓరు
బృహస్పతిభాగమగు - ఈ నీవారచరునుఆప్రూణించండి.

(గుర్రములకునీవారచరువాసన చూపవలెను)

20.(ఇది సంవత్సరాభిమానిప్రజాపతి స్తుతి.ఆహుతులుఇవ్వవలెను)

అందరియందున్నప్రజాపతికి స్వాహా.అందరకు శుభములనిచ్చు ప్రజాపతికిస్వాహా. మరల
పుట్టినట్టిప్రజాపతికి స్వాహా.యజ్ఞస్వరూప ప్రజాపతికిస్వాహా. నివాసకారణుడు- దినముల
స్వాం -దినములందు,ముగ్ధపదార్థములందు- ంనాశయ వస్తువులందుఉన్నవాడు -

అంత్యస్థానమునఉత్పన్నుడు - భువనములస్రప్త - భువనస్వాం - జగములఅధిపతి
ప్రజాపతిస్వాహా.

21.యజ్ఞమున ఆయువుకలుగవలెను.ప్రాణము

కలుగవలెను.నేత్రములుకలుగవలెను.శ్రోత్రములు కలుగవలెను.వెన్ను
కలుగవలెను.యజ్ఞమునుండియజ్ఞము కలుగవలెను.యజ్ఞమున యజ్ఞపతికలుగవలెను.

(యజమానియు,అతని పత్నియు మెట్లీద నుంచి యూపముఎక్కవలెను)

మేముప్రజాపతి ప్రజలముఅయినాము.

(గోధుమపిండితో చేసిన అప్పమునుయజమాని తాకవలెను)

దేవతలారా!మేము స్వర్గమునకుచేరుకున్నాము. మేముఅమరులము అయినాము.

(యూపముిది శిరమును తొలగించవలెను)

22.(యూపము ింద ఉన్నయజమానులుదిశలను చూచుచు)

దిశలారా! ియందున్న బలర్థములుమాకు కలుగవలెను. ియందున్న
ధనము, సంకల్పము, అనేక తేజస్సులుమాకు కలుగవలెను. (యూపమునుండి
నేలనుచూచి) తల్లిభూ! నీకు నమస్కారము. వందనము. (చర్మము ింద ఔదుంబర
ఆసనమును ఉంచవలెను) ఆసనమా! ఇది నీ రాజ్యము. (ఆసనము ింద
యజమానిని ఆసీనుని చేయవలెను) యజమానీ! నీవు అందరిని
నియంించువాడవు. స్వయముగా నిన్ను నియంించుకొనువాడవు. నీవే
ధ్రువమవు ధారకుడవు. నీవు కృషి - వ్యవసాయము- చేయుటకు నిన్ను ఈ ఆసనము ింద
ఆసీనుని చేయుచున్నాను. పరిపాలనా లభి కొరకు- ధనము కొరకు - పుత్ర, పశువుల కొరకు
నిన్ను ఈ ఆసనము ింద కూర్చుండ పెట్టుచున్నాను.

23.(ఔదుంబర పాత్రలోని పాలు, యవలు మున్నగువానిని స్రవముతో
ఆహవనీయాగ్నిలో హోమము చేయవలెను)

అన్నములను కల్పించిన వాడు ప్రజాపతి. అతడు సృష్టి ఆదిన
సోమమును- జలమునుండి, ఓషధులనుండి- సృజించినాడు. ఆ జలములు, ఓషధులు మాకు
మధురములు కావలెను. మేము పురోహితుల సహితులమై స్వరాజ్యమున
అప్రమత్తులము కావలెను స్వాహా.

24. అన్నములను కల్పించిన వాడు ప్రజాపతి. అతడు సమస్త భూతమాత్రలను సృష్టించినాడు.
అతడు నిత్య సామ్రాట్టు. తన అధికారమును ఎరిగిన వాడు. స్పృచ్ఛగా సర్వత్ర
సంచరించువాడు. అతడు మాకు సంతానపుష్టి- ధనపుష్టి కలిగించుచు
సర్వత్ర వ్యాపించవలెను- స్వాహా.

26. మమ్ము రక్షించమని రాజగు సోమమును- ద్వాదశ ఆదిత్యులను- సూర్యుని- బ్రహ్మను-

బృహస్పతిని ఆహ్వానించుచున్నాము. స్వాహా

27. అగ్ని! ఇది మా యజ్ఞం. ఇందు మా హితము పలుకుము - శుభములు సంకల్పించుము.
వేలధనముల ంజేతా! అగ్ని! మాకు ధనాదులు ప్రసాదించుము - స్వాహా.

27. ఆర్యమ, ఇంద్ర, బృహస్పతి, ఈశ్వరులారా! ిరు దానములను ప్రోత్సహించండి. వాగ్దేం

సరస్వతి, ంష్టు, సంత, అన్నవంత ప్రజాపతికి స్వాహా.

28. అగ్ని! ఇది మా యజ్ఞం. ఇందు మహితము పలుకుము. మాకు
శుభములు సంకల్పించుము. వేలధనముల ంజేతా! అగ్ని! మాకు ధనాదులు ప్రదానము
చేయుము. నీవే కదా ధనస్వాం- స్వాహా.

29.ఆర్యమ, పూష, బృహస్పతి,వాగధిదేవతసరస్వతి మాకు
ధనముప్రసాదించవలెను-స్వాహా.

30.(హుతశేషముయజమాని ఏదచల్లవలెను)

నేనుసంత అధీనపు వాడిని,అశ్వినుల బాహువులతోను,పూషహస్తములతోను,వాక్కును
నియంత్రించుసరస్వతి అనుగ్రహముతోను,యజమానివగునిన్ను
ధనములందుప్రతిష్ఠించుచున్నాను.నిన్ను
బృహస్పతిసామ్రాజ్యమునకుపట్టాభిషిక్తునిచేయుచున్నాను.

31.(ఇం 'ఉజ్జితి' మంత్రములుంచే ఘృతాహుతిఇవ్వవలెను)

అగ్నిఏకాక్షర ఛందమునపంచప్రాణములనుగెలిచినాడు. యజమానినగునేను నా
పంచప్రాణములనుగెలిచెదను.అశ్వినులు రెండక్షరములఛందమున రెండుకాళ్లుగల
మానవులనుజయించినారు. నేనుకూడ ఆ మానవులనుగెలువవలెను.ంష్టువు
మూడక్షరములఛందమున ముల్లోకములనుగెలిచినాడు. నేనుకూడ ఆ మూడు
లోకములనుగెలువవలెను.సోమము నాలుగక్షరములఛందమున చతుష్పాత్రపశువులను
గెలిచినది.నేను సహితముచతుష్పాద జంతువులనుగెలువవలెను.

32.పూషదేవత అయిదక్షరములఛందములచే4 దిక్కులను న్న 1 అవాంతరదిశ్య
అయిదింటిని గెలిచినాడు.నేను సహితముఆ అయిదింటిని గెలువవలెను.సంతా దేవత
ఆరక్షరములఛందమున ఆరుఋతువులనుగెలిచినాడు. నేనుసహితము
ఆరుఋతువులనుగెలువవలెను.మరత్తులు ఏడక్షరములఛందమున
ఏడుగ్రామ్యజంతువులనుగెలిచినాడు. నేనుసహితము ఆఏడింటిని
గెలువవలెను.బృహస్పతిఅష్టాక్షర ఛందమునగాయత్రిని గెలిచినాడు.నేను
సహితముగాయత్రిని గెలువవలెను.

33.యత్రుడు నవాక్షరఛందమున త్రివృత్తమునుగెలిచినాడు. నేనుకూడ దానిని
గెలువవలెను.వరుణుడు దశాక్షరఛందమున'ంరాజము' ను గెలిచినాడు.నేను కూడ దానిని
గెలువవలెను.ఇంద్రుడు ఏకదశాక్షర ఛందమున"త్రిష్టుప్" ను గెలిచినాడు.నేను కూడా
దానిని గెలువవలెను.ంశ్వేదేవతలుద్వాదశాక్షర ఛందమున"జగతి"ని గెలిచినారు.నేను
కూడా దానిని గెలువవలెను.

34.వసువులు పదమూడుఅక్షరముల ఛందమునత్రయోదశస్తోమమునుగెలిచినారు.
నేనుసహితము వానినిగెలువవలెను.రుద్రులు పదునాలుగుఅక్షరముల
ఛందమునచతుర్దశస్తోమమునుగెలిచినారు. నేనుసహితము వానినిగెలువవలెను.ఆదిత్యులు
పదిహేనుఅక్షరముల ఛందమునపంచదశ స్తోమమునుగెలిచినారు. నేనుసహితము
దానినిగెలువవలెను.అదితి పదహారుఅక్షరముల ఛందమునషోడశస్తోమమునుగెలిచినది.
నేనుసహితము దానినిగెలువవలెను.ప్రజాపతి పదిహేడుఅక్షరముల
ఛందమునసప్తదశస్తోమమునుగెలిచినాడు. నేనుసహితము దానినిగెలువవలెను.

వాజపేయయజ్ఞము సమాప్తము.

ఆలోచనామృతము

వేదముసనాతనము. పురాతనము.మహత్తమము.పత్రము. శాలము.గహనము.
ఉపమానమునకుఅందనది.

వేదముఅను పదము ఒక్కటి.కాని వేదము అనంతము.ఈ అనంత వేదమునుఆరాధించిన
ఆరాధించుచున్న- ఆరాధించునున్నవారు అనేకానేకులు. ఒకసూర్యుడేఒక్కొక్క పరిశోధకుని
ఒక్కొక్కరీతిగా కనిపించును.ఒక్కవేదమనునదిలెక్కకు యించినపరిశోధకులకు
లెక్కకుయించినరీతిగా అగుపించును.

వేదమునుపరిశీలించిన - వ్యాఖ్యానించినమర్శించినవారు అనేకులు.రిలో
వేదమునుఅధ్యయనముచేసి సద్విమర్శలు- దుర్విమర్శలు
చేసినవారున్నారు.అధ్యయనముచేసి దుర్విమర్శించినవారిని
అధ్యయనముఖండించవచ్చును.

కానివేదమును అధ్యయనముచేయకయే వేదమునుగురించి ఒక
అభిప్రాయమునుప్రచారము చేసినవారిని ఖండించుటఅసంభవము. ఏలననవారు ఎవరో
తెలియదు.వారు ఏ ఆధారమున అపోహలుకలిగించినారో తెలియదు.

వేదమునగురించి అవ్యాఖ్య కువ్యాఖ్యచేసిన వ్రు రెండురకములు.ఒకరు
సనాతనులముఅనిపించుకొనవలెననుకొనుస్వప్రయోజనపరులు.ిరు వాస్తవముగ
సనాతనులుకారు. సనాతనపు ముసుగువేసుకున్నారు. వేదమువారిస్వంత ఆస్తి అని
భాంచువారు.ిరికి ఏయియు తెలియదు.సర్వము వేదములందేఉన్నది అనువారు
రెండవరకము.పాశ్చాత్యుల మెప్పుపొందదలచి ఆధునికులముఅనిపించు
కొనవలెననుఉబలాటము గలవారు.ిరిలో వామపక్షాల
వారలమనిపించుకొనవలెననిజబ్బలు చరచువారు.ిరు వేదమును పనికిరానిదానిగను -
అందులో ఏదోఒకవర్గానికి ఉపయోగపడేదిఉందని ఒకప్రమాదకరఅభిప్రాయాన్ని
వారికితెలియకుండగనే- కనిపించినారు.

వేదముపాతకాలపు బొంతఅని చెప్పడం ంష్టవముగాభాంచుచున్నారు.

ఇదిఒక వస్తువును చూడకయేదానిని గురించి వ్యాఖ్యానించుట.ిరు తమను
తాముఆక్షిప్తౌఅనుకుంటారు! ఇదొక ంత!!

వేదమందంతటవైరాగ్యమున్నదని- ఈలోకమునకు సంబంధించినదిలేదని, సమస్తము

పరలోకముగురించియే ఉన్నదనిఒక భ్రమ భారతదేశమునబహుళప్రచారమున ఉన్నది.ఇది వట్టి భ్రమమాత్రమే! వైరాగ్యముమాత్రమే ఉపదేశించునదిభారత సాహిత్యమునలేదనునదినా దృఢశ్వాసము.

భారతసాహిత్యము,తాత్త్వికము సాంతముమానవుని ఇహలోకజీతమును సుఖశాంతులతోగడుపు ఉపాయములనేబోధించుచున్నది.వేదమునందుఇహలోకము గురించియేవరించి ఉన్నది.ఇది వాస్తవసత్యము.

వేదముమానవుని మహిమాన్వితనిగదర్శించినది. మానవునిఒక్కొక్కసారి దేవతలనుండుచిన వారిని చేసినది.వాస్తవమేమన్నదేవతలందరుమానవుని సుఖజీవనమునకుఉపయోగ పడువారే!

సత్రస్యఋద్విరస్యగన్మన జ్యోతిరమృతాభూమ

దినంపుథివ్యా అధ్యారుహామాందామదేవాన్స్వర్లోతిః8-52

సోమమా!నీవు సాక్షాత్తు యజ్ఞసమృద్ధి.నీ వలన మేముఆదిత్య రూపజ్యోతినిఅందుకున్నాము. ఇక మేముమరణాంతము ధర్మపరులముఅయినాము. మేము భూంనుంచి లేచినాము.స్వర్గమును ఆరోహించినాము.ఇంద్రాది దేవతలనుపరంజ్యోతిని తెలిసికున్నాము.

మానవుడుఇన్ని సాధించగలడు!అందుకు ఒకటే షరతు- అతడు లోకమునకుకళ్యాణమునుకూర్చుధర్మమునుఅజీవ పర్యంతముఅవలంబించవలెను.

ఇదిదైవత్వము సాధించుఉపాయము. దైవత్వముఆకాశమున కాదు, మానవునియందున్నది. దానినిగుర్తించవలసి ఉన్నది.అది దుస్సాధ్యముకావచ్చును. అసాధ్యముమాత్రముకాదు.

ఈ అధ్యాయమున31 నుండి 34 వరకుమంత్రములందుసమస్త దేవతలుగెలిచిన వాటినిమానవుడు తానుఒక్కడే గెలువవలెననిసంకల్పించుచున్నాడు.మానవుని ఇంతకన్నమహామహునిగాకల్పించుటసాధ్యమా!

35.(రాజసూయమంత్రములుప్రారంభము)

ఫాల్గుణశుక్లదశమినాడు - అనుమతికిగాను- ఎనిమిది పాత్రలందువండిన బియ్యపుహంస్సు అర్పించబడును.అందుకు బియ్యమునురాతి ంద నూరవలెను.పడిపోయిన బియ్యమునుస్రవమున నింపి దక్షిణాగ్నికిఆహుతి ఇవ్వవలెను.

పృథ్వి!ఈ పిష్టచరు నీభాగపుది.దీనిని స్వీకరించుము- స్వాహా.

(పంచవతీయకర్మచేయుటకుదిశలందు ఆహవనీయాగ్నినిస్థాపించి ఆహుతులుఅర్పించవలెను)

పూర్వదిశనఆసీనులైన అగ్నినేతృకదేవతలకు స్వాహా.

దక్షిణదిశనఆసీనులైన యమనేతృకదేవతలకు స్వాహా.

పశ్చిమదిశనఆసీనులైన ంశ్వేదేవతనేతృకదేవతలకు స్వాహా.

ఉత్తరదిశను ఆసీనులైనఁత్రావరుణ నేతృకదేవతలకు స్వాహా.

పైనఉండి, పరిచర్యలందుకొనుసోమనేతృక దేవతలకుస్వాహా.

36.(అయిదు చోట్ల ఏర్పరచినఆహవనీయాగ్నినిఒక చోట చేర్చి ఆహుతులుఇవ్వవలెను)

పూర్వదిశనఆసీనులైన అగ్నినేతృకదేవతలకు స్వాహా.

దక్షిణదిశనఆసీనులైన యమనేతృకదేవతలకు స్వాహా.

పశ్చిమదిశనఆసీనులైన ంశ్వేదేవతనేతృకదేవతలకు స్వాహా.

ఉత్తరదిశన ఆసీనులైనఁత్రావరుణ నేతృకదేవతలకు స్వాహా.

37.(తండుల హోమముదక్షిణాగ్నిలో చేయవలెను)

అగ్ని!నీవు శత్రుసేననుపరాభంచుట కాదు.దూరదూరములకుపారద్రోలుము.

శత్రువులనుదూరము చేసిననీవు యజ్ఞమునునిర్వహించు
యజమానికిబ్రహ్మవర్చస్సుప్రసాదించుము.

38.నేను సంత అనుశాసనమునఉన్నవాడను.

అశ్వినులబాహువలతోనూ,పూషహస్తముల్తోను-

తండులములారా!ఉపాంశగ్రహపుబలమునసోమముచే హోమముచేయుచున్నాను.స్వాహా.

(హోమముచేసిన దిశకు స్రువముత్రిప్పవలెను)

స్రువమా!నిన్ను రాక్షసుల వధకుత్రిప్పుచున్నాను.నేను ఈ

రాక్షసవర్గమునుహతమార్తునుఇప్పుడు సమస్త రాక్షస వర్గముహతమారినది.

39.(ఎనిది దేవన్ హంస్సులుఇవ్వవలెను)

యజమానీ!సంతా దేవత నిన్నుఅనుశాసనములకుఅధిపతిని చేయవలెను.అగ్ని నిన్ను

గృహస్థులకుఅధిపతిని చేయవలెను.సోమసామ్రాట్టునిన్ను వనవృక్షాదులకుఅధిపతిని

చేయవలెను.బృహస్పతినిన్ను వాణికి అధిపతినిచేయవలెను.ఇంద్రుడు

నిన్నుజ్యేష్ఠత్వమునకుఅధిపతిని చేయవలెను.రుద్రుడు నిన్నుపశువులకు

అధిపతినిచేయవలెను.సత్యానుశాసన ంత్రావరుణులు నిన్నుధర్మాధికారులఅధిపతిని చేయవలెను.

యజమానీ!ఈ అష్టదేవన్ హంస్సులదేవతలు నిన్నుసకల పదార్థములఅధిపతులునుచేయవలెను.

(యజమానివద్దకు వెళ్లి- స్రువమును కుడిచేత,యజమాని బాహువులను,ఎడమ చేతపట్టుకొనవలెను.మంత్రము చెప్పనపుడుయజమాని తల్లిదండ్రులు,దేశకాలములనుపేర్కొనవలెను.)

40.దేవసహంర్భాగదేవతలారా! ంరుఈ యజమానిని శత్రురహితునిచేయండి. మహారాజ్యకార్యమున నిలుపండి.మహాజనరాజ్యకార్యమున నిలుపండి.ఇంద్రుడు పరమోత్కృష్టబలమును ప్రసాదించునుగాత.యజమానిపుత్రుని దేశవాసులఅధిపత్యముననిలుపండి. కాని‘ సోమో ంస్మాకం బ్రాహ్మణానాంరాజా ’ మా బ్రాహ్మణులకుమాత్రము సోమసామ్రాట్టేప్రభువు అగును.

ఆలోచనామృతము

ఈమంత్రమునరాజకీయశాస్త్రజ్ఞులుఆలోచించవలసినం ఉన్నం.

1. మహాతేక్షత్రాయ,మహాతేజ్యేష్ఠాయఅన్నది ఇప్పటిరాష్ట్రపతి-గవర్నరుపదవుల వంటివలె ఉన్నది.

2. “జనరాజ్యాయ”అనిన ప్రజారాజ్యమునకుఅని అర్థము. ఇదినేటిప్రజాస్వామ్యము వంటిదికావచ్చును.

3. రాజాకొడుకును రాజునుచేయుటకు దేశవాసులఅనుమతి అక్కర అయినట్లున్నది.ఇది నేటి ఎన్నికలవంటిది కాకున్ననుప్రజామోదముఅవసరమైనట్లున్నది.

రామాయణమునరాముని యౌవరాజ్యపట్టాభిషేకమునకుదశరథుడు ప్రజలఅనుమతి

కోరినాడు.ప్రజలు ఆమోదించినారు:--

“ రామమన్దీవరశ్యామంసర్వశత్రు నిబర్హణమ్|

పశ్యామోయౌవరాజ్యస్థంతవ రాజోత్తమాత్మజమ్||

రాజునిరంకుశుడు కాకుండుటకుఈ నియమములుంధించినట్లున్నారు.

4.“ సోమో ంస్మాకం బ్రాహ్మణానాంరాజా ” అని మంత్రముఎవరికి ఎవడు రాజయిననుబ్రాహ్మణులకుమాత్రము రాజుకాడని అర్థము.

నేనుశ్రీ మహాభారతమురచించినపుడు బ్రాహ్మణుడనగామేధాం అని అర్థము చెప్పినాను.వేదవ్యాఖ్యా చేసినసాయణుడు సహితముంపునకు మేధాం అనిఅర్థము చెప్పినాడు.

మేధావులురాజకీయశాసనమునకులొంగక స్వతంత్రులైనపుడేతమ ఆలోచనలుఅన్వేషణల వలనసమాజమునకు మేలుచేయగలరు.

నేడుసహితము రాజ్యసభకుజరుగు నిష్ఠాతుల,మేధావుల ఎన్నికలందుప్రజలు పాల్గొనరు.

శ్రీమహాభారతమునపాండవులు లక్కఇంటినుంచి తప్పించుకొనిఏకచక్రపురమును అగ్రహారమునకుచేరుకున్నారు. అక్కడదుర్యోధనుని రాజ్యముసాగదు. ఏలనన బ్రాహ్మణఅగ్రహారములురాజశాసనములోనికావు. ఈ ంషయములుతెలిసియే పాండవులుభద్రతకొరకుఅగ్రహారమునకుచేరినారు.

రాజులకుజరుగు సంధులు మున్నగువాని నుండి దేవాలయభూములు,బ్రాహ్మణఅగ్రహారములకుంనహాయింపు ఉండెడిది.

బ్రాహ్మణులనుఒకజాతిగా కాక మేధావులనుగాచెప్పుకున్నపుడువేదము మేధావులగువారికి ఎంతో స్వాతంత్ర్యముప్రసాదించినది.

“బ్రాహ్మణోవైసర్వేదేవతాః ” మేధావులేకదా అందరు దేవతలు- అందరి దేవతలు.

దాశరథిరంగాచార్య ంరచిత

శ్రీమదాంధ్రవచన శుక్లయజుర్వేదసంహితయందలి

వాజపేయోరాజసూయారంభాంతమను

తొమ్మిదవఅధ్యాయము ముగిసినది.

జ్ఞానానందమయందేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం|

ఆధారంసర్వ ంద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

పదవఅధ్యాయము

1.అపోదేవా మధుమతీరగృభ్నన్నూర్ణస్వతీరాజస్వశ్చితానః |

యాభిర్మిత్రావరుణా వభ్యషించిన్యాభిరింద్రమనయన్నత్యారాతీ:||

(అభిషేకమునకుగాను ఔదుంబర పాత్రలందుసరస్వతి మున్నగు నదులజలము తెచ్చిఉంచవలెను.గోసంబంధములనువేరు పాత్రలో ఉంచవలెను.వానిని యూపపు ఉత్తరభాగమునఉంచవలెను.)

దేవతలుమధురములు- శక్తిమంతములు- రాజస్వములు - చైతన్యవంతములగు జలములనుతెచ్చినారు. యత్రావరుణులనుదేవతలకు రాజునుగాఅభిషేకించిన జలమునుతెచ్చినారు. ఇంద్రునిశత్రుంజయుని చేయుటకుఅభిషేకించిన జలమునుతెచ్చినారు.

2. (ఈమంత్రములకురెండు పాఠములు ఉన్నవి.స్వాహంతమునఆహుతినీయవలెను.మరొక పాఠమున జలమునుగ్రహించవలెను.మనుష్యులు లేకపశువులు నదిలోప్రవేశించినపుడుకలిగిన తరంగములజలమును స్వీకరించవలెను)

1. తరంగమా!నీవు సేచన సమర్థవు.రాజ్యమును ఇచ్చుదానవు.మాకు రాజ్యమునుప్రదానము చేయుము.స్వాహా. 2. తరంగమా!నీవు సేచన సమర్థవు.రాజ్యమును ఇచ్చుదానవు.దేవదత్తాదులకురాజ్యము ప్రసాదించుము.

3. 1.జలమా! నీవుఅభిషేకార్థము యజ్ఞభూమికిచేరుకొనుదానవు.నీవు రాజ్యమునుఇచ్చుదానవు. మాకురాజ్యము ప్రసాదించుము- స్వాహా. 2. జలమా!నీవు అభిషేకార్థముయజ్ఞభూమికిచేరుకొనుదానవు.రాజ్యము ఇచ్చుదానవు.దేవదత్తాదులకురాజ్యము ప్రసాదించుము.

1. జలమా!నీవు ఓజోయుక్తవు.రాజ్యము ఇచ్చుదానవు.మాకు రాజ్యము ప్రసాదించుముస్వాహా. 2. జలమా!నీవు ఓజోయుక్తవు.రాజ్యమునిచ్చుదానవు.దేవదత్తాదులకురాజ్యము ప్రసాదించుము.

1. జలమా!నీవు సర్వత్ర గమనముగలదానవు. రాజ్యమునిచ్చుదానవు.మాకు రాజ్యము ప్రసాదించుము- స్వాహా. 2. జలమా!నీవు సర్వగమనవు.రాజ్యము నిచ్చుదానవు.దేవదత్తాదులకురాజ్యము ప్రసాదించుము.

1. సముద్రజలమా!నీవు నదులు మున్నగుజలములకు స్వామి.రాజ్యము నిచ్చుదానవు.మాకు రాజ్యము ప్రసాదించుము- స్వాహా. 2. సముద్రజలమా!నీవు నదులు మున్నగుజలములకు స్వామి.రాజ్యమునిచ్చుదానవు.దేవదత్తాదులకురాజ్యము ప్రసాదించుము.

4. 1.స్థిర ధర్మయుక్తజలమా!నీవు సూర్యుని తేజస్సుగలదానవు. రాజ్యమునిచ్చుదానవు.మాకు రాజ్యము ప్రసాదించుము- స్వాహా. 2. స్థిర, ధర్మయుక్త జలమా!నీవు సూర్యుని తేజస్సుగలదానవు. రాజ్యమునిచ్చుదానవు.దేవదత్తాదులకురాజ్యము ప్రసాదించుము.

(యూపమునుంచినచ్చు జలమును సేకరించి - యూపమునకు ఉత్తరమున
స్థాపించిన జలములందు హోమము చేయుచు)

1. యూపమునుండి కురిసిన జలమా! నీవు సూర్యతేజస్సుగలదానవు.
రాజ్యమునిచ్చుదానవు. మాకు రాజ్యము ప్రసాదించుము- స్వాహా! 2.
యూపమునుండి కురిసిన జలమా! నీవు సూర్యతేజస్సుగలదానవు.
రాజ్యమునిచ్చుదానవు. దేవదత్తాదులకు రాజ్యము ప్రసాదించుము.

1. తటాకజలమా! నీవు పశుపక్ష్యాదులకు ఆనందము కలిగించుదానవు. రాజ్యము
నిచ్చుదానవు. మాకు రాజ్యము ప్రసాదించుము- స్వాహా! 2. తటాకజలమా! నీవు
పశుపక్ష్యాదులకు ఆనందము
కలిగించుదానవు. రాజ్యమునిచ్చుదానవు. దేవదత్తాదులకు రాజ్యము ప్రసాదించుము.

1. కూపస్థజలమా! రాజ్యమునిచ్చుదానవు. మాకు రాజ్యము ప్రసాదించుము. స్వాహా! 2.
కూపస్థజలమా! నీవు రాజ్యమునిచ్చుదానవు. దేవదత్తాదులకు రాజ్యము ప్రసాదించుము.

1. అవశ్యాజలమా! నిన్ను సర్వజనులు కోరుదురు. నీవు రాజ్యమునిచ్చుదానవు. మాకు
రాజ్యము ప్రసాదించుము- స్వాహా! 2. అవశ్యాజలమా! నీవు సర్వకామ్యవు. రాజ్యము
నిచ్చుదానవు. దేవదత్తాదులకు రాజ్యము ప్రసాదించుము.

1. మధురూపజలమా! నీవు బలమును, రాజ్యమును ఇచ్చుదానవు. మాకు రాజ్యము
ప్రసాదించుము- స్వాహా! 2. మధురూపజలమా! నీవు బలమును, రాజ్యమును
ఇచ్చుదానవు. దేవదత్తాదులకు రాజ్యము ప్రసాదించుము.

1. శక్వరజలమా! నీవు గోవుల వలన లభించినదానవు. నీవు రాజ్యమునిచ్చుదానవు. మాకు
రాజ్యము ప్రసాదించుము. స్వాహా! 2. శక్వరజలమా! నీవు గోవుల వలన లభించినదానవు.
రాజ్యము నిచ్చుదానవు. దేవదత్తాదులకు రాజ్యము ప్రసాదించుము.

(నదులు గోముఖము నుండి బయలుదేరినవని శ్వాసము)

(పాలలో హోమము చేయుచు)

1. దుగ్ధజలమా! నీవు ప్రజల పానాదులకు ఉపయుక్తవు. నీవు రాజ్యము నివ్వగలదానవు.
మాకు రాజ్యము ప్రసాదించుము - స్వాహా! 2. దుగ్ధజలమా! నీవు ప్రజల పానాదులకు
ఉపయుక్తవు. రాజ్యము నివ్వగలదానవు. దేవదత్తాదులకు రాజ్యము ప్రసాదించుము.

(ఘృతమున హోమము చేయుచు)

1. ఘృతరూపజలమా! నీవు లోకములను పోషించు దానవు. రాజ్యము నిచ్చుదానవు. మాకు
రాజ్యమును ప్రసాదించుము - స్వాహా! 2. ఘృతరూపజలమా! నీవు లోకములను
పోషించుదానవు. రాజ్యమునిచ్చుదానవు. దేవదత్తాదులకు రాజ్యము ప్రసాదించుము.

(ఈ పదహారు హోమజలములు. మరీచి - ఎండకు కాగిన మరియు సరస్వతీ జలముల వేరుగా హోమము ఉండదు. మరీచి జలమును దోసిలితో తీసి ఎగిలిన నీట కలుపవలెను)

మరీచిజలమా! నీవు స్వయంశోభితవు. రాజ్యము నిచ్చుదానవు. మాకు రాజ్యము ప్రసాదించుము - స్వాహా 2. మరీచిజలమా! నీవు స్వయంశోభితవు. రాజ్యమునిచ్చు దానవు. దేవదత్తాదులకు రాజ్యము ప్రసాదించుము.

(సరస్వతి మున్నగు నదుల జలమును ఔదుంబర పాత్రలో కలిపి)

మధురజలము మధురజలమున కలసినది. ఈ మహారాజ్యము క్షత్రియుని వరించవలెను.

(ఔదుంబరపాత్ర యందలి జలమును ఎత్రా వరుణ సంబంధి ధిష్ణ్య ముందుంచవలెను)

జలములారా! ఈక్షత్రియ యజమానికి రాక్షసులు పరాభంచలేని బలమును కలుగజేసి, అతనికి రాజ్యము వప్పగించి యీరు స్థిరపడండి.

జలములేంటి? రాజ్యము లిచ్చుటేంటి? అబ్బురమా ఇది!! ఏమాత్రముకాదు. రాజ్యములను నిర్మించునం, రక్షించునం, కూల్చునం జలములే! జలములు 18 కలసి ఈ పనులు చేయగలవు. ఒక్కొక్కటి కాదు.

జలము అనుపదము ద్రవము అను అర్థమున వాడినట్లున్నది.

5. (ఎత్రావరుణుల ధిష్ణ్యముందు స్థాపించిన పలాశాది నాలుగు పాత్రలకు తూర్పున పులిచర్మము పరచవలెను)

చర్మమా! నీవు సోమపు దీప్తి. నాకు నీవంటి కాంతి లభించవలెను.

(పన్నెండు ఆహుతులందు ఆరు అభిషేకమునకు ముందు ఆరు అభిషేకము తరువాత అర్పించవలెను)

అగ్నయేస్వాహా. సోమయస్వాహా. సంత్రే స్వాహా. సరస్వత్యైస్వాహా. పూష్టే స్వాహా

బృహస్పతయే స్వాహా.

ఇంద్రాయ స్వాహా , ఘోషాయస్వాహా, శ్లోకాయ స్వాహా, భగాయ స్వాహా, పూష్టే స్వాహా, ఆర్యష్టే స్వాహా.

6. (దర్భలతో రెండు పత్రములు చేసి వానిలో బంగారము పెట్టవలెను. ఎత్రావరుణ సంబంధ ధిష్ణ్యముందున్న పాత్రలలోని జలమును పత్రములచే పత్రము చేయవలెను)

పాత్రములారా! మీరు ఇరువురు ంష్టుసంబంధులు. నేను సర్వప్రేరక సంత అధీనపువాడను నేను మీతోను, భిద్రహిత సూర్య కిరణములతోను అభిషేకజలమును పాత్రము చేయుచున్నాను.

రాక్షసులచే బాధింపరాని జలమా! నీవు అగ్నియందు పుట్టినావు. సోమమునకు దానము చేసినావు. స్వాహా. అభిషేకమున రాజును చేయుదానవు.

7. (నాలుగు పాత్రలందలి అభిషేక జలమును తేవలెను)

ఈజలమును ఒక్కొక్క పాత్రలో హర్షించునది. యశోవంతము, అన్నవంతము. రాక్షసులు పరాభంచలేనిది. కర్మసమర్థము. పాత్రలందు పాత్రము. గృహస్థ జలము పుత్రిక కాగా వానికి తల్లి అగునది. ఈ జలములందు వరుణుడు ప్రవేశించినాడు.

8. (వస్త్రము దాల్చుచు)

పట్టులేక నూలు వస్త్రమా! నీవు యజమానిని నీగర్భమున వలె దాల్చుము. కంబళమా! గర్భమందున్న యజమానిని కప్పునట్టి చర్మమవు. కంచుకమా! నీవు యజమానిని గర్భమునందు దాల్చుయోని. శిరోవేష్టమా! నీవు యజమాని శిరోరక్షవు.

(ధనస్సు రెండు కొనలను శుభ్రము చేయవలెను)

దక్షిణకోటీ! నీవు యాత్రసంబంధి. ఉత్తరకోటీ! నీవు వరుణసంబంధి.

(అధ్వర్యు యజమానికి ధనస్సును ప్రదానము చేయవలెను)

ధనువా! నీ వలన ఈ యజమాని తన శత్రువును వధించు శక్తి గలవాడు కావలెను.

(అధ్వర్యు మంత్రము ఉచ్చరించుచు మూడు బాణములను - శరములను - యజమానికి అందించవలెను)

బాణమా! నీవు శత్రువును దీర్ఘము చేయుదానవు. రెండవ బాణమా! నీవు శత్రుభేదనము చేయుదానవు. మూడవబాణమా! నీవు శత్రువును గడగడలాడించు దానవు.

బాణమా! నీవు యజమానిని తుర్బుదిక్కున రక్షించుము. బాణమా! నీవు యజమానిని పశ్చిమ దిశన రక్షించుదానవు. బాణమా! యజమాని ఉన్నచోటనల్ల రక్షింపుము. బాణమా! యజమానిని సకల దిశలందు రక్షింపుము.

9. మానవులారా! యజమాని అందరిముందు ప్రకటించబడినాడు. గృహస్థులు అగ్నిముందు ప్రకటించబడినాడు. యశోవంతుడగు ఇంద్రుని ముందు ప్రకటించబడినాడు. దేవశాసకులగు యాత్రావరుణుల ముందు ప్రకటించబడినాడు. శ్వేధనస్వామి పూషముందు

ప్రకటించబడినాడు. లోకకళ్యాణకారులగు ద్యావాపృథ్వీల ముందు ప్రకటించబడినాడు.
అనేక సుఖముల అదితి ముందు ప్రకటించబడినాడు.

10. (సోమమును అభిశంఛుచు - యజమానిచే మంత్రములు చెప్పించుచు - ఒక్కొక్క
దిక్కునకు తీసికొనివెళ్లవలెను)

యజమానీ! నీవు తూర్పుదిక్కున సంచరించుము. గాయత్రీ నిన్ను రక్షించును గాత.
ఋక్కు పైనిలిచిన రథంతరము నిన్ను రక్షించును గాత. త్రివృత్ సామము నిన్ను
రక్షించును గాత. వసంతఋతువు నిన్ను రక్షించును గాత. ధనరూపబ్రాహ్మణము నిన్ను
రక్షించును గాత.

11. యజమానీ! నీవు దక్షిణ దిశన సంచరించుము. త్రిష్టుప్ ఛందమున నిన్ను రక్షించును
గాత. ఋక్కు పై నిలిచిన బృహత్సామము నిన్ను రక్షించును గాత. పంచదశస్తోమము
నిన్ను రక్షించును గాత. గ్రీష్మ ఋతువు నిన్ను రక్షించును గాత. ధనరూప క్షాత్రము నిన్ను
రక్షించును గాత.

12. యజమానీ! నీవు పశ్చిమ దిశన సంచరించుము. జగతీ ఛందమున నిన్ను రక్షించును
గాత. ఋక్కు పైనిలిచిన వైరూపసామము నిన్ను రక్షించును గాత. సప్తదశస్తోమములు
నిన్ను రక్షించును గాత. వర్ష ఋతువు నిన్ను రక్షించును గాత.

13. యజమానీ! నీవు ఉత్తరదిశన సంచరించుము. అనుష్టుప్ ఛందము నిన్ను రక్షించును
గాత. ఋక్కు పై నిలిచిన వైరాజసామము నిన్ను రక్షించును గాత. ఏకంశతిస్తోమము
నిన్ను రక్షించును గాత. శరదృతువు నిన్ను రక్షించును గాత. యజ్ఞఫలస్వరూప ధనము
నిన్ను రక్షించునుగాత.

14. యజమానీ! నీవు ఊర్ధ్వదిశన సంచరించుము. పంక్తి ఛందము నిన్ను రక్షించవలెను.
ఋక్కు పై నిలిచిన శాక్వర సామము నిన్ను రక్షించును గాత. హేమంత, శిశిర ఋతువులు
నిన్ను రక్షించునుగాత. తేజోరూపమగు ధనము నిన్ను రక్షించును గాత.

(పులి చర్మము క్రింద ఉంచిన సీసమును కాలితో తొక్కి దూరమునకు పారవేయవలెను)

సీసపు రూపమున ఉన్న ‘ నముచి’ శిరము దూరమునకు సరబడినది.

15. (స్నానము కొరకు యజమానిని పులిచర్మము పైద కూర్చుండపెట్టవలెను)

పులిచర్మమా! నీవు సోమపు కాంతి. నీవంటి కాంతి నాకు లభించవలెను.

(యజమాని బంగారమును త్రొక్కవలెను)

స్వర్ణమా! నీవు నన్ను మృత్యువునుండి రక్షింపుము. నీవు ఉత్సాహరూప ఓజస్సువు.
శారీరక బలమవు. ‘అమృతమసి’ అమృతమవు.

16. యత్రావరుణులారా! ఉషః కాలము దాటును. అప్పుడు పరమైశ్వర్యవంతులగు యీరు ఉదయింతురు - సూర్యుడు కూడ ఉదయించును. యీరు బంగారు రంగువారు. యీరు రథమును ఎక్కండి. దేవమాత అదితిని, దైత్యమాత దితిని దర్శించండి. దక్షిణ బాహువా! నీవు యత్రుడవు. వామ బాహువా! నీవు వరుణుడవు.

(యజమాని రెండు చేతులను పైకి ఎత్తవలెను)

17. (యజమాని తనచేత బంగారము పట్టుకొని పులిచర్మము మీద తూర్పు ముఖముగా కూర్చుండవలెను. అతని ముందు పలాశ, ఔదుంబర, న్యగ్రోధ, పిప్పలపాత్రలలో జలము ఉండవలెను. ఒక్కొక్క పాత్రతో ఒక్కొక్కరు యజమానిని మంత్ర యుక్తముగా స్నానము చేయించవలెను)

1. (పురోహితుడు పలాశ పాత్ర జలముతో స్నానము చేయించుచు) నిన్ను చంద్రుని కీర్తి కాంతులతో అభిషేకము చేయుచున్నాను. క్షత్రియుల ఏకమాత్ర క్షత్రపతివై వర్ధిల్లుము. రాజువై మమ్ములను శత్రువుల శస్త్రముల నుండి రక్షించుచు పాలింపుము. “

సోమస్యత్వాద్యుమ్నాభిషింఛాయి . క్షత్రాణాం క్షత్రపతిరేధ్యతిదిద్యాన్వాహి”

2. (రాజుసోదరుడు ఔదుంబర పాత్రజలమున స్నానము చేయించవలెను) యజమానీ! నిన్ను నేను అగ్నియొక్క తేజమున అభిషేకించుచున్నాను. క్షత్రియులకు ఏకమాత్ర క్షత్రపతివై వర్ధిల్లుము శత్రువుల బాణాది అస్త్రములనుండి మమ్ము ప్రజలను పాలింపుము. “

అగ్నోర్భాజసా త్వమభిషింఛాయి. క్షత్రాణాంక్షత్రపతిరేధ్యతిదిద్యాన్వాహి”

3. (రాజుయత్రుడు న్యగ్రోధపాత్ర జలమున అభిషేకము చేయించవలెను) యజమానీ! నిన్ను సూర్యవర్చస్సున అభిషేకించుచున్నాను. క్షత్రియులకు ఏకమాత్ర క్షత్రపతివై వర్ధిల్లుము. శత్రువుల బాణాది అస్త్రములనుండి మమ్ము రక్షించి ప్రజలను పాలింపుము. “

సూర్యస్యవర్చసాత్వాభిషింఛాయి. క్షత్రాణాంక్షత్రపతిరేధ్యతిదిద్యాన్వాహి”

4. (వైశ్యుడు రాగి పాత్రజలమున అభిషేకము చేయించవలెను) యజమానీ! నిన్ను నేను ఇంద్రుని ంపుల శరీరబలమున అభిషేకించుచున్నాను. క్షత్రియులకు ఏకమాత్ర క్షత్రపతివై వర్ధిల్లుము. శత్రువుల బాణాది అస్త్రములనుండి మమ్ము రక్షించుచు ప్రజలను పాలింపుము.

18. (యజమానికి స్నానము చేయించునపుడు పురోహితుడు చదువవలసినది)

దేవతలారా! యీరు ఈ యజమానిని శత్రురహితుని చేయండి. మహారాజ్యమున, మహాజ్యేష్ఠమున నిలుపండి. మహాజనరాజ్యమున నిలుపండి. ఇంద్రుడు ఇతనికి పరమోత్కృష్ట బలమును ప్రసాదించును గాత. యజమాని పుత్రుని దేశవాసుల ఆధిపత్యమున నిలుపండి. కాని “ **సోమో ంస్మాకం బ్రాహ్మణానాం రాజా”** మా బ్రాహ్మణులకు మాత్రము సోముడే రాజగును.

19. సూర్యుడు స్తుత్యుడు. గమనశీలుడు, సేచనకారి. జలవర్షణశాలి. అతడు పర్వతపు చాటున జారుచున్నాడు. సూర్యుడు జలమును అంతరిక్ష మేఘమున చేర్చును. ఆ జలమే వర్షముగ మారి సూర్యుని దిగువకు చేరును.

(యజమానిని వ్యాఘ్రచర్మము ంద మూడడుగులు నడిపించవలెను)

ప్రథమ పాదక్షేపమా! సర్వవ్యాపి, యజ్ఞపురుష జగదీశ్వరుడు తొలిపాదము మోపిన భూంనీవు. ద్వితీయ పాదక్షేపమా! నీవు-యజ్ఞ పురుషుడు రెండవ కాలు మోపి గెలిచిన - అంతరిక్షమవు. తృతీయ పాదక్షేపమా! యజ్ఞపురుషుడగు ంష్టువు మూడవపాదము మోపి

గెలిచిన వైకుంఠమవు.

20. (సభాభవనము నుండి యజ్ఞశాలకు చేరి ద్యావాగ్నిలో హోమము చేయవలెను)

ప్రజాపతీ! నీవు కాక మరొక దేవత ఈ భూత- భంష్యద్-వర్తమానములందలి ంధ ప్రాణులను సృష్టింప, సంహరింపగలవాడు లేడు. ఏ ఏ పదార్థములను కోరి మేము హోమము చేయుచున్నామో అవన్నియు మాకు లభించవలెను. ఇతడు తండ్రి. ఇతని తండ్రి ఇంకొకడు. మేము మాత్రము ధనస్వాములము కావలెను. స్వాహా.

(పలాశఘటమున ంగిలిన జలముల ఆహుతులు అగ్నిధ్రవాదుల ఉత్తరమున అర్పించవలెను)

రుద్రాగ్ని! నీవు సర్వభక్షకనామకుడవు, హం! ఆ సర్వభక్షక అగ్నికి ఆహుతిం అగుము. నీవు మా ఇంటి వైపు వెడలుము - స్వాహా.

21. (వాజపేయ యాగము వంటి రథమును వేదికి దక్షిణ భాగమున నిలిపి మంత్రయుక్తముగ అశ్వములను దూర్చవలెను)

రథమా! నీవు ఇంద్రుని వజ్రమవు. శాసించు ంత్రావరుణుల అనుమతిచే నీకు అశ్వములను పూన్చుచున్నాను. నేను హింసింపనలంకాని ఇంద్రతుల్యుడను. అన్నప్రాప్తి కొరకు నిన్ను అధిరోహించు చున్నాను.

(రథసారథి కుడివైపు గుర్రమును కొరడాతో కొట్టి నడుపవలెను)

అగ్రభాగపు అశ్వమా! నీవు మరత్తుల అనుజ్ఞచే మా శత్రువులను జయించుము. మేము మనసా ప్రారంభించిన కర్మఫలమును అందుకున్నాము.

(అంతకుముందే అచట ఉంచిన గోవును యజమాని ధనుస్సు యొక్క అల్లెత్రాటిలో తాకవలెను)

22. (రథమును వేదికి తూర్పున - గోవు ప్రక్కన - నిలుపవలెను)

వజ్రహస్త ఇంద్రా! నీవు ఆసీనుడవగు రథమున్నది. దానికి జోడించు అశ్వములున్న. అట్టి రథమును - అశ్వములును ఇక్కడ సిద్ధంగా ఉన్న.

ఇంద్రా! నీవు శత్రువులను రౌద్రముగా పరాజితులను చేయుదువు. పరమైశ్వర్యయుక్తుడవు. మేము నీ భక్తులము. యజమానులము, మేము అయాచకములము కావలెను. నీ రథము నుండి ండిపోరాదు. శత్రువు బారిన పడిపోరాదు.

23. (రథం మోచన ఆహుతులు ఇవ్వవలెను)

అగ్నయే గృహపతయో స్వాహా. సోమాయ వనస్పతయో స్వాహా. మరుతామోజసే స్వాహా. ఇంద్రస్యేంద్రాయ స్వాహా.

(రథమునందున్న యజమాని భూని చూడవలెను)

అమ్మాభూ! నీవు నన్ను నీ అన్నపానాదులు - లేనివానిని చేయకుము. తల్లీ! అనవసరమగు ఇంద్రస్యేంద్రాయ స్వాహా.

(రథమునందున్న యజమాని భూని చూడవలెను)

అమ్మా భూ! నీవు నన్ను- నీ అన్నపానాదులు - లేనివానిని చేయకుము. తల్లీ! అనవసరమగు శ్రవుటలు మున్నగు వాని వలన నిన్ను నేను బాధించకుండవలెను.

24. అతడు అహంకారహంత. పంతుడు. మానవ ప్రవర్తకుడు, వాయురూపమున అంతరిక్షమున ఉండువాడు. దేవతల ఆహ్వానకర్త. అగ్నిభాగమున వేదిపై ఉండువాడు. పూజ్యుడు. ఆహవనీయాది రూపమున యజ్ఞగృహమున నివసించువాడు. ప్రాణభావమున మానవు లందుండువాడు. ఉత్కృష్ట స్థానవాసి. యజ్ఞస్థితుడు. మండలాకారమున ఆకాశమున ఉండువాడు. మత్స్యదిరూపమున జలములందు ఉద్భవించువాడు. స్వేదజ -అండజ-పిండజ-ఉద్భిజ్జ రూపమున పృథ్విపై ఉత్పన్నుడగువాడు. సత్యమున పుట్టినవాడు. అదైన పుట్టినవాడు. అతడే మహాసత్యము “ ఋతమ్ బృహత్ ”.

25. (యజ్ఞశాల దక్షిణభాగమున రథమును వహించు శకటమును నిలుపవలెను. ఆ శకటపు కుడిచక్రమునకు నూరునూరు మాషముల బంగారము కట్టి ఉండవలెను. దానిని యజమాని స్పృశించి)

శతమాషసువర్ణమా! నీవు జీవన స్వరూపవు. నాకు వంద సంవత్సరముల ఆయువును ఇమ్ము. నీవు దక్షిణరూపమవు. కావున నీవే యజ్ఞమును నిర్వహించుదానవు. అందువలన తేజోరూపము గలదానవు. నాకు బ్రహ్మవర్చస్సు కలిగింపుము.

(యజమాని రెండు స్వర్ణములను బ్రహ్మయను ఋత్విజునకు ఇవ్వవలెను. రథ వాహనమున ఉన్న ఔదుంబర శాఖను యజమాని స్పృశించవలెను)

ఔదుంబరశాఖా! నీవు స్వయముగా అన్నమయమవు. నీవు నన్ను అన్నమున స్థాపించుము.

(వ్యాఘ్రచర్మము ఏద ఉన్న ఔదుంబరపాత్రలో యజమాని తనరెండు చేతులను ఉంచవలెను)

యజమాని బాహువులారా! ఏరు పరాక్రమవంతులు. పరమైశ్వర్యవంతులు. అధ్వర్యుడనగు నేను యిమ్ము ఈ పాత్రలో వంచుచున్నాను.

26. (చంద్రకర్రతో చేసిన ఆసందికి నులుక అల్లి వ్యాఘ్రచర్మము ఏద యిత్రావరుణుల ధిష్ణ్యముందు ఉంచవలెను)

ఆసందీ! నీవు సుఖము నిచ్చుదానవు. సుఖాసీనయోగ్యవు. (ఆసందిఏద బట్టపరచి) వస్త్రమా! నిన్ను యజమాని ధరించినందున దాని ఉత్పత్తికి కారణమవు (ఆసందిఏద యజమానిని ఆసీనుని చేయవలెను) యజమానీ! నీవు ఈ సుఖకర ఆసనమున ఆసీనుడవగుము. క్షత్రియయోని భూతమగు ఈ ఆసనమున కూర్చుండుము.

27. (ఆసంది ఏద కూర్చున్న యజమాని హృదయమును అధ్వర్యు తాకవలెను)

యజమాని యజ్ఞరూప కర్మమును స్వీకరించువాడు. అనిష్టనివారకుడు. శుభ సంకల్పముల వాడు. ప్రజ్ఞావంతుడు. ఇతడు ఆసనమున కూర్చొని ప్రజలు వరించిన వాడయినాడు. ఈ ఆసనమున సార్వభౌమ సామ్రాజ్యమునందే ఆసీనుడయినాడు.

28. ('కృత' నామము గల నాలుగు 'కలి' నామముగల ఒకటి మొత్తము అయిదుపాచికలు అధ్వర్యు యజమాని చేత ఉంచవలెను)

సర్వంజయ 'కలి' అక్షముగల యజమానీ! నీవు సర్వత్ర వ్యాపింపుము. అయిదు పాచికల రూపముగల అయిదు దిశలు ఏ సర్వకార్యములకు సిద్ధి కలిగించవలెను.

(ఇది యజమాని బ్రహ్మమధ్య సంభాషణ రూపము)

యజమాని:-- బ్రహ్మ! నీవు బ్రహ్మవు.

బ్రహ్మ :-- యజమానీ! నీవు సత్యపరమవు. నీ ఆజ్ఞ అనుల్లంఘనీయము.

యజమాని :- బ్రహ్మ! నీవు బ్రహ్మవు.

బ్రహ్మ :-- యజమానీ! నీవు సత్యపరాక్రమవరుణుడవు.

యజమాని :-- బ్రహ్మ! నీవు బ్రహ్మవు.

బ్రహ్మ :-- యజమానీ! నీవు ప్రజలలో వ్యాపించిన తేజమగు ఇంద్రుడవు.

యజమాని :-- బ్రహ్మ! నీవు బ్రహ్మవు.

బ్రహ్మ:-- యజమానీ! నీవు మంచి సేవలను అందుకొను రుద్రుడవు.

యజమాని :-- బ్రహ్మ! నీవు బ్రహ్మవు.

బ్రహ్మ :-- యజమానీ! త్వంబ్రహ్మాసి

యజమాని :-- బహు కార్యములు చేయు సజ్జనులారా!

(జూదభూయ సిద్ధము చేయుటకు అధ్వర్యు యజమానికి స్థ్య ఇవ్వవలెను)

స్థ్యా! నీవు ఇంద్రుని వజ్రాంశమవు. నా శత్రువులను నాకు వశపరచుము.

(యజమాని జూద భూయిని సమతలము చేయవలెను.)

29. (సిద్ధమైన జూద భూయ ింద సువర్ణము ఉంచి ఘృతాహుతులు ఇవ్వవలెను)

మహానుడు - ధర్మపాలకుడగు అగ్నికి స్వాహా

మహానుడు - ధర్మపాలకుడగు అగ్నికి స్వాహా

(అగ్నిని ఆదరించుటకు పునరుక్తి)

(యజమాని ద్యూత రంగమున అయిదు పాచికలు వేయవలెను.)

పాచికలారా! ిరు ఆహుతులచే పునీతులై సూర్య తేజము కలవారలయినారు. నాకు

మా జనుల మధ్యన ఉత్తమ స్థానము కల్పించుటకు ప్రయత్నించండి.

30. (భోజనమునకు బయలుదేరిన వందమంది బ్రాహ్మణులలో ఒకడు అనవలసినది)

ఆదేశకారు సూర్యుడు - వాగ్రూప సరస్వతి - రూపముల త్వష్ట - పశు సంపన్న పూష -
ప్రత్యక్ష ద్రష్ట ఇంద్రుడు - దేవయాగ బ్రహ్మ బృహస్పతి- ఓజస్వి వరుణుడు - తేజస్వి అగ్ని
- రాజాసోముడు - పదవ యజ్ఞ దేవత ంష్టువు ఆదేశములను అందుకొని సాగుచున్నాను.

31. (రాజసూయాంతమున చదువు ఈ నాలుగు మంత్రములు “చరక సౌత్రామణి”
అనబడును పట్టు బట్టలో మొలకలు వచ్చినం, రానిం ధాన్యము కట్టి ఉంచవలెను.)

మొలకలు వచ్చినవాటిని ఉడికించి రాని వాటిని పిండి చేసి అందులో కలుపవలెను.

సురా! నీవు అశ్వినుల కొరకు పచనమగుము. సరస్వతి కొరకు పచనమగుము. చక్కగా రక్షించు ఇంద్రుని కొరకు పచనమగుము. వాయువుచే పంత్రము చేయబడినదియు కుశలచే వడగట్టబడి - కిందకు దిగినదియునగు సోమము ఇంద్రునకు యోగ్యమగు పంత్రమగును.

32. సోమమా! యజమానులు దర్భాసనముల మీద ఆసీనులై సమంత్రకముగా యజించుచున్నారు. యవల పొలమున కోత కోసి ధాన్యమును వేరు చేసినట్లు - నీవు ఇతర యజమానుల భోజనాది పదార్థములను - ఇచట ఆసీనులైన - యజమానులకు అందించుము.

సోమమా! నిన్ను ఉపయామ గ్రహమున గ్రహించినాను. నిన్ను అశ్వినుల కొరకు

గ్రహించినాను - అశ్వభ్యాం త్వాగృహ్ణాయ నిన్ను సరస్వతి కొరకు గ్రహించినాను

- సరస్వత్యై త్వా గృహ్ణాయ. చక్కని రక్షణలిచ్చు ఇంద్రుని కొరకు నిన్ను గ్రహించుచున్నాను
- ఇంద్రాయత్వాసుత్రామ్యే గృహ్ణాయ.

33. అశ్వినులారా! మీరు ంధ రూప సోమములను పరీక్షించి ఆస్వాదించువారు. శుభములగు యజ్ఞాది కర్మలను పంత్రము చేయువారు. అసుర నముచితో కలసి మీరు సుష్టుగా సోపానము చేసినారు. అట్లు పానము చేసిన దానిని శుద్ధి చేసి ఇంద్రునకు ఇచ్చినారు. ఆ ంధముగా ఇంద్రుని స్వకర్మ క్షమ గలవానిని చేసినారు.

నముచి అసురుడు. అతడు ఇంద్రునకు ంశ్వాస పాత్రుడైనాడు. అతడు ఇంద్రుని కూడి సోమపానము చేయుచు ఇంద్రుని బలమును కూడ త్రానాడు. ఇంద్రుడు తీర్థీర్వుడు అయినాడు. అప్పుడు అశ్వినులును, సరస్వతియు ఇంద్రునకు ఘేన రూప వజ్రము నిచ్చినారు. దానిచే ఇంద్రుడు నముచి తల నరికినాడు. తలతెగిన నముచి ఉదరము నుంచి సోమము ప్రవహించినది. దానిని అశ్వినులు త్రానారు. ఆ సోమమును శుద్ధి చేసి ఇంద్రునకు ఇచ్చినారు. ఇది తైత్తిరీయ వృత్తాంతము.

34. ఇంద్రా! అశ్వినులు ఋషుల మంత్రములచేతను - దర్భానీయ కార్యముల చేతను - పూర్వకాలమున - నిన్ను - తలదండ్రులు ఆపదలందున్న బిడ్డలను వలె రక్షించినారు. అప్పుడే నీవు ఎంతో రమణీయమగు సోమమును అందించినావు. అందుకే సోమపాయివగు నిన్ను సరస్వతి సేంచును.

శ్రీమాన్ దాశరథి లక్ష్మణాచార్య బుచ్చమాంబల పౌత్రుండును,
ంద్యాన్ దాశరథి

వేంకటాచార్య వేంకటాంబల పుత్రుండును - ఆంధ్రప్రదేశ్ ఆస్థాన కం
దాశరథి

కృష్ణమాచార్య అనుజుండును - కమలానామ్న ధర్మ పత్నీ
సమేతుండును -

శ్రీమదాంధ్రవచన ఋగ్వేద సంహిత, శ్రీమద్రామాయణము,
సీతాచరితము, శ్రీమహా

భారతము, హరివంశము, శ్రీమహాభాగవతము మున్నగు మహాగ్రంథ
రచయితయునగు

దాశరథి రంగాచార్య రచిత శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్ల యజుర్వేద
సంహితయందలి

రాజసూయాంత వర్ణనమను పదవ అధ్యాయము సమాప్తము. సర్వేసి
సుఖినస్సంతు.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

అధారం స్వర్గ ంద్యానాం హయగ్రీవ ముపాస్మహే ॥

పదకొండవ అధ్యాయము

(ఈ అధ్యాయము నుండి పద్దెనిదివ అధ్యాయము వరకు వేది నిర్మాణ మంత్రములు)

1. యుజ్ఞానః ప్రథమం మనస్తత్త్వాయ సంతాధియః ।

అగ్నే ర్జ్యోతిర్విచాయ్య పృథివ్యా అధ్యాభరత్ ॥

సర్వ ఉత్పాదక సంత తనమనమున వేది చయనమున నిశ్చయించినాడు. వేది యొక్క

నిర్మాణ ప్రకారాదులను గురించి ఆలోచించినాడు. అగ్ని జ్యోతి యొక్క
సర్వఫలసాధకమును గురించి ఆలోచించినాడు. అగ్ని జ్యోతి యొక్క సర్వఫలసాధకమును
గురించి సహితము నిశ్చయించినాడు. అప్పుడు అతడు మట్టి వేది నిర్మాణపు - ఇటుకలు-
మున్నగు వానిని సేకరించినాడు.

2. సంతృ దేవుని ఆజ్ఞానువర్తలమగు మేము - స్వర్గ గమనకాంక్షచే - యథాశక్తి వేది
నిర్మాణము చేయుదుము.

3. సర్వప్రేరక సంత అగ్ని కర్మమున సంయోజితుడు అయినాడు. అగ్ని స్వర్గగాం. ద్యులోకచింతనుడు. సర్వ ఫలసాధకుడు. అతని జ్యోతిని యజ్ఞమున ప్రజ్వలింపచేయదలచినాడు సంత. అందుకుగాను దేవతలను వేద చయనమునకు ఆహ్వానించినాడు.

4. యజమాని మహానుడు, ంద్వాంసుడు. అతని ఋత్విజులు వేదిచయన ంప్రులు. వారు ఏకాగ్రచిత్తులై వేదిచయన కర్మ, పరిమాణ నిర్మాణాదులందు సంలగ్నులగుదురు. యజ్ఞకర్మంషయక సర్వ ంజ్ఞానములు తెలిసినవాడు సంత మాత్రమే. ఆ సంతయే ఈ యజమాన, ఋత్విజులందు ప్రవేశించును. సంత ఒక్కడే ఋత్విగ్యజమానులను స్వాం సేవక సంబంధమున నియంించును. ఆ సంతా దేవునకు ఇది పరమసుత్తి అగును.

5. యజమాన - యజమాన పత్నీ! ఏ ఉభయులకు శుభములు కలుగుటకు ంప్రశ్నేష్టుని సంతృప్తిపరతును. ఉభయలోకప్రాప్తి కలిగించు ఆహుతి వంటి ఋత్విజులను యజ్ఞమునందు నియంించిన యజమాని కీర్తి ఉభయ లోకములకు వ్యాపించవలెను. అమృతమూర్తి ప్రజాపతి యొక్క, దేవ పుత్రులందరు ఈ యజమాని కీర్తిని ంనవలెను. వారు తాము అధిష్ఠించిన దివ్య స్థానములందుండి ఇతని కీర్తిని ఆకర్షించవలెను.

6. ఎవని గమనమును సకల దేవతలు అనుసరింతురో, ఎవని మహిమ వలన సకల దేవతలకు

ఓజో తేజములు కలుగునో - ఎవడు సకల పార్థివ పదార్థములను సృష్టించినాడో అతడే మహిమాన్వితుడగు సంతృ దేవత - “సంతా మహిత్యనా”

7. సంతా! యజ్ఞమును కలిగించుము. యజ్ఞ కర్త యజమానికి సౌభాగ్యములు కలిగించుము నీవు దేవతల జ్ఞానమును పునీతము చేయువాడవు. వేదవాణిని ధరించు వాడవు. మా జ్ఞానమును పావనము చేయుము. వాచస్పతివగు నీవు మా స్తుతులను ఆలకింపుము.

8. సంతా! నీవు దేవతలను సంప్రీతులను చేయువాడవు. యజమానిని ంత్రునివలె ఎరుగువాడవు. సత్యజిత్తువు. ధనజిత్తువు. స్వర్గజిత్తువు. ప్రవర్తమానమగుచున్న ఈ యజ్ఞమును నిర్విఘ్నముగ పరిసమాప్తి చేయించుము. ఋచాదుల ద్వారా మా త్రివృదాది స్తోత్రములను సంపూర్ణముగ ంకసింపచేయుము.

9. అబ్రీ! నేను సంత అధీనపు వాడను. అశ్వినుల బాహువలతోను - పూషహస్తములతోను -

పూర్వజ అంగిరుల వలె - గాయత్రి ఛందము పఠించి నిన్ను పట్టుకొనుచున్నాను.

అబ్రీ! అంగిరుల కొరకు వలె నా కొరకును నేల దిగువన త్రిష్టుప్ ఛందమున జలయుక్త అగ్నిని అగపరచుము.

10. అబ్బీ! నీవు వెదురుతో చేయబడిన దానవు - స్త్రీలింగమవు. అంగిరులకు వలెనే మాకును జగతీ ఛందమున నేలదిగువన గల అగ్నిని త్రవ్వ తీయు శక్తిని ప్రసాదించుము.

(అబ్బీ కర్రతో చేసిన త్రవ్వ కోల)

11. సంత తన స్వర్ణ హస్తములచే అబ్బిని పట్టినాడు. అతడు అంగిరుల వలెనే అనుష్టుప్ ఛందమున పృథ్వి క్రింద అగ్నిజ్యోతిని కనుగొనుటకు నిశ్చయించినాడు. అగ్నిని అచట నుండి వెలువరించినాడు.

12. (చేత అబ్బిని పట్టి) అశ్వమా! ఇది పాషాణాదులు లేని భూమి. త్రవ్వటకు సులభ సాధ్యమైనది. దీని మీదికి నీవు వేగముగా వచ్చేయుము.

అశ్వమా! నీ జన్మము ద్యులోకమునందైనది. నీ నాభి ఉత్కృష్ట అంతరిక్షమున ఉన్నది. నీ యోని ఈ పృథ్వి మీద ఉన్నది.

13. ధన వర్షక పత్నీ, యజమానులారా! ఈ కర్మ ంశేషమున అగ్నిని ఆహరించునదియు - మీ హితము కోరునదియు అగు గార్గభమును బంధించుడు. (గార్గభమును బంధించవలెను.)

14. ఆయా కర్మములందు దేవతలకు హంరన్నము అర్పించుటకు అత్యంత ఉత్సాహము కనబరచు మేకను - ఋత్విజ యజమానులము హంష అభావరూపము నుండి రక్షించుటకు ఆహ్వానించుచున్నాము.

15.(అశ్వ, గార్గభములనుముట్టకుండ)

అశ్వమా!మా శత్రువులుమాకు అపకీర్తులు కలిగించినారు.అట్టి శత్రువులనునీ పాదము చేత్రొక్కుచువారిని హింసించుచుముందడుగు వేయుము.నీవు మూడు సుఖములనుసంభవము చేయుము.రుద్రుని గణపతిత్వమునుఅందుకొను కోరికతో - ముందడుగువేయుము.

గార్గభమా!నీ మార్గములు శుభంకరములు.నీవు మా భయములనుదూరము చేయుము.సహయోగిని పృథ్విసహితముగంశాల ఆకాశమున చేరుకొనుము.

16.అబ్బీ! భూమిలోనుండి జలసహితఅగ్నిని - అంగిరుల కొరకువలె- వెలువరింపుము.

(యజమానాదులుఅశ్వ, గార్గభ, అజ సహితులైఅగ్నిత్రయమునుప్రజ్వరిల్లచేసినపిదప మట్టి ముద్దలవద్దకుచేరవలెను)

ఇప్పుడుమేము - అంగిరులవలె- పశువులకు హితకారియగుఅగ్నివద్దకు చేరినాము.అంగిరుల వలనేఈ పశుహితకారి అగ్నినిసేకరింతుము.

17.అగ్ని సకల సృష్టిని ఎరిగినవాడు. వేదిపై సర్వప్రథమముగానిలుచువాడు.
అగ్నిఉషస్సుల అగ్ర భాగములనుంక్షించువాడు. సూర్యునితోలి కిరణములునానా
ంధములైప్రసరించుటను చూచువాడు.చివరకు అగ్ని స్వయముగా- ద్యావాపృథ్వులకు
అనుకూలుడైంస్తరించును.

18.(మట్టి కుప్ప వద్దనిలిచిన అశ్వ సంబోధన)

ఈ అశ్వముమార్గములు గడచివచ్చును.
ఇక్కడిబాధించువారినందరినిగడగడలాడించును.తదుపరి పృథ్వియందున్నఅగ్నిని తన
కంటితోచూచును.

(వేదినిర్మాణమునకు అనుకూలమగుస్థలమునకు గుర్రమునుతీసికొని పోవలెను)

వేగవంతఅశ్వమా! యజ్ఞవేదిఅగ్ని స్థానమగును.అందుకు అనుకూలమగుభూమిపై అడుగు
పెట్టుము.దానిని నిశ్చయించుము.

(గుర్రపుకుడికాలు ఆ స్థలముపైపెట్టించవలెను)

అశ్వమా!ఈ నేలను తాకుము.ఆ మట్టిని మాకుసూచింపుము. మేముదానిని
పరిశుద్ధమనిగ్రహింతుము.త్రవ్వదుము.

20.(త్రవ్వటకు అనుకూలమగునేలంద నిలిచినఅశ్వపు ంపు ంద అధ్వర్యుచేతితో
దువ్వవలెను)

అశ్వమా!ద్యులోకము నీ వెన్ను,పృథ్వి నీ సహస్థానము.అంతరిక్షము నీ ఆత్మ,సముద్రము
నీ ఉత్పత్తిస్థానము. అట్లు స్తుతించబడుఅశ్వమా! నీ కంటి చూపునత్రవ్వతగిననేలను
గుర్తింపుము.ఆ మట్టిలో ఉన్నశత్రు భావమును- రాక్షసాదులను నీ కాళ్ళతోత్రొక్కి
వేయుము.

21.(అశ్వమును ఆ నేల నుంచితొలగించవలెను)

అశ్వమా!నీవు వేగవంతవు.శుభములు కలిగింపుము.ఈ మట్టి నుంచితొలగుము. మేము

అధ్వర్యుయజమానాదులము.ఈ మట్టిని త్రవ్వెదము.నేల తల్లి మమ్ము.అనుగ్రహ
దృష్టితోచూడవలెను.

22.ఈ అశ్వము వేగవంతము,ధనమును ఇచ్చునది.మట్టి త్రవ్వవలసిన చోటునుంచి
దిగినది.దానిని పుణ్యవంతముచేసినది. ఇక అచటనుండియే - సుముఖుండగుఅగ్ని యొక్క
వేదికొరకు - మట్టిని త్రవ్వదుము.పరమపదము చేరుకోరికగల వారమై త్రవ్వదుము.

23.(మట్టి గడ్డందకూర్చుని ఆహుతులుఇవ్వవలెను)

అగ్ని!సర్వ భూతములునీయందే ఉన్నా.నేను శ్రద్ధగలమనసుతో నీకు
ఘృతాహుతిఅర్పింతును. నీ జ్యోతివంకరలు గలది.దానితో నీవు ఎంతో
వ్యాపింతువు.ధూమముతో నింగినిచేరుదువు. ఘృతాదులఆహుతులచేఅత్యంత
ప్రకాశవంతుడవుఅగుదువు. అట్టినీవేగదా ప్రత్యక్షదైవమవు! స్వాహా.

24.అగ్ని ప్రత్య గాత్ర.సర్వత్ర ప్రతీయమానుడు.అట్టి అగ్నికి
ఘృతాహుతిఅర్పించుచున్నాను.అగ్ని దానిని - క్రోధములేని మనమునస్వీకరించవలెను.

అగ్నిమానవులకు ఆశ్రయనీయుడు.స్పృహణీయవర్ణుడు. జ్వాలామయదేహుడు.ఇటునటు
తిరుగువాడు.ఎంతటివాడునుఅంతలేని వాడు- అగ్నయే స్వాహా.

25.అగ్ని అన్నపాలకుడు.క్రాంత ద్రష్ట. హార్దాతయజమానికి ంధరమణీయ
ధనములనుఇచ్చువాడు. అగ్ని హంభక్షణార్థముంచేయవలెను.

(అభీతోఆ ప్రదేశమును త్రవ్వవలెను)

26.అగ్ని బలమునమధించిన ఉత్పన్నమగువాడు.సర్వ రక్షక
పురమునందున్నవాడు.ప్రభు, అసాధ్యుడు.నిత్యము రాక్షసాదులనువధించువాడు.అతనిని
మేము నిశ్చలచిత్తమునఆరాధింతుము.

(మరికొంతదూరమున త్రవ్వవలెను)

27.అగ్ని! నీవు ఘర్షమునరోజురోజు జన్మించువాడవు.జలమున
ంద్యుద్రూపమునజన్మించివాడవు.రాళ్ళ రాపిడికి జన్మించువాడవు.అరణులందు
జన్మించువాడవు.మానవ పోషకుడవు.నీ వెలుగున తిరురాదులనుధ్వంసము
చేయువాడవు.ఓషధుల నుంచిజన్మించువాడవు.పావకుడవు.

(మరికొద్దిదూరమున త్రవ్వవలెను)

28.(అభీతో మట్టినిత్రవ్య వలెను)

అభీ!నేను అంగిరులతో సమానుడను.సంతా దేవుని అధీనపువాడను.అశ్వీనుల
బాహువులతోను,పూషహస్తములతోనునిన్ను పట్టినాను.నేలను త్రవ్వచున్నాను.

అభీ!నీవు జ్వాలాయుక్తుడవు.సుందరముఖి. సతతతేజోవంతవు.ప్రకాశమానవు.
ప్రజలకునిరంతర కళ్యాణకారి.అహింసకవు. నిన్నుపశువుల హితకరఅగ్నికొరకు -
అంగిరసములమైత్రవ్యుచున్నాము.

29.(మట్టిగడ్డప్రక్కన - ఉత్తర దిక్కున- కృష్ణా జనము పరచవలెను.దాని ంద
తామరాకునుఉంచవలెను)

కమలినీపత్రమా! నీవు జలములప్పుష్టమవు. ఈ నేలనుమేము అగ్నికొరకు
త్రవ్వచున్నాము.ఆ మట్టికి నీవేకారణ భూతమవు.సమస్త దిశలందువృద్ధి
చెందుసముద్రమునేవృద్ధి చేయునీవు మహానుడవు.ద్యులోకపు పరిమాణముననుసరించి
ంస్తరించుము.

30.(కృష్ణాజినము, కమలినీపత్రము రెండింటినితాకవలెను.)

కృష్ణాజిన,కమలినీ పత్రములారా! మీరు ఉభయులు అగ్నికొరకు సుఖావహులుకండు. కవచ
సమానరక్షకులు కండు. మీరు ఛిద్రరహిత ఆకాశములు.పశుహిత కారి అగ్నినిచక్కగా
ఆచ్ఛాదించండి. మీ యందు ఉంచుకొనండి.

31.స్వర్గమున తెలిసినవాడు- ఏక మనస్కుడు - జ్యోతిష్మంతుడు- అనుపేక్షనీయుడగు
అగ్నినిమీలో దాచుకొనిండి- స్వదేహములచేఅగ్నిని చక్కగా ఆచ్ఛాదించండి.

32.అగ్నీ! నీవు పశుహితకరుడవు.సమస్త ంశ్వమును నిలుపువాడవు- పోషించువాడవు.మొట్ట
మొదటనిన్ను అథర్వ ఋషిమధించి సృష్టించినాడు.

(యజమానిమట్టిని తామరాకుమీద ఉంచవలెను)

అగ్నీ!మొట్ట మొదటఅథర్వర్షి నిన్ను జలమునుమధించి సృష్టించినాడు.నేడు
లోకహితముకోరు ఋత్విజుడునిన్ను - అరణిని వధించి- కల్గించుచున్నాడు.

33.అగ్నీ! ఆ అథర్వుని పుత్రుడు- దధ్యంగుడనువాడు- వృత్రహంతవు,పురందారకుడవగు
నిన్ను ప్రజ్వలితుని చేయుచున్నాడు.

34.అగ్నీ! నీవు శత్రుహంతవు.యుద్ధములందుధన ంజేతవు.మేము
సన్మార్గగాములము.సన్మనస్కులము.నిన్ను సందీప్తుని చేయుచున్నాము.

35.అగ్నీ! నీవు యజ్ఞములకుదేవతలనుఆహ్వానించు వాడవు.నీ అధికారము -
కర్తవ్యములనుతెలిసినవాడవు.దీప్తి మంతుడవు.నీకు నిర్దిష్ట
స్థానమగుకృష్ణాజినమునఆసీనుడవగుము. శుభకర్మలకుమూలస్థానమగుకృష్ణాజినముపై
యజ్ఞమునుస్థాపించుము.

36.అగ్నీ! నీ యజ్ఞములహం ని దేవతలకుచేర్చువాడవు.నీ అధికారమువు,
ంధులనుతెలిసినవాడవు.దీప్తి శాలిం. హోతృధిష్ఠ్యాదులందుచేరువాడవు.
క్షిప్రకారిం.అహింసత స్వకర్మవు.ప్రకృష్టమతిం. నీ స్థానముననిశ్చలముగా
ఉండువాడవు.వేల ఋత్విక్కుల,యజమానులనుభరించి పోషించువాడవు.పావక
జిహ్వావు.అగ్నియజ్ఞమునకుసంపన్న రూపమగు ఉత్తరవేదిన ప్రతిష్ఠించబడినావు.

37.అగ్నీ! నీవు ఉత్కృష్టుడవు.కమల పత్రముమీద స్థిరముగా ఆసీనుడవగుము.నీవు అనేక
యజ్ఞములకుకారణభూతుడవు.నిత్య మహామహుడవు.దేవతలనుకంపింపచేయగలనీవు

ప్రదీప్తుడవగుము.నీవు దర్శనీయుడవయ్యునిన్ను చూడనీయనిధూమమును
వెలువరింపుము.

38.అధ్వర్యులారా! భూత్రవ్యుచోటునఉన్న జనులురోగములు లేనిఆరోగ్యవంతులు

కావలెను.అందుకొరకు మధుర, ప్రశస్తజలములనుకలిగించండి. ఆ మధురజలములచేఈ
నేల తడువవలెను.ఫలప్రదములగువృక్షములు మొలకలెత్తిఫలించవలెను.

39.నేలతల్లీ! నిన్నుత్రవ్యుచున్నాము.నీ హృదయముపగిలినట్లు ఇదికనిపించుచున్నది.దానిని
అంతరిక్ష సంచారివాయువు,జలాదులు పూరించుదురుగాత.

వాయువా!నీవు దేవతలకుప్రాణసముడవు.ఉపకారి. సర్వత్ర సంచారి. నీవుప్రజాపతి
రూపుడవు.నీకు స్వాహా.

40.(పరచి ఉన్న కృష్ణాజినము,తామరాకు కొనలనుఅధ్వర్యు ఎత్తవలెను.)

ఈ అగ్నిచక్కగా ఉత్పన్నుడైనవాడు.అతడు - తన తేజమున- సుఖముగా
కృష్ణాజినభవనమునవసించవలెను.

అలంకారఅగ్ని! ఇది కృష్ణాజినరూప వస్త్రము. దీనినినీవు - ఇష్టముగా - ధరించుము.

41.(మట్టి ముద్దనుచేత పట్టిఅధ్వర్యు లేచినిలబడవలెను.)

శుభయజ్ఞవంతఅగ్ని! ప్రజ్వరిల్లుము.నీవు దయాపరుడవు.మమ్ము రక్షింపుము.ఋత్విక్కుల
స్తుతులకుప్రసన్నుడవగుము.మా యజ్ఞమునకుంచేయుము. నీంశాల తేజమునఅందవరకు
దర్శనముఇచ్చుటకు ప్రజ్వరిల్లుము.నీవు కిరణములచేవెలుగొందుచుంచేయుము.

42.(అధ్వర్యు మట్టిపట్టిన తనచేతిని ఎత్తవలెను)

అగ్ని!మమ్ము రక్షించుటకుగానునీవు ఆకాశమునకు చేరుము.సూర్యుని వలె
నభముననిలిచిన నీవుమాకు అన్నము కలిగించువాడవు.నిన్ను అభివ్యక్తునిచేయువారు
ఋత్విజులు.వారిద్వారా నిన్ను మేముఆహ్వానించుచున్నాము.

43.(అధ్వర్యు పైకి ఎత్తినమట్టి ముద్దఉన్న చేతినిదించి అతని నాభివద్ద
నిలుపవలెను.అశ్వమును తెచ్చి- దానిని అగ్నిగా భాంచి)

అగ్ని!అశ్వమా! నీవు దర్శనీయుడవు.ంధ ఓషధులు ధరించినవాడవు.అనేక
వర్ణములవాడవు. ప్రశంసనీయుడవు.రాత్రి చీకట్లనుపారద్రోలువాడవు.ఇప్పుడు అంతరిక్షపు
నాభియందునిలిచినావు. ఇక నీవునీ సకిలింపుల తుములనాదములచేఓషధులను
సమార్జింపుము.

44.(అధ్వర్య గార్డభమునుతేవలెను)

గార్డభమా!నీవు గమనశీలవు.స్థిరపడుము. ధృఢఅంగములు కలుగుము.శీఘ్రగాయవగుము. మాకుఅన్నము కలిగించుదానవగుము.నీవు మృత్తిక సుఖముగాకూర్చుండు ఆసనమవు.మట్టి మోయుదానవు.

45.(అధ్వర్య మేకను తేవలెను)

అగ్నిరూపఅజమా! నీవు మానవప్రజకు శుభంకరివగుము,ద్యావాప్రభులనుతపింప చేయకుము.అంతరిక్షమును - ఓషధులనుతపింపచేయకుము.

46.(అధ్వర్య వరుసగా అశ్వము,గార్డభము,. అజముండుకుమట్టి ముద్దలనుఎత్తవలెను.)

సకిలించిశబ్దించు అశ్వమా! నీవుసంతసముగా ముందుకుసాగుము. తన ఓండ్రుతోసకల దిశలనుగర్హింపచేయుచుగార్డభము మెల్లగాసాగవలెను. పశుహితకారియగు అగ్ని రూప మృత్పిండమునుధరించిన నీవుయజ్ఞ సమాప్తి వరకుఆయుష్యము కలుగుము.ఫలాభివర్షణసమర్థ గార్డభముసహితము జీంచవలెను.

(మట్టిముద్దను గార్డభముండు నుంచి దించిమేక ంద పెట్టవలెను.)

అగ్ని!హంభక్షణకునీవు త్వరగా యజ్ఞమునకుంచేయుము - “ అగ్న ఆయాహితయే ”

47.అంగిరసములగు ఋత్విక్కులుఆదిత్యుని - పశు హితకారిఅగ్నిని ఆహ్వానించుచున్నారు.

(నీటితోతడిపి చేసినమట్టి ముద్దనుతూర్పు దిక్కున పెట్టవలెను.)

ఓషధులారా!ం ముందు మృద్రూపఅగ్నినిలిచిఉన్నది.దానిని ప్రసన్ననుచేయండి.

అగ్ని!ఇట నిలిచిన నీవుమా దుర్బద్ధులను- ఈతి బాధలను- వ్యాధులను దూరముచేసి వానిని నష్టపరచుము.

48.ఓషధులారా! ంరు సుందరపుష్పవంతలు. స్వాదిష్టఫలవంతలు.ఈ అగ్నిని స్వీకరించండి. ంరుఋతువులనుబట్టి పుష్పించువారు- ఫలించువారు. ఈ అగ్ని రూపమృత్తిక గర్భమునుచేరండి.

49.(అధ్వర్య మేకను, గాడిదను,గుర్రమును తూర్పుదిక్కున వదలవలెను.)

అగ్ని!నీవు ంశాలుడవు.తేజో బలసంపన్నుడవు.దీప్తిమంతుడవు.మా శత్రువులను- రాక్షసులను - వ్యాధులనుదూరము చేయుము.నీవు శరణ్యుడవు.సుఖదుడవు.

ప్రొడుగుచువు ఆవాహం యుడవు. మేము నీకు పరిచర్యలు చేయుచున్నాము. మాకు సుఖములను ప్రసాదించుము.

50. (అధ్వర్యు ఈ మూడు మంత్రములు చదువుచు మోదుగుపుల్లలతో కాలిన నీటిని మట్టిముద్దల పొదపోయవలెను.)

జలమా! నీవు సుఖ సంపదల కలిగించు దానవు. మహామహుడు - అతి సుందరుడగు బ్రహ్మను దర్శించుటకు గాను మాకు అన్నమును - బలమును ప్రసాదించుము.

51. జలమా! నీవు ఎన్నో శుభములు కలిగించు రసభూతమవు. తల్లులు తమ శిశువులకు వలె - మాకు నీ యొక్క రసమును పంచి ఇమ్ము.

52. జలమా! ఇది యజ్ఞగృహము. ఇచట నీవు మా అందరనుసంప్రీతులను చేయుచున్నావు. ఈ యజమానికి స్వర్గమందును సంపూర్ణముగ అనుగ్రహించుము. మమ్ము సహితము స్వర్గయోగ్యులను చేయుము.

53. సూర్యుడు సర్వం త్రుడు. అతడు తన ప్రకాశమున ద్యులోక భూలోకములకు సంబంధము కలిగించుచున్నాడు.

అజలోమ రూపాగ్ని! నీవు చక్కగా ఉత్పన్నమైనవాడవు. జాతప్రజ్ఞుడవు. నీచే ఈ మృత్పిండమునకు సంతృప్తి కలిగించుచున్నాను. (మేకవెంట్రుకలను మట్టి ముద్దలో కలుపవలెను)

54. (మట్టిముద్దలో ఇనుపరజను - రాతిపొడి కలుపవలెను)

రుద్రులు భూమండలమును ఖనిజములను - శిలలను సృష్టించినారు. అగ్నికి మహాజ్యోతిని కలిగించినారు. ఆ రుద్రుల అజస్రశుభ్ర తేజమునేటికి దేవతలందు కనిపించుచున్నది.

మృత్పిండము భూగోళమునకు సంతేతము అందు ఖనిజాలు ఉన్నవనుటకు ఇనుపరజను - రాతిపొడిని కలుపుట. ంటినికలుపుట వలన మట్టికి గట్టితనము కలుగును. అసలు ఈ భూమి ఖనిజములు - శిలల వలననే నిలిచి ఉన్నదేమో!

55. ఈ మృత్పిండము వసురుద్ర రూపపైకతాదులచే కలుపబడినది. శుక్ల పాడ్యం అభిమాన దేవత యగు సినీ వాలి స్వయముగా తన కోమల హస్తములచే మెత్తగా చేయవలెను.

56. శుక్లపాడ్యం అభిమాన దేవత 'సినీవాలి' సుందరి - సుశోభిత - సర్వాభరణాలంకృత. ఆమె తన చేతుల్లో ఉఖ - కుండ - ను దేవమాత అదితికి అందించును గాత.

57. అదితి తన బుద్ధి, శక్తి సామర్థ్యములచే - తన హస్తములచే కుండను ఏర్పరచవలెను.
అదితి నిర్మించిన ఉఖ - తల్లి తన బిడ్డను గర్భమందు వలె - అగ్నిని దాల్చవలెను.

(యజమాని - అతనిపత్ని తమ చేత మట్టి ముద్దగైకొని ఉఖను చేయవలెను.)

మృత్పిండమా! నీవు కీర్తి శిఖరమవగుము.

అగ్నిని దాల్చుట కుండను కాల్చుట కావచ్చును.

58. (కుండకు అడుగు చేయుటకుగాను మట్టిని అరచేతి వెడల్పు చేయవలెను)

ఉఖా! అంగిరుల వంటి వసుగణములు నిన్ను గాయత్రీ ఛందమున నిర్మించినారు.
రుద్రులచే నిర్మించబడిన నీవు గట్టిదానవు - ంస్తారమవు - యజమానినగు నాయందు
సంతానమును - ధన సమృద్ధిని - గోస్వాయత్వమును - ంరకృత్యములను చేర్చుము.

(ఉఖను నీటితో నున్నగా చేసి రెండవ ధాతువును ఉంచవలెను)

అంగిరుల వంటి ంశ్వే దేవతలు నిన్ను 'అనుష్టుప్' ఛందమున నిర్మించినారు. ంశ్వే
దేవతలచే నిర్మించబడిన నీవు గట్టిదానవు - ంస్తారమవు - యజమానినగు నా యందు
సంతానమున ధనసమృద్ధిని గోస్వాయత్వమును ంరత్వమును చేర్చుము. నా వారినందరిని
నా వశమున ఉండునట్లు చేయుము.

59. (యజమాని ఉఖ మూతికి అంచును ఏర్పరచవలెను)

మేఖలా! నీవు ఉఖకు వడ్డాణము వంటిదానవు. (యజమాని మూతిని తాకవలెను.)

ఉఖా! దేవమాత అదితి నీయొక్క మధ్య భాగమును స్వీకరించవలెను.

(కుండను నేల ంద పెట్టవలెను.)

అదితి ఉఖను అందుకుని 'పుత్రులగు దేవతలారా! అగ్నిని యోనిని చేసి దీనిని కాల్చండి'
అని అందించవలెను.

60. (ఎండిన గుర్రపు లద్దెచే ఉఖకు ఏడుసార్లు ధూపము వేయవలెను)

అంగిరుల వంటి వసుగణము నీకు గాయత్రీ ఛందపు ధూపము వేయవలెను. అంగిరుల
వంటి రుద్ర గణము నీకు త్రిష్టుప్ ఛందపు ధూపము వేయవలెను. అంగిరుల వంటి ఆదిత్య
గణము నీకు జగతీ ఛందపు ధూపము వేయవలెను. అంగిరుల వంటి - ంశ్వనేతలు -
ంశ్వేదేవతలు నీకు అనుష్టుప్ ఛందపు ధూపము వేయవలెను. అంగిరుల వంటి ఇంద్ర,
వరుణ యజ్ఞాధిదేవత ంష్టువు - నీకు ధూపము వేయవలెను.

61. (కుండను కాల్చుటకు గాను అభ్రితో గొయ్యితీయవలెను)

గర్తా! ంశ్వే దేవయుక్త అదితి, అంగిరుల సమానమగు నేల పైపొర నిన్ను త్రవ్వవలెను.

(గుంతలో కుండను బోర్లించవలెను.)

ఉఖా! దేవపత్నులు, ఓషధు లు, అంగిరసమగు పృథ్వి పైపొర నిన్ను గుంతలో పెట్టవలెను.

(బోర్లించిన కుండ గోతిని మూసి - దక్షిణాగ్ని నుంచి తెచ్చిన అగ్నిచే అంటించవలెను.)

ఉఖా! ంశ్వే దేవతల యుక్తవాణి - దేవపత్నులు - ధిష్ణులు - అంగిరసం పృథ్వి పై పొర నిన్ను పరిపక్వమగునట్లు చేయవలెను.

ఉఖా! ఛందస్సుల అభిమాన దేవేరులు - అంగిరసమ పృథ్వి పై పొర - నక్షత్రముల అభిమాన దేవేరులు - నిన్ను గుంతలో చక్కగా కాలునట్లు చేయవలెను.

62. (కుండకాలిన తరువాత మూతను తీసివేయవలెను.)

యత్రుడగు సూర్యుడు మానవ ప్రజను పోషించువాడు. దర్శనీయుడు. దేవతల సనాతన సంరక్షకుడు. అతనిని మేము ధనము, అన్నము యాచించుచున్నాము.

63. ఉఖా! సుందర హస్తములు, సుందర అంగుళులు, సుందర బాహువులు గల సూర్యుడు నిన్ను గర్తమునుండి బయటికి తీయునుగాత.

(ఉఖను తీసి ఊర్ధ్వ ముఖముగా నిలుపవలెను.)

ఉఖా! నీవు సూర్య దేవతచే తీయబడినావు. నీవు పృథ్వి యందు అచలముగా నిలువుము. అన్ని దిశలు - దిశలను ఆహుతులచే పూరింపుము.

64. ఉఖా! నీవు గుంత నుంచి బయటికి వచ్చినావు. మహిమగల దానవగుము. నీవు నీ కర్మమున నిమగ్నవగుము. నీవు స్వయముగనే గట్టిదానవు. పటుత్వము గల దానవు.

సర్వోపకారివగు సంతృప్త దేవా! పగులకుండ చేయుటకు ఈ కుండను నీకు అర్పించుచున్నాను. దేవా! దీనిని పగులనీయకుము.

65. (ఉఖ యందు మేకపాలు చల్లవలెను.)

ఉఖా! అంగిరుల వంటి వసుగణము గాయత్రీ ఛందమున నీపైరస సేచనము చేయవలెను. అంగిరసములగు రుద్ర గణములు త్రిష్టుప్ ఛందమున నీపై రస సేచనము చేయవలెను. అంగిరసములగు ఆదిత్య గణములు జగతీ ఛందమున నీపై రససేచనము చేయవలెను. అంగిరసములగు ంశ్వే దేవతలు అనుష్టుప్ ఛందమున నీపై రససేచనము చేయవలెను.

66. (నాలుగవ అధ్యాయము యొక్క 7వ మంత్రమగు “ఆకూత్యే నుండి 5 ఔద్ధ్యభణ ఆహుతులు ఇచ్చి ఈ ఏడు అగ్నిచయనసంబంధి ఔద్ధ్యభణ ఆహుతులు ఇవ్వవలెను.)

అగ్నిచయన సంబంధి అనుష్ఠానమున మా సంకల్పమున ప్రయుక్తము చేయు అగ్నికి స్వాహా. మనసును, ధారణబుద్ధిని, స్వకర్మమున ప్రయుక్తము చేయు అగ్నికి స్వాహా. చిత్తమును , ంజ్ఞానమునకు ప్రేరణ కలిగించు అగ్నికి స్వాహా. వాణి, ంధృతికి ప్రేరణ కలిగించు అగ్నికి స్వాహా. ప్రజాపతి మరియు మనువునకు స్వాహా. ంశ్వనేత అగ్నికి స్వాహా.

67. ఫలప్రదుడగు సంతా దేవుని మైత్రిని అందరు కోరుదురు గాత. అందరు ధనమును యాచింతురు. పోషకుడు. అన్నములు ప్రసాదించు సంతకు స్వాహా.

68. (తూర్పునకు ముఖము చేసి నిలిచిన యజమాని ముంజి పరచిన ఆహవనీయ వేది ంద ఉఖను స్థాపించవలెను.)

ఉఖమాతా! నీవు పగిలి ముక్కలు, ముక్కలు కాకుము. నలిగిపోకుము, నీవు దృఢపడి అగ్నిధరణ రూపమగు ంరకర్మము నివర్తించుము. మా అభీష్ట కర్మ ముగియు వరకు నీవు అగ్నిధారణ శక్తి కలిగి ఉండుము.

69. ఉఖా! నీవు మట్టిచే చేయబడినదానవు. మాకు శుభములు కల్గించుటకు నీవు గట్టి పడుము. అన్నమును ఆశించి, ప్రాణములు నిలుపు మాయచే నీవు నిర్మించబడినావు. నీలోన ఆహుతి అర్పించిన ద్రవ్యము దేవతలకు ప్రీతిపాత్రము కావలెను. నీవు ఈ యజ్ఞమున సర్వదా అక్షతవై నిలువుము.

70. (ఉఖలో అగ్ని ప్రజ్వలితమైనంత రచయిత సుధలను వేయవలెను.)

వృక్షము అన్నముగా కలవాడును. ఘృతమున తృప్తి చెందువాడును - సనాతనుడు - దేవతల ఆహ్వాత - వరణీయుడు - బలపుత్రుడు - సర్వథా అద్భుతమగు అగ్ని ఈ సముధులను భస్మము చేయును గాత

71. (ంకంకత వృక్ష సుధలచే హోమము చేయవలెను.)

అగ్నీ! శత్రువుతో జరుగు యుద్ధమున మా ంరులు నీరసించినపుడు వారికి జయము కల్గించుము. నేను స్వయముగా ఉన్న చోట వారిని రక్షింపుము.

72. (ఉఖలో ఔదుంబర సుధలు వేయవలెను.)

అగ్నీ! నీవు రోహిత అశ్వములను ఎక్కుము. సుదూర స్వర్గాదుల నుండి శీఘ్రముగా మా యజ్ఞమునకు ంచ్చేయుము. నీవు పశుహితకారి. ఋత్విజ, యజమానాదులకు ప్రీయుడవు.

ఇటకు వచ్చి మమ్ము రాక్షసాది హింసకుల బారి నుండి రక్షింపుము.

73. (ఎండికూలిన చెట్టు యొక్క సుధలచే హోమము చేయవలెను.)

అగ్గీ! ఎండి కూలిన సందిధలను నీకు సమర్పించుచున్నాము. అం నీకు ఘృతము వంటిం
కావలెను. నిత్య తరుణ అగ్గీ! నీవు వానిని ఘృతమును వలెనే స్వీకరించుము.

74. (నేల ఏద పడిన సందిధలు వేయవలెను.)

అగ్గీ! చీమల వంటి కీటకములు తిన్నయు చెదలు పట్టినదియునగు సందిధలు నీకు ఘృత
సమములు కావలెను. నిత్య తరుణ అగ్గీ! వాటిని ఘృతమును వలెనే స్వీకరింపుము.

75. (పలాశ సందిధలు వేయవలెను.)

అశ్వశాలలో కట్టిన అశ్వములకు నిత్యము - ఆలస్యము చేయక - గడ్డి, దాణా వేయబడును.
అగ్గీ! అదే ంధముగా నీకు సందిధలు సమర్పించుచున్నాము. మేము ధనపుష్టి - అన్న
సమృద్ధి కలిగి - నీ ముందు కూర్చున్నాము. మేము ఎన్నటికి బాధించబడరాదు.

76. అగ్ని, పృథ్వి యొక్క నాభి యగు ఆహవనీయ వేది ఏద నున్న ఉఖయందు
సందిధుడు.

హంరన్నమున తృప్తి చెందువాడు. మహాస్తతిమంతుడు. యజనీయుడు - యజనశీలుడు,
యుద్ధములందు శత్రువులను పరాభంచువాడు.

అట్టి అగ్ని దేవుని - మాకు స్తృత ధనలభికిగాను ఆహ్వానించుచున్నాము.

77. మా ఏద దాడి చేయు శత్రుసేనలను - మా శరీరములను భేదించి బాధించు అస్త్ర
శస్త్రములను - బలశాలి సేనా నాయకుల శత్రుసేనలను - దొంగలను - బందిపోట్లను అగ్గీ!
నీ నోట పడ వేయుదుము.

78. మహాభాగ్యవంత అగ్గీ! దవడ పండ్లతో బందిపోట్లను - కోరలతో దొంగలను -
మునిపండ్లతో తస్కరులను కొరికి ఉన్నప్పటికి చక్కగా నములుము.

79. గ్రామాదులందు ప్రవేశించి జనులను కొట్టి, నరికి, బంధించువారలను - అడవులందు
దోపిడి దొంగలను - చెట్టు పుట్ట చాటున దాగి దాడి చేయు పాపాత్ములను అగ్గీ! నీ
దవడలకు అందించెదను.

80. మా ఏద శత్రుత్వము కలవారలున్నారు. మమ్ము ద్వేషించు వారలున్నారు. మమ్ము
నిందించువారలున్నారు. ంరు కాక మమ్ము హింసించగోరు రాక్షసాదులున్నారు. అగ్గీ!
అట్టివారిని అందరిని భస్మము చేయుము.

81. అగ్గీ! నేను పురోహితుడను. మంత్ర బలము కలవాడను. నీ దయ వలన నేను
తీక్ష్ణుడను అయినాను. బల ంర్యములందు కూడ తీక్ష్ణుడను అయి సర్వదా
ంజయవంతుడైనాడు.

82. నేను నా మంత్రబలమున నా రాజు యొక్క సేనలందలి ంరుల బాహుబలమును ఎంతో పెంచినాను. వారి వర్చస్సును పెంచినాను. వారి బలమును పెంచినాను. అధికాక మంత్ర బలమున శత్రువును క్షీణింపజేసినాను. నేను నా వారిని ఉన్నతులను చేయువాడను.

(సంధామంత్రములు సమాప్తము)

83. అగ్నిదేవా! నీవు అన్నపాలకుడవు. అన్నదాతవు. రోగ రహితము, పుష్టికరమగు అన్నమునందలి నా భాగమున నాకు ప్రదానము చేయుము. అన్నదాతలున్నారే - వారిని ఆపదల నుండి దాటించుము. మానవులకు, పశ్వాదులకు అన్నాది ఖాద్య పానములను విర్పరచుము - బలీర్యములను బుద్ధిని ప్రసాదించుము.

దాశరథి రంగాచార్య ంరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

ఉఖాది సంధాద్యంతమను పదకొండవ అధ్యాయము సమాప్తము.

సర్వేపి సుఖినస్సంతు.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

ఆధారం స్వర్వ ంద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

పన్నెండవ అధ్యాయము

1. దృశానో రుక్మా ఉర్వ్యా వ్యద్యౌ ధుర్మర్షమాయుః శ్రియే రుచానః ।

అగ్నిరమృతో అభవద్వయోభిర్యదేనం ద్యౌరజనయత్సరేతాః ॥

(యజమాని 'రుక్మము' అను బంగారు హారమును మెడలో వేసుకుని ఈశాన్య ముకుడై నిలుచును)

సూర్యుడు మహాజ్యోతి. ప్రకాశమానుడు. దృశ్యమానుడు. అదిగో సూర్యుడు తూర్పున ఉదయించినాడు. ఇతని దినాంత జీవనము సర్వదా దుర్ధర్షము. ఇతడు శోభించుటకు దీప్తిని దాల్చును. సుంర్య ద్యులోకము సూర్యుని ప్రకటించినపుడే అగ్ని అమృతుడైనాడు.

2. సమచిత్తము, సమభావమున తమతమ కాలయాత్రను జరుపువారును. తెలుపు, నలుపు పరస్పర ంరుద్ధవర్ణముల వారును అగు రాత్రింబవళ్లు ఒక అగ్ని శిశువునకు తమస్తన్యమును ఇత్తురు. ఈ వెలుగులు ఎజగిమ్ము సూర్యుడు ద్యావాప్రథ్యుల మధ్య వెలుగును. అప్పుడు ధనములను ఇచ్చు దేవగణములు ఈ అగ్నిని తమలో దాల్చెదరు.

3. సూర్యుడు క్రాంతద్రష్ట. స్వకిరణములచే ంధ రూపముల వెలుగొందువాడు. ఇతడు ద్విపాదిమనుష్యుల కొరకును, చతుష్పాద గోవుల కొరకును ఉదయించును. ఈ వరణీయ సూర్యుడు స్వర్గమును తేజోవంతము చేయును. ఉష తరలిపోయినంత సూర్యుడు ఆకాశమున శోభిల్లును.

(ఉఖను ఇనుపచక్రమున చేర్చి - ఆ చక్రమును ఆరుత్రాళ్ళతో కట్టి యజమాని మెడకు తగిలించుకొనవలెను.)

సంతృప్తేవా! నీవు గరుడస్వరూపుడవు. త్రివృత్సామము నీ శిరమగును. గాయత్రీసామము నీ నేత్రములగును. బృహత్సామ, రథంతర సామములు నీపక్షములగును. పంచదశస్తోమము నీ అంతః కరణమగును.

ఏడు ఛందములు నీ అవయవములు, సర్వయజుస్సులు నీ నామము, నామదేవ్య సామము నీ దేహము, యజ్ఞాయజ్ఞీయ సామము నీ వాలము, హోత్రాది ధిష్ఠ్యలందున్న అగ్నులు నీ పంజాలగును. సంతృప్తేవా! నీవు కళ్యాణగతుల గరుడుడవు. నీవు ద్యులోకమునకు వెళ్లుము.

స్వర్గమున ఎగురుము.

(యజమాని ఉఖాస్థితాగ్నిని పైకిలేపి పట్టును)

5.(యజమాని తూర్పునకునాలుగు అడుగులు వేయును)

నాప్రథమపదన్యాసమా!నీవు అగ్ని రూపుడగు ంష్టువుపదన్యాసమవు. నీవుశత్రువులనునాశము చేయుదానవు.గాయత్రీ ఛందమునఆరోహింపుము. ఈ పృథ్వినింకసింపచేయుము.

ద్వితీయపదన్యాసమా! నీవుంష్టువు యొక్క పరాక్రమవు.శత్రువును నాశనముచేయుదానవు.త్రిష్టుప్ ఛందమునఆరోహించుము.అంతరిక్షమును ఆక్రంచుము.

తృతీయపదన్యాసమా! నీవుంష్టువు యొక్క ంక్రమవవు.అదాతలను దెబ్బతీయుదానవు.జగతీ ఛందమునుఆరోహించుము.ద్యులోకమునుఆక్రంచుము.

చతుర్థపదన్యాసమా!నీవు ంష్టువు యొక్కనాలుగవ పదన్యాసమవు.శత్రుత్వము చేయువారినివధించుదానవు.అనుష్టుప్ ఛందమునఆరోహించుము.నాలుగు దిశలనుఆక్రంచుము.

6. (యజమానితనచేతులతోఎత్తి ఉంచిన ఉఖాగ్నినితూర్పుదిక్కునకు చూపవలెను)

అగ్నిమేఘమువలెగర్జించి నినదించుచున్నది.మేఘము వలెనేఅగ్ని పృథ్విని తాకుచున్నది-లతాగుల్మదులందువ్యాపించుచున్నది.అగ్ని అరణి

మంథనమున అంటుకొనుచున్నది. అత్యంత ప్రదీప్తమగుచున్నది. అగ్ని తన ప్రకాశమున సమస్త వస్తువులను ప్రకాశవంతము చేయుచున్నది. అగ్ని ద్యావాపృథ్వులందు- మేఘమందలి ంద్యుత్తువలె- స్వప్రకాశమున మెరియుచున్నది.

(ఈ నాలుగుమంత్రములచేయజమాని పైకి ఎత్తిన అగ్నిని తనకు దగ్గరగా తెచ్చుకొనును)

మాదగ్గరకు వచ్చుచున్న అగ్ని! మాకు ఆయువు - బ్రహ్మవర్చస్సు- సంతానము - ధనము- అభీష్టలభి- ధారణగల బుద్ధి- సువర్ణ అలంకారములు- గోవులు అశ్వములు మున్నగు వానితో కూడిన పుష్టి కలిగించుము.

8. ప్రత్యంగమునరసము నిండిన అగ్ని! మాకు నీ ంషయమున ఎంతో భక్తి ఉన్నది. కావున ఈ యజ్ఞస్థలమునందలి ఒక్కొక్క ఆహుతివందలు, వందలు కావలెను. నీవు మాకు కలుగచేసిన ధనశ్వాదులు వందలు వందలై వర్ధిల్లవలెను. నీ ఆవృత్తులు - ఉపావృత్తులు రెండింతలు - నాలుగింతలు కావలెను. అందువలన మేము కోల్పోయిన ధనము, పశువులు మున్నగునం మరల లభించవలెను.

9. అగ్ని! మమ్ము మరల మరల బలంర్యముల చేసంపన్నులను చేయుము. మరల మరల మమ్ము అన్నము, ఆయువుల చేసంపన్నులను చేయుము. రమ్ము. ఈ యజ్ఞమునకుం చేయుము. మమ్ము మరల పాపములనుండి రక్షింపుము.

10. అగ్ని! నీవు ధనసహితుడవై మమ్ము చేరుము. అందరి దాహము తీర్చు వర్షధారల చేసమస్తం శ్వములను తుడుపుము.

11. (యజమాని ఉఖాగ్నిని నాభి వద్దకు తేవలెను)

అగ్ని! నేను నిన్ను సమార్జించినాను. నీవు ఈ ఉఖయందు స్థిరపడుము. ఇందు సంపూర్ణముగ- అచంచలముగ స్థిరభావమున నిలుపుము. సకల ప్రజనిన్నే వాంఛించవలెను. సమస్త దేశము నీ పరిచర్యలను కోల్పోరాదు.

12. (మెడయందలి రుక్మమును - అగ్నిని తొలగించవలెను)

వరుణదేవా! నా తల కట్లను ండదీయుము. కాళ్ల కట్లను ండదీయుము. రొమ్ముకు ఉన్న కట్లను సడలింపుము. ఇప్పుడు మేము పాపరహితులమై యజనకర్మ యోగ్యులము కావలెను. అతిథింషయమున సహితము ఆసక్తులము కావలెను.

13. (ఉఖాగ్నిని పైకి ఎత్తవలెను)

ఉషస్సులకన్న మున్నే మహాజ్యోతి ప్రజ్వరిల్లి నిలిచినది. రాత్రుల చీకట్లను దాటి వచ్చినది. అతడు జ్యోతిర్మా ర్తి యై సూర్యరూపమున ప్రత్యక్షమైనాడు. శోభనాంగముల అగ్ని - తపస్సులను నశింపచేయుచు- ప్రకాశరూపమున వెలువడినాడు. అతడు పుట్టినాడో లేడో సమస్తలోక, లోకాంతరములకు వ్యాపించినాడు.

14.(ఉఖాగ్నిని పీటించి పెట్టవలెను)

అగ్నిగమనశీలుడు. పంత్రస్థానస్థితుడు.స్వయంధన స్వరూపుడు.అంతరిక్ష స్థితుడు.దేవతల ఆహ్వానకర్త.వేదియందుండువాడు.అతిథిస్వరూపుడు. యజ్ఞగృహస్థితుడు.మానవులకు ప్రాణస్వరూపుడు.శ్రేష్ఠస్థానములందువసించువాడు. ఆకాశమునందుద్రూపమున

నిలిచినవాడు.జలములందు,గోవులు మున్నగువానియందు, ఘృతమునందుఉత్పన్నుడు. అతడుపరమసత్యము - “ఋతంబృహత్”

15.అగ్ని! నీవు సమస్త ప్రజ్ఞానమార్గములనుఎరిగిన వాడవు. తల్లివడివంటిఈ ఆసనమున ఆసీనుడవగుము.నీ వేడిచే ఈ ఆసనమునుకాల్చుము. నీకున్నవేడితో శుభ్రజ్యోతిరూపమున దేదీప్యమానుడవగుము.

16.అగ్ని! ఉఖ నీకు గృహమువంటిది. దీనిలోనీవు స్వకాంతిచేసంపూర్ణముగ ప్రకాశింపుము.నీ తేజస్సున దానినితపింపచేసిననుకళ్యాణప్రదుడవగుము.

17.అగ్ని! నా ంషయమునసహితము నీవుకళ్యాణ ప్రదుడవగుము.శివస్వరూపుడవై ఉఖయందుఉండుము. నీవు సర్వదిశలనుశుభప్రదములనుచేయుము. నీకు యోనిభూతమగు ఉఖయందువసింపుము.

18.తొలుత అగ్ని

ఆదిత్యరూపమునద్యులోకమునఅవతరించివాడు.అరణిమసంధనమునరెండవసారి అవతరించివాడు.మానవ కళ్యాణకారియైమేఘమందు వైద్యుతాగ్నిఅయి అవతరించివాడు.జలమునందున్నబడబాగ్ని సంధిమానమగుచునిత్యము ఆ జలమునకువర్షరూపము కలిగించును.

19.అగ్ని! మేము నీయొక్క- ఆదిత్య, పార్థివ,వైద్యుతములను- మూడు జన్మలనుఎరిగిన వారలము. అంద్యులోక, భూలోక,అంతరిక్షములందుండును.అట్లయిన కట్టెలుమున్నగు వానియందలినీ సూక్ష్మవ్యాపితనుసహితము మేముఎరుగుదుము. నీవు ఈ సకలస్వరూపములతో అవతరించుటకుమూల స్వరూపమగు పరమస్థానమునుసహితము మేముఎరుగుదుము.

20.అగ్ని! అంతరిక్షమందునిన్ను ఆప్రజాపతియేసంధుతుని చేయుచున్నాడు.జలమధ్యమునబడబాగ్ని రూపమునప్రజాపతియే నిన్నుప్రజ్వలితునుచేయుచున్నాడు.ఆదిత్యరూపమునద్యులోకపు స్తనమువలె నీవు వ్రేలాడుచుండుటకుసహితము ప్రజాపతియేకారణమగును.

తృతీయముగభూలోకమునందు,నీటి ఎడలో ఉన్ననీవు వానికి ప్రాణ రూపమగుఇంద్రుని సమకూర్చువు.

21.అగ్ని మేఘము వలెగర్జించి నినదించుచున్నది.మేఘము వలెనేఅగ్ని పృథ్విని తాకుచున్నది.లతాగుల్మదులందువ్యాపించుచున్నది.అగ్ని అరణి మంథనమునఅంటుకొనుచున్నది.అత్యంత ప్రదీప్తమగుచున్నది.తన ప్రకాశమునసమస్త వస్తువులనుప్రకాశవంతము చేయుచున్నది.అగ్ని ద్యావాపృథ్వులందు- మేఘమునందలిమెరుపు వలె - స్వప్రకాశమునమెరయుచున్నది.

(ఆరవమంత్రము పునరావృతము)

22.అగ్ని సంపదల దాత.ధనములు ధరించువాడు.అభిలషిత స్వర్గాదులుకలిగించువాడు. సోమరక్షకుడు.సకలమునందుండువాడు.బలపుత్రుడు.జలములందువరుణ రూప ప్రభువు.అత్యంత ఉగ్రస్వభావుడు.అతడు ఉషస్సులనుప్రజ్వలింపజేసిభాసించును.

23.నలుగురు ఋత్విక్కులు- అయిదవవాడగు యజమానిఅగ్నిని పూజించినపుడుఅగ్ని శ్వప్రజ్ఞాపకుడగును- భువనములకుగర్భస్వరూపుడగును - పుట్టగనేస్వప్రకాశమున ద్యావాపృథ్వులందువ్యాపించును - ఇంద్రరూపమునపర్వతములనుందీర్ఘము చేయును.

24.అగ్ని కమనీయుడు. పావకుడు.దుష్టులందు ప్రేమరహితుడు.మేధా. అమరుడు. మానవులకోరికలు తీర్చువాడు.అగ్ని ఆహవనీయాదిరూపములచే ప్రతిష్ఠించబడును.ఈ అగ్ని ఆరోచమాన ధామమునుపైకి పంపును. వర్షాదులుకలిగించుట వలనఅగ్ని సకలలోకములనుభరించిపోషించుచున్నాడు.అగ్ని తన దీప్తినిద్యులోకము వరకువ్యాపింపచేయును.

25.సూర్యుడు మహాఆజ్యోతి.ప్రకాశమానుడు. దృశ్యమానుడు.అదిగో సూర్యుడు తూర్పునఉదయించినాడు. ఇతనిదినాంత జీతముసర్వదా దుర్ధర్షము.ఇతడు తాను శోభించుటకుగాను దీప్తిని ధరించును.సుర్యద్యులోకముసూర్యుని ప్రకటించినపుడే- అగ్ని అమృతుడైనాడు.

(ఒకటవమంత్రము పునరావృతము)

26.ద్యోతమాన శుభదీప్తఅగ్ని! నేడు యజమానినీకొరకు ఘృతమున మునిగినపురోడాసహము వండినాడు.తరుణతమ అగ్ని!అట్టి యజమానికిదేవతలు అనుభంచునట్టిస్వర్గాది సుఖములుకలిగింపుము.

27.అగ్ని! ఆ యజమానినిస్తోత్రాదులందునియంపుము. యద్నుఆదికర్మములందు నియుక్తునిచేయుము. అట్లునీచే నియంపబడినఈ యజమాని సూర్యునకుప్రీతిపాత్రుడగును.అగ్నికి ప్రీతిపాత్రుడగును.అతనికి సంతానవృద్ధికలుగును. పౌత్ర,ప్రపౌత్రాదుల అభివృద్ధికలుగును.

28.అగ్గీ! నిన్ను నిత్యముఆరాధించు యజమానికివరణీయ రత్నాదిధనప్రాప్తి కలుగును.‘ఉశిక’ జనులు నిన్నుఅర్చించినారు. గోధనముకోరినారు. వారు - పూర్వకాలమునపణులచే అపహరించబడిదాచబడిన - గోష్ఠములనుసహితము తెరచినారు.

(ఉశిజోమేధాఁనఃజ్ఞానకర్మ సముచ్చయకారిణః అని ఉవట- మహీధరవ్యాఖ్య)

29.అగ్ని మానవులచేసుఖముగ సేవనీయుడు.అతడు జ్ఞానులగుఋత్విజ్ఞాదులచేస్తుతించబడువాడు.అతడు సర్వనేత -సోమసంరక్షకుడు. ద్యౌవఆపుథ్యులుద్యౌషరహితులు.వారిని మేము ఆహ్వానించుచున్నాము.

దేవతలారా! మీరు మాకు ంరులగు పుత్రులనుగో, అశ్వాది ధనమునుప్రసాదించండి.

30.(ఉఖాగ్నికి ఉత్తరదిశనశకటమును నిలిపియజమాని ‘వనీవాహనుము’ననుధలు వేయును)

ఋత్విక్కులు,యజమానులారా!నుధలు సమర్పించిఈ అగ్నికి పరిచర్యలు చేయండి.అతిధివంటిపూజ్యనకు ఘృతాదులుఅర్పించండి. పరిపూర్ణముగప్రజ్వలితుడైనఅగ్నియందు ంధ హంరన్నములచేహోమము చేయండి.

31.(నుధలు వేసినతరువాత యజమానిపీఠసహిత ఉఖాగ్నినికుడిప్రక్కనుండి శకటముండు పెట్టవలెను)

అగ్గీ!ప్రాణస్వరూపులగు ంశ్వేదేవతలువారి చిత్త వృత్తులతోనిన్ను పైన నిలుపవలెను.నుందర ముఖుడవు.కాంతిధనుడవగుఅగ్గీ! మాకు శుభంకరుడవగుము.

32.(బండికి ఎడ్లనుకట్టి ముందు తూర్పుదిశగాసాగి తదుపరి కోరినచోటికితీసికొని వెళ్లవలెను)

అగ్గీ!శుభప్రదములగునీజ్వాలలచేఇచటి నుండిప్రస్థానము చేయుము.మహాజ్వాలలచేప్రకాశించు నీ జ్వాలలుమాసంతానములనుహింసించకుండునుగాత.

33.అగ్ని మేఘమువలెగర్జించి నినదించుచున్నది.అగ్ని - మేఘమువలెనే- భూుని తాకుచున్నది- లతాగుల్మదులందువ్యాపించుచున్నది.అగ్ని ఆరణి మంధనమునఅంటుకొను చున్నది.అత్యంత ప్రదీప్తమగుచున్నది.తన ప్రకాశమునసమస్త వస్తువులనుప్రకాశవంతము చేయుచున్నది.అగ్ని ద్యౌవాపుథ్యులందు- మేఘము నందలిమేరుపువలె - స్వప్రకాశమునమెరిసిపోవుచున్నది.

(ఆరవ,ఇరవది ఒకటవ మంత్రములుపునరావ్యుతములు)

34.(శకటమును ఉత్తరదిశననిలిపి - నీళ్లుచల్లిపంత్రము చేసినస్థలమున ఉఖాగ్నినిదింపి నుధలు వేయవలెను)

ఈ అగ్నిమహా, మహాకాంతులచే- సూర్యసముద్రై - జాజ్వల్యమానముగ
ప్రకాశించుచున్నాడు.అతడు ఈ యజమానిపిలుపును ంనగలడు.అగ్ని
యుద్ధములందుపురురాజుకు సహాయకుడుఅయినాడు. అగ్ని మాకు శుభములనొసంగు దైం
అతిథి.అతడు ఎంతో దేదీప్యమానుడైవెలుగుచున్నాడు.

35.(నది లేక తటాకజలమున ఉఖభస్మమునువేయవలెను)

జలదేవతలారా!ఈ భస్మమునుసహర్షముగ స్వీకరించండి.దీనిని సుఖకర, సుగంధస్థలమున
ఉంచండి.వరుణుని సుపత్నులుదీని సేవకు నియంతులుకావలెను. తల్లులబిడ్డలను వలె-
వారు దీనిని జలములందుధరించవలెను.

36.(ఎగిలిన బూడిదనునీటవేయవలెను)

అగ్ని!జలములందునీకు సమాన స్థానమున్నది.జలములతోకూడ నీవు
బీజములందుప్రవేశింతువు - మొలకెత్తుదువు- పెరుగుదువు - మాకు
లతాగుల్మాదులరూపమున మరలదర్శనంబుచెప్పదువు.

37.అగ్ని! నీవు ఓషధులగర్భమవు-వనస్పతులగర్భమవు -
సమస్తభూతములకుగర్భరూపమవు. అంతేకాదునీవు జలములకుసహితము
గర్భమవు.‘గర్భోఅపామసి’.

38.(నీట వేసిన బూడిదనుఅనాంక అంగుళితో కొద్దిగాతీసి కొనవలెను)

అగ్ని!సకలమునకు కారణభూతములగునేల నీరు ఈ భస్మమునుగ్రహించవలెను.నీకు
మాతృస్వరూపలగుఆపఃప్రథులందు నీవుప్రవేశింపుము. తిరిగిజ్యోతిర్మయ
రూపముదాల్చి ఉఖాస్థానమునచేరుము.

39.అగ్ని! స్వస్థానములగుపృథ్వీజలములందుచేరిన నీవు అత్యంతశుభంకరుడవై
ఉఖయందు- తల్లి వడిలోబిడ్డవలె- శయనించుము.

40.పునరూర్ణా నివర్తస్వ పునరగ్నజషాయుషా

పునర్నఃపాహ్యంహసః

9వమంత్రము పునరావృతము.

41.సహ రయ్య నివర్తస్వాగ్నేశిన్వస్వ ధారయా

ంశ్వప్పుయా ంశ్వతస్పరి

(10వమంత్రము పునరావృతము)

42.(అనాంకతో తీసిన భస్మమునుఉఖలోవేసి ఉఖాగ్నిఉపస్థానము చేయవలెను)

అన్నవంత,యువతమ అగ్ని!నీవు ంనవలెననినేను నీ స్తుతులనుఉచ్చరించుచున్నాను.నీవు వానిని ంనవలెను.గ్రహించవలెను.ఒకడు నిన్ను దూషించును.మరొకడు నిన్ను స్తుతించును.నేను మాత్రమునీ దేహమునకునమస్కరింతును- “తన్వం వందే”

43.అగ్ని! నీవు ధనవంతుడవు.ధనస్వాం. ంధ్యాంసుడవు.మా అభిమతములనుఎరుంగుము. మానండి- ద్వేషమునులను,ద్వేషించువారిని దూరముచేయుము. సర్వకర్మణఅగ్నయే స్వాహా.

44.(ఘృతహోమముతరువాత లేచినిలుచుని ఉఖాగ్నిలోసంధలు వేయవలెను)

అగ్ని!శాంతించిన నిన్నుఆదిత్య, రుద్ర, వసుగణములుమరల ప్రజ్వలంపచేయవలెను.యజ్ఞమూలమున- యజమాని, ఋత్విజాదులు- నిన్నుమరల మరలప్రవృద్ధుని చేయవలెను.

ఘృతముననీవు నీ జ్వాలా శరీరమునుపెంపొందించుము. యజమానిసకల కామనలుతీరవలెను. “సత్యా: సన్తయజమానస్యకామా:”

45.(ఇది గార్హ పత్యాగ్నిని వేదింపదచయనమొనర్చుక్రమము. వాకిలినీమోదుగు కొమ్మలతోఊడ్చవలెను)

యమదూతలారా!జరగండి. దూరముజరగండి. బహుదూరముజరగండి. ఇచటినుండిపారిపోండి. ంరు పూర్వపువారలయినను- కొత్తగా వచ్చినవారలయినను ఈస్థానమువదిలి పోండి. ఏలనయముడు స్వయముగాఈస్థానమును యజమానికిదత్తము చేసినాడు.పితరులు ఇతని కొరకేభూం ంది ఈ స్థానమునునిశ్చయించినారు.

46.(గార్హ పత్యాగ్ని ముందుఊడ్చిన మోదుగు కొమ్మనుపారవేయవలెను.చవుడు మట్టినియజ్ఞకుండమువద్ద వేయవలెను.)

ఉషా!నీవు గోవులు మున్నగుపశువులకు జ్ఞానసాధనమవు. నీవుకోరికలు తీర్చుదానవు.కోరికలు తీర్చునట్టినీగుణము యజమానినగునాకు కలుగును గాత.

(అగ్నిస్థానమున ఇసుక వేయవలెను)

సికతమా!నీవు అగ్ని యొక్క భస్మమవు.అగ్ని ండిచి పుచ్చినదానవు.

(ఇసుకంపద ఇరువది ఒక్క గీతలుగీయవలెను)

సికతరేఖలారా!ంరు భూతలముంపద పరచబడినారుంరు పైన నిలిచి గార్హపత్యాగ్నినిఆశ్రయించండి.

47.(అధ్వర్యు

మండలపుదక్షిణభాగమునఉత్తరాభిముఖుడైకూర్చుండవలెను.‘అర్థబృహతి’అను నాలుగు ఇటుకలనుఉత్తరము నుంచిప్రారంభించి ఉత్తర- దక్షిణమునకు పేర్చవలెను)

ఇదిగార్హస్థ్యాగ్ని చయనకుండము. ఇది సిద్ధమైనంతఅత్యంత అభిలాషియగుఇంద్రుడు వేలంలువకలదియు- ఎంతో మందికి తృప్తినిచ్చునదియునగుఅన్నము పొందును.త్రాగినంత మత్తునిచ్చునదియు,తృప్తికర అభిషేతస్తుతించబడుచున్నాడు.

48.యజనీయ అగ్ని! నీతేజము ద్యులోకమునఆదిత్యరూపమున- పృథ్విపైన ఆగ్నేయ రూపమునఓషధులందు - మేఘమునఉన్నది. నీవు నీ తేజమునంస్తృత అంతరిక్షమునుమరింత ంస్తరింపచేసినావు.అట్టి నీ భాసమానము,గమనశీలము, మానవదర్శనీయమగునీతేజము మేముకూర్చినఇటుకలందు - ఉన్నది.

49.అగ్ని! నీవు ద్యులోకసంబంధిజలమును అందుకొనువాడవు.ప్రాణస్వరువులు, మాబుద్ధులనుంకసింపచేయు దేవతలనునీలో దాల్చి మాకుహితము సమకూర్చెదవు.సూర్యునిపైన ద్యులోకమునందున్నసూర్యుని అథోభాగమునఉన్న జలమునుగ్రహించి వర్షముకురిపించెదవు.

50.పశుహితకారిణులను-మనోవేగవంతములు- ద్రోహి రహితములును- క్షుత్త్రిపాసములకు అతీతములు- మహావర్షకారకములగుఅగ్నికుండనిర్మాణ ఇష్టికలుఈ యజ్ఞమునుప్రీతిగ సేంచవలెను.

51.అగ్ని! బహుకర్మసాధనభూతమగు అన్నము- గోసంబంధమగు పాడినిఈ యజమానికి కలిగింపుము.ఇతనికి వంశమునుఉద్ధరించువాడును,ంజయుడగు పుత్రుడుకలుగవలెము.నీకు ఉన్నటువంటికళ్యాణబుద్ధిమాకు కలుగవలెను.

(అధ్వర్యుఇటుకను పశ్చిమ దిశనదక్షిణాభిముఖముగాపేర్చవలెను)

52.అగ్ని! ఈ వేది అన్ని ఋతువులందునీకు జన్మ ఇచ్చునదగును.దీన పుట్టి నీవుప్రజ్వలితుడవగుము.ఈ ంషయములనుఎరుగుము. ఆరోహించుము.మా ధనములనువర్ధిల్లచేయుము-“ **వర్ధయా రయిమ్**”

(రెండవఇటుక పశ్చిమ దిశనఉత్తరాభిముఖముగాఉంచవలెను)

53.ఇష్టికా! ఇప్పుడు నీవు స్థాపించబడినావు.దేవతచేస్థాపించబడిననీవు ప్రత్యంగమునందలి ప్రాణమువలె - గార్హస్థ్యాగ్నికుండమున ంక్కిలిగట్టిపడుము.

(ఒకఇటుకను ఉత్తరమునపెట్టవలెను)

ద్వితీయఇష్టికా! నీవు స్థాపించబడినావు.దేవతచేస్థాపించబడిననీవు ంక్కిలి గట్టిపడుముప్రత్యంగమునందలిప్రాణమువలెగార్హస్థ్యాగ్ని వద్దస్థిరపడుము.

(రెండవఇటుకను దక్షిణమునపెట్టవలెను)

54.లోకమృణ ఇష్టికలారా!ఇదివరకటి ఇటుకలుతప్పి పోయినచోటను నిలువండి. యిగిలినభిద్రములనుపూరించండి. అట్లు భిద్రములనుపూరించిన ఇష్టికలారా!నురు దృఢపడి ఇక్కడస్థిరపడండి. యిమ్ముగార్హ పత్యాగ్ని యందుఇంద్రాగ్ని బృహస్పతులునిలిపినారు. (మొదలు3 ను తదుపరి 10 ను పిదప 8 ఇటుకలుపేర్చవలెను.)

55.ద్యులోక సంబంధ- నానాంధ జలయుక్త- అన్నమును దేవతలుఈ యజమానికి ప్రతిసంవత్సరము కల్గింతురుగాత. వారు ఈ యజమానియొక్క ప్రతిసవనమునందును సోమమునుపరిపక్వము చేయుదురుగాత.

56.(మట్టిని గార్హ పత్యఅగ్నిగుండమువద్దపోయవలెను)

ఇంద్రుడుఅంతరిక్షమంతటివ్యాపకుడు. రధిక యోధులందుఅత్యంత ంరుడు. అన్నస్వాం.సన్మార్గులను పాలించువాడు.అతనిని ఋగ్యజుస్సామవాణిపరివర్ధితుని చేయును.

57.(గార్హపత్య అగ్ని కుండమునుమట్టితో సమముచేసిఈ నాలుగు మంత్రములతోఉఖాగ్నిని స్థాపించవలెను)

కుండముమరియు ఉఖయందున్నఅగ్నులారా! నీకు ప్రీతియుక్తులు- దీప్తియుక్తులు- ప్రసన్నచిత్తులు- అన్నధారులై - ఏకమనస్కులుకండి.

58.ఉఖయ అగ్నులారా!నీ మనసులు - కార్యములు- బుద్ధియు ఒకే ంధముగాఉండునట్లు చేసినాము.పశుహిత కారలగునురు మమ్ము పాలించండి.ఈ యజమానికి అన్నము,జలము ప్రసాదించండి.

59.అగ్ని! నీవు పశుహితకారి- ధనవంతుడవు- పుష్టివంతుడవగుము.దిశలన్నింటినిమాకు శుభంకరములుచేయుము. నీవుగార్హ పత్యాగ్నిచితియందుప్రతిష్ఠితుడవగుము.

60.అగ్నులారా! నీరు మా కొరకు సమచిత్తులు- సమానబుద్ధులు- పాపరహితులుకండి. నీరు ఈయజమానినిచలింపచేయరాదు- హింసించరాదు.నీరు పుట్టినంతనేవెలుగువారు. మా ంషయమునశుభములు కోరువారలుకండి.

61.(రిక్త ఉఖయందు ఇసుకనింపవలెను. దానినిచద్రము నుండిండదీయవలెను.అగ్నికి ఉత్తర దిశనబెత్తెడు దూరమునగార్హ పత్యాగ్ని నుద పెట్టిఅందు పాలు పోయవలెను.)

మట్టితోచేయబడినఉఖ, పశుహితకారిఅగ్నిని తల్లి బిడ్డనువలె- తనలో దాల్చును.సృష్టికార్యము చేయుప్రజాపతి ంశ్వేదేవతలు,ఋతువుల సహితుడైఉఖకు (చద్రమునుండి)ంముక్తి కలిగించినాడు.

62.(నైరుతి నామ ఇటుకలుపచ్చిం. నల్లని.దక్షిణముఖముగఒకటి ఉత్తరమునను,రెండు దక్షిణముననుపేర్చవలెను)

నైరుతే!సోమయాగము చేయనివారిని - హంర్యాగముచేయనివారిని - గుప్తచోరులను - ప్రకటచోరులను వెంబడించిపట్టుకొనుము. మానుండి దుష్టబుద్ధినిదూరము చేయుము. **“నమో దేంనైరుతేతుభ్యమస్తు”**నైరుతిదే! నీకు నమస్కారము.

63.దుస్సహ తేజోవంతనైరుతే! నీకు నమస్కారము.ఇనుమును యించినజననమరణబంధము నుండిండిపింపుము. నీవు అగ్నిని-మట్టిని ఒకచోటచేర్చిన దానవు.ఈ యజమానిని ఉత్తమస్వర్గలోకమున అధిరోహించుము.

64.కఠిననైరుతే!ఈ యజమాని స్వర్గముచేరుటకు బంధనములగుపాశములను త్రొంచుటకేనీకు ఆహుతి అర్పించుచున్నాను.జనులు నిన్నుభూంగా ఎరిగి పూజింతురు.నేను మాత్రమునిన్ను శ్వము సర్వముతెలిసినదానిగాఆరాధింతును.

65.(యజమాని మెడకుతగిలిఉండిన పాశములనుతీసివేయవలెను)

యజమానీ!నీ మెడలో ఎన్నటికిండని బంధమునునైరుతిదేం వేసినది.వానిని నేను మంత్రములచేడగొట్టినాను.గార్హ పత్యాగ్ని యందేఈ బంధనములనుకాల్చివేసెదను.పాశములు ండిపోయినయజమానీ! నైరుతిదేం చేఅనుజ్ఞాతుడవైహంరన్నమునుస్వీకరించుము.

(నైరుతిపేరుగల ఇటుకల యదచమసముచేనీరు చల్లి అందరులేచిపోవలెను)

ఈ కార్యముచేసిన భూతమునకునమస్కారము. **“నమో భూతైర్యేదంచకార”**

66.(తిరిగి చూడక అందరుఅగ్నిశాలకు చేరుదురు.మొట్టమొదలుఅధ్వర్యు శాలాద్వారమువద్దనున్నగార్హ పత్యాగ్ని కుండమునుఉపస్థానము చేయవలెను)

అగ్నియజమానిని స్వగృహముననిలుపువాడు. ధనములుఇచ్చువాడు. స్వర్గఫలప్రాప్తికలిగించువాడు. అగ్నిహోత్రాదిగుణములు కలవాడు.సూర్యసముడు. స్మకర్మయుక్తుడై-ఆహవనీయ-అతిప్రణీత - అగ్నిధ్ర-ధిష్ఠ్యాది అగ్నులందుదర్శనంచును.శత్రువులతో యుద్ధముకలిగినంత - అగ్ని - ఇంద్రునివలె సాయపడును.

67.(ప్రతిప్రస్థాతయనుఅధ్వర్యు - కుండపు దక్షిణకోణమందుపశ్చిమాభిముఖుడైనిలిచి

ఆరు,పది లేక ఇరువదినాలుగు ఎద్దులుకట్టిన నాగలినిఈ రెండు మంత్రములచేఉపస్థానము చేయవలెను)

అగ్నిక్షేత్రమునుఎరిగినవారును కృషికర్మకుశలురగుజనులు నాగటికిఎద్దులను
కట్టెదరు.దేవతల వలనసుఖము అభిలషించుకృషీవలురు మడులనుదూర దూరముగ
దున్నెదరు.

68.కృషికులారా! మీరు హలములకుఎద్దులను కట్టండి.మడులు
సిద్ధమైనంతంతనములువేయండి. వేదవాణియు,పంటలును
ఫలించవలెను.స్వల్పకాలమునపంటపండుట - కోతలు,నూర్చిడులగుట- పంట ఇంటికి
చేరుటజరుగవలెను.

“షడ్విర్వాదశభిశ్చతుర్వింశత్యా”అని మహీధరుడు.నాగలికి 6 లేక 10 లేకఆశ్చర్యంగా
ఎద్దులనుకట్టుటను సూచించినాడు.ఇది నేలలోతుగాదున్నట్టుకు ఉపయోగపడినట్లున్నది.

69.నేలమీద చక్కనిచాళ్లు మృదువుగాఎర్పడవలెను.పొలము దున్నువాడుఎద్దులను
మృదువుగాతోలవలెను.

వాయు-ఆదిత్యులారా! మాహంస్సులు అందుకొనండి.సంతృప్తులు కండి.పంటలను
చక్కగాపండించండి.

70.ంశ్వేదేవతలు,మరుత్తులు ఆదరించిననాగటిచాళ్లుమధుర వర్షజలముననిండిపోవలెను.

ఆ చాళ్లుమాకు ఘృతదుగ్ధాదియుక్త అన్నమునుఅందించవలెను.

71.హలము నేలమీదచాళ్లను ఏర్పరచును.సుఖములు కలిగించును.యజమానికి
ప్రగతిశీలమగును.ఈ హలము పంటలనిచ్చునది.మంచిజాతి గోవులను,గొర్రెలను,
వేగవంతములగురథాశ్వములను ప్రదానముచేయునది యగును.

72.హలమా! నీవుమా సమస్త కోరికలనుతీర్చుదానవు. నీవుకరుణించుము. యత్ర,వరుణ,
ఇంద్ర, అశ్వినలు- పూష- సంతానము, ఓషధులనుమా నిత్యము
సంతృప్తులనుచేయుము.

73.(నాగటికి కట్టినఎద్దులను ండిచి- మేయుటకు ఈశాన్యదిశకు పంపవలెను.వానిని
హలయుక్తముగఅధ్వర్యుకు దక్షిణగాఇవ్వవలెను)

దేవయానమార్గమును అనుసరించు,అహింసనీయ వృషభములారా!హలము
నుండిముక్తులగుడు. మేముఆకలిదప్పుల అంధకారమునుదాటినాము. మాకుమహాజ్యోతి-
పరమాత్మ - లభించినది.

74.(కుశస్తంభమునుయజించవలెను)

పక్షములకు- మాసములకు, వర్షమునిచ్చుసంవత్సరమునకు- అరుణ కిరణ ఉషకు -
అశ్వినలకు- సూర్యునకు - అగ్రగామి అగ్నికిస్వాహా.

75.(ఈ ఆయిదు మంత్రములచేచమసముతో కుండమునందుసర్వౌషధములు
అర్పించవలెను.)

పూర్వకాలమునమూడు యుగములు- ఋతువులందుఅనేక ఓషధులు
ఉత్పన్నములైనఁ.పరిపక్వమై - ధూమ్రవర్ణలయినట్టిఆ ఓషధుల నూరును- ఏడును అగు
స్థానములనునేను ఎరుంగుదును.

“ **త్రియుగంత్రికాలయత్యర్థః**” అని ఉవటుడు.ఇం చలికాలము,ఎండకాలము,
వర్షకాలములగును,శతాయుః ..... ఏతాని శతధామం.ఇది వందసంవత్సరములఆయువు.
సప్తచప్రాణాఃఆ ఏడు ప్రాణములగును.

76.తల్లలగు ఓషధులారా! ఏ శత-శత తేజస్సులనునేను బాగుగా ఎరుగుదును.నీ సహస్ర -
సహస్రజన్మస్థానములనుచక్కగా ఎరుగుదును.

శతప్రభావఓషధులారా! ఏరు నా దేహమునుసర్వదా రోగరహితముచేయండి.

77.ఓషధులారా! ఏరు ఫలవంతులు.పుష్టవంతులు. యుద్ధమందుఅశ్వములవలె-
వ్యాధిపుంజములనుజయించు వారు. వ్యాధులనుంధ రీతులుగా నిరోధించువారు.మమ్ము
దరిచేర్చువారు.ఏరు ఎల్లప్పుడు ప్రసన్నులగుడు.

78.ఓషధులారా! నేనుయజమానిని ఏ పరిచారకుడను.యమ్ము ప్రార్థించుచున్నాను:-

నేనుస్వయజ్ఞము పూర్తిచేయునట్లును- గోవులు, అశ్వములు,వస్త్రములు,
ఆత్మబలముకలుగునట్లునుచేయంది.

79.ఓషధులారా! ఆహుతిఇచ్చునపుడు అశ్వత్థచమసముఁ శయనమునకును.పలాశపర్ణ
జుహువునీ నివాసము కొరకును కల్పించబడినది.ఏకు పరిచర్యలు చేయుయజమానిని
గోభాజనుంచిచేయండి.

80.రాజులు ంజయులగుటకుయుద్ధములుచేసినట్లు మేధావులువ్యాధులను
జయించప్రయత్నింతురు.ఓషధులారా! ఏరు వారికి రోగనివారణశక్తి కలిగించండి.అప్పుడు
వారిని ంద్వాంసులు“వైద్యులు” అందురు.అట్టి వైద్యులురాక్షసులను నష్టపరచి-
రోగములను నాశముచేయగలరు.

81.ఏ ఓషధులు తమఆహుతులచేఅశ్వదాయను లగునో- పిం సోమమున
సంగతములగునో- ఏం బలమునిచ్చునో- ఏం రసస్వరూపలగునో వాటినన్నింటిని- ఈ
యజమానికి కలుగుఅమంగళములనివారణార్థము - నేనుఎరుంగుదును.

82.గోశాలయందలి గోవులులేచినడచినట్లు- రోగనాశక ఓషధులు
బలమునులేపినిలుపును.యజమానీ! ఈ ఓషధులుధనప్రదలు.తమ
సేవకులకుధనములిచ్చును.ఈ ఓషధుల ప్రభావముసర్వదా నీకు అనుకూలమగునుగాత.

83. ఓషధులారా! 'నిష్కృతి' ఏకు తల్లియగును. వ్యాధిని నివారించుటవలన ఏరు నిష్కృతులు అగుదురు. ఏరు దేహమున సర్వత్ర సంచరించండి. శరీరమునందలి ఏభాగమున రోగజాతము ఉన్నను దానిని తీసిపారవేయండి.

84. ఓషధులు రోగములను సర్వదా ఆక్రమించును. దొంగగోశాలలో ప్రవేశించి గోవులను వశపరచుకున్నట్లు - ఓషధులు వ్యాధులను వశపరచుకొనును. శరీరమున మలినరూపమున ఉన్న వానిని అన్నింటిని ఓషధులు శుభ్రపరచును.

85. మంత్రములచే ఓషధులను వాజీకరించి అరచేత నిలిపినంతమాత్రమున - ఉరిశిక్షపడిన వాడు ఉరితీయకముందే చచ్చునట్లు - రోగములన్నియు నశించును.

86. ఓషధులారా! ఏరు ఏ రోగి దేహమందు - అతని అంగ అంగమున, నరనరమున ప్రవేశింతురో అట్టివాని దేహమందు రోగమును - నిపుణుడగు యెలుకాడు శత్రువులను వలె - నష్టపరతురు.

87. యక్షరోగమా! వాత, పిత్త, కఫముల సహితముగా ఈ దేహమునుండి పారిపోండి. సర్వశరీరపీడక వ్యాధిసహితముగా నీవు నష్టపడుము.

88. ఓషధులారా! ఏలో ఒక ఓషధి రెండవ దానికి అనుకూలము కావలెను. రెండవది మొదటి దానివంటి ప్రభావము చూపవలెను. రోగనాశన ంషయమున ఏరందరు ఒక్కపలుకు ఏద నిలిచి "ఓషధులు రోగములను నష్టపరచగలవ" ను నా మాట నిలపెట్టవలెను.

89. ఓషధులు ఫలములు ఇచ్చునం కావచ్చును. ఇవ్వనిం కావచ్చును. పుష్పించునం కావచ్చును. పుష్పించనిం కావచ్చును. బృహస్పతిచే సృష్టించబడిన ఏరు నన్ను రోగరూపములగు పాపములనుండి రక్షించవలెను.

90. వాగ్దానము చేసియు వ్యతిరేక కార్యము చేసినందున కలుగు కుఫలము వలన వచ్చు వ్యాధులనుండి ఓషధులు నన్ను రక్షించవలెను. వరుణదేవుని జలోదరాదుల నుండి ఓషధులు నన్ను రక్షించవలెను. యముని బంధనములు గల యక్షాదిరోగముల నుండి ఓషధులు నన్ను రక్షించవలెను. అందరు సంబంధదేవతల రోగముల నుండి ఓషధులు నన్ను రక్షించవలెను.

91. ద్యులోకమునుండి భూలోకమున అవతరించు ఓషధులు ఇట్లు మాట్లాడుకున్నం :-

"ఏ జీం శరీరమున మనము వ్యాపింతుమో ఆ జీంకి మృత్యువు కలుగదు"

92. సోమరాజు చేత వందల ప్రభావములు కల అనేక ఓషధులున్నం. వానినుంచి ఎంచబడిన ఓషధులారా! ఏరు ఓషధులన్నింటి శ్రేష్ఠలు. ఏరు నా కోరికలు ఫలింపజేయు సమర్థులు కండి. హృదయమున శాంతిని ప్రసాదించువారలు కండి.

93. సోమరాజు చేతి అనేక ఓషధులు భూమి మీద వ్యాపించి ఉన్నవి. అవన్నియు - బృహస్పతి చేత అనుజ్ఞాతలై - తమతమ ప్రభావమును నేను తీసికొను ఓషధియందు ప్రవేశపెట్టవలెను.

94. నా మాట వినుచున్నట్టియు దూరమునకు సాగిపోయినట్టి ఓషధులారా! నేను స్వీకరించు ఈ ఓషధియందు మీరే ప్రభావములను చేర్చండి.

95. ఓషధులారా! ఉపచారము కొరకు యిమ్ము త్రవ్వవారు - త్రవ్వబడునదియు నష్టపోరాదు. రెండు కాళ్లమానవులు - నాలుగుకాళ్ల గోవులు మున్నగు జంతువులు ఆరోగ్యవంతులు కావలెను.

96. ఓషధులు రాజగు సోమునితో ఇట్లన్నవి :--

రాజా! బ్రాహ్మణుడు మమ్ము ఏ రోగికి వాడునో ఆ రోగిని మాత్రమే మృత్యువు నుండి దరి చేర్చెదము. అంతే - అందరిని కాదు.

97. నేను వాడుచున్న ఓషధీ! నీవు వాతనాశని. మూల వ్యాధినాశని. వ్రణాదుల నాశని. ముఖిక్షత-మందాగ్నుల నాశని. వేయేల యాక్షభేదములు గల వందలాది రోగముల నాశని.

98. ఓషధులారా! యిమ్ము గంధర్వులు త్రవ్వనారు - ఇంద్రుడు త్రవ్వనాడు - బృహస్పతి త్రవ్వనాడు. వేయేల! యద్యాంసుడగు సోమరాజు సహితము యిమ్ము త్రవ్వ తన యక్షమునుండి యిమ్ము పొందినాడు.

99. ఓషధీ! నీవు శత్రురూపరోగమును జయించుదానవు. ఈనా అదాతయగు రోగమును జయించుము. యుద్ధముకోరు రోగమును జయించుము. పాపములన్నింటిని నీవే జయించుము.

100. ఓషధీ! నిన్ను త్రవ్వతీయుచున్న నేను దీర్ఘాయుష్మంతుడను కావలెను. నిన్ను ఏ రోగి కొరకు త్రవ్వచున్నానో అతడు దీర్ఘాయుష్మంతుడు కావలెను. నీవు సహితము దీర్ఘాయుష్మంతవు కమ్ము. వందల కాండ ప్రకాండములతో వర్ణిల్లుము.

101. ఓషధీ! నీవు ఓషధులన్నింటి శ్రేష్ఠమవు, సకల వృక్షములు నీ సహాయకులు మాత్రమగుదురు నీ ప్రభావమున - మమ్ము హింసించదలచువాడును - మాకు సేవకుడు కావలెను.

90 నుండి 101 వరకు అనారభ్యాధీతలు సమాప్తము.

102. ఎవడు పృథ్విని సృష్టించినాడో ఎవడు సత్యధర్మములను కలిగించినాడో -ఎవడు ద్యులోకమున వ్యాపించినాడో - ఎవడు ప్రథమజాతయో అట్టి ఎవనికి హంస్సులు అర్పించవలెను. “కస్మైదేవాయ హంషాంధేమ”

103. పృథీ! నీవు మేము సంకల్పించిన యజ్ఞరూపమునను - యజ్ఞసాధన భూతములగు దుగ్ధాదిరూపమునను మాకు లభించుము. అగ్ని - కోమలమగు - నీ పృష్ఠ భాగమును అధిరోహించును గాత.

104. అగ్ని! నీ ఒక రూపము శుభ్రము. ఒకటి ఆహ్లాదకరము. ఒకటి పత్రము వేరొకటి యజనీయము. ఇటువంటి - నీ యొక్క - అన్ని రూపములను దేవతల కొరకని మేము సమార్పింతుము.

105. అన్నమును : దాని ఉపసేచనములగు దుగ్ధఘృతాదులను - సత్యమును - అగ్నిని నేను ఉత్తర దిశన పొందుచున్నాను. ఈ పురోడాశాదులన్నియు నా దేహమున - పుత్రాదులదేహమున - గవాది పశువుల దేహమున - ప్రవేశింపవలెను.

అన్నపు అభావము - వ్యాధిగ్రస్తతను నేను పారద్రోలుచున్నాను.

106. ప్రభాధన అగ్ని! నీవు యజమాని కీర్తిని పరలోకమునకు చేర్చువాడవు. నీ ధూమము, నీ జ్వాలలచే నీవు అందములు సంతరించు కొనుచున్నావు.

మహాప్రకాశవంత అగ్ని! నీవు నీకు గల మహాబలమున యజమాని యజ్ఞం కొరకు పర్యాప్త అన్నమును ప్రసాదించుము.

107. అగ్ని! నీవు పరిశుద్ధుడవు. ప్రదీప్తుడవు. నిర్మలుడవు. జ్యోతిర్మయుడవు. నీవు నీ ప్రకాశమున పైకి ఎదుగుదువు. వార్ధక్యమున పుత్రులు తల్లిదండ్రులను వలె - నీవు యజమానిని స్వర్గమున - పోషింతువు. ద్యావాపృథ్వులను హంతోను - వర్షముతోను పూరింతువు.

108. జలములు పుత్రికలు ఓషధులు. ఓషధులపుత్రా అగ్ని! నీవు జాతవేదవు. అవస్థానాది కార్యములచే అగ్నికుండమున ఉండువాడువు. శోభన స్తుతులచే పరిపుష్టుడవగుము. నానా స్వరూపులు, నానా తర్పణలు, ంశిష్టకుల గోత్రోత్పన్నుడగు యజమాని నీ యందు ంధ చరు పురోడాశ హంస్సులచే హోమము చేయును.

109. అగ్ని! నీవు అమరుడవు. అధ్వర్యులు అర్పించు హంరాదులచే దేదీప్య మానుడవు. మాయందు ధనములను ంస్తరింపచేయుము. దర్శనీయములగు జ్వాలాసమూహములచే అగ్నికుండమున ంరాజిల్లుచున్నావు. మా చిరకాల యజ్ఞమును సర్వదా పూర్తి చేయుచున్నావు.

110. అగ్ని! నీవు యజ్ఞమును సఫలము చేయువాడవు. ప్రకృష్ట జ్ఞానవంతుడవు. ంశిష్ట వేదస్థాన నివాసిం. యజమానికి వరణీయమగు మహాధనమును ప్రసాదించుము. మహావర్షమును కలిగించుము. అశ్వ, గోసంపదను ప్రదానము చేయుము.

111. అగ్ని సత్యశీలుడు. మహానుడు. ంశ్వదర్శనీయుడు. పూర్వకాలమున ఋష్యాదులు - ధనప్రాప్తికొరకు - అగ్నినే యజించినారు. కావున నేటి యజమాని సహితము ంన్నపము ంనువాడు, అతిశయకీర్తిశాలి యగు ధై అగ్నినే - పూర్ణము అమావాస్యాదులందు వేదవాణిని ఆశ్రయించి యజింతురు.

112. సోమమా! నీవు వర్షిల్లుము. నీకు సర్వదిశలందు బలము లభించవలెను. మాకు అన్నము లభించుటకు సాయపడుము.

113. శత్రుహింసక సోమమా! నీకు వసతీవరీ మున్నగు జలములు లభించును గాత. యవాదిసత్తు మున్నగునం లభించును గాత. సర్వశక్తులు లభించును గాత. మా పుత్రాది సంతతుల అభివృద్ధి కొరకు నీవు ద్యులోకము నుండి మంచి మంచి అన్నములను తెచ్చి ఇమ్ము.

114. అత్యంత తృప్తికర సోమమా! నీవు సమస్త అవయవములచే వృద్ధిచెందుము. అతిశయకీర్తిశాలి సోమమా! మా ంత్రమా! నీవు మమ్ము వర్షిల్లచేయుము.

115. అగ్ని! యజమాని నీకు పుత్రుని వంటివాడు. అతడు వేదవాణిచే నిన్ను స్తుతించునపుడు స్వర్గము సహితము తలచడు.

116. (తెల్లని గుర్రము లేక ఎద్దును ఎక్కిన హోత ఈ మంత్రము చదువవలెను)

అత్యంత అంగార వసంత అగ్ని! తమ తమ కోరికలు తీర్చుకొనుటకు సమస్త జాతులు భిన్న భిన్న ంధులచే - నిన్ను ఆరాధింతురు.

అగ్నిః ప్రియేషు ధామసు భూతస్య భవ్యస్య ।

సామ్రాడేకో ంరాజతి ॥

స్వర్గాది ప్రియధామములందు సమస్త భూతభంష్యత్తులకు అగ్ని ఒక్కడే సామ్రాట్టుగా ంరాజిల్లుచున్నాడు.

దాశరథి రంగాచార్య ంరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

రుక్మాది వచనాంతమను పన్నెండవ అధ్యాయము సమాప్తము.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

అధారంస్సర్వ ంద్యానాం హయగ్రీవ ముపాస్మహే ॥

పదమూడవ అధ్యాయము

1. మయిగృహ్లామ్యగ్నే అగ్నిం రాయస్పోషాయ సుప్రజాస్త్వాయ సుంర్యాయ

మాము దేవతాః సచన్తామ్ ॥

(త్రయోదశే పుష్కరపర్ణాద్యుపధానమంత్రాణి ఉచ్యతే - పదమూడవ అధ్యాయము కమలపత్ర ఉపధానమంత్రములు చెప్పబడినం. ఉత్తరవేది వెనుక కూర్చుని యజమాని జపించును.)

గోధన, అశ్వధన పుష్టికొరకును - సుసంతాన ప్రాప్తికొరకును - శుభములకు గాను బలంర్యముల కొరకును సర్వప్రథమమున అగ్నిని స్థాపించుచున్నాను. ఇప్పుడు యజనీయ దేవతలందరు హంరాదులను స్వీకరించవలెను.

2. (పుష్కర పర్ణముపదధాతిస్తమ్యే - దర్శల కూర్చుండి కమల పత్రమును ఉంచవలెను)

కమలపత్రమా! నీవు జలముల పృష్ఠమవు. అగ్నికొరకు తేబడిన మట్టికి కారణభూతమవు. సకల దిశలందు పెరుగు సముద్రమును కప్పివేయుము. నీవు పెరుగుము. ఎంతో ంస్తరించుము. నీవు జలమునందు ద్యులోకంస్తృతిని పొందుము.

3. సూర్యుడు కమనీయుడు. సుందర కిరణములవాడు. అతడు - అందరికన్న ముందు - వెలువడినాడు. వెలువడిన ఆదిత్యుడు అంతరిక్షమున ంరాజిల్లు సత్ - అసత్లను స్వప్రకాశమున

అభివ్యక్తము చేయును.

4. అతడు సృష్టికన్న ముందే హిరణ్యగర్భుడై అవతరించినాడు. సృష్టి జరిగినంత అతడే భూతజాతమునకు అధిపతిఅయినాడు. అతడే ద్యులోక భూలోకములను ధరించినాడు. అట్టి ఏ దేవతకు హంస్సు అర్పించవలెను?

కస్మైదేవాయ హంషాంధేమ?

5. సూర్యుడు మహాప్రకాశమునకు కేంద్ర బిందువు. అతడు ద్యులోక, భూలోక, అంతరిక్షములను మొట్టమొదటి ప్రకాశింపచేసినాడు. ఈ ముల్లోకములు ఎల్లరకు సమాన స్థానములు. సూర్యుడు అట్టి ముల్లోకములందు సంచరించువాడు. అతనిని - సప్తదిశలకు

ప్రతీకలగు - సప్తఋత్విజాల సహితుడనై యజింతును.

6. (యజమాన్ హిరణ్యపురుషం పశ్యన్ప్రకృత్యం పఠేత్ యజమాని హిరణ్యపురుషుని దర్శించి మూడు మంత్రములను చదువవలెను)

భూం ిద అన్ని దిశలందున్న సర్పములకు వందనము. అంతరిక్షమున, ద్యులోకమున ఉన్నసర్పములకు వందనము.

7. యాతుధానుల బాణస్వరూపములగునంయు - వనస్పతులందు దాగి ఉన్నంయు - గుంతలందు పడి నిద్రించినంయునగు సర్వ సర్పములకు నమస్కారము.

8. వెలుగులు నిండి ద్యులోకమందున్నంయు - సూర్యకిరణములందున్నంయు - జలములే నివాసముగాగల సర్వ సర్పములకు నమస్సులు.

9. (హిరణ్య పురుషునకు ఘృతాహుతులు అర్పించవలెను)

అగ్ని! నీ బలమును వ్యక్తపరచుము. దుష్టులను సంతప్తులను చేయుటకుగాను - రాజు మంత్రుల సహితుడై గజము ిద సర్వత్ర సంచరించునట్లు - భూం యందంతటను వల వలె వ్యాపింపుము. క్రోధము కలిగినంత రాక్షసాదుల ిద నిశిత శరీరములు కురిపించువాడవు - నీవు రాక్షసులను మండిపోవు నీ మంటలందు కాల్చుము.

10. అగ్ని! నీ జ్వాలలు వాయుప్రేరితములు. శీఘ్రసంచారలు. వానిని మరింత తీవ్రము చేయుము. ఆ తీవ్రజ్వాలలందు రాక్షసులను భస్మము చేయుము. పిశాచములను భస్మము చేయుము. అగ్ని! నీ ంస్ఫులింగములను నలుదిశలకు చిమ్ముము.

11. అగ్ని! మమ్ము రక్షించుటకు నలుదిశల నీ అనుచరులను నిలుపుము. నీవు అత్యంత వేగవంతుడవు. అహింస్యుడవు. మా ప్రజలకు పాలకుడవగుము. నిందించువారు. మాకు దగ్గరలో ఉన్నారు. దూరమందున్నను నిన్ను బాధించరాదు. బాధించలేరు.

12. అగ్ని! నీవు నీ మంటలచే మండిపడుము. ఆ మంటలను వ్యాపింపచేయుము. మా శత్రువులను పూర్తిగా దహనము చేయుము.

అగ్ని! నీ ఆయుధములు - జ్వాలలు - అతి తీక్ష్ణములు. కొందరు మా ంషయమున అదాతలు అయినారు. అట్టివారిని - నీవు ఎండుగడ్డినివలె - కాల్చి బూడిద చేయుము.

13. అగ్ని! నీవు నీ జ్వాలలను పై పైకి పంపుము - పెంచుము. మమ్ము పొంచి ఉన్న శత్రువును నీ జ్వాలలచే కాల్చివేయుము. రాక్షసులు ఎక్కు పెట్టిన బాణములను పడవేయుము. మా శత్రువు వంటరియైనను -సంఘీభూతుడైనను వారిని మెలిపెట్టుము. జుహువా! అగ్ని తేజము సన్నిహితముగా నిన్ను స్థాపించుచున్నాను.

14. ఈ అగ్ని పగటిపూట ఆదిత్యరూపుడై ద్యులోకపు శీర్షమగును. ఆకాశపు ఉన్నతస్కంధమగును. పృథ్వికి పాలకుడగును. ఇతడు జలముల బలములను వర్ధిల్లచేయును.

(**ఔదుంబరం దధిపూర్ణం స్రవముత్తరే దధాతి** - ఔదుంబర స్రవమున దధిని నింపి ఉత్తరమున నిలుపుము)

ఔదుంబరస్తువమా! ఇంద్రుని ఓజస్సు సహితముగా నిన్ను ఇచటస్థాపించుచున్నాను.

15. అగ్నీ! నీవు జ్వాలా జిహ్వాడవు - నీ జిహ్వాలు హవ్యవాహికలు. నీవు వాయువు యొక్క కళ్యాణ వంత ఆడు గుర్రములను అధిరోహింతువు. అప్పుడు యజ్ఞములకును వర్షజలములకును నేతవగుదువు. స్వర్గప్రదమగు జ్వాలా శిఖరమును ద్యులోకమున ంస్తరింపచేసెదవు.

16. (**స్వయమాతృణ్ణాం పృథింసంస్తుతా ఇష్టకాముపదధాతి** - ంరిగిన మట్టి ఇటుకను కుండమున వేయవలెను)

ఇష్టకా! నీవు పృథ్విని ధరించుదానవు. అత్యంతస్థిరమవు. నీవు ంశ్వకర్మచే ఇచట స్థాపించబడినావు. ఇక నిన్ను ఈ సముద్రముగాని, హిరణ్మయుడు గాని బాధించజాలరు. ఎట్టి బాధలు లేనిదానవై కుండమును ధృఢపరచుము.

17. ఇష్టకా! నీవు అవకాశయుక్తవు. ంస్తారయుక్తవు. జలముల పృష్ఠభాగమునను - సముద్రమార్గమునను ప్రజాపతియే నిన్ను స్థాపించును గాత. నీవు ఎంతో ంస్తరించుము - నీవు నేలవుకదా!

18. ఇష్టకా! నీవు భవమవు. భూం - భూరసి భూంరసి' ఆదిత్యస్వరూపవు. సమస్త ంశ్వమును ధరించు దానవు - భరించుదానవు. పృథ్విని సంయంతము చేయుము. ఈ కుండమును దృఢమొనర్చుము. ఈ కుండమును బాధించకుము.

19. స్వయమా తృణ్ణఇష్టకా! లోకములన్నింటి ప్రాణ, అపాన, వ్యాన, ఉదానములు - కీర్తి - శాస్త్రీయ ఆచరణసిద్ధి కొరకు నిన్ను స్థాపించుచున్నాను. మహాయోగ క్షేమ సంపత్తితోను, సుఖ కరమగు గృహముతోను అగ్ని నిన్ను రక్షించును గాత. అగ్నిద్వారా సురక్షితవైన నీవు - అంగిరుల యజ్ఞమందు వలె - మా యజ్ఞమున స్థిరపడుము.

20. (**అగ్నినా ద్రష్టాం దూర్వేష్టకాముపదధాతి** - అగ్నికి చూపిన దూర్వను ఇటుకపై వేయవలెను)

దూర్వమా! ఈ మట్టి - ఇటుక - లోనాటుకొని పర్వపర్వములుగా పెరిగినట్లు - మమ్ము సహితము శతసహస్ర పుత్ర, పౌత్రులతో వర్ధిల్లచేయుము.

21. దూర్వమా- గరికా! నీవు నీ వందలకొలది వ్రేళ్లను వ్యాపింపచేయుదువు. తదుపరి వేలవేల మొక్కలుగా నేల నుండి బయటపడుదువు. అట్టి నిన్ను ఈ స్థానమున హం అర్పించి సేంతుము.

22. అగ్ని! నీవు నీ సకల జ్యోతియుతుడవై సూర్యుని యందు చేరినావు. నీ కిరణములతోనే ద్యులోకమును ప్రకాశవంతము చేసినావు. అట్టి నీ సమస్త ప్రకాశములచే సమస్త జనులను ప్రకాశింపజేయుము.

23. దేవతలారా! ఓ కాంతులు సూర్యునందున్న - గోవులందున్న. అశ్వములందున్న. ఇంద్రాగ్ని బృహస్పతులారా! మమ్ము అట్టి సమస్త కాంతులచే కాంతిమంతులను చేయండి.

24. (రేతః సిచ్ అనురెండు ఇటుకలను ఒకదాని తరువాత ఒకటి పేర్చవలెను)

ఈ భూలోకము ఎంతో శోభాయమానము. అది జ్యోతి రూపమగు అగ్నిని ధరించును. ద్యులోకము స్వయంప్రకాశము. అట్లయ్య ఆదిత్యరూపమగు అగ్నిని ధరించును.

(రెండవ ఇటుకను పేర్చవలెను)

ఇటుకా! నీ పేరు ంశ్వజ్యోతి. నిన్ను ప్రజాపతి స్వయముగ స్థాపించును గాత. నీవు మాకు జ్యోతిని ప్రసాదించుము. అగ్నియే నీకు స్వాం యగును. అంగిరుల యజ్ఞమున స్థిరముగ నిలిచిన రీతి - అగ్నిద్వారా స్థాపించబడిన నీవు ఈ కుండమందు యథాస్థానమున దృఢముగా స్థిరపడుము.

25. (ఋతవ్యే ఉపదధాతి - ఋతం అను ఇటుకను పేర్చవలెను)

వైత్ర - వైశాఖములు వసంత ఋతువగును. వసంతమా! కుండమందు చేరిన ఈ అగ్నిని మధ్యనుంచి సంధించుదానవు. ద్యావాపృథ్వలను అనుకూల పరచుము. జలములను, ఓషధులను అనుకూలము చేయుము. నా పెత్తనము నింత్రము ఇష్టికారూప అగ్నులను అనుకూలము చేయుము. ఇతరులు సహితము ద్యావాపృథ్వలకు మధ్య వేదికలను ఏర్పరచినారు. అన్యదేవతలు ఇంద్రుని సేంచుటకు చుట్టుముట్టినట్లు - వసంతమా! ఆ వేదికల సహితముగా మా వేదికి సమాహితమగుము.

ఇష్టకా! అగ్ని నీకు అధిపతి. నీవు అగ్నిచే ఈ కుండమున స్థాపించబడినావు. అంగిరుల యజ్ఞమున స్థిరపడి నిలిచినట్లు - ఈ కుండమందు యథాస్థానమున దృఢముగా స్థిరపడుము.

26. (కూర్మం దధిమధుఘృతైరభ్యనక్తి - తాబేలును పెరుగు, తేనె, నేతులతో స్నాన మాడించవలెను)

27. యజ్ఞసంకల్పముల యజమానికి వాయువు మధురమై ంచును. నదులు మధురములై ప్రవహించును. మాకు ఓషధులు మధురములు కావలెను.

28. మాకు రాత్రులు మధురములు అగును గాత. పగళ్లు మధురములగును గాత. ఈ భూలోకము మధుయుక్తమగును గాత. మనలనందరను పాలించు ద్యులోకము మధురమగును గాత.

29. వనస్పతులు మధురములు అగును గాత. సూర్యుడు మధుతముడు అగును గాత.
గోవులు

మధురములగు దుగ్ధఘృతములు ఇచ్చునం అగును గాత.

30. (ఆషాఢమను ఇటుకకు మూరెడు దూరమున ఉన్న మూడవ పద్య ఇటుక దగ్గరి శేవల
తృణమందు తాబేలును వదలవలెను)

కూర్మమా! జలపు గంభీరదేశమగు రంమండలమున ప్రవేశింపుము. అచట సూర్యుడు నీకు
తాపము కలిగించకుండవలెను. ంశ్వనేత అగ్ని నిన్ను కాపాడవలెను. అనఖండిత
అవయవములు గల ఇటుకలను ప్రజను నీవు ంక్షించుము. నిన్ను దివ్యవృష్టిః
తడుపుచుండును గాత.

త్వాదివ్యావృష్టిః సచతామ్.

31. (కూర్మమును చేతితో రుద్దవలెను)

ఈకచ్చపము జలములకు అధిపతి. ఇటుకల అభివర్ణకము. ఇది ముల్లోకములు దాటిపోవును.
కూర్మమా! ఆహుతి ఇచ్చిన పశువు వలె పుణ్యలోకమునకు చేరుము. అక్కడ
పూర్వకాలమున కుండములందు మరణించిన కూర్మములు ఉన్నం. నీవు కూడ అచటికి
చేరుము.

32. మహీద్యౌః పృథిం చన ఇమం యజ్ఞయిక్షితామ్ ।

పితృతానో భరీమంభిః ॥

8వ అధ్యాయపు 32వ మంత్రము పునరావృతము.

33. (ఉలూఖలమూసలే ఉపదధాతి. రోలు రోకలిని ఒక చోట పెట్టవలెను.)

ంష్టువు కర్మలను చూడండి! ఏ ంష్టువు యజ్ఞకారకుడో ఇతడు ఇంద్రునకు అనుకూల
యిత్రుడగుచున్నాడు!

34. (రోతి ంద రోకలిని పెట్టవలెను)

ఉలూఖలమా! నీవు జగములు ధరించుదానవు. అత్యంత స్థిరమవు. అగ్ని తొలుత రోలు
రోకలి నుండియే పుట్టినది. తదుపరి రెండు అరణులందు ఆంర్భంచించింది. అట్టి అగ్నికి తన
ంధులు తెలుయును. గాయత్రి, త్రిష్టుప్, అనుష్టుప్ ఛందమున ద్వారా అర్పించినా
ఆహుతులను దేవతలకు చేర్చును.

35. ఉఖా! మాకు వర్షము, గోధనము, అశ్వ ధనము , బలము, యజ్ఞము, సంతానము కలుగుటకు నీవు ఇచటనే శ్రమింపుము. నీవు సామ్రాట్టువు - స్వరాట్టువు - “సామ్రాడిసి స్వరాడిసి” సరస్వతి యొక్క రెండు స్రోతములు నిన్ను రక్షించును గాత.

36. (**ఋగ్వేదోఖామధ్యే ఆహుతీ జుహోతి.** ఈ రెండు మంత్రములచే ఉఖామధ్యమున రెండు ఆహుతులు అర్పించవలెను.)

అగ్ని! నీ అశ్వములు యవంతలు. అం నిన్ను దేవ యజ్ఞములకు గొనిపోవును. వానిని త్వరగా నీ రథమునకు పూన్చుము.

37. అగ్ని! రథస్వామి తన రథమునకు అశ్వములు పూన్చిన రీతి - నీవు సహితము త్వరగా - దేవతలను ఆహ్వానించుటకు - వైపుణ్యము గల అశ్వములను నీ రథమునకు పూన్చుము. మానవ హోత కన్న ముందే నీవు ఈ వేదికపై ప్రతిష్ఠితుడవగుము.

38. (**ముఖప్రభృతి సప్తసు ప్రాణాయతనేషుసప్త హిరణ్య శకలాన్ప్రత్యస్యతి** - ఏడు పశువుల ముఖములందు ఏడు బంగారు ముక్కలు ఉంచవలెను.)

ఇం హృదయమందుండి- మనసు నుండి పంత్రముగ వెలువడిన హంరన్నములు. ఇం హిరణ్మయుని యేద నదుల వలె పడుచున్న. కుండ మధ్యమున యరాజిల్లుచున్న హిరణ్మయుని యేద పడుచున్న ఘృతాహుతి ధారలను నేను దర్శించుచున్నాను.

39. (**నాసికయోః ప్రాశ్యతి.** పశువు ముక్కునకు చూపవలెను.)

హిరణ్యఖండమా! ఋక్కు కొరకు నిన్ను ఎడమ ముక్కున ఉంచుదును. కాంతి కొరకు

నిన్ను కుడి ముక్కున - నాసికా రంధ్రమున ఉంచుదును.

(పశువు కన్నులకు చూపవలెను)

స్వర్ణఖండమా! వెలుగు కొరకు నిన్ను పశువు ఎడమ కంటి వద్ద ఉంచుదును. కాంతి కొరకు నిన్ను పశువు కుడి కంటి వద్ద ఉంచుదును.

(పశువు చెవులకు చూపవలెను)

ఈ సువర్ణ ఖండము ఈ సమస్త లోకములకు - అగ్నికి బలము ప్రదానము చేయునది. కావున దీనిని పశువుయొక్క ఎడమ - కుడి చెవుల వద్ద ఉంచుదును.

40. (**దక్షిణశ్రోతే శకలం ప్రాశ్యతి.** కుడిచెవి వద్ద బంగారం ఉంచవలెను అందువలన అగ్ని తేజోవంతుడు అగుచున్నాడు. కాంతిమంత అగ్ని సువర్ణ కాంతి వలన మరింత కాంతిమంతుడు అయినాడు.

(పురుషశిర ఉద్భృష్టాతి - మానవ శిరస్సును ఉఖ యందు ఉంచవలెను.)

మానవ శిరమా! నీవు వేనవేల సంపదలు ఇచ్చుదానవు. వేనవేల సంపదలు కలుగవలెనని నిన్ను ఉఖయందుంచుచున్నాను.

(ముందు మానవ శిరమున తదుపరి అశ్వగో, అజములందు సువర్ణఖండములు ఉంచవలెను.)

41. (పురుష శిర ఉద్భృష్టాతి - మానవ శిరమును కుండము నందుంచవలెను.)

అగ్ని వేలమందికి దాత యగును. నానా రూపములుగ అవతరించువాడగును. మానవ శిరమా! నీవు ఈ గ్రహణశీల అగ్నిని నీటితో తడుపుము. అగ్ని! తేజమున ఈ యజమానిని రక్షించుము. ఇతనిని బాధించనీయకుము, కుండమునందు నిలిపిన శిరమా! ఈ యజమానిని “శతాయుషం కురుహి”

42. (అశ్వశిర ఈశానే ఉపదధాతి - అశ్వశిరమును ఈశాన్యమున ఉంచవలెను)

అగ్ని! నీవు వాయు వేగవంతుడవు. వరుణునకు నాభివంటి వాడవు. జలమధ్యమున ఉత్పన్నుడగు వాడవు. సముద్ర పత్నులగు నదులకు శిశువు వంటి వాడవు. హరిత వర్ణుడవు. అగ్ని సంభూతుడవు. ఈ అశ్వము జలముల సంతతి. దీనిని పరమాకాశమున బాధించకుము.

43. (గోశిర ఆగ్నేయ్యాముపదధాతి)

అగ్ని అనుపేక్షణీయుడు. ఐశ్వర్యోపేతుడు. రోషరహితుడు. పూర్వ ఋషులచే పూజించ బడినవాడు. అన్నములందించి అందరను పోషించువాడు. స్వయంభరణీయుడు. అట్టి అగ్నిని స్తుతించుచున్నాను.

పర్వములు, ఋతువులనుసరించి ంధింధానమున ప్రజ్వరిల్లచేయబడునట్టి అగ్ని! అఖండనీయము - ంశేష రూపమున శోభితమగు ఈ గోవును బాధించకుము.

44. (వాయువ్యే ంశిరముపదధాతి. వాయవ్యమున గొర్రె తలను ఉంచవలెను.)

ఈ గొర్రె స్వరూపములు నిర్మించు త్వష్ట అనుగ్రహమున కంబళాదుల ద్వారా

ఈలోకములను ఆచ్ఛాదించునది. వరుణనాభి వంటి రక్షణీయ పరమ దిశలందు ఉత్పన్నమగునది. గొప్పది. వేల ంలువ చేయునది. ప్రాణులకు ప్రజ్ఞ ప్రదానము చేయునది. అగ్ని! అట్టి గొర్రెను పరమాకాశమున బాధించకుము.

45. (వైరుత్యే ంజముపదధాతి - అజము - మేక)

అగ్నేయ అజము ప్రజాపతి శోకమున పుట్టినది. ద్యులోక, భూలోక శోకములందు పుట్టినది. ప్రజాపతి వాగ్రూపమున మేకను, ప్రజలను సృష్టించినాడు.

అగ్ని! అట్టి మేక ంషయమున నీ క్రోధమును అతి దూరముగ ండువుము. బాధించకుము.

46. చిత్రం దేవానాముదగాదనీకం చక్షుర్మిత్రస్య వరుణస్యాగ్నేః

అప్రా ద్యావాపృథిం అంతరిక్షం సూర్య ఆత్మాజగతస్తస్మషశ్చ

(7వ అధ్యాయపు 42వ మంత్రము పునరావృతము)

47. (అధ్వర్యు వేదికి దక్షిణమున ఉత్తరాభిముఖుడై అయిదు మంత్రములచే అయిదుతలలను ఉపస్థానము చేయును.)

అగ్ని! నీవు హిరణ్యశకల రూపుడవు. వేల కన్నుల వాడవు. యజ్ఞము కొరకు చయనము చేయబడువాడవు. ఈ రెండు కాళ్ళ పురుష పశువును హింసించకుము. యజ్ఞీయతురంగ ముఖ పశువును నీవు ఇష్టముగా భక్షించుము. నీ జ్వాలా శరీరమును పెంచుము. ఇచట స్థిరపడుము.

అగ్ని! నీ మంటలు - మేము ద్వేషించునట్టి - కిన్నెర మృగమును చేరునుగాక.

48. అగ్ని! ఇది అశ్వము - సకిలించునది. వేగవంతులందు వేగవంతము. దీనిని నీవు హింసించకుము. నీకు నేను అరణ్యమునందలి గౌర మృగమును చూపుదును. దానిని భక్షింపుము.

నీ జ్వాలా దేహమును పెంచుము. ఇచట సుఖముగా వసింపుము.

అగ్ని! నీ మంటలు మేము ద్వేషించునట్టి - గౌర మృగమును చేరును గాత.

49. ఇది గోవు. సహస్రమూల్యము. సహస్ర ఉపకారకము. ఘృత దుగ్ధముల శతధార కూపము. జీవనార్థము అనేకానేక మానవులచే ఆశ్రయించబడునది. యజమానికి ఘృతము అందించునది. అదీన. అగ్ని! ఈ గోరూప పశువును పరమాకాశమున బాధించకుమా! నేను నీకు అరణ్యమందలి గోవు వంటి గవయ మృగమును చూపుదును. దానిని భక్షించుము. నీ జ్వాలా దేహమును పెంచుము. ఇచట సుఖముగా వసింపుము.

అగ్ని! నీ మంటలు - మేము ద్వేషించు - గవయ మృగమును చేరవలెను.

50. ఇది గొర్రె. ఉన్ని నిచ్చునది. వరుణ నాభి వలె రక్షణీయ, ద్విపాద, చతుష్పాద పశువులను చలి నుండి రక్షించునది. కంబళాది త్వచల సృష్టించునది. పశురూప ప్రజను సృష్టించు త్వష్ట తొలుత సృష్టించినది. అగ్ని! అట్టి గొర్రెను పరమాకాశమున

హింసించకుం. అగ్గీ! నేను నీకు అరణ్యమునందలి ఒంటెను చూపుదును. దానిని భక్షింపుము. నీ జ్వాలా దేహమును పెంచుము. ఇచట సుఖముగా వసింపుము.

అగ్గీ! నీ మంటలు మేము ద్వేషించు - ఒంటెను చేరును గాత.

51. ఇది మేక. ప్రజాపతి శోకమున పుట్టినది. ఆ మేక తనను సృష్టించిన ప్రజాపతిని మొట్టమొదలు చూచినది. ఆ మేక యజ్ఞం చేసిన దేవత దేవతలందు అగ్రగణ్యుడైనాడు. ఆ మేక

మూలముననే యాగయోగ్య యజమాని స్వర్గాదులను ఆరోహించును. అగ్గీ! నేను నీకు అరణ్యమునందలి శరభమును చూపుదును. దానిని భక్షింపుము. నీ జ్వాలా దేహము పెంచుము. ఇచట సుఖముగా వసింపుము.

అగ్గీ! నీ మంటలు - మేము ద్వేషించు - శరభ మృగమును చేరును గాత.

51. ఇది మేక. ప్రజాపతి శోకమున పుట్టినది. ఆ మేక తనను సృష్టించిన ప్రజాపతిని మొట్టమొదలు చూచినది. ఆ మేక యజ్ఞము చేసిన దేవత దేవతలందు అగ్రగణ్యుడైనాడు. ఆ మేక మూలముననే యాగయోగ్య యజమాని స్వర్గాదులను ఆరోహించును. అగ్గీ! నేను నీకు అరణ్యమునందలి శరభమును చూపుదును. దానిని భక్షింపుము. నీ జ్వాలా దేహము పెంచుము. ఇచట సుఖముగా వసింపుము.

అగ్గీ! నీ మంటలు - మేము ద్వేషించు - శరభ మృగమును చేరును గాత.

52. (బహిర్వేదేరాగత్యాగ్ని సయపే ంర్థచిత్వాముపతిష్ఠతి । వేది నుంచి బయటికి వచ్చి అగ్ని సయపమున అర్థచితను ఏర్పరచును.)

అత్యంత యువఅగ్గీ! నీవు మా స్తుతులను ంనుము. మేము ఋత్విజులము. హంద్రాత యజమాని వారలము. మమ్ము రక్షింపుము. యజమాని అతని పుత్ర పౌత్రాదులను కూడ రక్షింపుము.

53. అపస్య ఇష్టా! నేను నిన్ను జలమార్గమున వాయువు నందు స్థాపింతును. జలముల ఓద్మి ఉపయందు స్థాపించెదను. జలముల భస్మమునందు స్థాపింతును. జలముల జ్యోతి యందు స్థాపింతును. జలముల అయనము భూం యందు స్థాపింతును. జలముల స్థానము - ప్రాణము నందు స్థాపింతును. జలముల సముద్రము - మనసున - స్థాపింతును. జలముల సరిరము - వాణి యందు స్థాపింతును. జలముల చక్షువులందు స్థాపింతును. జలముల సధిశోత్రము - లందు స్థాపింతును. జలముల సదనమగు ద్యులోకమున స్థాపింతును. జలముల సహస్థానము అంతరిక్షమున స్థాపింతును. జలముల యోని సముద్రమున స్థాపింతును. జలముల అన్నమున స్థాపింతును. జలముల మలము ఇసుక యందు స్థాపింతును.

(అపస్య అను ఇటుకలను అయిదింటిని పేర్చవలెను.)

ఛందస్య ఇష్టకా! నేను నిన్ను గాయత్రీ ఛందమున కుండమున చేర్చుచున్నాను. త్రిష్టుప్ ఛందమున కుండమున చేర్చుచున్నాను. జగతీ ఛందమున కుండమున చేర్చుచున్నాను. అనుష్టుప్ ఛందమున కుండమున చేర్చుచున్నాను. పంక్తి ఛందమున కుండమున చేర్చుచున్నాను.

54. (ప్రాణభ్రుత్ ఇటుకలు పదిపది చొప్పున వరుస పేర్చవలెను.)

ప్రాణభృత ఇష్టకే! ఇదిగో ముందట సమ్ముఖభువ అగ్ని ంరాజిల్లుచున్నది. నీవు ఈ అగ్ని స్వరూపడవు. అగ్ని స్వరూపమగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ప్రాణభృత ఇష్టకే! భువ అగ్ని సంతానముః. భౌవౌయనమను ప్రాణము. నీవు ఆ అగ్ని స్వరూపవు. అగ్ని స్వరూపమగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ప్రాణభృత ఇష్టకే! ప్రాణపు సంతానము. ప్రాణాయనమను వసంత ఋతువు. నీవు వసంత ఋతురూపవు. వసంతర్తు రూపమగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ప్రాణభృత ఇష్టకే! వసంత సంతానము వాసంత గాయత్రీ. నీవు వాసంతీ గాయత్రీ

స్వరూపవు. వాసంతి గాయత్రీ రూపమగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ప్రాణభృత ఇష్టకే! గాయత్రీ సంబంధమున గాయత్రీ సామము ఉత్పన్నమైనది. నీవు గాయత్రీ సామ స్వరూపవు. గాయత్రీ సామ స్వరూపమగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ప్రాణభృత ఇష్టకే! గాయత్రీ సామము నుండి ఉపాంశు గ్రహము ఉత్పన్నమైనది. నీవు ఉపాంశు గ్రహ స్వరూపమవు. ఉపాంశుగ్రహ స్వరూపమగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ప్రాణభృత ఇష్టకే! ఉపాంశు గ్రహమునుండి త్రివృత్సోమము ఏర్పడినది. నీవు త్రివృత్సోమ రూపవు. త్రివృత్సోమ రూపమగు నిన్ను కుండము చేర్చుచున్నాను.

ప్రాణభృత ఇష్టకే! రథంతర పృష్ఠసామము నుండి సర్వధార ప్రాణ వసిష్ఠము ఉత్పన్నమైనది. నీవు సర్వధార ప్రాణ వసిష్ఠమవు. సర్వధార ప్రాణ వసిష్ఠ రూపమగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ప్రాణభృత ఇష్టకే! నీవు ప్రజాపతి చే నిర్మించబడిన దానవు. ప్రజలందరి ప్రాణ సిద్ధి కొరకు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

55. (రెండవ పది ఇటుకలను వరుస పేర్చవలెను)

సర్వప్రస్థయగు ఈ వాయువు దక్షిణదిశ యందు అత్యంత వేగశాలి యగును. ఇష్టకా! నీవు ంశ్వ కర్మవే అగుదువు. ంశ్వకర్మ ఇష్టకవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఆ ంశ్వకర్మ వాయువు నుండి మనస్సు ఉత్పన్నమైనది. ఇష్టకా! నీవు మనోరూపిణి. మనోరూపిణివగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

మనసు నుండి గ్రీష్మఋతువు ఉత్పన్నమైనది. ఇష్టకా! నీవు గ్రీష్మ ఋతు రూపిణి. గ్రీష్మ ఋతు రూపిణివగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

గ్రీష్మ ఋతువు నుండి ప్రజాపతి త్రిష్టుప్ ఛందమును చేసినాడు. ఇష్టకా! నీవు త్రిష్టుప్ ఛందమును. త్రిష్టుప్ ఛందోరూపమగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

త్రిష్టుప్ ఛందమున నుండి స్వారనామక సామ్యము ఉత్పన్నమైనది. ఇష్టకా! నీవు అంతర్యానుగ్రహ రూపమవు. అంతర్యామను గ్రహ రూపమగు నిన్ను చితిలో పేర్చుచున్నాను.

అంతర్యానుగ్రహము నుండి ప్రజాపతి పంచదశ స్తోమమును కల్పించినాడు. ఇష్టకా! నీవు పంచదశస్తోమ రూపమవు. పంచదశ స్తోమ రూపమగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

పంచమదశ స్తోమము నుండి బృహత్సప్తసామము ఉత్పన్నమైనది. ఇష్టకా! నీవు బృహత్సప్తి సామరూపవు. బ్రహత్సప్త సామ రూపమగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

బృహత్సప్త సామము నుండి భరద్వాజ ఋషి ఉత్పన్నుడైనాడు. ఇష్టకా! నీవు భరద్వాజ స్వరూపవు. భరద్వాజ స్వరూపమగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! నీవు ప్రజాపతిచే నిర్మించబడినదానవు. ప్రజలందరి మనస్సిద్ధి కొరకు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

56. (మూడవ పది ఇటుకల వరుస పేర్పవలెను.)

పడమటికి వెళ్లు సూర్యుడు ఉదయించినప్పటి నుంచి ంశ్వము నందలి పదార్థములను కనిపింపన చేయువాడు. ఇష్టకా! నీవు అట్టి ంశ్వవ్యవ సూర్యుని రూపమవు. ంశ్వవ్యవ సూర్య రూపమగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ంశ్వ వ్యవ సూర్యుని నుండి చక్షువు ఉత్పన్నమైనది. ఇష్టకా! నీవు చక్షు స్వరూపమవు. చక్షు స్వరూపమగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

చక్షువు నుండి వర్షము ఉత్పన్నమైనది. ఇష్టకా! నీవు వర్ష రూపమవు. వర్ష స్వరూపమగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

వర్షము నుండి జగతీ ఛందమున ఉత్పన్నమైనది. ఇష్టకా! నీవు జగతీ ఛంద స్వరూపమవు. జగతీ ఛంద స్వరూపమగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

జగతీ ఛందమున నుండు ఋక్సమ సామము ఉత్పన్నమైనది. ఇష్టకా! నీవు ఋక్సమసామ స్వరూపవు. ఋక్సమసామ స్వరూపమగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఋక్సమ సామము నుండి శుక్రగ్రహము ఉత్పన్నమైనది. ఇష్టకా! నీవు శుక్ర గ్రహరూపమవు. శుక్రగ్రహ రూపమగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ప్రజాపతి శుక్ర గ్రహమునుండి సప్త దశస్తోమము ఉత్పత్తి చేసినాడు. ఇష్టకా! నీవు సప్తదశ స్తోమ స్వరూపమవు. సప్తదశస్తోమ స్వరూపమగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

సప్తదశస్తోమము నుండి వైరూప పృష్ఠ సామము ఉత్పన్నమైనది. ఇష్టకా! వైరూప పృష్ఠసామరూపమవు. వైరూప పృష్ఠ సామరూపమగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

వైరూప పృష్ఠ సామము నుండి జమదగ్ని ఋషి కలిగినాడు. ఇష్టకా! నీవు జమదగ్ని స్వరూపవు. జమదగ్ని స్వరూపమగు నిన్ను కుండము నందు చేర్చుచున్నాను.

ప్రజాపతిచే నిర్మించబడిన ఇటుకను కుండమున చేర్చి సకల ప్రజల కొరకు చక్షువును గ్రహింతును.

57. (నాలుగవ పది ఇటుకలను వరసను పేర్చవలెను.)

ఉత్తర దిశను ఆద్యోపాంతమగు స్వర్గము ాజిల్లు చున్నది. ఇష్టకా! నీవు స్వర్గ స్వరూపవు. స్వర్గ స్వరూపమగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

స్వర్గమునుండి శ్రోత్రము ఉత్పన్నమైనది. ఇష్టకా! నీవు శ్రోత్ర స్వరూపవు. శ్రోత్ర స్వరూపమగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

శ్రోత్రము నుండి శరద్ ఋతువు ఉత్పన్నమైనది. ఇష్టకా! నీవు శరద్ధృతు స్వరూపవు. శరద్ధృతు స్వరూపమగు నిన్ను కుండమునందు చేర్చుచున్నాను.

శరద్ధృతువు నుండి అనుష్ఠుప్ ఛందమున ఉత్పన్నమైనది. ఇష్టకా! నీవు అనుష్ఠుప్ ఛందోరూపమవు. అనుష్ఠుప్ ఛందో రూపమగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

అనుష్ఠుప్ ఛందమున నుండి ఐడసామము ఉత్పన్నమైనది. ఇష్టకా! నీవు ఐడసామ స్వరూపమవు. ఐడ సమ స్వరూపమగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఐడ సామము నుండి మంథగ్రహము ఉత్పన్నమైనది. ఇష్టకా! నీవు మంథ గ్రహ స్వరూపమవు. మంథ గ్రహ రూపమగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

మంథ గ్రహము నుండి ఏకంశతోమము ఉత్పన్నమైనది. ఇష్టకా! నీవు ఏకంశతోమ రూపమవు. ఏకంశతోమ రూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఏకంశతోమము నుండి వైరాజ సామము ఉత్పన్నమైనది. ఇష్టకా! నీవు వైరాజసామ స్వరూపవు. వైరాజస సామ స్వరూపవగు నిన్ను చితిలో పేర్చుచున్నాను.

వైరాజ సామము నుండి సర్వ జగన్మిత్రుడు ంశ్వాత్మత్రుడు కలిగినాడు. ఇష్టకా! నీవు ంశ్వాత్మ స్వరూపమవు. ంశ్వాత్మ స్వరూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ప్రజాపతి నిర్మించిన ఇటుకను కుండమున చేర్చి సకల ప్రజల కొరకు శ్రోత్రమును గ్రహించుచున్నాను.

58. (పది ఇటుకల అయిదవ వరుసను పేర్చవలెను.)

పైన చంద్ర స్వరూపమగు మతి ఉన్నది. ఇష్టకా! నీవు మతి స్వరూపవు. మతి స్వరూపమగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

మతి నుండి హేమంతము ఉత్పన్నమైనది. ఇష్టకా! నీవు మతి స్వరూపవు. మతి స్వరూపమగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

హేమంతము నుండి పంక్తి భందమున ఉత్పన్నమైనది. ఇటుకా! నీవు పంక్తి భందోరూపమవు. పంక్తి భందోరూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

పంక్తి భందము నుండి నిధవత్సామము ఉత్పన్నమైనది. ఇటుకా! నీవు నిధవత్సామ స్వరూపమవు. నిధవత్సామ స్వరూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

నిధవత్సామము నుండి ఆగ్రాయణ గ్రహము ఉత్పన్నమైనది. ఇష్టకా! నీవు ఆగ్రాయణ గ్రహ స్వరూపమవు. ఆగ్రాయణ గ్రహ స్వరూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఆగ్రాయణ గ్రహము నుండి త్రిణవ మరియు త్రయ, స్త్రింశస్తోమములు ఉత్పన్నములయినవి. ఇష్టకా! నీవు త్రిణవ, త్రయస్త్రింశ స్తోమరుపవు. త్రిణవ, త్రియస్త్రింశస్తోమ రూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

త్రిణవ, త్రయస్త్రింశ స్తోమముల నుండివరుసగా శక్వర మరియు రైవత్సామము ఉత్పన్నములయినవి. ఇష్టకా! నీవు శక్వర, రైవత్సామమవు. శక్వర రైవత్సామ రూపమగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

శక్వర, రైవత్సామములనుంచి ంశ్వకర్మ ఉత్పన్నమైనది. ఇష్టకా! నీవు ంశ్వ కర్మ రూపమవు. ంశ్వకర్మ రూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ప్రజాపతిచే నిర్మించబడిన ఈ ఇటుకను కుండమున చేర్చి ప్రజలందరి కొరకు వాణిని గ్రహించుచున్నాను.

దాశరథి రంగాచార్య రచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

పుష్కరాద్యాది చిత్వంతమను పదమూడవ అధ్యాయము
సమాప్తము.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

అధారస్పర్శ ంద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

పదనాలుగవ అధ్యాయము

1. ధ్రువాక్షితిర్భువాయోనిర్భువాసి ధ్రువంయోనిమాసీద సాధుయా ।

ఉఖ్యస్య కేతుం ప్రథమం జుషాణాశ్వినాధ్వర్యూసాదయతాయహ త్యా.

(చతుర్దశే ధ్యాయే ద్వితీయాది చిత్రిత్రయం వక్ష్యతే. పదనాలుగవ అధ్యాయమున రెండవది ఆదిగా మూడు కుండములు చెప్పబడిన. అశ్వినులను పేరుగల అయిదు ఇటుకలను రెండవ కుండమున చేర్చవలెను)

ఇటుకా! నీవు అచలనివాసి. అచల కారణవంతవు. కావున 'రేత:సిగ్వేల' యను శుభంకరమగు, అచల స్థానమున ప్రతిష్ఠివగుము. దేవయజ్ఞమున అధ్వర్యభావమున నిలుచు అశ్వినులు ఇద్దరు నిన్ను ఈ స్థానమున ప్రతిష్ఠించవలెను.

2. అశ్వినీశ్ఛకా! గూటినుండి 'రేత:సిగ్వేల' స్థానమున నిలుచుదానవు. హోమఘృతసంగతవు. అనేక ఇటుకలను భరించుదానవు. అట్టి నీవు రెండవకుండమున సుఖదస్థలమున స్థిరపడుము. రుద్ర, వసుగణ ప్రభృతి దేవతలు - నీవు ఈ కుండమున చేరినందుకు - నుతింతురు గాత. నీవు మామంత్రములను సఫలము చేయుము. వర్ధిల్లచేయుము. యజమానికి సౌభాగ్యము కలుగునట్లు ఇచట స్థిరపడుము.

అధ్వర్యులగు అశ్వినులు నిన్నుఇచట స్థాపింతురు గాత.

‘అశ్వినాధ్వర్యూసాదయతాయహత్యా.’

3. శ్ఛకా! నీవు బలమును సురక్షితముగ ఉంచు దానవు. నీయొక్క సకల సామర్థ్యములచే దేవతల సుఖము - అత్యంతసౌందర్యము కొరకు రెండవ కుండమున స్థానమున

గ్రహించుము. నీవు సుఖసేవనీయవు. తండ్రి కొడుకునకు సమకూర్చునట్టి సుఖములను పోలు ఈ స్థానమున నిలిచి వర్దిల్లుము. సుఖప్రవేశనీయమగు నీదేహముచే ఈరెండవచితియందు ప్రవేశించుము.

అశ్వినాధ్వర్య సాదయతాయహత్యా.

4. ఇష్టకా! నీవు రెండవ కుండవు పూరకమవు. అశ్వినీ ఇటుకవగు నిన్ను సమస్త దేవతలు ప్రశంసించురు గాత. నీవు త్రివృదాది స్తోమవంతవు. రథంతరాది పుష్టివంతవు. అమృత ఘృత సంగతవు. ఈ రెండవ కుండమున స్థానము గ్రహించుము. మాకు సంతానముతో పాటు ధనమును ప్రసాదించుము.

అశ్వినాధ్వర్య సాదయతాయహత్యా.

5. అశ్వినీ ఇష్టకా! నీవు అంతరిక్షమునుభరించుదానవు. తూర్పుమున్నగు దిక్కులను నిలిపి ఉంచినదానవు. భూతమాత్రస్వామి. నిన్ను ప్రథమచితి యీద స్థాపించుచున్నాను. నీవు జలతరంగమవు. ఆ తరంగముల సారభూతరసమవు. శ్వకర్మ ప్రజాపతియేనీ స్రష్టయగును.

అశ్వినాధ్వర్య సాదయతాయహత్యా.

6. (ఋతవ్యఉపదధాతి- ఋతవ్యములను- రెండు - ఇటుకలను కుండమున చేర్చవలెను)

జ్యేష్ఠ, ఆషాఢమాసములు గ్రీష్మఋతువగును. ఋతవ్య ఇష్టకలారా! యీరు ద్వితీయ కుండమునందు ఉండువారు. యీరు ద్యావాపృథ్వలను మాకు అనుకూలము చేయండి. జలములను, ఓషధులను అనుకూలము చేయండి. యీరు ఏకమనస్క లైనా శ్రేష్ఠత్వము కొరకు నిలువండి. ఏకమనస్కలగు అగ్నులన్నియు ద్యావాపృథ్వల మధ్య నిలిచి ఉన్నా. అం ఋతవ్యములగు రెండు ఇటుకలను గ్రీష్మర్తువుగా భాంచి- దేవతలందరు ఇంద్రుని చేరినట్లు- ఆ ఇటుకలతో చేరవలెను. యీరు దేవతలచే నిర్మించబడినారు. పూర్వము యీరు అంగిర శయనమున ద్రువముగా నిలిచినారు. అట్లే యీరిద్దరు నిశ్చలముగ ఇచట స్థిరపడండి.

7. (వైశ్వదేయను అయిదు ఇటుకలను కుండమున చేర్చవలెను.)

వైశ్వదే! ఇష్టకా! నీవు ఋతువులందు సమాన ప్రీతి కలదానవు. జలములందు సమాన ప్రీతి కలదానవు. దేవతలందు సమాన ప్రీతి కలదానవు. బాల్య, యౌవన, వార్ధక్యముల కార్యమగు ప్రాణదేవతలందు సమాన ప్రీతి కలదానవు.

వైశ్వానరుని కొరకు అధ్వర్యులగు అశ్వినులు నిన్ను ఇచట స్థాపింతురు గాత -

వైశ్వానరాయాశ్వినాధ్వర్య సాదతాయహత్యా.

వైశ్వదేం ఇష్టకా! ఋతువులందుసమాన ప్రీతిగలదానవు.జలములందుసమాన ప్రీతిగలదానవు.రుద్రులందు సమానప్రీతిగలదానవు.బాల్య, యౌవన,వార్ధక్య కారణములగుప్రాణదేవతలందుసమాన ప్రీతికలదానవు.

వైశ్వానరాయాశ్వినాధ్వర్యుసాదతాయహత్వా.

వైశ్వదేం ఇష్టకా! నీవు ఋతువులందుసమాన ప్రీతిగలదానవు.జలములందుసమాన ప్రీతిగలదానవు. ఆదిత్యులందుసమాన ప్రీతి గలదానవు.బాల్య, యౌవన,వార్ధక్య కారకములగుప్రాణదేవతలందుసమాన ప్రీతిగలదానవు.

వైశ్వానరాయాశ్వినాధ్వర్యుసాదతాయహత్వా.

వైశ్వదేం ఇష్టకా! నీవు ఋతువులందుసమాన ప్రీతి గలదానవు.జలములందుసమాన ప్రీతిగలదానవు.శ్వేదేవతలందుసమాన ప్రీతిగలదానవు.బాల్య, యౌవన,వార్ధక్య కారణములగుప్రాణదేవతలందుసమాన ప్రీతిగలదానవు.

వైశ్వానరాయాశ్వినాధ్వర్యుసాదతాయహత్వా.

8. (అయిదుప్రాణభృత్, ఇటుకలనుద్వితీయ కుండమునచేర్చవలెను)

ప్రాణభృత్ ఇష్టకా! నా ప్రాణమునురక్షింపుము. అపానమునురక్షింపుము. వ్యానమును

రక్షింపుము.నా కనులు దూరమునుచూచునట్లుచేయుము. చెవులకుశబ్దము ంనుశక్తికలిగింపుము. జలములనుపెంచుము. ఓషధులందుప్రాణము చేర్చుము.రెండు కాళ్ళ మనుష్యులనురక్షింపుము నాలుగు కాళ్ళగవాది జంతువులనురక్షింపుము. ద్యులోకమునుండి వర్షము కలిగించుము.

9. (దక్షిణోత్తరపశ్చిమేష్వను కాన్తేషుపంచపంచ పూర్వేతుచతుస్రో వయస్యాసంజ్ఞకా ఇష్టకా ఉపదధాతి- దక్షిణ, ఉత్తర పశ్చిమములందుఐదేసి, తూర్పున నాలుగువయస్య నామక ఇటుకలనుపేర్చవలెను.)

పశువుమూర్ధప్రదానము.అది గాయత్రి ఛందోరూపము ధరించినది.పారిపోయినది. ఆ పశువునుమరియు గాయత్రీఛందమున వానివయసువాడైప్రజాపతి మరలసాధించినాడు. వయస్యఇష్టకా! నీవు గాయత్రీఛందమున ఆయాఅవస్థల పశురూప ప్రజాపతినిన్ని రెండవ చితియందుచేర్చుచున్నాను.

మయందఛందోరూపమున- బలప్రధాన- ప్రజాపతి ఆ వయసువాడైమయంద పశువునుమరల సాధించినాడు.వయస్య ఇష్టకా! మయందప్రజాపతి రూపమవగునిన్ని రెండవ చితియందుచేర్చుచున్నాను.

అధిపతిఛందోరూపమునప్రజాపతి ఆ వయసువాడైఅధిపతి పశువునుమరల
సాధించినాడు.వయస్య ఇష్టకా! అధిపతిఛందోరూప ప్రజాపతిరూపమవగు
నిన్నుద్వితీయకుండమునచేర్చుచున్నాను.

పరిమేష్ఠిస్వరూపమున ప్రజాపతిఆ వయసువాడై పరిమేష్ఠిపశువునుమరల
సాధించినాడు.వయస్య ఇష్టకా! పరిమేష్ఠిప్రజాపతి రూపవగునిన్ను ద్వితీయకుండమున
చేర్చుచున్నాను.

ఏకపదఛందోరూపమునప్రజాపతి ఆ వయసుదాల్చి మేషపశువునుమరల
సాధించినాడు.వయస్య ఇష్టకా! మేషంశాల ఛందోరూపమవగునిన్ను రెండవ
కుండమునచేర్చుచున్నాను.

ంశాలఛందోరూపమునప్రజాపతి ఆ వయసుదాల్చి మేషపశువునుమరల
సాధించినాడు.వయస్య ఇష్టకా! మేషంశాల ఛందోరూపమవగునిన్ను రెండవ
కుండమునేచేర్చుచున్నాను.

తంద్రఛందోరూపమునప్రజాపతి ఆ వయసువాడైపురుషపశువును మరలసాధించినాడు.
వయస్యఇష్టకా! పురుషతంద్ర ఛందోరూపమవగునిన్ను రెండవ
కుండమునచేర్చుచున్నాను.

అనాధృష్టఛందోరూపమునప్రజాపతి ఆ వయసుదాల్చి వ్యాఘ్రపశువునుమరల
సాధించినాడు.వయస్య ఇష్టకా! వ్యాఘ్రఅనాధృష్ట ఛందోరూపమవగునిన్ను రెండవ
కుండమునచేర్చుచున్నాను.

ఛదిఛందోరూపమునప్రజాపతి ఆ వయసుదాల్చి సింహ పశువునుమరల

సాధించినాడు.వయస్య ఇష్టకా! సింహఛదిఛందోరూపమునఉన్న నిన్ను రెండవకుండమున
చేర్చుచున్నాను.

వయశ్చదిఛందోరూపమునప్రజాపతి ఆ వయసుదాల్చి నేపృష్ఠవాహపశువును
మరలసాధించినాడు. వయస్యఇష్టకా! నేపృష్ఠ వాహవయశ్చది ఛందోరూపమవగునిన్ను
రెండవ కుండమునచేర్చుచున్నాను.

కురుప్ఛందోరూపమునప్రజాపతి ఆ వయసువాడై సేచన సమర్థపశువులనుమరల
సాధించినాడు.వయస్య ఇష్టకా! సేచనసమర్థ పశు, కకుప్ ఛందోరూపవగు నిన్ను
ద్వితీయచితి యందు చేర్చుచున్నాను.

బృహతీఛందో రూపమునప్రజాపతి పూర్ణాయువైమరల ఆంర్భంచినాడు.వయస్య ఇష్టకా!
ప్రజాపతిస్వరూపమవగు నిన్నురెండవ కుండమునచేర్చుచున్నాను.

10.పంక్తి ఛందోరూపమునప్రజాపతి ఆ వయసువాడైనడావహమునుమరల సాధించినాడు.

వయస్యఇష్టకా! పంక్తి ఛందోరూపమవగునిన్ను రెండవ కుండమునచేర్చుచున్నాను.

జగతీఛందోరూపమునప్రజాపతి ఆ వయసువాడై ధేనువునుమరల సాధించినాడు.వయస్య ఇష్టకా! జగతీఛందోరూపమవగునిన్ను రెండవ చితియందుచేర్చుచున్నాను.

త్రిష్టుప్ఛందోరూపమునప్రజాపతి తదాయువైత్ర్యంపశువునుమరల సాధించినాడు.వయస్య ఇష్టకా! త్రిష్టుప్ఛందోరూపమవగునిన్ను రెండవ కుండమునచేర్చుచున్నాను.

ఁరాటఛందోరూపమునప్రజాపతి రెండేళ్లవాడయిద్వివర్షీయ పశువునుమరల సాధించినాడు.వయస్య ఇష్టకా! ఁరాటఛందోరూపమవగునిన్ను రెండవ కుండమునచేర్చుచున్నాను.

గాయత్రీఛందోరూపమునప్రజాపతి రెండున్నరయేళ్లవాడైరెండున్నరయేళ్లపశువును మరలసాధించినాడు. వయస్యఇష్టకా! గాయత్రీ ఛందోరూపమవగునిన్ను రెండవకుండమునచేర్చుచున్నాను.

ఉష్టిక్ఛందోరూపమునప్రజాపతి మూడేండ్లపశువును మరలసాధించినాడు. వయస్యఇష్టకా! ఉష్టిక్ ఛందోరూపమవగునిన్ను రెండవ కుండమునచేర్చుచున్నాను.

అనుష్టుప్ఛందోరూపమునప్రజాపతి నాలుగేండ్లవాడైనాలుగేండ్ల పశువునుమరల సాధించినాడు.వయస్య ఇష్టకా! అనుష్టుప్ఛందోరూపమవగునిన్ను రెండవకుండమునచేర్చుచున్నాను.

రెండవచితి- కుండము - సమాప్తము

11.(స్వయమాత్మణ్ణనామక ఇటుకను అందుకొనవలెను)

ఇంద్రాగ్నులారా!అచలమగు ఈ ఇటుకనుమూడవకుండమునచేర్చుండు,

స్వయమాత్మణ్ణఇష్టకా! నీవు చితిలోచేర్చబడుదానవు.నీ పేద గల ఇతర ఇటుకలనుభరించుదానవు.ద్యావాపృథ్వీ అంతరిక్షములనువహించు దానవగుదువు.

12.స్వయమాత్మణ్ణఇష్టకా! నీవు అవకాశముగలదానవు. ంస్తారమవు.స్వయముగా ప్రజాపతియేనిన్ను మూడవకుండమున స్థాపించునుగాత. నీవు ఈ మూడవచితికి నియంతవు.ఈ మూడవ కుండమునదృఢపరచుము.ఈ మూడవ కుండమునుముక్కలు కానీయకుము.సమస్త ప్రాణ, అపాన,వ్యాన, ఉదాన సమానములందును- గృహస్థిత, యజ్ఞాదికర్మములందునుప్రతిష్ఠించబడుదానవు.ఈ మూడవ చితియందు ప్రతిష్ఠించబడిననిన్ను అంతరిక్షదేవతయగువాయువు సర్వదా రక్షించునుగావుత. అతడు సకలయోగక్షేమయుక్తుడైశాంతితేజముననిన్ను రక్షించునుగావుత.

ఇష్టకే!నీవు వాయు దేవతచేరక్షించుబడుదానవు.పూర్వము అంగిరుల
మూడవకుండమునదృఢముగా నిలిచినావు.అట్లే మా తృతీయచితియందు
దృఢముగానిలుపుము.

13.(పంచ దిశ్యాసంజ్ఞకాఇష్టకా ఉపదధాతి, 'దిశ్య'యను పేరుగల అయిదుఇటుకలను
పేర్చును)

దిశ్యఇష్టకే! నీవు ప్రాగ్దిశకు రాజ్ఞః.ఆ రూపమున నిన్ను మూడవకుండమున
చేర్చుచున్నాను.నీవు దక్షిణ దిశకుసామ్రాజ్ఞః. ఆ రూపముననిన్ను మూడవకుండమున
చేర్చుచున్నాను.పశ్చిమదిశకు స్వరాట్టువు,నిన్ను ఆ రూపమున మూడవకుండమున
చేర్చుచున్నాను.పశ్చిమదిశకు దిగధిపత్ని.నిన్ను ఆరూపమున మూడవకుండమున
చేర్చుచున్నాను.ఊర్ధ్వ దిశకు అధిపత్ని.నిన్ను ఆ రూపమున మూడవకుండమున
చేర్చుచున్నాను.

14.(ప్రథమోపహితాయాంశ్వజ్యోతిషఉపరి శ్వజ్యోతిషఃష్టకాముపదధాతి.మొదట
పేర్చినశ్వజ్యోతిషమనుఇటుకంద మరొక శ్వజ్యోతిషఇటుకను చేర్చవలెను)

మూడవకుండమున శ్వజ్యోతిషఇష్టకా! స్వయముగా ప్రజాపతియేనిన్ను శ్వజ్యోతిషఇటుక
ంపుంద చేర్చునుగావుత.సమస్త ప్రాణ, అపాన,వ్యాన, ఉదాన,
సమానములనుధృఢపరచుటకునీవు ఈ మూడవకుండమునగట్టి పడుము.దీనిని పూర్తిగా
నియంత్రించుమువాయువు నీకు అధిదేవతయగును.ఆ వాయుదేవతచేఅనుజ్ఞాతవై
పూర్వమునీవు అంగిరుల తృతీయకుండమున స్థిరపడినావు.అట్లే మా ఈ
తృతీయకుండమున స్థిరపడుము.

15.శ్రావణ భాద్రపదములువర్షర్తువులు. ఇష్టకా!నీవు ఈ కుండమునుకూర్చుదానవు.
గట్టిపరచుదానవు. ఈ కుండమునచేయు యజ్ఞములనుసఫలము
చేయుము.ద్యావాపృథ్వులను- జలములను- ఓషధులను మాకుఅనుకూలము
చేయుము.ఇందలి ఇటుకలన్నియుయజమానికి ఒకేరీతిగాశుభములు సమకూర్చవలెను.అం
నా జ్యేష్ఠతకుఅనుకూలములు కావలెను.ద్యావాపృథ్వులందు- సమానప్రీతి గల- అగ్నులు
ఉన్న. అం యజమానియొక్క ఇటుకలనువర్షర్తు సమముగాభాంచవలెను.దేవతలు
ఇంద్రునిశ్రేష్ఠునిగా భాంచితరణువేడుదురు. అట్లేఆ ఇటుకలు యజమానినగునాలో
ప్రవేశించవలెను.దేవతలచేఅనుజ్ఞాతవై ఇష్టకా!పూర్వము

నీవుఅంగిరుల కుండమునస్థిరపడినావు. అట్లేమా ఈ తృతీయ కుండమునస్థిరపడుము.

16.(అపరే ఋతవ్యే పూర్వయోపరిదధాతి - తదుపరిపూర్వపు వానిపైన
ఋతవ్యఇటుకలను పేర్చుము)

అశ్వీయుజకార్తీకములు శరదృతువగును.ఋతవ్య ఇటుకలారా!ంరు ఈ కుండమును
కూర్చువారలు.శరదృతువు వలెద్యావాపృథ్వులనుమాకు అనుకూల

పరచుడు.జలములను,ఓషధులను అనుకూలపరచండి.ఇటుకలు సమానశుభకర్మలై -నా జ్యేష్ఠతనుబలపరచవలెను.ఒకే ంధమగు ఇటుకలుప్రథమ, ద్వితీయకుండములందు ఉన్నం.అం ఈ ఋతవ్య ఇటుకలనుశరదృతువు వలెఆశ్రయించవలెను.అదెట్లన సకలదేవతలు ఇంద్రునిఆశ్రయించినరీతి.

ఋతవ్యఇటుకలారా! శరదధిష్ఠాతదేవత వలనఅనుజ్ఞాతులై- అంగిరుల కుండమునస్థిరపడిన రీతి మాతృతీయ కుండమునస్థిరపడండి.

17.దశ ప్రాణభృతఇష్టకలారా! నా ఆయువునురక్షించండి. నా ప్రాణమునురక్షించండి. నా అపానమునురక్షించండి. నా వ్యానమునురక్షించండి. నా కన్నులనురక్షించండి. నా చెవులనురక్షించండి. నా వాక్కునుసఫలము చేయండి.నా మనసును ప్రసన్నముచేయండి. నా ఆత్మనురక్షించండి. నాకు జ్యోతినిప్రసాదించండి - “జ్యోతిర్మేయచ్చ”

18.(పక్ష, పృచ్ఛసంధులందుపన్నెండేసి ఛందస్యఇటుకలను పేర్చవలెను)

ఇష్టకా!ఈ భూలోకము ‘ మా’ ఛందము. అంతరిక్షము‘ప్రమా’ ఛందముద్యులోకము ‘ప్రతిమా’ ఛందము. లోకత్రయమునుండిలభించు అన్నమే‘అస్మీ వయ’ ఛందము- ఉష్ణిక్ ఛందము- పంక్తి ఛందము- బృహతీ ఛందము- అనుష్టుప్ ఛందము- ంరాట్ - ఛందము- గాయత్రి ఛందము- త్రిష్టుప్ ఛందము- జగతీ ఛందము.నీవు మా, ప్రమా, ప్రతిమామున్నగు ఛందమపు.నిన్ను తృతీయకుండమున చేర్చుచున్నాను.

19.పృథ్వి ఛందో వృక్షంఛందో ద్యౌశ్చందఃసమాశ్చందో నక్షత్రాణిఛన్దో వాక్ ఛందోమనశ్చందో హిరణ్యంఛన్దో గౌశ్చన్దోజా ఛన్దో శ్వశ్చన్దః

20.అగ్నిర్దేవతా వాతోదేవతాసూర్యోదేవతా చన్ద్రమాదేవతావసవో దేవతారుద్రా దేవతా ఆదిత్యదేవతా మరుతోదేవతాం శ్వేదేవా దేవతాబృహస్పతిర్దేవతేన్ద్రోదేవతా వరుణోదేవతా.

21.(వెంట్రుకంత ఎడముఉండుకుండునట్లుఏడు ‘అపర’ ఏడు ‘పర’ ఇష్టకములనుపేర్చును)

రెండుచేతులు స్థరెండుభుజముల్సూర్యకమేడ సూర్యకతల సూర్యకనాభి అను ఏడు ప్రాణములు‘అపర’ అగును. రెండు ఊరువుల్సూరెండు జంఘలు స్థరెండుజానువులు సూర్యకనాభికింది భాగమునఏడు ప్రాణములు‘పర’ అగును.

వాలఖిల్యఇష్టకా! నీవు మూర్ధవు.నీవు దృఢమవు.నీవు లోకములనుభరించుదానవు.భూంని ఆయుష్యముకొరకు - బ్రహ్మవర్చస్సుకొరకు - కృషి కొరకు - యోగక్షేమములకొరకు నిన్ను తృతీయకుండమున పేర్చుచున్నాను.

(వెంట్రుకంతసందులేకుండ చేయునదివాలఖిల్యము)

22.ఇష్టకా! నీవు నియమయుక్తముగాంరాజమానవు. నియంత్రించబడిననీవు అన్యులనునియంత్రించు దానవు.స్థిరపడుము. అచలవగుము.అన్నము కొరకు -

బలముకొరకు- అశ్వగోధనము కొరకు- పోషణ కొరకు నిన్ను తృతీయకుండమున
చేర్చుచున్నాను.

23. (నాలుగవ చితి చయనము ప్రారంభము. పద్ధెనిది యజుస్సులచే పద్ధెనిది
ఇటుకలను చేర్చుదురు)

ఇష్టకా! నీవు వ్యాపనశీల త్రివృత్ స్తోమవు. ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్థ కుండమున
చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! నీవు వజ్రరూపమగు పంచదశస్తోమవవు. ఆ రూపమగు నిన్ను చతుర్థకుండమున
చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! సంవత్సరమే సప్తదశస్తోమము. ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్థకుండమున
చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! ఆదిత్యుడే నవదశస్తోమము. ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్థచితి యందు
చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! 12నెలలు 5 ఋతువులు 5 ఒక స్వయముతో కూడిన సంవత్సరమే
అష్టాదశస్తోమము. ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్థకుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! పందొది అంగముల తపనశీల సంవత్సరమే నవదశస్తోమమగును ఆ రూపవగు
నిన్ను చతుర్థచితి యందు చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! సర్వమును ఆవర్తనము చేయించు ఇరువది అవయవముల సంవత్సరమే
సంశస్తోమము. ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్థకుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! అత్యంత బలశీలయై ఇరువది రెండు అవయవముల సంవత్సరమే
ద్వాంశస్తోమమగును. ఆరూపవగు నిన్ను చతుర్థచితి యందు చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! అందరిని పోషించి పాలించి ఇరువది మూడు అవయవముల సంవత్సరమే
త్రయోంశతోమమగును. ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్థ కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! సకల ఉత్పత్తికి కారణ భూతమగు కాలమునకు ఆధార భూతమగు ఇరువది నాలుగు
అవయవముల సంవత్సరమే చతుర్వింశ స్తోమమగును. ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్థ
చితియందు చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! స్తోమమునకు గర్భ స్వరూపమై పదమూడవ మాసమై సకల ఋతువులకు గర్భ
స్వరూపమగు సంవత్సరమే పంచంశస్తోమము. ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్థ కుండమున
చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! అత్యంత తేజస్వి. వజ్ర స్వరూపమగు ఇరువది యేడు అవయవముల సంవత్సరమే త్రినవ స్తోమమగును. ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్థ చితి యందు చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! సర్వభూతకర్తయగు సంవత్సరమే యజ్ఞములందు అత్యంత ఉపయోగకారకమగు ఏకత్రింశస్తోమము. ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్థకుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! అందరను తనయందు చేర్చుకొను ముప్పదిమూడు అవయవముల సంవత్సరమే త్రయస్త్రింశ స్తోమము. ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్థచితి యందు చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! సూర్యునకు స్వరాజ్యపట్టము కట్టినదియు ముప్పదినాలుగు అవయవములు గల సంవత్సరమే చతుస్త్రింశ స్తోమము. ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్థకుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! దుఃఖము నెరుగని ముప్పదియారు అవయవముల సంవత్సరమే ప్రత్తింశస్తోమమగును. ఆ రూపవగు నిన్ను నాలుగవ చితియందు చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! భూతములను ఆవర్తన - ంవర్తనము చేయు నలుబదిఎనిది అవయవముల సంవత్సరమే అష్టాచత్వారింశస్తోమము. ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్థకుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! జగములకు ఆధారభూతమును - నాలుగుదిక్కులచే స్తుతించబడునట్టి త్రివృత్, పంచదశ, సప్తదశ, ఏకంశతోమ సమూహమే చతుష్టోమమగును. ఆ రూపవగు నిన్ను నాలుగువ చితియందు చేర్చుచున్నాను.

25. ఇష్టకా! నీవు వసువుల భాగమవు. నీపై రుద్రుల ఆధిపత్యము కలదు. చతుర్వింశస్తోమమున నీవు గవాది చతుష్పాత్తులను రక్షించినావు. అటువంటి నిన్ను నాలుగవ కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! నీవు ఆదిత్యుల భాగమవు. నీపై మరత్తుల ఆధిపత్యము కలదు. పంచంశస్తోమమున నీవు సకల ప్రాణుల గర్భములను మృత్యువునుండి రక్షించినావు. అట్టి నిన్ను నాలుగవ చితియందు చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! నీవు అదితి - పృథ్వి - భాగమవు. నీపై పూష ఆధిపత్యము ఉన్నది. త్రిణవస్తోమమున నీవు ఓజోబలమును రక్షించినావు. అట్టి నిన్ను నాలుగవ కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! నీవు సంత భాగమవు. నీపై బృహస్పతి ఆధిపత్యము ఉన్నది. నీవు చతుష్టోమ సోమమున సర్వసంచారయోగ్య దిశలను రక్షించినావు. అట్టి నిన్ను నాలుగవ చితియందు చేర్చుచున్నాను.

26. ఇష్టకా! నీవు పూర్వపక్షముల భాగమవు. నీపై అపరపక్షముల ఆధిపత్యము ఉన్నది. చతుశ్చత్వారింశ స్తోమమున నీవు ప్రజలను రక్షించినావు. అట్టి నిన్ను నాలుగవ కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇంద్రుని నీవు ఋతువుల భాగమవు. నీపై ంశ్వేదేవతల ఆధిపత్యము ఉన్నది. త్రయస్త్రింశ స్తోమమున నీవు భూతజాతములను రక్షించినావు. అట్టి నిన్ను నాలుగవ చితియందు చేర్చుచున్నాను.

27. (రెండు ఋతవ్య ఇటుకలను పేర్చును)

మాఘపుష్యములు హేమంతపు అవయవములు. ఋతవ్య ఇష్టకా! నీవు చితిలోపలి భాగమును దృఢపరచుదానవు. ద్యావాపృథ్వులను, జలములను, ఓషధులను నాకు అనుకూలములను చేయుము. ంగత అన్ని ఇటుకలతో కలసి ప్రీతికరమవగుము. నాకు జ్యేష్ఠత్వమును సిద్ధింపజేయుము. మూడవ, నాలుగవ కుండములందున్న ఇటుకలన్నియు ఈ

రెండు ఋతవ్య ఇటుకలను హేమంత ఋతువుగా భాంచి ఇతర దేవతలు ఇంద్రునివలె - ంనిని ఆశ్రయించవలెను. ఇష్టకలారా! ంరు హేమంతాభిమాన దేవతచే అనుజ్ఞాతలై - పూర్వము అంగిరుల చితియందు స్థిరపడిన రీతి ఈ నాలుగవ కుండమున స్థిరపడండి.

28. ('సృష్టి' యనుపేరుగల పద్ధెనిది ఇటుకలను పేర్చవలెను)

ప్రజాపతి ఒకేవాణిచే పరమాత్మను స్తుతించినాడు. అప్పుడు ప్రజలు పుట్టినారు. అప్పుడు ఆ ప్రజలకు ప్రజాపతి స్వాం అయినాడు.

ప్రజాపతి ప్రాణ, ఉదాన, వ్యానములచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు బ్రాహ్మణులు పుట్టినారు బ్రాహ్మణుల అధిపతి బ్రహ్మణస్పతి అయినాడు.

ప్రజాపతి నాలుగు ప్రాణములచే ఒకమనస్సును స్తుతించినాడు. అప్పుడు ఇతర ప్రాణులు పుట్టినం. ఆ ప్రాణులకు అధిపతి భూతపతి అయినాడు.

ప్రజాపతి ఏడుతలల ప్రాణులచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు సప్తర్షులు అవతరించినారు. వారి అధిపతి ధాత అయినాడు.

29. ప్రజాపతి ఏడుతలల - రెండు నిమ్నస్థప్రాణులచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు పితరుల సృష్టిజరిగినది. వారి అధిపతి అదితి అయినది.

ప్రజాపతి పదకొండు ప్రాణములచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు ఋతువులు ఉత్పన్నములు అయినం. వాని అధిపతి ఋతువుల అధిష్ఠాన దేవత అయినాడు.

ప్రజాపతి పదమూడు ప్రాణములచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు పన్నెండుమాసములును, అధికమాసము ఉత్పన్నములైనఁ. వానికి అధిపతి సంవత్సరము అయినది.

ప్రజాపతి పదిహేను ప్రాణములచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు క్షత్రియులు పుట్టినారు. వారికి అధిపతి ఇంద్రుడు అయినాడు.

ప్రజాపతి పదిహేడు ప్రాణములచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు గ్రామ్యపశువులు పుట్టినఁ. వాటికి అధిపతి బృహస్పతి అయినాడు.

30. ప్రజాపతి పందొమ్మిది ప్రాణములచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు శూద్రులు, వైశ్యులు పుట్టినారు. వారికి అధిపతి అహోరాత్రములు అయినఁ.

ప్రజాపతి ఇరవదియొక్క ప్రాణములచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు ఏకఖుర - ఒకేగిట్టగల - జంతువులు పుట్టినఁ. వానికి అధిపతి వరుణుడు అయినాడు.

ప్రజాపతి ఇరువది మూడు ప్రాణములచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు క్షుద్ర పశువులు పుట్టినఁ. వానికి అధిపతి పూష అయినాడు.

ప్రజాపతి ఇరువది అయిదు ప్రాణములచే స్తుతించినాడు. అడఁ జంతువులు పుట్టినఁ. వానికి అధిపతి వాయువు అయినాడు.

ప్రజాపతి ఇరువది ఏడు ప్రాణములచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు ద్యావాప్రభువులు వేరైనఁ. వసు, రుద్ర, ఆదిత్యులు వేరగుటకు తోడ్పడినారు. వారే ద్యావాప్రభువులకు అధిపతులైనారు.

31. ప్రజాపతి ఇరువది తొమ్మిది ప్రాణములచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు అశ్వత్థము మున్నగు వనస్పతులు పుట్టినఁ. వానికి అధిపతి సోమము అయినది.

ప్రజాపతి ముప్పదియొక్క ప్రాణములచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు ప్రజలు పుట్టినారు. వారికి అధిపతులు పూర్వ, అపరపక్షములు అయినఁ.

ప్రజాపతి ముప్పదిమూడు ప్రాణములచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు సకల భూతములు సుఖశాంతులు పొందినఁ. పరమ స్థానమున నిలిచిన ప్రజాపతియే వానికి అధిపతి అయినాడు.

(తదుపరి మూడు లోకంపృణ ఇటుకలు పేర్చవలెను)

దాశరథి రంగాచార్య ంరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

వర్ణ్య ద్విత్రిశ్చతుశ్చితమను పదునాలుగవ అధ్యాయము సమాప్తము.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

అధారం స్వర్ణ ంద్యానాం హయగ్రీవ ముపాస్మహే ॥

పదిహేనవ అధ్యాయము

1. అగ్నే జాతా న్ప్రణుదా నః సపత్నా న్ప్రత్యాజాతాన్మద జాతవేదః ।

అధి నో బ్రూహి సుమనా అహేడస్తవ స్యామశర్మం స్త్రివరూథ ఉద్భౌ ॥

(ఈ అధ్యాయము అయిదవ కుండమునకు సంబంధించినది. తొలుత అయిదు అసపత్న, ఇటుకలను పేర్చవలెను.)

అగ్ని! ఇప్పటికే పుట్టిన మా శత్రువులను సప్రకర్షముగ నష్టపరచుము. జాతవేద అగ్ని! పుట్టనున్న మా శత్రువులను సహితము నష్టపరచుము. క్రోధములేని ప్రసన్న మనమున మాకు యజ్ఞేంద్యను ఉపదేశించుము. మేము నీ పరిచర్య చేయుచు సదః -హార్ధాన - అగ్రీధ్రములను త్రిభాగయుక్తమగు, సుఖసమృద్ధులు కలిగించు - నీ యొక్క యజ్ఞగృహమున నిత్యనివాసము చేయుదుము గాక.

2. అగ్ని! సాహససేనలు గల మా శత్రువును నష్టపరచుము. జాతవేదాగ్ని! పుట్టనున్న మా శత్రువులను సహితము నష్టపరచుము. నీవు ప్రసన్నుడవగుము. మమ్ము నీ వారలమని వచింపుము. మేము సుమనస్కులము కావలెను. సుమనస్యమానో వయం. మా శత్రువులనందరును తపింపజేయు.

3. ఇష్టకా! నీవు పదహారు కళలపక్షమవు. బలధనస్వరూపవు. నిన్ను ఈ అయిదవ చితియందు చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! నీవు చతుశ్చత్వారింశస్తోమవవు. బ్రహ్మవర్చో రూపధనమవు. నిన్ను ఈ అయిదవ కుండమునందు చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! నీవు అభక్షక అగ్ని. చంద్రునకు పదహారుకళలు కలిగించుదానవు. నిన్ను ఈ అయిదవ చితియందు చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! నిన్ను ంశ్వేదేవతలు సంస్తుతింతురు గాత. స్తోమములు, పుష్టములు, హోమములందు ఉపయుక్తమగు ఘృతయుక్తవై ఇచట స్థిరపడుము. మమ్ము పుత్రవంతులను, ధనవంతులను చేయుము.

4. (ప్రతిదిశల దశదశ ంరాట సంజ్ఞా ఇష్టకా ఉపదధాతి. ప్రతివైపు పదిపది చొప్పున ంరాటములను ఇటుకలను చేర్చును.)

ఇష్టకా! సకల ప్రాణుల రాకపోకల ఈ భూలోకమే ఏవ భందస్సు. నీవు ఏవ భందస్వరూపపు. నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! ప్రభామండలమున ంరాజిల్లు అంతరిక్షలోకమే 'వరివ' భందము నీవు 'వరివ' భందస్వరూపపు. నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! సకలమునకు సుఖకారకమగు ద్యులోకమే 'శంభూ' భందము. నీవు ఆ భందస్వరూపపు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! పరితమున ంరాజిల్లు దిశలే 'పరిభూ' భందము. నీవు ఆ భందస్వరూపపు. నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! తనరసమున శరీరమున నిలుపు అన్నమే 'అచ్చ' భందము. ఆ భందోరూపవగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! ప్రజాపతియే మనశ్చందము. ఆ 'భందో' రూపవగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! సర్వజగములను వ్యాపించిన సూర్యుడే 'వ్యచ' భందము. ఆ భందోరూపవగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! శరీరమును నిలుపు ప్రాణమే 'సింధు' భందము. ఆ భందో రూపవగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! మనసే 'సముద్ర' భందము. ఆ భందోరూపవగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! నాలుకనుండి వెలువడు 'వాక్కు' 'సరిర' భందము. ఆ భందోరూపవగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! ప్రాణమే 'కకుప్' భందము. ఆ భందోరూపవగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! త్రాగిన నీటిని మూడు ంధములుగా ధరించు ఉదానమే 'త్రికతుప్' భందము. ఆ భందోరూపవగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! వేదత్రయియే 'కావ్య' భందస్సు. ఆ భందోరూపవగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! వంకర నడకల జలమే 'అంకుష్' ఛందము. ఆ ఛందో రూపవగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! క్షయరహితమగు ద్యులోకమే 'అక్షరపంక్తి' ఛందము. ఆ ఛందోరూపవగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! ఈభూలోకమే 'పదపంక్తి' ఛందము. ఆ ఛందోరూపవగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! వస్తువుల స్తారయుక్త దిశలే 'స్తారపంక్తి' ఛందము. తచ్చందోరూపవగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! తీవ్రజ్వాలల సూర్యుడే 'క్షురోభ్రజ' ఛందము. తచ్చందో రూపమగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

5. అన్నమే ఆచ్యచ్ఛందము. అన్నమే ప్రచ్ఛచ్ఛందము. రాత్రియే సంమచ్ఛచ్ఛందము. పగలే ంయచ్ఛందము. ద్యులోకము బృహచ్ఛందము. భూమండలమే రథస్తరచ్ఛందము. వాయువు నికాయచ్ఛందము. అంతరిక్షమే ంధచ్ఛందము. అన్నమే గిరశ్చందము. అగ్నియే భ్రజశ్చందము. వాక్కు సంస్తుప్ - అనుష్టుప్ ఛందము. పృథ్వియే ఏవశ్చందము. అంతరిక్షము బరివశ్చందము. అన్నమే వయశ్చందము. జఠరాగ్నియే వయస్కృచ్ఛందము. భూతలమే ంశాలచ్ఛందము. అంతరిక్షము ఛదిశ్చందము. ఆదిత్యుడే దురోహణశ్చందము. పంక్తియే తంద్రచ్ఛందము. జలమే అంకాంకచ్ఛందము.

ఇష్టకా! తత్స్వరూపవగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

6. (సర్వదిక్కు స్తోమభాగా సంజ్ఞాఇష్టకా ఉపదధాతి - నలుదిక్కులందు స్తోమభాగమను ఇటుకలను పేర్చును)

ఇష్టకా! తేజోవృద్ధిచేయు ద్వారా సత్యము కొరకని వేదియందు చేర్చబడినావు. సత్యమును కాపాడుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా ధర్మము కొరకు చేర్చబడినావు. ధర్మమును కాపాడుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా ద్యులోకము కొరకు చేర్చబడినావు. ద్యులోకమును కాపాడుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా అంతరిక్షము కొరకు చేర్చబడినావు. అంతరిక్షమును కాపాడుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా పృథ్వి కొరకు చేర్చబడినావు. పృథ్విని కాపాడుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా సృష్టి కొరకు చేర్చబడినావు. సృష్టిని కాపాడుము.

ఇష్టకా! దినము కొరకు చేర్చబడినావు. దినమును కాపాడుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా రాత్రి కొరకు చేర్చబడినావు. రాత్రిని కాపాడుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా వసువుల కొరకు చేర్చబడినావు. వసువులను కాపాడుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా ఆదిత్యుల కొరకు చేర్చబడినావు. ఆదిత్యులను కాపాడుము.

7. ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా గో - అశ్వధనము కొరకు చేర్చబడినావు. గో- అశ్వధనమును వర్ధిల్లచేయుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా శాస్త్రజ్ఞానము కొరకు చేర్చబడినావు. శాస్త్రజ్ఞానమును వర్ధిల్లచేయుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా ఓషధుల కొరకు చేర్చబడినావు. ఓషధులను వర్ధిల్లచేయుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా శరీరము కొరకు చేర్చబడినావు. శరీరమును వర్ధిల్లచేయుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా అధ్యయనము కొరకు చేర్చబడినావు. అధ్యయనమును వర్ధిల్లచేయుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా తేజస్సు కొరకు చేర్చబడినావు. తేజస్సును వర్ధిల్లచేయుము.

8. ఇష్టకా! నీవు అన్నస్వరూపవు. అన్నము కొరకు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను. నీవు

అనుపదస్వరూపవు. అనుపదము కొరకు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను. నీవు సంపత్

స్వరూపవు. సంపదకొరకు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను. నీవు తేజోస్వరూపవు. తేజస్సు కొరకు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

9. ఇష్టకా! నీవు 'త్రివృద్' స్వరూపవు. త్రివృద్ నియతము నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను. నీవు ప్రవృద్ స్వరూపవు. ప్రవృద్ కొరకు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను. నీవు ంవృద్ స్వరూపవు. ంవృద్ నియతము నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను. నీవు సువృద్ స్వరూపవు. సువృద్ నియతము నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను. నీవు 'అక్రమ్' స్వరూపవు. అక్రమ్ నియతము నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను. నీవు సంక్రమ్ స్వరూపవు. సంక్రమ్ నియతము నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను. నీవు ఉత్కృమ స్వరూపవు. ఉత్కృమము నియతము నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను. నీవు ఉత్కృన్తి స్వరూపవు. ఉత్కృన్తి నియతము నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! నీవు అధిపతివయ మాబల ంర్యములను వర్ధిల్లచేయుము.

10. (తూర్పును వదిలి ంగిలినమూడు దిశలందు 'నాకసద్' నామక ఇటుకలను కూర్చవలెను)

ఇటుకా! శోభనమనస్కవగు నీవు ప్రాచీదిశవు. నిన్ను పాలించు వారు వసువులు. శత్రువుచే ప్రయోగించబడిన శస్త్రాస్త్రముల నివారణ కర్త అగ్ని అగును. త్రివృత్సోమము నిన్ను పృథ్వి ంద నిలుపును. రథస్తరసామము నిన్ను అంతరిక్షమున నిలుపుము. సప్తప్రాణములు - ద్యులోకమును ంస్తరించినరీతి - నిన్ను దేవతలందు నిలుపవలెను. ధారకవాక్కు - అధిపతి మనసు నిన్ను నిలుపవలెను. ంరందరు ఐకమత్యమున నిన్ను యజమానిని స్వర్గలోకమున నిలుపవలెను.

11. ఇష్టకా! శోభన మనస్కవగు నీవు దక్షిణదిశవు. నిన్ను పాలించువారు రుద్ర గణములు. శత్రువుచే ప్రయోగించబడిన శస్త్రాస్త్రముల నివారణకర్త ఇంద్రుడగును. పంచదశ స్తోమము నిన్ను పృథ్వి ంద నిలుపును. నీ నిశ్చలత కొరకు 'వాయురగ్రేగా' ప్రఉగ ఉక్థము నిన్ను దృఢపరుచవలెను. బృహత్సామము నిన్ను అంతరిక్షమున నిలుపును. ప్రథమోత్పన్న ప్రాణము - ద్యులోకమును ంస్తరించిన రీతి - నిన్ను దేవతలందు నిలుపవలెను. ధారక వాక్కు - అధిపతి మనసు నిన్ను నిలుపవలెను. ంరందరు ఐకమత్యమున నిన్ను - యజమానిని స్వర్గ లోకమున నిలుపవలెను.

12. ఇష్టకా! శోభన మనస్కవగు నీవు పశ్చిమ దిశవు. నిన్ను పాలించువారు ఆదిత్యగణములు. శత్రువుచే ప్రయోగించబడిన శస్త్రాస్త్రములు నివారణ కర్త వరుణుడగును. సప్తదశస్తోమము నిన్ను పృథ్వి ంద నిలుపును. నీ నిశ్చలత కొరకు 'త్వారథం యథోవయే' ఉక్థశస్త్రము నిన్ను దృఢపరచును గాత. వైరాపసామము నిన్ను అంతరిక్షమున నిలుపును. ప్రథమోత్పన్నప్రాణము ద్యులోకమును ంస్తరించిన రీతి - నిన్ను దేవతలందు నిలుపవలెను. ధారకవాక్కు - అధిపతి మనసు నిన్ను నిలుపవలెను. ంరందరు ఐకమత్యమున నిన్ను - యజమానిని స్వర్గలోకమున నిలుపుదురు గాత.

13. ఇష్టకా! స్వయం ప్రకాశమానవగు నీవు ఉత్తరదిశవు. నిన్ను పాలించు అధిష్ఠాన దేవతలు మరుద్గణములు. శత్రువుచే ప్రయోగించబడిన శస్త్రముల నివారణకర్త సోముడగును. ఏకంశతోమము నిన్ను పృథ్వి ంద నిలుపును. నీ నిశ్చలత కొరకు "అభిత్యాశూరనోనుమః" నిష్కైవల్య శస్త్రము నిన్ను దృఢపరచవలెను. వైరాజ సామము నిన్ను అంతరిక్షమున నిలుపును. ప్రథమోత్పన్నప్రాణము - అధిపతి మనసు నిన్ను నిలుపవలెను. ంరందరు ఐకమత్యమున నిన్ను - యజమానిని స్వర్గలోకమున నిలుపవలెను.

14. ఇష్టకా! నీవు స్వరపాలన కర్త ఊర్ధ్వదిశవు. ంశ్వేదేవతలు నీకు అధిష్ఠాన దేవతలు. శత్రువుచే ప్రయోగించబడు శస్త్రాస్త్రముల నివారణ కర్త బృహస్పతి అగును. త్రిణవ - త్రయస్త్రింశతోమము నిన్ను పృథ్వి ంద నిలుపును. 'తత్సంతుర్వృణీమహే' ంశ్వేదేవ శస్త్రము మరియు 'వైశ్వానరాయ పృథుసాజసా' అగ్ని మారుత శస్త్రము నిన్ను దృఢపరచవలెను. ప్రథమోత్పన్న ప్రాణము - ద్యులోకమును ంస్తరించిన రీతి - నిన్ను

దేవతలందు నిలుపవలెను. ధారక వాక్కు - అధిపతి మనసు నిన్ను నిలుపవలెను. ంరందరు ఐకమత్యమున నిన్ను - యజమానిని స్వర్గలోకమున నిలుపుదురు గాత.

15. (నాకసద ఇటుకల ంద చత్వాలమృత్తువేసి ఆపై పంచచూడ ఇటుకలను యథాస్థానమున ఉంచవలెను.)

అగ్ని సమ్ముఖమున రగులునది. అగ్నియొక్క కేశములవంటి జ్వాలా కిరణములు సూర్యకిరణ సదృశములు. అగ్నియొక్క రథమును వహించుట యందు నిపుణుడగు రథగృత్సుడు, రథయుద్ధ కుశలుడు రథౌజుడు దేవసేనానియు గ్రామణియు అగుదురు. వారిరువురు వసంతఋతు సంబంధ ఫాల్గుణ - చైత్రములను రెండు మాసములు. దిక్, ఉపదిక్ రూపలగు పుంజికస్థల - క్రతుస్థల ఇరువురు అప్పరలు పరిచారికలు. దశనశీలలగు వ్యాఘ్రాది మృగములు అగ్నికి వజ్రాయుధములు. అగ్ని యొక్క పౌరుషేయ వధ - ఒకరినొకరు కొట్టుకొనుటయే - హననమగును.

ఇష్టకా! నీవు అంతటి అగ్ని స్వరూపవు. ఆ అగ్నికి - ఆ సేనాని, గ్రామణులకు - ఆ అప్పర పరిచారికలకు - ఆయుధాదులకు నిత్య నమస్కారములు. వారందరు మమ్ము సుఖవంతులను చేయవలెను. వారందరు మమ్ము రక్షించవలెను. మేము అహితము కోరు మానవులను మా అహితము కోరువారిని - ఈ అగ్ని మున్నగు వారినోటి కోరలందు ఇరికింతుము.

16. ఇయ్యది దక్షిణదిశలో అతిశయత్వమును ప్రాప్తించునట్టి వాయువు. అతని రథపు రథస్వనము వాయువునకు సేనాపతి యగును. రథము నందు ఆసీనుడై ంచిత్రరీతుల యుద్ధము చేయు రథ చిత్రుడు వాయువునకు గ్రామణియగును. మేనక, సహజన్యలు ఆ వాయువునకు అప్పరలు. యాతుధానుడు హేతి - రాక్షసుడు ప్రహేతి అగుదురు.

నమో అస్తుతే నో ంవస్తు తేనో మృడయస్తు తేయం ద్విష్కాయశ్చనో ద్వేష్టి తమేషాం జమ్భేదధ్యః - వారందరకు నమస్కారము. వారు మమ్ము రక్షించవలెను. మేము అహితము కోరువారిని, మాకు అహితము కోరువారిని నోటికోరలందు నలుపుదుము.

17. సూర్యుడు పశ్చిమమునకు సాగువాడు. సర్వత్రవ్యాపనశీలుడు. ంశ్వవాక్కు, రథప్రోతము ఇతని సేనాని. అసమ రథము ఇతని గ్రామణి. అనుష్ఠాచన్తి, ప్రష్ఠాచన్తి ఇతని అప్పరలు. వ్యాఘ్రము ఇతని హేతి. సర్పము ఇతని ప్రహేతి.

నమో అస్తుతే నో ంవస్తు తేనో మృడయస్తు తేయం ద్విష్కాయశ్చనో ద్వేష్టి తమేషాం జమ్భేదధ్యః

18. యజ్ఞం ఉత్తరదిశన ప్రసిద్ధి నొందినది. ధనము కొరకు ఆశ్రయించదగినది. గరుడుడు ఇతని సేనాని. అరిష్టనేయ ఇతని గ్రామణి. ంశ్వాచి, ఘృతాచులు ఇతని అప్పరలు. నీరు ఇతని హేతి యగును. వాతము ఇతని ప్రహేతి అగును.

**నమో అస్తుతే నో ంవన్తు తేనో మృడయన్తు తేయం ద్విష్కోయశ్చనో ద్వేష్టి తమేషాం
జమ్భేదధ్యః**

19. ఇతడు పర్జన్యడు, పైన - పైన ఉండువాడు. అట్లయ్య క్రిందకు వర్షము దింపువాడు. సేనజిత్తు ఇతని సేనాని. సుషేణుడు ఇతని గ్రామణి. ఊర్వశి, పూర్వచితి ఇతని అప్పరలు. వజ్రనిర్హోషము ఇతని హేతి. ంద్యత్తు ఇతని ప్రహేతి.

**నమో అస్తుతే నో ంవన్తు తేనో మృడయన్తు తేయం ద్విష్కోయశ్చనో ద్వేష్టి తమేషాం
జమ్భేదధ్యః**

20. ఇతడు అగ్ని. ద్యులోకమునకు శీర్షము వంటివాడు. ఎంతో మహత్తు కలవాడు. పృథ్వికి స్వాం. జలముల కారణముగా మేఘములను కలిగించువాడు.

21. ఇతడు అగ్ని. శత సహస్రమూల్యక అన్నములకు నాథుడు. ధనములకు శీర్షము. క్రాంతదర్శి.

22. అగ్ని! అథర్వర్షి సకల ఋత్విజాలందు శ్రేష్ఠుడు. అతడు నిన్ను సర్వప్రథమముగా కమలపత్రము ంద మధించినాడు.

23. (పూర్వదిశి రేతః సిగ్వేలాయాం త్రిష్టుప్ సంజ్ఞా ఇష్టకా ఉపదధాతి. తూర్పుదిక్కున రేతః సిగ్వేలయందు త్రిష్టుప్నామక ఇటుకలను పేర్చును)

అగ్ని! నీవు హవ్యవాహన జ్వాలలను ప్రకటించినపుడు యజ్ఞములకు నేతవగుదువు. యజ్ఞఫలస్వరూప వర్షమునకు నేతవగుదువు. వాయువునకు శుభంకరములగు అశ్వములు నియతములు. నీవు వానితో కూడినపుడు వర్షమును ధరించివాడవగుదువు. ద్యులోకమున సూర్యుని నిలిపిన వాడవగుదువు.

24. ఉష ఉదయించిన రీతి సంధలతో కూడిన అగ్ని ప్రజ్వరిల్లుచున్నది. వత్సము గోవు కొరకు వలె జనులు నిరీక్షించుచున్నారు. సమర్థమగు పక్షి ఉదయమున రెక్కలుచాచి ఆహారము కొరకు ఆకాశమున వ్యాపించిన రీతి - ప్రజ్వలిత అగ్ని కిరణములు ఆకాశమునకు ఎగిరి వ్యాపించుచున్నది.

25. అగ్ని క్రాంతదర్శి. యజ్ఞయోగ్యుడు. శ్రేష్ఠుడు. ఉద్ధాతలమగు మేము వందన వాక్యములు

పలుకుచున్నాము. బహుగమనశీల సూర్యకిరణములు ద్యులోకమున సంగతలైనట్లు - హోతలు పావన వచనములచే అన్నమును అగ్నికి సంగతము చేయుచున్నారు - హోమము

చేయుచున్నారు.

26. (జగతీచ్ఛందములను మూడు ఇటుకలను పేర్చవలెను)

అగ్నిదేవతల ఆహ్వాత. అత్యంత యజనశీలుడు. యజ్ఞములందు ఎంతో ప్రశంసనీయుడు. అట్టి ఆహవనీయాగ్నిని అగ్న్యధానము చేయు ఋత్విజులు ప్రతిష్ఠించినారు. ఈ అగ్నినే భృగుగణములు పుత్ర పౌత్రాదులు సహితులై పూర్వము ప్రతిష్ఠించినారు.

27. అగ్ని భక్తులగు యజమానులను రక్షించువాడు. యజ్ఞములందు జాగరశీలుడు. బలశాలి. ఘృతములను జ్వాలారూపముఖమున ధరించువాడు. పావకుడు. అగ్ని యజ్ఞం నింతము వర్ధిల్లుచున్నాడు. ఋత్విజులకు శుభములు కలిగించుటకుగాను అగ్ని ద్యులోకమునంటు తన వెలుగుచే ప్రకాశించుచున్నాడు.

28. అగ్ని! నీవు పారిపోయి గహన జలమున దాగినావు. అప్పుడు అంగిర ఋషులే నిన్ను అందుకున్నారు. నీవు మరల పారిపోయి కర్రలందు దాగినావు. అప్పుడు సహితము అంగిరులే

నిన్ను సాధించినారు. బలముగా మధించుట వలన సహితము నీవు అవతరింతువు. అందుకే అంగిరులు నిన్ను 'బలపుత్రుడు' అన్నారు.

29. **త్రిస్తోంసుష్టువ్ సంజ్ఞేష్టకాః ప్రాజ్ఞాఖ ఉపదధాతి** - అనుష్టుప్ పేరుగల ఇటుకలను తుర్పున పేర్చవలెను.

అగ్ని మానవులకు పూజ్యుడు. జలములనేత బలయుతుడు. ఋత్విజులత్రులారా! అగ్ని కొరకు హంస్సులు - పంచదశ ప్రభృతి స్తోమములు - సమర్పించండి.

30. అగ్ని! సేచన సమర్థా! స్వాహ! నీవు యజమానికి సమస్త సత్ఫలితములను సమకూర్చుము. నీవు ఉత్తర వేది యందు ప్రజ్వలితుడగు వాడవు. మాకు బహుంధ ధనములను అందించుము.

31. ఎంతో కీర్తి గల అగ్ని! నీవు బహుజన ప్రియుడవు. జ్వాలా కేశి. ఋత్విక్కులు, యజమానులు దేవతలకు హం అందించమని కోరుచు నిన్ను ఆహ్వానింతురు.

32. ఋత్విక్, యజమానులారా! నేను బ్రహ్మను హంస్సులు అందుకున్నాను. జలములకు పౌత్రుడు, చైతన్యవంతుడు, శ్రామరహితుడు, యజ్ఞవంతుడు, శ్వేదూత, అమృతస్వరూపుడగు అగ్నిని ఆహ్వానించుచున్నాను.

33. అగ్ని శ్వేదూత. అమృతమయుడు. శ్వేదూత మమృతం. అగ్ని లోకములన్నింటికి అన్నము సమకూర్చగల సమర్థుడు. అతడు రక్తవర్ణములగు తన రెండు అశ్వములను రథమున కూర్చును. ఆ రథమునధిరోహించిన అగ్ని ఆహుతులు అందుకొనుటకు గాను త్వరత్వరగా ంచ్చేయును.

34. సమ్యగాహుత అగ్ని యజ్ఞస్థానమునకు ఉరుకులు పెట్టును. సదుద్రవత్వాహుతః
ఎచట

బ్రహ్మాది ఋతువులు ఉందురో, ఎచట యజ్ఞం జరుగుచుండునో, ఎచట ంధ యజ్ఞకర్మలు
పూర్తి అగునో, ఎచట సంపన్న యజమానికి దేవధనమగు హంస్సుచేరునో, ఆ
యజ్ఞస్థానమునకు

అగ్ని పరుగులిడును.

35. అగ్నిదేవా! నీవు జ్వాలాముఖిం. సంధలస్వాం. ధనస్వరూపుడవు. క్రాంతదర్శిం.
ప్రశంసనీయుడవు. మా ఆహుతులందుకొనుము. మాకు ధనములు ప్రసాదించుము.

37. అగ్ని! నీవు శోభాయమానుడవు. వాడికోరల వాడవు. రాక్షసనాశకుడవు. రాత్రింబవళ్లు
రాక్షసులనుదగ్ధము చేయుము.

38. కుండమునందలి అగ్ని! ఆహ్వానించబడిన నీవు శుభంకరుడవగుము. నీవు అందించు
ధనము శుభంకరము కావలెను. అగ్ని కొరకు చేయు యజ్ఞం శుభంకరము కావలెను. అగ్ని
కొరకు మేము సముపార్జించు స్తుతులు, ప్రశస్తలు శుభంకరములు అగును గాత.

39. అగ్ని! జనులు నిన్ను కీర్తించుటలు శుభంకరములు కావలెను. నీవు యుద్ధములందు
శత్రువులను నాశనము చేయువాడవు. అట్టి దృఢమనస్కుడవై వృత్రనాశనముకు
పూనుకొనుము.

40. అగ్ని! నీవు శత్రుంజయ వ్రతుడవు. ఆ దీక్షతోనే మా ఏద ఎక్కుపెట్టిన - బలశాలి -
శత్రువు బాణములను పడగొట్టుము. మమ్ము సముచిత మార్గముల ధనమును ఆర్జించునట్లు
చేయుము.

41. (దక్షిణ దిశన పంక్తిసామక మూడు ఇటుకలను పేర్చవలెను)

ఎవడు ధనస్వరూపుడో, ఎవని హోమము కొరకు గోవులు పాలిచ్చుటకు ఇంటికి వచ్చునో,
శీఘ్రగాయ అశ్వములు ఇంటికి తిరిగి వచ్చునో, నిరంతరము సంచరించు అశ్వములు
సహితము ఇంటికి తిరిగి వచ్చునో, అట్టివానిని మాత్రమే అగ్నిగా భాంతుము. అగ్ని!
స్తోతలకు వర్షము, అన్నము కలిగించుము.

42. ఏ అగ్ని ధనస్వరూపుడగునో, ఎవని కొరకు గోవులు, వడిగల గుర్రములు గృహమునకు
చేరునో, ఎవని కొరకు సత్కుల సంజాత ఋత్విక్కులు యజమాని ఇంటికి చేరుదురో, అట్టి
అగ్నినే మేము సంస్తుతింతుము. అగ్ని స్తోతలకు వర్షము అన్నము కలిగించుము.

43. ఆహ్లాదకారక అగ్ని! నీ నోటికి ఘృతాహుతులు అందుకొనుటకు శిశువు మాతృ
స్తనమును అందుకొనుటకు వలె - చేతుల వంటి రెండు జాహువులను ఆశ్రయింతువు.

బలముల స్వామీ! మా యజ్ఞములందు ప్రసన్నుడవగుము. మాకు ధనధాన్యములు సమకూర్చుము. అగ్నీ! స్తోత్రలకు వర్షము, అన్నము కలిగించుము.

44. (ఉత్తరదిశన పదపంక్తి పేరిటి మూడు ఇటుకలను పేర్చవలెను)

అశ్వమేధయజ్ఞమున అశ్వమును స్తుతులచే అధిక మేధ్యము చేసి మనసునందలి సంకల్పములను సమృద్ధము చేయుదురు. అగ్నీ! అట్లే మేము నిన్ను సంస్తుతించి ధనధాన్యములను మరింత వృద్ధిచెందించుకొందుము.

45. అగ్నీ! ప్రసన్నుడవగుము. రథసారథి కోరిన చోటునకు చేర్చినట్లు - ఫలమునిచ్చునదియు, స్వర్గాది సాధకమును అగు మహాయజ్ఞ నిర్వాహకుడవు అగుము.

46. హే అగ్నీ! మా స్తుతులను ంనుము. ంక్కిలి ప్రసన్నుడవగుము. ఉదయించుచున్న సూర్యుడు అందరకు అనుకూలుడు అయినట్లు - నీ యొక్క పరిపూర్ణ ముఖమున మాకు అనుకూలుడవు అగుము.

47. దేవతల ఆహ్వాత - దాత - వాసహేతువు - జలపుత్ర - జాతజ్ఞాన - బ్రాహ్మణసమ - జాతప్రజ్ఞాని మాత్రమే నేను అగ్నిగాభాంతును. అట్టి అగ్ని సుయజ్ఞాడు. ద్యోతమానుడు. ఊర్ధ్వముఖ జ్వాలలవాడు. హోమములందు దేవతల కందించు ఘృతమున అందుకొనువాడు

అగును.

48. (మూడు ద్విపద ఇటుకలను పేర్చవలెను)

అగ్నీ! నీవు నిత్యము మాకు దగ్గరి వాడవుగుము. రక్షకుడవు - శుభంకరుడవు - గృహస్వరూపుడవు అగుము. ధనమునందించుట వలన కీర్తిశాలి అగ్ని వాసహేతువగుచున్నాడు.

అగ్నీ! మాకు అనుకూలుడవు అగుము. మాకు అత్యంత దీప్యమాన ధనమున ప్రసాదించుము. ంత్రులకు ధనప్రాప్తి కలుగుటకుగాను దేదీప్యమానుడవగు నిన్ను సంస్తుతించుచున్నాము.

49. మునులు ఏకాగ్రచిత్తులైనారు. తపమాచరించినారు. అగ్నిని ప్రజ్వలితుని చేసినారు. యజనము చేసినారు. స్వర్గమునకు చేరినారు. యజ్ఞమును పరిపూర్ణము చేసినారు. ఆ ంధముగనే నేను - యజమానిని ఏకాగ్రచిత్తుడనగుదును. ఏ అగ్నిని మేధావులు యజనీయము అన్నారో - అట్టి అగ్నిని స్వర్గము కొరకు ఆధానము చేయుదును.

50. పుణ్యముద్వారా లభించునదియు ప్రకాశమానమగు ద్యులోకమున కన్న మూడవ అంతరమున ఉన్నదియునగు స్వర్గమును స్వీకరించుచు, మేము మా సోదరులు, పుత్రులు, ధనము, భార్య సహితులమై అగ్నికి పరిచర్యలు చేయుదుము.

51. అగ్ని ముల్లోకములను భరించువాడు. శ్రేష్ఠజనులకు స్వామి. తన ఉపాసకులను గుర్తించువాడు. అతని ఆ అగ్ని చయన స్థానమున ఆరూఢుడు అయినాడు. వేది మధ్యనున్న ఆ అగ్ని ప్రజ్వరిల్లుచున్నాడు. మా పై సేనాసహితులై దండెత్తికోరు శత్రువులను అగ్ని కాలి కిందవేసి నలిపివేయవలెను.

52. ిరతముడు - అన్నదాత - అనేకదాతయగు అగ్ని ప్రమాదరహితుడై వెలుంగును గాత. అగ్ని! నీవు ముల్లోకములందు ప్రకాశించువాడవు. దివ్యస్థానములకు చేరుము.

53. యజమాన - ఋత్విక్కులారా! అగ్నిని సముపార్జించండి. అగ్నికి అనుకూలురై సాగండి.

అగ్ని! నివు దేవతలను చేరుకొనవలసిన మార్గములను ఏర్పరచుము. మాట తడబడి, మనసు నిలకడ లేని తల్లి దండ్రులకు యౌవనము ప్రసాదించిన ఋషులు నిన్నే ఈ యజ్ఞసూత్రమున ంస్తారపరచినారు.

54. అగ్నిదేవా! నీవు ప్రజ్వలితుడవు అగుము. యజమానిని అప్రమత్తుని చేయుము. ఈ యజమానికి ఇష్టఫల ప్రాప్తి కలిగించుము.

ంశ్వదేవతలారా! ఈ యజమాని కల్మషములేని మనసువాడు. ద్యులోకరూప సమస్థానమున ఇతనిని చిరకాలము ఉండునట్లు చేయండి.

55. అగ్ని! నీవు సర్వసమర్థుడవు. సహస్రదక్షిణ యజ్ఞమును పూర్తి చేయగలవాడవు. సర్వస్వదక్షిణ యజ్ఞమును పూర్తిచేయగలవాడవు. ఆ సామర్థ్యముననే స్వర్గమున దేవతల మధ్యకు చేరుటకు - ఈ యజ్ఞ భారమును వహింపుము.

56. అగ్ని! ఇది నీ యొక్క ఋతుప్రాప్త జన్మభూమి. ఇచటనే నీవు అవతరింతువు.

ప్రకాశింతువు. నీ జన్మ భూమిని ఎరుగుము. ఈ వేది ంద స్థానము గ్రహించుము. గో-

అశ్వమయమగు మా సంపదను వర్ధిల్లచేయుము.

57. (ంశ్వజ్యోతి ఇటుకల ంద యజమాని చేసిన ంశ్వజ్యోతి ఇటుకలను పేర్చవలెను)

58. పరమేష్ఠి, ప్రజాపతి ఇష్టకా! నీవు జ్యోతిష్మతి ఇష్టకను సంపూర్ణ ప్రాణ, అపాన, వ్యానము నియత్రము - ద్యులోకపు ఉత్తమ స్థానమున స్థాపించుము. నీవు మాకు ంశ్వజ్యోతిని ప్రసాదించుము ంశ్వంజ్యోతిం ప్రయచ్ఛ.

ఇష్టకా! సూర్యుడు నీకు అధిష్ఠాన దేవతయగును. అతనిచే అనుజ్ఞాతవై - పూర్వము అంగిరుల కుండమున ధ్రువపడిన రీతి ఈ యజ్ఞ కుండమున స్థిరపడుము.

59. (లోకమ్పూణ ఇటుకను మరల పేర్చవలెను)

లోకమ్ముణ ఇష్టకా! నీవు ఈ కుండమునందలి అవశిష్ట స్థానములు ఎచట ఉన్నను వానిని పూడ్చుము. రంధ్రాదులు ఎచట ఉన్నను వానిని పూడ్చుము. తదుపరి ఈకుండమునందు స్థిరముగా నిలుపుము. ఇంద్ర అగ్ని బృహస్పతులు నిన్ను ఈవేదియందు స్థాపించినారు.

60. వార్షిక సోమయాగము దేవతల జన్మభూతము. ఈ యజమాని యజ్ఞము చేయుచున్నాడు. అందలి త్రిసవనసోమరసము జలయుక్తము, అన్నయశ్రితము చేయబడుచున్నది.

61. ఇంద్రుడు రథికులందు అత్యంత ిరుడు. అన్నదాతలందు శ్రేష్ఠుడు. సముద్రమందటి గంభీర హృదయుడు. ఆ ఇంద్రునే సమస్తస్తుతులు వర్ధిల్లచేయును.

62. (స్వయమాత్మణ్ణమును రెండు ఇటుకలను పేర్చి, వాని మధ్య ంరిగిన ఇటుకను చేర్చవలెను)

ఈ అగ్ని కర్రయందు పుట్టినపుడు గుర్రము గ్రాసము నందుకొని సకిలించినట్లు, సుయి స్వీ మని ధ్వనిచేయును. పిదప గాలి అనుకూలము కాగా జ్వాలసాగును.

అగ్నీ! అప్పుడు నీగమన మార్గము నల్లనిదగుట నిశ్చయము. పొగసాగుట నిశ్చయము.

63. (మరొక స్వయమాత్మణ్ణ ఇటుకను పేర్చవలెను)

సూర్యుడు జగత్పాలకుడు , దేదీప్యమానుడు. ఇది సూర్యునకు ఆశ్రయభూతమగు నివాసస్థానము. రశ్మియుక్త భాసమానమగు ఇటుకను ఇచ్చట చేర్చుచున్నాను. ఇష్టకా! నీవు ద్యులోకమును, పృథ్విని, అంతరిక్షమును భాసింపచేయుదానవు.

64. ఇష్టకా! పరమేష్ఠి ప్రజాపతియే నిన్ను సావకాశమును, ంస్తారశీలమునగు ద్యులోకపు ఉత్తమస్థానమున స్థాపించును గాత. నీవు మాకు ద్యులోక ప్రాప్తి కలిగించుము. ద్యులోకమును దృఢపరచుము. సమస్త ప్రాణ, అపాన, వ్యాన, ఉదానముల కొరకు ద్యులోకమును హింసించ కుండుము. మహా కళ్యాణపరంపరల ఛాయయందును - శాంతి సహితముగను సూర్యుడు నిన్ను రక్షించును గావుత. నీవు సూర్యునిచే అనుజ్ఞాతవై - పూర్వము అంగిరుల కుండమునందువలె - మా ఈ కుండమున ద్రువపడుము.

65. (అగ్నింప్రోక్షతి - అగ్నిని ప్రోక్షించవలెను)

వేదికా! నీవు సహస్ర ఇష్టక యుక్తవు. సహస్ర ఇష్టక ప్రతినిధి. సహస్ర తుల్యవు.

సహస్రమూల్యవు. సహస్ర ఫలప్రదాతవు. నేను నిన్ను ప్రోక్షించుచున్నాను.

సహస్రస్య ప్రమాసి సహస్రస్య ప్రతిమసి సహస్రస్యోన్మాసి సహస్రో సి సహస్రాయ త్వా

దాశరథి రంగాచార్య ంరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

పంచరూచితిని గూర్చిన పదిహేనవ అధ్యాయము సమాప్తము.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

అధారం స్వర్ణ ంద్యానాం హయగ్రీవ ముపాస్మహే ॥

పదహారవ అధ్యాయము

1. నమస్తే రుద్ర మన్యవ ఉతో త ఇషవే నమః ।

బాహుభ్యాముత తే నమః

(శతరుద్రీయ హోమమంత్రములు చెప్పుచున్నాడు)

రుద్రదేవా! నీ రౌద్రమునకు వందనము. ఎక్కు పెట్టిన నీ బాణమునకు వందనము. నీ బాహువులకు వందనము.

2. రుద్రదేవా! నీ దేహము శుభప్రదము. ఘోరపాపనాశని. అత్యంత శాంతిప్రదము. సర్వతనివాసివగు నీవు నీ శాంతదృక్కులచే మమ్ము కావుము.

3. గిరీశా! నీవు బాణము పట్టినావు. దానిని శాంతింపచేయుము. గిరిత్రాతా! ఆ బాణమున మానవునిగాని జంగమమును గాని హింసించకుము.

4. గిరీశా! మేము నీకు అభిముఖులమై శాంతి కారక స్తవములచే నిన్ను నుతించుచున్నాము. ఈ లోకములను రోగరహితములను చేయుము. ప్రసన్నులను చేయుము.

5. రుద్రుడు అందరకు ప్రధానుడు. దేవలోకమునకు ఏకమాత్ర భిషక్కు. అధివక్త. రుద్రదేవా! సకల సర్పములను స్తంభింపచేయుము. సకల రాక్షసులను జడీభూతులను చేయుము. వారిని అథోముఖముగ పారవేయుము.

6. ఈ శివుడు సూర్యరూప తామ్రవర్ణుడు. రక్తవర్ణుడు. బభ్రువర్ణుడు. ఈ రుద్రాంశమున వేల రుద్రచరులు సమస్త దిశలందున్నారు. వారి క్రోధము శుంఛవలెనని ప్రార్థించుచున్నాము.

7. రుద్రుడు నీలకంఠుడు. ంశిష్టరూపుడు. రక్తాభుడు. అతడు మెల్లమెల్లగా ముందుకు జరుగుచున్నాడు. అతనిని సాధారణ గోపాలురు చూచుచున్నారు. నీరు తెచ్చు దాసీజనులు చూచుచున్నారు. మాచే సహితము భయపూర్వకముగ చూడబడునట్టివాడు మమ్ము సుఖవంతులను చేయవలెను.

8. నీలకంఠునకు నమః. సహస్రాక్షునకు నమః. సేచన సమర్థునకు నమః. అతడు కాక

రుద్రగణములున్న. వానికి సహితము నమస్కరించుచున్నాను.

9. రుద్రదేవా! నీ ధనుస్సు ఉన్నదికదా! దానిరెండు కొనలకు కట్టిన నారిని ంప్పివేయుము. నీ చేతికి తీసుకున్న బాణమున్నదే ! దానిని దూరముగ పారవేయుము.

10. కపర్దియొక్క ధనుస్సు జ్యారహితమైనది. అతడు శల్యరహిత ధనుర్దారి అయినాడు. అతని శరములన్నియు నిష్ఫలములైన. అతని తూణీరము సహితము రిక్తమైనది.

11. అత్యంత సేచన సమర్థరుద్ర దేవా! నీ చేతులందు ధనుస్సున్నది. బాణములున్న. అం మమ్ము రోగరహితులను చేయవలెను. నీవు మమ్ము పాలించవలెను.

12. రుద్రదేవా! నీవు ధరించిన ధనుర్బాణములు మమ్ము సర్వదిశలందు రక్షించును గాత. ఇప్పుడు నీ వద్ద నున్న శరీరములు నిండిన తూణీరమును, మాకు దూరముగా ఉండుచోట ఉంచుము.

13. సహస్రాక్ష, శతతూణీర రుద్రా! మాకు కృపాళుడవగుము. బిగించిన నీ ధనుస్సును సడలించుము. శరముల మొనలను వదిలించుము.

14. ఎక్కు పెట్టని నీ ఆయుధమునకు నమస్కారము. నీ ఉభయ బాహువులకు నమస్కారము. నీ ధనురాయుధమునకు నమస్కారము.

15. రుద్రదేవా! మాకు సంబంధించిన మహామహులను హింసించకుము. ఏ శిశువునైనను. హింసించకుము. గర్భాదానము చేయు యువకులను హింసించకుము. గర్భమునందలి శిశువును హింసించకుము. మా తండ్రిని హింసించకుము. తల్లిని హింసించకుము. ప్రియములగు మా దేహములను హింసించకుము.

16. రుద్రదేవా! నీవు - మా పౌత్రుల, పుత్రుల, ఆయువు, గోవులు, అశ్వములు ంషయమున మాటిమాటికి క్రోధము వహించకుము. క్రోధలగు మా ంరులను బాధించకుము. మేము హంరుక్తులమై సదా నిన్ను ఆహ్వానించుచుందుము.

17. బంగారు బాహువుల సేనానిగల రుద్రునకు నమస్కారము. దిశలస్వాం రుద్రునకు నమస్కారము. పచ్చ పచ్చని ఆకులకేశములు గల వృక్షములకు నమస్కారము. పశుపాలకునకు నమస్కారము. లేతగరిక వంటి పీతవర్ణ తేజస్వి రుద్రునకు నమస్కారము. మార్గరక్షకుడగు రుద్రునకు నమస్కారము. నీలకేశి, జరారహిత, యజ్ఞోపంతధారి, గుణవంతులగు మానవుల ప్రభువగు రుద్రునకు నమస్కారము.

18. బభ్రువర్ణ రుద్రునకు నమస్కారము. శత్రువును వధించు రుద్రునకు నమస్కారము. అన్నములస్వాంకి నమస్కారము. భవుని ఆయుధమునకు నమస్కారము. సకల చరాచర ప్రాణుల అధిపతికి నమస్కారము. ఆతతాయి రుద్రునకు నమస్కారము. కేదార రక్షకునకు

నమస్కారము. అహంతయు, జీవనచాలకుడగు రుద్రునకు నమస్కారము. అరణ్యస్వామికి నమస్కారము.

19. లోహిత వర్ణునకు నమః. స్థపతికి నమః. వృక్షస్వామికి నమః. భూమండల స్త్రావకునకు నమః. ధనకర్తకునమః. ఆ ఓషధస్వామికి నమః. మంత్రి, వణిక్కు, లతాగుల్మది రక్షకునకు నమ. తుముల ధ్వనికారికి నమః. ఆక్రందనకారికి నమధనుస్సులు. పదాతి సేనానాయక రుద్రునకు మా నమస్సులు.

20. ఆకర్ణాంతము లాగిన ధనస్సుతో యుద్ధములకు పరుగులిడు రుద్రునకు వందనము. సాత్వికులను, శరణాగతులను పాలించు రుద్రునకు వందనము. శత్రువులను పరాభంచు రుద్రునకు వందనము. వేదనశీల, ందారిణీసేవల స్వామికి వందనము. ంహంగధారికి వందనము. మహామహునకు వందనము. చోరపాలకునకు వందనము. దోపిడిదారి బందిపోట్లకు వందనము. అడవుల స్వామి రుద్రునకు మా వందనము.

21. వంచక, పరివంచక, చోరుల స్వామి రుద్రునకు వందనము. ఖడ్గదారి, బాణవంత రుద్రునకు వందనము. ఆయుధారి, బాణధారి, హింసేచ్ఛక దొంగల, దోపిడి దారుల పాలక రుద్రునకు వందనము. ఆయుధధారుల, రాత్రించరుల, దేహకాముల స్వామి రుద్రునకు వందనము.

22. తలపాగలవారు, కొండలందు తిరుగువారు, క్షేత్ర గృహాదులు అపహరించు వారి ప్రభువు రుద్రునకు నమస్కారము. ధనుర్ధార, బాణధార రుద్రులకు నమస్కారము. ధనస్సునకు జ్యాను ఎక్కుపెట్టునట్టియు, బాణము సంధించునట్టియు రుద్రులకు నమస్కారము. ధనస్సులాగువారును, శరములను ండుచువారును అగు రుద్రులకు నమస్కారము.

23. శరముల సంధించునట్టి, బాణములు ండుచునట్టి రుద్రులకు నమః. నిద్రించువారును, మేల్కొనువారును అగు రుద్రులకు నమః. పడుకున్నట్టియు, కూర్చున్నట్టియు రుద్రునకునమః. నిలిచి నట్టియు, పరిగెత్తునట్టియు రుద్రునకు నమః.

24. సభలకు దండము. సభాపతులకు దండము. అశ్వములకు దండము. అశ్వస్వాములకు దండము. ంరులైపోరు సేనలకు దండము. ంధ రూపముల వేధించు సేనలకు దండము. ఉత్కృష్ట సేంకల యుక్త బ్రాహ్మ మున్నగు మాతృకలకు దండము. బాధించుసామర్థ్యము గల దుర్గ మున్నగు మాతృకలకు దండము.

25. గణములకు నమోనమః. గణపతులకు నమోనమః. ంధజాతుల సంఘములకు నమోనమః. ఈ సంఘముల అధిపతులకు నమోనమః. లంపటులకు నమోనమః. లంపటుల అధిపతులకు నమోనమః. జడల, కొప్పుల ంరూపులకు నమోనమః. హయవదన, హయగ్రీవ ప్రభృతి ంశ్వరూపగణములకు నమోనమః.

26. సేనలకు నమస్సులు. సేనాపతులకు నమస్సులు. రథారూఢులకు నమస్సులు.
రథహీనులకు నమస్సులు. రథ అధిష్ఠాతలకు నమస్సులు. రథపు అశ్వచాలకులకు
నమస్సులు. మహాంరులకు నమస్సులు. ంరపుత్రులకు నమస్సులు

27. వడ్రంగులకు నమోవాకములు. రథములు చేయువారికి నమోవాకములు. కుమ్మరులకు
నమోవాకములు. కమ్మరులకు నమోవాకములు. నిషాదులకు నమోవాకములు. వ్యాధులకు
నమోవాకములు. వేటకుక్కలకు నమోవాకములు. వేటకుక్కల యజమానులకు
నమోవాకములు.

28. కుక్కలకు నమస్కారము. కుక్కలస్వాములగు కిరాతాదులకు నమస్కారము. రుద్రునకు
నమస్కారము. శర్వునకు నమస్కారము. పశుపతికి నమస్కారము. నీలకంఠునకు
నమస్కారము. శిత కంఠునకు నమస్కారము.

29. జటాజూటధారి శివునకు వందనము. బోడిగుండు రుద్రునకు నమస్కారము.
సహస్రాక్షరుద్రునకు వందనము. బహుధనుర్ధారి శివునకు వందనము. గిరిశయన శివునకు
వందనము. శిపి ంష్ఠ శివునకు వందనము. అత్యంత సేక్త, బాణయుక్త శివునకు వందనము.

30. అల్పశరీర రుద్రునకు దండము. వామనరుద్రునకు దండము. మహారుద్రునకు దండము.
వృద్ధరుద్రునకు దండము. అనుభవ రుద్రునకు దండము. అగ్రునకు దండము. ప్రధాన
పురుషునకు దండము.

31. జగద్వ్యాప్తునకు నమః. గతిశీలునకు నమః . క్షిప్రకారికి నమః. జలప్రవాహికి నమః.
తరంగయుక్తునకు నమః స్థిరజల వంతునకు నమః. నదులందు పుట్టిన వారికి నమః .
ద్వీపసంభవులకు నమః.

32. పెద్దలకు నమస్సు. చిన్నలకు నమస్సు. పూర్వజులకు నమస్సు. పుట్టనున్న వారికి
నమస్సు. మధ్యములకు నమస్సు. అప్రగల్బులకు నమస్సు. జఘన్యులకు నిమ్నస్థులకు
నమస్సు.

33. గంధర్వలోకమున పుట్టిన వారికి నమోనమః అభిచార ఉత్పన్నులకు నమోనమః .
పాపులను శిక్షించు వానికి నమోనమః. కుశలోత్పన్నులకు నమోనమః . శ్లోకయోగ్యులకు
నమోనమః వైరాగ్య సంబంధులకు నమోనమః. క్షేత్రములందు ఫలించు ధాన్యాదులకు
నమః. కుప్పలందు పుట్టువానికి నమోనమః.

34. అరణ్య ఉత్పత్తులకు నమోవాకము. వృక్షగుల్మాదులందు పుట్టువానికి నమోవాకము.
శబ్ద, ప్రతి శబ్దరూపమునకు నమోవాకము. శీఘ్రగతి సేనలవారికి నమోవాకము. శీఘ్రరథికి
నమోవాకము. శూరునకు నమోనమః. శత్రుంభేదకునకు నమోనమః.

35. శిరస్తామ్రము గలవారికి నమస్కారము. కవచధారికి నమస్కారము. ఇనుప కచ్చడముల వారికి నమస్కారము. గజముపై వేయు ఇనుపకవచము వారికి నమస్కారము. ప్రసిద్ధిండునకు నమస్కారము. ప్రసిద్ధిసేనగల సేనాపతికి నమస్కారము. దుందభి శబ్దమునకు నమస్కారము. వాదన దండమునకు నమస్కారము.

36. ధృష్టునకు నమస్తే. ంమర్శక ంద్వాంసునకు నమస్తే. ఖడ్గధారికి నమస్తే. బాణధారికి నమస్తే.

తీక్ష్ణ శరవంతునకు నమస్తే. ఆయుధము పట్టిన ంరునకు నమస్తే. శోభన ఆయుధవంతునకు నమస్తే. శోభన ధనుష్పాణికి నమస్తే.

37. క్షుద్రమార్గముల వారికి నమః. ంశాల మార్గములవారికి నమః. కాలువలందు పుట్టువానికి నమః. పర్వతముల క్రింద మొలుచువానికి నమః. నదులందు మొలుచు వానికి నమః.

సరస్సులందు మొలుచువానికి నమః. తటాక ఉత్పన్నములకు నమః.

38. కూప ఉత్పన్నములకు వందనము. ఛాయ ఉత్పన్నములకు వందనము. ఎండలో పుట్టువానికి వందనము. మేఘ ఉత్పన్నములకు వందనము. ంద్యుదుత్పన్నములకు వందనము. వర్షోత్పన్నములకు వందనము. వర్షరహిత ఉత్పన్నములకు వందనము.

39. వాయుచక్ర ఉత్పన్నములకు దండము. ప్రళయ నిలయ రుద్రునకు దండము. గృహభూంలలో పుట్టిన వానికి దండము. గృహభూం పాలకునకు దండము. సోమమునకు దండము. రుద్రునకు దండము. తామ్రునకు దండము. అరుణునకు దండము. “నమః సోమాయచ రుద్రాయచ నమస్తామ్రాయ చారుణాయచ”

40. సుఖములు కలిగించు వారికి నమోవాకము. పశుపతికి నమోవాకము. ఉగ్రునకు నమోవాకము. భీమస్వభావునకు నమోవాకము. ఎదుట వధించువానికి నమోవాకము. దూరము నుండి వధించువానికి నమోవాకము. హంతకు నమోవాకము. అత్యంత హంతకు నమోవాకము. హరిత వృక్షములకు నమోవాకము. తరింపజేయు రుద్రునకు నమోవాకము.

41. సుఖస్వరూపునకు నమస్కారము. కళ్యాణమయునకు నమస్కారము. సుఖకరునకు నమస్కారము. శుభంకరునకు నమస్కారము. శివస్వరూపునకు నమస్కారము. అత్యంత శివస్వరూపునకు నమస్కారము. “నమః శివాయ భందమున శివతరాయ చ”

42. లోకములకు ఆవల జీవన్ముక్త రూపమున అవతరించిన వారికి నమస్కారములు. లోకములందు సాధారణ మానవ రూపమున జన్మించిన వారికి నమస్కారము. మంత్ర జపాదులచే తరించువారికి నమస్కారము. ఉత్కృష్ట తత్వ జ్ఞానమున ముక్తి పొందువారికి నమస్కారము. తీర్థములకు నమస్కారము. నదులకు నమస్కారము. కుశలకు నమస్కారము. సురుగునకు నమస్కారము. నమస్తీర్థాయచ కుల్యాయచ నమః శష్పాయచ ఫేన్వాయ.

43. పైకిత ఉత్పన్నములకు నమస్కారము. ప్రోతోత్పన్నములకు నమస్కారము. చిన్న చిన్న రాళ్ళలో మొలిచిన వానికి నమస్కారము. స్థిర జల ప్రదేశమునకు నమస్కారము. సర్వాంతర్యామికి నమస్కారము. ఊసర ఉత్పన్నములకు నమస్కారము. ఉత్కృష్ట మార్గ సంభూతులకు నమస్కారము.

44. ప్రజ సంభవులకు నమస్కారము. గోష్ఠ సమ్భవులకు నమస్కారము. శయ్యా అసంభవులకు నమస్కారము. గృహ ఉత్పన్నములకు నమస్కారము. హృదయోత్పన్నములకు నమస్కారము. నీహార ఉత్పన్నములకు నమస్కారము. దుర్గమ ప్రదేశ ఉత్పన్నములకు నమస్కారము. గహ్వరోత్పన్నములకు నమస్కారము. ‘నమః కాట్యాయచ గహ్వరేష్ఠాయ’

45. శుష్కోత్పన్నములకు నమస్కారము. హరిత ఉత్పన్నములకు నమస్కారము. దుమ్ములో పుట్టువానికి నమస్కారము. రజోకణ ఉత్పన్నములకు నమస్కారము. అగమ్య ప్రదేశములందు పుట్టువానికి నమస్కారము. తృణోత్పన్నములకు నమస్కారము. బడబానలమున పుట్టినవానికి నమస్కారము. కల్పానలమున పుట్టిన వారికి నమస్కారము. “నమః ఊర్వాయ సూర్వాయచ”

46. పత్రములకు నమస్కారము. పత్రములు రాల్చువారికి నమస్కారము. ఉద్యమవంతునకు నమస్కారము. కట్టెదుట వధించువారికి నమస్కారము. సర్వదుఃఖములు కలిగించువారికి నమస్కారము. యిక్కిలి దుఃఖములు కలిగించువానికి నమస్కారము. బాణములు చేయువారికి నమస్కారము. ధనుస్సులు చేయువారికి నమస్కారము. వర్షము మున్నగు వానిచే జగదుత్పత్తి కారకులకు నమస్కారము. దేవతల హృదయములకు నమస్కారము. పాపపుణ్యచక్షణ గలవారికి నమస్కారము. పాపములను ంధ రూపముల నష్టపరచువారికి నమస్కారము. స్వర్గాదిలోక నిర్గతులకు నమస్కారము.

47. పాపులకు దుర్గతి కలిగించువాడా! సోమపాలకా! మహా అకించినా! నీలకంఠా! ఈ ప్రజయందు - ఈ పశువులందు ఏ ఒక్కరిని భయభీతులు చేయకుము. ఏ ఒక్కరికిని వ్యాధి కలిగించకుము. మా పశువులలో ఏ ఒక్కడానికి ంశూచికాది వ్యాధులు కలుగనీయకుము.

48. రుద్రుడు బలవానుడు. జటాజూటధారి. శత్రుంర ంనాశకుడు. అతని కొరకే మేము ఈ స్తుతులను సమర్పించినాము. ఇందువలన ద్విపద మానవులకు, చతుష్పద గవాది జంతువులకు శుభములు కలుగును గాత. ఈ గ్రామము పరిపుష్టమై కల్లోలము లేనిది అగును గాత.

49. శివస్వామి! నీ దేహము అతిశాంతము. సదా శాంతము. ఔషధ స్వరూపము. అదే సర్వ రోగములకు ఏకమాత్ర ఔషధము. నీ దేహమున మా జీవనమున ప్రసన్నము చేయుము. ‘

శివా రుతస్య భేషజీ తయానో మృడ జీవసే ’

50. మేము రుద్రుని ఆయుధమునకు దూరముగా ఉందుము గావుత. రుద్రుని రౌద్ర హింసక బుద్ధి మాకు దూరమగును గావుత.

రుద్రా! సేచనసమర్థా! సంపన్న యజమానుల ంషయమున నీ ధనువును సడలింపుము.
మా పుత్ర, పౌత్రాదులను కరుణించుము.

51. సేచనసమర్థ! కళ్యాణకర, శుభస్వరూప శివస్వామీ! మాకు ప్రసన్నుడవగుము. 'నః
సుమనాభవ, నీవు నీ ధనురాయుధమును, ఒక ఉన్నత వృక్షమున ఉంచి ంచ్చేయుము.
చర్మము ధరించి ంచ్చేయుము. పినాకమున దాల్చి మా వద్దకు ంచ్చేయుము.

52. భగవన్! నీవు శరవర్షము కురిపించువాడవు. లోహితుడవు. నీకు నమస్కారము. నీ
వద్ద వేనవేల వ్యాధులు ఉన్న. వానిని మా శత్రువుల ంద ప్రయోగించుము.

53. రుద్రమూర్తి! నీ చేత వేనవేల రోగములు ఉన్న. వానిపై నీ పెత్తనము ఉన్నది. కావున
వాటిని ఇటుకాక వేరువైపు మళ్ళింపుము.

54. ఈ భూం ంద వేల కొలది అసంఖ్యాక రుద్రులున్నారు. మా వద్ద ఉన్న
మంత్రబలమున వారి ఆయుధములను అన్నింటి తల వంచుదుము.

55. ంశాలమును, మేఘాధామగు అంతరిక్షమున అసంఖ్యాక రుద్రులు ఉన్నారు. మేము
వారి ధనువులను వేల యోజనముల దూరమున వాల్చి వేయుదుము.

56. నీలగ్రీవ, శితికంఠ రుద్రుడు, ద్యులోకమున ఉన్నాడు. మేము అతని ధనువులను వేల
యోజనముల దూరమున వంచి వేయుదుము.

58. రుద్రులు వృక్షములందు ఉన్నారు. వారు లేత గరిక వంటి రంగువారు. నీలగ్రీవులు,
రక్తలోచనులు. మేము వారి ధనువులను వేల యోజనముల దూరమున వంచివేయుదుము.

59. రుద్రుడు భూతస్వాం. జటాజూటధారి. మేము అతని ధనువులను వేలయోజనముల
దూరమున వంచివేయుదుము.

60. ఉరిత్రాడు చేతపట్టి, కరవాలము ధరించి రుద్ర తీర్థములందు భ్రంచు వారి
ఆయుధములను వేల యోజనముల దూరమున తలలు వంచునట్లు చేయుదుము.

62. అన్నము తినుచున్నవారిని హతమార్చు రుద్రుల యొక్కయు, పాత్రలందుంచిన పాలు
మున్నగునం త్రాగి పోవు రుద్రుల యొక్కయు ఆయుధములను వేల యోజనముల
దూరముననే వాల్చివేయుదుము.

63. ఇంతటి వారును - ఇంతకు ంంచిన రుద్రులు ఈ భూమండలములు దిశ, ందిశలందు
వ్యాపించి ఉన్నారు. వారందరి ఆయుధములను వేలయోజనముల రాల్చి వేయుదుము.

64. ఎవరు ద్యులోకమున ఉన్నవారో, ఎవరి బాణవర్షము బిందు రూపమగునో ఆ రుద్రులకు
నమస్కారము. తూర్పున నిలిచి వారికి నా దశాంగులను జోడించుచున్నాను. దక్షిణమున

నిలిచి నా దశాంగులును జోడించు చున్నాను. పశ్చిమమున నిలిచి నా దశాంగులును జోడించు చున్నాను. ఉత్తరమున నిలిచి నా దశాంగులును జోడించుచున్నాను. ఊర్ధ్వ దిశకు నా దశాంగులు జోడించుచున్నాను. ఆ రుద్రులకు నమస్కారము. వారు మమ్ము రక్షించవలెను - మాకు సుఖములు కలిగించవలెను. మేము ద్వేషించువారిని మమ్ము ద్వేషించువారిని, మేము ఆ రుద్రుల నోట పడవేయుదుము.

65. ఎవరు అంతరిక్షమునందున్నారో - ఎవరి బాణము వాయువులగునో వారికి తూర్పు, దక్షిణ, పశ్చిమ, ఉత్తర, ఊర్ధ్వ దిశలకు మా దశాంగులు జోడించి నమస్కరించుచున్నాము. వారు మమ్ము రక్షింతురు గాత. మాకు సుఖములు కలిగింతురు గాత. మేము ద్వేషించువారిని. మమ్ము ద్వేషించు వారిని, మేము రుద్రుల నోట పడవేయుదుము.

66. ఎవరు భూమండలమున ఉన్నారో, ఎవరి బాణములు అన్నమగునో అట్టి రుద్రులకు నమస్కారము. వారికి తూర్పు, దక్షిణ, పశ్చిమ, ఉత్తర, ఊర్ధ్వ దిశలకు మా దశాంగులు జోడించుచున్నాము. వారు మమ్ము రక్షింతురు గాత. మమ్ము సుఖవంతులను చేయుదురుగాత. మేము ద్వేషించువారిని - మమ్ము ద్వేషించు వారిని రుద్రుల నోట పడవేయుదుము.

దాశరథి రంగాచార్య ంరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

శతురుద్రయమను పదహారవ అధ్యాయము సమాప్తము.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ఓ

అధారం స్సర్వ ంద్యానాం హయగ్రీవ ముపాస్మహే ఓఓ

పదిహేడవ అధ్యాయము

1. అశ్వన్నూర్ణం పర్వతే శిశియాణామధ్య ఓషధీభ్యో వనస్పతిభ్యో ంఅధి సంభృతం వయః ।

తాంన ఇషమూర్ణం ధత్తమరుతః సం రరాణా ఆశ్మంస్తే క్షుణ్మయి త ంఊర్గం

ద్విష్మస్తం తేశుగృచ్ఛతు ॥

(నిండు కుండలోని నీటిని వేదికి నలువైపుల చల్లవలెను.)

మరుత్తులారా! సారవంతమగు వృష్టి పర్వతములను ఆశ్రయించి ఉండును. వృష్టి వలన వనస్పతులు, ఓషధులు వర్ధిల్లును. వానిని గోవులు మేయుట వలన కలుగు దుగ్ధాదులను మాకు ప్రసాదించండి. ఓరు ఉదారులగు దాతలు. మాకు వర్షమును, బల స్వరూపములగు ఘృతాదులను ప్రసాదించండి.

అగ్ని! మా హం ఆరగించుటకు నీకు ఎంతో ఆకలి కావలెను. నీ తేజము నాలో ప్రవేశించవలెను. మమ్ము ద్వేషించువారికి నీ మంటలు తాకవలెను.

(కడవను బయట ఉంచవలెను)

2. అగ్ని! ఈ ఇటుకలు మాకు కామధేనువులు అగును గాత. అం ఒకటికి పది - పదికి వంద - వందకు వేయి, వేయికి ఆయుతము, ఆయుతమునకు నియుతము, నియుతమునకు ప్రయత్నము, ప్రయతమునకు అర్బుదము, అర్బుదము సముద్రము, మధ్యము, అంతము, పరార్థములై - నీ కృప వలన నాకు ఇహ పరలోకములందు కామధేనువులు అగును గాత.

3. ఇష్టకలారా! ఓరు వసంతాది ఋతుస్వరూపలు. యజ్ఞమును వర్ధిల్లచేయువారు. శేష ఋతు యజ్ఞమున స్థిరపడువాడు. ఘృతమును కరిగించువారు. మధువును సేంచువారు. ంరాజ నామకములు - అక్షయ లోకమాతృణ్ణ ఇష్టకలగు ఓరు సాక్షాత్తు కామధేనువులు.

4. (మండూకము - శేవల, వేంత శాఖలను వెదురు బొంగుకు కట్టి వేది ఓద దక్షిణ దిశన ప్రారంభించి లాగవలెను.)

అగ్ని! మేము నిన్ను నీటి శేవలమున చుట్టుదుము. నీవు మా ంషయమున ఉదారుడవు. శాంతుడవు. అగుము.

5. అగ్ని! మేము మంచువంటి శేవలమున నిన్ను చుట్టుదుము. నీవు మా ంషయమున ఉదారుడవు. శాంతుడవు అగుము.

6. అగ్ని! నీవు నేలఓద - వేంతశాఖ యందు - నదులందలి శీతల శేవలములకు దిగిరమ్ము. నీవు జలములకు వెలుగువుకదా!

మండూకమా! నీవు ఈ శేవల, వేంత సహితుడవై మాకు లభింపుము. నీవు మా

యజ్ఞమును అగ్నివంటి తేజస్విగను - శాంతమును చేయుము.

7. ఇది జలములు నిండిన స్థానము. సముద్రపు మహాస్థలము. అగ్ని! ఇక నీ జ్వాలలు మమ్ము కాక ఇతరులను కాల్చవలెను. నీవు మా ంషయమున మాత్రము నిత్యము శాంతుడవగుము.

8. శోధక అగ్ని! నీ యొక్క మందజ్వాలా జిహ్వలతో మమ్ము చేరుకొనుము. ఈ యజ్ఞమునకు దేవతలను ఆహ్వానించుము. వారిని పూజింపుము.

9. దేదీప్యమానశోధక అగ్ని! నీవు దేవతలను ఇచటికి కొనిరమ్ము. వారికి మా హాని అందించుము.

10. అగ్ని తన ప్రకాశవంత, చైతన్యకారక దీప్తిచే - ఉషః కాలము తనదీప్తిచే వలె శోభిల్లును. అగ్ని అశ్వయుధమున శత్రువులను హింసించుచు మహాజ్వాలలచే అజరుడగును - నిత్యయావనుడగును. మేము అట్టి అగ్నిని మండూక, శేవల, వేంతసములచే ప్రశంసించేయుదుము.

11. హరించు అగ్నికి నమస్కారము. శోషింపచేయు అగ్నికి నమస్కారము. అర్చిష అగ్నికి నమస్కారము. నీ జ్వాలాతోరణములు మమ్ము కాక ఇతరులను తపింపచేయును గాత. మాకు మాత్రము కళ్యాణకారి అగుము.

(బంగారు ముక్క సహితముగా ఘృతము నిండిన స్రువము దధి, మధు, కుశముష్టి యుక్త పాత్రను పట్టుకొని అధ్వర్యుచితాగ్నిని చేరవలెను)

12. (స్వయమాత్మణ్ణ ఇటుకల మీద అయిదు ఆహుతులు అర్పించవలెను)

జఠరాగ్ని రూపమున మానవులందు ఉండునట్లు అగ్నికి ఇది పరోక్ష ఆహుతి. జలములందు ఔర్వాగ్ని రూపమున ఉన్న అగ్నికి ఇది పరోక్ష ఆహుతి. ఆహవనీయాది భావమున కుశల యందున్న అగ్నికి ఇది పరోక్ష ఆహుతి. వృక్షములందు దావాగ్ని రూపమున ఉన్న అగ్నికి ఇది పరోక్ష ఆహుతి స్వర్గమందు ఆదిత్యరూపమున ంరాజిల్లు అగ్నికి ఇది పరోక్ష ఆహుతి.

13. (పాత్రయందలి ఘృతబిందువులను కుశలచే తుడువవలెను)

దేవతలందు యజనయోగ్యులు ఉన్నారు. యజనయోగ్యులందు పరిపక్వ అన్నాది భాగములు అందుకొనువారున్నారు. అట్టి ప్రాణాది దేవతలు పత్యక్షరూపులై ఈ యజ్ఞమున ఘృతములు ఆరగించవలెను.

14. ఏ ప్రాణాది దేవతలు ఇంద్రాదుల శరీరములందు ప్రవేశించు దేవత్వమునొందినారో, ఎవరు జీంతమునకు అగ్రగాములు అగుదురో, ఎవరు లేకున్న శరీరచలనము సాగదో, అట్టి ప్రాణాది దేవతలు ద్యులోకమున ఉండరు. భూలోకమున ఉండరు. వారు ముక్కు, కన్నులు మున్నగు అవయవములందు వసింతురు.

15. అగ్ని! ప్రాణ, అపాన, వ్యాన, బ్రహ్మవర్చస్సులనిచ్చునీ జ్వాలలు మాకు శాంతములగును గాత. అం ఇతరులను కాల్చును గాత. శోధక అగ్ని! మాకు నీవు శాంతమూర్తి అగుము.

16. (యజ్ఞశాల ద్వారమందున్న అగ్నికి ఆహుతులీయవలెను)

భక్షక రాక్షసులనందరను అగ్ని తన తీవ్రతేజమున పారద్రోలవలెను. అగ్ని మాకు ధనము నీయవలెను. **“అగ్నిర్నో వనతేరయిమ్”**

17. (పంచమందలి ఘృతముచే హోమము అయిన తర్వాత పోడశమందున్న ఘృతము నందలి అర్థభాగముచే యజ్ఞశాల ద్వారమందలి అగ్నికి ఆహుతులు అర్పించవలెను)

ఁశ్వకర్మ - ఆదిఋషి - సృష్టి యజ్ఞపు హోత - మా పితరులు ిరినందరిని ంలయము చేసిన వాడే ఁశ్వసృష్టిరూప సంపదను కోరి సృష్టి రూపమున ఈ బ్రహ్మాండమును ఏర్పరచును. అతడు సృష్టిచేసి సృష్టి యందలి భూతజాతములందు ప్రవేశించును.

18. బ్రహ్మాండమును సృష్టించనపుడు ఁశ్వకర్మ నిలిచిన స్థానమెయ్యది ? అతని క్రియ ఏది? అతని ఉపకరణములేని? సర్వద్రష్ట ఁశ్వకర్మ తన మహిమచే భూలోకమును సృష్టించి దానికి ద్యులోకపు ఆచ్ఛాదన ఏర్పరచినప్పటి స్థితిఏది?

19. ఁశ్వకర్మ ఁశ్వచక్షువు. ఁశ్వతోముఖుడు. ఁశ్వతో బాహువు. ఁశ్వపాత్తు. అతడు ఒక్కడే తనబాహువులచే భూలోక ద్యులోకములను సృష్టించినాడు. అతనికి బాహ్య ఉపకరణములతో పనిపడలేదు.

20. ఁశ్వకర్మ ద్యావాప్రథ్వులను నిర్మించుటకు ఉపయోగపడిన అరణ్యము ఏది? వృక్షము ఏది ? ంద్వాంసులారా! భువనములను సృష్టించినవాడు ఎచట నిలిచి సృష్టించినాడని మనసున ఆలోచించండి.

(జగదాధారునకు ఆధారము అవసరమా అని)

21. ఁశ్వకర్మా! నీకు ఉత్తమ, మధ్యమ, అపర తేజస్సులున్న. వానిని నీ ంత్రుడగు యజమానికి ప్రసాదించుము. ఏలననగా ఆ యజమానులు సమర్పించిన హంస్సుల వలననే నీవు అన్నవంతుడవగు చున్నావు. నీవు ఁశ్వకర్మవు. ఁశ్వకర్మరూపవు. ఈ యజ్ఞమున నిన్ను వర్ధిల్లచేసికొనుము. నీ యజనము నీవే చేసికొనుము.

22. ఁశ్వకర్మా! హంస్సులచే వర్ధిల్లుము. నీవు స్వయముగా ద్యులోక, భూలోక భూతముల యజనము చేయుము. నీవు ఆ ంధముగా చేయుటను చూచి మా శత్రువులు నివ్వెరపోవుదురు. ఈ యజ్ఞమున ఇంద్రుడే మాకు ఉపదేశకుడు అగును గాత.

23. ఁశ్వకర్మ వేదవాణి పాలకుడు. ఁశ్వంధాత. మనో వేగవంతుడు. నేడు మేము మా రక్షణకు గాను ఁశ్వకర్మను ఈ యజ్ఞమునకు ఆహ్వానించుచున్నాము. రక్షించుటలో అత్యంత నైపుణ్యము కలవాడును అందరకు శుభములు కలిగించువాడును అగు ఁశ్వకర్మ మేము సమర్పించు సకల సామగ్రిని ఆస్వాదించవలెను.

24. ంశ్వకర్మ! హంద్వారా వర్ధిల్లిన నీవు ఇంద్రుని అవధ్యుని చేసినావు. అందువలన సకల యుద్ధములకు ఇంద్రుడు ఆహ్వానించబడువాడు అయినాడు. ఆ ఇంద్రుని యందు పూర్వ ప్రజలందరు తలలు వంచినారు.

25. ంశ్వకర్మ చక్షుషః పితా మనసాహిధీరో - చక్షుపాలకుడు. మనోధీరుడు. చంచలములగు ద్యావాపృథ్వులను దృఢపరచుటకు అతడు జలమును సృష్టించినాడు.

పూర్వ ఋషులగు వసిష్ఠాదులు ద్యావాపృథ్వులను దృఢపరచగా ంశ్వకర్మ వానిని ంస్తరింపచేసినాడు.

26. ంశ్వకర్మ ంశిష్టమనస్కుడు. ధారనకర్త. పరమద్రష్ట. భక్తులను అనుగ్రహించువాడు. అతని భక్తుల కొరకు అభిమతపదార్థములు - సప్తర్షులు ంశ్వకర్మతో ఏకత్వము పొందినచోట - అమృతరసమున రుచికరములగును.

27. అతడు మనపాలకుడు. ఉత్పాదకుడు. ంధాత. సమస్తలోకజ్ఞాత. అతడు ఒక్కడే సమస్తదేవతల పేర్లు గలవాడు. ప్రశ్నవ్యుడు. అంత్యకాలమున అన్ని భూతములు అతని యందే చేరుచున్న.

28. వసిష్ఠాదులు పదిహేడు అవయవముల లింగశరీరమున ప్రేరితులై, ంస్తీర్ణ అంతరిక్షమున నిలిచి, ఈ సమస్త భూతములకు ఉత్పన్నము చేసినారు. పూర్వకాలమందు వసిష్ఠాది సప్తర్షులు ప్రథమస్తోత్రలు అయినారు. వారు ంశ్వకర్మ సృష్టించిన బ్రహ్మాండరూపజలమును యజించినారు.

29. దికి పరము, పృథ్వికి పరము, దేవాసురులకు పరమైనది ఏది? పూర్వము దేవగణములు దర్శించిన మహాజలమును గర్భమున దాల్చినది ఎవరు?

30. ఆ జలమే ంశ్వకర్మను తొలిసారిగా గర్భమున దాల్చినది. అందునుండియే సమస్త దేవతలు అవతరించినారు. పుట్టుక లేని - అజస్య - అతని యందు అంత్యకాలమున సమస్త భూతములు చేరిన. అతని నాభినుండియే సకల దేవతలు, భూతములు వెడలిన.

31. జీవులు సమస్తము సృష్టించిన ంశ్వకర్మను తెలిసికొనరు. తమలోనే ఉన్న అతనిని కానలేరు. వారిని మాయ మంచు వలె ఆవరించి ఉన్నది. అది అజ్ఞానము. అందువలన వారు తమను మాత్రము ఎరుగుచున్నారు. యజ్ఞయాగాదులు చేయుచు ఇహ, పర భోగములందు తృప్తి చెందుచున్నారు.

32. ంశ్వమునందు సర్వప్రథమముగా ంశ్వకర్మయే ఆంర్భంచినాడు. రెండవవారుగా గంధర్వులు, మూడవ వారుగా ఓషధులు వానిని పోషించు పర్ణన్యుడు అవతరించినారు. పర్ణన్యుడు ంధ జలములను తన గర్భమున దాల్చినాడు.

వైశ్వకర్మణహోమః సమాప్తః

శ్వకర్మహోమము సమాప్తము.

33. (ఈ 12మంత్రములు జపించుచు బ్రహ్మ యజ్ఞశాల యొక్క దక్షిణదిశకు సాగవలెను)

ఇంద్రుడు శీఘ్రగాయి. తన వజ్రమునకు పదును పెట్టుకొనువాడు. ఆబోతు వంటి భయంకరుడు. శత్రుఘాతకుడు. శత్రువులను అల్లకల్లోలము చేయువాడు. ంనదించువాడు. రెప్పవాల్చువాడు. ఎంతో ంరుడు. తాను ఒక్కడే నూరింతల శత్రుసేనలను గెలుచువాడు.

34. ఇంద్రుడు కేకవేయువాడు. అనిమేషుడు. జయశీలుడు. యుద్ధకారి. అజేయుడు. ప్రగల్భుడు. నిర్భయుడు. బాణహస్తుడు. వరదుడు. జనులారా! ఇంద్రుని ద్వారా ం శత్రువుల తలలు వంచండి.

35. ఇంద్రుడు యుద్ధకారి. బాణహస్తుడు. కరవాలధారులగు మరుద్గణములతో కలసి శత్రుమాత్రులను వశపరచుకొనును. ఇంద్రుడు తుముల యుద్ధంజేత. సోమపాయి. తన బాహువులచే శత్రువును హింసించువాడు. ఉగ్రధన్వి. బాణవర్షము కురిపించువాడు.

36. బృహస్పతీ! నీవు రథమును అధిరోహించుము. సర్వత్ర సంచరించుము.

ఇంద్రా! నీవు రాక్షసనాశకుడవు. శత్రువధశాలిం. శత్రుసేనా భంగకుడవు. సంహారకుడవు. యుద్ధములందు శత్రుపరాజయకర్తవు. నీవు మా రథములను రక్షింపుము.

37. ఇంద్రా! నీవు శత్రుబల జ్ఞాతవు. చిరంతనుడవు. ప్రకృష్టంరుడవు. బలశాలిం. అన్నవంతుడవు. శత్రుసంహారకుడవు. ఉగ్రుడవు. ంరపరివేష్టుడవు. సేవకులు చుట్టున్నవాడవు. బలోత్పన్నుడవు. స్తుతివాణిజ్ఞాతవు.

ఇంద్రా! నీవు జయశీల రథమునధిరోహించుము.

38. ఇంద్రుడు పణుల కొట్టములను కొట్టినవాడు. స్తుతులను గ్రహించువాడు. వజ్రబాహువు. యుద్ధంద్యను ఎరిగిన వాడు. స్వబలమున పగతురను ంరుచువాడు.

యత్రులారా! ఇంద్రుని స్తుతించండి. అతనిని ఉత్తేజితుని చేయండి. యుద్ధము కొరకు ఆరాటపడునట్లు చేయండి.

39. ఇంద్రుడు అసురులను అల్లకల్లోలము చేయువాడు. అదయుడు. ంరుడు. శతశః క్రోధి. అప్రచ్యవ్యుడు. సేనలను పరాభంచువాడు. ఎదురులేనివాడు.

ఇంద్రా! యుద్ధములందు మా సేనలను రక్షింపుము.

40. ఇంద్ర! బృహస్పతులు మా సేనలకు నేతలు. యజ్ఞ అధిష్ఠాత ంష్టువు దక్షిణ పార్శ్వమున నిలుచును. సోముడు అగ్రేసరుడగును. మా సేన శత్రుసేనను

ఖండఖండములు చేయగలది. ంజయము సాధించగలది. ఈ దేవసేనకు అగ్రమున మరుత్తులు సాగుదురు.

41. కోరికలు తీర్చు ఇంద్రుడు - రాజావరుణుడు - ఆదిత్య మరుత్తుల మహాబలము - మహామనులు, లోకపాలకులు, జయప్రదులగు దేవతలు ంరందరు ఒకేమారు తుముల నాదము చేసినారు.

42. ధనవంత ఇంద్రా! ఉత్సాహము ఉడిగిన మా ంరుల మనోబలము పెంచుము. వారు మరల ఆయుధములు ఎత్తునట్లు చేయుము. వేగవంత అశ్వముల, జయశీల రథముల నాదములు పెల్లుబుకవలెను.

43. ఎగురుచున్న మాధ్వజములు శత్రువుల ధ్వజములతో తలపడినపుడు ఇంద్రుడు మాకు రక్షకుడు అగును గాత. ఇంద్రుని కృపవలన మా శరములు శత్రువును గెల్పును గాత. మా ంరులు శత్రువులకు భారమగుదురు గాత.

దేవతలారా! మా ఆహ్వానములందే మమ్ము రక్షించండి. “ **దేవా అవతా హవేమ** ”

44. అప్సరదేవతా! నీవు శత్రువుల మనస్సులను కలచి వేయువాడవు. శత్రువుల మనసులను కల్లోలపరచి, వారి అవయవములు అందుకొని పారిపోమ్ము. మరల శత్రువుల అవయవములు కొనిపోవుటకే ఇచటికి రమ్ము. శత్రువుల హృదయములను పుత్రాది శోకములచే నింపుము. మా శత్రువులు గాఢాంధకారమున కలసి పోవుదురు గాత.

(వ్యాధిభయము, మనో దౌర్బల్యము కలిగించునది అప్సర)

45. మంత్రములచే తీక్ష్ణము చేయబడిన శరవృష్టి! ఒనిన్ను ండిచినంత శత్రువు ందకు పొమ్ము. శత్రువును తాకుము. మా శత్రువులందు ఒక్కడు సహితము బ్రతికి పోకుండునట్లు చేయుము.

46. మా సేనలారా! శత్రువు ంద ంరుచకు పడండి. వారిని ండించండి. ఇంద్రుడు ంకు సుఖములను ఇచ్చునుగావుత. ం భుజములందు ంమ్ము ఎంతటివాడును ండించరానంతటి బలముకూడును గావుత.

47. మరుత్తులారా! శత్రుబలములు పగబట్టి మా ందకు దండెత్తినం. ఏదేని ఉపాయమున వారికి గాఢాంధకారము కలిగించండి. వారికి ఎటు తోచకుండ చేయండి. వారిలోనే ఒకరినొకరు గుర్తించకుండ చేయండి.

48. ఏయుద్ధమున బాలుర శిరోజముల వంటి చక్కని బాణములు వర్షించునో అచట ఇంద్రుడు, బృహస్పతి, అదితి మాకు శాంతిని, సుఖమును ప్రసాదింతురు గాత.

49. (యుద్ధమునకు ఉద్యంించిన రాజునకు అధ్వర్యు కవచము ప్రదానము చేయును)

ఁరుడా! నీ మర్మస్థానములను కవచముచే కప్పుచున్నాను. రాజగు సోముడు నిన్ను అమృతమున నిలుపును గాత. వరుణరాజు నీ ఉరమును రాతికన్న గట్టిది చేయును గాత. దేవతలు నిన్ను ప్రోత్సహించుచు జయము కలిగింతురు గాత.

50. (ఔదుంబరపు మూడు సుధులను నేతిలో ముంచి యజ్ఞశాల ద్వారమందలి అగ్నికి ఆహుతులు సమర్పించవలెను)

ఘృతాహుత అగ్ని! మా యజమానికి ఉత్కృష్టస్థితి కలిగింపుము. ధనసమృద్ధి కలిగింపుము. సంతానము ద్వారా ఇతనిని బహుసంఖ్యాకుని చేయుము. “**సృజ ప్రజయాచబహుంకృధి**”

51. ఇంద్రా! ఈ యజమానిని అత్యంత ప్రకృష్టుని చేయుము. ఇతని సజాతీయులు ఇతని వశమున మసలునట్లు చేయుము. ఇతనిని బ్రహ్మవర్చస్సు కలవానిని చేయుము. ఇతడు యజ్ఞములందు దేవతలకు వారి భాగములు ఇచ్చువాడు కావలెను.

52. అగ్ని! ఏ యజమాని గృహమందు మేము దేవతలకు హం అర్పించుచున్నామో అతనిని వర్ధిల్లచేయుము. దేవతలందరు ఇతడు మాకు ఇష్టుడు అందురు గాత. ఇతడు మంత్రములకు స్వాం అగును గాత.

53. అగ్ని! ంశ్వేదేవతలు నిన్ను సంజ్ఞానములచే పోషింతురుగాక. జ్వాలాముఖ, ప్రభాధన అగ్ని! మాకు శుభంకరుడవగుము.

54. అయిదు దివ్యదిశలు అయిదుగురు దేవతల అధిష్ఠానమున ఉన్నం. అం మాకు బుద్ధులను, దుష్టంచారములను పోగొట్టి మమ్ము రక్షించవలెను. దిగ్దేవతలు యజమానికి ధన సమృద్ధిని కలిగించి మాయజ్ఞమున ధనపుష్టి కలిగించవలెను.

55. అగ్ని సుధమైనంత మహత్తు కలిగించునదియు, శస్త్రములచే వహనీయమును, స్తుత్యము అగు యజ్ఞము అధ్వర్యు చయనము చేయుచున్నాను. పరిసమాప్తి నొందును. తప్త మహంఁ ఘటమును పట్టుకొని ఋత్విజాడు యజ్ఞమును పూర్తిచేయును.

56. అగ్ని దేవతల హితకారి. యజ్ఞముద్వారా జగత్తును పాలించువాడు. హవ్యవాహనుడు. దేవతలను తృప్తిపరచువాడు. దేవతలు యజమానిని అనుగ్రహించుట వలన శతసంఖ్యాక హంస్సుల యజ్ఞం కలుగును. ఇట్టి యజ్ఞమును దేవతలు పరిగ్రహింతురు. స్వయముగా ఋత్విజాడే దేవతల నియతము యజ్ఞకార్యమును నిర్వహించును.

57. దేవతలకు ప్రియమగు హంని యజనము చేయుటకు ఋత్విజాడు సమంత్రకముగా చతుర్థ యజ్ఞ హంని అర్పించును. అట్లుయజ్ఞము సమాప్తమైనంత మాకు ఆశీర్వచనములు లభించును.

(అధ్వర్యుః పురస్తాద్యజాంషిజపతి హోతా పశ్చాదృచో ంన్వాహ బ్రహ్మ దక్షిణ తో

ప్రతిరథంజపత్యేష ఏవ తురీయోయజ్ఞః ఇతిశృతిః తొలుత అధ్వర్యుయజాస్సులు జపించును. తదుపరి హోత ఋక్కులు వచించును. బ్రహ్మ దక్షిణముగా అప్రతిరథమును జపించును. అట్లు ఇది తురీయ నాలుగవ యజ్ఞమగును)

58. అగ్ని సూర్యుని వంటి కిరణములవాడు. బంగారు వంటి జ్వాలలవాడు. ప్రాణులను వారి వారి పనులను పురి కొల్పువాడు. జ్యోతిస్వరూపుడగు అగ్ని ప్రజ్వరిల్లుచున్నాడు. అగ్ని క్షయము ఎరుంగడు.

పూష దేవత ంద్వాంసుడు. ధర్మ రక్షకుడు, అతడు జగములను ంక్షించును. అగ్ని అనుశాసనము నందుండును.

59. (అగ్నీద్రగృహమునకు దక్షిణమున అధ్వర్యు ఒక శిలను ఉంచవలెను.)

భ్రంించునట్టి సూర్య రూపమున ఉన్న ఈ శిల ద్యులోక అంతరిక్ష మధ్యభాగమున సంచరించును. ఇది తన తేజమున ద్యావాపుథులను నింపుచున్నది. ఈ శిల సర్వవ్యాపక వేదిని ఘృతసింఛిత స్రువమును ంక్షించుచున్నది. అది ద్యులోక భూలోకములను - అందలి జనులను - వారి చిత్తములను దర్శించును.

(అగ్నిలందు ఆహవనీయము ద్యులోకము. గార్వాత్యము భూలోకము. అగ్నీద్రము అంతరిక్షము అగును. శిల అగ్నీద్రము ఉన్నందున మధ్యస్థానము అయినది.)

60. సూర్యుడు వర్షము నిచ్చి పంటలు పండించును. ఉదయమున తుహిన బిందువులచే లోకములను తడిచేయును. ఎరుపు రంగు కలిగి - శుభములనిచ్చు సూర్యుడు తూర్పున ఉదయించును. నానా కిరణ సంకులుడగు సూర్యుడు ద్యులోకపు మధ్యన ంరాజిల్లుచున్నాడు. ద్యులోకస్థుడగు సూర్యుడు లోకత్రయమును రక్షించును.

61. సాగర సమవ్యాపకుడు - రథికులందు శ్రేష్ఠరథికుడు - అన్నవంతులందు శ్రేష్ఠ అన్నపాలకుడు ఇంద్రునే సమస్త స్తుతులు వర్ధిల్లచేయుచున్నాడు.

62. దేవతలను ఆహ్వానించు యజ్ఞం దేవతలను యజ్ఞమున వహించునుగాక. సుఖములను ఇచ్చు యజ్ఞం దేవతలను యజ్ఞమున వహించును గాత. అగ్ని దేవతల యజనము చేయును గాత. యజ్ఞమునకు దేవతలను అగ్ని వహించి తెచ్చును గాత.

63. అన్నము దానము చేయునపుడు నా చేయి పైది అగును. ఆ ఊర్ధ్వహస్తము నన్ను ఉన్నతుని చేయవలెను. మా శత్రువులకు ఇంద్రుడిచ్చు ధనము క్రిందిచేయి భిక్షగా తీసికొనును. అది వారిని నీచపరుచవలెను.

64. నాది పై చేయి అగును. శత్రువుది క్రింది చేయి అగును. దేవ గణములు నన్ను,

వేదత్రయిని వర్ధిల్లచేయవలెను. మా శత్రువులను ఇంద్రాగ్నులు చిందర వందర చేసి పారగొట్టవలెను.

65. ఋత్విజాలారా! ఉఖాగ్నిని చేత బూని స్వర్గమునకు సాగండి. ద్యులోకపు వెనుక భాగమున ఉన్న స్వర్గమునకు చేరండి. అక్కడ దేవతలతో కలసిమెలిసి స్థిరపడండి.

66. ంద్వాంసుడగు ఉఖాగ్ని! తొలుత నీవు నీ ప్రభావమును గుర్తించుము. తూర్పునకు సాగుము. అచట చిత్త్యగ్ని ఉన్నది. నీవు దానికి ముఖ్యాగ్ని అగుము. సమస్త దిశలను భాసింపజేయుచు ంశేషముగా దీపించుము. తదుపరి మా ద్విపాద మానవులకు అన్నము, చతుష్పాద గవాదులకు గడ్డి మున్నగునం కలిగించుము.

67. నేను భూంనుండి పైకి లేచినాను. అంతరిక్షమునకు చేరినాను. అంతరిక్షము నుండి ద్యులోకమునకు ఆరోహించినాను. ద్యులోకపు ఉత్తంగ శిఖరమునుండి ఎగిరినాను. ఆదిత్య జ్యోతిని చేరుకున్నాను.

68. ంశ్వమును భరించు యజ్ఞమును ంస్తార పరచు ంద్వాంసులు స్వర్గమునకు సాగునపుడు ఎటువంటి లౌకిక పదార్థములను అపేక్షించరు. వారు ద్యావాపృథ్వులను దాటి ఆదిత్య మండలమును ఆరోహింతురు.

69. అగ్ని! నీవు దేవతలకు నేత్ర స్థానమవు. మానవులకు నీవే సాక్షాత్తు నేత్రమవు. భృగు బ్రాహ్మణుల ంషయమున ప్రీతి గలవారును - యజనశీలురగు యజమానులకు శుభములు కలిగి స్వర్గము ప్రాప్తించవలెను.

70. (ప్రతి ప్రస్థాత చేత స్వయమాత్మణ్ణ ఇటుక వద్ద అగ్నిని స్థాపింప చేయవలెను. దాని ంద తెల్లని దూడగల నల్లని ఆవు పాలచే ఆహుతులు అర్పించవలెను.)

సమ మనస్కులై ంపరీత రూపములు కలిగి వెంత వెంట నడచునట్టి రాత్రి, ఉషలు ఒక అగ్ని రూప శిశువును ప్రజ్వలింపజేయుదురు. ద్యావాపృథ్వుల నడుమ నిలిచిన ఈ అగ్ని ంశేష రూపమున శోభిల్లును. ధనదాతలగు దేవతలు అగ్నిని ధరించినారు.

71. అగ్ని! నీవు సహస్రాక్షుడవు. శత మూర్ధనుడవు. నీం నూరు ప్రాణములు. వేయి వ్యానములు. నీవు వేల సంఖ్యలో గో అశ్వధనములు దానము చేయగలవాడవు. అట్టి నిన్ను అన్నార్థివై యజనము చేయుచున్నాను - స్వాహా.

72. అగ్ని! నీవు చక్కని రెక్కల గరుడుడవు. నీవు పృథ్వి యొక్క పృష్ఠ భాగమున ఉన్న వేది ంద స్థిరపడుము. నీ ప్రకాశమును అంతరిక్షమున నింపుము. నీ జ్యోతిచే ద్యులోకమును వెలిగించుము. నీ తేజస్సున దిశలను దృఢపరచుము.

73. అగ్ని! నీన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము. నీవు జ్వాలావంతుడవగుము. తూర్పున స్వస్థానమున స్థిరపడుము. ఇది ఉత్కృష్టమగు దేవతలతో కూర్చుండు స్థానము. ఇచట ంశ్వదేవతలు యజమాని కూర్చుందురు గాత.

74. రం వరణీయుడు. సర్వ ప్రేరకుడు. సుమతి. అతని తేజస్సు బహురూపకము.

సర్వోత్పాదకము. నేను ఆ సూర్యతేజమును భజింతును. సూర్యుడు - దుగ్ధపూర్ణము, సహస్ర ధారాయుక్తము. బహుదుగ్ధయగు - మహా గోరూపుడు. పూర్వము కణ్వుడు ఆ సూర్యుని తేజస్సును భజించినాడు.

75. అగ్ని! ఉత్కృష్ట ద్యులోకమున ఆదిత్య రూపమున ఉన్న నిన్ను భజింతుము. అంతరిక్షపు దిగువన ంద్యుద్రూపమున ఉన్న నిన్ను భజింతుము. ఇటుకల కుండ రూప స్థానమున నీవు వాస్తవముగ స్థిరపడినావు. అట్టి నీ యొక్క యోని రూపమగు వేదిని సహితము భజింతును. సందలతో కూడిన నీ యందు ఋత్విక్కులు హంస్సులచే హోమము చేయుదురు.

76. యువతను అగ్ని! నిరంతర సందాదానము వలన ఎంతో ప్రజ్వరిల్లువాడవు. నీవు మా యందు పరిపూర్ణముగ దేదీప్యమానుడవు అగుము. మా సమస్త హంసములు సదా నిన్నే చేరుచుండును.

77. అశ్వమేధ అశ్వమును మంత్రములచే మరింత మేధ్యము చేయుదురు. అగ్ని! అట్లే మేము నిన్ను హంస్సులతోను, స్తోత్రములతోను వర్ధిల్ల చేయుదుము.

78. అశ్వమేధ అశ్వమును మంత్రములచే మరింత మేధ్యము చేయుదురు. అగ్ని! అట్లే మేము నిన్ను హంస్సులతోను, స్తోత్రములతోను వర్ధిల్ల చేయుదుము.

78. యజ్ఞమును కోరువారును యజ్ఞమును వర్ధిల్లచేయువారును అగు దేవతలు యజ్ఞమునకు ంచ్చేయుటకు గాను మనసా ఘృతమున ఋత్విగ్యజమానుల కుండమునందు అగ్నిని స్థాపించు చున్నాను. ఈ ంశాల ంశ్వపాలకుడగు ంశ్వకర్మ కొరకు సదా హోమము చేయుదును.

79. అగ్ని! నీవు ఏడు సందలు - ప్రాణములు - కలవాడవు. నీకు ఏడు జ్వాలా జిహ్వలు కలవు. ఏడుగురు ఋషులున్నారు. గాయత్రి మున్నగు ఏడు ఛందస్సులున్న. ఏడుగురు ఋత్విజులు నిన్ను ఏడు అగ్నిష్టోమాది యజ్ఞ ంధులచే యజింతురు. ఏడు కుండములు కల వేదిని ఘృతముచే నింపుము. స్వాహా.

80. (వైశ్వానర పురోడాశమున యజ్ఞం చేసి మారుత పురోడాశమున హోమము చేయవలెను.)

శుక్రజ్యోతి, చిత్రజ్యోతి, సత్యజ్యోతి, జ్యోతిష్మంతులగు శుక్ర, ఋతపా మరియు పాపములకు అతీతులై ఉండు మరుత్తులు తమ తమ సప్త గణములతో మా యజ్ఞమునకు ంచ్చేయవలెను.

81. ఈదృజ్ - అనాదృజ్ - సదృజ్ - ప్రతి సదృజ్ - యత - సయత - సభరములను మరుత్తులు మా యజ్ఞమునకు ంచ్చేయవలెను.

82. ఋత - సత్య, ద్రువ-ధరుణ-ధర్త-ధర్త-ధారయములను మరుత్తులు మా యజ్ఞమునకు ంచ్చేయవలెను.

83. ఋతజిత్ - సత్యజిత్ - సేనజిత్ -సుషేణ -అన్తియత్ర -దూరే అయిత్ర - గణములను మరుత్తులు మా యజ్ఞమునకు ంచ్చేయవలెను.

84. ఈద్యక్షాస - ఏతాద్యక్షాస - ఊషణ-సద్యక్షాస-ప్రతిసద్యక్షాస - యతాస -
సంయతాసులను మరుత్తులు మా యజ్ఞమునకు ంచ్చేయవలెను.

85. స్వతవాన్ - ప్రఘాసి - సాన్తపన -గృహమేధి - క్రిడి - శాకి - ఉజ్జేషి యను మరుత్తులు మా యజ్ఞమునకు ంచ్చేయవలెను.

86. ఉగ్రశ్చ భీమశ్చ ధ్వాన్తశ్చ ధునిశ్చ ।

సాసహ్యశ్చాభియుగ్వాచ ంక్షిపః స్వాహా

దేవరూపప్రజ మరుత్తులు, ఇంద్రునకు అనుకూలముగా నడుచుకొనును. అట్లే ఈ యజమానికి దైం ప్రజ, మానవ ప్రజ అనుకూలురు కావలెను.

87. (రానున్న 13మంత్రములను అధ్వర్యు యజమానిచే ఆనిపించవలెను.)

అగ్ని! ఇది స్రుక్ రూపస్తనము. ఇది ంశిష్టము. - రసవంతము - ఘృత యుక్తము. ఈ స్రుగ్రూపస్తనమును కుడుపుము. లోకముల మధ్య ఈ మధుమయ స్తోత్రమున్నది. దానిని ఆస్వాదించుము. తృప్తుడవగుము. సముద్ర సంబంధమగు నీ గృహమున ప్రవేశింపుము.

88. అగ్ని జ్వాలాముఖుడు. నేను అతని ముఖమును ఘృతమున ఆసించితము చేయదలచినాను. ఘృతమేలయనిన ఘృతమే అగ్నికి ఉత్పత్తి స్థానము. అగ్ని ఘృతమునే ఆశ్రయించి ఉండును. అగ్ని యొక్క తేజస్సు ఘృతమే యగును.

అధ్వర్యులారా! హంరన్నము సముపార్జించండి. అగ్నిని ఘృత భక్షణకు ఆహ్వానించండి. అగ్ని ంచ్చేసినంత అతనిని పూర్తిగా తృప్తిని చేయండి.

కోరికలు తీర్చు అగ్ని! స్వాహా అని నీకు అర్పించిన హవ్యములను దేవతల కొరకు వహించుము. నీవు అందుకొనుము.

89. గోవు యొక్క స్తన రూప సముద్రము నుండి దుగ్ధ రూపము అగు మధుర తరంగములు లేచును. ఆ దుగ్ధములకు అగ్ని సంయోగము కలిగినంత వానికి అమృతత్వము కలుగును. (కాగిన పాలు, పాల ఉత్పత్తులు అమృతమని) దేవతల నోళ్లు ఊరుటకు ఘృతనామము మాత్రము చాలును. ఘృతము అమృతత్వ కారకము.

(ఆయుర్వైష్ణవము. ఘృతము వలన ఆయుర్వృద్ధి కలుగును. ఘృతముచే యజ్ఞము చేయుట వలన అమృతత్వము కలుగును.)

90. మేము ఘృతనామమును ఉచ్చరించుచున్నాము. ఈ యజ్ఞమున అన్న సహితముగా ఘృతము అర్పించుచున్నాము. మేము ఘృతమును ప్రశంసించుటను బ్రహ్మ ంనును గాత. ఈ యజ్ఞ రూప గౌర మృగమునకు ఋత్విజాలను నాలుగు శృంగములున్న. ఆ యజ్ఞ రూప గౌరము ధ్యానము చేయుచున్నది.

91. ఇది యజ్ఞ వృషభము. నలుగురు ఋత్విజులే దీని నాలుగు శృంగములు. (బ్రహ్మ, ఉద్ధాత, హోత - అధ్వర్యులను నలుగురు ఋత్విజులు) మూడు వేదములు దీని మూడు పాదములు హర్ధాన, ప్రావర్ధ్యములను రెండు శిరస్సులు. ఏడు ఛందస్సులు ఏడు హస్తములగును. మూడు సవనములందు ప్రతి బద్ధమగు ఈ వృషభము తుముల వేదనాదము

చేయును. ఈ ంధముగా ఈ మహాయజ్ఞ దేవత మానవులందు ప్రవేశించినాడు. “మహో దేవో మర్త్యం ఆవేశ”

92. ఘృతము యజ్ఞ పరిణామ భూతము. అది మూడు ంధములుగా ముల్లీకములందు ఉన్నది. దానిని పణులు దాచినారు. అప్పుడు దేవతలు గోవు నుండియే ఘృతమును సముపార్జించి నారు. ఈ ఘృతము ఒక భాగమును ఇంద్రుడు రెండవ భాగమును సూర్యుడు ఉత్పత్తి చేసినారు. మూడవ భాగమును ద్విజస్ములు స్వధద్వారా యజ్ఞ సాధక అగ్ని సాయమున సముపార్జించినారు.

93. ఈ దుగ్ధధారలు గోవు హృదయ సముద్రము నుండి ఉప్పొంగును. శతవ్రజములగు ఈ దుగ్ధ ధారలను శత్రువు తిరస్కరించిన జాడకనరాదు.

నేను ఘృత ధారలను దర్శించుచున్నాను. ఈ ఘృత ధారల మధ్యనే కదా బంగారు రంగు అగ్ని వసించునది!

94. హృదయమునందలి మనసు వంటి పత్రములు గోవులు. ఆ గోవులు నదుల జలధారలవలె ఘృత ధారలను సంపదించుచున్న. వేటగానికి భయభీతలై మృగములు ఉరుకులు పెట్టినట్లు - ఈ ఘృత తరంగములు గంతులు వేయుచున్న.

95. పల్లవు ప్రదేశములందు మహానదుల జలతరంగములు ిరిగి దూకినట్లు - గుర్రపు పందెమునందు గుర్రములు హద్దు దాటి ఎరిగినట్లు ఈ ఘృతపు మహాధారలు తరంగములై ఉప్పొంగిపడుచున్న.

96. శుభకాములు, మందస్మిత వదనలు, ప్రసన్నచిత్తలై యువతులు తమ ప్రియులను చేరినట్లు ఘృతధారలు అగ్నిని చేరుకొనుచున్న. ఘృత ధారలు సుధలందు ఇముడును. జాత ప్రజ్ఞాడగు అగ్ని వానిని కలుసుకొని అత్యంత ప్రసన్న చిత్తుడగును.

97. భర్త ఇంటికి వెళ్ళు కన్యలు కాటుక మున్నగు వానిచే అలంకరించు కొన్నట్లు - నాకు ఘృతధారలు కనిపించుచున్నవి. “**యత్ర సోమః సూయతే యత్ర యజ్ఞోఘృతస్య ధారా అభితత్పవన్తే**” ఎచట సోమము ప్రసించునో - ఎచట యజ్ఞము ప్రవర్తిల్లునో - అచట ఘృత ధారలు ప్రవహించును.

98. దేవతలారా! మా యొక్క సుమనస్కు స్తుతులు ఆలకించండి. ఘృతమయ యజ్ఞమునకు ంచ్చేయండి. ంచ్చేసి మాకు ధనములను అందించండి. మా ‘సౌత్రామణి’ యాగమును దేవతలకు అందించండి. “**ఘృతస్య ధారా మధుమత్పవంతే**” ఘృతపు మధుర ధారలు ప్రవహించుచున్నవి. వానిని సహితము దేవతలకు అందించండి.

99. అగ్ని! నీవు సమస్త బ్రహ్మాండమున వ్యాపించి ఉన్నావు. సముద్రమున వ్యాపించి ఉన్నావు. హృదయమందు వ్యాపించి ఉన్నావు. ఆయుష్యమందు వ్యాపించి ఉన్నావు. జలముల ముఖము నందును - యుద్ధమునందున తేజో రూపమున నిండియున్న - నీ మధుర తరంగ ఘృతమును మేము ఆస్వాదింతుము గాక.

ధామంతే ంశ్వం భువనమధిశ్రితమస్తః సముద్రే హృదయాంతరాయుషు ।

అపామనీకే సయథేయ ఆభృష్టమశ్వామ మధుమంతం త ఊర్మిం

దాశరథి రంగాచార్య ంరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

సేకాది జపపర్యంతమును పదిహేడవ అధ్యాయము సమాప్తము.

సర్వేపి సుఖినస్సంతు.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

అధారం స్వర్ణ ంద్యానాం హయగ్రీవ ముపాస్మహే॥

పద్ధెనిదవ అధ్యాయము

1. వాజశ్చమే ప్రసవశ్చ మే ప్రయతిశ్చమే ప్రసితిశ్చమేధీతిశ్చమే క్రతుశ్చమే స్వరశ్చమే శ్లోకత్స మే శ్రవశ్చమే శ్రతిశ్చమే జ్యోతిశ్చమే స్వశ్చమే యజ్ఞేవ కల్పంతాం॥

యజ్ఞం వలన మాకు అన్నము కలుగును గాత. అన్నదానపు అనుజ్ఞ కలుగును గాత. శుద్ధి కలుగును గాత. ఉత్సాహము కలుగును గాత. ధ్యానము కలుగును గాత. సంకల్పము

కలుగును గాత. సాధు శబ్దము కలుగును గాత. శ్లోకము కలుగును గాత. యశస్సు కలుగును గాత. శృతి కలుగును గాత. జ్యోతి కలుగును గాత. స్వర్గము కలుగును గాత.

2. యజ్ఞం వలన మాకు ప్రాణము కలుగును గాత. అపానము కలుగును గాత. వ్యానము కలుగును గాత. వాయువు కలుగును గాత. చిత్తము కలుగును గాత. బాహ్య ంషయ జ్ఞానము కలుగును గాత. వాక్కు కలుగును గాత. మనసు కలుగును గాత. నేత్రములు కలుగును గాత. శ్రోత్రములు కలుగును గాత. జ్ఞానేంద్రియ కౌశలము కలుగును గాత. కర్మేంద్రియ కౌశలము కలుగును గాత.

3. యజ్ఞం వలన మాకు ఓజస్సు కలుగును గాత. బలము కలుగును గాత. ఆత్మ శక్తి కలుగును గాత. పుష్టి గల శరీరము కలుగును గాత. సుఖము కలుగును గాత. కవచము కలుగును గాత. అంగ ప్రత్యంగములు కలుగును గాత. అస్థులు కలుగును గాత. సర్వము కలుగును గాత. శరీరములు కలుగును గాత. ఆయువు కలుగును గాత. వార్ధక్యము కలుగును గాత.

4. యజ్ఞం వలన మాకు జ్యేష్ఠత్వము కలుగును గాత. ఆధిపత్యము కలుగును గాత. క్రోధము కలుగును గాత. తేజస్సు కలుగును గాత. బలము కలుగును గాత. జలము కలుగును గాత. జయము కలుగును గాత. మహిమ కలుగును గాత. ంశాలత్వము కలుగును గాత. గృహక్షేత్రాది ంస్తారము కలుగును గాత. దీర్ఘ జీవనము కలుగును గాత. అంచ్చిన్న వంశము కలుగును గాత. ప్రభూత అన్న ధనాదులు కలుగును గాత. ంద్యాది గుణోత్కర్ష కలుగును గాత.

5. యజ్ఞం వలన మాకు సత్యము కలుగును గాత. శ్రద్ధ కలుగును గాత. జగత్తు కలుగును గాత. ధనము కలుగును గాత. ంశ్వము కలుగును గాత. తేజస్సు కలుగును గాత. క్రీడ కలుగును గాత. మోదము కలుగును గాత. సంతానము కలుగును గాత. వంశ పరంపర కలుగును గాత. సూక్తము కలుగును గాత. పుణ్యము కలుగును గాత.

6. యజ్ఞం వలన మాకు ఋతము కలుగును గాత. అమృతము కలుగును గాత. అరోగత్వము కలుగును గాత. అనామయత్వము కలుగును గాత. జీవనము కలుగును గాత. దీర్ఘాయుష్యము కలుగును గాత. అశత్రుత్వము కలుగును గాత. అభయము కలుగును గాత. సుఖము కలుగును గాత. నిద్ర కలుగును గాత. శుభమార్గములు కలుగును గాత. సుదినము కలుగును గాత.

7. యజ్ఞం వలన మాకు అశ్వాదుల నియంత్రణ కర్త కలుగును గాత. పోషకుడు కలుగును గాత. క్షేమము కలుగును గాత. ధృతి కలుగును గాత. ంశ్వము కలుగును గాత. తేజము కలుగును గాత. సంందము కలుగును గాత. ంజ్ఞాన సామర్థ్యము కలుగును గాత. ప్రేరణ సామర్థ్యము కలుగును గాత. జనన శక్తి కలుగును గాత. ధాన్యాదులయు, కృషి ప్రతిబంధకుల నివృత్తి కలుగును గాత.

8. యజ్ఞం వలన మాకు ఐహిక సుఖములు కలుగును గాత. పారలౌకిక సుఖములు కలుగును

గాత. ప్రియము కలుగును గాత. ప్రియ పదార్థము కలుగును గాత. ంషయ సుఖము కలుగును గాత. ప్రేమ భావము కలుగును గాత. సౌభాగ్యము కలుగును గాత. ధనము కలుగును గాత. ఇహ శుభములు కలుగును గాత. పరశుభములు కలుగును గాత. గృహోదులు కలుగును గాత. యశస్సు కలుగును గాత.

9. యజ్ఞం వలన మాకు అన్నము కలుగును గాత. సత్యవాణి కలుగును గాత. దుగ్ధము కలుగును గాత. దధి కలుగును గాత. మధువు కలుగును గాత. సహ భోజనము కలుగును గాత. సహపానము కలుగును గాత. కృషి కలుగును గాత. వృష్టి కలుగును గాత. జయము కలుగును గాత. శత్రుభేదనీతి కలుగును గాత. ఉద్బిదము కలుగును గాత.

10. యజ్ఞం వలన మాకు గోఅశ్వ ధనము కలుగును గాత. ముక్తామణి కలుగును గాత. ధన సమృద్ధి కలుగును గాత. పుష్టి కలుగును గాత. ంభుత్వము కలుగును గాత. ప్రభుత్వము కలుగును గాత. పూర్ణత కలుగును గాత. పరిపూర్ణత కలుగును గాత. క్షుద్ర ధాన్య సంపన్నత కలుగును గాత. అక్షయత కలుగును గాత. అన్నము కలుగును గాత. అన్నము లేని బాధకలుగకుండను గాత.

11. యజ్ఞం వలన మాకు ప్రాప్త ధనము కలుగును గాత. ప్రాప్తవ్య ధనము కలుగును గాత. పూర్వ సిద్ధ క్షేత్రాదులు కలుగును గాత. ప్రాప్తవ్య క్షేత్రాదులు కలుగును గాత. సుఖ గమ్య ప్రదేశము కలుగును గాత. సమృద్ధి యజ్ఞ ఫలము కలుగును గాత. యజ్ఞాది సమృద్ధి కలుగును గాత. ద్రవ్యాదులు కలుగును గాత. స్వకర్మ సామర్థ్యము కలుగును గాత. మతి కలుగును గాత. సుమతి కలుగును గాత.

12. యజ్ఞం వలన మాకు ధాన్యము కలుగును గాత. యవలు కలుగును గాత. ంనుములు కలుగును గాత. తిలలు కలుగును గాత. పెసలు కలుగును గాత. శనగలు కలుగును గాత. కాకునులు కలుగును గాత. సావలు కలుగును గాత. కోదలు కలుగును గాత. నీవారములు కలుగును గాత. గోధుమలు కలుగును గాత. మసూరములు కలుగును గాత.

13. యజ్ఞం వలన మాకు శిలలు కలుగును గాత. మృత్తిక కలుగును గాత. పర్వతములు కలుగును గాత. మహా పర్వతములు కలుగును గాత. సైకతము కలుగును గాత. వనస్పతులు కలుగును గాత. బంగారము కలుగును గాత. వెండి కలుగును గాత. రాగి కలుగును గాత. ఇనుము కలుగును గాత. సీసము కలుగును గాత. రంగము కలుగును గాత.

14. యజ్ఞం వలన మాకు అగ్ని కలుగును గాత. జలము కలుగును గాత. లతలు కలుగును గాత. ఓషధులు కలుగును గాత. వ్యవసాయ ఉత్పత్తులు కలుగును గాత. వ్యవసాయేతర ఉత్పత్తులు కలుగును గాత. గ్రామీన పశువులు కలుగును గాత. అరణ్య పశువులు కలుగును గాత.

ంత్రము కలుగును గాత. భాంలాభము కలుగును గాత. పూర్వ లాభము కలుగును గాత.
స్వార్జిత ఐశ్వర్యము కలుగును గాత.

15. యజ్ఞం వలన మాకు గోవులు మున్నగు ధనము కలుగును గాత. మంచి వసతి
కలుగును

గాత. అగ్నిహోత్రాది కర్మలు కలుగును గాత. శక్తి కలుగును గాత. అర్థము కలుగును గాత.
ప్రాప్తవ్య అర్థము కలుగును గాత. ఇష్ట ప్రాప్తికి ఉపాయము కలుగును గాత.

16. యజ్ఞం వలన మాకు అగ్ని కలుగును గాత. ఇంద్రుడు కలుగును గాత. సోమమే
కలుగును గాత. సరస్వతి కలుగును గాత. పూష కలుగును గాత. బృహస్పతి ఇంద్ర
యుగ్మము కలుగును గాత.

17. యజ్ఞం వలన మాకు ంత్రుడు కలుగును గాత. వరుణుడు కలుగును గాత. ధాత
కలుగును గాత. త్వష్ట కలుగును గాత. మరుత్తు కలుగును గాత. ంశ్వేదేవతలు కలుగును
గాత. వారితో కూడిన ఇంద్ర యుగ్మము కలుగును గాత.

18. యజ్ఞం వలన మాకు పృథ్వి కలుగును గాత. అంతరిక్షము కలుగును గాత. ద్యులోకము
కలుగును గాత. వర్షము కలుగును గాత. నక్షత్రములు కలుగును గాత. దిశలు కలుగును
గాత.

19. యజ్ఞం వలన మాకు అంశుగ్రహము కలుగును గాత. రశ్మి కలుగును గాత. అదాభ్యము
కలుగును గాత. అధిపతి కలుగును గాత. ఉపాంశువు కలుగును గాత. అంతర్యామము
కలుగును గాత. ఐన్ద్ర వాయువు కలుగును గాత. మైత్రా వరుణము కలుగును గాత.
అశ్వినము కలుగును గాత. ప్రతి ప్రస్థానము కలుగును గాత. శుక్రము కలుగును గాత.

20. యజ్ఞం వలన మాకు అగ్రయణము కలుగును గాత. వైశ్వ దేవము కలుగును గాత.
ధ్రువము కలుగును గాత. వైశ్వానరము కలుగును గాత. ఐన్ద్రాగ్ని కలుగును గాత.
మహావైశ్వదేవము కలుగును గాత. మరుత్వతీయము కలుగును గాత. నిష్కైవల్యము
కలుగును గాత. సాంత్రము కలుగును గాత. సార్వస్వత్యము కలుగును గాత. పత్నీవ్రతము
కలుగును గాత. హారియోజనము కలుగును గాత.

(19,20 మంత్రములందలి గ్రహములు - అనగ యజ్ఞమునందు ఉపయోగపడు పాత్రలు)

21. యజ్ఞం వలన మాకు స్రువము కలుగును గాత. చమసము కలుగును గాత. వాయవ్యము
కలుగును గాత. ద్రోణ కలశము కలుగును గాత. గ్రావణము కలుగును గాత. అధిషవణ
ద్యయము

కలుగును గాత. పూతభృతపు కలుగును గాత. ఆహవనీయ సోమ కలశము కలుగును గాత.
వేది కలుగును గాత. కుశలములు కలుగును గాత. అవభృథము కలుగును గాత.
శమ్మువాకము కలుగును గాత.

(ఇం యజ్ఞపరికరములు)

22. యజ్ఞం వలన మాకు అగ్ని కలుగును గాత. ప్రవర్గ్యము కలుగును గాత. యజ్ఞశేషము
కలుగును గాత. సూర్యము కలుగును గాత. ప్రాణము కలుగును గాత. అశ్వమేధము
కలుగును గాత. పృథ్వి కలుగును గాత. దితి కలుగును గాత. ద్యౌ కలుగును గాత. అంగుళి
కలుగును గాత. శక్తులు కలుగును గాత. దిశలు కలుగును గాత.

23. యజ్ఞం వలన మాకు వ్రతము కలుగును గాత. ఋతువులు కలుగును గాత. తపము
కలుగును గాత. సంవత్సరములు కలుగును గాత. అహోరాత్రులు కలుగును గాత. జంసము
కలుగును గాత. జానుని కలుగును గాత. బృహద్రథస్తర సామము కలుగును గాత.

(కండికాద్వయేన యజ్ఞక్రతు హోమాః 22, 23 మంత్రములందలి యజ్ఞక్రతు హోమములు)

24. యజ్ఞం వలన మాకు ఒకటి కలుగును గాత. మూడు మూడు కలుగును గాత. అయిదు
అయిదు కలుగును గాత. ఏడు ఏడు కలుగును గాత. తొమ్మిది తొమ్మిది కలుగును గాత.
పదకొండు పదకొండు కలుగును గాత. పదమూడు పదమూడు కలుగును గాత. పదిహేను
పదిహేను కలుగును గాత. పదిహేడు పదిహేడు కలుగును గాత. పందొమ్మిది పందొమ్మిది
కలుగును గాత. ఇరువది ఒక్కటి ఇరువది ఒక్కటి కలుగును గాత. ఇరువది మూడు ఇరువది
మూడు కలుగును గాత. ఇరువది అయిదు ఇరువది అయిదు కలుగును గాత. ఇర్వది ఏడు
ఇరువది ఏడు కలుగును గాత. ఇర్వది తొమ్మిది ఇరువది తొమ్మిది కలుగును గాత. ముప్పది
ఒక్కటి ముప్పది ఒక్కటి కలుగును గాత. ముప్పది మూడు ముప్పది మూడు కలుగును
గాత.

(అయుగ్యస్తోమ హోమార్థమంతాః బేసి సంఖ్య గల స్తోమ హోమ మంత్రములు.
ఆదరాతిశయ ద్యోతనార్థా సర్వత్ర పునరుక్తిః ఒక్కొక్క సంఖ్య రెండు మారులు చెప్పుట
ఆదరాతి శయము వ్యక్త పరచుటకు)

25. చతుస్రశ్చ త్రిష్టుప్ మేష్టేచ ష్టా 8 మేద్వాదశచమే ద్వాదశచ12 మేషోడచే షోడశచ 16
మే ంశతిశ్చమే ంశతిశ్చ 20 మే చతుర్వింశతిశ్చ మే చతుర్వింశతిశ్చ ఆశ్చర్యంగా మే ష్టో
ంశతిశ్చమే ష్టాంశతిశ్చ 28 మేద్వాత్రింశచ్చ మేద్వాత్రింశచ్చ 32 మేషట్ త్రింశచ్చ మేషట్
త్రింశచ్చ 36 మే చత్వారింశచ్చ మే చత్వారింశచ్చ 40 మే చతుశ్చత్వారింశచ్చమే
చతుశ్చత్వారింశచ్చ 44 మే అష్టాచత్వారింశచ్చ మే అష్టాచత్వారింశచ్చ 48. మే యజ్ఞేవ
కల్పంతామ్.

(మంత్రములు సంఖ్యా సూచకములు సంఖ్యలు సూచించినాను. ఇవన్నియు యజ్ఞం వలన కలుగవలసినం)

26. యజ్ఞం వలన మాకు సంవత్సరన్నర వత్సము కలుగును గాత. సంవత్సరన్నర దూడ కలుగును గాత. రెండు సంవత్సరములు దూడ కలుగును గాత. రెండున్నర సంవత్సరముల దూడ కలుగును గాత. మూడేళ్ళ ఆవు, ఎద్దు, ఆబోతు కలుగును గాత. మూడున్నర సంవత్సరముల ఆవు, ఎద్దు, ఆబోతు కలుగును గాత.

27. యజ్ఞం వలన మాకు నాలుగేళ్ళ ఆవు, ఎద్దు, కలుగును గాత. పరిపూర్ణ వృషభము కలుగును గాత. వంధ్య గోవు కలుగును గాత. యువ వృషభము కలుగును గాత. గర్భ పాతమైన గోవు కలుగును గాత. బండిలాగు ఎద్దు కలుగును గాత. నవ ప్రసూత గోవు కలుగును గాత.

28. అన్నప్రధాన చైత్ర మాసమునకు స్వాహా. ప్రేరక వైశాఖమునకు స్వాహా, జ్యేష్ఠమునకు స్వాహా, యాగప్రధాన ఆషాఢమునకు స్వాహా, యాత్రానిషేధక వాసకారి శ్రావణమునకు స్వాహా, సూర్యతాపక భాద్రపదమునకు స్వాహా, మూడవది అశ్వయుజమునకు స్వాహా, పొట్టి పగళ్ళ

కార్తీకమునకు స్వాహా, ంష్టు స్వరూప మార్గశీర్షమునకు స్వాహా, పుష్టి కలిగించు పుష్యమునకు స్వాహా, చివరిదగు ఫాల్గుణమునకు స్వాహా, భువనపతికి స్వాహా, అధిపతికి స్వాహా, ప్రజాపతికి

స్వాహా.

అగ్ని! ఇది నీ రాజ్యమగును. నీవు నియంతవు. యజమానిని నియంించువాడవు. ంశిష్ట అన్నరసము నింతము నిన్ను అభిసించితము చేయించున్నాను. మాకు వర్షము, ప్రజాధిపత్యము కలిగించుమని నిన్ను ఘృతధారలచే తడుపుచున్నాను.

29. యజ్ఞం వలన ఆయువు కలుగును గాత. యజ్ఞం వలన ప్రాణము కలుగును గాత. యజ్ఞం వలన నేత్రములు కలుగును గాత. యజ్ఞం వలన చెవులు కలుగును గాత. యజ్ఞం వలన మాట కలుగును గాత. యజ్ఞం వలన మనసు కలుగును గాత. యజ్ఞం వలన ఆత్మ కలుగును గాత. యజ్ఞం వలన బ్రహ్మ కలుగును గాత. యజ్ఞం వలన జ్యోతి కలుగును గాత. యజ్ఞం వలన స్వర్గము కలుగును గాత. యజ్ఞం వలన స్తోత్రము కలుగును గాత. యజ్ఞేన కల్పతాం యజ్ఞో - యజ్ఞం వలన యజ్ఞం కలుగును గాత. యజ్ఞం వలన స్తోమము కలుగును గాత. యజ్ఞం వలన ఋగ్యజుస్సామములు, బ్రహద్రథస్తర సామము కలుగును గాత.

దేవతలారా! మేము యజ్ఞం చేసి స్వర్గము చేరినాము. మేము అమరులము అయినాము. మేము ప్రజాపతికి ప్రజలమైనాము - స్వాహా.

వసోర్ధారాహోమ మంత్రములు సమాప్తము.

30. మేము అన్నపు అధీనమున ఉన్నవారము. జగన్నిర్మాత్రీయు, మహనీయము, అఖండనీయము, సమస్త భూతములను నిలిపినదియు అగు భూమాతను మేము వేద వచనములచే అనుకూలను చేసికుందుము. ఆ భూయ యందు ఉండునట్లు సంతా దేవత మమ్ము ప్రోత్సహించవలెను.

31. నేడు ంశ్వమరుత్తులు మా యజ్ఞమునకు ంచ్చేయుదురు గాత. హంరన్నమునకు ఆకర్షితులై ంశ్వదేవతలు ంచ్చేయుదురు గాత. వారందరు మమ్ము రక్షింతురు గాత. ఆ దేవతల కృప వలన సమస్త అగునులు ప్రజ్వరిల్లును గాత. యజ్ఞపు ఫల స్వరూపముగ మాకు సకల ద్రవ్యములు లభించును గాత. ‘ంశ్వమస్తు ద్రంణం వాజో అసీమ్’.

32. మాకు అన్నము, ఏడు లోకములు, నాలుగు దిశలు, దూరమున ఉన్న స్వర్గము లభించవలెను. ఈ యజ్ఞమందు ధన ప్రాప్తి కలుగుటకుగాను ంశ్వదేవతలు సహితముగా అన్నము సహితము మమ్ము కరుణించవలెను.

33. నేడు అన్నదానమునకు మాకు అనుమతి లభించును గాత. అన్నమే ఋతువులను కల్పించుచున్నది. అన్నమే దేవతలను కల్పించుచున్నది. అన్నమే నన్ను పుత్ర, పౌత్రాదులు కలుగువానిని చేయుచున్నది. నాకు సమృద్ధాన్నము కలిగినంత అన్నదానము చేసి సకల దిశలను జయించగలను.

34. అన్నము మాముందు ఉండును గాత. అన్నము మా వెనుక ఉండును గాత. అన్నము మాకు మధ్యన ఉండును గాత. అన్నమే హంద్వారా దేవతలను వర్ధిల్ల చేయుచున్నది. అన్నమే నన్ను ంరపుత్ర, పౌత్ర వంతుని చేసినది. నేను అన్నపతివై సకల దిశలందు వ్యాపింతును.

(అన్నమున దిశలను జయించుట - దిశలకు వ్యాపించుట ఎంత ఉన్నత, ఉదాత్త ఆశయము! ఆయుధమున కాదు అన్నమున జయించుట!! పుచ్చుకొని కాదు ఇచ్చి జయించుట!!!)

35. అగ్ని! నేను స్వయముగా పృథ్వి సంబంధ రసమున సంయోజితుడనగుదును. నేను స్వయముగా ఓషధులు, జలములచే సంయోజితుడనగుదును. అటువంటి నాకు నీ దయవలన అన్న ప్రాప్తి కలుగవలెను.

36. అగ్ని! నీవు ఈ భూయ యందు రసమును ప్రవేశపెట్టుము. అంతరిక్ష, ద్యులోకములందు జలమును స్థాపించుము. నీ దయవలన నాకు సమస్త దిశలు రసపూర్ణములు కావలెను - ‘పయస్వినః ప్రదిశః సన్తు మహ్యామ్’

37. అధ్వర్యునగు నేను సంతా దేవుని ఆజ్ఞానువర్తిని. అశ్వినుల బాహువులతోను - పూష హస్తములతోను - సరస్వతి వాక్కునను - ప్రజాపతి నియమమునను - అగ్ని యొక్క సామ్రాజ్య సహితముగ యజమానివగు నిన్ను అభిషింపించుచున్నాను.

38. అగ్ని సత్య స్థానపువాడు - సత్యమును సహించగలవాడు. అగ్నియే గంధర్వుడు. ఓషధులు అతని అప్పరలు. ఆ అప్పరల పేరు 'ముద్' అగును. ఆ గంధర్వుడు బ్రాహ్మణ, క్షత్రియులను పాలించును గాత. గంధర్వులకు స్వాహా, ఓషధులకు స్వాహా.

39. రాత్రింబవళ్ళు సంద్యలను కల్పించువాడు సూర్యుడు. సూర్యుడే సంహిత అగును. సూర్యుడే సామమగును. సూర్యుని కిరణములే అతని అప్పరలు అగుదురు. వారి పేరు 'ఆయువ' అగును. సూర్య రూప గంధర్వుడు బ్రాహ్మణ, క్షత్రియులను పాలించును గాత. సూర్య గంధర్వునకు స్వాహా. సూర్య కిరణములకు స్వాహా.

40. చంద్రుడు ఆనందకరుడు. చంద్రుడు సూర్య కాంతి వలన ప్రకాశించువాడు. చంద్రుడే గంధర్వుడు, నక్షత్రములు అతని అప్పరలు. వారి పేరు 'భాకురి'. ఆ చంద్ర గంధర్వుడు బ్రాహ్మణ , క్షత్రియులను పాలించును గాత. చంద్రునకు స్వాహా. నక్షత్రములకు స్వాహా.

41. వేగవంతుడు - సర్వగాయ వాయువే గంధర్వుడు. జలములు అతని అప్పరలు. వారి పేరు 'ఊర్జ' అగును. వాయు రూప గంధర్వుడు. బ్రాహ్మణ, క్షత్రియులను పాలించును గాత. వాయువునకు స్వాహా, జలములకు స్వాహా.

42. సమస్త దేవతలకు మానవులకు అన్నము పెట్టువాడును - సర్వత్ర సంచరించువాడగు యజ్ఞమే గంధర్వుడు అగును. దక్షిణలు అతని అప్పరలు అగును. వారి పేరు 'స్తావ' అగును. యజ్ఞరూప గంధర్వుడు బ్రాహ్మణ, క్షత్రియులను పాలించును గాత. వాయువునకు స్వాహా. దక్షిణలకు స్వాహా.

43. ఇంద్రియ ప్రజకు ప్రభువు - సమస్త నిర్మాణ కారకమగు మనస్సే గంధర్వుడు. ఋక్కులు, సామ గానములు మనసునకు అప్పరలు. వారి పేరు 'ఏష్టయః' మనో రూప గంధర్వుడు బ్రాహ్మణ, క్షత్రియులను పాలించును గాత. మనసునకు స్వాహా. ఏష్టియులకు స్వాహా.

44. భువనముల స్వామి! ప్రజాపాలకా! నీకు పైలోకమున గృహములున్న. ఈ లోకమున గృహములు ఉన్న. నీవు బ్రాహ్మణ, క్షత్రియులకును, నాకును మహా సుఖములు కల్పించుము. స్వాహా.

45. వాయుదేవా! నీవు తడి చేయు సముద్రమవు. నక్షత్రములను కూడిన నభస్వభావుడవు. వర్ష నీహారాదులచే సర్వమున ఆర్థము చేయు ఆర్థ దానువు. ఐహిక సుఖములనిచ్చు శంభుడవు. పరలోక సుఖములనిచ్చు మయోభుడవు. అట్టి నీవు నన్ను అభివహించుము.

వాయువా! నీవు మరుత్సమూహముడవు. ఇహలోక, పరలోక, సుఖములను ఇచ్చువాడవు. నీవు నన్ను అభీష్టము కొరకు అభివహింపుము. మా సేవలు అందుకొను నీవు మాకు రక్షకుడవు. నీవు ఇహ పర సుఖములనిచ్చు వాడవు. నీవు నన్ను పాలింపుము స్వాహా.

46. అగ్గీ! నీ కిరణములు సూర్యుని చేరినం. ఆ కిరణములు ద్యులోకమంతటికి పాకినం. ఆ కిరణములతోనే మమ్ము ప్రతి వ్యక్తికి అనుకూలమగునట్లు చేయుము.

47. దేవతలారా! ఏ ప్రకాశము సూర్యుని యందున్నది. ఏ శోభ గోవులందును, అశ్వములందును ఉన్నది. ఇంద్రాగ్ని బృహస్పతులారా! ఆ శోభను, ఆ ప్రకాశమును మాలో ప్రవేశపెట్టండి.

48. అగ్గీ! బ్రాహ్మణులందు ప్రకాశము ప్రవేశపెట్టుము. క్షత్రియులందు - వైశ్యులందు - శూద్రులందు ప్రకాశమును ప్రవేశపెట్టుము. నా యందు ప్రకాశమును ప్రవేశపెట్టుము.

49. వరుణదేవా! యజమాని నీకు హంస్సులు అర్పించినాడు. కొన్నింటిని కోరినాడు. నేను మంత్రములచే నిన్ను స్తుతించి యజమాని కోరిన వానినే యాచించుచున్నాను. యశోవంతవరుణా! నీవు వాటిని - కోపించక - యజమానికి ప్రసాదించుము. మా ఆయువునకు సమాప్తము చేయకుము.

50. (అర్క అశ్వ మేధ సంతతియను అయిదు ఆహుతులు అర్పించవలెను.)

స్వర్ణధర్మనకు స్వాహా. స్వర్ణధర్మనకు స్వాహా. స్వర్ణ శుక్రనకు స్వాహా. స్వర్ణ జ్యోతికి స్వాహా. స్వర్ణ సూర్యునకు స్వాహా.

51. అగ్ని దివ్యుడు, సుగమనుడు, స్వధూముడు. నేను అగ్నిని ఘృత, బలయుక్తిని చేయుచున్నాను. ఆ అగ్ని ద్వారమునే మేము ఆదిత్యుని ఉత్తమ లోకము చేరుకుందుము. అచటి నుంచి స్వర్ణమునకు ఆరోహింతుము. అచటి నుండి 'అధి నాకముత్తమం' చేరుదుము.

52. అగ్గీ! నీకు ఉత్తర దక్షిణములను రెండు - జరారహిత - పక్షములున్నం. వానితో నీవు రాక్షసులను హతమార్తువు. ఆ పక్షములతోనే మమ్ము - పూర్వ ఋషులు చేరి అమరులైనట్టి - పుణ్యలోకములకు చేర్చుము.

53. అగ్ని ఆహ్లాదకుడు. ఉత్సాహవంతుడు. శ్రేయము వంటి వాడు. సత్యవంతుడు. బంగరు రెక్కల పక్షి. అందరకు అన్నము కలిగించువాడు. మహామహుడు. స్థిరుడు. యజ్ఞశాలస్థితుడు. అట్టి అగ్నికి నమస్కరించుచున్నాను. అతడు మమ్ము బాధించకుండవలెను.

54. అగ్గీ! నీవు ద్యులోకమునకు తలవు - భూలోకమునకు నాభి. జలములకు, ఓషధులకు బలమవు. ప్రాణులందరకు జీవనమవు. అందరకు ఏకమాత్ర శరణమవు. సర్వత్ర అచ్ఛిన్న ప్రభావుడవు. నీకు నమస్కారము.

55. అగ్గీ! నీవు ంశ్వమునకు గల తలఏద ఉన్నావు. అంతరిక్షమున నీ హృదయము ఉన్నది జలములందు నీ జీవనము ఉన్నది. అగ్గీ! మాకు జలములను ఇమ్ము.

సాగరములను తెంపుము. ద్యులోక, అంతరిక్ష, భూలోకముల నుండి వర్షము తెమ్ము, మమ్ము పాలించుము.

56. ఏ యజమాని యజ్ఞం భృగువులు, వసువులచే సముపార్జించబడినదో - ఆ యజమాని ఇంటికి సకల పదార్థములు చేరును గాత. ఈ యజ్ఞం అభీష్టప్రదము.

57. చేసిన యాగమును - నిత్యము తర్పించిన అగ్నియు మాకు కోరిన స్వర్గాదులను ఇచ్చును గాత. ఈ స్వయంగమన శీల హం దేవతలను చేరును గాత.

58. ఋత్విజాలారా! ఈ యజ్ఞకర్మ ప్రజాపతి ంధించినది. దీనిని ంరు స్థిర సంకల్పమునను - సహృదయముతోను - మనసు, చక్షురాది జ్ఞానేంద్రియములచే నిర్వహించండి. అందువలన పూర్వర్షులు చేరి అమరులైన పుణ్యలోకమునకు చేరుకొనండి.

59. సహస్థాన స్వర్గమా! నేను ఈ యజమానిని నీకు అందించుచున్నాను. అతనితో పాటు

అగ్ని పూర్తి చేసిన సుఖనిధి యగు యజ్ఞమును కూడా అర్పించుచున్నాను. ఇక ఈ యజ్ఞపతి నీ వద్దకు స్వర్గమునకు రానున్నాడు. అతడు అచటికి చేరినంత - ఆకాశమందు - ం దేవతలందరు - సమ్మానించండి.

60. స్వర్గస్థ దేవతలారా! పరమాకాశమందలి స్వర్గమునకు చేరిన ఈ యజమానిని గుర్తించండి. ఈ యజమాని దేవ మార్గమున స్వర్గమునకు వచ్చినపుడు పరిచయము చేసికొనండి.

అతనికి సుఖము కలుగునట్లు అతని కర్మముల శుభ ఫలితములు ప్రకటించండి.

61. అగ్ని! ప్రజ్వలితుడవగుము. జాగృతుడవగుము. నీవే కర్మలను సృష్టించినావు. యజ్ఞమును సృష్టించినావు - ఈ ఉత్తమమగు యజ్ఞ స్థానమున శ్వే దేవతలు, యజమాని కూర్చుండవలెను.

62. అగ్ని! నీ సామర్థ్యమున నీవు సహస్ర దక్షిణ యజ్ఞమును నిర్వహింతువు. నీ సామర్థ్యముననే సర్వస్వ దక్షిణ యజ్ఞమును నిర్వహింతువు. ఆ సామర్థ్యముననే మేము దేవతల

స్వర్గమునకు చేరుటకు ంలు కలిగించు - ఈ యజ్ఞమును నిర్వహించుము.

63. అగ్ని! శిల, పరిధి, స్వచ, వేదిని, మంత్రములతో మా యజ్ఞమును ఫలింపజేయుము. మమ్ము దేవతల వద్దకు స్వర్గమునకు చేర్చుము.

64. భార్యా పుత్రులకు ధనము ఇవ్వబడినది. పరోపకారార్థము కుంటి, గ్రుడ్డి, మున్నగు వారికి ధనము దానము చేయబడినది. బ్రాహ్మణ భోజనాదులకు దక్షిణలకు - యజ్ఞ

యాగాదులందు ధనము ఇవ్వబడినది. అగ్ని! మేము స్వర్గము చేరుట కొరకు -
వాటినన్నింటిని స్వర్గమున దేవతలకు అందించుము.

65. ంశ్వకర్మ అగ్ని! ఘృత మధుధారలు నిరంతరము ప్రవహించు స్వర్గమందలి దేవతలకు
మా యజ్ఞ యాగాది పుణ్యమును తెలియపరచుము.

66. నేను అగ్నిని. జన్మతోనే జ్ఞానిని. ఘృతము నా నేత్రము - ముఖము అమృతము - నేనే
ఋగ్యజుస్సామత్రిధాతు యజ్ఞమునకు నేనే జలనిర్మాతను. అక్షయ ఆదిత్యుడను నేనే! నేనే
హంస్సును.

67. ఋగ్వేదమును నేనే. యజుర్వేదమును నేనే. నేనే సామవేదమును.

అగ్ని! పృథ్వి ింద ఉపకార అగులందు నీవు ఉత్తముడవు. నీవు మమ్ము జీంచు ప్రేరణ
కలిగించుము.

68. ఇంద్రా! వృత్రవధ శత్రుసేన పరాభవమునకు గాను నిన్ను మేము యుద్ధములకు
లాగుచున్నాము.

69. పురుహూత ఇంద్రా! దానవులతోటి వానిని - చేతులు లేని వానిని - కుశబ్ధకారియగు
దైత్యుని నీవు నలిపివేసినావు. వర్ధమానుడు, దేవఘాతకుడు అగు పాదరహిత వృత్రుని నీవు
నీ స్వంత బలమున పరిమార్చినావు.

70. ఇంద్రా! మా శత్రువులను హింసించుము. మాపై దండెత్త దలచిన సేనను త్రుంచుము.

మమ్ము దాసులనుగా చేయదలచిన వారిని అడుగున అంధకారమున త్రోయుము.

71. ఇంద్రా! నీవు సింహము వంటి భయంకరుడవు. సంచారి. పర్వతములందు తావరము
కలవాడవు. ఎంతో దూరము నుండి ద్యులోకము నుండి వచ్చినవాడవు. సృకమును,
వజ్రమును పదును పెట్టుము. శత్రువులను కొట్టుము. హింసలకును తరింుకొట్టుము.

72. అగ్ని మా స్తుతులను ఆలకించవలెను. యజ్ఞమునకు ంచ్చేయవలెను. వైశ్వానరాగ్ని!
సుదూర అంతరిక్షమునుండి మమ్ము రక్షించుటకు ంచ్చేయుము.

73. ద్యులోకమున ఆదిత్య భావమున ఉన్నవాడెవడు? అగ్నియే. అంతరిక్షమున
ందుగ్రద్రాపమున ఉన్నవాడెవడు? అగ్నియే. ఓషధులందు రసభావమున
ప్రవేశించువాడెవడు? అగ్నియే. బలమున మథంపగా ప్రకటించబడువాడెవడు? అగ్నియే.
అట్టి వైశ్వానరాగ్ని మమ్ము రాత్రింబవళ్ళు రక్షించవలెను.

74. అగ్ని! నీ రక్షణ యందు మేము మా అభీష్టములు అనుభంతుము గాత.
ధనవంతులమగు మేము పుత్ర సహితులమై ధనమును అనుభంతుము గాత. దేవతలను

పూజించుచు మేము అన్నమును అనుభంతుము గాత. నీ జరాఠహిత తేజమును
సహితము అనుభంతుము గాత.

75. అగ్నిదేవా! మేము నీకు చేతులెత్తి నమస్కరించుచు నీ వద్దకు వచ్చి నీకు హం
సమర్పించుచున్నాము. నీ యజనీయ, మహనీమ, అహింసనీయ మనమున దేవతలను
యజింపుము.

76. ధామచ్ఛదగ్నియు - ఇంద్రుడును - బ్రహ్మయు - బృహస్పతియు - జ్ఞానవంతులగు
ంశ్వేదేవతలను నా యొక్క ఈ శుభ యజ్ఞమును రక్షించవలెను.

ధామచ్ఛదగ్నిర్హో బ్రహ్మ దేవో బృహస్పతిః ।

సచేతసో ంశ్వేదేవా యజ్ఞం పావన్తు నః శుభే ॥

77. త్వం యంష్ట దాశుషో నృః పాహి శృణుధీ గిరః ।

రక్షాతోకముత త్మనా ॥

యువతమ అగ్ని! మా స్తుతులను ంనుము. హంర్ధాత యజమాని మనుష్యులను
రక్షింపుము.

దాశరథి రంగాచార్య ంరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

వసుధారాదికమగు పద్ధెనిందవ అధ్యాయం సమాప్తము.

సర్వేపి సుఖినస్సంతు.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

ఆధారం స్సర్వ ంద్యానాం హయగ్రీవ ముపాస్మహే ॥

పందొమ్మిదవ అధ్యాయము

1. స్వాదీం త్వా స్వాదునా తీవ్రాం తీవ్రేణామృతామమృతేన ।

మధుమతీం మధుమతా సృజాయ సంసోమేన ॥

సోమో ంస్యాశ్విభ్యాం పచ్యస్వ సరస్వత్యై పచ్యస్వేంద్రాయ

సుత్రాష్ట్ర పఞ్చస్య

(ఇం సౌత్రామణి యాగమంత్రములు. మూడు అధ్యాయముల వరకు సాగును.)

సురా! రుచిగల నిన్ను రుచిగల సోమమున కలుపుదును. తీవ్రమగు నిన్ను తీవ్ర సోమమున కలుపుదును. అమృతమయమగు నిన్ను అమృత సోమమున కలుపుదును. మధుమతి వగు నిన్ను మధుమయ సోమమున కలుపుదును.

సోమ సంయోజితసురా! నీవు అశ్వినుల కొరకు పచనమగుము. సరస్వతి కొరకు పచనమగుము. సురక్షకుడగు ఇంద్రుని కొరకు పచనమగుము.

2. ఋత్విజాలారా! ఏది యజమానిని ధరించినదగునో, ఏది మానవులకు హితకరమగునో - దేనిని అధ్వర్యులు జలమునందు రాళ్ళతో దంచి తీసినారో, అట్టి అభిషుత సోమమున ఆవుపాలను కలపండి. అది సర్వోత్తమ సోమహం అగును.

3. ఉదరాంతర్వ ర్తియగు వాయువుచే దశాపంత్రమున పావనము చేయబడిన సోమము ప్రవహించుచు దిగువకు చేరును. అది ఇంద్రునకు అనుకూల యత్రము అగును.

4. (అధ్వర్యు యజమానితో అనవలసినది)

యజమానీ! అభిషుతమైన నీ సోమమును గో అశ్వవాలమున - సూర్యపుత్రి శర్ధ - పంత్రము చేయును.

5. సోమమా! అభిషుతమగుము. బ్రాహ్మణ, క్షత్రియులందును, ఇంద్రియములందును తేజస్సు పుట్టించుము. సురతో కలసిన నీవు మదకారిం అగుదువు. నీ శుద్ధమగు బలమున అగ్ని మున్నగు దేవతల ప్రసన్నులను చేయుము. ఘృతాది సహిత యజమానికి అన్నము ప్రసాదించుము.

6. యత్రమా అగ్ని! ంత్తుటకు ముందు రైతు ధాన్యమును గడ్డి నుంచి వేరు చేయును. అట్లే ఈ లోకమందు కుశలు అందుకొని నీకు నమస్కరించు యజమానుల వేరు చేసి వారి కొరకు అన్నపానాదులు ఏర్పరుచుము.

(పయోగ్రహాన్ గృహతి, పాలపాత్రను అందుకొనును)

పయోగ్రహమా! నీవు ఉపయామ పాత్ర ద్వారా గ్రహించబడినావు. నేను నిన్ను అశ్వినులు సరస్వతి, సురక్షక ఇంద్రుని కొరకు గ్రహించుచున్నాను. ఇది నీ స్థానము. తేజము, బలము కొరకు

నిన్ను ఇచట స్థాపించుచున్నాను.

7. (సురాగ్రహాన్ గృహ్లాతి - సురాపాత్రలను అందుకొనవలెను)

సురా సోమములారా! ఓ ఇరువురి కొరకు వేరు వేరు స్థానములు ఏర్పరచబడినం. ఆ స్థానములు దేవతలకు హితకరములు. ఉత్తమ వేది స్థానములందు ఓరిరువురు కలసిపోకండి.

సురా! నీవు బలశాలిని సురవు. ఇది శుద్ధ సోమరసము. నీవు నీ స్థానమున నిలువుము. వినాడును సోమమును బాధించకుము.

8. ఉపయామగ్రహమున సేకరించబడినావు. నీవు అశ్వినులకు తేజస్సువు. సరస్వతికి బలమవు. ఇంద్రునకు శక్తి. ఇది నీ స్థానము. ప్రమోదము, ఆనందము, తేజస్సు కలుగవలెనని నిన్ను ఇచట స్థాపించుచున్నాను.

9. (దుగ్ధ పాత్రను అందుకొని అందు గోధుమ పిండి - గంగరేగు పొడి వేయవలెను)

దుగ్ధపాత్రా! నీవు తేజస్సువు. నాలో తేజస్సు నింపుము. నీవు ిర్యమవు. నాలో ిర్యము నింపుము. నీవు బలమవు. నాలో బలము నింపుము. నీవు ఓజస్సువు. నాలో ఓజస్సు నింపుము. నీవు కోపమవు. నాలో కోపము నింపుము. నీవు సాహసమవు. నాలో సాహసము నింపుము.

10. ంఘాచిక వ్యాఘ్రమునకు, వృకమును రక్షించును. ఎగురునట్టి శ్యేన పక్షి సింహమును రక్షింపును. ఆ ంఘాచిక యజమానిని పాపములనుండి రక్షించును గాత.

11. తల్లి పాలు తాగునప్పుడు బిడ్డ తల్లిని తన్నును. అగ్ని! నేను ఆ ఋణము తీర్చుకున్నాను. నేను తల్లిదండ్రులను బాధించలేదు.

(యజమాని సోమపాత్రలను తాకవలెను)

సోమ పాత్రలారా! ఓరు కూర్చు స్వభావము కలవారు. నాకు శుభములు కూర్చండి.

(యజమాని సురాపాత్రలను తాకవలెను)

సురాపాత్రలారా! ఓరు వేరు చేయు వారు. నన్ను పాపముల నుండి వేరు చేయండి.

12. ఇంద్రుని కొరకు ఇంద్రియ బలము సముపార్జించునపుడు దేవతలు యజ్ఞమును ంస్తారపరచినారు. అశ్వినులు యజ్ఞమున వైద్యము చేసినారు. వాణి ద్వారా సరస్వతియు వైద్య అయినది.

13. నవయవాంకురము దక్షిణీయ ఇష్టి స్వరూపము. లేచిగురు యవాంకురము ప్రాణీయ ఇష్టి స్వరూపము. లాజలు సోమక్రియ స్వరూపులు, సోమఖండము మధుర సోమరస స్వరూపము.

14. 'మాసరము' అతిథ్యేష్టి స్వరూపము, 'నగ్నహు' మహాఁర ఘట స్వరూపము. మూడు రాత్రులు అభిషేతము చేసి మూడు రాత్రులు గుంతలో ఉంచిన సుర 'ఉపనద్' ఇష్టక స్వరూపమగును.

15. ఒకటి, రెండు, మూడు గోవుల పాలచే చిలికి పరిసించితము చేయబడిన సుర సోమక్రియా స్వరూపమగును. అశ్వినుల కొరకు ఒక ఆవు పాలచే మొదటి రోజు - సరస్వతి కొరకు రెండు ఆవుల పాలచే రెండవ రోజు - ఇంద్రుని కొరకు మూడు ఆవుల పాలచే మూడవ రోజు

ఆసించితము చేయబడును.

16. సోమమును ఉంచు పీఠము రాజు యొక్క సింహాసన స్వరూపము. సురను ఉంచు కుంభము 'సౌంకి వేది' స్వరూపము. రెండు వేదిల మధ్య భాగము ఉత్తర వేది స్వరూపము. సురను శుభ్రముగా చేయుజల్లెడును ఇంద్రుడు మరియు యజమాని వైద్యముగా తెలియవలెను.

17. వర్తమాన వేది వలన 'సౌంకి' వేది లభించును బర్హి నుండి కుశరూప బలము ప్రాప్తించును.

యూపము అగ్నివలన అగ్ని లభించును.

18. ఈ సౌంకిత్రాణి యాగమందు అశ్వినులు సద్భావమున హంధానము సరస్వతి ఉపస్థితి వలన అగ్నిధ్రము ఇంద్రునకు అర్పించు హం గార్హపత్యము, పత్నీ శాలమని భాంచవలెను.

19. ప్రేషణమున ప్రేషణము - అప్రియజ్ఞము వలన అప్రియజ్ఞము - ప్రయాజముల వలన ప్రయాజము అను యాజముల వలన అనుయాజము వషట్కారము వలన వషట్కారము - ఆహుతుల వల ఆహుతులు సంప్రాప్తించును.

20. పశువులవలన పశువులు, పురోడాశము వలన పురోడాశము, హంస్సులవలన అన్యహంస్సులు, ఛందముల వలన ఛందములు, సౌంధాని ఋక్కుల వలన సౌంధాని ఋక్కులు, యాజ్యల వలన యాజ్యలు, వషట్కారముల వలన వషట్కారములు లభించును.

21. వేసినధాన్యము, కరంభము, సత్తు, హంష్పంక్తి, పాలు, పెరుగు, ినిని సోమమునకు ప్రతినిధులుగా తెలియవలెను. దుగ్ధ సంబంధములు, మధు సంబంధములు హం రూపములగును.

22. పెద్దరేగు ధాన్య ప్రతీక. గోధుమలు హంష్పంతి ప్రతీకలు. రేగు సత్తు ప్రతీక. యవలు జలమంథ ప్రతీకలని తెలియవలెను.

23. యవలు దుగ్ధ రూపలు. రేగు దధి రూపము. కర్మంధము సోమరూపము - మధువు సౌభ్య చతు రూపములగును.

24. 'ఆశ్రవాయ' స్తోత్రియము. 'అస్తువౌషడ' ప్రత్యాశ్రావము, 'యజ', ధాయ్యా - 'యేయజామహే' ప్రగాథ ప్రతినిధులని ఎరుంగవలెను.

25. అర్ధర్చుల నుండి ఉక్థలు - పదములనుండి నిందలు - ఓం నుండి శస్త్రములు - పాల నుండి సోమము - కలుగునని గ్రహించవలెను.

26. అశ్వినల సద్భావమున ప్రాతః సవనము - ఇంద్రుని సద్భావమున మధ్యాహ్న సవనము - సరస్వతి సద్భావమున సాయం సవనము సిద్ధించును.

27. సోమ పాత్రల వలన సకల సోమ పాత్రలను, వైతస పాత్రల వలన ద్రోణ కలశమును, సురను చేర్చుకొను కుంభము వలన అభిషుత సోమము కొరకు పూతభూత - ఆహవనీయ ఘటములు - పశ్చిముల వలన పశ్చిములు ప్రాప్తించును.

28. యజువుల నుండి యజుస్సులు, గ్రహముల నుండి గ్రహములు, స్తోమముల నుండి స్తోమములు, స్తుతులనుండి స్తుతులు, ఛందముల నుండి ఛందములు, సోమము నుండి

సోమము అవభృథము నుండి అవభృథమును పొందవచ్చును.

29. ఇడ నుంచి ఇడను సూక్తవాక్కు నుండి సూక్తవాక్కును, ఆశీర్వచనము నుండి ఆశీర్వచనమును, శంయు నుండి శంయును పత్నీ సంయోజముల నుండి పత్నీ సంయోజములను సంప్ల యజస్సు నుంచి సంప్ల యజస్సును, సంస్థ నుండి సంస్థను పొందవచ్చును.

30. వ్రతము వలన దీక్షను, దీక్ష వలన దక్షిణను, దక్షిణ వలన శ్రద్ధను, శ్రద్ధ వలన సత్యమును ప్రాప్తించ వచ్చును.

31. ఏతావద్రూపం యజ్ఞస్య యద్దేవైర్భృహ్మణాకృతమ్ ।

తదేతత్సర్వమాహ్నోతి యజ్ఞేసౌత్రామణీ సుతే ॥

ఇది సోమ యజ్ఞ స్వరూపము. దీనిని దేవతలు, బ్రహ్మ దర్శించినారు. సౌత్రామణి యజ్ఞమున సురాసోమము అభిషుతమైనంత యజమానికి ఇవన్నియు ప్రాప్తించును.

32. సౌత్రామణి యాగము సురాయుక్తము. దేవతల ఆసనమగు దర్భాసన యుక్తము. దీనిని మహా ఋత్విజులు నమస్కారయుక్తులై కొనసాగింతురు. మేము అర్చించువారలము. ఋత్విజ యజమానులము. మంత్రములచే సోమమును దేవతల కంపుచున్నాము. ఇంద్రుని మదోన్మత్తుని చేయుచున్నాము.

33. సురా! ఓషధులందున్న నీ యొక్క రసము కూర్చబడినది. నీతో కూడి సోమమునకు బలము చేకూరినది. మాదకమగు రసమున యజమానిని, సరస్వతిని, అశ్వినులను, ఇంద్రుని అగ్నిని తృప్తి పరచుము.

34. ఏ సోమమును అశ్వినులు అసురుడగు నముచి నుండి తెచ్చినారో దేనిని ఇంద్రియముల కొరకు సరస్వతి పరిశుద్ధము చేసినదో అట్టి శుద్ధమును, మధురమును, ఆనందకరమును, రాజగునట్టియు సోమమును నేను ఈ యజ్ఞమున సేంతును.

35. ఆ సోమపు కొంత భాగము సురలో చేరినది. ఈ సురను ఇంద్రుడు ఉపాయముగ శుద్ధి చేసిసేంచివాడు. రాజగు ఆ సోమపు అంశముగల సురను సుమనస్కుడనై యజ్ఞమునందు సేంతును.

36. స్వధాప్రియులగు పితరులకు స్వధాన్నము సమర్పించుచున్నాము. వారికి నమస్కారము.

స్వధా ప్రియ పితామహులకు స్వధాన్నము సమర్పించుచున్నాము. వారికి నమస్కారము.

స్వధాప్రియులగు ప్రపితామహులకు స్వధాన్నము సమర్పించుచున్నాము. వారికి నమస్కారము.

(సురాభాండములను సురలకు అర్పించి అగ్నికి ఆహుతులు అర్పించవలెను.)

పితరులు సురాపానము చేసినారు. మత్తులయినారు. తృప్తులయినారు. పితరులారా! ంరు చేతులు కడుక్కొని పరిశుద్ధులు కండి.

37. (ఈ మంత్రములను జపించవలెను)

సోమప్రియులగు పితరులు నన్ను పంతుని చేయవలెను. ప్రపితామహులు మమ్ము

పంతులను చేయవలెను. శతాయుష పంతున ప్రపితామహులు నన్ను పావనము చేయవలెను.

పితామహులు శతాయుషమగు పంతున నన్ను పావనము చేయవలెను. ప్రపితామహులు శతాయుషమగు పంతున నన్ను పావనము చేయవలెను. వారిచే చేయబడిన నేను సంపూర్ణ ఆయుష్మంతుడనగుదును గాత.

38. అగ్ని! ఆయుష్యము కలుగు పనులను మాచే చేయింతువు. మాకు ఆయుష్యము కలుగునట్టి బలము గల అన్నమును తెచ్చి ఇమ్ము. దుష్ప్రవృత్తి గలవారిని మా నుండి దూరము చేయుము.

(ఆయుష్యము కలుగుటకు బలమును ఇచ్చు ఆహారము. దుష్టులకు దూరముగా ఉండుట అవసరమని)

39. దేవజనులు నన్ను పావనుని చేయుదురు గాత. వారు నా మనసు ద్వారా నా బుద్ధిని పావనము చేయుదురు గాత. సర్వ భూతములు నన్ను పావనుని చేయును గాత. జాతవేద అగ్ని నన్ను పావనము చేయును గాత.

40. అగ్నిదేవా! దీప్యమానుడవు నీవు నన్ను శుద్ధ పంత్రమున పావనము చేయుము. యజ్ఞము లక్ష్యంగా నీ స్వకర్మమున నన్ను పావనము చేయుము.

41. అగ్నీ! నీ జ్వాలలందు పావనము చేయు శక్తి పరివ్యాప్తమై ఉన్నది. ఆ మహాపంత్ర శక్తిచే మమ్ము పావనులను చేయుము.

42. సోమము సర్వదర్శి. దానికి పావనము చేయు శక్తి కలదు. ఆ శక్తిచే మమ్ము పావనులను చేయవలెను. పావనము చేయగల వయువు సహితము మమ్ము పంతులను చేయవలెను.

43. సంతృప్త దేవ! నీవు నీ పంత్రము మరియు అనుజ్ఞ రెండింటి తోను మమ్ము పావనులను చేయుము.

44. శ్వేదేవతలకు సంబంధించినదియు - పంత్ర కారకమగు సురాకుంభము లభించినది. ఇందు అనేక మధుధారలు చేరిన. ఆ సురాకుంభము వలన యజ్ఞమునందు దేవస్తల సహితులమై కూర్చుండు ఆనందము కలిగినది. అందువలన మేము ధనస్వాములము అగుదుము గాత.

45. పితరులు సమ మనస్కులు. పదం, అధికారములందు సమానులు. వారి యమలోకమున ంరాజిల్లుచున్నారు. ఆ పితృలోకమున పితరులకు స్వధ లభించును గాత. యజ్ఞమును దేవత లేకదా కల్పించినారు. యజ్ఞమునకు నమస్కారము.

46. నా తోటి ప్రాణులు సమాన మనస్కులు. పదం అధికారములందు సమానులు. వారు ఈ లోకమున ఉన్నవారు. వారందరి సిరిసంపదలు నూరేళ్ళ వరకు నాకు చేరవలెను.

47. మర్త్యులగు మానవులకు రెండే మార్గములున్న. ఒకటి దేవయానము. రెండవది పితృయానము. ఈ రెంటితోనే ఈ లోకమున రాకపోకలు జరుగుచున్న. మాతా పితృలకు భేదమేమనిన ద్యులోకము పితరుడు, భూలోకము మాతయగును.

48. (శేషం యజమానో భక్షతి, దేవ పితరులకు సమర్పించగా యిగిలినది యజమాని సేంచును.)

ఇది పాల హం. ఇది నాలో ప్రజనన శక్తి కావలెను. ప్రాణ, అపానాదులకు - సమస్త అంగములకు బలము కలిగించవలెను. శుభములను కలిగించవలెను. ఈ హం ఆత్మ బలము

నిచ్చునది. సంతానము నిచ్చునది. పశువులను ఇచ్చునది. లోకమునిచ్చునది. స్వర్గము నిచ్చునది అగును గాత.

అగ్ని నా ప్రజలను బహు సంఖ్యాకులను చేయును గాత.

ఋత్విజులారా! ఓరు మాకు అన్నము, పాలు, బలము కలిగించండి.

49. సోమము సముపార్జించు మా పితరులు నిన్ను లోకములందు ఉన్నచో వారు ఉన్నత మధ్యమ లోకమునకు చేరుకుందురు గాత. మధ్యమలోకమున ఉన్న పితరులు ఉత్తమ లోకమునకు చేరుకుందురు గాత. ఉత్తమ లోకములందున్న పితరులు ంముక్తులగుదురు గాత. కపటము తెలియని - సత్యము తెలిసిన వాయవ్య శరీర ధారులగు పితరులు ఆహ్వానముల నుండి రక్షింతురు గాత. “నో వస్తు పితరో హవేషు”

(ఈ ఆహ్వానము పై నుంచి వచ్చునది. దానిని తప్పించమనుట)

50. సోమ సముపార్జకులగు అంగిరులు, నవగ్వ, దశగ్వ అధర్వులు, భృగువులే మాకు పితరులు. ఆ యజనశీల పితరుల మంచి మనసులందు మేము నిలువవలెను. వారి శుభ సంకల్పములందును మాకు స్థానము లభించవలెను.

51. వసిష్ఠులు మా పూర్వజులు. సోమపాయులు. వారు సోమ యాగము చేసినారు. దానిని దేవతలకు అందించినారు. అట్టి మా పితరుల తోడుగా అభిలాషల యముడు హంస్సులను స్వేచ్ఛగా స్వీకరించవలెను. మాకు అభీష్ట వరములనీయవలెను.

52. ంశిష్ట చైతన్యవంత సోమమా! నీవు మనీషవు. మమ్ము సన్మార్గమున నడిపించుము. మా పితరులకు నీవే మార్గదర్శివైనావు. అందువలన వారికి యజ్ఞ ఫలప్రాప్తి కలిగినది. వారు స్వర్గమందున్నారు.

53. పావక సోమమా! మా పూర్వజ పితరులు నీ అనుగ్రహముననే జ్ఞానవంతులైనారు. సోమయాగాది కర్మలు నిర్వ ర్తించినారు. నీవు వాయువు మున్నగు ఉపద్రవములకు అతీతుడవు. ఈ యజ్ఞమును ఉపద్రవములనుండి రక్షింపుము. మాకు ంరపుత్రులను, అశ్వములను ప్రసాదించి మా ంషయమున ధనప్రదుడవగుము.

54. సోమమా! మా పితరులతో ఏకత్వము పొంది నీవు ద్యావాపృథ్వులను ంస్తారపరచినావు. అట్టి నిన్ను హంస్సులచే సేంచుచున్నాము. నీ దయ వలన మేము ధనస్వాములము కావలెను.

(ఇంతవరకు సోమపాయులగు పితరుల మంత్రములు ముగిసినం. కుశాసనములపై ఆసీనులగు పితరుల మంత్రములు మొదలు)

55. కుశాసనాసీన పితరులారా! ఓరు మమ్ము రక్షించుటకుగాను చక్కగా యజ్ఞమునకు ంచ్చేయండి. మేము ంకుగాను హంస్సులు సముపార్జించినాము. ంచ్చేయండి. ంనిని

సేంచండి. ఎంతో శాంతి నిచ్చు అన్నమున తృప్తి చెందండి. మాకు కలుగుచున్న దుఃఖములను నివారించండి. కలుగనున్న దుఃఖ భయమును నివారించండి.

56. కుశాసన పితరులు ఎంతో జ్ఞానవంతులు. వారిని నేను బాగుగా ఎరుంగుదును. యజ్ఞపు దేవయాన, పితృయాన మార్గములను కూడా ఎరుంగుదును. ఆ మార్గములందు రాకుండుట ఉన్నది. తిరిగి వచ్చుట ఉన్నది. ఏ బర్హిషదులగు పితరులు సోమపు తమ భాగమును స్వధ ద్వారా సేంతురో వారు ఈ యజ్ఞమునకు ంచ్చేయవలెను.

57. సోమపాయి పితరులను - కుశాసనమున - స్థాపించిన ప్రియధన సోమ రసమునకు ఆహ్వానించుచున్నాము. వారు మా ఆహ్వానములను ంనవలెను. మా యజ్ఞమునకు ంచ్చేయవలెను. పక్షపాతయుతముగా మమ్ము తమవారిగా చెప్పుకొనవలెను. వారు ప్రసన్నులై మమ్ము దుఃఖములనుండి కాపాడవలెను.

(ముందు వచ్చునం అగ్నిష్వాత్త పితరుల మంత్రములు)

58. సోమరస పానము చేయు అగ్ని ష్వాత్తులగు మా పితరులు దేవయాన మార్గమున ఇచటికి ఈ యజ్ఞమునకు ంచ్చేయ వలెను. వారు ఈ యజ్ఞమునందలి స్వధాన్నము సేంచి ఉన్మత్తులు

కావలెను. వారు పక్షపాతయుతముగా మమ్ము తమ వారిగా చెప్పుకొనవలెను. మమ్ము దుఃఖములనుంచి కాపాడవలెను.

(అగ్ని స్వధాహంస్సులను ఆస్వాదింప చేయునట్టి పుణ్యకర్మ పితరులు అగ్నిష్వాత్తులు)

59. అగ్నిష్వాత్త పితరులారా! మీరు సన్మార్గములు. ఈ యజ్ఞమునకు ంచ్చేయండి. మీ కొరకు ఏర్పరచిన ంశిష్ట స్థానమును అలంకరించండి. కుశల మీద ఉంచిన స్వధా హంస్సులను ఆరగించండి. ప్రసన్నులై మాకు పుత్రయుక్త గోమ, అశ్వధనమును ప్రసాదించండి.

60. అగ్నిష్వాత్త పితరులకును - ద్యులోక మధ్యమున స్వధచే ఆనందించు అగ్నిష్వాత్త పితరులకును స్వయంశోభాయమానుడగు యమరాజు తగు రీతిని శరీరములు ఏర్పరచును.

61. ఆయా ఋతువులందు జరుగు యజ్ఞములందలి తమ భాగమును అందుకొనువారును - నరాశంస చమసమున సోమరస పానము చేసిన వారునయిన అగ్నిష్వాత్త పితరులను ఆహ్వానించుచున్నాము. ంద్వాంసులగు మా పితరులు మాకు మంచి ఆహ్వానవంతులు కావలెను. సహనాభవస్తు, వారి దయ వలన మేము ధనస్వాములగుదుము గాత.

62. పితరులారా! దక్షిణదిశన కుడి తొడ బలము మీద ఆసీనులు కండి. ఆసీనులై మా యజ్ఞమును ప్రశంసించండి. మానవ సహజ చాంచల్యమున చేసిన ఏ అపరాధ కారణమునను మమ్ము బాధించకండి.

63. ఎర్రని గొర్రెల ఓద ఆసీనులైన పితరులారా! హఠాత్ ఆసనమని - కుతప
ప్రియాశ్చపితరః ఎర్రని ఆదిత్య లోకపు వారనియు అర్థము. ఆదిత్య లోక జితః పితర
ఉచ్యన్తే అని ఉపటుడు)

64. అగ్ని! నీవు పితరులకు స్వధాన్మము అందించువాడవు. నీవు ఉత్తమముగా
భాంచునదియు వాణిచే స్తుతించబడునదియు అందుకొనుటకు యోగ్యమైన ధనమును
దేవతలకు అందించుము.

65. అగ్ని పితృ భోజనమగు కవ్యమును వారి వద్దకు చేర్చును. సత్యమును వర్ణిల్ల
చేయును. పితరులను యజించును. అగ్నియే ఆయా దేవతలకు హాని అందించి అందును
గురించి చెప్పును. పితరులకు సహితము అందించును.

66. కవ్యవాహకఅగ్ని! ప్రశంసితుడవైన నీవు హాని సుగంధితము చేసి వహించినావు.
స్వధను పితరులకు అందించినావు. పితరులు దానిని ఆరగించినారు. ఇక నీవు సహితము
నీకు సమర్పించిన హంస్సులను ఆస్వాదించుము.

67. అగ్నిదేవా! పితరులు ఈ యజ్ఞమునకు ంచ్చేసినవారున్నారు. ంచ్చేయనివారున్నాను.
మేము ఎరిగినవారున్నారు. ఎరుగని వారున్నారు. నీవు జాతవేదింగదా! పితరులందరిని
బాగుగా ఎరుగుదువు. స్వధల ద్వారా మా ఈపుణ్యయజ్ఞమును ఆస్వాదించుము.

68. పితరులందు చెల్లిపోయినవారున్నారు. కర్మలను త్యజించి పరబ్రహ్మను
చేరినవారున్నారు. ఈలోకమందే ఉన్నవారు కలరు. యజ్ఞయాగాదులు చేయుచు

మానవులందున్నారు. అట్టి పితరులందరకు నేడు హంరన్నము అందును గాత.

69. అగ్ని! మా పూర్వులగు ఉత్కృష్ట పితృజనులు యజ్ఞములు నిర్వహించి, ఉక్తములు
పఠించి, అంతమున పత్ర ప్రకాశమును చేరినారు. పృథ్విని ఛేదించినారు. ఎరుపుగోవులను
ండిచిపుచ్చినారు.

(అంగిరులు పూర్వ పితరులు. వారు నవగ్వ - దశగ్వ యజ్ఞములు చేసినారు. వేదిమున్నగు
వానికొరకు నేలను త్రవ్వినారు. వారు ప్రకాశమును చేరుకున్నారు. అప్పుడు వారు పణుల
అధీనమున ఉన్న గోష్ఠములను రిచినారు. గోవులను ంముక్తము చేసినారు)

70. అగ్ని! కోరికలతోనే నిన్ను వేదింపద ప్రతిష్ఠించుచున్నాము. కోరికలతోనే నిన్ను
ప్రజ్వలంపచేయుచున్నాము. కోరికలు గల నీవు హంస్సులను కోరుచున్న పితరులను
హంభక్షణకు ఇచటికి తీసికొనిరమ్ము.

71. సర్వయుద్ధములందు జయించిన ఇంద్రుడు నీటి నురగతో అసుర నముచి శిరమును
ఛేదించినాడు.

(నముచి ప్రస్తావన ఋగ్వేదమందున్నది. ఇతరగ్రంథములందును ఉన్నది. నముచి వృత్రుని వంటివాడు. ఇంద్రుడు వృత్రుని వజ్రాయుధమునను, నముచిని నీటినురగతోను వధించినాడని వృత్తాంతము.)

72. అభిషుత సామ్రాట్టు సోమము అమృతస్వరూపుడు అయినాడు. ఏలనన అతడు ఋజీషమున మృత్యువును త్యజించినాడు. దశాపత్రమున శుద్ధమైన సోమమును పానము చేసిన సత్యబలము నిచ్చును. ఈపాలు సహితము ఇంద్రునకు మధుర అమృతప్రాయము కావలెను.

(ఋజీషం నీరసం సోమలతా చూర్ణం అని మహీధరుడు)

73. అవయవముల సారము ప్రాణమగును. హంస తనకున్న వైపుణ్యమున క్షీర నీరములను ండదీసి పానము చేయుము. అట్లే సోమమును శుద్ధిచేసి పానము చేసినంత అది సత్యజలము అగును. ఇంద్రుని ఇంద్రియము కూడ అమృతమగును.

74. సూర్యుడు జలములను శుద్ధిచేసి వానిని సోమరూపమున పానము చేయును. అట్లే దశాపత్రమున శుద్ధిచేయబడి పానము చేసిన సోమము అమృతమగును.

(నీరు ఎంతటి కలుషితమైనను సూర్యుడు శుద్ధజలమును మాత్రమే గ్రహించును)

75. సురాసోమశ్రము నుండి ప్రజాపతి గాయత్రి ద్వారా సోమమును వేరు చేయించినాడు. అతడు అట్లు శుద్ధి చేసిన సోమమును పానము చేసినాడు. అతడు క్షత్రియులను వశపరచుకున్నాడు. ఇందువలన శుద్ధిచేసి పానము చేసిన సోమమే ఇంద్రియములకు బలము నిచ్చునను సత్యము ందితమైనది.

76. పురుషుని లింగము యోనియందు ప్రవేశించినపుడు ిర్యము ండుచును. అట్లు కానపుడు మూత్రము ండుచును. గర్భము నందున్నప్పుడు మాయకప్పిన శిశువు జన్మించినంత దానిని వదిలివేయును. ఇదియే సత్యమగును.

77. ప్రజాపతి ఎంతో ంచారించి సత్యమును అసత్యమును వేరుచేసినాడు. సత్యమునకు శ్రద్ధను అసత్యమునకు అశ్రద్ధను జోడించినాడు. ఇదియే సత్యమగును.

78. ప్రజాపతి తన జ్ఞానమున ంచక్షించి శుద్ధి చేసిన సోమమును శుద్ధిచేయని పాలను త్రాంనాడు. ఇదియే సత్యము.

79. ప్రజాపతి అభిషుత సోమ సురలను పరిశీలించినాడు. సోమమును మాత్రమే త్రాంనాడు. అట్లు పరిశీలించియే పాలను సహితము త్రాంనాడు. ఇది సత్యమగును.

80. మనీషులు తమ మనోబలమున తంత్రమును సీసమున దించుదురు. మరల దానిని ఊలుదారమున గ్రుచ్చుదురు. అట్లే అశ్వినులు, సంత, సరస్వతి, వరుణుడు ఇంద్రునకు

వైద్యము చేయుటకు యజ్ఞతంత్రము ఏర్పరచెను. ఆయంత్రమును సోమసూత్రముగ గ్రుచ్చుదురు.

81. ఇద్దరు అశ్వినులు, సరస్వతి ముగ్గురు తమ యుక్తులచే అవలీలగా ఇంద్రుని శరీరమును నిర్మించినారు. మొలకెత్తిన ధ్యానమున రోమములు, యవలమొలకలతో చర్మము, లాజలతో మాంసము నిర్మించినారు.

82. అశ్వినులును, రుద్రమార్గావర్తి సరస్వతి ఇంద్రుని శరీరపు లోపలి భాగమును నిర్మించినారు. గరికపొడి మున్నగు వానిని కర్రకు కట్టి ఎముకలు చేసినారు. గోవు తిత్తిలో మధువు నింపి 'గలనవాసము'న మూలుగును చేసినారు.

83. సరస్వతి నా సత్యులతో మనసు కలిపి మాంసలము, చూడముచ్చటైన దేహమును అల్లుచున్నది. చిలికిన సుర రసమున ఎర్రని ద్రవము చేసినది. 'నగ్నహు'ను నేయుటకు పడుగు, పేకలు తీర్చినది.

84. పాలచే యజశీలము, అంనాశ్యము, శ్వేతమగు ంర్యమును చేసినది. సురతో మూత్రము చేసినది. ఆమాశయమునందలి అపక్వ అన్నరూపమును, పక్వాశయము నందలి అన్నమును చేసినది. ఆ సమయమున అశ్వినులును, సరస్వతియు దుర్బుద్ధిని హింసించినారు.

85. సురక్షణల ఇంద్రుడు హృదయమును హృదయముచే నిర్మించినాడు. సంత పురోడాశముచే సత్యమును ఏర్పరచినాడు. ఇంద్రునకు చికిత్స చేయుచు వరుణుడు 'యకృత్', 'క్లోమము', లను చేసినాడు. సౌంక యాగపు ఊర్ధ్వ పాత్రలచే మతస్న మరియు పిత్తము చేసినాడు.

86. మధువు చిలుకు స్థాళులు ఆంత్రములైనం. పాలు పితుకు పాత్ర, పాడియావు, గుదము అయినం. శ్వేనపు రెక్క ప్లీనము, మాతృస్థానీయ ఆసంది మరియు యుక్తి యులనుండి నాభి, ఉదరము ఏర్పడినం.

87. సురాభాండము గర్భము అయినది. నూరు చిల్లల కల్లుకుండ శిశ్నమైనది. సురాభాండము పితరుల కొరకు స్వధ కలిగించును.

88. సతమను పాత్రనుండి ఇంద్రుని ముఖము ఏర్పడినది. దానితోనే తల ఏర్పడినది. పత్ర జిహ్వ ఏర్పడినది. చప్యగుదమైనది. సుర వడకట్టు వస్త్రము ఇంద్రుని లింగమైనది. ఆ లింగమున ంర్యమున అత్యంత వేగవంతమైనది.

89. అశ్వినయను పాత్రలు ఇంద్రుని అమర నేత్రములైనం. ఛాగము నేత్రగత తేజమైనది. గోధుమలచే నేత్రలోమము ఏర్పడినది. కువలములతో రుతములు, పేశములచే కనులందలి నలుపు తెలుపు ఏర్పడినం.

90. మేకయు - సరస్వతి మేకయు ఇంద్రుని నాసిక యందలి శక్తిగా నిలిచినది. సారస్వత గ్రహములు ప్రాణముల అమరమార్గములైనఁ. యవాంకురముచే సరస్వతి ఇంద్రుని వ్యానవాయువు చేసినది. కుశలు - రేగులతో ముక్కునందలి వెంట్రుకలు చేసినది.

91. ఋషభుడు ఇంద్రుని బలము కొరకు తన రూపము ఏర్పరచినాడు. ఐంద్రగ్రహములు - త్రికాలశబ్ద సమర్థములగు ఇంద్రుని కర్ణములైనఁ. యవాంకురములు కుశలు కనుబొమలైనఁ. తేనెవంటి రేగు చీడి అయినది.

92. తోడేలు వెంట్రుకలు రోమములు - అంగము పీడి వెంట్రుకలైనఁ. పులివెంట్రుకలు గడ్డము, పీసములయినఁ. సింహపు వెంట్రుకలు శిరోజములు - తలకొప్పు - తేజస్సును ఇంద్రియాదులైనఁ.

93. వైద్యులగు అశ్వినులు ఇంద్రునిరూపము, నూరేళ్ళ ఆయువు, చంద్రుని నుంచి అమృతజ్యోతి యగు మనసు ఏర్పరచి ంధ అవయవములను కూర్చినాడు. చివరకు సరస్వతి అవయవములకు ఆత్మనుచేర్చినది.

94. సరస్వతి అశ్వినుల పత్నియై ఇంద్రలక్ష్మణుని గర్భమున ధరించినది. జలముల రాజగు వరుణుడు సంపదల నియంత్రము ఇంద్రుడు పుట్టగా జలములందు ధరించినాడు.

95. పశువుల తేజస్సు, ిర్యవంతహం, చిలికిన సుధ, అనభిషుత దుగ్ధము, పట్టు తేనె మున్నగు వానిచే వైద్యులగు అశ్వినులు సరస్వతి ద్వారా ఇంద్రుని కొరకు తేజస్సును కల్పించినారు. అభిషుత అనభిషుతములచే అమృతము, ఆప్లదక సోమము కూడ ఏర్పరచినాడు.

(ఇవైద్య సంబంధములట్లున్నఁ. భిషగ్వరలు పరిశీలించవలెను.)

దాశరథి రంగాచార్య ంరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

సుగదీంద్రాభిషేకాంతమను పందొమ్మిదవ అధ్యాయము సమాప్తము.

సర్వేపి సుఖినస్సంతు.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

అధారం సర్వ ంద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

ఇరువది అధ్యాయము

1. క్షత్రస్యయోనిరసి క్షత్రస్యనాభిరసి ।

మాత్యా హింసీన్మా మా హింసీః ॥

(ఉత్తర దక్షిణవేదుల మధ్య ఒక ఎత్తు పీఠము వేయవలెను)

పీఠమా! నీవు క్షత్రియుల యోనిఁ. క్షత్రియుల నాభిఁ.

(పీఠముపై కృష్ణాజినము పరచవలెను)

కృష్ణాజినమా! నీవు పీఠమును బాధించకుము. పీఠము నిన్ను బాధించకుండను గాత.

2. వ్రతధారియు, సుకర్మయు అగు వరుణరాజు రాజ్యము నింతము ప్రజలయందు ప్రవేశించినాడు.

(యజమాని పీఠము మీద కూర్చుండవలెను. అతని ఒకపాదము క్రింద వెండి ముక్క మరొక పాదము క్రింద బంగారు ముక్క పెట్టవలెను)

రుక్మమా! నన్ను అకాలమరణము నుండి కాపాడుము. స్వర్ణరుక్మమా! నన్ను ంద్యుష్ఠాతము నుండి కాపాడుము.

3. (ఆసందిపై కూర్చున్న యజమానిని అధ్వర్యు నీటితో తడుపవలెను)

యజమానీ! నేను పంతుని అనుజ్ఞలో ఉన్నవాడను. అశ్వినుల బాహువులతోను, పూషహస్తములతోను నిన్ను సంచితము చేయుచున్నాను. అశ్వినుల వైద్యము నీకు తేజస్సును బ్రహ్మవర్చస్సును కలిగించవలెనని ఆసించితము చేయుచున్నాను. సరస్వతి వైద్యము నీకు తేజస్సును, బ్రహ్మవర్చస్సును కలిగించవలెనని ఆసించితము చేయుచున్నాను. ఇంద్రుని ఇంద్రియబలము కొరకును - సిరి మరియు యశము కొరకును నిన్ను ఆసించితము చేయుచున్నాను.

4. (అధ్వర్యు యజమానిని తాకవలెను)

యజమానీ! నీవు ప్రజాపతిఁ అగుదువు. ప్రజాపతి ముడవగుదువు. ప్రజాపతి పదము కొరకును - ప్రజాపతిఁ అగుటకొరకును నిన్ను స్పృశించుచున్నాను.

(యజమాని ఇట్లు పిలుచును)

సుశ్లోకా! సుమంగళుడా! సత్యరాజా! ంచ్చేయుము నావద్దకు ంచ్చేయుము - “సుశ్లోకము మజ్జాల సత్యరాజన్!”

5. (యజమాని తన అవయవములను తాకును)

నా శిరము శ్రీ యుక్తము అగును గాత. నా ముఖము యశోయుక్తమగును గాత. వెంట్రుకలు గడ్డఁసములు దీప్తి యుక్తములు అగును గాత. నా ప్రాణము సామ్రాట్టును, అమృతమయుడును

అగును గాత. చక్షువులు ప్రభువులు - శ్రోత్రములు ంరాట్టులు అగుదురు గాత.

6. నా జిహ్వభద్రమగును గాత. మాట మహత్తు అగును గాత. మనసు మన్యుపూర్ణమగును గాత. క్రోధము స్వరాట్టు అగును గాత. అంగుళులు మోదము. అంగములు ప్రమోదములు అగును గాత. యత్రుడు శత్రుంజయుడు అగును గాత.

7. నా బాహువులకు ఇంద్రుని బలము కలుగును గాత. నా చేతులందు ంరకర్మము చేరును గాత. ఆత్మ యందును హృదయమునందును క్షత్రియకర్మము వ్యాపించును గాత.

8. నా నాభి చిత్తమగును గాత. గుదము ంజ్ఞానమగును గాత. యోజి పూజ అగును గాత. అండకోశము ఆనందనందన మగును గాత. భగము సౌభాగ్యమగును గాత.

నేను నా తొడలు మరియు పాదముల ంద ప్రజలకు రాజునై నిలిచినాను. (స్వబలమున అని)

(చిత్తంజ్ఞానయోః కోశేష ఇతి. ంజ్ఞానం ంజ్ఞప్తిః తజ్ఞః సంస్కారం చిత్తం ఇతి ఉపటః)

9. (యజమాని కృష్ణాజినము ంద ఆసీనుడగును)

నేను క్షాత్రమునందు ప్రతిష్ఠితుడనైనాను. నేను రాజ్యమునందు ప్రతిష్ఠితుడనైనాను. నేను అశ్వములందు ప్రతిష్ఠితుడనైనాను. నేను గోవులందు ప్రతిష్ఠితుడనైనాను. నేను అంగ ప్రత్యంగములందు ప్రతిష్ఠితుడనైనాను. నేను ఆత్మయందు ప్రతిష్ఠితుడనైనాను. నేను ప్రాణమందు ప్రతిష్ఠితుడనైనాను. నేను సమృద్ధియందు ప్రతిష్ఠితుడనైనాను. నేను ద్యావాపృథ్వీలందు ప్రతిష్ఠితుడనైనాను. నేను యజ్ఞమునందు ప్రతిష్ఠితుడనైనాను.

(వశ్యంశ్వః శ్వమే తనవశమునందున్నది అనుచున్నాడు మానవుడు. అంతటి బలమతనిది! అంతటి ంశ్వాసమతనిది. అంతటి ంశ్వాసమున్న అసాధ్యమేది?)

11. సుధనసంపన్నులగు దేవతలు ముగ్గురు - పదకొండుగురు - ముప్పది ముగ్గురు. వారికి బృహస్పతి పురోహితుడు అగును. వారందరు సంతాదేవుని ఆజ్ఞానువర్తులు. ఆ దేవతలు నన్ను దుఃఖముల నుండి రక్షింతురు గాత.

(ముగ్గురు భూలోక, ద్యులోక, అంతరిక్షములందు ఉన్నవారు. ఒక్కొక్క చోట పదకొండు మంది చొప్పున ముప్పది ముగ్గురు)

12. ప్రథమ దేవత ద్వితీయ దేవతతోను, ద్వితీయదేవతతోను, తృతీయ దేవత సత్యముతోను, సత్యము యజ్ఞముతోను, యజ్ఞం యజుస్సులతోను, యజుస్సులు

సామముతోను, సామము ఋచలతోను, ఋచలు పురోనువాక్యములతోను,
పురోనువాక్యములు యాజ్ఞావుల తోను, యాజ్ఞావులు వషట్కారములతోను,
వషట్కారము ఆహుతులతోను కూడి నన్ను వర్ధిల్లచేయవలెను. ఆహుతులు నా మనో
రథములను సమృద్ధము చేయవలెను, 'భూః స్వాహా'

(భూః భువనం అని ఉవటుడు)

13. నాలోమములు ప్రయత్నము. త్వచ ఆనతి. మాంసము ఉపనతి. అస్థికలు ధనము.
మూలుగు ఆనతి అగును.

14. దేవతలారా! మేము యమ్ము గురించి అపరాధములు చేసి ఉండినచో అగ్ని ఆ
పాపములనుండి మమ్ము యముక్తులను చేయవలెను.

15. పగలు గాని రాత్రిగాని పాపములు చేసి ఉన్నచో వాయువు ఆ పాపముల నుండి
మమ్ము యముక్తులను చేయవలెను.

16. మేలుకొని ఉన్నప్పుడుగాని, నిద్రలోగాని పాపములు చేసి ఉన్నచో సూర్యుడు మమ్ము
ఆ పాపములనుండి యముక్తులను చేయవలెను.

17. గ్రామమందును, అరణ్యమందును, సభలందును, శూద్ర, వైశ్యుల యషయమునను
పాపము చేసినాము. భార్యా భర్తలము ఏకధర్మమున పాపములు చేసినాము. ఘటమా! నీవు
ఆ పాపము లన్నింటికి నాశకమవు.

(ఘటమని మహీధర వ్యాఖ్య ఘటమనగా జీతము కావచ్చును. జీతమే అన్నింటిని
నశింపచేయగలది. దానికి అంతటిశక్తి ఉన్నది.)

18. వరుణదేవా! జలము అహింస్యము, మేము అహింస్యులము. అట్లయిన పాపవశమున
అభిశంతులమగుచున్నాము. ఆ పాపములనుండి నన్ను కాపాడుము.

నిచుంపుణమను యజ్ఞశేషమా! నీవు వేగగమనవు. అయినను ప్రస్తుతము మందగమన
వగుము. ఏలనన నేను ఇంద్రియలోలుడనై దేవతల యషయమున చేసిన పాపములను, నా
మనుష్యులచే అన్యమానవులకు చేసిన పాపములను ఇక్కడి వరకు తెచ్చినాను. యజ్ఞదేవా!
ఆ పాపముల క్రోధమునుండి నన్ను రక్షింపిము. యపరీత ఫలితముల నిచ్చు
సంసారబంధముల నుంచి సహితము నన్ను రక్షింపుము.

19. సాగరమందు జలగర్భమున నీహృదయము ఉన్నది. నీలో ఓషధులు, జలములు
ప్రవేశించును గాత. మాకు జల ఓషధులు సుయత్రులు కావలెను. మేము ద్వేషించువారికి,
మమ్ము ద్వేషించువారికి జల ఓషధులు దుష్టయత్రులు కావలెను.

(యజమాని అవభృత ప్రదేశమునుండి ఉత్తర దిశకు రెండడుగులు వేసి చేతిలోనికి నీరు
తీసికొని శత్రువులున్న దిక్కున చల్లవలెను)

(జీంతము యిత్రుల మీద ఆధారపడినది అనుచున్నాడు. ఈ ంషయము భర్తృహరి :-

మొదల జూచిన గడుగొప్ప పిదపగురుచ

యాది కొంచెము తర్వాత నధికమగుచు

దనరు దినపూర్వపరభాగ జనితమైన

ఛాయపోలిక గుజనసజ్జనులమైతి

20. వడిగల నడకలవానికి పాదుకలు వదులుట వలనను - చెమటవంటి వానికి స్నానము వలన శుభ్రత కలిగినట్లును - ఘృతము జల్లించుట వలన శుద్ధమైనట్లును - జలము నన్ను పాపములనుండి ంముక్తుని చేయవలెను.

21. (ఈ మంత్రము చదువుచు జలమునుంచి బయటకు రావలెను)

ఉత్తమ సూర్యప్రకాశమును దర్శించి మేము అంధకారమును అధిగించినాము.
దేవలోకమందున్న సర్వోత్తమ జ్యోతియగు సూర్యుని పొందినాము.

22. (ఆహవనీయ ముపతిష్ఠతి - యజమాని ఆహవనీయ అగ్నిని ఉపస్థానము చేయును)

అగ్ని! నేను జలస్నానము చేసినాను. నేను నీట తడిసినాను. తడిసియే నీ వద్దకు చేరినాను.
నిన్ను చేరిన నాకు బ్రహ్మవర్చస్సు, సంతానము, ధనము కలిగించుము.

23. (సంధిమాదత్తే - యజమాని అగ్నిలోసంధి వేయును)

సంధా! నీవు ఇంధనమవు. నీ ప్రభావమున మేము వర్ధిల్లుదుము గాత.

నీవు సంధవు. నీవు నీ తేజస్సువు. నీ తేజస్సును నాలో ప్రవేశపెట్టుము.

(యజమాని ఘృతాహుతులు ఇచ్చును)

పృథిఁ సమ్యగా వర్తితమగును. ఉష, సూర్యుడు, ంశ్వము, జగత్తులు సమ్యగా వర్తితములగును. నేను వైశ్వానర జ్యోతినగుదును గాత. నేను సమస్త అభిలాషులను అందుకొందును గాత. 'భూః స్వాహా'

(ఇదే అహం బ్రహ్మాస్మి అగును)

24. (యజమాన ఆహవనీయే తిస్రః సంధో అభ్యాదధాతి. యజమాని ఆహవనీయమున మూడు సంధలు సమర్పించును.)

యజ్ఞపాలక అగ్ని! నేను నీ యందు సవిధాలు సమర్పించుచున్నాను. నీ దయవలన నాకు
యజ్ఞమునందు శ్రద్ధకలుగును గాత. నేను నిన్ను ప్రజ్వలితుని చేయుచున్నాను.
సవిధాధానమున నేను దీక్షవహించిన వాడనయినాను - ‘ దీక్షితో అహమ్ ’

25. ఏ బ్రహ్మలోకమున బ్రాహ్మణక్షత్రియులు కలసి సాగుదురో, ఎచట అగ్ని సహితులై
సమస్త దేవతలు ంరాజమానులగుదురో, ఆ పుణ్యలోకములు నాకు తెలియును గాత.
“లోకం పుణ్యం ప్రజ్ఞేషం”

27. సురా! సోమాంశమున నీ అంశము సంయుక్తమగును గాత. పర్వము పురుషునితో
సంయుక్త మగును గాత. నీ సుగంధము మత్తునకుగాను సోమమును ఆలింగనము చేయును
గాత.

అంనాశ్యమగు నీయొక్క రసము సోమముతో సంయుక్తమగును గాత.

28. సోమరసమును సురచే సంచితము, పరిసించితము, ఉత్సించితము చేయుదురు -
పంత్రము చేయుదురు. ఇంద్రుడు - బభ్రువర్ణసుర యొక్క - మత్తులో శత్రువును ‘నీవెంత నీ
బలం ఎంత’ అని దూశించును.

29. ఇంద్రా! ఇచట వేసిన యవలు - కరంభము - అప్పలు, శస్త్రయుక్త సోమరసము
ఉన్నది. ంనిని నీవు ప్రాతః కాలమున సేంచుము.

30. ఋత్విజులారా! దేవతలు సామమున యజ్ఞమును వర్ధిల్లచేసినారు. సామముననే
దేవతలు ఇంద్రుని కొరకని జాగరణశీల జ్యోతిని కల్పించినారు. మరల మరల వృత్రుని
హతమార్చు ఇంద్రునికొరకు బృహత్సామ గానము చేయండి.

31. అధ్వర్యులారా! సోమమును రాళ్లతో దంచండి. అభిషంచండి. దశాపంత్రమున
జల్లించండి. దానిని ఇంద్రుని పాపము కొరకు అర్పించండి.

32. ఎవడు సమస్త భూతములకు అధిపతియో, ఎవనిని సమస్త భూతములు ఆశ్రయించి
ఉన్నవో, ఎవడు మహిమాన్వితులలో మహిమాన్వితుడో, ఎవడు సర్వసమర్థుడో, అట్టి వాని
అనుమతితోనే ఈ గ్రహమును, పాత్రను, గ్రహించుచున్నాను. పరమాత్మ స్వరూపమున
నేను నిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

33. నీవు ఉపయామము ద్వారా గ్రహించబడినావు. నిన్ను అశ్వినులు - సరస్వతి - సుత్రాత
ఇంద్రుని కొరకు అందుకొనుచున్నాను. గ్రహమా! ఇది నీ స్థానమగును. నేను నిన్ను
అశ్వినులు - సరస్వతి - సుత్రాత ఇంద్రుని కొరకు ఇచట స్థాపించుచున్నాను.

34. (ఋత్విజః ప్రాణభక్షం భక్షయంతి)

గ్రహమా! నీవు నా ప్రాణపాలకుడవు. నా అపానపాలకుడవు. నేత్ర పాలకుడవు. నా కర్ణపాలకుడవు. నీవు నా వాణికి భేషజమవు. నా వాక్కును అన్యతము నుండి మార్చి సత్కర్మలు చేయించుదానవు. నీవు నా మనసునకు సత్సేవకమవు.

35. అశ్వినులు, సరస్వతి, సుత్రాత ఇంద్రునిచే దర్శించండి ఋత్విజులచే ఉహూతమగు నిన్న నేను భక్షించుచున్నాను.

36. ఇంద్రుడు అపూర్వ కర్మలు చేయువాడు. సోమపానమున వర్ధిల్లువాడు. ఉష ఎగిసి ఉడిగినపుడు, తూర్పున మహాజ్యోతి దర్శనము ఇచ్చినపుడు ఇంద్రుడు మేల్కొన్నాడు. ముప్పది ముగ్గురు దేవతల సహితుడై వజ్రబాహువగు ఇంద్రుడు వృత్రును వధించినాడు. నదుల ద్వారములు తెరచినాడు.

37. యజమాని ఋత్విజులచే ప్రశంసింపబడువాడు. శూరుడు. పుత్రాదులచే వంశము నిలపెట్టినాడు. పశువపాయుక్తుడు. ఆవుపాలు, తేనె హంస్సులందు కలుపువాడు. స్వర్ణఖండములు దక్షిణగా ఇచ్చి ఆనందింప చేయువాడు. శాలహృదయుడు. అతడు ఇంద్రుని యజించును.

38. ఇంద్రుడు ఋత్విజులచే స్తుతించబడువాడు. హర్యశ్వవంతుడు. అభిగంత. ఆహూయ మానుడు. సోమహం వలన బలము వ్యక్తము చేయువాడు. అసురపురధ్వంసి. గోవ్రజమును ండిపించిన వాడు. వజ్రబాహువు. అతడు మా యజ్ఞప్రీతుడు కావలెను. యజ్ఞమునకు రావలెను.

39. ఇంద్రుడు హర్యశ్వవంతుడు. ంస్తారంఖ్యాతుడు. సుఖప్రదుడు. అతడు వసువులతోను ఆదిత్యులతోను ంచ్చేసినాడు. దర్భాసమున ఆసీనుడు అయినాడు. వేది పూర్వభాగమున స్థిరపడినాడు.

40. యజ్ఞద్వారములారా! ధ్వనిచేయండి. ఉరకండి. ముత్తైదవుల వలె ముందుకు సాగండి. ఇంద్రునకు స్వాగతము పలకండి. ంరు ంర ఋతుయుక్తులు. ఉత్సవములందు ంస్తృతినొందువారు. ంరుడగు ఇంద్రుని కొరకు పూర్తిగా తెరచుకొనండి.

41. ఉషారాత్రులు మహత్తలు. తుహినయుతలు. ఫలప్రదాతలు. సుందర కిరణవంతలు. శాల కాలతంతువును నలుపు, తెలుపురంగులతో నేయువారు. వారు శూరుడు దేవదేవుడగు ఇంద్రుని యజింతురు.

42. దేవహోతలు యజ్ఞము చేయువారు మానవ హోతలకన్న ప్రథములు, ప్రధానభూతులు. ఇంద్రుని యజ్ఞపు ప్రధాన అంగమున స్థాపించువారు. సురుచిర వాక్కుగలవారు. వారు అగ్ని వాయువులకు పూర్వదిశయందున్న ఆహవనీయ జ్యోతిని మధుఘృతధారల హంస్సుచే అర్పింతురు.

43. హంవలన వర్ధిల్లువాడు ఇంద్రుడు. అతనిని సాధ్వ్యులగు పత్నుల వలె సేంచువారు సర్వగమనలగు ఇడ, సరస్వతి, భారతి. ఆ ముగ్గురు దేవేరులు యజ్ఞతంతువును అంచ్చిన్నము చేయుదురు గాత.

44. చతురుడు, యశస్వి, ఇంద్రునకు బలము కలిగించువాడు, సర్వత్రగాఁ, వర్షకుడు, వర్షక ఇంద్రుని పూజించువాడు, బలవంతుడనగు త్వష్ట యజ్ఞమునకు శిరస్థానమగు ఆహవనీయమున దేవతలను యజించును గాత.

45. యూపము - కసాయివలె- తనకు కట్టిన పశువులను దేవతలకు అర్పించును. అది యజ్ఞపశువుచే ఇంద్రుని కడుపు నింపును. అట్లే మధుర ఘృతమున యజ్ఞమును సుస్వాదువొనరించును.

46. వృషాయమానుడు, వర్షణశూరుడు, శత్రుపీడకుడగు ఇంద్రుడు వపాబిందురూప సోమపానము చేసి ప్రసన్నుడగును గాత. ఘృతబిందు మాత్రమున ప్రసన్నచిత్తులగు వారును, అమరులును అగు దేవతలు సహితము వపాసోమమున ఆనందమున తేలియాడుదురు గాత.

47. మమ్ము రక్షించుటకు ఇంద్రుడు ఇచటికి ంచ్చేయును గాత. మా ప్రశంసలు అందుకొను శూర ఇంద్రుడు మాతో కలసి సోమపానము చేయును గాత. ఇంద్రుని పూర్వకర్మములు ద్యులోకము వలె స్తవనీయములు. అట్లు వర్ధిల్లు ఇంద్రుడు మాలోన క్షా త్రమును పరిపుష్టము చేయును గాత.

48. ఇంద్రుడు అభీష్టప్రదుడు. ఉగ్రుడు, మానవపాలకుడు. వజ్రబాహువు. యుద్ధమందు శత్రువును సత్వరమే నష్టపరచువాడు. అట్టి ఇంద్రుడు మమ్ము రక్షించుటకు దూర అంతరిక్షము నుండి గాని సమీప పృథ్వి నుండి గాని మా వద్దకు రావలెను.

49. మమ్ము రక్షించుటకును హంస్సులు అందుకొనుటకును, ఇంద్రుడు మాకు అభిముఖుడై త్వరత్వరగా ంచ్చేయవలెను. ఇది అన్నప్రాప్తి కొరకగు యుద్ధము. వజ్రధారి, ధనవంతుడు, మహామహుడగు ఇంద్రుడు ఇచట ఉండవలెను. దీనిని రక్షించవలెను.

50. రక్షక ఇంద్రుని యుద్ధములకు ఆహ్వానించబడు ఇంద్రుని శూర ఇంద్రుని పురుహోత ఇంద్రుని ఆహ్వానించుచున్నాను. అతడు మాకు శుభములు కల్గించవలెను.

51. ఇంద్రుడు సురక్షకుడు. సర్వజ్ఞుడు. సంపన్నుడు రక్షించువాడు. అతడు మాకు సుఖములు కలిగించవలెను. అతడు ద్వేషులను వధించవలెను. మాకు నిర్భయత కలిగించవలెను. అతని దయచే మేము బలశాలురము కావలెను.

52. మేము ఇంద్రుని సద్బుద్ధియందును. ప్రసన్నమనమునందును ఉండవలెను. సురక్షక,

ధనశాలియగు ఇంద్రుడు మా శత్రువులను వేరుచేసి నష్టపరచవలెను.

53. ఇంద్రా! మయూర రోమముల మందగమనల హర్యశ్వములపై మా యజ్ఞమునకు
ంచేయుము. మార్గమున దుష్టరాక్షసాదులు వేటకాడు పక్షిని పట్టినట్లు నిన్ను పట్ట కుండును
గాత. వర్తకుడు త్వరత్వరగా ఎడారిని దాటి మంచి స్థలమునకు చేరినట్లు నీవు
ఆటంకములను అధిగించి మా యజ్ఞమునకు ంచేయుము.

54. వసిష్ఠగోత్రజాలగు ఋషులు వర్షక, వజ్రబాహు ఇంద్రుని మంత్రములచే
సంస్తుతింతురు. ఇంద్రుడు మా స్తుతులను అందుకుని ిరపుత్ర యుక్త, గోయుక్త ధనమును
ప్రసాదించవలెను. అతడు మమ్ము ఎల్లవేళల శుభములిచ్చి పాలించును గాత.

55. అశ్వినులారా! అగ్ని ప్రజ్వలితుడైనాడు. మహాఁరఘటము కాలి సిద్ధమైనది.
సోమరసము

అభిషుతమైనది. ఇచట - ఈ యజ్ఞమునందున్న - సరస్వతి శుద్ధము, ఇంద్రునకు
బలకారకమగు ఆవుపాలు పితుకుచున్నది.

56. ఆరోగ్య రక్షకులును, వైద్యులగు అశ్వినులిద్దరు మరియు సరస్వతి సోమము
అభిషుతమైనంత జగములను మధువుచే పూరింతురు. వారు యజ్ఞమార్గమున ఇంద్రునకు
బలము కలిగింతురు.

57. ఋత్విజులచే ప్రశంసనీయమైన యజ్ఞము ద్వారా సరస్వతి ఇంద్రునకు అభిషుత
సోమము, సురాభాండము అందించినది. సోమము అభిషుతమైనంత వైద్యులగు అశ్వినులు
ఇంద్రునకు మధురసరూపమును ప్రదానము చేసినారు.

58. ఇంద్రుని ఆహ్వానించునట్టి సరస్వతి ఇంద్రునకు నేత్రాది అవయవములను
అందించినది. అశ్వినులు పశువుల అన్నము, ఓజస్సు ధనము ప్రదానము చేసినారు.

59. అశ్వినులు - ఇంద్రుని కొరకు - నముచి రక్తమును శుద్ధముచేసి, సోమరసమును
అభిషుతము చేసినారు. సరస్వతి ఇంద్రుని దర్శాసనము ంద కూర్చుండ పెట్టినది.
సోమరసము నందు చిలికిన సురను చేర్చు ఇంద్రునకు - పానమునకు - అందించినది.

(ఒకసారి నముచి ఇంద్రునితో కలసి సోమము సేంచినాడు. అప్పుడు అతని రక్తము
సోమమైనది. ఇంద్రుడు నముచిని వధించినాడు. అతని రక్తము పారినది. అశ్వినులు దానిని
శుద్ధము చేసి సోమమును చేసినారని వృత్తాంతము)

60. శబ్దము, అవకాశముతో కూడిన ద్వారము. దిశలు, అశ్వినులు, సరస్వతి, ఇంద్రుడు
ద్యావాప్రభువుల నుండి సకల మనోరథములను పిలికినారు.

61. జ్ఞానియు, సుస్వరూపియునగు సరస్వతి సహితముగా ఉషోరాత్రులు, రాత్రింబవళ్లు,
ఇంద్రునకు ఇంద్రియ బలము కలిగించుచుందురు.

62. అశ్వినులారా! ఓరు మమ్ము పగళ్లందు రక్షించండి. సరస్వతీ! నీవు మమ్ము రాత్రులందు రక్షింపుము. అభిషుత సోమరసపాన నిమగ్న ఇంద్రుని దైహోతయు, అశ్వినులును రక్షింతురు గాత.

63. అశ్వినులారా! మధ్యస్థానపు సరస్వతి- ద్యుస్తానపు భారతి - పృథిఁ స్థానపు ఇడయను ముగ్గురు దేవేరులు చిలికిన సురసహిత సోమమును ఇంద్రునకు అందించినారు.

64. సోమరసము అభిషుతమైనది. అప్పుడు అశ్వినులు, సరస్వతి, త్వష్ట అందు ఓషధులు, మధురూపభేషజము, యశస్సు, మున్నగునం కలిపినారు. ఇంద్రునకు అందించినారు.

65. ప్రశంస్యమాన వనస్పతులు ఇంద్రునికొరకు అప్పుడప్పుడు వడకట్టిన సోమము మరియు మధువును సిద్ధము చేయును. అశ్వినులకు, ధేనుభూతియగు సరస్వతి తోడై మధుర దుగ్ధములను ఇంద్రునకు అందించును.

66. అశ్వినులారా! గోవు మున్నగు పశువులను 'మాసరము'ను జల్లించిన సురను అభిషుత సోమమును ఇంద్రునకు సమర్పించండి. వనస్పతులారా! ఓరు సహితము సరస్వతి సహితులై ఇంద్రునకు సోమరసము సమర్పించండి.

67. అశ్వినులును సరస్వతియు తమ బుద్ధి బలమున నముచి శరీరము నుండి ఇంద్రుని కొరకు ఇంద్రియ బలము, పరిశుద్ధ సోమరసము, మహాధనమును తీసినారు.

68. అశ్వినులు, సరస్వతి ఇంద్రునకు హం అందించి ఇంద్రుడు నముచిని వధించినాడు. నముచి తోటివాడుగు ధనిక బలదైత్యుని ఇంద్రుడు వధించినాడు.

69. పశువులు, అశ్వినులు, సరస్వతి యజ్ఞములందు హం అందించి ఇంద్రునకు బలము కలిగింతురు. ఇంద్రుని స్తుతించుదురు.

70. సంత, వరుణుడు, భగుడు, ఇంద్రునకు ఇంద్రియ బలము కలిగించినారు. ఇంద్రుడు చక్కని రక్షకుడు, హంస్సులకు స్వాం. అతడు యజమానికి కోరిన వరములనీయవలెను. యజమానితో చేరవలెను.

71. సురక్షణల ఇంద్రుడు నముచి నుండి గుంజుకొని వచ్చిన బలధనాదులను హం ప్రదాత యగు యజమానికి, సంత మరియు వరుణుడు ప్రదానము చేయవలెను.

72. యజమాని కొరకు వరుణుడు క్షాత్రబలమును, సంత సంపదలను, సురక్షణ గల ఇంద్రుడు యశముతోటి బలమును -అందించుచు యజ్ఞమునకు ంచ్చేయుదురు.

73. అశ్వినులును, సరస్వతియు గోవుల వలన ఇంద్రియ బలమును, అశ్వముల వలన ంర్య బలమును హం వలన ఇంద్రుని, యజమానిని వర్ధిల్లచేసినారు.

74. సుస్వరూపులు, సువర్ణ మార్గవర్తనులు, నరాకారులగు అశ్వినులు హంయుక్త సరస్వతి ఇంద్రుడును సౌత్రామణి మున్నగు యజ్ఞములందు మమ్ము రక్షింతురు గాత.

75. సుకర్ములును, వైద్యులును అగు అశ్వినులు సుదుఘసరస్వతి, వృత్రహంత, శతక్రతు ఇంద్రుడు యజమానికి ఇంద్రియ బలము ప్రసాదించురు గాత.

76. అశ్వినులును, సరస్వతియు నముచిలో ఉన్న సురను పానము చేయుచు - యజ్ఞాది కర్మ రక్షకుడును, వ్యాపకుడును అగు ఇంద్రుని రక్షించవలెను.

77. ఇంద్రా! మాతాపితృలు బిడ్డలను రక్షించినరీతి - స్వకర్మ కౌశలమున అశ్వినులు నిన్ను

రక్షించినారు. అంతియకాదు సరస్వతియు నిన్ను సేంచినది. నీవో సురమణీయ సోమరసమును స్వశక్తిచే పానము చేసినవాడవు!

78. అగ్నియందు అశ్వములున్న. గోవులున్న. వృషభములున్న. మేశములున్న. ఆహ్వనములు ఉన్న. అగ్ని అన్నరసపాయి. సోమహుతివంతుడు. బుద్ధి ప్రదాత. ఉత్పాదకుడు. అట్టి అగ్నికి బుద్ధియందు నిలుపండి. హృదయమున శుద్ధి చేయండి.

79. శుద్ధ ఘృతము వలెను చర్మము పై సోమము వలెను అగ్ని! నీ జ్వాలా ముఖములందు హంని ఆహుతి చేసినాము. నీవు ప్రసన్నుడవగుము. మాకు అన్నము, ంరపుత్రులను, గో, అశ్వ ధనమును, మహాకీర్తిని ప్రసాదించుము.

80. అశ్వినులు వెలుగు తోటి నేత్రములను, సరస్వతి ప్రాణము తోటి ంర్యమును, ఇంద్రుడు బలముతోటి ఇంద్రియ బలమును యజమానికి ప్రసాదించినారు.

81. నాసత్య అశ్వినులారా! రుద్రమార్గమున రాకపోకలు సాగించువారలారా! ంరు గో, అశ్వయుక్త ధనసహితులై ఈ యజ్ఞమునకు ంచ్చేయండి.

82. అశ్వినులారా! ఆ ధనము అన్యులకు అందనట్టిదియు శత్రువుల చేతికి చిక్కనట్టిదియు కావలెను.

83. బుద్ధిమాన్ అశ్వినులారా! బంగరు రంగుదియు, ధనంచునట్టిదియునగు అశ్వ, గోధనమును మాకు తెచ్చి ఇవ్వండి.

84. పంత్ర కర్మలు కలదియు అన్నములు గల అన్నవతియు, బుద్ధి యందు ధనమును దాలుచనట్టి సరస్వతి మా యజ్ఞమును ఆశించవలెను.

85. సూన్యతములకు ప్రేరణ కలిగించునదియు -సుబుద్ధిని చైతన్యవంతము చేయునట్టి సరస్వతి మా యజ్ఞమును భరించును గాత.

86. సరస్వతి తన జ్ఞానమున మహాబలమును వెల్లడించును. సమస్త ప్రాణులందున్న బుద్ధిని ప్రదీప్తము చేయును.

87. చిత్ర దీప్తుల ఇంద్రా! నిన్ను నిత్యము ఆశించు సోమరసము అభిమతమైనది - అంగుళులు, దశా పత్రమున పత్రమైనం. నీవు త్వరత్వరగా ఈ యజ్ఞమునకు రావలసినది.

88. ఇంద్రా! నీవు కర్మాభిప్రేతవు. స్తోత్రముల ప్రేరణ గల వాడవు. సోమాభిలాషి. స్తోత్రాభిలాషి. నీవు త్వరత్వరగా ఈ యజ్ఞమునకు రావలసినది.

89. హర్యశ్వ ఇంద్రా! అతి శీఘ్రముగా హంరన్నముల కొరకు యజ్ఞమునకు చేయ్యము. సోమరసము అభిమతమైనంత మా సోమరసమును నీ పొట్టలో పోసుకొనుము.

90. అశ్వినా పిబతాం మధు సరస్వత్యా సజోషసా ।

ఇంద్రః సుత్రామా వృత్రహా జుషంతాం సోమ్యాంమధు ॥

అశ్వినులారా! సరస్వతి అభిమానముగల మీరు సోమరస పానము చేయండి. సుత్రాత, వృత్రహంత ఇంద్రుడు సహితము సోమరసమును సేంచును గాత.

ంద్యాంసుడు, బహుభాషా వేత్త, కం, కథకుడు, నవలాకారుడు, నాటకకర్త, బాల సాహిత్య రచయిత, మర్శకుడు, చలన చిత్ర రచయిత, వ్యాసకర్త, అనువాదకుడు, వక్త, కార్మికోద్యమ కార్యకర్త, స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడు, ప్రగతి పథగాం, ప్రసన్నుడగు, దాశరథి రంగాచార్య రచిత శ్రీ మదాంధ్ర శుక్ల యజుర్వేద సంహిత యందలి సేకాద్యాసందీహోత్రాంతమగు ఇరువదవ అధ్యాయము ముగిసినది.

సర్వేభవన్తు సుఖినః

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ॥

ఆధారస్సర్వం ద్యానాం హయగ్రీవ ముపాస్మహే ॥

ఇరువది ఒకటవ అధ్యాయము

1. ఇమం మే వరుణ శ్రుదీ హవమచ మృడయ

త్యామవస్యురాచకే ||

వరుణదేవా! నేడు నీవు మా ఆహ్వానమును ఆలకింపుము. నన్ను రక్షించుమని నేను నిన్నే పిలుచుచున్నాను.

2. నేను నిన్ను మంత్రయుక్తముగ నమస్కరించి ఆహ్వానించుచున్నాను. యజమాని హంసహితుడై నీ రాకను ఆకాంక్షించుచున్నాడు.

వరుణా! నీవు కోపింపకుము. మా వద్దకు రమ్ము, మమ్ము తెలిసికొనుము.

అత్యంత ప్రశంసిత వరుణా! మా ఆయువును నష్టపరచకుము. “మాన ఆయుః ప్రమోషిః”

3. అగ్ని! నీవు పరమ ంద్వాంసుడవు. నీవే వరుణ దేవుని క్రోధమును నివారింపుము. అత్యంత యజన కుశల, హవ్యహవాక, జాజ్వల్యమాన అగ్ని! మమ్ము ద్వేషించువారి నుండి మమ్ము ండిపింపుము. మా పాపములను దూరము చేయుము.

4. అగ్ని! నేడు ఉష వెడలినంత నీవు నీ రక్షణలచే మమ్ము రక్షించుటకు మా వద్దకు ంచ్చేయుము. ంశేష సాధన ఘృతమున ఆహ్వానించుము. వరుణుని అర్చింపుము. సుఖముల నిచ్చు వరుణనకు కడుపునిండగ సోమాన్నము తినిపించుము. ఆదరణీయ ఆహ్వానముల నీవు సహితము సందిధాదులచే అభివర్ధిల్లుము.

5. అదితి మహతి. శుభకర్మ జనయిత్రి. యజ్ఞపాలిక. ప్రభూత రక్షణపతి. జరాహీనప్రభూత గమన. శుభ ఆశ్రయ. శుభనీతివతి. అట్టి అదితిని మేము నేడు మమ్ము రక్షించమని ఆహ్వానించుచున్నాము.

6. ఓషధులు యజ్ఞమయీ నౌకా! నీవు సురక్షణశీలవు. ంస్తారవతి. ప్రభాయుక్తవు. పాపరహితవు ఆశ్రయవతి. అదితి రూపవు. సునీతి. ఛిద్ర రహితవు. దేవసంబంధి. మాకు శుభములు కలుగవలెనని నిన్ను ఎక్కుచున్నాను. “ఆరోహేమాస్యస్తయే”

7. అచ్చిద్ర, అపాప, శతారిత్ర యజ్ఞరూప సునావను స్వశుభలకు ఆరోహించుచున్నాను.

8. ంత్రా వరుణులారా! మా మార్గములను ఘృత దుగ్ధములచే నింపుడు. నా లోకములను మధువుతో తడుపుడు.

9. ంత్రా వరుణులారా! మా జీవనమునకుగాను ం దీర్ఘ బాహువులను చాచండి. మా క్షేత్రములను ఘృత స్వరూప వర్ష జలమున తడపండి. నన్ను జనులందు గొప్పవాడని ప్రకటించండి. “మేంత్రావరుణ హవేమ” ంత్రా వరుణులారా! మా ఆహ్వానమును ఆలకించండి.

10. అశ్వములు దేవరక్షక యజ్ఞమందు అపరిమిత గమనలు, స్వర్గీయులు, సర్వ, వృక్ష, రాక్షసుల నుంచి రక్షకులు, వ్యాధులను మా నుంచి నిర్మూలించునం. అం మాకు సుఖ కారకములు కావలెను.

11. అశ్వములారా! అన్నప్రాప్తికగు యుద్ధములందు మమ్ము రక్షించండి. ధనప్రాప్తి కగు యుద్ధములందును రక్షించండి. ంరు “ప్రా అమృతా ఋతజ్ఞః” ంరు ఈ మధు భాగమును పానము చేయండి. మదోన్మత్తులు కండి. చివరకు దేవమార్గమున స్వర్గమున పయనించండి.

12. అగ్ని వెలిగినాడు. వరణీయుడగు వాడు సందులచే సంపూర్ణముగా ప్రదీప్తుడయినాడు. గాయత్రి ఛందము మరియు సంవత్సరన్నర గోవు ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినం.

13. పంత్రకర్మ తనూనపాద అగ్ని దేహమును పంత్రము చేయు సరస్వతి- ఉష్టిక్ ఛందము, దివ్య హంని వహించు గోవు ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

14. వనస్పతులతో కూడిన స్తుత్య అగ్ని, అమరము, ద్యోతమానమగు సోమము - అనుష్టుప్ - ఛందము, రెండున్నర ఏండ్ల గోవు ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

15. పూషతో పాటు దర్భాసనముగల అగ్ని - మరణము లేని స్తీర్ణిబర్హి - బృహతీ ఛందము - మూడేండ్ల గోవు ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

16. ద్యోతమాన ద్వారము, మహాదిశలు, బ్రహ్మ, బృహస్పతి, పంక్తి ఛందము, నాలుగేండ్ల గోవు ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

17. గొప్పవారును శోభస్కర రూపులును అగు ఉషారాత్రులు, అమరులగు ంశ్వేదేవతలు త్రిష్టుప్ ఛందము, భారవహన సమర్థమగు గోవు ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

18. దివ్యహోతవైద్యులు - ఇంద్రయుతులు, పరస్పర సంయుక్తులగు ఇంద్ర వాయువులు - జగతీ ఛందము, పూర్ణ వయసు గల గోవు ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

19. ఇడ, సరస్వతి, భారతి యను ముగ్గురు దేవేరులు, ఇంద్రుని ప్రజయగు మరుత్తులు, ంరాట్ ఛందము, ధేనువు ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

20. క్షిప్రవ్యాపియగు అద్భుత త్వష్ట - పుష్టిని పెంచు ఇంద్రాగ్నులు - ద్విపాద ఛందస్సు - సేచన సమర్థ గోవు ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

21. సుఖములనిచ్చు వనస్పతులు, ధనోత్పన్న సంత, కకుప్ ఛందము, వంధ్య గోవు ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

22. మంచి రక్షణల వరుణుడు ఇంద్రునకు యజ్ఞ వైద్యము చేసినాడు. స్వాహా ఆకృతి గల వనస్పతులు, అతిచ్ఛందము, పెద్ద వృషభము ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.
23. వసంతర్తువు, త్రివృత్ సోమము, రథస్తర పృష్ఠ సంస్తుతులగు వసువులు, వపారూపహం ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.
24. గ్రీష్మ ఋతువు, పంచదశ స్తోమము, బృహత్పృష్ఠ సంస్తుత రుద్ర దేవతలు యశముతోటి హం ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.
25. వర్ష ఋతువు, సప్త దశ స్తోమము, వైరూపపుష్ఠ సంస్తుత ఆదిత్యులు, ఓజస్సుతోటి హం ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.
26. శరదృతువు, ఏకంశత్సోమము, శ్రీ, వైరాజ పుష్ఠ సంస్తుత ఋభువులు, సిరితోటి హం ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.
27. హేమంతము, త్రిణవస్తోమము, శక్వర పృష్ఠ సంస్తుత మరుత్తులు, బలముతో కూడిన హం ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.
28. శిశిరము, త్రయస్త్రింశ స్తోమము, రైవత పృష్ఠస్తుత అమర దేవతలు, సత్య యుక్త క్షాత్రము హం ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.
29. గోష్పాదమందున్న ఆహవనీయాగ్నియు, ధైర్య హోత అగ్నియు, అశ్వినులును, సరస్వతియు ఇంద్రుని సంధలచే యజింతురు గాత. బలము, ఆ యజ్ఞమున అజ, మేష, ధూమ్ర, మధు, గోధుమ, బదరి, యవాంకురములు భేషజములగును. తేజస్సు, బలము, పాలు, సోమరసము, సుర, ఘృతము, మధువు ఇంద్రాది దేవతలందు వ్యాపించును గాత. హోతా! యజింపుము.
30. ధైర్యహోత తనూనపాదగ్ని, అశ్వినులు, సరస్వతి ఇంద్రుని యజింతురు గాత. ఆ మధుమయ పథ యాగమందు అజ, మేష, బదరి, యవాంకుర, త్రిహ్యాంకురములు భేషజములగును. దుగ్ధము, సోమము, సుర, ఘృతము, మధువు ఇంద్రాది దేవతలందు వ్యాపించును గాత. హోతా! యజింపుము.
31. ధైర్య హోత నరాశంస ప్రయాజ దేవత, సరస్వతి, అశ్వినులు ఇంద్రుని యజింతురు గాత. సుర, మేక, అశ్వినులు చాంద్ర రథము, వప, బదరి, త్రిహి, యవాంకురములు భేషజములగును. దుగ్ధము, సోమము, సుర, ఘృతము, మధువు ఇంద్రాది దేవతలందు వ్యాపించును గాత. హోతా! యజింపుము.
32. ఋత్విజుల ప్రశంసలందుకొను ధైర్య హోత ఇడ, సరస్వతి, అశ్వినులు ఇంద్రాదులను గోవృషభముల ద్వారా వర్ధిల్ల చేయుచు యజింతురు గాత. యవలు, బదరి, మధు,

కర్కంధు భేషజములగును. దుగ్ధము, సోమము, సుర, ఘృతము, మధువు ఇంద్రాది దేవతలందు వ్యాపించును గాత. హోతా! యజింపుము.

33. దైవో హోత, ఉన్ని వంటి కోమల బర్హి - వైద్యులు, నాసత్యులగు అశ్వినులు - సరస్వతి యజింతురు గాత. బలోపేత అశ్వము, సద్య ప్రసూత గోవు భేషజములగును. దుగ్ధము, సోమము, సుర, ఘృతము, మధువు ఇంద్రాది దేవతలందు వ్యాపించును గాత. హోతా! యజింపుము.

34. దైవోహోతలగు దిశల వంటి, అవకాశముగల, శబ్దాయమాన ద్వారములు, అశ్వినులు, సరస్వతి ఇంద్రుని యజింతురు గాత. ద్యావాప్యధ్వుల సహితముగా సరస్వతి గోవై శుద్ధ జ్యోతి స్వరూప భేషజమగును. దుగ్ధము, సోమము, సుర, ఘృతము, మధువు ఇంద్రాది దేవతలందు వ్యాపించును గాత. హోతా! యజింపుము.

35. దైవోహోత సురూప ఉష, రాత్రి, అశ్వినులు, సరస్వతి ఇంద్రుని యజింతురు గాత. వారు చిత్తము, శ్రీసహితులై మాసర రూప ఓషధి, శ్వేన పత్రము మరియు కాంతిని ఇంద్రుని యందు చేర్చెదరు. దుగ్ధము, సోమము, సుర, ఘృతము, మధువు ఇంద్రాది దేవతలందు వ్యాపించును గాత. హోతా! యజింపుము.

36. దైవో హోతలు, దివ్య హోతలగు అగ్ని వాయువులు, అశ్వినులు, సరస్వతి, ఇంద్రుని యజింతురు గాత. రాత్రింబవళ్ళు, జాగరణశీల సరస్వతి సీసము ద్వారా శక్తి రూప భేషజమగుదురు. దుగ్ధము, సోమము, సుర, ఘృతము, మధువు ఇంద్రాది దేవతలందు వ్యాపించును గాత. హోతా! యజింపుము.

37. దైవోహోతలగు ఇడ, భారతి, సరస్వతి, అశ్వినులు, ఇంద్రుని యజింతురు గాత. సరస్వతి దేవవాణిచే త్రిధాత్రు భేషజమగును. దుగ్ధము, సోమము, సుర, ఘృతము, మధువు ఇంద్రాది దేవతలందు వ్యాపించును గాత. హోతా! యజింపుము.

38. దైవోహోత, బలవంతుడు, సర్వహితుడగు త్వష్ట, అశ్వినులు, సరస్వతి ఇంద్రుని - వృక, సుర, మాసరములచే యజింతురు గాత. ఈ యజ్ఞము వలన ఇంద్రునకు ఓజస్సు, వేగము, ంర్యము, సిరి, యశస్సు కలుగును గాత. దుగ్ధము, సోమము, సుర, ఘృతము, మధువు ఇంద్రాది దేవతలందు వ్యాపించును గాత. హోతా! యజింపుము.

39. దైవోహోత, పశుసంస్కర్త యూపము - భయంకరుడు, క్రోధి, వ్యాఘ్రము వంటివాడు, శతక్రతువగు ఇంద్రుడును అన్నమున సరస్వతిని యజింతురు గాత. సరస్వతి ఇంద్రునకు కోపము, బలము కలిగించును. దుగ్ధము, సోమము, సుర, ఘృతము, మధువు ఇంద్రాది దేవతలందు వ్యాపించును గాత. హోతా! యజింపుము.

40. దైవో హోత అగ్నిని యజించును గాత. ఘృతమునకు స్వాహా. మేధలకు వేరువేరుగా స్వాహా. అశ్వినులకు అజ స్వాహా. సరస్వతికి మేష స్వాహా. సింహ బల ఇంద్రునకు వృషభ స్వాహా. భేషజులకు స్వాహా. సోమశక్తికి స్వాహా. సుత్రాత ఇంద్రునకు స్వాహా. సంతకు

స్వాహా. వైద్యుల స్వాహా వరుణునకు స్వాహా. ఘృత భక్షక దేవతలకు స్వాహా. వైద్యులను సేంచు అగ్నికి స్వాహా. దుగ్ధము, సోమము, సుర, ఘృతము, మధువు ఇంద్రునందు చేరును గాత. హోతా! యజింపుము.

41. దైహోత అశ్వినులను యజించును గాత. అశ్వినులు భాగపు వపచే మేదను సేంతురు గాత. హోతా! హాని హోమము చేయుము.

దై హోత సరస్వతిని యజించును గాత. సరస్వతి మేష వపచే మేదను ఆస్వాదించును గాత. హోతా! హాని హోమము చేయుము.

దైహోత ఇంద్రుని యజించును గాత. ఇంద్రుడు వృషభపు వపచే మేదను ఆస్వాదించును గాత. హోతా! హాని హోమము చేయుము.

42. దై హోతలు అశ్వినులు, సరస్వతి ఇంద్రుని యజింతురు గాత. అధ్వర్యులారా! ఓహో! ి సోమము ఎంతో బాగున్నది. అది ఛాగ, మేష, వృషభములచే అభిషేతమై ఉన్నది. అది తృణ, యవాంకుర, లాజలతో తేజరిల్లుచున్నది. అది మాసరములచే శుద్ధి చేయబడి మరింత మత్తు కలిగించునదై ఉన్నది. ఓహో! ఇహ పాలు కలసి ఇది అమృతమైనది. దేవతలు ఇటువైపు తరలినారు. అశ్వినులు, సరస్వతి- సుత్రాత, వృత్రహంత ఇంద్రులారా! ిరు ఈ మధుర రసమును పానము చేయండి, సకల దేవతలారా! దీనిని సేంచండి. మదోన్మత్తులు కండి. హోతా! యజింపిము.

43. దైహోత అశ్వినులను యజించును గాత. నేడు అశ్వినులు ఛాగమాంసమును తినవలెను. అది మధ్య నుంచి మేద తీయబడినది. రాక్షసాది శత్రువులు భక్షించక మున్నే మాంసాహార మానవులు ఎగబడక స మున్నే అశ్వినులు దీనిని భక్షించవలెను.

ఇది - ఈ ఆడ మేక - పచ్చని గడ్డిద సంచరించినది. యవల తొలి మొక్కలను మేసినది. అది స్వయముగా కరిగినది. వందల స్తుతులచే స్తుత్యుడగు అగ్నిచే పచనము చేయబడినది. ప్రతి అంగమును బయటకు తీసి ఒక్కొక్క దానిని కోసి చేసిన మాంస వపాఖండములను అశ్వినులు ఆస్వాదించవలెను. ఆనందించవలెను. హోతా! యజింపుము.

44. దైహోత సరస్వతిని యజించును గాత. నేడు సరస్వతి మేక మాంసమును భక్షించవలెను.

అది మధ్యనుండి మేద తీయబడిన మాంసము. రాక్షసాది శత్రువులు భక్షించక మున్నే, మాంసాహార మానవులు ఎగబడక మున్నే సరస్వతి దానిని భక్షించవలెను.

ఈ మేక పచ్చని గడ్డిద సంచరించినది. యవల తొలి మొక్కలు మేసినది. అది స్వయముగా కరిగినది. వందల స్తుతులచే స్తుత్యమగు అగ్నిచే పచనము చేయబడినది. ప్రతి

అంగమును బయటకు తీసి ఒక్కొక్క దానిని కోసి చేసిన మాంస వపాఖండములను సరస్వతి ఆస్వాదించవలెను. ఆనందించవలెను. హోతా! యజింపుము.

45. దైహోత ఇంద్రుని యజించును గాత. ఇంద్రుడు వృషభ మాంసమును భక్షించవలెను.

అది మధ్య నుండి మేద తీయబడిన మాంసము. రాక్షసాది శత్రువులు భక్షించక మున్నే మాంసాహారి మానవులు ఎగబడక మున్నే ఇంద్రుడు దానిని భక్షించవలెను.

ఈ ఎద్దు పచ్చని గడ్డి ంద సంచరించినది. యవల తొలి మొక్కలు మేసినది. అది స్వయముగా కరిగినది. వందల స్తుతులచే స్తుత్యుడగు అగ్ని దానిని పచనము చేసినాడు. ప్రతి అంగమును బయటికి తీసి ఒక్కొక్క దానిని కోసి చేసిన మాంస వపా ఖండములను ఇంద్రుడు ఆస్వాదించవలెను. ఆనందించవలెను. హోతా! యజింపుము.

46. దైహోత యూపమును యజించును గాత. ఈ యూపము గట్టి త్రాళ్ళతో పశువులను

తనకు కట్టి ఉంచునది. ఈ యూపము దేవతలకు ఉపకారము చేయునది. ఈ యూపమే అశ్వినుల

ఛాగ హం లభ్యస్థానము. సరస్వతి మేషహం లభ్యస్థానము. ఇంద్రుని వృషభ హం లభ్య స్థానము.

ఈ యూపమును అగ్ని యొక్క హంకి ప్రియస్థానము. సోమపు, సుత్రాత ఇంద్రుని, సంత యొక్క, వరుణుని హంకి ప్రియ స్థానము. ఇది యూపమునకు అన్న స్థానము. ఘృత పాయి దేవతలకు - హోత అగ్నికి ప్రియస్థానము.

వనస్పతి రూపయూపమా! పశువులను అత్యంత ంక్షుభ్యము చేసి - స్తుతి, ఉపస్తుతులచే వానిని ఆయా స్థానములందు స్థాపించుము. వనస్పతి దేవత హంని ఆరగించును గాత. హోతా! యజింపుము.

47. దైహోత కళ్యాణకారి అగ్నిని యజించును గాత. అగ్ని అశ్వినుల ఛాగ మాంసపు ప్రియ స్థానమును యజించినాడు. అగ్ని - సరస్వతి మేష మాంసపు ప్రియస్థానమును యజించినాడు. అగ్ని - ఇంద్రుని వృషభమాంసపు ప్రియస్థానమును యజించినాడు.

అగ్ని తన ప్రియ స్థానములను యజించినాడు. సోమపు ప్రియస్థానములను యజించినాడు. సంత ప్రియస్థానములను యజించినాడు. సుత్రాత ఇంద్రుని ప్రియ స్థానములను యజించినాడు. వరుణుని ప్రియస్థానములను యజించినాడు. వనస్పతి యూపపు ప్రియ అన్న స్థానములను యజించినాడు. ఘృతపాయి దేవతల ప్రియ స్థానమును యజించినాడు. స్వయముగా తన మహిమను యజించినాడు.

అగ్ని యజ్ఞములను సేంచును గాత. హోతా! యజింపుము.

48. దర్బయే దేవత. అశ్వినులు, సరస్వతి, ఆ దర్బచేతనే ఇంద్రుని కనులకు వెలుగును, చూపును కలిగించినారు. ధనము సమకూర్చుటగాను అశ్వినులు, సరస్వతి, ఇంద్రుడు హంని ఆరగించవలెను. హోతా! యజింపుము.

49. యజ్ఞశాలకు ద్వారా దేవేరులున్నారు. వారితో కలసి వైద్య అశ్వినులు, సరస్వతియు, ఇంద్రునకు బలము సమకూర్చినారు. ఇంద్రుని నాసిక యందు ప్రూణేంద్రియమును, ప్రాణమును ఏర్పరచినారు. ఇంద్రునకు ధనము కలుగుటకు గాను అతనికి శక్తి కలిగించినారు. ఇంద్రాదులు హంని గ్రహించవలెను. హోతా! యజింపుము.

50. ఉషయు రాత్రియు యుగళ దేవతలు, అశ్వినులు, సరస్వతి ఉషారాత్రులతో కలసి ఇంద్రునకు బలము కల్గించినారు. వారు ఇంద్రుని నోట వాగింద్రియమును కూర్చినారు. ఇంద్రునకు ధనము కలుగుటకు గాను అతనికి శక్తి, స్తోమతలు కలిగించినారు. హోతా యజింపుము.

51. ద్యావాప్యధ్వులతో కలసి అశ్వినులు, సరస్వతి ఇంద్రుని అభివర్ధితుని చేసినారు. ఇంద్రుని కర్ణమున శ్రోత్రేంద్రియమును ఏర్పరచినారు. అతనికి కీర్తి కలిగించినారు. ఇంద్రునకు ధనలాభము కలిగించుటకు అతనికి శక్తి స్తోమతలు కలిగించినారు. ఆ ఇంద్రాదులు హంని ఆరగింతురు గాత. హోతా! యజింపుము.

52. శక్తి, ఆహుతి అను దేవేరులు దుధ, సుదుధలగుదురు. వారితో కూడి అశ్వినులు - సరస్వతి ఇంద్రునకు రక్షణలు కలిగించినారు. ఇంద్రునిలో తేజము, హృదయ బలము కలిగించినారు. ధనలాభము కలిగించుటకు ఇంద్రునకు శక్తి స్తోమతలు కలిగించినారు. ఇంద్రాదులు హంని ఆరగింతురు గాత. హోతా! యజింపుము.

53. దేవతల ఇద్దరు దేవహోతలు అగ్ని - వాయువులు. వారితో కూడి అశ్వినులు - సరస్వతి, వషట్కారములు ఇంద్రుని యందు తేజస్సు ప్రవేశపెట్టినారు. హృదయమున మతిని కలిగించినారు. ధనలాభము కలిగించుటకు ఇంద్రునకు శక్తి స్తోమతలు కలిగించినారు. ఇంద్రాదులు హంని ఆరగింతురు గాత. హోతా! యజింపుము.

54. ఇడ, భారతి, సరస్వతితో కూడి అశ్వినులు, సరస్వతి బలమును కలిగించినారు. నాభియందు అగ్నిని స్థాపించినారు. ధనలాభము కలిగించుటకు ఇంద్రునకు శక్తి స్తోమతలు కలిగించినారు. ఇంద్రాదులు హంని ఆరగింతురు గాత. హోతా! యజింపుము.

55. ఇది ఋత్విజులు చేయు ప్రశంసనీయ యజ్ఞం. ఇది మత్ హార్థానము గలది. ఇది అగ్నిధ్రనామక యజ్ఞము. దీని రథమును అశ్వినులు, సరస్వతి లాగుదురు. ఈ యజ్ఞము ఇంద్రుని యందు ంర్యము, అందము, అమృతము, ఉత్తమ జన్మము కలిగించును గాత. ఈ యజ్ఞమే జగత్ ప్రప్థయగు త్వష్ట అగుచున్నది. హోతలారా! ఇంద్రాదులు హంభక్షణ చేయునట్లు యజించండి.

56. దేవతలు బంగారు పత్రముల వృక్షమునకు అశ్వినులును, సరస్వతి సుందర
ఫలములగుదురు. వారును, వనస్పతి యూప దేవతయు, ఇంద్రునకు సోమాది హం
ఫలములను ఇచ్చినారు. వారు మాకు తేజము, ఓజము, వేగము, సామర్థ్యము కలిగింతురు
గాత.

ఆ దేవతలు ధనలాభము కొరకు ఇంద్రునకు శక్తి స్తోమతలు కలిగించుటకు ఇంద్రాదులు
హంని భక్షింతురు గాత. హోతా! యజింపుము.

57. దర్భ ఓషధి సంబంధి ఉన్ని వలె కోమలము, సుఖకరము - అశ్వినులును, సరస్వతి
దర్భాసనము పరచినారు. ఇంద్రా! యజ్ఞమున ఇది నీకు సుఖకరమగును గాత. అశ్వినులు,
సరస్వతి దర్భతో కూడి సంపద, దీప్యమానుమన్యు, శక్తిని కలిగించుటకు ఇంద్ర సహితులై
హంని భక్షింతురుగాక. హోతా! యజింపుము.

58. శుభయాగ కుశల అగ్ని - దైవ హోత అగ్ని, వాయువు, ఇంద్రుడు, అశ్వినులు సరస్వతి
మరియు సోమమును యథాక్రమము యజించినారు. వారు వాణిని వాణిచే పూజించినారు.
సుత్రాత ఇంద్రుడు చక్కగా పూజింపబడినాడు. సంత, వరుణుడు, వనస్పతి యూపదేవుడు
సహితము చక్కగా పూజించబడినారు. దైవ అగ్ని భౌతిక అగ్నిచే చక్కగా పూజించబడినది.
మంచి పూజలందుకొను దేవహోత మానవ హోతకు కీర్తి, శక్తి, బలము, పూజ, పితరులకు
అన్నము ప్రసాదించురు గాత. ఇంద్రునకు ధనము కలిగించుటకు ఈ దేవతలందరు హంని
భక్షింతురు గాత. హోతా! యజింపుము.

59. యజమాని - పక్వయోగ్య హంస్సులను పచనము పురోడాశమును వండుచు అశ్వినుల
కొరకు భాగమును, సరస్వతి కొరకు మేషమును, ఇంద్రుని కొరకు వృషభమును
యూపమునకు బంధించుచు అశ్వినులు, సరస్వతి, ఇంద్రుని కొరకు సోమము అభిషేతము
చేయుచు నేడు వాస్తవముగా అగ్నిని పూజించుచున్నాడు.

60. అశ్వినుల కొరకు ఛాగము, సరస్వతి కొరకు మేషము, ఇంద్రుని కొరకు వృషభములను
ధరించి వాస్తవయూపముగ వనస్పతి దేవత యజ్ఞమునకు ఉపస్థితుడు అగుచున్నాడు.
అశ్వినులు మున్నగు దేవతలు పశువుల మేదచే ప్రారంభించి శేషాంగములను భక్షించినారు.
వండిన పశు శరీర భాగములను కూడా వారు స్వీకరించినారు. అశ్వినులు, సరస్వతి,
సుత్రాత ఇంద్రుడు వానిని భక్షించి వర్ధిల్లినారు. వారు సురా, సోమములను సహితము
పానము చేసినారు.

61. ఋషిపుత్రా! ఋత్విజ అగ్ని! నేడు ఈ యజమాని ఇందరు ఋత్విజులు ఉండగా
నిన్నేల వరించివాడు? ఏలననగా ఈ అగ్ని దేవతలు అందించు వరణీయ ధనమును

యజమానికి అందించుచు, యజమాని సమర్పించు దేవతలకు అందించును.

ద్యోతమాన అగ్ని! దేవతలు యజమానికి దానములు ఇచ్చునట్లు ప్రయత్నించుము.
దేవతలు ఇచ్చిన దానములను యజమానికి అందించుము.

హోతా! ఈ యజమాని ద్వారా భద్రవాక్కు పలికించుటకు పంపబడినావు. సూక్త వచనలు పలుకుటకు మానవహోత కూడ పంపబడినాడు. హోతా! నీవు సూక్తములు పలుకుము. “
సూక్తాబ్రూహి”

దాశరథి రంగాచార్య రచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

యాజ్ఞాది ప్రేషణమంత్ర యుక్తమగు

ఇరువది ఒకటవ అధ్యాయము సమాప్తము.

సర్వేపి సుఖినస్సంతు.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

ఆధారం సర్వ ంద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

ఇరువది రెండవ అధ్యాయము

1. తేజో ంసి శుక్రమమృతమాయుష్షా ఆయుర్మేపాహి ।

దేవస్య త్వా సంతుః ప్రసవే ంశ్వినో ర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యామాదదే ॥

(అథాశ్వామేధశ్చతుర్భిరధ్యాయైః తస్యఘోషాణశుక్లాష్టమ్యమారమ్భః. నిష్కం ప్రతి ముంచన్వాచయతి. ఈనాలుగు అశ్వమేధ అధ్యాయములు. ఇది ఘోషాణశుక్ల అష్టానాడు ఆరంభమగును. నాలుగు బంగారునాణెముల హారము నిష్కమగును. అధర్యు దానిని యజమాని

మెడలో వేయును.)

నిష్కమా! నీవు తేజస్సువు. పరిశుద్ధమవు. అమృతమవు. ఆయువును రక్షించుదానవు. ఆయుర్మేపాహి - నా ఆయువును రక్షింపుము.

(అశ్వమును కట్టు త్రాడు తీసికొనవలెను)

రజ్జువా! సంతాదేవుని అనుజ్ఞలో వర్తిల్లు నేను అశ్వినుల బాహువలతోను పూషహస్తములతోను నిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

2. యజ్ఞముల చరిత్రలో పూర్వకాలమందలి యజ్ఞములందు కూడ ఈరజ్జువునే అందుకున్నారు. యజ్ఞం ప్రారంభమై సోమము అభిషుతమై యజ్ఞము ముందునకు సాగినపుడు మేము ఈ త్రాటిని అందుకున్నాము.

3. (గుర్రమునకు కట్టమని బ్రహ్మ ఆదేశించును. అధ్వర్యు ఆ త్రాటిని గుర్రమునకు కట్టును.)

అశ్వమా! నీవు 'స్తుత్య' నామకవు. నీవు అందరకు ఆశ్రయమవు. అందరను నియంత్రించు దానవు. భరించుదానవు. స్వాహా అన్నంత నీవు సర్వ హితకారియు ంస్తరించు వాడగు - అగ్నిని

చేరుకొనుము.

4. అశ్వమా! నేను దేవతలు మరియు ప్రజాపతి కొరకు నిన్ను తెచ్చినాను. నిన్ను స్వయముగా దేవతలు, ప్రజాపతి వద్దకు చేరునట్లు చేయుదును.

(అధ్వర్యు అనుచున్నాడు) బ్రహ్మ! నేను దేవతలు మరియు ప్రజాపతి కొరకు ఈ అశ్వమును బంధింతును.

(బ్రహ్మ అనుచున్నాడు) నీవు అశ్వమును దేవతల కొరకును ప్రజాపతి కొరకును బంధించుము. యజ్ఞ సిద్ధిని పొందుము.

5. (ప్రోక్షత్యశ్వమ్. అశ్వమును ప్రోక్షించవలెను)

అశ్వమా! నీవు ప్రజాపతికి ప్రియమవు. నిన్ను ప్రోక్షించుచున్నాను. నీవు వాయువునకు ప్రియమవు. నిన్ను ప్రోక్షించుచున్నాను. నీవు ఇంద్రాగ్నులకు ప్రియమవు. నిన్ను ప్రోక్షించుచున్నాను. నీవు ంశ్వేదేవతలకు ప్రియమవు. నిన్ను ప్రోక్షించుచున్నాను. నీవు సకల దేవతలకు ప్రియమవు. నిన్ను ప్రోక్షించుచున్నాను.

(అధ్వర్యు ఆదేశమున శూద్రునకు వేశ్య వలన పుట్టినవాడు, నాలుగు కనుల కుక్కను చంపవలెను. అప్పుడు అధ్వర్యు యజమానిచే అనిపించవలసినది)

'యో అర్వంతం జిఘాంసతి తమభ్యంతి వరుణః' అశ్వమును చంపదలచిన వానిని వరుణుడు వధించును.

(చచ్చిన కుక్కను ఎదురు చాపంద పెట్టి గుర్రపు క్రింది నీటిలో తేల్చవలెను)

చంపువాడు దూరమైనాడు. కుక్క దూరమైనది - **'పరోమర్తః - పరాశ్వ'**

(**యస్య శునశ్చక్షుషోసంపే పుణ్ణోస్తః సచతురక్ష ఉచ్యతే.** కనుల వద్ద నామమున్న కుక్కను నాలుగు కనులది అందురు.)

6. (గుర్రమును నీటినుండి తెచ్చి స్తోకీయమను పదిలేక వేయి ఘృతాహుతులు ఇవ్వవలెను)

అగ్నయే స్వాహా, సోమాయ స్వాహా అపాంమోదాయ - జలములముదమునకు స్వాహా. సంత్రే స్వాహా. వాయువే స్వాహా. ంష్టువే స్వాహా. ఇంద్రాయ స్వాహా. బృహస్పతయే స్వాహా. యత్రాయ స్వాహా. వరుణాయ స్వాహా.

7. హింకారాయ స్వాహా. హింకృతాయ స్వాహా. క్రన్తనే స్వాహా. అవక్రందాయ స్వాహా. ప్రోథతే స్వాహా. ప్రప్రోథాయ స్వాహా. గంధాయ స్వాహా. ధాత్తాయ స్వాహా. నిష్ఠాయ స్వాహా. ఉపన్ఘాయ స్వాహా. సందితాయ స్వాహా. వల్గతే స్వాహా. ఆసీనాయ స్వాహా. శయనాయ స్వాహా. స్వపతే స్వాహా. జాగ్రతే స్వాహా. కూజతే స్వాహా. ప్రబుద్ధాయ స్వాహా. ంజృంభమాణాయ స్వాహా. ంచృతాయ స్వాహా. సంహానాయ స్వాహా. స్వాహోపస్థితాయ స్వాహా. స్వాహాయనాయ స్వాహా. ప్రాయణాయ స్వాహా.

8. పరిగెత్తు వారికి స్వాహా. వేగవంతునకు స్వాహా. క్షిప్రగతికి స్వాహా. కూర్చున్నవారికి స్వాహా. లేచినవారికి స్వాహా. తిరుగువారికి స్వాహా. తిరుగని వానికి స్వాహా. బలమునకు స్వాహా.

వేగమునకు స్వాహా. కుండ కదిలించువానికి స్వాహా. వడకువానికి స్వాహా. సేంతునకు స్వాహా. ంనువానికి స్వాహా. చూచువానికి స్వాహా. చూడబడువానికి స్వాహా. రెప్పవేయువానికి స్వాహా. తిన్నదానికి స్వాహా. త్రాగినదానికి స్వాహా. మూత్రించుటకు స్వాహా. కర్మకారికి స్వాహా. కర్మ చేసినవానికి స్వాహా.

9. తత్సంతుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్య ధీమహి ।

ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ ॥

సంతృ దేవత పాపభర్తనకారి. వరణీయుడు. మేము అతని తేజమును దాల్చుము. ఆ తేజము మా బుద్ధులను సత్కర్మలకు ప్రేరేపించును గాత.

10. హిరణ్యసంతను నన్ను రక్షింపుమని ఆహ్వానించుచున్నాను. అతడు జ్ఞానియగు దేవత. స్వర్గాది ఉత్తమ పదములు అతనికే తెలియును.

11. సంత సర్వజ్ఞుడు. అతని చిత్తము మహత్తము, సత్యసాధకము. మేము సంత మంచి మనసును యాచించుచున్నాము.

12. సంత సుమతిని పెంచువాడు. అందరిని చిత్తములను ఎరిగినవాడు. మేము అతనిని చక్కగా స్తుతింతుము. అతని దానమును యాచింతుము.

13. సంత శ్రేష్ఠజనుల పాలకుడు. శుభకర్మ ప్రేరకుడు. దేవతల తర్పణకు గాను సంత దానమును యాచించుచున్నాము.

14. సకల దేవతల తర్పణకుగాను ప్రేరక సంతా దేవుని సంపదను సద్బుద్ధిచే
యాచించుచున్నాము.

15. అధ్వర్యులారా! అమర అగ్నికి సంధలు అర్పించండి. ప్రబుద్ధుని చేయండి.
జాగృతుడగు అగ్ని మాహంస్సులను దేవతలకు చేర్చును గాత.

16. అగ్నిహవ్యవాహనుడు. అమరుడు కోరదగినవాడు. దూత హితుడు. స్తుతులు
అందుకొనును. దేవతల వద్దకు చేర్చును.

17. అగ్నిదూత. అతనిని నా ముందు స్థాపించుచున్నాను. ఈ యజ్ఞమునకు దేవతలను
తెమ్మని హవ్యవాహుని ప్రార్థించుచున్నాను.

18. పంత్రకారి సోమమా! నీవు శక్తిమంతుడవు. సూర్యుని వెల్లడించినావు. ధారాగతిగల నీవు
గోవులు మున్నగు పశువులకు జీవనమునిచ్చు వర్షము కలిగింతువు.

19. అశ్వమా! నీవు భూమాత సంబంధమున ఎంతో సమర్థుడవు. ద్యుపిత సంబంధమున
ఎంతో ప్రభుతవంతుడవు. అశ్వ, హయ, అర్వ, సప్తి, వాజి, వృష, యజమాన, యయు,
శిశు నామములు గలదానవు. నీవు దేవ మార్గము చేరుకొనుము.

దిక్పాలదేవతలారా! ఇది అశ్వము. దేవతల నిమిత్తము జలముచే పంత్రము

చేయబడినది. దీనిని మీరు ఎల్లవేళల రక్షించండి.

అశ్వమా! ఇది నీవు ఆనందించుచోటు. ఇచట ఆనందించుము. ఇది నీవు నిలుచు స్థలము.

ఇచట నిలుపుము. సుఖింపుము - స్వాహా.

20. ప్రజాపతయే స్వాహా. కస్మై స్వాహా. కతమస్మై స్వాహా. స్వాహాధిమాధీతాయ స్వాహా.
మనః ప్రజాపతయే స్వాహా. చిత్తం ంజ్ఞాతాదిత్యై స్వాహా. ఆదిత్యైమహ్యై స్వాహా.
ఆదిత్యైసుమృతీకాయై స్వాహా. సరస్వత్యై స్వాహా. సరస్వత్యై పావకాయై స్వాహా.
సరస్వత్యై బృహత్యై స్వాహా. పూష్టే స్వాహా. పూష్టేప్రపథ్యాయ స్వాహా. పూష్టే
నరధిశాయ స్వాహా. త్వష్టే స్వాహా. త్వష్టే తురీపాయ స్వాహా. త్వష్టే పురురూపాయ
స్వాహా. ంష్టవే స్వాహా. ంష్టవే నిభూయపాయ స్వాహా. ంష్టవే శిపింష్టాయ స్వాహా.

(ఇం ఔద్గాభణ మంత్రములు)

21. మానవనేతలందరు సంతాదేవుని మైత్రి కోరుకుందురు. అందరు ధనము కోరుకుందురు.
సంతానాదుల పోషణకు అన్నాదులు కోరుకుందురు. సంతాయ స్వాహా.

22. బ్రహ్మ! మాదేశమున యజ్ఞమును అధ్యయనశీల బ్రాహ్మణులును జన్మింతురు గాత.
శూరులు, లక్ష్యభేదులు, ధరుర్ధారులు, మహారథులగు క్షత్రియులు జన్మింతురు గాత.

పాడియావులు, బరువులు మోయు ఎద్దులు, వ్యాపనశీల అశ్వములు, మనోహరస్రీలు, ఈ
యజమానికి జయశీల, రథారోహి, సభాకుశల, సేచన సమర్థపుత్రులు జన్మింతురు గాత.
నికామే నికామే నః పర్జన్యోవర్షతు. కోరినంత పర్జన్యుడు వర్షము కలిగించును గాత.
ఓషధులు ఫలించును గాత. యోగక్షేమో నః కల్పతామ్ - మాకు యోగక్షేమములు
కలుగును గాత.

(యోగక్షేమం వహామ్యహమ్ అన్నాడు శ్రీ కృష్ణభగవానుడు శ్రీ మద్భగవద్గీతలో)

23. ప్రాణాయ స్వాహా. అపానాయ స్వాహా. వ్యానాయ స్వాహా. చక్షుషే స్వాహా. శ్రోత్రాయ
స్వాహా. వాచే స్వాహా. మనసే స్వాహా.

24. ప్రాచ్య దిశకు స్వాహా. అర్వాచిదిశకు స్వాహా. దక్షిణ దిశకు స్వాహా. అర్వాచ్య దిశకు
స్వాహా. ప్రతీచ్యదిశకు స్వాహా. అర్వాచ్యదిశకు స్వాహా. ఉదీచిదిశకు స్వాహా. అర్వాచిదిశకు
స్వాహా. ఊర్ధ్వదిశకు స్వాహా. అర్వాచ్యదిశకు స్వాహా. అర్వాచ్యదిశకు స్వాహా.
అర్వాచ్యదిశకు స్వాహా.

25. అద్భ్యః స్వాహా. వాభ్యః స్వాహా. స్వాహోదకాయ స్వాహా. తిష్ఠనీభ్యః స్వాహా.
ప్రవనీభ్యః స్వాహా. స్యన్తమానేభ్యః స్వాహా. కూప్యాభ్యః స్వాహా. సూద్యాభ్యః స్వాహా.
ధార్యాభ్యః స్వాహా. అర్ణవాయ స్వాహా. సముద్రాయ స్వాహా. సరిరాయ స్వాహా.

26. వాతమునకు స్వాహా. ధూమమునకు స్వాహా. స్వాహాబ్రాయ స్వాహా. మేధకు స్వాహా.
ంద్యోతమానమునకు స్వాహా. స్తనయతమునకు స్వాహా. స్ఫూర్ణితమునకు స్వాహా.
వర్షమునకు స్వాహా. వవర్షమునకు స్వాహా. అగ్రవర్షమునకు స్వాహా. శీఘ్రవర్షమునకు
స్వాహా. ఉద్గ్రహణమునకు స్వాహా. పుష్టతమునకు స్వాహా. శీకాయతమునకు స్వాహా.
పుష్పములకు స్వాహా. ప్లోదునిలకు స్వాహా. నిహారాయ స్వాహా.

27. అగ్నయే స్వాహా. సోమాయ స్వాహా. ఇంద్రాయ స్వాహా. పృథివ్యై స్వాహా.
అంతరిక్షాయ స్వాహా. దివే స్వాహా. దిగ్భ్యాం స్వాహా. ఆశాభ్యః స్వాహా. ఉరైవ్య స్వాహా.
దిశే స్వాహా. అర్వాచ్యైదిశే స్వాహా.

28. నక్షత్రేభ్యః స్వాహా. నక్షత్రీభ్యః స్వాహా. అహోరాత్రే భ్యః స్వాహా. అర్థమాసేభ్యః
సాభ్యైహా. మాసే స్వాహా. ఋతుభ్యః స్వాహా. అర్తవేభ్యః స్వాహా. సంవత్సరాయ స్వాహా.
ద్యావాపృథిభ్యాం స్వాహా. చంద్రాయ స్వాహా. సూర్యాయ స్వాహా. రశ్మిభ్యః స్వాహా.
వసుభ్యః స్వాహా. రుద్రేభ్యః స్వాహా. ఆదిత్యేభ్యః స్వాహా. మరుద్భ్యః స్వాహా. ంశ్వేభ్యో
దేవేభ్య స్వాహా. మూలేభ్యః స్వాహా. శాఖాభ్యః స్వాహా. వనస్పతిభ్యః స్వాహా. పుష్పేభ్యః
స్వాహా. ఫలేభ్యః స్వాహా. ఓషధీభ్యః స్వాహా. పుష్పే భ్యః స్వాహా. ఫలేభ్యః స్వాహా.
ఓషధీభ్యః స్వాహా.

29. పృథివ్యై స్వాహా. అంతరిక్షాయ స్వాహా. దివేస్వాహా. సూర్యాయ స్వాహా. చంద్రాయ స్వాహా. నక్షత్రేభ్యః స్వాహా. అద్భ్యః స్వాహా. ఓషధీభ్యః స్వాహా. వనస్పతీభ్యః స్వాహా. పరిప్లవేభ్యః స్వాహా. చరాచరేభ్యః స్వాహా. సరీసృపేభ్యః స్వాహా.

30. అసవేస్వాహా, వసవేస్వాహా. ంభువే స్వాహా. ంవస్వతే స్వాహా. గణశ్రయే స్వాహా. గణపతియే స్వాహా. అభిభువే స్వాహా. అధిపతయే స్వాహా. సూషాయస్వాహా. సంస్థాయ స్వాహా. చంద్రాయ స్వాహా. జ్యోతిషే స్వాహా. మలిష్టుచాయ స్వాహా. దివాపతయే స్వాహా.

31. మఘవేస్వాహా. మాధవాయ స్వాహా. శుక్రాయ స్వాహా. శుచయే స్వాహా. నభసే స్వాహా. నభస్యాయ స్వాహా. ఉషాయ స్వాహా. ఊర్ణాయ స్వాహా. సహసే స్వాహా. సహస్యాయ స్వాహా. తపసే స్వాహా. తపస్యాయ స్వాహా. ఆ హసస్పతయే స్వాహా.

32. వాజాయ స్వాహా. ప్రసవాయ స్వాహా. అపిజాయ స్వాహా. క్షతవే స్వాహా. స్వః స్వాహా. మూర్ధ్నే స్వాహా. వ్యశ్నువనే స్వాహా. అన్త్యా స్వాహా. భౌవనాయ స్వాహా. భువనస్యపతయే స్వాహా. అధిపతయే స్వాహా. ప్రజాపతయే స్వాహా.

33. యజ్ఞము వలన ఆయువు లభించును గాత. స్వాహా. యజ్ఞం వలన ప్రాణము లభించును గాత. స్వాహా. యజ్ఞం వలన అపానము లభించును గాత. స్వాహా. యజ్ఞం వలన వ్యానము లభించును గాత. స్వాహా. యజ్ఞం వలన ఉదానము లభించును గాత. స్వాహా. యజ్ఞం వలన సమానము లభించును గాత. స్వాహా. యజ్ఞం వలన నేత్రములు లభించును గాత. స్వాహా. యజ్ఞం వలన శ్రోత్రములు లభించును గాత. స్వాహా. యజ్ఞం వలన వాక్కు లభించును గాత. స్వాహా. యజ్ఞం వలన మనసు లభించును గాత. స్వాహా. యజ్ఞం వలన ఆత్మలభించును గాత.

స్వాహా. యజ్ఞం వలన బ్రహ్మ లభించును గాత. స్వాహా. యజ్ఞం వలన జ్యోతి లభించును గాత. స్వాహా. యజ్ఞం వలన స్వర్గము లభించును గాత. స్వాహా. యజ్ఞం వలన యజ్ఞం లభించును గాత. స్వాహా. యజ్ఞం వలన పృష్ఠము లభించును గాత. స్వాహా.

34. ఒకటికి స్వాహా. రెంటికి స్వాహా. నూటికి స్వాహా. నూటొక్కటికి స్వాహా. దివారాత్రములకు స్వాహా. స్వర్గమునకు స్వాహా.

దాశరథి రంగాచార్య రచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

అశ్వమేధాహుతియను ఇరువది రెండవ అధ్యాయము సమాప్తము.

సర్వేపి సుఖినస్సంతు.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

ఆధారం సర్వ ంద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

ఇరువది మూడవ అధ్యాయము

1. హిరణ్యగర్భః సుమవర్తతాగ్రే భూతస్యజాతః పతిరేక ఆసీత్ ।

సదాధారపుథిం ద్యాముతేమాం కస్మైదేవాయ హంషా ంధేమ ॥

సృష్టికి ఆదికాలమున ఒక్క హిరణ్యగర్భుడు మాత్రము ఉండెను. అతడే సకల భూతజాతములకు అధిపతియైనాడు. అతడే ఈ ద్యావాప్యథులను భరించినాడు. అట్టి ప్రజాపతికి హంసులు సమర్పింతుము.

2. (మహిమ గ్రహమును అందుకొనవలెను)

గ్రహమా! నీవు ఉపయామ పాత్రద్వారా గ్రహించబడినావు. ప్రజాపతికి ప్రియమవగు నిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

(గ్రహము వేదిపై ఉంచవలెను) ఇది నీ స్థానము.

నీ మహిమ దినములందు. సంవత్సరములందు. వాయువునందు. అంతరిక్షమునందు. ద్యులోకమునందు. సూర్యుని యందున్నది. అట్టి నీ మహిమకు, ప్రజాపతికి, అన్యదేవతలకు స్వాహా.

3. ఏ ప్రజాపతి తన మహిమ వలన సమస్త జగత్తునకు స్వామి అయినాడో - ఎవడు సమస్త ద్విపాద చతుష్పాద సంపదకు స్వామియో అట్టి ప్రజాపతికి హంసులు అర్పింతుము.

4. గ్రహమా! నీవు ఉపయామ పాత్రద్వారా గ్రహించబడినావు. నీవు ప్రజాపతికి ప్రియమవు. అట్టి నిన్ను అందుకొనుచున్నాను. (గ్రహమును వేదిపై ఉంచవలెను.) ఇది నీ స్థానము.

గ్రహమా! చంద్రుడు నీ మహిమయే. నీ మహిమ రాత్రులందును - సంవత్సరములందును - నక్షత్రచంద్రులందును - ఉత్పన్నమైనది. అట్టి నీ మహిమకు - ప్రజాపతికి - అన్యదేవతలకు స్వాహా.

5. సూర్యుడు ఈ మహాజగత్తు ింద రోషరహితుడై భ్రమించుచున్నాడు. ఋత్విజులు సూర్యుని నుతించుచున్నారు. స్వకార్యరతుని చేయుచున్నారు. ఆ సూర్యుని వలననే ద్యులోకము గ్రహనక్షత్రాదులు వెలుగొందుచున్న.

6. సూర్యుని అశ్వములు కమనీయ రథమున పూన్చబడునం. శోణవర్ణులు. శత్రుదమనలు. సూర్యుని వహించు సమర్థులు. అట్టి వానిని ఋత్విజులు తమ స్తుతులచే రథమున పూన్చెదరు.

7. (అధ్వర్యు, యజమాని రథమున కూర్చుందురు. రథము యజ్ఞభూమిదాటి నీటిలో నిలుచును. యజమాని అధ్వర్యుతో ఇట్లనును)

అధ్వర్యులారా! ఈ అశ్వములు ఇంద్రుని దేహము. ఇం ఎంతో దూరము నీటి వరకు వచ్చినం. ినిని మరల అదే మార్గమున మరలించండి.

8. (రథము తిరిగి వచ్చును. గుర్రమును ంప్పుదురు. అప్పుడు యజమాన పత్ని అశ్వపు తల, మధ్యభాగము, పృష్ఠ భాగమునకు ఆజ్యము అంటించును)

అశ్వమా! వసుగణములు గాయత్రీ ఛందమున నీ తలకు నేయి అంటుదురు గాత.

అశ్వమా! రుద్రగణములు త్రిష్టుప్ ఛందమున నీ మధ్య భాగమునకు నేయి అంటుదురు గాత.

అశ్వమా! ఆదిత్యగణములు జగతీ ఛందమున నీ వెనుక భాగమునకు నేయి అంటుదురు గాత.

అశ్వమా! భూర్భువస్వః పేలాలు, పిండి, యవలు, దధి మున్నగునం తినుము.

ప్రజాపతీ! దేవతలారా! భుక్తశేషమును ఆరగించండి.

9. (బ్రహ్మహోతల మధ్య సంభాషణ)

బ్రహ్మ అడుగుచున్నాడు:--

హోతా! వంటరిగా పరిభ్రమించువాడెవడు? మరల పుట్టినట్టి వాడెవడు? చలికి మందు ఏది? మహా ఆవపనమేది?

10. హోత చెప్పుచున్నాడు :--

బ్రహ్మ! వంటరిగా ఆకాశమున భ్రమించువాడు సూర్యుడు. మరల పుట్టినట్టి వాడు చంద్రుడు. చలికి మందు నిప్పు అగును. మహా ఆవపనము చేయునది భూమి.

11. బ్రహ్మ అడుగుచున్నాడు :--

హోతా! పూర్వచిత్తి ఏది? బృహత్ పక్షి ఏది? పిలిప్పిలా ఏమి? పిశంగిల ఏమి?

12. హోత చెప్పుచున్నాడు :--

బ్రహ్మ! ద్యులోకము, వర్షము, పూర్వచిత్తి యగును. అశ్వము బృహత్ పక్షియగును.

పృథ్విఁ పిలిప్పిల యగును. రాత్రి పిశంగిల యగును.

13. అశ్వమా! వాయువు నిన్ను పచనము నుండి రక్షించును గాత. ధూమగ్రీవాన్ని నిన్ను మేకల నుండి రక్షించును గాత. మర్రి సోమపాత్రలతోను, బూరుగు వృక్షవృద్ధితోను, నిన్ను రక్షింతురు

గాత. రథమును లాగునది నాలుగు కాళ్ళతో సాగును. చంద్రుడు మమ్ము రక్షించును గాత. నమో గ్నయే - అగ్నికి నమస్సు.

14. రథము కల్గెమున శోభిల్లును. కల్గెము గుర్రమున శోభిల్లును. జలములందు పుటిన అశ్వము జలములందు శోభిల్లును. బ్రహ్మ సోమమున శోభిల్లి పురోగించును.

15. అశ్వమేధశ్వమా! నీవు స్వచ్ఛందముగ ఆ శరీరములను ఏర్పరచుకొనుము. స్వచ్ఛందముగా దేవతలను యజింపుము. అభీష్ట పదార్థములను సేంచుము. నీ మహిమ ఇతరులలో కనిపించదు.

16. అశ్వమా! మేము నిన్ను వధించుట నీకు మరణము కాదు - నష్టముకాదు. ఇక నీవు దేవయాన మార్గమున దేవతలను చేరుకుందువు. అచట పుణ్యవంతులు ఉందురు. వారు చేరిన చ9ట సంతా దేవత నిన్ను చేర్చుకొనును.

17. పూర్వము అగ్నియే పశువైయుండెను. దేవతలు అగ్ని పశువుతోనే యజ్ఞము చేసినారు. అగ్ని భూలోకమును జయించినాడు. అగ్నియే భూనికి అధిపతియైనాడు.

అశ్వమా! యజ్ఞమున వధించబడిన నీదే ఈ పృథ్వి అగును. నీవే ఈ పృథ్విని జయించగలవు. ప్రోక్షణీ జలమును త్రాగుము. (ప్రోక్షణీ జలమును గుర్రపు నోటికి అందించవలెను)

వాయువు పశువై ఉండెను. దేవతలు వాయు పశువుతోనే యజ్ఞము చేసినారు. వాయువు అంతరిక్షమును జయించినాడు. వాయువే అంతరిక్షమునకు అధిపతియైనాడు.

అశ్వమా! యజ్ఞమున వధించబడిన నీదే అంతరిక్షమగును. నీవే ఈ అంతరిక్షమును జయించగలవు. ఈ ప్రోక్షణీ జలములను త్రాగుము.

సూర్యుడు పశువై యుండెను. దేవతలు సూర్య పశువుతోనే యజ్ఞం చేసినారు. సూర్యుడు ద్యులోకమును జయించినాడు. సూర్యుడే అంతరిక్షమునకు అధిపతి అయినాడు.

అశ్వమా! యజ్ఞమున వధించబడిన నీదే ద్యులోకమగును. నీవే ద్యులోకమును జయించగలవు. ప్రోక్షణీజలము త్రాగుము.

18. ప్రాణాయ స్వాహా. అపానాయ స్వాహా. వ్యానాయ స్వాహా. (పత్నులు పరస్పరము అనుకొనుచున్నారు.) అంబ, అంబిక, అంబాలికలారా! ఏ పురుషుడును మమ్ము త్వరగా అశ్వము వద్దకు చేర్చుకున్నాడు. నేను ఆలస్యమైనందున ఈ దుష్ట అశ్వము కాంపీల దేశపు సుభద్రికయను దానిని పెట్టుకొని పడుకున్నది.

19. (పత్నులు అశ్వమును చేరి తొయ్యది ప్రదక్షిణలు చేయుదురు)

గణములందు శ్రేష్ఠుడవగు గణపతివగు నిన్ను యాచించుచున్నాము. ప్రియులందు ప్రియపతివగు నిన్ను మేము యాచించుచున్నాము. సుఖనిధులందు శ్రేష్ఠసుఖముల అధిపతివగు

నిన్ను యాచించుచున్నాము.

వసురూప అశ్వమా! నీవే మాపతి. (అశ్వమహిషి అశ్వము వద్ద పడుకొనును) గర్భమును కలిగించు నీ తేజమును గుంజి నా యోనియందుంచుకొనుచున్నాను. నీవు గర్భము కలిగించు

నీతేజమును నాయోనియందుంచుము.

20. అశ్వమా! రమ్ము మేము, నీవు మన నాలుగు నాలుగు కాళ్ళను చూచుదము.

అధ్వర్యు అనుచున్నాడు: అశ్వమహిషీ! ఇది స్వర్గతుల్యమగు యజ్ఞ భూమి దుప్పటి కప్పుకొనుము.

(**అశ్వశిశ్న ముపస్తే కురుతే**, అశ్వశిశ్నమును యోని యందుంచుకొనును)

నేను రేతము ధరించు దానను. నాలో రేతమును చేర్చుము.

21. యజమాని అశ్వముతో అనుచున్నాడు:--

సేచక అశ్వమా! లేపిన కాళ్లతో ఈ అశ్వమహిషి యోని యందు నీ లింగమును ఉంచి వెనుకకు ముందుకు కదిలించుము. అదియే స్త్రీలకు జీవన భోజనములగును. యః స్త్రీణాం జీవభోజనః

22. (**అధ్వర్యు అంగుళ్యా యోని ప్రదర్శనాహ** అధ్వర్యు కన్య యోనిని వ్రేలుచే చూపి అనుచున్నాడు.)

ఈ యోని 'ఆహలగ్' అని శబ్దము చేయుచు గెంతుపక్షియా? భగమును శిశ్నము కొట్టినపుడు యోని అంగమును యంగినట్లనిపించును.

23. (కన్య అధ్వర్యునకు ఇచ్చిన సమాధానము:--)

నీకు ముందు ‘ఆహలగ్’ అనుచు పాకుచున్న పక్షి ఏది? ఇది నీనోటి వలె ఏదో చెప్పుచున్నట్లున్నది. అధ్యర్థులారా! ఇక మాట్లాడకండి.

24. (బ్రహ్మ మహిషితో అనుచున్నాడు :--)

మహిషీ! నీ తల్లితండ్రులు మంచము మీద ఉందురు. అప్పుడు నీ తండ్రి స్నేహము చేయుదును, అని పిడికిలితో శిశ్నమును పట్టి భగములోనికి త్రోయును.

25. (మహిషి అనుచున్నది:--)

బ్రహ్మ! నీ తల్లితండ్రులు కూడా మంచము మీద రతి క్రిడ.... నీ నోరు మరేదో చెప్పనున్నది. అధిక ప్రసంగము మానుము. “మాత్స్యం వద్ బహు”

26. (ఉద్ధాత వావాతను గూర్చి)

బరువులు మోసి అలసిన వానిని లేపినట్లు - ఈ వావాతను పైకి లేపుము. అందువలన యోని మధ్యభాగము, చలిగాలికి ధాన్యము తూర్పారబట్టురైతువలె ంకసించును.

27. (వావాత ఉద్ధాతను గూర్చి)

బరువులు మోసి అలసిన వానిని లేపినిలిపినట్లు, ఈ ఉద్ధాతను లేని నిలబెట్టండి. ఇతని మధ్య లింగభాగము చలిగాలికి ధాన్యము తూర్పారబట్టురైతు చేతివలె వడకుచున్నది.

(“వావాతాదేహ మధ్యం ఇతిమహీధరః ” వావాతమన దేహమధ్యమని మహీధరవ్యాఖ్య)

28. (హోత ‘పరివృక్త’ను గూర్చి)

చిన్నయోని గలదాని భగమున చిన్న లింగము దూరినపుడు అండకోశము దానియోనిపై నీటిలోనిగోవు పాదము వద్ద చేపలవలె కదలాడుచుండును.

29. (పరివృక్త హోతను గూర్చి)

దేవతలు శ్లేష్మము స్రవించు లింగమును బలముగా యోని యందు ప్రవేశ పెట్టినపుడు స్త్రీసర్వాంగములందు - ఇదికన్ను చూచిన సత్యము వంటిది - ఉరునారి యనిపించుకొనును.

30. (క్షత్తాపాలాగలీమహ)

రైతు పొలమున జింకదూరి పొలము మేయునప్పుడు రైతు, పశువు పంటతిని బలిసినది అనుకొనడు. పంటపోయినందుకు దుఃఖించును. అట్లే శూద్ర వనిత ధనికుని ఉంపుడు కత్తె అయినపుడు, దాని భర్త ధనము వచ్చునని సంతసించడు. తన భార్య వ్యభిచారిణి అయినందుకు దుఃఖించును.

31. (పాలాగలీ ప్రత్యాహ)

హరిణము పొలము మేసినపుడు పశువు బలిసినదని రైతు సంతసించడు. అట్లే శూద్రుడు ధనిక స్త్రీకి జారుడైనపుడు సంతసించడు. దుఃఖించును.

32. (అశ్వము వద్ద పడుకొనియున్న మహిషిని లేపవలెను)

ఈ అశ్వము గమనకారి. జయశీలము. వేగవంతము. దీని పంత్రతకని మేము అశ్లీల భాషణ చేసినాము. ఇప్పుడు మానోళ్లు పంత్రములగును గాత. మా ఆయువు వృద్ధి చెందును గాత.

33. (ముగ్గురు భార్యలు రాగి, వెండి, బంగారు సూదులచే గుర్రపు చర్మమును ఛేదించురు)

అశ్వమా! గాయత్రి, త్రిష్టుప్, జగతి, అనుష్టుప్, పంక్తి, బృహతి, ఉష్టిక్, కకుప్ ఛందములు ఈ సూదులచే నిన్ను సంస్కరించును గాత.

34. ద్విపద, త్రిపద, చతుష్పద, షట్పద ఛందములును ఛందోభావ, ఛందలక్షణ

ఛందములును ఈ సూదులచే అశ్వమును సంస్కరించును గాత.

35. మహానాన్ని శక్వరి ఋచలు, రైవత్సామపు రేవతీ ఋచ, సమర్థములగు అన్నిదిశలు, మేఘపు వైద్యుతవాణి అశ్వమును ఈ సూదులచే సంస్కరించును గాత.

36. అశ్వమా! రాజపత్నులు, అన్య శుభలక్షణ మహిళలు నీ రోమములు పీకుదురు గాత. దేవపత్నులు, దిశలు నిన్ను సూదులచే సంస్కరించురు గాత.

37. వెండి, బంగారము, రాగి సూదులకట్టలు అశ్వము యొక్క శరీరమును ఛేదించుచు అశ్వశరీరముతో సంగతులు అగుదురు గాత. వేగవంతమగు అశ్వపు చర్మము ఛేదించుచు సూదులు సంస్కరించును గాత.

38. రైతులు ధాన్యమును గడ్డి నుంచి వేరు చేసి కోయుదురు. అట్లే దర్బాసనముల పీద ఆసీనులై స్తుతులచే దేవతలను యజించు వారి కొరకు ఈ లోకమున భోజనాదులు ఏర్పాటు చేయండి.

39. అశ్వమా! ఎవడు నిన్ను నరుకును? ఎవడు నీ తోలు వలుచును? ఎవడు నీ అవయవములను కోయును? ంద్వాంసుడే ంనినన్నింటిని చేయును. మరొకడు కాడు.

40. అశ్వమా! సంవత్సరపు తేజమున ఋతువులను అనుసరించి ఋతువులే అస్థి గంధులను కోయును గాత. అం తమ కర్మములచే నీకు హంభావము ప్రాప్తింప చేయుదురు గాత.

41. అశ్వమా! మాసములు, అర్థమాసములు సంస్కరించుచు నీ గ్రంథులను కోయుదురు గాత.

దివారాత్రులు మరుత్తులు నీ లఘు అంగములను ండదీయుదురు గాత.

42. దైం అధ్వర్యులగు అశ్వినులు నిన్ను కోయవలెను. హం రూపమున ప్రదానము చేయవలెను. దేవతలు నీ దేహమున సీమా రేఖలు ఏర్పరచవలెను.

43. అశ్వమా! ద్యులోక, భూలోక, అంతరిక్షములు, వాయువు నీ యొక్క ఛిద్రములను పూడ్చవలెను. నక్షత్ర సహిత సూర్యుడు నీకు స్వర్గము ప్రసాదించును గాత.

44. అశ్వమా! నీ శరీరమునందలి శిరము మున్నగు ఉత్తమాంగములు శాంతించును గాత. ఇతర చిన్న అవయవములు శాంతించును గాత. ఎముకలు మూలుగు శాంతించును గాత. సమస్త శరీరము శాంతించును గాత.

45. వంటరిగా భ్రంచువాడెవడు? ఎవడు మరల జన్మించును? మంచుకు మందేది? మహదావ పనమెవరిది?

46. సూర్యః ఏకాకీ చరతి | చన్ద్రమా జాయతే పునః | అగ్నిర్హిమస్య భేషజం |
భూయరావపనం మహత్ ||

47. సూర్య సమ జ్యోతి ఏది? సముద్ర సమమైన సరస్సు ఏది? పృథ్విని యించినదెవరు? పరిమాణము లేనిదే?

48. బ్రహ్మ సూర్య సమజ్యోతి యగును. ద్యులోకము సముద్ర సమాన సరోవరమగును. ఇంద్రుడు పృథ్విని యించిన చిరంజీవ. పరిమాణము లేనిది గోవు.

(గవాహి యజ్ఞోధార్యతే. గోవు యజ్ఞమును ధరించునది అయినందున దీనికి పరిమాణము లేదు)

49. దేవత్ర ఉద్ధాతా! నా జ్ఞానమునకు నిన్ను అడుగుచున్నాను. ంష్టువు మూడు పదములందు ఆహవనీయ, గార్హ పత్య, దక్షిణాగ్నులందు యజనము చేయగా సమస్త జగము వానిలోనే చేరినం. ఈ ంషయము నీవు ఎన్నడైన ఆలోచించినావా?

50. (ఉద్ధాతా ప్రత్యాహ - ఉద్ధాతబదులు చెప్పినాడు)

ఈ లోకములన్నియు చేరిన మూడు స్థానములందు నేను సహితము ఉందును. తక్షణమే భూలోకము తిరిగి వత్తును. ద్యులోకము తిరిగి వత్తును. ఒకే అంగము - మనసున - నేను స్వర్గపు ఉత్తమ స్థానమును ఎరుంగగలను.

51. బ్రహ్మ! నేను స్పర్థచే నిన్ను ఈ ప్రశ్న అడుగుచున్నాను. ఈ ంషయమున నాకు ఎట్టి సమాధానములు ఇవ్వగలవు?

పురుషుడు వేని యందు ప్రవేశించి ఉన్నాడు? పురుషుని యందు ఏం ప్రవేశించి ఉన్నా?

52. (బ్రహ్మ ప్రత్యాహ)

పంచభూతములందు పురుషుడు ప్రవేశించు ఉన్నాడు. పురుషుని యందు పంచభూతములు ప్రవేశించు ఉన్నా. నిన్ను నాకు ప్రతిద్వంద్వగా భాించి ంవరించినాను. బుద్ధియందు నీవు నన్ను ంవరించిన వాడవుకావు.

53. పూర్వచిత్త ఏం? పెద్దదియు భారమగు పక్షి ఏది? పిల్లిపిల్ల ఏది? పిశంగిల ఏది?

54. వర్షము పూర్వచిత్తి అయినది. అశ్వము పెద్దదియు భారమగు పక్షి అయినది. పృథ్వి పిల్లిపిల్ల అగును. రాత్రి పిశంగిల అగును.

55. (అధ్వర్యుర్హోతారం పృచ్ఛతి)

పిశంగిల ఎవరు? కురుపిశంగిల ఏది? దుముకుచు నడుచునది ఏది? పాకుచు సాగినది ఏది?

56. (ప్రత్యాహ)

అధ్వర్యూ! రాత్రి పిశంగిల యగును. శ్వాత్ కురుపిశంగిల యగును. దుంకి నడుచునది కుందేలు. పాకి సాగునది సర్పము.

(పిశం రూపం గిలితి భక్షయతి పిశంగిల. తన రూపమును తాను తినునది పిశంగిల. శ్వాత్ ఏదుపంది వంద మూలములను తినునది అని అర్థము)

57. (బ్రహ్మ ఉద్ధాతను అడుగుచున్నాడు)

ఉద్ధాతా! ఈ యజ్ఞమున అన్నములెన్ని? దీనికి అక్షరములెన్ని? హోమము లెన్ని? సుధలెన్ని? ఎందరు హోతలు ఋతువులననుసరించి యజింతురు?

నీవు యజ్ఞజ్ఞాతవని అడుగుచున్నాను.

58. (ప్రత్యాహ)

బ్రహ్మన్! ఈ యజ్ఞమున ఆరు అన్నములున్నా. వంద అక్షరములు. ఎనుబది హోమములు, మూడు సుధలు కలవు. ఏడుగురు హోతలు ఋతువులననుసరించి యజింతురు. యజ్ఞం నెరగిన నేను నీకు ఈ ంషయములు చెప్పుచున్నాను.

(ఆరురుచులు, ఆరు అన్నములు, ఛందమునందలి అక్షరములు వంద. ఉష్ణిక్ 28౪ధృతిః 72
౧ 100. యూపమునకు 20 చొప్పున నాలుగు యూపములు 20 4 ౧80. 1. మృగములు

2. ప్రజాపతులు 3. పశువులు, సుధలు)

59. (ఉద్ధాతా బ్రహ్మణం పృచ్ఛతి)

బ్రహ్మ! ఎవనికి ఈ భువనపు నాభి తెలియును? ద్యావాపృథ్వి అంతరిక్షములను ఎవడు
తెలియును? సూర్యుని ఉత్పత్తి స్థానము తెలిసినవాడెవడు? చంద్రుడు పుట్టిన స్థలము
తెలిసినవాడెవడు?

60. (ప్రత్యాహ)

వేదాహమస్య భువనస్య నాభిం. నేను భువనపు నాభిని ఎరుగుందును. ద్యావాపృథ్వి
అంతరిక్షములను ఎరుంగుదు. సూర్యుని మహా ఉత్పత్తి స్థానమును ఎరుంగుదును.
చంద్రుడు పుట్టిన స్థలమును ఎరుంగుదును.

61. (అధ్వర్యుం యజమానః పృచ్ఛతి)

అధ్వర్యులారా! యము నేను పృథ్వి యొక్క పరమ అంతము అడుచున్నాను. భువనముల
నాభిని అడుగుచున్నాను. సేచక అశ్వపు ంర్యము అడుచున్నాను. వాణి యొక్క పరమ
వ్యోమమును గురించి అడుగుచున్నాను.

62. (ప్రత్యాహ)

యజమానీ! ఈ వేదియే పృథ్వికి పరమ అంతము. ఈ యజ్ఞమే భువనమునకు నాభి. ఈ
సోమమే సేచక అశ్వపు ంర్యము. ఈ బ్రహ్మయే వాణి యొక్క పరమ వ్యోమము.

63. ంశ్వమును సృష్టించినవాడు - స్వయముగనే బ్రహ్మాండ శరీరమును దాల్చినవాడగు
అనాదినిధన పరమ పురుషుడే సృష్టి మహార్ణవమున కాలప్రాప్త గర్భమును ధరించినాడు. ఆ
గర్భము నుండియే ప్రజాపతి ఆంర్భంచినాడు. యతో జాతః ప్రజాపతి .

64. దైహోత సోమ మహిమన ప్రజాపతిని యజించినాడు. యజించబడు ప్రజాపతి
మహిమాన్విత సోమమును పానము చేయును గాత. మానవహోతా! యజింపుము.

65. ప్రజాపతీ! ఈ భూతజాతము నీకన్న వేరు కాదు. సకల చరాచర ప్రాణులున్న. వాని
అన్నింటిపైన నీవే ప్రజాపతి.

ప్రజాపతీ! మేము ఏ కోరికలతో నీ హోమము చేయుచున్నామో అం మాకు లభించును
గాత. మేము ధనపతులమగుదుము గాత.

ఆలోచనామృతము

1. యజ్ఞము ఒక్కడు చేయగలది కాదు. అందుకు అనేకుల సహకార సద్భావములు

అవసరము. కలసి పనిచేసినచో యజ్ఞమగును. ఇందరు ఒకచోట కూడుటయే మహా యజ్ఞం. యజ్ఞఫలము ఇంత మాత్రము చాలదా?

ఈ జీతము ఒక మహా యజ్ఞము. ఎందరి సహకారమున మన జీవనము సాగుచున్నది. పంట పండుటకు అది మన వద్దకు వచ్చుట మహా యజ్ఞమగును. అందుకే అన్నము పరబ్రహ్మ స్వరూపమగును. దానిని పూజించవలెను. వృథా చేయరాదు.

2. వేదమునకు సకల ప్రాణులు సమములు. పూజ్యములు. ముఖ్యములు. మనసుకు పనికి వచ్చు చెట్టు, పుట్ట, గుట్ట మున్నగు వానిని పూజించుట - ఎంతటి పడమటి గాలి తగిలినను మన ఆచారము సంప్రదాయము. జీవన ంధానము.

ఇది మహోన్నతము, ఇందుకు సాటి వచ్చునది ఈనాటికి లేదు. నేడు ఈ ంషనాగరికతను దాటుటకు ఇంతకు ంచిన దారిలేదు.

ఈ దారి వేనవేల యేండ్లక్రింద వేదములు పరచినది!

3. మానవుల వలెనే అశ్వములకు సహితము కుటుంబము ఉన్నట్లు భాంచబడినది. భార్యలు ఆలస్యముగా వచ్చినారు. అతడు ఆ అశ్వము మరొక సుభద్రతో కులుకుచున్నాడు - 18

భర్త చావమన్నాడు, అతని రూపమున భార్యకు సంతానము కావలెను. ఆమె కామమున ఎగబడినది! -19

మనుష్యుల కాపురము వంటివే జంతువుల కాపురములు ।

4. అశ్వము వద్ద రాణి శయనించినదని ఒక అపోహ ఏర్పడిఉన్నది. 'మహిషే అశ్వము ప్రాణభృత సంశతి' అనగా అశ్వ మహిషి అగును. రాజ మహిషి కాదు. తరువాతి మంత్రములందు అశ్వ భార్యలే కనిపింతురు. 32 మంత్రమున 'మహిషే ముత్థాప్య' మహిషిని లేవదీసి అని అర్థము.

ఇది స్వార్థ పరులు కల్పించిన అపార్థము.

5. మైథునము సకల ప్రాణి సహజము. ఆహార నిద్రా భయ మైథునాని ఏతైహికం పశుభిః నారాణాం. ఇందును గురించి ంవరించుటలో దోషము లేదు. నేడు లైంగిక ంద్య అవసరమను చున్నారు గదా! అది ఆనాడే గుర్తించినారు కదా!

6. యజ్ఞమున యాగము, హోమము మాత్రమే కాదు. చెట్టు నీడనో, పందిరి కిందనో కూర్చుని జరుపు తాత్విక చర్చ కూడా అగును. ఇచట - భౌతిక ంషయములకు అతీతముగా- తాత్విక గంభీర ంషయముల చర్చ జరిగినది.

దాశరథి రంగాచార్య ంరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

అశ్వమేధాహుతి యను ఇరువది మూడవ అధ్యాయము సమాప్తము.

సర్వేపి సుఖినస్సంతు.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

అధారం సర్వ ంద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

ఇరువది నాలుగవ అధ్యాయము

1. అశ్వస్తూపరో గోమృగస్తే ప్రాజాపత్యాః కృష్ణగ్రీవ ఆగ్నేయో రరాటే పురస్తాత్సారస్వతీ మేష్య ధస్తాద్ధన్వో రాశ్వినా వధో రామా బాహ్వోః సౌమా పౌష్ఠః శ్యామో నాభ్యాం సౌర్య యామాశ్వేతశ్చ కృష్ణశ్చ పార్శ్వ యో స్త్యాష్టౌ లోమసక్తో సక్తోర్వాయవ్యః శ్వేతః పుచ్చఇన్ద్రాయ స్వపస్యాయ వేహ దైవష్టవో వామనః ॥

(అశ్వమేధమున ఇరువది యొక్క యూపములుండును. మధ్య యూపమును ‘అగిష్ఠము’ అందురు. దానికి పదిహేడు పశువులు కట్టబడును.)

అశ్వము, కొమ్ములు లేని మేక, గోవు ఇం ప్రజాపతికి సంబంధించిన పశువులు. వానిని మధ్యయూపమునకు కట్టుచున్నాను. నలుపుగొంతు మేక అగ్ని సంబంధము. దానిని అశ్వపు ముఖము వద్ద కట్టుచున్నాను. మేక సరస్వతి సంబంధి దానిని ముందు కట్టుచున్నాను. తెలుపు, నలుపు మేకలు అశ్వినుల సంబంధినులు. వానిని హనువుల క్రింద కట్టుచున్నాను. సోమ, పూషలకు సంబంధించిన మేకను అశ్వపు నాభి వద్ద కట్టుచున్నాను. సూర్య, యములకు సంబంధించిన నలుపు, తెలుపు పశువులను గుర్రపు కుడి ఎడమ ప్రక్కల కట్టుచున్నాను. త్వష్ట యొక్క రెండు పశువులను గుర్రపు వెనుక కాళ్ళను ఒక్కొక్కటి చొప్పున కట్టుచున్నాను. త్వష్ట యొక్క రెండు పశువులను గుర్రపు వెనుక కాళ్ళకు ఒక్కొక్కటి చొప్పున కట్టుచున్నాను. వాయుసంబంధి పశువును గుర్రపు తోకకు కట్టుచున్నాను. సుకర్మ ఇంద్రుని కొరకు కడుపుతోనున్న ఆవును - ంష్టువునకు పొట్టి పశువును గుర్రపు తోకకు కట్టుచున్నాను.

(ఇం పదిహేను పశువులు. ినిని 'పర్యంగ్య' అందురు. యగత యూపములందు పదహారేసి పశువులు కట్టుదురు.)

2. లోహితము, ధూమ్ర లోహితము, రేగుపండు ఎరుపు ఇం సోమదేవతా సంబంధములు. పసుపు పచ్చనిది, చిలక పచ్చనిది, అరుణ బభ్రు వరుణ దేవతాకములు. కృష్ణ ఛిద్రము - శితి ఛిద్రము, సరశితి ఛిద్రము, సంతా దేవతాకములు, నల్ల కాళ్ళది, శితి బాగువు, సర్వ శితి బాహువు బృహస్పతి దేవతాకము.

(ినిని మధ్య యూపమున కట్టవలెను)

ంచిత్ర వర్ణ బిందు, లఘు బిందు, స్థూల బిందు గోవులు యత్రా వరుణ దేవతాకములు.

(ినిని రెండవ యూపమున కట్టవలెను.)

3. శుద్ధ వాలము, సర్వ శుద్ధము వాలము, మణి శుద్ధ వాల పశువులు అశ్వినీ దేవతాకములు

శ్వేత, శ్వేత చక్షు, అరుణ వర్ణ పశువులు పశుపతి రుద్ర దేవతాకములు. తెలుపు చెవులని యమ సంబంధులు. గర్వయుక్త పశువులు రుద్ర సంబంధములు. నభోరూపలు పర్జన్య సంబంధులు.

(పశవః తృతీయే నియోజ్యాః)

4. ంచిత్ర వర్ణలు, వంకర గీతలం, ఎదురు గీతలు పశువులు మరుద్దేవతాకములు. చిక్కిన దేహములని, రక్త రోములని, తెల్లని ఆడ పశువులు సరస్వతీ దేవతాకములు. ప్లిహ కర్ణలు, హ్రాస్వ కర్ణలు, రక్త కర్ణ పశువులు త్వష్ట దేవతాకములు. నల్లని మెడ గల తెల్లని చంక గల, పుండ్ర జంఘ పశువులు. ఇంద్రాగ్ని దేవతాకములు. కృష్ణపుండ్ర, అల్పాంజి, మహాంజి పశువులు ఉషా దేవతాకములు.

(చతుర్థే యూపే నియోజ్యాః)

5. ంచిత్ర వర్ణలగు మూడు స్త్రీ పశువులు ంశ్వే దేవతలం. రెండున్నర ఏండ్ల ఎర్రని పశువులు వాగ్దేవతం. ంశేష చిహ్నములు లేని మూడు పశువులు అదితి దేం. సమాన వర్ణలగు మూడు పశువులు ధాతా దేవతం. చిన్న మేకలు దేవ పత్నులం.

(పంచమే)

6. నలుపు మెడ గల మూడు పశువులు అగ్ని దేవతం. శ్వబ్రు వర్ణలు మూడు వసువులం. ఎరుపు రంగు మూడు పశువులు రుద్రులం. శ్వేత వర్ణ, అధోచ్ఛిద్రములు మూడు ఆదిత్యులం. నభో రూపములు మూడు పర్జన్యునిం.

(షష్ఠే)

7. ఎత్తుంయు, పొట్టివగు మూడు పశువులు ఇంద్ర, ంష్టువులం. పూర్ణ శ్వేత బాహు, శ్వేత పుష్టములు ఇంద్ర - బృహస్పతులం. చిలక పచ్చనిం మూడు అశ్వ దేవతం. మట్టి రంగుని మూడు అగ్ని, మరత్తులం. నలుపు వర్ణపు మూడు పూష దేవతం.

(సప్తమే)

8. కుర్వర వర్ణములగు మూడు పశువులు ఇంద్రాగ్నులం. రెండు రంగుల మూడు అగ్ని - సోములం. పొట్టి ఎద్దులు మూడు అగ్ని - ంష్టువులం. వంధ్య మేషములు మూడు యత్రావరుణులం. మట్టి రంగుం మూడు - వేరుగా - యత్ర దేవతం.

(అష్టమే)

9. నలుపు మెడల మూడు పశువులు అగ్ని సంబంధులు. పసుపు పచ్చని మూడు సోమసంబంధులు. తెలుపు రంగుని మూడు వాయు సంబంధులు. చిహ్న రహితులు మూడు అదితి సంబంధులు. సమాన వర్ణలు మూడు ధాత సంబంధులు. మూడు చిన్న మేకలు దేవపత్ని సంబంధులు.

(తొమ్మిదవ యూపమున కట్టవలెను.)

10. మూడు నల్లని పశువులు భూం దేవతాకములు. మూడు ధూమ్ర వర్ణలు అంతరిక్ష దేవతాకములు. మూడు పెద్ద పశువులు ద్యౌదేవతాకములు. మూడు ంధ వర్ణలు

ంద్యౌదేవతాకములు. మూడు సిద్ధ్యరోగ పశువులు నక్షత్ర దేవతాకములు.

(పదవ యూపమునకు కట్టవలెను.)

11. ధూమ్ర మేషములు మూడింటిని వసంతమునకు బలి ఇత్తుము. తెలుపుమేకలు మూడింటిని గ్రీష్మ ఋతువునకు బలి ఇత్తుము. నలుపు మేకలు మూడింటిని వర్ష ఋతువునకు బలి ఇత్తుము. ఎరుపు మేకలు మూడింటిని శరదృతువునకు బలి ఇత్తుము. మచ్చల మూడు మేకలను హేమంతమునకు బలి ఇత్తుము. పసుపు రంగు మూడు మేకలను శిశిరమునకు బలి సమర్పింతుము.

12. ఒకటిన్నర సంవత్సరముల మూడింటిని గాయత్రికి, రెండున్నర సంవత్సరముల మూడింటిని త్రిష్టుప్నకు, రెండేళ్ళ మూడింటిని జగతికి, మూడేళ్ళ మూడింటిని అనుష్టుప్నకు, మూడున్నర ఏండ్ల మూడింటిని ఉష్ణిక్ ఛందముల కొరకు బలి సమర్పింతుము.

13. నాలుగేండ్ల మూడింటిని ంరాట్ ఛందమునకు, మూడేండ్ల మూడు ఎద్దులను బృహతీ ఛందమునకు, మూడు వృషభములను కకుప్ ఛందమునకు, మూడు ఎద్దులను పంక్తి ఛందమునకు, మూడు గోవులను అతి చ్చందమునకు బలి అర్పింతుము.

14. మూడు నల్లని మెడ పశువులు అగ్ని దేవతాకములు. మూడు బజ్రు వర్ణులు సోమదేవతాకములు. మూడు ధ్వస్త వర్ణులు సంతృ దేవతాకములు. మూడు వత్సతరములు సరస్వతీ దేవతాకములు. మూడు కృష్ణ వర్ణులు పూష దేవతాకములు. మూడు పృశ్ని వర్ణులు మరుద్దేవతాకములు. మూడు అనేక రూపలు ంశ్వే దేవతాకములు. మూడు గొడ్డు ఆవులు ద్యావాపృథ్వీ దేవతాకములు.

15. వరుణ ప్రఘాస పర్వపు పదిహేను పశువులు చెప్పబడినం. మూడు కర్వర పశువులు ఇంద్రాగ్ని దేవతాకములు. మూడు కృష్ణ వర్ణ పశువులు వరుణ దేవతాకములు. మూడు చారల పశువులు మరుద్దేవతాకములు. మూడు కొమ్ములు లేని పశువులు ప్రజాపతి దేవతాకములు.

16. (అథ సాకమేధ పశవః)

తొలి చూలు మూడు పశువులను సేనావాన్ అగ్ని కొరకు వధించవలెను. వాత్య పశువులను మూడింటిని సాంతపన మరుత్తుల కొరకు, మూడు అప్పుడే పుట్టిన పశువులను గృహమేధి మరుత్తుల కొరకు, మూడు సంకల్పిత పశువులను క్రీడి మరత్తుల కొరకు, ండి పశువులను స్తవవాన్ మరుత్తుల కొరకు వధించవలెను.

17. పద్ధెనిండవ యూపపు మహా హంయను పదిహేను పశువులు చెప్పబడినం. పందొమ్మిదవ యూపమునకు మూడు కుర్వర వర్ణులు ఇంద్రాగ్నుల కొరకును, మూడు పెద్ద కొమ్ములం మహేంద్ర దేవత కొరకును, అనేక వర్ణ పశువులు ంశ్వ కర్మ కొరకును కట్టవలెను.

18. (పితరుల ఇష్టదేవతా పశువులు)

మూడు కృష్ణవర్ణ ధూమ్రములు సోమపాయి పితరులం. మూడు పసుపు ధూమ్రములు దర్భాసన పితరులం.

(ఇరువదవయూపమున)

కృష్ణ బజ్రువర్ణులు అగ్ని ష్వాత్త పితరులం. మూడు నల్లని పృష్ణము - చుక్కలు గలం

త్యంబక దేవతాకములు.

19. (శునాసీరీయ పశవః)

అగ్ని మున్నగు వారికి సంబంధించిన పదిహేను పశువులు చెప్పబడినం. మూడు కుర్వరపశువులు శునాసరీయములు.

(ఇరువది ఒకటవ యూపమున)

మూడు తెల్లని పశువులు వాయు దేవతాకములు. మూడు తెల్లనివే సూర్యదేవతాకములు.

(ఏవం సమాప్తాః యూపాః)

20. (అథారణ్యాః పశవః ఉచ్యంతే)

వసంతము కపింజలమును, గ్రీష్మ మునకు కలర్వికమును, వర్షమునకు తిత్తిరులను, శరత్తుకు వర్తికమును, హేమంతమునకు కకరమును, శిశిరమునకు ంకిరములను బలి ఇవ్వవలెను.

21. సముద్రమునకు సింశుమారమును, పర్జన్యనకు మండూకమును, బలములకు మత్స్యములను, ంత్రునకు కులీపయ మత్స్యములను, నాక్రాస్తజలచరములను వరుణునకు బలి ఇవ్వవలెను.

22. సోమమునకు హంసలను, వాయువునకు కొంగలను, ఇంద్రాగ్నులకు సారసములను, ంత్రునకు మద్గులను, వరుణునకు చక్రవాకములను బలి ఇవ్వవలెను.

23. అగ్నికి కుక్కుటములను, వనస్పతులకు ఉలూకమును, అగ్నిసోమములకు చాషలను, అశ్వినలకు మయూరములను, ంత్రావరుణులకు కపోతములను బలి ఇవ్వవలెను.

24. సోమమునకు లవపక్షులను, త్వష్టకు కులీకులను, గోపాదులను దేవపత్నులకు, దేవజాతులు మరియు గృహస్పతి అగ్నికి పారుష్ణములను బలి ఇవ్వవలెను.

25. దినములకు కపోతమును, రాత్రికి సీచాపును, రాత్రింబవళ్ల సంధులకు జతూపాత్రమును, మాసములకు జాత్యోహమును, సంవత్సరమునకు గరుడమును బలి ఇవ్వవలెను.

26. భూంకి మూషికమును, అంతరిక్షమునకు పాంకమూషికములను, ద్యులోకమునకు కశమూషికములను, దిశలకు నేవలములను, అవాంతర దిశలకు బభ్రుకులను ఆలంబనము చేయవలెను.

27. వసువులకు ఋశ్యలను, రుద్రులకు రురువులను, ఆదిత్యులకు న్యకువులను, ంశ్వేదేవులకు పృషతులను, సంధ్యలకు కులుంకులను వధించవలెను.

28. ఈశానునకు పరస్వత మృగమును, ంత్రునకు గౌరవమును, వరుణునకు మహిషమును - బృహస్పతికి గవయులను బలి ఇవ్వవలెను.

29. ప్రజాపతికి మగ ఏనుగును, వాణికి వక్రతుండమును, నేత్రములకు మశకములను, కర్ణములకు భ్రమరములను బలి ఇవ్వవలెను.

30. ప్రజాపతి, వయువులకు గౌరవ్యమును, వరుణునకు అరణ్యమేషమును, యమునకు కృష్ణ మేషమును, మనుష్యరాజాయ మర్కటః సింహమునకు ఋష్యమును, ఋషభమునకు, గవయిని, క్షిప్రశ్యేనమునకు వర్తికను, నీలింగమునకు కీటమును, సముద్రమునకు శింశుమారమును, హిమాలయమునకు గజమును ఆలంబనము చేయవలెను.

31. ప్రజాపతికి తురంగవదన కిన్నరము, ఉవమృగము, హలక్షణ సింహములగును. వృషదేవతది బిడాలము, ధాతకు కొంగ, దిశలకు కాకి, అగ్నిదేవతకు చటకము, త్వష్టకు రక్తసర్పము, పుష్కర సాధము. వాక్కునకు సారసమగును.

32. కులంగ, అరణ్యఅజ, నేవలా మయూరి సోమదేవత. పూషదేవతది కోష్ఠము. మాయుది నక్క, ఇంద్రునిది గౌరవ్యము. పిద్దునిది న్యంగుకము. అనుమతి కక్కటము. ప్రతిశ్రుతిది చక్రవాకము.

33. వలాహక, శార్గములు సూర్యదేవతాకములు. సృజయ, శాయాండకములు యత్రదేవతాకములు. పురుషవాక్కుశారిక సరస్వతీ దేవతాకము. శ్వాత్ భూయ దేవతాకము. వ్యాఘ్రు, వృక, చిరుత, సర్పములు మన్య దేవతాకములు - చిలక సముద్ర దేవతాకము.

34. గరుడుడు పర్జన్య దేవతాకుడు. అతిర్వాహస, దర్వాదులు వాయుదేవతాకములు. హైంగరాజ పక్షి వాక్పాలక బృహస్పతి దేవతాకము. అలజము అంతరిక్షదేవతాకము. ప్లవ, మత్స్య, మధునదీపతి సాగర దేవతాకము. కూర్మము ద్యావాపృథ్వీ దేవతాకము.

35. పురుష మృగము చంద్రదేవతాకము. దార్వాఘటములు వనస్పతి దేవతాకములు. తామ్రచూడము సంత దేవతాకము. హంస వాయు దేవతాకము. నాక్రమ, మకర, కులీప, మత్స్యములు సాగర దేవతాకములు. **“హిరయశాల్యకః”**

36. మృగి దిన దేవతాకము. మండూక, మూషక, తిత్తురులు సర్ప దేవతాకములు. లోపాశ అశ్వినలది. కృష్ణమృగము రాత్రిదేవతది. ఎలుగు, జతు, సుషీలిక అన్య జనుల. **“జహకావైష్ణం”**

37. కోకిల అర్థమాసములది. ఋష్యమృగ, మయూర, సుపర్ణలు గంధర్వుల. ఉద్రము జములది. తాబేలు మాసములది. **రోహిత్పుష్కణాచీ గోలత్తికా తే ప్సరసాల మృత్యులవే అసితః** మృత్యువుది నల్లని మృగము.

38. భేకి ఋతుసంబంధి. మూషిక, కశ, మంధాలములు పితృసంబంధులు. అజగరము బలసంబంధి. కపింజలము వసుసంబంధి. కపోత, ఉలూక, శశికము నిర్భతి సంబంధులు. **“వరుణాయ అరణ్యో మేషః”**

39. శ్వేత ఆదిత్యానాం - ఉష్టో, ఘృణీవాన్, వాఘ్మీనన్, మత్యా - మతికొరకు, సృమరో అరణ్యాయః రురురౌవీరః క్వయి, కుటరు, దాత్యైహ వాజినాం. కామాయ పికః.

40. ఖడ్గోమృగః వైశ్వదేవః, శ్వాకృష్ణః , కర్దోగర్దభః , అక్షుః , రక్షసా. ఇంద్రాయ సూకరః .
సింహోమారుతః. కృకలాసః , పిప్పికా , శకునిస్తే శరవ్యాయై. ంశ్వేశాం దేవానాం పృషతః.

ఆలోచనామృతము

1. ఇది వేదము. ఇందు ంశ్వమంతయు ఇముడును. నేటివంటి వర్గీకృత శాస్త్రములు నాడులేవు. నేటి వర్గీకృతముల వలన శాస్త్రజ్ఞులు ఇబ్బంది పడుచున్నారు. కుడి కన్ను తెలిసినవానికి ఎడమకన్ను తెలియకున్నది. నేటి శాస్త్రజ్ఞులు గాఢజ్ఞానమును పూర్వ శాస్త్రమును గురించి ఆలోచించుచున్నారు. ఇది మనిషికి అక్కరకు వచ్చునది. వర్గీకరణ డబ్బుకు అక్కర వచ్చునది.

2. ఈ అధ్యాయమున పశు, పక్షా వ్యుదలను గురించి చెప్పబడినది. ంనిలో ఎన్ని నేడున్నవో,

ఎన్ని మృగ్యమైనవో పరిశీలించవలసి ఉన్నది. దేవతల సంబంధ ంషయము కూడ పరిశోధించవలెను.

నాకు తెలిసినంతలో భూమికి ఎలుకలను, కంటికి దోమలను, చెవులకు తుమ్మెదలను బలి ఇమ్మన్నాడు. ఇం వాటి వాటికి నష్టము కలిగించునం. ప్లవో మధుర్మత్యస్తే నదీపతమే. ప్లవ ముద్గుర, మత్స్యములు సాగరమునకు ఉపకరించునం. పరిశీలనలో సర్వము ందితమగును.

దాశరథి రంగాచార్య ంరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

దేవతా పశువాచకమగు ఇరువది నాలుగవ అధ్యాయము సమాప్తము.

అధనాస్సధనాస్సంతు.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

ఆధారం సర్వ ంద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

ఇరువది అయిదవ అధ్యాయము

1. శాదం దద్భిరవకాం దంతమూలైర్మృదం బలై వ్యస్తేగాం దంష్ట్రాభ్యాం సరస్వత్యా
అగ్రజిహ్వం జిహ్వాయా ఉత్సాదమవ క్రన్దేవ తాలువాజం హనుభ్యామప ఆస్యేన
వృషణమాణ్డాభ్యా మాదిత్యాం శ్మశ్రుభిః పన్థానం భ్రూభ్యాంద్యావాపృథిం వర్తోభ్యాం
ందుగతం కనీనకాభ్యాం శుక్లాయస్వాహో కృష్ణాయస్వాహో పార్యాణి పక్షా
వార్యాణి పక్షా పక్షా పక్షా పక్షా

దంతములచే శాదదేవతను, ఇగుళ్లచే భవక దేవతను, దంతముల వెనుక భాగముచే మదదేవతను, దంష్ట్రములచే తేగదేవతను, జిహ్వగ్రమున సరస్వతిని, జిహ్వచే ఉత్పాదని, తాలువులచే అవక్రందుని, హనువులచే వాజమును, ముఖముచే జలదేవతలకు ముదము చేకూర్చుదును.

అండకోశములచే వరుణదేవునకు, గడ్డపు వెంట్రుకలచే ఆదిత్యులకు, ఓసములచే సన్ధానం, కనుబొమలచే ద్యావాపృథ్వులకు, కంటిపాపలచే ంద్యుత్తులకు ముదము కలిగింతును.

శుక్లాయ స్వాహా. కృష్ణాయ స్వాహా.

నేత్రలోకములు, కంటి రెప్పలు పారదేవతాకములు. అవార్యాణి పక్షా ంణి.

2. అశ్వపు ప్రాణమున వాయువును, అపానమున నాసికను, క్రిందిపెదంచే ఉపయామమును, పై పెదంచే సత్తును, పైకాంతిచే అంతరమును, దిగువ కాంతిచే బాహ్యమును, మూర్ధమున నివేష్యమును, తలలోని మెదడుచే స్తయత్నును, మస్తిష్కమున అశ్వినులను, కనీనికములచే ంద్యుత్తును, కర్ణములచే శ్రోత్రమును, శ్రోత్రములచే కర్ణములగు, నిమ్న కంఠముచే తేదనిని, శుష్కకంఠమున జలమును, మెడవెనుక ఉండు మన్య నాడులచే చిత్తమును సంతోషపెట్టుదును.

అదితిని శీర్షమున, నిర్జలమున నిర్మతిని, సంక్రోశమున ప్రాణమును, స్తుపమున రేష్మణమును ఆనందపరతును.

3. మశకములచే వెంట్రుకలను, స్వపసమున ఇంద్రుని, దుముకుట వలన బృహస్పతిని, ఖురముల కూర్మమును, స్థాలగుచ్ఛములచే ఆక్రమణమును, నాడులచే కపింజలమును, జంఘలచే జవమును, బాహువులచే అధ్వానమును, మోకాళ్లచే అరణ్యమును, ఊరువులచే అగ్నిని, భుజములచే పూషను, స్కంధములచే అశ్వినులను స్కంధగ్రంధులచే రుద్రుని ఆనందింపజేతుము.

4. (గుర్రపు ప్రక్క టెముకలను 'వంక్రి' అందురు. అం ఒకవైపు 13 మరొక వైపు 13 ఉండును. ఇది వాటి దేవతానిరూపణ)

అగ్నికి మొదటి వంక్రిచే, వాయువునకు క్రింది వంక్రిచే, ఇంద్రుని మూడవ దానిచే,

సోమమును నాలుగవ దానిచే, అదితికి అయిదవ దానిచే, ఇంద్రాణిని ఆరవదానిచే, మరుత్తులను ఏడవదానిచే, బృహస్పతిని ఎనిమిదవ దానిచే, ఆర్యమను తొమ్మిదవ దానిచే, ధాతను పదవదానిచే, ఇంద్రుని పదకొండవ దానిచే, వరుణుని పన్నెండవ దానిచే యముని పదమూడవ వంక్రిచే ప్రీతులను చేయుదుము.

5. (రెండవ ప్రక్కనుంచి)

ఇంద్రాగ్నులను తొలివంక్రిచే, సరస్వతిని రెండవదానిచే, యత్రుని మూడవ దానిచే, నిర్వతిని నాలుగవ దానిచే; అగ్ని, సోములను అయిదవ దానిచే, సర్పములను ఆరవదానిచే, ంష్టువును ఏడవదానిచే, పూషను ఎనిమిదవ దానిచే, త్వష్టను తొమ్మిదవ దానిచే, ఇంద్రుని పదవ దానిచే, వరుణుని పదకొండవ దానిచే, యముని పన్నెండవ దానిచే, జలమును పదమూడవ దానిచే ప్రీతులను చేతుము. ద్యావాపృథివ్యో దక్షిణం పార్శ్వం ంశ్వేషా దేవానాముత్తరం.

6. (అథాంగాంతరాణాం దేవతా ఆహ)

మరుత్తులకు స్కంధములచే, ంశ్వేదేవతలకు ప్రథమకీకసముచే, రుద్రులకు రెండవదానిచే, ఆదిత్యులకు మూడవ దానిచే, అగ్ని సోములను నితంబములచే, కుంజమును శ్రోణులచే, ఇంద్ర బృహస్పతులను ఊరువులచే, యత్రావరుణులను ఊరుసంధులచే, ఆక్రమణమును నితంబస్థూలభాగముచే, బలమును నితంబస్థ కూపకులచే సంప్రీతులను చేయుచున్నాము.

7. పెద్దపేగులచే పూషను స్థూలగుదమున అంధసర్పములను, అంత్రములచే నిహతుని, హస్తిచే జలమును, అండకోశములచే వృషణుని, శేఫమున వాజిని, రేతస్సుచే ప్రజను, పిత్తకోశమున చామని, పాయువున ప్రదరుని, ంష్టపిండములచే కూశ్మానమును సంప్రీతులను చేయుచున్నాము.

8. ఇంద్రుని క్రోడమున, అదితిని పాజస్యమున, దిశలను జత్రువున, ఆదిత్యులను భసతమున,

జమూతమును హృదయస్థ మాంసమున, అంతరిక్షమును ఆంత్రమున, నభమును హృదయస్థ మాంసమున, చక్రవాకములను మతస్నాయువులచే, దివమును వృక్కమున, గిరిని నాడ్యగ్ర భాగములచే, ఉపలములను స్లీహమున, వల్మీకములను క్లోమమున, గుల్మములను నవనాడులచే, స్రవంతులను హిరములచే, హ్రదములను కుక్షులచే, సముద్రమును జఠరమున, వైశ్వానరుని భస్మమున సంప్రీతులను చేయుచున్నాము.

9. నాభిచే ంధృతిని, రసమున ఘృతమును, పక్వాన్ని రసమున జలమును, వసాబిందువులచే మరీచులను, శరీరగత ఊష్ణమున నీహారమును, వసచే శీనమును. బాష్పములచే పృష్ఠను, కంటిపుసులచే ఘోదునిని, రుధిరమున రాక్షసులను , అనుక్త అంగముల చిత్రదేవులను, రూపమున నక్షత్రములను, చర్మమున పృథిని ఆనందపరచుచున్నాము. **జమ్భుకాయ స్వాహా.**

10. హిరణ్య గర్భః సమవర్తతాగ్రే భూతస్యజాతః పతిరేక ఆసీత్ ।

సదాధార పృథిం ద్యాముతేమాం కస్మైదేవాయ హంషా ంధేమ ॥

23-1 చూడగలరు.

11. యః ప్రాణతో నిమేషతో మహిత్యైక ఇద్రాజా జగతో బభూవ ।

య ఈశో అస్యద్విపద శ్చతుష్పదః కస్మైదేవాయ హంషా ంధేమ ॥

23-3 చూడగలరు.

12. ఎవని మహిమకు ప్రతీకగా ఈ హిమవత్సర్వతము నిలిచి ఉన్నదో, ఎవని మహిమను నదుల సహితముగ సముద్రము గానము చేయుచున్నదో, ఎవని భుజములు ఈ ంశాల దిశలగునో అట్టి ప్రజాపతికి హంస్సులు అర్పించుచున్నాము.

13. ఎవడు ఆత్మను, బలమును ప్రసాదించువాడో, ఎవని శాసనమున సకల ంశ్వములు ప్రవర్తిల్లినో, ఎవని ఆజ్ఞను సకలదేవతలు అనుసరితురో, ఎవని కరుణ అమృతస్వరూపమగునో, ఎవని క్రోధము మృత్యువగునో అట్టి ప్రజాపతికి హంస్సులు అర్పించుచున్నాము.

14. సకల దిశలందు మమ్ము అహింసితులను, అనాక్రాంతులను చేయునదియు, శత్రుభేదకమును, శుభప్రదమును అగు యజ్ఞం మాకు లభించును గాత. దేవతలు మాకు సదా అభ్యుదయము కలిగింతురు గాత. వారు అప్రమత్తులై ప్రతినిత్యము మమ్ము రక్షింతురు గాత.

15. దేవతల శుభప్రదమగు సహృదయము మా ంషయమున మరింత నిజమగును గాత. మాకు సదా దేవతల దానము లభించును గాత. మేము నిత్యము దేవతల స్నేహ పాత్రులము అగుదుము గాత. మా జీవనమునకు గాను దేవతలు మా ఆయువులను మరింత పొడిగింతురు గాత, “ **దేవా నమస్కారము. ఆయుః ప్రతిరస్తు జీవసే** ”.

16. ప్రాచీనస్తుతులచే మేము భగుని, యత్రుని, అదితిని, అహింసక దక్షుని ఆహ్వానించుచున్నాము. వారితో ఆర్యను, వరుణ, సోమ, అశ్వినులను కూడ ఆహ్వానించుచున్నాము. సుభగ సరస్వతి మాకు శుభములు కలిగించవలెను.

17. వాయుదేవత ఔషధము వంటి గాలిని సుఖకరమగునట్లు ంచును గాత. తల్లిభూమి, తండ్రి ద్యులోకము అట్లే చేయుదురు గాత. సోమాభిషావకములు, సుఖస్థానములగు శిలలు మాకు అవే సుఖసంతోషములను కలిగింతురు గాత. అశ్వినులారా! ంరు స్వచ్ఛందముగా మాకు ఆ సుఖ సంతోషములనే కలిగించండి.

18. అతడు ఈశానుడు. సమస్త జగత్పతి. బుద్ధిని ంకసింపచేయువాడు. సకల ఐశ్వర్య వంతుడు. అతనినే - అతనినే మేము ఆహ్వానించుచున్నాము.

పూష మా ధనములను వృద్ధి పరచును. అతడే రక్షక, పాలక, అనుపహింసిత పూష మాకు శుభములు కలిగించవలెను.

19. స్వస్తి న ఇంద్రో వృద్ధ శ్రవాః పూషా ంశ్వవేదాః ।

స్వస్తి నస్తార్క్షో య అరిష్టనేయః స్వస్తివో బృహస్పతి ర్గధాతు ||

20. పృశ్నిమాతరములగు పృషదశ్వములు శుభగతులు - యుద్ధమునకు సాగువారు మా యజ్ఞమునకు ంచ్చేయవలెను. అగ్ని జిహ్వలు, ఆలోచనాపరులు, సూర్య ప్రకాశులగు

మరుత్తులు మా యజ్ఞమునకు ంచ్చేయవలెను. తమ సకల రక్షణలచే ంశ్వేదేవతలు మా యజ్ఞమునకు ంచ్చేయవలెను.

21. దేవతలారా! భద్రం కర్ణేభిః శ్రుణుయామ. యజనీయ దేవతలారా! భద్రం పశ్యేమ

అక్షిభిః | మా సర్వాంగములు స్థిరములు కావలెను. మేము సదా దేవతలను స్తుతించు చుండవలెను. దేవతలు ప్రసాదించిన ఆయువు మాదేహములందు నిలువ వలెను.

22. దేవతలారా! శతశరత్తులు గడిచిపోవును. ఈ వ్యవధిలోనే మా దేహములకు వార్ధక్యము ఏర్పరచినారు. అప్పుడే మా పుత్రులు తండ్రులగుదురు. జీవన యానవు ఆయువును మధ్యలో త్రుంచకండి.

(జరసం తనూనామ్, వార్ధక్యము దేహమునకు మాత్రమే! పుత్రాసో యత్ర పితరో భవంతి, తన కొడుకులు తండ్రులైనప్పుడు వార్ధక్యము)

23. అదితి ద్యులోకమగును. అదితి అంతరిక్షమగును. అదితి తల్లియగును. అదితి తండ్రియగును. అదితి పుత్రుడగును. అదితి ంశ్వేదేవతలగును. అదితి పంచమానవులగును. ఇంత ఏల అదితియే సృష్టి. అదితియే ప్రజనన శక్తి. అదితర్ణాత మదితిర్జనిత్వమ్

24. అశ్వము దేవభూతము. సర్పణశీలము. అట్టి అశ్వమును మేము యజ్ఞమున వర్ణించుచున్నాము. కావున యత్రా వరుణులు, ఆర్యమ, వాయు, ఇంద్ర, ఋభుక్ష, మరుత్తులు మమ్ము నిందించరాదు.

25. అశ్వము స్నానమున పరిశుద్ధమైనది. ధనముచే కప్పబడినది. ఆజ్యసక్తు, ధనధాన్యాదుల సహితముగా అశ్వము ముందు సాగినది. ఆ వంటల పరిమళమునకు వెనుక వచ్చుచున్న ఇంద్ర పూషాదులకు ప్రియ భక్ష్యమును, మేమే అను - మేక ముందుకు ఉరుకుచున్నది.

26. ఈ మేక పూష దేవత యొక్క భాగము. ంశ్వేదేవతల హితకర్త. వేగవంత అశ్వము మేకను తన ముందుకు తెచ్చుకొనును. అప్పుడు ప్రజాపతి త్వష్ట దేవతలకు ప్రియమైనదియు, ప్రథమ దేయమును అయిన మేకను అశ్వము దగ్గరకు చేర్చును.

27. అశ్వము హంర్భూతి, ప్రతి ఋతువున దేవయాన పథగాయ. ముగ్గురు మానవ హోతలు కుశములచే నీళ్ళు చల్లి అశ్వమును పత్రము చేయుదురు. అప్పుడు, పూషకు ప్రథమ యజ్ఞ భాగమగు మేక తన పలుకున దేవతలకు యజ్ఞ సూచన ఇచ్చును. ముందునకు వచ్చును.

28. హోతలారా! అధ్వర్యులారా! ప్రతిపస్థితలారా! అగ్నిస్థితలారా! గ్రావస్తోతలారా! ప్రశస్తలారా! బ్రహ్మా! ఈ అశ్వమేధము సులక్షణ అలంకృతము, సమ్యక్ హుతము. ఈ యజ్ఞపు పయో, దధి, పయస్య, పురోడాశాదులను దానము చేయండి.

29. యూపము కొరకు చెట్టు కొట్టిన వారున్నారు. కొట్టిన చెట్టును మోసిన వారున్నారు. యూపపు అగ్ర భాగమున కట్టవలసిన ముక్కలను చెక్కినవారున్నారు. అశ్వము కొరకు చేయవలసిన వంటకు కట్టెలు చేర్చినవారున్నారు. వారందరి శ్రమ ఈ యజ్ఞమును సఫలము చేయుము గాత.

30. పూజ్యమగు ఈ యజ్ఞఫలము నాకు లభించినది! ఆ యజ్ఞ ఫలము నాలో చేరినది. ఈ అశ్వము దేవతల ఆశలను సఫలము చేయును గాత. దీనివలన ంద్వాంసులు, ఋషులు ఆనందితురు గాత. ఈ అశ్వము దేవతలకు పుష్టి కలిగించుటకు వారికి బంధువగును గాత.

31. వేగవంత అశ్వపుత్రాడు, దాని జీను, తలకు కట్టిన త్రాడు, నోటికి వేసిన కళ్ళెము, దాని గడ్డి మున్నగునం ఇక దేవతలకు చేరును గాత.

32. ఈగలు ముసిరిన అశ్వమాంసము. నరుకునపుడు కత్తికి అంటిన అశ్వమాంసము. కసాయి వాని చేతులకు, గోళ్ళలో చేరిన అశ్వమాంసము ఇక దేవతలకు చేరును గాత.

33. అశ్వపు పేగులందు సగము అరిగిన గడ్డి ఉండును. అది కోసినంత బయటపడును. పచ్చి మాంసము వాసన ఉండును. దానిని కోయునట్టి పుణ్యాత్ములు వానిని శుభ్రము చేయవలెను.

34. అశ్వమాంసము, నిప్పు ంద బాణలిలో వండినపుడు నేల ంద పడును. అది నేలపాలయినట్లు కాని, గడ్డిగాదమున కలసినట్లుగాని కాదు. అది సాంతము దేవతలకు చేరినది.

(భూం దేవతయే కదా!)

35. అశ్వమాంసము ఉడుకునపుడు ఆహా! ఎంత మంచి పరిమళము అనువారుందురు. ఉడికినది తీసికొని పొండు అనువారుందురు. మాంసపు భిక్ష అడుగువారుందురు. వారందరి సంకల్పములు మా యజ్ఞమును సఫలము చేయవలెను.

36. మాంసము వండునపుడు మాటిమాటికి చూడవలసిన గిన్నె ఉండును. ఉడికినంత గుమ్మరించవలసిన గిన్నె ఉండును. అది చల్లారకుండ పెట్టవలసిన మూత ఉండును. మాంస రూప హృదయాదులను చూపు యష్టి మున్నగు పనిముట్లుండును. కోయుటకు ఉపయోగపడిన కత్తులుండును. అవన్నియు అశ్వమును దేవయోగ్యము చేయును.

37. అశ్వమా! పొగకప్పిన నిప్పు నిన్ను వండునప్పుడు చప్పుడు చేయకుండవలెను. ఉడుకు మాంసము నుండి సద్బుద్, సద్బుద్ చప్పుడు రాకుండవలెను. అగ్ని మంట

నుండి నీ వాసనను సతతము చూచునప్పుడు కదలకుండవలెను. యాజిత, భక్షిత,
ఉద్యుత, వషట్కృతమయిన ఈ అశ్వమాంసమును దేవతలు గ్రహింతురు. ‘దేవాసః
ప్రతిగృభ్యశ్వమ్’

38. అశ్వము వెడలుట, కూర్చుండుట, పొర్లుట, పదబంధము, అది త్రాగిన నీరు, తిన్న గడ్డి
సర్వము దేవతలను చేరును గాత.

39. అశ్వమును కప్పిన బట్ట, క్రింద పరచిన బట్ట, అశ్వమునకు కట్టిన స్వర్ణ ముద్రలు శిరో
భూషణము, పాద బంధము, ఇవన్నియుప్రియకర్మపు అశ్వము దేవతలను చేరు
ఉపాయమగును.

40. అశ్వమా! రౌతు నిన్ను ఉరికించినాడు. నీవు ఉస్సురుమన్నపుడు ఉరుకించినాడు.
మడమలతో తన్ని, కొరడాతో కొట్టి నీకు బాధ కలిగించినాడు. ఉరికించినాడు. నేను
స్రువమున యజ్ఞమున హం అర్పించియు, మంత్రములు చదియు నీ యొక్క ఆ బాధను
పోగొట్టుచున్నాను.

41. వేగవంతము, దేవప్రియమగు అశ్వపు నలుబది మూడు వంక్రలను కరవాలము
ఛేదించును. ఋత్విజాలారా! జ్ఞానవంతులై అశ్వపు ఒక్కొక్క అవయవమును ప్రకటించండి.
దీని ప్రత్యంగమును దోషరహితము చేయండి. తదుపరి ఛేదించండి.

(4వ మంత్రమున వంక్రలు 26గా చెప్పబడినది. తానిచప్రతి పార్శ్వం త్రయోదశ భవంతి
అని ఉపాటుడు. 4, 5 మంత్రములందు సహితము త్రయోదశి, త్రయోదశీ అని చెప్పబడినది.
ఇచట మంత్రమున ‘చతురస్త్రింశత్’ అని చెప్పినాడు.)

42. అశ్వమును నరుకువాడు ఒక్క ప్రజాపతి. ద్యావాపృథ్వులు ఉభయులు అతనిని
నియంత్రించువారు.

అశ్వమా! నేను అధ్వర్యును. నీ అవయవములను ఛేదించుచున్నాను. అట్లు వేరు చేసిన
మాంస పిండములను అగ్నియందు హోమము చేయుచున్నాను.

(దేవతల కొరకు గాని నాకు కాదని చెప్పుట)

43. అశ్వమా! నీవు స్వర్ణమునకు ఏగుచున్నావు. అప్పుడు నీ శరీరము నీకు ఆటంకము
కాకుండను గాత. ఈ ఖడ్గము నీ శరీరమును ఆపకుండును గాత. ఆశాపరుడు, అకుశలుడు
అగు కసాయి సహితము నీ శరీరమును శాస్త్ర సమ్మతముగా ఛేదించును. కోసి వృధా
చేయడు.

44. అశ్వమా! నీవు యజ్ఞము కొరకు వధించబడినావు. నవా ఉపతన్మితే న ఋష్యసి.
నమస్కారము. ఋష్యసి. అందువలన నీకు మరణము కలుగదు. నష్టము కలుగదు. ఇక
నీవు దేవ మార్గములందు సాగుదువు. నీవు పయనించు రథమునకు ఇంద్రుని

హర్యశ్వములు, మరత్తుల పృషతులు పూన్చబడును. అశ్వీనుల రాసభము ముందు మరింత వేగవంత అశ్వము సాగును.

45. దేవత్యమునకు చేరుకున్న వేగవంత అశ్వమా! మమ్ము గోయుతులను, అశ్వవంతులను చేయుము. పురుషార్తులగు పుత్రవంతులను చేయుము. ిరినందరిని పోషించతగినంత ధనమును ప్రసాదించుము. అఖండ్య అశ్వమా! మమ్ము పాపరహితులను చేయుము. హిర్యక్ష అశ్వమా! మాకు రాజ్య ప్రదానము చేయుము.

46. మేము అశ్వమేధము చేసినాము. ఈ లోకములను సాధించినాము. ంశ్వే దేవతలు, మరుద్గణ, ఆదిత్య సహితుడగు ఇంద్రుడు మాకు వైద్యము చేయుదురు గాత. ఆదిత్యులతో కూడిన ఇంద్రుడు మా యజ్ఞమును, మా దేహములను రక్షించును గాత.

47. అగ్నీ! నీవు మాకు కడు దగ్గరివాడవగుము. మాకు రక్షకుడవు, శరణమవు, శుభంకరుడవగుము.

అగ్నీ! నీవు వాసకుడవు, ధనదానమున కీర్తిశాలి. నీవు మా యజ్ఞమునకు ంచ్చేయుము. మాకు దీప్తియుక్త ధనము ప్రసాదించుము.

అగ్నీ! నీవు అత్యంత దీప్తివంతుడవు. అందరిని ప్రకాశింప చేయువాడవు. యిత్రుల సుఖము కొరకు నిన్ను ధనము యాచించుచున్నాము.

అగ్నీ! మా ఆహ్వానములు ఆలకించుము. హింసకులందరినుండి మమ్ము రక్షింపుము.

ఆలోచనామృతము

1. ఇది భారత దేశము. సుందర దేశము. మహోన్నత దేశము. సనాతన దేశము.

ఇది ఆర్యావర్తము. ఇది పుణ్య భూి. పునీత భూి. పురాతన భూి. పుష్ప పరిమళభూి.

ఇచటి మునులు. ఋషులు, జిజ్ఞాసువులు, ంద్వాంసులు సమస్త మానవ కళ్యాణమునకు నిరంతరము వారి జీతములను కప్పరములుగ కరిగించినారు. వారు తమ కొరకు ఇసుమంత ఆశించలేదు. సర్వేపి సుఖిస్సంతు, సమస్త మానవాళి సుఖజీవనమునకు పూలబాటలు పరచినారు!

ఈ అదృష్టము, ఈ భాగ్యము, ఈ సంపద భరత జాతికి మాత్రమే దక్కినది. ఇది ఆర్యావర్తః పుణ్యభూః

2. అపౌరుషేయము, భగవత్ప్రసాదనము, మునిజన సేతములగు వేదములు రత్ననిధులు

ఇం భారతదేశమున అవతరించినం. కాని సకల మానవాళి హితము కోరునం. ఇందలి సదాశయములు, మహోన్నత ఆలోచనలు, శాలతమ దృక్పథములు మరెచ్చటనుకానము.

ఆనోభద్రా: క్రతవో యత్ను శ్వతో ందబ్ధాసో అపరితాస ఉద్భితః

దేవానో యథా సదయధృతే అసన్నప్రాయువో రిక్షితారో దేవేదిం 25-14

ఇంతటి ఉదాత్తములగు ఆలోచనములు వేదములు, ఉపనిషత్తులు, భారత సాహిత్యమునకే సాధ్యపడినది.

ఇదంతయు కొంచెపు పాశ్చాత్య నాగరికతకు తాకట్టు పడి ఉండుట భారతజనుల దైన్యము, దుస్థితి, దాస్యమును తెలియపరచుచున్నది.

ఇది సూర్యునకు పట్టిన గ్రహణము మాత్రమే! ఇం భారత సంస్కృతీ భానుని కాంతి పుంజములను కప్పి ఉంచలేవు. సూర్యుని వెలుగు ప్రసరించకపోదు. ఈ జాతి మరల మానవాళికి మార్గదర్శకము కాకపోదు.

3. యజ్ఞ యాగాది క్రతువులు, హోమ కుండములు, మనసులను కదలించు మంత్రములు, పరాత్పరుని గురించిన చర్చలు, మానవ కళ్యాణపు ఆలోచనలు ఇవన్నియు భారతదేశమునకు, భారత జాతికి మాత్రమే దక్కిన మహా వరములు. ంనిని పాటించిన భారతజాతి మరొకసారి మానవ జాతికి తలమానికమగును.

అశ్వమేధ మంత్రములు మనసును కదలించునం. కన్నులను తడిచేయునం. మంత్రములకు ఆ శక్తి ఉన్నది. మనిషి మనసు ఎత్తులను పెంచగలవు. నరుని మానవుని చేయగలవు. మహోన్నతుని చేయగలవు. అశ్వమా! నాదమునకు ఆశక్తి ఉన్నది!

అశ్వమేధము యాగములందు ప్రదానము. ఈ ంషయము పురాణాదులందు వ్యక్తమయినది. దీనిని గురించి చదింన, అనువధించిననే మనసు పులకించినది! నేత్రములు బాష్పాకులములయినం!! కనులారా గాంచిన ఎట్లుండెడిదో!!!

వేదములకు సకల ప్రాణి జాలము ంది అనంతమైన ప్రేమానురాగములు ! అశ్వము, అదెంత! దానికి నోరున్నదా! జ్ఞానమున్నదా? కాని వేదము అశ్వమును అట్లు పరిగణించలేదు.

అశ్వమును వధించిన మాట వాస్తవము. ఆ వధ ఎవరి కొరకు జరిగినది? సంకుచిత స్వార్థమునకు కాదు. సమస్త మానవాళి కళ్యాణమునకు! దేవతలను ప్రీతులను చేయుటకు!

అశ్వవధకు ఏర్పడిన అనంత కర్మకాండ మహా మంత్రములు! యాగములు!! అగ్నిహోత్రము!!! ఇది ఒక జంతువునకు జరుగు సంస్కారమా! ఒక దేవతకు జరుగు ఆరాధనయా!

‘న వా ఉ ఏత నిగ్మయసే నరిష్యసి’ నీకు మరణము లేదు. నష్టము లేదు అనుచున్నాడు.

అశ్వమును స్వర్గమునకు సాగనంపిన తీరు అమోఘము!!!

ఇంద్రుని హర్యశ్వములు ఆ అశ్వపు రథమునకు తగులునట! మరుత్తుల పృషత్తులు తగులునట! అశ్వీనుల రాసభములు ముందర సాగునట! వానికి అగ్రమున వేగవంత అశ్వము సాగునట!

మానవుడే అశ్వమును పెంచినాడు! మానవుడే అశ్వమునకు తనంతటి అంతస్తు కలిగించినాడు. మానవుడే దానిని వధించినాడు! మానవుడే దానికి ఎంతయో కర్మచేసినాడు. మానవుడే అశ్వమును దేవతలందు చేర్చినాడు! మానవుడే దేవత అయిన అశ్వమును ప్రార్థించుచున్నాడు!!!

సుగవ్యం నో వాజీ స్వశ్వయం పుంసః పుత్రాండత ంశ్వాపుషం రయిమ్ ।

అనాగాస్త్యం నో అదితిః కృణోతు క్షత్రంనో అశో వనతాంహంష్మాన్ ॥

మానవుని మహామహుని చేయుట జంతువును సహితము దేవతను చేయుట ఒక్క వేదమునకు మాత్రమే సాధ్యము. ఇతరమునకు అసాధ్యము! అసాధ్యము!! అసాధ్యము!!!

వేదమునే కాదు, దేనినైనను, కామెర్ల కంటితో చూడరాదు! కామెర్ల కంటికి సకలము పసుపుగనే కనిపించును!! ఎలనన అతని రక్తము పచ్చబారును.

దాశరథి రంగాచార్య ంరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

అశ్వమేధమంత్రముల ఇరువది అయిదవ అధ్యాయము సమాప్తము.

“కాలే వర్షతు పర్జన్యః పృథిం సస్యశాలినీ”

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

ఆధారం సర్వ ంద్యానాం హయగ్రీవ ముపాస్మహే ॥

ఇరువది ఆరవ అధ్యాయము

ఇషేత్వేత్యారభ్య దర్శ పార్థమాస పిత్యుర్య జ్ఞాగ్నిహోత్రో పస్థాన పశుచాతుర్మాస్యాగ్నిష్టోమ వాజపేయ రాజాసూయాగ్ని సౌత్రామణ్యశ్వమేధ సంబధ్ధామంత్రా వ్యాఖ్యాతాః ।

ఇదానీం భిలాన్యచ్యవై || (మహీధరవ్యాఖ్య నుంచి)

‘ఇషేత్వ’ అను మంత్రముతో ప్రారంభించినాము. దర్శపౌర్ణమాస, పితృర్యజ్ఞ, అగ్నిహోత్రోపస్థానపశు, చాతుర్మాస్య, అగ్నిష్టోమ, వాజపేయ, రాజసూయ, అగ్నిసౌత్రామణి, అశ్వమేధములకు సంబంధించిన మంత్రములను వ్యాఖ్యానించినాము. ఇప్పుడు భిలములను చెప్పుచున్నాము.

1. అగ్నిశ్చపృథిఁచ సంన్నతే తే । మే సంన్నమతామదోవాయుశ్చాత్మరిక్షంచ సంన్నతే తే
మే సంన్నమతామద ఆదిత్యశ్చద్యౌశ్చ సంన్నతే తేమే సంన్నమతామద ఆపశ్చవరుణశ్చ
సంన్నతే తే మే సంన్నమతామదః । సప్త సంసదో అష్ట య భూత సాధనీ । సకామాః
అధ్వనస్కురు సంజ్ఞానమస్తు మేమునా ॥

అగ్నియు భూమియు సంగతులగుదురు గాత. సంగతులైన వారు మాకు అనుకూలురగుదురు గాత.

వాయువు అంతరిక్షములు సంగతులగుదురు గాత. సంగతులైన వారు మాకు అనుకూలురు అగుదురు గాత.

ఆదిత్యులు ద్యులోకము సంగతులగుదురు గాత. సంగతులైనవారు మాకు అనుకూలురు అగుదురు గాత.

జలము వరుణుడు సంగతులగుదురు గాత. సంగతులైనవారు మాకు అనుకూలురు అగుదురు గాత.

అగ్ని, అంతరిక్షము, వాయువు, ఆదిత్యులు, ద్యులోకము, జలము, వరుణుడు ఏడుగురు అధిష్ఠాతలు.

దేవా! మా మార్గములను అభీష్టపూర్ణము చేయుము. మమ్ము సంజ్ఞానులను చేయుము.

2. నేను జనుల కొరకు శుభవాక్కులు పలుకుచున్నాను. అం బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్య, శూద్రులకును, నా అనుయాయులకును శుభములు కూర్చును గాత. నా అభీష్టములు వర్ధిల్లును గాత. నేను దానములు ఇచ్చువాడను. దేవతలకు ప్రీతిపాత్రుడను కావలెను. దేవదత్తాదులు అనుకూలురు అగుదురు గాత.

3. బృహస్పతి! ఏం రమణీయ రత్నాదులగునో, వేటిని సంపన్నులు యిక్కిలి ఆశింతురో, ఏది యజనహేతువగునో, ఏది జనసాధారణులకు కాంతివంతమగునో, ఏది బలమును దీప్తివంతము చేయునో, అట్టి ంచిత్ర ధనమును మాకు చేర్చుము.

గ్రహమా! నీవు ఉపయామమున గ్రహించబడినావు. నేను నిన్ను బృహస్పతి కొరకు గ్రహించినాను. ఇది నీ స్థానమగును. బృహస్పతి కొరకు గాను నిన్ను ఇచట స్థాపించుచున్నాను.

4. గోవంత ఇంద్రా! ఇచటికి, ఈ యజ్ఞమునకు ంచ్చేయుము. ఈ యజ్ఞసోమము శిలలచే అభిషుతుమై ఉన్నది. ఈ సోమరసమును పానము చేయుము.

గ్రహమా! నీవు ఉపయామమున గ్రహించబడినావు. నేను నిన్ను గోవంతుడగు ఇంద్రుని కొరకు గ్రహించినాను. ఇది నీ స్థానమగును. ఇంద్రుని కొరకు నేను నిన్ను ఇచట స్థాపించుచున్నాను.

5. వృత్రహంతఇంద్రా! నీవు శతప్రజ్ఞవు. ఇచటికి, ఈ యజ్ఞమునకు ంచ్చేయుము. ఈ యజ్ఞసోమము శిలలచే అభిషుతమైనది. ఆవు పాలు కలుపబడినది. ఈ సోమరసమును పానము చేయుము.

ఉపయామగృహీతో ంసేన్ద్రాయ త్వాగోమత ఏషతే యోనిరిన్ద్రాయ త్వాగోమతే.

(పైమంత్రపు రెండవ పరిచ్ఛేదము దీనికి వచనమగును)

6. వైశ్వానరుడు యజ్ఞవంతుడు. సత్యజ్యోతి రక్షకుడు. అనుపక్షీణుడు. అజస్రం ధర్మమహే, అతనిని అక్షయ ధర్మమును యాచించుచున్నాను.

“ ఉపయామగృహీతో ంసి వైశ్వానరాయ త్వైషతే యోని రైశ్వానరాయత్వా ”

7. నేను వైశ్వానరుని సద్భావనము నిలుతును గాత. ఆ రాజు భువనములకు శ్రీ వంతుడు. అతడు ఈ భూమినుండియే పుట్టి ఈ భూమిని ంక్షించుచున్నాడు. వైశ్వానరాన్ని సూర్యుని యందు చేరి ప్రకాశించును.

“ ఉపయామ గృహీతో ంసి వైశ్వానరాయ త్వైషతే యోనిరైశ్వానరాయత్వా ”

8. మమ్ము రక్షించుటకు వైశ్వానరాన్ని ంచ్చేయవలెను. వహనక్షమ ఉక్థలద్వారా ంచ్చేయవలెను. సుదూర ప్రాంతము నుండి ంచ్చేయవలెను.

“ ఉపయామ గృహీతో ంసి వైశ్వానరాయ త్వైషతే యోనిరైశ్వానరాయత్వా ”

9. అగ్ని ద్రష్ట, పావకుడు. పంచజనులహితుడు. తమహే మహాగయమ్, అతనిని మహాగమనము యాచించుచున్నాము.

“ఉపయామ గ్రహీతో ంస్యగ్నయే త్వావర్చస ఏషతే యోనిరగ్నయే త్వావర్చసే”

10. మహానుడు, వజ్రహస్తుడు, షోడశి ఇంద్రుడు మాకు సుఖములను ప్రసాదించును గాత. అతడు మమ్ము ద్వేషించుపాపిని హతమార్చును గాత.

“ ఉపయామ గృహీతో ంసి వైశ్వానరాయ త్వైషతే యోనిరైశ్వానరాయత్వా ”

11. ఇంద్రుడు దర్శనీయుడు. శత్రుంజయుడు. వాసహేతువు. సోమపానమున మదోన్మత్తుడు. యజమానులారా! ఆ ఇంద్రుని ం కొరకు మేము, నవప్రసూతగోవు తనదూడ కొరకు అంబారవము చేసినట్లు, స్తుతించుచున్నాము.

12. ఉద్ధాతలారా! కాంతి ధనుడగు అగ్ని కొరకు, అత్యంత ప్రాపణీయ, బృహత్సామమును గానము చేయండి.

అగ్ని! మహిషవలె నీధనము, నీ అన్నము దానార్థమే ఉద్ధృతమగును.

యథాప్రథమపరిణితాస్త్రీ గృహాత్ భోగార్థం పతింప్రతి ఉద్గచ్ఛతి . మొదటి భార్య పతి భోగము కొరకు ఇంటినుండి వెడలును. అగ్నియు అట్లే ధన, అన్నములను దానము కొరకే ధరించును.)

13. అగ్ని! మేము నీ స్తుతులు గానము చేయుచున్నాము. ఇంకను గానము చేయుదుము. ంచేయుము. సోమరసము సిద్ధముగా ఉన్నది. సేంచుము. మదోన్మత్తుడవగుము. ఏహి - రమ్ము.

14. యజమానీ! ఋతువులు నీ యజ్ఞమును ంస్తరించును గాత. మాసములు హంని రక్షించును గాత. సంవత్సరములు నీ యజ్ఞమును భరించును గాత. వారందరు మా సంతతిని పాలింతురు గాత.

15. పర్యతముల వద్దను, నదుల సంగమ స్థలములందును, ంపుల బుద్ధియందును సోమము వర్ధిల్లును.

16. సోమమా! నీ రసాంశము పైకి ఎగిసినది. ఆహుతుల ద్వారా ద్యులోకమునకు చేరినది. అదే

వర్షరూపము దాల్చినది. ఉగ్ర, సుఖస్వరూప, మహాకీర్తిమయమై పృథ్వికి చేరినది.

17. సోమమా! నీవు ధనప్రాపకుడవు. యజనీయ ఇంద్ర, వరుణ, మరుత్తుల కొరకు అభీషుతమగుము.

18. మానవుల సమస్త ధనములను సోమస్వాం మా వద్దకు చేర్చవలెను. దానిని మేము ంతరణ చేయుదుము. అనిభంతుము.

19. దేవతలు మా యజ్ఞములను ఋతువుల ననుసరించి స్వీకరింతురు గాత. అట్లయిన మేము గోవులు, అశ్వములు, పుత్రులు అన్యపదార్థములందు సమృద్ధులము అగుదుము. ద్విపద, చతుష్పాత్తులచే మేము పరిపుష్టులము అగుదుము.

20. అగ్గీ! మంచిని కోరు దేవపత్నులను, త్వష్టను కూడ సోమపానమునకు తీసికొని రమ్ము.

21. ఋతుదేవతలారా! మా యజ్ఞమును కీర్తించండి.

బహుపత్నుల అగ్గీ! నేష్టా! సోమపానము చేయండి.

ఏరే కదా రత్నములిచ్చువారు. త్వంహిరత్నధా అసి.

22. ఋత్విజులారా! అగ్ని ధనదాత. అత్యంత సోమప్రియుడు. అగ్నికి సోమపు ఆహుతులు అర్పించండి. అందుకు సంబంధించిన పనులు చేయండి. నేష్టసహితము దేవతలలో కూడి సోమపానము చేయును గాత.

23. ఇంద్రా! ఇదిగో ఈ సోమరసము నీ కొరకే వేచి ఉన్నది. రమ్ము ప్రసన్నుడవగుము. యథేచ్ఛగా సేంపుము. ఈ దర్భాసనమున కూర్చుండుము. సోమరసమును నీ ఉదరమున పోయుము.

24. దేవపత్నులారా! ఏరు ఆహ్వాన సులభులు. రండి. ంచ్చేయండి. దర్భాసనము ఏద కూర్చోనండి. ముచ్చట్లాడండి. త్వష్టా! దేవపత్నుల సహితుడవై, సచ్చీలుడవగునీవు, స్వేచ్ఛగా సోమము సేంచుము. మదోన్మత్తుడవగుము.

25. సోమమా! ఎంతో రుచికరమవై, మాదకమవై ధారగా పంత్రమగుము. ఇంద్రుని పానమునకు అభిషుతమగుము.

26. సోమమా! రాక్షసహంత. ంశ్వద్రష్ట సోమపాత్ర ఇనుమున మలచబడి సోమము నిలుచునట్లు చేయబడినది. సోమము ద్రోణకలశమున ప్రశాంతముగా చేరును గాత.

దాశరథి రంగాచార్య ంరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

అనుక్త మంత్రకథనమను ఇరువది ఆరవ అధ్యాయము సమాప్తము.

లోకాస్సమస్తాస్సుఖినోభవంతు

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

ఆధారం సర్వ ంద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

ఇరువది ఏడవ అధ్యాయము

1. సమాస్త్యాగ్న ఋతవో వర్ధయంతు సంవత్సరా ఋషయో యానిసత్యా ।

సం దివ్యేన దీదిహి రోచనేన ంశ్వా ఆభాహి ప్రదిశాశ్చతస్రః ॥

అగ్ని! వర్షము, ఋతువులు, సంవత్సరములు, ఋషులు, సత్యము నిన్ను వర్ధిల్లచేయవలెను. నీవు నీ దివ్య ప్రభచే దేదీప్య మానుడవగుము. సంపూర్ణముగ నలు దిశలను

ప్రకాశింపచేయుము.

2. అగ్ని! సంధితుడవు అగుము. యజమానిని ప్రబోధితుని చేయుము. మహాసౌభాగ్యము కొరకు నిలువుము.

అగ్ని! యజమాని నీకు దగ్గరగా కూర్చుండును. అతనిని బాధించకుము. నీ ఋత్విజులే యశోవంతులు అగుదురు గాత - ఇతరులు కాదు - మాన్యే.

3. అగ్ని! ఈ ఋత్విజులు నిన్ను కీర్తించుచున్నారు. ంనుము. మాకు కళ్యాణ కారిం అగుము.

అగ్ని! నీవు శత్రుహంతవు. మా శత్రువును జయించువాడవు. నీవు ప్రమాద రహితుడవగుము. యజ్ఞగృహమున నిరంతరము ప్రజ్వరిల్లుము.

4. అగ్ని! నీవు ఇచట ధనమున వహింపుము. పూర్వము అగ్ని చయనము చేసినవారు నీచే తిరస్కరింపబడకుందురు గాత. క్షత్రియులు నీ అధీనమున ఉందురు గాత. నిన్ను ఉపాసించు యజమానికి బాధలు ఉండరాదు. అతడు వర్ధిల్లవలెను.

5. దీర్ఘాయువు అగ్ని! క్షత్రియుల ద్వారా ఉద్ధీపుడవు అగుము. ంత్ర సూర్యుని కలసి నీ ంత్రుడగు యజమానికి హితము చేకూర్చుము.

అగ్ని! మా సజాతుల మధ్య నిలువుము. వర్ధిల్లుము. నీవు రాజుల యజ్ఞములకు ంధ రూపముల ఆహ్వానించబడువాడవు. దేదీప్యమానుడవగుము. “దీదిహీహ”

6. అగ్ని! నిహంతలను, హింసకులను, అన్య మనస్కులను అదాతలను లంఘింపుము. పాపములను పారద్రోలుము. తదుపరి మాకు ంరపుత్రయుక్త ధనమును ప్రసాదించుము.

7. జాతవేద అగ్ని! నీవు అహింసితుడవు. అక్షయుడవు. ంశేషరూపమున శోభాయమానుడవు. క్షత్రియులచే ఉద్ధీపుడవై దేదీప్యమానుడవగుము. మానవులకు గల మృత్యుభయాదులను సకల దిశలనుండి తొలగించుము. నీ యొక్క శుభంకర జ్వాలలచే మమ్ము పాలింపుము. వర్ధిల్లచేయుము.

8. సంతా, బృహస్పతులారా! ఈ యజమానిని ప్రబోధితుని చేయండి. ఇతడు సుమతి. ఇతనిని మరింత సుమతిని చేయండి. ఇతనిని మహా సౌభాగ్యమున వర్ధిల్లచేయండి. ఇతని యజ్ఞమున ంశ్వేదేవతలు తృప్తులు అగుదురు గాత.

9. బృహస్పతీ! పరలోక సంబంధములును, యముని నరకాది పాపముల నుండి మాకు ంముక్తి కలిగించుము.

దేవ భిషక్కులు అశ్వినులు తమ యుక్తులచే మా నుండి మృత్యువును తొలగింతురు గాత.

10. అగ్ని! మేము పరంజ్యోతిని దర్శింతుము గాత. అంధకారమును దాటుదుము గాత. దేవతలకు ఒకే దేవతయు ఉత్తమ జ్యోతియు అగు సూర్యుని చేరుకుందుము గాత.

11. ఈ అగ్ని సంధలు ఉన్నతము కావలెను. ఇతని స్వచ్ఛకాంతి జ్వాలలు ఉన్నతములు కావలెను. యజమానపుత్రుల ముందు ఈ దీప్తి శిఖలు ఉన్నతములు అగును గాత.

12. అగ్ని జలములకు పౌత్రుడు. ప్రాణ వంతుడు. సర్వ ధనవంతుడు. దేవతలకు ఇతడే

ద్యోతమానుడు. అగ్ని మా మార్గములను ఘృత, మధుమయములు చేయును గాత. “పథో అనక్తు మధ్వా ఘృతేన”

13. అగ్ని! నీ ఋత్విజాలచే స్తుతించబడువాడవు. మధుర ఘృతమూలమున యజ్ఞమున వ్యాపించువాడవు. సంత పుణ్యవంతుడు. లోకములచే కీర్తించబడువాడగును.

14. యజ్ఞము ప్రారంభమైనది. యజ్ఞ నిర్వాహకుడగు అధ్వర్యు జ్ఞానమూర్తి స్తుతించుచు బయలుదేరినాడు. ఘృతము, హం, స్రువము మున్నగు వానిచే యజ్ఞమునకు వచ్చుచున్నాడు.

15. అధ్వర్యుడు మహిమాన్వితుడగు అగ్నిని యజించును. అగ్ని హంయుతుడు. వాసయితుడు. చేతనాప్రదుడు. ధనదాత. అధ్వర్యు అగ్నికి బలకర హంస్సులు అర్పించవలెను.

16. ద్వారా దేవేరులు వ్రత ధారిణులు. స్థానము గ్రహించినంత యజ్ఞమును ఐశ్వర్య వంతము చేయుదురు. వారు అగ్నికర్మములు వహించి యజ్ఞమును రక్షింతురు. ంశ్వేదేవతలు ంరి కార్యములను రక్షింతురు.

17. ఉషా రాత్రులు దేవతాస్త్రీలు, ఈ అగ్నికి భార్యలు వారు. గార్హ పత్యాగ్ని యందున్న మమ్ము, శాస్త్రోక్తమగు ఈ యజ్ఞమును రక్షింతురు గాత.

18. దైహోతలు, అగ్ని, వాయువులు, మా యజ్ఞమును మహోన్నతము చేయుదురు గాత. వారు అగ్ని జ్వాలలను నుతింతురు గాత. మా యజ్ఞమును సఫలము చేయుదురు గాత.

19. స్తూయమానలగు ముగ్గురు దేవేరులు - ఇడ, సరస్వతి, భారతి - దర్శాసనమున ఆసీనలగుదురు గాత.

20. శీఘ్రముగా లభించునదియు - అద్భుతమును - అనేక స్థానము లందున్నదియు - ంర్యశాలి యగు ధనమును త్వష్టదేవుడు మా నాభి స్థానముల పడవేయును గాత.

21. స్రుకమా! అత్యంత హంధానము చేయుము. దేవతలను హంర్భుక్తులను చేయుము. శాంతియుత అగ్ని హంని సంస్కరించుచున్నాడు.

22. జాతవేద అగ్నీ! ఇంద్రునకు హంన్వేకరింపుము. ఈ హంని ంశ్వే దేవతలు ఆస్వాదింతురు గాత.

23. అన్నమున బలిసినంయు, ధనవర్ధకములగు నియుతాశ్వములను సుప్రజ్ఞ, శ్వేత వాయువు అధిష్ఠించును. ఆ నియుతములు వాయువు ముందు వచ్చి నిలుచును. అప్పుడు యజమానాదులందరు, సుపుత్ర ప్రాప్తి కలుగు యజ్ఞాది కర్మలు చేయుదురు.

24. ద్యావాపృథ్వులు ధనము కొరకని వాయువునకు సృష్టించినారు. ఆ ద్యోతమాన వాయువును వాగ్దేం స్వయముగా స్వీకరించినది. జనాకీర్ణ మార్గములందు శ్వేత, ధనస్వాం వాయువునకు నియుతాశ్వములు లభించును.

25. జలము లోకములన్నింటిని తన గర్భమున దాల్చినది. అట్లు గర్భము దాల్చిన జలము తనలోన వేడిని పుట్టించినది. అప్పుడు దేవతలకు ఏకమాత్ర ప్రాణమగు హిరణ్యగర్భుడు అవతరించినాడు. అతనికి మేము హంస్సులర్పింతుము. “కస్మైదేవాయహంషా ంధేమ”

26. ఏ అంతర్యాం తన మహిమచే దక్ష ప్రజాపతిని గర్భమున దాల్చినాడో, ఎవడు యజ్ఞమును కల్పించినాడో - ఎవడు సమస్త జలమును సర్వదిశల నుండి చూచి తెలిసినాడో, ఎవడు దేవతలకు ఏకమాత్ర దేవతయగునో “కస్మైదేవాయ హంషా ంధేమ”

27. వాయువా! నీవు నియుత అశ్వముల ంద యజ్ఞము కొరకని యజమాని ఇంటికి వెళ్లుదువు. అచటి నుండి వచ్చి మాకు అన్నము, సరిపడునంత ధనము పుత్రులు అశ్వగోధనమును ప్రసాదించుము.

28. వాయువా! నీవు నీ శత, సహస్రక నియుతములతో యజ్ఞమునకు ంచ్చేయుము. ఈ తృతీయ సవనమున తృప్తి చెందుము. దేవతలారా! నిరంతరము శుభములు కలిగించి మమ్ము రక్షించండి.

29. వాయువా! నియుతాశ్వ సహితుడవై ంచ్చేయుము. శుక్రమను పానపాత్ర నీ కొరకు వేచియున్నది. నీవు సదా అభిషుత గృహమునకు వెళ్లువాడవు కదా!

30. ఇది దేవయజ్ఞము. శుక్ర గ్రహము నిండుగా సోమపాత్ర సమర్పించుచున్నాను. వాయువా! నియుతాశ్వయుక్తుడవై సోమపానమునకు, ఈ యజ్ఞమునకు ంచ్చేయుము.

31. వాయువు అగ్రగంత, యజ్ఞము వలన సంప్రీతుడు, కళ్యాణకారి. అతడు నియుతాశ్వములను, శుభములను వెంటపెట్టుకొని యజ్ఞమునకు రావలెను.

32. వాయువా! నీకు వేనవేల రథములున్నవి. వానిని నియుతవంతుడవై సోమపానమునకు ంచ్చేయుము.

33. వాయువా! నీవు జగత్ స్వరూపుడవు. సమృద్ధుడవు. నీవు ఒకటి, రెండు, పది, ఇరువది, మూడువందల అశ్వములపై పాత్రలను, ధనమును యజ్ఞమునకు తెచ్చెదవు. వానిని ఇచటనే వదలి వెళ్ళుము.

34. వాయువా! నీవు ఋతపతి. త్వష్టకు జామాతవు. నిన్ను మేము అన్నములు యాచించు చున్నాము.

35. శూరఇంద్రా! పాలు పితుకని ఆవులు దూడల కొరకు అంబారావము చేసినట్లు, మేము నిన్ను సంస్తుతించుచున్నాము. స్వర్గద్రష్ట, చరాచర జగత్తునకు స్వామిని స్తుతించుచున్నాము.

36. ఇంద్రా! నీవంటివాడు దేవలోకమున లేడు. భూలోకమున లేడు. ఇప్పటికి పుట్టలేదు. ముందు పుట్టబోడు.

ధనవాన్ ఇంద్రా! మేము అశ్వకాములము. హింసహితులమై గోకాయగు నిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము.

37. ఇంద్రా! అన్నలాభము కొరకు ఋత్విజులు నిన్ను ఆహ్వానించుచున్నారు.

వృత్రహంత ఇంద్రా! మేము వర్షము కోరియు అశ్వములు కోరియు యజ్ఞకర్తలమై, శ్రేష్ఠ పాలకుడవగు నిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము.

38. వజ్రహస్త, పూజనీయ ఇంద్రా! నీ తేజము వలననే నీవు స్తుతించబడుచున్నావు. నీవు

గోవులు, రథములు కలవాడవు. జయశీల అశ్వమునకు అన్నము ఇచ్చినట్లు - మాకు అశ్వములనిమ్ము.

39. ఇంద్రుడు ంచిత్రుడు. నిత్యము వర్షిల్లువాడు. అతడు ఏ స్తుతులకు, ఏ అభిషేవాది క్రియలకు ప్రసన్నుడై మాకు ంత్రుడు కాగలడు?

40. ఇంద్రా! బలములందు అత్యంత బలము కలిగించు హింసరన్నమేది? దేనివలన నీవు బలయుతుడవై గూఢముగ దాచిన గోధనాదులను వెలికి తీయగలవు?

41. ఇంద్రా! నీవు మా ంత్రులకు - నీ స్తోత్రలకు రక్షకుడవగుము. రక్షించుటకు గాను నీవు వందల రూపములు ధరించువాడవు కదా!

42. అగ్గీ! నీవు అమరుడవు. బలయుతుడవు. జాతప్రజ్ఞవు. నిన్ను యజ్ఞ యజ్ఞమందును, స్తుతి స్తుతియందును, ప్రియయిత్రుని స్తుతించు రీతి కీర్తించుచున్నాను.

43. అగ్గీ! అన్నముల స్వామీ! వాసయితా! నీవు ఒకటి - రెండు - మూడు - నాలుగు స్తుతులచే సంస్తుతుడవగుము. మమ్ము పాలించుము - పాహి.

44. అధ్వర్యులారా! జలపౌత్రుడగు అగ్నికి తృప్తి కలిగించండి. అతడు మన హాని ఆశించు చున్నాడు. దేవతలకు హాని అందించుటకు మేము అగ్నినే సంకల్పించుచున్నాము.

అగ్ని మమ్ము అన్నములకగు యుద్ధములందు రక్షించును గాత. మమ్ము వర్ధిల్ల చేయును గాత. మా పుత్రులను రక్షించును గాత.

45. సంవత్సరో సి. పరివత్సరో సి, ఇదావత్సరోసి, ఇద్యత్సరోసి, వత్సరోసి

ఉషస్తే కల్పయంతామ్. ఆహారాత్రాస్తే కల్పయంతాం. మాసాస్తే కల్పయంతాం. అర్థమాసాస్తే కల్పయంతాం. ఋతవస్తే కల్పయంతామ్. సంవత్సరాస్తే కల్పయంతామ్.

అగ్గీ! జనన మరణములు కొరకు ంకాస సంకోచములనందుము. నీవు స్వయముగ ప్రసరించుము.

అగ్గీ! నీవు సుపర్ణచిత్తవు. సూర్యుని అనుమతిన అంగిరుల యజ్ఞమునందు వలెనే మా యజ్ఞమున సహితము స్థిరపడుము.

దాశరథి రంగాచార్య ంరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

అగ్నికమను ఇరువది ఏడవ అధ్యాయము సమాప్తము.

పథో అనక్తు మధ్వా ఘృతేన

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

ఆధారం సర్వ ంద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

ఇరువది ఎనిమిదవ అధ్యాయము

1. హోతా యక్షత్సయిధేన్ద్రయిడస్పదే నాభాపృథివ్యాధి ।

దివే వర్షన్సయిధ్యత ఓజిష్ఠశ్చర్షణీసహం వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥

హోత పృథ్విస్థానమగు వేదిం ద ఇంద్రునకు, అగ్ని భావమున సుధలు అర్పించి
యజించవలెను. అంతరిక్షపు నాభి ప్రదేశమునను, ద్యులోకపు ఉత్తమ స్థానమునను,
ందుత్, సూర్య రూపములచే ఇంద్రుడు యజించబడుచున్నాడు.

ఇంద్రుడు సమర్థుల తలలు వంచగల ఓజస్వి. అతడు ఘృతమున సేంచును గాత.

మానవహోతా! నీవు సహితము యజింపుము. **హోతర్యజ.**

2. ఇంద్రుడు జేత. అపరాజితుడు, స్వర్ణవేత్త, హోతలు ఇంద్రుని, తనూనపాత అగ్నిని,
రక్షణలతోను, అత్యంత మధుర హంస్సులతోను యజించవలెను. తేజస్వియగు నరాశంస
అగ్ని సహితుడైన ఇంద్రుడు ఘృతమును సేంచును గాత. **“ హోతర్యజ ”.**

3. ప్రయాజ దేవతలగు ఇడల సహితముగ సంస్తుతించబడువాడును. అమరుడును అగు
ఇంద్రుని హోతలు యజింపవలెను. దేవసమ బలశాలి, వజ్రహస్తడు, అసురపుర ధ్వస్త
ఇంద్రుడు ఘృతము సేంచును గాత. **“ హోతర్యజ ”**

4. ఇంద్రుడు దర్భాసనములై ఆసీనులగువారిలో శ్రేష్ఠుడు. అభీష్టవరదుడు. యజమానికి
హితవు కలిగించువాడు. హోతలు ఇంద్రుని దర్భాసనమున యజించుచున్నారు. వసు,
రుద్ర, ఆదిత్య సహితుడై ఇంద్రుడు దర్భాసనమున ఆసీనుడు కావలెను. ఘృతము
సేంచవలెను. **“ హోతర్యజ ”**

5. ఇంద్రునిలో ఓజస్సు, ిర్యము, సహనము పెంచునట్టి ద్వారదేవేరులను హోత
యజించవలెను. సేచక ఇంద్రుని కొరకు గాను, సుగమనలు, యజ్ఞవర్ధినులగు,
ద్వారదేవేరులు ఈ యజ్ఞమున సంపూర్ణముగా స్థిరపడవలెను. ద్వారదేవేరులు ఘృతము
సేంతురు గాత. **“ హోతర్యజ ”**

6. ఇంద్రుని చక్కని పాడియావులను, మహా మాతలగు ఉషారాత్రులను హోత యజించును
గాత. వారిరువురు ఒకేతీరు దూడల ఆవుల వలె, ఇంద్ర రూపవత్సము యొక్క తేజస్సును
వర్ధిల్ల చేయుదురు గాత. ఉషారాత్రులు ఘృతమును సేంతురు గాత. **హోతర్యజ**

7. అగ్ని వాయువులు వైద్యులు. పరస్పర ంత్రులు. దై హోతలు. వారిని హోత
యజించును గాత. క్రాంతద్రష్టులు ంద్వాంసులగు వారలిద్దరు ఇంద్రునకు శక్తి
కలిగించుచున్నారు. అగ్ని వాయువులు ఘృతము సేంతురు గాత. **హోతర్యజ.**

8. ఇడ, సరస్వతి, భారతి అను ముగ్గురు దేవేరులు అగ్ని, వాయు, ఆదిత్య లోకములను
ధరించినారు. భేషజులు, కర్మవంతులు. హోత వారిని యజించును గాత. ఇంద్రుని
పాలించువారును, హంర్యుక్తలగు మువ్వరు దేవేరులు ఘృతమును సేంతురు గాత.
హోతర్యజ .

9. త్వష్ట ఐశ్వర్యవంతుడు, ద్యోతమానుడు, వైద్యుడు సుయజనీయ ఘృతమున శోభిల్లువాడు, అనేక రూపుడు, సుర్య వంతుడు, ధనవంతుడు, హోత త్వష్టను యజించును గాత. త్వష్ట ఇంద్రునకు ఇంద్రియ శక్తిని ప్రసాదించును. త్వష్ట ఘృతమును సేంచును గాత. హోతర్యజ.

(త్వష్టః సంధాంపతే అని తైత్తిరీయము)

10. వనస్పతి యూపము హంసంస్కర్త. శయిత శక్తివంత హూత యూపమును యజించును గాత. యూపము సుగమ ఆహుతులను మధుర ఘృతమున యజ్ఞయుక్తము చేయును. వానిని దేవతలచే ఆస్వాదింపచేయును. యూపము ఘృతమును సేంచును గాత. హోతర్యజ.

11. హోతలు ఇంద్రుని యజింతురు గాత. ఘృత దేవతలకు స్వాహా. మేద దేవతలకు స్వాహా. మేద బిందువులకు స్వాహా. స్వాహా దేవతలకు స్వాహా. హవ్య సూక్తవంత దేవతలకు స్వాహా. ఘృత పాయ దేవతలు ఘృతము సేంతురు గాత. ఇంద్రుడు ఘృతము సేంచును గాత. హోతర్యజ.

12. వేది ంద పరచిన దర్భాసనము ఋత్విజాదులచే సనాధమైనది. ఇంద్రుడు మున్నగు వారి యుక్తము. అది ఇంద్రుని వర్ధిల్ల చేయునది. పగలు కోయబడి రాత్రి అల్లబడి, దర్భత్వ ధనమున ఇతర పదార్థములను తలదన్నిన దర్భ, యజమానికి ధనము కలిగించుట కొరకు ఘృతమును సేంచును గాత. యజ.

13. ద్యోతమాన ద్వారము, కడపచే చేరి సంపన్న మైనంత ధృఢమై ఇంద్రుని వర్ధిల్ల చేయును. ఉరుకులు పెట్టు యువకుల చేతను, అల్లరి పిల్లలచేతను ఏర్పరచబడి దుమ్ము నిండిన కూపాదులను ద్వారదేవత తొలగించును గాత. యజమాని ఇంట ధనము నింపుటకు ద్వారదేవేరులు ఘృతము సేంతురు గాత. యజ.

(యజ్ఞ భ్రంశక రాణి కూపాదీని యజ్ఞమార్గాదపన యన్విత్యర్థః ఇతి ఉవటః | యజ్ఞమునకు ఆటంకము కలిగించు కుపాదులను యజ్ఞమార్గమునుంచి తొలగించమనుట)

14. ద్యోతమాన ఉషా, రాత్రులు ఇంద్రుని యజ్ఞమునకు ఆహ్వానింతురు గాత. ధైర్యవంతులగు వసు, రుద్ర ఆదిత్య సహితులై ఘృతమును అందుకొందురు గాత. సుప్రసన్నులు. హితకారిణులగు ఉషా, రాత్రులు, యజమాని ఇంట ధనము నింపుటకు ఘృతము సేంతురు గాత. యజ.

15. ద్యావాప్యధ్యులు కాంతిమతులు. సుప్రీతలు. ధనధారులు. వారు ఇంద్రుని వర్ధిల్ల చేయుదురుగాత. వారిరువురిలో ఒకరు పాపములను తొలగింతురు. మరొకరు ధనమును

ప్రసాదింతురు. జ్ఞానవతులగు వారు ఉభయులు యజమాని ఇంట ధనమును నింపుటకు, ఘృతము సేంతురు గాత. యజ.

16. దుగ్గదాయి మరియు ఊర్జాహుతి దుగ్గములచే ఇంద్రుని వర్ధిల్ల చేయుదురు గాత. వారిలో ఒకటి అన్నము, బలము కలిగించును. మరొకటి సహభజన, సమపానములు కలిగించును. దయామయి ఊర్జాహుతి పురాతన అన్నములచే నూతన అన్నములను కల్పించును. దుగ్గదాయి యజమానికి ధనము, కోరిన పదార్థములు తెచ్చును. యజమాని ఇంట ధనము నింపుటకు వారిద్దరు ఘృతమును సేంతురు గాత. యజ.

17. దైవో హోతలు అగ్ని, వాయు, ఇంద్రదేవతలను వర్ధిల్ల చేయుదురు గాత. నిందకులను వధించు ఆ ఇద్దరు దేవతలు యజమానికి ధనము, కోరిన పదార్థములు ప్రసాదించురు గాత. యజమాని ఇంట ధనము నింపుటకు వారిరువురు ఘృతము సేంతురు గాత. యజ.

18. ముగ్గురు దేవేరులు పాలకుడగు ఇంద్రుని వర్ధిల్ల చేయుదురు. భారతి ద్యులోకమును స్పృశించును. సరస్వతి రుద్ర సహితమై యజ్ఞమును స్పృశించును. ధనవతి ఇడ, గృహముల పృథ్విని స్పృశించును. యజమాని ఇంట ధనము నింపుటకు ముగ్గురు దేవేరులు ఘృతము సేంతురు గాత. యజ.

19. యజ్ఞం ఋత్విజాలచే ప్రశంసితము. ద్యుతిమంతము. ధనశాలి. మూడు స్థానములు, మూడు బంధములు కలవాడు. అతడు ఇంద్రుని వర్ధిల్ల చేయును. ఈ యజ్ఞము నలుపు ంపుగల వందల గోవులు కలది. వేల గోవులచే ప్రవర్తిమగునది. ంత్రావరుణులు ఇతనికి హోతృకర్మ యోగ్యులు. బృహస్పతి ఉద్ధాతృకర్మ యోగ్యుడు. అశ్వినులు అధ్వర్యు కర్మయోగ్యులు. యజమాని ఇంటధనము నింపుటకు వారు ఘృతము సేంతురు గాత. యజ.

20. యూప దేవత దేవతలచే హిరణ్యవర్ణమైనది. మధుర శాఖాయుతము. అశ్వినులు, సరస్వతిచే ఫలవంతము. యూపము ఇంద్రుని వర్ధిల్ల చేయును గాత. ఈ యూపపు అగ్రభాగమును ద్యులోకమును, మధ్యభాగము అంతరిక్షమును తాకును. ంగిలిన భాగము భూంని గట్టి పరచును. యజమానికి ధనము కలిగించుటకును, యజమాని ఇంట ధనము నింపుటకును యూపము ఘృతము సేంచును గాత. యజ.

21. బర్హి ఓషధులందు శ్రేష్ఠము. ఆ బర్హి “దేవంస్తమ వర్ధయత్” బర్హి సుఖముగా నిలిచినది. ఇంద్రునితో కూడినది. ఇతర బర్హులందు శ్రేష్ఠమైనది. ఆబర్హి ఇంద్రుని వర్ధిల్ల చేయును గాత. యజమానికి ధనము ప్రసాదించుటకును, అతని ఇంట ధనమును నింపుటకును బర్హి ఘృతము సేంచును గాత. యజ.

22. చక్కని యజనకారి అగ్ని ‘దేవంస్తమవర్ధయత్’ నేడు అగ్ని సుయజనము చేయుచు మా కోరికలను తీర్చును గాత. యజమానికి ధనదానమునకును, ఇతని ఇంట ధనము నింపుటకును, అగ్ని ఘృతము సేంచును గాత. యజ.

23. నేడు ఈ యజమాని అగ్నిని హోతగా వరించినాడు. వండదగిన వానిని ఉడికించుచు,

పురోడాశమును పచనము చేయుచు అగ్ని ఉపస్థితుడైనాడు.

వనస్పతి యూపదేవత ఇంద్రుని కొరకు మేకను కట్టుకొని యజ్ఞమునకు ఉపస్థితమైనది.

అశ్వినులు మున్నగు దేవతలకు యజమాని పశువు సమర్పించినాడు. వారు మేదతో ప్రారంభించి పశువు యొక్క సర్వాంగములను భక్షించినారు. వండిన యిగత అవయవములను కూడ ఆరగించినారు. వారు పురోడాశమున వృద్ధి చెందినారు.

అగ్ని! హోతలు నిన్ను నేడు ఆర్షేయ పద్ధతిన వరించినారు.

24. అగ్ని మహా యశోవంతుడు. సయధ్యమానుడు. వరణీయుడు. హోత అగ్నిని, అన్నదాత ఇంద్రుని యజించును గాత. గాయత్రీ ఛందము శక్తి, సంవత్సరన్నర గోవును సమర్పించు యజించును గాత. ప్రయాజ దేవతా సహితుడై ఇంద్రుడు ఘృతము సేంచును గాత.

హోతర్యజ.

25. ధైహోత తనూనపాత అగ్ని మరియు యజ్ఞ ఫలదాత ఇంద్రుని యజించును గాత. ఉష్ణిక్ ఛందము, శక్తి, రెండేళ్ళ ఆవు అన్నముచే ఇంద్రుని యజించును గాత. ప్రయాజ దేవతా సహితుడై ఇంద్రుడు ఘృతము సేంచును గాత. **హోతర్యజ.**

26. ఇంద్రుడు స్తుత్యుడు, స్తుతుడు, వృత్రహంత, బలమున సోమసముడు, సోమము వంటి ఆహ్లాదకుడు. అనుష్ఠప్ ఛందము, శక్తి, రెండున్నర యేళ్ళ ఆవు, ఆయుష్యములచే హోత ఇంద్రుని యజించును గాత. ప్రయాజ దేవతా సహితుడై ఇంద్రుడు ఘృతము సేంచును గాత. **హోతర్యజ.**

27. బర్హి శోభాయమానము. పూషాయుక్తము. అమరము. అనశ్వరము. అన్నదాత ఇంద్రుడు బర్హి యద ఆసీనుడై ఉన్నాడు. బృహతీ ఛందము, శక్తి, మూడు దూడల ఆవు, ఆయుష్యములచే హోత ఇంద్రుని యజించవలెను. ప్రయాజ దేవతా సహితుడై ఇంద్రుడు ఘృతము సేంచును గాత. **హోతర్యజ.**

28. ద్వారదేవేరులు సావకాశలు, సుగమనలు, యజ్ఞ వర్ధికలు, సువర్ణరూపలు. వారిని, అన్నదాత ఇంద్రుని హోత, పంక్తి ఛందము, శక్తి, మూడున్నర ఏండ్ల ఆవు, వయసులతో, యజింతును గాత. ప్రయాజ దేవతా సహితుడై ఇంద్రుడు ఘృతము సేంచును గాత. **యజ.**

29. ఉషారాత్రులు సుస్వరూపలు, సుకుశలలు, మహిమాన్వితలు, దర్శనీయలు. ఇంద్రుడు అన్నదాత. హోత వారిని, త్రిష్టుప్ ఛందము, శక్తి, మూడేళ్ళ గోవు, ఆయుష్యములచే యజించును గాత. ప్రయాజ దేవతా సహితుడై ఇంద్రుడు ఘృతము సేంచును గాత. **హోతర్యజ.**

30. అగ్ని వాయువులు ిశిష్ట జ్ఞానవంతులు. ఉత్తమ యశః స్వరూపులు. క్రాంతద్రష్టలు. పరస్పర సంగతులు. వారిని, అన్నదాత ఇంద్రుని, జగతీ ఛందము, శక్తి, ఎద్దు, వయసులతో

హోమము యజించవలెను. ప్రయాజ దేవతా సహితుడై ఇంద్రుడు ఘృతము సేంచును గాత. హోతర్యజ.

31. భారతి, సరస్వతి, ఇడ దేవేరులు సుస్వరూపలు. సువర్ణ రూపలు. మహా మహిమాన్వితలు. హోత వారి సహితముగా ఇంద్రుని ంరాట్ ఛందము, శక్తి, నవగ్రసూత గోవు వయసులచే యజించును గాత. ప్రయాజ దేవతా సహితుడై ఇంద్రుడు ఘృతము సేంచును గాత. హోతర్యజ .

32. త్వష్ట సుర్యశాలి. పుష్టి వర్ధనుడు, రూపధారి, అట్టి త్వష్టను “పుథక్పృష్టియన్త్రం” హోత యజించును గాత. ద్విపద ఛందము, శక్తి, వృషభము, ఆయువులచే హోత యజించును గాత. ప్రజాయ దేవతా సహితుడై ఇంద్రుడు ఘృతమును సేంచును గాత. హోతర్యజ .

33. హం ని సంస్కరించునదియు, శతమఖమును, హిరణ్యవర్ణయు, పగ్గము పట్టునదియు, వశమునందుంచునదియు నగు వనస్పతి యూపమును మరియు అన్నదాత ఇంద్రుని కకుష్ ఛందము, శక్తి, వంధ్యయు గర్భఘాతినయగు గోవు, వయసును సమర్పించి హోత యజించును గాత. ప్రజాయదేవతా సహితుడై ఇంద్రుడు ఘృతము సేంచును గాత.

34. స్వాహా కృతీరగ్నిం, గృహపతిం, పృథిగ్వరుణం, భేషజం కం. ఆయుధవంతుడు, ఆయుర్దాత ఇంద్రుని అతి ఛందము, శక్తి, బృహదృషభములతో హోత యజించును గాత. ఇంద్రుడు ఘృతమును సేంచును గాత.

35. ద్యుతిమంత బర్హి ఆయుర్దాత ఇంద్రుని వర్ధిల్ల చేయును గాత. గాయత్రీ ఛందము, శక్తి, చక్షు, ఆయుష్యము, ఇంద్రుని యందు చేర్చుచు, ధనదానము చేయుచు, ధనము చేర్చుచు బర్హి దేవత ఘృతము సేంచును గాత. యజ.

36. ద్వార దేవేరులు, ఆయుర్దాతయు, పంతుడగు ఇంద్రుని యందు, ఉష్ణిక్ ఛందము, శక్తి, ప్రాణము, ప్రాయములను చేర్చుదురు గాత. ధనదానము చేయుచు ధనము చేర్చుచు ద్వార దేవేరులు ఘృతము సేంతురు గాత. యజ.

37. ద్యుతిమంత ఉషా రత్రులు, ఆయుర్దాత ఇంద్రుని యందు అనుష్టుప్ ఛందము, శక్తి, బలము, ప్రాయమును చేర్చుదురు గాత. ధనదానము చేయుము, ధనము చేర్చుచు ఉషా రాత్రులు ఘృతము సేంతురు గాత. యజ.

38. దీప్య మానలు, ధనదర్తలగు దేవేరులు, ఇంద్రుని యందు బృహతీ ఛందము, శక్తి, శ్రోతము, ప్రాయమును కలిగింతురు గాత. ధనదానము చేయుచు ధనము అందించుచు దేవేరులు ఘృతము సేంతురు గాత. యజ.

39. దుగ్ధ దాయినియు ఊర్జాహుతియు దుగ్ధములచే ఇంద్రుని వర్ధిల్ల చేయుదురు గాత. పంక్తి ఛందము, శక్తి, బలము ఆయుష్యము ఇంద్రునకు కలిగింతురు గాత. ధనదానము చేయుచు ధనము కూర్చుచు దేవేరులు ఘృతము సేంతురు గాత. యజ.

40. భారతి, సరస్వతి, ఇడ యను ముగ్గురు దేవేరులు, వయోధసుడు, పాలకుడగు ఇంద్రుని జతగీ ఛందము, శక్తి, బలము, ఆయుష్యము కలిగించి వర్ధిల్ల చేయుదురు గాత. ధనదాన, ధనధారణల కొరకు దేవేరులు ఘృతము సేంతురు గాత. యజ.

42. ఋత్విజులచే స్తుతించబడు యజ్ఞ దేవత అన్నదాత ఇంద్రుని ంరాట్ ఛందము, శక్తి, రూపము, వయసులతో వర్ధిల్ల చేయును గాత. ధనదాన ధనధారణల కొరకు యజ్ఞ దేవత ఘృతమును సేంచును గాత. యజ.

43. వనస్పతి యూప దేవత వయోధస ఇంద్ర దేవుని ద్విపద ఛందస్సు, శక్తి, ఐశ్వర్యము, ఆయుష్యములచే వర్ధిల్ల చేయుదురు గాత. ధనదాన, ధనధారణల కొరకు యూప దేవత, ఘృతము సేంచును గాత. యజ.

44. ఓషధులకు దేవతయగు బర్హి దేవత, వయోధస ఇంద్రుని కకుష్ ఛందము, శక్తి, వయసు, యశస్సు కలిగించు వర్ధిల్ల చేయును గాత. ధనదాన, ధనధారణల కొరకు బర్హి దేవత ఘృతమును సేంచును గాత. యజ.

45. స్విష్టికృత అగ్ని, వయోధస ఇంద్రుని అతిచ్ఛందము, శక్తి, క్షాత్రము, ప్రాయములచే వర్ధిల్ల చేయును గాత. ధనదాన, ధనధారణలకు అగ్ని ఘృతము సేంచును గాత. యజ.

46. అగ్ని మద్య హోతారమవృణీతాయం యజమానః పచన్పక్షీః పచన్పురోడాశం
బధ్నన్నిన్ద్రాయ వయోధసేఛాగమ్ । సూపస్థ్యా అద్య దేవో వనస్పతి రభవద్నిన్ద్రాయ వయో
ధసేఛాగేన । అధత్తం మేదస్తః ప్రతి పచతాగ్రభీదం వృధత్పురోడాశేన ॥ త్వమద్య ఋషే
॥

అర్థమునకు 23వ మంత్రము చూడండి.

దాశరథి రంగాచార్య రచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

సౌత్రామణీ సంబంధి ప్రయాజానయాజ హైషనిరూపణమును

ఇరువది ఎనిమిదవ అధ్యాయము సమాప్తము.

మాకశ్చిద్దుఃఖభాగ్భవేత్

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

ఆధారం సర్వ ంద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

ఇరువది తొమ్మిదవ అధ్యాయము

1. సయిద్ధో అజ్ఞన్మృదరం మతీనాం ఘృతమగ్నే మధుమత్పిన్వమానః ।

వాజీవహన్యాజినం జాతవేదో దేవానాం వక్షిప్రియమా సదస్థమ్ ।

హే జాత ప్రజ్ఞాన అగ్ని! సయిద్ధ బుద్ధుల ఉదరములను ప్రకటించుము. స్వాదిష్ట ఘృతమును దేవతలందు నింపుము. వేగవంతుడగుము. దేవతలకు హం అందించుము. దేవతలకు ప్రియమగు యజ్ఞమునకు దేవతలకు తోడ్కొని రమ్ము.

2. అశ్వము దేవయాన మార్గమును ఎరుగవలెను. తనవంటికి నేతిని పూయవలెను. దేవతలను చేరుకొనవలెను. సర్పణశీల అశ్వమా! నిన్ను సకల దిశలు సేంచును గాత. ఈ యజమానికి అన్నము అందింపుము. “స్వధామస్మై యజమానాయ ధేహి”

3. వేగవంత అశ్వమా! నీవు స్తుత్యుడవు. వందనీయుడవు. మార్గములందు వ్యాపనశీలుడవు. పంతుడవు. దేవతలకు ప్రియతముడగు అగ్ని నిన్ను దేవతలకు చేర్చును గాత.

4. దర్భాసనమును మేము చక్కగా పరచుచున్నాము. ఇది వేది యేద ంశాలముగ పరచబడినది. దేవతలు ఆసీనులను దర్భాసనము సేంచునదియు సుప్రీతయగు అదితి దేం దీనిని సుఖాసనము చేయును గాత. దీనిని స్వర్గమునకు చేర్చును గాత.

5. ద్వారదేవేరులు సౌభాగ్యశాలినులు. నానారూపవతులు. రాకపోకల రెక్కలను తెరచువారు. గమనశీలులు. సంచీనలు. శబ్దకారిణులు. వారు సుగమనలు అగుదురు గాత. సుప్రయాణాభవన్తు.

6. ఉషా రాత్రులు ద్యావాపుథ్యులమధ్య సంచరించునం. యజ్ఞముఖ అగ్నికి కాలము గుర్తు చేయునం. సువర్ణాలంకృతలు. ఒకరిలో ఒకరు లయమగునం. నేను వారిని ఆ ఉషా రాత్రులను యజ్ఞవేది యేద ఆసీనులను చేయుచున్నాను.

7. యజమాన దంపతులారా! యీరు ప్రథమ భావనలు సమాన రథులు. శుభ్ర వర్ణులు. “పశ్యన్తో భువనాని ంశ్వా ” సమస్త భువనములను చూడగలవారు. అగ్ని వాయువు యీ కర్మలను నిర్ణయించువారు. ఆహవనీయులు. పరంజ్యోతిని ఉపదేశించువారు. దేహోతలు. వారిని సంప్రీతులను చేయుచున్నాను.

8. ఆదిత్య సహితయై భారతి మా యజ్ఞమును ఆశించవలెను. రుద్ర సహితయై సరస్వతి మమ్ము రక్షించవలెను. వసువుల సహితముగా ఆహ్వానించబడిన సుప్రీతి ఇడ, మమ్ము

కాపాడవలెను. ఈ ముగ్గురు దేవేరులు మా యజ్ఞమును అమర దేవతలందు స్థాపించవలెను.

“ యజ్ఞంనో దేవేరమృతేషు ధత్త ”

9. దేవకాయు, యోగ్య ంర పుత్రుడగు ఇంద్రుని త్వష్ట పుట్టించినాడు. వేగవంతమగు అశ్వమును త్వష్ట సృష్టించినాడు. “ త్వష్టేదం ంశ్వం భువనం జజాన ” త్వష్ట సమస్త భువనములను కల్పించినాడు.

హోతా! అనేకము కల్పించిన త్వష్టను యజింపుము.

10. అశ్వము స్వయముగా ఘృతమును పులుముకొనును గాత. అది కాల ప్రకారము హంత్రయే దేవతలను చేరును గాత.

వనస్పతి యూపము దేవలోకపు దేవతలను ఎరింగినది. అగ్నిచే ఆస్వాదించబడిన హంసులను యూపము దేవలోకమునకు చేర్చును గాత.

11. అగ్ని! నీవు అడవులందు పుట్టినావు. “ప్రజాపతేస్తపసావావృధానః ” ప్రజాపతి తపమున వర్ధిల్లినావు. యజ్ఞమును భరించుచున్నావు. స్వాహా అన్న హంముందు సాగు అగ్ని! దేవలోకమునకు వెళ్ళుము. దేవతలు సాధు హంని సేంతురు గాత.

12. అశ్వమా! నీవు సాగరమున పుట్టినావు. అశ్వమునకు పుట్టినావోగాని భీషణ రవము చేసినావు. గొప్పగా పుట్టిన అశ్వమా! శ్వేనము వంటి నీ రెక్కలు, హరిణము వంటి నీ పాదములు అత్యంత స్తుత్యములు.

13. యముడు ఇచ్చిన అశ్వమును తొలుత ‘త్రిత’ పూన్చినాడు. ఇంద్రుడు తొలుత అధిరోపించినాడు. ంశ్వావసు గంధర్వుడు తొలుత కళ్యేము పుట్టినాడు. వసువులు సూర్యుని నుండి అశ్వమును పొందినారు.

14. అశ్వమా! నీవే యముడవు. నీవే ఆదిత్యుడవు. నీవే ఉర్వవు. నీ గుహ్య కర్మలచే నీవే త్రితవు. ప్రతిజ్ఞచే నీవు సోమము నందు ఏకీభూతవు. దేవలోకమున నీకు ఋగ్యజుస్సామమను మూడు బంధములు ఉన్నం.

15. అశ్వమా! నీకు ద్యులోకమున మూడు జలములందు మూడు, అంతరిక్షమున మూడు, బంధములు ఉన్నవని చెప్పుదురు. నిన్ను వరుణుడు ప్రశంసించును. నీ పరమ జన్మను మరెందరో చెప్పుకుందురు.

16. అశ్వమా! ఇదిగో ఇక్కడ నీ మార్జనమును చూచుచున్నాను. ఇది నీవు ఖురములచే తోడుచోటు. నిన్ను యజ్ఞమునందు రక్షించు పగ్గములను ఇచట చూచుచున్నాను.

17. అశ్వమా! అంతరిక్ష మార్గమున సూర్యుని చేరునట్టి నీ ప్రాణమును నేను చాల దూరము వరకు మనసున చూచినాను. సుగమము, ధూళిరహితముగ సాగుచున్న నీ శిరమును నేను చూచినాను.

18. అశ్వమా! వర్షమును జయించు కోరికచే ఈ సూర్య మండలమున నీ ఉత్తమ దేవస్వరూపమును చూచినాను. మానవుడు నిన్ను మేతకు ండిచినపుడు - అత్యంత భ్రమణశీలుడవు - నీవు గడ్డి మున్నగు ఓషధులను మేయుదువు.

19. అశ్వమా! రథములు, మానవులు, గోవులు, కన్యల సంపదలెల్ల నీ పేదనే ఆధారపడియున్నా. మానవ సమాజము నీ మైత్రిని కోరును. దేవతలు సహితము నీ ంరకృత్యములను ప్రశంసించుదురు.

20. ఇంద్రుడు స్వర్ణ కిరణములవాడు. అశ్వమును తొలుత అధిరోహించినవాడు. అతడు సహితము మహిమయందు ఈ అశ్వమును ంంచజాలడు. “ అస్యపదామనోజవా ” దీని కాళ్లకు మనోవేగము ఉన్నది. దేవతలు అశ్వపు హంని ఆరగించుటకు ఆత్రపడుచుందురు.

21. అశ్వము రౌతుగలది. సంకుచిత మధ్యభాగం. తీక్ష్ణ ంరభావము కలది. దివ్య గమనశీల. యుద్ధము సంభంచినపుడు అశ్వము హంసలవలె వరుసగా సాగును.

22. అశ్వమా! నీ దేహము సహజముగనే గమన శీలము. నీ మనసు వాయుగతి గలది. నీ జ్యోతులు అనేక స్థానములందు ఉన్నా. అం అరణ్యములందు ంకసించును - సంచరించును.

23. అశ్వము వేగవంతము, దేవగాం, అది ధ్యానించుచు వధ్య స్థలమునకు చేరును. దాని ముందు ఒక మేకను - వెనుక మేకను తీసికొనివచ్చెదరు. మేక వెనుక స్తుతి కర్త ఋత్విక్కు నడుచును.

24. అశ్వము తన మాతా పితరులకు పరమ స్థానమగు స్వర్గమును చేరినది. ఎంతో రుచిగల హం స్వరూప అశ్వము నేడు దేవతలను చేరుకున్నది. ఇక ఈ అశ్వము హంధాత యజమానికి ధనము కోరును.

25. జాతవేద అగ్నీ! యజమాని యజ్ఞ గృహమున సంధుడవై నీవు దేవతలను యజింతువు. నీవు పాత్రులకు మాన్యత కలిగించువాడవు. కం. ంశాల హృదయుడవు. దేవతలను యజ్ఞమునకు తెమ్ము.

26. అగ్నీ! నీవు జలములకు పాత్రుడవు. శుభజిహ్వా గల వాడవు. యజ్ఞపు దేవమార్గ హంస్సులను నేతితో తడుపుము. స్వకర్మముల యజ్ఞమును సమృద్ధము చేయుము. ఈ యజ్ఞమునకు దేవప్రాప్తి కలిగించుము.

27. ఈ దేవతలందు ఈ ఋత్విజులచే ప్రశంసనీయుడు. యజ్ఞము లందు యజనీయ అగ్ని

మహిమను మేము ప్రస్తుతించుచున్నాము. దేవతలు సుకర్ములు. పంతులు. యజ్ఞ ధర్మలు. వారు సోమము, హం రెండింటిని సేంచుతురు.

28. అగ్ని! నీవు స్తుత్యుడవు. వందనీయుడవు. దేవతల మహాన్ ఆహ్వాతవు. యజనము చేయబడుచున్న నీవు వసు సహితుడవై ఈ యజ్ఞమునకు ంచ్చేయుము. అత్యంత పూజనీయుడవు అగుము. దేవతలను యజింపుము.

29. వేది ంద పరచబడునని దర్శులు. వానిని స్తుతి వాక్యానుసారము - తొలి సంధ్యలో - కోయబడును. కుశలు పంత్రాతి పంత్రములు. సుఖకరములు. వానిని దేవతలు మరియు అదితి కొరకు పరచబడును.

30. ద్వారములు సావకాశములు. పొడవు వెడల్పు గలం. అం భర్తల కొరకు స్త్రీలు తొడలు చాచినరీతి పూర్తిగా తెరచుకొనవలెను. మహిమ గలంయు, స్వరగమనలగు ద్వారదేవేరులు నేడు దేవతలకు సుప్రవేశలు కావలెను.

31. ఉషా రాత్రులు సాధు స్వరూపలు. యజనీయులు నికట వర్తినలు. దివ్య స్త్రీలు. ఆభరణవతులు, సురూపలు, శుభ్రకపిశలు. వారు రూపములు దాల్చి యజ్ఞవేది ంద ఆసీనులు కావలెను.

32. అగ్ని వాయువులు దైహోతలు. ప్రథమ భావులు, శుభవాక్కులు. యజ్ఞనిర్వాహకులు. యజ్ఞములందు కర్మలు నడిపించువారు. శృతిచే ఉభయ సంధ్యలందు ఆహవనీయులు. ఆదేశించువారు. వారు యజ్ఞమునకు రావలెను.

33. భారతి త్వరత్వరగా మా యజ్ఞమునకు రావలెను. మానవుని చైతన్యవంతుని చేయు సరస్వతియు, ఇడయు యజ్ఞమునకు రావలెను. సరస్వతి మున్నగు సుకర్మలగు మువ్వరు దేవేరులు దర్భాసనములై ఆసీనులు కావలెను.

34. హోతా! నీవు యజనకారిం. ంద్వాంసుడవు, నాచే అర్ధించబడుచున్నావు. ఉత్పాదికలగు ద్యావాపృథ్వులను, సమస్త లోకములను ఆకారము, అవయవములు కలవానిగా సృష్టించిన

వాడున్నాడే వానిని ఈ యజ్ఞమున సేంచుము.

35. హోతా! నీవు స్వయముగా, కాలప్రకారము, దేవతలకు రుచికర హంస్సులను ఘృత యుక్తము చేసి సమర్పించుము. వనస్పతి యూపమా! వధించువాడా! అగ్నిదేవా! ఈ పశుహంని మధు, ఘృతయుక్తము చేసి స్వాదిష్టము చేయండి.

36. అప్పుడే పుట్టిన అగ్ని యజ్ఞ నిర్మాణము చేయును. అగ్ని దేవతలకు పురోగాయయగును. “ అగ్నిర్దేవానామభవత్పురోగాః ” అగ్ని దైహోత. అతని అనుశాసనమున అతని ఆహ్వానమున అతని వాణి యందు స్వాహా అనబడిన హంని దేవతలు సేంచవలెను.

37. అజ్ఞాని మానవునకు జ్ఞానము కలిగించిన - రూపము లేని వానికి రూపము కలిగించిన అగ్నిదేవా! నీ వద్దనే నివసించు ఋత్విజ, యజమానుల సహితుడవై వ్యక్తమగుము.

38. కవచధారి ంరుడు యుద్ధమధ్యమున దూకినపుడు మబ్బులు క్రమ, ఉరుములు

ఉరి - పిడుగులు పడినంత భయంకరుడు అగును. ంరుడా! అనాంధ్ర దేహమున నీవు శత్రువును జయింపుము. కవచపు మహిమ నిన్ను ఎల్లప్పుడూ రక్షించును గాత.

39. ధనస్సుచే గోవులను జయింతుము మార్గములను జయింతుము. సంగ్రామములను జయింతుము. ధనస్సు శత్రువును హతమార్చును. ధనస్సు సకల దిశలను జయించును.

40. ఆకర్ణాంతము సంధించిన బాణము చెంలో ఏదో చెప్పుచున్నట్లుండును. మాటిమాటికి ఆలింగనము చేసికొను ంత్రుని వలె మాటిమాటికి ధనస్సున సంధించబడును. ధనస్సుకు కట్టిన 'జ్యో'ంజయము కలిగించి ప్రేయురాలివలె గుసగుసలాడును.

41. సమాన మనస్కు యువతులు వలె ధనస్సు రెండు కొనలు ఒకదాని అభిప్రాయము మరొకదానికి తెలిసినట్లుండును. తల్లి బిడ్డను చంకకు ఎత్తుకున్నట్లు ధనస్సు తన నడుమ బాణమును దాల్చును. ఆ ధనుర్బాణములు అంత్ర శత్రువులను ఓడించవలెను.

42. ఈ ధనువు బహుశర రక్షకము. శరములు ధనవునకు పుత్రవంతములు. యుద్ధమున ప్రయుక్తమైన బాణము 'తిశ్చ' మను ధ్వని చేయును. యోధుని వెన్నున నిలిచిన తూణీరము సకల సేవలను జయించును.

43. రథసారథి రథమున కూర్చుండును. గుర్రములను తాను అనుకున్న చోటికి పురోగంప చేయును. కల్లములు వెనుక ఉండి గుర్రములను ముందునకు ఉరికించును. గుర్రములను అదుపుచేయును. మానవులారా! ఆ కల్లములను స్తుతించండి.

44. గుర్రము నెక్కిన రౌతుకేకలు పెట్టును. అశ్వములు రథములకు తగులును. గుర్రము వెనుకకు చూడు. శత్రువును తనకాళ్లక్రింద నలిపివేయును.

45. ఈ రథమునకు 'హంధానము' అని పేరు. దీని ఏద యోధులున్నారు. 'ఆయుధములు' ఉన్న. అట్టి సుఖదరథమునే మేము సదా అధిష్టించుముగాత.

46. రథసారథి ఆసనపటువు, రక్షణ కుశలుడు, ఆయుష్మతుడు, కష్టములందు సహాయకుడు. శక్తిశాలి, గంభీరుడు, సేనావంతుడు, శరధని, స్వయంంరుడు, ఉదారుడు, శత్రు సమూహములను చండాడ గలవాడు కావలెను.

47. బ్రాహ్మణాసః, పితరః, సోమ్యాసః శివములగుద్యావాపుథ్యులు మాకు శుభప్రదములు కావలెను. పూష మమ్ముంనాశము నుండి రక్షించవలెను. సత్యవర్ధక

దేవతలారా! మమ్ము యుద్ధములందురక్షించండి. పాపి, నిందకుడగు శత్రువు
మాకన్న సమర్థుడు కారాదు.

48. బాణపు మొదలు ఈ కలు కలది. దీనివాడి మొన పగవానిని వెదుకును. ధనస్సునరమున
దూర ప్రయోగించబడి శత్రువు ంద దూకును. యుద్ధము నందు జనులు
ఇటునటు ఉరుకునపుడు బాణము మాకు సుఖము కలిగించునుగాత.

49. ఋజుగమన బాణమా! మమ్ముండువుము. మా దేహములు రాతివంటిం
కావలెను. సోమము మాకు జీవనము ప్రసాదించవలెను. అదితి దేం మాకు సుఖములు
ప్రసాదించవలెను.

50. అశ్వప్రేరక చోదకమా! నీవు అశ్వపు మాంసల స్థానములను బాదెదవు. దానికటి
భాగమును కొట్టెదవు. ప్రకృష్ట చిత్త అశ్వములను యుద్ధములకంపుము.

51. పాము పడగ వలె చేతిని క్రమ్ముకొనునదియు, ధనస్సునరపు
బాధను సహించునదియు, శూరుల సమస్త రక్షణ ఉపాయముల
నెరిగినదియునగు “హస్తత్రాణము” యోధులను సర్వత్ర రక్షించునుగాత.

(హస్తత్రాణము- చేతిని రక్షించుతొడుగు)

52. రథమా! నీవు మాంతుడవు. రక్షకుడవు. ంరుడవు. దృఢ ఆవయవముల దానవు. నీవు
చర్మాదుల చేబంధించబడినావు. నిన్ను ఎక్కునట్టింరుడు ంజయి, శత్రుధన ంజయి
అగునుగాత.

53. ఇంద్రుని రథము వజ్రాంశము. ద్యావాప్రభువుల నుండి వెలువడిన ఓజస్సు.
వనస్పతుల జలము. జలముల సారము. చర్మ సంబద్ధము. అధ్వర్యులారా! అట్టి ఇంద్రుని
రథమును యజించండి.

54. రథము ఇంద్రుని వజ్రాంశము. మరుత్తుల ముఖస్వరూపము. వరుణుని నాభి. అట్టి రథ
దేవతా! ఈ హం ఆహుతిని స్వీకరింపుము. శత్రువు యొక్క హంర్యోగ్యధనమును
గుంజుకొనిరమ్ము.

55. రణభేరీ! నీ ధ్వనిని ద్యావాప్రభువులందునింపి వేయుము. లోకములందు ఎక్కడ వున్న
వారయినను నీ ధ్వనిని ంనవలెను. నీవు ఇంద్రుడు, అన్యదేవతల
సహితముగ సంప్రీతవగుము.

శత్రువు ఎంత దూరమున ఉన్నను వారి కదలికను నిలిపివేయుము.

56. దుందుభీ! ఆక్రందయ! మాకు ఓహో బలములను కలిగించుము.

శత్రువును అదరగొట్టునట్లు ధ్వనించుము. దుఃఖదాయి శత్రువులను పీడించుము. నీవు ఇంద్రుని
పిడికిలి. బలిష్ఠమగుము. “ఇంద్రస్య ముష్టిరసిండుయస్య”

57.ఇంద్రా! ఈ శత్రు సేనలనుచిందరవందరసేయుము.ముందడుగు వేయుసేనలను వెనుకకుగెంటుము. ంజయదుంధుభి మ్రోగుచున్నది!మా అశ్వీకులు సర్వే సర్వత్రసంచరించు చున్నారు!!ఇంద్రా! మా రథికులేజయించవలెను.“ అస్మాకయన్త్య రథినోజయన్తు ”

58.నల్లమెడ మేకఅగ్ని పశువు. గొర్రె సరస్వతీసంబంధి. పసుపు పచ్చపశువు బృహస్పతిది.నల్లనిది పూష దేవతది.నల్లని పొట్టదిబృహస్పతిది.ంచిత్ర వర్ణ ంశ్వేదేవతలది.ఎర్రనిది ఇంద్రునిది.మట్టి రంగుదిమరుత్తులది.దృఢాంగము ఇంద్రాగ్నులది.క్రింద నలుపుదిసంతా దేవతది.నల్లనిది, ఒక కాలునలుపుది వరుణదేవతాకము.

59.ముఖమున ఎరుపుతిలకము ఎద్దుఅగ్నిది. కింద తెలుపున్నరెండు సంతం. రెండు శ్వేతనాభిపశువులు పూష దేవతం.కొమ్మలు లేనిరెండు పసుపు రంగుం ంశ్వేదేవతలం.మట్టిరంగుం మరుత్తులం.నల్లమేక అగ్ని దేవతది.ఆడమేక సరస్వతి సంబంధి.వేగవంత పశువువరుణ దేవతాకము.

60.అగ్ని గాయత్రి ఛందమున,తివృత్సోమమున,రథంతర సామమునస్తుతించవలసినవాడు.అతని కొరకు ఎనియిది కపాలములందుపురోడాశము వండవలెను.

ఇంద్రుడుత్రిష్టుప్ ఛందమునపంచదశస్తోమమునబర్హి తసామమునస్తుతించవలసినవాడు.అతని కొరకు పదకొండు కపాలములందు- పురోడాశము వండవలెను.

ంశ్వేదేవతలు జగతీఛందము, సప్తదశ స్తోమము వైరూపసామమున స్తుతించవలసినవారు. వారి కొరకు పన్నెండుకపాలములందుపురోడాశము వండవలెను.

యత్రావరుణులు అనుష్టుప్ఛందము, ఏక ంశతోమము,వైరాజసామమునస్తుతించవలసినవాడు,అతని కొరకు పాలలో ‘చరు’వండవలెను.

బృహస్పతిపంక్తి చ్చందము,త్రిణవ స్తోమము,శక్వర సామమున స్తుతించవలసినవాడు.అతని కొరకు ‘చరు’ వండవలెను.

సంతఉష్ణిక్ ఛందము,త్రయత్రింశతోమమురేవత్సామమునస్తుతించవలసినవాడు. అతని కొరకు పన్నెండుకపాలములందుపురోడాశము వుండవలెను.

ప్రజాపతికి,అదితికి, ంష్టుపత్నికిచరు పాకము చేయవలెను.

వైశ్వానరాగ్నికిపన్నెండు కలశములందును,అనుమతి దేవతకుఎనిది కలశము
లందునుపురోడాశము వండవలెను.

(కపాలముకలశమగును.)

దాశరథిరంగాచార్య ంరచిత

శ్రీమదాంధ్రవచన శుక్లయజుర్వేదసంహితయందలి

శిష్టాశ్వమేధముంతముల ఇరువదితొమ్మిదవ
అధ్యాయముసమాప్తము.

సోమాఅధిబ్రతునోఅదితిః శర్మయచ్ఛతు

జ్ఞానానందమయందేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం|

ఆధారంసర్వ ంద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే||

ముప్పదవఅధ్యాయము

1.దేవ సంతః ప్రసువయజ్ఞం ప్రసువయజ్ఞపతిం భగాయ|

దివ్యోగస్తర్వఃకేతపూః కేతం నః పునాతువాచస్పతి ర్వాచంనఃస్వదతు ||

సంతాదేవా!యజ్ఞమునకుప్రేరణ కలిగించుము.యజమాని సంపదకుప్రేరణ
కలిగించుము.వానిని ధరించువాడును,దివ్యమగు ంజ్ఞానమునుపునీతము
చేయునట్టివాడుమా ంజ్ఞానమునుపావనము చేయునుగాత. వాచస్పతి మాస్తుతులను
ఆస్వాదించవలెను.

2. సంతాదేవతవరణీయ తేజముమా కర్మలను బుద్ధులనుప్రోత్సహించునుగాత. ఆ
తేజమేమాలో ప్రవేశించునుగాత.

3. సంతాదేవా! మాలోని సమస్తదుర్గుణములనుతొలగింపుము. శుభగుణములను
మాలోప్రవేశపెట్టుము.

4. ంచిత్రధనదాత సంతఃనరుల వాస్తవ రూపమునుదర్శించువాడు సంత.సంతను
ఆహ్వానించుచున్నాము.“ హవామహే”

5. (ఇంపురుష మేధ మంత్రములు.ఈ యాగమున పదకొండుయూపములు ఉండును.మొదటి యూపమునకునలుబది ఎనిమిదినరులను, యిగిలినపదింటికి ఒక్కొక్కదానికిపదకొండుగురి చొప్పునకట్టబడుదురు.)

బ్రహ్మకొరకు ప్రియ బ్రాహ్మణుని,క్షత్రియుల కొరకుక్షత్రియుని, మరుత్తులకొరకు వైశ్యుని, తపస్సు కొరకుశూద్రుని, అంధకారమునకుతస్కరులను, నరకమునకునష్టాగ్నులను, పాపమునకునపుంసకులను, అయోగ్యులకుఅయోగ్యులను, కామమునకువ్యభిచారులను,అతికృష్టులకు మాగధులనుకట్టుచున్నాను.

6. సృత్యమునకుసూతుని, గీతమునకుశైలాషుని ధర్మమునకుసభాచరుని, నరిష్ఠకుభీమలుని,నర్మమునకు రేభముమ,హసునకు కరణంశిష్టుని, ఆనందమునకుస్త్రీ సుఖుని, ప్రమదమునకుమారీపుత్రుని, మేధకురథకారుని, ధైర్యమునకుసూత్రధారి యూపమునకుకట్టుచున్నాను.

7. తపమునకుకులాలుని, మాయకుకుమ్మరిని, రూపమునకుమణికారుని, శుభమునకుగింజలు ంత్తువానిని,శరవ్యమునకు బాణకారుని,హేతికి ధనస్సులుచేయువానిని, కర్మకొరకు

జయానిర్మాతను,దిష్ట కొరకు రజ్జుకారుని,మృత్యువునకువ్యాధిని, యమునకుకుక్కలచే వేటాడువారిని యూపమునకుకట్టుచున్నాము.

8. నదులకుపుల్కసపుత్రుని, ఎలుగుబంట్లకునిషాదుని, పురుష వ్యాఘ్రమునకుఉన్మత్తుని, గంధర్వ,అప్పరలకు వ్రాత్యుని,ప్రియంగులకు ఉన్మత్తుని,సర్పములకు పంగుని, ఆయులకుకితవుని, ఈర్యతకుఅకితవుని, పిశాచములకుందల కారిని, యాతుధానులకుకంటకీకారుని కట్టుచున్నాను- యూపమునకు.

9. సంధ్యకుజారుని, గోహకు ఉపపతిని,ఆర్తికి పరివృత్తిని, నిద్రుతికిఇతుని, అపరాధ్యకు అంవాహితుని,నిష్క్యతికి రూపకరిని, సంజ్ఞానమునకుస్మరకారిని, ప్రకామోద్యకుఉపసదుని అగ్నిష్ట యూపమునబంధించుచున్నాను.

రెండవయూపమున వర్ణమునకుఅనురుధుని, బలమునకుఉపదను.

10.ఉత్సాదులకు కుబ్జను,సముద్రకు వామనుని,ద్వారములకు ప్రాముని,స్వప్నమునకు అంధుని,అధర్మమునకు బధిరుని,పంత్రమునకు వైద్యుని,ప్రజ్ఞానమునకుజ్యోతిష్యుని, అశిక్షకుశకునములు అడుగువానిని,ఉపశిక్షకు అభిప్రశ్నకర్తనుబంధించుచున్నాను.

మూడవయూపమున మర్యాదకుప్రశ్నవక్తను.

11.అర్ములకు హస్తిపాలుని,జనమునకు అశ్వపాలుని,పుష్టికి గోపాలుని, ంర్యమునకుఅంపాలుని, తేజమునకుఅజపాలునిని ఇరకు కీనాశుని,కీలాలమునకు

సురాకారుని,భద్రమునకుగృహపాలుని,

శ్రేయస్సునకుమహాజనుని,అధ్యక్ష్యమునకుఅనుక్షత్తారుని బంధించుచున్నాను.

12.నాలుగవ యూపమునమాయకు కట్టెలుకొట్టువానిని, ప్రభకుఅగ్ని వర్ధకుని, సూర్య లోకమునుకుఅభిషేక్తను, శ్రేష్ఠస్వర్గమునకు పరివేషణకర్తను, దేవలోకమునకుపేశితను, మనుష్యలోకము కొరకు ప్రకరితను,సర్వ లోకములకు ఉపసేక్తను,అమరుతి వధకుఉపమన్వితను, మేధకురజకుని, ప్రకామమునకురంగులవానిని ఋతమునకుస్తేన హృదయునికట్టుచున్నాను.

13.అయిదవ యూపమునవైరహత్యకుపిశునుని ంక్తకు క్షత్తను,ఔషద్రప్త్యకు అనుక్షత్తమ,బలమునకు అనుచరుని,భూికి పరిష్కందుని,ప్రియమునకు ప్రియవాదిని,అరిష్టమునకు అశ్వవాదిని,స్వర్గమునకు భామదుధను,శ్రేష్ఠ నాకమునకు పరివేష్ఠుని,మన్యుకు లోహతాపకుని,క్రోధమునకు నిసరుని,యోగమునకు యోగినికట్టుచున్నాను.

14.ఆరవ యూపమునకుశోకమునకు అభిసర్తను,క్షేమమునకు ంమోక్తను,ఉత్కూల నికూలములకుశీతవానుని, ంపుషకు మానకారిని,శీలమునకు కజ్జలకారిని,నిర్మతికి కోశకారిని, యమునకువంధ్యను, యమునికొరకు కవలల వానిని,అధర్వులకు అవతోకమును,సంవత్సరమునకుపర్యాయణిని బంధించుచున్నాను.

15.ఏడవ యూపమునకుపరివత్సరమునకుఅంజాతుని, ఇదావత్సరమునకుకులటను, ఇది వత్సరమునకుప్రదర రోగినిని, వత్సరమునకువదులు వంటిదానిని, సంవత్సరమునకుశ్వేత కొశను, ఋభువులకుచర్మకారుని, సంధ్యలకుచెప్పులు కుట్టువానిని,సరులకు ధీవరుని,

ఉపస్థావరులకుదాశుని, వైశంతులకుబైందుని, నంగలమునకుమత్స్యకారుని కట్టుచున్నాము.

16.ఎనిమిదవ యూపమునపారమునకు మార్గరిని,అవారమునకు కైవర్తుని,ంషములకు మైనాలుని,స్వనములకు పర్ణకుని,గృహములకుకిరాతుని, సానువులకుజంభకుని, పర్వతములకుకింపురుషుని, బీభత్సమునకుపుల్కసుని వర్ణమునకుస్వర్ణకారుని, త్రాసునకు వర్తకుని,తీర్థములకు అంధునికట్టుచున్నాను.

17.తొమ్మిదవ యూపమునపశ్చాదోషమునకు గ్లాబిని,సర్వ భూతములకుసిద్ధులుని, భూతికిజాగరణిని, అభూతికొరకు శయనమును,ఆర్తికి జనవాదిని,వ్యర్థికి ఉపగల్పిని,సశరమునకు ప్రచ్ఛిదుని,అక్షరాజమునకు కితవుని,కృతమునకు ఆదినవదర్శుని,త్రేతకు కల్పకుని,ద్వాపరమునకు అధికల్పినిబంధించుచున్నాను.

18.పదవ యూపమునఆస్కంధమునకు సభాస్థాణునిమృత్యువునకుగోవ్యచ్చుని, అంతకునికిగోఘాతిని, క్షుధకు గోమాంసయాచకుని,దుష్కృతమునకుచరకాచార్యుని, పాపమునకుపైలగుని, ప్రతిశ్రుత్కమునకుఅర్తనుని, ఘోషమునకుభషుని,

అనంతమునకుమూగవానిని, శబ్దమునకుకోలాహలకారిని, అంతమునకు
బహువాదినిబంధించుచున్నాను.

19. పదకొండవ యూపమునమహాసమునకుఁజూపాదిని, క్రోశమునకువేణువాదిని,
అవరత్పరముకొరకు శంఖవాదిని, వనమునకువనపాలకుని, అరణ్యశేషమునకు
దానపాలకుని.

20. నర్మమునకు వ్యభిచారిని, హంసకు చాకరిని, యాదసమునకుశావలిని -
గ్రామణ్యంగ్రామనేతారం, గణకంజ్యోతిర్విదం, అభిక్రోశకంనిందకం - బంధించుచున్నాము.

21. అగ్నికి లావువానిని, పృథ్వికికుంటివానిని, వాయువునకుచండాలుని,
అంతరిక్షమునకువెదురుగడఁద ఆటలాడువానిని, దినమునకుబట్టతలవానిని, సూర్యునకు
హరితనేత్రుని, నక్షత్రములకుకిరీరీరుని, చంద్రునకుకిలాసుని, పగటికి శుక్లవర్ణపింగాక్షుని,
రాత్రికి కృష్ణ వర్ణపింగాక్షుని ఏర్పరచవలెను.

22. **అద్వైతానష్టాం రూపానలభతే**, ఈ ఎనిమిది మంది రూపులను సాధించవలెను.

అబ్రాహ్మణులు, అశూద్రులగు, 1. అతి పొడవరి 2. అతి పొట్టి 3. అతి లావు 4. అతి సన్నని

5. అతి తెల్లని 6. అతి నల్లని 7. వెంట్రుకలు లేనివాడు 8. అతి వెంట్రుకలవాడు. ఁరు
ప్రజాపతి దేవతా సంబంధులు.

అబ్రాహ్మణులు, అశూద్రులయిన మాగధి పుశ్చలుడు, జూదరి, నపుంసకుడు, ఈ నలుగురు
ప్రజాపతి సంబంధులు.

(మంత్రములందలి వానిని అటు నిటు మార్చి యూపములకు సరిపోవునట్లు చేసినాము.
ఇందు 158 మానవ భేదములను చూపుట జరిగినది. ఁనిలో కొన్నింటికి నేటి అర్థములు
తెలియకున్న. ఇందు జనవాదులు, జాగరణులు మున్నగువారున్నారు.
వాద్యకారులున్నారు. ఇం వృత్తులగునా? గుణములగునా? పరిశోధించవలసి ఉన్నది.
ఇందు శ్రమంభజన స్పష్టముగా అగుపించుచున్నది. ఇంతటి శ్రమంభజన గలది ఎంతటి
ంశిష్ట సమాజము కావలెను!)

దాశరథి లక్ష్మణాచార్య బుచ్చమాంబల పౌత్రుండును, ంద్వాన్
దాశరథి వేంకటాచార్య వేంకటాంబల పుత్రుండును, ఆంధ్రప్రదేశ్
ఆస్థానకం దాశరథి కృష్ణమాచార్యుల అనుజుండును, కమలానామ్మ
ధర్మ పత్నీ సమేతుండును, “చిల్లర దేవుళ్ళు” “మాయజాలతారు”
“మోదుగుపూలు” “జనపదం” “రానున్నది ఏది నిజం”
“శరత్సం” “మానవత” “పావని” మున్నగు ంశిష్ట నవలా

రచయితయునగు దాశరథి రంగాచార్య ంరచిత శ్రీమదాంధ్ర వచన
శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి నరమేధిక పశుప్రకథితమను
ముప్పదవ అధ్యాయము

సమాప్తము.

సర్వే భవంతు సుఖినః

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

ఆధారం సర్వ ంద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

ముప్పది ఒకటవ అధ్యాయము

1. సహస్రశీర్షా పురుషః సహస్రాక్షః సహస్రపాత్ ।

సభూయం సర్వతః స్పృత్యాత్యతిష్ఠద్దశాంగులమ్ ॥

అతడు మహా పురుషుడు. వేల తలలున్నవాడు. వేల కన్నులున్నవాడు. వేల
పాదములున్నవాడు. అతడు భూయ యందంతటను వ్యాపించినాడు. ఇతడు ఇంకను పది
అంగుళులంత ఎక్కువైనాడు.

2. ఇది సాంతము ఆ మహాపురుషుడే. జరిగినది, జరుగుచున్నది అంతయు అతడే,
అమృతమునకు అన్నింటికి అతడే ప్రభువు. అతడు అన్నమున వర్ధిల్లుచున్నాడు.

3. ఇది ఆతని మహిమ. ఆ పురుషుడు మరింత మహిమ గలవాడయినాడు. ఈ సమస్త

ంశములు అతని చతుర్థాంశము అగును. ఇతని మూడు భాగములు అమృత స్వరూపము.
ఆ

స్వరూపము దిం యందు ఉన్నది.

4. ఆ మహాపురుషుని ముప్పాతిక అంశముపైన నిలిచినది. చతుర్థాంశ మాత్రముననే అతడు
ఈ బ్రహ్మాండమున బీజరూపుడైనాడు. ఆ పాతిక అంశముననే ఆతడు సర్వత్ర
పరివ్యాప్తుడయినాడు.

5. ఆ మహాపురుషుని నుండి 'ంరాట్' ఉత్పన్నమైనది. అందునుంచి పురుషుడు
కలిగినాడు. తదుపరి అతడు భూయని, లోకములను కల్పించినాడు.

6. అతడే సర్వ హోమ యజ్ఞ పురుషుడు. అతని వలననే ఖాద్య, పేయములు నిండినం. అతడు గ్రామములందును, అరణ్యములందును ఉండు వాయు ప్రధాన పశువులను కల్పించినాడు.

7. అతడు సర్వహూత మహా పురుషుడు, అతని నుండియే ఋక్కులు, సామములు ఉత్పన్నములైనం. ఛందస్సులు, యజుస్సులు ఆ మహా పురుషుని నుండియే ఆర్భంచినం.

8. అతని నుండియే అశ్వములు పుట్టినం. వానితోనే రెండు వైపులా దంతములు గల పశువులు జన్మించినం. అతని నుండియే గోవులు వచ్చినం. మేకలు పుట్టినం.

9. ఆ మహాపురుషుడు ‘జాతమగ్రతః’ అందరి కన్న ముందు అవతరించినాడు. యజ్ఞార్థము అతడు దర్బలచే ప్రోక్షించబడినాడు. ‘తేన దేవా అజయంత సాధ్యా ఋషయశ్చయే’ అతడే దేవతలను, సాధ్యులను ఋషులను సృష్టించినాడు.

10. ఋషులు ఒక మహా పురుషుని కల్పన చేసినారు. వారు అతనిని ఎన్ని తీరుల కల్పన చేసినారు? ముఖం కిమస్యాసీత్? అతని ముఖము ఎట్టిదై యుండెను? కిం బాహూ? బాహువులు

ఏవై యుండెను? కిమూరూ పాదా ఉచ్యతే. ఏం ఊరువులు? - పాదములు అనుబడినం?

11. బ్రాహ్మణో ంస్య ముఖమాసీత్ - బ్రాహ్మణులు అతని ముఖమైనారు. బాహూ రాజన్యః కృతః బాహువులు క్షత్రియులైనారు. ఊరూతదస్య యద్వైశ్యః అతని ఊరువులు వైశ్యులైనారు. పద్భ్యాం శూద్రో అజాయత పాదముల నుండి శూద్రులు పుట్టినారు.

12. అతని మనసు నుండి చంద్రుడు వెడలినాడు. కన్నుల నుండి సూర్యుడు పుట్టినాడు. కర్ణము నుండి వాయువు, ప్రాణము కలిగినారు. ముఖాదగ్ని రజాయత ముఖము నుండి అగ్ని ఉద్భవించినాడు.

13. ఆ మహా పురుషుని నాభి నుండి అంతరిక్షము, శిరము నుండి ద్యులోకము, పాదముల నుండి భూం, శ్రోత్రముల నుండి దిశలు, అట్లే సమస్త లోకములు కల్పితములైనం.

14. పురుషరూపహంచే దేవతలు, యజ్ఞం చేసినప్పుడు వసంతము ఈ యజ్ఞపు ఘృతము - గ్రీష్మము, సంధ - శరత్తు హం అయినం.

15. దేవతలు యజ్ఞమును ంస్తరింపచేసినప్పుడు ప్రజాపతి పురుషునే ఆలంభ్య పశువుగా బంధించినపుడు - అపుడు “సప్తాస్యాసన్వరిధయః” ఏడు పరిధులైనం, ఇరువది యొక్క సంధులైనం.

16. దేవతలు యజ్ఞముననే యజ్ఞ పురుషుని యజించినారు. అవే ప్రథమ ధర్మములు అయిన. మహిమాన్వితులగు ఋషులు - పూర్వము సాధులు, దేవతలు వసించిన స్వర్గమును - యజనము చేసి చేరుకున్నారు.

17. జలముల సంభృతము, పృథ్వి రసము నుండియు ప్రప్రథమముగా హిరణ్యగర్భుడు ఆర్భంచినాడు. త్వష్ట అతని రూపమును నిర్ధారించినాడు. అతడే తొలిసారిగా మర్త్యుల లోని దేవత్వమును గుర్తించినాడు.

18. అంధకారమును అధిగించి ఆ మహాపురుషుని రూపమును తెలిసికున్నాను. అతనిని తెలిసిన వాడే మృత్యువును జయించగలడు. **నాన్యః పన్థా ంద్యతే ంయనాయ .** అది తప్ప అనుసరించుటకు - అన్య మార్గము లేదు.

19. ప్రజాపతి గర్భమునందు సంచరించును. **అజాయ మానో బహుధా ంజాయతే** - పుట్టుక లేనివాడు అనేక ంధములుగా జన్మించుచున్నాడు. అతని మూలమును ంద్వాంసులు మాత్రమే దర్శించగలుగుచున్నారు. అతని యందే సమస్త భువనములు నిలిచి ఉన్న.

20. ఎవడు దేవతల కొరకు తపించునో, ఎవడు దేవతలకు పురోహితుడు అగునో, ఎవడు దేవతల నుంచి పూర్వమే ఆర్భంచినాడో, అట్టి బ్రహ్మయొక్క తేజస్సునకు నిత్యము నమస్కరించుచున్నాను.

21. పూర్వకాలమందు దేవతలు బ్రహ్మతేజమును సృష్టించినారు. అప్పుడు వారు ఆ తేజముతో ఇట్లన్నారు.

ఏ బ్రాహ్మణుడు ఈ తేజమును తెలిసి కొనునో, దేవతలు అట్టి బ్రాహ్మణుని అధీనమునందు ఉందురు.

22. హే పరమపురుషా! శ్రీయు, లక్ష్మీయు నీ పత్నులగుదురు. అహోరాత్రములు నీ పార్శ్వములగును. నక్షత్రములు నీ రూపమగును. అశ్వినులు నీ ంశాల ముఖమండలము అగుదురు.

స్వామీ! నన్ను నీవానిగా భాంచుము. నన్ను ంముక్తుని చేయుము.

దాశరథి రంగాచార్య ంరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

నరమేధాధ్యాయమును ముప్పది ఒకటవ అధ్యాయము సమాప్తము.

“నమో రుచాయ బ్రాహ్మయే”

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

ఆధారం సర్వ ంద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

ముప్పది రెండవ అధ్యాయము

(పురుషమంత్రాః ఉక్తాః అథసర్వమేధమంత్రాః ఉచ్యంతే । పురుష మంత్రములు - గత

అధ్యాయమున చెప్పబడినం. ఈ అధ్యాయమున - సర్వమేధ మంత్రములు చెప్పబడుచున్నం.)

1. తదేవాగ్నిస్తదాదిత్యస్తద్వాయుస్తదు చన్తమాః ।

తదేవ శుక్రం తద్భృహ్మతా ఆపః స ప్రజాపతిః ॥

అతడే అగ్ని. అతడే ఆదిత్యుడు. అతడే వాయువు. అతడే చంద్రుడు. అతడే ిర్యము. అతడే శబ్దము. అతడే జలము. అతడే ప్రజాపతి అగుచున్నాడు.

2. ంద్యోత మానుడుగల ఆ మహా పురుషుని నుండియే సమస్త కాల, అవయవ, నిమేష, వర్షాదులు ఉత్పన్నములు అయినం. నేటివరకు ఆ పరమ పరుషుని అగ్రమును గాని, మధ్యమునుగాని, తిర్యక్కును గాని కనిపెట్టినవాడు లేడు.

3. అతని పేరు మహాద్యశుడు. అతనికి ఉపమానము లేదు. హిరణ్యగర్భాది మంత్రములు మమ్ము బాధించకుండ వలెను. అతనిని ంచి అవతరించినవాడు లేడు.

4. అతడు అన్ని దిశలందు వ్యాపించియున్నాడు. అతడే అందరి కన్న మున్ను జన్మించినాడు. అతడే గర్భమునందున్నాడు. అతడే పుట్టుచున్నాడు. అతడే ముఖాది సర్వ అవయవములందు ప్రతిష్ఠితుడై ఉన్నాడు.

5. అతని కన్న మున్ను సృష్టి లేదు. అతడే సర్వభువనభూతుడయినాడు. అతడు ప్రజాపతి యైనాడు. ప్రజను రక్షించినాడు. అతడే అగ్ని, వాయు, ఆదిత్యులను మూడు జ్యోతులను నిర్మించినాడు. అతడే అవయవమంత షోడశి అయినాడు.

6. ఎవడు ఉగ్రమగు ద్యులోకమును ధరించినాడో, ఎవడు భూలోకమును స్థిరపరచినాడో, ఎవడు స్వర్గమును నిలిపి ఉంచినాడో, ఎవడు పరమ పదమునకు ఆధార భూతుడైనాడో, అట్టి దేవతకు హంస్సులు సమర్పింతును.

7. క్రందనశీల ద్యావాపుథ్యులు ఎవనిని మనసున తలచి గడగడలాడునో, ఎవని యందు ఉదయించి సూర్యుడు ప్రకాశించునో, ఎవని గర్భమునందు సకల జలములు నిలిచి ఉన్నవో అట్టి దేవతకు మేము హంస్సులు అర్పించుచున్నాము.

8. ంద్వాంసుడగు వాడు ఆ మహాపురుషుని తన బుద్ధి యందు ఉన్నవానిగా దర్శించుచున్నాడు. ఈ సమస్త సృష్టి అతని గూటి యందే ఇంది యున్నది. అతని యందే ఈ సమస్త చరాచర ప్రపంచము ప్రవర్తిల్లుచున్నది. అతడే అందరి యందు జీవ భావమున దేహ భావమున నిలిచి ఉన్నాడు. అతడే ప్రజల యందు వ్యాపించి ఉన్నాడు.

9. ఏడి ఆ వేదవేత్త? ఏడి ఆ పండితుడు? అమృత స్వరూపుడు, వాని తత్త్వమును

చెప్పినవాడు? తేజోధామమగు బుద్ధియందున్నవానిని చూపినవాడు!

ఆ మహాపురుషుని ముప్పాతిక అంశము గుహ్యమై ఉన్నది. ఆ ముప్పాతిక అంశమును తెలిసినవాడు తండ్రికే తండ్రి అగుచున్నాడు. యస్తాని వేద సపితు: పితాసమ్

10. ఆతడు మాకు బంధువు. మమ్ము పుట్టించినవాడు. మమ్ము ఇంత చేసినవాడు. అతడు సమస్త తేజములను భువనములను తెలిసినవాడు. అతని వలననే దేవతలు అమృతమును

ఆస్వాదించుచున్నారు. స్వర్గమును ంహరించుచున్నారు.

11. ఆ పరమ పురుషుడు సర్వ భూతములకు అతీతుడు. సర్వ లోకములకు అతీతుడు. సర్వ దిశ - ందిశలకు అతీతుడు. అతడు తొలుత కలిగిన సత్యవాక్కు నందు ప్రతిష్ఠితుడైనాడు.

12. ఆ మహా పురుషుడు అతిశీఘ్రముగా ద్యావాపృథ్వులను లంఘించి, సమస్త లోకములను లంఘించి, సకల దిశలను లంఘించి, స్వర్గమును అతిక్రమించి, సత్య సూత్రమును ండదీసి, సత్యమును దర్శించినాడు. సత్యము అయినాడు. సత్యము నందు నిలిచినాడు - తదపశ్యత్తద భవత్త దాసీత్.

(సత్యము - ఋతము - వాని అన్నింటిని ంంచినది. భగవానుడు సత్యము - ఋతము నందే ఉన్నాడు)

13. ఆతడు యజ్ఞ గృహస్వాం. అద్భుతుడు. ఇంద్రునకు ఇష్టుడు. అందరిచే కోరబడువాడు. యోగ్యుడు. ఆ స్వాంని అన్నము, ధనము, మేధస్సు యాచించుచున్నాను. ఆ స్వాంకి స్వాహా.

14. అగ్నీ! మేధ పరమ పత్రము. దాని కొరకు దేవతలు పితరులు ఉపాసించుదురు. నేడు నీవు నాకు అట్టి మేధను ప్రసాదించుము. నన్ను మేధాంని చేయుము. అగ్నయే స్వాహా.

15. **మేధాం మే వరుణో దదాతు.** మాకు అగ్ని, ప్రజాపతి, ఇంద్రుడు, వాయువు, ధాత బుద్ధిని ప్రసాదించుదు గాత. వారందరకు స్వాహా.

16. **ఇదం మే బ్రహ్మచ క్షత్రం చోభే శ్రియ మశ్నుతామ్ ।**

మయి దేవా దధతు శ్రియ ముత్తమాం తస్మైతే స్వాహా॥

దేవతలు నా యందు ఉత్తమమగు సంపదను ప్రవేశపెట్టుదురు గాత. నా ఈ లక్ష్మిని
బ్రాహ్మణులు, క్షత్రియులు అనుభంతురు గాత.

ఆ దేవతలకు స్వాహా.

దాశరథి రంగాచార్య ంరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

సర్వమేధ మంత్రోక్తమగు ముప్పది రెండవ అధ్యాయము
సమాప్తము.

తదపశ్యత్తదభత్తదాసీత్

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

ఆధారం సర్వ ంద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

ముప్పది మూడవ అధ్యాయము

1. అస్యాజరాసో దమామరిత్రా అర్చధూమాసో అగ్నయః పావకాః ।

శ్వితీచయః శ్వాత్రాసో భురణ్యవో వనర్షదో వాయవో న సోమాః ॥

అగ్నులు అక్షయములు. యజ్ఞగృహరక్షకులు. ధూమపరిలక్ష్మితులు. శోధకులు, శ్వేతభస్మ
రాశులవారు. రాక్షసాదులనుండి రక్షించువారు. ఇంద్రనస్థితులు. వాయు, సోమసములు.

అగ్నులు యజమానికి ఇష్ట ప్రదులు అగుదురు గాత.

2. అగ్నులు రసహరణశీలురు. ధూమపరిలక్ష్మితులు. వారు వాయు ప్రేరితులు అయినారు.
వేరు వేరుగా స్వర్గమునకు చేరు ప్రయత్నమున ఉన్నారు.

3. అగ్ని! మా కొరకు నీవు ంత్రావరుణులను యజింపుము. దేవతలను యజింపుము. నీవు
బృహత్ ఋతమవు. నీవు నీ యొక్క యజ్ఞగృహమును సహితము యజింపుము.

4. అగ్ని! నీవు దేవతలను ఆహ్వానించుటలో అత్యంత నిపుణుడవు. కుశలుడగు రథివలె
అశ్వములను నీ రథమునకు పూన్చుము. హోతవగుము. తూర్పున ఆసీనుడవు అగుము.

5. ఉషా - రాత్రులు ంరుద్ధరూపములవారు శుభమనోరథలు. ఒకే బిడ్డకు పాలిచ్చువారు. రసహారి అగ్ని ఉషయందు అన్నవంతుడు. రాత్రియందు దీప్తివంతుడు అగును.

6. అగ్ని ఋత్విజాలచే హంచబడువాడు. అత్యంత యాజకుడు. యజ్ఞములందు స్తుత్యుడు. అందరి కన్న ముందు అగ్ని యజ్ఞగృహమున స్థాపించబడినాడు. భృగువు, అతని శిష్యులు కర్రలందును, జనులందును అగ్నిని కనుగొన్నారు. దానిని ప్రజ్వలింపచేసినారు.

7. 33 కోట్ల 33 లక్షల 33వేల మూడు వందల ముప్పది మూడు మంది దేవతలు అగ్నిని

అర్చింతురు. పుత్రాహుతులచే అగ్నిని తడిపెదరు. అగ్ని కొరకు దర్భాసనము పరిచెదరు. దేవతల ఆహ్వానకర్త అగ్నిని వేదికద ఆసీనుని చేయుదురు.

8. వైశ్వానరాగ్ని ద్యులోకపు శిరము వంటివాడు. భూయ యందంతటను వ్యాపించి ఉన్నవాడు. అతడు కం. సామ్రాట్టు. యజమానుల అతిథి. జ్వాలాముఖమున స్రవమును గ్రహించువాడు. అట్టి అగ్నిని ఋత్విజాలు ముట్టింతురు.

9. అగ్ని సుధుడు. శుభ్రుడు. ఆహుతులు అందుకొనువాడు. ధనదాత. అతడు స్తుతులకు ప్రసన్నుడగును. శత్రువును వధించును.

10. అగ్ని! ంశ్వేదేవతలు, ఇంద్రుడు, వాయువు, ంత్రుని తేజోసహితుడవై సోమమయ మధువును ఆస్వాదించుము.

11. అగ్నిమానవ పాలకుడు. వర్షము కలిగించుమని అగ్నికి తేజోవర్ధక హం సమర్పించబడును. హం అందుకున్న అగ్ని ద్యులోకమున మేఘములను కల్పించును. అగ్ని అనింద్య, ంశ్రమకారి, ధ్యాతవ్య బలమున మేఘజలమును కల్పించును, కురిపించును.

12. అగ్ని! జలంక్రమమును ప్రదర్శించుము. ఉత్తమ ధనములు నీకు చెందవలెను. ఈ భార్యాభర్తలను అన్యోన్యులను చేయుము. శత్రువులు తేజోవంతులయినను వారిని ఓడించుము.

13. అగ్ని! అర్చనీయ స్తుతులచే మేము, నీవు అత్యంత గంభీరుని కోరుదుము గాత.

మహా అగ్ని! నీవు మా పిలుపు ంనువాడవు. నీవు బలమునందు ఇంద్ర వాయుసముడవు. ఋత్విజాలు నీకు హంరన్నములు సమర్పించుచున్నారు. సంప్రీతుని చేయుచున్నారు.

14. సమ్యగాహుత అగ్ని! ధనవంతుడు, బుద్ధిమంతుడు, ఆలమందలు గల యజమాని నీకు ప్రీతిపాత్రుడు అగును గాత.

15. అగ్గీ! నీవు యాచకుల పిలుపు ననగల చెవులున్నవాడవు. నీవు హవ్యవాహనుడవు. నీ వెంట ఉన్న దేవతల సహితుడవై మా ప్రార్థన ఆలకింపుము. ఐత్రుడు - ఆర్యమ - ప్రాతః సవనమున హంఝాగములు అందుకొను ఇతర దేవతలు ధర్మాసనముల మీద ఆసీనులు కావలెను.

16. యజనీయ దేవతలందరిలో అఖండ్యుడు, సమస్త మానవులకు అర్చనీయుడు, హంస్వీకర్త, జాతవేది యగు అగ్ని దేవతలకు సుఖకరుడు కావలెను.

17. మేము సంత ఆజ్ఞయందు ప్రవర్తిల్లు వారలము. ఐత్రావరుణుల ంషయమున నిరపరాధులము. మహానుడు, సంధ్యమానుడగు అగ్ని యొక్క అక్షయ శరణమున ఉందుము గాత. నేడు మేము దేవతల అక్షయ రక్షణ కోరుచున్నాము.

18. సుఖించు గోవులవలె సోమము వర్ధిల్లుచున్నది. ఇంద్రా! నిన్ను స్తుతించు వారలు యజ్ఞమునకు వెడలినారు. నియుత అశ్వముల సహితులైన అశ్వినుల వంటి నీవు మా యజ్ఞము వైపు సాగుము. నీవు సంస్తుతుడవై అన్నధనాదులు ప్రసాదించువాడవు కదా!

19. గోవులారా! మీరు మమ్ము రక్షించండి. మహాయజ్ఞమునకు రూపకల్పన చేయు

ద్యావాప్రభులారా! మీ చెవులు రెండు బంగారు మయములు. మీరు మమ్ము రక్షించండి.

(బంగారు చెవులయినందున చక్కగా ననగలరు - భూరిగా ఇవ్వగలరని)

20. నేడు సూర్యుడు ఉదయించినంత ఐత్రుడు, ఆర్యమ, సంత భగుల ప్రేరణయే మాకు కర్తవ్యమగును.

21. ఋత్విజులారా! శ్రీయు, ద్యావాప్రభుల అభిశ్రీయు, అభీష్ట సోమరసము అభిషుత మైనంత చషకములందు నింపండి. సోమమే నదుల మూలమగును.

(నద్యుప కణ్ఠే హి సోమో జాయత ఇతి ఉవటః)

22. ఇంద్రుడు ఎంతో శోభిల్లుచున్నాడు. దర్భాసనమున ఆసీనుడై ఉన్నాడు. అతడు సకల స్తుతులచే అలంకరించ బడినాడు. అతడు సేచకుడు. ప్రాణదాత. మహామహుడు. సర్వస్వరూపుడగు ఇంద్రుడు అమృతము వంటి జల వర్షము కలిగించువాడు అగును.

23. ఋత్విజులారా! ఇంద్రుని ఎరుగుదురా? అతడు గొప్పవాడు. సోమపానోన్మత్తుడు, ఎల్లరిని ంచినవాడు. సమస్తము ఇవ్వగలవాడు. సుయజ్ఞుడు. సుబలుడు. మహద్యశుడు. ద్యావాప్రభులు సహితము అతనిని అర్చించును. మీరు ఆ ఇంద్రుని యజించండి.

24. ఏయజమానులకు యువక ఇంద్రుడు ఐత్రుడగునో వారి యజ్ఞసాధన ఇంధనాదులు మహత్తరములగును. వారి స్తుతులు అనేకములగును. వారి యూపము మహోన్నతమగును.

25. ఇంద్రా! ఇటు రమ్ము. మాంస సహిత సోమమును సేంచుము. ఇంద్రుడు ఎంతో గొప్పవాడు. స్వబలము వలననే పూజించబడువాడు.

26. బలనీతిగల ఇంద్రుడు వృత్రుని చుట్టుముట్టినాడు. ంధరూపధారి, రణనీతిగల, మాయాం వృత్రుని ఇంద్రుడు సంహరించినాడు. వృత్రుని స్కంధహీనుని చేసి వధించిన ఇంద్రుడు వానిని జలమునందు వేసినాడు.

ఇంద్రుడు యజమానుల స్తుతులను వెల్లడించినాడు.

27. ఇంద్రా! నీవు ఉత్తమ పాలకుడవు. నీవు ఎంతో గొప్పవాడవు. అట్లయ్యు వంటరిగా ఎచటికి ఏగుచున్నావు? ఆంధముగా ఏకాకివై సాగుటకు కారణమే? వంటరిగ సంచరించెయు మంచి మాట్లాడుదువు!

హర్యశ్వఇంద్రా! మమ్ము గురించి నీ అభిప్రాయమును వ్యక్తపరచుము.

28. ఇంద్రా! మానవులు నిన్ను పూజించుచున్నారు. గోవులు కోరువారు, వర్షము కోరువారు నిన్ను పూజించుచున్నారు. తన సర్వస్వము ఇచ్చునదియు, అనేక పుత్రయు, సహస్రధారయునగు పృథ్విని పాలించగోరువారు నిన్ను పూజించుచున్నారు.

29. ఇంద్రా! మా యజమాని ఇంద్రుని స్తుతించమన్నాడు. అందువలన మహామహుడవగు నిన్ను మహిమాన్విత స్తుతులచే స్తుతించుచున్నాను. శత్రుంజయుడగు ఇంద్రుని దేవతలు పానగోష్ఠులందు ప్రసన్నుని చేయుదురు.

30. సూర్యుడు మహానుభావుడు. జ్వాలామయుడు. అతడు యజమానికి నిశ్చల ఆయువు

ప్రసాదించును గాత. సోమమయ మధువు సేంచును గాత.

సూర్యుడు వాయు ప్రేరితుడు. స్వయముగనే జనులను రక్షించువాడు. వారిని అనేక

రీతుల పోషించువాడు. ద్యులోకమున ప్రకాశించువాడు.

31. సూర్యుడు జాతప్రజ్ఞుడు. అతడు ంశ్వమును చూడదలచినపుడు కిరణములు నేలకు దిగును.

32. పానకపరుణరాజా! హంరాదులు అందించు యజమానులను ఎంత దయతో చూతువో - స్తోతలమైన మమ్ము కూడ అట్లే చూడుము.

33. ధైః అధ్వర్యులగు అశ్వినులారా! ం సూర్యప్రభారథమున యజ్ఞమునకు ంచ్చేయండి. మధు యజ్ఞమును కృతార్థము చేయండి.

34. సూర్యుడు కీర్తనీయుడు. సకల ప్రాణులకు నేత. సూర్యదేవా! మా స్తుతులు ంనుము. యజ్ఞమునకు ంచ్చేయుము.

అమరదేవతలారా! యజ్ఞము నందలి పానగోష్ఠిలో ంరు మహదానందమున ఉన్నట్లే - మా ంద దయ దలచి మా అశ్వపుత్రాదులను సంతృప్తులను చేయండి.

35. పాపనాశక సూర్యా! నీవు సంపన్నుడవు. నేడు నీవు ఉదయించినంత మా హంరాదులు నీకు అర్పితములు అగును గాత.

36. సూర్యదేవా! నీవు దర్శనీయుడవు. తరింపజేయువాడవు. నీ జ్యోతి కర్మపద కావలెను. నీవే ఈ సమస్త లోకములను వెలుగులచే నింపుచున్నావు - ' **ంశ్వమాభాసిరోచనమ్** '

37. ఇదియే సూర్యుని దేవత్వము. ఇదియే సూర్యుని మహిమ! అతడు ఎంతటి వానినైనను పనిని మధ్యలోనే నిలుపు చేయించును.

సూర్యుడు తన రసహారిణీ కిరణములను, వానిసహవాస స్థానమగు - పృథ్వినుండి ఉపసంహరించినపుడు రాత్రి నల్లని వస్త్రము పరచును.

38. ఐత్రుని, వరుణుని చూచుటకని సూర్యుడు ద్యులోకమందు తనరూపమును వెల్లడించు చున్నాడు. ఈ సూర్యుని కిరణములు రెండు ంధములు. ఒక ంధము తేజః స్వరూపములు, భిన్నములు, అనంతములు. రెండవ ంధము కృష్ణస్వరూపములు.

(నల్లనిం జరామరణాది ంయుక్తములు)

39. సూర్యదేవా! వాస్తవముగా నీవు మహామహుడవు. నీవు నిశ్చయముగా గొప్పవాడవు. నీ తేజో మహిమ ఎంతో కీర్తనీయము. దేవమహా అసి.

40. సూర్యదేవా! నీవు కీర్తియందు గొప్పవాడవు. సత్యముగా గొప్పవాడవు. గొప్పవాడవు. ప్రాణవానుడగు సూర్యదేవర స్వమహిమ వలన దేవతలకు పురోహితుడు అయినాడు. అతడు వ్యాపక, అదమనీయ తేజో స్వరూపుడు.

41. దేవతలారా! నేటి సూర్యోదయమున మమ్ము పాపము - అపకీర్తినుంచి ంముక్తులను చేయండి.

ఐత్ర, వరుణ, అదితి, సింధు, పృథ్వి, ద్యులోకములారా! మమ్ము నిష్పాపులగను అపకీర్తి రహితులగను స్వీకరించండి.

43. సూర్యుడు తన కృష్ణ ప్రకాశమున మానవులను - శుక్ల ప్రకాశమున దేవతలను, వారివారి స్థానములందు ప్రవర్తింపజేయుచు లోక, లోకాంతరములను దర్శించుచు - తన బంగారు రథమున సంచరించుచుండును.

44. ఈ యజమానుల వేదిక దర్బాసనములు పరచబడినం. హంరన్నము సిద్ధముగా ఉంచబడినది. ఉషా - రాత్రులు, నియుతాశ్వముల వాయువు, పూష - ప్రజాశ్రేయస్సు కోరు ప్రభువులవలె - యజ్ఞమునకు ంచ్చేయుచున్నారు.

45. ఇన్ద్ర వాయూ బృహస్పతిం యత్రాగ్నిం పూషాణం భగమ్ ।

ఆదిత్యాన్మారుతం గణమ్ ।

ఁరందరిని యజ్ఞమునకు ఆహ్వానించుచున్నాము.

46. తనకున్న సమస్త రక్షణలతో వరుణుడు మమ్ము రక్షించును గాత. యత్రుడు రక్షించును. గాత. వారు ఉభయులు మమ్ము అన్నసంపన్నులను చేయుదురు గాత.

47. ఇంద్ర, ంష్టు, మరుత్తు, అశ్వినులారా! మా వారి మధ్యకు ఁరందరు ంచ్చేయండి.

48. అగ్ని, ఇంద్ర, వరుణ, యత్ర, మరుత, ంష్టువులారా! మాకు బలము ప్రసాదించండి. అశ్వినులు, రుద్రులు, దేవపత్నులు, పూష, భగుడు, సరస్వతి హంస్సులు స్వీకరింతురు గాత.

49. ఇన్ద్రాగ్నే యత్రావరుణాదితిం స్వః పృథిం మరుతః పర్వతాఃఆపః ।

హువే ంష్టుం పూషాణం బ్రహ్మణ స్పతిం భగం నుశంసం సంతారమూతయే

ఈ దేవతలందరును రక్షణ కొరకు ఆహ్వానించుచున్నాను.

50. శస్త్రసంశకర్త, స్తుతికర్త, హంసమర్పించువానిని, మమ్ము ధనాదులనిచ్చు రుద్రుడు - పర్వతములు - వృత్రహంత ఇంద్రుడు నేతగాగల సమస్త దేవతలు దుఃఖము నుంచి కాపాడవలెను.

51. యజనీయ దేవతలారా! ఁరందరు నేడు మాకు అనుకూలురు కండి. నేను భయభీతుడనై హృదయమునందున్న మనసును ఁ వైపు పంపుచున్నాను. మమ్ము హింసక వృకము నుండి రక్షించండి. కించ పరచువారినుండి రక్షించండి.

52. నేడు అందరు మరుత్తులు, అగ్నులు మాకు రక్షకులు అగుదురు గాత. అన్న సహితులైన ంశ్వదేవతలు మమ్ము చేరుదురు గాత. సకల బలములు, ధనములు మాకు లభించును గాత.

53. ంశ్వదేవతలారా! అంతరిక్షమున ఉన్నవారును, ద్యులోకమున ఉన్నవారును, అగ్నిజిహ్వాల వారును, ఇతర యజనీయ దేవతలును నా ఆహ్వానమును ందురు గావుత.

యజనీయులారా! ఓరందరు దర్భాసనముల ఓద ఆసీనులు కండి. సోమ పానమున ఉన్నత్తులు కండి.

54. సంతృప్తదేవా! యజనీయ దేవతలందు సర్వప్రథమముగా అమృతమయ ఉన్నత భాగమును అగ్నికి అందింతువు. తదుపరి అనుకూలగమన కారణిలును, జీవన ప్రదలగు రశ్ములను ప్రకటించుచున్నావు.

“ సమాప్తం సర్వమేధికం కర్మ ”

55. వాయువు మహాధని. సర్వవరణీయుడు. రథధనాదులు నింపువాడు. వెలుగుబాటల వాడు. నియుతాశ్వములపై సంచరించువాడు. ంద్వాంసుడు.

యజనశీల అధ్వర్యులారా! ఓ మహాబుద్ధి వలన వాయువునకు సమ్ముఖులు కండి. స్తుతించండి.

56. ఇంద్ర వాయువులారా! ఈ సోమరసములు ఓ ఉభయుల కొరకు అభిషుతములైనం. ఈ సోమాన్నముల కొరకు ఓరు ఈ యజ్ఞమునకు ంచ్చేయండి.

సోమరసమా! నేను నిన్ను ఉపయామ పాత్రమున - వాయువు మరియు ఇంద్ర వాయువుల కొరకు గ్రహించుచున్నాను. ఇది నీ స్థానమగును. ఇంద్రవాయువుల కొరకుగా నిన్ను ఇచట స్థాపించుచున్నాను.

57. పత్ర జలమును - ంత్రుని - పాపనాశక వరుణుని ఆహ్వానించుచున్నాను. వారిద్దరు మా బుద్ధియందు యజ్ఞమునకు ప్రేరణ కలిగింతురు గాత.

58. దర్భనీయ నా సత్య అశ్వినులారా! ఓరు కోరునట్టి సోమరసము అభిషుతమై సిద్ధముగా ఉన్నది. రుద్రమార్గమున సంచరించ అశ్వినులారా! యజ్ఞమునకు ంచ్చేయండి.

(అశ్వినులు వైద్యదేవతలు. వారు నాసత్యులు - **“ న అసత్యే సత్యావేవ ”** వారు అబద్ధమాడరు. నిజము మాత్రమే చెప్పుదురు. వైద్యుడు అబద్ధమాడరాదు. నాసత్యుడు కావలెను. రోగికి ఉన్నది ఉన్నట్లు ంవరించవలెను)

59. సరమ పర్వత ఛిద్రమును కనుగొన్నది. తన పిల్లల కొరకు సరమ - అపూర్వము, పథ్యమునగు పాలు నేరుగా అడిగినది. చక్కని పాదముల సరమ దేవతలను ముందుకు తీసికొని వెళ్ళినది. ఆవుల అంబారావములు ంని ముందునడచినది.

(పణులు గోవులను అపహరించి కొండ గుహలందు దాచినారు. ఇంద్రుడు వానిని వెదుకుటకు దేవశునకమగు సరసమను తీసికొని సాగినాడు. పణుల - గోవుల కథ వేదములందు పలు మారులు వచ్చును. ఇంద్రుడు సాధించిన మహాకార్యములందు గోవులను ండిపించుట ఒకటి కుక్కలను అన్వేషణమునకు ఉపయోగించుట వేదకాలము నుంచి ఉన్నది.)

60. వైశ్వానరాగ్ని కాక దేవతలకు మరొక అగ్రగామి దూత లభించలేదు. ఈ అమరవైశ్వానరాగ్నిని ఆ అమరదేవతలు భూమిని జయించుటకు వర్ధిల్లచేసినారు.

61. ఉగ్రస్వభావులు, హింసకుల హంతలగు ఇంద్రాగ్నులను మేము ఆహ్వానించుచున్నాము. ఇట్టి కార్యములందు వారే మాకు సుఖములు ప్రసాదించవలెను.

62. ఋత్విజులారా! ఇది పావకము. అభిముఖముగా దేవతలను యజించుకోరు సోమరసము. దీని స్తుతులు గానము చేయండి.

63. ఇంద్రా! వృత్రవధ ంషయమున మరుత్తులు నిన్ను వర్ధిల్లచేసినారు. వారు శంబరుని యుద్ధమున నిన్ను వర్ధిల్లచేసినారు. గోవులను వెదికి వెలికి తీయుటకు వారు నిన్ను ప్రోత్సహించినారు. ఆ మరుత్తులు నిన్ను నిశ్చయముగా సర్వత్ర వర్ధిల్లచేయువారు. మరుద్గణములతో కలసి - హర్యశ్వా - పిబేన్ద్రసోమం.

64. ఇంద్రుడు ఉగ్రస్వభావ. స్తుత్యుడు. అత్యంత ఓజస్వి. బహుళాభిమాని. అతడు త్వరత్వరగా శత్రువును పరాజితుని చేయుటకే జన్మించినాడు. ఈ ంషయమున మరుత్తులు సహితము ఇంద్రునకు సాయపడినారు. ఎంతో ధన్యమైన అదితి తల్లి ఇంద్రుని గర్భమున దాల్చినది.

65. ఇంద్రా! మహామహా రక్షణల మహిమాన్వితుడవు. నీవు యజ్ఞమునకు ంచ్చేయుము. మా అర్ఘ్యము స్వీకరించుము.

66. ఇంద్రా! యుద్ధములందు నీవు శత్రు సేనలను పరాజితులను చేయు వాడవు. నీవు దుష్ట ఘాతీ. సర్వోత్పాదకుడవు. సర్వశత్రు నాశకుడవు. హింసకులను వధించుము.

67. ఇంద్రా! నీవు శత్రువులకు నీ బలమును ప్రదర్శించువాడవు. తల్లి బిడ్డను అనుసరించి సాగినట్లు - ద్యావాపృథ్వలు నిన్ను అనుసరించి సాగును.

ఇంద్రా ! నీవు వృత్రుని సంహరించి ఉన్నందున శత్రువులు నీ ఆగ్రహమునకు నీరసపడి పోవుదురు.

68. యజ్ఞము దేవతలకు ధనము అందించునది అగును.

ఆదిత్యులారా! మీరు మాకు సుఖములు కలిగించండి. మీ సుబుద్ధి సకల కళ్యాణకారణం.

దానిని మావైపు మరలించండి.

సోమరసమా! పావుల ధనము సహితము మాకు అందించ సిద్ధపడుదువు. అట్టి నీ యందు ఆదిత్యుల కొరకుగాను - పెరుగు కలుపుచున్నాను.

69. సంతాదేవా! బాధించనియు, శుభములు కలిగించు రక్షణలచే మా ఇంటిని కాపాడుము. నీవు హిరణ్మయ అగ్నియే జిహ్వాగా కలవాడవు. మాకు నీ సుఖశాంతులు ప్రసాదించుము. ఎవడేని పాపియు, నిందకుడును మమ్ము యించిన సమర్థుడు కారాదు.

70. యజమాన దంపతులారా! అధ్వర్యులు సోమమును అభిషేచించిన రీతి యీరు అధ్వర్యులచే నిగ్రామ జలమున అభిషేతులైనారు.

వాయుదేవా! నీవు నియుతాశ్వములను రథమునకు పూన్చుము. యజ్ఞగృహమునకు ంచ్చేయుము. మత్తు కలుగునట్లు అభిషుత సోమరసము - నీ భాగమును - సేంపుము.

71. గోమాతలారా! యీరు మమ్ము రక్షించండి. మహా యజ్ఞమునకు స్వరూపప్రదానము చేయు ద్యావాపృథ్వులారా! యీరు మమ్ము రక్షించండి. యీ ఉభయుల “కర్ణాహిరణ్మయా” చెవులు బంగారపుం.

72. యత్రావరుణులారా! యీరు ంద్వాంసులకు హితకరులు. యజమాని సహితముగ యజ్ఞగృహమున ఉండువారు. సోమపానము చేయువారు. దుష్టఘాతకులు. యీరు త్వరత్వరగా ంచ్చేయండి.

73. దై అధ్వర్యులగు అశ్వినీద్వయమా! యీ సూర్యప్రభా భాసిత రథమున శీఘ్రముగ ంచ్చేయండి. యీరు యజ్ఞమును మధువుచే ఆసించితము చేయువారలగుదురు.

74. ఈతని వ్యాపించునట్టి వక్రకిరణములు క్రింద ఉన్న - పైన ఉన్న. అం మహిమాన్వితప్రస్థలు. స్వధ, ఆహారము - క్రింద ఉన్నది - మానవ ప్రయత్నము దాని యీద ఉన్నది.

75. ఆతడు ద్యావాపృథ్వులను పూరించినాడు. స్వర్గమును పూరించినాడు. వైశ్వానర కర్మవంతులగు యజమానులను భరించినాడు. కవులు మరియు అన్నముకొరకు స్థాపించ బడినాడు. అన్నప్రాప్తి మరియు యాగార్థము అతనిని అగ్ని భావమున రప్పించుచున్నాము.

76. ఇంద్రాగ్నులు వృత్రహాసన నిపుణులు. సోమమున మదోన్మత్తులు. వారు ఉక్తములు, స్తుతులు, సాధువాదములచే కీర్తించబడుదురు.

77. అమృతపుత్ర దేవతలు మా స్తుతులను ఆలకింతురు గాత. వారు మాకు సుఖప్రదాతలు అగుదురుగాత.

78. ఇంద్రుడు అనుచున్నాడు:--

శస్త్రములు, స్తుతులు నాకు సుఖప్రదములు అగుచున్న. అభిషుత సోమములు బలము నిచ్చుచున్న. నా వజ్రము నాకు సాయపడుచున్నది. యజమానులు నన్ను రమ్మని ప్రార్థించుచున్నారు. ఉక్తములు నన్ను కోరుచున్న. హర్యశ్వములు నన్ను యజ్ఞదిశగా తీసికొని

పోవుచున్నా.

79. మరుత్తులు పల్కుచుచున్నారు:--

ఇంద్రా! నిన్ను యించిన వాడులేడు. నీకు సమానుడు కూడలేడు.

నిన్ను తెలిసిన దేవత ఏడి?

ఇంద్రా! నీవు ఇంతకు ముందు చేసిన కార్యములను గాని ఇప్పుడు చేయుచున్న కార్యములను గాని - ఇంతకు ముందు పుట్టినవాడుగాని - ముందు పుట్టబోవువాడు గాని చేయజాలడు.

80. ఇంద్రుడే సమస్తలోకములందు సర్వశ్రేష్ఠుడు. అతడే ఉగ్రుడు. అతడే తేజస్వి. అతని పుట్టుకయే అట్టిది. సద్యోజాతుడగు ఇంద్రుడు శత్రువులను పరిమార్చినాడు. ఇంద్రుని అనుయాయులు దేవతలు. అతని వలననే రక్షించువారై ఆనందించుచున్నారు.

81. బహుధన ఆదిత్యా! ఇదిగో ఇం నా స్తుతులు ఇం నిన్నే ప్రార్థించుచున్నా.

ఆదిత్యా! అగ్నికన్న తేజస్వులు, పంతులు ంద్వాంసులయిన స్తోత్రలు నిన్ను స్తుతించుచున్నారు.

82. ఆదిత్యుడు ఆర్యజగత్తుచే సేంచబడువాడు. ధనముదాచిన వాడు, శత్రువు, హింసకుడు, వజ్రమున కన్న కఠిన హృదయము వాడు దాచిన ధనముకూడ - ఆదిత్య! నీదే అగును కదా!

(పిసినారికి ధనము దక్కదని)

83. ఈతడు - ఈ ఆదిత్యుడు - వేలమంది ఋషులచే వేల తీరుల స్తుతించబడువాడు. ఇతడు సముద్రమువలె ంస్తరించి ఉన్నవాడు. ఇతని మహిమ సత్యమగును. ఇతని బలమును ంద్వాంసులు స్వరాజ్య యజ్ఞమున స్తుతింతురు.

84. సంతాదేవా! బాధించనియు శుభములు కలిగించు నీ రక్షణలచే మా ఇంటిని రక్షింపుము. నీవు హిరణ్మయ అగ్నియే జిహ్వాగా జలవాడవు. మాకునీ సుఖశాంతులు ప్రసాదించుము. ఎవడేని పాపియు, నిందకుడును మాకన్న సమర్థుడు కారాదు.

85. వాయుదేవా! మా యజ్ఞము సత్ స్తోమములచే స్వర్గమును అంటుచున్నది. నీవు దానిని అందుకొనుము. ఈ పాత్రయందు నిండిన సోమము దేశపంత్రమున శుద్ధము చేయబడి, దుగ్ధాదులచే కలుపబడి, ంర్యప్రదమై యున్నది. దీనిని నీకొరకే సిద్ధము చేసినాము.

86. ఇంద్రాగ్నులు దర్శనీయులు. సుహవులు. వారిని ఆహ్వానించుచున్నాము. వారి రాక
మాలో ఒక్కొక్కరిని ఆరోగ్యవంతులను చేయును గాత. కలసినపుడు ఆనందింతుము గాత.
“ సంగమే సుమనా అసత్ ”

87. ఏ మానవుడు తన అభీష్టసిద్ధి కొరకు ంత్రావరుణులు హంగ్రహించు రీతి
అనుకూలురును చేసికొనుచున్నాడో అతని యజ్ఞమున సత్యమునకు శాంతి కలుగును.

88. అశ్వినులారా! యజ్ఞమునకు ంచ్చేయండి. దర్భాసనమున ఆసీనులు కండు.
సోమరసమును సేంచండి. అభీష్ట వరదులారా! ధనంజేతలారా! వర్షజలము కురిపించండి.

మమ్ము వధించకండి. రండి.

89. మంత్రములకు అధిష్ఠానదేవత బ్రహ్మణస్పతి యజ్ఞమునకు వచ్చును గాత. సూన్యతా
దేం ంచ్చేయును గాత. శత్రువును కలవరపరచువారును. నరాశంస సవన రక్షకులును,
మానవ హితకరులగు దేవతలు మా యజ్ఞమును సంపన్నము చేయుదురు గాత.

90. సోమము ఆహ్లాదకము, జలంశ్రము, సుపర్ణము, సోమము ద్యులోకమునకు పరుగులు
తీయుచున్నది. పసుపు రంగు కలిగి, అత్యధికమై అనేకులచే కోరబడు సోమము ధనధ్వని
చేయుచు సాగుచున్నది.

91. యజమాని దంపతులారా! ంరక్ష కొరకు ంశేష దేవతలను - ం అభీష్టలాభమునకు
ంశేష దేవతలను - అన్నలాభమునకు ంశేషదేవతలను - మా దివ్యస్తుతులచే స్తుతించి
ఆహ్వానించుచున్నాము.

92. మహానుడు, సర్వాగ్రణియగు అగ్ని ద్యులోకమున ంశేషకాంతులచే శోభిల్లుచున్నాడు.
అగ్ని భూం వలన జలమున వర్ధిల్లి, అన్నదాతయగు అగ్ని తన జ్యోతిచే చీకట్లను
తరుముచున్నాడు.

93. ఇంద్రాగ్నులారా! ఉషపాదహీన. అట్లయ్యు పాదములున్న జనుల కన్న మున్నే
అవతరించును. ఆమెకు శిరము లేదు. అయినను పలుకగలదు. ఆమె ముప్పది అడుగులు
నడువగలది.

94. తేజోవంతులగు దేవగణములు మానవుల కొరకు ఒకేసారి ధనవంతులు అగుదురు
గాత. వారు నేడు మాకు ధనము ప్రసాదించురుగాత. ఇతర దినములందును వారు మా
ధనము ప్రసాదించురు గాత. మా పుత్రపౌత్రాదులను ధనవంతులను చేయుదురు గాత.

95. ఇంద్రుడు పాపనాశకుడు. అతడు దారిద్ర్యము మున్నగు సకల దౌర్భాగ్యములను
దూరము చేసినాడు. అప్పుడు అతడు కీర్తిశాలి అయినాడు.

మరుద్గణయుక్త ఇంద్రా! దేవతలు నీ మైత్రి కొరకు నిరంతరము ప్రయత్నించుచుందురు.

96. మరుత్తులారా! మీరు మహానుడగు ఇంద్రుని కొరకు స్తుతులు ఉచ్చరించండి.
వృత్రహంతయు, శతక్రతువగు ఇంద్రుడు తన శతధారి వజ్రమున వృత్రుని వధించును.

97. అభీషుత సోమపు మత్తునందున్న ఇంద్రుడు ఈ యజమాని ంర్యబలమును
వర్ధిల్లచేయును. పూర్వ కాలము వారివలె నేటివారు అతని మహిమలను వర్ధింతురు.

ఇంద్రుని మహిమలను వేలమంది వేలరీతుల స్తుతించురు.

దాశరథి రంగాచార్య ంరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

సర్వమేధికమను ముప్పది మూడవ అధ్యాయము సమాప్తము.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

అధారం సర్వ ంద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

ముప్పది నాలుగవ అధ్యాయము

1. యజ్ఞాగ్రతో దూరముపైతి దైవం తదుస్తుప్తస్య తథైవేతి ।

దూరంగమం జ్యోతి షాం జ్యోతిరేకం తన్నేమనః శివ సంకల్పమస్తు ॥

మనసు దివ్య శక్తియుక్తమైనపుడు జాగృతమానవుని కన్న దూరమున వ్యక్తమగుచున్నది.
నిద్రలో ఉన్న మానవుని మనసు సహితము అదేంధముగా దూరమున వ్యక్తమగును.

నా మనసు దూరము ప్రయాణము చేయగలది. అది జ్యోతులందు ఒకే జ్యోతి. నా మనసు
శుభసంకల్పములది అగును గాత.

2. కర్మవంతుడును, ంద్వాంసుడును, ంరుడును అగువాడు యజ్ఞములందును అన్య
ధనలాభ కార్యములందును మనసు చేతనే కర్మ చేయుచున్నాడు. నామనసు జనులందు
అపూర్వమును, ప్రకాశమానమగు జ్యోతి యగును.

తన్నేమనః శివసంకల్పమస్తు. అట్టి నా మనసు శుభసంకల్పములది అగును గాత.

3. ఏది ప్రజ్ఞానమగునో, ఏది ంచిత్రమగునో, ఏది ధృతి యగునో, ఏది జనుల
అంతరములందలి ఋతసంజ్ఞక జ్యోతియగునో - ఏది లేకున్న ఎవ్వాడును
కర్మచేయజాలడో.

తన్నేమనః శివసంకల్పమస్తు.

4. ఇది మనసు. దీని వలననే భూత, భంష్యత్, వర్తమానాత్మక సమస్త జగములు ప్రవర్తిల్లుచున్నాం. మనసు వలననే సప్తహోతల యజ్ఞము ంస్తరించుచున్నది.

తన్నేమనః శివసంకల్పమస్తు.

5. రథనాభియందు ఫలకముల వలె మనసునందు ఋగ్యజుస్సామములు ప్రవర్తిల్లు చున్నాం. మనసునందే జనుల మంచి చెడులు అంతర బహిరములు ఉన్నాం.

తన్నేమనః శివసంకల్పమస్తు.

6. నిపుణుడగు సారథి తన రథమును గమ్య స్థానమునకు చేర్చును. కల్లెము పట్టి గుర్రమును అదుపులో ఉంచును. అట్లే జనుల మనసులు అటు నిటు ఉరుకులు పెట్టును. ఈ మనసు హృదయమునందు ప్రతిష్ఠితము. జరారహితము. వేగవంతము.

తన్నేమనః శివసంకల్పమస్తు.

(యదజరం అనుచున్నాడు. వార్ధక్యము దేహమునకే కాని మనసునకు కాదనుచున్నాడు.)

7. అన్నము తేజస్సు గలది. బలము గలది. నేను అన్నమును స్తుతించుచున్నాను. అన్న బలముననే ఇంద్రుడు వృత్రుని ముక్కలు ముక్కలుగా నరికినాడు.

8. అనుమతే! నీవు మా మనోరథములను ఆమోదించుము. మాకు శుభములు కూర్చుము. కర్మము, బలము కొరకు నన్ను ప్రోత్సహించుము. ఆయాంషితారిషః - మా ఆయువులను పెంచుము.

9. అనుమతి దేం నేడు మా యజ్ఞములను ఆమోదించును గాత. అనుమతి హవ్య వాహక అగ్ని హార్దాత యజమానికి సుఖప్రదులు అగుదురు గాత.

10. పొడుగు జడలసినీవాలీ! నీవు దేవతల సోదరిం. నిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము. హంని సేంపుము. మాకు సంతానము కలిగించుము.

(యా పూర్వాఽమూవాస్యా సా సినీవాలి అని ఐతరేయము. అమావాస్యకు పూర్వపుది సినీవాలి. చంద్రకళ కానవచ్చెడి అమావాస్య అని శబ్దరత్నాకరము)

11. అయిదు ఉపనదులు సరస్వతి నదిలో సంగమించును. అయిదు నదులుగా ప్రవహించు సరస్వతి ప్రవాహ ప్రదేశమున ఒకే నది అగుచున్నది.

(ఉపనది నదిలో కలసినపుడు ఉపనది పేరు ఉండదు. నది పేరే ంగిలును. ప్రయాగలో యమున గంగలో కలియును. అప్పటినుండి అది గంగయే యగును)

12. అగ్గీ! నీవే ప్రథమ అంగిర ఋషి. ద్యుతిమంతుడవగు నీవు దేవతలకు శుభంకరుడవగుము. పుత్రుడవు అగుము.

క్రాంతద్రష్టులు, ందిత కర్ములు, మెరుపుల బరిశల వారలగు మరుత్తులు నిన్ను సేంతురు.

13. అగ్గీ! నీవు ద్యుతిమంతుడవు. వందనీయుడవు. మా ధనములను, పుత్రులను రక్షింపుము. నీవు పుత్ర, పౌత్రులను, గోవులను రెప్పవాల్యక రక్షించువాడవు. మేము నీ యజ్ఞమందే ఉన్నాము.

14. అధ్వర్యులారా! మీరు ప్రజ్ఞానులు. పడి ఉన్న కట్టెలో అగ్నిని తెచ్చిపెట్టండి. కోరినంతనే అరణి తక్షణమే అభిషిక్త అగ్నిని పుట్టించినది. అరణిని మధించినంత రక్తజ్వాలావంతుడును, పృథ్వీ పుత్రుడగు అగ్ని జ్ఞానయుతుడై ఉత్పన్నుడైనాడు. ఇతని కాంతి మెరుపులు మెరియుచున్నది.

15. జాతవేద అగ్గీ! యజన స్థానమును, పృథ్వీకి నాభియునగు ఈ వేది యందు హవ్యము వహించుటకు నిన్ను ఏర్పరచినాము.

16. ఇంద్రుడు బలకాయ. స్తుతి లభ్యుడు. స్తుత్యుడు. ఋక్కులచే ప్రతిపాదితుడు. నరరూపుడు. లబ్ధ ప్రతిష్ఠుడు. అతని కొరకు - అంగిర సమముగా, బలప్రాపక స్తోమము సృరించుచున్నాము. మంత్రములు ఉచ్చరించుచున్నాము.

17. ఋత్విజులారా! బలకాయయు, మహానుడగు ఇంద్రుని కొరకు మహా సోమాన్నమును, స్తోమ ఉపయోగి సామమును సమకూర్చండి. ఈ సామము వలననే మా పూర్వజులగు అంగిరసులు ఇంద్రుని అర్చించినారు. గోవులను పొందినారు.

18. ఇంద్రా! సోమ సంపాదకులగు స్నేహ యజమానులు నిన్నే ఆపేక్షింతురు. సోమమును అభిషంతురు. హంరన్నమును వేది మీద ఏర్పరతురు. జనుల నిందల భరింతురు.

ఏల ఇవన్నియు? ఏలననగా నీ వల్ల వారికి ప్రజ్ఞాన శేషము లభించుచున్నది.

19. ఇంద్రా! ఎంతటి దవ్వైనను నీకు దూరము కాదు. నీ హర్యశ్వముల మీద యజ్ఞమునకు రమ్మ స్థిర బలుడగు ఇంద్రుని కొరకే ప్రాతః సవనాదులుచేయబడుచున్నవి. అగ్ని సంధమైనది. సోమము సిద్ధమైనది.

20. సోమమా! నిన్ను యుద్ధములందు సహించజాలరు. నీవు సర్వత్ర వ్యాప్తుడవు. జల వర్షకుడవు. బలరక్షకుడవు. యుద్ధ ంజేతవు. శుభనివాసి. సుకీర్తిమంతుడవు. జేతవు. నిన్ను ఆనందింప చేయుచున్నాము. “త్యామనుమదేమసోమ ”

21. సోమమే నవప్రసూత గోవును ఇచ్చువాడు. వ్యాపన శీల అశ్వదాత. కర్మర. పుత్రదాత

సోమమునకు ఆహుతులు అర్పించువాడు సదనమున సాధువు. యజ్ఞమున సాధువు, సభలందు సాధువు, “పితృ శ్రవణుడు” అగుచున్నాడు.

22. సోమమా! నీవే ఈ జలములను, ఓషధులను, గోవులను సృష్టించినావు. నీవే ంశాల అంతరిక్షమును వ్యాపింపజేసినావు. నీవే జ్యోతి వలన అంధకారమును నష్టపరచినావు.

“ త్వం జ్యోతిషాం తమో వవర్ధ ”

23. సోమమా! నీ దివ్య మనమును ఉదారము చేయుము. నీ ధనమునందలి ఒక చిన్న భాగమును మాకు అందించుము. నిన్ను ఎవరును ఆటంక పరచరాదు. యజ్ఞమందు నీవు మమ్ము ఉభయ లోకములకు యోగ్యులమగునట్లు ఆరోగ్యవంతులను గాంచుము.

24. బంగరు కిరణముల సూర్యుడు భూికి సంబంధించిన ఎనిది దిక్కులను, మూడు లోకములను, యోజనముల కొలది దూరములను, సప్త సముద్రములను ప్రకాశింప చేయుచున్నాడు. హర్దాత యజమానికి వరణీయ రత్నాదులు ప్రసాదించుచు ఉదయించుచున్నాడు.

25. హిరణ్యపాణియు, ంశిష్ట రూపమున జనులను దర్శించువాడగు సంత ద్యావాప్యధ్వలందు సంచరించును. ఉదయించిన భానుడు వ్యాధులను బాధించును. సూర్యుడు అస్తమించినంత తన కృష్ణ ప్రకాశమున ద్యులోకమును శూన్యముగా మార్చును.

26. హిరణ్యహస్తుడు, ప్రాణవంతుడు, శుభసంస్తుతుడు, సుఖప్రదాత, తేజోవంతుడగు సూర్యుడు మాకు అభీముఖుడు అగును గాత. ప్రతిరోజు రాత్రి స్తూయమానుడగు సూర్యుడు రాక్షస యాతుధానులను అపసిద్ధము చేయుచు ఊర్ధ్వస్తుడు అగుచున్నాడు.

27. సంతృప్తదేవా! నీ మార్గము ప్రాచీనము. ధూళిరహితము. సాధు సంపాదితము. దానిని ంధాత అంతరిక్షమున నిర్మించినాడు. అట్టి సుగమ్య మార్గముననే నేడు నీవు యజ్ఞమునకు ంచ్చేయుము. మమ్ము నీ వారిని చేసికొనుము.

28. అశ్వినీ ద్వయమా! రండి. సోమరసమును సేంచండి. మాకు సుఖ శాంతులు ప్రసాదించండి. ంరు ం అఖండ, రక్షణలచే మమ్ము సురక్షితులను చేయండి.

29. అశ్వినులారా! మాలో కర్మవంతమగు బుద్ధిని నింపండి. ంరు దర్శనీయులు, సేచకులు.

మా అభీష్టములను యజ్ఞమయము చేయండి. జూదము ఆడకుండుటకును, రక్షణ కొరకును, అభ్యుదయమునకు గాను మమ్ము ఆహ్వానించుచున్నాము.

అశ్వినులారా! అన్నప్రాప్తి కలుగు యజ్ఞమున మాకు సాయపడండి.

30. అశ్వినులారా! బాధించనట్టి, సుగమ రక్షణలచే మీరు రాత్రింబవళ్ళు మమ్ము రక్షించండి. యత్ర, వరుణ, అదితి, సింధు, ద్యులోక భూలోకములు సహితము మాకు అట్టి రక్షణలే ప్రసాదించురు గాత.

31. సంతది బంగరు రథము. అతడు ఆ రథము మీద సాగినాడు. రాత్రియును నలుపు లోకమునుండి వెడలి, దేవతలను, మానవులను వారి వారి కార్యములందు నియమించును. లోకములన్నింటిని. ిక్షించుచు వచ్చుచున్నాడు.

32. రాత్రీ! ఉత్పాదక అంతరిక్షము సహితముగా సంపూర్ణ భూలోకమున నిండినావు. మహతీ! నీవు ద్యులోక స్థానములకు సహితము వ్యాపించినావు. చీకట్లు, తమ బలములను కూర్చుకొని, సర్వత్ర నిండిపోయిన.

33. అన్నదాత్రీ ఉషా! మేము స్వయముగను, మా పుత్ర పౌత్రాదులను జీంపచేయునట్టి ధనమును మాకు ప్రసాదించుము.

34. ప్రాతర్గ్నిం ప్రాతరిన్ద్రం హవామహే ప్రాతర్మిత్రావరుణా ప్రాతరశ్వినా ।

ప్రాతర్భగం పూషాణం బ్రహ్మణస్పతిం ప్రాతః సోమముతరుద్రం హవేమ ॥

పైన పేర్కొన్న దేవతలందరును ప్రాతః కాలమున ఆహ్వానించుచున్నాము.

35. ప్రాతః కాలమున అదితి పుత్రుడు, ంజయుడు, ఉగ్రస్వభావుడు, ంశేషరూపము ధరించువాడగు భగుని ఆహ్వానించుచున్నాము. ఆకలిగొన్నవారు ఆదరమున “ఉదయించుము” అనునట్టియు రోగగ్రస్తలు, రాజులు “ఉదయించుము” అనునట్టియు భగుని ఆహ్వానించుచున్నాము.

36. హే నేతా! భగదేవా! నీవు సత్యధనుడవు. ధనాదులు దానము చేయునపుడు మాకు ధనములనిమ్ము. మమ్ము ఉదారులను చేయుము. మమ్ము అశ్వ, గోసహితముగ వర్ధిల్లచేయుము. మేము సేవకాదులు కలవారలము కావలెను.

37. మేము ప్రస్తుతము ధనికులము కావలెను. సాయంకాలమునను, మధ్యాహ్నమందును ధనికులము కావలెను. సూర్యోదయమున ధనికులము కావలెను. మేము సర్వదా దేవతల సుబుద్ధి యందు వర్తిల్లుదుము గాత. “ వయం దేవానాం సుమతౌస్యామ ”

38. దేవతలారా! భగుడే ధనవంత దేవత అగును గాత. మేము అతని వలెనే ధనవంతులము అగుదుము గాత. భగుడేవునే సర్వజగత్తులు అధికముగా ఆహ్వానించును.

భగదేవా! నీవు మాకు పురోగాం అగుము. “ నో భగ పుర ఏతా భవేహ ”

(యః భగః ంధర్తా ంధారయితా సర్వస్య జగతః । సర్వ జగత్తులను ధరించువాడును, ధరింప చేయువాడును అని ఉపటుడు

భగమాదిత్యం అని మహీధరుడు

భగః యజ్ఞోభాగః అని శతపథము

భగస్యవా ఏతన్నక్షత్రం యదుత్తరే ఫల్గునీ అని తైత్తిరీయము

“ భగ ఏవ భగవాః(అస్తు) ” అని ఈ మంత్రము. భగవాన్ అనిన ధనవంతుడు)

39. అశ్వసమ యజ్ఞము కొరకును, పంత్ర పదము కొరకును ఉషస్సులు ంకసించుచున్నం. ఉషస్సులు ధనదాతయగు భగుని మాకు ప్రత్యక్షము చేయవలెను. అశ్వము రథమును తెచ్చినట్లు భగదేవత మాకొరకు ధనము తేవలెను.

40. అశ్వములు, గోవులు, పుత్రులను ప్రదానము చేయునట్టి ఉషస్సులు మాకు ందితములు అగును గాత. తుహిన బిందువులను తుడుచుచు నిత్య ప్రవర్ధమానులగు ఉషస్సులు

“ పాతస్యస్తభిః సదానః ”

41. పూషా! మేము నీ యజనమందున్న వారలము. “ రిష్యేమకదాచన ” మేము ఎన్నటికి నష్టపడకుందుము గాత. యజ్ఞమునందు నిన్ను స్తుతించు వారలమగుదుము గాత.

42. పూష వాక్కు మరియు క్రియవలన అభిముఖుడు అయినాడు. అతడు పథముల రేడగు సూర్యుని అందుకొనును. ఆనందమూలము, శోకనాశకుడగు పూష మాకు ధనాదులు ఇచ్చును గాత. అతడు మా యజ్ఞములకు సిద్ధి కలిగించును గాత.

43. జగద్రక్షకుడు, అదమనీయుడగు ంష్టువు మూడు పాదములు ఉంచినాడు. కావుననే అతడు ధర్మములను దాల్చినాడు. “ అతో ధర్మాణి ధారయన్ ”

44. ంష్టోర్వత్పరమం పదమును నిష్కాములు, అప్రమత్తులగు ంద్వాంసులు ఎరుగుందురు.

45. పృథిం జలవతి. సర్వలోక ఆశ్రయణీయ. ద్యావాపృథ్వలు ంస్తృతలు, జలదాయనులు శుభరూపలు. జరారహితలు. ప్రభూతరేతస్కులు. అం వరుణధర్మమున దృఢీకృతలైనం.

46. నాసత్య అశ్వినులారా! ముప్పది ముగ్గులు దేవతల సహితులై ంరు సోమపానమునకు గాను యజ్ఞమునకు ంచ్చేయండి. మా ఆయువును పెంచండి. పాపములను కడిగివేయండి. ద్వేషించుశత్రువులను కట్టివేయండి. మాకు శుభములు కలిగించుటకు మా వెన్నంటి ఉండండి.

48. మరుత్తులారా! ఇది ం స్తోమము. ఇయ్యది ం స్తుతి ఈ యజమాని స్వార్థము లేనివాడు. మాననీయుడు. ఇతనికి వర్షము కలిగించుటకు మేము ంమ్ము ఆహ్వానించుచున్నాము. బాల్య, యవ్వన, వృద్ధావస్థలందు మా దేహములను పటిష్ఠము చేయుటకు ంమ్ము ఆహ్వానించుచున్నాము.

49. స్తోమ, ఛంద, కర్మ ప్రమాణ సహితులైన దివ్యసప్తర్షులు సృష్టి యజ్ఞమును సాధించినారు. పూర్వకల్పపు దివ్య ఋషుల మార్గమును అనుసరించి ఈ ఋషులు ధీమంతులై సృష్టికార్యమును - సారథి గుర్రముల కల్గెమును అందుకున్నట్లు - ప్రారంభించినారు.

50. ఆయుష్యము, బ్రహ్మవర్చస్సు, ధనసమృద్ధి, శత్రుభేదనము, వెండి బంగారములు, తేజస్సు ఇవన్నియు జయము కలిగించుటకు గాను నాలోన కూడును గాత.

51. ఇది దేవతలందు తొలుత పుట్టిన తేజము. దీనిని రాక్షస పిశాచాదులు సహించజాలవు. దాక్షాయణ హిరణ్యమును ధరించిన మానవుడు దేవతలందును, మానవులందును ఆయుష్మంతుడగుచున్నాడు.

(దాక్షాయణ యత్యలంకార ంశేషః ఇతి ఉవటః)

52. ప్రసన్న మనస్కులగు దక్షుని సంతానము శతానీకునకు స్వర్ణాభరణములు కట్టినారు. అదేంధముగా నేను శతశరదాయుష్యము కొరకు స్వర్ణాభరణములు ధరించుచున్నాను. అందువలన నేను ఆయుష్మంతుడను, బుద్ధి మంతుడను అగుదును గాత.

53. అహిర్భుధ్న్య, అజ ఏకపాత్, పృథ్వి, సాగరము, ంశ్వేదేవరలు మా ఆహ్వానములు ఆలకింతురు గాత. యజ్ఞవర్ధక, ఆహూయమాన, మంత్రసంస్తుత, ఋషి ప్రశంసిత దేవతలు మమ్ము రక్షింతురుగాత.

54. చిరకాల శోభాయమాన ఆదిత్యుల కొరకు నేతులు కారు స్తుతివచనములను జాహువుచే హోమము చేయుచున్నాము. మా యొక్క ఆ వచనములను యత్ర, ఆర్యమ, భగ, వరుణ, దక్ష, అంశములు ఆలకించవలెను.

55. సప్త ఋషులు - త్వక్, చక్షు, శ్రవణ, రసన, స్పృహ, మనోబుద్ధులుగా ఈ దేహమున నిలిచి ఉన్నారు. వారు అప్రమాద భావమున ఈ దేహమును రక్షించుచున్నారు. వారు నిద్రించినంత ఆత్మయందు లీనము అగుదురు. అప్పుడు ఎన్నటికి నిద్రించని జీవనదాతలగు ప్రాణాపానములు జాగృతములై ఉండును.

56. దేవతలను అపేక్షించు మేము యమ్ము యాచించుచున్నాము. ఉత్తిష్ఠ బ్రహ్మణస్సతే. సుదాతలగు మరుత్తులారా! దగ్గరికి రండి. ఇంద్రా! నీవు సహితము త్వరగా యజ్ఞమునందు చేరుము.

57. మంత్రాధిపతి బ్రహ్మణస్సతి ఉక్థార్హ మంత్రములు చదువుచున్నారు. వానియందు ఇంద్ర, వరుణ, యత్ర, ఆర్యమదేవతలు తమ తమ ఇండ్లు కట్టుకొనుచున్నారు.

58. బ్రహ్మణస్సతే! త్వమస్యయన్తా - నీవు దీని నియంతవు. నీవు మా సూక్తమును తెలియుము. మా పుత్రులను సంప్రీతులను చేయుము. దేవతలచే రక్షించబడిన లోకము లన్నియు కళ్యాణమయములై ఉన్న.

ఎవడు ఈ ంశ్వమునకు ంశ్వకర్మ యగునో, ఎవడు నాకు తండ్రియగునో, ఎవడు అన్నపతిక యగునో అతడు నాకు అన్నము ప్రసాదించును గాత.

దాశరథి రంగాచార్య ంరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

బ్రహ్మయజ్ఞార్థకమను ముప్పది నాలుగవ అధ్యాయము సమాప్తము.

మే మనః శివ సంకల్పమస్తు

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

అధారం సర్వ ంద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

ముప్పది అయిదవ అధ్యాయము

(పితృమేధ సంబంధినో మన్తా ఉచ్యంతే - పితృమేధ సంబంధ మంత్రములు చెప్పబడుచున్న)

1. అపేతో యన్తు పణయో ంసుమ్నా దేవపీయవః ।

అస్యలోకః సుతావతః ।

ద్యుభిరహోభిరక్తు భిర్వ్యక్తం యమో దదాత్వవ సానమస్మై ॥

అసుఖకారులు, దేవహింసకులగు పణులు ఇచటి నుండి తొలగి పోవలెను. ఇదియే అభిషేవకారి స్థానమగును. ఋతువులు, దివసములు, రశ్మిల యొక్క ఈ స్థానమును యముడు ఈ మృతునకు ప్రదానము చేయును గాత.

2. మృతుడా! నీ అంగముల కొరకు సంత పృథ్వి లోపల స్థలముకోరును గాత. అందుకు ఎద్దులను కూర్చుము.

3. ఈ స్థలమును వాయువు పత్రము చేయును గాత. సంత పత్రము చేయును గాత. అగ్నితేజము, సూర్యుని కాంతి ఈ స్థానమును పావనము చేయుదురు గాత.

(ఆ స్థలమున నాలుగు చాళ్లు నాగలి దున్నవలెను)

ఎద్దులను నాగలి నుంచి ండువవలెను.

4. (ఆ స్థలమును త్రవ్వ మృతుని అస్థికలను పాతి పెట్టవలెను.)

ఓషధులారా! అశ్వత్థమున ంరు ఆసీనులు అయి ఉన్నారు. పలాశపత్రములందు నివసించి ఉన్నారు. ంరు నరుని సేంచవలసి ఉన్నది. భూయలోన చేరండి.

5. మృతుడా! సంత నీ అస్థికలను భూయ వడియందు చేర్చును గాత. భూదే! ఈ మృతుని కొరకు నీవు శాంతి దాయనిం అగుము.

6. మృతుడా! నీటితావరము వద్ద నిన్ను ప్రజాపతి యందు చేర్చుచున్నాను. ఆ ప్రజాపతి మా పాపములను దహించును గాత.

7. మృత్యువా! నీ మార్గము దేవయానము మాత్రముకాదు. మరేదైనా దూరపు మార్గమున తొలగిపోమ్ము. చెవులు కన్నులున్న నీతో చెప్పుచున్నాను. నీవు మా సంతానమును తాకకుము. మా ంరులను తాకకుము.

8. మృతుడా! వాయువు నీకు సుఖకరుడు అగును గాత. సూర్యుడు సుఖంకరుడు అగును గాత. ఇటుకలు సుఖంకరములు అగును గాత.

(సమాధియందు ఇటుకలను పేర్చవలెను)

మృతజీ! ఈ పార్థివ అగ్నులు నీకు సుఖము కలిగించును గాత. అం నిన్ను దహనము చేయకుండును గాత.

9. నీ కొరకు దిశలు ఏర్పడును గాత. నీకు జలము అత్యంత సుఖదమగును గాత. నదులు నీకు సుఖములను ఇచ్చును గాత. అంతరిక్షము శుభప్రదమగును గాత. దిశలన్నియు నీకు వెల్లడి యగును గాత.

10. బంధువులారా! ఇది గులకరాతి నది. సంబాళించుకొనండి. నిలదొక్కుకొనండి. దాటండి.

అశుభములను అన్నింటిని ఈ నదిలో ండుచుచున్నాము. శుభంకరములు, పథ్యములగు

అన్నములచే దాటుచున్నాము.

11. అపామార్గమా! నీవు కిల్చిషము, కృత్య, దుష్ట స్వప్నమును మా నుండి తొలగించుము.

12. జలము మరియు ఓషధులు మాతో నిజమైన స్నేహము చేయవలెను. మేము ద్వేషించువారికి మమ్ము ద్వేషించువారికి జలములు, ఓషధులు శత్రు భావము వహించును గాత.

13. మేము ఎద్దుతోకను పట్టి దానిని తాకుచున్నాము. ఈ వృషభము సురభి పుత్రుడగును. ఇది మాకు శుభములు సమకూర్చవలెను. దేవతలకు ఇంద్రుని వలె ఇది మాకు రక్షణ యగును.

అగ్నిదేవా! హం ని అందించుము.

14. అంధకారమునకు ఆవల స్వర్గీయ జ్యోతిని దర్శించినాము. దేవతలందు ఏకమాత్ర దేవతయగు సూర్యుని, అతని ఉత్తమ జ్యోతిని చేరుకున్నాము.

15. (గ్రామ శ్మశానాంతరే మర్యాదాలోష్ఠం నిదధాతి - గ్రామ శ్మశానమునకు అవతల లాంఛన ప్రాయమగు శిలను ఉంచవలెను.)

ఇది - ఈశిల జీంచీయున్నవారికి హద్దు అగుచున్నది. అన్య జీంతుడు ఎవడును మృత్యువాత పడరాదు. జీవులు మృత్యువును పర్వతపు చాటున దాచివేయుదురుగాక. జీవులందరు బహుకర్మవ్యాప్తులై ‘శతసం జీవంతు శరదః’ - శతశరత్తులు జీంతురు గాత.

16. అగ్ని! మా ఆయువులను పావనము చేయుము. మాకు వర్షము కలిగించుము. “ఆరే బాధస్య దుచ్ఛనామ్” తుచ్ఛులను మాకు దూరమున హింసించుము.

17. అగ్ని! నీవు హం వలన వర్ధిల్లువాడవు. ఘృతము వలన పరిపూర్ణ స్వరూపుడవు. ఘృతమున పుట్టి పెరిగెదవు. మధురము, రుచికరమగు గోఘృతమును పావనము చేయుము. తండ్రి తన కొడుకువలె - మా పుత్రాదులను రక్షించుము స్వాహా.

18. ఇతడు గోదానము చేసినాడు. అగ్నికి ఆహుతులు అర్పించినాడు. దేవతలకు హం ని అందించినాడు.

శ్మశానము నుండి తిరిగి వచ్చినవారిని ఎవడు ఏడిపించగలడు?

19. పచ్చిమాంసము తిను అగ్నిని పారద్రోలుచున్నాను. అది పాపము మోసుకొని శ్మశానమునకు తరలునుగాక.

ఇచట - ఈ యజ్ఞ గృహము నందలి - ఈ అగ్ని తద్భిన్న మైనది. ఇచట పుట్టినది. అతడు దేవతలను ఎరుగును. స్వాధికారమును ఎరుగును. “దేవోభ్యో హవ్యం వహతు” దేవతలకు హం ని వహించవలెను.

20. అగ్ని! నివు జాతవేది. పితరులు దూరమున ఎచట ఉన్నారో నీకు తెలియును. వారి కొరకు వపను కొని పొమ్ము. ఆ పితరుల కొరకు మేద యొక్క నదులు ప్రవహించును గాత. “సత్యా ఏషామాశిషః సన్నమంతాం స్వాహా” వారి నిజమగు ఆశీస్సులుమాకు అందును గాత. స్వాహా.

21. ఆస్మాత్త్వమధి జాతో ంసి త్వదయం జాయతాం పునః ।

అసౌ స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహా.

అగ్నీ! నీవు ఇతని నియతము ఆంర్భించినావు. ఇతడు మరల నీలో జన్మించును గాత.
ఇతనికి స్వర్గము కలుగునట్లు స్వాహా.

దాశరథి రంగాచార్య రచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

పితృమేధమను ముప్పది అయిదవ అధ్యాయము సమాప్తము.

“యచ్ఛానః శర్మం సోమము ప్రథాః ”

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

ఆధారం సర్వ ంద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

ముప్పది ఆరవ అధ్యాయము

1. ఋచం వాచం ప్రపద్యే మనో యజుః ప్రపద్యే సామ ప్రాణం ప్రపద్యే చక్షుః

శ్రోత్రం ప్రపద్యే ।

వాగోజుః సహోజో మయి ప్రాణాపానౌ ॥

ఋగ్రూపము వాణిని చేరుచున్నది. మనోరూపము యజుస్సును చేరుచున్నది.
సామరూపము ప్రాణమును చేరుచున్నది. చక్షువులు, శ్రోత్రమును చేరుచున్నది. నాకు
వాక్కు, శత్రువును సహించుబలము, ంర్యము, ప్రాణాపానములు లభించవలెను.

2. నా యొక్క చక్షువులు, హృదయమందున్న రంధ్రములను బృహస్పతి పూరించవలెను.

“శంనో భవతు భువనస్యయాప్నతిః ” జగముల స్వాం నాకు శుభములు
సమకూర్చవలెను.

3. భూర్భువః స్వః తత్సంతుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి ।

ధియో యోనః ప్రచోదయాత్ ॥

అర్థమునకు 3-5 చూడండి.

4. ఇంద్రుడు ంచిత్రుడు. నిరంతర వర్షకుడు. అతడు ఏ స్తుతులకు ప్రసన్నుడగును? తన రక్షణల సహితుడై మాకు ంచిత్రుడు ఎట్లగును? ఎట్టి అతి సుందర స్తుతులు ంచి అతడు మాకు రక్షకుడగును?

5. ఇంద్రా మత్తునిచ్చు పదార్థములందు ఏది అత్యంత మాదకమగును? ఏ సోమ రసము నిన్ను ఉన్మత్తుని చేయును? ఏ బలమున నీవు అత్యంత శక్తివంతుడవగుదువు? శత్రు ధన ంభేదనము చేసితెత్తువు?

6. ఇంద్రా! మా ంచిత్రులగు స్తోతలను నీ యొక్క నూర్లకొలది రక్షలతో ఎప్పుడు రక్షింతువు?

7. అభీష్ట వర్షక ఇంద్రా! ఏ రక్షణలచే నీవు మమ్ము ఆనందింపజేయుదువు? ఏ స్తుతులకు ప్రసన్నుడవై స్తోతల కొరకు ధనము నింపి తెచ్చెదవు?

8. ఇంద్రో ంశ్వస్య రాజతి - రాజగును. శంనో అస్తు ద్విపదే - రెండు కాళ్ల జీవులకు శుభము కలుగును గాత. శం చతుష్పదే.

(శం అనగా శుభము, సుఖము. దీనిని తరువాత వచ్చు మంత్రములకు అన్వయించుకొనుడు)

9. శంనో ంత్రః శం వరుణః శంనో భవత్యర్యమా ।

శంన ఇన్ద్రో బృహస్పతిః శం నో ంష్టు రురుక్రమః ॥

10. శంనో వాతః పవతాం శంనస్తపతు సూర్యః ।

శంన కనిక్రదద్దేవః పర్జన్యో అభివర్షతు ॥

11. మాకు పగళ్లు సుఖదములు కావలెను. రాత్రులు సుఖదములు కావలెను. ఇంద్రాగ్నులు స్వరక్షణలచే సుఖ ప్రదులు కావలెను. హంస్సులు అందుకున్న ఇంద్రవరుణులు మాకు శుభప్రదులు కావలెను. అన్న ప్రాపక యజ్ఞమున ఇంద్ర - పూషలు మాకు శుభప్రదులు కావలెను. ఇంద్ర సోములు మాకు సుఖజీవనము ప్రసాదించవలెను.

12. అభీష్ట సిద్ధికిని, త్రాగుటకును, ద్యుతిమంత జలము మాకు సుఖప్రదమగును గాత. జలములు మాకు సుఖము కలుగునట్లు ప్రవహించును గాత.

13. భూం! నీవు మా కొరకు సుఖ స్వరూపవగుము. కంటకరహితవగుము. నివసింపజేయు దానవగుము. “యచ్ఛా నః శర్మ సప్రధాః ” మాకు ఎన్నో సుకుములను ప్రదానము చేయుము.

14. జలము సుఖదము. మాకు వర్చస్సు కలిగించుటకు గాను జలమునకు బలములు కలుగవలెను.

15. జలమా! నీ యొక్క సారము ఎంతో సుఖకరము. వాత్సల్యముగల తల్లులు పిల్లలకు చన్నిచ్చినట్లు - జలమా! నీ సారమున మమ్ము భాగస్వాములను చేయుము.

(జలమును చనుబాలతో పోల్చుచున్నాడు.)

16. జలమా! యజ్ఞ గృహమునకు నీవు అనుకూలవు అయినరీతి మాకు నీవు ప్రభూత ప్రమాణమయిన లభింపుము. మమ్ము పావనములను చేయుము.

17. ద్యౌః శాన్తి రన్తరిక్షంశాన్తిః పృథిః శాన్తి

రాపః శాన్తి రోషధయః శాన్తి ।

వనస్పతయః శాన్తి ర్విశ్వేదేవా : శాన్తి ర్భ్రహ్మ శాన్తి

సర్వమ్ శాన్తిః శాన్తి రేవశాన్తిః స్మాశాన్తిరేధి ॥

దేవతల పేర్లు శాంతి మాత్రమే ఉన్నందున అర్థము వ్రాయుటలేదు.

అన్నింటికి శాంతి శాంతికే శాంతి. అది మాకు సమస్త శాంతులు కలిగించును గాత.

(ఇన్ని శాంతించినపుడే మానవాళికి శాంతి. ఏ ఒక్కదానికి అశాంతి ఏర్పడినను, మానవ జీతము అల్లకల్లోలము అగును. వరదలు, తుఫానులు, భూకంపము వంటి ఆయా దేవతల

అశాంతికి చిహ్నములు)

18. మహాఁర ఘటమా! నీవు నా దేహమును పటిష్ఠము చేయుము. సర్వభూతములు నన్ను యత్ర దృష్టిచే చూడవలెను. నేను సహితము సర్వ భూతములను యత్ర దృష్టిచే చూడవలెను. “యత్రస్యచక్షుషా సయిక్షామహే” ఉభయులము పరస్పరము స్నేహ దృష్టి కలిగియుందుము గాత.

19. మహాఁర ఘటమా! నీవు నన్ను దృఢ పరుచుము. మేము నీ కృపాదృష్టియందే జీంతుము. నీ కృపాదృష్టి యందే వర్ధిల్లుదుము.

20. నమస్తే రసహరణశీల జ్యోతీ! నమస్తే జ్వాలామయీ!

అగ్ని! నీ జ్వాలలు శత్రువులను మాత్రమే తపింపజేయవలెను పావకా! మా కొరకు మాత్రము నీవు కళ్యాణకారి అగుము.

21. మెరుపునకు నమస్సు. ఉరుమునకు నమస్సు మాకు సుఖశాంతులు కలిగించదలచిన వారందరికి నమస్సు.

22. ఎవరి వలన మాకు భయముండునని నీవు గ్రహింతువో వారి వలన మమ్ము నిర్భయులను చేయుము. శం నః కురు. మాకు సుఖములు కలిగించుము. ప్రజాభ్యో అభయం. మా సంతానమును నిర్భయులను చేయుము. మా పశువులకు భయము లేకుండ చేయుము.

23. సుయత్రియాన ఆప ఓషధయః సన్తు దుర్మిత్రియా

స్తస్మైసన్తు యో ంస్మావ్వేష్టి యంచ వయం ద్విష్మః

అర్థమునకు 35-12 చూడండి.

24. తచ్చక్షుర్దేవహితం పురస్తాచ్ఛక్రముచ్చరత్ ।

పశ్యేమ శరదః శతం జీవేమ శరదః శతం శ్రుణుయామ శరదః శతం. ప్రబ్రునామ శరదః శతం. మదీనా శ్యామ శరదః శతం భూయశ్చ శరదః శతాత్ ॥

దేవతలచే నియంించబడిన సర్వచక్షువగు సూర్యుడు తూర్పున ఉదయించుచున్నాడు.

మేము నూరు శరత్తులు దర్శింతుము గాత. నూరు శరత్తులు జీంతుము గాత. నూరు శరత్తులు ంనుచుందుము గాత. నూరు శరత్తులు చక్కగా మాట్లాడుదుము గాత. నూరు శరత్తులు దీనులము కాకుందుము గాత. నూరేండ్లు దాటి మరింత జీంతుము గాత.

(నూరేళ్లు జీంచుటకు మాత్రము కాదు. అవయవములన్ని బాగుండి దైన్యము లేక జీంచవలెనని ఆశించుచున్నాడు. అట్టి జీంతము మరింత సాగునని)

దాశరథి రంగాచార్య ంరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

శాంతి పాఠార్థమను ముప్పది ఆరవ అధ్యాయము సమాప్తము.

“శాంతిః సామా శాంతిరేధి”

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

ఆధారం సర్వ ంద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

ముప్పది ఏడవ అధ్యాయము

1. దేవస్యత్వాసంతుః ప్రసవే ంశ్వినోర్బాభ్యాం పూష్టో హస్తాభ్యాం ।

ఆదదే నారిరసి ॥

(మట్టి త్రవ్వ అట్టిని పట్టుకొని)

అట్టి! నేను సంతా దేవతా ప్రేరణయందు ఉన్నవాడను. అశ్వినుల బాహువులతో పూష హస్తముల చేతను నిన్ను పట్టినాను. నీవు నారీ రూపమవు.

2. ంద్వాంసులు. ద్విజాలు, యజమాని యొక్క మహా ఋత్విజాలు మనసులను ఏకాగ్రము చేసినారు. తమ బుద్ధి వృత్తులను ఏకాగ్రము చేసినారు. ప్రజ్ఞానియగు హోత యజ్ఞంధిని జరిపించును. ఇది సంతా దేవత మహా పరిస్తుతి అగును.

3. ద్యోతమాన ద్యావాపుథువలారా! ఇది పృథ్వికి దేవయజన స్థానమగు యజ్ఞము. ద్యులోకము నుండి జలమును - పృథ్వి నుండి మట్టిని తీసి యజ్ఞమునకు శిరోభూతమగు మహా ిర ఘటము చేయుచున్నాను.

(నేలను త్ర్వ మట్టిని చేతిలోనికి తీసుకొనవలెను)

మృత్తికా! యజ్ఞము కొరకును, యజ్ఞ శిరోభూతమగు మహా ిరఘటము కొరకును నిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

4. చెదలు దేవతలారా! అన్నింటి కన్న ముందు భూం ఉత్పన్నమైనది. భూతముల ఉత్పత్తి

కన్న ముందు ిరు పుట్టినారు. ఇది దేవయజన స్థాన యజ్ఞము. ఈ యజ్ఞమునకు శిరోభూతమగు

మహాిర ఘట నిర్మాణమునకు ి మట్టిని తీసికొనుచున్నాము.

(పుట్ట మట్టిని తీసికొనవలెను)

వల్మీక మృత్తికా! మహా ిరఘట నిర్మాణమునకు నిన్ను తీసికొన్నాము.

5. ఆది కాలమున ఈ పృథ్వి కొద్దిగా ఉండెను. పృథ్వి! పృథ్వియొక్క దేవయజన స్థాన యజ్ఞమున యజ్ఞ శిరోభూతమగు మహా ిరఘటనిర్మాణము కొరకు నిన్ను తీసికొందును.

(పండులు ముట్టెలతో త్ర్వన మట్టిని తీసికొనవలెను.)

మృత్తికా! యజ్ఞం కొరకు నేను నిన్ను తీసుకొనుచున్నాను. యజ్ఞ శిరోభూత మహా ిర ఘటము కొరకు నిన్ను సేకరించినాను.

6. పూతికా తృణమా! నీవు ఇంద్రుని ఓజస్సున ఉత్పన్నమైనావు. పృథ్వీ యొక్క దేవయజన స్థాన యజ్ఞమున - యజ్ఞ శిరోభూత మహా ిర ఘట నిర్మాణమునకు నిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

(మేక పాలు తీసుకొనవలెను.)

దుగ్ధమా! యజ్ఞము కొరకును, యజ్ఞ శిరోభూతమగు మహా ిర ఘట నిర్మాణము

కొరకును యమ్ము స్పృశించుచున్నాను.

7. (కృష్ణాజినము పట్టుకొని “పరివృత్తము” వైపు నడువవలెను.)

బ్రహ్మణస్సతి ంచ్ఛేయును గాత. సత్య, ద్యుతి మంత ద్యావాపృథ్వీలు ంచ్ఛేయుదురు గాత. ిరుడు, మానవ హితకారి, పంక్తి, సాధకుడు మా యజ్ఞమును జరిపింతురు గాత.

(పదార్థములను ఒక చతురస్ర స్థలమున ‘పరివృత్త’ మందు పెట్టవలెను.)

పదార్థములారా! యజ్ఞము, యజ్ఞ శిరోభూతమగు మహా ిర ఘటము కొరకు యమ్ము ఇచట పరివృత్తమున చేర్చుచున్నాను.

(పుట్ట మన్ను, పండులు త్రవ్విన మన్ను, పూతికా తృణములను పాలతో కలిపి పిసుకవలెను.)

పదార్థములారా! యజ్ఞము మరియు యజ్ఞశిరోభూత మహా ిర ఘటము కొరకు యమ్ము కలుపుచున్నాను.

(క్రమముగా మూడు మహా ిర ఘటములను ంధి ప్రకారము చేయవలెను.)

మహా ిర ఘటములారా! యజ్ఞము కొరకును, యజ్ఞ శిరో భూత యజ్ఞ దేవత కొరకును యమ్ము నిర్మించుచున్నాను.

8. ప్రథమ మహా ిర ఘటమా! నీవు యజ్ఞపు శిరమవు. (తాకవలెను) యజ్ఞం కొరకును, యజ్ఞ శిరోభూత యజ్ఞ దేవత కొరకును నిన్ను తాకుచున్నాను.

ద్వితీయ మహా ిర ఘటమా! నీవు యజ్ఞపు శీర్షమవు. (తాకవలెను) యజ్ఞము కొరకును యజ్ఞ శిరోభూత దేవత కొరకు నిన్ను తాకుచున్నాను.

తృతీయ మహా ిర ఘటమా! నీవు యజ్ఞపు తలవు. యజ్ఞం కొరకును యజ్ఞ శిరోభూత దేవత కొరకును నిన్ను తాకుచున్నాను. (స్పృశించవలెను)

మహాఁర ఘటములారా! యజ్ఞము కొరకును, యజ్ఞ శిరోభూత దేవత కొరకును యిమ్ము నున్నగా చేయుచున్నాను.

ఏవమగ్రిమా మన్తౌ

9. ప్రథమ మహాఁర ఘటమా! పృథిం యొక్క దేవయజన స్థాన యజ్ఞమందు సేచక అశ్వపు లద్దిచే నిన్ను ధూపితము చేయుచున్నాను.

ద్వితీయ మహాఁరఘటమా! పృథిం యొక్క దేవయజన స్థాన యజ్ఞమందు సేచక అశ్వపు లద్దిచే నిన్ను ధూపితము చేయుచున్నాను.

తృతీయ మహాఁరఘటమా! అశ్వస్య త్వా వృష్టాః శక్నా ధూపయాం దీవయజనే పృథివ్యాః

మఖాయత్వా మఖస్యత్వా శీర్షే । మఖాయత్వా మఖస్యత్వా శీర్షే ।

మఖాయత్వా మఖస్యత్వా శీర్షే । మఖాయత్వా మఖస్యత్వా శీర్షే ।

10. (పక్వానుద్ధరతి - కాలినవానిని తీయవలెను.)

ప్రథమ మహాఁరఘటమా! ఋజు ద్యులోకము కొరకు నిన్ను నిప్పుల పీద నుంచి దింపుచున్నది.

ద్వితీయ మహాఁరఘటమా! వర్షించి సకల కార్యములు సాధించు అంతరిక్షము కొరకు నిన్ను నిప్పుల పీది నుంచి దించుచున్నాను.

తృతీయ మహాఁరఘటమా! మేము నివసించుటకు ఆధార భూతమగు భూయ కొరకు నిన్ను అగ్ని పీది నుంచి దింపుచున్నాను.

మహాఁరఘటములారా! యజ్ఞం కొరకును, యజ్ఞ శిరోభూత దేవత కొరకును యిమ్ము నేను పాలచే తడుపుచున్నాను. (మేక పాలతో తడుపవలెను)

మహాఁర సంభరణం సమాప్తమ్

11. (బ్రహ్మనుజ్ఞాతో యామాయత్వేతి మహాఁరం ప్రోక్షతి - బ్రహ్మచే అనుమతి పొందినవాడై యమాయతో మొదలిడి మహాఁరులను ప్రోక్షించును)

ఘర్మమా! యమ, యజ్ఞ, సూర్య తాపము కొరకు నిన్ను జలముచే ప్రోక్షించుచున్నాను.

ఘర్మమా! సంతా దేవత నీకు మధుర ఘృతము పూయును గాత. (నేతి పూత వేయవలెను.)

(ఆవపు ఇసుక క్రింద నూరు మాషముల వెండి పాతిపెట్టవలెను.)

రజతమా! నిప్పు నేలను కల్చకుండ కాపాడుము.

(మూడు కుండలను కాలుటకు ఆవమున పెట్టి ఆవమును మూయవలెను. ఆవపు నలుదిశలు నిప్పు అంటించవలెను.)

ఘర్మమా! నీవు చంద్ర కాంతి వంటి దానవు. అగ్నితేజము వంటి దానవు. సూర్య తాపము వంటిదానవు.

12. (కాలి బయటికి తీసిన మహా ంరములను వ్రేలిచే తాకి చూచిన యజమాని చెప్పవలసినం)

పృథ్వీ! నీవు ప్రాగ్దిశన అగ్ని ఆధిపత్యమున ఉన్నదానవు. రాక్షసాదులు నిన్ను వేధించజాలరు. నాకు ఆయుష్యము ప్రసాదించుము.

భూమ్! దక్షిణదిశయందు ఇంద్రుని ఆధిపత్యమున ఉన్నదానవు. పుత్రవతిం. నాకు సంతానము ప్రసాదించుము.

ధరిత్రీ! నీవు పశ్చిమదిశన సంత ఆధిపత్యమున ఉన్నదానవు. నీవు సుఖముల కొరకు ఆశ్రయణీయవు. నీవు నాకు దర్శన శక్తిని ప్రసాదించుము.

రత్నగర్భా! నీవు ఉత్తర దిక్కున ధాత ఆధిపత్యమున ఉన్నదానవు. ఋత్విజాలు ఆశ్రయించు యజనీయ స్థానమవు. నాకు ధన సమృద్ధిని ప్రసాదించుము.

ధాత్రీ! నీవు ఊర్ధ్వ దిశన బృహస్పతి ఆధిపత్యమున ఉన్నదానవు. సర్వము ధరించుదానవు. నాకు ఓజస్సు ప్రసాదించుము.

(మహా ంర ఘటములు దక్షిణ భూమ్ ంద యజమాని చేతిని బోర్ల వేయును.)

మహా ంరమునకు దక్షిణమున ఉన్న స్థలమా! నాకు నాశనము కలిగించు రాక్షసాదుల నుండి నన్ను కాపాడుము.

(ఉత్తరము వైపు చేయిపెట్టవలెను.)

ఉత్తర భూమ్! నీవు మనువు యొక్క అశ్వమవు. మనోరశ్వాసి.

13. ఘర్మమా! నీవు స్వాహా ఆకారపుదానవు. నీవు మరుత్తులచే ప్రతిష్ఠించబడిన దానవు. (ఘర్మమున నూరు మాషముల బంగారము పెట్టవలెను.)

స్వర్ణ శతమాషమా! నీవు నన్ను ద్యులోకమునంటు రాక్షసాదుల నుండి రక్షింపుము.

(కృష్ణాజినముతో ఘర్మమును సరవలెను.)

ప్రాణ, అపాన, వ్యానములను ఒక్కొక్క ప్రవర్గమున ఉంచుచున్నాను.

14. ప్రవర్గము దేవతలకు గర్భము, స్తుతులకు పిత. ప్రజలకు అధిపతి. ప్రవర్గము సంతతో కలసి పోయినది. అది సూర్య సహితముగా వెలుగుచున్నది. సూర్యేణ రోచతే.

15. ఘర్మము అగ్నిచే ఏకీ భూతమైనది. సంతతో కలసిపోయినది. సూర్యునిచే శోభిల్లినది. స్వాహాకారఘర్మము సూర్య తేజముతో, సంతతో, సూర్యునితో, సూర్యునితో కూడి వెలుగొందుచున్నది.

16. ఏ దేవత ద్యులోకమును, కిరణములను దాల్చువాడగునో, ఎవడు మనుష్య భావ రహితుడగునో, ఎవడు సూర్యుని నుండి ఆర్పించినాడో, ఆ దేవత మాకు వాక్ శక్తిని ప్రసాదించును గాత.

17. రక్షణ ధర్మము గల ఆదిత్యుడు ఆకాశము నుండి పడడు! అతడు భిన్న మార్గములందలి రాక పోకలను చూచుచున్నాడు! అతను తన కిరణముచే కూడినవాడై సకల లోకములందు స్వచ్ఛందముగ సంచరించును!!

18. ఘర్మమా! నీవు సకల భువన స్వాంతి. మనస్పతి. వాచస్పతి. నీవు దేవశ్రుతుడవు. దేవత వగుము. యజ్ఞములందు దేవతలను రక్షింపుము.

అశ్వినులారా! ఈ యజ్ఞమున దధ్యంగ అధ్వర్యు - బ్రాహ్మణులు ఎరుగవలసిన మధు ంద్యను - మధు ంద్యా పూజకులగు ంకు బోధించినాడు. అట్టి అశ్వినులగు ంరు కూడ మాకు రక్షకులు కావలెను.

19. ఘర్మమా! హృదయమున నీవు, మనసున నీవు, దింయందు నీవు, సూర్యుని యందు నీవు. నీవు ఊర్ధ్వగతి అగుము. మా యజ్ఞమును స్వర్గమందలి దేవతలకు చేర్చుము.

20. ఘర్మమా! పితానో ంసి. నీవు మాకు తండ్రి. పితానో బోధి. మా తండ్రిగా ఎరుగుము. **నమస్తే. అస్తు మా మాంహింసీః** (తండ్రి కావున) మమ్ము ఎన్నడును బాధించకుము.

(ముసుగు తొలగించి ఘర్మమును దర్శించు యజమానపత్ని అనవలసినది.)

మహాంరా! నీవు ంర్యమునకు అధిదేవతయగు త్వష్ట యుక్తుడవు. మేము స్త్రీలము. మైథు నము నింత్తము నిన్ను ముట్టుకుందుము. నాకు పుత్రులను, గోవులు మున్నగు పశువులను ప్రసాదించుము. **అరిష్టాహం సహపత్యా భూయాసమ్** - నా పతితో కూడి బాధలు లేకుండ జీంతును గాత.

21. **అహః కేతునా జుషతాం సుజ్యోతిర్జ్యోతిషా స్వాహా.**

రాత్రి: కేతునా జుషతాం సుజ్యోతిర్జ్యోతిషా స్వాహా.

పగలు జ్యోతి సహితమై సుజ్యోతిష్మంతుడగు సూర్యునకు స్వాహా. రాత్రి శుభ జ్యోతి సహితమై సుజ్యోతిష్మంతుడగు అగ్నికి స్వాహా.

(రౌహిణి హోమమునకు రెండు ఘృతాహుతులు ఇవ్వవలెను.) (అగ్ని రైవ్యఘర్మః - తప్త ఇవవై ఘర్మః ఆదిత్యోవై ఘర్మః । ఆదిత్యః ప్రవర్గ్యః ఘర్మము, ప్రవర్గ్యము ఆదిత్యుడే అగును.)

దాశరథి రంగాచార్య ంరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

అభ్యాగ్రిది రౌహిణాంతమను ముప్పది ఏడవ అధ్యాయము
సమాప్తము.

యతో యతః సహసే తతోనో అభయం కురు ।

శం నః కురు ప్రజాభ్యో భయం పశుభ్యః ॥

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

ఆధారం సర్వ ంద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

1. (గోవును కట్టనట్టి రుజ్జువును పట్టుకొనవలెను)

దేవస్యత్వా సంతః ప్రసవే ంశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్టో హస్తాభ్యామ్

ఆదదే ంత్యైరాత్నాసి ।

నేను సంతా దేవత అనుజ్ఞ యందు ఉన్నవాడను. ఈ రుజ్జువును అశ్వినుల బాహువులతోను, పూష హస్తములతోను పట్టుకొనుచున్నాను. ఇది అదితికి మేఖల అగును.

2. ఇడా! ంచ్ఛేయుము. అదితీ! ంచ్ఛేయుము. సరస్వతీ! ంచ్ఛేయుము. గోమాతా! ంచ్ఛేయుము.

(ధవలి ఏహి ఏవంత్రిః - గోమాతా! ంచ్ఛేయుము అని మూడు సార్లు పిలువవలెను.)

3. రుజ్జువా! నీవు అదితి మేఖలవు. ఇంద్రాణి శిరోభూషణమవు.

(త్రాడుచే గోవు వెనుక కాళ్ళు కట్టవలెను.)

వత్సమా! నీవు పూషవగుదువు.

(దూడను ండువవలెను.) దూడా! ఘర్మమునకు కొన్ని పాలు ఉంచుము. (దూడను తొలగించవలెను)

4. గోమాతా! అశ్వినుల కొరకు పాలు ఇమ్ము. సరస్వతి కొరకు పాలు ఇమ్ము. ఇంద్రుని కొరకు పాలు ఇమ్ము. (పాలు పితుకవలెను.)

(పితుకునప్పుడు చిమ్మిపడిన పాల చుక్కలను ఉద్దేశించి) ఇద ఇంద్రునకు

ఆహుతియగును.

5. తల్లీ సరస్వతీ! నీ స్తనము సుప్తమట్లున్నది. అది సుఖ స్వరూపమగును. రత్నములు ఇచ్చునదగును. ధనలాభము కలిగించునది అగును. సుదాత అగును. సకల వరణీయ ధనములను పోషించునదగును. నీ స్తన్యము ఇచ్చుటకు మా వైపు మరలుము. నేను ంశాల అంతరిక్షమును అందుకొనగలను!

(సప్త ఇవాస్తే అనుపభోక్త నైః ఇతరులు అనుభంచనిది)

6. (పరీశాసావదత్తే - రెండు పరీశసములను పట్టుకొని - ద్యావా పృథ్వీ పరీశాసౌ ఇతి శత పథం)

ప్రథమ పరీశసమా! నీవు గాయత్రీ ఛందమవు. ద్వితీయ పరీశసమా! నీవు త్రిష్టుప్ ఛందమవు.

(పరీశసములచే మహోరమును పట్టవలెను.)

ఘర్మమా! నిన్ను ద్యావాపృథ్వల కొరకు గ్రహించుచున్నాను.

(మహోరఘటమును తుడిచి ఉపయమన స్రువమున దానిని పట్టుకొనవలెను)

ఘర్మమా! నిన్ను నేను అంతరిక్షపు ఉదరము నుంచి గ్రహించుచున్నాను.

(మహోర ఘటమును మేకపాలచే తుడుపవలెను.)

ఇంద్రా! అశ్వినులారా! తేనెటీగలు కూర్చిన ఈ మధువును సేంచండి. వసువులారా! ఈ పలను వర్షము నిచ్చునట్టి సూర్యుని కిరణములకు సమర్పించండి.

7. సముద్ర రూప వాయువునకు స్వాహా. సహగతి వాయువునకు స్వాహా. అప్రధర్షిత వాయువునకు స్వాహా. ప్రతిధర్షిత వాయువునకు స్వాహా. రక్షక వాయువునకు స్వాహా. అశ్లేశద వాయువునకు స్వాహా.

8. వసురుద్ర యురత్త ఇంద్రునకు స్వాహా. ఆదిత్య యుక్త ఇంద్రునకు స్వాహా. శత్రు హంత ఇంద్రునకు స్వాహా. ఋభు, ంభ్య, వాజయుక్త సంతాయ స్వాహా. బృహస్పతియే త్వ ంశ్వదేవ్యావతే స్వాహా.

9. **యమాయ త్యాంగిరస్వతే పితృమతే స్వాహా ! ఘర్మాయ స్వాహా ఘర్మః పిత్రే !**

10. అధ్వర్యు దక్షిణ దిశన కూర్చుండి సకల దేవతలను యజించును. అందువలన దిశలన్నియు దక్షిణ దిశయందు ప్రతిష్ఠితములై ఉన్న.

అశ్వినులారా! ఘర్మస్థ మధువు యొక్క స్వాహా కృత అంశమున పానము చేయండి.

11. (మహాంరమును మూడు సార్లు పైకి ఎగురవేసి పట్టుకొనవలెను)

ఈ యజ్ఞమును ద్యులోకమునకు చేర్చుము. చేర్చుము ఈ యజ్ఞమును ద్యులోకమునకు స్వాహాగ్నయే యజ్ఞియాయ. యజనీయ అగ్నికి స్వాహా. శం యజార్భ్యః యజావులు మాకు శుభములు కలిగించును గాత.

12. అశ్వినులారా! రాత్రింబవళ్ళు ం రక్షణలచే హృదయంగమ ఘర్మస్థ మధువును

సేంచండి. **నమో ఆదిత్యాయ. నమో ద్యావాపృథింభ్యాం.**

13. అశ్వినులారా! ఘర్మము యొక్క మధుర దుగ్ధములను సేంచండి. ద్యావాపృథ్వలు మా కార్యములను ఆమోదింతురు గాత. ఇంద్రాదుల దానాదులు మా యజ్ఞమందే అగును గాత.

14. అతితప్త ధర్మమా! వర్షము కొరకు పుష్టి నొందుము. అన్నము కొరకు పుష్టి నొందుము. బ్రాహ్మణ, క్షత్రియుల కొరకు పుష్టి నొందుము. ద్యావాపృథ్వల కొరకు పుష్టి నొందుము.

ధర్మమా! నీవు జగత్తునుధరించుదానవు. సుధర్మమవు. మమ్ము హింసించకుము. మాకు ధనాదులు అందించుము. బ్రాహ్మణ క్షత్రియులను మా అధీనులను చేయుము.

15. (శకలైర్జుహోతి)

స్నేహోత్పాదక పూషకు స్వాహా. గ్రహణకారి ప్రాణములకు స్వాహా. ప్రతిరవకారి ప్రాణములకు స్వాహా. పితృభ్యః ఊర్ధ్వ బర్హిభ్యో ధర్మ పావభ్యః స్వాహా. ద్యావాపృథిం భ్యాం స్వాహా. ంశ్వభ్యో దేవేభ్యో స్వాహా.

16. ఋత్విజాలచే నుతించబడు రుద్రునకు స్వాహా. జ్యోతిచే జ్యోతిష్మతియగు ప్రజ్ఞాపక దినమార్తాండునకు స్వాహా. జ్యోతిచే జ్యోతిష్మతి యగు ప్రజ్ఞాపక అగ్నికి స్వాహా.

అత్యంత ిరుడగు అగ్నియందు మధువు హోమము చేయబడినది. తేదేవ ధర్మ నమస్తే - మా మా హింసీః - మమ్ము బాధించకుము.

17. ధర్మమా! నీ సుబుద్ధియు, ంస్తారమహిమయు ఈ ద్యులోకమును ప్రభాంతము చేసినం. నీ యశస్సు పృథ్వి యందంతటను వ్యాపించినది.

అగ్ని! నీవు ఎంతో గొప్పవాడవు. రక్షవర్ణపు నీ పొగను పెంచుము. దేవతలకు ప్రియతముడవగు నీకు జాజ్వల్యమానుడవగుము.

18. ధర్మమా! నీ కాంతి ద్యులోకమందున్నది. గాయత్రి ఛందమున ఉన్నది. హార్థాన గృహమున ఉన్నది. ఆ కాంతి వర్ధిల్లును గాత. స్వాహా.

ధర్మమా! నీ జ్యోతి అంతరిక్షమున ఉన్నది. త్రిష్టుప్ ఛందమున ఉన్నది. అగ్గీధ్ర గృహమున ఉన్నది. ఆ జ్యోతి వర్ధిల్లును గాత. స్వాహా.

ధర్మమా! నీ వెలుగు భూలోకమందున్నది. జగతీ ఛందమునందున్నది. సదస్సునందున్నది. ఆ వెలుగు వర్ధిల్లును గాత. స్వాహా.

(అధ్వర్యు మూడు శలాకలపైన ఘృతాహుతులు ఇచ్చును.)

19. మహాఁరమా! క్షత్రియుల పరమ పాలన కొరకు నిన్ను అనుసరించుచున్నాము. బ్రాహ్మణుల దేహముల కొరకు పాలించును. ప్రజయందు ధర్మము ధరింప చేసి నందున నిన్ను అనుసరించుచున్నాము. నవ శుభముల కొరకని మేము నిన్ను అనుసరించుచున్నాము.

(హోమానంతర మధ్వర్యుః పత్నీమగ్రేకృత్వా శాలాయ నిష్క్రమతీత్యర్థః హోమము ముగిసినంత అధ్వర్యు పత్నిని ముందుంచుకొని నిష్క్రమించును)

20. మహా ఁరము నాలుగు దిశల రూపమగు నాలుగు కోణముల యజ్ఞమునకు నాభియు

స్తార యుక్తము అగును. సప్రథాః సనో ంశ్వాయుః సప్రథాః సనః సర్వాయుః - ఆ మహాఁరము మాకు ంశ్వమందలీ ఆయువును, సర్వాయువును ప్రసాదించవలెను. మా నుండి ద్వేషమును తొలగించుము. కుటిలత్వము తొలగించుము. జగదనుగ్రహ రూపమునందు కలసిపోవుదుము గాక.

21. ధర్మమా! ఈ పాలు నిన్ను పూరించునం. నీవు వానిలో నిండి పొమ్ము. వర్ధిల్లుము.

(మూడు మహా ఁరములందు పాలునింపవలెను)

మహాఁరమా! నీ దయ వలన మేము వర్ధిల్లవలెను. మాకు ధన ధాన్య సమృద్ధి కలుగవలెను.

22. మహాఁరము అభీష్ట వర్షకము. రసహారి. యత్రుని వంటి ప్రియము. అదిమరల మరల శబ్దము చేయును.జలధారము. ధననిధి యగు మహాఁరమ సూర్యునితో కలసి ప్రకాశించుచున్నది.

23. సుయత్రియాన అప ఓషధయః సన్తు దుర్మిత్రియా స్తస్మై

సన్తుయో ంస్మాన్వేష్టి యంచ వయం ద్విష్మః

35-12 చూడగలరు.

24. ఉద్యయం తమసస్పరిస్వః పశ్యంత ఉత్తరమ్

దేవం దేవత్రా సూర్యమగన్మ జ్యోతిరుత్తమమ్

20-21 చూడండి.

25. (సుధమాదాయహవనీయే భ్యాదధాతి. సుధను అందుకొని ఆహవనీయ అగ్నియందు వేయును.)

కట్టే! నీవు సుధవు. ఆహవనీయాగ్ని సుధధే! నీ కృప వలన మేము వర్ధిల్లుదుము గాత. నీవు సుధవు. తేజస్సునకు కారణమవు. నాయందు తేజస్సు కలిగించుము.

26. (దధి ఘర్మ గ్రహణమ్. పెరుగుకుండపట్టి)

ఇంద్రా! ద్యావాపుథ్వులు ఎంత ంస్తారములగునో, సప్తసాగరములు ఎంత ంస్తారములగునో అంతటి పరిమాణము గల పాత్రయందు అన్నము నింపి పట్టుకున్నాను. అది అక్షయము. అది నాయందు అక్షయము అగును గాత.

27. ఇంద్రుని ప్రసిద్ధమహాబలను నాలో చేరవలెను. సంకల్ప సంపద నాలో చేరవలెను. సంకల్పబలము నాలో చేరవలెను. ఆదిత్యజ్యోతి, వేదజ్యోతి, బ్రహ్మజ్యోతి సహితమగు ధర్మము

నాలో చేరవలెను.

28. పాలయొక్క సారభూతమగు పెరుగు ఈ ఘటమునందు నిండియున్నది. దీని ప్రభావమును మేము రానున్న - రానున్నసంవత్సరముల వరకు అనుభ్యంతుము గాత.

ఘటమా! నీవు కాంతి స్వరూపమవు. స్వీకర్తవు. సు - సుఖపాలకమవు. ఈ దధిహోమశేషము. ఇంద్ర పేతము. ప్రజాపతి భక్షితము. మాధుర్యయుక్తము. ఆహ్వాతము. ఇటువంటి నీ దధి అంశమును, ఆహ్వానించబడినవాడనై భక్షించుచున్నాను.

దాశరథి రంగాచార్య రచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

మహాఁర నిరూపణమును ముప్పది ఎనిమిదవ అధ్యాయము
సమాప్తము.

మయిత్యాదిన్ద్రియం బృహస్మయి దక్షో మయి క్రతుః

ఘర్మస్త్రీశుగ్వి రాజతి ంరాజా జ్యోతిషాసహ బ్రహ్మణా తేజసా సహ.

|

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

ఆధారం సర్వ ంద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

ముప్పది తొమ్మిదవ అధ్యాయము

ప్రవర్గ్యే ధర్మభేదే ప్రాయశ్చిత్తమ్ - ప్రవర్గ్యమున ధర్మలోపమునకు ప్రాయశ్చిత్త
ఆహుతులు

1. స్వాహా ప్రాణే భ్యః సాధిపతికేభ్యః ।

పృథివ్యై స్వాహా ంగ్నయే స్వాహాంతరి క్షాయస్వాహావాయవే స్వాహా ।

దివే స్వాహా సూర్యాయ స్వాహా ॥

హిరణ్యగర్భుని సహితముగ వర్తిల్లు ప్రాణమునకు స్వాహా. పృథికి స్వాహా. అగ్నికి స్వాహా.
అంతరిక్షమునకు స్వాహా. వాయువునకు స్వాహా. దికి స్వాహా. సూర్యునకు స్వాహా.

2. దిశలకు స్వాహా. చంద్రాయస్వాహా. నక్షత్రేభ్యః స్వాహా. జలములకు స్వాహా. వరుణాయ
స్వాహా. నాభ్యై స్వాహా. పంక్త్రునకు స్వాహా.

3. వాక్కునకు స్వాహా. ప్రాణాయ స్వాహా. ప్రాణాయస్వాహా. చక్షుషే స్వాహా. చక్షుషే
స్వాహా. శ్రోత్రాయ స్వాహా. శ్రోత్రాయస్వాహా.

4. మనో కామన, సంకల్పము, వాణి, సత్యము, పశువుల రూపము, అన్నపురసము,
యశము మరియు లక్ష్మి నాయందు ప్రవేశించును గాత - స్వాహా.

5. (నిష్ఠిత అభిస్పర్శ నుండి మేకపాలు కలుపుటకు వరకు మహోరమును “సంభ్రయమాణము” అగును. ఇందు సమయలోపము జరిగినంత ప్రజాపతికి ఆహుతులు ఇవ్వబడును) ప్రజాపతయే స్వాహా.

(కుశలంద ఉంచువరకు సంభృతియగును. దానికి లోపము కలిగిన సామ్రాట్ దేవత యగును) సామ్రాట్టునకు స్వాహా.

(మూంజుపోల ంద ఉంచువరకు దానిని సంపన్నము అందురు. దానిని “సంపన్నము అందరు. దానికి లోపము కలిగిన ంశ్వేదేవతలు దేవత యగుదురు) ంశ్వేదేవతలకు స్వాహా.

(పరిశాసములు గ్రహించు వరకు దానిని ‘ప్రబృక్తము’ అనబడును. దానికి లోపము జరిగిన ధర్మము దేవతయగును.)

ధర్మమునకు స్వాహా.

(ఉద్యమానము నుండి మేకలపాలచే తడుపుట వరకు ‘ఉద్యతము’ అనబడును. దానికి లోపము జరిగిన తేజస్సు దేవత యగును) తేజస్సునకు స్వాహా.

(పాలు తెచ్చి మేకపాలతో తడుపుట వరకు ఘర్మము అశ్వినీ దేవతాకమగును. దానికి లోపము జరిగిన) అశ్వినులకు స్వాహా.

(ఘృతము తెచ్చి దానిలో తడుపుట వరకు పూష దేవతాకమగును. లోపమునకు) పూష దేవతకు స్వాహా.

(ఘర్మమున ఘృతము పోయువరకు మరుద్దేవతాకమగును. లోపమునకు) పూష దేవతకు స్వాహా.

(మధించినపుడు పడిన ఘృతబిందువులు ంత్ర దేవతాకము. అక్కడ లోపము జరిగిన) ంత్రాయ స్వాహా.

(ఆహవనీయమున తీసికొని పోబడు ఘర్మము వాయు దేవతాకమగును. దానికి లోపము జరిగిన) వాయువునకు స్వాహా.

(ఆహుయమాన ఘర్మము అగ్ని దేవతాకమగును. దానికి లోపము కలిగిన) అగ్నయే స్వాహా.

(హుత హోమము తరువాత ఉత్తర ఘర్మకార్యము మొదలగుటకు ముందు వరకు వాక్ దేవతాకమగును. అచటి లోపమునకు) వాగ్దేవతకు స్వాహా.

6. ప్రథమ దినము సంతాదేవతాకము. నాటి ధర్మలోపమునకు సంతకు స్వాహా.

రెండవ రోజు అగ్నిదేవతాకమగును. నాటి ధర్మలోపము జరిగిన అగ్నికి స్వాహా.

మూడవ రోజు వాయుదేవతాకమగును. నాటి ధర్మలోపమునకు వాయవే స్వాహా.

నాలుగవ రోజు ఆదిత్యదేవతాకమగును. నాటి ధర్మలోపమునకు ఆదిత్యునకు స్వాహా.

అయిదవ రోజు చంద్రదేవతాకమగును. నాటి ధర్మలోపమునకు చంద్రాయ స్వాహా.

ఆరవ రోజు ఋతుదేవతాకమగును. నాటి ధర్మలోపమునకు ఋతువులకు స్వాహా.

ఏడవ రోజు మరుద్దేవతాకమగును. నాటి ధర్మలోపమునకు మరుత్తులకు స్వాహా.

ఎనిమిదవ రోజు బృహస్పతి దేవతాకమగును. నాటి ధర్మలోపమునకు బృహస్పతికి స్వాహా.

పదవరోజు వరుణ దేవతాకమగును. నాటి ధర్మలోపమునకు వరుణ దేవతకు స్వాహా.

పదకొండవ రోజు ఇంద్ర దేవతాకమగును. నాటి ధర్మలోపమునకు ఇంద్రునకు స్వాహా.

పన్నెండవ రోజు ంశ్వేదేవతాకమగును. నాటి ధర్మలోపమునకు ంశ్వేదేవతలకు స్వాహా.

8. (అశ్వమేధికం ఆ అధ్యాయ సమాప్తే. అధ్యాయసమాప్తము వరకు అశ్వమేధికము)

అశ్వపు హృదయముచే అగ్నిని సంప్రీతుని చేయుదును. అగ్రభాగమున అశ్వినులను, సమస్త హృదయఖండమున పశుపతిని, యకృతిచే భవుని, మతస్నాయువలచే శర్వుని, మన్యువుచే ఈశానుని, పేగులలోని మాంసముచే మహాదేవుని, పెద్ద పేగులచే ఉగ్రదేవుని, వసిష్ఠ, హనుహృదయము, తల యొక్క మాంసములచే శింగి దేవతను సంప్రీతులను చేయుదురు.

9. అశ్వపు రక్తమున ఉగ్రుని, అశ్వపు శుభకార్యములచే రుద్రుని, దుష్ట కార్యములచే రుద్రుని,

క్రీడలచే ఇంద్రుని, బలమున మరుత్తులను, ప్రమోదమున సంధ్యలను సంప్రీతులను చేయుదును.

భవునిది కంఠస్తమాంసము, రుద్రునిది ప్రక్కల మాంసము, మహాదేవునిది యకృత్తు,

శర్వునిం పెద్ద పేగులు; పశుపతిది పురీతతనాడియగును.

10. లోమేభ్యః స్వాహా లోమేభ్యః స్వాహా త్వచే స్వాహా త్వచే స్వాహా లోహితాయ స్వాహా లోహితాయ స్వాహా మేదోభ్యః స్వాహా మేదోభ్యః స్వాహా ।

మాంసేభ్యః స్వాహా మాంసేభ్యః స్వాహా స్నావభ్యః స్వాహా స్నావభ్యః స్వాహా స్వాహాస్థభ్యః
స్వాహా స్థభ్యః స్వాహా మజ్జభ్యః స్వాహా మజ్జభ్యః స్వాహా । రేతసే స్వాహా పాయవే
స్వాహా॥

11. ఆయాసాయ స్వాహా ప్రయాసాయ స్వాహా సంయా సాయ స్వాహా ంయాసాయ
స్వాహా ద్యాసాయస్వాహా ।

శుచే స్వాహా శోచతే స్వాహా శోచమానాయ స్వాహా శోకాయ స్వాహా ॥

12. తపసే స్వాహా తప్యతే స్వాహా తప్యమానాయ స్వాహా తప్తాయ స్వాహా ధర్మాయ
స్వాహా।

నిష్కాత్యై స్వాహా ప్రాయశ్చిత్త్యై స్వాహా భేషజాయ స్వాహా ।

13. యమాయ స్వాహా న్త కాయ స్వాహా మృత్యవే స్వాహా బ్రహ్మణే స్వాహా బ్రహ్మ
హత్యాయై స్వాహా ।

ంశ్వేభ్యో దేవేభ్యః స్వాహా ద్యావాపుథింభ్యాం స్వాహా ।

దాశరథి రంగాచార్య ంరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి

ధర్మాది నిష్కృతి యను ముప్పది తొమ్మిదవ అధ్యాయము
సమాప్తము.

మయిత్యదిన్ద్రియం బృహన్మయి దక్షో మయిక్రతుః ।

ఘర్మస్త్రిశుగ్విరాజతి ంరాజా జ్యోతిషా సహ బ్రహ్మణ తేజసాసహ ॥

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

ఆధారం సర్వ ంద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥

నలుబదవ అధ్యాయము

సమాప్తం కర్మకాండయదానీం జ్ఞానకాండం ప్రస్తుతయతే. కర్మకాండము పూర్తి అయినది. ఇక
జ్ఞాన కాండమును ప్రస్తాంచుచున్నాను.

1. ఈశావాస్యయదం సర్వం యత్కించ జగత్కాం జగత్ ।

తేన వ్య క్తేన భుజ్జీథా మాగృధః కస్య స్విధ్ధనమ్ ॥

ఇది సాంతము ఈశ్వరమయుము. ఈ లోకమున అగుపించు సమస్త చరాచర ప్రపంచము ఈశ్వరమయుము. ఈశ్వరుడు ప్రసాదించిన వానిని అనుభవించుము. మరొకని ధనమునకు ఆశపడుకుము.

2. మానవుడు కర్మ చేయుచునే నూరేండ్లు జీంచ నిచ్చగించవలెను. అందుననే ముక్తి

ఉన్నది. మరొక మార్గములేదు. ఆ ంధముగా చేయువానికి కర్మలు చుట్టుకొనవు.

3. అసూర్య మను లోకములు ఉన్న. అం అంధకారము తమస్సులతో నిండి యుండును.

ఆత్మహనులగు జనులు మరణానంతరము ఆ లోకములకు చేరుదురు.

(అంతరాత్మ ఆక్రందన ంనక అకార్యములు చేయువాడు ఆత్మహననుడు)

4. అతడు నిశ్చలుడు. ఒక్కడు. మనసును ంచిన వేగవంతుడు. వేగమును దేవతలు అతనిని అందుకొనజాలరు. అతడు తొలినుండియే సర్వత్ర వ్యాపించినవాడు. పరిగెత్తు ఇతరులను అతడు దాటిపోవును. అతని యందే గాలి, నీరు నిలిచి ఉన్న.

5. అతడు కదులు వాడగును. కదలనివాడగును. అజ్ఞానికి అతడు బహుదూరము. జ్ఞానికి అతడు అతి దగ్గర. అతడు సర్వాంతర్యామి. అతడే బాహ్య ప్రపంచము.

“ తదంతరస్య సర్వస్య తదు సర్వసాస్య బాహ్యతః”

6. ఎవడు సర్వ భూతములను తనలో చూచుచున్నాడో సర్వభూతములందు తనను చూచుచున్నాడో, అతనికి సందేహమున్నది ఉండదు.

7. ఎవడు సర్వభూతములను తానుగానే గ్రహించుచున్నాడో, అతనికి మోహమెక్కడ? శోకమెక్కడ? ‘ఏకత్వమను పశ్యతః’ అతడు అన్నింటిని ఏకముగ చూచువాడు కదా!

8. అతడు సర్వవ్యాపకుడు. ంర్వరూపుడు. కాయము లేనివాడు. వ్రణము లేనివాడు. స్నాయు

బంధములకు అతీతుడు. శుద్ధుడు, పాప బంధములు లేనివాడు. ంద్వాంసుడు. మనీషి, పరితః వ్యాప్తుడు. స్వయంభువు. అతడే కాలానుగుణముగా పంచభూతాత్మక సృష్టిని ఏర్పరచును.

9. అసంభూతిని ఉపాసించువారు అంధతమమునకు చేరుదురు. సంభూతి యందే మునిగిన వారు మరింత అంధకారమునకు చేరుదురు.

(మృతస్యసతః పునః సంభవోనాస్తేతి అసంభూతిః పునర్జన్మ లేదనుట అసంభూతి.

ఆత్మ్యా వాస్మి నాన్యత్కించిదస్తీత్యయమభి ప్రాయః తాను తప్ప అన్యము లేదనుట సంభూతము)

10. స్థూల జగత్తును ఉపాసించుట వలన ఒకే ఫలము కలుగును. అసంభూత మూల జగత్తును ఉపాసించుటవలన వేరు ఫలము కలుగును. మాకు బ్రహ్మతత్త్వం వేచన కలిగించిన ంద్వాంసులు అది అసంభవమని చెప్పగా ంన్నాము.

11. ఉత్పత్తి, ంనాశము, రెండింటిని వెంట వెంట తెలిసిన పండితుడు ంనాశమున మృత్యువును దాటి సంభూతి ద్వారా అమృతత్వము నొందును.

12. అంద్యను ఉపాసించువారు అంధతమమున చేరుదురు. ఆత్మ ంద్య కాక అన్య ంద్యారతులు మరింత అంధతమమునకు చేరుదురు.

13. ఆత్మజ్ఞానమునకు అమృతత్వ ఫలమని కొందరు అనుచున్నారు. అంద్యకు పితృలోక ఫలమని కొందరు అనుచున్నారు. అట్లని జ్ఞానకర్మల ంచక్షణ గల ంద్వాంసులు అన్నారని ంనుచున్నాము.

14. ంద్య, అంద్య రెంటిని వెంట వెంట తెలిసి కొన్నవాడు. అంద్య వలన మృత్యువును దాటి ంద్యవలన అమృతత్వము నొందుచున్నాడు.

15. ప్రాణము వాయువునందు, ఆత్మ అమృతత్వమునందు లీనములగును. దేహము బూడిద అగును. కావున పరమాత్మను స్మరించుము. లోకమును స్మరించుము. చేసిన దానిని స్మరింపుము.

16. అగ్నేనయ సుపథారాయే అస్మాన్విశ్వాని దేవ వయునాని ంద్వాన్ ।

యుయోధ్యస్మజ్జాహురాణమేనో భూయిష్ఠాంతే నమ ఉక్తిం ంధేమ ॥

17. హిరణ్మయేన పాత్రేణ సత్యప్యాపిహితం ముఖమ్ ।

యో ంసావాదిత్యే పురుషః సో సావహమ్ ॥

ఓం ఖం బ్రహ్మ

సత్యపు ముఖమును బంగారు పాత్ర కప్పిపెట్టినది. ఆదిత్యుని యందున్న పరమ పురుషుడను నేనే అగుదును.

ఓం మహా బ్రహ్మన్

ద్వాంసుడు, బహుభాషావేత్త, కం, కథకుడు, నవలకారుడు,
నాటకకర్త, బాలసాహిత్యకారుడు, మర్షకుడు, చలనచిత్ర రచయిత,
వ్యాసకర్త, అనువాదకుడు, వక్త, కార్మికోద్యమకర్త, స్వాతంత్ర్య
సమరయోధుడు, ప్రగతి పథగాయి, ఆంధ్ర ప్రదేశ్ సాహిత్య ఆకాడమీ
బహుమతి గ్రహీత, ప్రపన్నుడు, బుధజన ంధేయుడగు దాశరథి
రంగాచార్య రచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహితయందలి
పరమాత్మనిరూపకమగు నలుబదవ అధ్యాయమును శుక్ల
యజుర్వేద సంహితయు

సర్వము సమాప్తము.

ద్యౌః శాన్తి రన్తరిక్షం శాన్తిః పృథిం శాన్తి రాపః శాన్తి రోషధయః శాన్తిః
వనస్పతయః శాన్తిర్విశ్వే దేవాః శాన్తి ర్భ్రహ్మ శాన్తిః సర్వంశాన్తిః
శాన్తిరేవశాన్తిః సామాశాన్తిరేధి ॥

శ్రీకృష్ణ యజుర్వేద తైత్తిరీయ సంహిత

(1)

కృష్ణపక్షం

వాగర్థా%ంవసంపుక్తౌ, వాగర్థ ప్రతిపత్తయే ।
జగతఃపితరౌ వందే, పార్వతీ పరమేశ్వరౌ ॥

ఇదిప్రార్థన. అర్ధన అంటే అడగడం, కోరడం. ప్రార్థన చక్కగా, శుచిగా, శుభ్రంగా, పంత్రింగా అర్ధించడం. ఈ అర్ధించడం ఎవరిని? ఉన్నవాణ్ణి - ఇవ్వగలవాణ్ణి. ఉన్నవాడు, ఇవ్వగలవాడు ఎవడు? సృష్టి, స్థితి, లయ కర్త పరాత్పరుడు. అంతా అతనిదే. ఈశా వాస్యాయదంసర్వం. అతడుచరాచర జగత్తుకు తల్లి - తండ్రి - 'త్వమేవ మాతాచపితాస్త్వమేవ' బిడ్డ తల్లి రొమ్ముని తంతుంది. ముఖం రక్కుతుంది. తల్లి కోపగించుకోదు. కొట్టదు. మురిసిపోతుంది. ముద్దాడుతుంది. అమృతంవంటి చనుబాలిస్తుంది. తనయ/తనయుడు లక్షతప్పలుచేయును గాత. 'నాన్నా' అంటే తండ్రికరిగిపోతాడు. ఉన్నది సొంతం దోచిస్తాడు.

భగవానుడు ఈశ్వరుడు. సమస్తమూ అతనిదే! అతడు కరుణామయుడు- కరుణా సముద్రుడు - బిడ్డ ఆ ర్తనాదం ంటాడు. ఉరుకుతాడు.

గజేంద్రుడు మొసలి వాతపడ్డాడు. సకల ప్రయత్నాలు చేశాడు. ఓడాడు. "నీవే తప్ప నితః పరంబెరుగమన్నింపం దగున్ దీనునిన్ / రావే ఈశ్వర! కావవే వరద! సంరక్షింపు భద్రాత్మకా" అని మొత్తుకున్నాడు.

అప్పుడు స్వామి ఎలా ఉన్నాడు. 'రమాంనోది' అయి ఉన్నాడు. లక్ష్మీ దేంతో సరస సల్లాపాలలో ఉన్నాడు. ంన్నాడు :- "ంహ్వల నాగేంద్రము 'పాహి పాహి'యన గుర్యాళించిసంరంభియై"

సిరికింజెప్పడు శంఖ చక్ర యుగముంజేదోయి సంధింపడే
పరివారంబును జీరడభ్రగపతిం బన్నింప డాకర్ణికాం
తరథయ్యిల్లము జక్కనొత్తడు ంవాద ప్రోద్ధత శ్రీ కుచో
పరిచేలాంచల మైన ండడు గజ ప్రాణాన నోత్సాహియై

స్వామిగజప్రాణం రక్షించాలనే ఆవేశంలో బయలుదేరాడు! ఎలా?
లక్ష్మీకి చెప్పాడు. రెండు చేతుల్లో శంఖచక్రాలు ధరించడు. భృత్యులను పిలవడు. గరుడుని కోసంచూడడు. చెవుల మీద పడిన జుట్టును సవరించడు. లక్ష్మీదేం చన్నుల మీద చెంగునైనా వదలడు.

ఈ పద్యాన్ని గురించి ఒక కథ వుంది. భక్త శిఖామణి పోతనామాత్యునికి ఈ పద్యం సందిగ్ధం అయింది. గంటం తాళ పత్రాలు వదిలాడు. నదీతీరానికి వెళ్తానని భార్యతో చెప్పాడు. వెళ్ళాడు. అటు వెళ్ళాడోలేదో మరలి వచ్చాడు. గంట అందుకున్నాడు. పద్యం పూర్తిచేశాడు. భార్యతో అన్నం పెట్టించుకున్నాడు. భోంచేశాడు. వెళ్ళాడు. అప్పుడు పోతన పద్యం స్ఫురించిందని వచ్చాడు. భార్యచకితురాలయింది. 'ఇప్పుడే కదా పద్యం పూరించి, భోంచేసి వెళ్ళారు' అన్నది. పోతనగబగబా పద్యం చదివాడు. అతనికి కన్నీరు మున్నీరయింది.

‘ఎంతఅదృష్టవంతురాలవే! ఆ వచ్చిన వాడు రాముడు. నీకు దర్శనంఇచ్చాడు! నీ చేత భోజనంచేశాడు!! నేనెంత పాపాత్ముణ్ణి!!! నాకు దర్శనం సహితంఇవ్వలేదు’ అని తలబాదుకొనిపిడాడు.

“సిరికింజెప్పడు.....”అంత మహత్తరం అయిన పద్యం!!!

శ్రీనాథమహాకం పోతనకు బావ. అతడు ఈ పద్యం ంన్నాడు. ఆ శ్రీహరివట్టిచేతుల్తో గజేంద్రుని ఎలారక్షిస్తాడు! బావా అని ఎగతాళి చేశాడు!

శ్రీనాథుడు,పోతన భోజనాలు చేస్తున్నారు. పెరుగన్నంలో ఉన్నారు. బాంలోఏదో పడిన చప్పడు.శ్రీనాథుని కూతురు బాంలో పడ్డదని వార్త. శ్రీనాథుడు పెరుగన్నంచేత్తో బాందగ్గరకు పరుగెత్తాడు. ‘బావా! తాడూ బొంగరం లేకుండాఎలా కూతురుని రక్షిస్తావ’ని పోతనపరిహాసం చేశాడు. అప్పుడుగాని శ్రీనాథునికి తండ్రి యాతన- “సిరికింజెప్పడు.....” పద్యంఅర్థం కాలేదు.

బాంలోపడ్డది బండ. శ్రీనాథుని కూతురుకాదు.

“సిరికింజెప్పడు.....”గురించిన ఇంత కథ. అది అంత గొప్ప పద్యం. ఆ పద్యంఅపన్న ప్రసన్నులనుగురించి జగత్ప్రిత శ్రీమన్నారాయణుని ఆవేదన, ఆతురత, ఆత్రంవ్యక్తపరుస్తుంది.

ఉన్నవాడు,ఇవ్వగలడూ పరాత్పరుడే. కావున భగవానుని ప్రార్థించేవి కార్యమైనా ప్రారంభించాలి. ఏకార్యంప్రారంభించడానికైనా, పూర్తి చేయడానికైనా ఏకాగ్రత అవసరం.మనసు మరొక చోట ఉన్నవాడుకార్యం సాధించ జాలడు. అతడు ంఫలుడు అవుతాడు క్రుంగుతాడు.కూల్తాడు. కార్యారంభంలోప్రార్థన ఏకాగ్రత ప్రసాదిస్తుంది. ఏకాగ్రతతో కార్యం సఫలంఅవుతుంది. జీంతం ంజయవంతం అవుతుంది.

“వాగర్థంవ.....”శ్లోకం ‘కంకుల గురువు’ ‘సకల కంకుల శిరోరత్నం’కాళిదాసు మహాకంది. అకసంవంటిది ఆకాశమే - సూర్యుని వంటివాడు సూర్యుడే. కాళిదాసువంటివాడు కాళిదాసే! ‘ఉపమాకాళిదాసస్య’ కాళిదాసుదే ఉపమాలంకారం. అతనికి ఉపమానంలేదు! అంతటి కంశ్యరుడాతడు.

కాళిదాసు‘రఘువంశం’ ‘కుమారసంభవం’ ‘మేఘసందేశం’‘ఋతుసంహారం’ కావ్యాలు సృష్టించాడు.‘మాళంకాగ్నివ్రతం’ ‘అభిజ్ఞాన శాకుంతలం’ ‘క్రమోర్వశీయం’అనే నాటకాలను రచించాడు.

‘అభిజ్ఞానశాకుంతలం’ అతిలోక సుందరి. “కావ్యేషు నాటకం రమ్యంనాటకేషు శకుంతలా, తత్రాపిచతుర్థోంకః తత్రశ్లోక చతుష్టయం” కావ్యాలలో నాటకంరమ్యం. నాటకాల్లో శకుంతల. అందులోనాలుగవఅంకం. అందులో నాలుగు శ్లోకాలు!

ఆ నాలుగుశ్లోకాలూ ంవరించాలనే ఆతురత ఉంది. కంఠూతి ఉంది. కానిఇది సందర్భంకాదు.

గోయల్అనే జర్మన్ ంద్వాంసుడు శాకుంతలం చదిం గంతులు వేశాట్ట!శాకుంతలం చదిం, ఆనందించడానికే సంస్కృతం నేర్చినవారున్నారు.అంత అందం కాకున్నా అది అన్ని భాషల్లోనూ ఉంది.ుకు చదవాలనిపించవచ్చు. కాని ంకు దొరకదు. మనంసాంస్కృతిక బానిసలం. మనకుఅమెరికా ఇంగ్లీషు పుస్తకాలు తప్ప దొరకవు! ఆ పుస్తకాలేహస్తభూషణం!

శాంతారాంనలుపు తెలుపులో గత శతాబ్దపు నాలుగవ దశకంలోశకుంతల పిక్చర్ తీశాడు హిందీలో. మళ్ళీఏడవదశాబ్దంలో అనుకుంటా “స్త్రీ” అని కలర్ పిక్చర్ తీశాడు.అదీ శాకుంతలమే. అద్భుతంగాతీశాడు. శాంతారాంకు భారత సంప్రదాయం ప్రాణం. అతని పిక్చర్లన్నీభారత సాంప్రదాయప్రదర్శనలే!

మాబాల్యంలో ఆంధ్ర, సంస్కృత గ్రంథాలు తప్ప ఇంగ్లీషు పుస్తకంఉంటుందనే ఎరగం. ఇంగ్లీషువాడు అర్థశతాబ్దంలో సంస్కృతం - భారత సంస్కృతినిమాయం చేయడంలో నూటికివెయ్యి పాళ్లు ంజయం సాధించాడు! మనను వెధవాయలనుచేశాడు!! మనం వెధవలమనీ ఎరక్కుండా చేశాడు!!!

కంకులగురువు కాళిదాసుకు వాల్మీకి మహర్షి ఆరాధ్యుడు. కాళిదాసుకుతెలియకుండానే రామాయణంలోనిఅనేకానేక శ్లోకాలు కాళిదాసు కావ్యాల్లో చేరాయి. కాళిదాసు రఘువంశం రచనప్రారంభించాడు. రఘువంశం - రాముని వంశ చరిత్ర.కాళిదాసు భయపడుతున్నాడు!

**మందఃకంయశః ప్రార్థీ, గయష్యా మ్యపహాస్యతామ్ ।
ప్రాంశులభ్యే ఫలే లోభా, దుర్బాహురివ వామనః ॥**

నేనుమందబుద్ధిని, వాల్మీకి అంతటి కీర్తి ఆశిస్తున్నాను. నేనునవ్వుల పాలవుతాన్నాను. అందుకుకాళిదాసు ‘ఉపమ’ను ఆస్వాదించండి. ం ముందు బొమ్మ నిలుస్తుంది.

అదిపొడవు చెట్టు. దానికి పళ్లున్నాయి. పొడుగు వానికి మాత్రమేఅందుతాయి. పొట్టివాడు చేతులెత్తి ఎగురుతున్నాడు! నవ్వులపాలుకాడా?

పొడవుచెట్టు రామాయణం. ఆజానుబాహువు వాల్మీకి. వాడి ఫలములుయశస్సు. వాటిని వాల్మీకిఅవలీలగా అందుకోగలడు. వాల్మీకి ముందు కాళిదాసు వామనుడు.పొట్టివాడు. అతడు ఆ ఫలాలుఅందుకోవాలను కుంటున్నాడు! చేతులెత్తి ఎగురుతున్నాడు!

ఇదివాల్మీకి ముందు కాళిదాసు ంనయ ంధేయత.

**వాగర్థా%ంవసంపుక్తౌ, వాగర్థ ప్రతిపత్తయే ।
జగతఃపితరౌ వందే, పార్వతీ పరమేశ్వరౌ ॥**
తాత్పర్యంఅనందించండి.

పార్వతీపరమేశ్వరులు ఆదిదంపతులు. వారే జగత్తుకు పితరులు- తల్లిదండ్రులు. వారి దాంపత్యంఎలాంటిది? మాట, అర్థం కలసిపోయినంతటిది. ప్రతిమాటకూఅర్థం వుంటుంది. ప్రతిఅర్థానికి ఒక మాట వుంటుంది. ఈ రెండూ పాలు, తేనె లా కలసేవుంటాయి. ండదీయరాదు.శివస్వాం అర్థనారీశ్వరుడు. తనమేననే పార్వతిని ధరించాడు!

వాగర్థాంవసంపుక్తులైన జగతః పితరులగు పార్వతీ పరమేశ్వరులను- రఘువంశ కావ్యాదిలో - ప్రార్థిస్తున్నాను. ఏం కావాలని ప్రార్థిస్తున్నాడు?తన ప్రతిమాటా అర్థవంతం కావాలని. వాక్యం అర్థవంతంఅవుతే గాని కావ్యం కాదు “వాక్యం రసాత్మకం కావ్యం”

కాళిదాసుపలు చోట్ల వాల్మీకిని అనుసరించాడని చెప్పాం. ఈ సందర్భాన్నిపరిశీలిద్దాం:-

వాల్మీకిసహితం - కాళిదాసు వలెనే - రామాయణం రచించడానికివెనకాడాడు. అప్పుడు బ్రహ్మ అంటున్నాడు:-

**“నతేవాగన్వతా కావ్యే కాచిదత్ర భంష్యతి
కుతురామకథాం పుణ్యాం శ్లోకబద్ధాం మనోరమామ్”**

కావ్యంలో ఎక్కడా నీవు చెప్పింది అబద్ధం కాదు. పుణ్యం, శ్లోకబద్ధం, మనోహరం అయిన రామాయణం రచించు.

వాల్మీకికి బ్రహ్మ ‘అబద్ధం కాని వాక్యం’ వరం ఇచ్చాడు. కాళిదాసు అదేవరం ‘వాగర్థప్రతిపత్తయే’ అర్థిస్తున్నాడు.

రామాయణంలో సీత తనకూ, రామునికి గల అనన్య సంబంధాన్ని ప్రవచిస్తున్నది:-

**“అనన్యారాఘవేణాహం - భాస్కరేణ ప్రభాయథా”
నేనూ, రాముడు సూర్యుడు - కాంతివలె అనన్యులం.**

“వాగర్థం వ.....” ఓద “అనన్యా.....” ప్రభావం స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది.

వేదం

**గోభిర్విప్రైశ్చ వేదైశ్చ సతీభి స్సత్యవాదిభిః ।
అలుబైర్దానశీలైశ్చ సప్తభిర్ధార్యతే మహీ॥**

గోవులు, ప్రవులు, వేదాలు, పతివ్రతలు, సత్యవచనులు, లుబ్ధులు కానివారు, దానశీలురు,
ఈ ఏడుగురివల్లనే భూమి నిలిచి వుంది.

‘భూమివ్రేలాడుతున్నది’ అని యజుర్వేదం ప్రవచించింది. భూమినిరాధారంగా నిలిచి ఉంది.
గాలిలో తేలియాడుతున్నది. రాలకున్నది. నిలిచి ఉన్నది. అట్లా ఎట్లా ఉన్నది! “శ్రీమహా
ఽష్టోరాజ్ఞయాప్రవర్తమానస్య” శ్రీమహా ఽష్టువు ఆజ్ఞాపించాడు. భూగోళం ఆకాశంలో, గాలిలో,
ఏ ఆధారం లేకుండా నిలిచి వుంది! ఇది భౌతికం.

ఈ భూమండలం ఏదనే సకల ప్రాణిజాలం నివసిస్తున్నది. అగ్ని, వరుణ, వాయు దేవుల
సహితంగా నరుడు మహితలం ఏదనే నివసిస్తున్నాడు. వేదంవారి కోసం ఒక సమాజం,
ఒకజీవన ంధానం ఏర్పరచింది. ఇం నిరంతరం సాగాలంటే ‘ధర్మం’ అవసరం. ధర్మం
కొనసాగాలంటే ఏడింటి అవసరాన్ని శ్లోకం ంవరించింది.

1. గోవులు

గోవునకు వేదం ఎంతో ప్రాముఖ్యత నిచ్చింది. గోవును పంత్రింగా భాంచించింది. గోవును
దేవత అన్నది. అంతేగాని గోవధ నిషేధించలేదు. యజ్ఞ యాగాదుల్లో గోవును బలి ఇచ్చిన నిదర్శనాలున్నాయి.
నాడు మాంసమే ఆహారం. నిషేధమేల? నేటి గోవధ నిషేధం కేవలం
రాజకీయనినాదం!

‘గోవు’ ‘అశ్వం’ కూడా ఆ నాటి ఆహారం అయినాయి. ఆకలికి తాళలేక స్వాదుత్ర మహర్షి
కుక్కమాంసం తిన్నాడు. ఇవాళ్టికీ మాంసాహారం తప్పేం కాదు.

మానవుడు సుఖజీవనం సాగించడానికి భారతదేశంలో జరిగినంత నిరంతర పరిశోధన,
పరిశ్రమమొక చోట జరగలేదు. ఆహారం ంషయంలో జరిగిన పరిశోధనల్లో శాకాహారం శ్రేష్టం
అనితేలింది. జైన, బౌద్ధ సిద్ధాంతాలు జీవకారుణ్యం బోధించాయి. అప్పుడు మాంసాహారం అధమం అయింది. **నేటి**

మనఆహారంలోని వ్యంజనాలు ఆరోగ్యానికి ఎంతగానో ఉపకరిస్తాయి.పాశ్చాత్యులు పరిశోధనలుచేసి వాటి ప్రాముఖ్యాన్ని ఇప్పుడు గుర్తించడానికి ఇంకా ప్రయత్నిస్తున్నారు!పరిశోధనలు ఎందుకుమనం కలకాలంగా వాడుతున్నాం కదా! అంటే పరిశోధనఒక వ్యాపారం! ఇవ్వాలే అవునన్నపరిశోధనే రేపు కాదంటుంది! ఏది సత్యం?

ఇవాళభారతదేశం శాకాహారం మీద ంశ్వాసం వున్న దేశం.పాశ్చాత్యులు ఇప్పుడు శాఖాహారపుంషిష్టతను గుర్తిస్తున్నారు! కాని ఇంకా గొడ్డుమాంసంBeef,పందిమాంసం

Porkతినిబతుకుతున్నారు. ఈ తెలుపు రంగు మేధావులు యజ్ఞంలోపశుబలి ‘ఆర్యుల ఆటంక జీవనం’ అంటున్నారు. వేదం 5000సంవత్సరాలదని పాశ్చాత్య ంద్వాంసులు అంగీకరిస్తున్నారు. 500సంవత్సరాల క్రితపు పశుబలి ఆటంకం అయితే పొట్ట నింపుకోడానికిరోజూ లక్షల పశువులనుహతమారుస్తున్న జాతి ఆటంకం కంటే అధ్వాన్నం కదా!వేయేళ్ళ చరిత్ర గల ఆధునికయురోపు 400 ఏళ్ళ చరిత్ర గల అమెరికా, కెనడా, ఆస్ట్రేలియాలుపదుల వేల ఏళ్ళనాగరకతను ఏర్పరచిన వేదాన్ని ఆటంక జీవనం అంటున్నాయండీ!ఇద గ్రుడ్డు వచ్చి తల్లినివెక్కిరించడం లాంటిది. ఇది అధికారమదం. సూర్యుడుఅస్తయించని బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యం అస్తయించింది! యిగతాంఅస్తయించాలి!! ఇది ప్రకృతి శాసనం. తప్పదు. ఇంతలో ఈ యిడిసిపాటేల?

“కారేరాజులు రాజ్యముల్ గలుగవే గర్వోన్నతిం బొందరే
వారేరిసిర మూట గట్టుకొని పోవంజాలిరే భూయపై” ఇది నిత్య సత్యం.

ఆవుపాలను గురించి వేదం బహుధా ప్రశంసించింది. ఏనాడైనాపాడి ఆహారానికి తప్పనిసరి. ఎంతోఆధునికం అనుకుంటున్న ఈ కాలంలోనూ పాడి తప్పని సరి.పాడికి గోవు అవసరం. పాడిజీవనాధారం

భారతవ్యవసాయానికి ఈ నాటికీ పశువే పట్టుగొమ్మ.

యజ్ఞానికినేయి అవసరం. ఆహారానికి సహితం ఘృతం తప్పనిసరి.
“ఘృతంనాభోజనమప్రశస్తం”

ఇన్నింటివల్లగోవు సామాజిక జీంతానికి అవసరం అని అర్థం అయింది.

2.ంప్రలు

నేనుభారతం రాస్తూ ‘ంప్రలు ’ అంటే మేధావులు అన్నాను. ధర్మరాజుఅడవులకు వెళ్తుంటాడు. అతనివెంటంప్రలు తప్ప అన్యులు వెళ్ళరు? రాజ్యం చేతులు మారినప్పుడల్లావ్రేటు పడేది మేధావులమీదనే! అది ఈ నాటికీ సత్యమే! నేను వంది, మాగధమేధావులను గురించి చెప్పడం లేదు.వారు ఎవరినైనా స్తుతిస్తారు. “సులభాః పురుషా రాజన్సతతం ప్రియ వాదినః ” నిత్యం స్తుతించేవారు కొల్లలు! సత్యం చెప్పేవారు అరుదు!! ఏ ప్రభుత్వమూ‘సత్యం’ సహించదు. దానికి పొగడ్తలుకావాలి! ధర్మరాజు పోషించిన మేధావులను దుర్యోధనుడుసహించడు. అందుకే వారు ధర్మరాజువెంటవెళ్ళారు. ఓట్ల వ్యాపారంలో అధికారం ఆర్జించిన వారూఅంతే!

వేదవ్యాఖ్యలో సాయణాచార్యులు కూడాంప్రలను ‘ంధ్వాంసులు’ - ‘పండితులు’అన్నారు.

ంప్రలు- బ్రాహ్మణులు. అనంతర కాలంలో ‘కులం’ అయింది. కులంకావడం తప్పని సరి. వృత్తులువంశపరంపరగా వచ్చాయి. అందువల్ల కొందరు ‘మేధావులు’కాని వారూంప్రలు అవుతారు.

కాలక్రమాన ప్రతి సంస్థా స్వప్రయోజ పరుల చేతుల్లో పడుతుంది.అప్పుడం ఆత్మను కోల్పోయిన నిర్జీవప్రతిమలు అవుతాయి! ంచిత్రం ఏమంటే సమాజం ఈ నిర్జీవప్రతిమలనే గుర్తిస్తుంది! ఇవ్వాలంటే కులాలుఅన్నీ అర్థం కోల్పోయిన ఆర్భాటాలే! పూర్వం కులాలున్నాయి.నేటి కుల రాజకీయాలేవు. ఓట్లచదరంగంలో కులం 'పావు' అవుతుంది.

“ప్రజలపేరు ఏద ప్రభుత్వం సాగును
ప్రజలెసర్వమంచు ప్రళయ ఘోష
ప్రజలుపావులయ్య ప్రభువుల 'చెస్సు'లో
ంశ్వజనులవాణి ంనరరంగ” అన్నాను 1960లో.

ంప్రులు- మేధావులు, ంద్వాంసులు సమాజానికి వెన్నెముక వంటివారు.వారి నిత్యపరిశ్రమ వల్లనేసామాజిక ప్రగతి సాధ్యం. మేధాం నిర్భయంగా తన అభిప్రాయంవెల్లడించ గల వాతావరణంఉండాలని 'వేదం' ఆ నాడు గుర్తించింది. సత్యానికి జరామరణాలుండవు. ఏసమాజానికైన మేధావుల స్వేచ్ఛ అవసరం. “గోబ్రాహ్మణేభ్యఃశుభమస్తు నిత్యం, బ్రాహ్మణాస్సంతు నిర్భయాః” ఇంవేదం చేసిన నినాదాలు.

మధ్యయుగాల్లో కై శస్త్రవ మతాచార్యులు ప్రభుత్వాలను నడిపించారు.అత్యాచారాలు చేశారు. స్వర్గాన్ని ంధిలో వేలంవేసి ంక్రయించారు.ప్రగతికి అడ్డుగోడలు కట్టారు. తమను వ్యతిరేకించినవాళ్ళందరినీ శిక్షించారు. వారి దౌర్జన్యాలు సహించ లేకకై శస్త్రపుల్లో ఒక వర్గం తిరుగుబాటు చేసింది. మతాన్ని రాజకీయంనుంచి ండగొట్టారు. వారు 'ప్రోటెస్టెంట్లు' అయినారు.

భారతచరిత్రవ్రాసిన వారు కై శస్త్రపులు. భారత బ్రాహ్మణులను వారుమధ్య యుగపు కై శస్త్రవ మతాచార్యులుఅనుకున్నారు. బ్రాహ్మణులను మతపు గుత్తాధికారులుగావర్ణించారు. బ్రాహ్మణులకై శస్త్రవ మతాచార్యుల వంటి అత్యాచారాలు చేశారాని చెప్పిప్రజలను నమ్మించారు.

వాస్తవంఅందుకు పూర్తిగా ంరుద్ధం. భారత ఇతిహాసం సాంస్కృతికఇతిహాసం. దాన్ని రాజకీయంచేయడమే ద్రోహం. కులమతాల పేర భారత సమాజాన్నిఛిన్నాభిన్నం చేయాలనే కుట్రతోఆంగ్లపాలకులు భారత చరిత్రను వంచించారు. మేధావులతోవప్పించారు. స్వాతంత్ర్యంవచ్చి అర్థశతాబ్దం దాటినా పార్థ్యాంశాల్లో, ంశ్వంధ్యాలయాలలో అదే ంషచరిత్రబోధింపబడుతున్నది!

కై శస్త్రవసామ్రాజ్యంలో రాజనీతి నుంచి మతాన్ని ండదీయడానికి తిరుగుబాటుఅవసరం అయింది.సనాతన కాలం నుండీ భారత సమాజంలో ధర్మం వేరుగానూరాజకీయం వేరుగానూ వర్ధిల్లాయి.

ధర్మంసమాజాన్ని నిర్మించింది. జీంతాన్ని ఏర్పరచింది. భారత రాజులుకేవలం పాలించారు. Theyhave just administered. భారతప్రభువులు ఏనాడూ శాసించలేదు! ధర్మానికీ, రాజకీయానికీస్పర్ధ వచ్చినప్పుడు ధర్మానిదే పై చేయి అయింది. రాజకీయంధర్మం ముందులొంగింది.

రాముడుధర్మంకోసం రాజ్యం వదులుకున్నాడు.

ంశ్వంత్రుడుధర్మబలం సాధించదలచాడు. రాజ్యం వదులున్నాడు.

ఇలాంటిఉదాహరణలు అనేకం. బ్రాహ్మణం ధర్మం అనుకుంటే రాజకీయంకూ త్రం అయింది.
“బ్రాహ్మణోముఖమాసీత్ - బాహూ రాజన్యః కృతః ” క్షాత్రం, బ్రాహ్మణంపోటీలు పడలేదు.
ఒకదానిసరసన ఒకఫటి వర్ధిల్లాయి. ఒకరి హద్దులను ఒకరుఅతిక్రమించలేదు.

చాణక్యడుతన బుద్ధి బలంతో భారత సామ్రాజ్యం స్థాపించాడు. చంద్రగుప్తునికిరాజ్యం ఇచ్చాడు.
తానుసన్యసింపాడు.

ంద్యారణ్యులుంజయనగర సామ్రాజ్యం స్థాపించారు. తాను పదం కోరలేదు.హరిహర
బుక్క.రాయలకుపట్టం కట్టాడు.

ఇదిభారత సంప్రదాయం. ఇంగ్లీషు వానికి ఇది తెలియక కాదు.మనను శాశ్వతంగా
సాంస్కృతికబానిసలను చేయటానికి పన్నిన కుట్ర అది. భారతీయ మేధావులుఅది గుర్తించాలి.
ప్రభుత్వాలుజడపదార్థాలు. అం కదలవు. వాటికి పదం తప్ప సంస్కృతిఅర్థం కాదు!

సమాజానికిమెదడు మేధాం. అతని ఆవశ్యకత తెలియపరచింది శ్లోకం.

3.వేదం

సమాజానికిసర్వస్వం వేదం. పురుష ఏ వేదగ్ం సర్వం యద్భూతంయచ్ఛభవ్యం. సర్వమూ వేదమే - జరిగిందీ -
జరుగనున్నదీవేదమే. వర్తమానం వుండదు. అది క్షణంలో భుతకాలంఅవుతుంది. మరుక్షణంలో భంష్యత్తు
అవుతుంది!

“ప్రత్యక్షేణానుయత్యా వా యస్తూపాయో న లబ్యతే
ఏతందన్తి వేదేన తస్మా ద్వేదస్య వేదతా”

ప్రత్యక్షము,అనుమానంతో ఉపాయం దొరకదు. అప్పుడు వేదం ఉపాయంచూపుతుంది. అదే వేదపు వేదత్వం.

ప్రత్యక్షం,అనుమానం రెండు ప్రమాణాలు - కొలతలు. ప్రత్యక్షం అంటేకంటికి కనిపించేది. అగ్ని మన ముందు
మండుతున్నది.ఇద ప్రత్యక్ష ప్రమాణం. అగ్ని కంటికి కనిపించడం లేదు.దూరంగా పొగ కనిపిస్తున్నది. కాబట్టి అక్కడ
అగ్ని వున్నదనిఅనుమానం. ఇద అనుమాన ప్రమాణం. ప్రత్యక్ష, అనుమానప్రమాణాల వలన అవగతం కాలేదు.
అప్పుడు వేదం అవగతంచేయిస్తుంది. అర్థం చేయించడమే వేదపు వేదత్వం.

తర్కానికిమూడు ప్రమాణాలు 1. ప్రత్యక్షం 2. అనుమానం 3. శాబ్దంఅంటే వేదం, ఉపనిషత్తు, పురాణాది
శబ్దరూపాలు.

శ్రుతిస్సనాతనీ సాధ్వీ సర్వమానోత్తమోత్తమా ।
అతీన్ద్రియార్థంజ్ఞానే మానం సశ్రుతి రేవహి ॥
శ్రుత్యేకగమ్యే సూక్ష్మాధే సతర్కః కిం కరిష్యతి ।
మానానుగ్రాహకస్తర్కో నస్వతంత్రః కదాచన ॥

వేదంసనాతనం, సాధ్వీ. కొలమానాల్లో ఉత్తమం. ఇంద్రియాలకు అందనింజ్ఞానానికి
వేదమేకొలమానం. వేదానికి మాత్రమే గోచరమయ్యే సూక్ష్మాధ్యక్షంఉంటుంది. దానికి తర్కం
ఎలాఉపకరిస్తుంది? తర్కం ఇతర ప్రమాణాల ంద ఆధారపడింది.తర్కం స్వయంగా ప్రమాణం
కాదుకదా!

“శాస్త్రయోనిత్వాత్”వేదం శాస్త్రం మాత్రం కాదు. సకల శాస్త్రాలకూ జన్మనిచ్చింది.అన్నీ వేదంనుంచే ఆర్భంఛాయి.

వేదంవల్లనే జీతం నిలిచి వుంది.

4.పతివ్రతలు

సతిపరమ శివుని ప్రథమ భార్య. ఆమె దక్షయజ్ఞంలో దహనంఅయింది. అందుకే సహగమనానికి ‘సతి’ అని పేరు వచ్చింది.

సతిఅంటే పతివ్రత. పతిని నమ్ముకున్న స్త్రీ పతివ్రత. సమాజంఅధిక భాగం సంతానం ఏద ఆధారపడి వుంది. సంతానమేసమాజపు నిరంతర జీవనం. సంతానం తల్లి ఏద స్త్రీఏద ఆధారపడి వుంది. కావున స్త్రీయే సమాజం. **స్త్రీఎంత సౌశీల్యవతి అయితే సమాజం అంత సుశీలం అవుతుంది.ఇంటికి వచ్చిన కోడలును వేదం ‘సామ్రాజ్ఞీభవ’ అంటుంది.తన కుటుంబానికి ఆమె మహారాణి.**

AIDSనుంచిరక్షణకు ఒక పురుషుడు ఒక స్త్రీ అనే నినాదం ప్రచారంచేస్తున్నారు. ఇది లైంగిక సంబంధం వరకే పరిమితంఅంటున్నారు!

త్రేతాయుగంలోనేవాల్మీకి మహర్షి ఏకపత్నీత్వాన్ని ఆంక్షరించాడు. శ్రీమద్రామాయణంద్వారా ప్రచారం చేశారు. **ఏకపతిత్వం, పత్నీత్వం ఒక్క లైంగికసంబంధానికే కాదు. సకల మానసిక మానవ సంబంధాలకుఅవసరం. బహు భార్యత్వం, లైంగిక స్వేచ్ఛ ప్రమాదకరంఅని హెచ్చరించారు. బహుభార్యల కారణంగా దశరథుడు,రావణుడు నశించారు. వాల్మీకిలోలుడై నశించాడు.**

రామునిదిఒకే పత్ని, ఒకేమాట, ఒకే బాణం!

సీతారాములదిఆదర్శ దాంపత్యం, “అనన్య రాఘవేణాహం భాస్కరేణ ప్రభాయథా” అంటుందిసీత. సీతారాములు అన్యలు కారు - అనన్యలు. రామాయణంలోవారు సుఖించినజాడలేదు. అయినా అందరూ సీతారాముల వంటి దాంపత్యాన్నేకోరుకుంటారు.

స్త్రీకైనాపురుషునికైనా అనుకూల దాంపత్యం ఒక వరం. కలసిఉన్న దంపతులు కష్టాలను లెక్కచెయ్యరు.**ఆనందంసంపదలో లేదు! అనన్యత్వంలో ఉంది!! సుఖ దుఃఖాలు సాపేక్షములు. కలసివచ్చడంలో ఎంత ఆనందం ఉందో - కలసి ఏడవడంలోనూఅంత ఆనందం వుంది!**

అద్వైతంసుఖదుఃఖయో, రనుగతం సర్వా స్వవస్థాసు య
ద్విశ్రామోహృదయస్య యత్ర, జరసా యస్మిన్న హార్యోరసః
కాలేనావరణాత్యయా త్పరిణతే యత్సేహ సారేస్థితం
భద్రంతత్ర సుమానుషస్య కథమప్యే కం హి తత్సార్థ్యతే.
భవభూతిఉత్తరరామచరిత నాటకం 1 - 32

అనుకూలదాంపత్యంవరిస్తున్నాడు:-

సుఖ,దుఃఖాలకు అద్వైతం అంటే ఒకళ్ళవలెనే అనుభవించడం.అన్ని దశల్లోనూ కలసిసాగడం, హృదయానికి ంశ్రాంతి, మనశ్శాంతి.వార్ధక్యం వచ్చినా అదే వలపు, అదే ప్రేమ. కాలం నడుస్తుంటేప్రేమ పండుతుంది. స్నేహం స్థిరంగా వుంటుంది. ఆజీతం భద్రతమం. అలాంటిదాంపత్యం ఆశించని వాడు ఎవడు?

ఏవంవర్ష సహస్రాణాం శతం వా %హంత్యయాసహ
వ్యతిక్రమంనవేత్స్యాయ స్వర్గోపి నహి మే మతః

వనవాసంగురించి సీత రామునితో అంటున్నది:-
అలాఅడవుల్లో నీతో కూడి వందల, వేల సంవత్సరాలు వుంటాను.స్వర్గం కూడా నాకు
అక్కరలేదు.నీవు లేక వుండలేను.

నాకుపన్నెండేళ్లు, కమలకు ఏడేళ్లున్నప్పుడు 1939లో మాకుపెళ్ళి అయింది. మా కష్టాలను
నాఆత్మకథ 'జీవనయానం'లో వరించాను. ఆ గ్రంథాన్ని కష్టాల్లో/ కల్లోలాల్లో / కన్నీళ్లలో / కలసిసాగుతున్న
కమలకుఅంకితం ఇచ్చాను.

హిందూంవాహం తప్ప అన్య మతాల ంవాహాలు కాంట్రాక్టులు మాత్రమే.హిందూ ంవాహం
పంత్రబంధం. దాన్ని మృత్యువు సహితం ండదీయలేదు. అదిఏడేడు జన్మల బంధం.
నూరేళ్ళపంట!

ఎంతటిసమాజంలో నైనా కుటుంబానిదే అగ్రస్థానం. కుటుంబమేసమాజానికి మూలకారణం.
వేదంసుఖమయ, శాంతిమయ కుటుంబానికి బాటలు పరచింది.ఒక్కస్త్రీమాత్రమే కాదు సంసార
రథానికిస్త్రీ పురుషులు రెండు చక్రాలు.

అనుకూలదాంపత్యం సమాజానికి మూల స్తంభం.

5.సత్యవాది

సత్యమేవేశ్వరోలోకే సత్యే ధర్మం ప్రతిష్ఠితం.
ఈ లోకంలోసత్యమే భగవంతుడు. సత్యం ఏదనే ధర్మం ఆధారపడివుంది.
సత్యంఅంటే నిజం చెప్పడం మాత్రమే కాదు. కాని సమాజ జీతంచాలా వరకు నిజం
ఏదనేఆధారపడి వుంది. ప్రభుత్వ, న్యాయ యంత్రాంగం సాంతంనిజం చెప్పించడానికే
ఏర్పడింది.దురదృష్టం ఏమంటే ఈ యంత్రాంగం సాంతం అబద్ధంఏదనే ఆధారపడి వుంది!
**కార్యనిర్వహణ నిజం చెప్పదు. న్యాయం నిజం చెప్పదు. శాసనంనిజం చెప్పదు. ంరు నిజం
చెప్పించడానికిఏర్పడ్డారు!**

ఒకహత్య జరిగింది. ఒక దోపిడీ జరిగింది. ఒక ఎన్నిక జరిగింది.ఒక న్యాయ ంచారణ జరిగింది.
ంటిఅన్నింటిలో అబద్ధాల సాక్ష్యాలే! ఎవడూ నిజం చెప్పడు. ఈ సమాజంఅసత్యాల ఏద
ఆధారపడివుంది. మన రాజ్యాంగమే అబద్ధంగా వుంది!

రాజ్యాంగంలోభారత్ Sovereign Democratic - SocialistSecular అని వుంది.
మనంఎంత వరకూ సావరిన్, ఎంతవరకు సెక్యులర్, ఎంతవరకుసోషలిస్ట్ గ్రహించండి.

ఎన్నికల్లోరాజకీయ పార్టీలు చేసే వాగ్దానాల్లో ఇసుమంత నిజం లేదు.

నిజంచెప్పమనండి ఈ వ్యవస్థ పేక మేడల్లా కూలుతుంది.

నిజానికిఈ సమాజంలో ంలువలేదు. ఒక హంతకుడు హత్య చేశాననీ,ఒక దొంగ దొంగలించాననినిజం చెప్పినా న్యాయ వ్యవస్థ అంగీకరించదు. అతడు సాక్షా ద్యధారాలతో నిరూపించాలి!

ఒకఆదర్శ సమాజాన్ని అవలోకిద్దాం. అందరూ నిజం చెప్పారనుకొండి.ఈ వ్యవస్థ సొంతం వృధాఅవుతుంది. వ్యర్థం అవుతుంది. పోలీసు వ్యవస్థకు,న్యాయ వ్యవస్థకు పని ఉండదు. రాజకీయాలూనిజం చెపుతారు! నిజాయితీ గలవారే ఎన్నిక అవుతారు! ఇదిఆదర్శం! ఒక స్వప్నం!!

ఒక్క ‘నిజం’ అనే పదం ఈ వ్యవస్థలో చేరితే ఎంత నిజాయితీ,నిష్కల్మషమూ, స్వచ్ఛమూ, మానంయమైన సమాజం వెలుగొందుతుంది?

అయితేఅంతా అబద్ధం చెపుతున్నారా? అట్లయితే నిత్య జీతం సాగేనా?సరుకులు కొనేప్పుడుఅమ్మేప్పుడు కేవలం నిజం ంద ఆధారపడుతున్నారు.కాగితం పత్రం లేకుండా మాటంద కోట్ల వ్యాపారం జరుగుతున్నది. చెక్కులు, రశీదులు,హుండీలు కోట్ల కొలదిం అడ్వాన్సుగాఇస్తున్నాం. ఎక్కడో తప్ప అబద్ధం మోసం జరగడం లేదు.

చిన్నవ్యాపారులతో, కూరగాయలు, పాలవాడు, ఆటోవానితో బేరం కుదిరించుకుంటున్నాం. ఉభయపక్షాలూ మాటకు కట్టుబడుతున్నాయి.

సామాన్యుడుసాధారణంగా అబద్ధం ఆడడం లేదు. అందువలననే జీతంసాగిపోతున్నది.

జీతంఎలా సాగుతున్నది? సత్య వాదుల వలన!

6.అలుబ్బుడు

లుబ్బులుపీనాసివారు. అలుబ్బులు పీనాసులు కానివారు.

ఇదిద్రవ్యం - వ్యయానికి సంబంధించిన ంషయం. ధనంద్రవ్యం అవుతుంది. ద్రవ్యానిది ద్రవస్వభావం. ద్రవ్యానికి స్థిరత్వం లేదు. నిలకడ లేదు.ఒకచోట వుండదు. మారుతుంటుంది. దాన్నికదలకుండా కట్టిపెట్టే వారు లుబ్బులు. అంటే వారు ద్రవ్యప్రకృతికి ంరుద్ధం అయిన పని చేస్తున్నారు.ధనం చెలామణిలో ఉండాలి. అందువల్ల అది ప్రజకు ఉపకరిస్తుంది.ఉత్పత్తి దారుడు మరింతఉత్పత్తి చేయడానికి ఉపకరిస్తుంది. ఉత్పత్తివల్ల సంపదపెరుగుతుంది. ంనియోగదారులు పెరుగుతారు. దాచిపెట్టడంవల్ల ఇవన్నీ నిలిచిపోతాయి.

‘చీమలుపెట్టిన పుట్టలు

పాములకెరయైనయట్లు పామరుడుదగన్

హేమంబుకూడబెట్టిన

భూంశులపాలజేరు భుంలో సుమతీ’.

లుబ్బులుగడ్డి వామునకు కాపు ఉన్న కుక్క వంటివారు. ఆ కుక్కతాను తినదు. ఇతరులను తిననీయదు.Drunkardsand Gamblers are better than hoarders అంటారుబ్రెండ రసెల్. తాగుబోతు,జూదరి తనకు నష్టం కలిగించుకుంటున్నాడు. సమాజానికినష్టం కలిగించడం లేదు!కాని సొమ్ము దాచి పెట్టేవాడు సమాజానికి నష్టం కలిగిస్తున్నాడు!

అలుబ్బుడుడబ్బు దాచడు. తనకోసమే తన వారి కోసమే ఖర్చు చేస్తాడు.దాన ధర్మాలు చేస్తాడని కాదు. ఏదోరకంగా ఖర్చుచేస్తాడు.

పెట్టుబడిపెట్టడం - బ్యాంకుల్లో దాచడం కూడా సమాజానికి ఉపకరిస్తుంది.సంపద, ంనిమయం పెరుగుతుంది. అది కళ్యాణ కారకంఅవుతుంది.

అట్లాలుబ్బుడు సమాజానికి అపకారం చేస్తున్నాడు. అలుబ్బుడుఉపకారం చేయకున్నాడు.

అందువల్లజీవన గమనానికి ఉపయోగపడుతున్నాడు.

7.దానశీలురు

ఈశావాస్యః.యదంసర్వం యత్కించ జగత్యాం జగత్ |
త్యేత్య క్తేన భుంజీధా మాగ్నధః కశ్చచిద్ధనం || ఈశోపనిషత్తు- 1

ఈ జగత్తులోనిచరాచరమంతా ఈశ్వరమే. అతడు త్యజించిందే అనుభంచాలి.అన్యుల ధనానికిఆశించకు.

ఈ శ్లోకంసమస్త ంశ్వాన్ని దర్శింపచేస్తున్నది. ఈ రెండు పాదాలను- అంతే అన్య శాస్త్రాలు కాదు- ఆచరిస్తే లోకం నాకం అవుతుంది.

ఈలోకంలోని ధనద్రవ్యాలు - ఆస్తి పాస్తులు - పదవులు అధికారాలు- రాజ్యం రాచరికం

అంతాభగవానునిదే. అతడే దీనినంతటినీ సృష్టించాడు. ఇంఎవరిం కావు. ఈశ్వరునిం. ఈశ్వరుడుకరుణామయుడు. దయదలచాడు. ఒక్కొక్కటి ఒక్కొక్కరికిఇచ్చాడు. రక్షించమన్నాడు. అంతనం. తన పక్షాన ధర్మ కర్తృత్వం నిర్వహించమన్నాడు.అతడు కర్త కాదు ధర్మకర్త మాత్రమే!

ధర్మ- అర్థ - కామములు పురుషార్థాలు. ఇం సామాజికములు. మోక్షంతురీయ పురుషార్థం. ఇదివ్యక్తి గతం. దీనికి ఇతరులతో ప్రమేయం లేదు. ఇతరులకుభాగస్వామ్యం లేదు.

అర్థకామములు లౌకికములు. ఈ రెండూ ధర్మంతో కూడినపుడున్యాయపుని అవుతాయి. 'రాజానుమతోధర్మం' రాజు అనుమతించిందే ధర్మం. ఆయాకాలాల్లో రాచరికం

ంధించిననియమాలకు లోబడి ఆర్జించింది న్యాయ అర్థం అవుతుంది.అలాంటిదే కామం. కామంఅంటే స్త్రీ ంషయికం మాత్రం కాదు. కోరిక కామం అవుతుంది.అది ధర్మాన్ని అనుసరించేప్పుడేన్యాయమైన కోరిక అవుతుంది.

ప్రకృతిస్వభావం ఇవ్వడం. ఒక్క గింజ వేయండి. చెట్టు ఎంతో ఇస్తుంది.ఇస్తూనే ఉంటుంది. ఇదిదానత్వం. ఇది వృక్షపు దానశీలత్వం.

దానందైవ స్వరూపం. ఈశ్వరుడు ఒకనికి ధనం ఇచ్చాడు. కొంతమందినిర్ధనులను సృష్టించాడు.సంపన్నుని ధనం స్వంత ంనియోగానికి కాదు. ఇతర దీనుల,దరిద్రుల, అనాథల,అన్నార్తులకు ఇవ్వడానికి. ఆ సంపన్నుని ధనం ఇలాంటి వారందరికీచెందాల్సి ఉంది. అలాపెట్టక తానే అనుభంచిన వాడు దొంగతనం చేసిన వాడవుతాడు.

దానశీలునికి ఆత్మానందం కలుగుతుంది. ఆకలి గొన్నవానికి అన్నం పెట్టండి. ముందు కూర్చుని వడ్డించండి. అతడు తింటున్నప్పుడు, తిని తేనినప్పుడు దాతకు కలిగే ఆనందం చేసిన దానాన్ని యించుతుంది. పురాణ పురుషులగు దానశీలురకు నమస్కరింతాం.

బలిచక్రవర్తి

ప్రహ్లాదుని మనమడు బలి. అతడు సమస్త ంశ్వాన్ని జయించాడు. అతడు నర్మదా నదికి ఉత్తరాన అశ్వమేధం చేస్తున్నాడు. అతని గురువు శుక్రాచార్యులు. అతడు యజ్ఞం చేయిస్తున్నాడు.

ఆ యజ్ఞానికి వామనమూర్తి వచ్చాడు. వామనును బలి దగ్గరకు వచ్చాడు. బ్రాహ్మణ కుమారా! నీవు అడుగు పెట్టినావు. ఈ యజ్ఞం పావనం అయింది. నేను పావనుడను అయినాను. నీకు కావలసింది అడుగు. కాదనక లేదనక ఇస్తాను:-

“వరచేలంబులో, మాడలో, ఫలములో, వన్యంబులో, గోవులో హరులో, రత్నములో, రథంబులో, ంమృష్టాన్నంబులో, కన్యలో కరులో, కాంచనమో, నికేతనములో, గ్రామంబులో, భూములో ధరణీఖండమో కాక యేమడిగెదో ధాత్రీ సురేంద్రోత్తమా”

వామనమూర్తి యాచిస్తున్నాడు!

“అడిగినది లేదనక ఇచ్చుదాతలలో నీవు మేటి. అందుకే నిన్ను యాచిస్తున్నాను. నిన్ను ఎక్కువ అడుగను. నా అడుగులతో మూడడుగుల నేల ఇవ్వు. చాలు”

“నీకోరిక మూడడుగుల నేలయే అయితే తీసుకో” అని దానం ఇవ్వడానికి జలపాత్రను అందుకున్నాడు.

శుక్రుడు ఎత్తిన బలిచేయి పట్టుకున్నాడు. “ఇతడు సాధారణుడు కాడు. నిన్ను ధ్వంసం చేయడానికి వచ్చాడు. అతడు ఒక్క అడుగుతో భూమండలాన్నీ, మరొక అడుగుతో ఆకాశాన్నీ కొలుస్తాడు. మూడో అడుగు ఎక్కడ పెట్టాలి? అని అడుగుతాడు. ఏంస్తావు. ఇస్తానన్నావు నిజమే. ఇది ప్రాణరక్షణ. ఇచట సత్యం పనికిరాదు. అబద్ధం ఆడు. ఇవ్వనను” అన్నాడు.

“గురుదేవా! నేను ప్రహ్లాదుని మనుమణ్ణి. ఇస్తానన్నాను. ఇవ్వననడం మోసం కాదా అసత్యం కంటే అధర్మం లేదు. భూయ అన్నింటినీ భరిస్తుంది. అసత్యం భరించలేదు. నరకం, దారిద్ర్యం, దుఃఖం, రాజ్య నాశనానికి భీతిల్లను. ఇత్తునని ఇవ్వక మోసంచేయ జాలను. అసత్యాన్ని యించిన అపరాధం, పాపం మరొకటి లేదు.” అని బలి వామనునికి మూడడుగుల నేల దానం చేశాడు. బలి భార్య ంధ్యావతి బంగారు బెంబుతో నీరు పోసింది. బలి స్వయంగా వామనుని కాళ్ళు కడిగినెత్తిన చల్లుకున్నాడు.

ఆకసం నుంచి ఇదంతా చూస్తున్న దేవతలు చకితులైనారు. ఆశ్చర్యపడ్డారు. బలి వారికి శత్రువే. అయినా అతని కీర్తిగానం చేశారు:-

కమలనాభునెరిగి కాలంబు దేశంబు
నెరిగి శుక్రు మాట లెరిగి నాశ
మెరిగి పాత్ర మనుచు చిచ్చెదానము బలి
మహివదాన్యు డొకడు మరియు గలడె!

వామనుడుఒక అడుగుతో భూమిని, మరొక అడుగుతో ఆకాశాన్నీ కొలిచాడు.మూడవ అడుగుఎక్కడ పెట్టవలెను? అని అడిగాడు.

బలిఅంటున్నాడు:-

“ప్రభూ!నా మాట అసత్యం చేయాలనుకున్నావు. కాని నా మాట సత్యమనిప్రతిపాదిస్తాను. రెండడుగులుఇచ్చినాను. మూడవ అడుగు నా తల మీద పెట్టుము” అన్నాడు.

వామనుడుబలి తల మీద పంత్రి పాదము పెట్టినాడు. “బలిరాజా! నీవుసుతల లోకానికి సబాంధవంగావెళ్లుము. ఆ లోకమున నేను నీకు ద్వారపాలకుడనైఉంటాను.” అన్నాడు.

బలిదానగుణం శ్రీమన్నారాయణ మూర్తినే అతనికి ద్వార పాలకుణ్ణిచేసింది.

**“యశదం దేవదేవస్య హరే రద్భుత కర్మణః
అవతారానుచరితం శృణ్వన్ యాతి పరాం గతిం”**

హరిదేవదేవుడు. అద్భుత కర్మణుడు. ఇద అతని అవతార కథ.దీనిని ంన్న వారికి పరమ పదంలభిస్తుంది.

శిబిచక్రవర్తి

శిబిసత్యవంతుడు. కీర్తి శాలి. ధర్మాత్ముడు. దానశీలుడు.

ఒకనాటిమాట. అతడు ఆరుబయట కూర్చున్నాడు. ఒకడేగ పావురాన్నితరుముతున్నది. పావురంభయపడుతున్నది. వణకుతున్నది. దానికి శిబి కనిపించాడు.పావురం శిబి చాటునదాగింది.

డేగపావురం వెనుక వచ్చింది. శిబిని చూచింది. అతని ముందువాలింది. అన్నది:-

“మహారాజా!పావురం నా ఆహారం. దాన్ని నేను తరిం తెచ్చాను. నా ఆహారానికినీవు ంఘ్నం కలిగిస్తున్నావు. సకల భూతాలు ఆహారంవల్లనే జీంస్తున్నాయి. నాకు పావురం ఇవ్వు. నాకు ఆకలిగావుంది. నా ప్రాణాలు పోతాయి. అందుకు నీవే కారణం అవుతావు.నీవు ధర్మజ్ఞుడవు. పావురంఇవ్వు. నా ప్రాణాలు కాపాడు.”

శిబిఅంటున్నాడు:-

డేగా!పావురం నన్ను ఆశ్రయించింది. దాని మీద కోపం ండువు.నీకు అనేక జంతువుల మాంసం పెట్టిస్తాను.మహారాజా! పావురాన్ని రక్షించు. పావురపు తూకమంతనీ మాంసం కోసిపెట్టు. అప్పుడునీ దాతృత్వం వెల్లడి అవుతుంది.

శిబిఅందుకు అంగీకరించాడు. త్రాసు తెప్పించాడు. తన మాంసంకోస్తున్నాడు. త్రాసులో పెట్టున్నాడు.ఎంతకూ పావురానికి సరిపోవడం లేదు. శిబి స్వయంగాత్రాసులో కూర్చున్నాడు. అప్పుడుమరో పశ్చెంలోకి పావురం ఎగిరంది.

డేగా,పావురం ఇంద్రాగ్నులుగా మారాయి. “నీ ధైర్య శౌర్యాది గుణంబులనన్య సాధారణంబులుగావున నీ కీర్తి నిత్యంబై శబ్దబ్రహ్మగలయంత కాలంబునువర్తిల్లుచు నుండెడుమ”ని శిబికి వరంబిచ్చి యింద్రాగ్నులు చనిరి.

ఇంతకుఁదగిన త్యాగం అరుదు. దధీచి తనదేహాన్నే దానం చేశాడు.ఇది మానవతకు పరాకాష్ఠ. దైవత్వానికిఆతి దగ్గరిది. మానవుని దైవత్వపు అంచులకు చేర్చుటకుశిబి కథ అవతరించింది.

రంతిదేవుడు

రంతిదేవుడురాజు, మహాదాత. దానము చేయడంలో అతనికి అతడే సాటి.తన సంపదను తానుఅనుభవించలేదు. ఆ పన్నులకు, పేదలకు దానం చేశాడు.పేదవాడైనాడు. కుటుంబ సహితంగా40 రోజులు ఆహారం లేకుండా గడిపాడు. 49 వ రోజు ఉదయంకొంత పాయసం, నేయి,నీరు లభించింది. సపరివారంగా భుజించడానికి కూర్చున్నాడు.

అప్పుడుఆకలి గొన్న బ్రాహ్మణుడు అతిథిగా వచ్చాడు. ‘ఆకలి - అన్నం’అని ఆర్తనాదం చేశాడు. సకలప్రాణులందు భగవంతుని దర్శించువాడు రంతిదేవుడు.వచ్చిన వానిని భగవంతుడుగా భాంచాడు.ఉన్న దానిలో బ్రాహ్మణునికి భోజనం పెట్టాడు. అతడు తృప్తిగావెళ్ళిపోయాడు.

ఁగిలినదానికి భుజించడానికి కూర్చున్నాడు.

అప్పుడుఆకలిగొన్న ఒక శూద్రుడు వచ్చాడు. ‘ఆకలి - అన్నం’ అని ఆర్తనాదంచేశాడు.

రంతిదేవుడుసకల ప్రాణులందు భగవంతుని దర్శించువాడు. వచ్చినవానిని భగవంతునిగా భాంచాడు. ఁగిలిన దానిని శూద్రునికిభోజనం పెట్టాడు. అతడు తృప్తిగా వెళ్ళిపోయాడు.

ఁగిలినదానిని భుజించుటకు కూర్చున్నాడు.

అప్పుడుకుక్కలను పట్టుకుని మరొకడు వచ్చాడు. ‘ఆకలి - అన్నం’అని ఆర్తనాదం చేశాడు. రంతిదేవుడు సకల ప్రాణులందుభగవంతుని దర్శించువాడు. వచ్చిన వానిని భగవంతునిగాభాంచాడు. ఁగిలినది అతనికి అందించాడు. అతడు తృప్తిగావెళ్ళిపోయాడు.

ఁగిలిందినీరు మాత్రం. అదీ ఒకనికి సరిపోయేంత లేదు. నీరుత్రాగడానికే సపరివారంగా కూర్చున్నారు.

అప్పుడుఆకలిగొన్న ఒక చండాలుడు వచ్చాడు. ‘ఆకలి - దాహం’ అని ఆర్తనాదంచేశాడు. రంతిదేవుడు సకల ప్రాణులందు భగవంతునిదర్శించువాడు. వచ్చిన వాణ్ణి భగవంతునిగా భాంచాడు.‘అన్నములేదు కొన్ని మధురాంబువులున్నం త్రావుమన్న’అని ఇచ్చాడు. అతడు తృప్తిగా వెళ్ళిపోయాడు.

అప్పుడురంతిదేవుడు ప్రార్థిస్తున్నాడు:-

“భగవాన్!నాకు సకల ఐశ్వర్యాలు అక్కరలేదు. నేను నిన్ను మోక్షంకూడ అర్థించను. నేను కోరునది ఒక్కటే కోరిక. సకలప్రాణుల దుఃఖము నాయందే చేరవలెను. సమస్త ప్రాణులుసుఖించవలెను.”

ఆ వచ్చినఅతిథులు దేవతలు. రంతిదేవుని ముందు బ్రహ్మ, ంష్టు,మహేశ్వరులు ప్రత్యక్ష మైనారు. వారలనేయి నడుగక.

నారాయణభక్తి తన మనంబున వెలుగన్
ధీరుండాతడుమాయా
పారాజ్ఞాండగుచుబరమ పదముంబొందెన్.

రంతిదేవుడుమహాత్ముడు. కర్మయోగి. కోరికలను జయించిన వాడు.నిష్కాం.

రంతిదేవునకువందల, వేల వందనములు. అతడు తనను జయించాడు.ఆశలను జయించాడు. మానవత్వాన్ని అధిగమించాడు - అతీతుడైనాడు.నిష్కాయ అయినాడు. దైవత్వానికి దరి చేరాడు. కాదు, దాటిపోయాడు.ఇంద్రాది దేవతలకు కోరికలు, ఈర్ష్యాద్వేషాలున్నాయి. రంతిదేవుడువాణి దాటాడు. అతడు ‘పరమపదముంబొందెన్’ అన్నాడుపోతనామాత్యుడు.

నాకురంతిదేవుడంటే అభిమానం. భక్తి. నేను “ఆకాశవాణి”కి “రంతిదేవుడు” అనే నాటిక వ్రాశాను. అదిచాలా కాలం క్రితం ప్రసారమయింది.

వేదం- వ్యక్తం

**“యుగాన్తే % వర్షితాన్వేదాన్ సేతిహాసా నృహర్షయః
తేభిరేపూర్వమను జ్ఞాతా స్వయంభువా”**

యుగాంతంఅవుతుంది. వేదాలు మాయం అవుతాయి. అప్పుడు బ్రహ్మమహర్షులకు అనుమతిస్తాడు. మహర్షులు ఇతిహాససహితములైన వేదాలను మరల అందుకున్నారు.

మానవజీవితంలోని ప్రతి అంశం గురించి భారత మేధావులు, ఋషులు,మునులు, ంద్వాంసులు చేసినంతఅధ్యయనం, పరిశోధన, పరిశ్రమ, కృషి మరెవ్వరూచేయలేదు. ఇది సత్యం - నిశ్చయం.

ఋషిఅంటే గడ్డం పెంచుకొని, ముక్కుమూసుకొని, కొండ కోనల్లోతపస్సు చేసుకునే వారనే బ్రాంతిభారత స్వప్రయోజన పరులు మనకు కలిగించారు. అదిప్రమాదకరం అయిన భ్రమ. అయితేదాన్ని తొలగించడం అంత సులభం కాదు.

ఋషిమానవాభ్యుదయం కోసం సంసారాన్ని వదిలాడు. అన్యం ఎరుగడు.పరిశోధనయే లక్ష్యం.ప్రాపంచిక ంషయాలు ఎరుగడు. అంతటి దీక్ష అతనిది.అదే తపస్సు. అతనిని ఎవరూనియించలేదు. జీతభత్యాలు ఇవ్వలేదు. స్వచ్ఛందంగాపరిశోధనకు పూనుకున్నాడు. అతనుకోరిందేం లేదు. కేవలం మానవాభ్యుదయం మానవకళ్యాణం! మానవ జీవితం సుఖమయం- శాంతి యుతం కావాలి. ఇదీ లక్ష్యం ఇవాళి మన ఈ మాత్రపుజీవితానికి మహర్షులకృషి తపస్సే కారణం!

పాశ్చాత్యభాషలో వైంటిస్టు జీతగాడు, లేదా బేహరి. అయినా పాశ్చాత్యులచరిత్ర

ఎంతటిది?యూరోపుది వేయేళ్లు. అమెరికాది నాలుగు వందల ఏళ్లు!ఈలోగా వారు చేసిన, చేస్తున్న, చేయనున్న రీసెర్చి,వ్యాపారం. మానవజాతి ంనాశానికి మాత్రం ఉపయోగపడుతున్నది.ఇది భస్మాసురహస్తం. వారినే నాశనం చేస్తుంది! కాలాన్ని కట్టిపెట్టినరావణాదుల గతి ఏమైందో భారతఇతిహాసం చాటి చెపుతున్నది. వాల్మీకి రామాయణ సుందరకాండలో లంకను ఎంతో సుందరంగావర్ణించాడు. అది నేటి పాశ్చాత్య వ్యామోహ జీవితానికి సరిగ్గాసరిపోతుంది!

కాలాన్నిగురించి భారతదేశంలో జరిగినంత పరిశ్రమ మరెక్కడాజరగలేదు. దీన్ని “మూఢనమ్మకం” అని ఆంగ్లేయులుభారత మేధావులను వప్పించారు. అదే చదువు చెప్పారు.

వారుమనను గ్రుడ్డివారిని, చెంటివారిని చేశారు! ఇప్పుడుమనం సత్యం ంననొల్లం - చూడనొల్లం. మనకు ఆత్మగౌరవం- ఆత్మ ంశ్వాసం నశించింది. ఇవాళల మనం అన్ని బానిసత్వాలు,డబ్బు పెట్టి కొనుక్కుంటున్నాం. ఈ వ్యవస్థ ంషాన్ని అమృతంఅని అమ్మి లాభాలు ఆర్జించగలదు! చావునే బ్రతుకని నిరూపించగలదు!

భారతీయులకుకాలం అనాది. అందరికీ అంతే! కాని అన్యులు మూర్ఖులు!! నమ్మనొల్లరు.కాలం అనంతం అయినా మన శాస్త్రజ్ఞులు శాస్త్రీయంగా గుణించిలెక్కలు కట్టారు. పంచాంగం చూడండి సృష్టి ఆది నుంచిలెక్క కనిపిస్తుంది. ప్రమాధి నామ సంవత్సరానికి 99-2000లకు సృష్టి మొదలై 194 కోట్ల 50 లక్షల, 85,100 సంవత్సరాలయింది.

సృష్టి మొదలయిం తరువాత 432 కోట్ల సంవత్సరాలకు ప్రళయంవస్తుంది. అప్పుడు సమస్తం జలమయం అవుతుంది.ఆ జలమయ జగత్తు 432 కోట్ల మానవ సంవత్సరాలుంటుంది.అప్పుడు ంష్టువు - శ్రీమన్నారాయణుడు. ంద్రి ఆకు ందశయనించేంత వాడవుతాడు. వటపత్రశాయి అవుతాడు. అప్పుడుఆ స్వాం ఒక్కడే మద్రి ఆకు ంద తేలియాడుతుంటాడు.

మల్లీసృష్టి ప్రారంభం కావాలి. అప్పుడు స్వాం శేషశయనుడుఅవుతాడు. అతని బొడ్డో నుండి తామర పూవు వెలుస్తుంది.దానింద చతుర్ముఖ బ్రహ్మ ప్రభంస్తాడు. ంష్టు దేవుడుబ్రహ్మకు “అనేకావై వేదాః” అనేకములైన వేదాలనుఉపదేశిస్తాడు.

432కోట్ల సంవత్సరాలు వేదాలు నశించలేదు. సృష్టితో పాటుఅంతర్హితాలయినాయి. అప్పుడు ఋషులు బ్రహ్మ వలన అనుమతించబడ్డారు.ఆ మహర్షులు ఆ ంధంగా వేదాన్ని దర్శించారు. కావునఋషి వేదానికి ద్రష్ట దర్శించినవాడు - సృ ర్తి గుర్తించుకున్నవాడుమాత్రమే! కర్త మాత్రం కాడు.

“నతావద్వ్యాసో వేద కర్తా, తస్య ంభాగమాత్ర కారిత్వాత్, నాపిచతుర్ముఖః, ఈశ్వరేణ చతుర్ముఖాయ వేద ప్రదానాత్, నాపుజగదీశ్వరః, తస్య వేదాభివ్యంజకత్వాత్” మత్స్య పురాణం.

వేదవ్యాసుడు వేదకర్త కాడు. అతడు వేద ంభజన మాత్రంచేశాడు. చతుర్ముఖుడు

వేదకర్తకాడు. అతనికి ఈశ్వరుడు ప్రసాదించాడు. జగదీశ్వరుడువేదకర్త కాడు. అతడు కేవలం వ్యక్తపరిచాడు.

వేదానికికర్త లేడు. వేదం అపౌరుషేయం.

వేదం- నామములు

వేదానికి1. శ్రుతి, 2. ఆమ్నాయము, 3. ఛందస్సు, 4. స్వాధ్యాయముఅని పేర్లు.

1.శ్రుతి : వేదాన్ని మహర్షులు ంన్నారు.ంన్నందున శ్రుతి. పాశ్చాత్యులు శ్రుతికి అపార్థం కలిగించారు.వ్రాత, లిపి అక్షరం వేదకాలంలో లేదని వారి దుర్మతం.అందువల్ల ంని నేర్చుకున్నారని వారి కువ్యాఖ్యానం. వేదంఛందోబద్ధం - సస్వరం - సమస్త సృష్టినీ ఇముడ్చుకున్నది.అప్పటికీ అక్షరం లేదన్నది మూర్ఖత్వం!

“ఫూలోకిపత్తీసేకట్ సక్తాహై హీరేకా జిగర్
మర్దెనాదాఁప్రర్కలామెనర్మోనాజుక్ బే అసర్” ఇక్బాల్

పూవురేకుతో వజ్రపు గుండెను కోయవచ్చు
మూర్ఖునిముందు సుతిమెత్తని మాట వ్యర్థం.

2.ఆమ్నాయం : వేదం ఉపదేశంవలన లభించింది. సస్వర వేదం ఉపదేశం వల్ల మాత్రమేసాధ్యం. సంప్రదాయం ప్రకారం లభించింది. ఇన్ని వేల సంవత్సరాలనుండి తరం నుంచి మరో తరానికి సంక్రయించింది. **Vedaremain** received by an unbroken chain of generations, travelling like a great wave, through the living substance of mind" Jhon Seemee
నిరంతరంఅధ్యయనం చేయబడేది ఆమ్నాయం. అంచ్చిన్నంగా సాగుతున్నదిఆమ్నాయం.

ఖుర్- ఆన్ - ఖురాన్ కు అర్థం కూడా ఎక్కువగాచదవబడేది - నిరంతరం చదువబడేది అని.

3.ఛందస్సు : ఛందో బద్ధం అయిందనిమాత్రం కాదు. ఆదేశించేది - నియంించేది అని అర్థం. మానవజాతికి నియమబద్ధం అయిన జీతం నేర్పినందున ఛందస్సు.

4.స్వాధ్యాయన : వేదం సంప్రదాయంగావచ్చింది, ఉపదేశించవలసింది. ఈ రెండు గురుముఖతఃజరిగేం. అంతటితో అధ్యయనం ఆగిపోదు. వేద ంద్యార్థితాను స్వయంగా వేదాన్నిఅధ్యయనం, పరిశోధన చేయాలి. అంతకు ముందు తెలియనిఅర్థాలు, వాస్తవాలు వెలికితీయాలి. ఇది స్వాధ్యాయం అవుతుంది.

“తపస్వాధ్యాయతపస్వీ వాగ్విదాం వరమ్” ఇది నారదుని గురించి శ్రీమద్రామాయణంలోని తొలిశ్లోకార్థం. వాల్మీకి ప్రోక్షం.

వాల్మీకినిరంతరం స్వాధ్యాయం చేసేవాడు. అందుకే ‘ **‘రామకథాంపుణ్యాం శ్లోక బద్ధాం మనోరమామ్’**”సృష్టించకలిగాడు.

వందేవాల్మీకి కోకిలం

ఋషి- దివ్య దృష్టి

ఋషిఅతీంద్రియ దర్శి. జ్ఞానేంద్రియములకు అతీతముగా చూడగలవాడు. **“నాన్మషిః కురుతే కావ్యం”**అతీంద్రియ దృష్టి లేనివాడు కం, రచయిత కాలేడు.రం గాంచనిచో కంగాంచును. సూర్యభగవానుడు సర్వసాక్షి. అయినా అతడు చూడని దానిని ఋషి- కం చూడగలడు.

దివ్యదృష్టిదీనికి సంబంధించినది. దివ్యదృష్టి దేవతా సంబంధం- జ్ఞాన సంబంధం. జ్ఞానానికి అందనిదిలేదు. జ్ఞానం సర్వమును దర్శించగలది. జ్ఞానం భూతభంష్యత్తులనుదర్శించగలదు.

మానవసమాజాన్ని గురించి భారత ఋషులు అధ్యయనం చేసినంతగాప్రపంచంలోని ఏ సామాజిక శాస్త్రవేత్తఅధ్యయనం చేయలేదు. మానవుని సుఖదుఃఖాలను గురించిభారత ఋషులు, తత్త్వవేత్తలు, ఆచార్యులుఎంతగానో పరితపించారు. దుఃఖనివారణకు ఎంతో కృషిచేశారు.

భంష్యత్తునుగురించి ఋషులు చెప్పిన దానికి ఇంటర్నెట్ యుగంలో మనంఆశ్చర్యపోకుండా ఉండలేం!వేదవ్యాస మహర్షి మానవాళి కోసం తన జీతాన్ని కప్పారంగావెలిగించాడు. ద్వాపరయుగాంతంలో రానున్న కలియుగాన్ని గురించి అతని భంష్యద్దర్శనంఅద్భుతం - నిరుపమానం.శ్రీమహాభాగవతం ద్వాదశ స్కంధంలో కలియుగాన్ని గురించిచెప్పబడింది. దానిసంగ్రహ స్వరూపం.

“కలికాలమునదినదినమునకు ధర్మము, సత్యము, శౌచము, క్షమ,దయ, ఆయువు, స్మృతిలోపించు చుండును. ధనమున్న వాడే కులీనుడు, ఆచారవంతుడు,గుణవంతుడు, బలవంతుడు,ధర్మపరుడు, న్యాయపరుడు, సర్వ నియంతయగును.(నేడు ధనమున్న అమెరికాసర్వ నియంత అయింది.) పెండ్లిండ్లలో కులము, శీలము,యోగ్యత చూడరు. వరునకుకన్య - కన్యకు వరుడు నచ్చిన ంవాహములగును. నిజాయితీలోపించును. మోసముచేయగలవాడు, అబద్ధము లాడగలవాడు. వ్యవహార దక్షుడగును.బ్రాహ్మణుని బ్రాహ్మణత్వముబ్రహ్మ జ్ఞానము వలన కాక జందెము వలన వ్యక్తమగును.బ్రహ్మచారులుగాని, సన్యాసులుకాని ఆశ్రమ ధర్మములు పాటించరు. వేసిన వేషముతోత్పత్తి చెందెదరు.

వాగినవాడుపండితుడు, అసాధుత్వమే సాధుత్వము, అసౌజన్యమే సౌజన్యము.స్వీకారమే
ంవాహముఅగును. దూరమున ఉన్న బురదగుంట తీర్థము, వెంట్రుకలుపెంచుట లావణ్యము,
కడుపునింపుకొనుట పురుషార్థము, కుటుంబ పోషణే ఘనకార్యము,యశస్సు కోరుటే ధర్మ సేవనములగును.

ఒకపరి పరికించండి. ఋషులు ఆనాడు చెప్పింది ఎంతటియథార్థమైందో!

వారిదివ్యదృష్టికి ఆశ్చర్యపోవడం కన్నా ఏం చేయగలం?

“కలౌవేంకట నాయకః ” కలియుగంలో వేంకటేశ్వర స్వామియేభగవానుడు అని
ఏనాడుచెప్పారో? ఈ నాడు అది మన కంటికి కనిపిస్తున్నది! ఎంతటిసత్యవాక్కు
ఆ ఋషులది!!ఎంతటి తపోధనులు వారు!!!

“సంఘశక్తిఃకలౌయుగే” కలియుగంలో సంఘటిత శక్తిదే కాలంఅన్నాడు. ఇవాళ
మనంసంఘ శక్తిని గమనిస్తున్నాం. దేశాలే సంఘటితంఅవుతున్నాయి. యూరోపియన్
యూనియన్అందుకు నిదర్శనం. పైనిక శక్తులు సంఘటితం అవుతున్నాయి.NATO
వంటిఅందుకు నిదర్శనాలు. కార్మిక సంఘాలు, కులసంఘాలు,మత సంఘాలే
రాజ్యాలుపాలిస్తున్నాయి!

ఆనాటిఋషిది ఎంత దివ్య దర్శిత్యం? కొనియాడడానికి పదాలుదొరకడం లేదు!
ఆలోచనకుఅందడం లేదు!!!

వేదమేకంచతుర్విధం

వ్యాసభగవానుడు మానవ సమాజ శ్రేయోభిలాషి. అతడు రానున్నకలియుగాన్ని
దర్శించాడు.నాటి అంశ్రాంత మానవుని దర్శించాడు. అతని అజ్ఞతను దర్శించాడు.
స్వప్రయోజనత్వాన్నీ,స్వార్థాన్నీ, కాలుష్యాన్నీ దర్శించాడు.

వ్యాసభగవానుడు “అనంతావై వేదాః” అనంత వేదాలను దర్శించాడు.వేదాల
ంశాలతను,కలియుగపు సంకుచిత నరుణ్ణి చూశాడు. అతనికి జాలికలిగింది.
కలియుగమానవులకు ఉపకారం చేయాలనుకున్నాడు. ఉపకారమేఅతని జీంతం!

ఏవంచకార భగవాన్ వ్యాసః కృపణవత్సలః
వ్యవధాత్యజ్ఞసంతత్యై వేదమేకం చతుర్విధం.

వ్యాసభగవానుడుకృపావాత్సల్యములు గలవాడు. రానున్న కాలంలో జనానికి తీరిక
ఉండదనీ,వాళ్లు అజ్ఞానులనీ గ్రహించాడు. అట్లా గ్రహించి ఒకటిగా ఉన్నవేదాన్ని
నాలుగుగాంభజించాడు.

1.ఋగ్వేదసంహిత : ఈ సంహితదేవతల గుణ గణములను స్తుతిస్తుంది.
ఇందులో10,589 కంఠలున్నాయి.

2.శుక్ల యజుర్వేద సంహిత : ఈసంహిత యజ్ఞ యాగాది క్రతువులను నిర్దేశించింది.
ఇందులో1975 పద్య, గద్యాలున్నాయి.

కృష్ణయజుర్వేదసంహిత : ఈ సంహిత సహితంయజ్ఞయాగాది క్రతువులను నిర్దేశిస్తూ బ్రాహ్మణసహితమై ఉంది. ఇందులో 19200 పదాలున్నాయి.

3.సామవేదసంహిత : ఈ సంహితదేవతలను ప్రసన్నులను చేసే గాన ంధిని ంవరిస్తుంది. ఇందులో 1,875 గేయాలున్నాయి.

4.అథర్వవేద సంహిత : ఈ సంహితలోబ్రహ్మజ్ఞానం సహితంగా అనేకానేక లౌకిక ంషయాలంవరణ లభిస్తుంది. ఇందులో 5,977 గద్య పద్యాలున్నాయి.

రెండుయజుర్వేదాలు

యజుర్వేదంయజ్ఞయాగాది క్రతువులను నిర్దేశిస్తుంది. అందువల్లయజుర్వేదమే ఎక్కువఉపయోగంలో ఉంది. యగతా మూడు వేదాల కన్నా ఎక్కువమందికితెలిసింది. యజుర్వేదంరెండుగా ఉండడానికి కారణం మహిధర భాష్యం ంవరించింది.

వేదవ్యాసుడువేదాలను ఋగ్యజుస్సామాధర్వ వేదాలుగా ంభజించాడు. వాటినిక్రమ ప్రకారంతన శిష్యుల పైల, వైశంపాయన, జైఁని, సుమంతులకుఉపదేశించాడు. వారుతమ శిష్యులకు ఉపదేశించారు.

వైశంపాయనుడుయజుర్వేదాన్ని యాజ్ఞవల్క్యదులకు ఉపదేశించాడు. ఒకప్పుడు వైశంపాయనునికికోపం వచ్చింది. యాజ్ఞవల్క్యుని ఆశ్రమం నుంచి వెళ్లకొట్టాడు. యాజ్ఞవల్క్యుడుయోగబలంతో తాను నేర్చిన యజుర్వేదాన్ని వాంతి చేశాడు. వైశంపాయనునిఆదేశం ప్రకారం అతని ఇతర శిష్యులు తిత్తిరి పక్షులై వాంతిలోఉన్న ంద్యనుస్వీకరించారు. “తాని యజూంషి బుద్ధిమాలిన్యాత్కృష్టాని జాతాని”ఆ యజుస్సులుబుద్ధిమాలినములు. అందువలన కృష్ణ యజుస్సులు అయిన.

యాజ్ఞవల్క్యుడుగ్రంథాలు ండిచి వెళ్లి వుంటాడు. అతడు యోగంద్య తెలిసినవాడు. నేర్చినంద్య మరచిపోయి వదిలి వుంటాడు. వైశం పాయనుడుయజుర్వేదం ఒక్క యాజ్ఞవల్క్యునికిమాత్రమే ఉపదేశించలేదు. ఇతర శిష్యులు వున్నారు.యాజ్ఞవల్క్యుడు ంశేషంగానేర్చి వుండవచ్చు. యాజ్ఞవల్క్యుడు ంశేషంగా నేర్చినదాన్నిగురువు అన్య శిష్యులకుఉపదేశించి వుండవచ్చు. వారిలో తిత్తిరి మహర్షి గ్రహించిందికృష్ణ యజుర్వేదం అయింది.

“బుద్ధిమాలిన్యాత్కృష్టానిజాతాని” బుద్ధిమాలిన్యము వలన ‘కృష్ణములు’ అయిన అన్నదిసరికాదు. దీనికి బుద్ధిమాలిన్యము అంటదు. ఇది వ్యాసునినుంచి వైశంపాయనునికి వచ్చింది.ఇదే శుద్ధయజుర్వేదం. దీనినే తిత్తిరి మహర్షి చెప్పాడు.

శుక్లకృష్ణ యజుర్వేదాలు సమానములు. ంనిలో ఏది ంన్న కాదు.శుక్ల యజుర్వేదీయులు కృష్ణయజుర్వేదాన్ని తక్కువగా చూస్తారు. కొందరు కృష్ణ యజుర్వేదాన్నిబ్రాహ్మణంగా పరిగణిస్తారు.దాన్నివేదంగా అంగీకరించరు. స్థూలంగా శుక్ల యజుర్వేదంఉత్తరాది వారికీ, కృష్ణయజుర్వేదం దక్షిణాది వారికీ వర్తిస్తుంది. వస్తుతఃఉత్తరాది వారికి అహంకారం ఎక్కువ! దాక్షిణాత్యులనుతమతో సమంగా - నేటికీ - గుర్తించరు! ఉత్తర భారతంవారు తెల్లవారు. వారియజుర్వేదం శుక్ల యజుర్వేదం. దక్షిణ భారతం వారునల్లనివారు వారి యజుర్వేదం కృష్ణయజుర్వేదం అయింది.

ఈ శుక్ల, కృష్ణములు చంద్రుని శుక్ల, కృష్ణపక్షాల వలన వచ్చినం.చంద్రుని శుక్ల, కృష్ణ పక్షాలనుగమనింతాం.

కాలమానం

మనంఈనాడు ప్రమాణంగా భాంచే ఇంగ్లీషు - గ్రిగేరియన్ - కేలండరుకుశాస్త్రీయ ఆధారంలేదు! సంవత్సరానికి ఆధారమైన భూభ్రమణం మాత్రమేవారికి తెలుసు. నెలలకుఆధారం లేదు. ఒకప్పుడు ిరి నెలలు 40, 35 రోజులుండేం.జూలియన్ సీజర్ పేరజూలై నెల ఆగస్టు పేరు ఏద ఆగస్టు నెల ఏర్పడ్డాయి.ఇప్పటికీ ఒక నెలకు 31, ఒకటి30, ఒకటి 28 ఎందుకవుతుందో తెలియదు. ఇదండీ శాస్త్రీయకేలండర్! దీన్ని మనంగ్రుడ్డిగా అనుకరిస్తున్నాం!!! భారతీయులు తమ సంస్కృతికిగుడ్డివారేకదా!

వేదంలోభూయ గుండ్రంగా ఉందని వాచ్యంగా చెప్పబడలేదు. భూగోళంఏద ఆధారపడిన శాస్త్రంవారికి తెలుసు. భూయ గుండ్రంగా వుంది. అది తన చుట్టూతాను తిరగడానికి 60 గడియలులేక 24 గంటలు పడుతుంది. భూయ తిరుగుతున్నప్పుడుసూర్యునికి ఎదురుగావున్న భాగానికి పగలవుతుంది. చాటుగా వున్న భాగానికిరాత్రి అవుతుంది.

వేదానికిరాత్రింబవళ్ళు తెలుసు. పగలు, రాత్రి ఆచరించవలసినవానిని వేదం నిర్దేశిస్తుంది.

గ్రిగేరియన్కేలండర్ నెలకు ఆధారం లేదు. వేదంలో పక్షానికి చంద్రునికాంతి - వెన్నెల ఆధారం. భూయనిరాధారంగా వ్రేలాడుతున్నదని వేదం ంవరించింది. అలాగేచంద్రుడు స్వయం ప్రకాశకుడుకాడు. అతనికి సూర్యుని వలన కాంతి లభిస్తుంది అని చెప్పింది.

భూయతన చుట్టూ తాను తిరుగుతున్నది. చంద్రుడు భూయ చుట్టూతిరుగుతున్నాడు. అలాతిరిగేటప్పుడు సూర్యుని కాంతి చంద్రుని ఏద పడుతుంది.అదే వెన్నెల అవుతుంది. వెన్నెలపక్షం రోజులు పెరుగుతూ పూర్ణిమ అవుతుంది. పక్షంఅంటే సరిగ్గా పదిహేను రోజులుకాదు. చాంద్రమాసపు నెలలో సగం. తదుపరి పక్షంరోజులు తరుగుతూ అమావాస్య అవుతుంది.

సాయంకాలంతరువాత పెరిగే వెన్నెలను శుక్ల పక్షం అంటాం. శుక్లపాడ్యం నుండి వెన్నెల రోజుకురెండు గడియలు పెరుగుతుంటుంది. అలా తొలి 15 రోజులురెండు గడియల చొప్పున $15 \times 2 = 30$ గడియలు పూర్ణిమ రాత్రి సాంతంవెన్నెల ఉంటుంది. కృష్ణ పాడ్యం నుంచి వెన్నెల రోజుకురెండు గంటలు తగ్గుతుంటుంది. అంటే పాడ్యం నాడు రెండుగడియలు తప్ప రాత్రంతా వెన్నెలఉంటుంది. అంటే పాడ్యం నాడు రెండు గడియలు తప్ప రాత్రంతావెన్నెల ఉంటుంది. ఆ ంధంగాతరుగుతూ పక్షానికి వెన్నెల పూర్తిగా లేని అమావాస్య వస్తుంది.

లెక్కవేస్తే వెన్నెల గడియలు రెండు పక్షాలలోనూ ఒకంతే ఉంటాయి.కాబట్టి శుక్ల, కృష్ణాలు రెండూ సమానములే. అధిక్యతదేనికి లేదు. అలాగే శుక్ల, కృష్ణ యజుర్వేదాలు సమానములే!రంగును బట్టి ఒకటిహెచ్చు, ఒకటి తగ్గు కాదు.

వాస్తవానికిబ్రహ్మ నుంచి, వేద వ్యాసుని నుంచి, వైశంపాయనుని నుంచిక్రమానుగతంగా తిత్తిరి ఋషినుంచి వచ్చిందే నిజమైన యజుర్వేదం.

యాజ్ఞవల్క్యుడుఅలిగి వెళ్లాడు. ఋషికి కోపం త్యాజ్యం! గురువైన వైశంపాయనుని సాధించదలచాడు!!సూర్యుని నుండి యజుర్వేద ఉపదేశం పొందాడు. ఇది బ్రహ్మనుంచి వచ్చిందికాదు. అట్లనగా కృష్ణ యజుర్వేదం కన్న తక్కువే కదా?

వేదాలలోఒకదాన్ని తక్కువ, మరొకదాన్ని ఎక్కువ చేయడం నా అభిమతంకాదు. రంగును బట్టిఒక యజుర్వేదం తక్కువ అనేవారి కోసం తర్కం మాత్రమే!

నా అభిప్రాయంఏమంటే ఉత్తరాది వారు దక్షిణాది వారికి యజుర్వేదం ఇవ్వలేదు.దక్షిణాది వారుతమ యజుర్వేదం ఏర్పరచుకున్నారు. దానిని ఉత్తరాది వారుకృష్ణ యజుర్వేదం అన్నారు.

కృష్ణఅంటే నలుపు. నలుపు తెలుపు కన్న తక్కువే కాదు.రాముడు నల్లన. కృష్ణుడు నల్లన, సీత శ్యామ,నల్లన. ద్రౌపది కృష్ణ - నల్లన. కాళిదాసు శకుంతల నల్లన. ంరందరూ భారతీయులందరికీ ఆరాధ్యులే.

వాదనకోసం మాత్రం కృష్ణ యజుర్వేదం రాముని వంటిది!కృష్ణవంటిది! సీతవంటిది! ద్రౌపదివంటిది! శకుంతల వంటిది! ంరు లేని భారత ఇతిహాసంలేదు. చరిత్ర లేదు. సంప్రదాయంలేదు. అసలు భారత దేశం లేదు.

కాలమానంలోమాసముల ంషయం తెలుసుకున్నాం. చైత్రాది పన్నెండుమాసాల పేర్లు వేదంలోచెప్పబడినాయి. పక్షం కనిష్ఠ కాలమానంగా కనిపిస్తుంది.రెండు పక్షాలు ఒక మాసం అవుతుంది.వేదంలో వారాల జాడ కనిపించలేదు.

గ్రీగేరియన్కేలండర్లో నెలకు వట్టి అంచనా తప్ప శాస్త్రీయ ఆధారంలేదు. వేదపు నెలకుచంద్రుని నడక, నక్షత్రాలు శాస్త్రీయ ఆధారాలు! దయచేసిగమనించండి మన కాలమానానికిశాస్త్రీయ ఆధారం ఉందండీ! ఇప్పటికైనా నమ్మండి! మనకాలమానాన్ని చాటండి!

వేదంరుతువులను గురించి అనేక చోట్ల చెప్పింది.

1. వసంతఋతువు త్రివృత్ స్తోమము.
2. గ్రీష్మఋతువు పంచదశ స్తోమము.
3. వర్షఋతువు సప్తదశ స్తోమము.
4. శరద్ఋతువు ఏకంశత్తోమము.
5. హేమంతఋతువు త్రిణవ స్తోమము.
6. శిశిరఋతువు త్రయస్త్రింశస్తోమము.

భూుతన చుట్టూ తాను తిరుగుతుంటుంది. అందువల్ల రాత్రింబవళ్ళుఏర్పడుతున్నాయి. భూుతన చుట్టూ తాను తిరుగుతూ సూర్యుని చుట్టూ తిరుగుతుంది.

ఒకసారిసూర్యుని చుట్టూ భూు తిరగడానికి 365 రోజుల రగంటలుపడుతుంది. అది భగవన్నిర్ణయం. ఈర గంటలను ఏ కాలమానమూ సరిగా పూరించలేకపోతున్నది!మానవుడు అంతటి బలహీనుడు!

తెలుగువారిది చాంద్రమానం. నెలలు చంద్రుణ్ణి బట్టి లెక్కిస్తాం.ఏ నెలా సరిగ్గా 30 రోజులు ఉండదు. మొత్తంుద సంవత్సరానికి గల రోజులను పూరించడానికి అధికమాసం వస్తుంది. అధిక మాసం కూడాపైంటిఫిక్. ఆ నెలలో పూర్ణిమ, అమావాస్య వస్తాయి. అధికమాసం వచ్చిన సంవత్సరానికి 365 రోజుల రగంటలు సరిపోతుంది.మళ్ళీ తరగడం మొదలవుతుంది. ఈ అధిక మాసం వల్లనేఋతువులు సరిగ్గా ఆ నెలల్లోనే

వస్తాయి. చైత్ర, వైశాఖాలువసంతం, జ్యేష్ఠం, ఆశాఢాలు, గ్రీష్మం, శ్రావణ భాద్రపదాలువర్షం, ఆశ్వీజ, కార్తీకాలు శరత్తు, మార్గశిరం, పుష్యాలుహేమంతం, మాఘ ఫాల్గుణాలు శిశిరం.

మనకుసంవత్సరాది చెట్లు, ప్రకృతి చిగిర్చే వసంత కాలంలోవస్తుంది.

గ్రిగోరియన్- ఇంగ్లీషు - న్యూఇయర్ చెట్లు, ప్రకృతి ముడుచుకుని చలికివణికే హేమంతంలో వస్తుంది!ఏది శాస్త్రీయమో - సైంటిఫిక్ అగునో ఆలోచించండి!
ముసల్మానులదికూడా చాంద్రమానమే. ‘గోవధసేయు తురకలకు దైవంబవు’అన్నాడు అల్లసానిపెద్దన మనుచరిత్రములో ముస్లిం దేశాల పతాకాలన్నింటిలోచంద్రుడు నక్షత్రం ఉంటుంది. అయితేముసల్మానులకు సూర్యుని వల్ల కలిగే సంవత్సరం లెక్కతెలియదు. అందువలన వారికిఅధిక మాసం లేదు. చాంద్రమానం ప్రకారం 365 రోజులరగంటలకు వచ్చే తరుగు 1400వేళ్ళుగా కొనసాగుతున్నది. ఫలితం ఋతువులకు నెలలనిర్దిష్టత లేదు. **రష్టూన్ నెలఎప్పుడూ ఒకే ఋతువులో రాదు. గమనించండి.** తెలుగువారిదిచాంద్రమానం. అంటే కాలపు లెక్క చంద్రుని అనుసరించిజరుగుతుంది.

భారతదేశంలో మరి కొన్ని ప్రదేశాలలో సౌరమానం - సూర్యునిలెక్క, భార్వస్పృత్యమానం - బృహస్పతిలెక్క అమల్లో ఉన్నాయి. దేనికైనా సంవత్సరం సూర్యునిలెక్కయే.

ఇంతశ్రయించి సశాస్త్రీయమైన కాలమానాన్ని వేదం నిర్ణయించింది.మనమ దాన్ని ఎరుగకున్నాం! ఇప్పుడైనామన కాలమానానికి గర్వించండి!

ఇంకాచెప్పాల్సింది చాలా వుంది. ఇక్కడ అవసరం కాదు. సమయసందర్భాలు కావు.

వేదం- బ్రాహ్మణం

బ్రాహ్మణములు,అరణ్యములు, ఉపనిషత్తులు వేదానికి అనుబంధాలు. అం వేదానికి చివరిం.అందువలన వేదాంతములు అయినం. ఒకవాదం ప్రకారంవేదాంతం జ్ఞాన ప్రధానం. వేదంకర్మ ప్రధానం. కాని ఆధునిక వేద వ్యాఖ్యాతలు వేదంలోనేజ్ఞానం ఉంటుందంటున్నారు.

కొన్నింటికికర్మ పరమైన, జ్ఞానపరమైన అర్థాలు చూపుతున్నారు.ఈ వాద, ప్రతివాదాలు ఆగవు.సాగుతూనే ఉంటాయి. ఆధునిక గ్రంథాల ంషయంలోనే వారిప్రతివాదాలు ఆగడం లేదు.

పాశ్చాత్యులువేదాలకు బహుదేవతాక, హింస, కర్మ దోషాలు ఆరోపించిదూషిస్తున్నారు. వారిదూషణలను మన్నించి వేదానికి ఆ దోషాలు లేవని నిరూపించడానికిఆధునిక వ్యాఖ్యాతలుప్రయత్నిస్తున్నారు. అర్థాలూ, అంతర్ధాాలు తీస్తున్నారు.

నావరకు నాకు పాశ్చాత్యులు చూపినం దోషాలుగా కనిపించవు.అం గుణాలు అవుతాయి. పాశ్చాత్యులువాళ్ల మతాల దృక్కోణంతో చూచినప్పుడు వారికి అం దోషాలుగాకనిపిస్తాయి. మనంవారి దృక్కోణాలకి బానిసలం అగుట ఏల? తెల్ల దొరల సంతృప్తికోసం మన సంప్రదాయాన్నివదులోకోనేల? భారత సంస్కృతికి - నాగరికతకు, ధర్మానికి,తాత్వికతకు మహోన్నతవ్యక్తిత్వం ఉంది. అది కాలపు జరా, జీర్ణాలను జయించి నిత్యనూతనంగా నిలిచి ఉంది.ఆ మహా మనీషి ఒకరి ముందు మోకరిల్లనేల?

వేదంకర్మలు కామ్యకర్మలని నా అభిప్రాయం. ప్రస్తుతం ప్రపంచంలో ఎన్ని మతాలున్నాయో వాటన్నింటికీ కామ్య కర్మలే! ఆదర్శానికి తప్ప అందరి కర్మలూ కామ్యములే! నిష్కామ కర్మ ఆదర్శప్రాయం. ఆచరణ ఉండదని కాదు - అరుదు. అన్వేషించాలి.

వేదాంతంజ్ఞాన ప్రధానం కావచ్చు. జ్ఞానం సాంతం నిష్కామం కాదు. అయితే వేదాంతానికి వైరాగ్యంతోనే అర్థం మాత్రం సమంజసం కాదు. జ్ఞానం జీతం బాగుపరుచుకోవడానికే వదులుకోవడానికీ కాదు!

బ్రాహ్మణంవేదంలో భాగం అగును అనీ కాదు అనీ వాదనలున్నాయి. మంత్రబ్రాహ్మణయో: వేదనామధేయమ్” అని ఆపస్తంబమహర్షి. సంహిత + బ్రాహ్మణమునకువేదం అని పేరు అంటున్నాడు.

“మంత్రబ్రాహ్మణ యత్యాహుః ” అని బోధాయన మహర్షి ఆపస్తంబమహర్షిని బలపరుస్తున్నారు. “అనంతావైవేదాః ” అని శ్రుతి. అట్లయిన వేదాలకు నాలుగు అని పరిమితి ఏల? “శేషేబ్రాహ్మణ సంజ్ఞా” అని కల్పసూత్రం. **అట్లయినా పరిమితమే! వేదం అపరిమితం కదా!**

వేదంకర్మ - బ్రహ్మ ప్రతిపాదకం. ద్రవ్య దేవతా ప్రాతిపదికం మంత్ర భాగం - సంహిత. బ్రాహ్మణముంధి అర్థవాదాది రూపకం.

యజుర్వేదం యాగస్వరూపాన్ని నిరూపిస్తున్నది. కర్మ స్వరూపం తెలిపేది యజుర్వేదం. కావుననే దానికి కర్మకాండ ంషయంలో అధిక ప్రాధాన్యత.

కర్మకేవలం మంత్రం కాదు. ంధి ంధానానికి సహితం ప్రాధాన్యతవుంది. కావున బ్రాహ్మణంలేని యజుర్వేద కర్మ ఉండదు. అందుననుసరించి యేయజుర్వేదాలు రెండు అయిన.

శుక్ల యజుర్వేదం మంత్ర భాగం మాత్రమే - సంహిత మత్రమే. ఇందులో బ్రాహ్మణం లేదు. కృష్ణయజుర్వేదం మంత్ర బ్రాహ్మణాత్మకం. ఇందు మంత్రం ంధి ంధానం ంవరంగా చెప్పబడింది. కృష్ణయజుర్వేదపు పూర్తి పేరు ‘కృష్ణయజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహిత’ తిత్తిరి మహర్షిచే దర్శింపబడి ప్రచారం పొందినందున దీనికి ఆ పేరు వచ్చింది. మంత్ర బ్రాహ్మణ సహితం అయినందున ంశాలమూ, ంస్తృతమూ, బృహద్గ్రంథం అయింది.

తైత్తిరీయ సంహితలో ఏడు కాండములు లేక అష్టకములు, నలుబది నాలుగు ప్రపాఠకములు లేక ప్రశ్నలు. ఆరువందల ఏబది ఒక్క అనువాకములు, రెండువేల ఒక వంద పంచాశత్తులు. పందొమ్మిదివేల రెండువందల పదములు, రెండు లక్షల ఏబది మూడువేల ఎనిమిది అక్షరాలున్నాయి.

సరియైన గ్రంథాలు లభించనందున, అన్య కారణాల వలన నేను నాలుగు కాండములు మాత్రం అనువదించ గలిగాను. నేను వచనానువాదం చేసిన కృష్ణయజుర్వేద సంహిత పంచవేదాల్లోనూ ఇది ఒక్కటే సశేషంగా ంగిలిపోయింది. ఈశ్వరేచ్ఛ అనలేను. దీనిని నా లోపంగానే అంగీకరిస్తున్నాను. ఈ ‘ంశ్వ’ ంశ్వాంతరాళాల్లో - కేవలం పరాత్పరునకు తప్ప - పరిపూర్ణత్వం లేదు. అందుకే బహుశః కృష్ణయజుర్వేదం తైత్తిరీయ సంహిత అనువాదం పూర్తికాలేదు. అందుకు క్షంతవ్యుణ్ణి.

శుక్ల యజుర్వేదపు పూర్తి పేరును గురించి ఆ గ్రంథ పీఠికలో వరించాను. అయినా సౌలభ్యం కొరకు ఉటంకిస్తాను.

“వాజసనిపుత్రుడు యజ్ఞవల్క్యుడు . కావున ‘వాజసనేయి’ అయింది. మధ్యందిన మహర్షికి లభించినందున ‘మాధ్యందిన’ అయింది. ఆ ంధంగా అది వాజసనేయి మాధ్యందిన శుక్ల యజుర్వేద సంహిత అయింది. ఈ సంహితలో నలుబది అధ్యాయాలు, పందొమ్మిది వందల డెబ్బది అయిదు పద్య గద్యాలున్నాయి.

ఇక్కడ గమనించవలసిన ంషయం ఒకటుంది. వేదం తొలుత ంష్టువు నుంచి బ్రహ్మకు అందింది. శుక్ల, కృష్ణయజుర్వేదాల పేర్లలో వారులేరు. వేదాన్ని ంభజించినవాడు వేద వ్యాసుడు. అతని పేరు లేదు. వాజసనేయి, తిత్తిరి మహర్షులకు యజుర్వేదం ఉపదేశించినవాడు వైశంపాయనుడు అతని పేరు లేదు!

ంగత మూడు వేదాల పేర్లకు ముందు ఋషుల పేర్లు లేవు!

ఋగ్వేద మంత్రాలకు బుక్కులని పేరు. అం ఛందోబద్ధములు. వృత్త బద్ధములు. గాయత్రి, అనుష్టుప్ మున్నగు ఛందస్సు గలం.

సామవేదమునందలి మంత్రములు సామములు. అం గీత సహితములు.

యజుర్వేద మంత్రములకు యజుస్సులని పేరు. ఇది వృత్త, గీత వర్ణితములు. అక్షర మాత్ర సంఖ్యగలం యజుస్సులు. వర్ణానుపూర్వియై, స్వరజీవము గల యజుస్సులు రసవత్తరములు కర్ణ పేయములు.

యజుర్వేద మంత్రాలను - ఒక్కొక్కచో తప్ప గద్యం లేక వచనం అనవచ్చు. వచనం సహితం స్వరయుక్తమైనప్పుడు సుందరము, మధురము, కర్ణామృతమూ అవుతుంది.

వచన సాహిత్యాన్ని భారతదేశానికి మేమే దిగుమతి చేశామంటున్నారు ఆంగ్లేయులు. జ్ఞానమో - అజ్ఞానమో ప్రగతిశీలురం అనిపించుకునే మేధవులు దానిని త్రికరణ శుద్ధిగా నమ్ముతున్నారు! మన సంపద, సమృద్ధి, సనాతన సాహిత్యాన్ని బూజు పట్టింది అని ఆ మైకంలో తిట్టి పోస్తున్నారు. వేదాల్లోనే సుందర వచనం ఉందని వారు గ్రహించాలి. తనను, తన దేశాన్ని, తన సంస్కృతినీ ంశ్వసించని, గౌరంచని వారికి భంష్యత్తు అంధకార బంధురం - బానిస బంధం!

ముస్లిముల పంత్ర గ్రంథం అయిన ఖుర్-ఆన్ షరీఫ్ వచనంలో ఉంది. దాన్ని సస్వరంగా చదువుతారు. ంనసొంపుగా ఉంటుంది.

ంధి నిషేధాలు

కృష్ణయజుర్వేదం ంధి నిషేధాలను ఎంతో ంవరంగా ప్రవచించింది.

1. “ద్రువాం వై రిచ్యమానాం యజ్ఞో %రిచ్యతే యజ్ఞం యజమానో యజమానం ప్రజా ద్రువామాప్యాయమానాం యజ్ఞో న్వాప్యతే యజ్ఞం యజమానం ప్రజా”

ఇది ఎంతో సుందరం. ఎంతో చెప్పవలసి ఉంది. సమయ సందర్భం కాదు.

నిగ్రహించుకుంటున్నాను!

యజ్ఞ సమయంలో ఆజ్య పాత్ర శూన్యంగా వుండరాదు. అది అసంపూర్ణ యజ్ఞం అవుతుంది. అందువల్ల యజమాని ఫల శూన్యడు అవుతున్నాడు. యజమాని వలన అతని సంతానం అన్న శూన్యమవుతున్నది.

యజ్ఞ సమయంలో ఆజ్య పాత్ర నిండుగా ఉండాలి. అప్పుడు యజ్ఞం సంపూర్ణం అవుతుంది. అందువలన యజమానికి యజ్ఞఫలం లభిస్తుంది. యజమాని వలన యజమాని సంతానానికి అన్న సమృద్ధి కలుగుతున్నది.

2. “సర్వేణవై యజ్ఞేన దేవాస్సువర్గం లోకమాయ న్నాక యజ్ఞేన మనురశ్రామ్య త్సేడా మనుముపావర్తత తాం దేవాసురా వ్యహ్యవయస్త ప్రతీచీం దేవాః పరాచీ మసురా స్నా దేవా నుపావర్తత పశవోవై తద్దేవా నవృణత పశవో యసురా నహుజ”

దేవతలు యజ్ఞము వల్లనే స్వర్గమునకు చేరాడు. మనువు పాక యజ్ఞం చేశాడు. శ్రయించాడు. ఇడా దేవత మనువును చేరింది.

ఇడా దేవతను దేవతలు అసురులు ఆహ్వానించారు. దేవతలు ప్రతీచీ పద్ధతిని “ఇథోపహూతా” అని ఆహ్వానించారు. పశురూప ఇడా దేవత దేవతలను చేరింది.

అసురులు పరాచీ పద్ధతిని అనుసరించారు. “ఉపహూతేడా” అని ఇడా దేవతను ఆహ్వానించారు. పశురూప ఇడా దేవత అసురులను ండిచి పోయింది.

వేదం సాంతం సుందరం - సుస్వరం - సుదర్శనమే! ఎంతకని చెప్పడం. వేదం పంచభూతాలను - పర్యావరణాన్ని ఎలా కాపాడిందో పరికింతాం :-

“దేం రాపో అపానపాద్య ఊర్మి ర్హ్వా ఇన్ద్రియావాన్మదిన్తమస్తం వో మావక్రయష మచ్ఛిన్నం తస్తుం పృథివ్యా అనుగీషం”

జలములందలి అగ్ని! జలములారా! మీరు హంస్సునకు యోగ్యులు. మా ఇంద్రియములకు శక్తి నిచ్చువారు. దాహము తీర్చి ఆనందము కలిగించేవారు. మీరు నదీరూపమున ఉన్నారు. యము పాదంతో తాకను, మట్టిగడ్డలు వేసి, వాటి మీద కాలు పెట్టి దాటుతాను!

కాలుతాకకుండా మనం నదులను శుభ్రంగా - శుద్ధంగా - ఆరోగ్యకరంగా - పంత్రింగా - పాపనాశకంగా వేల సంవత్సరాలుగా పరిరక్షించుకున్నాం.

ఈ రాక్షస యాంత్రిక రక్కసి నాగరికత దశాబ్దాల్లో పంత్రి గంగానదిని సహితం కలుషితం చేసి గంగా జలాన్ని ంషతుల్యం - కాదు ంషం చేసింది!

వేదం - చదవటం:-

వేదం కథ, నవల, టీ.వి. సీరియల్, సినిమా కాదు. రామాయణ, భారత, భాగవతాదుల్లో చదించే కథ, పాత్రలు, సన్నివేశాలూ, సందేశాలూ ఉంటాయి. ఇం తేనె కలిసిన మందు లాంటిం. తీయగా ఉంటూ గుణం కలిగి వుంటాయి. కాబట్టి ంవోదం కోసం కూడా చదవచ్చు.

కృష్ణయజుర్వేదంలో అక్కడక్కడా కథలూ, గాథలూ కనిపిస్తాయి. కాని తైత్తిరీయ సంహిత - కథా ప్రధానం మాత్రం కాదు. వజ్రాన్ని వెదకడానికి, ముత్యాలనూ వెలికి తీయడానికి శ్రమ అవసరం.

నిజ జీవితంలో సుఖమూ, కష్టమూ ఉంటాయి. అవాంతరాలూ, అడ్డంకులూ వస్తాయి. వాటిని ఎదిరించి గట్టెక్కిన వాడు సాధిస్తాడు. ంజయం ఆనందాన్ని కలిగిస్తుంది. భరించలేక ఆత్మహత్య చేసుకున్న వానికి పాపం దక్కుతుంది.

హేతువాదం, మార్క్సిజం, నాస్తికం సహితంగా అన్నింటికీ ంశ్వాసం వెన్నెముక! వాస్తవంగా హేతువాదానికి హేతువుకన్న ంశ్వాసం పట్టుకొమ్మ

వేదం పత్రం - పావనం - పరిశుద్ధం. దీనిని ంశ్వాసంతో, నిష్కల్మషంగా, ప్రసన్నచిత్తంతో అధ్యయనం చేయాలి. నీరు కావాలంటే నేలను త్రవ్వాలి. శ్రయించండి. ఫలితం దక్కుతుంది.

ఇంట్లో దేవతల పటాలు పెట్టుకుంటాం. అర్థమైకాదు. నమస్కరించడానికే! ఫలితం దక్కకపోదు.

వేదం మానవ జాతికి భగవానుడు ప్రసాదించిన తొలి ప్రసాదం. దాన్ని ఇంట్లో పెట్టుకొండి. నమస్కరిస్తుండండి. ఫలితం దక్కకపోదు!

ఉద్యమం

నేను ఉద్యమకారుణ్ణి. నాది ఉద్యమం. వేదం ఏ కొందరి స్వంత సొత్తు కాదు. వేదం సమస్త మానవాళిది. వేదం అందరికీ అందాలని ఉద్యయించాను. భగవానుడు ప్రసన్నుడైనాడు. కరుణించాడు. స్వాం కరుణాకటాక్షం వల్ల ఒక్కణ్ణి నాలుగు వేదాల ఆంధ్ర వచనానువాదం చేయగలిగాను.

నా ఉద్యమానికి ఊపుగా “అందరికీ వేద ంజ్ఞానము” నినాదంతో ఎమెస్కో ఆర్ష భారతి ఉద్యయించింది. అందరికీ వేదం అందడమే ధ్యయంగా ఎమెస్కో వారు వేదాలను తొయ్ది సంపుటాల్లో ప్రచురిస్తున్నారు. వారికి నేనూ, సకల ఆంధ్ర జాతీ కృతజ్ఞులం. ఎమెస్కోవారికి వేదాశీస్సులు.

**“సమహం ప్రజయా సంమయా ప్రజా సమహాగ్ం
రాయస్పోషేణ సం మయా రాయస్పోష”**

నేను సంతానంతో కూడియుందునుగాక. సంతానము నాతో కూడి యుండును గాక. నేను ధన సమృద్ధితో కూడి యుండునుగాక. ధన సమృద్ధి నాతో కూడి యుండును గాత.

**యస్య నిఃశ్వసితం వేదా యోవేదేభ్యో %ఖిలం జగత్ ।
నిర్మమే తమహం వన్దే ంద్యాతీర్థ మహేశ్వరమ్ ॥**

**శ్రీమదాంధ్ర కృష్ణ యజుర్వేదీయతైత్తిరీయ సంహిత
ప్రథమ కాండము
మొదటి ప్రపాఠకము
మొదటి అనువాదము**

(యజమాని దర్శయాగము చేయకోరును. అప్పుడు అతని అధ్వర్య అమావాస్య ఉదయమున అన్వాధానము చేయవలెను. వత్సాపాకరణార్థిమంత్రములు ఉచ్చరించవలెను. మోదుగు కొమ్మను నరుకవలెను.)

- 1.2. పలాశమా! దేవతలకు అన్నము కొరకు నిన్ను నరుకుచున్నాను. వారికి బలము నిచ్చు రసము కొరకు నిన్ను సరిచేయుచున్నాను.
3. దూడలారా! మీరు గడ్డి మేయవలసి ఉన్నది. మీ తల్లలను ండువండి. అరణ్యమునకు చేరండి. సాయంకాలం అగును. అప్పుడు యజమాని ఇంటికి తిరిగిరండి.(అధ్వర్యు ఆల దూడలను మోదుగు కొమ్మతో అదిలించి తోలవలెను)
4. గోవులారా! ఇష్టి అను కర్మ అతిశ్రేష్ఠము. దాని నియంత్రము దేవతలు ంమ్ము గడ్డిమేయుటకు అడకి తోలుదురు గాత. (అధ్వర్యు దూడల వలె గోవులను అదిలించవలెను)
5. గోవులారా! మీరు ఇంద్రునకు దధిరూప భాగము ఇవ్వవలసి ఉన్నది. చక్కగా గడ్డిమేయండి. వర్ధిల్లండి. మీరు రసవతులు. దుగ్ధవతులు, సంతానవతులు, క్రిందోష రహితలు. రోగరహితలు. ంమ్ము దొంగలు అపహరించకుందురుగాక. క్రూర జంతువులు హింసించకుండును గాక.
6. గోవులారా! రుద్రుడు క్రూరుడు. అతని ఆయుధము ంమ్ము బాధించకుండవలెను.
7. గోవులారా! మీరు యజమాని వద్ద స్థిరముగా వుండండి. సంతాన పరంపరలచే వర్ధిల్లండి.
8. పలాశమా! నీవు యజమాని గోవులను రక్షింపుము. (అధ్వర్యుడు మోదుగు కొమ్మను అగ్నిశాల మీద వేయవలెను.)

రెండవ అనువాకము

(ఈ అనువాకమున బర్హి రాహరణము చెప్పబడుచున్నది)

1. గార్హ పత్యాగ్నీ! నీవు ఈ యజ్ఞమునకు 'ఘోషత్' అను ధనమవు అగుచున్నావు.
2. నీకు గల శత్రువులును - రాక్షసులను నశింతురు గాత.
3. ప్రాచీన ంద్వాంసులు తూర్పు దిక్కునుండి దర్భలను తెచ్చినారు. అశ్వపు ప్రక్కటెముక, జ్ఞాన స్వరూప. ప్రజాపతి నిర్మిత. అన్నముచే పదును పెట్టబడినది. యజ్ఞవేది మీద పరచవలసిన దర్భలు తెచ్చుటకు అశ్వపు పక్కఎముక తూర్పునకు పోవుచున్నది.
(అధ్వర్యుడు తూర్పునకు - దర్భలు తెచ్చుటకు వెళ్ళవలెను)
4. దర్భపుంజమా! దేవతల కొరకు ంమ్ము తీసుకొనుచున్నాను. వర్షము వలన మీరు మరల పెరగగలరు.
5. దర్భా! నీవు దేవతలకు ప్రియమైన దానవు. నిన్ను నిలుపుగా చీల్చినను - అడ్డముగా త్రుంచిననూ నిన్ను బాధించుటకు మాత్రము కాదు.
(దేవతల కొరకు అనుట)
6. దర్భా! నీ గనుపు నశింపనివ్వను. మరల పెంచెదను.
(అధ్వర్యు కత్తిని దర్భకు తాకించవలెను.)
7. దర్భా! నేను నిన్ను హింసించక కోయుదును. "అచ్ఛేత్తాతేమారిషమ్".
(అధ్వర్యు దర్భను కోయును)
8. దర్భా! నీవు ఎన్నో శాఖలుగా అంకురించుము.
(అధ్వర్యు గనుపును తాకును.)
9. వయం సహస్రవల్క్యాః ంరుహేమ. మేము వేల శాఖలుగ ంస్తరిల్లుదుము గాత.
(అధ్వర్యు తన వక్షమును తాకవలెను.)
10. తృణకాష్ఠాదుల ఆధారభూతమగు భూమి! ఈ కోసిన దర్భలకు నీ సంపర్కము కలగనీయకుము.
(అం మరల మొలకెత్తకుండునట్లు ఎత్తుప్రదేశమున పెట్టవలెను)
11. దర్భలారా! ంమ్ము త్రాటిచే కట్టుచున్నాను.
12. రజ్జువా! నీవు భూమికి మొలత్రాటిం. 'అదిత్యైరస్మాసి.'
13. దర్భలను త్రాటిచే కట్టుట ఇంద్రాణికి ఇష్టముగనే జరిగినది.
14. త్రాటిచే కట్టబడిన దర్భలారా! పూషదేవత ంమ్ము ముడివేయుచున్నాడు.

(త్రాటిని ముడివేయవలెను)

15. దర్బలారా! యిమ్ము కట్టిన ఈ ముడి ఎంతో కాలము నిలువ కుండును గాత.

16. దర్బల మోపా! నిన్ను ఇంద్రుని బాహువులచే ఎత్తుచున్నాను.

(ఎత్తవలెను.)

17. దర్బలమోపా! నిన్ను బృహస్పతి తలపై ధరించుచున్నాను.

(తలపై పెట్టుకొనవలెను)

18. “ఉర్యంతరిక్షమన్విహి” యీరు ంశాల ఆకాశమున సంచరించండి.

(దర్బలమోపుతో అధ్వర్యుడు యజ్ఞవాటికకు చేరవలెను.)

19. దేవం గమమసి. దర్బలారా! యీరు దేవతలను చేరుచున్నారు.

దర్బలమోపును అగ్నిశాల యీద వేయవలెను. **మూడవ అనువాకము** (ఇందు అమావాస్యనాటి రాత్రి

చేయవలసిన ంధానము చెప్పబడినది.)

1. పాత్రద్వయమా! ఇది దేవతా సంబంధపుది. ఇది దేవయజ్ఞన కర్మ. దీని కొరకు యీరు పరిశుద్ధులగుడు.

(అధ్వర్యు పాత్రల యీద నీరు చల్లవలెను)

2. పాలకుడా! నీలో ఆకాశము ఉన్నది. అందు వాయు సంచారమునకు అవకాశము ఉన్నది.

కావున నీవు అంతరిక్షమవు అగుచున్నావు.

నీవు ద్యులోకము నుండి వచ్చిన వర్షజలము వలనను, భూలోకపు మట్టి వలనను పుట్టినావు. అందువలన నీవు

ద్యావాప్యథ్విరూపమవు.

నీవు పుష్కలముగ పాలను అందించి లోకములను పోషించు వర్షరూపము దాల్చుచున్నావు.

దృహంస్వ మాహ్వాః గట్టిగా ఉండవు. పగలకుము.

3. శాఖాపత్రమా! ఈ పాత్రలోవందల, వేలపాలచుక్కలు పడుచున్న. నీవు వాటిని

అన్నింటినిశుభ్రము చేయుచున్నావు. వడగట్టుచున్నావు.

(1. మూడు దర్బలనుచేర్చి ముడి వేసినదిశాఖా పత్రము. 2. అధ్వర్యుడుశాఖా

పత్రమునుపాత్రలో వేయవలెను.)

4. పాలపాత్రయందలిచిన్న, పెద్ద చుక్కలన్నియుచక్కగా కాగవలయును. యీనిచే

ద్యావాప్యథ్వుల కొరకు హోమముచేయబడవలెను. హోమము కొరకే కదా ఈ

పాలుపితుకబడిన.

(పాలనుఅభిమంత్రించవలెను)

5. ఇప్పుడు మూడు ఆవులపాలు పితికినాము. యీనిలోఒకగోవు భూమి సమము.

రెండవదిఅంతరిక్షసమము. మూడవదిద్యులోకసమము.

మూడునుచిరాయువు గలం - సర్వవ్యాప్తలు - సర్వకర్మలుగలం అని కూడా

చెప్పవచ్చును.

ఆలోచనామృతము

1. ఆంగ్లేయులుఈ దేశమును రెండువందల సంవత్సరములుమాత్రమే పాలించినారు.

ఏదేశమునకైననురాజకీయ బానిసత్వము- ఏదో ఒక రూపమున - తప్పదు. దీనికి

యినహాయింపులులేవు. ఆంగ్లేయులురాజకీయ ప్రభుత్వముమాత్రము చేసి

యన్నకుండలేదు. వారు మన సంస్కృతినివెక్కిరించినారు. కువ్యాఖ్యానములుచేసినారు.

మనముఅనాగరకులము - మనఆచారములు రాక్షసములుఅని భారతీయులతోనే

అనిపించినారు. మన ంద్వాంసులను, మేధావులనుఅంత బానిసలనుచేసినారు!

ఇదిఆంగ్లేయులకు కొత్తకాదు. అమెరికా ఆస్ట్రేలియా వంటిదేశాలలోని ఆదిమవాసులను

- వారినిసంస్కృతీ సంప్రదాయాలనుమచ్చుకు యగలకుండహతమార్చినారు!

ఆంగ్లేయులురాజకీయాధిపత్యంమాత్రమే ండిచఈ దేశమునుంచినిర్గించినారు.
రాజకీయస్వాతంత్ర్యము వచ్చినతరువాత మనముపాశ్చాత్య నాగరకతకుమరింత
బానిసలముఅయినాము!

2.వేదము మహోన్నతము.సనాతనము. పురాతనము.దీనికి సమమయినదిప్రపంచ
సాహిత్యమున- జీంతమున లేదనుటవాస్తవ సత్యమగును.ఇది కటుసత్యము.అయినను
పాశ్చాత్యులకుఒప్పుకొనక తప్పుటలేదు.

వేదముఆర్యుల ఆటంక జీంతచిత్రణమనియు,ఇది లిపిలేనినాడుఅవతరించినదనియు-
లిపివచ్చిన తరువాతవ్రాయబడినదనియుపాశ్చాత్యుల సంకుచితవాదము. ఇది వారి తెలిం
లేనినిసూచించుచున్నది!

i.సంస్కృతమువంటి భాషనుఅవతరింప చేసినసమాజము ఎంతటిఉన్నత నాగరికత
కలిగియుండవలెను!ఆ సమాజమున ఎంతటిసుఖశాంతులు ఉండవలెను!ఇంతటి భాషను
సాధించుటనేటి మొత్తముపాశ్చాత్య నాగరికతకుసాధ్యపడలేదు.వారి భాషల లిపి వారి
స్వంతముకానేకాదు. అట్లయినవేదము ఆటంక నాగరికతాచిత్రమనుటఒక జాతి
సంస్కృతినితెలిసికొనజాలకపరిహసించుటకాదా!

ii.వేదములందలి ఛందస్సుఏర్పడుటకు ఎంతటిమేధావంత సమాజముకావలెను?
ఎంతటిపరిశోధనలు అవసరమైవుండును? ఇది ఆటంకసమాజమునకు సాధ్యమగునా?

iii.మానవజీంతమునకు సకలచరాచర ప్రకృతిఅవసరమును వేదముగుర్తించినది.
వేదముసకల భూతములనుమానవునితో సమానముగపరిగణించినది.చేతనా చేతన
జగత్తుమానవునకు ంత్రమనినిరూపించినది. ఈ మైత్రిలేనినాడు మానవజీంతము
అల్లకల్లోలమగుననివక్కాణించినది.అది నేడు నిక్కమైనది!
నేడుమానవుని మనుగడపేరిట - మనిషి దురాశకొరకు - సమస్త ప్రకృతిసంపదను
కొల్లగొట్టియుధ్వంసము చేసియుమానవ జీంతమునుదుర్భరము చేసినాము.ఇప్పుడు
మాటకుమాత్రము ప్రకృతినిరక్షించవలెననెడిపాశ్చాత్య నాగరికత వాస్తవముగాఅందుకు
తగినచర్యలు తీసికొనుటలేదు! ఇది భస్మాసురహస్తము!

ఈ దుర్దశసాంతము వేదపు ఉపదేశమును- సందేశమును ధిక్కరించుటవలన వచ్చినదే.
నేటికినితామేదో కనుగొన్నామనిగొప్పలు చెప్పువారేకానిఇది వేదమునచెప్పబడినదని
గుర్తించరుకదా!

iv.ఈమూడు అనువాకములందుమానవుడు ప్రకృతినిఎంత ప్రేించినాడో -ఎంత
పూజించినాడో- ఎంత ఆదరించినాడోతెలిసికున్న మనసుపులకరించును. కొమ్మనికొట్టుటకు,
దర్బనుకోయుటకు, పాలు పితుకుటకు,ఎంతటి ఉన్నతఆశయముల మంత్రములుచెప్పబడినం.
వాటినివేదము ఎంత ప్రేించినది.గడ్డిని నిన్ను హింసించనుఅనుటకు. ఎంతటిమానవత,
ఎంతటిసంస్కారము, ఎంతటిఔన్నత్యము కావలెను!
దీనినిఆటంక నాగరకత అన్నవారిని ఏమన వలెను?వేదము ద్వేషించలేదు!

నాలుగవఅనువాకము

(హర్షిర్వ్యాపణముచెప్పుచున్నాడు)

1. హస్తములారా!యమ్మ దేవతలకార్యములకు ంనియోగించగలుగుచున్నాను.
(చేతులుకడుగుకొనవలెను.)
- 2.శూర్పమా! నిన్ను యజ్ఞముకొరకు తీసికొనుచున్నాను.
- 3.రాక్షసులు నశింతురు గాత.శత్రువులు నశింతురుగాత.

(శూర్పమును సెగకు చూపవలెను)

4. అగ్గీ! నీవు దుష్టులను నశింపజేయువాడవు. మా పాపములను నశింపజేయుము. మమ్ము హింసించు వారిని నశింపజేయుము. మేము నశింపజేయగోరిన శత్రువును నశింపజేయుము.

(బండికాడియొక్క రంధ్రమును తాకవలెను)

5. శకటమా! నీవు దేవతాసంబంధి. పరిశుద్ధవు. ధ్యానయోగ్యవు. అందరకు ఇష్టమైన దానవు. హంస్సును మోయుదానవు. ఇప్పుడు దేవతలను ఆహ్వానించుదనవు అగుచున్నావు.

(1. ఇది పురోడాశమునకు ఉపయోగించు ధాన్యము తెచ్చుబండి. 2. అధ్వర్యు బండి కాడి ఉత్తరనాగను తాకి జపించవలెను)

6. శకటమా! నీవు ధాన్యము మోయవలసి ఉన్నది. క్రుంగకుము. హంస్సు వహించవలసి ఉన్నది. గట్టిపడుము. ంరుగకుము.

7. ధాన్యమా! నిన్ను జగన్మిత్రుడగు సూర్యుని నేత్రమున చూచుచున్నాను. నిన్ను హింసించను. భయపడకు.

(అధ్వర్యుడు ధాన్యమును చూడవలెను)

8. ద్వారమా! వాయువు తగులవలసి ఉన్నది. ంశాలమవగుము.

(అధ్వర్యుడు ధాన్యపు గోతపు ముడింపును)

9. ధాన్యమా! నేను సంత అనుజ్ఞ యందు ఉన్న వాడను. అశ్వినుల బాహువులతోడను - పూషహస్తములతోను అగ్ని కిష్టమగు నట్లు నిన్ను ఉంచుచున్నాను.

(ధాన్యమును శూర్పమున - చేటలో - పోయవలెను)

10. ధాన్యమా! నిన్ను అగ్నిషోమ దేవతకొరకు చేటలో పోయుచున్నాను.

(9వ పంక్తియు దర్శయాగమునకు. ఇది పౌర్ణమాస యాగమునకు.)

11. ఇది - ఈ ధాన్యము - దేవతలకు చెందును గాక.

12. మేము దేవతలతో కూడియున్నాము. ఈ ధాన్యము మాకు చెందును.

(అధ్వర్యుడు ధాన్యమును తాకవలెను)

13. హంస్సా! వర్ణిల్లుటకు అభిమంత్రించుచున్నాను. ఇది దేవతలకు సమర్పించుటకే అగును.

14. యాగప్రదేశమును ంక్షించుచున్నాను.

15. వైశ్వానర జ్యోతిని దర్శించుచున్నాను.

(అధ్వర్యుడు ఆహవనీయాగ్నిని చూచును.)

16. ఇహ పరలోకములందున్న మా గృహములు గట్టిగా ఉండవలెను.

17. ధాన్యరూపహంస్సా! నీవు ంశాల ఆకాశమున వర్తిల్లుము.

(అధ్వర్యు చేటలో ధాన్యము తీసుకొనును.)

18. ధాన్యరూపహంస్సా! నిన్ను భూదేవత ఉంచుచున్నాను.

(అధ్వర్యు ధాన్యమును గార్వపత్య అగ్ని వద్ద పెట్టవలెను.)

19. అగ్గీ! హవ్యం రక్షస్వ. హవ్యమును రక్షింపుము.

అయిదవ అనువాకము

(ధాన్యపు పొట్టును పోగొట్టుట చెప్పబడినది)

1. జలమా! అచ్చిద్రవంత్రిమున జగదాధారుడైన సూర్యుని కిరణములు నిన్ను పంత్రిము చేయును గాత.

(అగ్నిహోత్రహవణి అను పాత్రయందలి జలమును అధ్వర్యుడు దర్భచే చేయబడిన పంత్రిమును ముంచి, మూడు మారులు కదిలించి పంత్రిము చేయవలెను.)

2.జలములారా! దర్బలుశుద్ధిచేయునం. ఓరు అట్టి దర్బలనేశుద్ధిచేయువారు.
ఓరు ఈ యజ్ఞమును నిర్విఘ్నముగ పూర్తిచేయించండి. ఓరు ప్రవాహరూపులు.
మానవులనుంచి వేగమున ప్రవహించువారు. ఈ యజ్ఞకర్తకు స్వర్గము కలిగించండి.
పూర్వము ఇంద్రుడు వృత్రవధకుం సాయము కోరియున్నాడు. అట్టి జలములారా!
ప్రోక్షితులుకండి.

(ఇంద్రుడు వృత్రుని వధించదలచినాడు. ప్రజాపతిని ప్రార్థించినాడు. వజ్రాయుధమును
నీటతడిపి వృత్రుని సంహరించమన్నాడు ప్రజాపతి. ఇంద్రుడు అట్లే వృత్రుని సంహరించినాడు.
అందువలన ఇంద్రుడు నీటిసాయము అర్థించినట్లయినది.) (అధ్వర్యుడు ప్రహులను
ప్రోక్షించవలెను.)

3. ధాన్యమా! యమ్ము అగ్నిదేవత ఇష్టపడునట్లు ప్రోక్షించుచున్నాను.
(ధాన్యమును ప్రోక్షించును - నీరు చల్లును.)

4. ధాన్యమా! యమ్ము అగ్నిషోమ దేవతకు ఇష్టమగునట్లు ప్రోక్షించుచున్నాను.
(ప్రోక్షించును.)

5. పాత్రలారా! ఓరు దేవయాగముకొరకును, దేవ సంబంధకర్మ నియతమును
పరిశుద్ధులుకండి.

6. కృష్ణాజినముగ సూక్ష్మముగ ఉండు రాక్షసులను శత్రువులును నశింతురుగాక.
(జింకచర్మమును మూడుసార్లు దులుపవలెను.)

7. కృష్ణాజినమా! నీవు భూనికి చర్మరూపమవు. భూ ఆ ంషయము తెలుసుకొనును
గాత. (గార్హపత్యాగ్నికి ఉత్తర భాగమున పరచవలెను.)

8. ఉలూఖలమా! నీవు వనస్పతి సంబంధి. ధాన్యము దంచుటకు ఆధారమవు.
కృష్ణాజినమునిన్ను తన దానిని గాగుర్తించును గాత.
(రోటిని కృష్ణాజినముపై పెట్టును.)

9. ధాన్యమా! నీవు అగ్నికి శరీరమవు. మాటవెలువడుటకు కారణమవు. కావున
నిన్ను దేవతలు ఆరగించుటకు తీసుకొనుచున్నాను.
(ధాన్యమును రోటిలో పోయును.)

10. రోకలీ! నీవు చెట్టునుండి పుట్టినావు. అయినను రాతివలె గట్టిగావున్నావు.
ఇది దేవతల కొరకైన ధాన్యము. దీనిని పొట్టుపోవునట్లు దంచుము.
(దంచవలెను)

11. పాషాణమా! యజ్ఞకర్త మధుర రసహంస్సును తెచ్చుచున్నాడు. ఈ ంషయము
దేవతలకు తెలియపరచుము. మేము దృషత్, ఉపలముల ధ్వనిచేత శత్రుమూకలను
గెలుతుము.
(ఒకరాతిపై మరొకరాతితో కొట్టవలెను)

12. శూర్పమా! వర్షమున పెరిగిన వెదురున పుట్టినదానవు. అందువలన వర్షమున
వర్ధిల్లినదానవే యగుదువు.
(ధాన్యమును చేటలో చెరిగి శుభ్రము చేయవలెను. చేటను ముందునగాని, ఉత్తర
దిక్కునగాని ఉంచవలెను.)

13. ధాన్యమా! వర్షమున పెరిగిన వెదురున పుట్టినచేట నిన్ను వర్షమున పెరిగినదానిగా
తెలిసికొనునుగాత.

14. రాక్షసులు దూరము చేయబడినారు. శత్రువులు దూరము చేయబడినారు.
(ధాన్యపు పొట్టు మున్నగువానిని పోగొట్టుట అని అర్థము.)

15. పొట్టూ! నీవు రాక్షసుల భాగమవు.
(పొట్టును గెన్నెలో వేసి వేరుగా వుంచవలెను.)

16.తండులములారా!వాయువు యిమ్ము నూకలుమున్నగునం లేకుండునట్లు బాగుచేయునుగాత.

(బియ్యమునుశుభ్రము చేయవలెను.)

17.బియ్యమా! చెరుగునప్పుడుచేటనుండింరు అటునిటు పడుదురు.అట్టి యిమ్ము హిరణ్యపాణియగుసంతా దేవత స్వీకరించునుగాత.

(చేటలోనిబియ్యమునుపాత్రలో పోయును)

ఆరవఅనువాకము

(ఇదిద్రోహ్య వహనముచెప్పునది.)

1. కృష్ణాజినమునందు సూక్ష్మముగా ఉండురాక్షసులు శత్రువులునశింతురు గాత.

2.కృష్ణజినమా! నీవుభూికి చర్మరూపమవు.అట్లని భూి తెలిసికొనునుగాత.

3.శమ్యా! నీవు స్వర్గమునుధరించినదానవు.కృష్ణాజినము భూికిచర్మరూపము.

అదినిన్ను తన దానిగాతెలుసికొనునుగాత.

(జింకచర్మము ంద శమ్యనుఉంచవలెను.)

4.దృషత్ పాషాణమా!నీవు పర్వత సంబంధి.నీకు నూరుట తెలియును.స్వర్గమును

ధరించినశమ్య నిన్ను తనదానినిగాతెలియును గాత.

(శమ్య పైరాతిని పెట్టవలెను.)

5.ఉపలా! నీవు పర్వత సంబంధి.నూరుట తెలిసినదానవు. దృషత్తునిన్ను తనదానినిగా

తెలిసికొనునుగాత.

(1.ఉపల రుబ్బురాయి అగును.2. రాతిపై రుబ్బురాతినివుంచును.)

6.నేను సంతా దేవునిఅనుజ్ఞ యందుఉన్నవాడను. అశ్వసులబాహువులతోను,పూష

హస్తములతోనునిన్ను దృశత్తుపైఉంచుచున్నాను.నీవు పిండి చేయదగినదానవు.దేవతలనుసంతోషపరచును.

“ధినుహిదేవాన్”

(బియ్యమునుదృషత్తుపై ఉంచును.)

7.బియ్యమా! నిన్నుప్రాణము కొరకు నూరుచున్నాను.

(బియ్యమునుతూర్పువైపు నూరవలెను.)

8.బియ్యమా! నిన్నుఅపానము కొరకు నూరుచున్నాను.

(బియ్యమునుపడమటివైపునూరవలెను.)

9.బియ్యమా! నిన్నువ్యానము కొరకు నూరుచున్నాను.

(మధ్యననూరవలెను)

10.యజమానికి దీర్ఘాయువుకొరకు కర్మహేతువగుఉపలను పట్టుకొనుచున్నాను.

(నూరినపిండిని తూర్పువైపునకుత్రోయవలెను)

11.అటునిటుపడు బియ్యపుగింజలను హిరణ్యపాణియగుసంత స్వీకరించును గాత.

“దేవోప స్సంతా హిరణ్యపాణిఃప్రతిగృహ్ణాతు”

(పిండినికృష్ణాజినమునఉంచవలెను)

ఏడవఅనువాకము

(పురోడాశమునుంచుపాత్రలను కాల్చుంధము చెప్పుచున్నాడు.)

1. ఉపవేషమా!నీవు నిప్పు కణికలనుపట్టుకొను సాధనమవు.మంత్రపూతమగు పురోడాశమునుదేవతలకు అందించుము.

(1.మోదుగు కొమ్మ ంరిచిపట్టుకారువలెచేసినది ఉపవేషము.2. అధ్వర్యుడు ఉపవేషముఅందుకొనవలెను.)

2.గార్హపత్యాగ్ని! వండినదానినికాక ఇతరమును తినుఅగ్నిని పారద్రోలుము.

3.మాంసము భక్షించుఅగ్నిని నిషేధించుము.

(నిప్పుకణికను బయటవేయవలెను.)

4.దేవయానమునకుఅనుకూలమగు అగ్నినిఆవహింపుము.

(రెండవనిప్పు కణికను దక్షిణభాగమునఉంచవలెను.)

5.రాక్షసులు, శత్రువులుతగల బడుదురుగాత.

(కపాలము- మూకుడు - నందునిప్పుకణిక వేయును.)

6.కపాలమా! నీవు దృఢమైనదానవు. భూునిగట్టిపరచుము.యజమాని ఆయువును,

సంతానమునుగట్టి పరచుము.బంధువులనుఅతనికి స్వాధీనులనుచేయుము.

(దక్షిణభాగపు నిప్పుపై మూకుడుపెట్టవలెను.)

7.కపాలమా! నీవు ధరించుదానవు.అంతరిక్షమును దృఢపరచుము.ప్రాణమును

దృఢపరచుము.అపానమును దృఢపరచుము.ఈ యజమాని బంధువులనుఅతనికి

అనుకూలురనుచేయుము.

(మొదటికపాలమునకు తూర్పునరెండవ కపాలమునుఉంచవలెను.)

8.కపాలమా! నీవు ధరించుదానవు.అంతరిక్షమును దృఢపరచుము.ప్రాణమును

దృఢపరచుము.అపానమును దృఢపరచుము.ఈ యజమాని బంధువులనుఅతనికి

అనుకూలురనుచేయుము.

(రెండవకపాలమునకు తూర్పునమూడవ కపాలమునుఉంచవలెను.)

9.కపాలమా! నీవు ధరించగలదానవు.దిక్కులను దృఢపరచుము.యజమాని

సంతానమునుదృఢపరచుము.యజమాని బంధువులనుఅతనికి స్వాధీనులను

చేయుము.

(ఏడవకపాలమును ఉంచవలెను)

10.ఎనిదవ కపాలమా!నీవు వర్ధిల్లినరూపము కలదానవు.ఈ యజమానికి

ధనమునిమ్ము.సంతానము నిమ్ము.ఇతని బంధువులనుఇతనికి స్వాధీనులను

చేయుము.

11.కపాలములారా! ంరు భృగువులయొక్కయు అంగిరసులయొక్కయు తపోగ్నిచే

తపించబడును.

12.అధ్వర్యులు కపాలములనుఅగ్నియందు వుంచినారు.యజ్ఞసమాప్తి తరువాత

ఇంద్రవాయుదేవతలు వానినిఅగ్ని నుండి బయటకుతీయుదురు గాత.

ఎనిదవఅనువాకము

(పురోడాశముచేయుటకు పిండినితడుపుట చెప్పబడినది.)

1. పిండి!నిన్ను పాత్రయందుఉంచుచున్నాను.

(పిండినిపాత్రయందుంచవలెను.)

2.ప్రణీత ఉదకములారా!ంరు 'మదన్తి' ఉదకములలోకలపండి. ఉదకములారా!

ంరుసస్యధన వర్ధకులుమధురములైనవారు.పశు అభివృద్ధికారకులు.ఇది పిష్టము.

రుచికరము.ఓషధి. ంరు దీనితో కలిసిపొండి.

3.పిష్టరూప ఓషధులారా! పూర్వముంరు ఉదకము లందుపుట్టిన వారే! కావున

ఉదకములతోకలపండి.

4.పిండి ముద్దా! యజమానికిసంతానము కలుగుటకునిన్ను మర్ధించుచున్నాను.

(పిండినిపిసుకవలెను)

5.పిష్టమా! అగ్నిదేవతకొరకు నిన్ను తాకుచున్నాను.

(పిండినితాకవలెను)

6.పిష్టమా! నిన్ను అగ్నిషోమదేవతకొరకు తాకుచున్నాను.

7.పురోడాశమా!**మఖస్యశిరో%సి**-యజ్ఞపు తలవు.

8.పురోడాశమా! కాలిన పెంకంద ప్రక్షించుచున్నావు.**ంశ్వాయుఃఅసి**. అనంత ఆయువువుఅగుచున్నావు.

9.పురోడాశమా! నీవు గొప్పదానవైవర్ధిల్లుము.నీ యజమాని గొప్పవాడైవర్ధిల్లును గాత.

(పెంకంద పురోడాశము అరచేతిపరిమాణపు బిళ్ళలనుచేయవలెను)

10.పురోడాశమా! నీవు మృదువగుపొరగలదానవు అగుము.

11.రాక్షసులు, శత్రువులుదూరమగుదురు గాత.

(దర్భనుకాల్చి పురోడాశము చుట్టుమూడు మారులు త్రిప్పవలెను)

12.పురోడాశమా! సంతా దేవతనిన్ను 'నాకము' అనుఅగ్ని యందు పక్వము చేయునుగాత.

(పురోడాశమునునిప్పుల ంద కాల్చవలెను.)

13.పురోడాశమా! నీ శరీరము ఎక్కువకాలకుండును గాత.గార్హప్త్యాగ్ని! నీవు పురోడాశహంస్సును రక్షింపుము.

14.పురోడాశమా! నీవు మంత్రములతోఁబిళితమగుము.

15.**ఏకాయతాయస్వాహా.**

16.**ద్వితాయస్వాహా.**

17.**త్రితాయస్వాహా.**

(గార్హప్త్యాగ్నియందు హోమముచేయవలెను.)

తొమ్మిదవఅనువాకము

(ఇందుపురోడాశము నుంచి వేదికరణముచెప్పబడినది.)

1. స్ఫూర్తి!నిన్ను తీసి కొనుచున్నాను.

(కర్రతోచేసిన మట్టినిత్రవ్వు ఉపకరణము“స్ఫూర్తి”.)

2.స్ఫూర్తి! ఇంద్రుని కుడిచేతవందల ఆయుధములుఉన్నం. అం వేల శత్రువులను వధించును.నీవు ఇంద్రుని కుడిచేతివంటిదానవు.జ్వాలలు కలిగించువాయువు వంటిదానవు.

3.భూం! నీవు దేవయాగఆశ్రయమవు. నీ యొక్కఓషధుల వ్రేళ్లనుబాధించను. “మాహింసిషమ్”

4.భూం ంద దుమ్మునుతొలగించుట వలన‘అరరు’ రాక్షసుడు దురమయినాడు.

5.గడ్డితో కూడిన ధూళీ!ఉత్కర ప్రదేశమునకుపోమ్ము.

(1.ఉత్కరము- మట్టి, చెత్తవేయుచోటు. 2. గడ్డినిధూళిని ఉత్కరమునకుతీసికొని వెళ్ళవలెను.)

6.యజ్ఞవేదీ! నీకొరకు మేఘము వర్షించునుగాత.

(అధ్వర్యుడుయజ్ఞవేదినిచూడవలెను.)

7.సంతాదేవా! మమ్ముద్వేషించువారిని - మేముద్వేషించువారిని ఎంతోదూర ప్రాంతమునవేలపాశముల చేతబంధించుము.వారిని ండువకుము.

(చెత్తనుఉత్తర ప్రదేశమునవేయవలెను.)

8.భూం! నీవు దేవయాగఆశ్రయమవు. అరరు రాక్షసుడుఅపహతుడు అయినాడు.

రెండవసారిధూళిని తొలగించవలెను.

9.గడ్డితో కూడిన ధూళీ!ఉత్తర ప్రదేశమునకుపోమ్ము.

(ఉత్తరమునకుకొనిపోవలెను.)

10.యజ్ఞవేదీ! నీకొరకు మేఘము వర్షించునుగాత.

(అధ్వర్యురెండవసారి యజ్ఞవేదినిచూడవలెను.)

11.సంతాదేవా! మమ్ముద్వేషించువారిని, మేముద్వేషించువారిని ఎంతో

దూరప్రాంతమునవేలకొలది పాశములచేత కట్టివేయుము.ండువకుము.

12.అరరుడు దేవయాగమునకుఅనర్హుడు. అతడు అపహతుడైనాడు.

13.9వ మంత్రము(మూడవసారి ధూళినితొలగించవలెను.)

14.10వ మంత్రము(మూడవసారి వేదినిచూడవలెను.)

15.11వ మంత్రము(మూడవసారి ధూళినితొలగించవలెను.)

16.ఉత్తర ప్రదేశమా!అరరు నీకు సంబంధించినరాక్షసుడు. అతనికి స్వర్గము కలుగకుండునుగాక.

17.యజ్ఞవేదీ! వసువులుగాయత్రీ ఛందమునదక్షిణ భాగముననిన్ను స్వీకరింతురు గాత.

18.రుద్రులు త్రిష్టుప్ఛందమున పశ్చిమభాగమున నిన్నుస్వీకరింతురుగాక.

19.ఆదిత్యులు జగతిఛందమునఉత్తర భాగముననిన్ను స్వీకరింతురు గాత.

20.సంతా దేవత ప్రేరణకలిగించుచున్నాడు.అధ్వర్యులు వేదికిఅవసరమగు ప్రదేశమునుత్రవ్వచున్నారు.

(అధ్వర్యుడువేది తూర్పున త్రవ్వవలెను.)

21.యజ్ఞవేదీ! నీవుఋతమసి-సత్యమవు.

22.ఋతసదనమసి-సత్యస్థానమవు.

23.ఋతశ్రీరసి-సత్యధనవు.

(ఈమూడు మంత్రములచేవేది యొక్క దక్షిణ,పశ్చిమ, ఉత్తర భాగములను ఏర్పరచవలెను.)

24.వేదీ! ంధ మంత్రములుఉచ్చరించు ఋత్విజాలుకలదానవు. అరరుడు అపహతుడైనాడు.నీవు దేవతల,పితృదేవతలహంస్సులనుధరించుచున్నావు.

కావునగొప్పదానవు అయినావు.పురోడాశ ధనవతిఅయినావు.

(వేదినిస్పృశే శుభ్రముచేయవలెను.)

25.పూర్వపు వారలగు వృద్ధయజమానులుహంస్సులు సమర్పించినారు.వేదిరూపమగు భూమినిరాక్షసుల నుండి రక్షించినారు.చంద్రుని యందుఅమృత కిరణములు స్థాపించినారు.ఇప్పటి యజమానులుబుద్ధిమంతులు.అప్పటి ంషయములను గుర్తుంచుకున్నారు.వేదిని ఆశ్రయించినారు.యాగము చేయుచున్నారు.

పదవఅనువాకము

(ఆజ్యాదిహంస్సులనుగ్రహించు ంధానముచెప్పబడినది.)

1. స్రుక్కుమున్నగు వాని యందుదాగి ఉన్న రాక్షసులు దహించబడుదురుగాక.

శత్రువులుదహించబడుదురుగాత.

(స్రుక్కుమున్నగు వానిని గార్హపత్యాగ్నికిచూపి వెచ్చచేయవలెను.)

2.సుక్కుమున్నగు హోమసాధనము లారా!ము చక్కగా వెచ్చచేయుచున్నాను.

(రెండవమారు వెచ్చచేయవలెను.)

3.ప్రవమా! నీవు గోష్ఠానమునునశింపచేయని దానవు.శత్రువును నశింపచేయుదానవు.

అన్నముకలుగజేయుదానవు.నిన్ను శుభ్రముచేయుచున్నాను.

(ప్రవమునుదర్శించేతుడువలెను.)

4.జుహువా!యజమాని వాక్కును,ప్రాణమును నశింపచేయకుము.నిన్ను శుభ్రము

చేయుచున్నాను.

(తుడవవలెను)

5.ఉపభృతమా! యజమానికనులను, చెవులనునశింపచేయకుము.నిన్ను శుభ్రము

చేయుచున్నాను.

(తుడువవలెను)

6.ధ్రువమా! యజమానిభార్యను, సంతానమునునశింపచేయకుము.నీవు అన్నము

కలిగించుదానవు.శత్రువును తిరస్కరించుదానవు.నిన్ను శుభ్రముచేయుచున్నాను.

(తుడువవలెను.)

7.యజమాని భార్యఅగ్నిని సేంచుచున్నది.మంచి మనసు కలిగివున్నది.సంతానమును, సువాసినిత్వమును,చక్కని రూపమునుకోరుచున్నది. ఆమెనడుముకుత్రాడు కట్టుచున్నాను.

(అధ్వర్యుడుత్రాడు కట్టవలెను)

8.అగ్ని! నేను మంచినంతానము కలదానను.మంచి భర్తకలదానను. నీవుశత్రునాశకుడవు.

ఇతరులునిన్ను తిరస్కరించజాలరు. అట్టినిన్ను నేను సేంచుచున్నాను.

9.సుజ్ఞానియగు సంతబంధించిన వరుణపాశమును ంప్పుచున్నాను.ధాతకు స్థానమును- పుణ్యఫలమునుఅగు ఉత్తమ లోకమునందుభర్తృసహితముగాసుఖములను ఆర్జించినాను.

(త్రాటినింప్పివేయును.)

10.అగ్ని! నాకు ఆయువు, సంతానము,వర్చస్సు కలిగినం. నేనునా భర్తను మరలమరల

కలసికొనుచున్నాను. నాశరీరమునందు జీవముచిరకాలము నిలిచిఉండును గాత.

(యజమానపత్ని నడుమునుండింప్పిన త్రాడుగలతనదోసిలియందుపూర్ణకుంభమును ధరించవలెను.)

11.ఆజ్యమా! నీవు ఆవుపాలనుండి వెడలినదానవు. ఓషధరసస్వరూపవు. నాశరహితవు.

యాగముకొరకు నిన్ను పాత్రయందుఉంచుచున్నాను.

(అధ్వర్యుడుపాత్రలో నేయిపోయవలెను.)

12.ఆజ్యమా! నీవు ఆవుపాలనుండివెడలినావు. ఓషధరసస్వరూపవు. సంతానముకొరకు

నిన్నుసౌమ్య దృష్టితో చూచుచున్నాను.

(యజమానిభార్య ఆజ్యమునుచూడవలెను.)

13.తేజోఽసి- నీవు తేజస్సువు.

14.తేజోఽనుప్రేహి-తేజమునుపొందుము.

15.నీ తేజస్సును అగ్నిఅధిగంచకుండునుగాత.

16.ఘృతమా! నీవు అగ్నికిజిహ్వావు. దేవతలసుఖకారణమవు.కావున దేవతలప్రతి

స్థానమందును,ప్రతి మంత్రమునందును ఉపయోగపడుము.

(స్వ్యచేగీతగీసి అందు నేతిగిన్నెనుంచవలెను.)

17.శుక్రమసి- దీప్తి కలదానవు.

18.జ్యోతిరసి- జ్యోతివై ఉన్నావు.

19.తేజోఽసి-తేజస్సువై ఉన్నావు.

20. “దేవోవస్సంతో తున్నా త్వచ్చిద్రేణపంత్రేణవపోసూర్యస్యరశ్మిభిః ”

(అర్థమునకు5.1. చూడగలరు. ప్రోక్షణీపాత్రయందలి ఉదకమునుపంత్రముచేత శుద్ధిచేయవలెను.)

21.ఘృతమా! నీవు ప్రకాశించుదానవు.నిన్ను దేవతలనియత్రము - స్థానస్థానమునకును, మంత్రమంత్రమునకుగ్రహించుచున్నాను.

(జూహువునునేతి యందుంచవలెను.)

22.ఆజ్యమా! నీవు జ్యోతిస్స్వరూపవు.ఉపభృతమనుపాత్ర జ్యోతిస్స్వరూప.నిన్ను స్థానస్థానమునకుమంత్ర మంత్రమునకుసరిపడునట్లు తీసుకొనుచున్నాను.

23.కాంతి స్వరూపవు ఆజ్యమా!నిన్ను దేవతలనియత్రము స్థానస్థానమునకు - మంత్ర మంత్రమునకుసరిపడునట్లు కాంతిస్వరూపయగుద్రువపాత్ర యందుతీసుకొనుచున్నాను.

(ఆజ్యమునుద్రువ పాత్రయందు పోయవలెను.)

పదకొండవఅనువాకము

(ఇధ్యబర్హిపూర్వక హారాసాదనముచెప్పబడుచున్నది.)

1. ఇధ్యమా!నీవు నల్లనిదానవు.వనస్పతి రూపమవు.నిన్ను అగ్ని కొరకు ప్రోక్షించుచున్నాను.

(ఇధ్యమునంద మూడు మారులునీరు చల్లవలెను.)

2.వేదిప్రదేశమా!నీవు దర్భమున్నగున్నుండంచుటకు ఆధార ప్రదేశమవు.నిన్ను ప్రోక్షించుచున్నాను.

(వేదినిమూడుమారులు ప్రోక్షించువలెను.)

3.దర్భా! నీవు వేదియందుపరచబడిన దానవు.సుక్కు మున్నగు హోమసాధనములు ఉంచుటకునిన్ను ప్రోక్షించుచున్నాను.

(ప్రోక్షించవలెను.)

4.దర్భలారా! యమ్ముస్వర్గలోక, అంతరిక్షలోక,భూలోకము కొరకుప్రోక్షించుచున్నాను.

(ప్రోక్షించుచున్నాను.)

5.ఉదకమా! నీవు పితృదేవతలఅన్నమవు. దర్భలంద చల్లబడినావు.దర్భయందు పితృదేవతలకొరకు రసరూపమవుగుము.

(ప్రోక్షించగాయిగిలిన నీటినినేలంద పోయవలెను.)

6.ప్రస్తరమా! నీవు ంష్టువునకుస్తాపమవు.

7.దర్భలారా! యీరు ఉన్నివలెమెత్తనివారు. దేవతలకుసుఖము కలిగించువారు.

యమ్మువేది ంద పరచుచున్నాను.

(పరచవలెను.)

8.మధ్యమపరిధీ!నీవు ంశ్వావసు గంధర్వరూపమవు. యజమానినిసర్వ

హింసలనుండిరక్షించుదానవు. అన్నరూపవు.స్తుతించవలసినదానవు.

(మోదుగుపుల్లను అగ్నికి తూర్పునవేయవలెను.)

9.దక్షిణపరిధీ! నీవుఇంద్రుని బాహువువంటి దానవు.యజమానిని దక్షిణదిక్కున

రక్షింపుము.అన్నరూపవు. స్తుత్యవు.

(మోదుగుపుల్లను దక్షిణమునవేయవలెను.)

10.ఉత్తరపరిధీ! యత్రావరుణులునిన్ను ఉత్తరమునఉంచుదురు గాత. నీవునిత్యధర్మమునయజమానిని

రక్షింపుము.నీవు అన్నరూపవు. స్తుత్యవు.

(సంధినుఉత్తర దిక్కున ఉంచవలెను.)

11.ఆహవనీయాగ్నీ!తూర్పున సూర్యుడునిన్ను సమస్త హింసలనుండి రక్షించునుగాత.

(అగ్నిని అభిమంత్రించవలెను.)

12. అగ్ని! నీవు ంద్వాంసుడవు. సమృద్ధిహోమవంతుడవు. ప్రకాశించువాడవు. ఘనుడవు. నిన్ను యాగము కొరకు మండించచున్నాను.

(సంధిని పైనుంచి వేయవలెను.)

13. ంధృతులారా! మీరు ప్రజలకు నియంతలు.

(1. వేదియందు పరచుదర్శనజతంధృతి. 2. వేదిమీద ంధృతిని పరచవలెను)

14. ప్రస్తరమా! ంధృతివసు, రుద్ర, ఆదిత్యులకు స్థానమగును. నీవు ంధృతి యందు నిలుపుము.

15. నీ పేరు జుహువు అగును. ప్రియనామమున ఘృతాచి, నేయి నిండినదానవు అగుచున్నావు. నీకు ప్రియమగు ంధృతి యందు నిలుపుము.

నీ పేరు ఉపభృతము అగును. ప్రియనామమున ఘృతాచి అగుచున్నావు. నీకు ప్రియమగు ంధృతి యందు నిలుపుము.

నీ పేరు ధ్రువ పాత్రము. ప్రియనామమున ఘృతాచి అగుచున్నావు. నీకు ప్రియమగు ంధృతి యందుండుము.

16. ంష్టువా! జుహువు మున్నగునం పుణ్యస్థానమగు ప్రస్తరము నందు ఉంచబడినం. నీవు యజ్ఞమును, యజమానిని, అధ్వర్యుడనగునన్ను రక్షింపుము.

(పాత్రలను అభిమంత్రించవలెను.)

పన్నెండవ అనువాకము

(ఆఘారహోమము చెప్పబడుచున్నది.)

1. అగ్ని! నీవు యాగ నిర్వాహకుడవు. భువన కారణమవు. వర్ధిల్లుము. ఇదిగో నీకు నమస్కారము.

2. జుహువా! దేవయాగము జరుగుచున్నది. అగ్ని నిన్ను పిలుచుచున్నాడు. ఏహి- రమ్ము.

(జుహుపాత్రను అందుకొనవలెను.)

3. ఉపభృతమా! సంతాదేవత నిన్ను దేవయజనమునకు పిలుచుచున్నాడు. ఏహి.

(ఉపభృత్తును అందుకొనవలెను.)

4. అగ్ని, ంష్టుదేవతలారా! నేను ఆఘార హోమము చేయుటకు సాగినాను. కాలు తాకనీయక మీ ఉభయులమధ్య నుండి వెళ్లుదును. మీరు ండిగా వుండండి. నాకు వెళ్లుచోటు ఇవ్వండి.

(కుడిపాదమున ప్రస్తరమును దాటవలెను.)

5. భూమి! నీవు యజ్ఞమునకు స్థానమవు. నీ స్థానబలముననే ఇంద్రుడు అసురవధాదింక కృత్యములను చేయ కలిగినాడు.

(అధ్వర్యుడు ఆహవనీయాగ్నికి దక్షిణ భాగమున నిలువవలెను.)

6. ఆఘార హోమము నైరుతినమొదలవగును. ఈశాన్యమున సమాప్తమగును. ఇది ఎడతెగనిది. వంకర ఎరుగనిది. ఇంద్రుడు దేవతగా గలది. యజ్ఞపతి యజ్ఞమునకు స్వాహా.

7. అగ్ని, ఆఘార హోమమున తేజోవంతుడై వెలుగొందుచున్నాడు.

(జుహువును పైకి తీసుకొనవలెను.)

8. పాహిమా! గ్నీదుశ్చరితా దామా సుచరితేభజ. అగ్ని! నన్ను దుశ్చరితమునుండి కాపాడుము.

సుచరితునిగా చేయుము.

(జుహువు, ఉపభృత్తులను తాకకుండ వెళ్లుచు జపించవలెను.)

9. ఆఘార హంశ్శేషమా! నీవు యజ్ఞమునకు శీర్షమవు. ధ్రువపాత్రయందలి ఆజ్యరూప తేజస్సుతో కలిసికొనుము. జ్యోతిషాజ్యోతిరజ్జామ్.

పదమూడవ అనువాకము

(స్రగ్వ్యాహనాది మంత్రములు చెప్పబడుచున్నది.)

1. జాహువుఅన్నహేతువు.నేను దానిని ఎత్తిపట్టుకొనుచున్నాను.అందువలన ఇంద్రుడునన్ను పైకి కొనిపోవును.

(జాహువునుఎత్తిపట్టవలెను.)

ఉపభృత్తునుక్రిందుగ ఉంచినాను.ఇంద్రుడు నా శత్రువులనునికృష్టులను చేసినాడు.

(ఉపభృత్తునుక్రిందుగ ఉంచవలెను.)

నేనుజాహువునుపైకెత్తియు, ఉపభృత్తమునక్రిందుగ ఉంచినాను.అప్పుడు బ్రహ్మాది

దేవతలునాకు ఉత్కర్ష కలిగించినారు.నా శత్రువులకుఅపకర్ష కలిగించినారు.

(జాహువునుతూర్పునకు కదిలించవలెను.)

ఇంద్రాగ్నులునా శత్రువులనుస్థాన భ్రష్టులనుచేయుదురు గాత.

(ఉపభృత్తునుఎడమచేతవెలుపల ఉంచవలెను.)

2.మధ్యమ పరిధీ!నిన్ను వసువులకొరకు తుడుచుచున్నాను.

దక్షిణపరిధీ! నిన్ను రుద్రులకొరకు తుడుచుచున్నాను.

ఉత్తరపరిధీ! నిన్ను ఆదిత్యులకొరకు తుడుచుచున్నాను.

3.ఘృతమున తడిసినదక్షిణాగ్రమునుపక్షులు నాకి పైకి ఎగురును గాక.భార్యను, సంతానమునురక్షింతురు గాత.

(జాహువునుదర్బలతో తుడవవలెను.)

4.జలముల ఓషధులువర్ధిల్లును గాత.దర్బలారా! ఓరు వాయుప్రేరిత వర్ష బిందువులవలన పుట్టినవారు.ఓరు

స్వర్గమునకు చేరండి.మాకు వర్షము కలిగించండి.

(పలాశశాఖను, ప్రస్తరమునుఅగ్నియందు వేయవలెను.)

5.అగ్నీ! నీవు ఆయువునురక్షించువాడవు. నాఆయువును రక్షించుము.నేత్రములనురక్షించువాడవు.

నానేత్రములనురక్షించుము.

(ఆహవనీయాగ్నినిఅభిమంత్రించవలెను.)

6.ధ్రువా% సిభూఁ!నీవు స్థిరత్వముకలదానవు.

(వేదిమధ్యమునుతాకవలెను.)

7.ప్రకాశమాన అగ్నీ! నీవుస్తోత్ర సాధ్యుడవు.నీ యందు పశ్చిమ పరిధినివేయుచున్నాను.అది నీకు ఇష్టమగునుగాత.

దక్షిణ,ఉత్తర పరిధులారా!ఓరు యజ్ఞ ఫల రూపమగుఅన్నమును పొందండి.

(మూడుపరిధులను అగ్నిలోవేయవలెను.)

8.శ్వే దేవతలారా!ఓరు సంప్రావాజ్య భాగమునుకోరువారు. ఓలో కొందరు ప్రస్తరముష్టిలోఉన్నవారు. కొందరు

వేదియందు పరచిన దర్బలందుఉన్నవారు. ఈ యజ్ఞమునమా స్తుతులనుగ్రహించండి.కొందరు వేది యందుపరచిన

దర్బలందుఉన్నవారు. ఈ యజ్ఞమునమా స్తుతులనుగ్రహించండి.సంతుష్టులు కండి.

(సంప్రావాజ్యముహవ్య శేషమగును.)

9.జాహు ప్రభృతులారా!ఓమ్ము అంనాశ్యమగు అగ్నిశకట స్థానమున- యజమాని సుఖముకొరకు -

స్థాపించుచున్నాను.ఓరు సుఖవంతులుకండు. నాకు సుఖములుకలిగించండి. యజమానిదంపతులను రక్షించండి.

(జాహుప్రభృతులనుధాన్యశకటముఉంచిన స్థలమునవేయవలెను.)

10.అగ్నీ! స్వర్గవాసులు నా అపరాధములుగ్రహించకుండునట్లుచేయుము. నన్ను

ంఘ్నుములనుండి పాహి.దుష్ట ప్రవర్తననుండిపాహి.దుష్టభోజనము నుండిపాహి. నిషిద్ధా చరణమునుండిపాహి. మా

అన్నమునందుంషము లేకుండ చేయుము.

అగ్నీ!నీవు అహింస్యుడవు.ఉష్ణశరీరం. మాకు సుఖప్రదుడవగుము.-స్వాహా.

11.దేవతలారా! ఓరుమార్గములు తెలిసినవారు.వచ్చిన మార్గముననేతిరిగివెళ్లండి.

మనస్సునకుపతియగువాడా! దేవతలందుమా యజ్ఞమునుప్రతిష్ఠించుము.స్వాహా. వాయువునకుస్వాహా.

(వాయుదేవతచేమొదలయిన యజ్ఞమువాయుదేవతచేసమాప్తమైనట్లుబర్హిస్సును అగ్నిలో వేయవలెను.)

దర్బపూర్ణమాస యాగ మంత్రములుసమాప్తము.

పదనాలుగవఅనువాకము

- 1.ఇంద్రాగ్నులారా! ఓరు పురోడాశవంతులు.యజ్ఞ నిర్వహణకుఅన్నము, ధనముఇచ్చువారు. ఓకు సంతోషముకలిగించుటకును- మాకు అన్న లాభములకునుహువే - ఆహ్వానించుచున్నాము.
- 2.ఇంద్రాగ్నులారా! ఈ లోకమునఅల్లుడు దౌహిత్రసంతానమును ఇచ్చుచున్నాడు.బావమరిది మేనసంతానమును ఇచ్చుచున్నాడు.ఓరు వారిని ంచిన బహుసంతానప్రదులనినియున్నాను. కావునసోమరస సదృశ పురోడాశమునుఅర్పించుచున్నాను.ఁము సంతుష్టులనుచేయుచున్నాను.
- 3.ఇంద్రాగ్నులారా! ప్రజలనపహరించురాజులున్న తొంబదిపట్టణములుఉన్న. వానిని ఒకే దెబ్బకుకొట్టి పడేయండి.
- 4.ఇంద్రాగ్నులారా! ఓరు వృత్రునిసంహరించినవారు. మా స్తోత్రములుదోషరహితములు.నూతనములు.అన్నము వలనకల్పితము. ఓరు వానినిస్వీకరించండి. మంచియజ్ఞములకుఅర్హులగు ఁము ఆహ్వానించుచున్నాను. ఓరుయజమానికి అన్నముప్రసాదించండి.
- 5.పథప్రభువా! సూర్యదేవా!అన్నము లభించుకర్మ కొరకు - రథమునువలె - నిన్ను యాచించుచున్నాము.
- 6.పూష దేవత ఫలప్రదాత. నేను ఫలముకోరువాడను. నేనుపూషను స్తుతించుచున్నాను.అతడు దుఃఖ ంనాశకములును-చంద్రుని వంటిఆప్లోదకములగు- ఓషధులను మాకుప్రసాదించును గాత.
- 7.భూం వలనమాకు గోవులు, అశ్వములు,మమ్ము పోషించుఅన్నాదికములు లభించుచున్న.క్షేత్రపతి ఇట్టివానిచేమాకు సుఖములుకలిగించును గాత.
- 8.క్షేత్రపతీ! గోవుమధురములగుదుగ్ధములనిచ్చును.అట్లే నీవు మాకుమధురములును, మరలమరల లభించునంయు,నేయి వంటి పంత్రములగుపదార్థములనుకలుగుచేయుము.“ఋతస్య నః పతయోమృడయంతు” సత్యసనాధులుమమ్ము రక్షింతురుగాత.
- 9.అగ్ని! ధనమునార్జించుటకుమమ్ము సన్మార్గముననడిపించుము. నీవుసమస్త మార్గములుతెలిసినవాడవు.మమ్ము పాపమార్గమునుండిరక్షించుము. నిన్నుబహుంధములుగానమస్కరించుచున్నాను.
- 10.మాకు శక్తి ఉన్నంతలోకర్మలను ఆచరించతలపెట్టినాము.అం నిరాటంకముగ కొనసాగుటకుదేవతల మార్గమునవచ్చినాము. అగ్నికర్మలు తెలిసినవాడు.అతడు - మాకొరకు - యాగముచేయును. ఆహ్వానించును.ఋతువులనుఅనుసరించి కర్మములుకల్పించును.
- 11.ప్రాయణీయ హంస్సుఅగ్నికి ఘనమగును గాత.బర్రెకు మేతపెట్టినఎక్కువ పాలిచ్చును.అట్లే అగ్ని! మా హంస్సులుఅందుకొనుము. మాకుఫలితము ప్రసాదింపుము.అందువలన మాకుధనము, అన్నముమరింత లభించునుగాత.
- 12.అగ్ని! మా కొరకు నవ్యుడవైఅవతరింపుము. మమ్ముపాపములనుండి దాటించుము.మాకు శుభములు,సుఖములు కలిగించుము.మాకు భూం ంశాలమగునుగాత. మా పుత్రులు,దౌహిత్రులకుశుభప్రదుడవుఅగుము.
- 13.అగ్ని! నీవు మానవులవ్రతపాలకుడవుఅగుచున్నావు. దేవతవుఅగుచున్నావు. యజ్ఞములందుస్తుతించ బడువాడవుఅగుచున్నావు.
- 14.దేవతలారా! ఓరుంద్వాంసులు. ఓకు సంబంధించినయజ్ఞయాగాదులుమాకు తెలియకున్న.మేముసక్రమముగా నిర్వర్తించలేకున్నాము.ంద్వాంసుడగు అగ్ని ఆ లోకమునుపూరించును గాత. ఋతువులనుఅనుసరించి దేవతలక్రతువులు జరిపించునుగాత.

శ్రీమదాంధ్రవచన కృష్ణయజుర్వేదీయతైత్తిరీయ సంహితయందలి

మొదటికాండమునమొదటి ప్రపాఠకము

సమాప్తము

బహులాన ఉర్వీభవ తోకాయతనయాయ శంయోః

య స్తేస్తనఃశశయో యోమయోభూర్యోరత్నధావసుంద్యాః సుదత్రః|
యేనంశ్వాపుష్యసింర్యాణి సరస్వతి తుహదాతవో%కఃఉర్వ్యస్తరిక్షమన్వేయ||

రెండవప్రపాఠకము

మొదటిఅనువాకము

(రెండు,మూడు, నాలుగు ప్రపాఠకములందుసోమయాగము చెప్పబడినది.ఈ అనువాకమునందుయజమాని యాగశాలాప్రవేశము వరకు గలసంస్కారములు చెప్పబడినం.)

1. జలముజీవనము. జలముదీర్ఘాయువు. జలమువర్చస్సు. జలముచేయజమాని తలతడుపబడునుగాత.
(యజమానితూర్పుముఖముగాకూర్చుండును. అధ్వర్యుడతని తలనుతడుపవలెను.)
- 2.ఓషధులారా! యజమానినిరక్షించండి. కత్తీ!యజమానిని బాధించకము.దేవతలందుప్రసిద్ధుడనగు మంగలినగునేను యజమానికివపనము చేయుచున్నాను.
(అధ్వర్యుడుయజమాని తలగొరగవలెను.)
- 3.అనంతర కర్మలనునిరాటంకముగ చేయగలను.
- 4.జలము తల్లివంటిది.అది యజమానినిపరిశుద్ధుని చేయవలెను.మేఘము వర్షించునంయు,ప్రంచుచున్నజలము మమ్ముపునీతులను చేయునుగాత. మానుండి సమస్త పాపములనుతొలగించును గాత.
(అధ్వర్యుడుయజమానికి స్నానముచేయించవలెను.)
- 5.స్నాన, ఆచమనములచేశుద్ధుడను అయినాను.నీటినుండి లేచివచ్చుచున్నాను.
- 6.ధవళపస్త్రమా!‘సోమస్యతనూరసి’.నీవు చంద్రునిదేహమవు.నా దేహమునుకాపాడుము.
(బట్టకట్టుకొనవలెను.)
- 7.నవనీతమా! నీవుఆవుపాలనుండి వచ్చినదానవు. స్నిగ్ధతయువర్చస్సు కలుగజేయుదానవు.నాకు వర్చస్సు కలిగించుము.
(ఆపాదమస్తకమువెన్నరాసుకొనవలెను.)
- 8.కాటుకా! నీవు వృత్రునినల్లగ్రుడ్డువు.కంటిని కాపాడుదానవు.నా కంటిని కాపాడుము.
(అధ్వర్యుయజమాని కంటికికాటుక పెట్టవలెను.)
- 9.జ్ఞానములకుస్వామ్యుడైనవాడు యజమానివగునిన్ను సూర్యకిరణరూపములగుదర్శల భిద్రములేని పంత్రమునపంత్రుని చేయునుగాత.
వాక్పతియగుదేవత యజమానివగునిన్నుభిద్రములేనిపంత్రమున పునీతునిచేయును గాత.
సంతాదేవత నిన్నుఅచ్ఛిద్ర పంత్రమునపునాతు.
(అధ్వర్యుదర్శల పంత్రముచేయజమానిపై నీరు చల్లవలెను.)
- 10.పంత్ర పతే! నీ యొక్కఅచ్ఛిద్ర పంత్రమువలన కర్మ కొరకుగానునేను పంత్రుడనుఅయినాను. యాగము చేయుసమర్థుడను అగుదునుగాత.
- 11.యజ్ఞ సంబంధదేవతలారా! యమ్ముయజ్ఞమునకుఆహ్వానించుచున్నాను.సత్య ధర్మముకలవారమగు మేముయజ్ఞమునకువచ్చుచున్నాము.
(అధ్వర్యుడుయజమాని ‘ప్రాగ్వంశల’యజ్ఞశాల యందుప్రవేశించవలెను.)
- 12.ఇంద్రాగ్నులారా! ద్యావాపృథ్వీలారా!జలములారా! ఓషధులారా!మీరు ఈ యజమానిని గుర్తించండి.
- 13.అహవనీయాగ్ని!నీవు నియమపాలకుడవు.నేను నీ దగ్గర వున్నాను.నన్ను కాపాడుము.
(యజమానిఅగ్ని వద్ద కూర్చుండవలెను.)

రెండవ అనువాకము

(యజమానికియజ్ఞ దీక్ష చెప్పబడుచున్నది.)

1. యజ్ఞసంకల్పము కలిగించుఅగ్నికి స్వాహా. ధారణసిద్ధించుటకు నాఅభిమానియైనఅగ్నయే

స్వాహా.మంత్రోచ్ఛారణశక్తికై వాగింద్రియ పోషకుడగుఅగ్నయే స్వాహా.

బృహస్పతిమా హంస్సులచేతవర్ధిల్లును గాత.దింనుండి వచ్చిగొప్ప సస్యములనుఫలింపచేయు జలవృష్టివర్ధిల్లును గాత.ద్యావాప్యధ్వలు వర్ధిల్లునుగాత. అంతరిక్షము వర్ధిల్లునుగాత - స్వాహా.

2.ంశ్వ స్వరూపుడు, జగన్నిర్వాహకుడగుఆని అనుగ్రహమునుయజమాని కోరుచున్నాడు.ధనములకుప్రభువగు నిన్నుయజ్ఞము కొరకు ధనముకోరుచున్నాడు. ధనములకుప్రభువవగునిన్ను యజ్ఞముకొరకు ధనము కోరుచున్నాను- స్వాహా.

(పన్నెండుసార్లునేతిని స్రుక్కులోనికితీసికొని పూర్ణాహుతిచేయవలెను.)

3.అగ్నీ! నీవు మమ్మురక్షించుటకు అప్రమత్తుడవైఉండుము. మమ్మునిర్భయముగా నిద్రించనిమ్ము.మాకు నాశము లేకుండచేయుము. మాకుమేల్కొను సామర్థ్యముప్రసాదించుము.

4.త్వమగ్నేవ్రతపాఅసి దేవ అమర్త్యేష్వాత్వమ్ యజ్ఞేష్విడ్యః

అర్థమునకు1 - 14 - 13 చూడండి.

5.నన్ను రక్షించుటకుసమస్త దేవతలునిన్ను కూడి ఉందురుగాత. పూష

హిరణ్యాదికములనుఇచ్చును గాత. సోమదేవత వస్త్రములుఇతర ధనముఇచ్చును గాత. సంతధనము నిచ్చునుగావుత.

సోమదేవా!యజ్ఞమునకుఅవసరమగు సమస్తమునిమ్ము. నన్ను సమృద్ధునిచేయుము.

యజ్ఞభారమువహించుము.ంరాధి మాహమాయుషా- నేను ఆయుయుక్తుడనుకాను.

6.సోమదేవా! నీవేహిరణ్యమూర్తి.మమభోగాయభవ. హిరణ్యాదులునాకు అనుభవమునకువచ్చును గాత.నీవే వస్త్రమవు.మమ భోగాయభవ.నీవే గోవువు. మమభోగాయభవ. నీవే అశ్వమవు. మమభోగాయభవ.నీవే మేకవు. మమభోగాయభవ.నీవే గొర్రెవు. మమభోగాయభవ.

(యజమానితరులు అందించినహిరణ్యాదులుస్వీకరించును.)

7.హిరణ్యాదిద్రవ్యమా!త్వావాయవే అనుదిశాయి.నిన్ను వాయువునకుసమర్పించుచున్నాను.త్వా వరుణాయ అనుదిశాయి.త్వానిఋత్యై అనుదిశాయి.త్వా రుద్రాయ అనుదిశాయి.

8.జలదేవతలారా!అడుగు మోపి యమ్ము దాటను.ఏలనన య కెరటములవలన హంస్సునకుకారణమగు ధాన్యముపండుచున్నది.యీరు ఇంద్రియములకుశక్తిని ఇచ్చుచున్నారు.దాహము తీర్చుచున్నారు.సుఖము కలిగించుచున్నారు.మట్టిగడ్డలుఆధారముగా నీటినిదాటుదును.

9.రథమా! నిత్యాగ్ని నుండిసోమయాగమునకుపయనింపుము. బృహస్పతినీకు అగ్రగాయ అగును గాత.పయనము ముగిసినంతభూమండలమునందలిశ్రేష్ఠస్థానముననిలువుము.

రథాభిమానివగుసూర్యదేవా! శత్రువులగురాక్షసాదులను యజ్ఞభూయికిదూరముగా ఉంచుము.

10.ఇది పూర్వము దేవతలుసేంచిన ప్రదేశము.మేము ఇచటికిచేరుకున్నాము.

ఇచటఋగ్యజుస్సామమంత్రములచేసోమయాగము పూర్తిచేయుదుము.అట్లు చేసి ధనసమృద్ధి అన్న సమృద్ధిగలవారవై సుఖింతుము.

నాలుగవ అనువాకము

(సోమముకొనుట చెప్పబడుచున్నది.)

1. కాంతివంతహిరణ్యమా!జహువునీకు దేహమగును.ఆజ్యము వర్చస్సుఅగును. కావున నీవుజహువునుకలిసికొనుము. ఆజ్యరూపకాంతినిపొందుము.

(బంగారమునుదారముతో కట్టినేతి గిన్నెలో వేయవలెను.)

2.వాగ్దేవతా రూపకముగుసోమక్రయణీ!నీవు వేగవంతపు.మనసుచే నిబద్ధింపడుదానవు.యజ్ఞమునకుప్రియమవు.

సత్యప్రేరణ కలదానవు.నీ ప్రేరణ వలనమంత్రములుచదువు వాక్కునునిబద్ధింతును- **స్వాహా** .

3.హిరణ్యమా!నీవు **శుక్రమసి** - దీప్తికలదానవు. **అమృతంఅసి** .

ఆజ్యమా!శ్వేదేవతలకుహంస్సువు అగుచున్నావు.

(యజమానిఆజ్యమును చూడవలెను.)

4.సూర్యదేవా! ఏతశములనుగుర్రముల ంద సాగుచున్నావు.అగ్నిదేవా! నీవు

తేజస్సునప్రకాశించుచున్నావు.సూర్యుని వలన కంటిని- అగ్ని వలన కంటిపాపనుపొందినాను.

5.వాగ్రూప సోమక్రయణీ!నీవు చిత్తమవు.మనసువు. బుద్ధి.దక్షిణపు. యజ్ఞసంబంధి. క్షత్రియపు.అదితి.

సోమముక్రయించువాని కొరకు తూర్పునకువెళ్ళుము. తదుపరిమాకు ఎదురుగా రమ్ము.

సోమక్రయణీ!హితము కూర్చుదేవత నీ కాలునుకట్టివేయునుగాత. పూష నిన్ను భయమునుండి రక్షించునుగాత.

ఇంద్రుడు యాగాధ్యక్షుడు.అతని కొరకు నిన్ను తల్లిఅనుమతించునుగాత. **పితా అనుమన్యతామ్.సగర్భ్యః** -

తోబుట్టువులు- **అనుమన్యతామ్.సయాద్యః సఖా అనుమన్యతామ్.**

సోమక్రయణీ!ఇంద్రని కొరకు సోమదేవునిగూర్చి వెళ్ళుము.రుద్రుడు నిన్నుసూర్యమార్గము నుంచిమరలించును గాత.

స్వస్తిసోమ సఖా పునరేహిరయ్యా. నీకు శుభము కలుగునుగాత. సోమ సఖుడవగుము.ధనముతో తిరిగిరమ్ము.

సోమముకొనుటకు బంగారముఅవసరము. అంతటితోచాలదు. బేరమునకుమాట అవసరము.కావున

సోమక్రయణిస్వర్గమగును. వాక్కు అగును.గోధనము కూడా అగును.

అయిదవఅనువాకము

(సోమక్రయణిగోవును సోమలతఅమ్ముచోటనకు తీసుకొనివెళ్ళుట చెప్పబడుచున్నది.)

1. సోమక్రయణీ!నీవు వసువవుఅగుచున్నావు. నీవురుద్రాసి. అదిత్యాసి. శుక్రాసి- ప్రకాశమవు అగుచున్నావు.చన్ద్రా

%సి (గోవు అడుగునఅడుగు వేయుచు యజమానిర అడుగులు వేయవలెను.)

2.నిన్ను బృహస్పతిసఖ ప్రదేశమునప్రవేశపెట్టునుగాత. వసువులు,రుద్రులు నిన్నుగుర్తింతురుగాత.

(ఏడవఅడుగు గుర్తును దోసిలిచేగ్రహించవలెను.)

3.సోమక్రయణి యొక్కపాదము పృథికి శిరస్సు - దేవతలయజనస్థానము- ఘృతపతియు అగును.ఆజ్యమా

నిన్నుఆ పాదపు గుర్తన ప్రవహింపచేయుచున్నాను- **స్వాహా** .

4.రాక్షసులు, శత్రువులునశింతురుగాత. ఇదిగోరాక్షసుల తలలునరుకుచున్నాను.మేము ద్వేషించువాడి,మమ్ము ద్వేషించువారితలలు ఉత్తరించుచున్నాను.

(జింకకొమ్ముతో గోవు అడుగుగుర్తును పెకిలించవలెను.)

5.అధ్వర్యుని వద్దధనము ఉండునుగాత. యజమానివద్ద ధనముఉండును గాత. యజమానిపత్ని వద్ద

ధనముఉండును గాత.

(నేతితోతడిసిన ఏడవఅడుగు ధూళిని స్థాలియందుంచి అధ్వర్యుడుయజమాని దంపతులకుఇవ్వవలెను)

6.సోమక్రయణి దే!నీవు ఊర్వశీ సహితవైనా భార్యను చక్కగాచూడుము.

(యజమానితన భార్యనుసోమక్రయణికిచూపవలెను.)

7.త్వష్ట ప్రజాపతిఅనుగ్రహముకలదానను అయినాను.రేతస్సు కలదాననుఅయినాను. నా భర్తరేతస్సును

ధరించినాను.రుడగు పుత్రుని పొందగలను.

(భార్యయజమానిని చూడవలెను.)

8.నేను ధనసమృద్ధికల దానను అగుచున్నాను.

(సోమక్రయణినిచూడవలెను.)

ఆరవఅనువాకము

(కొలతలసోమక్రయము చెప్పబడుచున్నది.)

1. సోమలతా! నీ అంశము మరొక అంశమును కలియును గాక. ఒక కణుపుతో మరొక కణుపు కలియును గాత. నీ సుగంధముయజమాని కోరికలను రక్షించును గాత. నీ యొక్క రసము దేవతలను సంతోష పెట్టును గాత. నీవు కొలుచుటకు సాధ్యము కానిదానవు. బంగారమే నిన్ను కొనగలదు.

(అధ్వర్యుహిరణ్య పాణిచే సోమలతను తాకవలెను.)

2. సుర్యుని కాంతి పైలోకములందు ఉండును. ఊహకు అందని రీతి ప్రకాశించును. ద్యావాపృథ్వులు భానుని హస్తములు. అతడు వానిచే ప్రేరణకలిగించును. అతడు యాగములందు ఉండును. ఫలితము కలుగునంతవరకు ప్రోత్సహించుచుండును.

సూర్యుడు రత్నములనిచ్చువాడు. సర్వ దర్శనీయుడు. అందరు అతనిని ధ్యానించుచుందురు. అట్టి సంతృప్తదేవతనునేను ప్రార్థించుచున్నాను. అతడు హిరణ్యపాణియైనావద్దకు రావలెను సోమమును కొలతవేయవలెను.

3. కొలువగా యిగిలిన సోమలతా! ప్రజలకొరకు నిన్ను కూర్చున్నాను. ప్రాణము కొరకు నిన్ను కట్టుచున్నాను. వ్యాసము కొరకు నిన్ను పుచ్చుచున్నాను. నీవు జనులను అనుసరించి జీంచుము. జనులు నిన్ను అనుసరించి జీంతురు గాత.

(కొలువగా యిగిలిన సోమమును అధ్వర్యుడు మూటకట్టవలెను. మరల ండదీయవలెను.)

ఏడవ అనువాకము

(సోమము కొనుట చెప్పబడుచున్నది.)

1. సోమము బలకరము. అధికరసయుతము. ఇంద్రియములకు బలము కలిగించునది. పాపనాశిని.

తేజోవంతము. సుఖకరము. నాశరహితము.

సోమమును అమ్మువాడా! నీకు హిరణ్యమునిచ్చి సోమము కొనుచున్నాను.

హిరణ్యము సహితము తేజోవంతము. నాశరహితము. **అమృతమ్ అమృతేన క్రీణామి** -

అమృతమగు సోమమును హిరణ్యమున కొనుచున్నాను. కావున హిరణ్యునిచ్చి సోమము కొనుట న్యాయమగును.

నీకు కేవలము హిరణ్యమేకాదు. ఏడాది దూడగల ఆవును కూడ ఇచ్చుచున్నాను. కావున ఈ హిరణ్యము నీకు అదనపు లాభము అగును.

(సోమంక్రేతకు హిరణ్యమును ఇచ్చి సోమము తీసికొనవలెను.) **(ంలువలు సమములైనపుడే క్రయం క్రయాదులనినాదే గ్రహించబడినదిని తెలియవలెను.)**

2. బంగారము మావద్దనే ఉండవలెను.

(సోమంక్రేత కిచ్చిన బంగారము తీసికొనవలెను.) (అది అదనపు లాభముకదా!)

3. మేకా! నీవు పుణ్యములకు దేహమవు. ప్రజాపతికి శరీరమవు. నీవు బహుసంతానమును పోషించుచున్నాను. అట్టి నీ చివరిసంతానమును ఇచ్చి సోమమును కరీదు చేయుచున్నాను. నేను నీకు బంధువును. నీ యొక్క సంతాన ధనమునావద్ద ఉండును గాత.

4. తెల్లని ఉన్ని దారము జ్యోతిస్స్వరూప. అది నావద్ద ఉండవలసినది.

(తెల్లని ఉన్ని దారము యజమానికి ఇవ్వవలెను.)

5. నల్లని ఊలు దారము సోమంక్రేత వద్ద ఉండవలెను.

(నల్లని దారము సోమంక్రేతకు ఈయవలెను.)

6. సోమమా! నన్ను మంచి యిత్రునిగా భాంచుము. నాకు యిత్రుడవగుము. నా వద్దకు రమ్ము. యజమాని కుడితొడపై కూర్చుండుము.

(సోమంక్రేత నుండి సోమము తీసుకొని దానిని యజమానికి కుడి తొడపై ఉంచవలెను.)

7. స్వానబ్రాజాజ్ఞారే బమ్భారే హస్తసుహస్తకృశానులారా! ఈ గోవులు మున్నగున్న సోమము కొను ధనములు. మీరు వానిని రక్షించండి. వానిని బాధించకండి.

స్వానబ్రాజాదులు సప్తసూర్యమండలములు.)

ఎనిమిదవ అనువాకము

(సోమముశకటముపై ఎక్కించుటచెప్పబడినది)

1. నేనుయజమానిని. సోమముఆయువు నిచ్చునది.రోగాది ఉపద్రవములులేకుండ చేయునది.మేఘము మరియుఓషధుల సారస్వరూపమైనది.దీనిని దేవతలకులక్ష్యముగా చేసికున్నాను.సోమసహితుడనైలేచుచున్నాను.
(యజమానిసోమమునందుకొనిలేవవలెను.)
- 2.సోమమా! నీవు ంశాలఅంతరిక్షమును అనుసరించిసాగును.
- 3.కృష్ణాజినము భూంకిస్థానమగును. సోమముదానిని అందుకొనునుగాత.
సోమముద్యులోకమునునిలిపి ఉంచినది.ఆకాశ పరిమాణమును- భూం బరువునుకొలిచినది. సోమదేవత మహిమకలవాడు. ప్రకాశించువాడు.అతడు సమస్త లోకములందు వ్యాపించినాడు.
- 4.వరుణ నామక సోముడువృక్షములను పెంచినాడు.అంతరిక్షమును ంస్తారపరిచినాడు. అశ్వములకువేగము కూర్చినాడు.గోవులందు పాలుచేర్చినాడు. మనసులందుసంకల్పము కలిగించినాడు.మానవులందుజఠరాగ్నిని నెలకొల్పినాడు.ద్యులోకమునసూర్యుని నిలిపినాడు. పర్వతములందుసోమలతనుకల్పించినాడు.
- 5.కిరణములు జగత్తులనుచూడదలచినం.సూర్యుని పైలోకములకుకొనిపోవుచున్నం.
(కృష్ణాజినమునుసోమముపై కప్పవలెను.)
- 6.ఎద్దులారా! ంరు బరువులుమోయువారు. బండినిలాగువారు. బాధించనివారు.కృషి చేయువారు.
ంరుఇటురండు.
(ఎద్దులనుసోమశకటము వద్దకుతేవలెను.)
- 7.శమ్యా! నీవు ఎద్దునునియంత్రించుదానవు.యోక్త్రమా! నీవుఎద్దును కాడికి తగిలించిఉంచుదానవు. పగ్గముబండికి తగిలించబడినది.
(బండికిఎద్దును కట్టవలెను.1. శమ్య - కాడి రంధ్రమునవేయు చిర్ర. 2. యోక్త్రము- ఎద్దును కట్టుపగ్గము.)

తొమ్మిదవ అనువాకము

(సోమశకటమును యజ్ఞశాలకు తోలుట)

1. భూతపతిసోమమా! నీవు ప్రాచీనవంశహంర్దానాది స్థలములకుసాగుము. మార్గమందుదొంగల నాయకుడుకాని,అతని అనుచరులుకాని నిన్ను చూడకుందురుగాత. తోడేళ్లనీ జాడ తెలియకుండునుగాత. ంశ్వావసు గంధర్వుడునిన్ను దొంగిలించుటకుచూడకుండును గాత.
సోమమా!నీవు యజమానియజ్ఞ శాలకు త్వరత్వరగాచేరుము. దేవసదృశులగుఅధ్వర్యాదులు నీవునిలుచుటకు స్థలముశుభ్రపరచినారు.
మేముశుశ్రుంజయము,ధన ప్రాప్యము,శ్రేయోదాయకము,పాపరహితమగుఅనుష్ఠానమార్గమునుఅవలంబించినాము.
(బండినియజ్ఞశాలకు తోలవలెను.)
- 2.సూర్యుడు సకల జగములనుఆవరించినవాడు.సర్వజ్ఞుడు. ంత్రస్వభాం. అతనికి నమస్కరించుచున్నాము.
ఋత్విజాలారా!సూర్యుడు మహాదేవత.అతనిని సత్య స్వరూప కర్మమునసేంచండి. సూర్యుడుదూరమున కనిపించువాడు.దేవతగా ఆంర్భంచినవాడు.పగటికి సంకేతమైనవాడు.ద్యులోకమునకుబిడ్డవలెప్రీతిపాత్రుడు.
అతనినిస్తుతించండి.
(యజమానిసోమశకటమునుఆహ్వనించవలెను.)
- 3.వరుణస్య స్కమ్భునమసేవరుణస్యస్కమ్భుసర్జనమస్యస్మక్తో వరుణస్యపాశః
(8వఅనువాకపు 7వ మంత్రమునకట్టుట చెప్పబడినది.ఇది ండుచుట. శమ్యాయోక్త్రములనుండదీయవలెను.)

పదవఅనువాకము

(సోమముఅతిథి రూపముగ వచ్చినది.దాని సత్కారమునకు అతిథ్యేష్టిచెప్పబడుచున్నది.)

1. హంస్సా!అగ్నికి ఆతిథ్యమవగుచున్నావు.**త్వాంష్టవేనిర్వపాయి** - నిన్నుంష్టువునకుసమర్పించుచున్నాను.సోమమునకు ఆతిథ్యమవగుచున్నావు.**త్వాంష్టవే నిర్వపాయి** . అతిథికిఆతిథ్యమవగుచున్నావు.**త్వాంష్టవేనిర్వపాయి** . ధనములనిచ్చుఅగ్నికి ఆతిథ్యమవగుచున్నావు.**త్వాంష్టవేనిర్వపాయి**. సోమమునుతెచ్చిన శ్వేనమునకుఆతిథ్యమవగుచున్నావు.**త్వాంష్టవేనిర్వపాయి** .
- 2.సోమమా! ప్రాతస్సావనాదులునీకు సంబంధించినం.వాటి యందు హోమముచేయబడుచున్నది.నీవు ఆ హోమములనుఅన్నింటిని స్వీకరింపుము.నీవు గృహములనువర్ధిల్లచేయుదానవు.నీ అనుగ్రహమునమాపుత్ర పౌత్రాదులుంరులు అగుచున్నారు. నీవుఆ ంరులను పాలించుదానవు. ప్రాచీనవంశమును యజ్ఞశాలకు చేరుము. (యజమానిసోమమును యజ్ఞశాలకుచేర్చవలెను.)
- 3.కృష్ణాజినమా! నీవుభూికి స్థానమవగుచున్నావు.భూి యొక్క స్థానమునపరచుకొనుము.
- 4.సోమమా! నీవు వరుణపాశమును ండిపించుదానవు.యజ్ఞవ్రతమునుఅవలంబించినదానవు.వరుణ సంబంధిం.అందువలన మాకువరుణాదుల సఖ్యములభించును.మేము కర్మ భ్రష్టులముకాకుందుము గాత. (సోమముపైవస్త్రము కప్పవలెను.)
- 5.ప్రాణము కొరకు ‘ **త్వాగృహ్ణాయ**’ - నిన్ను తీసుకొనుచున్నాను.మనస్సు కొరకు **త్వాగృహ్ణాయ**. జఠరాగ్ని కొరకు **త్వాగృహ్ణాయ**. శక్తి స్వరూపము కొరకు **త్వాగృహ్ణాయ**. శక్తి, ఓజిష్టములకొరకు**త్వాగృహ్ణాయ**.
- 6.తనూన ప్రాజ్యమా!నిన్ను పూర్వము తిరస్కరించినవారులేరు. నీవు ఎవరిచేతను తిరస్కరించబడనిదేవతలకు సారమవు.అన్యోన్య ంరోధములనుండి యిమ్ము రక్షించుచున్నావు.ంరోధమునకు నీవుకారణము కాకున్నావు. (ఋత్విజాలుఆజ్యమును స్పృశించవలెను.)
- 7.దీక్షాపతి నా దీక్షనుగుర్తించును గాత.తపస్తితి నా దీక్షనుగుర్తించును గాత.నేను శపథమునుపొందినాను. తనూనప్రాజ్యమా!నన్ను సన్మార్గముననడిపించుము.

పదకొండవఅనువాకము

(రాక్షసంజయ నియత్ర మంత్రములుచెప్పబడుచున్నం.)

1. సోమమా!నీవు దేవతా స్వరూపవు.నీ యొక్క సూక్ష్మావయవముశుష్కించు చున్నది.నశించుచున్నది.అది సోధనమునుఎరిగిన ఇంద్రుని కొరకు వర్ధిల్లునుగాత. నీవు సహితముఇంద్రుని కొరకు వర్ధిల్లుము.ఋత్విజాలకుధనలాభముకలిగించుము. నీ అనుగ్రహముననేను అభిషవతంత్రమునుపొందగలవాడను.
  - 2.ద్యావాపృథ్వీలారా! మేముయజ్ఞము చేయుచున్నవారలము.మాకు యజ్ఞమును,ధనమును, అన్నమును,ఐశ్వర్యాదులను కలుగచేయండి.
- దివేనమః పృథివ్యైనమః**
- 3.అగ్ని! నీవు సర్వ వ్రతములకుఅధిపతిం. నేనువ్రతములనుఆచరించుచున్నాను.నా మనసు నీకే అర్పితమైనది.నీవు వ్రతమునురక్షించుచున్నావుకదా! అందువలననీ మనసు నాయందుచేరినది. అట్లగుటవలన మనముఉభయలమవ్రతలమే అయినాము.**సౌవ్రతానిసహవ్రవర్తంతామ్**. మన వ్రతములుజతగా జరుగునుగాత. (యజమానికిఅవాంత దీక్షనీయవలెను.)
  - 4.అగ్ని! నీ శరీరము రుద్రసంబంధము. అదిమమ్ము రక్షించునుగాత. **తస్యాస్తే స్వాహా**. నీశరీరమునకు **స్వాహా**. (యజమానిచేఅవాంత దీక్షను అనుష్ఠింపచేయవలెను.)
  - 5.అగ్ని! నీవు లోహనిర్మితుడవు. వృద్ధతముడవు.తాకుటకు అసాధ్యుడవు.అట్టి నీవలనఉగ్రవాక్కును త్వేషవాక్కును

నశింపచేసినాను.స్వాహా.

అగ్గీ!నీవు రజత నిర్మితుడవు.వృద్ధతముడవు.తాకుటకు అసాధ్యుడవు.అట్టి నీ వలనఉగ్రవాక్కును, త్వేషవాక్కునునశింపచేసినానుస్వాహా.

(ఉగ్రవాక్కుఐహికము. త్వేషవాక్కుఆముష్మికము. ఈ ఆహుతినిఉపసత్తు అందురు. ఇం ఉపసదములు.)

పన్నెండవఅనువాకము

(11వఅనువాకమున మూడుఉపసదములు చెప్పబడినం.వానిలో రెండవ

ఉపసద్దినమునందు32 అడుగుల వేదికకుపూర్వభాగమున ఉత్తరవేదినిర్మించుట చెప్పబడుచున్నది.)

1. ఉత్తరవేదీ!నాకు అగ్ని రూప ధనమునుఅందించుము. జ్వాలారూప అగ్ని తేజస్సునుఅందించుము. నేనుఅగ్నిని ఆరాధించువాడను.నన్ను రక్షింపుము. **అవతాన్మావ్యధితమ్-** అగ్ని జ్వలింపడేమోననివ్యధచెందుచున్ననన్ను రక్షింపుము.

2.ఉత్తరవేది యందునఅగ్గీ! నీవు నభోనామ్నవు.అంగిరస నామకుడవు. నీవుచాత్వాలమందలిమెత్తని మట్టియందున్నావు. ఆయుష్షదమగునభోనామమున**విహి-**ంచేయుము.

నీనభోనామమునుతిరస్కరించగలవారులేరు. యజ్ఞ సంబంధివగునిన్ను పిలుచుచున్నాను.ఉత్తర వేది యందుఆ ధానము చేయుచున్నాను.

(ఉత్తరవేదియందలి ధూళినితొలిగించవలెను.)

3.రెండవ మంత్రమునుమరి రెండు సార్లు చదింధూళిని తొలగించవలెను.మంత్రము లేకుండనాలుగవ సారి తీసివేయవలెను.

4.ఉత్తరవేదీ! నీవుసింహిం. కీర్తనీయవు.

(అధ్వర్యుడుఇసుక కలుపవలెను.)

5.ఉత్తరవేదీ!**ఉరు ప్రథస్య-** గొప్పగా ంస్తరిల్లుము.యజమాని నిన్నుమరింత ంస్తరింపచేయునుగాత. నీవు గట్టిదానవు.దేవతల కొరకుపరిశుద్ధవగుము.వారి కొరకు ప్రకాశించుము.

6.ఉత్తరవేదీ! ఇంద్రఘోషఃవసుభిః పురస్తాత్- తూర్పు దిశన - **పాతు-**రక్షించును గాత.

మనోజవాఃత్వాపితృభిః దక్షిణతఃపాతు.

ప్రచేతాఃత్వారుదై౧ పశ్చాత్- పశ్చిమదిశన -పాతు.

ంశ్వకర్మాత్వాఆదిత్యైః ఉత్తరతఃపాతు.

7.ఉత్తరవేదీ! నీవుసింహిం. శత్రుసంహారకవుస్వాహా!

సింహిం.చక్కని సంతానమును,భృత్యులనుఇచ్చుదానవు **స్వాహా.**

సింహిం.పశువులు మున్నగుధనములు ఇచ్చుదానవు.**స్వాహా.**

సింహిం.ఐశ్వర్య, ప్రతిష్ఠ ప్రదాయినిం.**స్వాహా.**

దేవతలనుఅర్థించు యజమానికి**స్వాహా.**

8.జుహూ!**త్వాభూతేభ్యఃఉద్భృష్టోయ -**పైకి లేపుచున్నాను.

9.మధ్యమపరిధే!**త్వమ్ంశ్వాయురసి. పృథింమ్ దృంహ-**దృఢపరచుము.

దక్షిణపరిధే!ధృవక్షితిరసి - స్థిరమైనదానవు.అంతరిక్షం దృంహ.

ఉత్తరపరిధే!**అసిఅమ్యతక్షిత్ -**నశింపని నివాసము కలదానవు.**దివందృంహ.**

10. **అగ్నేర్భస్మాసి పురీషమసి** సుధలారా!మీరు అగ్నికి ప్రకాశమగుచున్నారు.పూరకములు అగుచున్నారు.

(యగిలినసుధలను వేదియందుఉంచవలెను.)

పదమూడవఅనువాకము

(హంధానము- హంస్సులు ఉంచుశకటమును గూర్చి చెప్పబడుచున్నది.)

1. యజమానిండ్వాంసుడు. ఘనుడు. ంప్రుడు.ఇతని హోతలుంప్రులు. వారు యజమానిమనసును నియంత్రించుచున్నారు.
- సంతాదేవత సృష్టి ఎంతోగొప్పది. మార్గములనుతెలిపిన అతడొక్కడేసర్వమును కలిగించుచున్నాడు. (అధ్వర్యుడుగార్హస్థ్యాగ్నియందు ఆజ్యమునుహోమము చేయవలెను.)
- 2.అక్షదేవా! గృహములందుమంచి మాటలవాడవుఅగును. శుభములుగూర్చు పలుకులు పలుకుము. అక్షదేవతలారా!యజమాని దేవతలనుగూర్చి యజ్ఞముచేయుచున్నాడనిదేవతలకు చాటండి. (అధ్వర్యుడుఅనుమంత్రణచేయవలెను.)
- 3.మాకు కలుగు పుత్రుడుఅందరకు జీవనాధారుడు, ంరుడు. అందరను వశపరచుకొనగలవాడుకావలెను. అతడుకర్మల యందు అలసటఎరుగనివాడు కావలెను.
- 4.ంష్టువు ంశ్వమును మూడుగాంభజించినాడు.అతడు ఒక అడుగు భూంుద, మరొకటి అంతరిక్షమున,మూడవది భూలోకమునపెట్టినాడు. ఈ ంష్టువుయొక్క పాదరేణువులందుసకల ప్రపంచముఅంతర్భూతమై వున్నది. మంచిపాలిచ్చు ఆవులు- మంచి ఆహారములుగల ద్యావాప్రభువులు- మానవాళి కొరకును,వారి యశస్సు కొరకును ఉపయోగపడునుగాత.
- ంష్టువుసమస్త జగములనుంభజించి స్థాపించినాడుకదా! ఆ ంష్టువే లోకములన్నింటినిస్వతేజమునపోషించుచున్నాడు. (అధ్వర్యుడుహంర్థానమునకుఅభిముఖముగాయజ్ఞము చేయవలెను.)
- 5.హంర్థానములారా!ంరు ఈ యజ్ఞమునుబాధలు లేకుండచేయండి. యజ్ఞమునుపైలోకమున ఉన్నదేవతలకు అందించండి.అసురులకు అందనీయకండి.
- 6.శకటములారా! ంరు ఉత్తరవేదియొక్క పశ్చిమ భాగమునమొదటి మూడుడుగులుండువండి. ంగిలినప్రదేశమున ంహరించండి.
- 7.ంష్టువా! నీవు స్వర్గమునుండి గాని, భూంనుండి గాని, అంతరిక్షమునుండిగానిచేతులందుధనము నింపుకొనిరమ్ము. ఆ చేతులతోనేమాకు రత్నాదులనుఅందించుము. ంష్టువుపృథ్వి సంబంధమగుపరమాణువులనునిర్మించినాడు. స్వర్గమునేలకూలకుండ నిలిపివుంచినాడు. మూడులోకములందు మూడుఅడుగులు పెట్టినాడు.ంష్టోర్నుకంంర్యాణి
- ప్రవోచం-ఆ ంష్టువు యొక్క ఘనకార్యములనుప్రవచించుచున్నాను.
- 8.దర్భమాలే!త్వంంష్టోలలాటం అసి .
- 9.ంష్టోఃపుష్కమ్ అసి -వెన్ను - ంపు
- 10.పైన కప్పిన చర్మములారా!ంరు ంష్టువునకు దవడలుఅగుచున్నారు.
- 11.రజ్జువా! ంష్టువుకుబంధనము అగుచున్నావు.
- 12.గ్రంధీ! నీవు ంష్టువునకుధ్రువమవుఅగుచున్నావు. హంర్థానమంటపమా! నీవుంష్టుసంబంధిం. నిన్నుతాకుచున్నాను.

పదునాలుగవఅనువాకము

(సాంధేనీ,యాజ్ఞ, పురోనువాక్యమంత్రములుచెప్పబడుచున్నం.సంధలచే చేయునదిసాంధేని. అప్పటికిజనించిన శత్రువులనుసంహరించునదిపురోనువాక్యమగును.పుట్టబోవు శత్రువునుసంహరించునదియాజ్ఞ అగును.)

1. సాంధేనీఋక్కు :- అగ్ని! మృగమునుపట్టుటకు పరచినపాశము వంటి బలమునుఇమ్ము. ఆ బలమునమేము రాక్షసులనునివారించగలము.మంత్ర సహితుడైనరాజు ఏనుగు ంది వలెరాక్షసుల ందికి ఉరుకుము.శత్రుసేనను వెంబడించిహింసించుము.పారిపోవు సేనలనుతరుముము. ంగిలినసేనను బాణములచేగ్రుచ్చుము.

(1- 15 వరకు సాంధేని ఋక్కులు.)

2.అగ్ని! నీ ంస్ఫులింగములుభ్రమణ శీలములు.అం సర్వత్ర రాలుచున్నం.నీవు మరింత జ్వలింపుము.ఆ మంటలతో అసురులనుతాకుము. నీవు హుతహంస్ఫులతో కూడినవాడవు.నీ ంస్ఫులింగములుంద పడునం. కాల్చునం.వానిని

మహాజ్వాలలనుసృష్టించుము. రాక్షసులనుహింసించుము.

3.అగ్గీ! రాక్షసులు చిత్రవధచేయువారు. మాకుశత్రువులు. వారుదగ్గర ఉందురు. దూరమునఉందురు. వారిని కట్టిపడవేయుటకు త్వరత్వరగాపాశములను కలిగించుము.నిన్ను హింసించగలవాడులేడు. నీవు మమ్ముపాలించుము. బాధించునట్టిఎంతటి రక్కసియునీ వద్దకు చేరకుండునుగాత.

4.అగ్గీ! జాగృతుడవగుము.లెమ్ము. సర్వత్రశత్రువుల ందపడుము. నీ ఆయుధములుపదునైన. నీవుశత్రువును ంగులనీకుము.పూర్తిగా దహించుము.సంధాన అగ్గీ! మా ందపగబూనిన వానిని పడగొట్టము.ఎండిన కట్టెనువలె భస్మముచేయుము.

5.అగ్గీ! నీవు పైకి ఎగయుము.దైంక శక్తులనుఆంష్కరించుము. రాక్షసులశక్తులను క్షీణింపచేయుము.దెబ్బ తిన్న,దెబ్బ తిననిశత్రువుల నందరనుహతమార్చుము.

6.యవ్వనాగ్గీ! నీవునీ ఇంట ఉండువు. సర్వత్రవ్యాపించి ఉండువు.యజమాని నీకు హంస్సులుఅర్పించుచున్నాడు.అతనికి నీ మంచి మనసుతెలియును. నీవుధనములకుస్వాం. యజమానికి గృహము,యశస్సు నిత్యముకలిగించు చుండుము.

7.అగ్గీ! నీకు యజమానిస్వగృహమున- జీంత పర్యంతమునిత్య హంస్సులుసమర్పించుచున్నాడు.మంత్రములచేనిన్ను సంతోష పెట్టుచున్నాడు.అందువలన యజమానిసౌభాగ్యవంతుడు,మంచిదాత కావలెను.అతని యాగములన్నియుసుదినములం కావలెను.

8.అగ్గీ! నీవు అనుగ్రహబుద్ధి.నిన్ను నేను పూజించుచున్నాను.ఈ వాక్కు అర్వాచీనము.స్తుతిరూపము. దీనినినీ కొరకు మరల మరలఉచ్చరించుచున్నాను.ఇది నీ మనసునకుపట్టునుగాత. మమ్ముఅనుగ్రహింపుము.మేము మంచి రథములు,గుర్రములు కలిగి నిన్నుసేంతుము. నీవు నిత్యముమాకు సామర్థ్యముకలిగించుము.

9.అగ్గీ! ఈ లోకమున తనమేలు కోరువాడు రాత్రింబవళ్ళునిన్నే సేంచుచున్నాడు.మేము సన్మనస్కులమైనిన్ను పూజించుచున్నాము.మమ్ము అనుగ్రహింపుము.మేము ధనికులముఅగుదుము. నిన్ను సేంతుము.

10.యజమాని హంరూప ధనముతో నిన్నుచేరుచున్నాడు.నీవు అతనిని రక్షించుచున్నావు.అతడు చక్కని గుర్రములుకలవాడు - హిరణ్యముకలవాడు అగుచున్నాడు.

11.అగ్గీ! నిన్ను చుట్టమునుచేసికున్నాను. అంతేనా మాటలచేఅసురల తేజస్సునుఅడుగంటించినాను.నా తండ్రి గోతమునివంటి ఉపాధ్యాయుడు.అతని ద్వారా నాకు నీ చుట్టరికముకలిగించుము.

అగ్గీ!నీవు దేవతలఆహ్వాతవు. యువతముడవు.యాగనిష్పాదకుడవు.మా అధ్యయనములఅర్థము తెలిసినవాడవుఅగుచున్నావు.

12.అగ్గీ! నీ కిరణములుఉత్తమములు.ంధ్యారహితములు.మూర్చారహితములు.దురితతమో నివారకములు.సుఖసేవ్యలు. అప్రమత్తలు.బాధించని. శ్రమఎరుగని. పాలించున.ఒకేసారి సర్వత్ర ప్రసరించున.అట్టి నీ కిరణములుఈ యాగస్థానమునఉండవలెను. రక్షించవలెను.

13.అగ్గీ! నీ కిరణములుమంచిగా పాలించున.అం 'మమత' యనుస్త్రీ యొక్క అంధసంతానమును చూచిన.వారి అంధత్వము పోగొట్టిన- రక్షించిన.

అగ్గీ!నీవు సర్వజ్ఞుడవు.చక్కని పనుల నీకిరణములను రక్షించినావు.శత్రు రాక్షసులు ఆ కిరణములనుపరాభంచదలచినారు.పరాభంచజాలరైరి!

14.అగ్గీ! మేము నీసహితులమైయజ్ఞము చేయుచున్నాము.నీవు మాకు రక్షకుడవుఅగుచున్నావు. నీ ప్రేరణవలననే మేముఅన్నము తినుచున్నాము.సత్య సంరక్షక అగ్గీ! మాకుఇహ, పరములనొసంగుము.

అగ్గీ!నీ భక్తులనుకించపరచవు. వారివ్రతములనుపూర్తి చేయించుము.

15. అగ్గీ! సాంధేని ఋక్కుల చేత నిన్ను సేంచుచున్నాము. "అయాతే అగ్గీ! సంధాంధేమ"మా స్తుతులను గ్రహించుము. రాక్షసులను దహించుము. నీ తేజస్సు ఉపకారమగును. శత్రువుల ద్రోహమునుండియు వారి నిందల నుండియు - అనుష్ఠాన లోపము నుండియు మమ్ము కాపాడుము.

16. పురోనువాక్యము - అగ్ని రాక్షస సంహారకుడు. అన్నవంతుడు. అట్టి అగ్నిని అభిముఖముగా ప్రజ్వలింపచేయుచున్నాను.

అగ్ని జగములకు యిత్రుడు, ంశాలుడు, రక్షకుడు, అతనిని సేంచుచున్నాను.

అగ్ని యజ్ఞములందు తీర్క్షణముగా జ్వలింపచేయబడువాడు. అతడు హింసకుల నుండి మమ్ము రేయింబవళ్ళు రక్షించును గాత.

17. యాజ్య - ఈ అగ్ని తేజస్సు ఎంతటిది! ఎంత ప్రకాశించుచున్నాడు!! అగ్ని యొక్క రెండు జ్వాలలు అయితముగా మండుచున్నాం!!! అం అసుర సంబంధములను, అతిక్రమింపనలం కాని మాయలను ధ్వంసము చేయుటకు సాగినం.

18. యాజ్య - అం అగ్ని కిరణములు. వాడియైన ఆయుధములు. పురోడాషముచే ధ్వని చేయునం. అం రాక్షసులను సంహరించుటకు ద్యులోకమునందు సహితము ప్రసరించును గాత. ఈ అగ్ని జ్వాలలు మమ్ము సంతోషపరుచుటకే శత్రువులను నశింపచేయుచున్నాం. అందువలననే అసుర బాధలు మమ్ము తాకకున్నాం.

“భామానవరస్తే పరిబాధో అదేః ”

**శ్రీమదాంధ్రవచన కృష్ణయజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహిత
మొదటి కాండమునందలి రెండవ ప్రపాఠకము సమాప్తము.**

యస్తేస్తనః శశయో భూర్యోరత్నధా వసుంద్యాః సుదత్రః ।

యేనంశ్వాపుష్యసి ంర్యాణి సరస్వతి తయహదాతవో% ఈ ఉర్వ్యస్తరిక్షమన్వేయ!!

మూడవ ప్రపాఠకము

మొదటి అనువాకము

(ఈ ప్రపాఠకమున అగ్నిషోమీయ పశువు ప్రతిపాదించబడినది.)

(ఈ అనువాకమున యిగిలిన మండప నిర్మాణాదులు చెప్పబడుచున్నాం.)

1. అభీ! నేను సంత అనుజ్ఞ యందు ఉన్నవాడను. అశ్వినుల బాహువులతోను - పూషహస్తములతో నిన్ను పట్టుకొనుచున్నాను.

(అభి అనగా త్రవ్వగోల - అధ్వర్యుడు అభిని పట్టుకొన వలెను.)

2. నీవు అభిం. మాకు శత్రువవు కావు.

(1. అవటమున అభితో గీతలు గీయవలెను. 2. పితృదేవతల లోకమునకు సంకేతము అవటము.)

3. పరిలిఖితగ్ం రక్షః పరిలిఖితా అరాతయ ఇదమహగ్ం రక్షసోగ్రీవా అపి కృంతాయ యో% స్మా వ్యేష్టి యంచ వయం ద్విష్మ ఇదమస్యగ్రీవా అపి కృంతాయ.

అర్థమునకు 1 - 2 - 5 చూడండి.

4. అభీ త్యాదివేప్రోక్షాయ. నిన్ను ద్యులోకము కొరకు ప్రోక్షించుచున్నాను. త్వా అంతరిక్షాయ ప్రోక్షాయ. త్వా పృథివ్యైప్రోక్షాయ.

(అధ్వర్యుడు అభియొక్క అగ్ర, మధ్య, మూల భాగములను ప్రోక్షించవలెను.)

5. పితృదేవతలు ఉండు ‘అవట’ స్థానము పరిశుద్ధమగును గాత.

(అధ్వర్యుడు అవటమున నీరు పోయవలెను.)

6. ధాన్యమా! **యవో% సి-** నీవు వేరుచేయుదానవు. మమ్ము ద్వేషించు రాక్షసులను, శత్రువులను మానుండి వేరుచేయుము.

(అవటమున ధాన్యము చల్లవలెను.)

7. బర్హిస్సా! నీవు పితరులకు స్థానమవు అగుచున్నావు.

(దర్బల కట్టను ఊడదీసి అవటమున పరచవలెను.)

8. మేడికొమ్మా! స్వర్గలోకపు ఉపరి ప్రదేశమున నిలుపుము. అంతరిక్షమును పూరింపుము. భూమిని గట్టిపరచుము.

(మేడికొమ్మ పైకెత్తి పట్టుకొనవలెను.)

9. మేడికొమ్మ! నిన్ను యిత్రా వరుణులు పట్టుకున్నారు. అందువలన నీవు దృఢపడినావు. మారుతుల పుత్రుడు 'ద్యుతానుడు' నిన్ను అవటమున ఉంచునుగాక.

(మేడికొమ్మను అవట ప్రదేశమున ఉంచవలెను.)

10. మేడికొమ్మ! నీవు బ్రాహ్మణ్యమును ఇచ్చుదానవు. క్షత్రియత్వమును ఇచ్చుదానవు. మంచినంతానమును ఇచ్చుదానవు. ధనసమృద్ధి కలిగించు దానవు. నిన్ను భూయందు ఆరోపించుచున్నాను.

(మేడికొమ్మను పాతి మట్టితో పూడ్చవలెను.)

11. దండమా! నీవు బ్రాహ్మణ్యమును **దృంహ** - దృఢపరచుము **క్షత్రమ్ దృంహ**. **ప్రజామ్ దృంహ**. ధనసమృద్ధిని **దృంహ**.

12. ద్యావాపృథిఁ రూపలైన మేడికొమ్మ అగ్ర, మూలములారా! ఘృతమున సంతృప్తులగుడు.

(మేడికొమ్మ పైద నేయి పోయవలెను.)

13. ఔదుంబరీ! నీవు సమస్త జనులకు నీడవు. ఇంద్రునకు స్థానమవు అగుచున్నావు.

14. ఇంద్రా! నీవు స్తుత్యుడవు. దీర్ఘాయువవు. మా స్తుతులు వర్ధిల్లునం. అం నిన్ను చుట్టుకొనును గాత. మా సేవలు నీకు ఇష్టమగును గాత.

15. రజ్జువా! ఇంద్రునకు బంధనమగుచున్నావు. గ్రంధీ! ఇంద్రునకు ద్రువమవగుచున్నావు. ఇంద్రదేవతాకమవు. ఇంద్రునకు ప్రియమగును గాత.

రెండవ అనువాకము

(గర్తముల నిర్మాణము చెప్పబడుచున్నది.)

1. ఉపరవములు ంష్టుదేవతాకములు. నేను వానిని త్రవ్వచున్నాను. ఈ ఉపరవములు రాక్షస నాశకములు. వలగ నాశకములు.

(1. ఉపరవములు - గుంతలు. 2. వలగములు - ంధీనాశనమునకు ఎముకలు, వెంట్రుకలు, కాలిదుమ్ము పాతబట్టలో కట్టి పాతినం.)

2. మాతో సముడు కాని - అసముడు కాని పాతిపెట్టిన వలగమును పెల్లగించుచున్నాడు. మాకు శత్రువు - సమానుడైననూ, అసమానుడైనను - యజమాని అడుగు క్రిందపడి ఉండునట్లు చేయుదును. గాయత్రీ ఛందమున వలగము బాధింపబడును గాత.

(గుంతనుండి దుమ్ము తీయవలెను.)

3. యజమాని అడుగుచున్నాడు : -

ఈ ఉపరవములందు ఏం ఉన్నది?

అధ్వర్యుడు చెప్పుచున్నాడు :

భద్రమస్తి, భద్రము కలదు.

యజమాని అనుచున్నాడు :

ఆ క్షేమము మన ఉభయులకు కలుగునుగాక.

4. ఉపరవమా! నీవు అభ్యంతర శత్రువును వధించుదానవు. ంధరీతుల ప్రకాశించుదానవు అగుచున్నావు.

ఉపరవమా! బాహ్యశత్రువును వధించు దానవు, చక్కగా ప్రకాశించుదానవు అగుచున్నావు.

ఉపరవమా! ఇతర శత్రువును వధించు దానవు, స్వయం ప్రకాశవు అగుచున్నావు.

ఉపరవమా! అన్ని దేశములందలి శత్రువులను వధించుదానవు, సర్వప్రకాశవు అగుచున్నావు.

5. ంష్టుదేవతాకములైన రాక్షసులను నశింప చేయువానిని, వలగములను ప్రోక్షించుచున్నాను.

వైష్ణవ రక్షోహణములను వలగములను నీటితో తడుపుచున్నాను.

ధాన్యమా! నీవు వేరు చేయుదానవు. మమ్ము ద్వేషించు శత్రువులను - రాక్షసులను మానుండి వేరుచేయుము.

వైష్ణవ రక్షోహణ వలగముల ఉపరవములందు దర్బలు పరచుచున్నాను.

వైష్ణవ రక్షోహణ వలగముల ఉపరవములందు హోమము చేయుచున్నాను.

6. వైష్ణవ రక్షోహణ, వలగముల పైద రెండు ఫలకములను ఉంచుచున్నాను.

వైష్ణవ రక్షోహణ వలగముల ఫలకములను తడిచేతితో తుడుచుచున్నాను.

వైష్ణవ రక్షోహణ వలగముల ఫలకములను పరచుచున్నాను.

వైష్ణవ రక్షోహణ వలగముల ఫలకములను తాకుచున్నాను.

(ఆ ంధముగా అధ్వర్యుడు చేయవలెను.)

7. పాషాణమా! నీవు గొప్పదానవు. పెద్దపెద్ద రాళ్ళు అవయవములుగా గల దానవు. ఇంద్రుని కొరకు మహారావము చేయుము.

మూడవ అనువాకము

(అగ్నిధ్రీయ సదస్సు మున్నగు స్థానములందలి 'ధిష్ణియము'ల గురించి చెప్పబడుచున్నది. 'ధిష్ణియ' అగ్నిస్థానమగును.)

1. అగ్నిధ్రీయమా! నీవు ంధరూపములు కలవాడవు.

హోత్రీయమా! నీవు హవ్యవాహనుడవు.

మైత్రావరుణీయమా! నీవు ంత్రావరుణ స్వరూపవు.

బ్రాహ్మచ్ఛాంసీ! ంశ్వవేద 'తుధ' దేవతాస్వరూపవు.

పోత్యస్థానీ! నీవు మహా ంద్వాంసుడవు.

నేష్ఠ్యస్థానీయమా! నీవు సోమరక్షకమగు అంఘూరి నామదేవతవు. బంభారి నామదేవతవు.

అచ్ఛావాకమా! అవస్య, దువస్యలనెడి వాయు స్వరూపమవు.

మార్జాతీయమా! నీవు శోధకుడవు, మార్జనస్థానభూతుడవు.

ఆహవనీయమా! నీవు ప్రకాశించువాడవు. కృశించినను సమృద్ధి నొందించువాడవు.

ఆస్థావమా! నీవు పరిషదమునందు పంతుడవు.

చాత్వాలమా! శ్రేష్ఠగమనమున అంతరవకాశము కలవాడవు.

పశుశ్రవణమా! నీవు రాక్షసాదులతో కలియక హంస్సును పక్వము చేయువాడవు.

ఔదుంబరీ! నీవు చక్కని నివాసము కలిగి స్వర్గమును ప్రకాశింపచేయువాడవు.

బ్రాహ్మసదనమా! నీవు బ్రహ్మజ్యోతిస్థానమవు, స్వర్గతుల్యస్థానమవు.

నూతన గార్హ పత్యమా! అజ, ఏకపాద దేవతా స్వరూపుడవు.

పరిత్యాజ్య గార్హపత్యమా! నీవు అహిర్బుజ్జదేవతా స్వరూపుడవు.

అగ్ని! నీవు అగ్నిధ్రీయాది పదహారు స్థానములందు ఉన్నవాడవు. ఉగ్రమగు హైన్యము కలిగిమమ్ము రక్షింపుము.

నాకోరికలు తీర్చుము. నన్ను బాధించకుము.

(ఇం 16 అగ్నిస్థానములు. ంటికి పదహారుగురు ఋత్విజులుందురు. 1. బ్రహ్మ 2. ఉద్గాత. 3. హోత. 4. అధ్వర్యు. 5.

బ్రాహ్మణాచ్ఛాంసి. 6. ప్రస్తోత. 7. మైత్రావరుణ. 8. ప్రతిప్రస్థాత. 9. పోత. 10. ప్రతిహర్త. 11. అచ్ఛావకుడు. 12. నేష్ఠ.

13. అగ్నిధ్రుడు . 14. సుబ్రహ్మణ్యుడు. 15. గ్రావస్తుత్. 16. ఉద్గాత.)

నాలుగవ అనువాకము

(వైసర్జన హోమము చెప్పబడుచున్నది.)

1. సోమమా! నీవు రాక్షసులకు, శత్రువులకు, శత్రువుల ప్రేరణ కలిగించిన వారికి నియంతవు అగుచున్నావు. మమ్ము

వారు బాధించని చోట ఉంచినావు. పాలించుచున్నావు. కావున నీవే మాకు బలమవు - **స్వాహా**.

సోమమా! నీవు మా ంషయమున ప్రీతికలదానవు. రాక్షసులకు అగుపించకుండుటకు అల్పశరీరవు అగుచున్నావు.

నేతి చుక్కను త్రాగుము - **స్వాహా**.

అగ్ని మాకు శ్రేయస్సులు కలిగించును గాత. శత్రువులను చీల్చును గాత. ముందుకు ఉరుకును గాత. అగ్ని

సంతుష్టుడగును గాత. శత్రువును జయించును గాత. అన్నము కొరకు జరుగు యుద్ధములందు అగ్ని జయించును

గాత.

ఆహవనీయాగ్ని! నీవు సర్వవ్యాపి. మా శత్రువుల ఏద ఏ జ్వాలా ప్రతాపము చూపుము. మా కొరకు గృహ ధనాదులను ఆర్జించుము. నీవు ఘృతమున వర్షిల్లువాడవు. హోమపు నేతిని త్రాగుము. యజ్ఞకర్తను ఎంతో వృద్ధినిందింపుము.

(అధ్వర్యుడు స్రువపుఘృతమున నాలుగు మారులు శాలాముఖీయమునందు వైసర్జన హోమము చేయవలెను.)

2. సోమమునకు హంధాన మార్గము తెలియును. అది - దేవతల స్థానమగు - హంధాన స్థలమునకు పోవుచున్నది. అందుకు హంధాన స్థలము అలంకరించబడినది. అందు గ్రహ, చమసాది హంస్సులు ఉంచబడినం. అందువలన అది యజ్ఞకారణమైనది.

3. కృష్ణాజినమా! నీవు భూనికి స్థానమవు. సోమమా - భూనికి స్థానమగు - కృష్ణాజినము ఆసీనవగుము.

(అధ్వర్యుడు హంధాన మంటపపు దక్షిణదిశన కృష్ణాజినము పరిచి దాని ఏద సోమమును ఉంచవలెను.)

4. సంతృప్తదేవా! ఇది దేవతల సోమము. దీనిని ఇంతవరకు యజమాని కాపాడినాడు. ఇకముందు నీవు కాపాడుము. నిన్ను ఎంతటి వాడును బాధింపకుండును గాత.

(అధ్వర్యుడు సోమమును దేవతలకు అర్పించవలెను.)

5. సోమమా! నీవు దేవతవు. ఏ దేవతలందు చేరుచున్నావు. నేను మానవుడను. నాకు సంతానము, సమృద్ధి కలుగుచున్నది.

(అధ్వర్యుడు సోమము ముందు నిలువవలెను.)

6. **నమోదేవేభ్యః** (అధ్వర్యు తూర్పునకు నమస్కరించవలెను)

స్వధాపితృభ్యః (దక్షిణమునకు నమస్కరించవలెను.)

ఇదమహం నిర్వరుణ్య పాశాత్ - దీనిని వరుణ పాశము నుండి ండిపించుచున్నాను. (దక్షిణము నుండి మరలును.)

సువరభి ంభ్యేషమ్ - స్వర్గరూప సర్వయాగ ప్రదేశమును చూచుచున్నాను (యాగప్రదేశమును చూడవలెను.)

వైశ్వానరం జ్యోతిః (ఆహవనీయాగ్నిని చూడవలెను.)

7. అగ్ని! నీవు వ్రతపతి. వ్రతమును అవలంబించినప్పుడు నా దేహము నీయందు చేరినది. అది నీయందే నిలిచి వున్నది కదా! మనము ఉభయులము దీక్షవహించినాము. మన దేహములు యథాపూర్వముగా ఉండును గాత. (దీక్షంించినప్పుడు యజమాని తన దేహమును యథాపూర్వపుస్థితికి తెచ్చుచున్నాడు.)

అయిదవ అనువాకము

(పశ్యంగ యూపచ్ఛేదనము చెప్పబడుచున్నది.)

1. యూపార్హవృక్షమా! నిన్ను ఇతర యూపార్హవృక్షములను తీసికొనుచున్నాను. ంష్టురూపవగు నిన్ను దేవయాగము కొరకు తీసికొనుచున్నాను.

(1. యజమాని యూప్యవృక్షమును తాకవలెను. 2. మోదుగు, మేడి మున్నగు చెట్లు మాత్రమే యూపమునకు పనికి వచ్చునం - యూప్యములు. యిగిలినం అయూప్యములు.)

2. పలాశమా! సంత నిన్ను మధుర ఘృతమున తడుపును గాత. ఓషధులారా! ఈ వృక్షమును కాపాడండి. స్వధితీ! ఈ వృక్షమును బాధించకుము.

(1. అధ్వర్యు నేతి స్రువమున చెట్టు మొదలును తడుపవలెను. 2. స్వధితి అను గొడ్డలి వంటి పనిముట్టుచే చెట్టును కొట్టవలెను.)

3. కొట్టిన చెట్టా! నీపై భాగమున ధ్యులోకమును చీల్చుకుము. మధ్యభాగమున అంతరిక్షమును బాధించకుము. నేలతోపాటు కలిసి ఉండుము.

4. వనస్పతే! **శతవల్మీంరోహ** - వేయి మొక్కలుగామొలుచుము.

5. మేము వేలశాఖలై వర్షిల్లుదుము.

6. ఛేదించబడిన వృక్షమా! స్వధితి చక్కని పదనుగలది. నిన్ను మొదటి నుండి కొట్టినది. నీకు యూపభాము కలిగించినది. అది నీకు మహాభాగ్యము కదా!

7. యూపమా! నీవు సుంరుడవు. కొట్టబడినను బాధలేనిదానవగుము. యజమానికి ధనములను అందించుము.

ఆరవఅనువాకము

(యూపస్థాపనముచెప్పబడుచున్నది.)

1. యూపమా!నిన్ను పృథిఁ, అంతరిక్షము, ద్యులోకము కొరకు ప్రోక్షించుచున్నాను.

(1.ప్రోక్షించి ఆమూలాగ్రము కడుగ వలెను - 2. అగ్రభాగమునకడియము వేయవలెను.)

2.శుద్ధస్తాం లోకః పితృషదనో

యవోసియవయాస్మద్విషః యవయరాతీః

పితృణామ్సదనమసి

(అర్థమునకు 1 - 3 - 1 - 5, 6, 7 చూడండి.)

3.యూపప్రథమ శకలమా! నీవు మంచి యూపలక్షణములుకలదానవు. యూపనేతలందు అగ్రణిఁ. నీలో వనస్పతిరూప యూపలక్షణము నిలిచి ఉన్నది. నీవు అది గుర్తింపుము.

4.చపాలమా! సంత నిన్ను మధుర ఘృతమున తడుపునుగాత.

(నేతిలోతడుపవలెను.)

5.నిన్ను ఫలించుటకు ండుచుచున్నాను. యూపాగ్రమున చేర్చుచున్నాను.

(1.చపాలమును నేతితో తడుపవలెను. 2. యూపాగ్రమునతగిలించవలెను.)

6.యూపమా! నీవు స్వర్గమును పడనీయకుము - స్తంభింపచేయుము. ఆకాశమును నింపుము. మూలభాగమున భూయనిగట్టిపరచుము.

(యూపమునుఅవటమున స్థాపించవలెను.)

7.ంష్టువా! నీవు యూపాభిమానిఁ. నీ స్థానమునకు చేరినవారు అధిక కాంతివంతులు అగుచున్నారు. అపాయములు లేనివారలు అగుచున్నారు. మేము ఆ స్థానమునకు చేరవలెననికోరుచున్నాము.

ంష్టువుఘనముగా కీర్తించబడువాడు. అతని స్థానము - ఎక్కడోకాదు - ఇచటనే ప్రకాశించుచున్నది. ఆ స్థానము నొందుటకుకర్మచేయవలసి వున్నది. ఆ కర్మ కొరకు ఈ యూపముఅవటమున నిలుచును గాత.

(యూపపు ఒక అంచును ఆహవనీయాగ్ని వద్దకు చేర్చవలెను.)

8.జనులారా! ంష్టువు యొక్క కార్యములను చూడండి అతడుకర్మలందు వ్రతలములను కూర్చినాడు. అతడు

ఇంద్రస్యసఖా- ఇంద్రునకు ంత్రుడు.

9.ంష్టుపదము పరమము. అది ఆకసము నందు చక్షువువలె వ్యాపించి వున్నది. అట్టి పరమపదమును

ంద్వాంసులగువారు ఎల్లప్పుడు దర్శించుచున్నారు - సదాపశ్యన్తి సూరయః

10.బ్రాహ్మణ్యమును, క్షత్రియత్వమును, సంతానమును,ధనసమృద్ధిని కలిగించు నిన్ను పాతుచున్నాను.

(1.యూపమును తుడువవలెను. 2. దండముతో యూపమునుకొట్టవలెను.)

11.యూపమా! నిన్ను త్రాటిచే చుట్టినాము. మరుద్గణాది దేవతలునీ చుట్టు చేరుదురు గాత. యజమానికి ధనసమృద్ధియు,పుత్ర భృత్యాదులు కలుగవలెను.

12.స్వరువా! నిన్ను యూపమునకు చుట్టిన త్రాటి అంచునదాచుచున్నాను.

(యూపమునుకొట్టినపుడు మొదటి ముక్క ప్రథమ శకలము అగును.రెండవ దానికి 'స్వరువు' అని పేరు. చివరి నాలుగు అంగుళములందురంద్రము ఏర్పరచిన భాగము "చపాలము".)

ఏడవఅనువాకము

(యూపమునపశువును కట్టి ఉపాకరణము - సంస్కారము - చెప్పబడుచున్నది.)

1. బర్హిస్సా!పశులక్షణమైన దేవతల అన్నము కొరకు నిన్ను తీసికొనుచున్నాను.

జ్వ్యకొమ్మా!నీవు ఉపాకరణమునకు సాగుచున్నావు.

ఉపాక్రియమాణమయపశుసంబంధ - హృదయాదులు - అగ్ని షోమాది దేవతలను,దేవతా సంబంధులను, యాగనిర్వాహకులగు హవ్యకాములనుచేరుచున్న.

బృహస్పతీ!పశువు యొక్క గుండె మున్నగు వానిని పాలించుము.

యజ్ఞపశువా!నీ హవ్యములు రుచికరములు అగును గాత.

త్వష్టా!పశు పదార్థములను రసవంతము చేయుము.

2.శకలమా! నీవు అగ్నిని పుట్టించుదానవగుచున్నావు.

దర్భలారా! మీరు వృష్టికలిగించు వారలగుచున్నారు.

క్రిందిఅరణీ! నీవు ఊర్వశివంటిదానవు.

పైఅరణీ! నీవు పురూరవుడవు.

అరణిద్వయమా! ఇమ్ము ఘృతమున తడుపుచున్నాము. మీరు వృష్టికలిగించండి. మీరు ఆయువు వంటివారు. ఆయురసి.

3.గాయత్రీ ఛందమున పుట్టుము. త్రిష్టుప్ ఛందమునప్రభంచుము. జగతీఛందమున అవతరించుము.

(అధ్వర్యుడుఅరణిని మధించవలెను.)

4.మథిత ఆహవనీయాగ్నులారా! మీరు మాకు సుమనస్కులుకండి. సమానస్థానులు కండి. పాపరహిత

చిత్తులుకండి.యజ్ఞమును, యజ్ఞ కర్తను బాధించకండి.

అగ్నులారా!మా కొరకు శాంతి వహించండి.

ఋషిపుత్రుడు, అత్యంత ప్రకాశమానుడగు మథితాగ్ని ఆహవనీయాగ్నియందు చేరినాడు - సంచరించుచున్నాడు.

మథితాగ్ని!నీకు స్వాహా అనుచున్నాను. మంత్రపూర్వకముగ హోమముచేయుచున్నాను.

మాదేవానాం ఐథుయాక భాగధేయమ్ - దేవతలభాగదేయమును ఐథ్య కానివ్వకుము.

ఎనిమిదవఅనువాకము

(పశువధచెప్పబడుచున్నది)

1. రజ్జువా!నేను సంతా దేవుని అనుజ్ఞయందున్నవాడను. అశ్వినులబాహువులతోను, పూషహస్తములతోను నిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

పశువా!నీవు హనిరూపమవు. దేవతల యజ్ఞము సిద్ధించుటకుగానునిన్ను త్రాటితో కట్టుచున్నాను. అందువలన నీకు దేవత్వముసిద్ధించినది. కావున మనిషి చేసిన తాడనాదులను పట్టించుకొనకుము.

(పశువునుత్రాటితో కట్టవలెను.)

2.యజ్ఞపశువా! నీటితోను దర్భలతోను నిన్ను ప్రోక్షించుచున్నాను.నీవు నీరు త్రాగుము. జలములారా! మీరు దేవతా సంబంధులు.ఈ పశువు సహజముగ రుచి కలదగును. దానిని మీరుమరింత రుచిగల దానిని చేయండి.

(1.పశువునుప్రోక్షించవలెను. 2. నీరు త్రాగించవలెను.)

3.యజ్ఞపశువా! నీ ప్రాణములు గాలిలో కలియునుగాత. నీ అవయవములుయజ్ఞపరములు అగునుగాత.

యజమానికి ఆశీస్సులు కలుగునుగాత.

(జూహువునందలి నేతితో పశువు తల, మూపు, పిరుదులను తడుపవలెను)

4.స్వరు స్వధితులారా! మీరు నేతితో తడవండి. పశువును 'త్రాయేధామ్'-రక్షించండి.

5.సంపన్నములగు పశువుయొక్క అవయవములారా! మీరుయజమానుని సంతోష పెట్టండి. మీరు హంరూపమునయజ్ఞమును ఆవహించండి.

(అధ్వర్యుడు,యజమాని పశువును వధించవలెను.)

6.ఈ పశువును అంటియుండిన గాలితోను, ప్రాణముతోను హంస్సుకూడునుగాత. ఈ పశువుయొక్క ప్రాణాదులు దీనికి రానున్న దేవతాశరీరమున చేరును గాత.

7.దర్భా! ఈ పశువుయొక్క అవయవములు నేలమీద పడకుండునట్లుచేయుము.

(1.దర్భలనుపరచవలెను. 2. అగ్నిధ్రుడు అగ్నిప్రదేశమున అంగారమునుముట్టించవలెను)

8.సూర్యరశ్మి నీకు నమస్కారము.

(యజమానపత్ని సూర్యునకు ఎదురుగా నిలిచి నమస్కరించవలెను.)

9.యజమాన పత్నీ! నీవు శత్రు రహితపు అగుము. ఆజ్యధారను అనుసరించుము. సంతానము, ధనసమృద్ధి కలదానవగుము.

జలమా! నీవు దేవతా స్వరూపపు. నీవు పంత్రపు. మమ్ము పంతులను చేయుదానవు. దేవతలను యాగ ప్రదేశమునకు చేర్చుము. నీతో కూడినందున మేము పరిశుద్ధులము అగుదుము. నిన్ను చుట్టుకొనియుందుము. (యజమానపత్ని ఉత్కర చాత్వాలముల మధ్య జలమును తాకవలెను.)

తొమ్మిదవ అనువాకము

(వపనుతీయుట చెప్పబడుచున్నది.)

1. యజ్ఞపశువా! నీ ఇంద్రియములు నిన్ను ండిచినం. నీ ప్రాణములు నిన్ను ండిచినం. ఆ దుఃఖమును వదలుము. నీవు ధరింపనున్న దేవతా శరీరమునందు సుఖముగా వర్ధిల్లుము. మేము నిన్ను కట్టినాము. ముఖాదులను నిరోధించినాము. ఇప్పుడు హృదయాది భేదనము చేయబోవుచున్నాము. అవన్నియు శాంతించును గాత. నిన్ను ప్రోక్షించిన ఉదకములు శాంతించుగాక. పరచబడిన దర్బలు శాంతించునుగాక. చనిపోయినప్పుడు నీ భారము వహించిన భూయ శాంతించునుగాక. సాక్షులైన అహోరాత్రులు శాంతించునుగాక.

2. ఓషదీ! పశువును రక్షింపుము. స్వధితీ! పశువును హింసించకుము.

(అధ్వర్యుడు నాభి దక్షిణభాగమును అడ్డముగా కోయవలెను.)

3. నెత్తుట తడిసిన దర్బా! నీవు రాక్షసుల భాగమవు. మమ్ము ద్వేషించు రాక్షసులకు, మేము ద్వేషించు శత్రువులకు మహా దుఃఖము కలుగచేయుచున్నాను.

(అధ్వర్యుడు దర్బను రక్షమున తడిపి దక్షిణమున వేసి కుడికాలితో తొక్కవలెను.)

4. వపా! దేవతలకు హంస్సు కొరకు నిన్ను పశు శరీరమునుండి వెలుపలికి తీయుచున్నాను.

వపాశ్రవణులారా! మీరు ద్యావాపృథ్వీల వంటివారు. వపను కప్పివేయుడు.

(1. వపను వండు రెండు పనిముట్లు వపాశ్రవణులు. 2. అధ్వర్యుడు వపను వపాశ్రవణుల పై వుంచవలెను.)

5. ఈ వప అచ్చిన్నము. ఇది యజమానికి మంచి సంతానమును, సంపదను కలుగచేయును గాత.

6. వపా! నీవు ంశాల అంతరిక్షమున ప్రవేశించి సాగిపోము.

(అధ్వర్యుడు శూలద్వయమును తీసికొని ఆహవనీయ స్థలమునకు చేరవలెను.)

7. వాయువా! ఆజ్య బిందువులను ండగొట్టుము.

(నిప్పుకణికలపై వపను కాలవలెను.)

8. వపాశ్రవణులారా! వప ఆహుతి యగునపుడు మీరు ఊర్ధ్వనభోనామకమరుత్పుత్రుని చేరండి.

(వపాశ్రవణులను ఆహవనీయాగ్ని యందు వేయవలెను.)

పదవ అనువాకము

(వపాహోమము చెప్పబడుచున్నది.)

1. వృషదాజ్యము పశువు మనసునకు బదులైనది. అది దేవతల మనసులందు చేరును గాత. ఈ వృషదాజ్యము ప్రాణములకు ప్రత్యామ్నాయము. అది దేవతల ప్రాణములందు చేరునుగాత. హంస్సుగానున్న నిన్ను దేవతలకు - ప్రియమగు ఘృతమువలె - సమర్పించుచున్నాను- **స్వాహా**

(1. పెరుగు కలిపిన నేయి వృషదాజ్యము. 2. అధ్వర్యుడు గుండెను వృషదాజ్యముచే అభిఘరించవలెను.)

2. ఇంద్రదేవతాక మగు ప్రాణము పశువు యొక్క అంగాంగములందు చక్కగా నిలుచును గాత. అపానము సహితము అంగాంగములందు చేరును గాత.

త్వష్టా! భూరియగు ఈ పశువు అవయవములు భిన్నా భిన్నములు కాకుండును గాక.

అవయవములారా! మీరు లక్షణ రూపమగును. అయినను హంరూపమున సమాన లక్షణములవారు కండు.

పశువా! నీవు దేవతలలో చేరుచున్నావు. అందుకు నీంతులు, తల్లిదండ్రులు ఆమోదింతురు గాక.

(అధ్వర్యుడుగుండె మున్నగు హంస్సులను ముట్టవలెను.)

3.వపా! నీవు ఆశ్రయణీయవు అగుచున్నావు. ఆహవనీయాగ్నినిన్ను ఆశ్రయించునుగాక. జలములు నిన్ను చేరును గాత.నిన్ను వాయుగతి కొరకు కప్పుచున్నాను. సూర్యుని గమనముకొరకు కప్పుచున్నాను. జలసంబంధ ఓషధులు మొలుచుటకొరకు కప్పుచున్నాను.

(అధ్వర్యుడుపాత్రలోని వపను ఎముకచే కలియబెట్టవలెను.)

4.నేయిత్రాగు దేవతలారా! నేయి త్రాగండి. వపత్రాగు దేవతలారా!వపను త్రాగండి.

పశువా!నీవు ఆకాశవాసులకు హం అగుచున్నాను. **అంతరిక్షాయస్వాహా**.ప్రాగ్గిశకు **స్వాహా**.దక్షిణదిశకు

స్వాహా.పశ్చిమదిశకు **స్వాహా**.ఉత్తరదిశకు **స్వాహా**.సర్వదిశలకు **స్వాహా**.

నమోదిగ్భ్యః-సకలదిక్కులకు నమస్తే.

(ప్రతిప్రస్థాత వపను దేవతల దిక్కులకు హోమము చేసినమస్కరించవలెను.)

పదకొండవఅనువాకము

(ఉపయత్ హోమము చెప్పబడుచున్నది.)

1. హవ్యమా!**సముద్రం గచ్ఛ - వెళ్ళుము- స్వాహా**.అంతరిక్షంగచ్ఛ **స్వాహా** . **దేవం సంతారం గచ్ఛ స్వాహా** .**అహోరాత్రీగచ్ఛ స్వాహా**. యత్రావరుణో గచ్ఛ **స్వాహా**. సోమంగచ్ఛ**స్వాహా**. యజ్ఞం గచ్ఛ **స్వాహా** . ఛన్దాంసి గచ్ఛ **స్వాహా**. ద్యావాపృథిం గచ్ఛ **స్వాహా** . నభోదివ్యం గచ్ఛ**స్వాహా** . అగ్నిం వైశ్వానరం గచ్ఛ **స్వాహా** .

హంర్లేపమా!నిన్ను ఉదకములములైన ఓషధుల కొరకు మార్జనముచేయుచున్నాను.

సముద్రాదిదేవతలారా! నాకు ఆనందకరమగు మనస్సును ఇవ్వండి. ఏ అనుగ్రహమున నాకు ఉత్తమ దేహము, కాంతివంతమగురూపము, పుత్ర, పౌత్రులు లభించగలరు.

2.హృదయశూలమా! నీవు దుఃఖరూపము కలదానవు. మమ్ముద్వేషించు వారిని, మేము ద్వేషించు వారిని దుఃఖములపాల్జేయుము.

వరుణరాజా!నీవు శోకము కలిగించు స్థానములను - ద్వేషము కలిగించుస్థానములను ండువుము.

ఉదకములారా!గోవులారా! వరుణదేవా! మా కోర్కెలు తీర్చమని యమ్ము బాధించుచున్నాము.ఆ పాపముల నుండి మమ్ము ంముక్తులను చేయండి.

(హృదయశూలమునుతొలగించవలెను.)

అగ్నిషోఠీయపశువు సమాప్తము

పన్నెండవఅనువాకము

(వసతీవరీజలములను గ్రహించుట చెప్పుచున్నాడు.)

1. వసతీవరీజలములు హంస్సు కలం అగునుగాక. ఇంద్రుడు హంష్మంతుడుఅగునుగాత.

యాగముహంష్మంతమై సర్వత్ర ప్రవర్తిల్లును గాత. **సూర్యఃహంష్మాన్ అస్తు**.

2.వసతీ వరులారా! యమ్ము నశించనట్టి అగ్ని గృహమునస్థాపించుచున్నాను.

ఉదకములారా!ఏరు సుఖించువారు. ప్రాణులకు సుఖము కలిగించువారు.మమ్ము సుఖములందు నిలుపండి. ఏరు ఇంద్రాగ్నులకుభాగస్వాములు అగుచున్నారు. యత్రావరుణులకు భాగస్వాములుఅగుచున్నారు. ంశ్వేదేవతలకు భాగస్వాములు అగుచున్నారు.యజ్ఞేజాగృత. యజ్ఞమునందు అప్రమత్తులై ఉండండి.

పదమూడవఅనువాకము

(అభిషోతవ్యసోమమును బండినుంచి దించుట)

1. సోమమా!నిన్ను సమనసుగల మనుషుల కొరకు - మనసుగలపితృదేవతల కొరకు - ద్యులోకవాసదేవతల కొరకు- సూర్యుని కొరకు **గృహ్లాంతు**-తీసికొనుచున్నాను. నీవు ఈ యజ్ఞమును మహోన్నతమునుచేయుము. ఈ సోమమునుద్యులోకమందు - దేవతలయందు - స్తోత్రరూప ఆహ్వానములందుస్థాపించుము. సోమప్రభువా!రమ్ము. బండిదిగుము. భయపడకుము. కంపించకుము.మేము నిన్ను బాధించకుము. నీవు దేవతలను చేరుకొనుము.నిన్ను దేవతలు చేరుకొందురు గాత.
- 2.సంధ్యాగ్ని నా ఆహ్వానమును ంనును గాత. ంద్వావంతులు,దేవతారూపులగు జలములారా! ంరు కూడ ంనండి. గ్రావాణములారా!ంరు సోమాభిషవమునకు ంచ్చేసి ఉన్నారు. ంరు ంద్వాంసులుకండి. యజ్ఞమంత్రములు ంనండి. **శృణోతుదేవస్సంతా హవంమే** - సంతాదేవత నా ఆహ్వానమును ఆలకించవలెను. (అధ్వర్యుడుహోమము చేయవలెను.)
- 3.జలదేవతలారా! అపాంనపాతాగ్ని! దేవతలను గురించిన హోమములందుం తరంగములను చేర్చండి. జలతరంగము సోమమునకుహితకరము. త్రాగినంత బలమును పెంచును - సంతానముకలిగించును. దీప్తి మంతము. దేవతలు సోమపానముచేయువారు కదా! అందువల్ల ంరు వారికి భాగధేయులైఉన్నారు. ంకు**స్వాహా**. (నాలుగుమారులు ఆజ్యహోమము చేయవలెను.)
- 4.ఆజ్యమా! నీవు జలమునకు ఇష్టము కాకున్నావు. నిన్ను తొలగించుచున్నాను. (దర్భచేడిదకముపై హోమము చేసిన నేతిని తొలగించవలెను.)
- 5.జలములారా! సముద్రమువలె ంరు అక్షీణులై ఉండుటకుఎత్తుచున్నాను. (వసతీవరినిమైత్రావరుణచమసమున తీసుకొనవలెను.)
- 6.అగ్ని! నీవు యుద్ధములందు ఎవనిని రక్షించుచున్నావో- ఎవని నుండి హంసులు అందుకొనుటకు వెళ్ళుచునావో- అతడు శాశ్వతములగు ధనములు, అన్నములు కలవాడగుచున్నాడు.

పదునాలుగవఅనువాకము

(యాజ్ఞ్యపురోనువాకము ప్రపాఠకాంతమున చెప్పబడుచున్నం.)

1. పురోనువాక్య- అగ్ని! నీవు భయంకరుడవు. శత్రువును నిరసించువాడవు.హవ్యవాహనుడవు. మరుత్తులకు బలమవు. మరుత్తులతోకూడుము. మరుత్తుల సైన్యమును నియంత్రించుము.నీ అశ్వములు వాయువేగములు. నీవు వాని ంద స్వారి చేయుచున్నావు. నీవుపోషకుడవు. యజమానులను పోషించుచున్నావు.
- 2.యాజ్ఞ. అగ్ని యజ్ఞముల స్వాం. అరిభయంకరుడు. హోత.భూలోక, ద్యులోకములందు కర్మఫలమును ప్రసాదించువాడు.హిరణ్యరూపుడు. ఋత్విజాలారా!శత్రువు బారిన పడకమున్నే - మరణము దరిచేరకమున్నేఅగ్నిని ఆశ్రయించండి.
- 3.పురోనువాక్య. అగ్నిహోత. యాగకర్త. యువకుడు. కం.అగ్ని స్థానవాసి. సత్యవంతుడు. మానవులను పోషించువాడు.జఠరాగ్ని. వేదికిదగ్గరలోని సుగంధస్థానమునందు అగ్ని ఆసీనుడై ఉన్నాడు.
- 4.యాజ్ఞ. మేము నేడు దేవతలకు హంసులు అర్పించినాము.అగ్ని వానిని మరింత రుచిగల వానిగా చేసినాడు. అగ్ని యజ్ఞజిహ్వుడు.అగ్ని మాకు లభించినాడు. పరిమళుడగు అగ్ని మా ఆయువునురక్షించవలెను. మా దరికి చేరవలెను.
- 5.పురోనువాక్య. అగ్ని ఆకసపు ఉరుమువలె గర్జించును.కాలుచున్న వాటిని ఆర్పుచు - పుష్పలతా గుల్మదులను కలిగించుచుఅగ్ని ఉరుమును గాత. అగ్ని పుట్టినంతనే దీపించినాడు. జగములనువ్యక్తము చేసినాడు. ద్వావాపుథ్యుల మధ్య సూర్యుడైప్రకాశించుచున్నాడు.
- 6.యాజ్ఞ అగ్ని! నీవు ఘనుడవు. దేవతల ఆహ్వాతవు. రాత్రింబవళ్ళయజ్ఞహంసులను ఏర్పరచుచున్నావు. నీ అనుగ్రహములేనప్పుడు లోకములు - కాలిన పదార్థములవలె - నిస్సారములగును.నీ అనుగ్రహము కలిగినంత సకలలోకములు సౌభాగ్యవంతములగును.

7.పురోనువాక్య. అగ్ని! నీ అవయవములు సారవంతములు.ఈ భూలోకము నందున్న ప్రజలకు ఎన్నో కోరికలు ఉన్నాం.అం తీరుటకు ప్రజలు నీ వ్రతము చేయుచున్నారు.

8.యాజ్ఞ. అగ్ని! నీ రక్షణలందు మేముకామమ్-కోరికలనుఅశ్యామ-పొందుచున్నాము. ధనిక అగ్ని! సుంరలరయిన - సుపుత్రులనుధనమునఅశ్యామ . వాజయన్తః- అన్నములను కోరునట్టి మేమువాజమ్ అభ్యశ్యామ.
జరారహితఅగ్ని! నీ అనుగ్రహమున అక్షయ కీర్తిని పొందుచున్నాము.

9.పురోనువాక్య. అగ్ని! నీవు దుఃఖము కలిగించువాడవు.ఋత్విజాలు భరించువాడవు. ఆహుతులందు వసించువాడవు.

అగ్ని!నీవు శ్రేష్ఠమును, దీప్తివంతము, అందరు ఆశించునదియునగు ధనమును తీసికొనిరమ్ము.

10.యాజ్ఞ. అగ్ని శోధించువాడు. ఆహవనీయ, గార్హపత్యాది నామములుకలవాడు. యంష్ఠాది ంశేషములు కలవాడు. హంస్సులుఆరగించుచు, యజమాని గృహమున ఉండువాడు.

అగ్నిప్రకాశమానుడు. ఫలప్రదుడు. వెలుగులున్న చోట ఉండువాడు.జరారహితులగు దేవతలచే స్తుతించబడునాడు. వైరులకుదుఃఖము కలిగించుచున్నాడు.

11.పురోనువాక్య శ్రేష్ఠుడగు అగ్ని నీకు సంపూర్ణ ఆయువుకలిగించును గాత. అపమృత్యువును నివారించును గాత.వ్యాధులను నశింపచేయును గాత.

12.యాజ్ఞ. అగ్ని! నీవు హంస్సులను సేంచువాడవు. ఘృతమేప్రతీకగా కలవాడవు. ఘృతమే జన్మకారణమైనవాడవు.నీవు ఈ యజమానికి ఆయువును ప్రసాదించుము. నీవురుచియై, నిర్మలమైన ఆజ్యమును సేంచుము. తండ్రికొడుకును రక్షించినట్లు - ఈ యజమానిని కాపాడుము.

13.పురోనువాక్యఅగ్ని! నీవు ఎందరో యజమానులు కలవాడవు.పుట్టుకతోనే జ్ఞాని. నిత్యము యజమాని ఇంటికి వెళ్లువాడవు.నీ కొరకు - సుష్టుతిమ్ జనాయి-మంచి స్తోత్రమును కల్పించుచున్నాను.

14.యాజ్ఞ. అగ్ని తొలుత ద్యులోకమున సూర్యరూపమున అవతరించినాడు.తదుపరి మర్త్యలోకమున అగ్నిగా ఆంర్భాంచినాడు. మూడవసారిసముద్రమున బడబానల రూపమున అవతరించినాడు.అన్ని దిశలందును అగ్ని యజమానుల యందు అనుగ్రహముకలిగి ఉండును.

యజమానీ!అట్టి అగ్నిని ఇంధనమున దీపింపచేయుము. స్వాయత్తచిత్తుడవై జరాపర్యంతము సేంచుము.

15.పురోనువాక్యము. అగ్ని! నీవు పావకుడవు. శుచి. వందనీయుడవుఆజ్యాదుల ఆహుతులచే ఎంతో ప్రకాశించుచున్నావు.

16.యాజ్ఞ. అగ్ని దర్శనీయుడు. కిరణ్మయుడు. అజేయుడు.ప్రాణములకు ఆశ్రయమైనవాడు. అతడు ఆ అగ్ని - మహాతేజస్సనప్రజ్వరిల్లుచున్నాడు. ద్యులోకము నందలి దేవతలు సురేతస్కులగుచుఅగ్నిని ఆంర్భాంపచేసినారు. అందువలన ఈ అగ్ని హంస్సులవలన అమృతుడైనాడు.

17.పురోనువాక్యము. అగ్ని ద్యులోకమున తోజోవంతుడై ఉన్నాడు.యజమానిని రక్షించువాడు అగుచున్నాడు. అగ్ని మాతాపితరులబీజమందు ప్రవేశించుచున్నాడు. స్వాధీనచిత్తుడు - దోషరహితుడు,తరుణవయస్కుని పుట్టించుచున్నాడు. పాపములను నశింపచేయుచున్నాడు.

18.యాజ్ఞ. అగ్ని! నీది అత్యంత తేజోవంతమనను. నీవు దానిచేయజమానిని రక్షించినావు. సంతానవంతుడు, సమర్థుడు,మానవ శ్రేష్ఠుడగు యజమానికి ధనము కలిగించుము.నీ అధీనపు వారలమై మేము ధనవంతులము, స్తుతివంతులముఅగుదుము గాత.

19.పురోనువాక్యము. అగ్ని! మాకు అన్నములు కలిగించుటకుశత్రుసేనలను చిత్తుచేసినావు. మా కీర్తిని కాదను శత్రువుధనమును మాకు అందించుము.

20.యాజ్ఞ. అగ్ని! నీవు బలశాలి. పరసేనను తిరస్కరించునంతటిధనమును కొనిరమ్ము. నీవు సత్యమవు. అద్భుతుడవు.నీవేకదా అన్నదాతవు!

21.పురోనువాక్యము. అగ్ని యాగమునందు వృషభమును,వంధ్యగోవును హంస్సుగా గ్రహించువాడు.

సోమసహితస్తోత్రయుక్తుడు.అన్నము కలిగించువాడు. “స్తోమైర్విధేమాగ్నయే”అగ్నినిస్తోత్రములతో భుజింతుము.

22.యాజ్ఞ. అగ్ని! పుత్రుని వంటినీవు వాగ్దేవతా స్వరూపుడవు.నీవు అన్నకోశమునందు జరరాగ్ని రూపమున ఉన్నావు.అట్లున్న వాడవై మా కొరకు అన్నమును, నివాసమును ఏర్పరచినావు.

అగ్గీ!నీవు రసప్రదుడవు. మాకు రసమును ప్రసాదించుము.రాజువలె జయించుము. హింస ఎరుగని యజమాని అంతఃకరణమున వసించుము.

23.పురోనువాక్యఅగ్గీ! మాకు ఆయువును కలిగించుము. పాలు,అన్నము మా ముందుకు పంపుము.

ఉపద్రవములనుదూరమందుననే బాధించుము. దరిచేరనీయకుము.

24.యాజ్ఞ. అగ్గీ! నీవు మంచి పనులవాడవు. మాయందు బ్రహ్మవర్చస్సును,సామర్థ్యమును పెంపొందించుము. నా యందు ధనమును,పుష్టిని చేర్చుము.

25.పురోనువాక్యము. అగ్గీ! నీవు పావకుడవు. ప్రకాశకుడవు.నీవాక్కు మధురము - దీప్తి మంతము. దానితో దేవతలనుఆవహింపుము. యాగమున సాగించుము.

26.యాజ్ఞ. అగ్గీ! నీవు పావకుడవు. దీప్తుడవు. మాకొరకుదేవతలను ఈ యజ్ఞమునకు రప్పించుము. ఈ యజ్ఞపుహంస్సులను దేవతలకు అందించుము.

27.పురోనువాక్యము. అగ్గీ దాహక, పావక, పరిశుద్ధాచరణకలవాడు. ంప్రడు. కం. శుచి. ఆహుతులు అందుకొని మరింతకాంతివంతుడై వెలుగుచున్నాడు.

28.యాజ్ఞ. అగ్గీ! నీకాంతులు నిర్మలములు. అం వెలుగుచున్నం.పైకి ఎగయుచున్నం. నిన్ను భజించువారు జ్యోతిర్మూర్తులయినదేవతాస్వరూపులు అగుచున్నారు.

**శ్రీమదాంధ్రవచనకృష్ణయజుర్వేదీయ
తైత్తిరీయసంహిత మొదటికాండమునందలి
మూడవప్రపాఠకము సమాప్తము.**

యస్తేస్తనఃశశయో భూర్యోరత్నధా వసుంద్యాః సుదత్రః ।

యేనంశ్వాపుష్యసింర్యాణి సరస్వతి తయహదాతవో %కఃఉర్వ్యస్తరిక్షమన్వేయ ॥

నాలుగవప్రపాఠకము

మొదటిఅనువాకము

(నాలుగవప్రపాఠకమును గ్రహములు చెప్పబడినం.)

(ఈఅనువాకమున సోమాభిషవము చెప్పబడినది.)

1. అభిషవశిలా!నీవు యజ్ఞనిష్పాదకమవు. దృఢమైనదానవు. నిన్నుఅందుకొనుచున్నాను. ఈ యజ్ఞము దేవతల నియత్రమైనది.నీవు దీనిని ఘనముగా జరిపించుము. నీవు వజ్రాయుధమువంటిదానవు. శ్రేష్ఠమైన దానవు. నీ చేతనే సోమమునుఅభిషంతును. సోమమును మధురము చేయుదును.పాలవలె రసోపేతము చేయుదును. వర్ణప్రదమునుచేయుదును.

(మంచిరాతిని తీసుకొని అభిమంత్రించవలెను.)

2.సోమమా! ఇంద్రుడు మేఘం దారయిత. వృత్రహంత.పాపనాశకుడు. ఆదిత్యవంతుడు. శ్వేదేవతావంతుడు.అట్టి ఇంద్రుని కొరకు నిన్ను దంచుచున్నాను.

3.ఉదకములారా! మీరు త్వరపడువారు. వృత్రహంతలు.అన్న సముపార్జకులు. సోమపాలకులు. మీరు ఈ యజ్ఞమునుదేవతలకు చేర్చండి. అనుజ్ఞాతలై సోమమును సేంచండి.అనుజ్ఞాతమయిన సోమము యిమ్ము సేంచునుగాత.

(దంచినసోమమును చమసము నందలి పదార్థములతో కలుపవలెను.)

4.సోమమా! దింయందు ఒకజ్యోతి ఉన్నది. భూయంందు ఒకజ్యోతిఉన్నది. అంతరిక్షమున ఒక మహాజ్యోతి ఉన్నది. ఆ మూడుజ్యోతులనుండి తెచ్చి ఈ యజమానికి ధనమును, గొప్ప స్థానమునుకల్పించుము. ఈ యజమాని గొప్పవాడని ఇంద్రునకు ఒకమాటచెప్పుము.

(సోమమును అభిమంత్రించవలెను.)

5. చర్మఫలకములారా! యందు సోమము నుంచి రాతితోదంచుచున్నాను. మీరు గట్టిగా ఉండండి. మరల మరల దంచినప్పుడు పగలకండి. గట్టిగా ఉండండి. సోమరసము జారిపోకుండ నిలుపండి. **ఊర్జం మేదధాతా** - మాకు సోమరసమును అందించండి. **మాహింసిష్ఠమ్** - ఇమ్ము బాధింపము. **మాహింసిష్ఠమ్**. మమ్ము బాధించకండి.

(1. చర్మఫలకమును తాకవలెను. 2. ఒకతోలుముక్క యెదనలిగిన సోమమునుంచి దాని యెద మరొక తోలుముక్కవేసి దంచి సోమరసము తీయుదురు. 3. ఇది తోలు తిత్తికావచ్చును.)

6. నీవు ధిక్కరించజాలని నామము కలదానవు. అప్రమత్తవు. **తస్మై తే సోమాయ స్వాహా** - అట్టి నీ సోమమునకు **స్వాహా**.

రెండవ అనువాకము

(ఉపాంశుగ్రహమును చెప్పుచున్నాడు)

1. సోమమా! నీవు అన్న ప్రదాతవు. దేవతలు పాలకులు కదా! వారి కొరకు మంత్రమున పరిశుద్ధవగుము. నీవు రసరూపవు. వర్షించగలదానవు. అరణ్యమందు సూర్యకిరణములచే పంక్తమైన దానవు. ఇప్పుడు వృష్టినిచ్చు నీ అంశువులతోనే నీవు పంక్తవగుము.

దేవోదేవానాం పంక్తమసి. నీవే దేవతవు. అట్లయి దేవతల పంక్తకారణమవు అగుచున్నావు. నీవు దేవతల భాగధేయవు. దేవతల కొరకే నిన్ను గ్రహించుచున్నాను.

(సోమలత అభిషవమైనంత 'ప్రతిప్రస్థాత' 'ఉపాంశు' పాత్రలోనికి తీసికొనవలెను. అందు రెండు దేవతల భాగధేయవు. దేవతల కొరకే నిన్ను గ్రహించుచున్నాను.

2. ఉపాంశు గ్రహమా! నాకు మధురాన్నములు ప్రసాధించుము. దేవతలు, మానవులు, సకల లోకముల ఇంద్రియముల నియంత్రము నిన్ను స్వీకరించుచున్నాను.

(1. గ్రహము అనగా పాత్ర. ఉపాంశ పాత్ర నామము. 2. అధ్వర్యుడు ఉపాంశుపాత్రను చేతికి తీసికొనవలెను.)

3. ఉపాంశుగ్రహమా! నీవు మనసున వ్యాపింపుము. శాల అంతరిక్షమును అనుసరించుము. **స్వాహా**.

సుభవసూర్యాయ స్వాహా. మరీచేభ్యః స్వాహా. **దేవేభ్యో మార్జి**. దేవతల కొరకు పూయుచున్నాను.

4. ఉపాంశుగ్రహమా! ఖరపు దక్షిణ భాగము నీకు స్థానమగును. ప్రాణము కొరకని నిన్ను ఖరమున స్థాపించుచున్నాను.

(1. ఖరము - హంధాన మంటపము ముందు గింజలు నాటినచోటు. 2. ఉపాంశు పాత్రయందలి సోమమును ఆగ్రయణమనుపల్లెమున పోయవలెను. ఉపాంశు పాత్ర యందు సోమలతకొనలను వేసి ఖరమున ఉంచవలెను.)

మూడవ అనువాకము

(3 నుంచి 36 అనువాకముల వరకు గ్రహములు చెప్పబడినవి.)

1. సోమరసమా! ఇది 'అంతర్యామి' పాత్ర. ఇది చెక్కతో చేయబడినది. నిన్ను ఈ పాత్రలోనికి తీసుకొనుచున్నాను. ఇంద్రా! అంతర్యామమును శత్రువు కంటపడనీకుము - కాపాడుము. మాకు మంచి అన్నములనిమ్ము. సోమమును రక్షింపుము. ధనమును రక్షింపుము. నీ అనుగ్రహమున ద్యావాపృథ్వీలను అంతర్యామమున ఉంచుచున్నాను. శాల అంతరిక్షమును అంతర్యామమున ఉంచుచున్నాను.

ఇంద్రా! నిన్ను చిన్నా, పెద్ద దేవతలు సేంతురు. వారిని అంతర్యామమున సంతోష పెట్టము.

2. **స్వాంకృతో సిమధుమతీర్న ఇషస్కృధి శ్వేభ్యస్త్యేన్ద్రియేభ్యో దేవేభ్యః పార్ధివేభ్యో**

3. **మనస్త్యాష్టూర్వస్తరిక్షమన్విహి స్వాహా త్వా సుభవసూర్యాయ దేవేభ్యస్త్యామరీచవేభ్య**

4. **ఏష తే యోనిరపానాయ త్వా**.

(అర్థమునకు 2వ అనువాకపు 2, 3, 4, మంత్రములు చూడండి. 2. ఉపాంశువనుచోట అంతర్యామముగా దూర్చవలెను.

3, 4 వ మంత్రము ప్రాణముబదులు అపానమని మార్చవలెను.)

నాలుగవఅనువాకము

1.వాయుదేవా!రమ్ము. ఈ పాత్రను అలంకరించుము. నీవు స్వచ్ఛసోమరసపాయం.ంచేయుము. మావద్దకు
ంచేయుము. నీవు శ్వవ్యాపకుడవు.నీ అశ్వములు అసంఖ్యాకములు. నీ వద్ద ఉన్న సోమము
హర్షదాయకము.నీవు సోమమును ప్రప్రథమముగా త్రాగ సంకల్పించినవాడవు.అందుకే నేను నీ దరికి
చేరుచున్నాను.

సోమమా!నిన్ను పృథ్వీరూపమగు దారుపాత్రలో తీసికొనుచున్నాను.నిన్ను వాయువు కొరకు తీస్కొనుచున్నాను -
దారుపాత్రలో.

ఇంద్రవాయువులారా!సోమరసము సిద్ధమైనది. సోమరసము యము రమ్మనుచున్నది.సోమకారణముగా యీరు మా
వద్దకు రండి.

సోమమా!నిన్ను ఇంద్రవాయువుల కొరకు పృథ్వీరూపమగు దారుపాత్రయందు గ్రహించుచున్నాను.

పాత్రా!ఖరము నీకు స్థానమగుచున్నది. ఇంద్ర వాయువులు సమానప్రీతిగలవారు.వారికొరకు నిన్ను ఖరస్థానమున
ఉంచుచున్నాను.

(పాత్రనుశుద్ధిచేసి ఖరప్రదేశమందు ఒకవైపున ఉంచవలెను.)

అయిదవఅనువాకము

యత్రావరుణులారా!యీరు సర్యసంవర్ధకులు. సోమరసము సిద్ధమై ఉన్నది.ఈ

యజ్ఞమునకుయమ్ము ఆహ్వానించుచున్నాము. ంనండి.

సోమరసమా!నిన్ను- భూయి భాగమగు - దారుపాత్రచే యత్రావరుణులకొరకు గ్రహించుచున్నాను.

పాత్రమా!ఖరప్రదేశము నీకు స్థానమగును. యత్రావరుణుల కొరకనినిన్ను ఈ ఖరస్థానమున ఉంచుచున్నాను.

(యత్రావరుణులపాత్రయందు సోమరసము పోయవలెను. అందుపాలు కలుపవలెను.ఆ పాత్రను ఖరప్రదేశమున
ఉంచవలెను.)

ఆరవఅనువాకము

అశ్వినులారా!యీవాక్కు పురుషరహితము. ప్రియము. అట్టి యీ వాక్కుచేఈ యజ్ఞమును నిర్వహించండి.

సోమరసమా!నిన్ను దారుపాత్రచే అశ్వినుల కొరకు గ్రహించుచున్నాను.

పాత్రా!ఖరప్రదేశము నీకు స్థానమగును. అశ్వినుల కొరకనినిన్ను ఈ ఖరస్థానమున స్థాపించుచున్నాను.

(అశ్వినులపాత్రలో సోమరసము పోసి, ఖరప్రదేశమున ఉంచవలెను.)

ఏడవఅనువాకము

అశ్వినులారా!ఇది ప్రాతః కాలము. అన్యయజమానులను ండువండి. ఈ యజమానివద్దకు - సోమపానమునకు -
ంచేయండి.

సోమరసమా!నిన్ను దారుపాత్రయందు అశ్వినుల కొరకు గ్రహించుచున్నాను.

పాత్రా!ఖరప్రదేశము నీకు స్థానమగును. అశ్వినుల కొరకుమధుపూరితమగు నిన్ను ఖరస్థానమున వుంచుచున్నాను.

(అశ్వినులపాత్రను ఖరప్రదేశమున పెట్టవలెను.)

ఎనిమిదవఅనువాకము

ఈ ఇంద్రుడుఇష్టుడు. వెలుగులు చుట్టియున్న వాడు. అతడు మేఘపుడదరములందలి జలములను మట్టిగల భూయి
యీద కురిపించుచున్నాడు.జలములు సూర్యునితో కలసినపుడు - ఋత్విజాలు ఈ ఇంద్రునిమంత్రములచే -

శిశువును వలె లాలించున్నారు.

శుక్రపాత్రా!దారు నిర్మితమైన నీ యందు - శుక్రపుత్రుడైన శండునికొరకు - సోమరసము గ్రహించుచున్నాను. ఖర ప్రదేశమునీకు స్థానమగును. యజమాని బలమును కాపాడుము.

తొమ్మిదవఅనువాకము

ఇంద్రా!నిన్ను పూర్వపు భృగువులు స్తుతించినారు. పితరులుస్తుతించినారు. పూర్వపు, ప్రస్తుత యజ్ఞకర్తలు స్తుతించినారు.నేను నిన్ను అట్లే స్తుతించుచున్నాను. నీవు దేవతలందు పెద్దవు.యజ్ఞకర్తలకు స్వర్గము నిచ్చుట తెలిసిన వాడవు. యజమానివలన జరిగిన ఆలస్యాదులను మన్నించగల వాడవు.

ఈ యజమానియజ్ఞము ంషయమున ఆతురుడు. అనుష్ఠానములందుఇతర యజమానులకు ంంచినవాడు. ఈ యజమానిని కూడిసోమపానము చేయుము. స్తుతులు ఆలకించుము. వర్ధిల్లుము.

మంధిపాత్రమా!దారు నిర్మితమైన నీయందు - శుక్రపుత్రుడగు మార్కునికొరకు- సోమరసమును గ్రహించుచున్నాను. ఈ ఖరప్రదేశమునీకు స్థానమగును. ప్రజాః పాహి - యజమాని సంతానమునురక్షించుము. (మంధిఅనుపాత్రలో సక్తువులను వండి ఖరప్రదేశమున స్థాపించవలెను.)

పదవఅనువాకము

దేవతలారా!ంరు దింయందు పదకొండుగురు ఉన్నారు. భూం పదపదకొండుగురు ఉన్నారు. స్వమహిమచే ఉదకమునుదాల్చిన అంతరిక్షమున పదకొండుగురు ఉన్నారు. తేదేవాయజ్ఞయమంజుహధ్వం. అట్టి దేవతలందరు ఈ యజ్ఞమును అనుభంతురుగాత.

పాత్రమా!నీవు ఆగ్రయణ నామ ధేయమవు. నీవు శ్రేష్ఠత్వముపొందినదానవు. యజ్ఞమును సంబరపెట్టుము. యజ్ఞకర్తనుసంబరపెట్టుము. ంష్టువు నిన్ను రక్షించును గాత. ంష్టురక్షితవగు నీవు యజమాని సంతానమునకు సామర్థ్యముకలిగించు, కాపాడుము. ఈ ఖర ప్రదేశము నీకు స్థానమగును.సమస్త దేవతల కొరకు నిన్ను ఈ ఖర స్థానమున స్థాపించుచున్నాను.

(ఆగ్రయణపాత్ర యందు సోమము పోసి, దానిని ఖర ప్రదేశమున స్థాపించవలెను.)

పదకొండవఅనువాకము

దేవతలుమొత్తము ంద ముప్పది ముగ్గురు. వారు శత్రు నాశకులు.శత్రు స్త్రీలను ఏడిపించువారు.

ఆ దేవతలందరుకొందరు స్వర్గమందున్నారు. కొందరు భూలోకమునఉన్నారు. ంగిలిన పదకొండుగురు నీరు నిండిన అంతరిక్షమునఉన్నారు. వారందరు తృతీయ సవనము నందలి అభిషుతసోమమును సేంతురు గాత.

“ఉపయామగృహితో%స్యాగ్రయణో%సిస్వాగ్రాయణో జిన్వ యజ్ఞ జిన్వ యజ్ఞపతి మభిసవనాపాహింష్టు స్త్వాంపాతు ంశం త్వం పాహి స్త్రియేణైష తేయోనిర్విశ్వేభ్య స్త్వా దేవేభ్యః.

(1.అర్థమునకు పదవ అనువాకము రెండవ పరిచ్ఛేదముచదవండి. 2. ఆగ్రయణ పాత్ర యందు సోమము పోసి, దానినిఖరప్రదేశమున స్థాపించవలెను.)

పన్నెండవఅనువాకము

ఇంద్రుడుబృహత్సామ ప్రియుడు. సోమాన్నము కలవాడు. సామ ఉక్థములఅభిలాషి.

సోమమా!నిన్ను ఉపయామగ్రహమున - ఇంద్రుని కొరకు - గ్రహించుచున్నాను.

ఇంద్రా!నీకు సోమరసము ప్రియతమము కదా. నిన్ను అట్టి సోమపానమునకుఆహ్వానించుచున్నాను.

ఉపయామగ్రహమా!నిన్ను ంష్టువు కొరకు గ్రహించుచున్నాను. ఈ ఖర దేశమునీకు స్థానమగును. ఉక్త, సామ ప్రియుడగు ఇంద్రుని కొరకునిన్ను ఈ ఖర స్థానమున స్థాపించుచున్నాను.
(సోమరసమును 'ఉక్త్య' మను పాత్రలోకి తీసుకొని, ఆ పాత్రనుఖర ప్రదేశమున పెట్టవలెను.)

పదమూడవఅనువాకము

వైశ్వానరాగ్ని- దింకి ముఖము వంటి సూర్యుని వలె తేజరిల్లుచున్నాడు.అతడు భూమి మీద ంరామము ఎరుగడు. యజ్ఞకర్తలనుఅనుగ్రహించువాడు. యజ్ఞకర్తల సత్కార అర్హుడు. అట్టివైశ్వానరాగ్నిని స్తుతించుచున్నాను. దేవతలుఅటువంటి అగ్ని ముఖమున ఆహుతులు అర్పించుటకు చమసరూపసోమపాత్రను - వాయువు మున్నగు స్థానములను ఏర్పరచినారు. సోమమా!నిన్ను ఉపయామ స్థాలియందు - వైశ్వానరాగ్ని కొరకు - గ్రహించుచున్నాను. ధ్రువగ్రహమా! నీవు స్థిర నివాసము గలదానవు. ఆదిత్యాదిపశ్చెరములందు గట్టిదానవు. **అచ్యుతానామ్అచ్యుతక్షిత్తమః** - నశించనివాని యందు నశించనే నశించనిదానవు. ఈ ఖర స్థానమునీకు తావైయున్నది. వైశ్వానరాగ్ని కొరకు నిన్ను ఈ ఖరస్థానమునకు చేర్చుచున్నాను. (సోమమునిండిన ధ్రువ గ్రహమును 'ఖర'మున ఏర్పరచవలెను.)

పదునాలుగవఅనువాకము

ఉపయామమునఉన్న సోమమా! నీవు చైత్రమవు. వైశాఖమవు. జ్యేష్ఠమవు.ఆషాఢమవు. శ్రావణమవు. భాద్రపదమవు. ఆశ్వయుజమవు.కార్తీకమవు. మార్గశిరమవు. పుష్యమవు. మాఘమవు.ఫాల్గుణమవు. అధిక మాసమవు. శూన్యమాసమవు. నిన్నుఅహస్పత్య దేవత కొరకు గ్రహించుచున్నాను. (సోమమునుఋతుగ్రహమను పాత్రయందు నింపవలెను.)

పదిహేనవఅనువాకము

సోమముస్తోత్రయుతము. దేవతలు అభిలషించునది. అభిషతము.ఇంద్రాగ్నులారా! రండి. మీ సోమ భాగమును స్వీకరించండి. సోమమా!నీవు దారు పాత్రయందు - ఇంద్రాగ్నుల నింతము - గ్రహించబడుచున్నావు. పాత్రమా!ఖరము నీ స్థానము అగును. ఇంద్రాగ్నుల కొరకు నిన్ను ఖరస్థానమున స్థాపించుచున్నాను. (సోమమునిండిన ఋతుగ్రహపాత్రను ఖర స్థానమున వుంచవలెను.)

పదహారవఅనువాకము

ంశ్వేదేవతలారా!మీరు రక్షకులు. మానవ పోషకులు. సోమము సమర్పించినయజమానులకు మునుపు ఫలములను ఇచ్చినవారు. మీరుంచేయండి. సోమమా!నీవు దారు పాత్రయందు - ంశ్వేదేవతల కొరకు - గ్రహించబడినావు. పాత్రమా!ఖరము నీ యొక్క స్థానమగును. ంశ్వే దేవతల కొరకునిన్ను ఖర స్థానమున స్థాపించుచున్నాను. (సోమపాత్రను ఖర ప్రదేశమున ఉంచవలెను.)

పదహేడవఅనువాకము

ఇంద్రుడుమరుత్తులతో కూడినవాడు. వృష్టి కలిగించువాడు. కోరికలుతీర్చువాడు. ప్రబల శత్రువులు ఉన్నవాడు. అరిభయంకరుడు.స్వర్గవాసి. దుష్ట శిక్షకుడు. బలప్రదుడు. ఆ ఇంద్రునిఈ యజ్ఞమునకు ఆహ్వానించుచున్నాము.

సోమమా!నిన్ను దారుపాత్రయందు - ఇంద్రుని కొరకు - గ్రహించుచున్నాను.
పాత్రమా!ఖరము నీకు స్థానమగును. మరుత్తులతో కూడిన ఇంద్రునికొరకు - నిన్ను ఖరమున స్థాపించుచున్నాను.
(సోమపాత్రనుఖరప్రదేశమున పెట్టవలెను.)

పద్ధెనిందవఅనువాకము

మరుద్గణయుక్తఇంద్రా! నీవు పూర్వపు శర్యాతి యజ్ఞమున అభీషుత సోమపానముచేసినావు. అట్లే ఈ యజ్ఞము నందును సోమమును స్వీకరించుము.యజమానులను నీవు అనుమతించినావు. వారు ంద్వాంసులైనీకు పరిచర్యలు చేయుచున్నారు.

సోమమా!నీవు ఉపయామగ్రహమున మరుద్యుత ఇంద్రుని కొరకుగ్రహించబడినావు.
పాత్రమా!నీ స్థానమగు ఖరమున మరుద్వంతుడగు ఇంద్రుని కొరకునిన్ను స్థాపించుచున్నాను.
(అధ్వర్యుడుత్పతీయ మరుద్వతీయ సోమమును పాత్రయందు తీసుకొనిఖరస్థానమున ఉంచవలెను.)

పందొమ్మిదవఅనువాకము

ఇంద్రా!నీవు మరుద్వంతుడవు. జలము వర్షించువాడవు.ఆటలాడినట్లు యజ్ఞమునందలి పురోడాశమునఅనుసరించుము. సోమరసమును సేంపుము. అష్టాదమునకుఆరగించిన సోమమును ఉదరమున నింపుము. నీవు స్వర్గసామ్రాట్టువు- సోమసామ్రాట్టువు.
సోమమా!నిన్ను ఉపయామగ్రహమున - మరుద్వంతుడగు ఇంద్రునికొరకు - గ్రహించినాను.
పాత్రమా!నీ స్థానమగు ఖరమున - మరుద్వంత ఇంద్రుని నింత్తము- నిన్ను స్థాపించుచున్నాను.
(సోమపాత్రనుఖరప్రదేశమున ఉంచవలెను.)

ఇరువదవఅనువాకము

వర్షకాభ్రమవంటి ఘనుడైన ఇంద్రుడు - బాలుని వంటి యజమానిస్తోత్రములచే వర్ధిల్లును గాత.
సోమమా!నిన్ను ఉపయామ పాత్రయందు - ఇంద్రుని కొరకు - గ్రహించుచున్నాను.
పాత్రమా!నీ స్థానమగు ఖరమున ఇంద్రుని కొరకు నిన్ను స్థాపించుచున్నాను.
(మహేంద్రదేవతాక సోమరసమును శుక్రగ్రహములోనికి తీసికొనిఖరప్రదేశమున ఉంచవలెను.)

ఇరువది ఒకటవ అనువాకము

రాజు, మంత్రులు తమసేవకులకు అభీష్టములు కలుగజేయుదురు. అట్లే ఈ మహాన్ ఇంద్రుడు మానవులకు అభీష్ట వరదుడు అగుచున్నాడు. ఇతడు సోమయాగముల వృద్ధి కలవాడు. ఆపారబలవంతుడు.
మనము ఇంద్రుని అనుగ్రహమున వర్ధిల్లినట్లు - అతడు మన హంస్సులచే వర్ధిల్లును. యజ్ఞకర్తల అనుష్ఠానము వలన ఇంద్రునకు సామర్థ్యము, కీర్తి, బలముతో ఎంతో వృద్ధి చెందుచున్నాం.
సోమమా! నిన్ను ఉపయామమున మహేంద్రుని కొరకు గ్రహించుచున్నాను.
పాత్రమా! నిన్ను నీస్థానమగు ఖరమున మహేంద్రుని కొరకు స్థాపించుచున్నాను.

ఇరువది రెండవ అనువాకము

1. ఇంద్రా! నీవు హింసకుడవు కావు. హంస్సులర్పించు యజమాని వద్దకేగి ఫలములిచ్చువాడవు. నీకు అర్పించవలసిన హంస్సులు యజమాని మరల నీకే అర్పించుచున్నాడు.
సోమమా! నిన్ను ఉపయామమున ఆదిత్యుని కొరకు గ్రహించుచున్నాను.

(సోమమును ఆదిత్య పాత్రలోకి తీసికొనవలెను.)

2. ఇంద్రా! నీవు ప్రమాదము కలిగించువాడవు కావు. యజమాని యొక్క ఈ జన్మను, రానున్న జన్మను పాలించువాడవు.

ఆదిత్యా! ఇది మూడవ సవనము. ఇది నీకు సంబంధించినది. దధి ఇంద్రియాభివృద్ధి హేతువు. అమృతము వంటిది. అట్టి పెరుగు ఈ సవనము నందలి హస్తానమందు ఎదురుగా ఉన్నది.

(సోమరసమును ఆదిత్యపాత్రలోనికి తీసికొనవలెను.)

3. యజ్ఞపురుషుడు దేవతల సుఖములు తెలిసికొనుచున్నాడు.

ఆదిత్యులారా! మాకు సుఖములు కలిగించండి. ఓ అనుగ్రహబుద్ధి మాయందు నిలువవలెను. ఓరు మా పాపములను నశింపజేయువారలు. మేము చేయు పరిచర్యలను గ్రహించండి.

4. ఆదిత్యదేవా! నీవు ంశిష్ట నివాసము కలవాడవు. ఇది నీకు సేంచదగిన సోమము. దీనిని సేంచుము. సంతృప్తుడవగుము. మమ్ము సంతృప్తులను చేయుము.

5. సోమమా! దధి దివ్యవృష్టి కారణము. దానితో నిన్ను కలుపుచున్నాను.

(సోమమున పెరుగు కలుపవలెను.)

ఇరువది మూడవ అనువాకము

సంతా! నేడు మాకు కర్మ ఫలము నిమ్ము. రేపు కూడ ఇమ్ము. నిత్యము ఇచ్చుచునే ఉండుము. భూరిస్వర్గము పొందగోరుచున్నాము. మమ్ము అందుకు తగిన కర్మానుష్ఠాన పరులను చేయుము.

సోమమా! నిన్ను ఉపయామపాత్రయందు సంత కొరకు అందుకొనుచున్నాను.

(సోమరసము సూర్యదేవతా గ్రహములోనికి తీసికొనవలెను.)

ఇరువది నాలుగవ అనువాకము

సంతా! మమ్ము అనుగ్రహింపుము. శుభస్వరూపుడవగుము. మా ఇంటిని కాపాడుము. నీ అనుగ్రహము బాధారహితము. పాలనా సమర్థము. నీ పలుకు హితకరము. రమణీయము. ప్రియము. నీవు మమ్ము పాపాత్ములను చేయకుము. నిందించకుము.

(సూర్యపాత్రయందు సోమము గ్రహించవలెను.)

ఇరువది అయిదవ అనువాకము

సంతా! నీవు హిరణ్యపాణి. మమ్ము రక్షించుమని నిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము. సంత దేవతల నివాసములు ఎరిగినవాడు.

సోమమా! నిన్ను ఉపయామ గ్రహమున సంత కొరకు గ్రహించుచున్నాను.

ఇరువది ఆరవ అనువాకము

శ్వేదేవతల పాత్రమా! నీవు ముఖములు కలదానవు. చక్కని స్థానము కలదానవు. నీ ప్రదేశమగు ఖరస్థానమున నిన్ను శ్వేదేవతల కొరకు స్థాపించుచున్నాను.

(శ్వేదేవపాత్రలోనికి సోమమును తీసికొను ఖరప్రదేశమున ఉంచవలెను.)

ఇరువది ఏడవ అనువాకము

సోమము! అభిషుతము. ంర్యవంతము. పత్నీవంత అగ్ని! నీవు ఈ సోమమును త్వష్టసహితుడవై
సేంచుము.**స్వాహా.**

సోమమా! నిన్ను పత్నీ దేవతాక పాత్రమున గ్రహించుచున్నాను.
(సోమరసమున హోమము చేయవలెను.)

ఇరువది ఎనిమిదవ అనువాకము

సోమమా! నీవు హరితవర్ణపు. ఇంద్ర దేవతాకమవు. గుర్రములు కట్టిన రథము కలదానవు. వజ్రమును
భరించుదానవు. అన్నమునకు ప్రేరణ కలిగించుదానవు.
సోమదేవా! నీవు యజస్సు, సుతస్తోమములు కలదానవు. ఇంద్రదేవతాకమగు నీ సోమపాత్రను
అందుకొనుచున్నాను.
ధాన్యా! యీరు హర్యశ్వములుగను, హరి శబ్ధార్థులుగను ఉంటున్నారు.

ఇంద్రాయస్వాహా.

(లాజలను సోమముతో కలిపి హోమము చేయవలెను.)

ఇరువది తొమ్మిదవ అనువాకము

అగ్ని! నీవు భక్తుల ఆయువుల పెంచుచున్నావు. మాకు అన్నము, బలము కలుగచేయుము. శత్రుసేనను
దూరమునందుండగనే భాదించుము.
సోమమా! నిన్ను ఉపయామగ్రహమున తేజోవంతుడగు అగ్ని కొరకు అందుకొనుచున్నాను.
పాత్రమా! నీ స్థానమగు ఖర దేశమున తేజోవంతుడగు అగ్ని కొరకు నిన్ను స్థాపించుచున్నాను.

ముప్పదవ అనువాకము

ఇంద్రా! సోమము త్రాగుము. దాని బలమున లెమ్ము. దవడలు కదలించుము.
సోమమా! నిన్ను ఉపయామమున ఇంద్రుని కొరకు గ్రహించుచున్నాను.
గ్రహమా! నీ స్థానమగు ఖరమున ఇంద్రుని నిత్యము నిన్ను స్థాపించుచున్నాను.

ముప్పది ఒకటవ అనువాకము

సూర్యుడా! నీవు చీకట్లను తరుమువాడవు. ంశ్వదర్శనీయుడవు. అంతట వెలుగు కలిగించువాడవు. ంశ్వమును
కాంతివంతము చేయునట్లు వెలుగొందువాడవు.
సోమమా! నిన్ను ఉపయామమున సూర్యుని కొరకు గ్రహించుచున్నాను.
గ్రహమా! నీ స్థానమగు ఖరమున సూర్యుని కొరకు స్థాపించుచున్నాను.

ముప్పది రెండవ అనువాకము

సోమమా! నీవు ఎంతో సంతసము కలదానవు. అన్ని రక్షణలు కలదానవగుము. వర్ధిల్లుము. మాకు ఖ్యాతి
కలిగించుము.

ముప్పది మూడవ అనువాకము

ఉపస్సు ఉదయ మూలము అగుచున్నది. ఆమెను అందరి కన్న ముందు చూచినవారు ఉపాసుగ్రహపాత్రులు అగుచున్నారు. రాత్రులు చివరలందు చూచువారిని కూడ ఆమె అనుగ్రహించుచున్నది.

ముప్పది నాలుగవ అనువాకము

సంధా! జ్యోతిష్కృతీమ్ - కొద్దికాంతిగల త్యా - నిన్ను సాదయాయి అగ్నికి అర్పించుచున్నాను.

జ్యోతిష్కృతమ్ - కొంచెము ఎక్కువ కాంతిగల త్యా సాదయాయి అగ్ని .

జ్యోతిర్విదమ్ - అధిక కాంతిగల త్యా సాదయాయి అగ్ని.

జ్వలన్తీమ్ త్యా సాదయాయి అగ్ని

మల్మలాభవన్తీమ్ - తగులబడుచున్న త్యా సాదయాయి అగ్ని

దీప్యమానామ్ త్యా సాదయాయి అగ్ని

రోచమానామ్ త్యా సాదయాయి అగ్ని

అజప్రామ్ - అధిక కాంతిగల త్యా సాదయాయి అగ్ని

బృహజ్జ్యోతిషమ్ - ఎదుగుకాంతి గల త్యా సాదయాయి అగ్ని

బోధయన్తీమ్ - వ్యాపించుకాంతిగల త్యా సాదయాయి అగ్ని

జాగ్రతీమ్ - ప్రకాశస్వభావము గల త్యా సాదయాయి అగ్ని

ముప్పది ఏడవ అనువాకము

ఇంద్రా! నీ అశ్వములు మంత్రముల చేత రథమునకు తగిలిన. రథమును అధిరోహింపుము.

సోమము అభిషుతమగుచున్నది. ఆ శిలల శ్రావ్యధ్వని ఇంద్రుని మనసును సోమము వైపు మరలించును గాత.

సోమమా! నిన్ను ఇంద్రుని కొరకు ఉపయామమున గ్రహించుచున్నాను.

షోడశి గ్రహమా! నీ స్థానమగు ఖరమున ఇంద్రుని కొరకు నిన్ను స్థాపించుచున్నాను.

(షోడశి పాత్రమున సోమము నింపి ఖరప్రదేశమున ఉంచవలెను.)

ముప్పది ఎనిమిదవ అనువాకము

ఋషుల మంత్రస్తుతులను - మానవుల యజ్ఞాదులను ఇంద్రుడు అందుకొనుచున్నాడు. అట్లయి అతడు మహా బలవంతుడైనాడు. అతనిని ఎదిరించగలవారు లేక పోయినారు.

ఉపయామగృహీతో% సేన్ధ్యాయ త్యా షోడశిన ఏషతే యోనిరిన్ధ్యాయ త్యా షోడశినే"

(అర్థమునకు పూర్వమంత్రపు 3,4 పరిచ్ఛేదములు.)

ముప్పది తొమ్మిదవ అనువాకము

ఇంద్రా! నీవు అందరను ంచిన బలవంతుడవు. రమ్ము. సోమము అభిషుతమై వుంది.

సూర్య కిరణములు జలమును పీల్చును. సూర్యుని ఆవరించును. అట్లే ఇంద్రియశక్తి ఇంద్రుని ఆవరించును గాత.

ఉపయామగృహీతో% సేన్ధ్యాయ త్యా షోడశిన ఏషతే యోనిరిన్ధ్యాయ త్యా షోడశినే"

నలుబదవ అనువాకము

ఇంద్రా! ఈ భూమండలము సకల ప్రాణులకు అభిముఖముగా ఉన్నది. అది నిన్ను ఉపరిస్థానమున నిలుపును గాత.

భూ! అస్మైస్యోనా సుషదాభవ - ఈ ఇంద్రునకు సుఖప్రదవు, మంగళనివాసమవు అగును. యజమానికి ంశాల

సుఖములను కలిగించును.

ఉపయామగృహీతో% సేన్ద్రాయ త్వా షోడశిన ఏషతే యోనిరిన్ద్రాయ త్వా షోడశినే”

నలుబది ఒకటవ అనువాకము

మహాగ్ం ఇన్ద్రో వజ్రబాహు షోడశీ శర్మయచ్ఛత. మహేంద్రుడు వజ్రబాహువు. పదహారు శస్త్రస్తోత్రములవాడు. అతడు సుఖములను ఇచ్చును గాత.

స్వస్తిన్ మఘవా కరోతు హన్తు పాప్మానం యో అస్మాన్వేష్టి.

మఘవుడు మాకు శుభములు కలిగించును గాక. మమ్ము ద్వేషించు పాపములను హతమార్చునుగాక.

ఉపయామగృహీతో% సేన్ద్రాయ త్వా షోడశిన ఏషతే యోనిరిన్ద్రాయ త్వా షోడశినే”

నలుబది రెండవ అనువాకము

ఇంద్రా! నీవు వృత్రహంతవు. శూరుడవు. ప్రీతియుక్తుడవు. మరుత్సహితుడవు. ంద్వాంసుడవు. నీవు యజమాని నిష్ఠను ఎరుంగుము. సోమపానము చేయుము. మమ్ము చంప దలచిన శత్రువును చంపుము. ఇతర శత్రువులను దూరము చేయుము. మమ్ము సర్వత్ర నిర్భయులను చేయుము.

“ఉపయామగృహీతో సేన్ద్రాయత్వాషోడశిన ఏషతే యోని రిన్ద్రాయ త్వా షోడశినే”

నలుబది మూడవ అనువాకము

(37నుండి 42 వరకు గల అనువాకము ఆరణ్యకములు. వానిని తొలగించిన ఇది 37వ అనువాకము అగును.)

(ఈ అనువాకమునందు దక్షిణ చెప్పబడుచున్నది.)

1. సూర్యుడు అగ్ని వంటివాడు. అతడు జగములను చూచును. అందుకని అతని కిరణములు పైన వ్యాపించి ఉన్న.

2. అతడు చిత్రవర్ణుడు. యిత్రుడు, వరుణుడు, అగ్నికి నేత్రమైనవాడు. అతడు కిరణ సేనాయుతుడై ఉదయించుచున్నాడు. అతడు సూర్యుడు. సకల స్థావర జంగమాత్మక లోకములకు ఆత్మవంటివాడు. అతడు ముల్లోకములందు వ్యాపించి ఉన్నాడు.

(దక్షిణగా ఈయదగిన హిరణ్యమును మూటకట్టి గార్హపత్యాగ్నియందు హోమము చేయవలెను.)

3. అగ్ని! ధనము కొరకు మమ్ము సన్మార్గమున నడిపించుము. స్వామి! నీవు సకల మార్గములు తెలిసిన వాడవు. మా నుండి పాపములను దూరము చేయుము. నీకు మంచి స్తుతులచే గొప్పగా నమస్కరించుచున్నాము.

(అగ్నిధ్రుని వద్దకు వచ్చిన దాక్షిణ హోమము చేయవలెను.)

4. హిరణ్యమా! ఆకసము వైపు సాగుము. స్వర్గమును చేరుము.

(హిరణ్యమును హోమ కుండమునుండి బయటకు తీయవలెను.)

5. దక్షిణ హిరణ్యమా! నీవు తొలుత హోమము చేయబడినావు. మరల తీయబడినావు. దక్షిణ వేదియందున్న నీవు ఎంతో కమనీయముగ ఉన్నావు.

(బంగారమును తీసికొనవలెను.)

6. దక్షిణ హిరణ్యమా! స్వర్గమునందున్న వాడును, సర్వజ్ఞుడును అగు తుధదేవత యమ్ము ంభజించును గాత.

(ఋత్విజులకు ఇచ్చు బంగారు భాగములను ంభజించవలెను.)

7. అగ్ని! నీవు సమృద్ధికి కారణమవు అగుదువు. సోమయాగమునందు ఈ ద్రవము లభించినది.

యజ్ఞపురుషుడు సన్మార్గగాయ. అతడే నడిపించుచున్న సువర్ణాదులారా! సత్యమార్గమున

పయనించండి.

(ఇది దక్షిణలిచ్చు మంత్రము. 2. దక్షిణగా ఇచ్చినది సదుపయోగము కావలెననుట.)

8.నేను యజమానిని. అత్రిగోత్రమున పుట్టిన బ్రాహ్మణునకుహిరణ్యము ఇచ్చెదను. అతనిని సంతోషపెట్టెదను. దక్షిణఅందుకొను బ్రాహ్మణుడు వేదార్థవేత్త. వేదార్థండుని పుత్రుడు- పితృశిక్షణ కలవాడు - పతివ్రత పుత్రుడు - దక్షిణకుఅర్హుడు అయి ఉండవలెను.

9.యజమానీ! **సువః ంపశ్య**-స్వర్గమును చక్కగా చూడుము. **అంతరిక్షమ్ంపశ్య**. సదస్యైః **యతస్య**-సభవారిని అనుసరించుము.

(యజమానిసభను చూడవలెను.)

10.దక్షిణ హిరణ్యాదులారా! మేము ంమ్ము ఇచ్చుచున్నాము. ంరు దేవస్వరూపులు కండి. ఋత్విజులందు చేరండి.

గోవులారా! ంరు మధుర క్షీరవతులు కండి. పరలోకమందుయజమానిగ రూపాంతర మొందండి. మమ్ము ండువకండి.దేవయాన మార్గమున వెళ్లండి. అచట పుణ్యాత్ముల స్థానములందుఆసీనులు కండి.

తన్నస్సగ్ం సంస్కృతమ్.ఆ స్థానముమా కొరకు అలంకరించబడినది.

నలుబదినాలుగవ అనువాకము

1. దాతయగుబ్రహ్మయు, సంతయు, నిధిపతియగు ప్రజాపతియు, అగ్నియు,త్వష్టయు, ంష్టువును మా హంస్సులను అందుకుందురుగాక.ఈ ఆరుగురు దేవతలు యజమాని సంతానముతో ఆడుకొనుచు,యజమానికి ధనసమృద్ధి కలిగింతురుగాక.

(తొమ్మిదిమారులు ఈ తొమ్మిది మంత్రములతో ఆహుతులు అర్పించవలెను.)

2.ఇంద్రా! నీ మనసు కరుణామయము. మాకు గోవులనుప్రసాదించుము. మమ్ము హోత్రాది ంద్వాంసులతో కలుపుము.మాతో దేవతల కర్మలు చేయించుము. యజ్ఞ సంబంధులగుదేవతల అనుగ్రహము కలిగించుము.

3.మేము దేవతల అనుగ్రహము కలవారలము అయినాము.అట్లయి బలము, క్షీరాదులు, శోభన శరీరము, శ్రద్ధగలమనసు గలవారలమైనాము. త్వష్ట ఈ యజ్ఞమును స్వీకరించునుగాక.కోరిన ధనమును ప్రసాదించును గాత. మాదేహములనుశుద్ధము చేయును గాక. పాపములను దూరము చేయునుగాత.

4.అగ్నీ! ఈనాడు - ఈ యాగస్థలమున - ఈ యజ్ఞము జరుగుచుండగానిన్ను హోతగా వరించినాము. నీవు యజ్ఞమును సమృద్ధముగానిర్వ ర్తించినావు. యజ్ఞమును ఎరిగినావు. ంఘ్నుశాంతిచేసినావు. ఇక మా శ్రద్ధను గ్రహించుము. మా యజ్ఞమునుస్వీకరించుము.

5.దేవతలారా! ంరు మమ్ము కరుణించినారు. వచ్చినారు.ఆసీనులయినారు. పురోడాశములు ఆరగించినారు. సోమపానముచేసినారు. వెళ్లినారు. ం ఆసనములు మాకు దక్కినం.**అస్మేధత్తవస్వో వసూని** - దేవతలారా! మాకుసంపదలు కలుగ చేయండి.

6.అగ్నీ! నీవు దేవతలను ఆహ్వానించినావు. వారు హంష్కాములు.ంచేసినారు. వారిని ఆసీనులను చేయుము. దేవతలారా! ంరు రథముల ంద వచ్చినారు. హంస్సును వహించుచున్నారు.పోషించుచున్నారు. ంరు ఆదిత్యుని నుండి రండి. స్వర్గమునుండి రండి.

7.యజ్ఞమా! యజ్ఞార్థము యజ్ఞస్వరూపుడగు ంష్టువునుచేరుము. యజ్ఞఫలమును ఇచ్చుటకు యజ్ఞపతిని చేరుము.నీవు యోని భూతమగు కర్మను చేరుము. **స్వాహా**.

8.అగ్నీ! నీవు యజ్ఞస్వాం. ఈ యజ్ఞము స్తోత్రసహితముఋత్విజ సహితము - **స్వాహా**.

9.దేవతలారా! ంకు వచ్చిన మార్గము తెలియును. యజ్ఞముముగిసినంత ఆమార్గమునచే తిరిగి వెళ్లండి.

మనస్ఫుతివగుదేవరా! మా యజ్ఞమును హంర్చోక్తలగు దేవతలకుఅందించుము.**స్వాహా**.వాగ్దేవతకు అందించుము - **స్వాహా**.తదుపరిక్రియా ప్రవర్తకుడగు దేవతకు అందించుము.

నలుబదిఅయిదవ అనువాకము

(అవభృథముచెప్పబడినది.)

1. వరుణరాజు సూర్యుని కొరకు నిరాధార అంతరిక్షమున ంశాల మార్గమునువిర్పరచినాడు. మాకు సహితము అడుగు - మోపుటకుదారి కల్పించును గాత. నిందకుడు, బాధించు శత్రువుసహితము మాకు దారి ఇచ్చునుగాక. (యజమానాదులువేదీనుండి బయలుదేరవలెను.)

2.వరుణరాజా! నీ వద్ద వందలవేల ఉపద్రవ నివారకులుఉన్నారు. నీ బుద్ధి ఆదరయుక్తము. సర్వకాలీనము. అనుగ్రహయుతము.ఆ బుద్ధి యందు మమ్ము చేర్చికొనుము. మా శత్రువులనుబాధించుము. యజ్ఞంఘాతి రాక్షసిని పారద్రోలుము. మమ్ముపాపంముక్తులను చేయుము.

3.అభిషిత్వోవరుణస్య పాశో - వరుణపాశమువదలినది.

(యజమానాదులువేదీనుండి సాగవలెను.)

4.అగ్నిముఖము జలములందు చేరినది. అపాంసపాతాగ్నీ! ఇంటింటఅసురులు చేయు ంఘ్నుములను మాన్పుము. యజ్ఞములనురక్షించుము. జ్వలన సాధనమగు ఆజ్యమును అందుకొనుము.నీ నాలుక ఆజ్యమును అందుకొనుటకు ఆరాటపడును గాత.

5.జుహువా! నీ హృదయము సాగరమంతటి నీట చేరునుగాత. ఋజీష రూపములగు ఓషధులు, జలములు నీ యందుచేరును గాత.

యజ్ఞపతీ!నీ యొక్క యజ్ఞ హంస్సులచే దేవతలను సంతృప్తులనుచేసినాము. సూక్తవాక, నమోవాక ఫలమును నీకు కలిగించినాము.

(యజమానాదులుస్రవమును నీట వేయవలెను.)

6.అవభృథాత్మక వరుణరాజా! నీవు రాక్షస నివృత్తికి మహారావముచేయుచున్నావు. నీకు నిగూఢముగ సంచరించువాడవు.మేము దేవతలకును, ఋత్విజాలకును అపరాధములుచేసి ఉండవచ్చును. వానిని దేవతలతోను, ఋత్విజాలతోనుమన్నింపచేయుము. మహా హింసల నుండి మమ్ముపాపి

7.సుయత్రానఆప ఓషధయః జలములు, ఓషధులుమాకు మంచి యిత్రులు కావలెను. మమ్ము ద్వేషించువారికిని - మేము ద్వేషించువారికిని జలములు, ఓషధులుదుష్టయిత్రులు కావలెను.

(దోసిలితోనీరు తీసుకొని పడమటి దిక్కున ండువవలెను.)

8.జలములారా! వరుణరాజు ం గర్భములందు ఉన్నవాడు. కావునంమ్ము సంతోష పెట్టుటకు వరుణ దేవునకు హంస్సులుఅర్పించినాము. అతనికి పుష్టియు తుష్టియు కలిగించినాము.వరుణడు మా అనుష్ఠానమున గురించి దేవతలకు తెలియపరచునుగాత.

9.వరుణపాశము ండిపోయినది. వరుణపాశము నశించినది.

(యజమానినీట చేరవలెను.)

10.సంధా! నీవు అభ్యుదయ కారణమవు. కాంతి సాధనమవు.మేము వర్ధిల్లినాము. మాకు కాంతి కలుగచేయుము. నేనుజలములందు అవభృథమును ఆచరించినాను. ఫలములుకలవాడను అయినాను. క్షీరాది సమృద్ధి కలవాడను అయినాను.వచ్చినాను. నాకు బలములను ఇమ్ము.

(యజమానిఆహవనీయాగ్ని యందు సంధ వేసి అగ్ని వద్ద ఉండవలెను.)

సోమయాగముసమాప్తము

నలుబదిఆరవ అనువాకము

(యాజ్ఞాపురోసువాకములు.)

1. అగ్నీ!నేను మర్త్యుడను. మంచి మనసున్నవాడను. నిన్నుఅమర్త్యునిగా ఎరిగినాను. ఆహ్వానించుచున్నాను. మాకు పుత్రపౌత్రులనిమ్ము. కీర్తి కలిగింపుము. అగ్నే అమృతత్వమశ్యామ్. అగ్నీ! మేము

అమృతత్వమును అందుకొందుము. (ఇది పురోనువాక్యము)

2.జాతవేద అగ్నీ! నీవు మంచి కర్మల యజమానులకు ఉన్నతస్థానములు కల్పించుచున్నావు. అందువలన వారు అశ్వవంతులు, పుత్రవంతులు, ిరవంతులు, గోమంతులు, ధనవంతులు అగుచున్నారు. (ఇది యాజ్ఞ.)

3.బలపుత్ర ఇంద్రా! సుఖముల నిచ్చు స్తుతులన్నియు నీయందే ఉన్నవి. ఒక్కటి సహితము నిన్ను అతిక్రమించుట లేదు. (ఇది పురోనువాక్య.)

4.ఇది సోమయాగము. ఇందలి శస్త్రము - శస్త్రము నందలి సోమము ఇంద్రుని ఆనందపరచినది. ఈ యజమాని, యజమానులందు నేర్పరి. ఇతడు కొడుకు వంటివాడు.

ఇంద్రుడు తండ్రి వంటి వాడు. ఇంద్రుడు శత్రు సంహారకుడు కదా! అందువలన కొడుకు తండ్రిని - కాపాడమని పిలిచినట్లు - యజమాని ఇంద్రుని కేక వేయుచున్నాడు. (ఇది యాజ్ఞ)

5.జాతవేదాగ్నీ! నీవు తేజస్సున ఎంతో వెలుగుచున్నావు. నీవు యజ్ఞ స్థానమునందలి రాక్షసులను సంహరించువాడవు. దేహమునందలి అంతర వ్యాధులను అంతమొందించువాడవు. మాకు బలము కలిగించుము. (ఇది పురోనువాక్య.)

6.45 - 10 చూడండి.

7.జాతవేదాగ్నీ! నీవు లోకస్థితి కారకుడవు. ధనపతి. తేజోధనుడవు. కావున మమ్ము సహితము నీ అనుగ్రహబుద్ధియందు ఉంచుకొనుము. (యాజ్ఞ)

8.ప్రకాశమాన అగ్నీ! ధనములందు శ్రేష్ఠ ధనములకు నీవు అధిపతి. కావున నిన్ను అన్ని యజ్ఞములందు సంతోష పెట్టుచున్నాను. మేము అన్నము కోరువారలము. నీ దయవలన అన్నము పొందుచున్నాము. శత్రు సేనలను ఛేదించగలవారలమగుదుము. (పురోనువాక్య)

9.అగ్నీ! నీవు అన్నమును అధికముగ ఇచ్చువాడవు. నీవు స్తోత్రములచే స్తుతించబడుచున్నావు. యజ్ఞకర్తలు నిన్ను వర్ధిల్ల చేయుచున్నారు. మాకు మంచి బలము నొసగుము. (యాజ్ఞ.)

10.అగ్ని మాకు పరిచారకులను ప్రసాదించును గాత. శత్రువులను దునుమాడుచు అగ్రగామి అగును గాత. శత్రువులను హింసించి జయించును గాత. మేము అన్నదానము చేయుటకు ఇతరుల అన్నము అందించును గాత. (యాజ్ఞ.)

11.తొలి అగ్ని మలి అగ్నితో కలిసి మండిపోవుచున్నాడు. అగ్ని ంద్వాంసుడు. గృహములకు యజమాని వంటివాడు. ధగ ధగ మండుచు పడుచు వాడై ఉన్నాడు. అతడు హవ్యవాహనుడు. జాహువునోటివాడు.

12.తొలి అగ్నీ! నీవు తరువాతి అగ్నితో కలిసినావు. జాజ్వల్యమానముగ ప్రకాశించుచున్నావు. అగ్నీ నీవు ంపులకు ంపుడవు, ంత్రులకు ంత్రుడవు అగుచున్నావు.

13. ఉదగ్మే శుచయన్తవ ంజ్యోతిషా- అగ్నీ! నీ కాంతులు పరిశుద్ధములు. అం పైపైకి ఎగయుచున్నవి.

**శ్రీమదాంధ్రవచనకృష్ణయజుర్వేదీయ
తైత్తిరీయసంహిత మొదటి కాండము నందలి
నాలుగవ ప్రపాఠకము సమాప్తము.**

యస్తేస్తునః శశయో భూర్యోరత్నధా వసుంద్యాః సుదత్రః ।

యేనంశ్వాపుష్యసింర్యాణి సరస్వతి తయహదాతవో %కః ఉర్వ్యస్తరిక్షమన్వే ॥

**అయిదవ ప్రపాఠకము
మొదటి అనువాదము**

(1- 4 అనువాకములందు పునరాధేయము చెప్పబడినది.)

1. పూర్వముదేవతలు అసురులు యుద్ధము చేసినారు. అందు దేవతలుజయించినారు. వారినుండి ధనమును గుంజుకున్నారు.

రాక్షసులుమరల జయింతురేమో అనుకున్నారు దేవతలు. ఆ డబ్బుఅప్పుడు పనికి వచ్చునని అగ్ని దగ్గర దాచినారు.

అగ్ని ఆ ధనమును తనది చేసికొనదలచినాడు. ఆ ధనముతోపారిపోయినాడు.

అదృష్టవశమునదేవతలు మరల గెలిచినారు. గెలిచిన వారు అగ్ని వద్దఉన్న ధనము సాధించ దలచినారు. అగ్నిని వెన్నంటినారు.ఆ ధనమును బలవంతముగా లాగుకొనదలచినారు. అప్పుడు **సో% రోదీద్యరోదీత్తద్రుద్రస్యరుద్రత్వం** -అగ్ని పెద్దగా ఏడ్చినాడు. అందువలన రుద్రత్వము - ఏడ్చు- ఏర్పడినది.

అగ్ని అట్లు ఏడ్చుట వలన కన్నీరు కారినది. ఆ కన్నీరు -**రజతగ్ం హిరణ్యమభవత్** - వెండి యనుధనము అయినది. అందువలన యజ్ఞములందు రజతముఅదక్షిణ్యము - ఇవ్వదగనిది - అయినది.

యజ్ఞములందుకన్నీట పుట్టిన రజతమును దక్షిణగా ఇచ్చిన యజమానిఇంటసంవత్సరము లోపల ఏడుపులు ంనిపించును.

తస్మాద్భర్తిషినదేయగ్ం - అందువలన- వెండిని - యజ్ఞములందు దానము చేయకూడదు.

2.“నేను ముందు యజ్ఞహంస్సునందు అసాధారణ భాగస్వామినిఅగుదును. అప్పుడు ుకు ఈ ధనమును ఇత్తును” అనిఅగ్ని దేవతలతో అన్నాడు.

అప్పుడుదేవతలు అగ్నికి **“ పునరాధేయము”** అను హంర్భాగమును ఇచ్చినారు.ఇది స్వర్గమునందు బలము కలిగించు’నని అగ్నితో అన్నారు.

అగ్నిఅందుకు సంతృప్తుడు అయినాడు. ‘అస్మద్దేవతాకమైనపునరాధేయము చేసి అగ్నినాధానము చేసిన వాడు సమృద్ధికలవాడు అగును’ అని అగ్ని వక్కాణించినాడు.

3.పూష ఆ అగ్నిని ఆధానము చేసినాడు. అందువలన అతనికిపశుసమృద్ధి కలిగినది. అట్లగుట చేత పశువులుపూషదేవతాకము లయినం.

త్వష్ట ఆ అగ్నిని ఆధారము చేసినాడు. అందువలన త్వష్టకు పశుసమృద్ధికలిగినది. అట్లగుట చేత పశువులు త్వష్టదేవతాకములుఅయినం.

మనువు ఆ అగ్నిని ఆధానము చేసినాడు. అందువలన మనువునకుప్రజసమృద్ధి కలిగినది. అట్లగుట చేత ప్రజలు మానవులుఅయినారు.

బ్రహ్మ ఆ అగ్నిని ఆధానము చేసినాడు. అందువలన ధాతకు ప్రజాసమృద్ధికలిగినది.

సంవత్సరోవైధాతా- ధాత సంవత్సరమగుచున్నాడు. **తస్మాత్సంవత్సరంప్రజాః పశవో ను ప్రజాయన్తే** -అందువలన ప్రతి సంవత్సరము ప్రజలు, పశువులు ఎక్కువగాపుట్టుచున్నం.

4.పునరాధానము చేయబడిన అగ్నియొక్క సమృద్ధిని తెలిసికొన్నవాడునిశ్చయముగా సమృద్ధుడు అగుచున్నాడు.

5.అగ్నికి పూషాది దేవతలతో గల సంబంధము తెలిసికొన్నవాడుబంధువులు కలవాడగుచున్నాడు.

6.అగ్నిని మొదట ఆధానము చేసినారు. అప్పుడు అగ్ని అధికభాగదేయము కోరినాడు. అట్లు కోరినవాడై యజమాని ప్రజకు,సంతానమునకు ఉపద్రవము కలిగించినాడు.

కాపునమొదట ఆధానము చేసిన అగ్నిని ఉద్వాసన చేయవలెను.మరల అగ్నిని ఆధానము చేయవలెను. అగ్ని - ఆ ంధముగాచేసిన యజమానికి - సమృద్ధి కలిగించును.

అధోశాన్తిరేవాస్యైషా-ఇదియో ఈ అగ్నికి శాంతి యగును.

7.నక్షత్రములందు పునర్వసు పునరాధేయాగ్నికి సంబంధించినదగును. ఆ ంధముగా చేసినట్లయిన యజమాని నక్షత్రాభిమానియందు ఆధానము చేసినట్లగును. అందువలన యజమానికిబ్రహ్మవర్చస్సు కలుగును.

8.దర్శలచే పునరాధానము చేసిన సారము చెడదు. పుల్లలచేపునారాధానము చేసిన సారము చెడిపోవును.

9.దర్శలచేపునరాధానము చేసినట్లయినదర్శలకు కారణమగుజలములు, ఓషధులనుండి అగ్నిని సముపార్జించినట్లగును.యజమాని సక్రమముగాపునరాధానము చేసినవాడగును.

10.పురోడాశము అయిదుపాత్రలందుఉంచవలెను.ఆ ంధముగా చేసినఅయిదు ఋతువులనుండియేఅగ్నిని

సముపార్జించినట్లును- ఆధానము చేసినట్లునుఅగును.

(ఒకప్రతమును గురించినవృత్తాంతము - ప్రతమువలన కలుగు నిశ్చితఫలము- దోషాచరణ వలనకలుగు ఉపద్రవముచెప్పట ఇదియేమొదలుగా కనిపించుచున్నది.)

రెండవఅనువాకము

1. అగ్నినిఉద్వాసన చేసిన యజమానితన యజ్ఞమును,పశువులను నాశనముచేసికొనిన వాడుఅగుచున్నాడు.

పురోడాశముఅయిదు పాత్రలందుసంస్కరించబడుచున్నది.అందువలన యజ్ఞముపాంక్తము. పశువులుపాంక్తములు. కావునయజమాని - అగ్నినిఉద్వాసనచేయనివాడు - పశువులనుయజ్ఞములనుపొందుచున్నాడు.

(పంక్తిఒక ఛందస్సు.)

2.అగ్ని దేవతలందురుడు. కావున యజమానిఅగ్నిని ఉద్వాసన చేయరాదు.అట్లు చేసిన యజమానిఅగ్నిహంత అగుచున్నాడు.పూర్వము సత్యనిష్ఠులగుప్రజలు అగ్నిహంతయజమాని వద్దఅన్నము తినుటమానుకున్నారు.

యాజ్ఞానువాక్యములు అయిదు2 చేతులు +రెండుకాళ్లు+1 తల వలనమానవుడు అయిదింటివాడు.

కావునదేవతలందుఅగ్రగణ్యుడగు అగ్నినివేరుచేసినచో పునరాధానముచేయవలెను.

3.అగ్ని శతాక్షుడు. మానవుడునూరేండ్లు జీంచువాడు.శతేంద్రియుడు.శతాయుష్యము శతేంద్రియములందుప్రతిష్ఠించబడుచున్నది.

4.యజమాని పునరాధానముచేయును. కోరికలుతీరవు. సమృద్ధికలుగదు. అప్పుడు సర్వముఅగ్నిదేవతాకమైనయజమానికి సమృద్ధికలుగును.

5.అగ్నిని ఉద్వాసన చేసినయజమాని మాటఇంటి వరకే అగుచున్నది.వాక్కును అనుసరించిఅతనికి పరాభవముకలుగుచున్నది.

6.ంభక్తి ంధానమునుఅనుష్ఠించి పునరాధానముచేయవలెను.అట్లుచేసిన యజమానిచక్కగా చేసినవాడుఅగుచున్నాడు.

మంత్రోచ్ఛారణముమెల్లగా చేయుచుయాగము చేసినవాడుశ్రేష్ఠుడు ధనమునుఆర్జించి

దాచుకున్నవాడుఅగుచున్నాడు. స్విష్టకృతమనుఅగ్నిని ఉచ్చైస్వరమునమంత్రోచ్ఛారణచేసి యాగము చేసినవాడు శ్రేష్ఠధనమునుఆర్జించి ప్రసిద్ధినిపొందుచున్నాడు.

కావునంభక్తి ంధమునప్రయాజ మంత్రములచేత వషట్కారపూర్వకముగ యాగము చేయవలెను.ఆ ంధమున చేసినవాడు**ఆయతనాదేవనైతి**- స్వగృహమునుండితొలగిపోడు.

7.**యజమానోవైపురోడాశః పశవ ఏతే ఆహుతీ**-యజమానియేపురోడాశము.

పశువులేఆహుతులు.పురోడాశములన్నింటి ఈ ఆహుతులనుహోమము చేయవలెను.ఆ ంధముగా ఆచరించినయజమానిని పశువులువరించుచున్న.

8.ప్రథమాధానమునందు**‘సర్పరాజ్ఞే’**అనుఆధానమంత్రములుచెప్పబడినం.‘సికత’ ‘ఉష’ ఇత్యాది సప్తమృద్వి శేషములుఉపయోగించబడినం.కావున పునరాధానమునందు వానిని ఉపయోగించనక్కరలేదనిపూర్వపక్షము.

9.ప్రథమాధానమునందు ఆధానమంత్రములుచెప్పబడునను-

సంభారద్రవ్యములుఉపయోగించబడిననుపునరాధానమునందుసహితము

మంత్రోచ్ఛారణ,సంభారద్రవ్యములఉపయోగము చేయవలెననిసిద్ధాంతము.

10.పునరాధేయ సమృద్ధికిగాను1. ిరిగిన తరువాత బాగుచేసినరథమును 2. చిరిగినతరువాత కుట్టినబట్టను - 3. చిక్కినతరువాత బలిపించినవృషభమునుదక్షిణగా ఇవ్వవలెను.

11.సప్తలే అగ్ని మున్నగుమంత్రములుచదువుచు అగ్నియొక్క ఏ అంగము ంస్మృతమైనదోఆ ప్రదేశము నుండియేసాంగమగు అగ్నిని పొందినట్లగును.

12.దేవతలందురుడు అగ్ని. అటువంటిఅగ్నిని ఉద్వాసన చేసినవాడుఅగ్నిహంతకుడుఅగుచున్నాడు.

అతనినివరుణుడు అప్పు తీసికొన్నవానిని వలె బాధించును.ఆ దోషనివారణకుగాను అగ్ని,వరుణుల

హోమముచేయవలెను.11 పాత్రలందు పురోడాశమునుసంస్కరించి హోమముచేయవలెను.ఆ ంధముగా వరుణునిసంతృప్తి చెందించినట్లగును.యజమాని బాధలుపొందడు.

మూడవఅనువాకము

(ఆధానమంత్రములుచెప్పబడినం)

1. గార్హపత్యప్రదేశమా!నీవు బాహుళ్యమునప్పథ్యం అగుచున్నావు.శ్రేష్ఠత్వమునద్యులోకమవుఅగుచున్నావు. మహాత్వమునఅంతరిక్షమవు అగుచున్నావు.
భూదే!నీ ఉత్సంగమున అన్నముభుజించు అగ్నిని- యజమాని అన్నముకొరకును ఆధానముచేయుచున్నాను.
- 2.ఆదిత్యరూపమునఈ గార్హపత్యాగ్ని శ్వేతవర్ణుడుఅయినాడు. జగములందువ్యాపించినాడు. తదుపరిఆదిత్యుడగు అతనికిభూయ తల్లియైనది.స్వర్గము తండ్రియైనాడు.
- 3.ఆదిత్యరూప గార్హపత్యాగ్నిముప్పుది ముహూర్తరూపతేజస్సులచేప్రకాశించుచున్నాడు.స్తుతివాక్కు పక్షివలెఎగిరి ఆకాశము నందలిఆదిత్యుని ఆశ్రయించినది.
గార్హపత్యాగ్ని!నీ ంధయమున వైననుమేము ప్రతికూలముగాప్రవర్తించి యుండినమన్నించుము.
జ్వాలారూపమునప్రకాశింపుము.
- 4.అస్యప్రాణా దపాన త్యస్తశ్చరతిరోచనా.అతని కాంతి ఉచ్చాస్యసమైఉదయించుచున్నది.
నిశ్వాసమైఅంతరించుచున్నది.అట్లు ద్యావాపృథ్వులమధ్య సంచరించుచున్నది.
ఆదిత్యుడుయజ్ఞము చేయువారలకొరకు దింని వెలిగింపచేయుచున్నాడు.
(రాత్రింబవళ్లనుఉచ్చాస్య నిశ్వాసలనుటఅద్భుతము!)
- 5.నేను కోపమునకు వశవర్తనిఅయినాను. కోపమున అగ్ని!నిన్ను సాగనంపినాను.ఆది గతము. నా ంధనీ కృప కలిగినది. మరలనిన్ను ప్రజ్వలింపచేయుచున్నాను.
- 6.ఆహవనీయాగ్ని!నాకు కోపము కలిగినదికదా! అట్లయి నిన్నుఉద్వాసన చేసినానుకదా! అప్పుడు నీవు భూయలోనికిపోయినావు. నీ తేజస్సునువసువులు, ఆదిత్యులు,ంశ్వేదేవతలుపరిగ్రహింతురుగాత.
- 7.అగ్ని తేజోవంతుడుఅగును గాత. హోమముచేయబడినఆజ్యమును అందుకొనునుగాత.
చెడినయజ్ఞమునుబాగుచేయునుగాత. బృహస్పతిఈ యజ్ఞమునుంస్తరించును గాత.ఈ యజ్ఞము సమస్తదేవతలకు సంతృప్తికరముఅగును గాత.
- 8.అగ్ని! నీ యొక్క సందధలుఏడు. నీ నాలుకలు ఏడు.మంత్రములుఏడు. స్థానములుఏడు. హోతలుఏడుగురు. నీ యాగములుఏడు. అట్టి నీవుఆహవనీయాదిసప్త స్థానములనుఘృతమున నింపుము.
(యజమానిహోమము చేయవలెను.)
- 9.అగ్ని! నీవు నాచే ఉద్వాసితుడవుఅయినావు. క్షీరాదులతోమరల రమ్ము. ఆయువుతోమరల రమ్ము.
అన్నముతీసికొని మరల మరలరమ్ము. సమస్త దోషములనుండి మమ్మురక్షించుము.
- 10.అగ్ని! నీవు ధనమందుకొనిమరలి రమ్ము. వర్షధారలచేతమరలిరమ్ము. తృణ,ధాన్య, లతా, పాదపములపై భాగములనుతడుపుచు రమ్ము.
- 11.లేక, సలేక, సులేకనామముగల తేఅదిత్యాః. ఏఆదిత్యులుజాషాణాః- ప్రీతులైనః-మా యొక్కఆజ్యమ్- నేతినీ, ంయన్తు- త్రాగుదురు గాత.

కేతస్సకేతసుకేతస్తేన ఆదిత్యాఆజ్యం జాషాణా ంయన్తు
ంవస్వాగ్ంంఅదితిర్దేవ జాతిస్తేనఆదిత్యా ఆజ్యం జాషణాంయన్తు.

నాలుగవఅనువాకము

(మంత్రములువ్యాఖ్యానించ బడుచున్నం.)

1. 'భూయర్భామ్నా!' అనుమంత్రమునకు 'అన్నలాభముకోరి ఆధానము చేయుచున్నాను' అని అర్థము.
(గతఅనువాకము తొలి మంత్రము 'భూయర్భామ్నాద్యౌర్వరిణా వైరిక్షంమహిత్యా' అనునది.)
2. సర్పములు ముసలి అయిన. ఆం జరను పోగొట్టదలచిన. ఆలోచించిన. కద్రువపుత్రుడు కసర్తీరుడు. 'భూయర్భామ్నా' మున్నగుమంత్రములవలన ముసలిమనము పోవుననితెలిసికొన్నాడు. అప్పుడు సర్పములు ఆ మంత్ర బలమునవార్ధక్యమును ండిచ్చు. మరల కోమల శరీరములనుపొందిన.
3. భూయి అన్నసిద్ధిలేకుండెను. అప్పుడుభూయ ఈ మంత్రమునుతెలిసికొన్నది. ఆ మంత్ర బలమునభూయికి అన్నసిద్ధికలిగినది. కావునఅన్నసిద్ధికి సర్పములరాణియైన భూయికిసంబంధించినముక్కులచే అగ్నినిఆధారము చేయవలెను. అప్పుడు ఆ భూయియందేఅగ్నిని ప్రతిష్ఠించిఆధానము చేసినట్లగును.
4. యత్త్యక్రుద్ధః అను మంత్రము. అలిగిన బాలునిలాలనచేసినట్లు- అగ్నిని కప్పిపుచ్చినట్లగును.
5. 'పునస్త్వోద్ధీపయా' అనుమంత్రమునసాగనంపిన అగ్నిని మరలజ్వలంప చేసినట్లుచెప్పబడినది.
6. 'యత్తేమన్య' అనుమంత్రము యజమానికోపముచే ఉద్వాసనచేసిన అగ్నిని ఆదిత్యాదులుస్వీకరించినారని చెప్పినది.
7. అగ్నిని ఉద్వాసన చేసినచోయజ్ఞము భంగముఅగును. ఆ దోషనివారణకుబృహస్పతిముక్కులతో ప్రార్థించవలెను. అందువలన యజ్ఞమునుబ్రహ్మతోసంధానము చేసినట్లగును.
8. 'ఁచ్ఛిన్నంయజ్ఞం' అనుమంత్రము నందలి 'సంధధాతు' అనుక్రియాపదము అఁచ్ఛిత్తినిచెప్పుచున్నది.
9. 'ఁశ్వేదేవా' మున్నగుమంత్రములుయజ్ఞము ఁచ్ఛిన్నముకాకుండ చేయుచున్న. ఆ ఁషయము ఁశ్వేదేవతలు- దేవతలకుచెప్పుచున్నారు.
10. 'సప్తతేఅగ్నే' అను మంత్రముసంధలు ఏడు అని నిర్దుష్టముగంధించిన. అగ్నికిజష్టము సప్తసంఖ్యాకములనిచెప్పబడినది. అట్లు ప్రార్థించినయజమానికి అగ్ని శరీరములభించును.
11. 'పునరూర్థానివర్తస్య' అనుమంత్రములచేయజమాని పురోడాశఆహుతులనుహోమము చేయవలెను. అందువలన యజమానికిరాది రసములు కలవాడును, ధనవంతుడునుఅగుచున్నాడు.
12. దేవతలు ఆధానపునరాధానములుచేసి స్వర్గమునకువెళ్ళినారు. అచటవారికి దాహముఅయినది. స్వర్గమునసృష్టమృద్ధిలేదనిదేవతలు గ్రహించినారు. భూలోకమునకుతిరిగి వచ్చినారు. 'లేకస్స లేక' మంత్రములచేఆహుతులుఇచ్చినారు. స్వర్గమునకుచేరి సమృద్ధినిపొందినారు. కావునయజమాని పునరాధేయానంతరముఅగ్నిని ఆధానము చేసి 'లేకస్స లేక' మంత్రములఆహుతులనుహోమము చేయవలెను. అందువలన యజమానికిదేవతలకు లభించినసమృద్ధి లభించును.

అయిదవఅనువాకము

(5- 10 అనువాకము అగ్ని ప్రార్థనచెప్పుచున్న.)

1. మేముయజ్ఞము చేయుచున్నాము. మామాటలు దూరమునుండి అగ్ని ంనుచున్నాడు. అట్టి అగ్నిని గూర్చియేమంత్రములుచదువుచున్నాము.
(యజమానిఆహవనీయఅగ్ని ఎదుట నిలిచఆరు ఆహుతులవరకు ప్రార్థన చేయవలెను.)
2. ఋత్విజులుసంకోచము లేనివారు. అగ్నియొక్క ప్రాచీనకాంతి నుంచి క్షీరదము, బహుధనప్రదము, కర్మ ప్రవర్తకమునగుజ్యోతిస్సునుదుదుప్రే-పితుకుచున్నారు.
3. ఈ అగ్ని ఆదిత్యరూపమునఉన్నవాడు. ద్యులోకమునకుశిరము వంటివాడు. వేడికలిగించుటవలన భూలోకపాలకుడు అగుచున్నాడు. స్థావర జంగములఉదక కార్యములకై జఠరాగ్నిరూపమున వానిలో నిలిచినాడు. వానికి ఆనందము కలిగించుచున్నాడు.
4. అప్పవాన, భృగు ఋషులువారి ఆశ్రమములందుఅగ్నిని ప్రకాశింపచేసినారు. అది ంచిత్రమును, వ్యాప్తి గల అగ్ని.

దానినివారు ప్రజల అభ్యుదయమునకు ఏర్పరచినారు. ఆ అగ్నిని మేము ఈ
యజ్ఞమున ప్రజ్యులంప చేయుచున్నాము. అగ్నినే ప్రధానముగా మనసులందు భాంచుచున్నాము.
ఈ అగ్నియజ్ఞములందు దేవతలను ఆహ్వానించుచున్నాడు. మానవులనుంచి యాగము
చేయుచున్నాడు. యాగములందు స్తుతించబడుచున్నాడు.

5. ఇంద్రాగ్నూలారా! మీరు పురోడాశమును అన్నము కలవారు. యిమ్ము
సంతోష పెట్టుటకు ఆహ్వానించుచున్నాము. హోమము చేయుటకు యిమ్ము ఆహ్వానించుచున్నాను. మాకు
ధనమును, అన్నమును ఇమ్మని యిమ్ము ఆహ్వానించుచున్నాము.

6. అగ్ని! ఆహవనీయ ప్రదేశము నీకు స్థానము అగును. అది అన్ని ఋతువులందు హోమములు నిర్వర్తించ
చేయును. అది నీ స్థానము అని గ్రహించుము. ఈ ఆహవనీయ స్థానమును అధిష్టించుము. మాకు
ధనవృద్ధికలిగించుము.

7. అగ్ని! మా ఆయువులను రోగరహితము చేయుము. మాకు క్షీరాదులను, అన్నములను కలిగించుము.
శత్రుసేనను దూరముగనే ఉంచుము. ఆ సేనను హింసించుము.

8. అగ్ని! నీవు సత్కర్మలవాడవు. నాకు పుష్టిని ధనమును కలిగించుము.
మాయందలి బ్రహ్మవర్చస్సును, సామర్థ్యమును పెంచుము.

9. పావకా! నీ జ్వాలాజిహ్వలు ప్రకాశించునం. తృప్తి కలిగించునం. అం దేవతలను ఆహ్వానించును. అగ్ని! నీవు
యజనము చేయించును.

10. పావకా! నీవు ప్రకాశించువాడవు. ప్రసిద్ధుడవు. ఈ యజ్ఞమునకు దేవతలనాహ్వానింపుము. ఈ
యజ్ఞహంస్సును వారలకు అందించుము.

11. అగ్ని పత్ర వ్రతములవాడు. ప్రభుడు. శుద్ధుడు. ద్వాంసుడయిన పదిశుద్ధుడు. అట్టి పరిశుద్ధాగ్నిని మేము
ఆహ్వానించుచున్నాము. అతడు ప్రకాశించుచున్నాడు.

12. అగ్ని! నీకిరణములు ప్రకాశించుచున్నం. పై పైకి వ్యాపించుచున్నం. నిన్ను పూజించువారు నీ తేజస్సును
అందుకొనుచున్నారు.

13. అగ్ని! నీవు ఆయువును ఇచ్చువాడవు. తేజస్సును ఇచ్చువాడవు. నాకు ఆయువును తేజస్సును ప్రసాదించుము.
నీవు **తనూపాః** తనువును రక్షించువాడవు. **మే తనుమ్ పాహి**. నా దేహమునందున్న లోపమును సరిచేయుము.

14. రాత్రీ! నీ సమాప్తి నాకు క్షేమము అగునుగాత.

15. అగ్ని! నీవు అన్న కర్తవు. కీర్తి ప్రదుడవు. రోధి నాశిని. నీకు మేము సమీధులు అర్పించుచున్నాము. అందువలన
మేము అన్నవంతులము, కీర్తివంతులము, సంతానవంతులము అగుచున్నాము. అట్లయి **- శతగ్ం**
హి మాద్యుమన్తస్సంధీమహి - నూరు హేమంతములు దీప్తి మంతులమై ప్రసిద్ధులముకాగలము.

16. అగ్ని! నీవు సూర్యుని వర్చస్సును చేరుచున్నావు. ఋషుల స్తుతులను చేరుచున్నావు. నీకు ప్రియమగు
ఆహవనీయ స్థానమును చేరుకొనుచున్నావు.

త్వమగ్నే సూర్యవర్చా అసి సం మా ఆయుషావర్చసా ప్రజయాస్పజ - అగ్ని! నీవు సూర్య తేజస్కుడవు. నాకు
ఆయువు, వర్చస్సు, సంతానము కలిగించును.

ఆరవ అనువాకము

1. నేను మానవ సంతానమును. ధేను సంతానమును చూచుచున్నాను. నా ఇంట వారందరు ఉండవలెను.
(యజమాని ఇంటిని చూడవలెను.)

2. పశువులారా! మీ క్షీరములు ఉడక రూపములు. అం బలకరములు. రుచికరములు. నేను మీ క్షీరాదులను
సేంచుచున్నాను.
(యజమాని పశుశాలను చూడవలెను.)

3. పశువులారా! మీరు ఈ భూలోకమున ఉండండి. మా ఇంట ఉండండి. ఇచ్చోటనే ఆడండి. ఇచటి నుండి తొలగిపోకండి.
నా కొరకు మీరు సంతాన పరంపరాభివృద్ధి నొందండి.

(ఆహవనీయ, గార్హపత్యాగ్ని మధ్యనయజమాని ఉండవలెను.)

4.వత్సమా! నీవు అమ్మ వద్ద ఉన్నావు. తల్లిపాలు కుడుచుటకు ఇటుపక్కకు, అటుపక్కకు ఉరుకులు పెట్టుచునావు. అట్లగుట చేసినీవు బహురూపములుగకనిపించుచున్నావు. నీవు నీ తల్లిపాలకుకారణమవు. నేను పశుస్వామి. నాకు ధనసమృద్ధికలిగించుటకు నా వద్దకురమ్ము. నీవు అనేక రెట్లయిపెరుగునట్లు నిన్నుపోషింతును. క్షీరాదిరూపమగుధనము మా వద్దఉండును గాత.

(యజమానిదూడను తాకవలెను.)

5.అగ్ని! మేము నిత్యముఉదయము, సాయంకాలముమనస్సూర్తిగా నీకు నమస్కరించుచున్నాము. నిన్ను అందుకొనుచున్నాము.

6.అగ్ని! నీవు యజ్ఞసామ్రాట్టువు. గోపాలకుడవు. సత్యప్రకాశి. మా ఇంట హంస్సులచేవృద్ధి నొందుచున్నవాడవు. నిన్ను ఆరాధించుచున్నాను.

7.అగ్ని! కొడుకునకు తండ్రివలెమాకు సులభసాధ్యుడవగుము. మా క్షేమమునకుగాను మాకు దగ్గరి వాడవగును.

8.అగ్ని! మాకు యిక్కిలి సన్నిహితుడవు అగుము. మాకు రక్షకుడవు అగుము. శుభంకరుడవగుము. మా గృహమందునిత్యము మాకు దగ్గరగాఉండుము.

(5- 8 గార్హపత్యాగ్ని ఆరాధన అగును.)

9.అగ్ని! నీవు ఎంతో పంతుడవు. ఎంతో ప్రకాశించు వాడను. మేము నీకు యత్రులము అగుదుము. కావున మాదరి చేరుము.

10.అగ్ని ధనవంతుడు, వసు, రుద్రాదులచే ఆదరించబడువాడు. అగ్ని! మాకు అభిముఖుడవు అగుము. ప్రజ్వరిల్లుము. మాకు ధనములనిమ్ము.

11.నా ఇంటనున్న పశువులారా! పాలు, ధనవృద్ధినినేను మీనుండి ఆశించుచున్నాను. మీ యందు క్షీర, ధనసమృద్ధికి మీరు నన్ను ఆశీర్వదించండి.

గోవులారా! మీరు మధుర ఘృతమును ఇచ్చువారుకండి. మీరు సహస్రసంఖ్యాకముగా వృద్ధిచెందునట్లు నిన్ను పోషింతును. మీ సంపదలు నన్ను చేరును గాత.

12. **తత్సంతర్వరేణ్యంభర్తో దేవస్యధీమహి ।**

ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ ।

సంతాదేవత మా బుద్ధులకు ప్రేరణ కలిగించుచున్నాడు. అట్టిసంతాదేవత తేజస్సును మేము ఉపాసించుచున్నాము.

13.అగ్ని! నీవు బృహత్కర్మకుస్వామి. ఉశిజకుమారుని కర్మప్రవర్తక ఋషినిగా చేసినావు. నన్ను సహితము సోమయాగమునకు ఉపదేష్టనుగా చేయుము.

14.సంపన్న అగ్ని! నీవు ఎన్నడును హింసకుడవు కావు. హంధానముచేయు యజమానిదగ్గరనే ఉంటున్నావు. ఇంద్రుని వంటి అగ్ని! దేవతవగునీ దానమును మేము అందుకొనుచున్నాము.

15.అగ్ని! నీవు బలశాలి. వరదుడవు. పురుషుడు. శత్రుని బర్హణుడవు. అట్టి నిన్ను మేము ప్రతినిత్యము సేంచుచున్నాము.

16.అగ్ని! నీవు గృహస్వామి. నీ అనుగ్రహముననేను నూరు హేమంతములవరకు సుగృహపతిని అగుదును గాక. నేను గృహపతిని. నిన్ను సేంచుచున్నాను. అందువలన నీవు నూరు హేమంతములవరకు సుగృహపతి అగుదువు గాత.

నేను పుట్టనున్న సంతానమునకు బ్రహ్మ వర్చస్సు, ఆయురారోగ్యములు, ఐశ్వర్యాభివృద్ధికలిగించుమని నీ ఆశీస్సులుకోరుచున్నాను. పుట్టివున్న సంతానమునకు సహితము అట్టి ఆశీస్సులనే కోరుచున్నాను.

ఏడవ అనువాకము

(5వ అనువాకమంత్రములకు వ్యాఖ్య.)

1. సామరహితముగ చేయునది యజ్ఞము కాదు. 'ఉపప్రయస్త' ఇత్యాది మంత్రములు అగ్ని హోత్ర యాగమందు స్తోమ సంబంధములగును.

2. 'ఉపప్రయవృత్తి' అను మంత్రమునందలి 'ఉప' అను పదమునకు అర్థము ఇట్లుండును.

ప్రజలు, పశువులు భూలోకమునందే ఉన్నారు. కావున యజమానికి పశువులు, ప్రజలు ఈ లోకముననే లభించుచున్నారు.

(ఇది ఒకటవ మంత్రము.)

3. 'అస్యప్రత్నా' అను 2 వ మంత్రమునందలి 'ప్రత్న' శబ్దము స్వర్గమును సూచించుచున్నది.

కావున యజమాని స్వర్గమునకు చేరును అని అర్థము.

4. 'అగ్నిర్యూథా' అను మంత్రమునందలి 'మూర్ధన్' అను పదము శ్రేష్ఠత్వమును సూచించుచున్నది. 3వ

మంత్రమునందలి ఈ పదము వలన యజమాని తనతో సములైన వారిలో శ్రేష్ఠుడనియు - అతడు దిండుండి భూంకిదిగి వచ్చినాడనియు అర్థము అగుచున్నది.

5. 'అయయహ' అను నాలుగవ మంత్రమునందలి పదము యజమానిని అగ్ని ప్రముఖునిగా

చేయుచున్నాడని చెప్పుచున్నది.

6. 'ఉభవా ఇంద్రాగ్నే' అను 5వ మంత్రము వలన యజమాని జలమును, తేజస్సును పొందుచున్నాడని అర్థము.

7. 'అయంతేయోని' అను 6వ మంత్రము వలన పశువులే ధనమనియు - యజమాని పశురూప

ధనమును పొందుచున్నాడనియు వ్యాఖ్య.

8. 'ఉపప్రయవృత్తి' అను తొలి మంత్రమునుండి 'అగ్ని ఆయాంషి' అను ఆరవ మంత్రము వరకు 'పూర్వషట్కము' అని పేరు. 'ఉదగ్నే' అను 12వ మంత్రము వరకు గలవానికి ఉత్తరషట్కము అని పేరు.

పూర్వషట్కమున అగ్నిని ఉపస్థానము చేసిన యజమానికి ఆరురుతువులందు ప్రతిష్ఠ కలుగును. ఉత్తర షట్కమునందు కూడా అగ్నిని ఉపస్థానము చేసినచో పన్నెండు మాసములు - సంవత్సర- పర్యంతము ప్రతిష్ఠ పొందును.

9. మానవుడు అశ్వములను, గోవులను పొందుచున్నాడు. అట్లే కాలక్రమమున వార్ధక్యము పొందును. ఆధానము చేయబడిన అగ్నియు వార్ధక్యమునందు చున్నాడు. కావున యజ్ఞకర్త సంవత్సరము ముగిసినంత అగ్నిని ఋక్కులచే ప్రార్థించి నూతనుని జరారహితుని చేయవలెను.

10. పేదవాడు ధనికుని చేరును. కానుకలు ఇచ్చును. నమస్కరించును. తనకు కావలసిన కోరును.

యజమాని అగ్నికి నమస్కరించుటకూడ అట్టిదియే. ప్రార్థించి యాచించిన యజమానికి అగ్ని దహనాది ఉపద్రవములు కలిగించడు. ధనాదికములను ప్రసాదించును. కావున అగ్ని యజమానుల సంబంధము అనుగ్రాహ్య అనుగ్రాహకము.

11. నా సంతానమునకు, నా పశువులకు, నాకు

కలిగిన దోషలోపములను పూరించమని 'అగ్నే యేమేతన్వా' అను పదమూడవ మంత్రము ప్రవచించుచున్నది.

12. రాత్రీ! నీ ముగింపు క్షేమకరమగును గాత. అని 14వ మంత్రము చెప్పుచున్నది. పూర్వము బ్రాహ్మణులు రాత్రీ గడుచువరకు భయపడుచుండిరి.

13. మానవునకు 5 కర్మేంద్రియములు + 5 జ్ఞానేంద్రియములు - మొత్తము పది ఇంద్రియములు ఉండును. ప్రతి

ఇంద్రియమునకు 10 నాడుల చొప్పున $10 \times 10 = 100$ నాడులు అగును. మానవుని ఆయుః పరిమాణము కూడ వంద సంవత్సరములగును. కావున 15 వ మంత్రమున "శతహిమాః" అని చెప్పబడినది.

14. "ఇన్ధానాస్త్యా శతగ్ం హిమాః" మున్నగు మంత్రములచే అగ్ని పుష్కలము, సంధాదానము చేయవలయును. ఈ ఋక్కు అంతర్జ్వాలగల ఇనుప ప్రతిమ వంటిది. ఒక్కొక్క దెబ్బచేపందల నరులను సంహరించిన అసురులను దేవతలు ఈ ఋక్కు వజ్రమగును. యజమాని శత్రువును వధించగలవాడగును.

15. అగ్నీ! నీవు సూర్య తేజము కలవాడవు. నిన్ను ప్రార్థించి నేను ఆతేజమును పొందగలను

అనునదే 'సంత్యమగ్నే' కు అర్థము.

16. 'త్వమగ్నే సూర్యవర్చా అసి' అను 16 వ మంత్రము వలన అగ్నిని ఆయువు, తేజస్సు, సంతానము కోరినట్లయినది.

ఎనిమిదవ అనువాకము

(ఆరవ అనువాక మంత్రములకు వ్యాఖ్య)

1. 'సంపశ్యాం' అనుమొదటి పదమునకు అన్ని గ్రామ్యపశువులను యజమాని పొందునుగాత అని అర్థము.
2. అర్థమునకు రెండవమంత్రము చూడండి.
3. క్షీరాది రసరూపధనముగల పశువులు తనగృహమునందే ఉండవలెననియు- వానికి స్థిరజీవనముకలుగవలెననియు- అని వదిలి పోరాదనియు యజమాని ప్రార్థన.
4. ఇటుకలను పరచి జ్వలింపచేసిన అగ్ని ఒకటి. ఇది 'ఇష్టకచిత్' అగును. రెండవది పశువునుండి జ్వలింపచేసినది. ఇది 'పశుచిత్' అగును. 'సగ్ం హితాసి' మంత్రములు చదువుచు దూడను తాకిన యజమాని వత్సమును ఉపధానముచేసి 'పశుచిత్' చేసినవాడగును.
5. ఆహవనీయాగ్నిని సేంచిన యజమాని భూలోకమునుండి - స్వర్గమును చేరుచున్నాడు. గార్హపత్యమును సేంచినవాడు భూలోకమునందే ప్రతిష్ఠకలవాడగును. కావున ఆహవనీయమునందు తత్సర్వమైన గార్హపత్యమును సేంచవలెను. అట్లయిన సిద్ధికలుగును.
6. గాయత్రీ ఛందముగల 'అగ్నేత్యం లో అంతమః' అను ఋక్కులచే ప్రార్థించవలెను. గాయత్రీ తేజోస్వరూపము. అతి యజమానిని తేజోవంతుని చేయును.
7. గార్హపత్యాగ్ని వలన ఁరులు ఉద్భవంతురు. ఈ ఁషయము గ్రహించి, గార్హపత్యాగ్నిని సేంచిన యజమానిని ఁరులగు పుత్రులు కలుగుదురు.
8. ఇంటి పశువులారా! క్షీరాది రససంపదను నేను నుండి ఆశించుచున్నాను. ఁరు నానుండి క్షీరాదులు కలుగు పోషణను ఆశించుచున్నారు.
9. చక్ర ని ప్రేరణ కలిగించమని 'తత్సంతుర్వరేణ్యమ్' చెప్పుచున్నది. 'సోమానగ్ం సంస్వరణమ్' యజమాని సోమభాగఫలమును పొందుచున్నవాడని వచించుచున్నది. 'కృణు హి బ్రహ్మవర్చసే' అను నది యజమానికి బ్రహ్మవర్చస్సు కలుగుచున్నదని చెప్పబడినది.
10. రాత్రులు చోర వృశ్చికాది భయభాధలతో కూడినం. 'కదాచనస్తరీ' అను మంత్రార్థము తెలిసి సేంచిన యజమానికి రాత్రులు సుఖములగును.
11. అగ్నికి నలువైపుల వేసిన సుధలపరిధి నిత్యనూతనమై ఉండవలెనని 'పరిత్యాగ్నే' ప్రవచించుచున్నది.
12. 'అగ్నేగృహపతే' యజుస్సును అనుసరించినది - అగ్ని ఁషయిక స్తోత్రమగునం వచించినది.
13. 'శతగ్ం హిమాః' అను మంత్రము అగ్నిని వందల ఋజు జ్వలింపచేయుదును అనుటను వరించినది.
14. పుత్రుని పేరు చెప్పితానికి అన్నాది సుఖములు కలుగవలెనని ప్రార్థించవలెను. తన కుమారునకు - పేరు చెప్పి - జ్యోతిష్మంతమగు దీవెనలు కోరుచున్నాను అని ప్రార్థించవలెను. ఆ ఁధముగా ప్రార్థించిన యజమానికి తేజస్వియు, బ్రహ్మవర్చస్సుగల పుత్రుడు కలుగుచున్నాడు. ('ఇది అగ్నేగృహపతే' అను 16వ మంత్రమునకు వరణ.)

తొమ్మిదవ అనువాకము

(అగ్ని ఉపస్థానమునకు అగ్ని అంగము అను ఁషయము వరించబడుచున్నది.)

1. యజమాని పాలు, పెరుగులతో 'అగ్నిహోత్రము' అను హోమము చేయవలెను. ఆ ఁధముగా హోమము చేసిన క్షీరాదులు నశించవు. అం ఆ యజమాని కేచెందినవై ఉండును.
2. యోని యందుంచిన ఁర్యము సంతానము కలిగించును. నశించదు. అగ్ని యోని వంటివాడు. కావున అగ్ని యందు హుతమైనది నశించదు - వర్ధిల్లును.
3. గ్రీష్మమున చెలరేగినదావాగ్ని ఓషధులను దగ్ధము చేయును. ఇది నిజము. వర్షము వచ్చినంత ఆ ఓషధులే మరిన్నిగా మొలచి పెరుగును. ఇది నిజము. (2వ మంత్రమునకు ఇది దృష్టాంతము.)
4. యజమాని చేయు సాయంకాల హోమము రేతస్సు ఉంచుట వంటిది. ప్రాతః కాలమున చేయు హోమము సంతానోత్పత్తి వంటిది.
5. యోని యందు రేతస్సు చేరుచున్నది. కాని త్వష్ట అట్లు చేరిన రేతస్సు సంతటిని సంతానముగా పుట్టించుటలేదు. ఏ

రేతస్సు, ఎంత ఏరూపములుగసృష్టించవలెనోత్వష్ట నిర్ణయించుచున్నాడు.దానిని అనుసరించి సంతానముపుట్టుచున్నది.

ఇచటయజ్ఞకర్త దేవతలచేనియించబడినత్వష్ట అయి ఉన్నాడు. అతడుఅనేక ఋక్కులచేఅగ్నిని సేంచుచున్నాడు.అతడు రేతస్సునుండిఅనేక రూపములనుకలిగించుచున్నాడు.

6.అది తెలిసికొని అగ్నినిసేంచు యజమానికిసంతానము కలుగుచున్నది.నిత్యము అభివృద్ధికలుగుచున్నది.

7.రాత్రింబవళ్లురెండు భాగములైనం.పగళ్లు దేవతలం- రాత్రులు రాక్షసులంఅయినం. దేవతలకుపశువులు సంపద అయి ఉండెను.రాత్రులందు రాక్షసులుదేవతల పశువులనుఅపహరించినారు.అంధకారమున ఎచటనోదాచినారు.

దేవతలుధనహీనులుఅయినారు. వారు పశువులనురప్పించదలచినారు.ఆలోచించినారు. అగ్నిరాత్రులందు అధికముగాప్రకాశించును. కావునఆగ్నేయమగును. పశువులుఅగ్ని దేవతాకములుకావున ఆగ్నేయములు.దేవతలు ఆ ంషయముతెలిసికున్నారు. అగ్నినిస్తుతించినారు. అగ్నిరాత్రిపూట పశువులనుతెచ్చినది.పగటిపూట దేవతలకుఇచ్చినది. దేవతలుపశువులను పొందినారు.భోగములు అనుభవించినారు.

“యవివం ంద్వా నగ్నిముపతిష్ఠతేపశుమాన్భవతి” ఈంషయమును తెలిసిఅగ్నిని స్తుతించినవాడుపశువులు కలవాడుఅగుచున్నాడు.

8.ఆదిత్యుడు భూలోకమునుండిస్వర్గలోకమునకు చేరినాడు.అక్కడ అతడు భూలోకమునుగురించి ఆలోచించినాడు.భూయకి దిగి వచ్చినాడు.అక్కడ అతడు మృత్యోరభిభిబేత్- మృత్యువునకుదడుచుకున్నాడు. భూలోకముమృత్యుసంయుతముకదా అనుకున్నాడు. ‘అగ్నినిస్తుతించిన అగ్నినన్ను స్వర్గలోకమునకుపంపించును’ అనుకున్నాడు.అగ్నిని స్తుతించినాడు.స్త్యుత్యుడగు అగ్నిఆదిత్యుని స్వర్గలోకమునకుచేర్చినారు.

యవివం ంద్వా నగ్నిముపతిష్ఠతేసువర్గమేవ లోకపతిసర్వమాయురేతి -స్వర్గమునకు చేరును.పరిపూర్ణ ఆయువును పొందును.

9.అగ్నిని రాత్రియందేసేంచవలెను.ప్రాతః కాలమునసేంచరాదు. రాత్రులందుచేసిన వ్రతములుసంకీర్ణములు అగును.

కర్మలుశాస్త్రీయములు అశాస్త్రీయములుఅయి వున్నం.

10.అగ్ని తేజస్సు అగును.రాత్రి అంధకారముఅగును. రాత్రిపూట అగ్నినిసేంచిన తేజస్సుఅంధకారమును తరియవేయును.ఇది ఒక పూర్వపక్షము.

11.అగ్ని పూజనీయుడుఅగునా? కాదా? ఈ ంషయము ఆలోచనీయము- చర్చనీయము.

రాజుమానవమాత్రుడుఅగును. ఒకడు అతని వద్దకుప్రతిరోజు వచ్చును.ఫలాదికములుకానుకగా ఇచ్చును.

తనకుకావలసినది యాచించును.ఇచట యాచనరాజునకు బాధాకరముఅగును కదా!

అట్లయినమహామహిమాన్వితులైనదేవతలనుఎవడు బాధించగలడు?అందువలన అగ్నిపూజనీయుడు కాడనిమరొక పూర్వపక్షము.

12.యజమాని తనకోరికలు తీరుటకే అగ్నినియజించుచున్నాడనింద్వాంసులు వక్కాణించుచున్నారు.

అగ్నినిసేంచుట యజమానిఆహితాగ్నిని మంత్రపూర్వకముగప్రార్థించుటయేకదా! తస్మాత్ ఉపస్థేవ్యః- అందువలన అగ్నిసేంప తగిన వాడేఅగును.

11వమంత్రమునందలిఉదాహరణ యందువలెబాధించుటదోషమగును కాని స్తుతించి,సంతోష పెట్టి యాచించుటదోషము కాదు కదా! కావునఅగ్ని ప్రాతః సాయంత్రములందుసేవనీయుడు, పూజనీయుడుఅగునని సిద్ధాంతము.

13.ప్రజాపతి పశువులనుసృష్టించినాడు. వానినిఅహోరాత్రులు దాచిపెట్టినం.ప్రజాపతి ఛందోబద్ధములైనఋక్కుల వలనమరల వానిని సాధించినాడు.

యజమానిఋక్కులచే ప్రార్థించితన వస్తువులనుసాధించవచ్చును.

14.నిత్యము అగ్నిని సేంచుయజమాని ప్రార్థనలకుజాగు ఉండదు. వెంటనేఫలితము కలుగునంపెద్దలు చెప్పుచున్నారు.

15.పడమటి ముఖముగాసేంచువానిని అగ్ని దహించుచున్నాడు.పెడముఖముగా సేంచివానిని సంతానము

పశువులులేనివానిని చేయుచున్నాడు.కొంచము అడ్డముగాఉన్నవాని వలెసేంచు వాని దహించుటలేదు - పశు, సంతానంయుక్తుని చేయుటలేదు.

పదవఅనువాకము

(పూర్వార్థమునప్రవాసము చేయబోవుయజమానికి సంబంధించినఅగ్నిని సేంచు

మంత్రములుచెప్పబడినం.ఉత్తరార్థమునదర్శపూర్ణమాసాంగ భూతమంత్రములుకొన్ని చెప్పబడినం.)

1.అగ్నీ! నాకు తల్లిదండ్రులుఒక పేరు పెట్టినారు. నేనుతిరిగి వచ్చువరకునీవు నా పేరు ధరించుము.నేను నీ పేరు ధరించితిరిగివత్తును.

(అగ్నియజమాని రూపమునఇంటిని కాపాడును. యజమానిఅగ్ని రూపమున నిర్విఘ్నముగకార్యము నిర్వహించును.)

2.అగ్నీ! మనము ఉభయులము- బట్టలు మార్చుకున్నట్లు- పేర్లు మార్చుకున్నాముకదా! ఇక మార్పుమాని ఎవరిపేర్లనువారలము ధరింతము.అందువలన జీవనము,ఆయువు కలుగుచున్నది.

3.అగ్నిని ఎవ్వరును బాధించజాలరు.తిరస్కరించజాలరు.అగ్ని ప్రకాశమానుడు.అతనిని సహించుటఅసాధ్యము.

అపరిమితఅన్నము కలవాడు.శ్వజిత్తు. సహనశీలి.శ్రేష్ఠగంధర్వుడు అట్టిఅగ్నికి నమస్కరించుచున్నాను.

4.అగ్నీ! నీవు దేవతలనుపాలించుచున్నావు.దేవతల ఆహుతులునీయందే ఉన్నం.దేవతలకు నీవేప్రకటన కర్తవు.

“సంమాయషా సంగౌపత్యేనసుహితే మాధాః”- నన్నుఆయుష్యముతో సంధానముచేయుము. నన్నుగోపతిగా సంధానముచేయుము. నన్నుమంచి హితమునందు స్థాపించుము.

5.ఈ అగ్ని శ్రేష్ఠతముడు.ఈ అగ్ని భగవత్తముడు.ఈ అగ్ని శ్రేష్ఠతమ దాత.ఇతడు నాకు సుంర్వమునుప్రసాదించును గాత.

6.అగ్ని తేజస్సు పూజనీయము.అది ఈ హోమపు ఘృతమునుసేంచును గాత. ఈ ఆహుతులుప్రాతః,

సాయంకాలములకుసంబంధించినం.ఇతర యజమానులచేంధిహితముగఅనుష్ఠించబడినం.నేను

ప్రస్తుతముఅనుష్ఠించుచున్నం.నేను ఈ ఆజ్యహంస్సులనుఅంఛిన్నముచేయుచున్నాను.

7.ఓషధులు సారము కలం.లతలు సారముకలం. పాలు సారము కలం.నన్ను వాటన్నింటిసారములలో చేర్చుము.

8.అగ్నీ! నీవు కర్మలకుఅధిపతి. నేనుకర్మలు ఆచరించువాడను.నన్ను కర్మలు చేయుటకుసమర్థుని చేయుము.

(యజమానిసముద్రమునుధ్యానించవలెను.)

9.అగ్ని యజ్ఞములందుదేవతలనుఆహ్వానించువాడు.నేను అట్టి అగ్నినిఆహ్వానించుచున్నాను.యజ్ఞము

ఎవరినిఉద్దేశించినదోఆ దేవతలనుఆహ్వానించుచున్నాను.ఆ దేవతలు మంచిమనసుతో ంచ్చేయవలెను.నేను

సమర్పించుహంస్సులనుఆరగించవలెను.

(హంస్సునుఅభిమంత్రించవలెను.)

10.యజ్ఞమా! ఏ ప్రజాపతినిన్ను అంతటనుయోగ్యముగా చేయుచున్నాడో- ఆ ప్రజాపతియేనిన్ను ఇచట

సహితముయోగ్యముగా చేయునుగాత.

(యాగస్థలమునుచూడవలెను.)

11.ఋత్విజాలుబ్రహ్మసమానులు.పోషకులు. వారు యజ్ఞమందుపాత్రలను అగ్నియందుఉంచినారు. యజ్ఞముపూర్తి

అయినంత ఇంద్రవాయువులుఆ పాత్రలను అగ్నినుండి తీయుదురుగాక.

(అధ్వర్యుయజమానులుజపించవలెను.)

12.కాలిన భాండముజీవమును ఇచ్చును.కాలినందున వేరుగాకనిపించును. అయిననుమంత్రప్రభావమునఅది

భిన్నముకాదు. వేరే అని భాంచిననుమట్టి రూపమే అగునుకదా!

సంధలు,వేది, పరిధులుయజ్ఞపు ఆయువునుఅనుసరించి నిలిచిఉండును.

13.దారములచే బట్టవీర్పడుచున్నది.ముప్పది మూడుయజ్ఞతంతువులచేఈ యజ్ఞము

ంస్తురించుచున్నది.ఋత్విగాదులు హంస్సుచేయజ్ఞము చేయుచున్నారు.

యజ్ఞాంగములందుఏది ంఛిన్న మైననుమరొక దానిని సమకూర్చుచున్నాడు.**స్వాహా.**

కాలినకలశము దేవతలనుచేరును గాత.

(1-6 వరకు గల మంత్రములు అగ్ని ఉపస్థానం షయికములు.)

పదకొండవ అనువాకము (యాజ్ఞ్యపురోనువాకములు.)

1. వైశ్వానరాగ్నివచ్చును గాక. దిగ్గునలేచి వచ్చునుగాక. దూరదేశము నుండివచ్చునుగాక. మాకొరకు వచ్చును గాత. మమ్ము రక్షించునుగాత.
2. వైశ్వానరాగ్ని సత్యసంధుడు. అభీష్టఫలప్రదయజ్ఞ పాలకుడు. నిత్య ప్రకాశకుడు. ఆ అగ్నిమాయందు చేరుచున్నాడు.
3. ఒక బుద్ధిమంతుడగు యజమాని సత్కర్మలచే వైశ్వానర వ్రతము అవలంబించినాడు- మహాఫలమును పొందినాడు. ద్వాపాపృథ్వులు ప్రభూత రేతస్కులు. వారు అగ్నికి తల్లిదండ్రులయినారు- లోకపూజ్యులు అయినారు.
4. ఈ అగ్ని ద్యులోకమున ఆదిత్యరూపమున ఉన్నాడు. భూలోకమున దహనరూపమునను, పక్ష్యము చేయువాడు గను ఉన్నాడు. సమస్త ఓషధులందు ఉన్నాడు.
వైశ్వానరాగ్ని సాహసవంతుడు- బలవంతుడు. అతడు మమ్ము పాపములనుండి రాత్రింబవళ్లు రక్షించవలెను.
5. అగ్ని! నీవు అన్నవంతుడవు. సర్వత్ర గాం. గొల్లలుతమ పశువులను గుర్తించిన రీతి నీవు పుట్టుకతోనే సమస్త లోకములను - నీతేజస్సును గుర్తించినావు.
వైశ్వానరాగ్ని! ఈ కర్మకొరకు మార్గమును ఏర్పరచుము. మమ్ము సదా శుభములందు రక్షించుము.
6. అగ్ని! నీవు ఎంతో ప్రకాశించువాడవు. పుట్టినంతనే నీ కాంతులను లోకములందంతను నింపినావు. లోకములను తెలిసికున్నావు.
వైశ్వానరాగ్ని! నీవు మహిమాన్వితుడవు. ఋత్విజులను పాపములనుండి ంముక్తులను చేసినాడు.
7. అగ్ని! మాకు ఇంద్రుని వంటి పాలకుని ప్రసాదించుము. అతడు తలవంచనివాడు- జరారహితుడు- సామర్థ్యము కలవాడు కావలెను.
అగ్ని! నీ పాలనమందు మేము వేల అన్నములను పొందగలము.
8. వైశ్వానరుడు సర్వలోకప్రకాశకుడు. పుట్టినంతనే శ్వమును చాటిచెప్పినవాడు. అతడు పగలు సూర్యుడుగా ప్రకాశించుచున్నాడు. మేము ఆ వైశ్వానరాగ్ని అనుగ్రహము సంపాదించుము.
9. వరుణదేవా! నీకు నమస్కరించుచున్నాము. నీ యజ్ఞములు చేయుచున్నాము. పురోడాశాది హంస్సులు అర్పించుచున్నాము. నీ క్రోధమును శాంతింప చేయుచున్నాము.
వరుణదేవా! నీవు బలవంతుడవు. మా కొరకు ఇచట నివసించుము. మా పాపములను పోగొట్టుము.
10. వరుణదేవా! నీ పాశములు నా శిరస్సునందు, పాదములందు, శరీర మధ్యభాగమున ఉన్న. వానిని తొలగించుము. నాశనము చేయుము. అట్లు నీ మూడు పాశములు నాశనము చేసి మమ్ము పాపరహితులను చేయుము. నీ కర్మ చేయుటకు మాకు యోగ్యత కలిగించుము.
11. దధి క్రావనుడను అగ్ని దేవత జయశీలుడు. వ్యాప్తి కలవాడు. అన్నవంతుడు. నేను అతని యజ్ఞము చేసినాను. అతడు మా ముఖములను సురభిళతములను చేయును గాత. మా ఆయువులు పెంచును గాత.
12. దధి క్రావనుడు శత, సహస్ర సంఖ్యాకథనములను ఇచ్చువాడు. అన్నవంతుడు. భూం పీఠ సంచరించువాడు. సూర్యుడు తన తేజస్సున నీటిని గ్రహించి వర్షము కలిగించినట్లు- పంచజనులకు అన్నము కల్పించి పెంచినవాడు. అతడు మధురములగు మాస్తృతులను స్వీకరించును గాత.
13. అగ్ని భువనములకు శిరోభూతుడు.
14. దేవతలారా! మేము సుఖములను ఆశించుచున్నాము. యమ్ము స్వర్గమునుండి ఆహ్వానించుచున్నాము. మీరు మా వద్దకు వచ్చేయండి.
15. దేవతలారా! యమ్ము సేంచు వారికి సుఖములు కలిగించు చున్నారు. యజ్ఞములందు హంస్సులు అర్పించు వారికి సుఖములను కలిగించుచున్నారు. అట్టి సుఖములను నీటిని మాకు కలిగించండి. మీరు కోరిన వరములు ఇచ్చువారు కదా! మాకు ధనమును సుపుత్రులను ప్రసాదించండి.

16.అదితి మమ్మురక్షించును గాత. అదితిమాకు సుఖములనుఇచ్చును గాత. అదితిపాపములనుండి మమ్ముకాపాడును గాత.

17.మా రక్షణకు అదితినేఆహ్వానించుచున్నాము.ఆమె మంచి పనులుచేయువారికి తల్లివలెహితము కూర్చును. అదితిసత్య సంరక్షిణి. అనేకులగురాజులచే పాలించబడినది.జరారహిత.ంశాలధాత్రి. సుఖములుకలిగించునది.

18.భూదేం శాల.ప్రకాశమాన. కాలస్వరూప.కర్మలకు ంలు కలిగించునది.మనిషి చేసిన నావనీట తేలియాడును.భూం దేవనిర్మితనౌక. అది మహాజలముపైతేలి యాడుచున్నది.

భూదేశత్రువులనుండిరక్షించును. పాపరహిత.భిద్రరహిత.

మేముమాక్షేమము కొరకు అదితిని- భూని ఆశ్రయించుచున్నాము.

19.భూం నావవంటిది.దానిని నేను పొందుచున్నాను.భూం వద్ద శత్రువునుండిరక్షించగల ఆయుధములుఉన్నం. తేలుటకుతరణ దండములుఉన్నం.

భూంరంద్రములేనిది.అభీష్ట ఫలములనుఇచ్చునది.

శ్రీమదాంధ్రవచన కృష్ణయజుర్వేదీయ తైత్తిరీయసంహిత మొదటికాండము నందలి ఆరవప్రపాఠకము సమాప్తము

**యస్తేస్తునఃశశయో యోమయోభూర్యోరత్నధావసుంద్యాః సుదత్రః|
యేనంశ్వాపుష్యసింర్యాణి సరస్వతి తంహదాతవోకః ఉర్వ్యస్తరిక్షమన్వేయ||**

ఆరవప్రపాఠకము

మొదటిఅనువాకము

(ఆజ్య గ్రహణాదిమంత్రములుచెప్పబడినం.)

1. సన్నాజ్యమా!నాకు బృహస్పతిప్రేరణ కలిగి ఉన్నది.నేను ఆయువును,ధనమును ఆర్జించుచున్నాను.ఈ మంత్రముననిన్ను పాత్రకు ఎత్తుచున్నాను.ఈ యజ్ఞమునయజమానిని హింసించకుము.

(1.పాత్రలో పోయినప్పుడుక్రిందపడినదిసన్నాజ్యము. 2. ఆయువునుఆర్జించవచ్చునుఅనుచున్నాడు.)

2.ఆజ్యమా! నీవు ప్రాపకమవు.సత్యమవు. సత్యమవు.సత్యాధ్యక్షవు. హం.వైశ్వానరమవు. వైశ్వదేవమవు.ఉద్ధీపిత బలముకలదానవు. సత్యబలవు.సహమవు. **సహమానమసి.**

ఆజ్యమా!నీవు శత్రువులనుపరాభంపుము. శత్రుత్వముకోరువారిని పరాభంపుము.శత్రుసేనలనుపరాభంపుము. సహస్రేర్యవు.నాకు సుఖములు కలిగించుము.

ఆజ్యమా!నీవు ఆజ్యమునకుఆజ్యమవు - సత్యమునకుసత్యమవు -సత్యాయుష్యవు- సత్యజలవుఅగుచున్నావు. అట్టినిన్ను సత్యరూపమగుఆజ్యముచే అభిఘరించుచున్నాను.నేను నిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

3.ఆజ్యమా! అయిదు ప్రాణములనునియంత్రించుటకును,జగములను ధరించుటకునునిన్ను గ్రహించుచున్నాను. ఆజ్యమా!అయిదు ఋతువులనునియంత్రించుటకును,జగములను ధరించుటకునునిన్ను గ్రహించుచున్నాను. ఆజ్యమా!అయిదు దిశలను నియంత్రించుటకును,జగములను ధరించుటకునునిన్ను గ్రహించుచున్నాను. ఆజ్యమా!పంచజనులనునియంత్రించుటకును,జగములను ధరించుటకునునిన్ను గ్రహించుచున్నాను. ఆజ్యమా!పంచబలములనునియంత్రించుటకును,జగములను ధరించుటకునునిన్ను గ్రహించుచున్నాను. ఆజ్యమా!బ్రహ్మవర్చస్సునునియంత్రించుటకును,జగములను ధరించుటకునునిన్ను గ్రహించుచున్నాను. ఆజ్యమా!క్షాత్ర ఓజస్సును నియంత్రించుటకును,జగములను ధరించుటకునునిన్ను గ్రహించుచున్నాను.

ఆజ్యమా!కృషి, గోరక్ష, వాణిజ్యాదులనునియంత్రించుటకును,జగములను

ధరించుటకునునిన్ను గ్రహించుచున్నాను.

ఆజ్యమా!మంచి బలముకొరకును, మంచి సంతానముకొరకును, ధనసమృద్ధికొరకును, బ్రహ్మవర్చస్సుకొరకును నిన్ను గ్రహించుచున్నాను.

ఆజ్యమా!మాకు శ్రేయస్సువు అగుము.దేవతలకు హంస్సువగుము.యజమానికి ఆశీర్వాదమవగుము.దేవతలకు తృప్తికలిగించుము. ఇన్నికలిగించు నిన్నుగ్రహించుచున్నాను.

కామాయత్యా గృహ్లాః.నా కోరికల కొరకు నిన్నుగ్రహించుచున్నాను.

రెండవఅనువాకము

(హంర్హోమానుమంత్రణముచెప్పబడుచున్నది.)

1. మధ్యమపరిధీ! నిన్ను రాక్షసులుకదిలించజాలరు.అందువలన స్థిరమైనదానవు. నిన్ను అభిమంత్రించుటవలన నేనుబంధువులందుస్థిరుడను - ధీరుడను.రాక్షస హననముతెలిసిన వాడనుసంపన్నుడను అగుచున్నాను.

దక్షిణపరిధీ! రాక్షస వధంషయమున నీవుఉగ్రమైన దానవు.నిన్ను అభిమంత్రించుటచేనేను బంధువులందుఉగ్రుడను - ధీరుడను- రాక్షసవధ తెలిసినవాడను- సంపన్నుడను అగుచున్నాను.

ఉత్తరపరిధీ! నీవు రాక్షసులనుపరాభంచు దానవు- నిన్ను అభిమంత్రించుటవలన

నేనుజ్ఞాతులనుపరాభంచువాడను- ధీరుడను - రాక్షస వధతెలిసినవాడను- సంపన్నుడను అగుచున్నాను.

2.నిన్ను దేవతలకుయోగ్యమగు మంత్రములచేఅర్చించుచున్నాను.దేవతలకు హవ్యవాహనునిచేయుచున్నాను.

3.అగ్నీ! నిన్ను జ్వలింప చేయుచున్నాము. నిన్ను పూజించుచున్నాము. అట్లు చేయుటవలన మేము సంతానవంతులము, భృత్యవంతులము,చిరంజీవులము అగుదుము గాక.

(సంధిలనువెలిగించవలెను.)

4.అగ్నీ! నేను యజ్ఞము చేయుచున్నాను. ఇందలి ఏ దర్శలునశించునో, జుహువు మున్నగువానినుండి ఏ ఆజ్య బిందువుక్రిందపడునో వానితోనే అంతము చేయరాని శత్రువునువధించుచున్నాను. వానిని పాపదేవత వడిలో పడవేయుచున్నాను.

(వేదిమధ్యనున్న హంస్సులను అభిమంత్రించవలెను.)

5.ఈ హంస్సులు భూలోక, భువర్లోక, సువర్లోకమునకుచెందినం.

(ఁటిచేఅగ్నిని ఆసాదనము చేయవలెను.)

6.అగ్నీ! నిన్ను దేవతలు ప్రజ్వలింపచేసినారు. మనువుప్రజ్వలింపచేసినాడు. నీవు చాచిన నాల్కలు - జ్వాలలు - హర్షదాయకములు.నీ బలమును యజమానికి వ్యక్తపరచుము. వర్ధిల్లుము.

7.హోతాగ్నీ! నీవు మరణము ఎరుగని వాడవు. నీతల ఏదనేయి పొరించుచున్నాను. యజమానికి మంచిసంతానము,ధనము, భటులను కలిగించుము.

8.స్రువము నందలి ఆఘార ఆజ్యమా! నీవు మనస్సువు.ప్రజాపతి సంబంధి. ప్రజాపతి యజ్ఞముతోను - నీ మనస్సుతోనునన్ను ఆవహింపుము.

(స్రువముయజ్ఞసాధనము. అందలి ఆజ్యమునకు ఆఘార ఆజ్యమని పేరు.)

9.స్రుచమునందలి ఆఘరాజ్యమా! నీవు ఇంద్ర సంబంధి.శత్రుక్షయ కారిణి వగు వాక్కువు. నీవు నీ వాక్కుతోను,చక్షురాది ఇంద్రియముల తోడను నన్ను ఆవహింపుము.

10.ఋతూనామ్ వసంతమ్ ప్రీణాయి -ఋతువులందు వసంతమును సంతోష పెట్టుచున్నాను.

సుమాప్రీతఃప్రీణాతు. అట్లు సంతోషపడినదినన్ను సంతోషింప చేయవలెను.

గ్రీష్మమృతూణాంప్రీణాయి సమాప్రీతాః ప్రీణాతు.

వర్షాఋతూణాంప్రీణాయి తామాప్రీతాః ప్రీణన్తు.

శరదమృతూణాం ప్రీణాయి. సామాప్రీతాప్రీణాత.

హేమంతశిరా మృతూణాం ప్రీణాయి తౌమా ప్రీతౌప్రీణీతా.

11.ఆజ్యభాగములు అగ్నిజోమ దేవతాకములు. యజమానిని అగునేను సమంత్రకముగా ఆజ్యాహుతులు

ఇచ్చుచున్నాను. నేనునేత్రవంతుడను అగుదునుగాక.

(యజమానిఇష్టియందు ఆజ్ఞ భాగములను అభిమంత్రించవలెను.)

12.నేను అగ్నికి సమంత్రకముగ ఆజ్ఞాహుతులు ఇచ్చుచున్నాను.నేను అన్నభోక్తను అగుదును గాక.

(అగ్నినిమంత్రించవలెను.)

13.ఉపాంశు యాగదేవా! మేము ద్వేషించు శత్రువును నీవుహింసించుచున్నావు. ఇక నన్ను శత్రువులుహింసించ జాలరు. నన్ను ద్వేషించు శత్రువును నేనుసంహరించగలవాడనగుదును.

(ఉపాంశుయాజను అనుమంత్రించవలెను.)

14.అగ్ని షోమ మందు సమంత్రకముగ ఆహుతులు అర్పించుచున్నాను.నేను శత్రుహంతను అగుచున్నాను.

(అగ్నిషోమమును అనుమంత్రించవలెను.)

15.ఇంద్రాగ్ని యజ్ఞ మందు సమంత్రకముగ ఆహుతులు అర్పించుచున్నాను.నేను ఇంద్రియోపేతుడను అన్నాదుడను అగుచున్నాను.

16.ఇంద్ర యజ్ఞమందు సమంత్రకముగ ఆహుతులు అర్పించుచున్నాను.ఇంద్రియవంతుడను అగుచున్నాను.

17.మహేంద్ర యజ్ఞమున సమంత్రకముగ ఆహుతులుఅర్పించుచున్నాను. జయశీలుడను,

మహిమాన్వితుడనుఅగుచున్నాను.

18.అగ్ని యాగము నందలి దోషములను పరిహరించినాడు.యాగమును చక్కగా జరిపించినాడు. అట్టి అగ్నికి యజ్ఞమునసమంత్రకముగ ఆహుతులు అర్పించుచున్నాను. ఆయుష్మంతుడనుఅగుచున్నాను. యజ్ఞము ంధివత్తు పూర్తి అయినందునప్రతిష్ఠగలవాడను అగుచున్నాను.

(అగ్నినిఅనుమంత్రించవలెను.)

మూడవఅనువాకము

(భక్షింపదగినఇడాది భాగమునకు అనుమంత్రిణ చెప్పబడుచున్నది.)

1. అగ్నిదూషితముల నుండి నన్ను రక్షించును గాత. సంతపాపవర్తనులనుండి నన్ను కాపాడును గాత.

2.నాపై శత్రుత్వము వహించిన వాడు దూరపు వాడయినను,దగ్గరివాడైనను - వారిని ఇడాది హంభాగమున జయింతును.

(యజమానిఇడాది భాగమును అందుకొనవలెను.)

3.ఇడా దేవతా! నీవు శృంగ పృచ్ఛాదులు కలదానవు. నీరు,నేయి రెండు వానల దానవు. శుక్ల, కృష్ణ, కపిల వర్ణపు.మా గృహములు శాస్త్రోక్త యజ్ఞగృహములు, నీవువానికి అనుకూలవగుచు ంచ్చేయుము. నీవు స్నేహ పూర్వకఆహ్వానాదులు గల దానవు. వానిచే నా తలను శోధించుము.

హేఇతే ఏహి - రమ్ము. హే ఆదితేః ఏహి. హే సరస్వతిః ఏహి.హే రస్తే ఏహి. హే రమతే ఏహి. హే సూనః ఏహి.నిన్ను ఆహ్వానించినాము.నీ అనుగ్రహము పొందినాము. నీ అనుజ్ఞ లభించినది.

మాకుఈ యజ్ఞము ఫలము లభించవలెను. యజ్ఞమునందలిఆశీస్సులు సత్యములు కావలెను.ఆదరపూర్వక మనసు కలిగి యజ్ఞఫలము సాధించుటకుసమర్థుడను కావలెను.

నేనుచేసిన యజ్ఞము స్వర్గమునకు చేరును గాక. చేరినయజ్ఞము హంర్భోక్తలగు దేవతలు ఉన్న చోటునకుపోవునుగాక. పోయిన హంస్సు దేవతల భోజనశాలకుచేరునుగాక - దేవతలు దానిని అందుకొందురుగాక. ఇంద్రుడుఈ యజ్ఞమునకు సంతుష్టుడు అగును గాత. మరొక యజ్ఞముచేయుటకు మాకు అవయవ పాటవము కలిగించును గాత.చేయనున్న యజ్ఞములకు గాను మాకు ధనాదికములులభించునుగాక. మాకు యజ్ఞఫలరూపమగు ఆశీస్సులులభించును గాత.

ఇడాదేవతా! నీవు మాకు ప్రీతి పాత్రమవు. మా కొరకు శత్రువులనుఎంతో హింసించుము. నీవు ధనవతి అగుము.

(ఇడానుఅనుమంత్రించవలెను)

4.అవాంతర ఇడా! నీవు ప్రీతి స్వరూపమవు. మమ్ము సంతోషపరచుము. మేము నిన్ను సేంచుచున్నాము. నీవు మమ్ముఅనుగ్రహింపుము.

(1.భుజింప తగిన ఇడలోని ఒకభాగము అవాంతర ఇడ అగును.2. అవాంతర ఇడను అనుమంత్రించవలెను.)

5.అగ్ని పూజనీయుడు. అతడు ఆహుతులందరి ఘృతమును సేంచును గాత. యజ్ఞదోషములను నివారించును గాత. యజ్ఞమును యోగ్యము చేయును గాత. బృహస్పతి ఈ యజ్ఞమును స్థరించును గాత. ఈ యజ్ఞము వలన దేవతలందరు సంతృప్తులు అగుదురు గాత.

(వేదిమధ్యభాగమును జలముచే మార్జనము చేయవలెను.)

6.యజ్ఞపురుషా! మమ్ము సంతోష పరుచుము. మేము ధనమును ఇచ్చు వారలము. మా ధనమును క్షీణింపచేయకుము. మేము యజ్ఞము చేయుచున్నాము. మాశక్తిని క్షీణింప చేయకుము.

7.అన్వాహార్యమా! నీవు ప్రజాపతి భాగమవు. బలము కలదానవు. పాల వంటి రుచిగలదానవు. నీవు నా ప్రాణాపానములను కాపాడుము. సమానవ్యానములను కాపాడుము. ఉదాన వ్యానములను కాపాడుము. నీవు అక్షయమవు. నాకు క్షయము కలుగకుండుటకునిన్ను దానము చేయుచున్నాను. పరలోకమందు నాకు కలుగబోవు భోగములను తరగనీయకుము. అచట నేను నిన్ను పరిపూర్ణముగ అనుభవించు వాడను కావలెను.

(పితృయజ్ఞము తరువాత చేసిన కర్మయందు దక్షిణాగ్నిలో వండిన అన్నము అన్వాహార్యము అగును.)

నాలుగవ అనువాకము

(శేషాహుతులగు అనుయాజాదుల అనుమంత్రణము.)

1. బర్హి అను అగ్నికి సమంత్రక ఆజ్యాహుతులు అర్పించుచున్నాను. సంతానవంతుడను అగుచున్నాను. నరాశంసమను అగ్నికి సమంత్రక ఆజ్యాహుతులు ఇచ్చుచున్నాను. పశువంతుడను అగుచున్నాను. (అనుయాజాదుల హోమద్రవ్యములను అనుమంత్రించవలెను.)

2. నేను అగ్నికి ఆహుతులు అర్పించినాను. వాని వలన అగ్ని రాక్షసాదులను జయించినాడు. అగ్నివలెనే నేను సహితము ంజేతను అయినాను.

నేను సోమమునకు ఆహుతులు అర్పించినాను. వాని వలన సోమము రాక్షసాదులను జయించినది. సోమము వలెనే నేను సహితము ంజేతను అయినాను.

నేను అగ్ని షోమమునకు ఆహుతులు అర్పించినాను. వాని వలన అగ్ని షోమము రాక్షసాదులను జయించినాడు. అగ్ని షోమమువలెనే సహితము ంజేతను అయినాను.

నేను ఇంద్రాగ్నులకు ఆహుతులు అర్పించినాను. వాని వలన ఇంద్రాగ్నులు రాక్షసాదులను జయించినాడు. ఇంద్రాగ్నుల వలెనే నేను సహితము ంజేతను అయినాను.

నేను ఇంద్రునకు ఆహుతులు అర్పించినాను. వాని వలన ఇంద్రుడు రాక్షసాదులను జయించినాడు. ఇంద్రుని వలెనే నేను సహితము ంజేతను అయినాను.

నేను మహేంద్రునకు ఆహుతులు అర్పించినాను. వాని వలన మహేంద్రుడు రాక్షసాదులను జయించినాడు. మహేంద్రుని వలెనే నేను సహితము ంజేతను అయినాను.

నేను స్విష్ట కృదగ్నికి ఆహుతులు అర్పించినాను. వాని వలన స్విష్ట కృదగ్ని రాక్షసాదులను జయించినాడు. స్విష్ట కృదాగ్నివలెనే నేను సహితము ంజేతను అయినాను.

3. ఇంద్రుడు అన్నమును ఉత్పత్తి చేయవలసి ఉన్నది. అందుకు నేను స్రువమును ఎత్తినాను. అప్పుడు ఇంద్రుడు నన్ను ఉత్కర్ష వంతుని చేసినాడు. స్రువమును క్రిందకు దించినాను. అప్పుడు ఇంద్రుడు నా శత్రువులను పరాభూతులను చేసినాడు.

స్రువమును ఎత్తుట, దించుట చేత దేవతలు, బ్రహ్మయు నన్ను వర్ధిల్ల చేసినారు.

ఇంద్రాగ్నులు నా శత్రువులను పారద్రోలి, నశింప చేయుదురు గాత.

4. ఈ యజ్ఞమునందలి ఆశీస్సులు మమ్ము చేరును గాత. మేము ఆయురారోగ్యములు కోరుచున్నాము. ఇంద్రవంతులము అగుచున్నాము. ఇంద్రుని సేంచు చున్నాము. మాకు సంతానము, ఆయురారోగ్యములు కలుగుచున్న.

5. ప్రస్తరమా! అగ్ని రోహిత అశ్వమునెక్కి నిన్ను చేరును గాత. ఇంద్రుడు హర్యశ్వము నెక్కి నిన్ను చేరును గాత. సూర్యుడు ఏతశ అశ్వమును ఎక్కి నిన్ను చేరును గాత.

(ప్రస్తురయునుఅనుమంత్రించవలెను.)

6.అగ్గీ! నీవు పరిధులను ధరించినావు. అట్టి నీ యొక్కరశన - గుర్రపు నడుమునకు కట్టుత్రాటి - నుంచి నిన్నుంముక్తుని చేయుచున్నాను. రశ్మి - ముఖమునకు తగిలించుకళ్ళెము - నుండి నిన్నుంముక్తుని చేయుచున్నాను. యొక్క- గుర్రపు పగ్గము - నుండి నిన్నుంముక్తుని చేయుచున్నాను. కావున మాకు ధనములను సుఖములను ప్రసాదించుము.మేము దేవతలకు

హంఠాగములుఇచ్చుచున్నాము కదా! అందును గురించి దేవతలకు యిక్కిలిగాతెలియపరుచుము.

7.సర్వవ్యాపకుడగు శంయునకు సమంత్రక ఆహుతులుఅర్పించుచున్నాను. యజ్ఞమును పూర్తి చేయుట వలననేను ప్రతిష్ఠ గలవాడను అగుచున్నాను.

(శంయుపరిధిని అనుమంత్రించవలెను.)

8.నేను సోమ దేవతకు సమంత్రక ఆహుతులు అర్పించుచున్నాను.అందువలన ఫలవంతమగు రేతస్సు కలవాడను అగుచున్నాను.త్వష్టకు సమంత్రక ఆహుతులు అర్పించుచున్నాను. అందువలనపశువులు కలవాడను అగుచున్నాను. దేవపత్నులకు,గృహపతియగు అగ్నికి - యజ్ఞయధునమునకు సమంత్రకఆహుతులు అర్పించుచున్నాను. అందువలన బిడ్డలు కలవాడనుఅగుచున్నాను.

(హంస్సునుఅనుమంత్రించవలెను.)

9.దర్భగుచ్ఛమా! నీవు వేదనామకవు. ద్రవ్యలాభ సాధనమవు.నీవు అనుగ్రహించుము. నేను ధనము పొందగలవాడను.

నీవుకర్మనామకవు. వేదిన సమార్జనము చేయుసాధనమవగుచున్నావు.ధనదాతవు అగుచున్నావు. నీవు అనుగ్రహింపుము. నేనుఋత్విగాదులకు ధనదానము చేయగలవాడను అగుదును.

నీవువేదస్వరూపవు. నాకు ఆజ్యాది సమృద్ధిని ప్రసాదించుము.గృహాది వసతులు కలిగింపుము. అన్న సమృద్ధిని కలిగింపుము.

(వేదిమధ్యమున దర్భగుచ్ఛమును ఉంచవలెను.)

అయిదవఅనువాకము

(ఆప్యాయనాదిమంత్రములు చెప్పబడుచున్న.)

1. ఋత్విజాలుప్రతి ఆహుతికి దేవతలను ఆహ్వానించుచున్నారు. వారుధ్రువమను హోమసాధనమును పట్టినారు. ఆ ధ్రువము- సూర్య పత్నియు, గోరూపధారణియగు ఉషయొక్క పాలునిండినచన్నువలె - నేతిలో నిండవలెను.

ఈ యజ్ఞమునప్పూరి వేది రూపమున ఉన్నది. ఆమె వడిలో ధ్రువమనుపాత్ర ఉన్నది. అది మాటి మాటికి నేతితో నింపబడుచున్నది.అదియే ఆజ్యమహాధారయై వేది రూపమున ఉన్న భూంనినింపుము గాత.

2.ధ్రువమా! నీవు ప్రజాపతి సంబంధి. యజమానిని అగునేను - నిన్నుంభాన్నామ లోకమున ఉంచుచున్నాను.

(యజమానిహంశేషమును భుజించవలెను.)

3.జలపూర్ణపాత్రమా! నీవు శోభించుదానవు. నాకు అనుకూలవుఅగుము. నీవు

సర్వదిశలందువ్యాపించి ఉన్నదానవు. నన్ను సర్వకార్య సమర్థుని చేయుము.నీటితో నిండిన దానవు. నన్ను పరిపూర్ణుని చేయుము.నీవు క్షయము లేని దానవు. నన్ను అక్షయుని చేయుము.

4.ప్రాచ్యాం దిశి దేవా ఋత్విజో మార్జయంతామ్. తూర్పుదిక్కునుదేవతలు, ఋత్విజాలు పావనము చేయుదురు గాక.

దక్షిణాయాందిశి మాసాః పితరో మార్జయంతామ్.

ప్రతీచ్యాందిశి గృహాః పశవో మార్జయంతామ్.

ఉదీచ్యాందిశ్యాప ఓషధయో వనస్పతయో మార్జయంతామ్.

ఉర్ధ్వాయాందిశి యజ్ఞ స్సంవత్సరో యజ్ఞపతిర్మార్జయంతామ్.

5. మొదటిపాద ంన్యాసమా! నీవు నరకమును నశింపచేయువాడగుంట్టువు యొక్క పాదమవు. ఈపృథ్వి గాయత్రీ ఛందమును అభిమానించునది. దాని ింద నాతొలి అడుగువేయుచున్నాను. మేము ద్వేషించు పాపములు తొలగిపోయిన.

రెండవపాదంన్యాసమా! నీవు అపవాదులు పోగొట్టునట్టి ంట్టువు యొక్కపాదమవు అగుచున్నావు. త్రిష్టుభ ఛందమును అభిమానించునది అంతరిక్షము. దాని ింద నా రెండవ అడుగు వేయుచున్నాను. మేము ద్వేషించు అపవాదులు తొలగిపోయిన.

మూడవపాదంన్యాసమా! నీవు శత్రుహంతయగు ంట్టువు పాదమవు అగుచున్నావు. ద్యులోకము జగతీ ఛందమును అభిమానించునది. దాని ింద నా మూడవ అడుగు వేయుచున్నాను. మేము ద్వేషించు శత్రువు తొలగి పోయినాడు. నాలుగవపదంన్యాసమా! నీవు హింసించకోరు శత్రువును హతమార్చుంట్టువు యొక్క పాదమవు అగుచున్నావు. దిశలు అనుష్టుప్ ఛందమును అభిమానించున. దాని ింద నాలుగవ అడుగును ఉంచుచున్నాను. మేము ద్వేషించు హింసక శత్రువు తొలగిపోయినాడు.

(వేదిమధ్యమున యజమాని వేయి అడుగులను ంట్టు పాదములు గభాంచి వేయవలెను. మూడు అడుగులు మంత్రసహితముగను- నాలుగవ అడుగు మంత్ర రహితముగను వేయవలెను.)

ఆరవ అనువాకము

(ఇందుసూర్య ప్రార్థన చెప్పబడినది.)

1. ఆహవనీయాగ్ని! నీ అనుగ్రహము కలిగినది. అందువలన తొలిభోగములు అనుభంచదగిన భూిని పొందినాము. తదుపరి ఆదిత్యలోకమును పొందినాము. నీ అనుగ్రహమున మాకు భంగము వాటిల్లలేదు. మేము చేయు తపములకు సహితము భంగము కలుగకున్నది.

2. ఆదిత్యా! నీవు చక్కని వాడవు. కిరణ్మంతములగు చంద్రాదిగ్రహములందు శ్రేష్ఠుడవు. ఆయువును ఇవ్వగలవాడవు. నాకు ఆయువును ఇమ్ము. వర్చస్సునిచ్చు వాడవు. నాకు వర్చస్సునిమ్ము.

3. మేము ద్వేషించు శత్రువును సమస్త దిశల నుండి- దింనుండి - అంతరిక్షమునుండి - భూినుంచి తొలగించుచున్నాను. మేము ఏ శత్రువును ద్వేషించుచున్నామో అతడు తొలగించబడినాడు.

4. నేను సూర్యునంతటి తేజస్సు కలవాడను అగుదును గాత.

5. ఆదిత్యుని ఆవృతమును అనుసరించి నేనును పరిభ్రమింతును గాత.

(యజమాని కుడివైపునకు తిరుగవలెను.)

6. నేను సంతానముతో కలసి ఉండును గాత. సంతానమునాతో కలసి ఉండును గాత. నేను ధనసమృద్ధితో కలసి ఉండును గాత. ధనసమృద్ధి నాతో కలసి ఉండును గాత. (ఉత్తరమునకు తిరగవలెను.)

7. అగ్ని! నీవు సుధచే జ్వలించుచున్నావు. నా కొరకు మరింత జ్వలించుము. నేను సహితము ప్రకాశవంతుడను అగుదును గాక - **స్వాహా.**

(ఆహవనీయాగ్నియందు సుధ వేయవలెను.)

8. యజ్ఞము వసుమంతము అగును గాక. అగ్ని! నేను ధనవంతులందు అధికుడను అగుదును గాత.

(ఆహవనీయాగ్నిని ప్రార్థించవలెను.)

9. అగ్ని! నీవు ఆయుష్యములను పోషించుచున్నావు. మాకు సర్వత్ర బలమును, అన్నమును కలుగచేయుము. శత్రుసేనను దూరముననే వరింపుము.

అగ్ని! నీవు చక్కని కర్మములవాడవు. మమ్ము పంతులను చేయుము. వర్చస్సు నిమ్ము. సామర్థ్యము కలిగించుము. పుష్టి నిమ్ము. ధనము ప్రసాదించుము.

(గార్హపత్యాగ్నిని సేంచవలెను.)

10. అగ్ని! నీవు గృహపతి. నీ వలన నేను సుగృహపతిని అగుదును. గృహపతివగు నా వలన నీవు సుగృహపతి అగుదువు.

నాకు శతహిమముల ఆయువు కలుగునట్లును, సంతానము కలుగునట్లును, నా బుద్ధి ప్రకాశించునట్లును

ఆశీర్వదించమనిప్రార్థించుచున్నాను.

(గార్వపత్యాగ్నినిసేంచవలెను.)

11.యజ్ఞమా! ఏ ప్రజాపతి నిన్ను నియమించినాడో - అతడే నిన్నుముక్తను చేయును గాత.

(యజ్ఞమునకుఉద్వాసన చెప్పవలెను)

12.అగ్నీ! నీవు యజ్ఞమునకు అధిపతి. నేను యజ్ఞమునుఆచరించినాను. అందుకు సమర్థుడను అయినాను. ఆ యజ్ఞమునాకు సమృద్ధి ప్రసాదించినది.

(ఆహవనీయాగ్నిలోసంధి వేయవలెను.)

13.యజ్ఞము ముగిసినది. అది మరల మరల జరుగునుగాత.యజ్ఞము మమ్ము గుర్తించినది. అది వర్ధిల్లును గాత. యజ్ఞముదేవతలకు అధిపతి అగునుగాక. అది మమ్ము అధిపతులనుచేయును గాత. మేము ధనపతులను అగుదుము గాత.

(యజమానికి మంత్రమును జపించవలెను.)

14.అగ్నీ! ఈ యజ్ఞము గోమంతము, అజవంతము, అశ్వవంతము,ఋత్విగ్వంతము అగును గాత. ఈ యజ్ఞము ఎన్నడును తిరస్కరింపబడకుండునుగాత.

ఈ యజ్ఞముఅన్నవంతము, బహుధనోపేతము, అంఘ్రము, ంద్వద్యుక్తముఅగునుగాక.

బలవాన్అగ్నీ! ఈ యజ్ఞము మరల మరల జరుగుచుండును గాత.

(యజమానితూర్పు దిశగా ముందుకు జరిగి ఈ మంత్రమును జపించవలెను.)

ఏడవఅనువాకము

(దేవతాపరిగ్రహోదకము వరించబడినది.)

1. ఒకేకాలమందు జరుగు సోమయాగములెట్లో అట్లే ఏక కాలమునజరుగు యజ్ఞములు అగుచున్న.

దర్శపూర్ణమాస యాగములనుఅనేకులగు యజమానులు ఒకే సమయమున చేయుదురు.అప్పుడు ఏ యజమాని యజ్ఞమునకు దేవతలు వచ్చెదరు?ఏ యజమాని యజ్ఞమునకు రాకుండురు?

ఏ యజమాని- ఇంతరులకన్నా - ముందు యాగము ప్రారంభించి దేవతలనుఆహ్వానించునో అతడు ఆ దేవతలను మరుసటి రోజు యజించవచ్చును.

(దేవతలుంధ రూపములు ధరించి అనేక యజ్ఞములకు ఒకేసారిరాగలరు అనునది ఒక పక్షము.)

2.ఆహవనీయాగ్ని దేవతల పరిగ్రహార్థ ప్రదేశమగును.ఆహవనీయ, గార్వపత్యాగ్నుల మధ్య స్థానము పశువులుపరిగ్రహార్థ ప్రదేశమగును. గార్వపత్యము మానవులపరిగ్రహార్థ ప్రదేశమగును. దక్షిణాగ్ని పితృ దేవతలపరిగ్రహార్థ ప్రదేశమగును.

3.యజమాని తొలుత ఆహవనీయ, గార్వపత్య, దక్షిణాగ్ని స్థానములందుఅగ్నిని స్థాపించవలెను. తదుపరి దేవతల పరిగ్రహణస్థానము నందు దేవతలను ఆహ్వానించవలెను. మరుసటిరోజు ఆ దేవతలను ఉద్దేశించి యాగము చేయవలెను.

4.అగ్ని వ్రతపతి. వ్రతమున అతడు వ్రతయోగ్యుడు అగుచున్నాడు.యజమాని వ్రతముననే వ్రతవంతుడు అగుచున్నాడు.

5.యజమాని వ్రతమును అవలంబించదలచును. అప్పుడుఅతడు ‘అగ్నీ! నేను వ్రతము అవలంబించుచున్నాను’ అనిచెప్పవలెను.

6.దేవతలందరిలో అగ్నియే వ్రతపతి అగును. కావున అగ్నినిఉద్దేశించియే యజ్ఞము చేయవలెను.

7.బర్హిరాహణము - దర్భలను సేకరించుట - పూర్ణిమయందు చేయవలెను. వత్సాపాకరణము - గోవుల నుండిదూడలను ండదీయుట - అమావాస్యనాడు చేయవలెను.

ఈ తిథులుయాగమునకు గాని నిర్ణయించబడిన.

8.అగ్నిని దర్భ పరిస్తరణమునకు పూర్వ్యుడుగను. అపరుడుగనుయజించదగిన వాడని చెప్పబడినది.

9.మానవులు గడ్డికప్పుగల ఇంటిని కోరుచుందురు. దేవతలుఅది లేని దానిని కొరరు కదా! దేవతలు అనుగ్రహమున- అప్పుడప్పుడు - అక్కడక్కడ - నూతన నివాస గృహములు ఏర్పడుచున్నా. అది తెలిసిన యజమాని అగ్నిని యజించవలెను.అప్పుడు యజమాని వద్దకు దేవతలు వచ్చెదరు. మరుసటిరోజున అతడు యాగము చేయవలెను.

10.యజమానియగువాడు గ్రామ్య, అరణ్య పశువులను సంపాదించవలెననిచెప్పబడినం. గ్రామ్యములగు ధాన్యాదులను భుజించకఉపవసించినచో గ్రామ్య పశువులు లభించును. అరణ్య ధాన్యములగునీవారాదులు భుజించుట వలన అరణ్య పశువులు లభించును.ఉదయ ంధిధాన్యములు వర్జించి ఉపవసించిన పితృదేవతాకములగును.

11.ఆరణ్యక ధాన్యము ఇంద్రియాభివృద్ధి హేతువగును. యజమానిఆ ధాన్యమును భుజించి ఇంద్రియాభివృద్ధిని పొందవలెను.

12.యజమాని భుజించకున్న ఆకలిగొన్న వాడగును. భుజించినచోరుద్రుడు అతని పశువులను వధించును.

13.అట్లగుట వలన యజమాని నీరు త్రాగవలెను. అందువలనభోజనము చేసినట్లుగాని చేయనట్లుగాని కాకుండును.ఆకలిగొన్నవాడు కాకుండును. ఆ ంధముగ చేసిన రుద్రుడుయజమాని పశువులను వధించడు.

14.యజ్ఞము వజ్రాయుధము వంటిది కాగా ఆకలి శత్రువువంటిది అగును. ఉపవసించిన యజమాని వజ్రాయుధముఅగుచున్నాడు. తన శత్రువగు ఆకలిని సంహరించుచున్నాడు.

ఎనియదవఅనువాకము

(జలప్రణయణము, యజ్ఞాయుధ సంభృతి చెప్పబడుచున్నది.)

1. శ్రద్ధవహింపకయజ్ఞము చేసినట్లయిన దేవతలు అట్టి యజ్ఞమునుఅంగీకరించరు.

2.ఉదకములు శ్రద్ధా స్వరూపములు. కావున ఉదకములనుప్రణయనము చేయవలెను. అట్లయిన యజ్ఞమున శ్రద్ధవహించినట్లగును. ఆ యజ్ఞము నందు దేవతలు, మానవులుసంతసించురు.

3.ఉదకములు శరీర ధర్మములను, వాక్కును కూడ అతిక్రమించుచున్నా.మనసును మాత్రము అతిక్రమించజాలవని పెద్దలు చెప్పుచున్నారు.

4.యజమాని మనసులో పృథ్విని ధ్యానించుచు జల ప్రణయనముచేయవలెను.

5.పృథ్వియే మనస్సగును. కావున పృథ్విని ధ్యానించి అపాంప్రణయనముచేసిన యజమాని పృథ్వి చేతనే అపాంప్రణయనము చేసినవాడుఅగుచున్నాడు.

6.అది తెలిసికొనిన యజమాని హంస్సు లుప్తము కాకుండును.

7.అధ్వర్యుడు యజ్ఞ పరికరములను సాధించవలెను.యజ్ఞ సాధనములే యజ్ఞమగును.

కావునయజ్ఞ సాధనములను ఆర్జించినచో యజ్ఞమును ఆర్జించినట్లగును.

8.యజ్ఞ సాధనములను ఒక్కొక్క దానిని ఉపయోగించిన పితృదేవతాకమగును.ఒకేమారు అన్నింటిని ఉపయోగించిన మానవ సంబంధమగును.

9.యజ్ఞ సాధనములను జంటలుగా ప్రయోగించవలెను. అట్టిప్రయోగమునకు 'యాజ్య పురోవాక్యల రూపము' స్త్రీ పురుషాత్మకమగునత్వము సిద్ధించును.

10.యజ్ఞపు మొదటనే యజ్ఞ సంబంధములగు పది ంధములగుపరికరములను తెలిసికొని సంపాదించిన యజమాని యజ్ఞమునిర్విఘ్నముగా కొనసాగగలడు.

11.1. స్ప్య. 2. కపాలిని. 3. అగ్నిహోత్రహవణి. 4. శూర్పము.5. కృష్ణాజినము 6. శమ్య 7. రోలు 8. రోకలి 9. దృషద్ అనుశిల 10. ఉపల అను రాయి. ఈ పది యజ్ఞ సాధనములు అగును.

12.దేవతలు ంనునట్లు యజ్ఞము చేసిన యజమాని యొక్కహవ్యమును దేవతలు స్వీకరించుచున్నారు.

13.ఈ యజ్ఞమునకు దేవతలను ఆహ్వానించువాడు అగ్ని. నేనుఅటువంటి అగ్నిని ఆహ్వానించుచున్నాను. అని పాత్ర యందుంచినహంి అభిమంత్రించవలెను.

14.ఈ అభిమంత్రిణము యజ్ఞమునకు స్వీకార స్వరూపముఅగును. దీనిని గ్రహించి యాగము చేయవలెను.

15.అట్టి అభిమంత్రిణము యజ్ఞపు స్థిరత్వమునకని చెప్పవలెను.వాక్కును నియంత్రించవలెను.

(మంత్రిముచ్చెప్పి మౌనము వహించవలెను.)

16.శబ్దోచ్ఛారణమున మనసు యజ్ఞము నుండి తొలగును.కావున మనస్సుతోనే ప్రజాపతి యజ్ఞమును ప్రారంభించినాడు.రాక్షస సంచార పరిహారార్థమై యజమానియు మౌనమువహించి మనసుచే యజ్ఞమును ఆచరించవలెను.

17.యోగము కలిసినప్పుడు యజమాని యాగము చేయవలెను.అట్టివాడు యజమానులందు ప్రసిద్ధుడు అగుచున్నాడు.

18.ఏ ప్రజాపతి నిన్ను యజ్ఞమునకు యోగ్యునిగా చేయవలసినవాడో- ఆ ప్రజాపతియే నిన్ను యజ్ఞ యోగ్యుని చేయును అని చెప్పబడినది.కావున ఆ ప్రజాపతియే ఈ యజ్ఞమును యోగ్యము చేయుచున్నాడు.యోగకాలమున యాగము చేయువాడు అగుచున్నాడు.

తొమ్మిదవఅనువాకము

(ద్వాదశద్వంద్వసంపత్తి వరించబడినది.)

1. ప్రజాపతిఅగ్ని హోత్రాది యాగములను సృష్టించినాడు. వానిలో అగ్నిహోత్రము- అగ్నిష్టోమము ఒక ద్వంద్వము అగును. పౌర్ణమాసి - ఉక్థముఒక ద్వంద్వము అగును.

అమావాస్య- అతిరాత్రము ఒక ద్వంద్వము అగును.

ప్రజాపతివానిని సరిసమానముగా ఏర్పరచినాడు. అగ్నిష్టోమము ఇచ్చినంతఫలమునే అగ్నిహోత్రయాగము కలిగించును. పూర్ణమాసిఅంతటి ఫలముచే ఉక్థము కలిగించును. అమావాస్య అంతటిఫలమునే అతిరాత్రము కలిగించును.

2.ఏ యజమాని ఈ ంషయమును తెలిసికొని అగ్నిహోత్రయాగముచేయునో అతనికి అగ్నిష్టోమ యాగమంతటి ఫలము కలుగును.

ఏ యజమానిఈ ంషయము తెలిసినవాడై పౌర్ణమాసి యాగము చేయునోఅతనికి ఉక్థ యాగమంతటి ఫలము లభించును.

ఏ యజమానిఈ ంషయమును తెలిసినవాడై అమావాస్య యాగము చేయునోఅతనికి అతిరాత్రయాగమంతటి ఫలితము దక్కును.

3.పరమేష్ఠి కన్న మున్నే దర్శపూర్ణమాస యజ్ఞముఏర్పడినది. ఆ యజ్ఞమును అనుష్ఠించిన యజ్ఞకర్త పరమేష్ఠిత్వపదంని చేరుకున్నాడు.

ఆ యజ్ఞముప్రజాపతిని ప్రోత్సహించినది. ప్రజాపతి దర్శపూర్ణమాసయజ్ఞము చేసినాడు. ఉత్తమ పదంని పొందినాడు.

అదిఇంద్రుని ప్రోత్సహించినది. ఇంద్రుడు దర్శపూర్ణమాసయజ్ఞము చేసినాడు. ఉత్తమ పదంని పొందినాడు.

అదిఅగ్నిష్టోమ దేవతలను ప్రోత్సహించినది. వారు దర్శపూర్ణమాసయజ్ఞమును అనుష్ఠించినారు. ఉత్తమ పదంని పొందినారు.

ఏ యజమానిఈ ంషయములను తెలిసికొన్నవాడై దర్శపూర్ణ మాస యజ్ఞమునుఅనుష్ఠించునో అట్టివాడు నిశ్చయముగ పరమపదమునుపొందుచున్నాడు.

4.దశ పూర్ణమాస యజ్ఞములను ంశేషముగా చేసినయజమానికి సంతానము, పశువులు, యధునములు కలిగివర్ధిల్లుచున్నాడు. సంవత్సరమునందు గల పన్నెండునెలలలోనూ దశ పూర్ణమాసయాగము, ద్వాదశ ద్వంద్వములుచేయవచ్చునని చెప్పుచున్నారు.

5.1. అధ్వర్యుడు ఆవుపాలు పితుకుటకు దూడను ండువవలెను.2. ఉఖ యను పాత్రమ గార్హస్థ్య అగ్ని ంద పెట్టవలెను.3. ధాన్యమును దంచవలెను. 4. దృషద ఉపల శిలలచేపోటు వేయవలెను. 5. దృషత్తునందు పిండి చేయవలెను.6. పురోడాషమును వండుటకు పాత్రను నిప్పు ంద పెట్టవలెను.7. ఉడికించవలెను. 8. నేయి పోయవలెను. 9. వేదిని అమర్చబోవుస్థలమున స్తంభయజువును హరించవలెను. 10. గడ్డి,దుమ్మును దోసిలితో ఎత్తి పోయవలెను. 11. వేదిని ఏర్పరచవలెను.12. యజమానపత్ని నడుమునకు త్రాడు కట్టవలెను. 13.స్ఫ్య చే

గీయబడిన గీతయందు ప్రోక్షణీ పాత్రను ఉంచవలెను.14. గీచిన గీతలో నేయి వేయవలెను.

6.ఇందు దశ పూర్ణమాస యాగమునందలి ద్వంద్వ ప్రక్రియలు.ఁనిని అనుష్ఠించి యాగము చేసిన
యజమాని“ప్రప్రజయాపశుభిర్నిధునైర్థాయతే”

(5వమంత్రమున చెప్పిన 14. అనగా 7ద్వంద్వములు అగును.8వ అనువాకము నందలి 11వ మంత్రమున
చెప్పబడిన10 -5 ద్వంద్వములు అగును. 7+ 5 = 12 అనగా ద్వాదశ ద్వంద్వములుఅగును.)

పదవఅనువాకము

(హంస్పాదనముంచబడుచున్నది.)

1.ద్రువో%సి ఇత్యాదిమంత్రము జ్ఞాతుల స్థిరత్వమును చెప్పుచున్నది. ఉగ్రోసి ఇత్యాది మంత్రములు జ్ఞాతులు
ప్రతివాదులు కారు అని చెప్పుచున్నది.యజమానికి ప్రతికూలుడై, అతనిని నశింప చేయగోరుజ్ఞాతి ంషయముననే
యజమాని ఉగ్రుడు అగుచున్నాడు అని“అభిభూరసి”అనుమంత్రము చెప్పుచున్నది.

2.యజమాని అగ్నిని “యునజ్మిత్యాది”మంత్రములచేతనేనియించుచున్నాడు అని చెప్పబడినది.

3.యజ్ఞము సమృద్ధమైనప్పుడు దేవతలు స్వర్గమునుపొందినారు. యజ్ఞము సమృద్ధిము కానప్పుడు
దేవతలురాక్షసులనుపరాభంచినారని “యన్మే అగ్న్యే”అను మంత్రము చెప్పుచున్నది.

అందువల్లయజమాని యజ్ఞమును సమృద్ధము చేసినప్పుడే స్వర్గమునకుచేరుచున్నాడు. యజ్ఞము సమృద్ధము
కాకున్న శత్రువులనుపరాభంచుచున్నాడు.

4.యజమాని ‘భూః’ ‘భవః’ ‘సువః’అను వ్యాహృతులచే హోత్రకర్మ అగ్ని యందు హంస్సులనుచేర్చవలెను.

5.అగ్నిహోత్ర కర్మ యజ్ఞములకు ముఖము వంటిది అగును.భూర్భువాది వ్యాహృతులు

బ్రహ్మస్వరూపములు. ఁనివలన యజ్ఞముఖమునందు బ్రహ్మస్వరూపములగు వ్యాహృతులు చేసినట్లగును.

6.అగ్నిహోత్ర కర్మ చేసిన సంవత్సరము తరువాత సహితముఈ వ్యాహృతులచేతనే హంని అర్పించవలెను.

7.అగ్నిహోత్ర క్రతువు యొక్క ఆద్యంతదినములందు వ్యాహృతులనుబ్రహ్మయే ఏర్పరచినాడు. కావున యజమాని
ఆ సంవత్సరమునుబ్రహ్మ రూపముగనే పరిగ్రహించుచున్నాడు.

8.దశపూర్ణమాస, చాతుర్మాస్య క్రతువులు చేయు యజమానికి వ్యాహృతులతోనే అగ్నియందు హంస్సులు
సమర్పించవలెను.

దశపూర్ణమాస,చాతుర్మాస్యములు యజ్ఞములకు ముఖము వంటిం. వ్యాహృతులుబ్రహ్మస్వరూపములు. కావున
ఁనివలన యజ్ఞముఖమునందుబ్రహ్మస్వరూపములగు వ్యాహృతులు చేసినట్లగును.సంవత్సరము తరవాత కూడ
ఈ వ్యాహృతులచేతనే హంనిఅర్పించవలెను. అందువలన బ్రహ్మస్వరూపమైన సంవత్సరమునుగ్రహించినట్లగును.

9.సామవేద మంత్రముచేత అనుష్ఠించబడిన యజ్ఞముయొక్క ఫలితము దేశమునకు చెందును.

ఋగ్వేదమంత్రముల చేత అనుష్ఠించబడిన యజ్ఞము యొక్కఫలితము దేశ ప్రజలకు చెందును. అందువలన
యజమానిఫలితము లేని యజ్ఞము చేసినవాడు అగును.

కావునమంత్రములకు ముందు వ్యాహృతులను చేర్చవలెను.అందువలన బ్రహ్మస్వరూప వ్యాహృతులు ఆదిగా
మంత్రముచదిన్లగును. అందువలన యజమాని ఫలసహితమగుయజ్ఞము చేసినవాడగును.

10.హోత యజమాని కొరకు యజ్ఞము చేయించును. ఒకప్పుడుహోత యజమానికి వ్యతిరేకి కావచ్చును.

అట్లయినప్పుడుహోత యజ్ఞఫలమును యజమాని శత్రువులకు అందించదలచును.అట్టితరి పురోనువాక్యయందు
వ్యాహృతులను ప్రయోగించవలెను.పురోనువాక్య శత్రు దేవతాకము కదా! అందువలన యజ్ఞఫలముశత్రువులకు
చెందును.

(ఇది హేయము, నీచము. యజమాని సొమ్ముతిని, అతని శత్రువునకుఫలము నందించకోరుట ద్రోహమగును. ఇది
హోతయజమానిని వప్పగించినట్లగును. ఏ సభ్య సమాజముఈ పద్ధతిని అంగీకరించదు. ఇందు ఒకరి ఆధిక్యత
స్పష్టము!)

11.పెక్కురు యజమానులు చేయు యజ్ఞములు ఉండును. ఆయజ్ఞ ఫలము అందరకు సమానముగా

అందవలెనన్నచోహోత పురోనువాక్యలోని ఋక్కుయొక్క అర్థభాగము ఉచ్చరించినవెంటనే మొదటి వ్యాహృతిని -

యాజ్ఞ ప్రారంభమునకుముందు రెండవ వ్యాహృతిని - యాజ్ఞలోని ఋక్కు యొక్క సగభాగము ఉచ్చరించగనే మూడవ వ్యాహృతిని ప్రయోగించవలెను. అందువలన యజ్ఞ ఫలము యజమానులందరకు సమానముగా లభించును.

12. పర్వన్యూడు వర్షము - అందరి కొరకు సమముగా వర్షించును. అట్లే యజ్ఞము యజమానులందరూ సమాన ఫలమును ఇచ్చుచున్నది. నదీ తీరపు జనులందరునీరు తీసుకుందురు. అట్లే యజమానులు యజ్ఞ ఫలమును అనుభవించుచున్నారు.

13. స్రువము నందలి ఆఘారాజ్యమా! నీవు మనసువు. మనసు ప్రజాపతి సంబంధి. యజ్ఞము సహితము ప్రజాపతి సంబంధియే. కావున నీవు వానితో కూడి నన్ను ఆవహింపుము. **‘మనో%సి’** అను మంత్రము ఈ ంషయమునే చెప్పినది.

మనోవై ప్రాజాపత్యం ప్రాజాపతో యజ్ఞో మనసు ప్రజాపతియే. యజ్ఞము ప్రజాపతియే కావున మనసు తనయందే యజ్ఞమును ధరించుచున్నది. ఆఘారాజ్యమా! నీవు ఇంద్ర సంబంధి. శత్రు నాశకమగు వాక్కువు. నీవు నన్ను ఆవహించుము. **‘వాగసి’** అను మంత్రము ంషయము చెప్పినది.

వాక్కు ఇంద్ర సంబంధము. అందువలన వాక్కు తనయందే ఇంద్రుని ధరించుచున్నది.

పదకొండవ అనువాకము

(ఆశ్రావణాది మంత్రములు ంధింపబడుచున్న.)

1. ప్రజాపతి సర్వ యజ్ఞములను అనుసరించి ఉండువాడు. అతడు సప్తదశనామకుడు. ఈ ంషయము తెలిసిన యజమాని సంపూర్ణ యజ్ఞము చేసినవాడు అగుచున్నాడు. అతని యజ్ఞము భ్రష్టము కాకున్నది. (ఆశ్రావణాది మంత్రములు 17 అక్షరముల. కావున ప్రజాపతి సప్తదశనామకుడు.)

2. ఆశ్రావయ 4 అక్షరములది + అస్తుశ్రౌషట్ 4 అక్షరములది + యజ2 అక్షరములది + యేయజామహే 5 అక్షరములది + వౌషట్ 2 అక్షరములది. ఈ 17 అక్షరముల అయిదు మంత్రముల గుచ్ఛము ప్రజాపతి అగును. ఆ ప్రజాపతి అన్ని యజ్ఞములందు ఉన్నాడు. ఈ ంషయము తెలిసిన యజమాని సంపూర్ణ యజ్ఞము చేసిన వాడగుచున్నాడు. అతని యజ్ఞము భ్రష్టము కాకున్నది.

3. యజ్ఞపు ఆరంభమును - మధ్యను - సమాప్తిని తెలిసిన యజమాని సాంగము, వాకల్య రహితమగు యజ్ఞము చేసినవాడు అగుచున్నాడు. అతనికి సకల యజ్ఞ ఫలము లభించుచున్నది.

4. మంత్ర పంచకమునందలి తొలి మంత్రము యజ్ఞపు ఆరంభము. 2, 3, 4 మంత్రములు మధ్యమం - 5 వది సమాప్తి అగుచున్న.

5. సత్యవాక్కు యొక్క ఫలితమును తెలిసికొనిన యజమాని సూన్యత వాక్కు యొక్క ఫలితమును పొందుచున్నాడు.

6. **‘యజ్ఞో వై సూన్యతా’** - యజ్ఞమే సత్యవాక్కు. ఈ సూన్యతమును గోవును **“ఆశ్రావయ”** అను మంత్రముచే పిలుచుచున్నాడు. **“అస్తుశ్రౌషట్”** అను మంత్రముచే దూడను ండుచుచున్నాడు. **‘యజ’** అను మంత్రమున పాలు పితుకు పాత్రను అందుకొనుచున్నాడు. **‘యేయజామహే’** అను మంత్రమున పాలు పితుకువాడు ఆవు వద్ద కూర్చొనుచున్నాడు. **‘వషట్’** అను మంత్రము వలన పాలు పితుకుచున్నాడు.

ఈ ంషయములు తెలిసిన యజమాని వాస్తవముగా సూన్యత గోవు పాలు పితుకుచున్నాడు.

7. ఒకప్పుడు దేవతలు యజ్ఞమునందు ఆసీనులు అయినారు. అప్పుడు దిశములు రిక్తములుగా అగుపించిన. అంతట దేవతలు మంత్ర పంచకమును కనుగొన్నారు. వారితొలి మంత్రమున వాయువును, రెండవ మంత్రమున ఆకాశమును, మూడవ మంత్రమున ంద్యుత్తును, నాలుగవ మంత్రమున ఉరుమును, అయిదవ మంత్రమున వర్షమును కల్పించినారు. అప్పుడు దిశలు ఆప్యాయములు అయిన.

ఈ ంషయము తెలిసికొనిన యజమానికి దిశలు ఆప్యాయములు అగును.

8. ఒక యజమాని సప్తదశాక్షరమయి ప్రజాపతిని గ్రహించినాడు. అంతట ప్రజాపతి ఆ యజమానిని

అనుగ్రహించినాడు. ప్రజాపతిఅనుగ్రహము పొందిన యజమాని ఇతర యజమానులందుశ్రేష్ఠుడు అయినాడు.

9.మంత్ర పంచకమునందలి సప్తదశాక్షర పతియే తెలియదగినవాడు.ఆ ప్రజాపతిని ఎరిగిన యజమాని ఉత్కృష్టుడు అగుచున్నాడు.

10.వసంతమును సంతోష పెట్టుచున్నాను అనుట వలన రుతువులేప్రయాజ మంత్రములైనం. యజమాని రుతువులను సంతోష పెట్టుటవలన రుతువులు అతనికి అనుకూలములు అగుచున్నం.

ఈ ంషయముతెలిసికొన్న యజమానికి రుతువులు అనుకూలములు అగుచున్నం.

11.అగ్నిషోమ సంబంధ దేవయజ్యచే నేను నేత్రవంతుడనగుదును.అట్లని అగ్నిషోమాభ్యమంత్రమునుడినది. నేత్రవంతులగుఅగ్నిషోమాది దేవతల యజ్ఞము చేసినవాడు నేత్రవంతుడుఅగుచున్నాడు.

12.అగ్ని రై వదేవానామన్నాద్-అగ్నియేదేవతలకు అన్నము అందించుచున్నాడు. అగ్ని యందే అన్నయిచ్చుటచేరి ఉన్నది. అట్లని 'అగ్నేరహం'అనుమంత్రాదులు చెప్పినం.

13.ఉపాంశు యజమాననే దేవతలు రాక్షసులను సంహరించినారు.దానిచేతనే శత్రువులను వధించినారు. అట్లని'దభీరస్యదభ్యో'అను మంత్రము వచించినది.

14.అగ్నిషోమ దేవతల దేవయజ్యము వలననే నేను వృత్రహంతనుఅయినాను. అని అగ్ని షోమాది మంత్రము చెప్పుచున్నది.

ఇంద్రుడువృత్రహంతయగు అగ్నిషోమముల వలననే శత్రువులనుహింసించి, వధించకలిగినాడు.

15.ఇంద్రాగ్నుల దేవయజ్య వలననే నేను ఇంద్రియపటుత్వముకలవాడను. అన్నాదుడను అగుదును అని చెప్పబడినది.

ఇంద్రియపటుత్వము కలవాడే అన్నాదుడు అగుచున్నాడు.

16.ఇంద్రుని దేవయజ్య వలన నేను ఇంద్రియ పటుత్వముకలవాడను అగుదును అని 'ఇంద్రసాహ' ఇత్యాది మంత్రములుచెప్పుచున్నం.

అందువలనయజమాని'ఇంద్రవ్యేవభవతి' ఇంద్రియపటుత్వము కలవాడనుఅగుచున్నాడు.

17.మహేంద్ర దేవయజ్యవలన నేను ంజేతను, మహిమాన్వితుడనుఅగుదును అని

'మహేంద్రస్యాహ' ఇత్యాదిమంత్రములు వచించుచున్నం.

అట్లగుటచేయజమాని ంజేతయు, మహిమాన్వితుడును అగుచున్నాడు.

18.స్విష్టకృత అగ్ని దేవయజ్య వలన నేను ఆయుష్యమును,ప్రతిష్ఠను పొందుచున్నానని

'అగ్నేస్విష్టకృతో' ఇత్యాది మంత్రములు చెప్పినం.

కావునయజమానికి ఆయువు, ప్రతిష్ఠ కలుగుచున్నం.

పన్నెండవఅనువాకము

(యాజ్ఞాపురోను వాక్యలు)

1. పుత్ర,భృత్యాదుల కొరకు ఇంద్రుని ఆహ్వానించుచున్నాము. అతడుకేవలము మావాడు అగును గాత.

2.నరులు ఇంద్రుని అర్థ హంస్సు వహించుటకు ఆహ్వానించుచున్నారు.పారమును ఎరిగిన యజమానులు కర్మలను అనుష్ఠించుచున్నారు.

ఇంద్రా!నీవు శూరుడవు, ధనదుడవు, బలములను పెంచువాడవు.మాకు గోవ్రజమును ఇమ్ము.

3.ఇంద్రా! నీవు శతత్రతువవు. నీ అనుగ్రహము వలననేను పంచ జనుల సామర్థ్యమును సంపూర్ణముగా తెలియుచున్నాను.

4.ఇంద్రా! నీవు యాగోద్దేశ్యుడవు. యాగములందు దేవతలందరికన్న గొప్పవాడవు. నీవు వృత్రుని వధించినావు.

క్షత్రియజాత్యభిమానము కలవాడవు. బలయుతుడవు. శత్రువునుతిరస్కరించగలవాడవు. అందువలన నీకు హంస్సులు- దేవతలతో క్రమముగా అందించబడుచున్నం.

5.సూర్యుని అశ్వములు ఏడును రథమున తమంత తాముగాతగులుచున్నం. సూర్యుడు అతీంద్రియాజ్ఞాని.

కీర్తిమంతులందుకీర్తిమంతుడు. ప్రకాశమంతుడు. అంతటి వాడు ఇంద్రునకుఅతిథి అగుచున్నాడు. ఇంద్రుని మహిమ

అంతటిది!

6.ఇంద్రా! చెట్లకు కాయగసరు లేకుండెను. వర్షముకలిగించినావు. వాటికి కాయలను, ఫలములను కలిగించినావు.సూర్యుని ఆకాశమునందు స్థాపించినావు.

యజమానులుఇంద్రునకు ప్రియమగు పురోడాశాదులు - భక్తియుక్తముగ,సామములచేత - చక్కగా కాల్చుదురు గాత. చక్కని స్తుతులచేస్తుతింతురు గాత.

7.సామగాయకులు బృహత్ సామమున ఇంద్రుని స్తుతించుచున్నారు.అర్కిణులు ఋక్కులచే ఇంద్రుని స్తుతించుచున్నారు. అన్యవచనముసహితము ఇంద్రుని స్తుతించుచున్నది.

8.శతక్రతూ! ఉద్గాతలు నిన్ను కీర్తించుచున్నారు. అర్కిణులునిన్ను భజించుచున్నారు. అధ్వర్యులు వంశమును వలెనిన్ను ఉన్నతుని చేయుచున్నారు.

9.ఇంద్రా! గ్రీష్మకాలమున దావాగ్నిచే భూములు పరితప్తములుఅగుచున్న. వర్షము కలిగించి వానిని నీవు పునరుజ్జీంపచేయుచున్నావు. నిన్ను మేము సంతోష పెట్టదలచినాము.స్తుతించుమంచి మనసు కలిగి ఉన్నాము. నీవు ఈ హంస్సునుస్వీకరించుము. అందువలన యజమాని కోరికలు ఫలించునుగాత.

10.ఇంద్రా! నిన్ను ఆనంద పరచ దలచినందున మేము సుబుద్ధులముఅయినాము. కావున మరణము వరకు నిన్నే స్తుతింతుము.నది దాటించుమని ఉభయతీరముల జనులు నాంకుని ఆహ్వానింతురు.అట్లే పాపంముక్తులమైన మమ్ము ఉభయవంశజులు ఆహ్వానించుచున్నారు.

11.ఇంద్రుడు ప్రకాశించువాడు. యాగములకు ముఖ్యుడు. పాపములనుండిపించువాడు. యజ్ఞఫలములను ఇచ్చువాడు. వర్షమునుతరుగనీయని వాడు. ఋత్విజాలారా! అట్టి ఇంద్రుని మరింతగాస్తుతించండి. అశ్వినులారా!ఇతనికి ఇంద్రియ పాటవమును - బలమును కలిగించండి.

12.ఇంద్రా! మా శత్రువులను హింసింపుము. మమ్ము చంపదలచిననను కూర్చువాని తలవంచుము. మమ్ము అంతటను నశింపచేయు శత్రువును పాదాక్రాంతుని చేయుము.

13.ఇంద్రా! మమ్ము క్షతించండి రక్షించు బలము కలిగి జన్మించినావు.నీవు నరుల కోర్కెలు తీర్చువాడవు. శత్రుభావము గలవారినితిరస్కరించినావు. దేవతలకు హంస్సులు అర్పించువాడికిసకల భోగములు కల్పించినావు.

14.ఇంద్రా! నీవు భయంకరమైనదియు, ప్రాణులను భక్షించునదియు,పర్వతము లందు ఉన్నదియునగు సింహము వలె, మాంరోధిని పరిమార్చుటకు, దూరదేశము నుండి వచ్చినావు.నీ వజ్రము వైరులను చీల్చునది. తీక్షణమైనది. దానికిపదును పెట్టుము. శత్రువును కొట్టుము యోధులనుతలదన్నుము.

15.ఇంద్రా! నీవు శత్రుయోధులను రాల్చుము. వృత్రుని దవడలుపగులగొట్టుము. ఉగ్రుడవగుము. మమ్ము క్షీణింపచేయువానికోపమును పోగొట్టుము.

16.రక్షించు వాడగు ఇంద్రుని హువేమ - ఆహ్వానించుచున్నాను.అవరోధముల నుండి రక్షించువాడగు ఇంద్రుని హువేమ.శూరుడగు ఇంద్రుని హువేమ. సర్వ యాగములందుఆహ్వానించదగిన ఇంద్రుని హువేమ. సర్వకార్య సమర్థుడగుఇంద్రుని హువేమ.

మఘవుడుమాకు శోభములను కలిగించును గాత.

17.ఇంద్రా! నీవు బలశాలి. మా రక్షణ కొరకు ఈ యాగము చేయుచున్నాము.ఇందు మేము లోపములు చేయకుండునట్లు అనుగ్రహింపుము.హర్యశ్వఇంద్రా! ఏనాటికిని మేము నిన్ను అవమానించకుందుముగాక.మాకు బాధలు లేని ఇల్లు ప్రసాదించుము. ంద్వాంసులగుయజమానులందు మేము నీకు ప్రీతిపాత్రులము అగుదుముగాక.

18.పురుహూత ఇంద్రా! నీ రథమున గుర్రములు కట్టుటకునరులు ఏర్పాట్లు చేయుదురుగాక. త్వష్ట నీ వజ్రాయుధమునకుపదును పెట్టుము గాత. ఋత్విజులు మంత్రములచే నిన్నుభుజింతురుగాక. పాపములను నశింపచేయుటకు ఇంద్రునివర్ధిల్ల చేయుదురు గాత.

19.ఇంద్రా! నీ యాగము కోరికలు తీర్చునట్టిదగును. ఆ యజ్ఞసాధనములగు దృషదుపలాదులను అలంకరించుచున్నాము.అం నిన్ను, అదితిని సంతోషపరుచును గాత. ఇంద్రుని వజ్రాయుధాదులు- రథాశ్వములతో వింతము లేకుండగనే అసురులనుసంహరించును గాత.

శ్రీమదాంధ్రవచనకృష్ణయజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహిత
మొదటికాండము నందలి ఆరవ ప్రపాఠకము సమాప్తము

యస్తేస్తనఃశశయో యోమయో భూర్వ్యోరత్నధా వసుంద్యాః సుదత్రః|

యేనంశ్వాపుష్యసింర్యాణి సరస్వతి తయహదాతవో %కఃఉర్వ్యస్తరిక్షమన్వేయ ||

ఏడవప్రపాఠకము

మొదటిఅనువాకము

(ఇడాప్రశంస చెప్పబడుచున్నది.)

1. ఆహితాగ్నియొక్క పాక యజ్ఞమును అనుసరించి పశువులు లభించుచున్నది. ఇడయే పాక యజ్ఞము అగుచున్నది. అది యజమాని యజ్ఞమందుప్రయాజ - అనుయాజల మధ్యమున వ్యవస్థితమైనది.
2. హోతృ సమీపమునకు తీసికొనివచ్చు ఇడను 'హేసురూపవర్షవర్ణఃవిహి' అని మంత్రింపవలెను. ఇడయేపశువులు అగుటవలన యజమాని పశువులనే ఆహ్వానించినట్లగును.
3. పూర్వము దేవతలు యజ్ఞములు చేసినారు. అన్ని యజ్ఞఫలములను పిండుకున్నారు. ఆ యజ్ఞముఅసురులను బలరహితులను చేసినది. యజ్ఞము వలననిస్సారులయిన అసురులు పరాభూతులు అయినారు.
- యజ్ఞమునుదేవతలు రిక్తపరచుట - యజ్ఞము అసురులను రిక్తపరచుటతెలిసికొన్న యజమాని ఇతర యజమానులను రిక్త పరచుచున్నాడు.
4. ఈ యజ్ఞము యొక్క ఆశీస్సులు సత్యములు అగునుగాక. ఈఆశీస్సులే యజ్ఞఫలము అగును. దీని వలననే నేనుఇతర యజమానుల బలమును గ్రహించుచున్నాను.
5. తొలుత దూడ ఆవుపాలు త్రాగును. అప్పుడు ఆవు చేవును. పాలిచ్చును. అట్లే ఇడ చేసి యజమానికి ఫలములను ఇచ్చుచున్నది. 'ఇడోపహూతాః' అను మంత్రభాగము ఇడకు స్తనములుఅగుచుండగా వాయువు వత్సము అగుచున్నది.
6. హోత ఇడను ఆహ్వానించును. అప్పుడు యజమాని హోతనుచూచుచు వాయువును మనసునందు ధ్యానించవలెను. ఆ ంధముగా చేసిన తల్లి ఆవు వద్దకు దూడను ండిచినట్లగును.
7. దేవతలు అందరు సంపూర్ణ దర్శపూర్ణమాస యజ్ఞమునుఆచరించియే స్వర్గమును పొందినారు. కాని మనువు మాత్రముపాక యజ్ఞము మాత్రమే చేసినాడు. ఇడను మనవు నందుచేరినది.
- ఆ ఇడాదేవతను దేవాసురులు ఆహ్వానించినారు. దేవతలు ప్రతీచీపద్ధతిని అనుసరించినారు. 'ఇడోపహూతా' అని ఆహ్వానించినారు. అసురులు పరాచీ పద్ధతిని అనుసరించినారు. 'ఉపహూతేడా' అని ఆహ్వానించినారు. ఇడ దేవతలఆహ్వానమును మన్నించినది. వారిని చేరినది. పశువులుఇడా స్వరూపము కదా! అందువలన పశువులు దేవతలనుచేరినం. అసురులను ండిచినం.
8. అధ్వర్యుడు ఒకనిని పశుహీనుని చేయదలచినపుడుపరాచీ పద్ధతిన ఇడను ఆహ్వానించవలెను. అట్లయిన అధ్వర్యుఎవనిని ఉద్దేశించినాడో వాడు పశు హీనుడు అగును.
- (ఇది1 - 10 - 10 వంటి హేయమైనది.)
9. ఎవడు ఇడా దేవతను ప్రతీచీ పద్ధతిన ఆహ్వానించి ఇడాదేవత యందు తనను లీనము చేయునో అతడే ఇడానుఆహ్వానించిన వాడు అగుచున్నాడు. అట్లని వేదవేత్తలు చెప్పుచున్నారు.
10. ఇడా దేవతా! నీవు ఎంతో ప్రియమవు. నా శత్రువులనుసంహరించుదానవు. ధనవతి. అని 'సానుః ప్రియే' అను మంత్రమునఇడను ఆహ్వానించి, ఇడ మనసున ప్రతిష్ఠించినవాడు ఇడనుఆహ్వానించిన వాడు అగుచున్నాడు.
11. ప్రధానయాగము పూర్తి అగును. అసూయాజాది యాగములుప్రారంభము కావలసి ఉండును. ఆ రెండింటి మధ్యభాగమునఋత్విజాలు పురోడాశలేశమును భక్షింతురు. ఉదకలేశమును తలలపై చల్లుకుందురు. ఈ రెండును

యాగరూపములుకావు. అందువలన యజ్ఞము ంచ్చిన్నము అయినట్లు అగును.నివలననే రాక్షసుల యజ్ఞము ంచ్చిన్నము అయినది.అట్లగుట వలన దేవతలు జాగ్రత్తపడినారు. ఒక సమర్థునిచేత ంచ్చిన్న యజ్ఞమును సంధానము చేయించినారు.

12.‘బృహస్పతిస్తనుతాయమం’అనుమంత్రమునయజ్ఞమును సంధానము చేయవలసినదని బృహస్పతినికోరినారు. బృహస్పతియే దేవతలకు బ్రహ్మకదా! అందువలనబ్రహ్మయే యజ్ఞమును సంధానము చేసినట్లయినది.

13.ఒక యజ్ఞము ంచ్చిన్న మైనప్పుడు దానిని సంధానముచెయ్యవలెననియు, అంచ్చిన్నము చేయవలెననియు ప్రార్థించుటకే‘ంచ్చినయిత్యా’ దిమంత్రములు వచించబడినం.

14.‘ంశ్వేదేవా ఇహమాదయన్తామ్’అనుమంత్రము ంశ్వేదేవతలకు తృప్తి కలిగించుటకు చెప్పబడినది.యజ్ఞము అంచ్చిన్నముగ కొనసాగవలెనని ఆదేశించుచున్నది.

15.యజ్ఞకర్త ఋత్విజాలకు ఇచ్చిన దక్షిణలో అతని పశువులుకూడ చేరును. అందువలన యజ్ఞకర్త పశుహీనుడుకాగలడు. కావున దేవతారూపులైన ఋత్విజాలకు ఇచ్చినదక్షిణ వారికి చెందునట్లును - పశువులు తనవద్దనేఉండునట్లును యజమాని ఏర్పాటు చేయవలెనని పెద్దలుచెప్పుదురు.

16.“బధ్నపిన్వస్య”అనుమంత్రము ఋత్విజాలను సంతృప్తి చెందించుమని యజ్ఞపురుషునిప్రార్థించుచున్నది. యజ్ఞము బధ్నశబ్ద వాచ్యము. కావునయజమాని యజ్ఞమును గౌరంచినట్లు - పూజించునట్లుఅయినది. ఆ ప్రకారము యజమాని ఋత్విజాలకు ఇచ్చిన దక్షిణదేవతలకు చెందినట్లును, పశువులు అతని వద్ద ఉండునట్లునుఅగుచున్నది.

17.నేను ఇచ్చినది క్షీణించకుండును గాక అనుట వలన అదిఅక్షయము అగుచున్నది.

18.యజ్ఞము చేయుచున్న నా శక్తి సామర్థ్యములు క్షీణించకుండుగాక అని యజమాని ప్రార్థించుచున్నాడు. అందువలన అతడుమరింత వర్ధిల్లుచున్నాడు.

(16వమంత్రమున పశువులను ఇచ్చి మరల నామమాత్రపువెలకు తిరిగి తీసికొనుట కావచ్చును.

17వమంత్రమున దేవతలకు సమర్పించుట వరకే - పదార్థములువ్యక్తుల వద్దనే ఉండుటను - చెప్పుచున్నట్లున్నాడు. ఇదినాకుతోచినది మాత్రమే.)

రెండవఅనువాకము

(ఇదిప్రశ్నోత్తర రూప ఇడా ప్రశంస.)

1. సువర్చనసునిపుత్రుడు సంశ్రవసుడు. ఉపోదితి పుత్రుడు తులంజుడు.మొదటివాడు రెండవవాడిని అడిగినాడు.

2.తులంజా! నీవు యాగకర్తలకు హోతవు అయినావు కదా!ఎట్టి గుణములు కల ఇడను ఆహ్వానించినావు?

3.ప్రాణవాయువున దేవతలను నిలుపునదియు - వ్యానముననరులను బ్రతికించునదియు - అపానమున పితృదేవతలనుభరించునదియునగు ఇడాదేని ఆహ్వానించినాను. అని తులంజుడుబదులు పలికినాడు.

4.ఇడ గోరూపకదా! దానిని దక్షిణగా గ్రహించిన వారిని నశింపచేయుచున్నదా? నశింపచేయుట లేదా? అని అడిగినాడు.

5.నశింపచేయుచున్నది అని బదులు చెప్పినాడు.

6.నీవు ఇడాదేవత దేహమునే కదా ఆహ్వానించినావు. అట్లయినగ్రహీత నాశనమెందుకు?

7.గోవుయే ఇడయొక్క శరీరమగును. ఇది తెలిసిన వారేఇందును గురించి వాదులాడుకున్నారు.

8.యజ్ఞములందు గోవు దక్షిణగా ఇవ్వబడుచున్నది. ఆ గోవుప్రాణవాయువున దేవతలను నిలిపినది.ఆ గోవు వ్యావాయువున నరులను జింపచేయుచున్నది.పితరుల కొరకు హింసించ బడునట్టి ఆ గోవు పితరులనుభరించుచున్నది.

ఈ ంషయములుతెలిసికొన్నవాడు పశువులు గలవాడు అగుచున్నాడు.

(అష్టకాశ్రాద్ధమున గోవును వధించుట కలదు. అదియే గోవునుహింసించుట.)

9.ఇంకను ప్రభువు కల ప్రజకు అభిముఖముగా ఉన్న ఇడాదేని ఆహ్వానించినాను అని చెప్పినాడు.

10.ఇడ యొక్క అన్నమునే కదా ఆహ్వానించినావు? అని అడిగినాడు.

11.ఓషధయోవా అస్య అన్నం. ఓషధులే ఇడకుఅన్నములు. కావున ఓషధులు ప్రభువు గల ప్రజల కొరకుఅగుచున్న.

12.యఏవం వేదాన్నాద్ భవతి-ఇది తెలిసికొన్నవాడు అన్నాడు అగుచున్నాడు.

13.లేదా ఏ ఇడా దేవత వ్యాధి పీడితులను అనుగ్రహించుచున్నదో- పరాభూతులను కరుణించుచున్నదో అట్టి ఇడను ఆహ్వానించుచున్నానుఅన్నాడు.

14.అట్లయిన ఇడయొక్క భూరూప ప్రతిష్ఠను కదా ఆహ్వానించినావు?అని అడిగినాడు.

15.ఈ భూయయే ఇడ యొక్క ప్రతిష్ఠ అగుచున్నది. భూరూపమైనఇడయే వ్యాధి పీడితులను అనుగ్రహించుచున్నది. పరాభూతులనుకరుణించుచున్నది.

16.యఏవం వేద ప్రత్యేవ తిష్ఠతి- ఇదితెలిసికొన్నవాడు ప్రతిష్ఠకలవాడు అగుచున్నాడు.

17.లేదా ఇడ వృష్టిరూపయగుచున్నది కురిసిన వాన ఏరులుగాపారుచున్నది. ఆ నీరు త్రాగ జనులుజీంచుచున్నారు. అట్టి ఇడను ఆహ్వానించుచున్నాను అన్నాడు.

18.వృష్టిరూపమగు ఇడ జనులను నశింపచేయుచున్నదా?చేయకున్నదా? అడిగినాడు.

19.నశింపచేయుట లేదు. అంతేకాదు. పుట్టించుచున్నది.పెరిగించుచున్నది అన్నాడు.

20.వృష్టి రూప ఇడను ఆహ్వానించినాను అన్నావు కదా! అందువలననీవు నిజమైన ఇడను ఆహ్వానించిన వాడవు అయినావు అన్నాడు.

21.వర్షమే ఇడ యగును. వాన కురియును. ఏరులు పారును.ఆ నీరు త్రాగి జనులు జీంచుచున్నారు.

యఏవం వేద ప్రైవజాయతే%న్నాద్భవతి.అది తెలిసికొన్నవాడు సంతానవంతుడు, అన్నాడు అగుచున్నాడు.

మూడవఅనువాకము

(అన్వాహార్యంధి-దాని ప్రశంస చెప్పబడుచున్నది.)

1. యాగమునందు ఇంద్రాది దేవతలు కంటికి కనిపించువారు కారు.వారు యాగములందు పరోక్షముగ ఉద్దేశించ బడినవారు.ఇతర దేవతలు - ఋత్విజాదులు - ప్రత్యక్షముగ ఉద్దేశించబడినవారు.పరోక్షదేవతలను యజించిన వాడే యాగము చేసినవాడుఅగుచున్నాడు.

2.అన్వాహార్యము క్షీరాన్నమగును. యజమాని ఋత్విజాలకుఅన్వాహార్యమును ఇచ్చును.

ఁరేదేవతలకు ప్రత్యక్షరూపులు అగుచున్నారు. కావున యజమానిఅన్వాహార్య దానము చేత వారినే సంతోష పెట్టుచున్నాడు.

3.అన్వాహార్యదానము యజ్ఞపు దక్షిణ కూడ అగును. ఇది యజ్ఞమునందలిలోపమును తీర్చును.

4.యజ్ఞంధులందు తక్కువలు, ఎక్కువలు జరుగవచ్చును.అన్వాహార్యదానమున అం పరిహరింపబడుచున్న.

అందువలనఅన్వాహార్యమునకు 'సరిచేయుట' అను అర్థము ఏర్పడినది.

5.ఋత్విజాలు దేవదూతలు. వారికి అన్వాహార్యము దానముచేసిన దేవదూతలనే సంతోష పెట్టినట్లగుచున్నది.

6.పూర్వము ప్రజాపతి దేవతలకు యజ్ఞములను పంచి ఇచ్చినాడు.అప్పుడు ప్రజాపతి తనకు యాగము లేదని గుర్తించినాడు.అన్వాహార్యము దేవతలకు ఇవ్వనందున తన కొరకు ఉంచుకున్నాడు.

ఈ ంషయముతెలిసిన యజమాని అన్వాహార్యమునిచ్చి వ్యాపించినవాడు. కావునఅన్వాహార్యము ప్రజాపతి కొరకే అగుచున్నది.

7.ప్రజాపతికి పరింతులులేవు. అతడు సర్వయజ్ఞములందువ్యాపించినాడు. కావున అన్వాహార్యము ప్రజాపతి కొరకే అగుచున్నది.

8.దేవతల వలెనే అసురులు యజ్ఞములు చేసినారు. కానిదేవతలు మాత్రమే అన్వాహార్యమును కనుగొన్నారు -

సంపాదించినారు.అందువలన వారు ంజయులు అయినారు. అన్వాహార్యమునుకనుగొనక పోవుటవలన అసురులు పరాజితులు అయినారు.

యజమానిఈ ంషయము తెలిసికొనవలెను. అన్వాహార్యమును దానముచేయవలెను. అందువలన అతడు ధైర్యవంతుడు, శత్రుంజయుడుఅగుచున్నాడు.

9.యజ్ఞము వలన ఇష్టకర్మలు చేసినట్లును - అన్వాహార్యమునపూర్తి కర్మలు చేసినట్లును అగుచున్నది. ఈ ంషయముతెలిసి అన్వాహార్య దానము చేసినవాని కోరికలు తీరుచున్న.

10.అన్వాహార్యము ప్రజాపతి భాగమని చెప్పబడినది. అందువలనఅది ప్రజాపతికే సమర్పించినట్లగును.

11.అన్వాహార్యము బలము కలదనియు, ప్రాయము కలదనియుచెప్పబడినది. అన్వాహార్యదానము వలన బలము ప్రాయముకలుగుచున్న.

12.అన్వాహార్యమా! నా యొక్క ప్రాణాపానములను రక్షించుము- సమానవ్యానములను రక్షించుము అని యజ్ఞకర్త ప్రార్థించుచున్నాడు.అందువలన అతనికి ప్రాణ, అపాన, వ్యాన, సమాన ప్రాణములరక్షణ లభించుచున్నది.

13.“అన్వాహార్యమా! నీవు క్షయము లేనిదానవు. కావున నాకుక్షయము కలుగకుండుటకై నిన్ను దానము చేయుచున్నాను.పరలోకమునందు నేను అనుభంచవలసిన భోగములుక్షీణించకుండునుగాక. అట్లగుటచే నిన్ను పరలోకమునస్వేచ్ఛగా అనుభంచగలను” అని అన్వాహార్యమంత్రముచెప్పుచున్నది.

భూలోకమునచేసిన అన్నదానాదుల ఆధారముననే జనులు పరలోకమునందుజీంచుచున్నారు. కావున అభిమంత్రించి దానము చేసినఅన్వాహార్యము పరలోకమునందు క్షీణించకుండును- **“నాస్యాముష్మిల్లోకే %న్నంక్షీయతే”**

నాలుగవఅనువాకము

(శేషాహుత్యనుమంత్రణ,అనూయాజానుమంత్రణ మంత్రములు వ్యాఖ్యానించబడుచున్న.)

1. బర్హిష,దేవయజ్ఞలచేత నేను సంతాన వంతుడను అగుదునుగాక అని మంత్రము చెప్పుచున్నది. బర్హిషాదుల వలననేప్రజాపతి ప్రజలను సృష్టించినాడు - సృష్టించుచున్నాడు.

నరాశంసదేవయజ్ఞల చేత నేను పశుమంతుడను అగుదునుగాక అని మంత్రము చెప్పుచున్నది. నరాశంసాదుల వలననేప్రజాపతి పశువులను సృష్టించినాడు - సృష్టించుచున్నాడు.

స్విష్టకృతదేవయజ్ఞచేత నేను ఆయుష్మంతుడను అగుదునుగాక.యజ్ఞము యొక్క సంపూర్ణ ప్రతిష్ఠను పొందుదునుగాకఅని మంత్రము చెప్పుచున్నది. ఆ ంధముగ ప్రార్థించినవానికి ఆయువు, సంపూర్ణ యజ్ఞ ప్రతిష్ఠ లభించుచున్నది.

2.దేవతలు దర్శపూర్ణమాస యాగమును సంపూర్ణముగఅనుష్ఠించినారు. మహాబలమును పొందినారు.

గెలిచినారు.దర్శపూర్ణయాగముల చేతనే దేవతలు రాక్షసులనుపరాజితులను చేసినారు.

యజమానిదేవతా సంబంధమగు దర్శపూర్ణమాస యజ్ఞమునసంపూర్ణముగ అనుష్ఠించవలెను. అందువలన అతనికిమహాబలము కలుగును. దర్శపూర్ణ మాసమున అతడుశత్రువులను జయించును.

3.వాజశబ్ద ఘటిత ఋక్కులచేత అధ్వర్యుడు చేయుచున్నవ్యూహానమును యజమాని అనుమంత్రణము చేయవలెను.వాజశబ్దమే అన్నము అయినందున యజమానికి అన్నములభించుచున్నది - ఇది నిశ్చయము.

4.యజమాని తనకు స్థిరత్వము కలుగుటకు రెండు మంత్రములచేప్రార్థించవలెను. 1. యజ్ఞఫలరూపమగు ఆశీస్సులు సత్యములుఅగునుగాక. 2. యజ్ఞఫలరూపమగు ఆశీస్సులు నా యందుచేరును గాత.

5.యజ్ఞమునందు రెండు మంత్రములచే ప్రార్థించుటనుయజమాని తెలియవలెను. ఆ ంధముగ తెలిసి యజ్ఞముచేసిన వారికి రెండు ప్రార్థనల ఫలము లభించుచున్నది.

ఈ రెండింటియందు **‘ఏమాఅగ్న్యే’** నన్నుచేరును గాత అనునది మరొక దోహము.

“సతా%శీః” ఆశీస్సులుసత్యములు అనునది ఇంకొక దోహము.

6.హోత యజమాని పేరు పలుకును. అప్పుడు యజమాని **‘ఏమాఅగ్నన్వాశిషోదోహకామా’** అనుమంత్రమును పలుకవలెను. ఆ ంధముగా పలికినచోహోతస్తుతించిన దేవతలందరి ఫలితమును యజమానిపొందును.

అంతేకాకమొదటి, రెండవ మంత్రముల ఫలమును కూడ పొందును.

(ఈరెండు మంత్రములు 4వ మంత్రమున పేర్కొనబడిన.)

7.ప్రస్తరమా! అగ్ని నిన్ను రోహిత అశ్వముపై సూక్తమునందుచెప్పిన దేవతల వద్దకు చేర్చును గాత అని మంత్రముచెప్పినది. ఆ మంత్రము నందు చెప్పిన రోహిత, హరివితశ, అశ్వములే అగ్ని, ఇంద్ర, సూర్య దేవతల.

యజమానిఎంతటి యజ్ఞ సాధనమో ప్రస్తరము అంతటి యజ్ఞసాధనముఅగుచున్నది. దేవాశ్వములు ప్రస్తరమును దేవతలవద్దకు చేర్చినచో - ప్రస్తరము యజమానిని స్వర్గమునకుచేర్చును.

(1.ప్రస్తరము - దర్బలకట్ట. 2. ఇందు వ్యంగ్యము ధ్వనించుచున్నది.దేవతాశ్వములు ప్రస్తరమును దేవతల వద్దకు చేర్చుట,నిజమైన ప్రస్తరమును యజమానిని స్వర్గమునకు చేర్చును.)

8.అగ్ని! నీ రశనలగు పరిధులను తొలగించుచున్నాను అనునదిమంత్రము. అదియే అగ్ని ంమోకము అగును. దాని వలననేఅగ్నికి ంమోచనము కలుగుచున్నది.

9.నేను వ్యాపకుడగు శంయుని యజ్ఞము చేసి కీర్తి పొందుదునుఅనునది మంత్రము. యజ్ఞమే ంష్టుస్వరూపము. కావునయజ్ఞ పరిసమాప్తి యందు యజమానికి కీర్తి కలుగుచున్నది.

10.నేను సోముని యజించుచున్నాను. నేను సురేతుడనైరేతస్సును ధరింతును అనునది మంత్రము.

సోముడేరేతస్సు కలిగించువాడు. కావున యజమానికి అతని వలననేరేతస్సు కలుగుచున్నది.

11.నేను త్వష్ట దేవతను యజించుచున్నాను. నేను పశువంతుడనైవానిని పోషింతును గాత అనునదిమంత్రము.

త్వష్టయే ంధునాత్మకములగు పశువులను కల్పించుచున్నాడు.కావున అతని వలననే యజమానికి పశువులు కలుగుచున్నం.

12.గృహపతియగు అగ్నియు దేవపత్నులును ంధునము.నేను ఆ ంధునమును యజించుచున్నాను. నేను కొడుకులు,కూతుళ్లచే వర్ధిల్లుదునుగాక అనునది మంత్రము.

ఈ ంధునమునుండియే ప్రజాపతి స్త్రీ పురుష ంధునమును సృష్టించినాడు.ఆ ంధునము వలననే యజమానికి పుత్రీ, పుత్రులు కలిగివర్ధిల్లుచున్నాడు.

13.ప్రస్తరమా! నీవు వేదనామము కలదానవు - ధనదాతవుఅగుచున్నావు. నాకు ధనము ప్రసాదించుము అనుచున్నదిమంత్రము.

దేవతలువేదమును పేరుగల దర్బల కట్టచేతనే అసురుల పూర్వ,పరధనమును పొందినారు. అందువలననే దర్బల కట్టకు‘వేద’ శబ్దము సార్థకమైనది.

(**ంత్రమనేనేతి**-దీనివలన ంత్తము పొందుచున్నాడు అను వ్యుత్పత్తిచే ‘వేద’శబ్దము అని వ్యాఖ్యానము.)

14.యజమాని తన శత్రువునకు సంబంధించినది ఏది కోరుచున్నాడోదానిని మంత్ర మధ్యమున చేర్చిచెప్పవలెను. అందువల్లశత్రువుకు సంబంధించిన ‘దానిని’ పోగొట్టినవాడు అగుచున్నాడు.

(అదియజమానికి చేరుట లేదు. శత్రువు పోగొట్టుకొనుచున్నాడు.ఇది ఇతరుల బాధచూచి సంతోషించుట - SADISM).

15.ఘృతవంతము- బహుగృహోపేతము - అన్నసమృద్ధము - సహస్రసంఖ్యాకధనమును నాకొసంగుమని మంత్రము వేదమును దర్బలకట్టను ప్రార్థించుచున్నది. అందువలన యజమానికి సహస్రసంఖ్యాకపశుసంపద కలుగుచున్నది.

(పశుసంపదకలిగిన పైన పేర్కొన్న వన్నియు కలిగినట్లే కదా!)

అయిదవఅనువాకము

(ఆప్యాయనాదిమంత్రముల వ్యాఖ్యానము.)

1. ధ్రువముహోమము నందలి పాత్రయగును. దానిని నేతితో నింపనిదేయజ్ఞము సంపూర్ణము కానేరదు. యజ్ఞము సంపూర్ణముకాకున్న యజమానికి యజ్ఞఫలము లభించదు. యజ్ఞకర్తసంతానము అన్నములేనిది అగును. ధ్రువమునునేతితో నింపిన యజ్ఞము సంపూర్ణమగును. యజ్ఞముసంపూర్ణమైనందున యజమానికి యజ్ఞఫలము లభించును.యజ్ఞకర్త సంతానమునకు అన్నసమృద్ధి కలుగును.

2.‘ధ్రువము ఘృతముచే నింపబడునుగాక’ అన్నది మంత్రము.కావున ధ్రువమును

ఘృతముచేనింపవలెను. ఆజ్యపూర్ణమగు ధ్రువమును అనుసరించియజ్ఞము సంపూర్ణమగు చున్నది. అందువలన యజమానికియజ్ఞఫలము - సంతానము - అన్నసమృద్ధి కలుగుచున్నది.

3. 'నేను యజమానిని. నాకు చెందిన హంర్యాగమా! నాతోపాటు నిన్ను ంభాన్నామలోకమునకు చేర్చుచున్నాను' అనునదిమంత్రము.

అందువలనయజమాని తన భాగమును భూలోకమునందే ఉంచినట్లయినది.వీలననగా భూలోకమే కదా ప్రజాపతి యొక్క ంభాన్నామలోకము- **“అయం వై ప్రజాపతే రివ్యభాన్నామలోకః”**

4.యజమాని యజ్ఞము చేయును. అందువలన ద్రవ్యమువ్యయము అగును. అతడు రిక్తునివలె కనిపించును.హోమశేష హంర్యాగము స్వీకరించుట వలన యజమానిసంపూర్ణుడు అగుచున్నాడు.

5.హంస్సు యజ్ఞమునందు హోమము చేయబడును. ంగిలినదిహంశేషమగును. అందులో కొంత భాగము యజమానిభుజించును - కొంత ఋత్విజాలు భుజింతురు. యజమానిభుజించినది అతనికి ఇహలోకము నందు పనికి వచ్చునది.ఋత్విజాలది దేవభాగము కావున అది యజమానికి ఉపకరించదు.హంశేషభాగ సేవనము వలన యజమాని యజ్ఞమునుతనయందే చేర్చుకొనుచున్నాడు.

6.వేదిందదర్శలు పరచబడి ఉదకములు కూడ చేర్చబడును.అందువలన వేది తృణయుక్తము, ఉదకయుక్తము అగును.అట్టి తృణజలోపేతమగు వేదియే యజ్ఞకర్తకు స్థానముఅగుచున్నది.

7.వేదిమధ్యభాగమున జల పూర్ణపాత్రను ఉంచవలెను. అందువలనయజమాని తన స్థానమునందు తృణసమృద్ధిని, ఉదకసమృద్ధిని కలిగించిన వాడగుచున్నాడు.

8. 'పూర్ణకుంభమా! నీవు శోభనమైన దానవు. నా కొరకుయోగ్యమైన దానవు అగుము' అని మంత్రము చెప్పుచున్నది.

ఉదకములుయజ్ఞ సాధనములు. కావున యజ్ఞ స్వరూపలు. అం జీవనహేతువులు. కావున అమృతరూపములు. అందువలన యజమానిఅమృతస్వరూపమగు యజ్ఞమును తనయందు చేర్చుచున్నాడు.

9. 'సర్వభూతములుయజ్ఞము చేయువానిని అనుసరించుచున్నవో యజమానివాని సహితముగ అవభృథమును పొందుచున్నాడు. ఇదియేదర్శపూర్ణమాస యాగముల అవభృథము అగుచున్నది.

10.దేవతలుంష్టువును ప్రధాన దేవతగా చేసినారు. ఛందోభిమానదేవతలతో కూడినారు. ఈ లోకములను అజేయములనుచేసినారు. సర్వత్ర జయించినారు. పాదక్షేపముల వలనయజమానియే ంష్టువు అగుచున్నాడు. ఛందోభిమాన దేవతలసహితుడు అగుచున్నాడు. ఈ లోకములను అజేయములనుచేయుచున్నాడు. సర్వత్ర జయించుచున్నాడు.

11. 'ప్రథమపాదన్యాసమా!నరక ప్రదమగు పాపమును నశింపచేయునట్టినీవు ంష్టుపాదన్యాసమవు అగుచున్నావు' అని మంత్రము.

గాయత్రిభూలోకస్వాం. త్రిష్టుప్ అంతరిక్షస్వాం. జగతి ద్యులోకస్వాం.అనుష్టుప్పు దిశలకు స్వాం. యజమాని ఈ ఛందస్సు అభిమానదేవతల సహితుడై ఈ లోకములను అజేయము చేయుచున్నాడు.తాను సర్వత్ర జయించుచున్నాడు.

ఆరవఅనువాకము

(ఉపస్థానాదిమంత్రముల వ్యాఖ్యానము.)

1.ఆహవనీయాగ్నీ!నీ అనుగ్రహమున మేము సువర్గోకమును, తదుపరిఆదిత్యలోకమును పొందినాము అని చెప్పబడినది. అట్లగుటవలన యజమాని స్వర్గమునే పొందుచున్నాడు.

2. 'ఆహవనీయాగ్నీ!నీ అనుగ్రహమున నేను స్వర్గమును పొందుటకు భంగముకలుగలేదు. నీ కొరకు నేను చేయు తపస్సునకుభంగము కలుగలేదు' అన్నది మంత్రము. కావున మంత్రోక్తప్రకారముగనే జరుగును.

3. 'సూర్యదేవా!నీవు సుభువువు. కిరణములు గల చంద్రాది దేవతలందుశ్రేష్ఠుడవు. ఆయువును ఇచ్చువాడవు. నాకు ఆయువు ప్రసాదించుము'అనునది మంత్రము. యజమాని ఇట్టి ఆశీస్సులచే కోరుచున్నాడు.

4.ంష్టుపాదన్యాసములనుదాటిన వాడు ఈ లోకములను దాటుచున్నాడు. ంష్టుపాద ంక్షేపములుస్వర్గమునకు మార్గములు అగుచున్నవని బ్రహ్మవాదులుచెప్పుచున్నారు.

శత్రువులనుజయించి, ఈ లోకమును అనుభవించి, స్వర్గము చేరి, తిరిగిఈ లోకమునకు వచ్చిన యజమానియే

వాస్తవముగా ంష్ట్రపదన్యాసములను అనుసరించినవాడు అగుచున్నాడు.

5. 'నేను శత్రువులను దిశలనుండియు, దివము నుండియు తొలగించుచున్నాను' అనునది మంత్రము. ఇదియే స్వర్గమునుండి ఈ లోకమునకు దిగివచ్చు ంధము. ఈ మంత్రప్రభావమునయజమాని శత్రువులను జయించి, ఈ లోకమును అనుభవించి, స్వర్గము చేరి, ఈ లోకమునకు మరలి వచ్చుచున్నాడు.

6. 'నేను సూర్య తేజస్సును కలుసుకుందును గాక' అనుటవలనయజమాని ఈ లోకమున కీర్తి ప్రతిష్ఠలు పొందుచున్నాడు.

7. 'నేను ఆదిత్య సంబంధమగు ఆవృతిని అనుసరించి తిరుగుచున్నాను' అని చెప్పబడినది. ఇంద్రుడు ఆదిత్యుడు అగును. కావునయజమాని ఆదిత్యుని ఆవృతిని అనుసరించితే నరుడు సంచరించుచున్నాడు.

8. ఆదిత్యుడు కుడివైపుగా తిరుగుచున్నాడు - ప్రదక్షిణ చేయుచున్నాడు. దానిని బట్టియే వ్యక్తి యొక్క కుడి భాగము శక్తి కలది అగుచున్నది. అందువలన ఆదిత్యుని ప్రదక్షిణను అనుసరించితే నరుడు తిరుగవలెను.

9. 'నేను సంతానముతో కలసి ఉందును గాక. సంతానమునాతో కలసి ఉండునుగాక' అని చెప్పబడినది. అట్లగుట వలనయజమాని అటువంటి ఆశీస్సులను అభిలషించువాడు అగుచున్నాడు.

10. 'అగ్ని! సంధిచే వెలిగిన నీవు నా కొరకు ప్రకాశించుము. నిన్ను దీపింప చేసిన నేను నీ అనుగ్రహమున ప్రకాశించెదను' అనుటవలన మంత్రోక్త ప్రకారముగనే జరుగ గలదనితాత్పర్యము.

11. 'ఆవహనీయాగ్ని! నీ అనుగ్రహమున యజ్ఞము ధనముకలది యగుచున్నది. నేను సహితము ధనవంతులందు అధికుడను అగుదునుగాక' అనుట యజమాని అట్టి ఆశీస్సులను అర్థించుట అగుచున్నది.

12. గార్హపత్యాగ్ని సన్నిధి యందు బహుపాతకములు జరుగుచుండును. కావున అగ్ని, పవమాన దేవతాకములైన **“అగ్న ఆయాగ్ం ంషి”** మున్నగు ఋక్కులచే గార్హపత్యాగ్నిని సేంచవలెను. అందువలన గార్హపత్యాగ్నిని పంత్రము చేసినవాడగును. యజమాని ఆ ఋక్కుల వలన స్వయముగా పంత్రుడు అగుచున్నాడు.

13. అగ్ని! నీవు గృహపతి. నీ అనుగ్రహమున నేను మంచిగృహపతిని అగుదునుగాక. నేను గృహపతి నై నిన్ను పూజించుచున్నందున నీవు గృహపతి అగుము. వందహేమంతములు నిన్ను పూజించుచున్న నేను నాకు బుద్ధిమంతుడగు పుత్రుడు కలుగవలెనని ప్రార్థించుచున్నాను. అట్లనుటవలన బ్రహ్మవర్చస్సు గల పుత్రుడు కలిగినాడు.

14. యజ్ఞమును అనుష్ఠించి ఉద్వాసన చేయని యజమాని అప్రతిష్ఠపాలగుచున్నాడు.

యజ్ఞమా! నిన్ను ఏ ప్రజాపతి నియంించినాడో అతడే నిన్ను ంముక్తనిచేయును గాత అని మంత్రము. ప్రజాపతికిం శబ్దవాచ్యుడు. కావున యజమాని ప్రజాపతి చేతనే యజ్ఞము ప్రారంభించి ప్రజాపతి చేతనే ఉద్వాసన చేయవలెను. అందువలన అతనికి ప్రతిష్ఠ కలుగును.

15. ఉద్వాసన చేయని యజ్ఞము యజమానిని మరింత కాలృటకుసమర్థమగును. అగ్ని! యజ్ఞమును ఆచరించినాను అని మంత్రము. ఆ మంత్రము యజ్ఞమునకు శాంతి కలిగించుచున్నది. మంటలను చల్లార్చుచున్నది.

16. యజ్ఞము యొక్క పునరావృతిని ఎరుగని యజమానికి యజ్ఞముం ముఖము అగుచున్నది. పునరావృతము అగుటలేదు. పునరారంభము తెలిసి యజ్ఞము చేసినవానికి యజ్ఞము అభిముఖముగనే పునరావృతము అగుచున్నది.

17. యజ్ఞము పూర్తి అయినది. యజ్ఞము పునరావృతమగునుగాక అని మంత్రము. ఆ మంత్రము వలననే యజమాని యజ్ఞమును పునరావృతము చేయుచున్నాడు.

18. ఆహితాగ్ని యగుచు సభలేని యజమానికి ఎన్నటికిని ప్రకాశవంతమగు సభ కలుగకున్నది. **పశువఃఖలు బ్రాహ్మణస్య సభా-** బ్రాహ్మణుని సభ పశువులదే అగును.

19. యజ్ఞకర్త యాగము చేసి తూర్పుదిశగా జరిగి అగ్ని! పునరాగమనముకోరబడుచున్న యజ్ఞము బహుగోమంతము, అజవంతము కావలెనని ప్రార్థించవలెను. అందువలన యజమాని సభావంతుడు - బహు పశువంతుడు - సంతాన, అన్న సమృద్ధి కలవడు అగును.

ఏడవ అనువాకము

(ఈ అనువాకము నుండి వాజపేయ మంత్రములు.)

1. సంతాదేవా!యజ్ఞమును ప్రవర్తింప చేయుము. యజ్ఞపతికి సంపదప్రసాదించుము. దివ్య గంధర్వుడుజనులకు ంజ్ఞానము కలిగించువాడు. అతడు మాకు ంజ్ఞానముకలిగించును గాత. వాచస్పతి ఈ కర్మయందు మాకు వాక్కునుకలిగించును గాత.

(అధ్వర్యుడుసాంత్రహోమము చేయవలెను.)

2.రథమా! నీవు శత్రుంజయుడగు ఇంద్రుని వజ్రాయుధమవు.నీ శత్రుంజయుడగు ఇంద్రుని వజ్రాయుధమవు. నీ సహాయమునఇతడు తన శత్రువులను వధించును గాక.

(యజ్ఞపదార్థములరథమును వేదివద్దకు తేవలెను.)

3.భూం అన్నధాత్రి. అన్నము ఉత్పత్తి చేయుటకు గాను భూంనిఅఖండమైన దానినిగా స్తుతించుచున్నాము. ఇది సమస్త భూజాతములకునిలయమైన నేల. ఈ నేలను నివసించుటకు సంతానుమతించును గాత.

(రథమునువేది మధ్యకు తేవలెను.)

4.అన్నవంత అశ్వములారా! జలములందు అపమృత్యునివారకఅమృతము ఉన్నదనియు, రోగనివారక ఓషధులు ఉన్నవనియుఅందురు. ంరు అట్టి గుణవంతములగు జలములతో సంబంధముకలవారలు కండి.

(అశ్వములనునీటితో కడుగవలెను.)

5.అశ్వమా! వాయువు, మనువు, 25మంది గంధర్వులు మొత్తముఇరువది యేడు మంది - నిన్ను నాకన్న ముందు రథమునకుకట్టినారు. వారు నీకు వేగమును కలిగించినారు.

(దక్షిణాశ్వమునురథమునకు కట్టవలెను.)

6.అశ్వమా! నీవు నీటిని క్షీణింపనీయని దానవు. ఈ తరంగముమూపురము వలె ఎత్తైనది, ఉపద్రవమును పోగొట్టునది,అన్నము ఇచ్చునది అగును. ఆ తరంగము వలన నీవుమాకు అన్నమును సాధించుము.

(గుర్రపుంపును కడుగవలెను.)

7.యజమానినగు నా ప్రథమ పాదక్షేపమా! నీవు ంష్టువుయొక్క తొలి అడుగుపెట్టుట వలన జయించబడిన భూలోకమవు.రెండవ పాదక్షేపమా! నీవు ంష్టువు యొక్క రెండవఅడుగు పెట్టుట వలన జయించబడిన అంతరిక్షమవు.మూడవ పాదక్షేపమా! నీవు ంష్టువు యొక్క పరాక్రమమునజయించబడిన త్రింష్టమవు అగుచున్నావు.

(యజమానిఅడుగులు వేయుచు రథమును చేరవలెను.)

8.రథచిహ్నములు కలంయు - వాయువు యొక్క అగ్రపుధ్వనికలంయు - సంచరించునంయు - ఇంద్రియవంతములునుఅగు 'దురేహేతి' 'పంత్రి' అను పేర్లు గల కోరికలు తీర్చునట్టిఅగులు మమ్ము పారము చేర్చును గాత.

ఎనిందవఅనువాకము

(రథధావనమంత్రములు చెప్పబడుచున్నం.)

1. సంతృదేవునిఅనుమతి కలుగవలెను. అన్నములను జయించు బృహస్పతిఅనుగ్రహించవలెను. అప్పుడు నేను అన్నంజేతను కాగలను.

(అధ్వర్యుడురథమును ఎక్కవలెను.)

2.సంతృదేవుని అనుమతి లభించవలెను. అన్నములనుజయించు బృహస్పతి అనుగ్రహించవలెను. నేను ంక్కిలివర్ధిల్లుదును. స్వర్గమును అధిరోహింతును.

(బ్రహ్మరథచక్రమును అధిష్ఠించవలెను. దానిని ప్రదక్షిణముగమూడు సార్లు త్రిప్పవలెను.)

3.సభాసదులారా! ఈ యజమాని ఇంద్రుని వంటివాడు. అతనిని ఆశీర్వదించుడు.అతనికి అన్నంషయిక జయము కలిగించండి. యజమానిఅన్నములను గెలుచును గాత.

4.ఓ కొరడా! నీవు అన్నవతిం. అశ్వవతిం. యుద్ధమునందుఅశ్వములను నడిపించుము.

5.దక్షిణాశ్వమా! నీవు అశ్వజాతికి చెందినదానవు. మధ్యమాశ్వమా!నీవు సప్తి జాతి దానవు. ఉత్తరాశ్వమా! నీది వాజి జాతి యగుచున్నది.

(అధ్వర్యుడు అశ్వములను తోలవలెను.)

6. అశ్వములారా! మీరు అన్నము ఆర్జించవలసి ఉన్నది. వేగముగ పరుగెత్తండి. దేవతల అనుమతిచే అన్నము సంపాదించండి. ఎన్నో యోజనములు పరిగెత్తండి. కొన్ని యోజనములంత పరిగెత్తండి. త్వరగా గమ్యము చేరండి.

(అధ్వర్యుడు రథమును తోలుచు పై ంధముగా అనవలెను.)

7. అశ్వములారా! మా అన్నములను రక్షించండి. మా ధనములను రక్షించండి.

అశ్వాభిమానదేవతలారా! మీరు బ్రాహ్మణులవలె స్నానమున పరిశుద్ధులు. ఆమరులు, శ్రమరహితులు. గమ్యమును ఎరిగినవారు. నీవారసంబంధమగు చరురసము మధుసమము పరిగెత్తుటకు ముందును - పరిగెత్తిన

తరువాతను దానిని సేంచండి. సంతృప్తులు కండి. దేవయానమార్గమున గమ్యమును చేరండి.

8. అశ్వములు గతికుశలములు. ఆహ్వానములు ంనునం. అన్నవంతములు. ఆం మా పిలుపును ంనునుగాక.

9. అశ్వములు ఎంతటి దారి నైన, కొంచెపు దారిని చేసి పోవును. అన్నరాశులు దానము చేయును. యజ్ఞప్రదలు.

మాకు ధనమును ఇవ్వకోరునం. యుద్ధములందు శత్రుధనములు హరించునం. ప్రసిద్ధములు. అట్టి అశ్వములు మాకు సుఖప్రదములు అగును గాత.

10. అశ్వములు పాములు, తోడేళ్ల వంటి రాక్షసులను హతమార్చునం. మావ్యాధులను చప్పున దూరము చేయునం. దూరమార్గములను దగ్గర చేయునం. అర్చింపదగినం.

11. ఈ అశ్వము యొక్క మెడ, నడుము, ముఖములందు పటకాలు ఉన్నం. ఇం దారిలోని రాళ్ళను దాటుచున్నం.

యజ్ఞకర్త అభిప్రాయమును అనుసరించి సాగుచున్నం. ఎత్తుపల్లములను

ఎరుగుచున్నం. కొరడానే త్వరపెట్టుచున్నం.

(కొరడాతో పనిలేకనే సాగుతున్నవని.)

12. ఈ అశ్వము గమ్యము చేరుటకు డేగవలె ఎగురుచున్నది. పర్వతాదులను లంఘించుచున్నది. ఇది బలముగా సాగుచున్నది. వేగముగా సాగుచున్నది. ఆ ంధముగా సాగుట వలన దీని అలంకారములైన వస్త్రాదులు అశ్వపు రెక్కలవలె తోచుచున్నం.

(అధ్వర్యుడు హోమము చేయవలెను.)

13. అన్నపు ఉత్పత్తి నావద్దకు చేరునుగాక. ద్యావాపృథ్వులు జగములకు సుఖకరములు అగును. నా వద్దకు వచ్చెదరు గాక. నాతల్లిదండ్రులు - చిరకాలము ఉండుటకు - నా వద్దకు రావలెను. సోమదేవత నాకు అమృతత్వము కలిగించుటకు నా వద్దకు వచ్చేయును గాత.

(హోమము చేయవలెను.)

14. అశ్వములారా! మీరు అన్నము జయించుటకు ఉద్యమించుచున్నారు. మీరు అన్నము కొరకే ఉరుకులు పెట్టుచున్నారు. అన్నమును జయింపనున్నారు. అట్టి మీరు - బృహస్పతి సంబంధమగు - చరభాగమును ఆప్రాణించండి.

(అశ్వముల చేచరుభాగము వాసన చూపించవలెను.)

15. అశ్వములారా! మీరు బృహస్పతి సంబంధ చరువును గ్రహించవలసి ఉన్నది. పరిశుద్ధులు కండి. మీరు అన్న సంపాదనకు ఉద్యమించినారు. అన్నములకై పరుగులు పెట్టినారు. అన్నములను జయించినారు.

(అశ్వములు గమ్యము చేరిన తరువాత చరువును వాసన చూపించవలెను.)

16. రథములారా! మీరు ఇంద్రుని అనుగ్రహమున బాగుగా పరిగెత్తినారు. ధావన ప్రతిజ్ఞను పూర్తి చేసినారు.

(గుర్రములనుంప్పవలెను. రథమును అనుమంత్రించవలెను.)

17. చెట్టునుండి పుట్టిన దుందుభులారా! మీరు యజ్ఞకర్తచే అన్నము జయింపచేసినారు. ఇక మీ బంధముల నుండింముక్తులు కండి.

(దక్షిణవేది అంచున కట్టిన 17 దుందుభులను ండదీయవలెను.)

తొమ్మిదవ అనువాకము

(యూపారోపణము చెప్పుచున్నాడు.)

1. ఆజ్యమునతడిపిన వస్త్రమా! నీవు క్షత్రియ యజమాని దేహమునుకప్పుచున్నావు. దర్భమయమైన వస్త్రమా! నీవు క్షత్రియయజమానురాలిని చలినుండి కాపాడు దానవు అగుచున్నావు.
(నేతిబట్టనుయజమానికి, దర్భబట్టను యజమాన పత్నికి కట్టించవలెను.2.దర్భబట్ట నారబట్ట కావచ్చును.)
- 2.పత్నీ! మనము స్వర్గమును అధిరోహింతము రమ్ము'అని ఆహ్వానించినాడు. 'స్వర్గమును అధిరోహించుచున్నాము'అని పత్ని అన్నది. నేను - మన ఉభయముల కొరకు - స్వర్గమునుఅధిరోహించుచున్నాను, అని యజమాని అన్నాడు.
- 3.అన్నము - అన్నపు ఉత్పత్తి - అన్నపు పునరుత్పత్తి - స్వర్గముచైత్రాది మాసములు సంతృప్తి చెందును గాక.**ఆయుర్యజ్ఞేనకల్పతామ్** - ఆయువు యజ్ఞమునుండి ఏర్పడును గాక.**ప్రాణోయజ్ఞేనకల్పతామ్**. **అపానః యజ్ఞేన కల్పతామ్**. **వ్యానోయజ్ఞేన కల్పతామ్**.**చక్షుర్యజ్ఞేన కల్పతామ్**. **శ్రోత్రం యజ్ఞేన కల్పతామ్**.**మనో యజ్ఞేన కల్పతామ్**. **వాగ్యజ్ఞేన కల్పతామ్**.
- 4.**అత్మాయజ్ఞేనకల్పతాం**. **యజ్ఞో యజ్ఞేన కల్పతామ్**.
(12ఆహుతులను హోమము చేయవలెను.)
- 5.మేము స్వర్గము నందలి దేవతలను చేరినాము. అమరులముఅయినాము. ప్రజాపతికి ప్రీతిపాత్రులము అయినాము. ప్రజలముఅయినాము.
(యజమానిరెండు చేతులెత్తి ఈ మంత్రమును ఉచ్చరించవలెను.)
- 6.నేను సంతానముతో కూడి ఉన్నాను. సంతానము నాతో కూడియుండును గాక. నేను ధనసమృద్ధితో కూడియున్నాను.ధనసమృద్ధి నాతో కూడి యుండును గాక.
(యజమానిఈ లోకమును చూడవలెను.)
- 7.యజమానీ! నిన్ను సామాన్యుల అన్నము కొరకు కొట్టుచున్నాననిఅధ్వర్యుడు - రాజామాత్య అన్నము కొరకు కొట్టుచున్నాననిబ్రహ్మ - అపూపాది అన్నము కొరకు కొట్టుచున్నానని హోత- సమస్త అన్నముల కొరకు కొట్టుచున్నానని ఉద్గాత - యూపమునుండి దిగుచున్న యజమానిని అసపుటములతో కొట్టవలెను.
(1.నలుగురు నాలుగు దిశల నుండి యజమానిని కొట్టవలెను.2. రాం ఆకునందు చంటిని కట్టిన పొట్లము అసపుటము.3. ఇది యజమాని యీదకు ంసరుట. కొట్టట సరికాకపోవచును.)
- 8.బంగారమా! నీవు అమృతమవు. నీవు పుష్టి. నీవేసంతానమును ఇచ్చుదానవు.
(యూపముదిగుచున్న యజమాని కొరకు మేకచర్మము పరచి, దానియీదబంగారమును ఉంచవలెను.)

పదవఅనువాకము

(అన్నహోమములుచెప్పబడుచున్న.)

1. అన్నములనుసృష్టించినవాడు సృష్టి ఆది యందే జలములందును,ఓషధులందును సోమలత యొక్క దీప్తిని కలిగించినాడు.**'తాఅస్మభ్యం మధుమతీర్చవన్తు'**-అని మాకు మధురములు అగునుగాక. మేము దేశమునందుపురోగాములము అగుదుము గాక.
(ఏడుహోమములందు ఇది మొదటిది.)
- 2.అన్నములను సృష్టించినవాడు ఈ కర్మలను కలిపించినాడు.ఈ జగములనన్నింటిని సర్వత్ర కల్పించినాడు. అతడు మాకుసంతానమును, పుష్టిని, అభివృద్ధిని కలిగించినాడు. అతడుమమ్ము తెలిసికొని, హోమమున సమర్పించబడుచున్నఈ అన్నమును అంతటను అందుకొనును గాక.
(ఇదిరెండవ హోమము.)
- 3.అన్నములను సృష్టించువాడు ఈ స్వర్గమును, సమస్తభువనములను ఆశ్రయించినాడు. అతడు రాజాధిరాజు. నేనుహంస్సును అర్పించకోరుట లేదని గ్రహించినాడు. అయిననుఅతడే నాకు ిరపుత్రులను, ధనమును ప్రసాదించునుగాక.
(ఇదిమూడవ హోమము.)
- 4.అగ్నీ! ఈ యజ్ఞమున మాకు అభిముఖుడవు అగుము. మాకుహితవు బోధించుము. మా ంషయమున మంచి

మనసుకలవాడవు అగుము.

హేభూపతే! నీవు మాకు స్వామి. ధనమును ఇచ్చువాడవు. కావున మాకు అధిక ధనము ప్రసాదించుము.
(ఇదినాలుగవ హోమము.)

5. అర్యమమాకు ధనము నొసంగవలెను. భగదేవత మాకుధనము నీయవలెను. బృహస్పతియు, అన్య
దేవతలునుమాకు ధనము ప్రసాదించవలెను. సత్యదేవత మాకుధనము నీయవలెను. వాగ్దేయు మాకు మరింత
ధనములనుప్రసాదించవలెను.
(ఇదిఅయిదవ హోమము.)

6. ప్రభూ! మాకు ధనము ప్రసాదించుటకు అర్యమను - బృహస్పతిని - ఇంద్రుని - సత్య దేవతను - ఇంద్రుని -
ఋషువును- సరస్వతిని - సూర్యుని ప్రేరేపించుము.
(ఇదిఆరవ హోమము)

7. సోమరాజును - వరుణుని - అగ్నిని - ఆదిత్యులను - ఋషువును- సూర్యుని - బ్రహ్మను - బృహస్పతిని
అనుసరించి మేముయజ్ఞమును ఆరంభించుచున్నాము.
(ఇదిఏడవ హోమము.)

8. యజమానీ! నిన్ను సంతా దేవత ప్రేరణ వలనను - అశ్వినులబాహువులతోనూ - పూష హస్తములతోను -
సరస్వతివాక్కుతోను - అంతర్యామి అగ్ని దేవత అనుమతి తోను - ఇంద్ర, బృహస్పతుల అనుజ్ఞతోను -
సామ్రాజ్యము లభించునట్లు, స్వర్గముచే అభిషేకము చేయుచున్నాను.
(అధ్వర్యుడుయజమానికి స్వర్ణాభిషేకము చేయవలెను.)

పదకొండవఅనువాకము

(ఉజ్జితిమంత్రములు చెప్పుచున్నాడు.)

అగ్నిఒక అక్షరమున వాక్కును జయించినాడు. అశ్వినులు రెండుఅక్షరములచే ప్రాణ, అపాన వాయువులను
జయించినారు. ఋషువుమూడు అక్షరముల చేత మూడు లోకములను జయించినాడు. సోమదేవుడు నాలుగు
అక్షరములచేత నాలుగు కాళ్ళ జంతువులనుజయించినాడు. పూష అయిదు అక్షరములచేత పంక్తి
ఛందస్సునుజయించినాడు. ధాత ఆరు అక్షరముల ఆరు రుతువులనుజయించినాడు. మరుత్తులు ఏడు అక్షరముల
చేత ఏడుఅక్షరముల శక్వరీ ఛందస్సును జయించినాడు. బృహస్పతిఎనిమిది అక్షరములచేత ఎనిమిది అక్షరముల
గాయత్రిఛందస్సును జయించినాడు. ఐత్రుడు తొమ్మిదక్షరములచేతత్రివృత్ స్తోమమును జయించినాడు.

వరుణోదశాక్షరేణ ంరాజ ముదజయత్. ఇంద్ర ఏకాదశాక్షరేణ త్రిష్టుభముదజయత్. శ్వేదేవా ద్వాదశాక్షరేణ
జగతీముదజయన్. వసవఃత్రయోదశాక్షరేణ త్రయోదశగ్ం స్తోమముదజయన్. రుద్రాః చతుర్దశాక్షరేణ చతుర్దశగ్ం
స్తోమముదజయన్. ఆదిత్యాః పంచదశాక్షరేణ పంచదశగ్ం స్తోమ ముదజయన్. ఆదితిః షోడశాక్షరేణ షోడశగ్ం
స్తోమ ముదజయత్. ప్రజాపతిఃసప్తదశాక్షరేణ సప్తదశగ్ం స్తోమ ముదజయత్.
(యజమానికి మంత్రమును చదువవలెను.)

పన్నెండవఅనువాకము

(అతిగ్రాహ్యమంత్రములు చెప్పబడిన.)

1. ప్రథమాతిగ్రాహ్యమా! నీవు దారు నిర్మితవు. నదులలోను - వృక్షములందును, భువనములలోను స్వామి అయి
ఉన్నావు. ఇంద్రునకు ప్రియమవు. ఈ ఖరప్రదేశము నీ స్థానము అగును. ఇంద్రుని కొరకుగాను నిన్ను ఖర స్థానమున
ఉంచుచున్నాను.

(అతిగ్రాహ్యములలో ఒకదానిని ఖర ప్రదేశమున ఉంచవలెను.)

2. ద్వితీయాతిగ్రాహ్యమా! నీవు దారు పాత్రచే గ్రహించబడినావు. నీవు జలములందున్నావు. ఘృతమునందున్నావు.
ఆకాశమునందుఉన్నావు. ఇంద్రునకు ప్రియమైన దానవు. ఈ ఖరము నీస్థానమగును. ఇంద్రుని కొరకు నిన్ను ఖర

స్థానమున ఉంచుచున్నాను.
(రెండవదానిని ఖరమున ఉంచవలెను.)

3.ఉపయామగ్రహితో%సిప్పథింషదం త్వా%వైరిక్షపదంనాకసద యన్త్రాయజుష్టం గృహ్ణోమ్యేషతే యోని రిన్త్రాయత్వా.

4.అతిగ్రాహ్య పాత్రలు పంచజనులకు హితకరములు. ఆగ్నేయైంద్రసౌర్యాఖ్యములగు అతిగ్రాహ్యములు ంనికి ప్రకృతులు. ంనిప్రభావముననే ద్యులోకమున పుట్టిన మేఘము వర్షాభిముఖముఅగును. దవడలు వంటి అంచులు గల అతి గ్రాహ్యములుపూరించుటకు అన్నమువంటిదియు, బలము నిచ్చునదియునగు సోమమును గ్రహించుచున్నాను.
(నాలుగవఅతి గ్రాహ్యమును గ్రహించవలెను.)

5.చరమగ్రాహ్యమా! సోమము ఉదకరసము. ఉద్భూత అన్నము.సూర్యునిచే పక్వము చేయబడినది. గాయత్రి ద్యులోకమునుండి తెచ్చినది. సోమలత సారమైనది. అట్టిదానితో నిన్నునింపుటకు - సోమమును - గ్రహించుచున్నాను. ఇది నీకుస్థానమగును. ఇంద్రుని కొరకు నిన్ను ఈ ఖర స్థానమునకుచేర్చుచున్నాను.
(అయిదవఅతిగ్రాహ్యమును గ్రహించవలెను.)

6.ప్రజాపతి ఇచట ఉన్నాడు. కర్మలను జరిపించుచున్నాడు. చక్కనికర్మఫలములకు ంశాల ద్వారమగుచున్నాడు. ఆ ప్రజాపతిమాకు మధువు వంటి కర్మ ఫలమును కలుగచేయవలెను.మా వద్దకు చేరుకొనవలెను. ప్రజాపతి తనను మాయందుచేర్చుచున్నాడు. కావున మేము కర్మ ఫలమును పొందుటనిశ్చయము.

ఉపయామగ్రహితో%సిప్రజాపతయే త్వా జుష్టం గృహ్ణోమ్యేషతే యోనిః ప్రజాపతయేత్వా!

ప్రజాపతిదేవతాకమగు 17 గ్రహముల సముదాయమా! నీవు ప్రజాపతికిప్రియమవు. ప్రజాపతి కొరకుగాను నిన్ను - నీ స్థానమగుఖర ప్రదేశమున - ఉంచుచున్నాను.

పదమూడవఅనువాకము

(యాజ్ఞాపురోనువాక్యలు.)

1. చైత్రాదిమాసములు ఇంద్రుని అనుసరించినం. అం మమ్ము అనుగ్రహించవచ్చినం.

వనములు,ఓషధులు, పర్వతములు, మమ్ము అభిలషించు రోదసి,జలములు, ఇంద్రుని అనుసరించునం. అం మమ్ము అనుగ్రహించవచ్చినం.

2.ఇంద్రా! నీవు యాగమునందు ఉద్దేశించబడిన వాడవు.నీవు వృత్రుని వధించినావు. తదనంతరము నీకు బలముకలుగుటకు - క్షా త్రము కొరకు - వైరి తిరస్కార శక్తికొరకు - గొప్పవాడైన నీ కొరకు యాగములందు హంస్సులనుఅగ్ని మున్నగు దేవతల అనుక్రమమున సమర్పించుచున్నాము.

3.స్త్రీలలో ఇంద్రుని భార్య పతివ్రతయని ంన్నాను. మరొకంషయము ఇంద్రాణి భర్తకు వార్ధక్యము మరణములేకున్నం.

4.ఇంద్రాణీ! సోమ పురోడాశాదులు నీట పుట్టినం. అం దేవతలకుఅందించవలసి ఉన్నది. కాని నేను నీకు ప్రియమైన ఇంద్రునితప్ప ఇతర దేవతలను కీర్తించుటయే లేదు.

5.ఇంద్రుడు పుట్టినంతనే ముఖ్యుడు అయినాడు. దైర్యవంతుడుఅయినాడు. వృత్రుని వధించుట వంటి పనులు చేసినాడు.అగ్న్యది దేవతలను అతిక్రమించినాడు. ఇంద్రుని బలమునకుద్యావాపృథ్వలు గడగడలాడినం. అటువంటి ఇంద్రుడు - తనబల మహిమచే - యమ్ము రక్షించును గాక.

6.ఇంద్రా! నీవు ఉగ్రుడవు. నీ రక్షణలు పటిష్ఠములు. నీఅనుగ్రహము కలిగినది. మా సేవలు శత్రువులతో యుద్ధముప్రారంభించినం. నీవు వనరులతో చేరినప్పుడు నీ చేతులందలికరవాలాదుల కాంతులు సర్వత్ర వ్యాపించుచున్నం. నీ మనసుబహుముఖము కాకుండును గాత. మాయందే ఉండునుగాక.

7.ఇంద్రా! నీవు మమ్ము - మా ప్రజలను జగడాలమారులనుచేయకుము. నీ వద్ద - నీకు హంస్సునిచ్చు - యజమానికిఇచ్చుటకు కూడపెట్టిన ధనమున్నది. దానిని తెచ్చి మాకొసంగుము. ఈ యజ్ఞము నంనము. నీకు దాన సాధనము.ప్రశస్తము. ఇందు మేము స్తోత్రములచే నుతించుచున్నాము.ప్రార్థించుచున్నాము.

8.ఇంద్రా! నీవు ధనవంతులకు ధనపతివని ంన్నాము. కావుననీవు ధనముతో ంచ్చేయుము ఈ ధనము అన్యులకు చేరరాదు.నీవు హర్యశ్వముల ంద ధనము తెమ్ము. మా కిమ్ము.

9.ప్రదాత అయిన ఇంద్రుని హంయుక్తులమైన మేము ఆహ్వానించుచున్నాము.

ఇంద్రా!నీవు రెండు చేతులందు ధనము నింపుకొని రమ్ము.మాకు కుడి, ఎడమ రెండు చేతులతో ధనము నిమ్ము.

10.ఇంద్రా! నీవు దానగుణము కలవాడవు. వజ్రాయుధము కలవడావు.వర్షించువాడవు. శత్రుంజయుడవు.

జలవంతుడవు.ప్రకాశించువాడవు. వృత్రహంతవు. సోమపాయి. నీవుయజ్ఞమునకు ంచ్చేయుము. వేది ంద దర్శలు పరిచినాము.ఆసీనుడవు అగుము. మాకు సుఖములను కలిగించుము.దుఃఖములను తొలగించుము.

11.ఇంద్రుడు మాకు గట్టి రక్షకుడు. ధనవంతుడు. సుఖదాయి.అతడు మా సపర్యలు మున్నగు వానిని గ్రహించవలెను.ఇంద్రుడు మమ్ము బాధించు శత్రువులను ద్వేషించును.అతడు మాకు అభయము నీయవలెను. మమ్ము శత్రుపరాభవ సమర్థులను చేయును గాత.

12.మేము ఇంద్రుని సుమతియందును, మంగళకరమగుసుమనస్సునందును నిలుతుము గాత. ఇంద్రుడు చక్కనిరక్షకుడు, మేము అతనికి హంస్సులు అర్పించువాడలము.అతడు మమ్ము ద్వేషించు శత్రువును దూరదేశముననేనిలిపి ఉంచును గాత.

13.జలములు సంపన్నములు. మాకు సంతసము కలిగించునం.ఎంతో అన్నము కలగి. మేము అట్టి ఉదకములను స్తుతించుచున్నాము.ఆనందించుచున్నాము. మాకు స్వామియగు ఇంద్రునకు జలములుసుఖప్రదములు అగును గాత.

14.“ఇంద్రుడు అరిభయంకరడు. యుద్ధములందు ఎదుటివానితోపోరును. వానిని హతమార్చునుంకించును. అయినను తడబడడు.స్థిరముగా నుండును. పారిపోడు”

అట్లనిఇంద్రుని రథము ఎదుట ఇంద్రుని అర్పించవలెను. ఆ ంధముగపూజింపబడిన ఇంద్రుడు మాకు ఇతర వ్యావృత్తికి ప్రేరకుడైసావధానుడు అగును గాత. శత్రువుల ధనుస్సుల అల్లెత్రాళ్లుతెగిపోవును గాక.

శ్రీమదాంధ్రవచనకృష్ణయజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహిత మొదటికాండము నందలి ఏడవ ప్రపాఠకము సమాప్తము

యస్తేస్తనఃశశయో యోమయో భూర్యోరత్నధా వసుంద్యాః సుదత్రః|

యేనంశ్వాపుష్యసింర్యాణి సరస్వతి తయహదాతవో %కఃఉర్వ్యస్తరిక్షమన్వేయ ||

ఎనియదవప్రపాఠకము

మొదటిఅనువాకము

(ఈ ప్రపాఠకమున రాజసూయము ంధించబడుచున్నది.1 - 20 అనువాకములందు ప్రధాన కర్మలు - 21, 22 అనువాకములందుసౌత్రామణి మంత్రములు, యాజ్ఞాపురోనువాక్యలు చెప్పబడినం.)

1. అనుమతిదేవతకు అష్టకపాలములందు సంస్కరించబడిన పురోడాశహంస్సును ఉంచవలెను. ధేనువును దక్షిణగా నీయవలెను.బియ్యము ంసరుచుండగా శమ్యకు తూర్పు దిశన పడినపిండిని పురోడాశము చేసి సంస్కరించి అష్టకపాలములందుంచిఅనుమతి దేవతకు నిర్వాపము చేయవలెను. ఇది ఒకకర్మ.

నిర్మతిదేవతకు ఏక కపాలమున సంస్కరించబడిన పురోడాశహంస్సును ఉంచవలెను. నల్లని బట్ట దక్షిణగా ఈయవలెను.బియ్యము ంసరుచుండగా తూర్పు దిక్కున పడిన పిండినిపురోడాశము చేసి, సంస్కరించి ఏక కపాలమునందుంచినిర్మతి దేవతకు నిర్వాపము చేయవలెను. ఇది రెండవకర్మ.

2.గార్వాత్యాగ్నీ! నీకు హంస్సు సమర్పించినాము. స్వీకరించుము.మేము దక్షిణమునకు వెళ్లదలచినాము. మమ్ము ండువుము.

నిర్మతిదేవతా! ఈ ఏక కపాలమునందు సంస్కృత పురోడాశమునీకు సమర్పించినాము. సంతృప్తి చెందుము. నీవే

మాసంపదకుకారణమవు. హంస్సును అందుకున్నావు. కావున ఈ యజమానికిదారిద్ర్యము, పాపముల నుండి ంముక్తి కలిగించుము.

గార్హపత్యాగ్నినిండువమని ప్రార్థించినాము. అట్లే ండిచినాడు. అతనికి స్వాహా.అతనికి నమస్కారము.

(1.స్రువముతో గార్హపత్యాగ్నికి హోమము చేయవలెను.2. నిర్భతి దేవతకు అంగుష్ఠములచే హోమము చేసినల్లని బట్ట సమర్పించవలెను. 3. స్రువముచే గార్హపత్యాగ్నియందు హోమము చేయవలెను.

నమస్కరించవలెను.ధేనువును దక్షిణగా ఇవ్వవలెను.)

3.ఆదిత్యునకు చరువనెడి హంస్సును సమర్పించవలెను.గోవును దక్షిణగా ఇవ్వవలెను.

అగ్నిష్టువులకు పదకొండు కపాలములందు సంస్కృత పురోడాశమునుసమర్పించవలెను. పొట్టిది, బరువులు మోయు ఎద్దునుదక్షిణగా ఇవ్వవలెను.

అగ్నిషోమ దేవతకు పదకొండు కపాలములందు సంస్కృతపురోడాశమును

సమర్పించవలెను.బంగారమును దక్షిణగా ఇవ్వవలెను.

ఇంద్రునకుపురోడాశమును అట్లే సమర్పించవలెను. దక్షిణగా బరువులుమోయు ఆబోతును ఇవ్వవలెను.

అగ్ని,ఇంద్రులకు ఎనిది కపాలములందు సంస్కరించబడినపెరుగును సమర్పించవలెను. బరువులు మోయు ఆబోతునుదక్షిణగా ఇవ్వవలెను.

ఇంద్రాగ్నులకు,ంశ్వేదేవతలకు పన్నెండు కపాలములందు సంస్కరించబడినచరువును సమర్పించవలెను.

తొలిచూలు దూడను దక్షిణగాఇవ్వవలెను.

సోమదేవతకునల్లని ధాన్యపు చరును సమర్పించవలెను.

సరస్వతికిచరు హంస్సును సమర్పించవలెను. గోవుల జతనుదక్షిణగా ఇవ్వవలెను.

(ఇంద్ర,అగ్ని, సోమ, వైశ్వ దేవయాగము ఒక్కటియే అగును. అప్పుడుయాగములు ఏడు అగును.)

రెండవఅనువాకము

అగ్నిసోమ దేవతాకములకు ఎనిది పాత్రలందు చరు సమర్పించవలెను.సాత్రి, సరస్వతీ దేవతాకమునకు

పన్నెండు పాత్రలందు‘చరు’ సమర్పించవలెను. పూష, మరుద్దేవతాకములవిడు పాత్రలందు ‘చరు’

సమర్పించవలెను. ంశ్వేదేవతాకము,ద్యావాపృథ్వీదేవతాకమునకు ఒకే పాత్రలో ‘అక్ష’ సమర్పించవలెను.

మూడవఅనువకము

1. ఇంద్రాగ్నిదేవతాకమునకు పదకొండు పాత్రలందు పురోడాశమును- మరుద్దేవతాకమునకు అక్షను - వరుణ దేవతాకమునకుఅక్షను సమర్పించవలెను. ప్రజాపతి దేవతాకమునకుఒక పాత్రయందు పురోడాశము నిర్వాపము చేయవలెను.

2.మరుత్తులు వరుణ పాశములను త్రొచగలవారు. యజ్ఞభారమువహించువారు. పెరుగు కలిపిన సత్తు నందు ప్రీతిగలవారు. అట్టి మరుత్తులనుహవామహేఆహ్వానించుచున్నాము.

(ప్రతిప్రస్థాత యజమాన పత్నిని ఆహ్వానించవలెను.)

3.ఇంద్రా! మాతో యుద్ధములు చేయించకుము. నీవు బలవంతుడవు.వర్షము కలుగచేయువాడవు. మా భూములు అన్ని పంటలకుఅనుకూలమై ఉన్న. అందువలన మాకు అనిష్టము కలుగకుండునుగాక.

మాస్తుతి- కరంభ పాత్రరూప హంరుక్తులైన - మరుత్తులకునమస్కరించుచున్నది.

(1.యజమాని దంపతులు కరంభ పాత్ర గల శూర్పమునునెత్తికి ఎత్తుకొనవలెను. తదుపరి దక్షిణాగ్ని యందుకరంభమును హోమము చేయవలెను. 2. నేయి కలిపినసత్తు కరంభము.)

4.కరంభ పాత్ర సముదాయమా! మేము గ్రామ, అరణ్య, ఇంద్రియ,శూద్ర, ఆర్య, వైశ్యుల ంషయమున చేసిన పాపములను- దంపతుల మధ్య ధర్మ ంషయమున చేసిన పాపములను నాశముచేయుము.

(హోమముచేయవలెను.)

5.అధ్వర్యుడు మున్నగు వారు మంత్రోచ్ఛారణ చేసినారు.సుఖములు కలుగుటకు కరంభపాత్ర హోమాంతమువరకు గల కర్మ ముగించినారు. హంస్సులు అందించుఅధ్వర్యాదులారా! కర్మ పూర్తి చేసి యి ఇండ్లకు వెళ్లండి.

నాలుగవఅనువాకము

(సాకమేధముచెప్పబడుచున్నది.)

1. సూర్యోదయముననైన్యవంతుడగు అగ్నికి ఎనిమిది పాత్రలందు పురోడాశమునుసమర్పించవలెను.

మరుద్దేవతలు అనిష్టనివారకులు.వారికి మధ్యాహ్నము చరు సమర్పించవలెను. గృహమేధులగుమరుదేవతలకు సాయం సమయమున, గోవులకు పాలుపితుకునపుడు - చరు నిర్వాపనము చేయవలెను.

(ఓదనోహి చరు:అని శతపథము,చరు అనగా అన్నము లేక వంటకము)

2.దర్వి! నీవు శరనిష్కాసముతో నిండుము. ఇంద్రుని వద్దకుచేరుము. అచట ఇంద్రుని అనుగ్రహమును నింపుకొనుముమరలీ రమ్ము.

ఇంద్రా!మేము ధనము వంటి శరనిష్కాసము సమర్పించినాము.ధనమును, బలమును **క్రీణావహై**- కొనుచున్నాము.

(1.దర్వి - కొయ్యతో చేసిన గరిటవంటిది. 2. శర నిష్కాసము- చరు ఉడుకుచుండగా పైకి తేలిన గట్టి పదార్థము.3. కొనుచున్నాము అనుట వలన వస్తు విమయము అయినది.)

3.ఇంద్రా! నేను కోరినదినీవు నాకు ప్రసాదించుము.నీవు కోరినది నేనునీకు అర్పించెదను.నీవు నాకు

ప్రసాదించినదినావద్ద ఉంచుము.నేను నీకు అర్పించినదినీవద్ద వుంచెదను.ఇది ఒకసారి కాదు.

తేవతేపజరుగుచుండవలెను.నీవు తెచ్చినదినావద్ద ఉంచుము.నేను తెచ్చినదినీ వద్ద ఉంచెదను.

4.క్రీడావంతులగుమరుద్దేవతాకము- సూర్యోదయమునవిడు కపాలములందు- అగ్ని దేవతాకమునకుఎనిమిది

కపాలములందుపురోడాశమును సమర్పించవలెను.సోమదేవతాకమునకుచరును - సంత్ర దేవతాకమునకుపన్నెండు

కపాలములందు- సరస్వతి దేవతాకమునకు,పూష దేవతాకమునకుచరు సమర్పించవలెను.ఇంద్రాగ్నులకు

పదకొండుకపాలములందుపురోడాశమును - ఇంద్రునకుచరును - శ్వకర్మ దేవతాకమునకుఒక కపాలమున

పురోడాశమునుసమర్పించవలెను.

(చాతుర్మాస్యమునఇం రెండవ దినపు మంత్రములు.)

అయిదవఅనువాకము

(మహాపితృ యజ్ఞముచెప్పబడుచున్నది.)

1. పితృస్వామి యగు సోమ దేవతకుఆరు కపాలములందుపురోడాశమును - యజ్ఞమునందుండునట్టిపితృ దేవతలకువేసిన యవలు- యజ్ఞ నిష్ఠులుకాని పితృ దేవతలకుదూడ చచ్చినఆవు పాల యందు యవలపిండి సమర్పించవలెను.

2.పితృదేవా! నీ కొరకు ఈ అన్నపిండమును - నిన్నుఅనుసరించి ఉన్నవారికొరకు అన్న పిండమునుఇచ్చుచున్నాను.

పితామహా!నీ కొరకు ఈ అన్న పిండమును- నిన్ను అనుసరించిఉన్నవారి కొరకు అన్న పిండమునుఇచ్చుచున్నాను.

ప్రపితామహా!నీ కొరకు ఈ అన్న పిండమును- నిన్ను అనుసరించివారి కొరకు అన్న పిండమును**‘దత్తమ్’**

(ఒకటవమంత్రము నందువలె పైతృక హంస్సులుమూడును హోమముచేయవలెను.యిగిలిన అన్నమునుకలిపి పిండములుచేసి పితృదేవతలకొసంగవలెను.)

3.పితృ, పితామహ,ప్రపితామహదేవతలారా! యికుపిండములను ఇచ్చినాము.యి భాగములు

అందుకొనండి.సంతుష్టులు కండి.

(ఉత్తరదిక్కుగా నిష్క్రమించవలెను.)

4.ఇంద్రా! నీవు నన్నుకటాక్షించినావు. నేనునీకు హంస్సులు ఇచ్చినాను.తృప్తి చెందించినాను.నీవు

హర్యశ్యములనురథమునకు పూన్చుము.రథపు వెనుక భాగమునుధనముతో నింపుము.నిన్ను స్తుతించుచున్నమా వద్దకు తరచుగావచ్చు చుండుము.

(ఆహవనీయాగ్నినిసేంచవలెను.)

5.పితరులు మేముసమర్పించిన హంస్సులనుఆరగించినారు. ఆనందించినారు.తలలు ఊపినారు.తేజస్సుచే ప్రకాశించినారు.బ్రాహ్మణులవలె భోజనమునకుసంతసించినారు. పితరులుమమ్ము సంతోష పరచినారు.పావనము చేసినారు.

7.పితృదేవతలారా!ఓరు సౌమ్య మనస్కులు.ఓ మార్గములు అన్నసమృద్ధములు.సనాతనములు.ఓరు ఆ మార్గముననేఓ స్థానములకు చేరుకొనండి.అచట పూర్వ పితరులుఉన్నారు. వారు యుమునితోసహ స్థానమునఉంటారు. వారు ఆనందించుచుందురు. అచటిసంగతులు తెలిసిఉందురు. ఓరు వారిని కూడి ఉండండి. (8- 11 నాలుగు మంత్రములచేపితృదేవతలనుసేంచవలెను.)

8.మా మనస్సులు నరులప్రశంసాపాత్రములుకావలెను. పితృదేవతలమనసులను మురిపించునంకావలెను. మేముఅట్టి మనసులనుఆహ్వానించుచున్నాము.

9.కర్మానుష్ఠానము కొరకు- అందుకు వలసినసామర్థ్యము కొరకు - మేముజీంచుకొరకు - చిరకాలముసూర్యుని సందర్శించు కొరకుయోగ్యమగు మనసుమరల మరల మమ్ము చేరును గాక.

10.పితృదేవతలారా!దివ్య జనులుమాకు మంచి మనసులుప్రసాదించుతురు గాక. మేముఎన్నో ఏండ్ల జీతముగడుపుదుము గాక.

11.మేము అంతరిక్షము,భూం, ద్యులోకమునబాధించకోరినను- తల్లిదండ్రులనుబాధించకోరినను- గార్హపత్యాగ్ని మమ్ముఅట్టి పాపములనుండి ంముక్తులనుచేయును గాత.ఏ ఇతర పాపములు చేసిననువాటి నుండి ంముక్తికలిగించునుగాక. నన్నుసర్వ పాప ంముక్తుని చేయునుగాక.

(కొన్నిసందర్భములందుసంకల్పము కూడ పాపముఅగుచున్నది. ఇచటచేయకోరిన, చేసినపాపముల నుండి ంముక్తికోరబడుచున్నది.)

ఆరవఅనువాకము

(త్ర్యంబకపురోడాశములు చెప్పబడుచున్న.)

1. ప్రతిపురుషుని ఉద్దేశించి ఏకకపాల పురోడాశమునుఅర్పించవలెను.ఏక కపాల పురోడాశము సమధికము.

2.ఆ ంధముగా చేయుటవలన ఇంట నున్నయావన్మందికిసుఖము కలిగించినవాడను అయినాను.

3.మూతమా! నీవుపశువులు తినుగడ్డి మున్నగు వానికట్టవు. పశువులకుసుఖకరము అగుచున్నావు.యజమాని మరియుఅధ్వర్యుడనగు నాకునుసుఖకరమవగుము.

4.లోకములందు రుద్రుడుఒక్కడే ఉన్నాడు. మరొకరుద్రుడు స్వీకరించుము.

5.రుద్రదేవా! నీకు ఎలుకప్రియమైనది. కావునఎలుకను స్వీకరించుము.

(అధ్వర్యుడుతాను ద్వేషించువానినితలచుకొని ఎలుకకన్నమున పురోడాశమువేయవలెను.)

6.రుద్రదేవా! మోదుగుఆకునందుంచిన ఈపురోడాశము నీ భాగమగును.దీనిని - తోబుట్టువువలె హితకారిణియగు- పార్వతి సహితుడవైసేంచుము.

(పురోడాశమునుమోదుగు ఆకుతో కొద్దికొద్దిగాతీసికొని హోమముచేయవలెను.)

7.మా గోవులకు, అశ్వములకు,మేషములకు, ప్రజలకు,మాకు తాత్కాలిక లేకశాశ్వత వ్యాధులకుఉపశమనము కలిగించుము.ఆరోగ్యవంతులనుచేయుము.

(నాలుగుబాటల కూడలివద్ద అగ్నికి పరిషేచనముచేయవలెను.)

8.పార్వతీ! అంబే! రుద్రుడుమమ్ము అధ్యయనాదులచేశ్రేష్ఠులను - ధనవంతులను- గవాశ్వాది పశువువంతులను- జ్ఞానయుక్తులనుచేయమని ప్రార్థించుచుముక్కంటి రుద్రునకుపురోడాశము సమర్పించినాము.

(యజమానిజపించవలెను.)

9.రుద్రుడు ముక్కంటి.సుగంధి. ధనపుష్టిని,దేహపుష్టినివర్ధిల్లచేయువాడు.తొడిమ నుండి దోసపండుస్వయముగానే

ండిపోవును.అట్లే నేను మృత్యుంముక్తుడను అగుదునుగాక.

మరణములేని చిరంజీవత్వమునుండియు, స్వర్గాదికములనుండియుంముక్తుడను కాకుందునుగాక.

(అగ్నికిమూడు ప్రదక్షిణలుచేయవలెను.)

10.రుద్రదేవా! చెట్టుపైద పురోడాశములు ఉంచినాము.అం నీయొక్క భాగముఅగును. అం నీకు పాథేయమువంటిం. వానిని అందుకొనుము.‘మూత’ పర్వతముదాటుము. సాగిపోమ్ము.

11.ఇతడు పినాకపాణి.చర్మధారి. మమ్మురక్షించుటకు అల్లెత్రాటినిలాగినాడు. బాణముసంధించినాడు.

ఏడవఅనువాకము

(ఇంద్రతూర్యము, ఇద్మీయము,అపామార్గము చెప్పబడినం.)

1. ఇంద్రాగ్నిదేవతాకమునకు12 కపాలములందుపురోడాశము - ంశ్వేదేవతాకమునకుచరు - వాయువు ఆదిత్యులతోకూడిన ఇంద్రునకు12 కపాలములందుపురోడాశము - వాయు దేవతాకమునకుక్షీరము - సూర్య దేవతాకమునకుఏక కపాలమున పురోడాశమునునిర్వాపము చేయవలెను.12 ఎద్దులు లాగు నాగలినిదక్షిణగా ఇవ్వవలెను.

2.అగ్ని దేవతాకమునకు8 పాత్రలందు పురోడాశమురుద్ర దేవతాకమునకుఅరణ్యధాన్య చరు- ఇంద్ర దేవతాకమునకుదధి - వరుణదేవతాకమునకుయవధాన్య చరునుసమర్పించవలెను.ంపున బరువు మోయుధేనువునుదక్షిణగా ఇవ్వవలెను.

3.తూర్పు దిక్కున అగ్నిప్రముఖులగు దేవతలురాక్షసులను సంహరించువారైఉన్నారు. దక్షిణ దిశనయమ ప్రముఖులగుదేవతలు రాక్షసులనుసంహరించువారైఉన్నారు. పశ్చిమ దిశనసంత్య ప్రముఖ దేవతలురాక్షసులను సంహరించువారై ఉన్నారు. ఉత్తర దిశనవరుణ ప్రముఖులగుదేవతలు రాక్షసులనుసంహరించు వారైఉన్నారు. ఊర్ధ్వ దిశనబృహస్పతిప్రముఖులగు దేవతలురాక్షసులను సంహరించువారైఉన్నారు.

ఆ దేవతలురాక్షసులను నివారించిమమ్ము రక్షింతురుగాక. **తేభ్యఃనమః తేభ్యః**

స్వాహా.వారికి నమస్కారము.వారికి ఆహుతి.

4.రాక్షస సముదాయమునంతనుఏకముగా దగ్ధము చేయబడినది.నేను రాక్షసుల అనుచరులనుసహితము పూర్తిగాతగుల పెట్టినాను.

5.**రక్షోఘ్నే**-రాక్షస సంహారకుడగు అగ్నయే-**అగ్నికి స్వాహా. రక్షోఘ్నేయమాయ స్వాహా.రక్షోఘ్నే సంత్రే స్వాహా.రక్షోఘ్నే వరుణాయ స్వాహా- రక్షోఘ్నే దువస్పతే.**పరిచర్యలందుకొనుబృహస్పతయేస్వాహా.

6.అశ్వత్రయము లాగురథము దక్షిణ యగును.

7.హం పదార్థమా!రాక్షసవధ కొరకు నాకు సంతప్రేరణ కలిగించుచున్నాడు.అశ్వినుల బాహువులతోను - పూష హస్తములతోనునిన్ను హోమముచేయుచున్నాను.రాక్షసులు హతులైనారు.రాక్షసులను సంహరించినాను.

8.హోమ కాలమునఅచ్చాదనముగాఉండిన వస్త్రములనుదక్షిణగా ఇవ్వవలెను.

ఎనిమిదవఅనువాకము

(ఏకదినకర్తవ్యమగు కర్మషట్కముచెప్పబడినది.)

1. ధాతృదేవతాకమునకు12 పాత్రలందు పురోడాశమును- అనుమతి దేవతాకమునకుచరును - రాకా దేవతాకమునకుచరు - సినీవాళి దేవతాకమునకుచరు - కుహూ దేవతాకమునకుచరు నిర్వాపము చేయవలెను.ఆబోతు, గోవు, యథునమునుదక్షిణగా ఇవ్వవలెను.

2.అగ్ని ంష్టు దేవతాకములకు11 కపాలములందుపురోడాశము - ఇంద్ర ంష్టుదేవతాకమునకు11

కపాలములందుపురోడాశము - ంష్టువునకుమూడు కపాలములందుపురోడాశమును సమర్పించవలెను.పొట్టిది బరువులుమోయు ఎద్దు దక్షిణఅగును.

అగ్నిసోమ దేవతాకమునకు11 కపాలములందుఇంద్ర సోములకు11 కపాలములందుపురోడాశము అర్పించవలెను.సోమ దేవతాకమునకుచరు నిర్వాపనము చేయవలెను.కపిల వర్ణ గోవు దక్షిణయగును. సోమపూష దేవతాకమునకు,ఇంద్ర పూష దేవతాకమునకు,పూష దేవతాకమునకువేరు వేరుగా చరు సమర్పించవలెను.నల్లని ఎద్దు దక్షిణఅగును. వైశ్వానరదేవతాకమునకు12 పాత్రలందు పురోడాశమునుసమర్పించవలెను.బంగారము దక్షిణఅగును. వరుణదేవతాకమునకుయవల చరు నిర్వాపనముచేయవలెను.అశ్వము దక్షిణ యగును.

తొయ్యదవఅనువాకము
(ప్రతిదినముఆచరించవలసిన'రత్నీ' హంస్సులుచెప్పబడినం.)

1. i) 'బ్రహ్మ'అను ఋత్విజునిగృహమున బృహస్పతిదేవతాక చరునుసమర్పించవలెను.
  - ii)రాజుగృహమున ఇంద్రునకు11 కపాలములనుసమర్పించవలెను.**ఋషభః దక్షిణా.**
  - iii)పట్టమహిషిఇంట వద్ద అదితిదేవతాక చరునుసమర్పించవలెను.**ధేనుః దక్షిణా.**
  - iv)ప్రేమలేనిరాజు భార్య ఇంటనల్లని ధాన్యమునుగోళ్లచే ండదీసివండిన చరును నిర్మతిదేవతాకమునకుసమర్పించవలెను.నల్లని కొమ్ములఆవు దక్షిణ.
  - v)సేనానిగృహమున అగ్నికిఅష్టకపాలములు అర్పించవలెను.**హిరణ్యమ్దక్షిణా.**
  - vi)సారథిగృహమున వరుణదేవతాకమునకు**దశకపాలంనిర్వపతి.** వట్టకొట్టినఎద్దు దక్షిణ.
  - vii)గ్రామాధికారిగృహమున మరుద్దేవతాకమునకు**సప్త కపాలమ్ పురోడాశంనిర్వపతి.** తెల్లనిగోవు దక్షిణ.
  - viii)అంతఃపురాధ్యక్షుని గృహమునసంతృ దేవతాకమునకు**ద్వాదశకపాలమ్ నిర్వపతి.**కలగలుపురంగు గోవు దక్షిణ.
  - ix)కోశాధ్యక్షునిగృహమున అశ్వినీదేవతాకమునకు**ద్వికపాలమ్పురోడాశం నిర్వపతి.**ఒకే ఆవుకు పుట్టినరెండు దూడలు దక్షిణ.
  - x)పన్నవసూలు చేయువానిగృహమున పూషదేవతాకమునకు**చరుమ్నిర్వపతి.** **నల్లనిగోవు దక్షిణ.**
  - xi)ద్యూతకారునిగృహమున రుద్రదేవతాకమునకు**గోధూమచరుమ్నిర్వపతి.** రంగులరంగుల దేహము,పొడవైన తోక గలఆవు దక్షిణ.
- (ఇందురాజ సూయమునకుసంబంధించినపదకొండు హంస్సులు- ఇష్టులు చెప్పబడినం.ఇం ఆయా వ్యక్తుల- అధికారుల గృహములవద్ద ఇవ్వవలసినం.ఇందు రాజ్యపు అధికారులుస్పష్టము. మంత్రులులేకుండుట గమనించవలెను.
- ఒక్కొక్కరిఇంటి వద్ద హంస్సులుఇచ్చుట వలనఆయా దేవతలుసంతుష్టులు అగుదురు.వారు రాజ్యమునకుమేలు కలిగింతురు.
- ఇంతన్న హంస్సులు.)
- 2.ఇంద్రుడు చక్కగా పాలించువాడు.పాప ంమోచకుడు. స్వగృహమునఇంద్ర దేవతాకమునకు**ఏకాదశకపాలమ్ పురోడాశం నిర్వపతి.**
  - 3.**అయంనోరాజా వృత్రహారాజాభూత్వావృత్రంవధ్యాత్**
ఇతడుమా రాజు. ఇతడువృత్ర హంతరాజగుఇంద్రుడు కావలెను.శత్రువులనువధించవలెను.
(అధ్వర్యుడుస్విష్టకృదగ్ని వద్దఈ మంత్రమునుజపించవలెను.)
  - 4.పాత్ర చతురస్రముకావలెను. దానినిరాలిపడిన రాం కొమ్మనుండి మాత్రమేచేయవలెను- చెట్టును కొట్టరాదు.ఆ

పాత్ర యందు తెల్లనిదూడ గల తెల్లనిఆవు స్వయము ఇచ్చినపాలను - తననుతాను చిలుకగా వచ్చిననేతిని ఉంచవలెను.అది యత్ర, బృహస్పతిదేవతాకమగు హంస్సుఅగుచున్నది.

ఆ హంస్సుకొరకు నూకలను, బియ్యమునువండవలెను.నూకలు పాలయందుపక్వము చేసిన చరుబృహస్పతిదేవతాకము అగును.బియ్యమునునేతియందు ఉడికించినచరు యత్ర దేవతాకముఅగును. ఇందువేది స్వయంకృతము- బర్హిస్సు స్వయందినము- ఇధ్మము స్వయంకృతముఅగుచున్నది. తెల్లనిదూడగల తెల్లనిగోవు దక్షిణ అగుచున్నది.

(ఈమంత్రమున'స్వయం' అను పదముపలుమారులు వచ్చినది.స్వయం అనగా ఆంగ్లమునAutoఅగును.తమంతట తాముచేసికొనిపోవు సాధనములుఏవో ఉన్నట్లున్నం.పాలు పిండుట, వెన్నతీయుటస్వయముగా ఈనాడు యంత్రములుచేయుచున్నం.అట్టి ఆనాడు ఉండెనా?అను ంషయము పరిశోధించవలసిఉన్నది.)

పదవఅనువాకము

(దేవసూహంస్సులు చెప్పబడినం.)

1. i)గృహపతియగుఅగ్నయే అష్టకపాలమ్ప్రహీణామ్-నల్ల ధాన్యమునకుసంబంధించిన-పురోడాశమ్ నిర్వపతి.

ii)వనస్పతయేసోమాయ శ్యామాకమ్-చామ ధాన్య సంబంధి-చరుమ్నిర్వపతి.

iii)సత్యప్రసవాయ సంత్రేద్వాదశకపాలమ్ అశూనాంప్రహీణామ్-అరువది దినములపంట ధాన్యపు -పురోడాశమ్నిర్వపతి.

iv)పశుపతయేరుద్రాయ గోంధుకమ్-అడం గోధుమల- చరుమ్ నిర్వపతి.

v)వాచస్పతయేబృహస్పతయేవైవారమ్ -నీవార సంబంధి -చరుమ్నిర్వపతి.

vi)జ్యేష్ఠాయఇంద్రాయ ఏకాదశ కపాలమ్మహా ప్రహీణామ్-స్థూల బీజ ధాన్యసంబంధి-పురోడాశమ్ నిర్వపతి.

vii)సత్యాయయత్రాయ అమృతానామ్చరుమ్ నిర్వపతి.

viii)ధర్మపతయే వరుణాయయవమయమ్చరుమ్ నిర్వపతి.

2.యజమానీత్వామ్ - నిన్ను, సంతాప్రసవానామ్ - భృత్యాదులకు,స్వాయత్వేన-ప్రభువుగా, సువతామ్-గుర్తించునుగాక.

గృహనామ్స్వాయత్వేన అగ్నిః సువతామ్. వనస్పతీనామ్ స్వాయత్వేనత్వాం సోమః

సువతామ్.రుద్రః త్వాం పశూనాం స్వాయత్వేన సువతామ్. బృహస్పతిఃవాచాం స్వాయత్వేన త్వాం సువతాం.

ఇంద్రః జ్యేష్ఠానాం స్వాయత్వేనత్వాం సువతామ్. యత్రః త్వామ్ సత్యానాం స్వాయత్వేన సువతామ్.వరుణః త్వామ్ ధర్మవతీనాం స్వాయత్వేన సువతామ్.

దేవతలారా! మీరు దేవసువః యజమానికి ప్రేరణ కలిగించువారు.ఈ యజమానిని యజ్ఞదత్తుని పౌత్రునిగను, దేవదత్తునిపుత్రునిగను - శత్రురహితునిగను గుర్తించండి.

మహాతేక్షత్రాయ-మహాక్షాత్రము కొరకును, మహాతేఆధిపత్యాయ - మహా ఆధిపత్యముకొరకును, మహాతే జాన రాజ్యాయ- మహా సామ్రాజ్యము కొరకును గుర్తించండి.

3.వైశ్యాది సంపన్నులారా! ఇతడు మీకు రాజు.

4.సోమా%స్మాకంబ్రాహ్మణానాగ్ం రాజా -బ్రాహ్మణులమగు మాకు సోముడు రాజు.

5.ఈతడు మహారాజ్యాదులందు వరుణునిచే ప్రతిష్ఠించబడినాడు.వరుణుడే దానిని ఆశ్రయించును గాక.

మమ్ముయత్రుడు అనుమతించినాడు. మేము పావనులము అయినాము.కర్మ యోగులము అయినాము.

అందువలననే మేము రాజసూయయాగమును తలచుకొనువారము అయినాము.

ఋత్విజులెల్లరువరుణుని అనుమతిచే కర్మయోగులు అయినారు. యత్ర దేవుడుంచేసి మేము శత్రువులను

పారద్రోలునట్లు చేసినాడు.ఋత్విజులు యజ్ఞము చేత మమ్ము రక్షించినారు. ఈ అగ్నిబ్రాహ్మణాది వర్ణత్రయము

చేత ంస్తరింపచేయబడినది.ఇతడు మాకు - వార్ధక్య దోషములను పోగొట్టి - ఆయువునుకలిగించినాడు.

6.ంష్టోక్రమో% సింష్టోః క్రాంతమసి, ంష్టోర్విక్రాంతమసి
1 -7 - 7 - 7 చూడండి.

పదకొండవఅనువాకము (అభిషేకార్థజలమంత్రములు చెప్పబడినం.)

సరస్వతీనదీ జలములారా! ంరు ఏదో ప్రయోజనార్థము ప్రవహించుచున్నారు.సముద్రుడా! నీవు జలములకు పతిం
అగుచున్నావు. జలతరంగమా!నీవు నీరు పారించు దానవు అగుచున్నావు. జలరాశియనుసేన గలదానవు
అగుచున్నావు. కూపము నందలి జలములారా!ంరు బాం యందు నిలిచి ఉన్నారు. వంకర నడకల
ఉడకములారా!ంరు వాయువులకు బలరూపములు అగుచున్నారు. (గాలికినీరు వంకర నడక సాగించును.) ఎండా
వానలు కూడినజలమా! ంరు సూర్య తేజస్సుకలవారు అగుచున్నారు. సూర్యుడుప్రతిబింబించు జలములారా!
ంరుసూర్య తేజస్సు కలవారు అగుచున్నారు. సూర్యుడు ప్రతిబింబించుజలములారా! ంరు సూర్య త్వచారూపులు
అగుచున్నారు. కదలికలేని జలములారా ంరు మందరూపులు అగుచున్నారు. మంచునందలిజలమా! ంరు
వశవర్తులు అగుచున్నారు. గోవు గర్భాశయమందున్నజలమా! నీవు గర్భ రక్షకమవు అగుచున్నావు.
క్షీరమందలినీరమా! ంరు జగములను పోషించువారలు అగుచున్నారు.పెరుగు నందలి నీరమా! నీవు జనులను
పోషించుదానవుఅగుచున్నావు. నేతియందలి నీరా! నీవు అగ్ని తేజస్సునపుట్టినదానవు అగుచున్నావు. మధు ద్రవ
రూప జలమా!ంరు ఓషధులందలి రస రూపులు అగుచున్నారు.
రాజసూయమునుగురించి తలచుచున్న ఋత్విజాదులు దీప్యమానములు,మధురములు, జలప్రదములునగు
జలములను తీసికొన్నారు.వానితో ంత్రా వరుణులను అభిషేకించినారు. శత్రువులనుఅతిక్రంించినారు. ఇంద్రుని
సాధించినారు.
జలములారా!ంరు రాజ్యమును ఇచ్చువారు. రాజ్యమును ప్రసాదించండి- స్వాహా. ంరురాజ్యమును ఇచ్చు వారు.
ఈ యజమానికి రాజ్యము నివ్వండి.స్వాహా.

పన్నెండవఅనువాకము (ఇంజలసంస్కార మంత్రములు.)

1. జలదేవతలారా! ంరు అనేక పాత్రలందు గ్రహించబడినారు.ంరు మధురములు. రాజానకు వర్చస్సు
కలిగించండి.మధుర, జలములను కలిసికొనండి.
2.జలములారా! ంమ్ము తిరస్కరించగలవారు లేరు. బలవంతులుకండి. రాజానకు బలము సమకూర్చండి.
(హోతృ,బ్రాహ్మణచ్చంసి స్థానముల మధ్య నీటిని ఉంచవలెను.)
3.బంగారమా! నిప్పులో వేసినను పేలాల వలె నీవు రూపుమార్చవు. నీవు మాటకు చుట్టమవు. నిప్పునందు
పుట్టియుసోమమునకు ఈయబడుదానవు.
(వాచో బన్ధుః మాటకు చుట్టమవు.అనగాపసిడికలవాని మాటచెల్లును అని.)
4.జలమా! నీవు దీప్తిమంతవు. చంద్రుని యందు చంద్రుడవు.అమృతమునందు అమృతమవు. స్వాహాకార
రాజసూయముకొరకు తేబడిన వారు. నిన్ను బంగారముచే పంత్రముచేయుచున్నాము.
(బంగారమునదర్చితో కట్టి నీటి యందు కదిలించవలెను.)
5.వరుణుడు జలములకు శిశువు వంటివాడు. జలములుతల్లుల వలె వరుణుని తమయందు ఉంచుకొని
లాలించుచున్నం.
జలములుదీప్తివంతములు. బలహేతువులు. పేల్చరానిం. కర్మలుకోరునం. వస్త్రము
వలెవ్యాపించి ఉండునం.
(నాలుగునీటి పాత్రలందు మోదుగు, అత్తి, రాం, మర్రి కొమ్మలనువేయవలెను.)

6.క్షా త్రమునకు బలమవు. క్షా త్రమునకు స్థానమవుఅగుచున్నావు.

7.అగ్ని కర్మచేతనే గృహపతి అయినాడు. ఇంద్రుడు కర్మచేతనేఎంతో కీర్తిమంతుడు అయినాడు. పూష కర్మచేతనేంజ్ఞానవంతుడు అయినాడు. యత్రా వరుణులు కర్మచేతనేసత్య ప్రవర్ధకులు అయినారు. అదితి కర్మచేతనే ంశ్వరూపిఅయినది.

ఇతడు- ఈ యజమాని - రాజేంద్రుని పుత్రుడో, పౌత్రుడో అగును.అతడు కర్మ వలననే ప్రజలు కలవాడు - రాజ్యము కలవాడుఅయినాడు. క్షా త్రము, ఆధిపత్యము సార్వభౌమత్వము కలవాడుఅయినాడు.

8.ఏకు భరతుడు రాజగును. బ్రాహ్మణులమగు మాకుసోముడే రాజగును.

9.ధనువా! నీవు ఇంద్రుని వజ్రమవు అగుదువు. దెబ్బతీయుదానవగుదువు. నిన్ను పట్టిన ఈ యజమాని శత్రువులనువధించును గాక.

10.శరములారా! ఏరు శత్రువును హింసించండి.

(యజమానికిధనువు, మూడు బాణములు ఇవ్వవలెను.)

11.బాణములారా! ఎదురుగా వచ్చు బాణముల నుండి నన్ను రక్షించండి.అడ్డముగా వచ్చు బాణముల నుండి నన్ను రక్షించండి.వెనుక నుండి వచ్చు బాణముల నుండి నన్ను రక్షించండి.అన్ని దిక్కుల నుండి వచ్చు బాణముల నుండి నన్ను రక్షించండి.సకల శస్త్రముల నుండి నన్ను రక్షించండి.

12.శత్రు నివారక వామ హస్తమా! శత్రుమారక దక్షిణహస్తమా! ఏరు బంగారు కవచము ధరించి ఉన్నారు.ఇనుప స్తంభముల వలె గట్టిగా ఉన్నారు. ఉషోదయ, సూర్యోదయములందుగర్తసదృశ రథమును అధిరోహించండి. అనంతము,అఖండితమగు స్వసేనను అనుగ్రహ దృష్టితో ంక్షించండి.శత్రు సేనను ఆగ్రహ దృష్టితో చూడండి.

పదమూడవఅనువాకము

(దిగ్వాపస్థాపనమంత్రములు చెప్పబడుచున్నం.)

1. యజమానీ!నీవు తూర్పున ఉండుము. **ఛన్దసామ్ఛందస్సులతో,గాయత్రీ-త్వా - నిన్ను,అవతు- రక్షించును** గాత.త్రివృత్ స్తోమః త్వా అవతు. రథస్తర సామః త్వా అవతు. అగ్నిదేవతాత్వా అవతు. బ్రహ్మ ద్రంఢం - ధనమును,అవతు.

2.యజమానీ! దక్షిణ దిశన ఉండుము.**త్వాఛన్దసాం త్రిష్టుప్ అవతు. పంచదశస్తోమః అవతు.బృహత్ సామః అవతు. ఇన్ద్ర దేవతా అవతు. ద్రంఢమ్,క్షత్రమ్ - క్షతియుడు అవతు.**

3.యజమానీ! నీవు పశ్చిమ దిశన ఉండుము. త్వాఛన్దసామ్జగతీ అవతు. సప్తదిశస్తోమః అవతు.వైరూపంసామ అవతు. మరుతః దేవతా అవతు. ద్రంఢమ్ంట్- వైశ్వడు, అవతు.

4.యజమానీ! ఉత్తర దిశన నిలువుము. త్వాఛందసామ్జగతీ అవతు. ఏకంశః స్తోమః అవతు.వైరాజసామ అవతు. యత్రావరుణా అవతామ్. బలమ్ద్రంఢంఅవతు.

5.యజమానీ! నీవు ఊర్ధ్వదిక్కును చూడుము.**త్వాం ఛన్దసాం పంక్తిః అవతు. త్రిణవః త్రయస్త్రింశౌ అవతు. శాక్వర రైవతే సాయనీ అవతామ్. బృహస్పతిః దేవతాఅవతు. వర్చః ద్రంఢమ్ అవతు.**

7.అగ్నయే స్వాహా. సోమాయస్వాహా. సరస్వత్యై స్వాహా. బృహస్పతయేస్వాహా. స్వాహేష్టాయ. ఘోషాయస్వాహా. శ్లోకాయస్వాహా. అగ్ంశాయస్వాహా. భగాయ స్వాహా. క్షేత్రస్యపతయే స్వాహా. పృథివ్యైస్వాహా. అంతరిక్షాయ స్వాహా. దివే స్వాహా. సూర్యాయ స్వాహా.చన్ద్రమసే స్వాహా. నక్షత్రేభ్యః స్వాహా. అద్భ్యః స్వాహా.ఔషధీభ్యః స్వాహా.

వనస్పతిభ్యఃస్వాహా. చరాచరేభ్యః స్వాహా. పరిప్లవేభ్యః స్వాహా. సరీసృపేభ్యఃస్వాహా.

(ఈమంత్రమునందు 24 హోమములు ఉన్నం. మొదటి 12 పార్థములు.ంనిలో మొదటి ఆరు అభిషేచనకు పూర్వము 'ఇంద్రాయస్వాహా'తరువాతి ఆరు అభిషేచనానంతరపుం.

యిగిలిన12 'అవేష్టులు'. ంనిలో మొదటి ఆరు అభిషేచనకు పూర్వపుం.'అద్భ్యః స్వాహా'నుండి ఆరు అభిషేచనానంతరపుం.)

పదునాలుగవఅనువాకము

1. శార్థూలచర్యమా! నీవు సోమమునకు దీప్తి. నీవలెనే నాకు దీప్తి కలుగునుగాక.
2. హిరణ్యమా! నీవు అమృతమవు. నన్ను మృత్యువు నుండిరక్షించుము.
(శార్థూలచర్యము ఏద నూరు హిరణ్యములు ఉంచవలెను.)
3. సువర్ణపాత్రమా! నీవు నన్ను రక్షింపుము.
(ఇది నూర్లచిల్లల పాత్ర. దీనిలోని నీటితో యజమానిని అభిషేచింతురు.)
4. సర్పములను నాశనము చేసినాము.
(సర్పముగా భాంచిన నేసమును నపుంసకుని ఏదకు సంసరవలెను.)
5. నముచి రాక్షసుని తల నరుక బడినది.
(యజమానిరాగి వస్తువును ఎడమపాదమున వేది బయటికి త్రోయవలెను.)
6. యజ్ఞకర్తా! ధర్మము తెలిసిన సోమ, వరుణ, అగ్ని మున్నగుదేవతలు నీ వాక్కును గ్రహింతురు గాక. నీ ప్రాణమును తెలిసికొందురు గాక. నీ కన్నులను - చూపును - గ్రహింతురుగాత. నీ చెవులను - వినికొని - గ్రహింతురు గాక.
7. యజమానీ! నిన్ను సోమని దీప్తిచే అభిషేకము చేయుచున్నాను. అగ్నితేజస్సుతోను - సూర్యుని వర్చస్సుతోను - ఇంద్రుని బలముతోను - యత్రావరుణుల శక్తితోను - మరుత్తుల టజస్సుతోను అభిషేకము చేయుచున్నాను.
8. యజమానీ! నీవు క్షత్రియులకు స్వామి అగుచున్నావు.
(అభిషేకయజమానిని అభిమంత్రించవలెను.)
9. యజమానీ! నీవు ఇతర రాజులను అతిక్రమించుము. రక్షించుము.
(పైపూతలున్న బట్టలను ండువవలెను.)
10. లేపముల ఏదీనుంచి నీరు పైనబడుచున్నది. క్రిందపడుచున్నది. సుళ్లు తిరుగుచున్నది.
ఆపాదమస్తకము సాగుచున్నది.
ఆ నీరు పర్వతమువంటి మేఘమునందలి నీటివలెను - జలములందునావ వలెను సాగుచున్నది.
11. రుద్రదేవా! నీకు శర్వుడను నామము కలదు. భక్తులు ఆ నామమును జపింతురు. ఆ నామము వారికి ఫలప్రదమగును. ఆ నామమునకు ఈ శేషజలము హుతము అగును గాత.
(అభిషేకశేషజలముతో హోమము చేయవలెను.)
12. ప్రజాపతే! పుట్టిన ఈ లోకములను రక్షించుటకు నిన్ను ఏంచిన వాడు లేడు. మేము ఏ ఫలము కోరి నీకు హోమము చేయుచున్నామో ఆ ఫలము మాకు సిద్ధించునుగాక. మేము ధనవంతులము అగుదుము గాక.
పుత్రుని, భార్యను తాకి హోమము చేయవలెను.

పదిహేనవఅనువాకము

1. రథమా! నీవు శత్రుహంతయగు ఇంద్రుని వజ్రమవు. నీ సాయమున ఈ యజమాని శత్రువులను వధించును గాత.
2. దక్షిణాశ్వమా! యత్రావరుణులు అనుమతించినారు. నిన్ను యజ్ఞమునకనిరథమునకు కట్టుచున్నాను.
(రథపుదక్షిణమునకు కట్టవలెను)
3. ంష్టువు యొక్క అడుగు పడిన భూలోకమవు. రెండవ అడుగు పెట్టిన అంతరిక్షమవు. మూడవ అడుగు మోపిన త్రింశ్టవమవు అగుచున్నావు.
(యజమానిరథమును ఎక్కవలెను.)
4. మరుత్తుల ఆశీస్సుల వలన ఈ జైత్రయాత్ర యందు గెలుపొందగలను.
(రథమును నడిపించవలెను.)
5. మనసు కోరినది లభించినది.
(యజమానిధనువును పట్టవలెను. తూర్పులేక ఉత్తర దిశన నిలువవలెను. బాణము సంధించి ండువవలెను.)

6.నేను అవయవములందు శక్తి కలవాడను అయినాను.

(1.ఇతర రాజులను జయించినట్లు ప్రదక్షిణ చేయవలెను.2. ప్రదక్షిణ భూమండలము జయించినట్లు.)

7.పాదరక్షలారా! మీరు చర్మనిర్మాతలు. పశువు యొక్క కోపస్వరూపలుఅయి ఉన్నాడు. నేను సహితము మీ వలెనే శత్రువుపై కోపము కలిగి ఉన్నాను.

(పాదుకలనుండువలెను.)

8.మాత్రే పృథివ్యైనమఃభూమాతకునమస్కారము. భూమి నాకు తల్లి. ఆమెకు నేను బాధించను.తల్లి భూదేవి నన్ను బాధించకుండును గాక.

9.వెండి పతకమా! పరిమిత పరిమాణపు అగుచున్నావు.ఆయుః స్వరూపమువు అగుచున్నావు. **మేఆయుః ధేహి** నాకు ఆయువునుప్రసాదించుము.

రాగిపతకమా! నీవు బలస్వరూపమువు.**మే ఊర్ధ్వం దేహి** - నాకు బలమునుప్రసాదించుము.

బంగారుపతకమా! నిన్ను ధరించవచ్చును. నీవు వర్చస్సు కలదానవు.**మయివర్చః ధేహి** - నాయందు వర్చస్సుకలిగించుము.

11.**అగ్నయే గృహపతయే స్వాహా. సోమాయ వనస్పతయేస్వాహా. ఇన్ద్రస్య బలాయ స్వాహా.**

12.రథము శుచియైనది. అడ్డంకులులేని అంతరిక్షమునఉండునది. హోతృసమానమైనది. యజ్ఞవేది యందుఉండునది. అతిథివంటిది. ఇంటియందు, మనుష్యులవద్ద- రాజుల ఇండ్లయందు ఉండునది. యజ్ఞములందు ఉండునది.ఆకాశమున ఉండునది. అది గోవులనుండి పుట్టినది. యజ్ఞమునపుట్టినది. పర్వతములందు పుట్టినది. అట్టిరథము రాజసూయము కొరకు సమర్పించబడును గాత.

(రథమునురథవాహనము నందు వుంచవలెను.)

పదహారవఅనువాకము

(ఽజయానంతరముసమస్త రాజులు సేంచుట.)

1. కుడిభుజమా! నీవు యత్రదేవతా స్వరూపమవు. ఎడమ భుజమా!నీవు వరుణ దేవతా స్వరూపమవు.

(ఎత్తినబాహువులు దించవలెను.)

2.నేను సకల దేవతలను కలిసి కొందును గాక.

(అయిక్షయందుచేతులను ఉపావహరణము చేయవలెను.)

3.చర్మపటమా! నీవు క్షత్రియుడు కూర్చుండు స్థానమవుఅగుచున్నావు. క్షత్రియునకు మూలస్థానము అగుచున్నావు.

4.నా శరీరమా! సుఖమగు ఆసనమునకు చేరుము. సుఖముగాకూర్చుండ యోగ్యమగు స్థానమునకు చేరుము. ఈ ఆసనమునిన్ను, నన్ను హింసించకుండును గాక.

5.ఈ యజమాని దీక్షవహించి ఉన్నాడు. అనిష్ట నివారకుడు అయిఉన్నాడు. ఆసనమునందు ఆసీనుడై ఉన్నాడు.

ఇతడు నానా రాజ్యములుగెలిచి సామ్రాజ్యము పాలించుటకు సంకల్పించును గాక.

(యజ్ఞకర్తనుఅట్లు అనుమంత్రించవలెను.)

6.రాజా! నీవు బ్రాహ్మణ ధర్మములను పాలించుచున్నావు. బ్రాహ్మణులమగుమాకు అనుజ్ఞనిచ్చుచున్నావు. అమోఘ అనుజ్ఞ కలవాడవు.అందువలన నీవే బ్రాహ్మణుడవు.

రాజా!నీవు పరమ ఐశ్వర్యవంతుడవు. అమోఘిర్ముడవు.కావున నీవే బ్రాహ్మణుడవు.

రాజా!నీవు శిష్టపాలనకు దేవతలే యత్రులుగా కలవాడవు.సేంపదగిన వాడవు. కావున నీవే బ్రాహ్మణుడవు.

రాజా!నీవు అనిష్ట నివారకుడవు. ధర్మయుక్తుడవు. కావుననీవే బ్రాహ్మణుడవు.

(దిగ్విజయమొనర్చినసామ్రాట్టును ప్రజలు, ఋత్విజులు అట్లు స్తుతించవలెను.)

7.హేస్థ్య! నీది వజ్రస్వరూపము. నీవు శత్రువులను వధించుదానవు. నాకు రథ్యవగుము.

8.ఈ రాజు పైదిక్కుతో కూడ అయిదు దిశలను అభిలషించి ఉన్నాడు.

9.సచ్చరిత్ర గల కోశాధ్యక్షులను, మంగళకరులై పన్నులువసూలు చేయువారిని, అంతః పురమును రక్షించు

కంచుకులను ఆహ్వానించుచున్నాను.

(ఇదియజమాని ఆశయము.)

10.జలములను ఆరిచేయు అగ్నికి స్వాహా.బలములుక్షీణింపచేయు అగ్నికి స్వాహా.గృహపతి యగు అగ్నికి స్వాహా.

పదిహేడవ అనువాకము

(పదిసంస్కృత హంస్సులు చెప్పబడినది.)

- 1.ఆగ్నేయమ్ అష్టకపాలమ్ నిర్వపతి. హిరణ్యమ్ దక్షిణా.
- 2.సారస్వతమ్ చరుమ్ నిర్వపతి. వత్సతరీ-పాలు మానిన దూడ - దక్షిణా.
- 3.సాంత్రమ్ ద్వాదశ కపాలమ్ నిర్వపతి. ఉపధ్వస్థః-సంకీర్ణవర్ణముల దూడ - దక్షిణా.
- 4.పౌష్టమ్ చరుమ్ నిర్వపతి. శ్యామః- నల్లనిదూడ - దక్షిణా.
- 5.భార్గస్పత్యమ్ చరుమ్ నిర్వపతి. శితిపుష్టః -తెలుపు దూడ - దక్షిణా.
- 6.ఐన్ద్రమ్ ఏకాదశకపాలమ్ నిర్వపతి. ఋషభః దక్షిణా.
- 7.వారుణమ్ దశకపాలమ్ నిర్వపతి. మహానిరష్టః.వట్టికొట్టిన ఎద్దు - దక్షిణా.
- 8.సౌమ్యమ్ చరుమ్ నిర్వపతి బభ్రువః-కపిల వర్ణగోవు - దక్షిణా.
- 9.త్యాగ్రమ్-త్యష్ట దేవతాకమునకు- అష్టాకపాలమ్ నిర్వపతి. శుణ్ణః.తెల్లని ఆవు - దక్షిణా.
- 10.ంష్టుదేవతాకమునకు త్రికపాలమ్ నిర్వపతి. పొట్టి ఆవు దక్షిణ అగును.

పదైనిందవ అనువాకము

(దశపేయము చేప్పబడినది.)

1. దీక్షవహించినవెంటనే సోమమును కరీదు చేయవలెను.
(సోమక్రమము ఒక్కొక్క యాగమునకు ఒక్కొక్క తీరుగా ఉండును.రాజసూయమున దీక్షవహించినపుడే కొనవలెను.)
- 2.తామర పూవుల మాలను - జలమునకు - సమర్పించవలెను.
- 3.పాలు మానిన పది దూడలను ఇచ్చి సోమము కొనవలెను.
- 4.పది చమసములందు పానము చేయగల సోమము గలదిదశపేయక్రతువు అగును.
- 5.పది చమసములందలి సోమమును నూరుగురు బ్రాహ్మణులు సేంచుచున్నాడు.
- 6.దశపేయ క్రతువు సప్తదశ స్తోమము కలది అగుచున్నది.
- 7.యజమాని అధ్వర్యునకు రెండు బంగారు అర్థములు దానము చేయవలెను.
- 8.బంగారు దండను ఉద్ధాత అను ఋత్విజునకు ఇవ్వవలెను.
- 9.హోతకు బంగారపు గుండ్రని బళ్లను దానము చేయవలెను.
- 10.ప్రస్తోత, ప్రతిహర్తలు ఇద్దరకు అశ్వమును ఇవ్వవలెను.
- 11.బ్రహ్మకు పన్నెండు పెయ్యలను ఇవ్వవలెను.
- 12.యత్రావరుణులకు వంధ్య గోవును అర్పించవలెను.
- 13.బ్రాహ్మణాచ్చంసి ఋత్విజునకు ఆబోతును ఇవ్వవలెను.
- 14.నేష్ఠ, పోతలకు రెండు వస్త్రములను ఇవ్వవలెను.
- 15.ఆచ్ఛావాకుడను ఋత్విజునకు యవలు నింపిన పెదపాత్రనీయవలెను.
- 16.అగ్నిధ్రునకు ఎద్దును ఇవ్వవలెను.
- 17.ఈ దశపేయ క్రతువునందు భార్గవుడు - భృగుగోత్రజుడు- హోత యగును. శ్రావస్తీయము బ్రహ్మసామము అగును.వారస్తీయము అగ్నిష్టోమసామము అగుచున్నది.
సరస్వతీనదీజలమును సేకరించవలెను.

పందొమ్మిదవ అనువాకము

1. అగ్నేయమ్ అష్టాకపాలమ్ నిర్వపతి. హిరణ్యమ్ దక్షిణా. ఐన్ద్రమ్ ఏకాదశకపాలమ్ నిర్వపతి. ఋషభః దక్షిణా. వైశ్వదేవమ్ చరుమ్ నిర్వపతి. పచ్చరంగు గోరు దక్షిణా. మైత్రావరుణమ్ ఆయిక్షామ్ నిర్వపతి. గొడ్డుబోతు గోవు దక్షిణ. బార్హస్పత్యమ్ చరుమ్ నిర్వపతి. తెల్లని పంపు గల గోవు దక్షిణ.

(రాజసూయమునరాజు సకల దిక్కులను జయించుటకు సాగును. అతని శ్రమనివారణార్థమైన ఈ అయిదు హంస్సులు అవేష్టులు అనబడును.)

2. అదితి దేవతాకమునకు చూడిగోవును వధించవలెను. మరుద్దేవతాకమునకు తెల్లనిదియు, బాల్యముననే గర్భిణి అయిన గోవును వధించవలెను.

3. అశ్వినలు, పూషదేవతాకమునకు పన్నెండు గిన్నెలందు పురోడాశమును - సత్యవాక్కు గల సరస్వతీ దేవతాకమునకు చరుహంస్సును - సంతాదేవతాకమునకు పన్నెండు గిన్నెలందు పురోడాశమును సమర్పించవలెను.

ఇరువదవ అనువాకము

(ప్రయుక్తుల హంస్సులు చెప్పబడినం.)

1. అగ్నేయమ్ అష్టాకపాలమ్ నిర్వపతి. 2. సౌమ్యమ్ చరుమ్ నిర్వపతి. 3. సాంత్రమ్ ద్వాదశ కపాలమ్ నిర్వపతి. 4. బార్హస్పత్యం చరుం నిర్వపతి. 5. త్వష్టదేవతాకమునకు అష్టాకపాలమ్ నిర్వపతి. 6. వైశ్వానరమ్ ద్వాదశ కపాలమ్ నిర్వపతి.

ఇది పూర్వ షట్కము

1. సారస్వతమ్ చరుమ్ నిర్వపతి. 2. పౌష్ణమ్ చరుమ్ నిర్వపతి. 3. మైత్రమ్ చరుమ్ నిర్వపతి. 4. వారుణమ్ చరుమ్ నిర్వపతి. 5. క్షేత్రపతిదేవతాకమునకు చరుమ్ నిర్వపతి. 6. ఆదిత్యమ్ చరుమ్ నిర్వపతి.

ఇది ఉత్తర షట్కము

ఈ రెండు షట్కములకు ఒకొక్క దానికి రథవాహనవహము దక్షిణయగును. (ఒక బండిని మరొక బండికి కట్టినప్పుడు రెండు బండ్లను లాగు ఎద్దు రథవాహన వహము అగును.)

ఇరువది ఒకటవ అనువాకము

(సౌత్రామణి మంత్రములు, పశువులు, హంస్సులు చెప్పబడినం.)

1. సురా! నీవు మధురమవు. తీవ్రమవు. అమృతమవు. నిన్ను సోమాత్మకమగు లేత గరికతో కలుపుచున్నాను.

అది మధురము, తీవ్రము, అమృతము అగును. నీవు అశ్వినుల కొరకు పక్వమగుము. సరస్వతి కొరకు పక్వమగుము. చక్కని రక్షణల ఇంద్రుని కొరకు పక్వమగుము.

(1. సురయందు లేత గరికను కలుపవలెను. 2. ఇంద్రుడు సోమాభిషేకము చేసినాడు. అందువలన అతనికి పాపము కలిగినది. అది పది ముక్కలుగ విడిపోయినది. తలనుండి వచ్చినది 'సోమము' పాయు గుహ్యము నుండి వచ్చినది 'సుర' అయినం.)

2. ఇంద్రా! నీ కొరకు సూర్యుని కూతురు వంటి దీప్తి కలదియు, ద్రవరూపమును అగు సోమము శాశ్వతమును, స్తృతమైనదియు నగు వాలజన్య పత్రమున పావనము అగునుగాక.

ఈ సోమము పత్రమున పావనమైనది. ఇంద్రునకు యోగ్యమైనది. అది ఆరియై గాలిలో కలిసిపోయినది. (వాలజన్య పత్రము. గొర్రెబొచ్చు చే చేయబడినది.)

3. పంటలు గల కర్షకులు పంటయందు పండినది పండినది అని పక్షి చెప్పి కోయుదురు.

అశ్విన సరస్వతీ సుత్రామేంద్రులారా! అట్లే యజ్వలందు నమస్కరించువారలు, నమస్కరించని వారలందు పక్షి చెప్పి ఈ పాత్రయందలి హంస్సులను ఆరగించండి.

(మరొకఖరస్థానమునందలి సురాపాత్రను అందుకొనవలెను.)

4.అశ్వినీ దేవతాకమునకు ధూమ్రవర్ణ పశువును బలిఇవ్వవలెను. సరస్వతీ దేవతాకమునకు మేకను బలిఇవ్వవలెను. ఇంద్ర దేవతాకమునకు ఆబోతును బలి ఇవ్వవలెను.

5.ఐన్ద్రమ్ ఏకాదశ కపాలమ్ నిర్వపతి. సాంత్రమ్ ద్వాదశ కపాలమ్ నిర్వపతి. వారుణమ్ దశకపాలమ్ నిర్వపతి.

సోమప్రతీకలగుపితృదేవతలు సంతృప్తులు అగుదురు గాక.

6.ఆడుగుర్రము దక్షిణ యగును.

ఇరువదిరెండవ అనువాకము

(యాజ్ఞాపురోసు వాక్యలు.)

1. అగ్నాంష్టువులారా! యే మహాత్వము పూజనీయము. ఘృతమునకు అనేక గోవ్య నామములు ఉన్నవి. అట్టి ఘృతమును యేరుప్రతి ఇంట పొందగలరు. జ్వాలారూపములగు యే నాలుకలువిడు. అం రత్నసదృశములు. వానితో యేరు ఘృతమును సేంతురు గాక.

2. అగ్నాంష్టుదేవతలారా! యజ్ఞశాల యేకు ప్రియమైన ధామము. అది పూజనీయము. ప్రతి ఇంట శుభప్రదములగు స్తోత్రములచేవర్ధిల్లు ఘృతము ఉన్నది. దానిని జ్వాలారూపములు, రత్నసన్నిభములగు యే నాలుకలతో సేంచండి.

3. సరస్వతి అన్నప్రద. జ్ఞానరక్షిణి. ఆమె మాకు ఎంతో అన్నమును అందించును గాక.

4. మేము సరస్వతిని యజించుచున్నాము. ఆమె మా యజ్ఞమునకు దింనుండి వచ్చుగాక. పర్వతముల నుండి వచ్చుదనుగాక. మా ఆహ్వానమును మన్నించి, ఘృతమును సేంచవచ్చినచదువుల తల్లి మాస్తుతులను ఆశించిను, యనును గాత.

5. బృహస్పతీ! నీవు సర్వదేవతలకు హితకరుడవు. మా హంస్సులను సేంపుము. యజమానికి రత్నములు ప్రసాదించుము.

6. బృహస్పతీ నీవు మమ్ము తండ్రివలె కాపాడువాడవు. దేవతలందరకు ఆచార్యుడవు. మాకు వరదుడవు. అట్టి నీ కొరకు యాగములు చేయుదుము. నమస్కరింతుము. హం సమర్పింతుము సేంతుము.

7. బృహస్పతీ! రాజుల వద్ద ఉన్న ధనము యిన్న అయినది. అది అతడు అనుభంప యోగ్యమైనది. ధనము అమాత్యాదులవద్ద భూషణ రూపముగ ఉన్నది. యజమాని వద్ద యజ్ఞయాగాదిధనము ఉన్నది. ధనము వైద్యరూపమున కూడ ఉన్నది. అది యిచ్చిత్రము. సత్యజాతము. అట్టి ధనమును మాకు ప్రసాదించుము.

8. యత్రావరుణులారా! మా ఆవుల గుంపులను నేతులతో తడపండి. యేరు శోభనక్రతుయుక్తులు. మహారాజులు. దుమ్మురేగు మా క్షేత్రములను నీటితో తడపండి.

9. యత్రావరుణులారా! మేము జీంచు కొరకు యే చేతులనిండుగమరింత ధనము కొనిరండి. యేచేసి మా గోవుల గుంపులను నేతులతో తడపండి. యేరు పరస్పరము కలసి ఉన్నవారు. జనుల సభలందు మమ్ము గురించి తెలియ పరచండి.

యత్రావరుణులారా! మేము యిమ్ము పిలుచుచున్నాము. మా పిలుపులు ఆలకించండి.

10. అగ్నిదేవుడు వసువులందు తొలివాడు. పురోడాశప్రియుడు. యత్రుని వంటివాడు. మా క్షేత్రములను కాపాడువాడు.

అట్టి అగ్నిని యాగపరిసమాప్తి వరకు ఉండునట్టి నేను వేదవాక్కులచేస్తుతించుచున్నాను.

11. దేవతలను గూర్చి యాగము చేయువాని మనసు - కొన్నియుద్ధములందు శూరుని వలెను, రథము వలెను సాగుచున్నది.

దేవతలమనసులను ఆరాధించువాడు యాగరహితులను దాటిపోవుచున్నాడు.

12. యజమానీ! యజ్ఞము చేసిన నీవు నాశనము లేనివాడవు అగుచున్నవు. సోమయాజీ! పాకయాజీ! యేరును నాశనములేని వారలగుచున్నారు.

13. ఈ యజమానికి చక్కని సామర్థ్యము కలుగును గాత. శీఘ్రగాములగు అశ్వసంబంధ సామర్థ్యము కలుగును గాత.

- 14.కర్మ సహితుడైన యజమానిని రాక్షసాదులు నాశనముచేయకుందురు గాత. యజ్ఞంరోధి పాపము యజమానికిఅంటకుండును గాక. అతనిని ఇతర పాపములు అంటకుండునుగాక. దేవతలమనసులను ఆరాధించు వాడు యాగరహితులను దాటిపోవుచున్నాడు.
- 15.ధేనువులు నదులవంటిం. సుఖదాయనులు. అం ఇంతకుముందు యజ్ఞము చేసిన - ఇకముందు యజ్ఞము చేయనున్నవానికి మరిన్ని పాలిచ్చుచున్నం.
- ఇప్పుడుజుహువును నింపువాడును - ఇకముందు నింపబోవువాడగుయజమాని స్తుతులు ంనుటకా అన్నట్లు ఆజ్యధారలు అంతటనువ్యాపించుచున్నం - అంతటి నుండి వచ్చి చేరుచున్నం.
- 16.సోమ, రుద్రులారా! మా ఇంట చేరిన రోగరూపమగు నిర్మతినిఅన్ని దిక్కులనుండి అవతలికి పంపండి. తలవంచిన ఆనిర్మతిని దూరమున ఉండగానే హింసించండి. అది మాకుకలిగించిన రోగరూప పాపములనుండి మమ్ము ంముక్తులనుచేయండి.
- 17.సోమ రుద్రులారా! ంరు మా యందు సమస్త ఓషధులనుఏర్పరచండి. ఆ ఔషధముల చేత అనిష్టములను నశింపచేయండి.నిర్మతి మాకు కలిగించిన రోగరూప పాపములను మా నుండితొలగించండి.
- 18.సోమ, పూష దేవతలారా! ంరు ద్యావా పృథ్వీలను సృష్టించినారు.ధనమును కలిగించినారు. పుట్టినంతనే సకల లోకములనురక్షించినారు. ంరు కర్మఫలమునకు ముడివేసినారు.
- 19.సోమ పూషదేవతలను - వారు పుట్టిన నాటినుండియే- సమస్త దేవతలు సేంచుచున్నారు. ంరు - అప్రియమగు- బుద్ధి మాంద్యమును నశింపచేయుదురు గాక. ఇంద్రుడు- పూష సోములచేత - వయసులో ఉన్న గోవులందు మంచిపాలను కలుగచేయుచున్నాడు.

దాశరథిలక్ష్మణాచార్య బుచ్చమాంబల పౌత్రుండును - ంద్వాన్ దాశరథివేంకటాచార్య వేంకటాంబల పుత్రుండును, ఆంధ్రప్రదేశ్అస్థానకం దాశరథి కృష్ణమాచార్య అనుజుండును - కమలాన్నాధర్మపత్నీ సమేతుండును “ంవేకానందుడు”
 “శకుంతల”“మాళంక - అగ్నియత్రుడు” “ంక్రముడు - ఊర్వశి”
 “మహాత్ముడు”“బాలాజీ” మున్నగు బాలల గ్రంథరచయితయు అయిన దాశరథిరంగాచార్య ంరచిత శ్రీమదాంధ్ర వచన కృష్ణయజుర్వేదీయతైత్తిరీయ సంహిత యందలి మొదటి కాండము సమాప్తము.

సర్వేభవస్తు సుఖినః

యస్యనిః శ్వసితం వేదాః యోవేదేభ్యో %ఖిలంజగత్ ।
 నిర్మమేతమహం వందే ంద్యాతీర్థ మహేశ్వరమ్ ॥

రెండవకాండము
 మొదటిప్రపాఠకము
 మొదటిఅనువాకము

1. సంపదకోరువాడువాయువును దేవతగా వరించవలెను. యాగార్థము తెల్లనిపశువును ఏర్పరచవలెను. అతడు ఆ పశువును దర్భ,జ్వాక్వొమ్మలచే తాకవలెను. వాయువు అతివేగవంతుడు.తన భాగమును అందుకొనగలవాడు. కావున యజమానివాయువునే సేంచవలెను. అందువలన యజమానికి ఐశ్వర్యములభించును. అతడు ఐశ్వర్యవంతుడు అగుచున్నాడు.
- 2.అభిజ్ఞులు వాయువు త్వరగా ఇచ్చువాడని చెప్పుదురు. గుణదోషజ్ఞులువాయువు యజమానిని దహించ

సమర్థుడు అని చెప్పుచున్నారు.

అట్లగుటవలన తెల్లని పశువును - నియుత్తులు అను అశ్వములుగల వాయువునకు - ఆలంభనము చేయవలెను. నియుత్తులేకదా వాయువును వహించునం! కావున వాయువును యజించినయజమానికి ఐశ్వర్యము లభించుచున్నది. అతనిని వాయువుదహించుటలేదు.

3.గ్రామాధికారము కోరువాడు నియుత్వంతుడైన వాయువునకుశ్వేత పశువును ఆలంభనము చేయవలెను.

వాయువే- ముకుదాడు వేసిన పశువు వలె - ప్రజలను అదుపునందుఉంచుచున్నాడు.

అట్లగుటచేత యజమాని వాయుదేవతను - తన భాగధేయమున- యజింపవలెను. అప్పుడు వాయువు ముకుతాడు వేసినపశువు వలె - ప్రజలను యజమానికి వప్పగించును.అతడు గ్రామాధికారి అగుచున్నాడు.

4.నియుత్వంతుడైన వాయువును యజించిన వానికి ప్రజలువశవర్తులు అగుదురు. వారు ఎన్నటికిని అతని వశముతప్పరు.

5.సంతానము కోరువాడు నియుత్వంతుడగు వాయువునేయజించవలసి ఉన్నది.

నాసారంధ్రమునుండి వెడలునది ప్రాణము. వాయువు సహితము అట్టిదియేఅగును. ముఖమునకు దిగువన ఉడరాంతమున చరించునదిఅపానము. నియుత్తునకు కూడ అట్టి అర్థము కలదు.

ఒకడుసంతానము కలిగించుటకు సమర్థుడు అయ్యు సంతానముకలిగించలేక పోవుచున్నాడు. అట్లగుట వలన అతనికి కలుగవలసినసంతానమునకు ప్రాణాపానములు తొలగిపోవుచున్నం కదా!

అట్టితరి అతడు నియుత్వంతుడగు వాయుదేవతను స్వకీయభాగధేయమున యజించవలెను.అప్పుడు వాయువే అతని సంతానమునకు ప్రాణాపానములనుకలిగించుచున్నాడు. అందువలన సంతానము లేని వాడుసంతానవంతుడు అగుచున్నాడు.

6.దీర్ఘ రోగియైన వాడు నియుత్వంతుడైన వాయువునేయజించవలెను. వాయువు ప్రాణము నియుత్తు అపానముఅగుచున్నది కదా!

దీర్ఘరోగికిప్రాణాపానములు సరిగా పనిచేయకున్నం. అతడు నియుత్వంతుడగువాయువును - స్వకీయ భాగధేయమున - యజించవలెను.వాయువే అతని ప్రాణాపానములు సరిగా పనిచేయించును.అట్లు యజించిన వానికి ఇసుమంత ప్రాణమున్నను తప్పకజీంచుచున్నాడు.

7.ఈ లోకమున ప్రజాపతి ఒక్కడే ఉండెను. అతడు ప్రజలను,పశువులను సృష్టించదలచినాడు. అట్లు తలచినవాడు తనఉదరము నుండి వపను ఖండించి తీసినాడు. దానిని అగ్నిలోపడవేసినాడు. అందునుండి కొమ్ములు లేని మేకలు ప్రభంచినం.ఆ ప్రజాపతి తన రూపమైన ఆ మేకను దేవతకు బలిఇచ్చినాడు. తదుపరి అతడు సమర్థుడు అయినాడు. ప్రజలను,పశువులను సృజించినాడు.

8.ప్రజలను, పశువులను కోరునట్టివాడు ఆ ప్రజాపతికి కొమ్ములులేనిమేకను బలి చేయవలెను. అతడు ప్రజాపతిని స్వకీయభాగధేయమున యజించవలెను. అప్పుడు ఆ ప్రజాపతియేఅతనికి ప్రజలను, పశువులను కలిగించుచున్నాడు.

9.పసుములు పురుషలక్షణము. కొమ్ములు లేకుండుటఅశ్వరూపమగును. క్రింది వరుసలో మాత్రము దంతములుండుటగోరూపము అగును. గొరిసెలుండునది గొర్రెలరూపమగును.మేకలకు గొర్రెల రూపము సహజాతి లక్షణము. ఈ అయిదు- పురుషుడు, అశ్వము, గోవు, గొర్రె, మేక - గ్రామ పశువులు.యజమాని ఆ రూపము గల పశువులను యాగము కొరకుసము పార్జించవలెను.

10.పశువులను కోరువాడు సోమపూష యుగళ దేవతాకమునకుఒకేసారి పుట్టిన మూడింటిలో ఒక దానిని బలి ఇవ్వవలెను.

మేకకురెండు చన్నులు ఉండును. చన్ను కుడుచుటకు రెండుపిల్లలు పుట్టును. తల్లి మేక యందలి బలమున మూడవపిల్ల పుట్టుచున్నది.

యజమానిసోమ పూష దేవతలకు - స్వకీయభాగధేయమున మూడవమేక పిల్లను బలిఇచ్చి యజించవలెను. వారు ఆ యజమానికిపశువులను కలిగింతురు.

సోముడురేతస్సు నిలుపువాడు, పూష పశువులను పుట్టించువాడుఅగుచున్నాడు. కావున సోముడు యజమాని కొరకు రేతస్సునిలుపును. పూష పశువులను కలిగించును.

11.యూపము ఔదుంబరము - మేడి సంబంధము కావలెను.ఖాదిరము - తినతగిన పండ్లచెట్టు కారాదు.
ఫలబాహుళ్యమునఉదుంబరము రసరూపమగును. అట్లే పశువులు క్షీర
రసస్వరూపలు అగును. కావున యజమానికి రసరూపమగుఉదుంబరమే - రసరూపములగు
పశువులనుఇచ్చుచున్నది.

ఆలోచనామృతము

1. ఆలోచనముమూత్రమే ప్రాణులందు మానవుని లక్షణత - శిష్టత- మహత్తత. అతడు తాను గెలిచినాను
అనుకున్నది. ఓటములకుఒప్పుకున్నది - సాధించినది - సాధించనున్నది - సాధించలేనిదింటి అన్నింటికి యోని -
మూలము - ఆలోచనమే.

ఆలోచనమేఅర్థము అగుచున్నది. అనర్థము అగుచున్నది. న్యాయమగుచున్నది- అన్యాయమగుచున్నది.

సత్యమగుచున్నది - అసత్యమగుచున్నది.క్రమమగుచున్నది : అక్రమము అగుచున్నది.

జగత్తులకుకళ్యాణకరమగుచున్నది - ంశాశనకరమగుచున్నది.అన్నింటికి మూలము ఆలోచనమే కదా!

ఆలోచనమేశాస్త్రము. ఆలోచనమే ంజ్ఞానము. ఆలోచనమే సైన్సు.ఆలోచనమే దృష్టి. ఆలోచనమే ఆలోచనము.

ఆలోచనముశాస్త్రము. వేదము ఆలోచన మాత్రము కాదు. 'శాస్త్రయోనిత్యాత్'వేదముశాస్త్రాలకు తల్లి వంటిది. తల్లి
ఎందరినైన పిల్లలనుఈయగలదు. ఎందరు పిల్లలయినను ఒక తల్లిని ఇవ్వజాలరు!

2.మానవుడు వాస్తవములపై జీంచుట లేదు. అతడు వాస్తవములమాత్రము ంద జీంచుటలేదు. హిందువుల
పంచాంగముప్రకారము సృష్టి ప్రారంభమై 195 కోట్ల సంవత్సరాలుదాటిపోయినది. ఇంత సుదీర్ఘ కాలమున
శాస్త్రము, సైన్సు,వల్లకాదు కోట్లు కనుగొన్నానని మానవుడు ంర్గుచున్నాడు.

కానినాటినుండి నేటివరకు మనిషికి 'జీతము' అనుపదముఅర్థము కాలేదు. అర్థము చేసుకొనుటకు ఎంతో
కాలముపరుగులు సాగిన. నేడు అం ఆగిన!

ఆగుటఏల? అని అడుగుదురు కదా! ఈ యాంత్రిక నాగరికత మనకువర్తకము, వాణిజ్యము, వ్యాపారము
వంటివాటిని ఎన్నింటినోనేర్పినది. జీంచుట మాత్రము నేర్పలేదు - కాదు నేర్పుటనునిలిపివేసినది!

జీతముగొప్ప ంషయము. అది లక్షణము. ంశుద్ధము. ంశ్వాత్మకము.బ్రతుకును గురించి తెలిసిన వాడు లేడు.

మనము గాలివలనబ్రతుకుచున్నామా? నీటి వలన బ్రతుకుచున్నామా? కుటుంబమువలన బ్రతుకుచున్నామా?

సమాజము వలన బ్రతుకుచున్నామా?ఏమో? ఏంటో? ఏదో?

అన్నింటికలయిక- కూడిన - సమాహారము వలన బ్రతుకుచున్నామా? అట్లయినమనము పోయినను అవన్నియు
పోవుట లేదు కదా?

ఆధునికసైన్సు సామాన్యని ఆలోచనలను అంతమొందించినది. తానుచెప్పిందే నమ్ముచున్నది. సామాన్యనిలో
సైన్సు మూఢనమ్మకాలనుకలిగించింది. ఏలనన నేటి సైన్సు

సైన్సుగాలేదు. సైన్సు వ్యాపారమైనది. వాణిజ్యమునకు ప్రచారసాధనమైనది. అది సామాన్యని ముంచినది.

ఆస్పత్రులేజీతము అని భ్రంపచేసినది.

మనముఆ భ్రమలోనే భ్రంచుచున్నాము.

3.మనిషి గాలి, నీరు, ఆహారము ంద మాత్రము జీంచుటలేదు.అతడు 'ంశ్వాసము' ంద జీంచుచున్నాడు.

ంశ్వాసమునకుహేతువు ఉండదని కాదు. కాని దానిని వెదుకుటకు ఈ ముష్టిబ్రతుకు చాలదు.

భర్తభార్య ంద - భార్య భర్తంద ంశ్వాసంతో జీస్తున్నారు.వాస్తవం వేరు కావచ్చు. బిడ్డలు తన వారు అనే

ంశ్వాసంతోతండ్రి జీస్తున్నాడు. వారి కొరకు జీతం అర్పిస్తున్నాడు.వాస్తవం వేరు కావచ్చు. ప్రభుత్వం మనది అనే

ంశ్వాసంవలన ప్రభుత్వాలు బ్రతుకుతున్నాయి. వాస్తవం వేరుకావచ్చు.

మనిషింటిని అన్నింటిని గురించి ఆలోచించి నిర్ణయించాలనుకుంటేఅతని జీతం చాలదు. ఉన్నది నరక ప్రాయం
అవుతుంది.

కావునమనిషి ంశ్వాసం ంద జీస్తున్నాడు. ప్రఖ్యాత ప్రేమగాధయగులైలా, మజ్నులో లైలా అందగత్తె కానేకాదుట!

మరి అతడుఅన్ని బాధలు ఎందుకు పడినట్లు? ంశ్వాసమే కదా!!

4.వేదము ంశ్వాసము. వేదము అపౌరుషేయము. భగవంతుడుప్రసాదించినది. ఆ ంశ్వాసమే ఈ జాతి సంస్కృతిని

- నాగరికతను- సభ్యతను ఇన్ని లక్షల సంవత్సరాలు నిలిపి ఉంచినది.అంత మాత్రమున అర్థము తెలిసికొనరాదను నియమములేదు.

జ్ఞానముసూర్య తేజము వంటిది. దానిని మూసి ఉంచు శక్తి ఎంతటివారికిని లేదు. గ్రహణము తాత్కాలికము కదా!
“వైషస్థాణోరపరాధః యదేనమ్ అంధోనపశ్యతి | పురుషాపరాధఃసభవతి” అన్నాడుయాస్కుడు. చూడక పోవడం గుడ్డివాడి దోషము. పదార్థదోషము కాదు.

5.ఇంత ఏల చెప్పవలసి వచ్చినదనిన ఈ అనువాకమున కార్యకారణముల ంవరణ జరిగినది. కాదనుట సులభము.అందుకు ఆలోచనముతో నిుత్తము లేదు. అవుననుట- నిరూపించుటకు ఆలోచనము పరిశీలన అవసరము.అందుకు అవగాహన, సంయమము, సమ్యక్ దృష్టి అవసరము.

ఈ అనువాకపుతొలి మంత్రమున సంపద కొరకు వాయువును ఆరాధించుచున్నాడు.వాస్తవముగా వాయువే గదా సకల సంపదలకు కారణము!వాయువు మాత్రమే కాకపోవచ్చును. వాయువు కూడ అగును.వాయువే అని ఒక పరిశీలన.

సత్యముఅగోచరము కదా!

5వమంత్రమున ప్రాణ, అపానములను గురించి చెప్పినాడు.ప్రాణము అయిదు అని పూర్వము చెప్పినాడు కదా అని ఆక్షేపణతగదు. ఈ రెండు ప్రధాన ప్రాణములు కావచ్చును. పిండోత్పత్తికిఅం కారణము అనుచున్నాడు. అదే సత్యమా?

సత్యముఅగోచరము కదా!

6వమంత్రమున దీర్ఘరోగములకు వాయువే కారణము అనుచున్నాడు.చికిత్స కూడ వాయువునందే చూపినాడు. యోగవైద్యమునందు చాల వరకు శ్వాసను నియంత్రించి రోగము నివారించబడుచున్నది.జల చికిత్స వంటిం ఆధునిక వైద్యమునందున్నం. ఇదివాయు చికిత్స కావచ్చును. ఇది మాత్రమే చికిత్సయా? అనిన

సత్యముఅగోచరము కదా!

7వమంత్రమున బలిని గురించి చెప్పబడినది. బలి మానవునింశ్వాసము. అరిషడ్వర్గముల బలి జ్ఞానమార్గము. మానవుడుతొలిగా నరబలితో ప్రారంభము అయినాడు. అది మాన్నిన తీరుఅన్ని మతములందు ఉన్నది. క్రైస్తవ,ఇస్లాం మతములందు ఇబ్రాహం గాధ ఉన్నది. అతడు తనపుత్రునిబలి ఇవ్వబోయినాడు. భగవంతుడు పుత్రుని స్థానమునగొర్రెను ఉంచినాడు. వాటినుండి ఆ మతస్థులకు గొర్రెబలిజంతువు అయినది. మహమ్మదీయులకు ఆ పేర ఒక పండుగవున్నది.

రామాయణమునంశ్వాంతుడు, శునశ్శేపుని వృత్తాంతమున్నది. అంబరీషుడనురాజు యజ్ఞపశువుగా శునశ్శేపుగా కరీదు చేసినాడు.శునశ్శేపుడు తన మేనమామ అయిన ంశ్వాంతునిఆశ్రయించినాడు. ంశ్వాంతుడు మంత్రమును కల్పించి ఇంద్రునిప్రసన్నుని చేసినాడు. శునశ్శేపుని రక్షించుట నరబలినిమాన్యుట అగును.

ఈ మంత్రమునప్రజాపతి తన వపనుండి సృష్టించిన మేకను - తనరూపమైనదానిని - దేవతలకు బలి ఇచ్చినాడని చెప్పబడినది.

బుద్ధభగవానుడు ప్రాణిబలిని నిరోధించినాడు! అహింసామూర్తి- కరుణాసముద్రుడు అయినాడు.

బలిత్యాగమునకు సంకేతమా! నరబలి నుండి నారికేళబలివరకు మనము ఎంత దూరము పయనించినాము!!!

9వమంత్రమున గ్రామ జంతువులు - యాగయోగ్యములగు- అయిదింటిలో పురుషుని చేర్చుట నరబలి స్వరూపమే!

రెండవఅనువాకము

1.ప్రజాపతి ప్రజలను సృష్టించినాడు. ప్రజలు ప్రజాపతికింముఖులు అయినారు. వరుణుని వద్దకు చేరినారు. ప్రజాపతివరుణుని వద్దకు వెళ్ళినాడు. తన ప్రజలు తనకు ఇవ్వవలసినదనివరుణుని అడిగినాడు. వరుణుడు అందుకు అంగీకరించలేదు.అప్పుడు ప్రజాపతి ప్రజలందు శ్రేష్ఠమును తనవద్దఉంచుకుని యిగిలిన వారిని తనకు ఇమ్మని వరుణుని అడిగినాడు.అందుకు వరుణుడు అంగీకరించినాడు. అతడు శ్రేష్ఠముఅన్నదానిని తాకినాడు. అది నల్లనిది - ఒక పాదము తెల్లనైనదిఅయినది.

2.జలోదరమున బాధపడుచున్నవాడు వరుణునకు నల్లనిదియు,ఒకపాదము తెల్లనిదియు అయిన పశువును బలినివ్వవలెను.అతడు తన భాగధేయమున వరుణుని యజించవలెను.అప్పుడు వరుణుడే అతనిని వరుణ పాశము నుండి ంముక్తునిచేయును.

3.నల్లనిదై, ఒక పాదము తెల్లగా ఉన్న జంతువు వరుణదేవతాకముఅగును. అది యజమానికి ఆరోగ్యము కలిగించును.

4.సువర్ణానుడు రాక్షసుడు. అతడు భూం రూపము దాల్చినాడు.నల్లని వాడు అయినాడు. నల్లని అంధకారమున సూర్యునికప్పివేసినాడు.

దేవతలుఅదిచూచినారు. అంధకారమును వదిలించదలచినారు. వారుతొలిసారి ఆ చీకట్లను పోగొట్టినారు. ఆ ంధముగా పోగొట్టిన చీకట్లునల్లని గొర్రె అయినం.

మరలచీకట్లు ముసిరినం. దేవతలు రెండవసారి చీకట్లనుతరించినారు. అప్పుడు ఆ చీకట్లు రాగి రంగు గొర్రెగా మారినం.

మరలచీకట్లు క్రమ్మినం. దేవతలు మూడవసారి చీకట్లనుపోగొట్టినారు. ఆ చీకట్లు తెల్లని గొర్రెగా మారినం.

మరలచీకట్లు క్రమ్మినం. దేవతలు శవము నుండి ఒక ఎముకనుతీసినారు. దానితో నాలుగవసారి చీకట్లను వెళ్ళగొట్టినారు.అదియే వంధ్య పశువు అయినది.

ఈ వంధ్యపశువు ఎముక నుంచి కదా పుట్టినది. అందువలన దేవతలుదానిని దేవపశువుగా భాంచినారు. దీనిని ఏ కార్యము కోరిబలి ఇవ్వవలెను అని దేవతలు తమలో తాము ఆలోచించినారు.

వారుఆ ంధముగా ఆలోచించుచున్నంత భూం చిన్నది అయినది.భూం ంద ఓషధులు మొలవకున్నం. అప్పుడు దేవతలుఆ వంధ్యగొర్రెను ఆదిత్యులకు బలి ఇచ్చినారు.

దేవతలుఆ ంధముగా బలి ఇచ్చినంతనే పృథ్విం ంశాలమైనది. ఓషధులుమొలకెత్తినం.

5.పశు సమృద్ధియు, పుత్ర పౌత్రాది సమృద్ధియు కోరువాడువంధ్య గొర్రెను ఆదిత్యులకు బలి ఇవ్వవలెను. అతడు -తన భాగధేయముచే - ఆదిత్యులను ఆరాధించవలెను.అప్పుడు ఆదిత్యులే అతనికి పశుసమృద్ధి ప్రజాసమృద్ధికలిగింతురు.

6.ఆదిత్యుడు చీకట్లనుంచి బయట పడినాడు. అయినను అప్పుడప్పుడుఅతడు మసక బారినాడు. దేవతలు ఆ ప్రకాశమాంద్యమునుతొలగించ దలచినారు.

“తాభిరేవాస్మిన్రుచమదధుః ” వానితోనే వారు సూర్యునియందు వెలుగును ప్రవేశ పెట్టినారు.

7.బ్రహ్మవర్చస్సును కోరువాడు ఆ మూడు మేకలను బలిఇవ్వవలెను. అగ్ని దేవతాకమగు నల్లని మెడ దానిని - ఇంద్రదేవతాకమగు రంగురంగుల దానిని, బృహస్పతి దేవతాకమగుతెల్లని దానిని ఆలంభనము చేయవలెను - అతడు ఆ ముగ్గురుదేవతలను - తన భాగధేయముచే అర్పించవలెను.అప్పుడు ఆ ముగ్గురు అతనికి బ్రహ్మవర్చస్సు కలిగింతురు.

8.వసంతకాలపు ఉదయమున అగ్ని దేవతాకమగు నల్లనిమేకను వధించవలెను. గ్రీష్మకాల మధ్యాహ్నమునఇంద్ర దేవతాకమగు రంగురంగుల మేకను వధించవలెను.శరత్కాలపు అపరాహ్ణమున బృహస్పతి దేవతాకమగుతెల్లని మేకను వధించవలెను.

ఆ ంధముగాచేసినందున వసంతపు ఉదయపు సూర్యతేజస్సు, గ్రీష్మమధ్యాహ్నపుసూర్య తేజస్సు, శరత్కాలపు అపరాహ్ణపు సూర్యతేజస్సుయజమానియందు చేరుచున్నం.

9.సంవత్సర కాలము నియమము గ్రహించిన యజమానిఆయా కాలములందు పశువులను వధించవలెను.

సంవత్సరమేకదా బ్రహ్మవర్చస్సు నిచ్చునది! సంవత్సరమే యజమానికి

బ్రహ్మవర్చస్సును ఇచ్చును. యజమాని బ్రహ్మ వర్చస్సు కలవాడు అగుచున్నాడు.

10.ఇంతకు ముందు చెప్పిన మూడు పశువులు గర్భిణులుకావలెను. ఇంద్రియమే కదా గర్భము. అందువలన యజమాని ఇంద్రియవంతుడు అగుచున్నాడు.

11.వాక్కు పలుకుటకు సమర్థుడయిన ఎవడు పలుక జాలడోవాడు సరస్వతీ దేవతాకమగు ఆడు మేకను వధించవలెను. **వనై సరస్వతీ** - వాక్కి సరస్వతికదా! అతడు సరస్వతిని - తన భాగధేయముచే యజించవలెను. సరస్వతి అతనికి వాక్కు కలిగించును. అతడు చక్కగా పలుకువాడగును.

12.అట్టి ఆడమేక దంతములు లేనిది కారాదు. అందువలన మానవులు సమస్త వాక్కులు పలుకగలదు.

13.దీర్ఘరోగము కలవాడు అగ్నిదేవతాకమగు నల్లని మెడదానిని, సోమ దేవతాకమగు పింగళవర్ణము గల దానినిబలి ఇవ్వవలెను. అందువల్ల దీర్ఘరోగి దేహమున అగ్నియు, సోమసంబంధి రసమును ప్రవేశించుచున్నది. అతనిదేహము అగ్ని నుండి తేజమును, సోమము నుండి రసమును పొందుచున్నది. అతడు పోయిన ప్రాణము గలవాడు అయిననుజీంచుచున్నాడు.

14.సంతానము కోరువాడు సోమదేవతాకమైన పచ్చని పశువును, అగ్ని దేవతాకమగు నల్లని మెడ పశువును ఆలంభనముచేయవలెను. సోమము యజమాని రేతస్సును నిలుపును. అగ్ని సంతానము కలిగించును. కావున అతడు సంతానవంతుడు అగుచున్నాడు.

15.ఒకప్పుడు బ్రాహ్మణుడు ంద్యనేర్చును. కాని సభను రంజింపచేయజాలడు. అట్టివాడు అగ్ని దేవతాకమగు కృష్ణగ్రీవను, సోమదేవతాకమగు పింగళ వర్ణపశువును బలి సమర్పించవలెను. కృష్ణగ్రీవము అగ్ని దేవతాకము. అగ్ని తేజోరూపము. అందువలన అతనికి సభను రంజింపచేయగల తేజస్సు లభించును. పింగళవర్ణ సోమదేవతాకము. సోమము బ్రహ్మవర్చస్సును ఇచ్చువాడు. అందువలన అతనికి బ్రహ్మ వర్చస్సు కలుగును.

నల్లని మెడగలది అగ్ని దేవతాకము. అట్లగుట వలన అది యజమానిబుద్ధి మాంద్యమును పోగొట్టును. మెడతప్ప తక్కిన దేహము తెల్లని దగుట వలన యజమాని తేజస్సు కలుగును. సోమదేవతాకము పింగళవర్ణమగుట వలన యజమాని యందు బ్రహ్మవర్చస్సు చేరుచున్నది.

16.పౌరోహిత్యము నందు స్పర్థకలవాడు ఆగ్నేయమగు కృష్ణగ్రీవమును, సౌమ్యమగు పింగళవర్ణములను రెండింటిని తదుపరి కృష్ణగ్రీవమును, ఆలంభనము చేయవలెను.

బ్రాహ్మణుడు అగ్ని సంబంధి. క్షత్రియుడు సోమసంబంధి. సోమదేవతాకమునకు ఇరువైపుల అగ్ని దేవతాకములు ఉండుట వలన బ్రాహ్మణతేజస్సుచే రాజ్యమును వశపరచుకొనును. అప్పుడు ఒకేమాటతో ప్రత్యర్థిని జయించును. అతనిని రాజు, అమాత్యులు పురోహితునిగా చేసికొందురు.

మూడవ అనువాకము

1. దేవదానవులు ఈ లోకము ంషయమున ంవాదపడినారు. అప్పుడు ంష్టువునకు వామనము - పొట్టి పశువు - కనిపించినది. అతడు దానిని తనదిగా చేసుకున్నాడు. అది ంష్టుదేవతాకమయినది. ంష్టువు దానిని ఆలంభనము చేసినాడు. అందువలన అతడు ఈ లోకములను జయించినాడు.

2. గృహక్షేత్రాది ంషయములందు ంవాదములు కలవాడు పొట్టి పశువును వధించవలెను. ంష్టు ప్రియమగు హంస్సును దానము చేయవలెను. అప్పుడు అతడు ంష్టువువలె లోకములను జయించును.

3. ఈ లోకములు ఎత్తుపల్లములు కలం. ఎత్తుపల్లములు సమృద్ధికి కారణము అగుచున్నం.

4. యుద్ధము కలుగును. అప్పుడు నొసట నామము, ముఖమువైపు తిరిగిన కొమ్ములు గల పశువును ఇంద్రుని కొరకు బలి ఇవ్వవలెను. అవయవ పటుత్వము, ఆగ్రహము, ధైర్యమువలననే కదా జయము లభించునది! జయము కోరువాడు స్వభాగధేయమున ఇంద్రుని యజించవలెను. ఇంద్రుడే అతనికి అవయవ పటుత్వమును, ఆగ్రహమును ధైర్యమును కలిగించును. అతడు యుద్ధమున జయించును.

5. గ్రామము కోరువాడు మరుత్తులతో కూడిన ఇంద్రునకు తెల్లని తొడగల పశువును వధించవలెను.

మరుత్వంతుడగు ఇంద్రుని స్వభాగధేయమున యజించవలెను. ఇంద్రుడే అతనికి సోదరులను ంత్రులను ఇచ్చును. అందువలన అతడు నిశ్చయముగ గ్రామాధిపతి అగును.

- 6.ఆబోతు ఇంద్రసంబంధి, తెల్లని తొడగలది, మారుత సంబంధి,రెండును సమ్మద్ధి కలిగించునం అగుచున్నం.
- 7.పశువు తొడల వెనుక భాగము తెల్లగా వుండవలెను.అందువలన యజమానిని ప్రజలు అనుసరింతురు.
- 8.అన్నము కోరువాడు పింగళవర్ణ పశువును - సోమ దేవతాకమునువధించవలెను. అన్నము సోమదేవతాకము కదా! స్వభాగధేయమునసోమము సేంచవలెను. అప్పుడు సోముడే అతనికి అన్నముఇచ్చును. అతడు అన్నము తినువాడు అగును.
- 9.పశువు పింగళ వర్ణపుది కావలయును. అది అన్నరూపమగును.యజమానికి సమ్మద్ధి కలుగును.
- 10.ఒకడు సమర్థుడు అగును. కాని రాజ్యము లభించదు. అప్పుడుఅతడు సోమదేవతాకమగు పశువును బలి ఇవ్వవలెను.రాజ్యము సోమదేవతాకము కదా! అతడుస్వభాగధేయమున సోముని భుజించవలెను. సోముడేఅతనికి రాజ్యము ప్రసాదించును. అతడు రాజ్యము కలవాడుఅగును.
- పింగళపశువుసోముని రూపమగును. అది అతనికి సమ్మద్ధి కలిగించును.
- 11.ఒకడు సంపద కోల్పోవును. మరల ప్రతిష్ఠ సాధించతలచును.అట్టివాడు ఇంద్రదేవతాకమగు నొసట నామము, ముఖమువైపునకు తిరిగిన కొమ్మున గల పశువును ఆలంభనముచేయవలెను. అందువలన నరకమునకు పోవు పాపముచేసినవాడైననూ ప్రతిష్ఠనొందుచున్నాడు.
- 12.ఎవడు పాపములచే బాధించబడువాడు - తనకు హానితలపెట్టు శత్రువు కలవాడు అగునో అతడు శత్రుంజయుడగుఇంద్రుని స్వభాగధేయమున యజించవలెను. ఆ ఇంద్రుడే,అతని పాపములను, హానితలపెట్టు శత్రువును దూరముచేసినవాడు అగును.
- 13.రాజ్యమునకు సమర్థుడయ్యు రాజ్యము లభించని వాడువజ్రియగు ఇంద్రుని కొరకు నొసట నామము, ముఖము వైపుతిరిగినకొమ్ముల పశువును వధించవలెను. అతడు స్వభాగధేయమునవజ్రియగు ఇంద్రుని యజించవలెను. అట్లయిన ఇంద్రుడేఅతనికి వజ్రాయుధమును ప్రదానము చేయును. ఆ వజ్రముశత్రువులను వధించును. అతనికి రాజ్యము లభించును.
- లలాటముననామము, ముఖమువైపు తిరిగిన కొమ్ములు గల పశువువజ్రరూపమగును. వంగిన కొమ్ములు పదునుకలం.అందువలన వానిని వజ్రరూపముగ చెప్పబడినది.

నాలుగవఅనువాకము

1. అతడుఆదిత్యుడు. అతని వెలుగు సన్నగిల్లినది. దేవతలు అందుకుపరిహారము చేయదలచినారు. పది వృషభముల గుంపునువధించినారు. అందువలన ఆదిత్యునకు కాంతి కలిగినది.
- 2.బ్రహ్మవర్చస్సు కోరువాడు ఆదిత్యునకు పది వృషభములగుంపును బలి ఇవ్వవలెను. ఆదిత్యుని స్వభాగధేయమునపూజించవలెను. అప్పుడు ఆదిత్యుడు అతనికి బ్రహ్మవర్చస్సుప్రసాదించును. అతడు బ్రహ్మవర్చస్సు కలవాడు అగును.
- 3.వసంతకాలపు ఉదయమున నొసట నామము గల మూడుపశువులను వధించవలెను. గ్రీష్మ కాలపు మధ్యాహ్నమునతెల్లని వెనుక భాగము గల మూడు పశువులను వధించవలెను. శరత్కాలపుఅపరాహ్ణమున తెల్లని తోకలు గల మూడు పశువులనువధించవలెను.
- 4.సూర్యునకు మూడు తేజస్సులు కలవు. ఆ తేజస్సులన్నియుయజమాని యందు చేరును.
- 5.మూడు మూడు పశువుల వధ వలన యజమానికి తేజస్సుకలిగినది కదా! అది అతనికి తరువాత కాలమందున కూడకలుగును.
- 6.సంవత్సరమున - ఋతువులననుసరించి - పశువులనువధించవలెను.

**సంవత్సరోవైబ్రహ్మ వర్చసస్య ప్రదాతా సంవత్సర ఏవాస్మై బ్రహ్మ వర్చసంప్రయచ్ఛతి
బ్రహ్మవర్చస్యేవభవతి.**

అర్థమునకు2 - 1 - 2 - 9 చూడండి.

7.సంవత్సరము తరువాత ప్రజాపతి దేవతాకమైన పింగళవర్ణ పశువును వధించవలెను.**ప్రజాపతిస్సర్వాదేవతా.**

కావున దేవతలందరుయజమాని యందు ప్రవేశింతురు.

8.చర్మము చెడుచున్నదని - కుష్టుకావచ్చును - అని భయపడువాడుసోమ, పూష దేవతాకమగు నల్లని పశువును బలి ఇవ్వవలెను.దేవతలందు సోముడు, నరస్వరూపుడు. పూష పశుస్వరూపుడు. సోముడు తన ప్రభావమునను, పూషయొక్కపశు ప్రభావమునను అతని చర్మమును బాగు చేయును.**దుశ్చర్మా నభవతి.** చెడుచర్మపువాడు కాకుండును.

9.దేవతలకు, యమునకు ఈ లోకము ంషయమున ంవాదముఏర్పడినది. యముడు దేవతల బలమును ండదీసినాడు.అందువలననే అతనికి యమత్వము. దేవతలు యముడేఅధిపతి అనుకున్నారు.

ఆ దేవతలుప్రజాపతి వద్దకు వెళ్లినారు. ప్రజాపతి తన నుండి వృషభమును,వంధ్య పశువును రెండింటిని ఏర్పరచినాడు. దేవతలుంష్టు, వరుణ దేవతాకమగు వంధ్య పశువును ఇంద్రదేవతాకమగు వృషభమును రెండెంటిని వధించినారు.ఆ ంధముగా యముని వరుణ పాశమున కట్టించి యజ్ఞరూపుడగుంష్టువుచే వెడల గొట్టించినాడు. ఇంద్రునివలననే యముని బలమును నశింపచేసినారు.

10.శత్రువులు గలవాడును, ంవాదములు గలవాడును ంష్టువరుణ దేవతాకమగు వంధ్య పశువును - ఇంద్ర దేవతాకమగువృషభమును బలి ఇవ్వవలెను. వరుణుడు తన పాశములచేత శత్రువును కట్టివేయును. యజ్ఞ స్వరూపుడగుంష్టువు శత్రువును వెళ్లగొట్టును. ఇంద్రుడు శత్రు బలమునునశింపచేయును. యజమాని ంజయవంతుడు అగును.శత్రువు పరాభూతుడు అగును.

11.ఇంద్రుడు వృత్రుని తల నుండి గోవులు పుట్టినం. ఆ ంధముగాఅవతరించిన గోవులు ంశిష్ట దేహములు కలం అయినం.ఆ గోవుల వెనుక ఒక ఎద్దు పైకి లేచినది. ఇంద్రుడుఆ వృషభమును తన ఆత్మగా భాంచి పూజించినాడు. ఈ వృషభమునుబలి ఇచ్చినాడు. ఇందువలన పాప పాశ బంధముల నుండింముక్తుడు అగుదును అని భాంచినాడు.

ఆ ంధముగాభాంచిన ఇంద్రుడు అగ్ని దేవతాకమగు నల్లని మెడ పశువునువృషభమును వధించినాడు. ఇంద్రుడు స్వభాగ ధేయమునుచేసిన పూజలకు అగ్ని సంతోషించినాడు. వృత్రుని పదహారుదేహములను, వృత్రుని కూడ కాల్చివేసినాడు.

తనసంబంధ యాగము చేసిన ఇంద్రుడు మరల తన బలంర్య సామర్థ్యములను పొందినాడు.

12.పాపముల పాలైన వాడు అగ్ని దేవతాకమగు కృష్ణగ్రీవమునుఇంద్ర దేవతాకమగు వృషభమును వధించవలెను.స్వభాగ ధేయమున అగ్నిని పూజించవలెను. అందుకు సంతృప్తుడైనఅగ్ని అతని పాపములను దహించును. ఇంద్రయాగము చేసినఅతడు బలంర్యములు కలవాడగును. పాపముల నుండింముక్తుడు అగును.

13.రాజ్యము కోల్పోయిన వాడు ద్యావాపృథ్వీ దేవతాకమగు ధేనువునువధించవలెను. ఏదో కారణముల వలన ఈ లోకము నందును,స్వర్గమునందును ప్రతిష్ఠ కోల్పోయినవాడు **“జ్యోగపరుద్ధః”** చిరకాలము రాజ్యము కోల్పోయినవాడుఅనబడును. అతడు స్వభాగ ధేయమున ద్యావాపృథ్వీలనుపూజించవలెను. ఆ ద్యావాపృథ్వీలే అతనికి సుప్రతిష్ఠ కలిగించును.అతడు ప్రతిష్ఠ పొందినవాడు అగుచున్నాడు.

14.ఒక గోవు గర్భము దాల్చును. ప్రసవ కాలము వచ్చిననుప్రసంచదు. తరువాత ప్రసంచును. అట్టి గోవును‘పర్యారిణి’ అందురు.

చిరకాలమురాజ్యము కోల్పోయిన వాని రాజ్యము ‘పర్యారి’ అగును.

ఈనినతరువాత గోవునకు వలె యజమానికి రాజ్యము కలిగినంతసమృద్ధి కలుగును.

15.చిరకాలము రాజ్యము కోల్పోయినవాడు వాయు దేవతాకమగుదూడను వధించవలెను. వాయువు ద్యావాపృథ్వీలకు దూడయగునుకదా!

దేశముంముఖము, ప్రజలు ంముఖులు అయినట్టివాడు**“జ్యోగపరుద్ధుడు”**అనబడును.అతడు వాయువును స్వభాగధేయమునపూజించవలెను. అప్పుడు వాయువే దేశమును, ప్రజలనుఅతనికి సుముఖులను చేయును. అతనికి దేశము, ప్రజలుమణిముక్తాది ధనములను సమర్పింతురు. అతడు ఇతరప్రజను సహితము పాలించు ప్రతిష్ఠ కలవాడగును.

అయిదవ అనువాకము

1. 'బలుడు' అనబడు రాక్షసుడు. అతడు పెక్కు గోవులను దొంగిలించినాడు. ఒక గుహయందు దాచినాడు. ఇంద్రునకు ఆ ంషయము తెలిసినది. అతడు వానిని ండిపించదలచినాడు. అతడు బిలమునకు అడ్డము పెట్టిన రాతిని తొలగించినాడు. బిలమునందలి శ్రేష్ఠపశువు వెనుక భాగము పట్టుకొనిపైకి లేపినాడు. బయటికి తెచ్చినాడు. ఆ వచ్చినది యూధపతి. అందువలన పశువులన్నియు బయటకు వచ్చినం. ఆ యూధపతిపశువు మొదలే గొప్పది. ఇంద్రుడు లేవనెత్తుట వలన అది మరింత ఉన్నతము అయినది.
2. పశువులను కోరువాడు ఇంద్ర దేవతాకమగు ఉన్నత పశువునుబలి ఇవ్వవలెను. అతడు స్వభాగ ధేయముచే ఇంద్రుని సేంచవలెను. **సః అస్మై పశూన్ ప్రయచ్ఛతి. అయమ్ పశూమాన్ భవత్యేవ.**
3. ఉన్నత పశువు ఆలంభన యోగ్యము అగును. పశువు ఉన్నతమగుట వలన అది వేల పశువుల సంపదరూపలక్ష్మి అగుచున్నది. అందువలన యజమానికి పశుసంపదరూపలక్ష్మి లభించుచున్నది.
4. యజమానికి పశు సంపద రూపలక్ష్మి లభించినది కదా! తదనంతరము అతడు ంష్టు దేవతాకమగు పొట్టి ఆవును ఆలంభనము చేయవలెను. ఆ పొట్టి పశువు వేల గోవుల ందిది అగును కదా! అందువలన అది పశువులకు, పశుసంతానమునకు గడ్డి, నీరు సమృద్ధిగా గల ప్రదేశమును కలిగించును.
5. వేయి పశువుల పొందుటకు ఎవడు అర్హుడు అను ంషయము అభిజ్ఞులు చెప్పుచున్నారు:-
అహో రాత్రులకొరకు వేయి పశురూపమైన వామన పశువును వధించవలెను. ఏలనన అహో రాత్రులే పశువులు కదా! ఆ ంధముగా చేయుట వలన పశువులకు, పశు సంతానమునకు తృణ, జల సమృద్ధి గల ప్రదేశము కలుగును.
6. సంతానము కోరువాడు ఓషధులకు గర్భం నాశిని అగు గోవునుబలి ఇవ్వవలెను. సంతానము కలిగించుటకు సమర్థుడయ్యు సంతానము లేనివాడు అగుచున్నాడో అతనిని ఓషధులే బాధించుచున్నం. ఓషధులుగోవునకు గర్భనాశనము కలిగించుచున్నం. ఆ ఓషధులే గర్భనాశనమును పరిహరించుచున్నం.
- సంతానార్థ ఓషధులను స్వభాగ ధేయమున యజించవలెను. ఓషధులే అతని ంర్యము వలన సంతానమును కలిగించుచున్నం. అతడు సంతానము కలిగినవాడు అగుచున్నాడు.
- “అపోవా ఓషధయః”** - జలములే ఓషధులగును. యజమానికి కలుగు పుత్రుడు - ఏర్పడకముందు - 'అసత్' అగుచున్నాడు. ఓషధులే అతనికి 'అసత్' నుండి 'సత్'ను ప్రసాదించుచున్నం. అందువలనను - ఈ ంషయము తెలిసినవాడును - తెలియని వాడును జలమే 'అసత్' నుండి సత్ను కలిగించును అని తెలియవలెను. ('అసత్' లేనిది. 'సత్' ఉన్నది. జలములే లేనిదాని నుండి ఉన్నది కలుగుటకు కారణములు అగుచున్నం అని చెప్పుట.)
7. ఐశ్వర్యము కోరువాడు - ఒకసారి ఈనిన గొడ్డుమోతుడైన గోవును వధించవలెను. సంపద సంపాదించు సామర్థ్యము కలిగియు సంపన్నుడు కాకున్నాడో వాడు పుట్టియు పుట్టనివాడు అగుచున్నాడు. ఈ గోవు తొలుత ఇంద్ర సమమైన గోవును కని కదా వంధ్య అయినది! కావున సంపద ఆశించువాడు - స్వభాగ ధేయమున ఇంద్రుని యజించవలెను. అందువలన ఇంద్రుడు అతనికి ఐశ్వర్యము కలిగించును. అతడు నిశ్చయముగా ఐశ్వర్యవంతుడు అగుచున్నాడు.
8. ఏ గోవు - ఒక దూడను కని వంధ్య అయినదో ఆ దూడనే ఆలంభనము చేయవలెను. ఆ దూడ ఇంద్ర స్వరూపము అగును. అందువలన యజమాని ఇంద్రియము కలవాడు అగుచున్నాడు.
9. తాత, తండ్రి, తాను వరుసగా సోమపానము చేయనివాడు ంచ్చిన్నుడు అగుచున్నాడు. ఆ దోష నివారణమునకు ఇంద్రాగ్ని దేవతాకమగు ఎడ్డును ఆలంభనము చేయవలెను. ంచ్చిన్నుడైన బ్రాహ్మణుడు ఇంద్రాగ్నులను - స్వభాగ ధేయమున - యజించవలెను. ఆ ంధముగా చేయుట వలన ఇంద్రాగ్నులే అతనిని సోమపానము చేసినవానిని చేయుదురు.
10. పశువు ఇంద్ర దేవతాకము. సోమము ంర్యవృద్ధి హేతువు. సోమపానము ఇంద్రియ వృద్ధి హేతువు అగుట వలన ఇంద్రియరూపముగా చెప్పబడినది. సోమపానము వలన ఇంద్రియరూపమును పొందును. పశువు అగ్ని దేవతాకము. బ్రాహ్మణుడు అగ్ని సంబంధి కదా! కావున అతడు తన రూపమునే కొనసాగించినవాడు అగుచున్నాడు.

11.కొంతకాలము పొలము దున్నుట మొదలగు పనులు చేసిమానిన ఎద్దు 'పునరుత్సృష్ట' అనబడును. పితరులుసహితము సోమపానము చేసి మానినందున పునరుత్సృష్ట పశువధ వలన యజమానికి సమృద్ధి కలుగును.

(ఇదిసాదృశ్యము.)

12.శత్రువునకు హాని తలపెట్టిన వాడు బ్రహ్మణస్పతి దేవతాకమగుకొమ్ములు లేని పశువును వధించవలెను.బ్రహ్మణస్పతిని స్వభాగధేయమున యజించవలెను.బ్రహ్మణస్పతి అతని శత్రువునకు హాని కలిగించును.వెంటనే శత్రువు మరణించును.

13.కొమ్ములు లేని పశువు లక్ష్మీసహితమగును. ఆ లక్ష్మీమంగలి కత్తి వలె పదునైన వజ్రము అగును. అందువలనఅది యజమాని సమృద్ధికి కారణమగుచున్నది.

14.యూపము స్పృశ కావలెను. స్పృశ వజ్రమగును. వజ్రమేయజమాని శత్రువును సంహరించును.

15.బర్హిస్సు రెల్లుకావలెను. అది యజమాని శత్రువును నిశ్చయముగావధించును.

16.ఈ శత్రువును తాండ్ర చెట్టు సంధ వధించుట నిశ్చయము.

ఆరవఅనువాకము

1. ఎవడుసమానులందు అధికుడు కాదలచునో, ఎవడు గ్రామాధికారముకోరునో అతడు బృహస్పతి దేవతాకమగు తెల్లని భాగముకల పశువును ఆలంభనము చేయవలెను. బృహస్పతినిస్వభాగధేయమున యజించవలెను. బృహస్పతియేఅతనిని సమానులందు అధికుని చేయును.

2.తెల్లని పృష్ఠభాగము కల పశువు బృహస్పతి దేవతాకముఅగును. కావున బృహస్పతి సమృద్ధి కలిగించును.

3.అన్నము కోరువాడు పూషదేవతాకమగు నల్లని పశువునువధించవలెను. అన్నము పూషదేవతా స్వరూపము.అతడు పూషను స్వభాగధేయమున అర్పించవలెను.పూషదేవతయే అతనికి అన్నము కలిగించును. అతడుఅన్నవంతుడు అగును.

4.పశువు నల్లనిది కావలెను. నలుపు అన్నపు రూపముఅగును. కావున అది యజమానికి అన్న సమృద్ధి కలిగించును.

5.అన్నము కోరువాడు మరుద్దేవతాకమగు తెల్లని పశువునుబలి ఇవ్వవలెను.**అన్నం వైమరుతః**అతడు మరుత్తులు అగుచున్నది.

యజమానిమరుత్తులను స్వభాగధేయమును యజించవలెను.మరుత్తులే అతనికి అన్నము కలిగింతురు. అతడు అన్నవంతుడుఅగును.

6.పశువు తెల్లనిది కావలెను. తెలుపే అన్నపు రూపమగును.అది యజమానికి అన్న సమృద్ధి కలిగించును.

7.బలము కోరువాడు ఇంద్ర దేవతాకమగు ఎర్రని పశువునువధించవలెను. యజమాని ఇంద్రుని స్వభాగధేయమునయజించవలెను. ఇంద్రుడే అతనికి బలము కలిగించును.అతను బలశాలి యగును.

8.పశువు దట్టమైన కనుబొమలు కలదికావలెను. దట్టపుకనుబొమలు ఇంద్రుని రూపమగును.

ఆ పశువుయజమానికి సమృద్ధి కలిగించును.

9.ఇతరులు చేయు దానమును తాను కోరువాడు సంతృప్తదేవతాకము,కలగలపు రంగుగల పశువునువధించవలెను. సూర్యుడు ప్రేరణ కలిగించువాడు అగును.అతడు దానము చేయువానికి ప్రేరణ కలిగించును. దానముకోరువాడు సంతృప్తదేవుని స్వభాగధేయమున కొలువవలెను.సంతా దేవతయే ఇతనికి దానముచ్చ దాతకు ప్రేరణ కలిగించును.ప్రజలు అతనికి భూరి దానములు చేయుదురు.

10.పశువు కలగలపు రంగుది కావలెను. అప్పుడు అది సంతృప్తదేవతాకమగును.యజమానికి సమృద్ధి కలిగించును.

11.అన్నము కోరువాడు ంశ్వేదేవతాకమైన అనేక రంగులపశువును వధించవలెను. అన్నము ంశ్వేదేవతాకమగును.యజమాని ంశ్వేదేవతలను స్వభాగధేయమున పూజించవలెను.ఆ దేవతలే అతనికి అన్నము కలిగింతురు. అతడు అన్నవంతుడుఅగును.

12.పశువు బహురూపము అనేక రంగులది కావలెను.అన్నము కూడ - భక్ష్య, భోజ్య, లేహ్య, చోష్య -

బహురూపములుకలది కదా! ఆ పశువు యజమానికి సమృద్ధి కలిగించును.

13.గ్రామము కోరువాడు ంశ్వేదేవతాకమగు బహువర్ణపశువును వధించవలెను. ంశ్వేదేవతలు

అనేకులుఅయినందున అనేక బంధువుల సామ్యులు అగుదురు కదా!

యజమానింశ్వేదేవతలను, తన భాగధేయమున యజించవలెను.వారే అతనికి సకల బంధువులను కలిగంతురు.

అతడుగ్రామాధిపతి అగును.

14.బహువర్ణ పశువు బహుదేవతాకము అగుచున్నది.అది యజమానికి సమృద్ధి కలిగించుచున్నది.

15.రోగలక్షణములు కనిపించవు. బలహీనమగుచుండును.అది దీర్ఘకాలము కొనసాగును. అట్టి వ్యాధిగ్రస్తుడు

ప్రజాపతిదేవతాకమైన, కొమ్ములు లేని ఎద్దును వధించవలెను.దీర్ఘరోగము వైద్యునికి తెలియక పోయినను

ప్రజాపతికితెలియును కావున రోగి ప్రజాపతిని తన భాగధేయమునఅర్పించవలెను. ప్రజాపతియే అతనికి అజ్ఞాత

రోగము నుండింమ్ముక్తి కలిగించును.

16.పశువు కొమ్ములు లేనిది కావలెను. అట్లగుటచే అది ప్రజాపతిదేవతాకము అగును. అది యజమానికి సమృద్ధి

కలిగించును.

ఏడవఅనువాకము

1. వషట్కారదేవత గాయత్రి శిరమును ఖండించినాడు. ఆ శిరము నుండిజలము, రక్తము బయల్పెడలినది. దానిని

తొలుత బృహస్పతిగ్రహించినాడు. అది వెనుక భాగము తెల్లగా ఉన్న వంధ్యపశువు అయినది. రెండవసారి పడిన

దానిని ంత్రావరుణులుసేకరించినారు. అది రెండు రంగుల వంధ్యపశువు అయినది.మూడవసారి ంశ్వేదేవతలు

సేకరించినారు. అది బహువర్ణవంధ్య పశువు అయినది. నాలుగవ సారి పడిన దానినిభూం గ్రహించినది. ఇది తన

అనుభవమునకు అగుగాకఅని బృహస్పతి అనుకున్నాడు. అది వ్యర్థంర్యమగు వృషభముఅయినది. ఆ ంధముగా

పడిన ఎర్రని రక్తమును రుద్రుడుతీసికొన్నాడు. అది రుద్రదేవతాకమగు ఎర్రని వంధ్యపశువు అయినది.

2.బ్రహ్మ వర్చస్సుకోరువాడు బృహస్పతి దేవతాకమగుతెల్లని ంపుగల పశువును ఆలంభనము

చేయవలెను.యజమాని స్వకీయ భాగధేయమున బృహస్పతిని ఆరాధించవలెను.బృహస్పతియే అతని యందు

బ్రహ్మవర్చస్సు కలిగించును.యజమాని బ్రహ్మవర్చస్సు కలవాడు అగును.

3.వంధ్య పశువు ఛందస్సుల రసరూపమగును. ఛందస్సులరసరూపమే కదా బ్రహ్మ వర్చస్సు. అందువలన అది

బ్రహ్మవర్చస్సుకలిగించుచున్నది.

4.వర్షము కోరువాడు ంత్రావరుణ దేవతాకమగు రెండురంగుల పశువును వధించవలెను. పగలు ంత్ర దేవతాకము-

రాత్రి వరుణ దేవతాకము. మేఘము పగలు, రాత్రి వర్షించునుకదా!

యజమానింత్రావరుణులను స్వభాగధేయమున యజించవలెను.ంత్రావరుణులే అతని కొరకు రాత్రింబవళ్లు

వర్షముకలిగింతురు.

వంధ్యపశువు ఛందస్సుల రసరూపమగును. వర్షమురసము వంటిది కదా! కావున యజమానికి

వర్షముకలుగుచున్నది.

5.సంతానము కోరువాడు ంత్రావరుణ దేవతాకమగు రెండురంగుల పశువును వధించవలెను. పగలు

ంత్రసంబంధి.రాత్రి వరుణ సంబంధి. రాత్రింబవళ్లు జననములు జరుగుచున్న.

వంధ్యపశువు ఛందస్సుల రసరూపమగును. రసమే సంతానముకదా! కావున యజమానికి సంతానము కలుగును.

6.అన్నము కోరువాడు ంశ్వేదేవతాకమగు బహువర్ణ పశువునుఆలంభనము చేయవలెను. అన్నము ంశ్వేదేవతా

సంబంధియగును.యజమాని స్వభాగధేయమున ంశ్వేదేవతలను యజించవలెను.ంశ్వేదేవతలే అతనికి అన్నము

కలిగంతురు. అతడుఅన్నము కలవాడు అగును.

వంధ్యపశువు ఛందస్సుల రసరూపమగును. రసమే అన్నముఅగును. అందువలన అన్నము గలవాడు

అగుచున్నాడు.

7.గ్రామము కోరువాడు ంశ్వేదేవతాకమగు బహువర్ణపశువును బలి ఇవ్వవలెను. బంధుంత్రులు

ంశ్వేదేవసంబంధులు. యజమాని స్వభాగధేయమున ంశ్వేదేవతలనుపూజించవలెను. వారే అతనికి

బంధులను సమకూర్చుదురు- అతడు గ్రామాధిపతి యగును.

వంధ్యపశువు ఛందస్సుల రసరూపమగును. రసమే బంధులగుదురు. అందువలన గ్రామాధిపత్యము కలుగును.

8.బ్రహ్మవర్చస్సు కోరువాడు బృహస్పతి దేవతాకమగువ్యర్థంర్య వృషభమును ఆలంభనము

చేయవలెను.యజమాని స్వభాగధేయమున బృహస్పతిని అర్చించవలెను.

బృహస్పతియేఅతనికి బ్రహ్మ వర్చస్సు కలిగింతురు. అతడు బ్రహ్మవర్చస్సుకలవాడు అగును.

9.ఆవులతో అడవులకు పోయి వానివెంట తిరిగి వచ్చునది**వశః** అగును.బ్రహ్మవర్చస్సు వశము వంటిది కదా! కావున అతడుబ్రహ్మవర్చస్సును పొందుచున్నాడు.

10.శత్రుసంహారము కోరువాడు రుద్ర దేవతాకమగు ఎర్రనిపశువును వధించవలెను. యజమాని రుద్రుని స్వభాగధేయమునయజించవలెను. రుద్రుడే యజమాని శత్రువులను సమూలముగఖండించును. శత్రువు వెంటనే వచ్చును.

ఎర్రనిపశువు రుద్ర సంబంధమైనది. అందువలన అది సమృద్ధికలిగించుచున్నది.

11.యూపము స్వ్య కావలెను. స్వ్య వజ్రరూపము అగుచున్నది.యజమాని దీనినే శత్రువు ంద ఉపయోగించును. బర్హిసురెల్లు కావలెను. అది శత్రువును అణచి తీరును.

సంధతాండ్ర చెట్టుది కావలెను. అది శత్రువును ఖండించి తీరును.

1. ఒకప్పుడుసూర్యుడు ప్రకాశింపకుండినాడు. దేవతలు సూర్యునకుప్రకాశము కలిగించదలచినారు. వారు - సూర్య దేవతాకమైనదియు,తెల్లనిదియునగు, గొడ్డుటావును వధించినారు. దాని వలనదేవతలు సూర్యుని యందు కాంతిని స్థాపించినారు.

2.బ్రహ్మవర్చస్సును కోరువాడు - సూర్యదేవతాకమైనదియు,తెల్లదియునగు - గొడ్డుటావును వధించవలెను.

అతడుతన భాగధేయమున సూర్యుని యజించవలెను. అప్పుడుసూర్యుడే అతని యందు బ్రహ్మవర్చస్సును ఏర్పరచును.అతడు బ్రహ్మవర్చస్సు కలవాడు అగుచున్నాడు.

3.యూపస్తంభము బిల్వ - మారేడు - సంబంధి కావలెను.సూర్యుడు పుట్టిన చోటునుండియే బిల్వము పుట్టినది.సూర్యుడు, బిల్వము ఒకే యోనినుండి పుట్టినారు. కావున- మారేడు యూపము వలన యజమానికి బ్రహ్మవర్చస్సుకలుగుచున్నది.

4.శత్రువధ కోరువాడు - బ్రహ్మణస్పతి దేవతాకమును,పింగళవర్ణపు చెవులు కలదియునగు పశువునుఆలంభనము చేయవలెను.

5.అతడు వరుణదేవతాకమగు దశ కపాలమును తొలుతనిర్వాపము చేయవలెను. అందువలన వరుణుడు శత్రువునుబాధించును. బ్రహ్మణస్పతి శత్రువును పీడించును.

6.పశువు బభ్రుకర్ణి కావలెను. అది బ్రహ్మస్వరూపముఅగును. అది యజమానికి సమృద్ధి కారకము అగుచున్నది.

7.యూపము దారుఖడ్గాకారము కావలెను. అది వజ్రాయుధమగును.శత్రువును వజ్రాయుధము వలె వధించును. బర్హిసురెల్లుకావలెను. అది శత్రువును నిశ్చయముగా హింసించును.

సంధతాండ్ర సంబంధి కావలెను. అది శత్రువును ఛేదించితీరును.

8.యజ్ఞమును చేయనివాడు - ంష్టుదేవతాకమును, పొట్టిదియునగు- పశువును బలి ఇవ్వవలెను.

ంష్టుర్వైయజ్ఞఃంష్టువేయజ్ఞము అగుచున్నాడు. యజమాని స్వభాగధేయమునంష్టువును యజించవలెను. అప్పుడు ంష్టువే అతనికియజ్ఞము కలిగించును. అతడు యజ్ఞము చేసినవాడుఅగుచున్నాడు.

వామనోభవతి వైష్ణవో- పొట్టిది ంష్టుసంబంధిఅగును. అది యజమానికి సమృద్ధి కలిగించును.

9.పశువులను కోరువాడు త్వష్టదేవతాకమగు వడబనువధింపవలెను. **త్వష్టావై పశూనాంయథునానామ్ ప్రజానయితా** - త్వష్టయేపశుయథునమును సృష్టించుచున్నాడు. అతడు స్వభాగధేయమునత్వష్టను యజించవలెను. ఆ త్వష్టయే అతనికొరకు పశుయథునములనుకలిగించును.

10.ఒక పశువు మగది అయ్యు ఆడుదాని లక్షణములు కలిగియుండును. దానిని చూచి

ప్రజలు,పశువులు ఆడది అనుకొందురు. అట్టి ఆడదని భ్రమ కలిగించుసహజ పురుష పశువు వడబ అగును. అది

యజమానికివెంటనే పశువులను కలిగించుచున్నది.

11.సంగ్రామే సంయత్తే సమయకామో -సంగ్రామమునకు ఆయత్తమై సంధికోరువాడు - యత్రదేవతాకమగు, తెల్లని పశువును వధించవలెను.స్వభాగధేయమున యత్రుని సేంచవలెను. అప్పుడుయత్రదేవతయే అతనికి యత్రుని సమకూర్చును.

12.యూపము ంశాలము కావలెను. అది సంధి కోరువానికి ధైర్యముకలిగించును.

13.వర్షము కోరువాడు ప్రజాపతి దేవతాకమగు నల్లనిపశువును వధించవలెను.ప్రజాపతిరై వృష్ట్యాఈశే - ప్రజాపతియేవృష్టి కలిగించ సమర్థుడు అగును. ప్రజాపతియేవస్వేన భాగధేయేనో ధావతి -అతడు ప్రజాపతిని తన భాగధేయమున యజించవలెను.అతడే యజమానికి వర్షము కలిగించును.

14.పశువు నల్లనిది కావలెను. అదియే వర్షపు రూపముఅగును. ఆ రూపముననే యజమానికి వర్షము కలుగుచున్నది.

15.పశువు కలగలుపు రంగులది అయినప్పుడు యజమానికిమెరుపుతో కూడిన వర్షము కలుగుచున్నది.

16.పశువు ముఖము వైపు వంగిన కొమ్ములు కలది అయినప్పుడు,అది యజమాని కొరకు వర్షమును నియంత్రించుచున్నది.

తొమ్మిదవఅనువాకము

1. వరుణుడుసోమాభిషవము చేసినాడు. అయినను అతనికి అన్నాదులులభించలేదు. అప్పుడు అతనికి నల్లనిగొడ్డుటావు కంటపడింది.అతడు దానిని స్వదేవతాకము చేసికొన్నాడు. దానిని ఆలంభనముచేసినాడు. అప్పుడే అతనికి అన్నాదులు లభించినం.

2.ఒకడు అన్నాదులు ఆర్జించుటకు సమర్థుడు అగును. అట్లయ్యుఅతడు అన్నాదులు ఆర్జించలేకపోవును. అట్టివాడు వరుణదేవతాకమగు నల్లని పశువును వధించవలెను. వరుణనిస్వభాగధేయమున అర్పించవలెను. వరుణుడే అతనికిఅన్నము ప్రసాదించును. అతడు అన్నము కలవాడు అగుచున్నాడు.

పశువునల్లనిది కావలెను. అది వరుణ దేవతాకము అగును. దానివలనయజమానికి సమృద్ధి కలుగుచున్నది.

3.అన్నము కోరువాడు జలములు, ఓషధుల మధ్య యత్రదేవతాకమగుతెల్లని పశువును - వరుణదేవతాకమగు నల్లని పశువునువధించవలెను. ఓషధులు యత్ర దేవతాకములు. జలములువరుణ దేవతాకములు. మనము జలముల, ఓషధులరసముపై జీంచుచున్నాము.

అన్నముకోరువాడు యత్రావరుణులను స్వభాగధేయమున యజించవలెను.వారే అతనికి అన్నము ప్రసాదింతురు. అతడు అన్నము కలవాడుఅగుచున్నాడు.

4.జలములను ఓషధులను పొందుటకు జలముల ఓషధులమధ్య ఆలంభనము చేయవలెను.

5.యూపము - ంశాఖః -ంధ శాఖలు కలది కావలెను. ఆ ఇరువురు దేవతలు యజమానికిసమృద్ధి కలిగింతురు.

6.దీర్ఘరోగము కలవాడు యత్ర దేవతాకమగు తెల్లని పశువును,వరుణదేవతాకమగు నల్లని పశువును వధించవలెను.పశువు యత్ర దేవతాకము. అందువలన యత్రుని చేతనేవరుణుని శాంతింపచేయును. పశువు వరుణ దేవతాకముఅయినందున వరుణుడు స్వయముగనే అతనిని వరుణపాశముల నుండి ంముక్తి కలిగించును.

యదీతాసుర్భవతిజీంత్యేవ - గతాసువైనను జీంచును.

7.దేవతలు పుష్టిని పొందలేకపోయినారు. మానవ యధునమునందువారికి పుష్టి గోచరించినది. అయినను వారు పుష్టినిపొందలేకపోయినారు. అప్పుడు అశ్వినులు ఈ పుష్టి తమకుసంబంధించినదనియు ఇందును గురించి దేవతలు మాట్లాడరాదనియుఅన్నారు. అందువలన ఆ పుష్టి అశ్వినీదేవతల వశము అయినది.

8.పుష్టిని కోరునట్టివాడు అశ్వినీ దేవతాకమగు కవలలుగాపుట్టినవానిలో ఆడ గొడ్డుటావును వధించవలెను. అశ్వినీదేవతలను స్వభాగధేయమున సేంచవలెను. అశ్వినులుఅతనికి పుష్టిని ప్రసాదింతురు. అతడు -

పుష్యతిప్రజయా పశుభిః - అతడు సంతానము,పశువులు కలిగి పుష్టి కలవాడు అగును.

పదవఅనువాకము

1. ఒకడుదుర్బాహ్మణుడు. అట్లయ్యి సోమమును అభిషేచకోరును. అతడు నొసట తెల్లని మచ్చ కలిగి, యిగిలిన దేహముధూమ్రవర్ణమైన పశువును వధించవలెను.

దేవతలందు అశ్వినులే సోమపానము చేయనివారై ఉండిరి. తదనంతరమువారు సోమపానమునకు అధికారము కలవారు అయినారు. దుర్బాహ్మణులకు అశ్వినులు దేవతలు అగుదురు. అతడు అశ్వినులను స్వభాగధేయమున అర్పించవలయును. అశ్వినులే అతనికి సోమపాన అధికారమును ప్రసాదించుదురు. అతడు సోమపానమునకు అధికారి అగును.

పశువుధూమ్రవర్ణము కలది అయినందున దుర్బాహ్మణునినుండి దౌర్బాహ్మణ్యమును తొలగించును. పశువు నొసట తెల్లని మచ్చ అతనికి ముఖ్య తేజస్సు కలిగించును.

2. అతడు బ్రాహ్మణుని వధించడు. అయినను వధించినాడని అపవాదు కలుగును. అట్టివాడు వాయు దేవతాకమగు గోమృగమును వధించవలెను. హత్యచేయని వానిని చేసినాడని అపవాదు కలిగిన అట్టి దానిని అపత్ర వాక్కు ఆక్రమించుచున్నది.

ఈ గోమృగము గ్రామమున సంచరించునది కాదు. అరణ్యమున సంచరించునది కాదు. అట్లే హత్యాపవాదమునకు గురియైనవాడు గ్రామమున ఉండడు. అరణ్యమున ఉండడు.

వాయువు దేవతలందు పత్రుడు. కావున స్వభాగధేయమున వాయువును

పూజించవలెను. వాయువే అతనిని పత్రుని చేయును.

3. ఒకడు అశ్వినులను స్తుతించుచుండును. అప్పుడు సూర్యుడు ఆంర్భంచును. జగమునకు తెల్లవారినను అతనికి తెల్లవారకుండును. అట్టివాడు సూర్యదేవతాకమగు పలు రంగుల పశువును వధించవలెను. అతడు స్వభాగధేయమున సూర్యుని అర్పించవలెను. సూర్యుడే అతని చీకటిని, పాపమును పోగొట్టును. రాత్రి అతనికి తెల్లవారును. చీకట్లను, పాపములను తరింపజేయును.

పదకొండవ అనువాకము

1. ఇంద్రుడు మాకు ంశ్వతస్వరీంద్రుడు, మరుత్తులు నరులు అగుదురుగాక.

2. హంస్సులు సముపార్జించుచున్నాము. ఇంద్రుడు, అగ్ని మున్నగు దేవతలను - యజమానికి శ్రేయస్సు కలిగించమని హంస్సులు అందుకొనుమని ఆహ్వానించుచున్నాము.

ఇంద్రుడు సుముఖముగా ఆహ్వానించదగినవాడు. పాప ంమోచనుడు. హితంకరుడు, స్వయంభుడు. వర్షము కలిగించి పంటలు పండించువాడు. ఇంద్రుని, అగ్నిని, యత్రుని, వరుణుని, భగుని, ద్యావాపృథులను, మరుత్తులను, ఇతర దేవతలను యజమానికి శ్రేయస్సు కలిగించుటకు హంస్సులు అందించుచు ఆహ్వానించుచున్నాను.

3. అగ్ని సర్వభక్షకుడు. అతడు మమ్ము సంతోష పెట్టునుగాత. దినావపానము కలిగించు సూర్యుడు మమ్ము సంతోష పెట్టునుగాత. వాయువు మమ్ము సంతోష పెట్టును గాత. నీటిని వర్షించు పర్జన్యుడు మమ్ము సంతోష పెట్టును గాత. ఇంద్ర, పర్వతములారా! మా పాపములను దూరము చేయండి. మేము హంస్సులను ఇచ్చుచున్నాము. దేవతలందరు మమ్ము కరిణింతురు గాత.

4. మరుత్తులారా! మీరు హంస్సుల కొరకు ఆతురులు అగుచున్నారు. మీరు తృప్తి కోరుచున్నారు. యమ్ము - మాకు ప్రియములగు నామములతో ఆహ్వానించుచున్నాము.

5. మరుత్తులు పురోవాతరూపులు. జనులకు సుఖమును, శ్రేయస్సును కలిగించువాడు. వారు తమ ప్రకాశమానకిరణములచే భూమిని తడుపవలెను అనుకొనుచున్నారు. వారు మంత్ర సహిత హంస్సును ఆరగించినారు. అందువలన వారు ఉత్సాహవంతులు అయినారు. కేకలు వేయుచున్నారు. తమ ఇండ్ల వైపు సాగుచున్నారు. నిర్భయముగా మరుత్తులు స్థానమునకు చేరుచున్నారు.

6. అగ్ని మమ్ము రక్షించును గాత. రుద్ర సహిత సోముడు మమ్ము స్వయముగా రక్షించును గాత.

మరుత్సహిత ఇంద్రుడు మాకు ఋతువులకు తగిన భోగములు కలిగించునుగాత. ఆదిత్య సహిత వరుణుడు మమ్ము

యజ్ఞములు చేయువారినిచేయును గాత.

7.వసువులతో కూడిన అగ్ని మాకు అనుష్ఠానము తెలుపునుగాత. రుద్ర సంబంధ తనువులతో కూడిన సోముడు మాకు అనుష్ఠానమును తెలుపును గాత. యజ్ఞయోగ్యులైన మరుత్తులతోకూడిన ఇంద్రుడు మాకు అనుష్ఠానమును తెలుపును గాత.ఆదిత్య సహిత

వరుణుడుమాకు అనుష్ఠానము తెలుపును గాత.

8.ఆదిత్యులు వసువులతో సంగతులగుదురు. మరుత్తులురుద్రులతో సంగతులగుదురు. అగ్ని! అట్లే నీవు ంశ్వేదేవతలతోసంగతుడవు అగుము. సకల దేవతలు - శత్రువు అపహరింపజాలనిఐశ్వర్యవంతులు అగుదురుగాత. సమాన మనస్కులు అగుదురుగాక.

9.స్విష్ఠకృద్దేవుని అనుగ్రహమున మానవులు ఎచ్చటెచ్చటనోఆనందించుచున్నారు. ఆ దేవునకు యజమానులు సమంత్రకముగాఆహుతులు సమర్పించుచున్నారు. ఇంధనములు ప్రజ్వలింపచేయుచున్నారు.ఫలములు పొందుచున్నారు. అట్టి స్విష్ఠకృద్దేవత ప్రసన్నుడుఅగును గాక.

10.స్విష్ఠకృద్దేవత అనుగ్రహమున కోరిన అన్నములనుపొందుచున్నాము. యజమానులము హోమ యోగ్యములనుద్రవ్యములు పొందుచున్నాము. అందువలన ధన, అబల,యజ్ఞ ప్రకాశములు పొందుచున్నాము. అట్లు మమ్ము అనుగ్రహించినస్విష్ఠ కృద్దేవుని భజించుచున్నాము.

11.ఈ యజ్ఞము దేవతల సుఖము కొరకు జరుగుచున్నది.ఆదిత్యులారా! ంరు మాకు సుఖములు ప్రసాదించండి. ంఅనుగ్రహము మాకు మరల మరల కలుగును గాత.పాపములను నశింపచేయునది యగు ం అనుగ్రహబుద్ధిమా పరిచర్యలను గుర్తించును గాక.

12.యజమాని అన్న, భోగాదులు కలవాడు. శత్రువును ధిక్కరించగలవాడు.దీర్ఘాయువు, ఉత్తమ అపుత్ర, భృత్యవంతుడు. అతడుశుచిమంతుడై యజ్ఞ ఫలమును శీఘ్రముగ పొందుచున్నాడు.ఆదిత్యులను సేంచునట్టి ఆ యజమానికి శత్రువులు దూరముగనుండిగాని దగ్గర నుండిగాని నష్టము కలిగింపజాలరు.

13.ఆదిత్యుని తొలగిన వానిని తమ దేశమున స్థాపింతురు.జగత్తును అనుగ్రహింతురు. జగత్పాలనకు నిశిత బుద్ధికలవారు.ప్రకాశించువారు. జగద్రక్షకులు. అసుర్యమును రక్షించువారు.సర్యవాక్కులు, శత్రువునకు రుణాది బాధలు కలిగించువారు.అట్టి ఆదిత్యులు మా కోరికలను తీర్చుదురు గాక.

14.ఆర్యమ, వరుణ, ంత్రాది నామములు గల ఆదిత్యులారా! ంమహిమ గొప్పది రమణీయము. ఆ మహిమచే ంరుస్వర్గ, మర్త్య, పాతాళములను సూర్య, చంద్ర, వహ్నులనుయజమాని యజ్ఞమునందలి మనో వాక్కాయ కర్మలను సర్యవచనులైపాలించుచున్నారు.

15.అభీష్ఠ సిద్ధి కలిగించుటకు సమర్థులైన క్ష త్రియులవంటివారును,మరిన్ని సుఖములు ప్రసాదించువారును అగు ఆదిత్యులనుమమ్ము రక్షించమని ప్రార్థించుచున్నాము.

16.ఆదిత్యులారా! ంరు వసతి అప్రసాదించువారు. నేనో బాలునివంటివాడను. బుద్ధిపండని వాడను. కాతర చిత్తుడను.అధ్వర్యుడు ఉత్తర, పశ్చిమ, తూర్పు, పడమర దిక్కులుసహితము తెలియనివాడను. శత్రు భయరహితమగుం అభయ జ్యోతిని అర్ధించుచున్నాను.

17.మేము యజమానులము. ఆదిత్యులు మాకు నూతన రక్షణలుకల్పించినారు. శాంత, సుఖయుక్తసంపద కలిగి యున్నాము.

ఆదిత్యులారా!ంరు మా నిరపరాధత్వమును నిలిపి వుంచండి. మాస్తుతులు ఆలకించండి. మా యజ్ఞమును శీఘ్రముగా రక్షించండి.

18.వరుణదేవా! నా పిలుపును ఆలకింపుము. మాకు సుఖములుకలిగించుము. నేను నీ పాలన కోరుచున్నాము. నిన్నుంక్కిలిగా ప్రార్థించుచున్నాను.

19.యజమాని రక్షణల కొరకని నిన్ను సమంత్రకముగా నమస్కరించిప్రార్థించుచున్నాను. యజమాని హంస్సులు అర్పించి అట్టిరక్షణలు వేడుకొనుచున్నాడు.

ంశాలస్తుతిమంతా!వరుణదేవా! మా ంన్నపముల నెరుంగుము. మా ఆయువునుతగ్గించకుము.

శ్రీమదాంధ్రవచనకృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహిత రెండవకాండమునందలి మొదటి ప్రపాఠకము సమాప్తము.

రెండవప్రపాఠకము

మొదటిఅనువాకము

1. ప్రజాపతి ప్రజలనుసృష్టించినాడు. ఆ ంధముగాసృష్టించబడినప్రజలను ఇంద్రాగ్నులుదాచినారు. ప్రజలనుఇంద్రాగ్నులు దాచినంషయము ప్రజాపతిగ్రహించినాడు.అతడు పదకొండు పాత్రలందుపురోడాశమును నిర్వాపముచేసినాడు. అప్పుడుఇంద్రాగ్నులు ప్రజలనుప్రజాపతికి సమర్పించినారు.
2. ఒకడుసంతానము కలిగించుటకుసమర్థుడు అగును. అయిననుఅతనికి సంతానముకలుగదు. అతని సంతానమునుఇంద్రాగ్నులు దాచిపెట్టుచున్నారు.అట్లగుట వలనసంతానము కోరువాడుఇంద్రాగ్ని దేవతాకమగుపురోడాశమును పదకొండుపాత్రలందు అనిర్వాపముచేయవలెను.స్వభాగధేయమునఇంద్రాగ్నులను సేంచవలెను.అప్పుడు ఇంద్రాగ్నులేసంతానార్థికి సంతానముఅనుగ్రహింతురు.అతడు సంతానవంతుడుఅగును.
3. భూయి,బంధు ంషయములందుస్పర్థ కలవాడు ఇంద్రాగ్నిదేవతాకములైనపదకొండు పాత్రలందుపురోడాశమును నిర్వాపముచేయవలెను.స్వభాగధేయమునఇంద్రాగ్నులను సేంచవలెను.ఇంద్రాగ్నులు శత్రువునునిర్వీర్యుని చేయుదురు.యజమాని ఎంతటిపాపిష్టి శత్రువులవైననూగెలిచి ంజయవంతుడుఅగును.
4. యుద్ధమునకుతరలు వాని ఇంద్రియగతఁర్యము తొలగిపోవును.అందువలన యుద్ధముచేయుపోవువాడుఇంద్రాగ్ని దేవతాకమగుపదకొండు పాత్రలందుపురోడాశమును నిర్వాపముచేయవలెను.స్వభాగధేయమునఇంద్రాగ్నులను సేంచవలెను.వారే ఇతని యందు ఇంద్రియగతఁర్యమును చేర్చెదరు.అతడు ఆ ఁర్యమునయుద్ధమునకుతరలును. యుద్ధమునందుంజయము సాధించును.
5. యుద్ధమునందు జయించినవాడుఇంద్రియగత బలముపోగొట్టుకొనువాడుఅగుచున్నాడు. అందువలనఅతడు ఇంద్రాగ్ని దేవతాకమగుపదకొండు పాత్రలందుపురోడాశమును నిర్వాపముచేయవలెను.అతడు స్వభాగధేయమునఇంద్రాగ్నులను సేంచవలెను.అప్పుడు ఇంద్రాగ్నులేఅతనికి శక్తి సామర్థ్యముకలిగింతురు. అతడుఇంద్రియగత సామర్థ్యముగలవాడు అగుచున్నాడు.
6. సభనుజయించుకొరువాని ఇంద్రియగతఁర్యము తొలగిపోవును.అందువలన అతడుఇంద్రాగ్ని దేవతాకమగుపదకొండు పాత్రలందుపురోడాశము నిర్వాపము చేయవలెను.అధ్వర్యుడు స్వభాగధేయమునఇంద్రాగ్నులను సేంచవలెను.అప్పుడు ఇంద్రాగ్నులనుసేంచవలెను.అప్పుడు ఇంద్రాగ్నులుఅతనికి ఇంద్రియ గతసామర్థ్యము కలిగింతురు.ఆ సామర్థ్యమున అతడుసభను జయించును.
7. ఇంకనుఅతడు పూష దేవతాకమగుచరువును నిర్వాపముచేయవలెను.పూషదేవతయేఇంద్రియగత సామర్థ్యముకలిగించగలవాడు.అందువలన స్వభాగధేయమునపూషదేవతను సేంచవలెను.అప్పుడు పూషదేవతయేఇంద్రియగత సామర్థ్యముకలిగించుచున్నాడు.
8. సభకుచేరువాడు క్షేత్రపతిదేవతాకమగు చరువునునిర్వాపము చేయవలెను.భూయయే క్షేత్రభాగములకు ప్రభువు.కావున అతడు భూయింద సుప్రతిష్ఠతుడుఅగుచున్నాడు.

9. ఇంతకుముందు చెప్పినచరునిర్వాపనము అయినంతయజమాని ఇంద్రాగ్నిదేవతాకమగు పదకొండుపాత్రలందు పురోడాశమునునిర్వాపము చేయవలెను.అందువలన అతడుభూం ిద ప్రతిష్ఠపొందును. తదుపరిఇంద్రియగత సామర్థ్యముగలవాడగుచున్నాడు.

10.ఒకడు దర్శపూర్ణమాసయజ్ఞము చేయును.కాని అందు అమావాస్య, పూర్ణిమలందుచేయవలసినకర్మలను చేయకుండును.అట్టివాడు పథిక్పత్రాగ్ని కొరకు ఎనిది పాత్రలందుపురోడాశమును నిర్వాపముచేయవలెను.

11.ఒకడు దర్శపూర్ణ మాసయజ్ఞము చేయును.కాని అందు అమావాస్య, పూర్ణిమలందుచేయవలసినఇష్టులను చేయకుండును.అట్టివాడు మార్గమునుండి అపమార్గమునకుపోయినవాడగుచున్నాడు.అట్టి వాడు స్వభాగధేయమునపథిక్పత్రాగ్నిని సేంచవలెను.అప్పుడు పథిక్పత్రాగ్నియేఅతనిని అపమార్గమునుండిమార్గమునకు చేర్చుచున్నాడు.

భారమువహించు ఎద్దుదక్షిణ యగును. అదియజమానికి ఫలసమృద్ధి కలిగించును.

12.అహితాగ్నియైఉండి అప్రత్యయమునుఆచరించినవాడుఎనిది పాత్రలందుపురోడాశమును నిర్వాపముచేయవలెను.స్వభాగధేయమునప్రతస్వాం యగు అగ్నినిసేంచవలెను.అగ్నియే అతనిని ప్రతముకలవానిని చేయును.అప్పుడు అతడు ప్రతయోగ్యుడు అగుచున్నాడు.

13.రాక్షసుల వలనబాధలు పడువాడు- రాక్షస సంహారి యగు అగ్నికిఎనిది పాత్రలందుపురోడాశమును నిర్వాపముచేయవలెను.స్వభాగధేయమునఅట్టి అగ్నిచేఅర్చించవలెను.అధ్వర్యుడు ఆ అగ్నియేఅతనిని రాక్షసుల నుండిరక్షించును.

14.నిర్వాపము రాత్రి యందుచేయవలెను.ఏలనన రాక్షసులురాత్రులందు సంచరింతురుకదా! అగ్ని - ఎక్కువ సంచరించు- రాక్షసులను నిశ్చయముగాసంహరించుచున్నాడు.రాక్షసులు ప్రవేశించకుండునట్టిప్రదేశమున యజ్ఞముచేయవలెను.

రాక్షసులునాశనమునకగు యాజ్ఞానువాక్యలురాక్షస నాశకములు అగుచున్న.

15.శత్రువును సంహరించగోరువాడురుద్రవత్రాగ్నికిఎనిది పాత్రలందుపురోడాశము నిర్వాపము చేయవలెను.రుద్ర ంశేషణము అగ్నికిభీకర తనువుఅగును. అట్టి భయంకరదేహము గలఅగ్ని యజమాని శత్రువునునశింపజేయును.శత్రువు వెంటనేనశించును.

16.ఎవని గోవులు, భృత్యాదులుమరణించునో,ఎవనికి అపమృత్యుభయము కలుగునో,అతడు సురభి ంశేషణముగల అగ్నికి ఎనిది పాత్రలందుపురోడాశము నిర్వాపము చేయవలెను.సుగంధ ంశేషణమే అగ్నికిఆరోగ్యవంతమగు శరీరము.ఆ శరీరము చేతనేఅగ్ని యజమానినిఆరోగ్యవంతుని చేయుచున్నది.

సుగంధాగ్ని కొరకు చేసిన నిర్వాపముశవగంధ పరిహారకముఅగుచున్నది.

17.యుద్ధమునకుసిద్ధమై జయముకోరువాడు ఆకలిగొన్నఅగ్నికి ఎనిది పాత్రలందుపురోడాశము నిర్వాపము చేయవలయును.స్వభాగధేయమునఅగ్నిని శాంతింపచేసిఅగ్నిని శత్రువునకుఅభిముఖముగాప్రదర్శించవలెను.

తనసేన నడుమ ఉన్నవాడుశత్రువు బాణములుతగిలియు జీంచును.శత్రుసేన నడుమతనవారి బాణములుతగిలిన వాడు మరణించును.

జయతిసంగ్రామమ్ - యుద్ధమునయజమాని ంజయుడుఅగును.

18.తనకన్న పెద్దవారు,తన కన్న చిన్నవారుతనముందు మరణింతురు.అట్లయినప్పుడు అగ్నివారిని కలిసికొనును.ఆ అగ్నికి పురుషాహుతియేప్రియము. కావునబంధు మరణనివారణ కోరువాడు ఆకలిగొన్నఅగ్నికి అష్టాకపాల పురోడాశమునిర్వాపము చేయవలెను.యజమాని స్వభాగధేయమునఅగ్నికి శాంతింపచేయవలెను.అనంతరము బంధువులందుఎవరును అకాలమరణముపొందరు.

19.ఏ యొక్క ఆహితాగ్నిగృహములనుఅగ్ని దహించునోవానిని అగ్ని కలిసికొనుచున్నాడు.అందువలన యజమానిఆకలిగొన్న అగ్నికి అష్టాకపాలపురోడాశము నిర్వాపము చేయవలెను.స్వభాగధేయమునఅగ్నిని శాంతింపచేయవలెను.తదుపరి అగ్ని అతనిగృహములనుదహించరు.

మూడవఅనువాకము

1. కోరినకోరిక తీరని వాడు “అగ్నియేపురోడాశమష్టా కపాలమ్నిర్వపేద్యం.” కోరికలుతీర్చునట్టిఅగ్నిని స్వనభాగధేయేనోపధావతి.ఆ అగ్నియే కామేన సమర్థయతి.అతని కోరికలను తీర్చునది.

2. భూంషయమున కాని, బంధువులంషయమున కాని స్పర్థకలవాడు యోగకారియైన“అగ్నియే పురోడాషమష్టాకపాలమ్నిర్వపేద్యం” నియోగకారియైనఅగ్నిని “స్వనభాగధేయేనోపధావతి”ఆ అగ్నియే పగవాని సామర్థ్యమునుతొలగించును. అప్పుడుయజమాని శత్రువుడ ంజయము సాధించుచున్నాడు.

3. అన్యలఅభిచారాదుల వలనబాధలు పడుచున్నవాడుబాధలను దూరముచేయు ‘అగ్నియేపురోడాషమష్టాకపాలం నిర్వపేద్యం’బాధలు బాపుఅగ్నిని ‘స్వన భాగధేయేనోపధావతి’అట్లయినప్పుడుఅగ్నియే అతనిని రాక్షసాదులనుండి రక్షించును.యజమానిని బాధింపదలచినశత్రువు నిర్వీర్యుడుఅగుచున్నాడు.

4. సంపూర్ణఆయువు కోరునట్టివాడుఆయువు ప్రసాదించు“అగ్నియే పురోడాషమష్టాకపాలమ్నిర్వపేద్యం” ఆయుష్షుడుడగుఅగ్నిని. “స్వనభాగధే

యేనోపధావతి”అగ్నియే అతని యందుఆయువును స్థాపించును.అతడు పరిపూర్ణ

ఆయుష్షుంతుడుఅగుచున్నాడు.

5. సంపదలుకోరువాడు సంపద కలిగించు“ ‘అగ్నియే పురోడాశ మష్టాకపాలమ్నిర్వపేద్యం. ధనప్రదుడగుఅగ్నిని ‘ స్వన భాగధేయేనోపధావతి.సఏవైనం భూతింగమయతి’. ఆ అగ్నియేఅతనికి సంపదలు కలిగించును.యజమాని నిశ్చయముగాసంపన్నుడు అగుచున్నాడు.

6. కాంతినికోరువాడు కాంతి ప్రదుడగు‘అగ్నియే పురోడాశ మష్టాకపాలమ్నిర్వపేద్యం. కాంతి ప్రదుడగుఅగ్నిని ‘స్వనభాగధేయేనోపధావతి’సఏ వాస్మిన్రుచం దధాతి.రోచతయేవ. అతడు నిశ్చయముగాకాంతిమంతుడు అగుచున్నాడు.

7. తేజస్సుకోరువాడు తేజోవంతుడైన‘అగ్నియే పురోడాశమష్టాకపాలమ్నిర్వపేద్యం. అగ్నిమేవతేజస్వన్తగ్ంస్వవినభాగధేయేనోపధావతి.సఏవాస్మిన్తేజోదధాతి.తేజస్వ్యవభవతి.తేజస్సు కలవాడుఅగుచున్నాడు.

8. శత్రువునుపరాభంచు కోరిక కలవాడుసహనశీలుడగు“అగ్నియే పురాడాశమష్టాకపాలమ్ నిర్వపేద్యం.అగ్నిమేవ సాహస్యగ్ం స్వన భాగధేయేనోపధావతి. ఏ శత్రువును అతడుపరాభంచదలచినాడోవానిని అతడు పరాభంచుచున్నాడు.

నాలుగవ అనువాకము

1. అన్నవంతుడు కాదలచినవాడు ' అగ్నయే ంన్నవతేపురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేద్యం. అగ్నిమేవాన్నవస్తగ్ ంస్వేన భాగధేయేనోపధావతి. స ఏవైన మన్నవస్తంకరోతి. అతడు అన్నవానేవభవతి.

2. అన్నము తినువాడు కాదలచినవాడు ' అగ్నయే ంన్నాదాయపురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేద్యం. అగ్నియే మన్నాదగ్ ంస్వేన భాగధేయేనోపధావతి. స ఏవైన మన్నాదంకరోతి. అతడు అన్నాదవేవభవతి.

3. అన్నములకు స్వామి కాదలచినవాడు ' అగ్నయే ంన్నపతయేపురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేద్యం. అగ్నియేవాన్నపతిగ్ ంస్వేన భాగధేయేనోపధావతి. స ఏవైన మన్నపతిం కరోతి. అతడు అన్నపతిర్యేవభవతి.

4. దీర్ఘరోగము కలవాడు, పాపములను ప్రక్షాళించు ' అగ్నయేపురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేద్యం. పాపకుడగు అగ్నయే పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేద్యః దీప్తి గల అగ్నయే పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేద్యః.

పాపములను ప్రక్షాళించు అగ్నికి నిర్వాపనము చేయుట వలన అతడు ప్రాణములను రక్షించుచున్నాడు.

పావక అగ్నికి నిర్వాపనము చేయుట వలన అగ్ని వాక్కును కాపాడుచున్నాడు.

దీప్తికారకుడగు అగ్నికి నిర్వాపనము చేయుట వలన అగ్ని యజమాని యందు ఆయవును చేర్చుచున్నాడు.

5. నేత్రములు కోరువాడు పవమాన అగ్నిని యజించవలెను. అందువలన అతడు ప్రాణములను రక్షించును.

పావకాగ్నికి నిర్వాపనము చేయవలెను. అప్పుడు అగ్ని వాక్కును రక్షించును.

దీప్తికారకుడగు అగ్నికి నిర్వాపనము చేయుట వలన అగ్ని చేత పాటవమును ప్రసాదించును. యద్యన్తోప్రైవపశ్యతి - గ్రుడ్డివాడయినను చక్కగా చూడగలడు.

6. సంతానము కోరువాడు పుత్రులను కలిగించు శక్తి గల ' అగ్నయే పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేత్, పుత్రవృద్ధికారకుడగు ఇన్ద్రాయ పురోడాశమేకాదశకపాలం నిర్వపేత్. అగ్నిరేవాస్మై ప్రజాం ప్రజనయతి- అతనికి అగ్నియే సంతానము కలిగించును. వృద్ధావృద్ధ్యః ప్రయచ్ఛతి- ఇంద్రుడు పుత్రపౌత్రాభివృద్ధిని కలిగించును.

7. క్షీరదధ్యాది రసోపేతుడు కాదలచినవాడు అగ్నయే రసవతేంజక్షీరే చరుం నిర్వపేద్యః- రసప్రదుడగు అగ్నికి మేకపాల చరును, నిర్వాపనము చేయవలెను. రసవన్త్యామగ్నిమేవస్వేన భాగధేయేనోపధావతి, స ఏవైనం రసవస్తంకరోతి . యజమాని రసవానేవ భవతి.

మేకపాలు అగ్ని దేవతాకమగుచున్నాం. అందువలన యజమానికి క్షీరదధ్యారసములు శీఘ్రముగా కలుగుచున్నాం.

8. ధనవంతుడు కావలెనని కోరుకొనువాడు ' అగ్నయే వసుమతేపురోడాశమష్టా కపాలం నిర్వపేత్. అగ్నమేవ వసుమస్తగ్ ంస్వేన భాగధేయోనోపధావతి. స ఏవైనం వసుమస్తంకరోతి. యజమాని వసుమానేవ భవతి.

9. యుద్ధము కలిగినపుడు ఎవడు శత్రువు యొక్క అన్నమును హరించగోరునో, మరియు యుద్ధమున జయించగోరునో అట్టివాడు అగ్నియే వాజస్పతేపురోడాశమష్టా కపాలం నిర్వపేత్. అగ్నియే కదా దేవతలందరిలో శత్రువు యొక్క అన్నమును హరించగలవాడు! అగ్నిమేవ వాజస్పతగ్ ంస్వేన భాగేనోపధావతి. యజమాని అన్నములకొరకు పరుగెత్తును. శత్రువును హతమార్చును. అగ్నివలె అందరిని ధిక్కరించువాడగుచున్నాడు.

10.ఎవడు ఆహవనీయాగ్నినిఉద్ధరించ దలచునోఅట్టివాడు ‘ అగ్నయేంగ్నిపతే పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేత్’ ఈ అగ్నులందుఒకటి నిర్దిష్ట భాగముకలది. మరొకటిఅనిర్దిష్ట భాగముకలది. ఈ రెండునుకలసి యజమానినిరక్షించుచున్నాడు.యజమాని బాధలనుఈశ్వరుడు నివారించుచున్నాడు.అగ్నికి నిర్వాపము చేయుట-స్వభాగధేయమునఈ అగ్నులను - శాంతింపచేయుట అగుచున్నది.అందువలన యజమానికిబాధలు కలుగవు.

శాంతిలభించును.

11.గార్హపత్యము నుండితెచ్చిన అగ్నిహోమము నందుచేర్చుచుండగాచల్లారినపుడుఅగ్నయే జ్యోతిష్మతేపురోడాశమష్టా కపాలం నిర్వపేత్.

12.రెండవ అగ్నిని ప్రజ్వలించిపూర్వోద్ధరణమునుఅనుసరించి గ్రహించదగినదిఅని కొందరు చెప్పుచున్నారు.కాని దేనిని అనుసరించిఅగ్ని తొలుత గ్రహించబడినదోదాని కొరకు

మరొకదానినిఏల ఉద్ధరించవలెను?చల్లారగా యిగిలినఅగ్ని కణికలనుఉంచి అరణులచేఅగ్నిని మధించవలెను.

13.ప్రథమం జజ్ఞేఅగ్ని స్వాద్యోనే రధిజాతవేదాః అగ్నిసర్వజ్ఞాడు. అతడుస్వస్థానమగు ఇచటినుండియే తొలుతఆంర్భించినాడు. మరలఅచటి నుండియేజన్మించును. అతడుగాయత్రీ, త్రిష్టుప్,జగతి ఛందస్సులచే-దేవతలకుఇవ్వదగిన భాగములనుఎరిగి - హంస్సులు వహించుచున్నాడు.

14.యజమాని ఛందస్సులచేఅగ్నిని అతని జన్మస్థలమునుండియే పుట్టించవలెను.ఏషవాశసో ంగ్నిరిత్యాహుఃఇదియే ఆ అగ్ని అగుననిపెద్దలు చెప్పుచున్నారు.

15.అగ్ని యొక్క జ్యోతిస్సేనష్టమైనదనివారు హేతువుచెప్పుదురు.

16.యజమాని జ్యోతిష్మంతుడగుఅగ్నికి నిర్వాపము చేయవలెను.అందువలన నష్టమైనఅగ్ని జ్యోతిస్సునుఅతడు పొందును.

అయిదవఅనువాకము

1. పాపముచేయకపోయినను చేసినట్లు దూషింపబడువాడు వైశ్వానరాగ్నిదేవతాకమగు పన్నెండు పాత్రల పురోడాషమును - వరుణపాశ ంముక్తుడు అగుచున్నాడు. దధిక్రావన యాగమునపంత్తుడు అగుచున్నాడు. ద్వాదశకపాల పురోడాశము వైశ్వానర దేవతాకమగును. అతడేసంవత్సరాభిమాని దేవత అగుచున్నాడు. యజమాని సంవత్సరమువలననే బంధువులకు అనుకూలుడు అగుచున్నాడు. ఆరోపించబడినపాపము నుండి ంముక్తుడు అగుచున్నాడు.

వరుణయాగమున వరుణ పాశ ంముక్తుడు అగుచున్నాడు. దధిక్రావనయాగమున పంత్తుడు అగుచున్నాడు.

2.ఈ కర్మ యందు బంగారము దక్షిణయగును. బంగారముపంత్త్రమైనందున అది యజమానిని నిశ్చయముగా పంత్తునిచేయును.

సంతానముకోరువాడు పూర్వము చెప్పిన ఇష్టినే ఆచరించవలెను.ఒకడు సంతానము కలిగించ సమర్థుడు అగును. అతనికిసంతానము కలుగదు. అట్లగుట వలన సంవత్సరాధి దేవతయగు అగ్ని శాంతి పొందకున్నాడు. అందువలన అతడు గర్భధారణశక్తిని దహించివేయుచున్నాడు. కావున అతనికి సంతానముకలుగకున్నది.

ద్వాదశకపాల పురోడాశము వైశ్వనరము. అతడే సంవత్సరాధిదేవత. యజమాని సంవత్సరాధి దేవతను స్వభాగధేయమునశాంతింపచేయవలెను. అప్పుడు ఆ దేవత శాంతుడగును.భార్య గర్భధారణ స్థానమున నిలుచును. సంతానముకలిగించును.

అతడువరుణ యాగమున వరుణ పాశ ంముక్తుడు అగుచున్నాడు.దధిక్రావన యాగమున పంత్తుడు అగుచున్నాడు.

ఈ కర్మయందుబంగారము దక్షిణ. బంగారము పంత్రిమైనందున అదియజమానిని నిశ్చయముగా పంత్రిని చేయును.

3.పుత్రుడు కలుగగనే తండ్రి వైశ్వానర దేవతాకమగుద్వాదశ కపాల పురోడాశమును నిర్వాపము చేయవలెను. అష్టాకపాలము గాయత్రీ ఛందము అగును. అది ఆ శిశువునకుబ్రహ్మ వర్చస్సు కలిగించును. నవ కపాలము త్రివృత్స్తోత్రమగును. అది శిశువునకు తేజస్సు కలిగించును.దశ కపాలము ంరాట్ ఛందము అగును. అది శిశువునకుఅన్నాద్యుని చేయును. ఏకాదశ కపాలము త్రిష్టుప్ అగును.అది పుత్రునకు ఇంద్రియ సామర్థ్యము కలిగించును.ద్వాదశ కపాలము జగతీ ఛందము అగును. అది పుత్రునకుపశు సంపద కలిగించును.

పుత్రుడుకలుగగానే ఈ ఇష్టిని చేయువాడు పంత్రిడు, తేజస్వి,అన్నాదులు, సామర్థ్యము కలవాడు, పశువంతుడు అగుచున్నాడు.

4.దశపూర్ణమాస యాగములను చేయునపుడు అమావాస్యఇష్టిని గాని, పూర్ణిమనాటి ఇష్టిని గాని అతిక్రమించిన వాడుస్వర్గ భ్రష్టుడు అగుచున్నాడు. అందువలన ఆ ఇష్టులను అతిక్రమించినప్పుడువైశ్వానర దేవతాకమగు ద్వాదశ కపాల పురోడాశమునునిర్వాపము చేయవలెను. అందువలన అతడు సంవత్సరాధిదేవతయగు వైశ్వానరాగ్నిని సంతోష పెట్టిన వాడగును.సంవత్సరాధి దేవతయగు వైశ్వానరాగ్ని యజమానిని దేవతలకుసన్నిహితుని చేయును. తరువాత అతడు దేవతలనుఆశ్రయించి స్వర్గమును పొందును.

5.అగ్నిని ఉద్వాసన చేయువాడు అగ్నిని హత్య చేసినవాడు అగుచున్నాడు.పూర్వము సత్యవచనులగు బ్రాహ్మణులు అట్టివాని అన్నమునుబహిష్కరించినారు. కావున అగ్నిని ఉద్వాసన చేయువాడుఅగ్ని దేవతాకమగు అష్టా కపాల పురోడాశమును వైశ్వానరాగ్నిదేవతాకమగు ద్వాదశ కపాల పురోడాశమును నిర్వాపముచేయవలెను. అష్టాకపాలపురోడాశము అష్టాక్షర గాయత్రీ అగుచున్నది. అగ్ని గాయత్రీస్వరూపము కావున యజమాని సమగ్ర స్వరూపుడగుఆతిథ్యము ఇచ్చినవాడు అగుచున్నాడు అట్టి ఆతిథ్యము దూరదేశమునకువెళ్లువారికి అతని ఆస్తులు పాథేయము ఇచ్చినరీతి యగును.

వైశ్వానరదేవతాకమగు ద్వాదశ కపాల పురోడాశము పన్నెండునెలల సంవత్సర రూపము అగును. సంవత్సరమే అగ్నికిజన్మస్థానము. అందువలన యజమాని అగ్నిని స్వాస్థానమునకుచేర్చినట్లు అగును. అందువలన యజమానికి తగిన అన్నముకలుగుచున్నది.

6.గ్రామమును కోరువాడు వైశ్వానరం **‘ద్వాదశకపాలం నిర్వపేత్ మారుతం సప్తకపాలం నిర్వపేత్’**

7.మరుత్తులు ఉగ్రదేవతలు. కావున వారికి సంబంధించినహంస్సు పాపాధిక్యము కలది. అందువలన ఆ హంస్సులంభజన కొరకు యజమాని వైశ్వానరమగు ద్వాదశ కపాలమునుఆహవనీయమందును - మరుద్దేవతాక సప్త కపాలమునుగార్హస్థ్యమందును పచనము చేయవలెను. వైశ్వానరదేవతాక ద్వాదశ కపాలము పన్నెండు మాసముల సంవత్సరముఅగుచున్నది. కావున సంవత్సరము చేతనే వైశ్వానరాగ్నియజమాని బంధుత్తులను అతనికి వశవర్తులను చేయును.

8.మరుద్దేవతాకమగు పురోడాశము సప్త కపాలము అగును.దేవతలందు మరుత్తులే పన్ను చెల్లించు ప్రజలు. మరుత్తులుదేవతలకు ప్రజలు. వారే యజమానికి అతని ప్రజను వశవర్తులను చేయుదురు.

9.సప్త కపాలములు గల మరుత్తులు సప్త గణముల వారు.వారు గణములుగానే యజమానికి అతని ప్రజను వశవర్తులనుచేయుదురు.

10.మంత్రములు చదువబడుచుండగనే యజమాని పురోడాశమునువేదియందు ఉంచవలెను. అదిప్రజను యజమానికి వశవర్తుని చేయును.

ఆరవఅనువాకము

1. యుద్ధమునకువెళ్లగోరువాడు **అదిత్యం చరుంనిర్వపేత్**. ఇది అదితి శబ్ద వాచ్యము.

పూర్వులుఈ భూయ యందే ప్రతిష్ఠావంతులు అయినారు.

2.యుద్ధభూయకి చేరినవాడు**వైశ్వానరంద్వాదశ కపాలం నిర్వపేత్**. సంవత్సరోవా అగ్ని రైశ్వానరః

సంవత్సరమేదేవతలకు స్థానము అగును. ఈ భూమి మీద ఉండియేదేవతలు రాక్షసులను గెలిచినారు. వైశ్వానర ద్వాదశ కపాలనిర్వాపనము వలన యజమాని దేవతల స్థానమునందేప్రయత్నము చేయుచున్నాడు. అందువలన అతడు యుద్ధమునందుంజయుడు అగుచున్నాడు.

3.పరస్పరము చంపు కొనుటకు సిద్ధమగు శత్రువులఅన్నము తినువానికి ఆ ఉభయుల పాపము సంక్రమించుచున్నది.అందువలన అతడు **వైశ్వానరంద్వాదశ కపాలం నిర్వపేత్. సంవత్సరోవా**

అగ్ని రై వైశ్వానరఃఅప్పుడుసంవత్సర దేవతచే నిర్దోషీకృతమగు అన్నమునేయజమాని భక్షించును. కావున యజమానికి ఆ పాపముసంక్రమించదు.

4.ఇద్దరు వ్యక్తులు శపథము చేసినపుడు వారు సంవత్సరదేవత పేర శపథము చేసినవారు అగుచున్నారు. ఆ ఇద్దరిలోతొలిసారి శపథమునకు ద్రోహము చేయువానిని వరుణుడుతన పాశములచే కట్టివేయును. శపథము చేసినవారిలోమొదట ద్రోహము చేసినవాడు, **వైశ్వానరంద్వాదశ కపాలం నిర్వపేత్. సంవత్సరోవా**

అగ్ని రై వైశ్వానరఃరోగనివారకమగు సంవత్సర దేవత అనుగ్రహము పొందినయజమాని ద్రోహ పరిహారము పొందినవాడై వరుణ పాశములచేబంధించపడకుండును.

5.ఒకడు దానము చేసిన గొర్రెను మరొకడు గ్రహించినఅట్టివానికి క్లేష్మ రోగ రూపమగు పాపము కలుగుచున్నది.అట్టివాడు **వైశ్వానరం ద్వాదశ కపాలంనిర్వపేత్. సంవత్సరోవా అగ్ని రై వైశ్వానరః** ఆంధముగా

చేసిన యజమాని సంవత్సర దేవతచే దోషరహితముగా చేసిన దానిని గ్రహించినట్లగును. అతనికిక్లేష్మ రోగ రూప పాపము సంక్రమించదు.

6.రెండువైపుల దంతములు గల అశ్వమును గాని పురుషునిగాని ప్రతిగ్రహించిన వాడు ఆత్మ హింసకు లోనగుచున్నాడు.రెండు వైపుల దంతములు కలవానిని ప్రతిగ్రహించినవాడు**వైశ్వానరంద్వాదశ కపాలం నిర్వపేత్. సంవత్సరోవా అగ్ని రై వైశ్వానరః**అందువలనయజమాని సంవత్సర దేవతచే దోష రహితముగాచేయబడిన దానిని ప్రతి గ్రహించి నట్లగును. అతడు ఆత్మహింసకులోనుకాడు.

8.ధనము కోరువాడు**వైశ్వానరంద్వాదశ కపాలం నిర్వపేత్. సంవత్సరోవా అగ్ని రై వైశ్వానరః**ధనహీనుడుసంవత్సర కాలము సంపన్నుల సముదాయములందు సంచరించునోఅప్పుడు అతడు ధనవంతుడు అగును.

9.దాతలు ఇచ్చిన గోవులలో చివరి దానిని ఏ త్రాటితో కట్టునో ఆత్రాటిని శత్రువు కొట్టమునకు పంపవలెను. అందువలనశత్రువునకు పాప దేవతను పంపినట్లగును.

ఏడవఅనువాకము

1. పశువులనుకోరువాడు**ఇంద్రం చరుం నిర్వపేత్.ఇంద్రావై పశవః** - పశువులుఇంద్ర సంబంధములు.ఇన్స్ట్రమేవ స్వేన భాగధేయేనోపధావతి. సవాస్మై పశూన్ప్రయచ్ఛతిఅతడుపశుమానేవ భవతి.

2.చరు ఇంద్రునిది అగుచున్నది. అతడు పశువులను యోనినుండియే పశువులను కలిగించును.

3.పశువులను కోరివాడు ఇంద్రియ బలోపేతుడైన ఇన్స్ట్రాయపురోడాష మేకాదశ కపాలం నిర్వపేత్. ఇన్స్రియం వై

పశవఃఇన్స్ట్రమే వేన్స్రియావన్తగ్ం స్వేన భాగధేయేనోపధావతి.సః పివాస్మా ఇన్స్రియం పశూన్ప్రయచ్ఛతి.అతడునిశ్చయముగా పశువులు కలవాడు అగుచున్నాడు.

4.బ్రహ్మ వర్చస్సు కోరువాడు బ్రహ్మవర్చస్సు కల ఇంద్రాయపురోడాశమేకాదశం నిర్వపేత్. బ్రహ్మవర్చసమే

దీప్తియగుచున్నది. కావున దీప్తి మంతుడగుఇంద్రుని**స్వేన భాగధేయేనోపధావతి.సపివాస్మిన్ప్రహ్మ వర్చసం దధాతి.** అతడుబ్రహ్మవర్చసీ భవతి.

5.అన్నము కోరువాడు అన్నవంతుడగు ఇన్స్ట్రాయపురోడాశమేకాదశమ్ నిర్వపేత్. అర్కో వై దేవానామన్నమ్.అర్క శబ్దమే దేవతలకు అన్నము అగుచున్నది. కావునఇన్స్ట్రమేవార్క వంతగ్ం స్వేన భాగధేయేనోపధావతి.

సపివాస్మాసన్నం ప్రయచ్ఛతి. అతడు అన్నాదుడుఅగుచున్నాడు.

6.సంపద కోరువాడు దీప్తివంతుడగుఇన్స్ట్రాయ పురోడాశమేకాదశ కపాలమ్ నిర్వపేత్.

ఇంద్రుడేసంపద అగుచున్నాడు. బ్రహ్మవర్చస్సు గల ఇంద్రునకునిర్వాపము చేయుట వలన యజమాని ఉన్నతుడు అగుచున్నాడు.బ్రహ్మవర్చస్సు గల ఇంద్రునకు నిర్వాపము చేయుట వలనయజమానికి దేహపుష్టి కలుగుచున్నది.

బ్రహ్మవర్చస్కుడగుఇంద్రునకు నిర్వాపము చేయుటవలన యజమాని సంపదగలవాడు అగుచున్నాడు.

అన్నములందు ప్రతిష్ఠితుడై నిశ్చయముగఐశ్వర్యవంతుడు అగుచున్నాడు.

7.ఎవనిని పాపములు పట్టుకొనునో అతడు పాపములు పోగొట్టుఇంద్రాయపురోడాశమేకాదశ కపాలం నిర్వపేత్.నిషిద్ధ కర్మాచరణమే పాపము. పాపములు పోగొట్టుఇంద్రునే స్వేన భాగధేయేనోపధావతి.ఆ ఇంద్రుడే అతనిని నిషిద్ధ కర్మాచరణము వలన కలిగినపాపముల నుండి ంముక్తుని చేయుచున్నాడు.

8.ఎవనిని శత్రువులు భయపెట్టుదురో లేక దేశమునునాశనము చేయనుంకింతురో, అట్టివాడు శత్రునాశకఇన్ద్రాయ పురోడాశమేకాదశకపాలం నిర్వపేత్. శత్రునాశకుడగు ఇంద్రుని స్వేన భాగధేయేనోపధావతి.ఆ ఇంద్రుడే అతనినుండి శత్రువులను తొలగించుచున్నాడు.

9.సంకెలలు వేయబడినవాడు కాని, భటులచే నిరోధింపబడినవాడుకాని ఇన్ద్రాయ పురోడాశమేకాదశకపాలమ్ నిర్వపేత్. ఇన్ద్రమేవ స్వేన భాగధేయేనోపధావతి.ఆ ఇంద్రుడే అట్టివానిని రక్షించుచున్నాడు.

10.ఎవనికి అశ్వమేధాది మహా యజ్ఞములు ఫలములనుఇవ్వకున్నచో అట్టివాడు అశ్వమేధ సాధనమగుఅగ్ని - అశ్వమేధ ఫలభూతుడగు ఆదిత్యుని కూడినఇన్ద్రాయ పురోడాశమేకాదశ కపాలమ్ నిర్వపేత్.ఆదిత్య,అగ్నులే మహా యజ్ఞములకు ప్రారంభ సమాప్తములందుఉండువారలు. కావున అగ్ని, ఆదిత్యులతో కూడిన ఇంద్రమేవస్వేన భాగధేయేనోపధావతి.ఇంద్రుడేయజమాని వద్దకు మహా యజ్ఞమును చేర్చును. అతడుమహా యజ్ఞ ఫలమును పొందుచున్నాడు.

ఎనిందవఅనువాకము

1. గ్రామాధిపత్యముకోరువాడు అనుకూలుడు, రుజాత్వము గల ఇన్ద్రాయపురోడాశమేకాదశ కపాలమ్ నిర్వపేత్. అనుకూలుడు,రుజాత్వముగల ఇన్ద్రాయ స్వేనభాగధేయేనోపధావతి, ఇంద్రుడేఅతనికి బ్రాతృయత్రాదులను అనుకూలురను చేయును. అతనికితప్పక గ్రామాధిపత్యము లభించుచున్నది.

2.ఎవని సేన మందగతి కలది అగునో యుద్ధమును ఎదుర్కొనజాలకుండునో అతడు ఇంద్రుని భార్య కొరకు చరును నిర్వాపముచేయవలెను. ఇంద్రాణియే సేనకు దేవత. యజమానిఇంద్రాణినే స్వభాగధేయమున ఆర్చించవలెను. ఆమెయేయజమానిసేనకు వాడికలదిగను, యుద్ధమును ఎదుర్కొనుదానిగను చేయును.

3.సంధిలందు తృణ ంశేషములను కూడ చేర్చవలెను.గోవులు మూత్ర పురీషములు ండిచిన చోటనే తృణాదులుమొలుచుచున్న. అట్లగుటచే యజమాని గోవుల మార్గమునుఅనుసరించినట్లగును. అతనికి గోవులు కలుగును.

4.సంగ్రామము సంభంచినవాడు, రోషము ధైర్యముగల ఇన్ద్రాయ పురోడాశమేకాదశకపాలమ్ నిర్వపేత్. ఆ ంధముగాచేసినవాడు రోషము, ధైర్యము కలవాడై యుద్ధమునంజయము సాధించును. కోపము, ధీరత్వము గల ఇన్ద్రమేవస్వేన భాగధేయేనోపధావతి. ఆఇంద్రుడే యజమాని యందు రోషమును, ధైర్యమునుప్రవేశపెట్టును. అందువలన యజమాని యుద్ధమునగెలుచుచున్నాడు.

5.ఎవడు వ్యాధులు ద్రవ్యహానుల వలన మనసు చితికినవాడైఇది తన స్వయంకృత పాపమని క్రుంగుచుండునో, అతడుపైన చెప్పిన ఇష్టినే ఆచరించవలెను. అతని నుండిఇంద్రియాదులు తొలుగుట వలన చిత్త భ్రమ కలవాడు అగుచున్నాడు.అతడు రోషము, ధీరత్వము గలఇన్ద్రమేవస్వేన భాగధేయేనోపధావతి.ఇంద్రుడేఅతని యందు ంర్యమును, రోషమును, ధైర్యమునుప్రవేశపెట్టును. అప్పుడు అతడు నష్టచిత్తుడును.బ్రాంతుడును కాకుండును.

6.ప్రజలు తనకు దానము చేయవలెనని కోరుకొనువాడుదాతయగు ఇన్ద్రాయ పురోడాశమేకాదశకపాలం నిర్వపేత్. అతడు దాతఅయిన ఇన్ద్రమేవ స్వేన భాగధేయేనోపధావతి.ఇంద్రుడే ప్రజలను అతనికి దానము చేయువారినిగ చేయును.ప్రజలు అతనికి దానము చేయవలెననుకొందురు.

7.ఒకనికి దానము అందినట్లగును. కాని అందదు. అతడు ప్రదాతయగుఇన్ద్రాయ పురోడాశమేకాదశ కపాలం నిర్వపేత్.ప్రదాతయగుఇన్ద్రమేవ స్వేన భాగధేయేనోపధావతి. అతనికిఇంద్రుడే దానములు ఇప్పించును.

8.విరకాలముగ రాజ్యభ్రష్టుడు గాని, రాజ్యభ్రష్టుడు అగుచున్నవాడుగాని చక్కని రక్షణలు గల ఇన్ద్రాయపురోడాశమేకాదశ కపాలం నిర్వపేత్.చక్కని రక్షణలనిచ్చు ఇన్ద్రమేవస్వేన భాగధేయేనోపధావతి.ఇంద్రుడే

అతనిని రక్షించును. అతడు రాజ్యభ్రష్టుడు కాదగినవాడుకాకుండును.

9.ఇంద్రుడు దేవతలందరి యందు సమానుడై ఉండెను.అతనికి ఆధిక్యత లేకుండెను. అందుకు ఇంద్రుడు ప్రజాపతినిసేంచినాడు. ప్రజాపతి ఇంద్రుని కొరకు ఇంద్రదేవతాకమగుఏకాదశ కపాల పురోడాశమును నిర్వాపము చేసినాడు. ఈనిర్వాపము నందే శక్తిని చేర్చినాడు. శక్వరీ ఛందస్సునకుచెందిన యాజ్ఞా పురోవాక్యలను నిర్మించినాడు. శక్వరి వజ్రరూపమగును.అది వజ్రమై ఇంద్రుని ప్రకాశింపజేసినది.

ఇంద్రుడుఐశ్వర్యవంతుడు అయినాడు. అట్లయి అది తనను కాల్చునేమోయనిభయపడినాడు. మరల ప్రజాపతిని సేంచినాడు. ప్రజాపతిశక్వరిని ంచినదియు, రేవతీ శబ్ద ఘటితమైనదియునగుఛందస్సును శాంతి కొరకును, దహించకుండుటకునుకల్పించినాడు.

10.సంపద సంపాదించుటకు సమర్థుడయ్యు సంపదయందుసామాన్యులతో సమానుడగునో అతడు **‘ఐన్ద్రమ్ ఏకాదశకపాలమ్ నిర్వపేత్’**. అతడు**‘ఇన్ద్రమేవస్వేన భాగధేయేనోపధావతి’**. ఇంద్రుడేఅతనికి ఇంద్రియ బలము కలిగించును.

రేవతీశబ్ద ఘటిత ఛందస్సు శాంతి కొరకును, దహింపబడుకుండుటకునుపురోసువాక్యయగును. శక్వరి యాజ్ఞయగును. శక్వరివజ్రమగును. అది యజమానిని ఐశ్వర్యముచే ప్రకాశింపజేయును.అతడు నిశ్చయముగ ధనవంతుడు అగుచున్నాడు.

తొమ్మిదవఅనువాకము

1. శత్రువధకోరువాడు **“అగ్నా వైష్ణవ మేకాదశకపాలం నిర్వపేత్”** అందు సరస్వతిదిఆజ్యభాగము. చరుబృహస్పతికి సంబంధించినది. ఏకాదశకపాలముఅగ్ని, ంష్టు దేవతాకము. అగ్ని సర్వదేవతాస్వరూపుడు.ంష్టువు సర్వయజ్ఞ స్వరూపుడు. అందువలన యజమానితన శత్రువును దేవతలచేతను, యజ్ఞముల చేతనుహింసించువాడగుచున్నాడు. ఆజ్యభాగము గల సరస్వతివాక్కు అగును. అందువలన అతడు శత్రువును మాటచేహింసించును. చరుకు సంబంధించిన బృహస్పతి దేవతలకుబ్రహ్మ. కావున శత్రువును బ్రహ్మశక్తిచే హింసించును.

2.తనను హింసించు వానిని హింసించుటకును, తన శత్రువునుహింసించుటకును అధిక ప్రయోగార్థము రెండు పురోసువాక్యలనుచేయవలెను. హింసించబడువాడు ఈ ఇష్టినే యజించవలెను.అందువలన అతడు దేవతలచే దేవతలను, యజ్ఞముచేయజ్ఞమును, వాక్కుచే వాక్కును, బ్రహ్మచే బ్రహ్మను,నివారించిన వాడగుచున్నాడు. అతడు దేవతలకు, యజ్ఞములకునడుమ మసలిన వాడగును. అందువలన అతనికి ఎచటినుండియుహాని కలుగదు. అతనిని హింసించగోరువాడు హింసించజాలడు.

3.యజ్ఞఫలము పొందనట్టివాడు**అగ్నా వైష్ణవమేకాదశకపాలం నిర్వపేత్.**

అగ్నిస్సర్వాదేవతాఃంష్టుర్యజ్ఞః అగ్నిం చైవ ంష్టుం స్వేనభాగధేయేనోపధావతి.వారేఅతనికి యజ్ఞఫలమును ప్రసాదింతురు. అతడు యజ్ఞఫలముకలవాడు అగుచున్నాడు.

4.చూపు కోరువాడు అగ్ని, ంష్టు దేవతాకమగు చరునునేతియందు నిర్వాపము చేయవలెను. మానవులు అగ్నినేత్రముతోను,దేవతలు యజ్ఞనేత్రముతోను చూచుచున్నారు. అగ్ని ంష్టువులనుస్వభాగధేయమున సేంచవలెను. వారే అతనికి చూపుకలిగింతురు. అతడు చూపు కలవాడు అగుచున్నాడు.

5.ఘృతము ధేనువు బీజము. బియ్యము ఎద్దు యొక్కబీజము. ఈ ంధునము వలననే యజమానికి దృష్టి పాటవముకలుగును. ఘృతము తేజస్సు అగును. నేత్రము తేజస్సుఅగును. తేజోరూపమగు ఘృతమున, తేజోరూపమగునేత్రము కలుగుచున్నది.

6.యజించు వాడు శత్రువైనప్పుడు అతడు యజించని వానిబలంర్యములను లాగుకొనును. దానికి ప్రతీకారము చేయదలచినవాడుఅధ్వర ప్రాయమగు ఇష్టినీ నిర్వాపము చేయవలెను. అందువలనఇతని బలంర్యములు యజించు శత్రువునందు చేరవు.వాక్కునకు ముందు నిర్వాపము చేయవలెను. అప్పుడుఅతని వాక్కు ఇతని వాక్కునందు చేరును. ఇతని వాక్కునుఇతర వాక్కులు అనుసరించును. అం యజమాని యందు ంర్యబలశక్తులనుచేరును.

- 7.ప్రాతః కాల యజ్ఞము సమాప్తమగునంత కాలమున అగ్నిష్టువుల అష్టాకపాలమును నిర్వాపము చేయవలెను. ఆజ్యభాగము సరస్వతిది. చరు బృహస్పతిది. అష్టాకపాలము గాయత్రీ అష్టాక్షరి యగును. ప్రాతః కాల యజ్ఞము గాయత్రీ సంబంధి. ఈ అష్టసంఖ్యచే ప్రాతస్సవనము పరిపూర్ణమగును.
- 8.మధ్యాహ్న సవనము సమాప్త మగునంత కాలమున అగ్నిష్టువుల ఏకాదశకపాలమును నిర్వాపము చేయవలెను. ఆజ్యభాగము సరస్వతిది. చరు బృహస్పతిది. ఏకాదశ కపాలము త్రిష్టుప్ యొక్క ఏకాదశాక్షరమగును. మధ్యాహ్న సవనము త్రిష్టుప్ సంబంధి. ఈ ఏకాదశ సంఖ్యచే మధ్యాహ్న సవనము పరిపూర్ణమగును.
- 9.సాయంకాల సవనము సమాప్తమగు నంత కాలమున అగ్నిష్టువుల ద్వాదశ కపాలమును నిర్వాపనము చేయవలెను. ఆజ్యభాగము సరస్వతిది. చరు బృహస్పతిది. ద్వాదశకపాలము జగతీ ఛందస్సు యొక్క ద్వాదశాక్షరి అగును. సాయంసవనము జగతీ సంబంధి. ద్వాదశ సంఖ్యచే సాయంసవనము పరిపూర్ణము అగును.
- 10.దేవతలచే దేవతలకు యజ్ఞముచే యజ్ఞమునకు వాక్కుచే వాక్కునకు బ్రహ్మచే బ్రహ్మకు ప్రతీకారము చేయనగును. కపాలములు ఛందస్సును - పురోడాశము సవనములకు చేరును.
- 11.గోవు యొక్క కాలమందు ంత్రావరుణ దేవతాకమగు ఏకకపాల పురోడాశమును నిర్వాపనము చేయవలెను. ఈ గోవు శత్రుం నాశము చేయునది అగును. ఇదియే ఇతని ఏకకపాల పురోడాశమ అగును. **న హి కపాలైః పశుమర్హత్యాప్నోమ్**- కపాలమునిచ్చి పశువును పొందుటకు అర్హత లేకున్నది.

పదవ అనువాకము

1. ఒకప్పుడు ఈ సూర్యుడు ప్రకాశింపకుండెను. అప్పుడు దేవతలు సూర్యని ప్రకాశింప చేయదలచిరి. వారు సోమ రుద్ర దేవతాకమగుచరు నిర్వాపము చేసిరి. అట్లు చేసి సూర్యునకు ప్రకాశము కలిగించినారు.
2. బ్రహ్మ వర్చస్సు కోరువాడు సోమరుద్ర దేవతాకమగుచరు నిర్వాపము చేయవలెను. సోమరుద్రులను స్వభాగధేయమున పూజించవలెను. అప్పుడు వారే అతనికి బ్రహ్మ వర్చస్సు కలిగింతురు. **బ్రహ్మ వర్చసీభవతి.**
3. ఆ చరును పుష్యమాస పూర్ణిమ నాడు నిర్వాపము చేయవలెను. రుద్రుడు పుష్యము, సోముడు పూర్ణిమ అగుదురు. వారు అప్పుడు పరిపూర్ణులై ఉందురు. అందువలన యజమానికి- నిశ్చయముగా బ్రహ్మ వర్చస్సు కలుగుచున్నది.
4. బ్రహ్మ వర్చస్సు పరిగ్రహించుటకు ఆవరణ గల వేదియందు యజించవలెను. తెల్లని దూడగల ఆవుపాలు మధించి ఆజ్యము చేయవలెను. ఆజ్యము ప్రోక్షించుటకు ఉపయోగపడును. ఋత్విగాదులు ఆజ్యము ప్రోక్షించుకొని పత్రులు అగుదురు. అది బ్రహ్మ వర్చస్సునంతను కలిగించుననియు మరింత బ్రహ్మ వర్చస్సు కలిగించుననియు చెప్పుదురు. చర్మము చెడు సంశయము కలవాడు, మానం ఋక్కులను ధ్యానించవలెను. ఏది ఏది మనువు చెప్పినాడో అదెల్ల ఔషధము అగుచున్నది. అదియే యజమానికి ఔషధము అగుచున్నది.
5. చర్మము చెడునను భయము కలవాడు, కుష్టురోగము వచ్చునని భయము కలవాడు, సోమ పూష దేవతాకమగుచరు నిర్వాపము చేయవలెను. మానవుడు దేవతా సంబంధమున సోమ సంబంధియగుచున్నాడు. పశువులు పూష సంబంధులు అగుచున్న. స్వయముగా దేవతల చేతను, పశువుల చేతను యజమాని చర్మము రోగము లేనిది అగుచున్నది. **దుశ్చర్మా న భవతి.** అతడు చెడు చర్మము గలవాడు కాకుండును.
6. సంతానము కోరువాడు సోమరుద్ర దేవతాక చరు నిర్వాపము చేయవలెను. సోముడు రేతస్సునుంచువాడు, అగ్ని ప్రజలను పుట్టించువాడు అగుచున్నారు. సోముడు ఇతని రేతస్సును గర్భాశయమందుంచును. అగ్ని సంతానము కలిగించును. అతడు సంతానవంతుడు అగును.
7. శత్రువును వధించదలచిన వాడు సోమరుద్ర దేవతాకచరు నిర్వాపము చేయవలెను. పురుషుడు సోమ సంబంధి. అగ్ని రుద్రుడగును. యజమానిని తన దేవతనుండి తీసుకొని రుద్రునకు వప్పగించును. అట్లగుటచే శత్రువు సత్వరమే నశించును.
8. దీర్ఘరోగి సోమరుద్ర దేవతాక చరు నిర్వాపము చేయవలెను. దీర్ఘరోగి శక్తి సోముని, శరీరము రుద్రుని చేరుచున్న. నిర్వాపము చేయుట వలన అతడు సోముని నుండి శక్తిని, రుద్రుని నుండి దేహమును

పొందుచున్నాడు.ఇతాసు: భవతి యది జీవతి - గతాసువైననుజీంచును.

9.సోమరుద్రులచే గ్రహించబడిన వానిని హోతముక్తునిచేయును. సోమ రుద్రుల చేతబడి నశింపనున్న వాడుహోతకు ఎద్దును దానము చేయవలెను. హోత అగ్నియే.ఎద్దు అగ్నియే. హోత వహ్నిరూపుడై, వహ్నిరూపమగుఎద్దు వలన తృప్తి నొందుచున్నాడు.

10.శత్రువు గృహమునందే శత్రువునకు శత్రువునుకలిగించ దలచినవాడు వేదిని స్వీకరించి దక్షిణార్థమునుమాత్రమే త్రవ్వవలెను. యిగిలిన సగము త్రవ్వరాదు.బర్హిస్సు సగము పరచరాదు.

సంధ్యలందుసగము అగ్నిలో వేయవలెను. సగము వేయరాదు. అందువలనశత్రువునకు అతని గృహమునందే శత్రువు కలుగుచున్నాడు.

పదకొండవఅనువాకము

1. గ్రామాధికారముకోరువాడు ఇంద్రదేవతాక ఏకాదశకపాలపురోడాశమును,మరుద్దేవతాకమగు

సప్తకపాలపురోడాశమును నిర్వాపముచేయవలెను. ఇంద్రుని మరుత్తులను స్వభాగధేయమునసేంచవలెను. వారే అతనికి భ్రాతృ, యత్రాదులను సమకూర్తురు.అతడు గ్రామస్వాం అగును.

2.మరుత్తులు ఉగ్రరూపులు. కావున ఇంద్ర పురోడాశమును,మరుత్తుల పురోడాశమును వేరు వేరు

అగుల్లందుఉంచవలెను. పాపాధిక్యము కలదానిని ండదీయవలెను.అందుకు ఇంద్రపురోడాశమును ఆహవనీయాగ్ని యందును,మరుత్తుల పురోడాశమును గార్హపత్యాగ్ని యందును ఉంచవలెను.మరుత్తులు సప్తగణములు వారు వారి పురోడాశము సప్తకపాలాత్మకము.మరుత్తులు గణములుగనే యజమానికి పుత్ర, భాతృ, యత్రాదులను ఏర్పరచుదురు.

యజమాని- మంత్రము ఉచ్చరించబడుచుండగనే వేదియందుపురోడాశమును ఉంచవలెను. అందువలన ప్రజలు అతనికిఅనువర్తులు అగుదురు.

3.పాలకులకు, ప్రజకు కలహము కలిగించదలచిన వాడుఈ ఇష్టినే ఆచరించవలెను. ఇంద్రదేవతాకమగు

పురోడాశమునువేరుచేసి తీసికొనవలెను. ఇంద్రుని కొరకు “అనుబ్రూహి.” అను మంత్రమునుఉచ్చరింపుము

అనవలెను. అగ్నిద్రుని శ్రేషణ్ మంత్రముపఠింపుమని కోరి మరుత్తులను గూర్చి యాజ్ఞా మంత్రముఉచ్చరించుము అనవలెను.

మరుద్దేవతాకమగుపురోడాశమును వేరుచేసి తీసికొనవలెను. మరుత్తులకొరకు ‘అనుబ్రూహి.’ అను మంత్రము ఉచ్చరించుమనికోరవలెను. ఇంద్రుని గూర్చి యాజ్ఞామంత్రము ఉచ్చరించుముఅనవలెను.

అందువలనస్వభాగధేయము కొరకని పాలకులకు ప్రజలకు మధ్యకలహము కలుగును. వారలు ఒకరి నొకరు బాధించుకొనుచుందురు.

4.పాలకులను ప్రజలను పరస్పరము అనుకూలురను చేయదలచినపుడుఈ ఇష్టినే ఆచరించవలెను.

దేవతానుగుణమున పురోడాశమునువేరు చేయవలెను. వానిని తీసికొని గుణముగ యజించవలెను.ఆ పురోడాశ భాగముల వలననే పాలకులు, ప్రజలు కలసిమెలసిఉందురు. వారి సమైక్యత నిశ్చయము.

5.గ్రామాధికారము కోరువాడు ఇంద్రదేవతాకమగు ఏకాదశకపాలపురోడాశమును ంశ్వేదేవతాకమగు ద్వాదశకపాల పురోడాశమునునిర్వాపము చేయవలెను. అతడు ఇంద్రుని, ంశ్వేదేవతలనుస్వభాగధేయమున సేంచవలెను. వారే అతనికి భ్రాతృ, యత్రాదులను సమకూర్తురు. అతడు నిశ్చయముగ గ్రామస్వాంఅగును.

6.ఇంద్ర పురోడాశమును, ంశ్వేదేవపురోడాశమును వేరువేరు చేయవలెను. తదుపరి ఇంద్ర

పురోడాశమునుఅందుకొనవలెను. అందువలన అతనికి ఒకవంక బలంర్థములు,మరొక వంక భ్రాతృ, యత్రాదులు లభింతురు.

7.భ్రాతృ, యత్రాదులు యజమానిని సేంచు సందర్భమునఅంచున్న వస్త్రము దక్షిణ అగును.

8.గ్రామాధికారము కోరుకొనువాడు గోవు పాలయందు ప్రియంగుసంబంధమగు చరును మరుత్తుల కొరకు

నిర్వాపముచేయవలెను. మరుత్తులు మచ్చలుగల ఆవు పాలనుండిపుట్టినారు. ప్రియంగువులు మచ్చల ఆవునుండి పుట్టినం.భ్రాతృ, యత్రాదులగు వారు దేవతా ంషయమున మరుత్సంబంధులు.యజమాని మరుత్తులను

స్వభాగధేయమున యజించవలెను.వారే అతనికి ప్రజను సమకూర్తురు. అతడు నిశ్చయముగాగ్రామస్వామి అగును. 9.యాజ్ఞా పురోనువాక్యలు ప్రియవతులు అగుచున్న. అందువలనయజమానిని సమానులలో ప్రీతిపాత్రుని చేయును. పురోనువాక్యరెండుపాదములది. అందువలన అతనికి రెండు పాదములప్రాణులు లభింతురు. యాజ్ఞ నాలుగు పాదములది. దాని వలనఅతనికి నాలుగు పాదముల ప్రాణులు లభింతురు.

10.దేవతలు, అసురులు యుద్ధమునకు సిద్ధమైనారు.అప్పుడు దేవతలు పరస్పరము కలహించుకున్నారు.వారు ఏ ఒక్కని ప్రాధాన్యతను అంగీకరించలేదు.

అగ్నివసువులు ఒకటిగను - సోమరుద్రులు ఒకటిగను - ఇంద్రమరుత్తులు ఒకటిగను వరుణ ఆదిత్యులు ఒకటిగను నాలుగుంధములుగా ండిపోయినారు.

అప్పుడుఇంద్రుడు ప్రజాపతిని సేంచినాడు. ప్రజాపతి ఇంద్రునిచేసంజ్ఞానేష్టిని చేయించినాడు. వసువులతో కూడిన అగ్నికొరకు అష్టాకపాల పురోడాశమును -రుద్రునితో కూడినసోముని కొరకు చరును, మరుత్తులతో కూడిన ఇంద్రునకుఏకాదశ కపాల పురోడాశమును, ఆదిత్యులతో కూడిన వరుణునకుచరును నిర్వాపము చేసినాడు.

అప్పుడుదేవతలు ఇంద్రుని పెద్దరికమును అంగీకరించినారు.

12.సమానులందు భేదభావము కలవాడైనపుడు ఈ సంజ్ఞానేష్టినియజించవలెను. అగ్నితో కూడిన వసువుల కొరకు అష్టాకపాలపురోడాశమును, రుద్రునితో కూడిన సోముని కొరకు చరును,

మరుత్తులతోకూడిన ఇంద్రుని కొరకు ఏకాదశకపాల పురోడాశమును,ఆదిత్యులతో కూడిన వరుణునకు చరును నిర్వాపము చేయవలెను.అప్పుడు యజమాని ఇంద్రుడగును. సమానులు

అతనిపెత్తనమును అంగీకరింతురు.

సమానానామ్వశిష్టిః భవతి. అతడుసమానులందు ంశిష్టుడు అగును.

1. ప్రజాపతీ!నీవే ంశ్వములందు వ్యాపించి ఉన్నావు.

2.ప్రజాపతియే హిరణ్యగర్భుడు. ప్రజాపతి రూపుడగుఆ పుత్రుడు, తండ్రిని ఎరుగును. తల్లిని ఎరుగును.

ప్రజాపతిఅభిజ్ఞుడు. అతడు ఆ మాతా పితరులకు పుత్రుడు అగును.కావుననే అతడు వారిని ఎరిగియున్నాడు.

అతడు యజమానికితిరిగి ధనమును ఇచ్చుచున్నాడు. అతడు ద్యులోకమును,అంతరిక్షమును, స్వర్గలోకమును ఆవరించినాడు. అతడుభువనముల నన్నింటిని ఆచ్ఛాదించినాడు.

3.అగ్ని వంటి సూర్యుని కిరణములు లోకములను చూచుటకుగానుఅకసమున పెరుగుచున్న. ఎరుపు తెలుపు మున్నగురంగులు గల, సకల ప్రాణి జాలములకు నేత్రము వంటికిరణ పుంజము వెలువడుచున్నది.

4.అగ్నే! పూర్వులు ఉదారులు, ధనికులై ధనమును ంస్తరింపచేసినారు. మాకు పూర్వుల సంపాదనలేదు. నీవే మాకుమలినరహితమును, ప్రకాశమానమును అగు ధనమునుకలిగించుము. పెంపొందించుము.

5.అగ్ని మానవుల కొరకని హస్తములందు ధనము ధరించిఉండువాడు. అతడు సమస్త ధనములకు అధిపతి.

సమస్తహిరణ్యములను కూర్చగలవాడు. అతడు తనశక్తిచేయజమానులను నిరంతర అనుష్ఠాతలను -

బ్రహ్మసదృశులనుచేయును గాత.

6.సంతృప్తదేవత చేతులనిండ బంగారము ఉన్నది. మేముఅతనిని సేపింతుము. మమ్ము రక్షించుమని

ఆహ్వానింతుము.అతడు దేవతా స్వరూపుడు. మాకు యోగ్యమగు స్థానమునుఎరుంగును.

7.సూర్యదేవా! మాకు ఇప్పుడు అనుభవయోగ్యమగు కర్మఫలమునుప్రసాదించుము. రేపు మరియు ప్రతి దినము మాకుఅట్టి కర్మఫలము నొసంగుము.

దేవా!అనుభవయోగ్యమును, ంశాలమును అగు స్వర్గము సిద్ధించుటకుతగిన కర్మను మేము చేయుదుము గాత.

8.భూదే! నీవు అభిముఖము కలదానవు. మహిమాన్వితవు.నీ మహిమచే పర్వతములను

సంతోష పెట్టుచున్నావు.అదే మహిమచే పర్వతముల దుఃఖమును భరించుచున్నావు.

9.జనసంచారము కల భూమి! ప్రాణులు, నానాంధసస్యములునిన్ను ఆశ్రయించి ఉన్నది. సకిలించు గుర్రమువలె జనులకుభోగ వస్తువులు ప్రసాదించుచున్నావు.

10.సేంచిన హింసించనదియు - ంత్రుని వలె హితముకూర్చునదియు, వాంతి కలిగించనదియు,

ఉదరమునకుఆరోగ్యకరమైనట్టిదియు అగు సోమమును సేంచుచున్నాను.ఆ సోమము నా ఉదరమున చేరినది.

అది జీర్ణమగుటకును,వాంతి కలిగించకుండుటకును ఇంద్రుని పూజించుచున్నాను.

11.సోమము కోపమును పూర్తిగా ండిచినది. మూడు పవనములందురాళ్లచే దంచబడునది.

దంచుటవలన అటునిటు కదలునది. అభిషంచబడినది. రాళ్లరాపిడికి చితికిన అవయవములు కలది. రసము పిండుటవలన నీరసము అయినది. అటువంటి సోమముంశ్వమునందలి సకల వనములందు వర్షిల్లును గాత.

ఇన్ద్రప్రతిమానాని దేభుః - నీచ ఉపమానములుఇంద్రుని కించ పరచజాలవు.

12.యజమాని జమదగ్ని వంటివాడు. యజ్ఞము చేయగోరుచున్నవాడు.స్తుతులచే పూజించుచు ఇంద్రుని కొరకని సోమమునుదంచుచున్నాడు.

ఇంద్రా!నీవు ఫలములను వర్షించువాడవు. ఉదరమున చేరివమనమునకు తొందరపెట్టు సోమమును నియంత్రించువాడవు. ఉదరమును చేరిన సోమమును జీర్ణమగునట్లుశాసించుము. నిన్ను భజించు యజమానికి సోమము జీర్ణమగుశక్తి ప్రసాదించుము.

13.సోమమా! ఋత్విజాలు ఇష్టిరూపమగు బృహత్కర్మనాచరించుచున్నారు.అందుకని నిన్ను రాళ్లతో దంచి బాధించుచున్నారు. వారేనీకు శ్యామాక చరు రూప హంస్సును అర్పించుచున్నారు.నీవు సోమ శబ్ద వాచ్య సూర్యుడవు. నా ఉదరము నందలినిన్ను ఇంద్రుడు యుద్ధమునందువలె బయటపడకుండనిలుపును.

14.ంష్టువా! నేను యజమానిని. నన్ను దేవతలు, ంధి ప్రేరేపించుచున్నారు.ఆ ప్రేరణచే నేను నీకు హంస్సులు అర్పించుచున్నాను.

పశుసాధ్యమగుయజ్ఞమా! నేను సమర్పించిన హంస్సును అనుభంచుము.నా వాక్కులు శోభనములు. స్తుతి రూపములు. అం నిన్నువర్ధిల్ల చేయును గాత. నీవు పూజ్యాడవు. నాకు నిత్యముశుభములు కలిగించుము. నన్ను రక్షింపుము.

15.యజ్ఞరూపంష్టువా! ఈ యజ్ఞమందు నీ నామ నిర్వచనమునుతెలిసికొన్నాను. స్వాంవగు నిన్ను ఆ నామములచే స్తుతించుచున్నాను.నీవు దృశ్యమానమగు ఈ లోకమునకు దూరమున ఉన్నవాడవు.తపస్విం. అట్టి నిన్ను తపస్విని కానట్టి నేను స్తుతించుచున్నాను.

16.ంష్టు! నేను 'శిపింష్టుడను' అని నీవు చెప్పినావు. అదివి మాత్రము గర్హణీయము కాదు. అట్లనుకొని ఆ నామమునుమాకు దూరము చేయకుము. యుద్ధములందు నీవునానా రూపములు ధరింతువు కదా! అట్లే ఈ నామము మామనములందు నిలుచును గాక!

17.అగ్నీ! యజమాని హంస్సు నిచ్చుచున్నాడు. అతనికి ధనమునిమ్ము. ంరులగు భృత్యులు కలిగి, కను ముక్కు తీరుచక్కగా ఉన్న పుత్రులను ఇమ్ము. నీవు ప్రసాదించిన పుత్రులవలన మేము అగ్రగణ్యులము అగుదుముగాక.

18.అగ్నీ! నాకు వాకిళ్ళవంటి వందల పశువులను ఇమ్ము -వేల పశువులను ఇమ్ము - యజ్ఞము కొరకు ఆటంకములుతొలగించి అన్నమును వృద్ధిచెందించుము. మా స్తుతులచేసంతృప్తుడవు అగుము. ద్యావాప్రథ్యులను మాకు అనుకూలములనుచేయుము. ఉషస్సులు, స్వర్గమును వలె నా గృహమునుప్రకాశవంతము చేయును గాత.

19.అగ్ని ధనమును ఇచ్చును గాత. అగ్ని ంరులగు పుత్రులపాలకుడు. అతడు మాకు వేయి ంధములుగఋషితుల్యులగు పుత్రులను ఇచ్చును గాత. ఈ అగ్ని స్వర్గమందంతటనుమా హవ్యమును వ్యాపింపచేసినాడు. అట్టి అగ్నికి అనేకస్థానములు ఉన్నం.

20.అగ్నీ! మమ్ము బాధించకుము. రక్షింపుము. మమ్ముభరించుము. వదిలివేయకుము.

21.అన్నవంతుడవైన ప్రజాపతీ! దర్శపూరిత ఆజ్యము వలెనీవు పంతుడవు. చొక్కపు బంగారము వలెను, ఆభరణములవలెను, నీవు ప్రకాశింతువు గాత.

22.ఆనందము కలిగించు అగ్నీ! నీనోరు రెండు దర్వుల నేతిలోనిండి ఉన్నది. యజ్ఞములందు మాకు ఉత్సాహము కలిగించుము.నిన్ను స్తుతించు యజమానులకు అన్నము కల్పించును.

23.వాయువా! నీవు పుష్టిమంతములగు వంద గుర్రములనునీ రథమునకు కట్టుము. మా ఇంటికి ంచ్చేయుము. కాకున్నవేల అశ్వములను కూర్చుము. ఆ రథము వేగముగా మాఇంటికి వచ్చునుగాత.

24.వాయువా! యజ్ఞగృహమున యజ్ఞము జరుగుచున్నది.దానికి నీవు సిద్ధి కలిగించవలసి ఉన్నది. కావున నియుత్తులతోనీవు హంస్సునందించు యజమాని వద్దకు వెళ్లుదువు.ఈ యజ్ఞము నందు మాకు పుత్రులు, గోవులు, అశ్వములతోకూడిన ధనము ప్రసాదించుము.

25.జలములు సంపన్నములు. మాకు సంతోషము కలిగించునం.అధిక అన్నవంతములు. వానితో మేము ఇంద్రుని స్తుతించిఆనందింతుము. అట్టి జలములు మా స్వామియైన ఇంద్రునకుసుఖవంతములు అగును గాక.
26.ఇంద్రా! యజమాని ధనవంతుడు. అతడు ధనవంతుడవు,అన్నవంతుడవు, దేవతలందు ప్రసిద్ధుడవైన నిన్నుఎంతో శ్రద్ధగా స్తుతించుచున్నాడు.

శ్రీమాదాంధ్రవచన కృష్ణయజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహిత రెండవకాండమునందలిరెండవ ప్రపాఠకము సమాప్తము

**అగ్నేనయసుపథారాయే అస్మాన్ శ్వాని దేవ వయునాని ంద్వాన్ ।
యుయోధ్యస్మజ్జుహురాణమేనో భూయిష్ఠాతే నమ ఉక్తిం ంధేమ॥**

మూడవప్రపాఠకము మొదటిఅనువాకము

1. ఐశ్వర్యముకోరువాడు - వరదులును, సంపన్నులును అగు ఆదిత్యులకుచరు హంస్సును నిర్వాపము చేయవలెను. ఆదిత్యులేయజమానికి ఐశ్వర్యములు కలిగించుచున్నారు. ఒకడు ఐశ్వర్యమునకుఅర్హుడు అగును. అట్లయ్యు ఐశ్వర్యవంతుడు కాకుండును.అట్టివాడు సంపన్నులైన ఆదిత్యులను స్వభాగధేయమునసేంచవలెను. ఆ ఆదిత్యులే అతనికి ఐశ్వర్యము కలిగింతురు.అతడు నిశ్చయముగా ఐశ్వర్యవంతుడు అగుచున్నాడు.
  - 2.పూర్వము శత్రువుచే తన దేశము నుండి తొలగించబడినవాడును, ప్రస్తుతము శత్రువుచే స్వదేశము నుండితొలగించబడిన వాడును స్వస్థానమునందు నిలుపు సమర్థులగుఆదిత్యులకు చరు హంస్సును నిర్వాపము చేయవలెను.అతడు స్వభాగధేయమున ఆదిత్యులను సేంచవలెను.అట్లయిన ఆదిత్యులే అతనిని స్వదేశమునకు చేర్చెదరు.అప్పుడు శత్రువులు అతనిని తొలగించజాలరు.
  - 3.స్వదేశచ్యుతుడు ‘అమ్మా భూమ్! నన్ను ప్రవేశించుటకుఅనుమతించుము’ అను మంత్రమును ఉచ్చరించవలెను.శత్రువు కాలుపడిన మట్టిని పట్టవలెను. అందువలనఅదితి శబ్దవాచ్యమగు ఈ ధరిత్రిశబ్దవాచ్యమగు ఈ ధరిత్రియేఅతనిని స్వదేశమునకు అనుమతించును.
  - 4.**సత్యా శీరిత్యాహసత్యమేవాశిషం కురుత.**నా కోరిక ఫలించును గాత అనుట వలనవాస్తవముగనే కోరికలు తీరుచున్నం.
  - 5.రాజ్యచ్యుతుడైన వాడు ప్రజలమనస్సు నాకు అనుకూలమగునుగాత, అను‘**ఇహమనుః**’మంత్రమును ఉచ్చరించవలెను. ఆ మంత్రము ప్రజలనుఅతనికి అనుకూలమనస్కులను చేయును.
  - 6.మరుత్తులారా! ంరు రాజ్యమున ప్రవేశము కలిగించగలవారలు. దేశచ్యుతుడగు ఇతడు రాజుతో యుద్ధముచేసి జయించతలచినాడు. ంరు రాజ్యచ్యుతుడగు రాజునకుఅభిముఖముగా అతని దగ్గరకు వెళ్లుడు అని
- “ఉపప్రేతమరుతః సుదానవః ఏనా శ్వతినా శభముగ్ం రాజానమ్”**మంత్రము చెప్పుచున్నది.
- ఈ మంత్రముమరుత్సంబంధము. అందువలన మంత్రము చదింపవానికి అది రాజ్యమును, ప్రజలను సమకూర్చి సమృద్ధముచేయును.
- 7.అతడు గ్రామ్యవాది. సభలోనకాక రహస్యముగా హితముచెప్పువాడు. అతని వలన కలుగు హానిని నివారించుటకుఅతని ఇంటినుండి ధాన్యమును తీసికొనవలెను. వానిలోనల్లని, తెల్లని ధాన్యమును వేరుచేయవలెను. ఆ తెల్లనిధాన్యముచే ఆదిత్యులకు చరు హంస్సును నిర్వాపముచేయవలెను. ప్రజ ఆదిత్య సంబంధి అగును. అందువలనప్రజలు యజమానిని చేరుకొందురు.
  - 8.రాజ్యచ్యుతునకు ప్రజ అనుకూలమైనంత మాత్రమునరాజ్యము కలుగదని వచింతురు. కావున రాజ్య ప్రాప్తి కొరకువరుణ సంబంధమగు చరు హంస్సును నిర్వాపముచేయవలెను. ప్రజకు ఆదిత్యులవలె రాజ్యమునకు వరుణుడుఅధిదేవత అగును. ఆదిత్యవరుణుల సంతృప్తి వలనరాజ్యచ్యుతునకు ప్రజయు, రాజ్యము ఉభయము

లభించును.

9.అప్పటికి అతనికి ప్రజ, రాజ్యము లభించకున్నచో 'నేనునా ప్రజను రాజ్యమును పొందుటకు గాను శత్రువునుండితెచ్చిన హంర్భాగమును ఆదిత్యుల కొరకు నిర్వాపము చేయుదును,'అని నిర్వాపము చేయవలెను. ఆ ంధముగ నిర్వాపము చేయుటవలనఆదిత్యులే హంర్భాగమును అపేక్షించుచున్న వారై అతనికిస్వకీయ ప్రజను సమకూర్తురు.

10.అప్పటికి అతనికి ప్రజయు, రాజ్యము లభించకున్నచో ఈ ఆదిత్యచరునేనిర్వాపము చేయవలెను. ఇధ్మమునందు శంకువులనుబంధించవలెను. అప్పుడు తనను ండిచిన ప్రజను మరలపొందును.

11.అప్పటికి ప్రజను పొందనిచో మరల ఆదిత్యదేవతాకమగుచరు హంస్సునే నిర్వాపము చేయవలెను. ఇధ్మమునందు కూడ శంకువులను బిగించవలెను. అప్పుడునిశ్చయముగ అతడు తన ప్రజను పొందును.

12.శంకువు రాం చెట్టునకు సంబంధించినది కావలెను.రాం మరుత్తుల ఓజస్సు అగును. మరుత్తుల ఆ ఓజస్సుతోనేఅతడు తన ప్రజను పొందును.

13.శంకువులు ఏడు కావలెను. మరుత్తులు సప్తసంఖ్యాకులుకదా! అందువలన ప్రజలు గుంపులు, గుంపులుగా అతనినిచేరుకొందురు.

రెండవఅనువాకము

1. దేవతలుమృత్యువునకు భయపడినారు. వారు ప్రజాపతిని అర్ధించినారు.అతడు వారికి ప్రజాపతి దేవతాకమగు శతకృష్ణలఇష్టినిసూచించినాడు. నిర్వాపము చేసినాడు. అందువలన దేవతలకుఅమృతత్వము కలిగించినాడు. (కృష్ణులగురిందగింజ. వంద గురుందలంత బంగారముతోచేయు ఇష్టి శతకృష్ణుల అగును.)

2.అపమృత్యు భయము కలవాడు ప్రజాపతి దేవతాకమగుశతకృష్ణలఇష్టిని ఆచరించవలెను. అతడు స్వభాగధేయమునప్రజాపతిని సేంచవలెను. ఆ ప్రజాపతియే యజమానికిసంపూర్ణ ఆయువును కలిగించును.

3.ఇష్టి శతసంఖ్యాక కృష్ణుల కావలెను. ఏలనన మానవుడుశతాయుష్కుడు. నూరు ఇంద్రియములు కలవాడు. నూరుఇంద్రియములందు ఆయువు నిలిచి ఉండవలసినవాడు.

4.ఈ ఇష్టియందు బంగారమును ఘృతమునందు ఉంచవలెను.ఆయువు ఘృతము, హిరణ్యము అమృతమగును. కావునప్రజాపతి అతనికి ఆయువును, అమృతత్వమును సమానములుగాకలిగించును.

5.నాలుగు నాలుగు కృష్ణల చొప్పున అవదానము చేయవలెను.అందువలన చతురవత్త ప్రాప్తి కలుగుచున్నది.

6.ఏకధా బ్రహ్మణ ఉపహరత్యైకదైవ యజమాన ఆయుర్దదాత.ఋత్విగ్భాగము లన్నింటిని ఒకటిచేసిబ్రహ్మకు అర్పించవలెను. అందువలన యజమానికి సర్వావయములందుఒకే తీరుగ ఆయువు కలుగుచున్నది.

7.ఒకానొకప్పుడు సూర్యుడు ప్రకాశించకుండెను దేవతలుసూర్యునకు ప్రకాశము కలిగించదలచినారు. సూర్యదేవతాకచరు హంస్సును నిర్వాపము చేసినారు. అందుచే సూర్యునకుప్రకాశము కలిగించినారు. కావునబ్రహ్మవర్చస్సును అభిలషించువాడు సూర్యదేవతాక చరుహంస్సును నిర్వాపము చేయవలెను. స్వీయభాగధేయమునసూర్యుని అర్పించవలెను. సూర్యుడే యజమానికి బ్రహ్మవర్చస్సుకలిగించుచున్నాడు. యజమాని బ్రహ్మవర్చసి అగుచున్నాడు.

8.హంస్సునకు పైభాగమునకు, క్రింది భాగమునకుహిరణ్యములను ఉంచవలెను. అట్లు చేసిన సూర్యుడుయజమానికి కాంతిని కలిగించుచున్నాడు.

9.ప్రతి ప్రయాజము నందును గురంద ఎత్తు బంగారమునుహోమము చేయవలెను. అందువలన యజమానికి సర్వదిశలనుండిబ్రహ్మవర్చస్సు చేరుచున్నది.

10.హిరణ్యం ంన్దేయ హిరణ్య మోపనమేదితి- బంగారము నాకు అందవలెను. నన్ను బంగారము చేరవలెనుకోరికగలవాడు, అగ్ని దేవతాకమగు అష్టాకపాల పురోడాశమును,సంతృ దేవతాకమగు ద్వాదశ కపాల పురోడాశమును,భూదేవతాకమగు చరు హంస్సును నిర్వాపము చేయవలెను. అష్టాకపాలపురోడాశము అగ్నిదేవతాకము. బంగారము అగ్ని సంబంధి.అందువలన యజమాని హిరణ్యస్వాం అగ్ని చేతనే హిరణ్యమునుపొందును.

ద్వారాశకపాల పురోడాశము సంతృప్తదేవతాకము. అందువలన యజమానిసంతృప్తదేవుని వలన హిరణ్యము పొందును. చరుహంస్సు భూదేవతాకము. కావున యజమాని భూయనుండియేబంగారము పొందును.

11.ఒకనికి హిరణ్యము కలుగును. అందువలన చోరాది భయములుకలుగును. భయమున బలము లేనివాడగును. అతడుఇంద్రియ బలంహీనుడు అగును. అట్టివాడు ఇంతకు ముందుచెప్పిన మూడు హంస్సుల ఇష్టిని చేయవలెను. అందువలనయజమానికి ఇంద్రియ బలహీనత కలుగకుండును.

12.బంగారము పోగొట్టుకున్న వాడును ఈ మూడు హంస్సుల ఇష్టినేఆచరించవలెను. నిర్వాపముచేయబడిన పురోడాశము అగ్ని దేవతాకము. హిరణ్యముఅగ్ని సంబంధి. హిరణ్యము ఏ అగ్నికి సంబంధించినదోఆ అగ్నియే యజమానికి పోయిన బంగారమును తిరిగి ఇప్పించును. నిర్వాపముచేయబడిన పురోడాశము సంతృప్తదేవతాకము. కావునసంతృప్తదేవునిచే ప్రేరితుడై యజమాని పోయిన బంగారమునుతిరిగి అందుకొనుచున్నాడు.

నిర్వారముచేయబడిన పురోడాశము భూయ దేవతాకము. ఈ భూయయందేకదా బంగారము దాగి ఉన్నది! అందువల్ల యజమాని ఈ భూయయందేనష్టపోయిన బంగారము కనుగొనుచున్నాడు.

13.ఇంద్రుడు సోమపానము చేసినాడు. త్వష్టను చూచినాడు.భయపడినాడు. నానాదిక్కులకు పరుగులు పెట్టినాడు.ఆ ంధముగా పరుగులెత్తి, బడలిక కలిగి, ఆరోగ్యము కలిగించుసోమము లేనివాడు అయినాడు. అతడు సోమమును వాంతి చేసుకున్నాడు.ఆ వాంతి పడిన నేల మీద శ్యామాక ధాన్యము ఏర్పడినది. అంతటఇంద్రుడు ప్రజాపతిని సేించినాడు. ప్రజాపతి ఇంద్రుని కొరకనిసోమేంద్ర దేవతాకమగు శ్యామాక చరు నిర్వాపము చేసినాడు.అందువలన ఇంద్రునకు బలమును, సోమపానమును ఏర్పరచినాడు.

14.సోమమును వాంతి చేసికొన్నవాడే ఆరోగ్యప్రదమగు సోమములేనివాడు అగుచున్నాడు. అట్టి వాడు సోమేంద్ర దేవతాకమగుశ్యామాక చరు హంస్సును నిర్వాపము చేయవలెను. అతడుసోమ, ఇంద్రులను స్వభాగధేయమున అర్చించవలెను.సోమేంద్రులే అతని యందు బలకారకమగు సోమమునునిలుపుదురు. యజమాని బలకరమగు సోమము నుండింముక్తుడు కాడు.

15.చరు సోమదేవతాకమగును. అందువలన నిర్వాపకర్తకుసోమము ప్రయోజనము కలిగించును. చరుఇంద్ర దేవతాకము. ఇంద్రుడు ఇంద్రియ బలకారకుడు.కావున యజమానికి బలకరమగుసోమపానము ప్రయోజనకారి అగును.

16.పశువులను కోరువాడు పశుప్రదాత అగు అగ్ని కొరకుఅష్టాదశ కపాల పురోడాశమును - అధిక ఫలప్రదాత యగుఇంద్రుని కొరకు ఏకాదశ కపాల పురోడాశమును నిర్వాపముచేయవలెను. అగ్నియజమానికి పశువులను కలిగించును. ఇంద్రుడు వానినివృద్ధిపొందించును.

17.1. పెరుగు. 2. తేనె. 3. నేయి. 4. నీరు. 5. వేపుడు బియ్యముహంస్సులగును. ఈ అయిదు పశురూపములు. వాని వలననేపశువులను పొందవచ్చును.

18.పంచద్రవ్యములందు ఒక్కొక్క దానిని గ్రహించుట పంచగృహీతత్వముఅగును. పశువులు పంక్తి ఛందస్సునకు సాధ్యములు.హంస్సులు బహురూపములు. అందువలన పశువులుబహురూపములం. వాని వలన సమృద్ధి కలుగుచున్నది.

19.పంచద్రవ్యరూపహంస్సు ప్రజాపతి దేవతాకమగును.పశువులు ప్రజాపతి సంబంధులు కావున ప్రజాపతియేయజమాని కొరకు పశువులను కలిగించును.

20.మధువు పురుషునకు ఆత్మయగుచున్నది. మధువునుఅగ్నియందు హోమము చేయుటవలన యజమాని తన్నుతాను అగ్నికి సమర్పించినట్లు అగుచున్నది. ఇం పంక్తిఛందస్సు నందలి యాజ్య పురోనువాక్యలు అగుచున్నం.

పురుషుడుపాంక్తుడు - రెండు చేతులు +ఒక తల వలన అయిదింటివాడు- అగుచున్నాడు. పశువులు పంక్తి ఛందో సాధ్యము లైనందునపాంక్తములు.

ఇందువలనయజమాని మృత్యువును తప్పించుకున్నవాడై, సమృద్ధికలవాడు అగుచున్నాడు.

మూడవఅనువాకము

1. దేవతలుయశస్సు కోరినారు. యశస్సు కలిగించు సత్రమునుఅనుష్ఠించినారు. అందువలన రాజగు సోమునకు యశస్సుకీర్తి లభించినం.
- రాజగుసోముడు కీర్తిసహితుడై ఆరోహించినాడు. అగ్ని సహితముఅతనిని అనుసరించినాడు. పర్వతమును ఆరోహించినాడు.అక్కడ అగ్నియు సోముడును ఐకమత్యము నొందినారు.
- ఇంద్రుడుయజ్ఞభ్రష్టుడు అయినాడు. ఫలరహితుడు అయినాడు.చిరకాలమునకు అతడు సోమాగ్నులను కలిసినాడు. నాకుఫలము కలుగునట్లు యజింపచేయుడని వారిని కోరినాడు.
- అగ్నిసోములుఅగ్నిదేవతాకమగు అష్టాకపాల పురోడాశమును, ఇంద్ర దేవతాకమగుఏకాదశ కపాల పురోడాశమును, సోమదేవతాకమగు చరుగల ఇష్ఠిని నిర్వహించినారు. అందువలన ఇంద్రునకు తేజస్సు,బలము బ్రహ్మవర్చస్సు కలిగినం.
- 2.యజ్ఞభ్రష్టుడైన వాడు అగ్ని దేవతాకమగు అష్టాకపాలపురోడాశమును, ఇంద్రదేవతాకమగు ఏకాదశ కపాల పురోడాశమును,సోమ దేవతాకమగు చరు గల ఇష్ఠిని అనుష్ఠించవలెను.అగ్ని దేవతాకము యజమానికి తేజస్సు కలిగించును.ఇంద్ర దేవతాకము బలము కలిగించును. సోమదేవతాకముబ్రహ్మవర్చస్సు కలిగించును.
- 3.అగ్నిదేవతాక, సోమదేవతాక భాగములను ఇంద్రదేవతాకమునందు కలుపవలెను. అందువలన తేజస్సు, బ్రహ్మవర్చస్సుకలిసి యజమాని యందు చేరును.
- 4.కోరిన కోరిక నెరవేరినవాడు అగ్ని సోమ దేవతాకమగుఏకాదశ కపాల పురోడాశమును నిర్వాపము చేయవలెను. బ్రాహ్మణుడుఅగ్నికి సంబంధించినవాడు. అతడు సోమము త్రాగును.అగ్నిసోములు బ్రాహ్మణునకు దేవతలగుదురు. అతడువారిని స్వభాగధేయమున సేంచును. ఆ దేవతలే అతనికోరికలను తీర్చెదరు. అతడు కోరికలు నెరవేరినవాడు అగును.
- 5.బ్రహ్మవర్చసము కోరువాడు అగ్ని సోమ దేవతాకమగుఅష్టాకపాల పురోడాశమును నిర్వాపము చేయవలెను. అతడుఅగ్ని సోములను తన భాగధేయమున సేంచవలెను.వారే అతనికి బ్రహ్మవర్చస్సు కలిగింతురు. అతడు బ్రహ్మవర్చసిఅగును.
- అష్టాకపాల పురోడాశము అగ్నిదేవతది. శ్యామాకము సోమదేవతది.ఇం రెండును యజమానికి సమృద్ధి కలిగించును.
- 6.నపుంసకత్వ భయము కలవాడు ప్రజనన సమర్థమగుఅన్నరసము గల సోమునకు శ్యామాక చరును నిర్వాపముచేయవలెను. ప్రజనన సమర్థ అన్నరూప రేతస్సుకొరవడినందున నపుంసకత్వము సంబంధించును.అందువలన అతడు ప్రజనన సమర్థమగు అన్నరసముగల సోముని స్వభాగధేయమున అర్పించవలెను. ఆ సోముడేఅతని యందు ప్రజనన సమర్థమగు అన్న రసరూపమగురేతస్సును ఉంచును. అప్పుడు అతడు నపుంసకుడుకాకుండును.
- 7.గ్రామాధికారము కోరువాడు బ్రహ్మణస్సతి దేవతాకమగుఏకాదశ కపాల పురోడాశమును నిర్వాపము చేయవలెను.అతడు బ్రహ్మణస్సతిని స్వభాగధేయమున సేంచవలెను.బ్రహ్మణస్సతియే అతనికి జనులను సమకూర్చును. అతడునిశ్చయముగ గ్రామాధిపతి అగును.
- 8.యాజ్ఞా పురోనువాక్యలు గణశబ్దవంతములు. అం అతనినిజన సముదాయము కల వానిని చేయును.
- 9.ధనగర్వమున వైశ్యుడు బ్రాహ్మణుని అవమాన పరచదలచినచోబ్రాహ్మణుడు ఈ ఇష్ఠినే అనుష్ఠించవలెను.
- 10.యాజ్ఞా పురోనువాక్యలను మరుత్సంబంధులను చేయవలెను.మరుత్తులు దేవతలకు ప్రజలు అగుదురు. వారి అనుగ్రహమునయజమానికి ప్రజ అధీనము అగును.

నాలుగవఅనువాకము

1. స్వర్గముకోరువాడు అర్యముని కొరకు చరు నిర్వాపము చేయవలెను.**అసౌవై ఆదిత్యః** అర్యముడే ఆదిత్యుడు.అతడు స్వభాగధేయమున అర్యముని సేంచవలెను.అర్యముడే అతనికి స్వర్గము కలిగించును.
- 2.జనులు తనకు దానము చేయవలెనను కోరిక గలవాడుఅర్యముని కొరకు చరునిర్వాపము చేయవలెను. **అసౌవై ఆదిత్యః**. దానము ఇచ్చువాడుఅర్యముడు - తేజోవంతుడు. అతడు అర్యమునే స్వభాగధేయమునసేంచవలెను.

ఆ అర్థముడే ప్రజలు అతనికి దానము ఇచ్చునట్లుచేయును. ప్రజలు అతనికి దానము ఇచ్చువారు అగుదురు.

3.ప్రజాసమూహములు నిరాటంకముగా తన పక్షము వహించవలెననికోరువాడు అర్థముని కొరకు చరు నిర్వాపము చేయవలెను.**అసౌ వై ఆదిత్యః.** అతడుఅర్థముని స్వభాగధేయమున అర్చించవలెను. అర్థముడేఅతనిని గమ్యమునకు చేర్చును.

4.ఒకప్పుడు ఇంద్రుడు తన తమ్ముల కన్న తక్కువ వానినిచూడబడినాడు. అప్పుడు అతడు ప్రజాపతిని అర్చించినాడు.ప్రజాపతి ఇంద్రుని కొరకు ఇంద్రదేవతాకమగు ఆనూషాకమగుఏకాదశకపాల పురోడాశమును నిర్వాపము చేసినాడు. ఆ హంస్సుచేతనేఇంద్రునకు దేవతలందు అగ్రగణ్యత్వము లభించినది.

ఇంద్రుడుబుద్ధు, అగ్రశబ్దములు గల యాజ్ఞా పురోనువాక్యలను చేసినాడు.అందువలననే ఇంద్రునకు మొదటినుంచి చివరి వరకుఅగ్రత్వము కలిగినది.

(పంటకోసి తరువాత మరల వేరునుంచి మొలిచినది అనూషాకము.దానినుండి మొలిచినది ఆనూషాకము.)

5.తమ్ముల కన్న తక్కువగా చూడబడునట్టివాడు ఇంద్రదేవతాకమగుఆనూషాకమును ఏకాదశ కపాలములందు నిర్వాపము చేయవలెను.అతడు ఇంద్రుని స్వభాగధేయమున యజింపవలెను.ఇంద్రుడే అతనిని సమానులందు అగ్రుని చేయును.

అతడుబుద్ధు, అగ్ర శబ్దములు గల యాజ్ఞాపురోను వాక్యలు చేయవలెను.అం అతనిని తొలి నుండి చివరి వరకు అగ్రగణ్యుని చేయును.

తమ్ములకన్న కొంచెముగా చూడబడు అనుజా వరునకు అనుషాకఅధిదేవతయే సమృద్ధి కలిగించును.

6.అనుజావరుడగు బ్రాహ్మణుడు బృహస్పతి దేవతాకమగుఆనూషాక చరును నిర్వాపము చేయవలెను. అతడు బృహస్పతినిస్వభాగధేయముగ అర్చించవలెను. బృహస్పతియే అతనికిసమానులందు అగ్రస్థానము కలిగించును. అతడుబుద్ధు, అగ్ర శబ్దములు గల యాజ్ఞాపురోను వాక్యలు చేయవలెను.అం అతనిని మొదటినుండి ఆసాంతము అగ్రస్థానము గలవానిని చేయును.

అజావరునకుఆనూషాక అధిదేవతయే సమృద్ధి కలిగించును.

అయిదవఅనువాకము

1. ప్రజాపతికిముప్పది ముగ్గురు పుత్రికలు. అతడు వారినందరినిరాజగు సోమునకు ఇచ్చినాడు. సోముడు రోహిణిని మాత్రముపరిగ్రహించినాడు. యిగిలిన ముప్పది ఇద్దరు అది సహించలేకపోయినారు.వారందరు మరల ప్రజాపతి దగ్గరకు వెళ్లినారు.

సోముడువారిని అనుసరించినాడు. ప్రజాపతి వద్దకు వెళ్లినాడు. వారినిమరల తనకు ఇవ్వవలసినదని కోరినాడు.

ప్రజాపతి అందుకుసమ్మతించలేదు. తన కూతుళ్లను అందరును సమానముగచూచెదనిని శపథము చేయమన్నాడు. సోముడు అట్లే శపథముచేసినాడు.

శపథముచేసిన సోమునకు ప్రజాపతి తన పుత్రికలను వప్పగించినాడు.సోముడు శపథమును ఉల్లంఘించినాడు.

ఎప్పటివలె రోహిణింషయముననే అనురక్తుడు అయినాడు. అందువలన అతనికియక్ష - క్షయ కలిగినది.

రాజగుసోమునకు కలిగినందున అది రాజయక్ష్మ అయినది. పాపముచేయుటవల కలిగినందున పాపయక్ష్మ

అయినది. భార్యనింత్తము కలిగినందున అది 'జాయేన్య' అయినది. ఈ మూడుపేరులు గల యక్షరోగపు పుట్టు పూర్వోత్తరములుతెలిసిన వానికి ఈ వ్యాధులు కలుగవు.

అప్పుడుసోమదేవత యిగిలిన వారిని సమానముగా చూచెదననివారితో అన్నాడు. వారు సహితము మమ్ము సమానముగచూచునట్టివరము కోరుచున్నాము' అన్నారు. వారు సోమునికొరకు ఆదిత్య దేవతాకమగు చరును నిర్వాపము చేసినారు.ఆ ంథముగా చేసి సోముని రోగము నుండి ంముక్తి కలిగించినారు.

2.పాపయక్ష్మము వలన బాధపడువాని కొరకు ఆదిత్య దేవతాకమగుచరును నిర్వాపము చేయవలెను.

స్వభాగధేయమునఆదిత్యులను అర్చించవలెను. ఆదిత్యులే అతనికి ఆ రోగమునుండి ంముక్తి కలిగింతురు.

3.అమావాస్య నాడు ఈ చరును నిర్వాపము చేయవలెను. శుక్లపక్షమునవృద్ధిచెందు చంద్రుడు ఈ వ్యాధిగ్రస్తునకు అభివృద్ధికలిగించును.

4.నవోనవో భవతి జాయమానః- నవనవోన్మేషముగా జన్మించినవాడు అగుచున్నాడు. అనుపురోనువాక్యము వలన అతనికి దీర్ఘాయువు కలుగుచున్నది.ఆదిత్యాంగ్ ంశు మాప్యాయన్తి - ఆదిత్యులువర్ధిల్లచేయుచున్నారు. అను యాజ్య వలన అతనికి అభ్యుదయముకలుగుచున్నది.

ఆరవఅనువాకము

1. ప్రజాపతిదేవతలు ఆరగించుటకు యోగ్యమగు అన్నమును వారికిపంచి ఇచ్చినాడు. ఈ లోకము లందు అభివ్యాపించి అతిరిక్తమగునదితనకొరకు అగునని నిర్దేశించినాడు. ఆ అన్నము ఈలోకములనుఅభివ్యాపించి అతిరిక్తమయినది. అం ఇంద్రరాజము, ఇంద్రాధిరాజము,ఇంద్రస్వరాజ్యము అయినం. అప్పుడు ప్రజాపతి ఈ లోకములనుమూడు ంధములుగా పితికినాడు. అందువలన త్రిధాతు యాగమునకుత్రిధాతుత్వము కలిగినది.
- 2.అన్నము తినువాడు కావలెనని కోరువాడు త్రిధాతుయాగముచేయవలెను. రాజగు ఇంద్రుని కొరకును, అధిరాజగు ఇంద్రునికొరకును స్వరాట్టయిన ఇంద్రుని కొరకును, ఏకాదశ కపాలపురోడాశమును నిర్వాపము చేయవలెను. భూలోకాధిపతియగు ఇంద్రుడు రాజు.
- అంతరిక్షాధిపతియైనఇంద్రుడు అధిరాజు. స్వర్గలోకాధిపతియగు ఇంద్రుడు స్వరాట్ట.ఆ ఇంద్రులను అతడు స్వభాగదేయమున అర్పించవలెను.వారే అతనికి అన్నము ప్రసాదింతురు. అతడు అన్నాదుడు- అన్నము తినువాడు అగును.
- దూడకుడుచుట వలన ఆవు చేవును. జనులు అట్టి ఆవులనుపిండుకొందురు. అట్లే ప్రజలు అనుభంచినంత ఈ లోకములుదేవతలచే వర్ధిల్లచేయబడుచున్నం. అట్టి లోకములందుయజమాని అన్నాద్యత నొందును.
- 3.సారము పోకుండుటకు గాను ఊర్ధ్వముఖములైన కపాలములందుపురోడాశమును ఉంచవలెను.
- 4.పురోడాశములు మూడు కావలెను. అం మూడు లోకములుపొందుటకు సాధనములు అగును.
- 5.పురోడాశము ఒకదానికన్న మరొకటి పెద్దది కావలెను.అదెందుకనగా భూలోకమున కన్న అంతరిక్షము, అంతరిక్షముకన్న స్వర్గలోకము పెద్దది కదా! అది సమృద్ధి కలిగించును.
- 6.అన్ని పురోడాశములందును చేయిపెట్టవలెను. ఒకదానినికూడ ండవరాదు. అన్నిటినుండి అవదానము చేయవలెను.
- 7.అంనాశము కొరకు యాజ్యను వాక్యల వ్యత్యాసము చెప్పవలెను.

ఏడవఅనువాకము

1. దేవతలకుఅసురులకు యుద్ధము జరిగినది. ఆ యుద్ధమున రాక్షసులుదేవతలను జయించినారు. పరాజయము పొందిన దేవతలురాక్షసులకు సేవకులు అయినారు. అందువలన దేవతలుఇంద్రియ సామర్థ్యమును, శరీర సామర్థ్యమును తొలగిపోయినం.
- ఇంద్రుడుఆ ంషయము గ్రహించినాడు. వానిని సంపాదించుటకు ప్రయత్నించినాడు.కాని సఫలుడు కాలేక పోయినాడు. అప్పుడు అతడు వానినిసాధించుటకు ప్రజాపతిని సేంచినాడు.
- ప్రజాపతిఇంద్రుని చేత 'సర్వసృష్టి' యాగము చేయించినాడు.ఆ యాగము వలననే ప్రజాపతి ఇంద్రునకు ఇంద్రియ, శరీరఉభయసామర్థ్యములు కలిగించినాడు.
- 2.ఇంద్రియ సామర్థ్యము, శరీరసామర్థ్యము కోరుకొనువాడుసర్వపృష్ఠ ఇష్టిని యజించవలెను. ఈ దేవతలనే అతడుస్వభాగధేయమున యజించవలెను. వారే అతనికి ఇంద్రియ,శరీర సామర్థ్యములు కలిగింతురు.
- 3.రథాంతర ఇంద్రునకు నిర్వాపము చేసినవాడు అగ్ని యొక్కతేజస్సును పొందును.
- బార్హతేఇంద్రునకు నిర్వాపము చేయువాడు ఇంద్రుని తేజస్సు పొందును.
- వైరూపఇంద్రునకు నిర్వాపము చేయువాడు బ్రహ్మతేజస్సు పొందును.
- శాక్వరఇంద్రునకు నిర్వాపము చేయువాడు మరుత్తుల తేజస్సుపొందును.
- రైవతఇంద్రునకు నిర్వాపము చేయువాడు బృహస్పతి తేజస్సుపొందును.

ఏతావన్తివై తేజాగ్ంసి తాన్యేవావరున్ధ -తేజస్సులు ఇన్నియే. అతడు వానిని అన్నింటిని పొందును.

4.సారము పోకుండుటకు గాను ఊర్ధ్వ ముఖములైన కపాలములందుపురోడాశమును ఉంచవలెను.

5.ంశ్వేదేవతల ప్రీతి కొరకు ద్వాదశ కపాల పురోడాశముఅగుచున్నది.

6.అన్ని పురోడాశముల నుండి అవదానము చేయవలెను. అందువలనయజమాని యందంతటను సామర్థ్యము కలుగును.

7.అంనాశము కొరకు యాజ్ఞానువాక్యల వ్యత్యాసము చెప్పవలెను.

8.యజమాని పుంస్త్యాధికృత కొరకు అశ్వము, ఎద్దు, గొర్రెపోతు,మేకపోతు దక్షిణ అగును.

9.ంధ్యావపాదము కలిగినవాడు ఈ ఇష్టినే యజించవలెను.అందువలన దేవతలు

యజమానిపురోడాశములను స్వీకరింతురు. వారు యజమానికి పురోడాశమువంటి అన్నమును ప్రసాదింతురు.

ఎనిందవఅనువాకము

1. కుణికుమారుడు రజనుడు. అతనికి దృష్టి దోషము. జనకునిపుత్రుడగు క్రతుజిత్తు కంటివైద్యుడు. రజనుడు కంటిచికిత్స కొరకు క్రతుజిత్తు వద్దకు వెళ్ళినాడు. క్రతుజిత్తురజనుని కొరకని భ్రాజస్వంతుడగు అగ్ని కొరకు అష్టాకపాలపురోడాశమును, సూర్యదేవతాకమగు చరును, భ్రాజస్వంతుడగుఅగ్ని కొరకు అష్టాదశ కపాల పురోడాశమును నిర్వాపముచేసినాడు. త్రిహంష్కమగు ఇష్టిని యజించినాడు. అందువలనరజనుని దృష్టి దోషము నివారణమై కళ్ళకు శక్తి కలిగినది.

2.కంటి చూపునకు పాటవము కోరువాడు. భ్రాజస్వంతుడగుఅగ్నికి అష్టాకపాల పురోడాశమును, సూర్యదేవతాకమగుచరును, భ్రాజస్వంతుడగు అగ్నికి అష్టా కపాల పురోడాశమునునిర్వాపము చేయవలెను. త్రిహంష్కమగు ఈ ఇష్టిని యజించవలెను.

అగ్నియొక్క నేత్రముచే మానవులు చూచుచున్నారు. కంటిరెప్పవాలుట లేచుట వలన మానవుని దృష్టి అనిత్యమగుచున్నది.అగ్ని జ్వలించుట చల్లారుటచే అనిత్యము అగుచున్నది.

ఈ అనిత్యసామ్యమునమానవుని దృష్టికి అగ్నికి సంబంధము.

దేవతలుసూర్యుని దృష్టిలో చూతురు. సూర్యుని వలె దేవతలదృష్టి అనిమేషము. అయినందున దేవతల దృష్టి సూర్యసంబంధమగును.

యజమానిఅగ్ని, సూర్యులను స్వభాగధేయమున అర్పించవలెను.అగ్ని, సూర్యులు అతని దృష్టికి పాటవము కలిగింతురు.అతడు చక్షుష్పాటవము కలవాడు అగును.

3.అగ్ని దేవతాకములగు రెండు పురోడాశములు చెప్పబడినం.అందువలన యజమాని రెండు నేత్రములకు బలము చేకూరును.సూర్య దేవతాకమగు చరు నాసికకు బలము కలిగించును.

సూర్యదేవతాకమునకురెండు ప్రక్కల అగ్ని దేవతాకములు అయినం. అందువలననాసికకు ఇరువైపుల నేత్రములయినం. కావున ముక్కువలన రెండు నేత్రములు నిలిచి ఉన్నం.

4.యాజ్ఞాను వాక్యలు సమానములైనట్లు కన్నులు సమానములుఅగుచున్నం. కావున అది సమృద్ధికొరకు అగుచున్నది.

5.1. ఉదుత్యం 2. చిత్రం దేవానాం 3. సప్తత్వాహరితః రథేఅను మూడు మంత్రములచే పిండ ప్రదానము చేయవలెను.అందువల్ల వ్యాధి కలుగకముందున్న చక్షుష్పాటవముమరల కలుగుచున్నది.

(మూడుమంత్రములు సూర్య సంబంధములు.)

తొమ్మిదవఅనువాకము

1. మధ్యమపరిధీ! నీవు స్థిరమైన దానవు. నేను జ్ఞాతులందుస్థిరుడను, ధైర్యవంతుడను, ధనవంతుడనుఅగుదును గాక.

దక్షిణపరిధీ! నీవు స్థిరమవు. నేను జ్ఞాతులందు స్థిరుడును,ధీరుడను, సంపన్నుడను అగుదును గాక.

- ఉత్తరపరిధి! నీవు స్థిరమవు. నేను జ్ఞాతులందు స్థిరుడును,ధీరుడను, సంపన్నుడను అగుదును గాక.
- 2.హుతమగుచున్న ఆజ్యమా! నీవు పుత్రులత్రాడులను కోరుదానవు.నేను పుత్రులత్రాడులు సుమనస్కులు కావలెనని కోరుచున్నాను.దేవతలారా! వారిని నేను మనసున నిలుపుచున్నాను. వారునన్ను మనసున నిలుపుదురు గాత. వారికి నాయందుఅభిమానము కలుగునట్లు చేయండి.
- హుతమగుచున్నఆజ్యమా! నీవు సజాతులను కోరుదానవు. నేను సజాతులనుకోరువాడను. ఏ స్త్రీలు నాకు మనసా అనుకూలురు అగుచున్నారోనేను వారికి మనసా అనుకూలుడను అగుచున్నాను. దేవతలారా!వారు నాకు మనసా అనుకూలురు అగుదురు గాక. వారిని నాకుమనసా అనుకూలురను చేయండి. **స్వాహా.**
- 3.గ్రామాధికారము కోరువాడు ంశ్వేదేవతాకమగు సాంగ్రహిణిఇష్టిని నిర్వహించవలెను. బంధువులు ంశ్వేదేవతాసంబంధులు. ంశ్వేదేవతములు స్వభాగధేయమునఅర్చించవలెను. వారే అతనికి బంధుజనులను సమకూర్తురు.అతడు నిశ్చయముగ గ్రామస్వాం అగును.
- 4.ఈ ఇష్టి సంగ్రహణి అగును. బంధువుల మనసులనుస్వాధీన పరుచుకొనుటయే సంగ్రహణము. దానివలనబంధువుల మనసులను యజమాని స్వాధీనము చేసికొనును.
- 5.**ధ్రువో % సి ధ్రువోహగ్ం సజాతేషుభూయాసం** -నీవు స్థిరమవు నన్ను జ్ఞాతులందు స్థిరపరుచుముఅను మంత్రము చదువుచు పరిధులను చుట్టు ఉంచవలెను.ఇది ఆశీస్సుగా కోరబడునది. తదుపరి పరిధులు చుట్టుఉంచబడుచున్నం. ఈ ంషయము తెలిసిన ంద్వాంసులకుబంధువుల ంషయమున కోరినదంతయు అధికముగసంభంచును.
- (పరిధిమేడిపుల్ల. హోమాగ్నికి రక్షణగా నాలుగువైపుల ఉంచునది.ఇది మొదటి మంత్రమునకు ంనియోగము.)
- 6.జ్ఞాతులందు 1. ఎక్కువవారు 2. తక్కువవారు 3. స్త్రీలు ఈమూడు వర్గముల వారే కదా కావలసినవారు! ఈ ఇష్టి వలనయజమాని వారిని స్వాధీన పరుచుకొనును. వారు యజమానికిస్వాధీనులై సేంతురు.

పదవఅనువాకము

1. పెరుగునుండి తీయబడిన నూతన పదార్థమైనందున వెన్ననవనీతము అయినది. అగ్ని సంపర్కము కలుగుగా కరిగినందున‘సర్పి’ అయినది. గడ్డ కట్టినందున ఘృతము అయినది.
- 2.యజమానీ! నీవు అశ్వినులను ప్రాణమవు. ఎవరికి నీవుప్రాణమవు అగుదువో ఆ అశ్వినులు నీకు ప్రాణమును, ఆయువునుప్రసాదించురుగాక. **స్వాహా.**
- నీవుఇంద్రునకుప్రాణమవు. ఎవరికి నీవు ప్రాణము అగుచున్నావోఆ ఇంద్రుడు ఆయువును ప్రసాదించునుగాత. **స్వాహా.**
- నీవుుత్రావరుణులకు ప్రాణమవు. ఎవరికి నీవు ప్రాణమవుఅగుచున్నావో వారు నీకు ఆయువును కలిగించురు గాక.**స్వాహా.**
- నీవుంశ్వదేవతలకు ప్రాణమవు. వారు నీకు ఆయుష్యమునుఇచ్చెదరు గాక. **స్వాహా.**
- 3.ఆజ్యము అమృత మార్గము. ఇంద్రునిచే ప్రసాదించబడినది.మరుత్తులచే నిలువ ఉంచబడినది. అట్టి ఆజ్యధారను యజమానిచూడవలెను.
- ఆజ్యమా!నిన్ను ంష్టు సమానుడగు యజమాని చూచుచున్నాడు. ఇడపశువుల అధిదేవత. ఆమె నిన్ను గోవుల యందు నిలుపుచున్నది.
- 4.పావమాన స్తోమము, గాయత్రి మార్గము, ఉపాంశు సామర్థ్యములవలన దీర్ఘాయువు - అందుకు తగిన ఓషధులు లభించునుగాత. సంతా దేవత దీర్ఘ రోగముల నుండి ంముక్తి కలిగించునుగాత.
- బృహద్రథంతరసామము చేతను, త్రిష్టుభ మార్గము చేతను, శుక్రగ్రహ సామర్థ్యము చేతను సంతా దేవత దీర్ఘ రోగమునుండి ంముక్తి కలిగించును గాత.
- అగ్నినిస్తుతించు గీతము చేతను, జగతి మార్గము చేతనుఅగ్రయణగ్రహ సామర్థ్యము చేతను సంతా దేవత దీర్ఘాయువును,అందుకు అవసరమగు ఓషధులను ప్రసాదించి దీర్ఘ వ్యాధినుండి ండిపించును గాత.
- 5.అగ్నీ! ఈ యజమానికి దీర్ఘాయువును, తేజస్సును కలిగించండి.

వరుణ,సోములారా! ఇతనికి పుత్రోత్పాదకమగు రేతస్సు కలిగించండి.

భూదే! ఇతనికి తల్లివలె సుఖములను కలిగించుము.

శ్వేదేవతలారా! ఇతనికి అకాల జర కలుగకుండ చేయండి.

6. అగ్ని ఆయుష్మంతుడు. ఆ అగ్ని వనస్పతులచే ఆయుష్మంతుడు. అట్టి ఆయుష్మంతుడగు అగ్ని ఆయుస్సుచే నిన్ను ఆయుష్మంతునిచేయుచున్నాను.

సోమముఓషధులచే ఆయుష్మంతమగును. యజ్ఞము దక్షిణలచేవర్ధిల్లును. వేదము బ్రాహ్మణుల వలన ఆయుష్మంతమగును. దేవతలు అమృతము వలన ఆయుష్మంతులు అగుదురు. పితృ దేవతలు 'స్వధయా' పిండాదులచే ఆయుష్మంతులు అగుదురు.

వారిఆయువుచే నిన్ను ఆయుష్మంతుని చేయుచున్నాను.

పదకొండవ అనువాకము

1. దీర్ఘవ్యాధి పీడితుని దేహము అగ్ని యందును, బలము సోమమునందును చేరును. ఇతనిని వరుణుడు తన పాశములచేబంధించును. ఇతని వాక్కు సరస్వతిని, జీవాత్మ అగ్ని ంష్టువులందు చేరును.

2. దీర్ఘ వ్యాధి నుండి ంముక్తి కోరువాడును, పరిపూర్ణఆయువు కోరువాడును, అగ్ని దేవతాకమగు అష్టాకపాల పురోడాశమును, సోమదేవతాకమైన చరును, అగ్ని ంష్టు దేవతాకమగు ఏకాదశకపాల పురోడాశమును నిర్వాపము చేసి ఇష్టిని అనుష్ఠించవలెను.

ఆ ంధముగాచేయుట వలన అతడు అగ్ని నుండి దేహమును, సోమమునుండి బలమును పొందును. వరుణుని పాశము నుండి ంముక్తి కలుగును. సరస్వతి నుండి వాక్కు లభించును.

అగ్నిస్సర్వా దేవత ంష్టుర్యజ్ఞః అగ్నిసర్వ దేవతలు, ంష్టువు యజ్ఞము అగుచున్నారు. వారు అతనికి దేవతలచేతను, యజ్ఞము చేతను చికిత్స చేయుదురు. అందువలన ంగత జీవుడైనను నిశ్చయముగా జీంచును.

3. నూతన రూపము పొందినందున అది నవనీతము అయినది. అట్లని ఆజ్యమును చూడవలెను. ఆజ్యమే మంత్ర స్వరూపము. మంత్రమే ఆజ్యపు మహిమను చాటుచున్నది.

4. నీవు అశ్వినులకు ప్రాణమవు అని చెప్పబడుచున్నది. అశ్వినులే దేవతలకు వైద్యులు. వారే నీకు చికిత్స చేయుదురు.

ఇంద్రునకు ప్రాణమవని చెప్పబడినది. అందువలన ఇంద్రుడు నీకు ఇంద్రియ శక్తి కలిగించును.

యత్రావరుణులకు ప్రాణమవని చెప్పబడినది. అందువలన వారు ప్రాణాపానములను కలుగజేసెదరు.

శ్వేదేవతలకు ప్రాణము అగుదువని చెప్పబడినది. అందువలన వారు ంర్యశక్తిని కలిగింతురు.

5. అమృతమార్గమగు ఘృతధారను చూడవలెనని యజుర్మంత్రము చెప్పిన దానినే గ్రహించవలెను.

6. పవమాన స్తోమమున అనుటచే అది అతనియందు ప్రాణమును చేర్చును.

బృహద్రథంతరస్తోమము అనుట వలన అతని యందు బలమును చేర్చును.

అగ్నినిస్తుతించు గీతము అనుట వలన అతని యందు జీవాత్మను చేర్చును.

(పదవ అనువాకము 4వ మంత్రము ంవరణ.)

7. ఋత్విజాలు చుట్టు కూర్చుని మంత్రమును ఉచ్చరింతురు. ఎంతమంది ఋత్విజాలు ఉందురో అంతమంది అతనికి చికిత్సకులు అగుదురు.

8. బ్రహ్మ చేతిని పట్టుకొని చుట్టు కూర్చున్నవారు మంత్రములు ఉచ్చరింతురు. ఋత్విజాలందరు ఒక్కటిగానే యజమానికి ఆయువును కలిగింతురు.

9. బంగారము నుండి ఆజ్యమును సేంచవలెను. ఆయురైశ్చ ఘృతము - ఆయువే ఘృతమగును.

అమృతగ్ం హిరణ్యం - బంగారము అమృతమగును. కావున అమృతము నుండియే ఆయువును స్వీకరించును.

10. హిరణ్యము వంద గురిగింజలంత కావలెను. మనిషి నూరేండ్ల ఆయువు కలవాడు. నూరు ఇంద్రియములు కలవాడు. నూరు ఇంద్రియములందు స్థిరమగు ఆయువు కలవాడు.

గడచినంకాక ముందు ఎన్ని సంవత్సరములు జీంచనున్నాడో అన్నిగురుందలు ప్రమాణమగును. అందువలన

సమృద్ధికలుగును.

11.అగ్గీ! ఇతనికి దీర్ఘాయువును, బలమును ప్రసాదించుముఅనుట వలన అతనికి నిశ్చయముగా ఆయుష్యము, బలముకలుగుచున్నాం. ంశ్వేదేవతలారా! ఇతనికి అకాల వార్ధక్యముకలిగించకండి అనుట వలన ఇతనికి నిశ్చయముగా అకాలవార్ధక్యము కలుగకున్నది.

12.అగ్నిరాయష్మాన్ అని చేతినిపట్టుకొనవలెను. ఈ దేవతలందరు దీర్ఘాయుష్మంతులు.దీర్ఘాయుష్మంతులగు దేవతలే ఇతనిని దీర్ఘాయుష్మంతునిచేయుదురు. సర్వమాయరేతి - అతడు పరిపూర్ణ ఆయుష్మంతుడుఅగును.

పన్నెండవఅనువాకము

1. ప్రజాపతివరుణునకు అశ్వమునుఇచ్చినాడు. అందువలనఅతడు దేవత్వముకోల్పోయినాడు.

ప్రజాపతిదీర్ఘరోగగ్రస్తుడు అయినాడు.అప్పుడు ప్రజాపతికినాలుగు పాత్రలపురోడాశమే సాధనముగాకనిపించినది. అతడుదానిని నిర్వాపము చేసినాడు.దానితో ప్రజాపతివరుణ పాశములనుండి ంముక్తుడుఅయినాడు.

(ప్రాజాపత్యోవాఅశ్వఇతి శ్రుతేః ప్రజాపతిరేవపూర్వమశ్వస్య దేవతా'అని సాయణాచార్యులు.అశ్వములు ప్రజాపతిసంబంధములనిశ్రుతి. పూర్వము ప్రజాపతియేఅశ్వములదేవత.)

(తానుఅశ్వదేవతారూపుడు. దానినిఇచ్చునందునదేవత్వము కోల్పోయినాడు.)

2.అశ్వమును ఇచ్చువానినివరుణుడు పట్టుకొనును.అతడు రోగగ్రస్తుడుఅగును. అతడు ఎన్నిగుర్రములను

ఇచ్చునోఅన్ని చతుష్కపాలపురోడాశములను నిర్వాపముచేయవలెను.వరుణుని

స్వభాగధేయమునఅర్చించవలెను.అప్పుడు వరుణుడేఅతనిని వరుణ పాశములనుండి ంముక్తుని చేయును.

3.గుర్రము నాలుగు పాదములది.కావున కపాలములునాలుగు కావలెను.అం సమృద్ధి కలిగించును.

4.ఒక అశ్వమును ఇచ్చుట- ఎప్పుడో ఇచ్చినదానినిమరచుట జరిగినప్పుడుఅదనముగా ఒక

పురోడాశమునునిర్వాపము చేయవలెను.అందువలన వరుణపాశ ంముక్తుడు అగును.

5.మరొక అశ్వమును ఇచ్చినప్పుడుసూర్యదేవతాకమగుఏక కపాల పురోడాశమునునిర్వాపము

చేయవలెను.అందువలన ఆదిత్యనేఆకాశమున సంచరింపచేసినట్లగును.

6.జలములందు,అవభృథ స్నానముచేయవలెను.వరుణుడే జలము,అందువలన సాక్షాత్తువరుణునే

నిరాకరించినట్లగును.

7.ఆపోనప్త దేవతాకమగుచరును అవభృథస్థానము నుండియజ్ఞ భూంకితెచ్చి నిర్వాపముచేయవలెను.అశ్వము జలములందుపుట్టినది. కావునఅశ్వము - ఈ నిర్వాపము వలనస్వస్థానమునకు చేరును.అది యజమానికిశాంతముగ సేంచును.

(ఉచ్చైశ్రవసో%శ్వస్యసముద్రాదుత్పత్తిః-ఉచ్చైశ్రవముసముద్రము నుండిపుట్టినదనిపురాణ ప్రసిద్ధము.)

పదమూడవఅనువాకము

1. ఇంద్రావరుణులారా!ీరు పాపంముక్తి కలిగించువారు.ఈ యజమానికి పాప ంముక్తికలిగించండి.

2.ఇంద్రావరుణులారా!ీరు సాహసవంతులు.ఇతనికి పాప ంముక్తి కలిగించండి.ఇంద్రావరుణులారా!ీరు

రక్షించగలవారు. ఇతనికిపాప ంముక్తుని చేయండి.

ఇంద్రావరుణులారా!ీరు తేజోవంతులు.ఇతనిని పాప ంముక్తునిచేయండి.

3.ఇంద్రావరుణులారా!యజ్ఞము నందుయజమాని యే ంషయమునఅపరాధము చేసిఉండవచ్చును.అట్టి అపరాధమునుఈ హోమమునదహించుచున్నాను.

4.ఇంద్రావరుణులారా!ద్విపాత్తులందు,చతుష్పాత్తులందు,గోశాలలందు,

గృహములందు,జలములందు,ఓషధులందు, వనస్పతులందుీకు సంబంధించి చేసినపాపముల నన్నింటినిఈ కర్మముచే నాశముచేయుచున్నాను.

5.ఇంద్రుడైననుపాపము చేసినచోఅతని ఇంద్రియ బలముతొలిగి పోవును. వరుణుడుఅతనిని తన

పాశములచేబంధించును.

పాపగ్రస్తుడగువాడు ఇంద్రవరుణదేవతాకమగుపాలంరుగుడు - అంక్షను -నిర్వాపము చేయవలెను.ఇంద్రుడే తనికిఇంద్రియ బలముకలిగించును. వరుణుడేఅతనిని తన పాశములనుండి ంముక్తి కలిగించును.

6.పాలంరుగుడు నందుపాలు ఆక్రమించును.అట్లే యజమానినిపాపములు ఆక్రమించును.కావున పాలంరుగుడుహంస్సుగా అర్పించినందునపాలే యజమానికిపుణ్యము కలిగించును.

7.పాలంరుగుడు పురోడాశముకావలెను. అదియజమానికి బలముకలిగించును. గృహదులుకలవానిని చేయును.

8.హంస్సును నాలుగుభాగములు చేయవలెను.అందువలన యజమానికినాలుగు దిశలందుప్రతిష్ఠ కలుగుచున్నది.

9.ంభజించినహంస్సును తిరిగికలుపవలెను.అట్లగుటచే దిక్కులేతనికి చికిత్స చేయును.

10.పురోడాశ - అంక్షలను కలిపిఅవదానము చేయవలెను.అది శత్రువు ండిచినబాణము గుచ్చుకున్నదేహము నుండిపెరికి వేయుట వంటిదగును.

11.ఇంద్రావరుణులారా!యజ్ఞము నందుకు సంబంధించి చేసినఅపరాధమును ఈ హోమముచేనాశనము చేయుచున్నానుఅనవలెను. అప్పుడుయజమాని అపరాధముదూరమగును.

12.ఇంద్రావరుణులారా!ద్విపాత్తులు, చతష్పాత్తులుమున్నగు వాని యందుం షయమున జరిగినపాపమును ఈ హోమముననశింపచేయుచున్నానుఅనవలెను. జీవనమునకుకావలసినం జలములు,ఓషధులు, వనస్పత్రులు,పశువులే కదా! యజమానికిసంబంధించినఅవన్నియు వరుణపాశముల నుండి బయటపడును.

పదునాలుగవఅనువాకము

1.‘ఇంద్రం వో ంశ్వతస్పరి’ఇత్యాదిఅనువాక్య.‘ఇంద్రంనరోనేమధిత’ఇత్యాదియాజ్య.

2.సోమరాజా! నీవు సమస్తపాపముల నుండి మమ్ముకాపాడుము. నీ వంటిప్రభువునకుంతుడు - సమర్థుడయ్యు- మమ్ము హింసించడు.

3.సోమరాజా! నీవు స్వర్గము,భూం, పర్వతములు,ఓషధులు, జలములందుస్థానము కలవాడవు.నీవు చల్లనిమనసు కలిగి, కోపముండిచి మా హంస్సులనుస్వీకరించుము.

4.అగ్నిసోములారా! ం జ్ఞానముసమానము. ం ఆహ్వానములుసమానములు. దేవతలందుంరు కలసి ఉన్నవారు. ంరుమాస్తుతులనుస్వీకరించండి.

5.సోముడా! నీవునుఅగ్నియు సమాన సంకల్పముగలవారు. ంరు కలిసి ఆకసమునందునక్షత్రాదులనుస్థాపించినారు.

సోమాగ్నులారా!నదులు పిల్లకాలువలు,బురద మున్నగువానిచే దూషితములుకాగా ంరు వానిని దోషరహితములనుచేసినారు.

6.అగ్నిసోములారా! ంరు కోరికలుతీర్చువారు. ంరు మా ఆహ్వానములుంనండి.

స్తోత్రములుగ్రహించండి.హంస్సులు అర్పించినయజమానికి సుఖములుకలిగించండి.

7.ంలో ఒకరగు అగ్నికి వాయువుఆదిత్యుని నుండితెచ్చినారు. మరొకరగుసోముని గాయిత్రి పక్షిరూపముదాల్చి కొండలపైనుండిసోమరక్షకులను ఓడించితెచ్చినది.

అగ్నిసోములారా!మంత్రములచేవర్ధిల్లండి.యజ్ఞములకొరకు ఈ లోకమును ంస్తారముచేయండి.

8.అగ్నిసోములారా! ంరు కోరికలనుతీర్చువారు. మేముహంస్సులు అర్పించుచున్నాము.వాటి సారమును గ్రహించండి.సేంచండి. శోభనసుఖయుక్తులు, శోభనరక్షణోపేతులు కండి.యజమానికి సుఖమును,పుత్రాదులతో కలయికనుకలిగించండి.

9.‘అప్యాయస్వసమేతుతే’ పురోనువాక్య.సంతేపయాగ్ంసి,ఇత్యాది యాజ్య.

(ఏతేఉభే చతుర్థకాండస్య ద్వితీయప్రపాఠకే వ్యాఖ్యాస్యేతే.ఈ రెండును నాలుగవకాండపు రెండవ ప్రపాఠకమునవ్యాఖ్యానించబడును.)

10.బ్రహ్మణాంబ్రహ్మణస్సతే!నీవు ంద్వాంసులకు ంద్వాంసుడవు.ఉపమానముచేకీర్తించబడువారిలోఉపమ

శ్రవుడవు.రజులందు జ్యేష్ఠుడవు.గణములకు స్వాం. అటువంటినిన్ను ‘హవామహే’ఆహ్వానించుచున్నాము.నీవు

రక్షణ సహితుడవై చ్చేయుము. ఆసనముగ్రహింపుము.

11. ఏ యజమాని శ్రద్ధగలమనస్సుతో దేవతలకుపాలకుడగు బ్రహ్మణస్పృతికిహంస్సులు సమర్పించిపరిచర్యలు చేయునో, అతనికి సేవకులతోకూడిన అన్నముకలుగును. అతని ప్రజలుపన్నులు ఇచ్చువారుఅగుదురు. అతనికి బ్రాహ్మణులు, పుత్రులతో కూడినఅన్నము లభించును. అతడు బంధువులు, ధనముతో కూడినవాడుఅగును.

12. అతడు - ఆ దేవత- సుష్టుభులు, ఋక్కులు, ధ్వనియుక్త మంత్రములచేసంతృప్తి చెందినాడు. యజమానికి బలముకలుగుటకు గల అవరోధములనుతొలగించినాడు.

బృహస్పతిహంస్సును ఆరగించువాడు. ఆరగించి ఆనందమునకేకలు వేయువాడు.

అతడుయజమానికి - పాలుచేపుటచే దూడలనుఅంబారావములచేపిలుచునట్టి- ఆవులను కలిగించును.

13. 'మరుతోయద్ధవః, అనునదిఅనువాక్య. 'యావః శర్మ'యాజ్ఞ
ఏతచ్ఛోభయంప్రథమ కాండస్య పంచమప్రపాతకే వ్యాఖ్యాతమ్.

14. ఆర్యమా % % యాతి- ఆదిత్యుడు వచ్చుచున్నాడు. అతడు కోరికలు తీర్చువాడు. మహాబలుడు. ధనదాత. పురుహూతుడు. స్వర్గము నివ్వగలవాడు. సహస్రాక్షుడు. పర్వతములనుభేదించువాడు. వజ్రబాహువు. ఆ దేవుడు మాకుధనములు ప్రసాదించునుగాత.

15. రాజువగు ఆదిత్యా! నీ యొక్క దేవయానముపెక్కు దారులది. అం స్వర్గపర్యంతముసాగును. దేవా! ఆ మార్గములందేమాకు మహా సుఖములుప్రసాదించుము. మామనుష్యులకు సుఖకరుడవుఅగుము. మా పశువులకుసుఖంకరుడవు అగుము.

16. కర్మారంభము నుండిపూర్తి యగు వరకు ఇంద్రుడుఅంగిరులచే స్తుతించబడినాడు. ఈ రాజు పర్వతము వంటివాడు. సకలమునకు ఆధారభూతుడు. అతనికి సమానులుఅతనికి

ద్రోహముతల పెట్టినారు. బలవంతముగాఆర్జించిన అడ్డంకులుకలిగించినారు. ఇంద్రుడువాటిని అన్నింటినితొలగించినాడు. సోమపానమునమదించిన ఇంద్రుడుఆ ద్రోహనివారణాదికార్యములను నిర్వహించినాడు.

17. ఇంద్రుడు నదులమొదలు నుంచిచివరి వరకు కొలబద్దచేకొలిచినాడు. నదులప్రవాహమునకుఅడ్డువచ్చు పర్వతములనువజ్రముచేబద్దలు కొటినాడు. నదులకు ప్రవాహమార్గమును కల్పించినాడు. ంనిని అన్నింటిని అనాయాసముగచేసినాడు. సోమపానమువలన మదించిఆ కార్యములను చేసినాడు.

18. బృహస్పతింద్వాంసుడు. అతడు బ్రాహ్మణయజమానిని అతనిబంధువులందరిలోగుర్తించును. ఆ దేవుడుసర్వప్రాణుల పుట్టుకనుగురించి తేపతేపచెప్పును. అతడువేదము మధ్యనుండియు, క్రిందినుండియు, పైనుండియు పరివ్యాప్తమైనకర్మను ఉద్ధరించినాడు. అమృతము అందుకొనియజమానిని గూర్చిప్రస్తాన మొనరించినాడు.

19. బృహస్పతిసామర్థ్యమున మహామహుడు. అతడు పృథిం, అంతరిక్షములనుద్యులోకమును, గృహములను, నేల ంది ధూళినిపుట్టినంతనేస్తంభింపచేసినాడు. సామ్రాట్టు అగు బృహస్పతిదేవతగా కలవాడుజన్మచేతనేఆజన్మాంతము వ్యాపించినవాడగును.

20. బృహస్పతిఆమూలాగ్రము స్వబలమునవర్ధిల్లినవాడు. అన్యదేవతలుఅతని వద్దకు వత్తురు. శేషముగ పరిచర్యలుచేయుదురు. బృహస్పతియజమానికి ప్రతికూలముగఉండు ప్రబల తమునిసహితము తొలగించును. యజమానిని వ్యతిరేకించుపురములను భేదనమొనరించినాడు.

బృహస్పతిఉత్సాహమునకేకలు పెట్టుచుజలక్షే త్రాదికములనుజయించినాడు.

శ్రీమదాంధ్రవచనకృష్ణయజుర్వేదీయతైత్తిరీయ సంహిత
రెండవకాండము నందలిమూడవ ప్రపాతకముసమాప్తము

అగ్నేనయసుపథారాయే అస్మాన్ శ్వానిదేవ వయునానింద్వాన్!
యుయోధ్యస్మజ్జుహురాణమేనోభూయిష్టాతే నమఉక్తిం ంధేమ॥

నాలుగవప్రపాఠకము

మొదటిఅనువాకము

1. దేవతలకురాక్షసులకు యుద్ధముజరిగినది. ఒకవైపుదేవతలు, మానవులు,పితృదేవతలుఉన్నారు. మరొక పక్షమునఅసురులు, రాక్షసులు, పిశాచములుఉన్నారు. యుద్ధమునదేవతలకు చిన్నచిన్న గాయములుతగిలిన. రాత్రులురాక్షసులు గాయములుతగిలిన దేవతలకుంషప్రయోగము చేసినారు.తెల్లవారు వరకుగాయపడిన దేవతలుమరణించుచున్నారు.

దేవతలుఈ ంషయము ఆలోచించినారు.ఇది రాక్షస కృత్యమనిగ్రహించినారు.దేవతలు రాక్షసులతోరాయబారము సాగించినారు.ఉభయులు కలిసిఅసురులతో యుద్ధముచేయునట్లును- గెలిచినంత రాక్షసులకుభాగము ఇచ్చునట్లుఒప్పందము కుదిరినది.ఉభయులు కలిసిఅసురులను ఓడించినారు.దేవతలు రాక్షసులకుభాగము ఇవ్వలేదు.పైగా రాక్షసులను పారద్రోలినారు.

దేవతలుఅసత్యమాడినారనిరాక్షసులు కోపించినారు. దేవతలనుసంహరించుటకురాక్షసులు నలువైపులనుండిముట్టడించినారు.

అప్పుడుదేవతలు అగ్నినియాచించినారు. త్రిహంష్యఇష్టిని అనుష్ఠించినారు.అందు అష్టాకపాల పురోడాశ రూపప్రథమ హంస్సును‘ప్ర’ శబ్ద ఘటితమంత్రవాడుడగుఅగ్ని కొరకు నిర్వాపము చేసినారు.అందువలన తమనుతూర్పు నుండి ముట్టడిచేసిన రాక్షసులనుపారద్రోలినారు.

ద్వితీయహంస్సును ‘ంబాధ’శబ్ద ఘటితమంత్ర ప్రతి పాద్యుడగుఅగ్ని కొరకు నిర్వాపము చేసినారు.అందువలన దక్షిణ,ఉత్తరదిక్కుల నుండిముట్టడించినరాక్షసులను తరిం కొట్టినారు.

అప్పుడుదేవతలకు ంజయము- రాక్షసులను పరాజయముకలిగినది.

2.శత్రువులనుఓడించదలచినవాడు ఈ త్రిహంష్యఇష్టిని అనుష్ఠించవలెను.

‘అగ్నయే ప్రవతేపురోడాశ్యమష్టా కపాలంనిర్వపేత్’ ఇదిప్రథమ హంస్సుమంత్రము. ఇందువలనయజమాని కన్నబలము గల శత్రువుతొలగిపోవును.

‘అగ్నయే ంబాధవతేఅష్టాకపాలం పురోడాశం నిర్వపేత్’ఇదిరెండవ హంస్సుమంత్రము. ఇందువలనయజమాని సమానబలము గల శత్రువుతొలగిపోవును.

‘అగ్నయేప్రతీకవతే అష్టాకపాలం పురోడాశమ్ నిర్వపేత్’ఇది ముడవహంస్సు మంత్రము.ఇందువలన యజమానికన్న దుర్బలశత్రువు తొలగిపోవును.

3. త్రిహంష్యఇష్టిని గ్రహించి,అనుష్ఠించిన యజమానితన ప్రబలశత్రువును ప్రకర్షముగతొలగించును. సమబలశత్రువును అతిక్రమించును.అల్పబల శత్రువుఅతని దాపులకే రాడు.

ఆలోచనామృతము

1.ంధించిన ప్రతికర్మకుకారణము చూపుచున్నాడు.ఫలితము లభించుంషయమున సాదృశ్యములుచూపుచున్నాడు.శాసనముగా ంధించుటలేదు. నచ్చచెప్పిచేయమని చెప్పుచున్నాడు.

ఒకహేతువునుతప్పక చెప్పుచున్నాడు.ఈ హేతువు అందరకుఆమోదయోగ్యమగునా?అని. అది ంశ్వాసము ంద ఆధారపడియుండును. నిర్దిష్టములైనహేతువులునేటికి కనిపించుటలేదు.

హేతువాదముమరొక వాదమునువ్యతిరేకించుటకువచ్చినదేకాని అది మూలవాదముకాదు.

హేతువాదమునిలువజాలదు.విలనన ప్రకృతిహేతుబద్ధముకాదు.

2.రాక్షసులు, అసురులు, పిశాచములుఒకే జాతికాదు. వారిం వేరువేరుజాతులు, రావణుడుఅసురుడు కాడు. రాక్షసుడు. మనమురావణాసురుడు అనుటసరికాదు.

దేవ,మానవ పితరులుఒకరిని గెలుచుటకుఏకమైనారు. అట్లే అసుర,రాక్షస, పిశాచులు.

ఎదుటివాని బలము ఎక్కు వైనప్పుడుభేదనీతి ప్రయోగించుటనేటికి యుద్ధనీతియే.నేటి రాజకీయములందుఈ నీతియే ప్రబలముగాఉన్నది.

బలహీనులుఅగుచున్న దేవతలకుభేదనీతి ఉపకరించినది.అసురులను రాక్షస, పిశాచములనుండి ండదీసినారు.

శత్రువునకుశత్రువు మనయిత్రుడు అన్నట్లురాక్షసులు దేవతలతోకలసినారు. అసురుల ఓటయితోరాక్షసులధ్యేయమునెరవేరినది.

గెలుపుకొరకు మాత్రమే రాక్షసులతోకలసిన దేవతలుంజయము లభించగానేవారిని కాదన్నారు.

ఇటువంటిఉదాహరణలుచరిత్రలో కో కొల్లలు.

చంద్రునిజయించినామనుఈ రోజులలో కూడనాటినీతినే అనుసరించుచున్నాము!నేటి ప్రగతి దృశ్యమేకాని మౌలికము కాదు.

వేదనీతిమౌలికము. అది మానవసంక్షేమమును గురించిఅలోచించినది!

రెండవఅనువాకము

1.దేవాసురులు యుద్ధమునకుసిద్ధపడినారు. దేవతలుతమలో బలవంతునినాయకునిగా చేసికొనియుద్ధము చేయదలచినారు.వారందరు ఇంద్రుని తమలోఅత్యధిక బలవంతుడని నిర్ణయించినారు.

ఇంద్రుడుతమకు మూడు రూపములుఉన్నం అన్నాడు. దేవతలుఇంద్రుని ఒక్కొక్క రూపమునఏకాదశ కపాలహంస్సచొప్పున ముప్పదిమూడు కపాల పురోడాశనిర్వాపమున ఇంద్రునిసంతృప్తిని చేసినారు.

ఇంద్రుడుఒక రూపము పాప ంమోచకము.వారు దానికి నిర్వాపము చేసినారు.పాప ంమోచకులు అయినారు.

రెండవరూపము శత్రుఘాతకము.దేవతలు దానికినిర్వాపము చేసినారు. శత్రుఘాతకులు అయినారు.

మూడవదిఅత్యంత సామర్థ్యముకలది. దేవతలుదానికి నిర్వాపము చేసిఅత్యంత సమర్థులుఅయినారు.

మొత్తముహంస్సుల సంఖ్య33. దేవతలుముప్పది ముగ్గురు.అందువలన ఆ హంస్సులుఅందుకున్న ఇంద్రునియందు దేవతలందరుచేరినారు.

ఆంధముగా దేవతలు1. పాపంమోచనులై2. శత్రుఘాతకులై.3. అత్యంత సామర్థ్యముకలవారై అసురులతో యుద్ధమునకువెడలినారు.

(ఏకార్యమునకు పూనుకున్ననుముందు పాప ంమోచనముచేసికొనవలెననిచెప్పుచున్నాడు.మలిన మనస్సువీది చేయజాలదు.నిర్మల మనస్సు అన్నింటినిసాధించగలదు.ఇది సందేశము.)

2. శత్రువులు కలిగి, శత్రువును జయించవలెననుకోరిక గలవాడు ఈ ఇష్టినియజించవలెను. ‘ఇంద్రాయ అంహోముచే’ అను మంత్రమున ఇంద్రుని కొరకు ఏకాదశ కపాలపురోడాశమును నిర్వాపముచేయవలెను. యజమాని కన్న శత్రువు బలవంతుడైనచో యజమానిని పాపముగ్రహించినదని అర్థము. పాపం మోచక మగు ఇంద్రరూపము కొరకు నిర్వాపముచేసినందున అతనికి పాపం ముక్తి కలుగును. అందువలన అతడు శత్రువున కన్న బలవంతుడగును.

(బలమునకు పాపగ్రహణము పట్టినది. అది తొలగినంత అతడు బలవంతుడు అయినాడాని అర్థము.)

‘వైమృదాయ ఇంద్రాయ’ అను మంత్రమున ఇంద్రుని కొరకు ఏకాదశ కపాలపురోడాశము నిర్వాపము చేయవలెను. యజమానితో సమానుడైన శత్రువు అతనికి యించినవాడైనను, శత్రువు లేనివాడైనను యజమాని శత్రువుచే తిరస్కరించబడుచున్నాడని అర్థము. శత్రుఘాతుక మగు ఇంద్రరూపమునకు ఏకాదశ కపాల పురోడాశ నిర్వాపముచేసినందున యజమాని శత్రుఘాతి అగుచున్నాడు. అతడు శత్రువును తొలగించుచున్నాడు.

‘ఇంద్రియావతే ఇంద్రాయ’ అను మంత్రమున ఇంద్రుని కొరకు ఏకాదశ కపాలపురోడాశమును నిర్వాపముచేయవలెను. అత్యంత సామర్థ్యముగల ఇంద్రరూపముకు ఏకాదశ కపాల పురోడాశము నిర్వాపము చేసినందున యజమానికి సామర్థ్యము కలుగుచున్నది.

దేవతలు ముప్పది ముగ్గురు. పురోడాశ కపాలములు ముప్పది మూడు. అందువలన యజమానికి సంపద కలిగించుటకు ముప్పది ముగ్గురు దేవతలు యజమానియందు ప్రవేశించుచున్నారు.

3. ఇది ంజితి నామక ఇష్టి. ఈ ఇష్టిని గ్రహించిన యజమాని శత్రువులతో యుద్ధము చేసి పాప ంముక్తుడై ంజయము సాధించును.

మూడవ అనువాకము

1. దేవాసురులు యుద్ధమునకు సన్నద్ధులు అయినారు. గాయత్రీదేం దేవాసురులు - ఉభయుల - ఓజస్సును, బలమును, ఇంద్రియపాటవమును, ంరత్వము, సంతానాదులను పశువులను తీసికొని వెళ్లిపోయినది.

దేవాసురులు ఆ ంషయము గ్రహించినారు. గాయత్రిని ప్రసన్నముచేసికొనిన వారికి సంపదలు కలుగునని వారు గ్రహించినారు. దేవతలు ‘ంశ్వకర్మా’ అనియు అసురులు ‘దాభీ’ అనియు సగౌరవముగా గాయత్రిని ఆహ్వానించినారు. కాని గాయత్రి ఉభయులలో ఏ ఒక్కరిని అనుగ్రహించలేదు.

అప్పుడు దేవతలు ఈ యజుమంత్రమును కనుగొన్నారు.

2. ‘ఓజో ంసి సహాంసి బలమసి బ్రాజోంసి దేవానాం ధామనామాసి ంశ్వమసి ంశ్వాయురభిభూః’

నీవే ఓజస్సువు. సాహసమవు. బలమవు. దీప్తి. దేవతలకు స్థానమగు స్వర్గమవు. ంశ్వమవు. ంశ్వాయువు. సర్వాయువు. సమస్తవు. నీవే శత్రువులను పరాభంచుదానవు.

3. ఈ మంత్ర ఉపాసన చేత దేవతలు గాయత్రిని ప్రసన్నము చేసికొన్నారు. అసురుల ఓజో బలయన్ద్రియం ప్రజాం పశూన్ దేవతలు వశపరచుకున్నారు.

4. గాయత్రి తొలగిపోయినందున దీని ‘గాయత్రి ఇష్టి’ అన్నారు.

సంవత్సరోవై గాయత్రీ - గాయత్రియే సంవత్సరము కదా! సంవత్సరమే గాయత్రి రూపమున తొలగిపోయినది. దేవతలు ఈ ఇష్టిని చేసి అసురుల బలాదులను తీసుకున్నారు. అందువలన దీనిని “సంవర్గ ఇష్టి” అన్నారు.

5. ఎవనికిశత్రువులు ఉందురోమరియు ఎవడు శత్రువులనుఓడించదలచునోఅతడు శత్రువులఓజోబలములనుతొలగించునట్టిసంవర్గఇష్టిని అనుష్ఠించవలెను.అగ్నేయే పురోడాశమష్టాకపలం నిర్వపేత్.

6. అష్టాకపాల పురోడాశమను ఆరినవేదిక ంద వుంచవలెను.ఓజో ంసి అనుమంత్రమునదానిని తాకవలెను.అందువలన శత్రువుయొక్క ఓజస్సు, బలము,ఇన్ద్రియము, ంర్యము,ప్రజలు పశువులుతొలగి యజమానియందు చేరుదురు.అతడు తన శత్రువులనుపరాభూతులనుచేయును.

నాలుగవఅనువాకము

1. ప్రజాపతిప్రజలను సృష్టించినాడు.ప్రజలు ప్రజాపతినిండిచివెళ్లిపోయినారు.ఆ ంధముగ వెళ్ళివారునివసించిన చోట‘గర్ముత్’ అనుఅరణ్యధాన్యముమొలచినది.

బృహస్పతియుప్రజాపతియు ప్రజలనుఅనుసరించినారు. ప్రజాపతీ!నిన్ను గర్ముత్ ధాన్యసంపదయందు ప్రతిష్ఠితునిచేయుదురు. అందువలనప్రజలు నిన్నుచేరుదురు’ అని బృహస్పతిప్రజాపతిని ధాన్యవంతునిచేసినాడు. అందువలనప్రజలు తిరిగి ప్రజాపతినిచేరుకున్నారు.

2. సంతానముకోరువాడు సంతానఫలప్రాప్తి కొరకు దేవతాకమగుగర్ముత్ ధాన్యచరునునిర్వాపము చేయవలెను.స్వభాగధేయమునప్రజాపతిని సేంచవలెను.అందువలన ప్రజాపతియజమానికి సమృద్ధిసంతానము కలిగించును.

3. ప్రజాపతిపశువులను సృష్టించినాడు.పశువులు ప్రజాపతినిండిచివెళ్లిపోయినం.ఆ ంధముగా వెళ్లిపశువులు నివసించినచోట ‘గర్ముత్’అను అరణ్యధాన్యముమొలచినది.

పూషదేవతయుప్రజాపతియు ఆ పశువులనుఅనుసరించినారు. ఈ గర్ముధాన్యమునన్ను ప్రతిష్ఠించుము.పశువులు నిన్ను చేరగలవు.అని పూష అన్నాడు. ‘నన్నుప్రతిష్ఠించుము.గర్ముధాన్యమునాకు సంబంధించినదిఅగును’ అని సోమదేవతఅన్నాడు.

ప్రజాపతిం ఉభయులనుప్రతిష్ఠింతును’అన్నాడు. ప్రతిష్ఠించినాడు.అందువలన పశువులుతిరిగి ప్రజాపతినిచేరినం.

4.పశువులు కావలెనుకొనువాడు సోమపూషదేవతాకమగు గార్ముతచరును నిర్వాపము చేయవలెను.అతడు స్వభాగధేయమునసోమపూషదేవతలనుఅర్చించవలెను.అప్పుడు ఆ దేవతలేఅతనికి పశువులనుకలిగింతురు. సోమదేవతరేతస్సు కలిగించును.పూష దేవత పశువులనుకలిగించును.

అయిదవఅనువాకము

1. అగ్నీ!గోవులను తీసికొనిమా వద్దకు ంచ్చేయుము.చంద్రుడా! పశువులకుపుష్టి కలిగించుము.మమ్ము సంతుష్టులనుచేయుము. ఇంద్రుడుమా ఇండ్లలో పశువులనుచేర్చును గాత.

2. సూర్యుడుపశుసహస్రములుకలవాడు. అతడుమా ఇంట ఆనందించునుగాత. పూష పశుపోషకుడు. అతడుధనము చేతబట్టిమా ఇంటికి వచ్చునుగాక.

3. ంధాతయు,జగత్పతియు,ఈశానుడును అగువాడుమాకు ధనములనుఇచ్చును గాత. అతడుమాకు పరిపూర్ణ రక్షణలనుకలిగించును గాత.

4. ప్రజాపతిశ్రేష్ఠుడు. కోరికలు తీర్చువాడు.అతడు మా ఇండ్లలోవేల, పదుల వేలపశువులతో ంహరించునుగాక.

5. ధనపోషకదేవా! దేవతలునీచేత అమృతమును,అనంత కీర్తిని స్వర్గమునందు

స్థాపింపచేసినారు.మా జీవనమునకుగాను నీవు ఆలమందలనుతెచ్చిఇమ్ము.

6. అగ్నిగృహపతి. చంద్రుడుజగత్పాలకుడు. సూర్యుడుమేధాశక్తి కలవాడు.వారికి స్వాహా!

7.గృహపతివగుఅగ్ని! నీ ఘృతభాగముఉన్నది. దానితో కూడినఓజస్సు ఉన్నది. యజమానినిన్ను అనుసరించిఉన్నాడు. వానిని అతనికిసమకూర్చుము.

నేనుగొప్పవారు ఏర్పరచిన మార్గమునుండితొలగను. యజమానులందుతలమానికమునుఅగుదును గాక. స్వాహా!

ఆరవఅనువాకము

1.పశువు కావలెననుకొనువాడు‘చిత్రాయాగము’ చేయవలెను.ఇయంవై చిత్రా - ఈ భూయయేచిత్ర కదా! అదికాకఈ భూయ యేద సర్వభూతములుపుట్టుచున్న.అందువలన ఈ ధరిత్రియే‘చిత్ర’ అయినది.

ఈ ంషయముగ్రహించి పశువులనుకోరువాడు చిత్రాయాగముచేయవలెను.అందువలన అతనికిపశుసమృద్ధి, సంతానసమృద్ధి, యథునములునుకలుగుచున్న.

2. చిత్రాయాగమునందు సప్త హంస్సులుకలవు. తొలి హంస్సుఅగ్నిదేవతాకము.ఆ హంస్సుచే పశూత్పత్తిబీజమును ఉంచినట్లుగును.రెండవది సోమదేవతాకము.ఈ హంస్సుచే రేతస్సుచేర్చినట్లుగును.మూడవది త్వష్టదేవతాకము.ఈ హంస్సున చేర్చినరేతస్సు నానా రూపములుదాల్చును. నాల్గవదిసరస్వతీ దేవతాకము.అయిదవది సరస్వదేవతాకము.ంరిరువురు స్త్రీ పురుష దేవతలు.ఇది సప్త యథునములందుమధ్యమము.దీని వలన యజమానిగృహము నందుదైవ్య యథునముచేరినట్లుగును.అందువలన పుట్టినబిడ్డలకు, పశువులకుపుష్టి కలుగును.

ఆరవదిసినీవాళి దేవతాకము.సినీవాళి వాక్ స్వరూపముకలది. ఆ దేవతాకమగుహంస్సు వలనమాటకు పుష్టి కలుగును.ఏడవది ఇంద్ర దేవతాకమగును.ఇంద్ర దేవతాకచరు ఉత్తమ చరుఅగును. సినీవాళి స్త్రీఇంద్రుడు పురుషుడు అయినందునఇది యథునము అగుచున్నది.

3. ఈహంస్సులు, సప్తసంఖ్యాకములు. గ్రామ్యపశువులు సప్త సంఖ్యాకములు.అరణ్య పశువులు సప్తసంఖ్యాకములు. ఛందస్సులుసప్త సంఖ్యాకములు.కావున ఈ సప్త సంఖ్యాకహంస్సు వలనపశువులు, ఛందస్సులులభించుచున్న.

4. కావునయజమాని సప్త హంస్సులహోమము చేయవలెను.అందలి దేవతలుపుష్టికి అధిదేవతలు.వారు యజమానికి పుష్టికలిగింతురు. అతడు‘పుష్యతి ప్రజయాపశుభిః’ అతనికిసంతానపుష్టి, పశుపుష్టి కలుగును.ఈ ఆహుతులుకీర్తి ప్రతిష్ఠలుకలిగించును.

ఏడవఅనువాకము

1.నల్లని వస్త్రమా!నీవు మరుత్సంబంధి.నీవే మరుత్తులకుబలము అగుచున్నావు.జలధరమునందలి జలధారనుభేదించుము.

(యజమానిఅగ్న్యన్వాదానము చేసి,ఆహవనీయాగ్నినిదక్షిణ దిశన అతిక్రమించినల్లని వస్త్రముధరించవలెను.)

2. మరుత్తులారా!రండి. మనోవేగమునరండి. వర్షము కలిగించుపడమటి గాలినివెంట తీసుకొనిరండి.డేగవలె వేగముగారండి. ఆనందించండి.

అశ్వినులారా!మేఘము సాగినది.వానకురిపించినది.అది ధారలుగా కురియుచున్నది.దాని వలన క్షేమము- శుభము - కలుగునట్లుచేయండి.

3. ఎదురుగాలివానకురిపించి జనులనుమురిపించును గాత.తస్మై స్వాహా.

పెనుగాలితోకూడి, వర్షము కలిగించుచు,తీవ్ర ధారాపాతమైమరలును గాక. స్వాహా.

ఉరుముచు,కురియుచు, భయముకలిగించుచు మరలునుగాత. స్వాహా.

పిడుగుపాటులేకుండ, తడుపుచప్పుడు చేయుచు,మెరుపులతో కురియుచు,పొలములను ప్రకాశింపచేయుచు మరలునుగాక.స్వాహా.

రాత్రింబవళ్లుకురియుచు, భూములనుఅన్నింటిని నింపుచుమరలును గాత స్వాహా.

ఈ వర్షముఎంతో కురిసినదని జనులుచెప్పుకొనునట్లుకురిసి మరలును గాత.స్వాహా.

ఎండావానలుకలసి వెలుగులుచూసి మరలునుగాక స్వాహా.

ఉరుముచు,మెరయుచు వర్షించుపురోవాతము మరలివచ్చును గాక.స్వాహా.

4. జలములారా!ీరు వర్షహేతువులు.వానపడినపుడు చప్పుడుచేయువారు. ప్రవహించిసాగువారు. తెల్లనివారు. సూర్యుని కప్పివేయువారు.భూిని తడుపువారు.నురుగు గలవారు. జగన్మిత్రులగుఓషధులను పోషించువారు.రాజులను పోషించువారు.దేశమున పంటలుపండించువారు. ిరు నన్నుఈ యజ్ఞమునందురక్షించండి.

5. కృష్ణాజినముసేచన సమర్థమగుఅశ్వము వంటిది.రజ్జువా! నీవు దానినిబంధించుదానవుఅగుచున్నావు.

(కృష్ణాజినమునుత్రాటితో కట్టవలెను.)

ఎనిదవఅనువాకము

1. అగ్ని,సోమ, సూర్యులారా!ీరు జనులకు నివాసముకలిగించువారు. మాకుజలము ప్రసాదించండి.దిం, భుం, అంతరిక్షములవలన కలిగినమేఘములను భేదించండి.మేఘము నుండి వర్షముకలిగించండి. మమ్మురక్షించండి.

యిత్ర,వరుణ, అర్యములారా!మాకు జలమునుప్రసాదించండి. దిం,భుం, అంతరిక్షమువలన కలిగినమేఘములను భేదించండి.మబ్బులనుకురిపించండి. మమ్మురక్షించండి.

సమానసోమపానము గలఅపాంసపాత్, ఆశు హేమదేవతలారా! మాకుఉదకములు ప్రసాదించండి.దిం, భుం, అంతరిక్షమువలన కలిగినమేఘములను భేదించండి.మబ్బులనుకురిపించండి. మమ్మురక్షించండి.

2. వర్షమునేలను తడిపివేయుచున్నది.మబ్బులు పగటిపూటనేచీకట్లు ముసిరించుచున్నం.రాత్రులు ంషయముచెప్పపనిలేదుకదా!

3. ఋత్విజాలుచక్కని హంస్సునుఅర్పించుచున్నారు. యజమానికొరకు జలధరములనుదింనుండి దించుచున్నారు.అం బహు మేఘములైదింని, భుంని మంచువర్షము కలిగించుచున్నం.ఇం నీరులేని మరుభూిద సహితముకురియుచున్నం.

4. మరుత్తులారా! మీరు సముద్రమంతటిమబ్బునుంచివానను పుట్టించండి.పాంసు యుక్తములగునేలలను తడవండి.మీరు భూమి తాపమునుచల్లార్చువారు. మేఘములులోకోపకారములు. మంగళకరములు. ధేనుసదృశములు. ఇం మీకు సంబంధించినం.

క్షీణించుటయేలేదు. ఇతర దేవతలరథములు ముమ్మడినుసరించి వచ్చునుగాత.

5. మరుత్సంఘమా!ద్యులోకము నుండివర్షము కలిగించండి.ఈ కుండ సముద్ర సదృశము.

దీనినినీటితో నింపండి.

6. గొర్రెగారూ! మీరు జలమునుండిపుట్టినారు. మొదటపుట్టినారు. సముద్రమంతటిమేఘము నుండి వర్షముకలిగించగలవారు.

7. పునర్నవమా- గలిజేరుమొక్కా!నేలను పూర్తిగా తడుపుము.దినుండి పుట్టినఆకాశమంతటి మేఘమునుభేదించుము.మాకు వర్షము కలిగించుము.ఈశానుడవై నీరు నిండినమేఘద్వారములనుతెరువుము.

8. ద్యులోకమునందలి దేవతలును,అంతరిక్షలోకపు దేవతలును,భూలోకపు దేవతలునుఈ యజ్ఞమునురక్షింతురు గాక. వారు ఈ క్షేత్రమునుఆవేశింతురు గాక. ప్రవేశింతురుగాక.

తొమ్మిదవఅనువాకము

1. కారీరీష్టికర్త **“మారుతమసిమరుతామోజః”**అను మంత్రములచేత నల్లనిఅంచుగల నల్లనివస్త్రమునుధరించవలెను.ఇదియే వర్షరూపమగును.అందువలన అతడువర్షముతో సమానరూపుడు అగును. మేఘమునువర్షింపచేయును.

2. **“ రమయత మరుతః”**అనుమంత్రమునయజమాని పడమటిగాలిని ప్రతిబంధించుచున్నాడు.వర్షము కలిగించుటకుతూరుపుగాలి ంచునట్లుచేయుచున్నాడు.

3. ఏడవఅనువాకపు మూడవమంత్రముచేహోమము చేయవలెను.**వాయుర్వై వృష్ట్యాఈశే**

వాయువేవర్షమునకు ప్రభువుఅగుచున్నాడు. కావునయజమాని**వాయుమేవస్వేన భాగధేయేనోపధావతి.** ఆవాయువే అతని కొరకువర్షము కురిపించును.

4. ఏడవఅనువాకము నందలి**‘పురోవాతో’**మున్నగుఎనిది మంత్రములచేయజమాని హోమముచేయవలెను.దిక్కులు నాలుగు.అవాంతర ఆగ్నేయాదిదిక్కులు నాలుగు.కావున ఈ ఎనిది మంత్రములుఎనిది దిక్కులందుఎంతో వర్షము కురిపించును.

5. కృష్ణాజినమునందు ఎదురు బియ్యపుపిండిని నల్లని తేనెచేకలుపవలెను.అది హంస్సు అగును.

6. హంస్సునకుసిద్ధి కలుగుటకుగాను వేది మధ్యమునందుసక్తు ంశ్రణము చేయవలెను.

7. యతులనుసాలవృకాదులు భక్షించినం.అప్పుడు రాలిపడినవారి తలలు ఖర్జూరవృక్షములు అయినం.ఆ ఖర్జూర రసము పైనుండిపడినది. అందుకరీరములు అయినం. అం సోమలతాంకుర సదృశములుఅయినం. కరీర శబ్ద వాచ్యములగుఆహుతులుసోమసదృశ ద్యులోకమునుండి వర్షము కురిపించుచున్నం.

(యతులనుసాలవృకాదులు భక్షించుటవిలు అనుసంశయము

కలుగకమానదు.పారమహంస్యరూపంచతుర్థాశ్రమంప్రాప్తానాం యతీనాంముఖే బ్రహ్మాత్మప్రతిపాదకో వేదాంతశబ్దో నాస్తి తాన్యతీంద్రానింద్రో ఆరణ్యేభ్యఃశ్వభ్యః ప్రాయచ్చత్ అనిసాయణభాష్యము.పరమహంసరూపమగునాలుగవ ఆశ్రమముఅవలంబించినయతులనోటబ్రహ్మాత్మప్రతిపాదితమగువేదాంతి శబ్దమువెడలని వారిని ఇంద్రుడుఆరణ్యక పశు పక్షులకు వేసినాడు.

“నిత్యకర్మ పరిత్యజ్య వేదాంతశ్రవణం ంనా వర్తమానస్తుసన్యాసీపతత్యేవ నసంశయః” అనిస్మృతి వాక్యము.

సాయణాచార్యులనుకాదనునంత వారముకాము. కాని ఇంతవరకు ‘వేదాంత’మను పదము వేదమునరాలేదు. బ్రహ్మఉపనిషత్తులందుప్రతిపాదించబడినవాడు.సాయణుడు ఇచ్చినఉదాహరణముకౌషీతకి బ్రాహ్మణఉపనిషత్తు నందలిది.

‘యతీనామ్శీర్షాణామ్’ అనుదానికి వేద పరమగుమరొక అర్థము ఉండవచ్చును.

సాయణాచార్యులుఋగ్వేదము 10వ మండలము73వ సూక్తము నందలి7వ మంత్రపు భాష్యమున**“యతయోమేఘాః ”** అని అర్థముచెప్పినాడు.

“యద్దేవాయతయో యథాభువనాన్యపిన్వంత” దేవతలుమేఘముల వలెలోకములందు వ్యాపించినారుఅనునది మంత్రార్థముగాచెప్పినాడు.

ఇచటసహితము తలలురాల్చినది మేఘములంకావచ్చును.

యతులుతలలు నక్కలకు,తోడేళ్లకు వేయుటఅసభ్యము, అనాగరకము,అత్యాచారము అగును. ఇదిఆలోచనామృతము.ఏరు ఆలోచించుటకే.)

8. కరీరసక్తువుహంస్సు కావలెను.అది సోమసదృశ్య ఆహుతిఅగును. అందువలనద్యులోకము నుండివర్షము కురియును.

9. కరీరసక్తునుతేనెతో కలుపవలెను.నీరు ఓషధుల, రసమేమధువు అగును.వర్షము, నీరు ఓషధులనుండియేకదా కలుగునది! కావునజలము ఓషధులవర్షము కలిగించుచున్నది.

10. **‘ మూన్ధావాశా ’**మున్నగు మంత్రములచేత సక్తుతేనెకలుపవలెను.ఇం జలములకుపేర్లు. జలములుతమ పేరు ంని దిగివచ్చుచున్న.

యజమానిజలములనుపేర్లతో పిలిచి రమ్మనంతజలములు ఆ పేర్లుగలంగనే వర్షముకురిపించుచున్న.

11.అశ్వము సేచన సమర్థము.మేఘమును అట్లేఅగును. నీరు త్రాగిన మబ్బునల్లని కారు మబ్బైవర్షించును. రూపమునల్లనిదైనందునమేఘము మరింతవృష్టి కలిగించుచున్నది.

పదవఅనువాకము

1. **“దేవావసవ్యాః, దేవా శర్మణ్యాః,దేవా సపీతయః”**అనుమూడు మంత్రభాగములచేకలిపిన సక్తును ముద్దలుచేయవలెను.ఆ ంధముగా చేయుటవలనఆ మంత్రమునందలిదేవతలు నిత్యమువర్షము కలిగింతురు.

2. ముద్దలుచేసినంత వర్షముకురిసిన హోమముచేయవలెను.కురవనిచో మరుసటిరోజు హం
పురోడాశమునునిర్వాపము చేయవలెను.

3. ంత్రావరుణులురేయింబవళ్ల ప్రతీకలు.మేఘము పగలును,రాత్రియు వర్షించునదేకదా!

యజమానిస్వభాగధేయమునంత్రావరుణులనుసేంచవలెను.ఆ ంత్రావరుణులేఅతని కొరకు
అహోరాత్రులచేవర్షము కలిగింతురు.

4. (2వమంత్రమునవర్షము కురియకున్నమరునాడు పురోడాశమునిర్వాపము చేయవలెనుఅన్నాడు. దానిని
ంవరించుచున్నాడు.)

దామశబ్దఘటితప్రతిపాద్యుడైన**అగ్నయేపురోడాశ మష్టాకపాలం నిర్వపేత్.మారుతగ్ం సప్తకపాలగ్ం సౌర్యమేక
కపాలం నిర్వపేత్.**

అగ్నిఈ భూలోకము నుండివర్షము కలిగించును.మరుత్తులు వర్షమునుంధ ప్రదేశములకుచేర్చెదరు. సూర్యుడుతన
కిరణములచేత తాపము కలిగించునప్పుడువర్షించును. లోకములనుకప్పివేయుచు మబ్బులనుచేర్చుకొని
వర్షించును.

ఈ అగ్ని,మరుత్తులు, ఆదిత్యులేవర్షము కలిగించుశక్తులు కలిగి ఉన్నారు.యజమాని స్వభాగధేయమునఆ
దేవతలనేయజించవలెను.వారే యజమాని కొరకుమేఘములచేవర్షింపచేయుదురు.**అవర్షిష్యస్వర్షతేవ**-అంతకు
వర్షించనిదైనను మేఘమువర్షించును.

5. మరుత్సంఘములారా!దిం నుండి వర్షమునుతెండి. సముద్రమువంటి కుండనునింపండి. అని చెప్పబడినది.(8వ
అనువాకము 5వమంత్రము).

అందుభూలోక, స్వర్గలోకజలములవర్షమును గురించిచెప్పబడినది.ఇంక ఏయి అనగా
భూలోకజలములేస్వర్గలోకమునకు చేరుచున్నం.

6. **‘అబ్జాసిప్రథమజా బలమసిసముద్రి యయి త్యాహ’**(ఇది8వ అనువాకపు 6వ మంత్రము.)దీనిని
యజుర్వేదమంత్రముగా గ్రహించవలెను.

7. **‘ఉన్నమ్భయపుథింం’** అనుమంత్రము చేతగలిజేరు మొక్కకుహోమము చేయవలెను.ఈ గలిజేరు
ఓషధులన్నింటిలోవర్షము కలిగించునది.అదియే సర్వత్ర వర్షముకలిగించును.

8. **‘యేదేవా దింభాగా’**అను మంత్రమునకృష్ణాజినమునుందిలించవలెను.అందువలన
పృథివ్యంతరిక్షద్యులోకములుప్రీతులగును. యజమానికోరికలను తీర్చును.

అథసప్తమారభ్య దశమాంతైశ్చతుర్భిరనువాకైఃకారీరిష్టిః ప్రతిపాద్యతే.ఏడు నుంచి పదవఅనువాకము
వరకుకారీరఇష్టి చెప్పబడినది.

పదకొండవఅనువాకము

1.ఇది త్రైధాతోంఇష్టి. ఇందు సర్వభందస్సులుఅనుసరించబడినవనిచెప్పుదురు.

కకుభందస్సుత్రిష్టుప్ ఛందస్సుసారమగును. ఉష్టిక్కు జగతికిసారమగును. ఉష్టిక్కుకుచ్చందములందు సర్వ ఛందస్సులుచేరి ఉన్న.

2. ఉష్టిక్కుచందస్సుగాయత్రి ఛందస్సుఅగుచునది. ంగిలిననాలుగు అక్షరములుచతుష్పాద పశుస్వరూపములు.ఈ త్రైధాతం ఇష్టియందుపురోడాశము ఏద మరొకపురోడాశము ఉంచబడును.అట్టివే ఉష్టిక్కుచందస్సునందలి అధిక అక్షరములు.

(ఉష్టిక్కుచందమునకు28 అక్షరములు. గాయత్రికి24. 28 24 స్వ ఎక్కువయిన నాలుగుచతుష్పాద స్వరూపములనిచెప్పినాడు.)

3. జగతీఛందస్సుచే సాంధేనిఋక్కును పూర్తిచేసినచోయజమాని యజ్ఞమునునాశనము చేసినవాడగును.కావున త్రిష్టుప్చందముచేసంధేని ఋక్కునుసమాప్తము చేయవలెను.త్రిష్టుప్చందస్సుఇంద్రియ సామర్థ్యముకలిగించునది యగును.అందువలన యజమానియజ్ఞమునకుసామర్థ్యము కలిగించినవాడగును. యజ్ఞమునశింపకుండును.

4. **“అగ్నేత్రీ”** అనుటచేఅగ్ని త్రిశబ్దవాచ్యుడు.కావున అగ్ని త్రిష్టుప్కుసారూప్యమగును. అందువల్లత్రిష్టుప్చందస్కఋక్కుచే పరిసమాప్తిచేయవలెను.

5. త్రైధాతంయజ్ఞము సర్వయజ్ఞస్వరూపముఅగుచున్నది. కోరికలకుకోరికలే ఈ యజ్ఞమునప్రతిపాదించబడును.కావున ఈ యజ్ఞముసమప్త కోరికలు తీర్చునదిఅగును.

6. శత్రువునుహింసించదలచినవాడుత్రైధాతంయయాగమును చేయవలెను.ఇది సర్వయాగ స్వరూపము.కావున ఇది శత్రువునుహింసించును.యజమాని తనశత్రువును నిశ్చయముగనాశనము చేయును.

7. అభిచారహోమమునకుగురియైనవాడు ఈత్రైధాతంఇష్టిని చేయవలెను.ఇది సర్వయజ్ఞ స్వరూపము.అందువలన యజమానిసర్వయజ్ఞ స్వరూపమగుఈ ఇష్టిని అనుష్ఠించవలెను.ఇందువలన అభిచారహోమము యజమానినిహింసించదు.

8. సహస్రదక్షిణాక యాగముచేయతలపెట్టినాడు.ఈ త్రైధాతంయేష్టినిఆచరించవలెను.అందువలన అతనికిసహస్ర దక్షిణలుఇచ్చు శక్తి కలుగును.

9. గోసహస్ర దక్షిణాకయాగము చేసినవాని పశువులు నశించును.కావున ఆ యాగము చేయనున్నవాడుత్రైధాతంయయాగము చేయవలెను.ప్రజాపతి త్రైధాతంయయాగము చేసియేపశువులను సృజించినాడు.పశువులను కోరువాడుఈ ంషయము గ్రహించవలెను.త్రైధాతంయయాగము చేయవలెను.ప్రజాపతి ఈ యాగమునపశువులను సృజించినరీతి యజమానికిపశువులు కలుగును.

ఉత్తరక్రతువునందుఇవ్వదగిన గో సహస్రముఈ యజమానికి చెందును.

10.యజ్ఞము చేయసంకల్పించిచేయనివాడు దేవతలకుద్రోహము చేసినవాడగును.ఆ దోషపరిహారమునకుగానుసర్వయజ్ఞ స్వరూపమగుత్రైధాతంయేష్టినిచేయవలెను.అప్పుడతడు దేవతలకుదోషము చేసినవాడుకాకుండును.

11.ఈ యజ్ఞము నందుద్వాదశ కపాల పురోడాశముకావలెను. అం మూడుచతుష్కపాలములుఅగును. మూడింతలుయజమానికి మూడింతలుసమృద్ధి సమకూర్చును.

12.లోకములు మూడు.మూడు లోకములప్రాప్తికి మూడు పురోడాశములుఅగుచున్న.

13.ముందు చెప్పినపురోడాశములందు తరువాతచెప్పిన శ్రేష్ఠములు.ఎలననగా పృథి, అంతరిక్ష,ద్యులోకము ఒకదానికన్న మరొకటిశ్రేష్ఠము కదా!

14.ఈ యాగము నందు పురోడాశముయవలది కావలెను.ఇది సమృద్ధి కొరకుఅంతరిక్షలోక సదృశ్యము.

15.పురోడాశము లన్నింటినివ్యర్థము కాకుండఅవదానము చేయవలెను.

16.ఈ యాగము నందు యజమానిహిరణ్యమునుదక్షిణగా ఇవ్వవలెను.అందువలన అతనికితేజస్సు కలుగును.ఘృతాక్త వస్త్రమునుదక్షిణగా ఇచ్చుటవలన పశువులుకలుగును. పాలిచ్చుటను దక్షిణగా ఇచ్చుటవలన ఆశీస్సులులభించును.

హిరణ్యముసామవేద రూపము. ఘృతాక్తవస్త్రము యజుర్వేదరూపము.ధేనువు ఋగ్వేదరూపము.మూడింటిని దక్షిణగాఇచ్చినవారికి సర్వరూపములుకలుగుచున్న.

పన్నెండవఅనువాకము

1.ఇంద్రుడు త్వష్టపుత్రునివధించినాడు.త్వష్టకోపించినాడు.సోమయాగము చేయుటకుఉద్యమించినాడు. ఇంద్రుడుతనను యాగమునకుఆహ్వానించుమనిత్వష్టను అడిగినాడు.‘నీవు నా కొడుకును చంపినావు.నిన్ను పిలువను’అని త్వష్ట సోమయాగమునకుఇంద్రుని ఆహ్వానించలేదు.అందుకు ఇంద్రుడు యజ్ఞమునుఘ్నము చేసినాడు.బలాత్కారముగా సోమరసముసేంచినాడు.

(ఇది5వ ప్రపాఠకపు మొదటిఅనువాకమున వరించబడినది.).

2. ఇంద్రుడుబలాత్కారముగా పానముచేసిన సోమపు శేషభాగమునుత్వష్ట అందుకున్నాడు.ఇంద్రుని వధించుటకుహోమము చేసిఅగ్నిని కల్పించినాడు. **“స్వాహేష్టశత్రుర్వర్ధస్వ”**అను మంత్రమునవైరుత్పాదనకైఅగ్నిని ప్రవృత్తునిచేసినాడు. అప్పుడు ఊర్ధ్వజ్వాలారూపుడై జ్వలించుచున్నఅగ్నిజ్వాలలు క్రుంగిచల్లారి పోయిన.ఇది మంత్రోచ్ఛారణలోలోపము వలనజరిగినది. అగ్ని నుంచిమరొకడు జన్మించినాడు.అతడు హోమాధారమగుఅగ్నిని, ఆహ్వానించబడినసోమదేవుని ఆక్రమించినాడు.

3. ఆపుట్టినవాడుఒక్కొక్క బాణము పడునంతమేరకు వ్యాపించినాడు.వృద్ధి చెందినాడు.ఈ లోకములను అన్నింటినిఆక్రమించినాడు. **ఇమాన్లోకాన్ ఆవృణోత్తయత్తత్ వృత్రస్యవృత్రత్వీ అభూత్-** ఈ లోకములనుఆవరించిన వాడుఅగుటవలన అతనికి‘వృత్రుడు’ అనుపేరు కలిగినది. అదియేఅతని వృత్రత్వము.

4. ఆవృత్రుని వలనఇంద్రుడు భయపడినాడు.వృత్రుడు సర్వలోకములనుఆవరించినాడు. అందువలనఇంద్రునివలె తనకుకూడ స్థానము లేదనిత్వష్ట భయపడినాడు.అప్పుడు వృత్రునివధించుటకుత్వష్ట ఇంద్రునితోస్నేహము చేసినాడు.అతడు వజ్రాయుధమునుప్రోక్షించి ఇంద్రునకుఇచ్చినాడు. **తపో వై స వజ్రఆసీత్.** వజ్రమేతపస్సు అయినది.

5. ఇంద్రునకుఆ వజ్రము ప్రయోగించుసామర్థ్యము లేకపోయినది.అప్పుడు ఇంద్రుని ఎదుటంట్లువు అను మరొక దేవతప్రత్యక్ష మైనాడు.‘ంష్టా! వృత్రుని చూచినేను భయపడుచున్నాను.వజ్రాయుధమునువత్తలేకున్నాను.వృత్రుని ఏ బలమునంశ్యములను ఆవరించెనోఆ బలమును తొలగింతమురమ్ము’ అని ఇంద్రుడుప్రార్థించినాడు.

6. ఇంద్రుడువృత్రుని రూపముచూచి భయపడినాడు.అతని భయమునుతొలగించుటకు గానుంట్లువు తన రూపమునుమూడుగా భజించినాడు.వానిలో ఒక రూపమునుభూలోకమునరెండవ దానిని అంతరిక్షమున,మూడవ దానిని ద్యులోకమునస్థాపించినాడు.

7. పృథ్వింద మూడవ భాగముగాఉన్న ంష్టువు ఇంద్రునిముందు నిలిచినాడు.

వజ్రాయుధమునుఎత్తినాడు. అప్పుడువృత్రుడు గడగడలాడినాడు.‘నన్ను వధించకుము.

పృథ్వినిఆక్రమించ తగిన నాసామర్థ్యమును నీకుఇచ్చెదను’ అన్నాడు.ఇంద్రునకు తనసామర్థ్యమును ఇచ్చినాడు.ఇంద్రుడు ఆ సామర్థ్యమునుతీసికొన్నాడు. “నాకు ఈ సామర్థ్యముకలిగించుము” అని ఇంద్రుడుదానిని ంష్టువునకు అందించినాడు.మనలో ఇంద్రునకేఈ సామర్థ్యము కలుగునుగాత, అని ంష్టువు ఇంద్రునికొరకు ఆ సామర్థ్యమునుగ్రహించినాడు.

8. ంష్టువుయొక్క మరొక మూడింటఒక భాగము అంతరిక్షమునఉంచినాడు కదా! ఇంద్రుడుఆ భాగపు ంష్టువు వెనుకనిలిచి వజ్రాయుధమునుఎత్తినాడు. అప్పుడువృత్రుడు గడగడలాడినాడు.‘నన్ను వధించకుము.అంతరిక్షము ఆక్రమించగలనా సామర్థ్యమునునీకిచ్చెదను’అన్నాడు. ఇచ్చినాడు.ఇంద్రుడు దానిని తీసికొన్నాడు.‘నాకు ఈ సామర్థ్యము కలిగించుముఅని ఇంద్రుడు దానిని ంష్టువునకుఇచ్చినాడు. మనలోఇంద్రునకే ఈ సామర్థ్యముకలుగును గాత’ అని ఇంద్రునికొరకు ంష్టువు ఆ సామర్థ్యమునుగ్రహించినాడు.

9. ంష్టువుయొక్క మరొక మూడింటఒక భాగము స్వర్గమునఉంచినాడు కదా! ఇంద్రుడుఆ భాగపు ంష్టువు వెనుకనిలిచి వజ్రాయుధమునుఎత్తినాడు. అప్పుడువృత్రుడు గడగడలాడినాడు.‘నన్ను వధించకుము.ద్యులోకమునుఆక్రమించగల సామర్థ్యమునునీకు ఇచ్చెదను’అన్నాడు.

10.‘ఇంద్రా! మనము ఒకసంధి చేసికొందుము.దానిని అనుసరించి నేనునీలో ప్రవేశింతురు.’అన్నాడు వృత్రుడు.

ఇంద్రుడు:- వృత్రా! అట్లు ప్రవేశించినీవు నన్ను తినివేయుదువా?

వృత్రుడు:- నిన్ను భుజించను.నీ భోగము కొరకే నీ ఉదరపాటవమును దీపింపచేయుదును.అందుకొరకే నీయందు ప్రవేశింతును.

అట్లనివృత్రుడు ఇంద్రునియందు ప్రవేశించినాడు.అతడు ఉదరము అయినాడు.

క్షుత్తలువైమనుష్యస్య భాతృవ్యో -ఆకలియే కదా మానవునకుశత్రువు!

యఃఏవం వేద హన్తిక్షుధం భాతృవ్యం ఈంషయము తెలిసికొనినవాడు ఆకలి అను శత్రువునుగెలుచును.

11.వృత్రుడు అట్లనితన ద్యులోకమునుఆక్రమించు సామర్థ్యమునుఇంద్రునకు ఇచ్చినాడు.మూడవసారి నాకు ఈ సామర్థ్యముకలిగించుము, అని దానినింష్టువునకు ఇచ్చినాడు.మనలో ఇంద్రునకేసామర్థ్యము కలుగునుగాక అని ఇంద్రుని కొరకు ంష్టువుఆ సామర్థ్యమునుగ్రహించినాడు.

12.వృత్రుడు మూడుమారులు ఇచ్చినాడు.ఇంద్రుడు మూడుమారులు తీసికొన్నాడు.అట్లగుట వలనత్రిధాతురూప పురోడాశహంస్సునకు త్రిధాతుత్వముఏర్పడినది.

13.ంష్టువు ఇంద్రునకుఅనుకూలుడు అయినాడు.అందువలన ఇంద్రుడుంష్టువునకు ఇచ్చినాడు.అందువలన ఈ పురోడాశముఇంద్రాంష్టుదేవతాకమైనది.

14.వృత్రుడు ఇంద్రునకుమూడు పర్యాయములుఇచ్చిన సామర్థ్యముఋగ్యజాస్సామసామర్థ్యము అగును.

15.వృత్రుడు ఇంద్రునకువేలరూపములనుఇచ్చినాడు. అందువల్లఈ క్రతువు సహస్రదక్షిణలుకలది అగుచున్నది.

ఆలోచనామృతము

1. ఒకవ్యక్తిని చూచినంతమనకు అతడు అర్థమగునా? అతనితో మాట్లాడినంత అర్థమగునా? స్నేహము చేసిన అర్థమగునా? దశాబ్దాలు కలసికాపురము చేసి కలసిబాధ్యతలు నిర్వహించినదంపతులు ఒకరిని ఒకరు అర్థము చేసికోలేకున్నారు. ఈ అర్థము చేసికొనుట దుస్తరాతి దుస్తరము. అసంభవమని సహితము చెప్పవచ్చునేమో!

ఎందుకు ఈ చిన్నప్రాణికి ఇంత క్లిష్టత? ఎందుకు అతనికి అంత దురవగాహ్యత? ఎందుకు ఎవడు తనకోటను భేదించనివ్వడు?

ఇది దురవగాహ్యమైన అనంత ప్రకృతి సత్యము. సత్యము నిజము చెప్పుట మాత్రము కాదు. సత్యము వాస్తవము మాత్రము కాదు.

అట్లయిన సత్యము ఏది? అదియే అనంత రహస్యము. సత్యము భగవత్ స్వరూపము. భగవంతుడు ఎంతటి అందనివాడో సత్యము అంతటి అందనిది.

సత్యము అందదు. అదొక సత్యము. ఆ సత్యము తెలిసినవారే సత్యాన్వేషకులు! ఎంతటి ంచిత్రము! అది అందదని తెలియును. అయినను అన్వేషణ! అదెందుకు? ప్రశ్న అతిసులభము. సమాధానము అసాధ్యము!!

అన్వేషణమే జీతము కదా! అన్వేషణ ఒక జీతముతో ముగియదు. ఇది దేహాంతరములకు సహితము మారును. ఇది వట్టి ంశ్వాసము కాదు. నిశ్చయము.

2. ఇంతటి చర్చ ఏలనన ఒక వ్యక్తిని అర్థము చేసికొనుటకు ఈర్ష్యాద్వేషములకు అతీతమైన నిరంతర అన్వేషణము అవసరము. అయినను అర్థమగుట నిశ్చయము కాదు.

ఇది వ్యక్తి ంషయము. పరమ పత్రము, సనాతనము, అపౌరుషేయమైన వేదమును గురించి ంవరించుట దుస్తరము.

వేదము అక్షరము. స్వరము మాత్రము కాదు. దానికి ఒక ఆత్మ ఉన్నది. అందు పరమాత్మ ఉన్నాడు. కావున వేదపు బాహిరరూపమును చూచి అభిప్రాయము ఏర్పరచుకొనుట మూర్ఖత్వమునకు పరాకాష్ఠ!

వేదము ఆర్భంఛిన నాటినుంచి దానిని అర్థము చేసికొనుటకు నిరంతర అన్వేషణ, ప్రయత్నములు కొనసాగుతున్న. కొనసాగుచున్న. కొనసాగవలెను.

3. వేదము వైరాగ్యము అనుమాట అనంత అసత్యము. వేదము జీంచుటకు- సుఖజీవనమునకు సంబంధించినది మాత్రమే! మానవునికి సుఖశాంతులు కలిగించుటయే వేదపు పరమార్థమని నేను గ్రహించినాను!

4. ఈ అనువాకమున చెప్పిన కథకు సామాన్య జీతమునకు ఎంత సామ్యము ఉన్నది!

) త్వష్టకొడుకును ఇంద్రుడు చంపినాడు. కొడుకును చంపిన వాని ంద పగ

అతిసాధారణము కదా! హంతకుని పరిమార్చ దలచుట సహితము మానవసహజము కదా! ఏలనన ఈ సమాజము మానవ సంబంధాల ంద కదా నిలిచి ఉన్నది!

) పగసాధించదలచినవానికి బుద్ధి సరిగా పనిచేయదు. త్వష్టంషయమున అదే జరిగినది. అందరింషయమున అదే జరుగుచున్నది!

)పగతో మండి పడుతున్నతండ్రి మంత్రిమునతప్పు చదినాడు.

“స్వాహేస్త్వశత్రుర్వర్ధస్య” ఇది మంత్రిము.ఇందు స్వాహా అగ్నికి. కోరినదిఇంద్ర శత్రువు వర్ధిల్లవలెనని,కాని స్వరము మారి “స్వాహాఇంద్ర”“శత్రువర్ధస్య” అయినది. ఇంద్రునకుస్వాహా. శత్రువువర్ధిల్లును గాకఅయినది. అందువలనలోక శత్రువు జన్మించినాడు.

భాషకుయాస ప్రాణము. భాషపలుకు ంద ఆధారపడును.ఏ భాషకును పర్యాప్తములైనఅక్షరములు లేవు.ఇందుకు ఆంగ్ల అక్షరమాలనిదర్శనము!

“వచ్చావ!” అనే దానికి పలుకుబడినిఅనుసరించి సామాన్యము,ప్రశ్నార్థకము, ఆశ్చర్యార్థకముఅగుచున్న.

త్వష్ట చేసినది స్వరదోషము.పలుకుటలో తప్పు.అది సాధారణము కదా!

కానికోపమున ఉన్నప్పుడుఆచితూచి పలుకుటఅవసరము. అట్లు చేయకున్నఅనర్థము కలుగును.

౧)అపస్వర దోషము వలనఇంద్రునకు త్వష్టకు,లోకమునకు అపకారముకలిగించు వృత్రుడుపుట్టినాడు.

అన్యనివధించబూనినత్వష్టకు తన ఉనికికిహాని వచ్చినది.తనతోటిదేకదా లోకము! తానులేకున్న లోకములేదు కదా! తనఉనికి కొరకు పుత్ర హంతకునితోసఖ్యము చేసినాడు!

జీతముఎంత ంచిత్రమండీ!నిన్న కొడుకును చంపినాడనికసిగలవాడు తనఉనికి కోసము వానితోనే స్నేహముచేసినాడు!

౨) ఇంద్రుడుఒక బాలుని హతమార్చినపాపము చేసి ఉన్నాడు.పాపము అతని బలమునుతిని వేసినది. త్వష్టవజ్రము ఇచ్చినాడు.ఇంద్రుడు దానిని లేపలేక పోయినాడు. నిర్వీర్యుడైనాడు.

ధర్మమునకుంవక్షతలేదు.అది అందరకు సమానమే!

౩)త్వష్ట బలవంతుడే.పగబూని నిర్వీర్యుడు అయినాడు.ఇంద్రుడు బలవంతుడే.పాపము చేసి నిర్వీర్యుడుఅయినాడు. వజ్రముబలము కలదే!వాడగలవాడు లేడు.

౪)వృత్రుడు పగకు పుట్టినవాడు.ముల్లోకములనుఆవరించినాడు. ప్రజాశ్రేయస్సుకొరకు వృత్రుడు పోవలసిఉన్నది. అందుకు ఒక మహాత్ముడుంష్టువు అవతరించినాడు.

ంష్టువుఇంద్రుడు కలసి శత్రుత్వరూపఇంద్రుని వధించలేదు.శత్రుత్వము వధించరానిది.

వృత్రునిసామర్థ్యమును సహించలేనంతటిదుర్బలుడైనాడుఇంద్రుడు. కల్మషరహితుడైనంష్టువు దానిని ధరించినాడు!

ఇదిజీతమునకు సంబంధించినకథ కాదా! మానవతత్త్వమునుపరిశీలించినది వేదము.వీనాటి - ఈనాటి - రేపటిమానవుడు ఇంతకుంచి ప్రవర్తించునా?

ఇచటఒక రామాయణ వృత్తాంతము.భరతుడు మంధరకుటిలబుద్ధినిచంపతలచినాడు.

చంపలేదు- లేడు!

ఇదివాస్తవ మానవమనస్తత్వ చిత్రణ!

5. ఒకకథ చెప్పి నీతిబోధించుట ప్రచారముచేయుట వేదమునేర్పినది. ఇది మౌలికము.

ఎంతోప్రగతి సాధించినామనుకొనుచున్ననేడు సాహిత్యము, సినిమాలు, టీ.ిలు, పత్రికలు మున్నగున్న అన్నియు అదేపని చేయుచున్నాకదా!

శ్రవణమూడవ అనువాకము

1. దేవతలుక్షత్రియుల వలనభయపడినారు. కావునగర్భము నందున్నప్పుడేక్షత్రియుని శక్తినిబంధించినారు. కావునక్షత్రియుడు బలహీనుడైపుట్టుచున్నాడు. శక్తి కోల్పోక పుట్టినక్షత్రియుడు శత్రువులనుసంహరించుచులోకమున సంచరించినాడు.

2. క్షత్రియుడుఅప్రతిరుద్ధక శక్తికలిగి జన్మించి శత్రువులనుసంహరించుచుసంచరించవలెనన్నయజమాని ఇంద్రబృహస్పతిదేవతాకమగు చరునునిర్వాపము చేయవలెను. క్షత్రియుడు ఇంద్రునిఅంశము వాడు కాగా బ్రాహ్మణుడుబృహస్పతిఅంశము అగును. ఆ చరు నిర్వాపమువలన బృహస్పతిసామర్థ్యమున ఇంద్రాంశగల దేవతాప్రతిబంధమునుండిముక్తుడు అగును.

3. ఈయాగమునందు బంగారుత్రాడు దక్షిణ అగును. అందువలన దేవతాప్రతిబంధమునుండి ముక్తుడుఅగును.

పదునాలుగవ అనువాకము

1. ఆదిత్యుడుచంద్రుని వృద్ధిక్షయములకు కారకుడు. అతడు నిత్యమునవనవోన్మేషముగవెలుగుచున్నాడు. ఆదిత్యుడు పగటికిగుర్తు. అతడు ఉషః కాలమునతూర్పున ఉదయించుచున్నాడు. దేవతలకు హంర్భాగములుకల్పించుచున్నాడు. ఆదిత్యుడు దీర్ఘాయుష్షునుఇచ్చును గాత.

2. ఆదిత్యులుచంద్రునకు రోజుకుఒకకళను చేర్చుచువృద్ధిచెందించుచున్నారు. పున్నమినాటి చంద్రుని- స్వయముగా క్షీణరహితులగుఆదిత్యాది దేవతలురోజుకు ఒక కళచొప్పునతగ్గించుచున్నారు. ఆ చంద్రుడును, ఆదిత్యులును, బృహస్పతియు, దేవతలునుమాకు అభ్యుదయముకలిగింతురు గాక.

3. ఇంద్రుడా! నీవు తుర్బుదిశకుఅధిపతి. ఉత్తరదిక్కున శత్రుఘాతకుడవు. నదులు ప్రవహించుప్రదేశములనుఅన్నింటిని జయించినవాడవు. కోరికలనుతీర్చువాడవు. పోమార్హుడవు. ఆహవనీయమునకుదక్షిణమున ఋత్విక్కులునీకు హంస్సును ఇచ్చుచుందురు. కావున అచట నిలుపుము.

4. ఇంద్రుడుసర్వత్ర జయించుచున్నాడు. పరాజయము ఎరుగడు. అతడు రాజులందరిలోఅధికుడు. రాజ్యములేని రాజులకురాజ్యము సంపాదించిఇచ్చువాడు.

ఇంద్రా! నీవు రాజులందరకుశరణ్యుడవు. నమస్కరించతగినవాడవు. పరకీయసేనలన్నింటినిఓడించుటకు సిద్ధపడుము.

5. ఇంద్రుడు మహిమాన్వితుడు. అతని మహిమ పృథి, అంతరిక్షము, ద్యులోకములందు వ్యాపించి ఉన్నది. ఇంద్రుడు యుద్ధములందు తన సేనను అభిముఖముగా నడిపించును. అతడు స్వతంత్ర ప్రభువు. ఎంతటివానికిని

పరతంత్రుడు కాడు. యుద్ధమునకు సత్వరమే బయలుదేరుటకు ఇంటియందే ఆయుధములు కలవాడు. శత్రుసేన ఏద దూకు స్వభావము ఉన్నవాడు.

6. ఇంద్రా! నీవు శురుడవు. స్థావర, జంగమాత్మక శ్వమునకు ప్రభువువు. స్వర్గమును చూపగలవాడవు. పాలు చేసిన ఆవు వలె నిన్ను మాటిమాటికి పిలుచుచున్నాము.

7. ఇంద్రా! మేము కర్తలము. అయినను అన్నములను ఇమ్మని నిన్ను పిలుచుచున్నాము. మేము మానవులము. శత్రుసేనల అశ్వములను చూచి నన్ను పిలుచుచున్నాము. మాకు తగిన శక్తి నిమ్ము. మమ్ము కాపాడుము.

8. ఇంద్రా! ద్యులోకములు వందలు అగుగాక. భూలోకములు వందలు అగునుగాక. అయినను నీకు సరిరావు. నీవు ద్యావాపుత్రులకు అల్లుడవు. అయినను నిన్ను వారు అనుకరించజాలరు. సూర్యులు సహస్ర సంఖ్యాకులైనను వజ్రివగు నీకు సరికాలేరు.

9. హర్యశ్వములు గల ఇంద్రా! ఋత్విజుల బాహువులచే అభిషేకము చేయబడినదియు కల్మషరహితమును నీ కొరకు రాళ్లచే అభిషతమగు సోమమును సేంచుము. ఆనందించుము.

10. జలములు ధనము కలం. మమ్ము కలసి మురిసి పోవునం. ఎన్నో అన్నములు కలం. అం మాస్వామియగు ఇంద్రుని యందు చేరును గాత. ఆ జలములు, మాస్తుతులు ధ్వనులందు మేము ఆనందింతుము గాత.

11. 'ఉదగ్రే శుచయస్తవశుక్రాః' ఇత్యాది పురోనువాక్యకు ఇది ప్రతీక. ప్రథమకాండపు ప్రపాఠకమున ంవరించబడినది. "ంజ్యోతిషాబృహతా భాత్యాగ్నిః" ఇత్యాది యాజ్యకిది ప్రతీక. మొదటి కాండపు రెండవ ప్రపాఠకమున ంవరించబడినది.

12. 'ఉదుత్యం జాతవేదం' ఇత్యాది పురోనువక్యకు ఇది ప్రతీక. 1వ కాండము 4వ ప్రపాఠకమున వ్యాఖ్యానము.

13. సూర్యదేవ! నీవు గొప్పగా పలుకువాడవు. నీవు కిరణ కేశిం. నిన్ను సప్తాశ్వరథము వహించుచున్నది.

14. ఆ మండలము ంత్ర, వరుణ, అగ్నుల ఉపలక్షితము. సకల ప్రాణిజాలమునకు నేత్రప్రాయము. నానా వర్ణములది. అది కిరణ సేనా యుక్తమై ఉదయించుచున్నది. ఆ మండల స్థితుడగు సూర్యుడు సకల స్థావరజంగములకు ఆత్మ అయినవాడు. అతడు ద్యావాపుత్రవ్యంతరిక్షములందు వ్యాపించినాడు.

15. ంశ్వేదేవతలు సత్యమును వర్ధిల్లచేయువారు. ఋతువులను అనుసరించి చేయు కర్మలకు ఆహ్వానించబడువారు. వారు క్షీరసారమగు హంస్సును సేంతురు గాక.

16. ంశ్వేదేవతలారా! ఏరు మా ఆహ్వానములను ంనండి. ఏరు అంతరిక్షమున ఉన్నారు.

పుథింయందు ఉన్నారు. ద్యులోకమున ఉన్నారు. అగ్ని జిహ్వలై ఉన్నారు. యాగ ఉద్దేశ భూతులయి ఉన్నారు. ఏరందరు ఈ యజ్ఞమున ఆసీనులు కండి. ఆనందించండి.

శ్రీమదాంధ్రవచన కృష్ణయజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహిత

రెండవకాండము నందలి ప్రపాఠకము సమాప్తము.

అగ్నేనయ సుపథారాయే అస్మాన్ శ్వాని దేవ వయునాని ంద్వాన్ ।

యుయోద్యస్మజ్ఞాహు రాణమేనో భూయిష్ఠాతే నమ ఉక్తిం ంధేమ ॥

అయిదవ ప్రపాఠకము

మొదటి అనువాకము

(4 - 12 నందలి త్వష్ట కథకు ఇది పూర్వభాగము.)

1. త్వష్ట పుత్రుడు ంశ్వరూపుడు. అతడు దేవతలకు పురోహితుడు అయినాడు. అతడు అసురులకు మేనల్లుడు. ంశ్వరూపునకు మూడు తలలు కలవు. అతడు ఒక దానితో సోమపానము చేసినాడు. రెండవ దానితో సురాపానము చేసినాడు. మూడవ దానితో అన్నము తినువాడు.

ంశ్వరూపుడు ప్రత్యక్షముగా దేవతలకు హంస్సు అర్పించమని చెప్పినాడు. పరోక్షముగా అసురులకు హంర్భాగము అందించమని చెప్పినాడు. అందరి ముందు ఒక మాట చాటుగా ఒకమాట చెప్పివాని ంషయము నమ్మకము కలుగకుండును.

ంశ్వరూపుడు అట్లు చెప్పుటవలన ఇంద్రునకు అనుమానము కలిగినది. అతడు స్వాం ద్రోహము చేయుచున్నాడనియు, దేశమును అన్యులకు వప్పగించగలడనుకున్నాడు. ఇంద్రుడు తనవజ్రాయుధముతో ంశ్వరూపుని మూడుతలలు నరికినాడు.

అట్లు నరకబడిన తలలో సోమము త్రాంనది కముజు పిట్ట కల్లుత్రాగినది పిచ్చుక - అన్నము తినునది తీతువు అయినది.

2. ఇంద్రుడు ంశ్వరూపుని హత్య చేసినాడు. ఆ బ్రహ్మహత్యాపాతకమును తన దోసిట పట్టి సంవత్సరకాలము భరించినాడు. సకల ప్రాణులు ఆ ఇంద్రుని బ్రహ్మహంత అని ఆక్రోశించినం.

3. ఇంద్రుడు భూం వద్దకు పోయినాడు. తన బ్రహ్మహత్యా పాపపు మూడవ భాగము తీసికొనవలసినదని కోరినాడు.

ఇంద్రుడా! జనులు నన్ను స్వేచ్ఛగా త్రవ్వుచున్నారు. అందువలన నేను బాధలు పడుచున్నాను. కావున అట్లు జనులు త్ర్వన గుంతలు సంవత్సరము లోపల నిండవలెను. అందువలన నా బాధలు తగ్గును అని భూం అన్నది.

సంవత్సరమున కన్న పూర్వపుం అయినను జనులు త్ర్వన గుంతలు నిండునట్లు వరము ఇచ్చుచున్నాను అన్నాడు ఇంద్రుడు. ఆ వరము పొందిన భూం ఇంద్రుని పాపము నుండి

మూడవ భాగమును తీసికొన్నది.

ఆ ంధముగా ఇంద్రుని నుండి భూం గ్రహించిన బ్రహ్మహత్య పాతకపు మూడవ భాగము భూం ంద ఊషరక్షేత్రమైనది. కావున శ్రద్ధగల ఆహితాగ్ని పరుడు తనంతట తాను ఊషరక్షేత్రమున నివసించరాదు. అది బ్రహ్మహత్యారూపము అగును కదా!

4. ఇంద్రుడు వృక్షముల వద్దకు పోయినాడు. తన బ్రహ్మహత్యాపాపము యొక్క మూడవభాగము తీసికొనవలసినదని కోరినాడు.

ఇంద్రుడా! మమ్ములను కొట్టిన చోట మాకు భాదకలుగుచున్నది. మాకు అట్టి బాధకలుగకుండునట్లు వరము ప్రసాదించుము అని చెట్లు కోరినఁ.

ఇంద్రుడు ఆ వరము ఇచ్చినాడు. చెట్టుని కొట్టిన చోట మరిన్ని మొలకలు మొలుచును అని చెప్పినాడు. చెట్లకు వరము లభించినందున అం ఇంద్రుని బ్రహ్మహత్యా పాతకము నందలి మూడవ భాగమును తీసికొన్నఁ. ఆ బ్రహ్మహత్యా పాతకము చెట్లనుండి వెడలి ఘనీభూతమగు రసము అయినది.

అందువలన చెట్లు నుండి చిన్నప్రదేశము నుండి వెలువడి ఘనీభంచిన లోహిత వర్ష పదార్థము మాత్రమే తినరానిది. ఇతర ంధమగు నిర్యాసము నిషేధము కాదు.

5. ఇంద్రుడు స్త్రీల వద్దకు వెళ్లినాడు. తన బ్రహ్మహత్యా పాపము యొక్క మూడవ భాగము తీసికొనవలెనని కోరినాడు.

ఇంద్రుడా! మేము రుతుసంబంధమగు ంర్యము వలన సంతానమును పొందుచున్నాము. మా కోరికననుసరించి ప్రసవము వరకు పురుషుని కలుసుకొనునట్లు వరము ఇమ్ము అని అడిగినారు.

ఇంద్రుడు ఆ వరము ఇచ్చినాడు. అందువలననే స్త్రీలకు రుతు సంబంధ ంర్యము వలన సంతానము కలుగుచున్నది. వారు ప్రసవ పర్యంతము పురుషునితో సంగంచుచున్నారు. అప్పుడు స్త్రీలు బ్రహ్మహత్య యొక్క మూడవ భాగమును తీసికొన్నారు.

బ్రహ్మ హత్య యొక్క మూడవ భాగము స్త్రీల రజస్వల అయినది. అందువలన రజస్వల అయిన స్త్రీతో మాట్లాడరాదు. ఆమెతో సహా కూర్చుండరాదు. అమెతో అన్నము తినరాదు. స్త్రీయొక్క రజస్వల బ్రహ్మహత్యకదా!

కొందరు దీనికి పక్షాంతరము చెప్పుదురు. స్త్రీలకు స్నానము అన్నము వంటిది. కావున స్నానము చేయరాదనియు, ంగిలినఁ వారి ఇష్టమని నిర్ణయించినారు.

6. రజస్వలయైన స్త్రీ సంభోగము వలన ఆమెకు ంధ్యాపవాదు కలవాడు పుట్టును.

రజస్వలయై అరణ్యము నందు సంభోగించిన దానికి దొంగ పుట్టును.

రజస్వలయై సిగ్గుచే మాట్లాడు దానికి సంభోగము వలన సిగ్గుపడు వాడు పుట్టును.

రజస్వలయై స్నానము చేయు దానికి సంభోగము వలన మరణశీలుడు పుట్టును.

రజస్వలయై తైలాభ్యంజనము చేయుదానికి సంభోగము వలన కుష్ఠరోగి పుట్టును.

రజస్వలయై బొమ్మలు గీయు దానికి సంభోగము వలన కేశశూన్యుడు, అపమరణ యుక్తుడు జన్మించును.

రజస్వలయై కంటికి కాటుక పెట్టుకొను దానికి సంభోగము వలన గ్రుడ్డివాడు పుట్టును.

రజస్వలయై పండ్లు తోము కొను దానికి సంభోగము వలన మలినదంతుడు పుట్టును

రజస్వలయై గోళ్లను కత్తిరించుకొను దానికి సంభోగము వలన పిప్పిగోళ్ల వాడు పుట్టును.

రజస్వలయై త్రాడు పేనుచున్న దానికి సంభోగము వలన ఉరిపెట్టుకొను చచ్చువాడు పుట్టును.

రజస్వలయై ఆకుతో నీరు త్రాగు దానికి సంభోగము వలన పిచ్చివాడు పుట్టును.

రజస్వలయై కాలిన మట్టి మూకుడులో నీరు త్రాగు దానికి సంభోగము వలన పొట్టివాడు పుట్టును.

రజస్వలయై సంతాన రక్షణకోరు స్త్రీ మూడురాత్రులు వ్రతమును ఆచరించవలెను. దోసిలితో గాని, పచ్చిమట్టి మూకుడుతో గాని నీరు త్రాగవలెను.

ఆలోచనామృతము

1. మానవుడు స్వేచ్ఛాజీం. స్వార్థపరుడు. నిరంకుశుడు. తమ తమ స్థాయిలలో ఇది అందరకు వర్తించునది.

మానవుడు సంఘజీం. అతని బ్రతుకునకు ఎంతమంది సాయమో కావలెను. నీరు త్రాగుటకు మాత్రమునకు 1. నీటి వనరు ఏర్పరచువాడు 2. నీరు తెచ్చువాడు. 3. పాత్ర చేయువాడు. 4. నీరు అందించువాడు కావలసి ఉన్నారు.

మానవులందరు కొంత స్వేచ్ఛవాదులు కొని నిబంధనలకు లొంగి ఉండునట్లు చేసిననే మానవుడు జీంచగలడు. ఈనాటి మనిషి - తనకు తెలియకనే - కొన్ని నిబంధనలకు కట్టుబడి ఉన్నాడు.

మానవుని ఈ దశకు తెచ్చుటకు ఎన్ని యుగములు, ఎన్ని పరిశోధనలు, ఎందరు మహానుభావుల త్యాగములు అవసరమైనవో! ఇందుకు వేదము ఎంతగానో తోడ్పడినది అనుట నిర్వివాదాంశము.

ఎంతటి పరిశ్రమ వలననో మానవ సంబంధములు, కుటుంబము స్థిరపడినం. ఈ యాంత్రిక నాగరికత మానవ సంబంధములను కళాంకలు చేసి మనిషిని మొదటికి తెచ్చుచున్నది. ఈ ంషయము ఎల్లరు గ్రహించుచున్నారు. అయినను అందరు నిస్సహాయులైనారు.

2. ఈ కథ ఎంత సొగసుగా చెప్పినాడు! మానవుని బలహీనతలను ఎంత సూక్ష్మముగా పరిశీలించినాడు! చెప్పవలసినది చాలా ఉన్నది. స్థలము సమయము నియంత్రించుచున్నం.

మానవ సమూహములు మంచి కొరకు ఏర్పడినం. సామూహిక జీవనము, పరస్పర అవగాహనకు అం ఏర్పడినం. మానవులు, దేవతలు, రాక్షసులు ఇట్టి తెగలు.

శ్వరూపుడు త్వష్ట యను దేవత పుత్రుడు. అతడు అసురులకు మేనల్లుడు అయినాడు. అతడు ఉభయుల పక్షము వహించ వలసి వచ్చినది. అదియే ప్రమాదమునకు దారి తీసినది.

మన పూర్వులు ఆంతరసమూహిక సంబంధములనే కాని బాహిరసామూహిక సంబంధములను నిషేధించుట ఎంతో ఆలోచించి చేసిన నిర్ణయము. అనాలోచితముగా దానిని మనము ండిచినాము. అనుభంచుచున్నాము.

ఏది చేసినను నేరుగా చేయవలెను. చాటుగా చేయరాదు. శ్వరూపుడు చాటుగా చేసినాడు. ఇంద్రుని వలన శిక్ష అనుభంచినాడు.

శిక్షించిన ఇంద్రుడు శిక్ష ఎందుకు అనుభంచినట్లు? ఇంద్రుడు తన సమూహపు రక్షణకు శ్వరూపుని వధించినాడు. ఇది శ్వశ్రేయస్సు కాదు. అందువలన సంవత్సరము శిక్ష అనుభంచినాడు. అపఖ్యాతి పాలైనాడు.

ఇంద్రుడు తన తెగను రక్షించుటకు శిక్ష ంధించినది నిజము. కాని అతడు వంచనను శిక్షించినాడు. ఇది శ్వశ్రేయకము. అందువలననే, భూం, వృక్షము, మాతృమూర్తి అతనికి సహకరించినారు!

వరములు ఎంత బాగున్నాం! భూంలో ఏర్పడిన గుంతలను పూడ్చవలెను. నేడు సహితము గనులు త్రవ్వనప్పుడు పూడ్చవలెనను శాసనము ఉన్నది. అది చేయనందుకే భూకంపము.

కొట్టిన చెట్టునకు కోకొల్లలుగ పిలకలు మొలవకున్న ప్రాకృతిక సంపద నిలువజాలదు. నేటి సైంటిస్టు చెట్లన్నింటిని కొట్టి చెట్టు లువ తెలుసుకున్నాడు. కాని సమాజము సైంటిస్టు అధీనమున లేదు. స్వప్రయోజన పరులు చెట్లను ఎదగనీయుట లేదు.

3. స్త్రీ మాతృ స్వరూపిణి. ఆమెకు సంబంధించిన ప్రధాన ంషయములు ఇచట చెప్పబడిన.

ఆధునిక పరిశోధన వెర్రితలలు వేయుచున్నది. పాలపొడి పెత్తందార్ల కింద నలిగిన పరిశోధన దశాబ్దముల తరువాత తల్లిపాలు మంచినవి తేల్చినది. కుక్క, పిల్లి, పంది వంటి జంతువులకు సహజముగా తెలిసిన దానికి పరిశోధనలు! “మాతృస్తనాం పరిశోధనమతాయమానా” శ్రీ వేంకటేశ్వరుని పాదద్వయము శిశువులకు స్తన్యము వలె అమృతాయమానమగును.

సంభోగ సమయమున స్త్రీ యొక్క మానసిక పరిస్థితి ఏద సంతానము భంష్యత్తు ఆధారపడి ఉంటుంది. అందువలన స్త్రీ జాతి సంతోషముగా ఉండవలెననియే “యత్ర నార్యస్తు పూజ్యంతే” అను ఆర్యోక్తి. ఇందుకు సంబంధించి ఒక భారత వృత్తాంతము ఉన్నది.

భరతవంశము అంతరించుచున్నది. సత్యవతి వ్యాసుని తలచినది. అతను వచ్చినాడు. ఆమె వ్యాసుని తన కోడండ్రకు సంతానము కలిగించమన్నది. అతడు అంగీకరించినాడు. ఆమె వ్యాసుని అంబిక వద్దకు పంపినది. వ్యాసుని చూచి అంబిక భయమున కనులు మూసుకున్నది. ఆమెకు గ్రుడ్డి ధృతరాష్ట్రుడు పుట్టినాడు. అంబ వ్యాసుని కూడినపుడు భయమున పాలిపోయినది పొందు రాజు పొందు రోగముతో పుట్టినాడు.

సంతానమునకు స్త్రీల మనసు ఎంతో ముఖ్యమని గమనించవలెను.

రెండవ అనువాకము

1. ఈ లోకములను ఆక్రమించినందున వృత్రునకు ఆ పేరు కలిగినది.

2. ఇంద్రుడు ప్రజాపతి వద్దకు వెళ్ళినాడు. నాకు శత్రువు పుట్టినాడు. అని ంన్నంచినాడు. ప్రజాపతి మంత్రజలమున వజ్రమును తడిపినాడు. ఈ వజ్రము చేత శత్రువును వధించుము అని ఇంద్రుని చేతికి ఇచ్చినాడు. ఇంద్రుడు ఆ వజ్రమును అందుకొని బయలుదేరినాడు.

3. వజ్రముతో ఉన్న ఇంద్రుని చూచి “ఇంద్రా! మేము వృత్రుని ముఖమునందున్నాము. వృత్రుని వధించకుము” అన్నారు అగ్ని సోములు.

“ఏరు నాకు సంబంధించిన వారు. నా వద్దకురండి” అని ఇంద్రుడు అన్నాడు.

“అట్లయిన మాకు హంరాగములను ఏర్పరుచుము” అని అగ్ని సోములు ఇంద్రుని అడిగినారు.

పూర్ణమసి యాగమందు అగ్ని సోములకు కూడా దశకపాల పురోడాశమును ఇంద్రుడు ఏర్పరచినాడు.

4. ఇంద్రా! మేము వృత్రుని నోటిలో ఉన్నాము. అతని దంతముల క్రింద నలుగుచున్నాము. రాలేకున్నాము’ అన్నారు అగ్నిసోములు.

అది నిన్న ఇంద్రుడు చలి జ్వరమును, తరువాత కలుగు తాపమును పుట్టించినాడు. ఇది శీతజ్వర, తాపముల జన్మవృత్తాంతము. ఈ ంషయములు తెలిసిన వానికి శీతజ్వర తాపములు ఉండవు.

ఇంద్రుడు ఈ శీతజ్వర తాపములను వృత్రుని ింద ప్రయోగించినాడు. శీతజ్వర బాధలో ఉన్న వృత్రుని ముఖము నుండి అగ్ని సోములు బయటపడినారు.

5. అప్పుడు వృత్రుని ప్రాణ, అపానములు ండిచినం. ప్రాణము దక్షశబ్దవాచ్యము. అపానము క్రతుశబ్ద వాచ్యము. కావున యజమాని క్రతువునందు ‘నాకు దక్ష క్రతువులు కలుగును గాత’ అను మంత్రమును ఉచ్చరించవలెను. అందువలన యజమానికి ప్రాణ, అపానములు, దీర్ఘాయువు కలుగును.

6. ఇంద్రుడు ఆ ంధముగా అగ్ని సోములను వృత్రుని నోటినుండి ండిపించినాడు. పూర్ణిమనాడు వృత్రహానన హేతువగు ఆజ్యభాగ హంస్సును ఆర్జించినాడు. ఈ వృత్రాంధకారమును పూర్ణిమ ధ్వంసము చేయుచున్నది. అమావాస్య నాడు అంధకారము తిరిగి ఆవరించుచున్నది. అందువలన పూర్ణిమనాడు వృత్ర హానన సంబంధమగు “ అగ్నిర్వృత్రాణి...” అను ఋక్కును - అమావాస్యనాడు “కంర్విప్రేణ.....” అను ఋక్కును పఠించవలెను.

7. ఇంద్రుడు వృత్రహానన హేతువగు ఆజ్యరూపమును సంపూర్ణము చేసినాడు. వజ్రమును అందుకొన్నాడు. వృత్రుని ిందకుసాగినాడు.

“వృత్రుడు పృథిం నుండి దిం వరకు వ్యాపించియున్నాడు. అతనిని వధించవలదు” అని ద్యావాపృథ్వలు అన్నం. అందుకు ఇంద్రుడు సుముఖుడుగా లేడని గ్రహించి వరములు అడిగినం. నేను నక్షత్రములతో కూడుకొని ఉండవలెనని దిం కోరినది. నేను మనుష్య, పశు, వృక్ష, నగ, నదీ, సముద్రాది ంచిత్ర అలంకారము కలదానిని కావలెనని భుం కోరినది. ఇంద్రుడు వారికి ఆ వరములు ఇచ్చినాడు. అందువలననే దిం నక్షత్రాలంకృతమును, భుం చిత్ర, ంచిత్ర అలంకృతము అయినం.

ద్యావాపృథ్వలకు ఇంద్రుడు వరములు ఇచ్చిన ంషయము తెలిసికొన్న వానికి వరములు లభించును.

8. వృత్రుని వధించిన ఇంద్రుని చుట్టూ దేవతలు కూడినారు. వారు తమ కొరకు హంస్సు వహించవలసినదని అగ్ని సోములను ఆర్థించినారు.

“మేము చిరకాలము వృత్రుని దంతముల క్రింద నలిగినాము. మా తేజస్సును కోల్పోయినాము ఆ తేజస్సు వృత్రుని వద్దనే ఉన్నది” అన్నారు అగ్నిసోములు.

వృత్రుని నుండి ఆ తేజస్సు తేగల సమర్థులెవరు? అని దేవతలు తమలో తాము చర్చించుకున్నారు. గోవు అందరకు ంత్రము. అదియే వృత్రుని లోనికి చొచ్చి తేజస్సుకొని రాగలదని నిశ్చయించినారు. వారు గోవును ఆర్థించినారు.

“నేను వృత్రుని నుండి అగ్నిసోముల తేజస్సు తెచ్చేదను. కాని ఆ తేజస్సు నాయందే నిలువవలెను. ఆ ఉభయ తేజస్సులు నాయందలి ఆహారములందు చేరవలెను” అను వరమును గోవు కోరినది.

దేవతలు ఆ వరమును ఇచ్చినారు. గోవు వృత్రుని నుండి తేజస్సు తెచ్చినది. ఆ వరము వలనే గోవు నందలి పాడి పదార్థములు ఆహార పదార్థములు అయినం.

9. పౌర్ణమాస కర్మకు దేవత ఎవరు? అని ంద్వాంసులు చర్చించినారు. అది ప్రజాపతి దేవతాకమని నిర్ణయించినారు.

ఇంద్రుడు ప్రజాపతికి జ్యేష్ఠపుత్రుడు. ప్రజాపతి ఈ కర్మచేతనే తన పుత్రుడగు ఇంద్రునకు స్థిరనివాసము కల్పించినాడు. అందువలననే లోకము నందలి తండ్రులందరు తమ జ్యేష్ఠపుత్రునకు ఆజీవన పర్యంతమునకు ధనము చేకూర్చుచున్నారు.

నాలుగవ అనువాకము

1. ఇంద్రుడు వృత్రుని సంహరించినాడు. వృత్ర సంబంధులు కోపించినారు. ఇంద్రుని ముట్టడించినారు. ఇంద్రుడు భయపడినాడు. గడగడలాడినాడు.

ఇంద్రుడు అప్పుడు వైమృధకర్మను గుర్తించినాడు. పూర్ణిమనాడు ప్రధానకర్మ తదుపరి వైమృధ పురోడాశమును నిర్వాపము చేసినాడు. ఆ పురోడాశము చేతనే ఇంద్రుడు శత్రువులను దూరము చేసినాడు.

2. అది పూర్ణిమ కావలెను. ప్రధాన కర్మ పూర్తి కావలెను. అప్పుడు వైమృధమును నిర్వాపము చేయవలెను. అందువలన యజమాని శత్రువును దూరము చేయును.

3. ఇంద్రుడు వృత్రుని వధించినాడు. భయపడినాడు. పారిపోయినాడు. అందువలన తనతోటి దేవతలను, తన సామర్థ్యమును దూరము చేసికొన్నాడు.

అప్పుడు ఇంద్రుడు అగ్ని దేవతాకమగు అష్టాకపాల పురోడాశమును - ఇంద్ర దేవతాకమగు దధిని నిర్వాపము చేసినాడు. అందువలన ఇంద్రుడు తన దేవతలను, తన సామర్థ్యమును తిరిగి పొందినాడు.

4. అమావాస్యనాడు అగ్ని దేవతాకమగు అష్టాకపాల పురోడాశమును, ఇంద్రసంబంధమగు దధిని నిర్వాపము చేయవలెను. అందువలన దేవతల అనుగ్రహము, సామర్థ్యము కలుగును.

5. ఇంద్రుడు వృత్రుని వధించినాడు. అప్పుడు అతని సామర్థ్యము భూం ింద ంధ ఓషధులు, లతల రూపము దాల్చినది.

ఇంద్రుడు ప్రజాపతికి తన సామర్థ్యమును తెచ్చి ఇంద్రునకు ఇవ్వవలసినదని పశువులను ఆజ్ఞాపించినాడు.

పశువులు ఓషధుల, లతల సామర్థ్యమును తనలో చేర్చుకున్నా. దానికి 'సాంనాయ్య' మని పేరు. దానిని గోవుల నుండి ఇంద్రుని కొరకు పితుకుట వలన అది 'ప్రతిధుక్' అయినది.

6. ప్రజాపతీ! నీ ఆజ్ఞవలన పశువులు వృక్షలతాదుల నుండి సామర్థ్యమును ధరించిన. క్షీరరూపమున నాకు అందించిన. నాకు ఆ సామర్థ్య రూపక్షీరము జీర్ణము కాలేదు" అని ఇంద్రుడు అన్నాడు.

సామర్థ్యరూపక్షీరమును ఇంద్రునియందు పక్వము చేయుడని ప్రజాపతి పశువులను ఆజ్ఞాపించినాడు. అందు ననుసరించి పశువులు ఇంద్రుని యందు క్షీరములు పక్వము చేసిన. ఆ ఇంద్రుని సామర్థ్యరూప క్షీరమే ఇంద్రునియందు నిలిచి ఉన్నది.

7. పశువులు ఇంద్రుని సామర్థ్యము తెచ్చిన. పితికిన. పక్వము చేసిన. అయినను తనకు తృప్తి కలుగలేదని ఇంద్రుడు ప్రజాపతితో చెప్పినాడు. పిండిన పాలను పెరుగు చేయమని ప్రజాపతి చెప్పినాడు. వారు పాలను దధిగా మార్చినారు. పెరుగువలన ఇంద్రునకు తృప్తి కలిగినది. సంతృప్తి నిచ్చినందున దానికి 'దధి' అను సార్థక నామము కలిగినది.

8. పెరుగు క్రితపు రాత్రి కూర్చుంటున్నాను. కావున పాలకన్న ముందు పెరుగును జుహువులోనికి అవదానము చేయవలెనని పెద్దలు చెప్పుచున్నారు.

9. తొలుత పెరుగును అవదానము చేయుటమాని ముందు పిండిన పాలనే అవదానము చేయవలెను. అందువలన యజమానికి ఇంద్రియ సామర్థ్యరూప క్షీరములను ఇచ్చినట్లగును. తదుపరి దధినిచ్చినందున సంతోషము కలిగించినట్లగును. అందువలన 'ముందు పాలు' తదుపరి పెరుగు అను ఉత్పత్తి క్రమమును పాటించినట్లగును.

10. పూతీకాదులను తీవలచే తోడుపెట్టిన పెరుగు సోమాదులకు ప్రియమగును. పాలలో పెరుగు తోడు పెట్టినది ఇంద్రునకు ప్రియము. కావున ఇంద్రుని కొరకు పాలను తోడుపెట్టి పెరుగు చేయవలెను.

11. యజ్ఞము అంబిన్నముగ సాగుటకు అగ్ని హోత్రయాగమునందు యిగిలిన 'యవగు' తో పాలను తోడు పెట్టవలెను.

12. ఇంద్రుడు వృత్రుని వధించినాడు. అసురులకు అపరాధము చేసినాను అనుకున్నాడు. భయపడి చాల దూరము వెళ్లిపోయినాడు. ఇంద్రుని వెదకి మొదలు తెచ్చినవారికి ప్రథమ హంఝాగము నిత్తునని ప్రజాపతి ప్రకటించినాడు. పితృదేవతలు ఇంద్రుని వెదకి మొదట తెచ్చినారు. అందువలన యజ్ఞమునకు పూర్వ దినమున పితృదేవతలకు పిండపితృ యజ్ఞము చేయబడుచున్నది.

13. పితృదేవతలు వెదకి తెచ్చిన ఇంద్రుడు అమావాస్య నాడు మరలి వచ్చినాడు. దేవతలు ఇంద్రునకు ఎదురేగినారు. మనకు శ్రేష్ఠమగు ధనము లభించినది అనుకున్నాడు. ఇంద్రుడే కదా దేవతలకు ధనము! అందువలన అమా అనగా ఇంద్రుడనెడి శ్రేష్ఠధనము వసతి అంటున్నది అను అమావాస్యార్థము అయినది.

14. సాంనాయ్యమును హంస్సునకు దేవత ఎవరు అని శాస్త్రజ్ఞులు చర్చించినారు. శ్వేదేవతలు ఆ భాగధేయమును అభిలషించి వచ్చిరి కదా! అందువలన అది శ్వేదేవతకమని పెద్దలు చెప్పినారు.

మరొకపక్షము ఏమనగా: -

ఇంద్రునకు గల భయము పోగొట్టి అతనిని సమాధాన పరచి తీసుకొని వచ్చుటకే దేవతలందరు అతనికి ఎదురేగినారు. కాని సాంనాయ్య హంస్సునందలి కోరికతో కాదు. కావున ఈ హంస్సు ఇంద్ర దేవతాకమనియే చెప్పవచ్చును.

నాలుగవ అనువాకము

1. దర్శపూర్ణమాస యాగములను ఇంద్రసహితముగ చేసిన వాస్తవముగా దర్శపూర్ణమాస యాగము చేసినవాడు అగును అని బ్రహ్మవాదులు చెప్పుచున్నారు. పూర్ణిమనాడు ప్రధానకర్మ తరువాత యమృద్దేవతాక ఏకాదశ కపాల పురోడాశమును నిర్వాపము చేయవలెను. ఆ యాగముగా నిర్వాపము చేసినందున పూర్ణమాస యాగము ఇంద్రసహితము అగును. అమావాస్య నాడు ఇంద్రదేవతాకమగు దధిని నిర్వాపము చేయవలెను. అందువలన దర్శపూర్ణయాగము ఇంద్రసహితము అగును. ఆ యాగముగా చేసిన యజమానికి ఉత్తరోత్తర ధనాధిక్యత కలుగును.

2. దేవతలు అనుష్ఠించిన యజ్ఞములనే అసురులు కూడ అనుష్ఠించినారు. అందువలన దేవాసురులు సమానముగా ఉన్నారు. అందుకని దేవతలు పూర్ణమాస యాగమునందు మరొక ఇష్టిని చేర్చినారు. అందువారు అగ్ని, యమృత దేవతాకమగు ఏకాదశ కపాల పురోడాశమును, సరస్వతీ, సరస్వద్దేవతలకు చరు హంస్సును నిర్వాపము చేసినారు. ఇందువలన దేవతలు యజ్ఞములు అయినారు. అసురులు పరాజితులు అయినారు.

3. శత్రువులున్న వాడు పూర్ణమాస యాగమును అనుసరించి అగ్ని వైష్ణవ ఇష్టిని ఆచరించవలెను. అనగా ప్రధానకర్మ తరువాత అగ్ని వైష్ణవ హం నిర్వాపము చేయవలెను. పూర్ణమాస యాగము వలన శత్రువు ంద వజ్రప్రహారము జరుగును. అగ్ని వైష్ణవము వలన శత్రువు యొక్క దేవతలు, వారి యజ్ఞము, సరస్వతీ, సరస్వద్దేవతలకు సంబంధించిన పశుపథునములు నశించును. శత్రువు యొక్క ధనము సాంతము నశించును.

4. శత్రువులు కలవాడు పూర్ణమాస యాగమునే చేయవలెను. అమావాస్యనాడు దర్శయాగము చేయరాదు. అందువలన శత్రువును సంహరించినట్లును - దర్శయాగ పరిత్యాగము చేత శత్రువు ఆప్యాయమును పరిత్యజించినవాడగును.

5. పశువులు కోరువాడు 'సాకంప్రస్థాయి' యాగము చేయవలెను.

రాజునకు స్వల్పద్రవ్యము ఇచ్చుటవలన అతడు తృప్తి చెందడు. ఇతరులకు ఇవ్వజాలరు. రాజునకు అధిక ద్రవ్యము పన్నుగా చెల్లించిన రాజు తృప్తి చెందును. ఇతరులకు ఇవ్వజాలడు.

అట్లగుట వలన ఇంద్రునకు అధిక క్షీరద్రవ్య యుక్తమగు హంస్సును హోమము చేయవలెను. అందువలన ఇంద్రుడు తృప్తి చెందును. యజమానికి సంతృప్తి కరమగు

సంతానమును, పశువులను ప్రసాదించును.

6. చెక్క పాత్రతో హోమము చేయవలెను. మట్టి పాత్ర ఆహుతులను అందుకొనదు.

7. దారు పాత్ర మేడి కర్రది కావలెను. మేడి బలస్వరూపము. పశువులు బలస్వరూపులు. కావున ఔదుంబర పాత్రవలన యజమానికి బలము గల పశువులు లభించును.

8. సంపద లేనివాడు మహేంద్ర యాగము చేయరాదు.

వేదత్రయము తెలిసినవాడు, గ్రామాధ్యక్షుడు, రాజు ఈ ముగ్గురే సంపద కలవారు.

తన దేవతను ండిచి ఇతర దేవతకు యాగము చేయువాడు తనదేవత అనుగ్రహమును కోల్పోవును. అన్యదేవతల అనుగ్రహము పొందజాలడు. అతడు సంపద లేనివాడు అగును.

9. సంవత్సర కాలము ఇంద్రుని యాగము చేయవలెను. అంతకు ంచి చేయరాదు. అందువల తన దేవతయే యజమానికి యాగములకు అవసరమగు సంపదను చూపును. అతడు

ిక్కిలిధనవంతుడు అగును.

10. సంవత్సర కాలపు యజ్ఞము పూర్తి అయినంత వ్రతపతి యగు అగ్ని కొరకు అష్టాకపాల పురోడాశమును నిర్వాపము చేయవలెను. అందువలన యజమాని సంవత్సర ఇంద్ర అనుష్ఠానము వలన వృత్రుని సంహరించినట్లగును. అందువలన యజమానికి మహేంద్ర యాగానుష్ఠాన అర్హత కలుగును.

11. వ్రతపతి ఇష్టి చేసిన తరువాత యజమాని ఇంద్ర, మహేంద్ర యాగములలో దేనినైనా చేసికొనవచ్చును.

అయిదవ అనువాకము

1. దర్శయాగము చేసిన యజ్ఞ సోమయాగము చేయక ముందు సాం నాయ్యము చేయరాదు. సోమయాగము చేయక ముందు అతని పయస్సు సరిపోదు. సోమయాగము చేయకముందు సాంనాయ్యము చేసినవాడు దొంగతనము చేసిన వాడు - అన్యాయము చేసినవాడు అగును. కావున అతడు నశించును.

అందువలన సోమయాజియే సాంనాయ్యము చేయవలెను. పయస్సే సోమము. పయస్సు సాంనాయ్యము అగును. కావున సోమయాజి పయోరూప సోమము చేతనే పయస్సును తనయందు ధరించును.

2. దర్శయాగము చేయువాడు అమావాస్యనాడే ప్రాతరగ్ని హోత్రాదికమును నిర్వ ర్తించవలెను. కృష్ణచతుర్దశినాడు అమావాస్యయను భ్రాంతిచే నిర్వ ర్తించరాదు. ఒకవేళ ఆ ంధముగా చేసి రాత్రి తూర్పిన చంద్రుడు కనిపించినచో - చంద్రుడు అమావాస్య కానినాడు యాగము నిర్వ ర్తించిన వానిని పశుశూన్యుని చేయును.

ఒకవేళ ఈ స్థితి కలిగినచో అభ్యుదయము కోరిన యజమాని తండులములను తీసికొనవలెను. వానిని స్థంర, మధ్యమ, అణిష్ఠములు అని మూడుగా భజించవలెను. వానిలో మధ్యమములను అష్టాకపాల పురోడాశముగ చేసి ప్రదాతయగు అగ్ని కొరకు నిర్వాపము చేయవలెను. స్థంర తండులములతో చరును చేసి ప్రదాతయగు ఇంద్రునకు నిర్వాపము చేయవలెను. అణిష్ఠతండువులతో చరువును పక్వము చేసి - కిరణములచే వ్యాపించి ఉన్న ంష్టువునకు నిర్వాపము చేయవలెను.

అప్పుడు యజమానికి అగ్ని సంతానము నిచ్చును. ఇంద్రుడు సంతానమును వృద్ధి చెందించును. ంష్టువు పశుసమృద్ధి కలిగించును.

3. దర్శపూర్ణమాస యాగములు రెండేసి పర్యాయములు చేయరాదు. చేసిన యెడల పూర్వ యాగము చక్కగా అనుష్ఠించబడిన రెండవ యాగము వ్యర్థమగును. ఉత్తరయాగము బాగుగా అనుష్ఠించబడినచో మొదటి యాగము వ్యర్థమగును. ఇష్టి అధికావృతము కావలెనని నియమము లేదు. కావున దీనిని ఇష్టి అనుటకు ంలులేదు. అగ్ని స్తోమాదికముల వలె దీనిని యాగము అనుటకు ంలులేదు.

రెండేసి పర్యాయములు చేసిన వానికి లజ్జాముఖుడు, ధైర్యహీనుడగు పుత్రుడు కలుగును. కవున దర్శపూర్ణ యాగము ఒక పర్యాయమే చేయవలెను. ఆ ంధముగా చేసిన వానికి ధీరుడగు పుత్రుడు కలుగును.

4. పూర్వము చెప్పిన పద్ధతిని ఆదరించనక్కరలేదు. యజమాని రెండు పర్యాయములు చేయవచ్చును. పూర్వము అనుష్ఠించిన దానివలన యజ్ఞమును, ఉత్తరమున చేసిన దానివలన ప్రకృతి యాగ సంపూర్తిని చేసిన వాడగును. పూర్వేష్టి వలన దేవతలను, ఉత్తరేష్టి వలన ఇంద్రియ సామర్థ్యమును పొందుచున్నాడు. పూర్వేష్టివలన మానవ లోకమును - ఉత్తరేష్టి వలన దేవలోకమును జయించును. రెండు ఇష్ఠులను ఆచరించుట వలన యజమాని బహు యజ్ఞఫలమును పొందును. పెరుగుచున్న ఇంద్రుడు సౌమనస్యతకు ప్రతీక. అందువలన పూర్వఇష్టి 'సుమనస్' అగుచున్నది. ఉత్తరేష్టియందు చంద్రుడు అభివృద్ధి చెందును. కావున యజమానికి ఈ లోకమునందే ధనసమృద్ధి కలుగుచున్నది.

5. స్వర్గము కోరువాడు దాక్షా యణ యజ్ఞము చేయవలెను.

6. పూర్ణమాస యాగము నందు సాంనాయ్యమును నిర్వాపము చేయవలెను. అమావాస్యయందు ంత్రావరుణ దేవతాక అంక్షయాగము చేయవలెను.

7. పూర్ణమాస యాగమున దేవతలకు సోమము అభిషుత మగుచున్నది. పూర్ణం నుండి

అమావాస్య వరకు సోమము నిత్యము అభిషుతమగుచున్నది.

8. ఉత్తర దర్శిష్టి యందు అనుష్ఠితమైన అంక్ష దేవతలకు వశము, అనుబంధితము అగుచున్నది. అది ఎట్లన :-

యజమాని శుక్లపాడ్యం నాడు వేదిని ఏర్పరచును. ఆనాడే వత్సాపాకారణ హస్తాన మంటపము నిర్మించును. ద్వితీయనాడు ప్రాతః కాలమున ఆగ్నేయము, పురోడాశము, దేవతలు కోరునట్టి సుత్యను సంపాదించును.

అందువలన ఆ యజమాని ఈ పక్షము రోజులు దేవతలతో కూడి సంతోషముగా సోమము సేంచిన వాడగును.

అమావాస్యనాడు యిత్రావరుణ దేవతాకమగు అంక్షా యాగము చేయును. ఆ అంక్షయే దేవతలకు వశమైనదియు, అనుబంధమైనదియు అగును. ఆ అంక్షయే యజమానికి వశమగును.

9. ఈ యజ్ఞమును చేసిన వానికి దేవతల సాక్షాత్కారము లభించును. గొప్పపదవులు అధిష్ఠించును. కోరుకున్న కోరుకున్నట్లుగా జరుగును.

10. యజమాని చేసిన యజ్ఞములందు లోపము జరిగిన అతడు ఇతర యజమానుల కన్న తక్కువ వాడగును. లోపము లేనిచో ఇతర యజమానులతో సమానుడు అగును. ఇతరుల కన్న అధికుడు కాదలచినవాడు ఈ దాక్షాయణ యజ్ఞమును చేయవలెను. ఈ యజ్ఞము కరవాలము వలె పదునైనది. అది ఈ యజమానిని అందరిని యించిన వాని చేయును. చేయనివాడు తక్కువ వాడగును.

11. దాక్షాయణ యజ్ఞకర్త అబద్ధమాడరాదు. మాంసము తినరాదు. స్త్రీ సంగమము చేయరాదు. బట్టలు ఉతుకు సాధనముల చేత ఉతుకరాదు. ఇది దాక్షాయణ కర్త వ్రతము.

దేవతలు అబద్ధమాడుట మున్నగున్న చేయరు కదా! (దీక్షలో ఉన్నప్పుడు అతడు దేవత అగునని అర్థము.)

ఆరవ అనువాకము

1. దర్శపూర్ణ యాగము దేవతల రథము వంటిది. దర్శపూర్ణ యాగము చేసి, సోమయాగము చేసిన దేవతల రథముల నడకలచే స్పృష్టమై, నిశ్చయముగా కనిపించు మార్గము కలుగును.

2. సంవత్సరమునకు దర్శపూర్ణమాసములు అవయవముల వంటివి. ఈ షయమును తెలిసికొని దర్శపూర్ణ మాసయాగములు చేయువాడు సంవత్సరపు అన్ని అవయవములను అనుష్ఠించినవాడగును.

3. దర్శపూర్ణయాగములు సంవత్సరములకు నేత్రముల వంటివి. అది తెలిసికొని దర్శపూర్ణ యాగము చేసిన వాడు దర్శపూర్ణ యాగమనెడి నేత్రములచే స్వర్గమును దర్శించును.

4. దర్శపూర్ణ యాగములు దేవతల పరాక్రమ స్వరూపములు. అది తెలిసి కొని దర్శపూర్ణ యాగము చేసినవాని యందు దేవతల పరాక్రమము చేరుచున్నది.

5. దర్శపూర్ణ యాగములు దేవమార్గములు. ఈ షయము తెలిసి దర్శపూర్ణయాగము చేసిన యజమాని దేవమార్గమున పయనించగలడు.

6. దర్శపూర్ణ యాగములు దేవతల అశ్వముల వంటివి. ఈ షయము తెలిసి దర్శపూర్ణ యాగము చేసినవాడు అశ్వముల చేతనే దేవతల కొరకు హవ్యము వహించును.

7. దర్శపూర్ణ యాగములు దేవతలకు నోళ్లవంటివి. ఈ షయము తెలిసి దర్శపూర్ణ యాగము చేసినవాడు వ్యవధానము లేకుండనే దేవతల నోళ్ల యందు హోమము చేసినవాడగును.

8. ఉదయ, సాయంత్రములందు అగ్నిని గూర్చి హోమము చేసిన దర్శపూర్ణయాజి సోమయాజి అగును. అగ్ని హోత్ర - దర్శపూర్ణముల వలన దేవతలకు సోమాభిషేకము జరుగును. తాను సోమయాజిని అగుచున్నానని జ్ఞానము కలిగి అగ్ని హోత్ర యుక్త దర్శపూర్ణయాగము చేసిన యజమాని అన్ని యాగములందును ఇవ్వదగిన వాడు అగుచున్నాడు.

9. దేవతలు పూర్వము దర్శమాసము చేయవలసిన తిథిని తెలిసికొనలేకపోయినారు. తరువాత పరిశోధించి పూర్ణిమ, అమావాస్యలందు యాగము చేయవలెన్ని నిర్ణయించినారు. ఈ ంషయము తెలిసికొని, దర్శపూర్ణ మాసయాగములు చేసినవాడు శోధితములు, యజ్ఞార్హములగు పూర్ణిమ, అమావాస్యలందు ప్రవేశించి యజ్ఞము చేసినవాడు అగును.

10. దర్శపూర్ణమాసయాజి పూర్ణిమ, అమావాస్యలందు స్త్రీసంగమము చేయరాదు. చేసినచో అతడు ఇంద్రియ రహితుడు అగును.

11. చంద్రుడు రాజు. అతనికి ఉభయ - శుక్ల, కృష్ణ - పక్షముల రాత్రులు భార్యలు అయిన. చంద్రుడు అమావాస్య, పూర్ణిమ రాత్రులను కూడలేదు. ఆ రాత్రులే చంద్రుని తమతో సంభోగము జరుపుటకు నిర్బంధించిన. ఆ నిర్బంధ సమాగమము వలన చంద్రునకు క్షయవ్యాధి కలిగినది. చంద్రుడు రాజు. అతనికి యక్షుకలిగినది. అందువలన అది రాజయక్షు అయినది. చంద్రుడు ఒక శపథము చేసినాడు. దానిని ఉల్లంఘించినాడు. ఆ పాపము వలన అతనికి యక్షు వచ్చినది. కావున అది పాప యక్షు అయినది. చంద్రునకు అది జాయవలన కలిగినది. అందువలన అది జాయేక్షు అయినది.

ఈ వ్యాధులు, అం కలిగిన ంధము తెలిసికొనవలెను. ఆ ంధముగా తెలిసికొనిన వానికి ఈ వ్యాధులు కలుగవు.

ఆ ంధముగా యక్షు వ్యాధి గల చంద్రుడు అమావాస్య పూర్ణిమ రాత్రులు వద్దకు వెళ్లినాడు. వాటికి నమస్కరించినాడు.

“మేము ఉభయులమే దేవతల హంస్సులు వహింతుము. మమ్ము ఆశ్రయించియే దేవతల యాగములు జరుగవలెను. మాకు ఈ వరము ప్రసాదించుము” అని ఆ రాత్రులు కోరిన.

అందువలననే అమావాస్య పూర్ణిమలందు మాత్రమే దేవతలను ఉద్దేశించిన యాగములు

జరుగుచున్న. అమావాస్య, పూర్ణిమలే కదా దేవతలకు హంస్సులు అందించున!

ఈ ంషయములు తెలిసిన వారందరు దేవతలకు హంస్సులు అర్పించినవారు అగుచున్నారు.

12. మనుష్యాది ప్రాణి జలములన్నియు ఆకలిని తీర్చుకొనుచున్న.

మానవులు నిత్యము ఆహారము భుజించుచున్నారు. ఆకలిని చంపుచున్నారు.

దేవతలు పక్షమునకు ఒకసారి భుజించుచున్నారు. దర్శపూర్ణ మాస యాగములందలి హంస్సులే కదా దేవతలకు ఆహారము! ఆ ంధముగా వారు ఆకలిని చంపుచున్నారు.

పితృదేవతలు మాసమునకు ఒకసారి భుజించుచున్నారు. నెలకొకసారి చేయు పిండపితృ యజ్ఞమే కదా వారికి ఆధారము. ఆ ంధముగా వారు ఆకలిని చంపుచున్నారు.

మాయిడి, పనస మున్నగు చెట్లు సంవత్సరమునకు ఒకసారి ఫలించి భుజించుచున్నాం. ఆ ంధముగా అం ఆకలిని చంపుచున్నాం.

య ఏవం వేద హన్తి క్షుధం భాత్యవ్యమ్ - ఇది తెలిసినవాడు ఆకలి అను శత్రువును చంపినవాడు అగుచున్నాడు.

ఏడవ అనువాకము

1. పూర్వము దేవతలు ఋక్కులకు సంతోషించలేదు. యజ్ఞస్థులకు సంతోషించలేదు. సామమునందే వారికి సంతోషము కలిగినది. అందువలన హోత మూడు సార్లు 'హిం' శబ్దమును ఉచ్చరించవలెను. అందువలన సామమును పఠించిన వాడగును.

మొదటి 'హిం' శబ్దమున సామగానము చేసినట్లు అగును.

రెండవ 'హిం' శబ్ద ఉచ్చారణ వలన దేవతలను సంతోషపెట్టును.

మూడవ 'హిం' శబ్ద ఉచ్చారణము సోమాశ్రయమైన ఋగ్రూప వాక్కునకు సంబంధించినది అగును.

మూడవ హుంకారమున యజమానికి సంతానము కలుగుచున్నది.

2. మొదటి సాంధేనీ ఋక్కును మూడు మారులు ఉచ్చరించవలెను. చివరి సాంధేనీ ఋక్కును మూడు మారులు ఉచ్చరించవలెను. అందువలన యజ్ఞమును జారిపోకుండునట్లు బంధించిన వాడు అగును.

3. నిరంతరము సాంధేనీ ఋక్కు ఉచ్చారణ వలన ప్రాణ రక్షణ, భోజ్యవస్తు ప్రాప్తి, సంతాన ఫలము, కలుగును. ఇంకను రాక్షస ంనాశము అగును.

4. మొదట రథంతరి ఋక్కును మూడుమార్లు చదవవలెను. ఈ లోకము రథంతరము

అగును. కావున యజమాని ఈ లోకమంతటిని జయించును.

5. మూడవ సాంధేనీ ఋక్కును మూడు మారులు జపించవలెను. ఈ లోకములు మూడు. అందువలన యజమాని మూడు లోకములను జయించును.

6. బార్హతి పేరిటిది ఉత్తమ ఋక్కు. దానిని ఉచ్చరించవలెను. ద్యులోకమునకు బార్హతమని

పేరు. అందువలన యజమాని స్వర్గలోకమునే జయించినట్లగును.

7. ంశేషదేవనామము గల 'ప్రవోవాజా ఇతి' అను ప్రజాపతి దేవతాకమగు సాంధేని ఋక్కును అనుసంధానము చేయవలెను. యజ్ఞము ప్రజాపతి రూపము. అందువలన ప్రజాపతి యజ్ఞమును ప్రారంభించిన వాడగును.

8. **అన్నం వై వాజః** - అన్నమే వాజ శబ్దమగును. "ప్రవోవాజాః" ఋక్కును ఉచ్చరించుట వలన యజమాని అన్నవంతుడు అగును.

9. 'ప్రవోవాజాః' ఇత్యాది ఋక్కులను పఠించవలెను. అందువలన ప్రముఖరేతో వర్తియగు యోషిచ్ఛరీరమునకు పోవునట్టి రేతస్సు గర్భాశయమునందు స్థాపించబడును.

10. ‘ అగ్న ఆయాహి ంతయే’ అనునది ప్రథమ సాంధేని ఋక్కు. చరమ పాదముతో కూడ ఆయాహింతయే పరించవలెను. అందు “ఆయాహి” అను పదము ఉండుటవలన ప్రత్యజ్ఞుఖ

సదృశులగు ప్రజలు జన్మింతురు.

11. దేవతలారా! యజమానులు యజ్ఞములు చేయుచున్నాడు. మాసములు, పక్షములు, హంషమంతులగు దేవతలు, ఘృతములు అందించు గోవులు అనుకూలురు అగుదురు గాక. ఈ యజ్ఞము దేవతలను చేరును గాక. యజమానికి సుఖములు కలుగును గాత.

ప్రవోవాజాః అను ఋక్కును ఉచ్చరించవలెను. మాసములు వాజశబ్దవాచ్యములు. పక్షములు అభిద్యన శబ్దవాచ్యములు. హంషమంతులు దేవతలు. గోవు ఘృతాచీ శబ్ద వాచ్యము. యజ్ఞము దేవతలను చేరవలెను. యజమాని సుఖించవలెను.

12. సామధేనీ ఋక్కులచే ప్రజ్వరిల్లుచున్న అగ్ని! నీవు మాసముల, పక్షముల, దేవతల స్వరూపము అగుచున్నావు. అదియే “ప్రవోవాజాః ” యొక్క తాత్పర్యము. అందువలన యజమాని ప్రజ్వరిల్లుచున్న అగ్నియొక్క ఆహుతి స్థానమును సాధించినవాడు అగును.

13. ఒకడు పరిపూర్ణాయువు కోరును. అందుకు “ప్రవోవాజాః” అను ప్రథమ సాంధేనీ ఋక్కును పఠించవలెను. వెంటనే - ంరామము లేకుండ ‘అగ్న ఆయాహి ంతయే’ అను ఋక్కు యొక్క ప్రథమ భాగమును ఉచ్చరించవలెను. అచ్చిన్న పఠనము వలన యజమాని ప్రాణవాయువుతో అపాన వాయువును ధరింపజేసిన వాడు అగును.

14. సామధేని ఋక్కుల అరత్నిని తెలిసికొన్న వాడు శత్రువును తనచేత ఉంచుకొనును.

ఋక్కుల రెండు భాగములను సంధానము చేయవలెను. దీనినే సాంధేని ఋక్కుల అరత్ని అందురు. ఈ ంషయము తెలిసిన వాని చేతనే శత్రువు ఉండును.

15. సాంధేని ఋక్కులు ఋషి ప్రోక్తములు. ఆ సాంధేని ఋక్కులను సంధించకున్నచో

యజమానికి ప్రజా, పశునష్టము కలుగును.

కావున ఋక్కుల అర్థభాగములను సంధానము చేయవలెను. అట్లు సంయోజనము చేసిన యజమానికి సమస్త ఆశీస్సులు లభించుచున్నా.

ఎనిమిదవ అనువాకము

1. సామము లేని యజ్ఞము యజ్ఞము కానేరదు. ‘అగ్న ఆయాహి ంతయే’ అను రెండవ సాంధేనీ ఋక్కు రథంతర సామమునకు వర్ణము.

“తంత్యా సందిర్భరజ్ఞిరః” అను మూడవ సాంధేనీ ఋక్కువామదేవ్య సామమునకు వర్ణము.

“బృహదగ్నే సుంర్యమ్” అను నాలుగవ సాంధేనీ ఋక్కు బృహత్సామమునకు వర్ణము.

ఈ మంత్ర సముదాయమును పఠించవలెను. అందువలన యజ్ఞము సామవంతము అగును.

2. పూర్వము అగ్ని ద్యులోకము నందు ఉండెను. సూర్యుడు భూలోకమున ఉండెను. అందువలన ఉభయ లోకములందు శాంతి కొరవడినది. దేవతలు ఈ స్థితిని చూచినారు. వారిలోవారు ఆలోచించినారు. అగ్ని, ఆదిత్యులను ఒకరి స్థానమున మరొకరిని ఉంచవలెనని నిశ్చయించినాడు.

అగ్ని ఆయాహింతయే అను సాంధేనీ ఋక్కును ఉచ్చరించినారు. అందువలన అగ్నిని ద్యులోకము నుండి రప్పించి భూలోకమున స్థాపించినారు.

బృహదగ్నే సుంర్యమ్, బృహదగ్నే సూంర్యమ్ అను సాంధేనీ ఋక్కును ఉచ్చరించినారు. అందువలన సూర్యుని భూలోకము నుండి ఎత్తి ద్యులోకమున స్థాపించినారు.

ఆ మార్పు వలన ఉభయ లోకములకు శాంతి కలిగినది.

ఆ ంధముగా పరించుట వలన రెండు లోకములకు శాంతి కలుగును. ఈ ంషయము గ్రహించిన యజమానికి ఉభయలోకములు శాంతిని ప్రసాదించును.

3. సాంధేనీ ఋక్కులు పదిహేను. వానిని పరించవలెను. పక్షమునకు రాత్రులు పదిహేను. సాంధేనీ ఋక్కులు ఆ సంఖ్యకు సరిపోవుచున్న. పక్షముల లెక్కననే సంవత్సరము అగుచున్నది.

4. సాంధేనీ ఋక్కులు పదిహేను. ంనిది గాయత్రీ ఛందస్సు. గాయత్రీకి ఇరువది నాలుగు అక్షరములు. అందువల్ల 15 x 24 = 360 అగుచున్నది. ఇది సంవత్సరము నందలి దినముల సంఖ్య అగుచున్నది.

5. నృమేధుడు, పురుచ్చేపుడు అను ఋషులు మంత్ర సామర్థ్యమును గురించి వాదించుకున్నారు. తమలో ఎవరు సాంధేనీ మంత్రమున అత్యంత కుశలుడో నిశ్చయించదలచినారు. సాంధేనీ మంత్రమును జపించుచు తడి కట్టెయందు నిప్పు పుట్టించువాడు అత్యంత కుశలుడు అనుకున్నారు.

నృమేధుడు తడిసిన కట్టె ఏద సాంధేనీ మంత్రమును ప్రయోగించినాడు. ఆ కట్టె నుండి పొగపుట్టినది. కాని అగ్ని పుట్టలేదు.

పురుచ్చేపుడు తడికట్టె ఏద సాంధేనీ మంత్రమును ప్రయోగించినాడు. అందువల్ల తడి

కట్టె నుండి అగ్ని పుట్టినది.

“పురుచ్చేపా! నీవు అతీంద్రియ ద్రష్టవైనావు. మన ఉభయుల సాంధేనీ మంత్రము సమానమే కదా! నేను పుట్టించలేని అగ్నిని నీవెట్లు పుట్టించినావు?” అని అడిగినారు.

“నృమేధా! నేను సాంధేనీ మంత్రపు రహస్య తేజస్సును తెలిసికున్నాను. ఘృతశబ్దోపేతమైన మంత్రపాదము ఆ తేజస్సు అగును. ఆ పాదము ‘ తంత్యా సయద్భిరఙ్గిరః’ అను మంత్రము నందు ఉన్నది.

“సామధేనీష్యేవ తజ్జ్యోతి ర్జనయతి - ఆ మంత్రము సామధేనులకు జ్యోతిని కలిగించుచున్నది.” అన్నాడు.

6. ఋక్కుబ్దము స్త్రీలింగము. గాయత్రీ స్త్రీలింగము. సాంధేనీ శబ్దము స్త్రీలింగము. కావున ‘వృషన్’ శబ్దమును పరించవలెను. ఆ పాదము వలన పురుషవంతములు, ఇంద్రియవంతములు, యథునములు ఏర్పడును.

7. దేవతలు తమకు దూతగా అగ్నిని ఏర్పరచినారు. రాక్షసులు శుక్రుని పుత్రుడగు ఉశనసుని తమకు దూతనుగా నియమించినారు. అగ్ని, ఉశనసులు ప్రజాపతి వద్దకు వెళ్ళినారు. ‘మా ఉభయులలో ఎవరి దూతము సరియైనది’

అని అడిగినారు. ప్రజాపతి 'అగ్నిం దూతం వృణీమహే' - అగ్నిని దూతగా వరించుచున్నాను అన్నాడు. ఉశనసుని నుండి మరలినాడు. అగ్నికి అభిముఖుడు అయినాడు. అందువలన దేవతలు గెలిచినారు. రాక్షసులు ఓడినారు.

ఈ ంషయము తెలిసికొని 'అగ్నిం దూతం వృణీమహే' ఇత్యాది మంత్రములు చదివిన యజమాని ంజయవంతుడగును. అతని శత్రువునకు పరాజయము కలుగును.

8. అధ్వర శబ్దోపేతమైన 'సంధ్యమానే అధ్వరే' ఇత్యాదికమగు ఋక్కును పఠించవలెను. అందువలన యజమాని పంతుడు అగును.

9. 'శోచిష్కశస్త్రంమహే' అను మూడవ పాదమును చదువలెను. అందువలన యజమాని పంతుడు అగును.

(శోచిష్కేశ - సుచిమంతములగు కిరణములను కేశములు కలవాడని అర్థము. అందువలన అది పావనము చేయును.)

10. 'సంధ్యో అగ్ని ఆహుత' దశమ సాంధ్యేని అగును. ఈ మంత్రము చదువుట వలన నాశము అంటకుండుటకు పరిధి ఏర్పరచినట్లగును. ఆ మంత్రము చదివిన తరువాత 'ఆజాహోత దువస్యత' అని మంత్రము చదువుచు సంధ్యను వేయవలెను. అందువలన పరిధికి అవతల హంస్సు ఉంచినట్లు అగును.

11. అగ్నులు ముగ్గురు. ఒక అగ్ని దేవతలకు హంస్సు చేరవేయువాడు. రెండవ అగ్ని పితరులకు కవ్యము చేరవేయువాడు. మూడవ అగ్ని అసురులకు సహరక్షస్సు. ఈ ముగ్గురు అగ్నులును యజ్ఞ తననంటే తననే కోరుకొనును అనుకుందురు. కావున దేవతలారా! హవ్యవాహనుని వరించుడు అని పదకొండవ సాంధ్యేని మంత్రము వచించినది. దేవతలకు ఎవడు

అగ్ని అగుచున్నాడో యజ్ఞ ఆ అగ్నినే వరించవలెను.

12. యజమాని తన ఋషిగోత్ర సంతతిని చెప్పుకొనవలెను. అందువలన అతడు బంధువులకు దూరము కాడు.

(ప్రవర చెప్పనపుడు ఆయాగోత్రముల ఋషులను చెప్పుట ంధి.)

13. యజమాని అపత్య పరంపరగా అర్వాచీనులను వరించవలెను. అందువలన పూర్వపితరులు, అర్వాచీన మనుష్యులను చెప్పినట్లగును.

(అపత్య పరంపరగా అనగా తొలినుండి తండ్రి కొడుకులను పేర్కొనుట - భృగుపుత్రుడు చ్యవనుడు. చ్యవన పుత్రుడు అప్పవానుడు ఇత్యాదులు)

తొమ్మిదవ అనువాకము

1. "అగ్నే మహానసి బ్రాహ్మణ భారత । అసావసౌ ॥" అనునది మంత్రము.

అగ్ని సర్వ హంస్సులు ధరించువాడు. అందువలన అగ్ని మహానుడు.

అగ్ని బ్రాహ్మణుడు.

దేవతలకు హంస్సు వహించుట వలన భారతుడు.

అసౌ అసౌ, భృగ్వాది మహర్షుల నామ నిర్దేశమును సూచించుచున్నది.

2. దేవతలు ఈ అగ్నిని ప్రజ్వలీంపచేసినారు. కావున ఈ అగ్ని 'దేవేద్ధుడు' అయినాడు.

3. తరువాత అగ్నిని మనువు ప్రజ్వలీంప చేసినాడు. అందువలన ఈ అగ్ని 'మన్విర్ధః' అయినాడు.

4. ఋషులు స్తుతించినందున అగ్ని "ఋషిష్ఠుడు" అయినాడు.

వేదాధ్యయన సంపన్నులు ంప్రులు. ంపులచే సంతోషపరచబడిన వాడు అయినందున అగ్ని 'ంప్రాసుమదితుడు' అయినాడు.

వేదాధ్యయన సంపన్నులు కవులు. కవులచే ప్రశంసించబడుటచే అగ్ని 'కంశస్తుడు' అయినాడు.

మంత్రములచే తీక్షణముగా చేయబడినవాడు అగుటవలన 'బ్రహ్మసంశితుడు' అయినాడు.

అగ్నికి ఘృతాహుతి ఇష్టమైనందున అగ్ని ఘృతావహనుడు అయినాడు.

5. అగ్ని యజ్ఞములకు నేత. అందువలన "ప్రణీర్య జ్ఞానామ్" అయినాడు.

అగ్ని యజ్ఞములకు రథము. కావున 'రథీరధ్వరానామ్' అయినాడు.

ఏ దేవతయు అగ్నిని అతిక్రమించుట లేదు. "అతూర్తః హూతా" అయినాడు.

అగ్ని సర్వదేవతల హంస్సును అందుకొనును. కావున 'తూర్ణిః హవ్యవాట్' అయినాడు.

6. అగ్ని దేవతలకు ఘృతము అందించు జాహువు వంటివాడు. కావున అగ్నిని ' ఆస్పాత్రం హుజాః దేవానామ్' - లోహపాత్ర వంటి దృఢమైన జాహువు అన్నారు.

అగ్ని దేవతలు పానము చేయుటకు ఉపయోగపడు చమసము వంటివాడు. అందువలన 'చమసోదేవపానః' అనబడుచున్నాడు.

అగ్ని దేవతల యందు అంతటను వ్యాపించి ఉండివాడు. అగ్ని రథనేం వలె నీవు దేవతల యందంతటను వ్యాపించి ఉన్నావు అని చెప్పబడినది.

దేవతలను అభిలషించువాడు. హే అగ్ని! అనుటవలన అతనికి శత్రువులు కలుగుచున్నారు. అందువలన యజమాని కొరకు దేవతలను ఆహవ అని మంత్రము చెప్పినది.

'ఆహవదేవాన్య జమానాయ' అనుట వలన యజమానికి అభ్యుదయము కలుగును.

7. అగ్నిమగ్న ఆవహ - అగ్ని అగ్నిని ఆవహింపుము. సోమమానహ - సోమమును ఆవహింపుము. అనుటవలన దేవతలను క్రమముగా ఆజ్యభాగములకు ఆహ్వానించినట్లగును.

8. జాతవేద అగ్ని! దేవతలను ఆవహింపుము. యజ్ఞమును చక్కగా నిర్వహింపుము. అట్లని ఆవాహన మంత్రము పఠించినందున అగ్ని తీక్షణత కలవాడు అగును. ఆ ంధముగా తీక్షణ కృతడగు అగ్ని యజమాని హంస్సులను దేవతలకు అందించును.

9. అగ్ని దేవతలకు హోత. దేవతల హోతయగు అగ్నినే మానవహోత వరించుచున్నాడు.

10. **స్మృత్యమ్** - మేము అనుచున్నాము అనుట వలన మానవ హోత తనయందు దైవ్యహోత యగు అగ్నిని ప్రవేశపెట్టు కున్నవాడు అగుచున్నాడు.

11. యజమానీ! నీవు అగ్నిని హోతగా వరించినావు. కావున దేవతలు హం స్వీకరించుచున్నారు. 'వారు మంచి ఫలమును ఇచ్చెదరు గాత' అనునది యజమానికి ఆశీస్సు అగుచున్నది. ఇది **'సాధుతే యజమాన దేవతా'** అను ఆవాహన మంత్రము.

12. 'సాధుతే' మంత్రమునకు **'యో ం అగ్నిగ్ం హోతారమవృథా'** అను శాఖాంతర పాఠమును చేర్చి చదివిన యజమానికి రెండుప్రక్కల అగ్ని అంటుకొని మరణించును.

13. జాహువు యజమాని దేవతగా కలది. ఉపభృత్ శత్రువు దేవతగా ఉంది. ఈ రెంటికి సమాన ప్రాధాన్యముచ్చి - **ద్వివచన 'స్రుచౌ'** - గా చదివిన యజమానికి శత్రువులు పుట్టుదురు.

'స్రుచమ్' అని ఏకవచనముగ **'ఘృతవతీ'** మంత్రము వలె ఉచ్చరించిన యజమాని వర్ధిల్లును.

14. జాహువు దేవతలను కాపాడుచున్నది. అందువలన అది **'దేవాయువ'** అయినది. జాహువు రాక్షసులు చేయు ంఘ్నుములను నివారించుచున్నది. అందువలన దానికి ంశ్వవారామ్ అను పేరు వచ్చినది.

15. మానవులు స్తుతి ప్రియులు. పితరులు నమస్కార ప్రియులు. దేవతలు యజ్ఞప్రియులు. అందువలన యజమాని దేవతల కొరకు యజించుచున్నాడు. పితరులకు నమస్కరించుచున్నాడు. మానవులను తగు రీతిని స్తుతించుచున్నాడు. ఆ ంధముగా అతడు అనుష్ఠించుచున్నాడు.

పదవ అనువాకము

1. పట్టాభిషిక్తుడగు రాజునకు **'ప్రవోవాజాః'** **'అగ్న ఆయాహింతయే'** **'త్వం వరుణ'** అను మూడు సాంధేని మంత్రములు పఠించవలెను.

క్షత్రియులు కాక బ్రాహ్మణ, వైశ్య, శూద్రులు మూడు వర్ణములవారు కదా ఆ పఠనము

వలన ఆ మూడు వర్ణముల వారు రాజునకు అనుకూలురు అగుదురు.

2. రాజు కొరకు పంచదశస్తోమమును అంచ్చిన్నముగ చదువవలెను. రాజు పంచదశస్తోమ సంబంధి అగును. అందువలన రాజును స్వస్తోమమున చేర్చినట్లగును.

3. హోత రాజు కొరకు త్రిష్టుప్ ఛందస్కమగు **'త్వంవరుణ'** అను సాంధేని మంత్రముచే పరిధానము చేయవలెను. త్రిష్టుప్చందము ఇంద్రియ సంబంధి. రాజు ఇంద్రియ బలము కోరుచుండును. అందుకే అతడు యాగము చేయును. అతనికి త్రిష్టుప్ ఛందస్కమగు మంత్రముచేతనే ఇంద్రియ సామర్థ్యము కలుగును.

4. రాజు బ్రహ్మవర్చస్సు కోరినచో గాయత్రీ ఛందస్కమైన **'ఆజుహోత దువస్యతా'** అను సాంధేని మంత్రముచే పరిధానము చేయవలెను. గాయత్రీ బ్రహ్మ వర్చో రూపము కదా! కావున రాజునకు బ్రహ్మవర్చస్సు కలుగును.

5. వైశ్యుని కొరకు సప్తదశస్తోమమును ఉచ్చరించవలెను. వైశ్యుడు సప్తదశస్తోమ స్వరూపుడు. అందువలన వైశ్యుని అతని స్తోమము నందే చేర్చినట్లగును.

6. పశువులను కోరు వైశ్యుని కొరకు జగతీ ఛందస్సు మైన 'సంధ్యమానో అమృతస్య రాజసీ' అను మంత్రమున పరిధానము చేయవలెను. పశువులు జగతీ ఛంద సంబంధులు. వైశ్యుడు పశువులను కోరి యజ్ఞము చేయుచున్నాడు. అతనికి జగతీ ఛందస్సు మంత్రమే పశువులను కలిగించును.

7. గౌరవ ప్రతిష్ఠలు కోరువాని కొరకు ఏకంశతి స్తోమములను పఠించవలెను. ఏకంశతి సంఖ్య సోమముల యందు ప్రతిష్ఠావహమగును. దానివలన గౌరవ ప్రతిష్ఠలు కలుగును.

8. బ్రహ్మ వర్చస్సు కోరువాని కొరకు హోత ఇరువది నాలుగు స్తోమములను ఒకదాని వెంట ఒకటి అంఛిన్నముగా పఠించవలెను. ఇరువది నాలుగు అక్షరములు గల గాయత్రీ బ్రహ్మవర్చోరూపమగును. కావున యజమానికి గాయత్రీ ఛందస్సు బ్రహ్మవర్చస్సు ప్రసాదించును.

9. అన్నము కోరువాని కొరకు హోత ముప్పది స్తోమములను అంఛిన్నముగ చదువవలెను. ంరాట్ ఛందస్సు ముప్పది అక్షరములు కలది. దాని అనుష్ఠానమున అన్నము లభించును. ంరాట్టు అన్న స్వరూపము. ంరాట్ ఛందము గల మంత్రము వలననే యజమానికి శ్రేష్ఠమగు అన్నము కలుగును.

10. ప్రతిష్ఠ కోరువాని కొరకు హోత ముప్పది రెండు స్తోమములను అవఛిన్నముగ చదువవలెను. అనుష్టుక్ ఛందము ముప్పదిరెండు అక్షరములది. అనుష్టుక్ ఛందస్సులలో ప్రతిష్ఠావహము. దాని వలన ప్రతిష్ఠ కలుగును.

11. పశువులను కోరువాని కొరకు హోత ముప్పదియారు స్తోమములను వెంట వెంట చదువవలెను. బృహతి ముప్పది ఆరు అక్షరముల ఛందస్సు. బృహతిని అనుష్ఠించుట వలన పశువులు లభ్యమగును. బృహతి అను ప్రవచనము వలన యజమానికి పశువులు కలుగును.

12. ఇంద్రియసామర్థ్యము కోరు యజమాని కొరకు హోత నలుబది నాలుగు స్తోమములను అనుప్రవచనము చేయవలెను. త్రిష్టుప్ ఛందస్సు నలుబదినాలుగు అక్షరములు కలది. ఆ ఛందస్సు ఇంద్రియ సామర్థ్య స్వరూపము. యజమానికి త్రిష్టుప్ ఛందస్సు మంత్రము ఇంద్రియ సామర్థ్యము కలిగించును.

13. పశువులు కోరువాని కొరకు హోత నలుబది యెనిమిది సాంధేనీ మంత్రములను అనుప్రవచనము చేయవలెను. జగతీ ఛందస్సు నలువది ఎనిమిది అక్షరములది. పశువులు జగతీ ఛందస్సు అనుష్ఠించుట వలన లభించును. కావున యజమానికి పశువులు కలుగును.

14. బహుయాజిఅగువాని నియతము హోతఛందస్సు లన్నింటినీచదువవలెను.అందువలన బహుయాజిసర్వఛందస్సులనుపొందుచున్నాడు.

15. బహుయాజియగు సోమయాజికిఅపరిమిత ఫలము కలుగుటకుగాను సంఖ్యాపరిమితిలేకుండ ఛందస్సులనుఅనుప్రవచనముచేయవలెను.

పదకొండవఅనువాకము

1. యజ్ఞోపేతముమానవ కార్యములందుంనీతము - మెడలోదండవలె - ఉండవలెను.పితృకార్యములందుప్రాచీనాంతిగా - కుడిభుజము మీదఉండవలెను. దేవకార్యములకు ఉపేతముగా- ఎడమ భుజముమీద ఉండవలెను.

2. యాగకర్తకుయజ్ఞోపేతముఉపేతముగా వుండవలెను.ఉపేతము దేవచిహ్నముఅగును.

3. సాంధేనిమంత్రములనునిలుచుండి ఉచ్చరించవలెను.అందువలన చాలదూరము వరకు ంనిపించును.

4. కూర్చున్నవాని కన్న నిలుచున్నవానికి స్వర్గము ప్రత్యాసన్నమగును.కావున హోతనిలుచుండి సాయిధేనిమంత్రములుచదువవలెను.

5. యాజ్ఞనుహోత కూర్చుండియేచదువవలెను.అందువలన ప్రతిష్ఠకలుగుచున్నది.

6. క్రొంచముబిగ్గరగా అరుచును.అది రాక్షసప్రియము. మెల్లగాచదిన్ మానుషముఅగును. ఆ రెంటికి మధ్యమస్వరము దేవతలకుప్రియమగును. కావునదేవతల ప్రీతికొరకు మధ్యమ స్వరమునమంత్రములుచదువవలెను.

7. పూర్వముంద్వాంసులే హోతలుఅయినారు. అప్పుడు మార్గములుసంకీర్ణములు కాకుండినం.శాలములుగా ఉండినం.ంద్వాంసులగు హోతలుకుడికాలును వేదిబయటఎడమపాదమునువేది మధ్యనఉంచలేదు. కావునహోతలు కుడికాలువేదిలోనను,ఎడమకాలు వేదిబయటను పెట్టిసాయిధేనీ మంత్రములుచదువవలెనను.

8. కుడికాలువేదిలోన ఉంచుటవలనభూతకాలిక ఫలములభించును.ఎడమకాలు వేదిబయటపెట్టుటవలనేభంష్యత్కాలికఫలము కలుగును.మొదటి దానివలనపరిుత ఫలమును,రెండవ దానివలనఅపరిుత ఫలితమునుపొందును. అంతేకాక గ్రామపశువులను, అరణ్యపశువులను పొందును.ఇంకను మొదటిదానివలన దేవలోకమును- రెండవ దానివలనమానవలోకమునుజయించును.

9. దేవతలుసాయిదేనీ మంత్రములనుపఠించినారు. అయిననువారికి యజ్ఞము దర్శనంయలేదు.అప్పుడు ప్రజాపతిమంత్రోచ్ఛారణ లేకయేఅఘారహోమము చేసినాడు.అప్పుడు దేవతలకుయజ్ఞదర్శనమైనది.

మంత్రోచ్ఛారణలేకుండ మౌనముగాఅఘారహోమము చేసినట్లయినయజ్ఞగత కార్యమునిర్వహించినట్లగును.

10.సాయిధేని సుధలనునేతిలో ముంచవలెను.

11.ఆ ంధముగా సుధనునేతిలో ముంచినవాడుకఠినాత్ముడు కాకుండును.

12.అంతేకాక అతడు సాయిధేనిదేవతలనుసంతృప్తులను చేసినవాడగును.

13.ఈ ంధముగా ఎరిగిన వానికిసంతానము, పశువులుసంతృప్తి కలిగింతురు.

14.ఒక ఋక్కుచేతఅఘారము చేసిన ఒకదేవతకు ప్రీతికలిగించినట్లగును.రెండు ఋక్కుల చేతఅఘారము చేసిన ఇద్దరుదేవతలకు ప్రీతికలిగించినట్లగును.మూడు ఋక్కులచేతఅఘారము చేసిన ఎంతోచేసిన వాడు అగును.కావున మనస్సుచేతఅఘారము చేయవలెను.

మనసాహ్యనాప్త మాప్యతే-అందనిది కూడ మనసునకుఅందగలదు.

15.అధ్వర్యుడు - వైయర్థ్యములేకుండునట్లుదక్షిణ దిక్కునుంచిఆజ్యస్రావమునుఆరంభించి ఉత్తరదిక్కున సమాప్తి నొందించవలెను.

16.మాట - మనసు రెండునుస్వాతిశయమును చాటినం.

దేవతలకుహవ్యమువహించుచున్నానుఅని వాక్కు పలికినది.‘దేవతలకుహవ్యమువహించుచున్నాను’అని మనసు పలికినది.

అంతమ ఆధిక్యకతనుగూర్చి ప్రజపతిని అడిగినం.

‘మనిషి తొలుత మనసులో అనుకున్న దానిని నోటితో చెప్పుచున్నాడు. కావున వాక్కు మనసునకు దూత అగును’ అని ప్రజాపతి పలికినాడు.

‘అటులైనచో ప్రజాపతీ! నీకు మాటచేహోమము జరుగకుండునుగాత’ అన్నది వాక్కు.

అందువలన ప్రజాపతికి మనసుతోనేహోమము జరుగుచున్నది. **మన ఇవ హి ప్రజాపతిః** ప్రజాపతిమనసు వంటివాడుకదా! అందువలన ప్రజాపతి ప్రాప్తి కలుగుచున్నది.

17. అగ్నిద్రుడు పరిధులను దర్శనము చేయవలెను. అందువలన వాటిని పత్రము చేసినట్లు గును.

18. మధ్యమ పరిధిని మూడు మారులు సమార్జనము చేయవలెను. అందువలన మూడు ప్రాణములను సర్వత్ర జయించును.

దక్షిణార్ధపరిధిని మూడు మారులు సమార్జనము చేయవలెను. అందువలన అతడు భూలోక, అంతరిక్షలోక, స్వర్గలోకములను మూడింటిని జయించును.

ఉత్తరార్ధపరిధిని మూడు మారులు సమార్జనము చేయవలెను. అందువలన దేవయానములు మూడింటిని జయించును.

(స్వర్గలోకయమలోక బ్రహ్మలోకం షయాస్త్రయః పథానః అని సాయణాచార్యులు. “ **త్రయోవై దేవయానాపథానః** ” గోపథ ఉత్తర బ్రాహ్మణము.)

19. దర్శకట్టచేత అగ్నిని మూడు పర్యాయములు చుట్టు త్రిప్పవలెను. అందువలన దేవలోకములు మూడింటిని జయించును.

20. మధ్యమ, దక్షిణ, ఉత్తర పరిధులు, అగ్ని ఈ నాలుగింటికి మూడు సార్లు చుట్టు త్రిప్పుట

వలన మొత్తము సంఖ్య పన్నెండు అగును. అం పన్నెండు మాసములు. అట్లు ఒక సంవత్సరము

అగుచున్నది. అందువలన సంవత్సరము యజమానికి అనుకూలము అగుచున్నది. అది స్వర్గ ప్రాప్తికి కారణము అగుచున్నది.

21. అధ్వర్యుడు తిర్యంచముగ ఆఘారహోమము చేయవలెను. స్వర్గము తిర్యక్కుగా ఉన్నది. అందువలన యజమానికి స్వర్గము ప్రకాశించును.

22. ఆఘార హోమము వంకరలేని సూటి దానిగ చేయవలెను. చ్చిత్తి లేకుండ చేయవలెను. అది ప్రాణము, అన్నము. సంతతి కలుగుటకును, రాక్షస ంనాశనమునకును అగుచున్నది.

23. ఒకని చావు కోరువాడు వంకర ఆఘారహోమము చేయవలెను. అందువలన ప్రాణ వాయువు వంకర అగును. అతడు వెంటనే మరణించును.

24. ఆఘారము యజ్ఞమునకు మకుట ప్రాయము. ధ్రువము యజ్ఞమునకు ఆత్మ. ఆఘారమును, ధ్రువమును అంటించవలెను. అప్పుడు అధ్వర్యుడు తనయందే యజ్ఞమకుటమును దాల్చినవాడగును.

25. మానుషాగ్ని దేవతలకు దూత అయినాడు. దేవలోకమునందు ఉండు ‘నాక’ అగ్ని అసురులకు దూత అయినాడు.

వారిద్దరుప్రజాపతి వద్దకువెళ్ళినారు. “మాలోదూతగా ఎవరు అర్హులు?” అని అడిగినారు.

“మానుషాగ్ని! నీవే దూగా అర్హుడవు. యజమానికి సంబంధించినహంఠానమునుదేవతలకు ంనపడునట్లుగాచెప్పము. యాజ్ఞపాఠముమూలమున నీవేహోతృకృత్యమునంతను దేవతలకుచెప్పము” అని ప్రజాపతిమానుషాగ్నిని దూతగాఅంగీకరించినాడు. అందువలనదేవతలకు గొప్పదనముఅసురులకు పరాభవముకలిగినది.

ఈ ంషయములనుతెలిసికొని యజమానిప్రవరను వరించినచోఅతనికి శ్రేష్ఠత్వముకలుగును. అతడుశత్రువులనుపరాభంచును.

26.బ్రాహ్మణ,అబ్రాహ్మణంషయము చర్చకువచ్చినప్పుడుంజ్ఞాడగు వాడుబ్రాహ్మణుడుఅధికుడని చెప్పవలెను.అందువలన తనఆధిక్యమును చెప్పకున్నట్లగును.

బ్రాహ్మణునితక్కువ వానిగా చెప్పినచోతననే తక్కువవానిగా చెప్పుకున్నట్లగును.

తస్మాద్బ్రాహ్మణోనపరోచ్యః- కావున బ్రాహ్మణునిపరాభంచరాదు.

పన్నెండవఅనువాకము

1.అగ్ని సంబంధమైనదానికి‘ఆయుష్యోంశ్యతోదధత్’ పురోనువాక్య, ‘ ఆయుర్థా అగ్నేహంషోజుషాణః ’ యాజ్ఞ.

సోమదేవతాకమునకు‘ఆప్యాయస్వ సమేతుతే’పురోనువాక్య. “సంతే పయాగ్ం సి సముయన్తువాజాః ” యాజ్ఞ.

వరుణదేవతాకమునకు“అవతేహేడః”పురోను వాక్య. ‘ ఉదుత్తమమ్’యాజ్ఞ.

సరస్వతీదేవతాక చరుకు‘ ప్రణోదేం’ అనువాక్య. “ ఆనోదివో బృహతః” యాజ్ఞ.

అగ్నింష్టుదేవతాకమునకు‘అగ్నాంష్టుమహితద్వామ్,’అనువాక్య. ‘ అగ్నాంష్టుమహిధామ్న’యాజ్ఞ.

వారుణచతుష్కపాలమునకు‘ఇమంమే వరుణ’పురోనువాక్య. ‘ తత్త్వాయాద’యాజ్ఞ.

సూర్యదేవతాకమునకు‘ ఉదుత్యజాతవేదసమ్’అనువాక్య. ‘ చిత్రం దేవానామ్’యాజ్ఞ.

2.‘అపాం న పాత్త’దేవత వక్రగతిగల జలములంద వర్తించువాడు.అతడు మెరుపులుబట్టలుగా గలవాడు.అతడు తన ఉపవేశనస్థలమును పొందును.భారీ వర్షము అతనిప్రశస్త మహత్తునుప్రకటించును.మెరుపుల నడుమబంగారు రంగు పులుముకున్నజలములు ఆ దేవునిచుట్టు వ్యాపించిఉండును.

3. కాలువలుఒకదానితో ఒకటి కలసిప్రవహించును.కొన్ని జలములుపారవు. నిలచి ఉండును.నిలిచిన, పారునట్టిజలములకు అపాంనపాత్తుడు.సముద్రుడు బడబాగ్నికలవాడు. నదులుఅతనిలో చేరి అతనికిప్రీతి కలిగించును.అపాంనపాత్తుడు బడబాగ్నికిజననస్థానము.అతడు జలములనునశింపచేయనివాడు.అతనిని పరిశుద్ధ జలములుచుట్టుకొని ఉండును.

4. అపాంనపాత్తునిత్యయవ్యనుడు.జలములు అతనికిఅనుకూలములు.నిత్యయవ్యనలు.శోధించబడునం.అం అతనిని చుట్టుకొనిఉండును.

అపాంనపాత్తుప్రకాశయుతుడు. ధనవంతుడు.నేతిని కరిగించి శోభించువాడు.అతడు కర్రలు లేకుండగనేజలము లందుతేజరిల్లును.

5. ఇంద్రావరుణులు ఎంతగానో ప్రకాశించువారు. మమ్ము రక్షించుమనివారిని ప్రార్థించుచున్నాము. వారు మాకు రక్షణలు కలిగించి మమ్ము సుఖవంతులను చేయవలెను.

6. ఇంద్రావరుణులారా! మాకు ఆపదలను బాపు సుఖములను ప్రసాదించండి. అది మాకు యాగానుష్ఠానమును, పరివారక్షేమమును, ప్రజాసమృద్ధిని కలిగించును. మమ్ము దీర్ఘకాలము పీడించునట్టి పాపాత్ముని మేము పీడించగలము. మేము బాధారహితులముకాగలము.

7. ‘ఆనో యిత్రా వరుణా’ పురోనువాక్య. ‘ప్రబాహవా’ యాజ్ఞ.

అగ్నిని ఉద్వాసన చేయువాడు అగ్నిని హింసించినవాడు అగును. అతనిని వరుణుడు జలోదరమున పీడించును.

8. అగ్నీ! మా భక్తి శ్రద్ధలను గుర్తింపుము. వరుణునకు మాపై గల కోపమును తొలగించుము. నీవు యాగ నిష్పాదకుడవు. దేవతలకు హవ్యవాహనుడవు. ఎంతో ప్రకాశించువాడవు. సర్వద్యేషముల నుండి మమ్ము ంముక్తులను చేయుము.

9. అగ్నీ! నీవు ఉషః కాలముదాటిన ప్రాతఃకాలమున అవతరింతువు. నీ రక్షణలచే మాకు రక్షకుడవు అగుము. మాకు వరుణుని వలన కలిగిన పాపాధికములనుండి ండిపించుము. అటలాడుచు సుఖప్రదమగు మా హంస్సును స్వీకరించుము. మాకు ఆహ్వానసులభుడవు అగుము.

10. యజమాని హంస్సు అందించువాడు. అగ్ని అతని ఆహ్వానములను శ్రద్ధగా ఆలకించునుగాక.

అగ్ని సూర్యుని వలె తేజరిల్లువాడు. యుద్ధములందు సర్వత్ర జయము కలిగించువాడు. దేవతలకు హితుడు. శుభప్రదుడు. అతడు మా వద్దకు అతిథివలె వచ్చునుగాత.

11. అగ్నీ! నిన్ను ఎంతో యజించుచున్నాము. నీ అనుగ్రహము ఎంతో పొందుచున్నాను. యాగములందు నమస్కరించవలసిన రీతిన నమస్కరించుచున్నాను. నీవు సనాతనుడవు. తేజోవంతుడవు. యజమాని నిన్ను యజించవలెననుకొనుచున్నాడు. హంస్సులు అర్పించదలచుకున్నాడు. అతనికి సంతోషము కలిగించుము. అతని ఎడారి యందు ఒయాసిస్సువు అగుము.

12. ఇం అగ్నికి యాజ్ఞా, పురోనువాక్యలు:-

“ంపాజసా పృథునా శోశుచానః” పురోనువాక్య. “ంజ్యోతిషా బృహతా” యాజ్ఞ.

13. అగ్నీ! యాగశాల ంశాలము. అందు నీవు జ్వలించుచున్నావు. కర్మ ప్రారంభమైనంతనే సర్వ రాక్షస జాతులను దహించుము.

14. అగ్ని శుభారంభము కలవాడు. మమ్ము మంగళ ంక్షణముల చూచువాడు. మాయాగములకు ంచ్చేయువాడు. భక్తుల భావములు తెలిసినవాడు. మేము అతని మహిమలు ఎరుగము. అయినను అతడు మమ్ము అనుగ్రహించినాడు. అతనిని యజించగోరువాడందరి అభిప్రాయములను తెలిసికొనుము. అగ్ని మా హవ్యములను గూర్చి దేవతలకు చక్కగా చెప్పునుగాత.

15. మూడు హంస్సుల యాజ్ఞా పురోనువాక్యలు:-

‘అగ్ం హోముచే ప్రభరేమ’ ఇది ప్రథమ హంస్సునకు పురోనువాక్య. ‘ంవేషయన్మ’ యాజ్ఞ.

‘ంన ఇంద్ర మృధః’ రెండవ హంస్సునకు పురోనువాక్య. ‘ఇంద్ర క్షత్ర మభివామమ్’ యాజ్ఞ.

‘ఇన్ద్రియాణిశతక్రతో’ మూడవహంస్సునకు పురోనువాక్య. “అనుతే దాయమహే” యాజ్ఞ.

శ్రీమదాంధ్రవచనకృష్ణయజుర్వేదీయతైత్తిరీయ సంహిత

రెండవకాండమునందలి అయిదవప్రపాఠకము సమాప్తము

అగ్నేనయసుపథారాయే అస్మాన్ శ్వానిదేవ వయునానిద్వాన్ ।

యుయోద్యస్మజ్జుహురాణమేనో భూయిష్ఠాతేనమ ఉక్తిం ధేమ॥

ఆరవప్రపాఠకము

మొదటిఅనువాకము

1. యజమాని‘సయితే’ యాగమునుచేయవలెను.అందువలన అతనికివసంత ఋతువుఅనుకూలము అగును.

‘తనూనపాత్’యాగము చేయవలెను.అందువలన అతనికిగ్రీష్మము అనుకూలముఅగును.

‘ఇటో’యాగము చేయవలెను.అందువలన అతనికివర్షరుతువు అనుకూలముఅగును.

‘బర్హి’యాగము చేయవలెను.అందువలన అతనికిశరత్తు అనుకూలముఅగును.

‘స్వాహాకార’యాగము చేయవలెను.అందువలన అతనికిహేమంతముఅనుకూలము అగును.హేమంతముపశుపక్ష్యాదులను బాధించునదికదా!

2. ‘సయితే’యాగము చేయవలెను.ఉషోదేం అనుగ్రహముపొందును.

తనూనపాతయాగము చేయవలెను.యజ్ఞపు అనుగ్రహముకలుగును.

‘ఇటో’యాగము చేయవలెను.పశువులు కలుగును.

‘బర్హి’యాగము చేయవలెను.సంతానము కలుగును.

3. ఉపభృత్తునుండిజుహువులోనికిసగము ఆజ్యము తీసికొనవలెను.‘బర్హి’ యాగము ప్రజారూపము.ఆజ్యము తేజోరూపము.అందువలన యజమానిప్రజలకు తేజస్సుకలిగించినవాడుఅగును.

4. యజమాని‘స్వాహాకార’ యాగముచేయవలెను.అతనికి ‘వాక్కు’ లభించును.

5. ఒకటవమంత్రమునచెప్పిన అయిదు + రెండవ మంత్రమునచెప్పిన అయిదు= పదిఅగును. ారాట్ ఛందస్సుపది అక్షరములు కలది.అన్నము ‘రాట్’ స్వరూపముఅందువలన యజమానికిమృష్టాన్నము కలుగును.

6.సయిధో యజత్యస్మిన్నేవలోకేప్రతి తిష్ఠతి- సయితే యాగముచేసినవాడు ఈ లోకమునప్రతిష్ఠ కలవాడుఅగును.

తనూనపాతం యజతి యజ్ఞఏవాన్తరిక్షే ప్రతితిష్ఠతి.

ఈడోయజతిపశుష్యేవ ప్రతితిష్ఠతి.

బర్హిర్యజతియఏవ దేవయానాఃపన్థానస్తేష్యేవ ప్రతితిష్ఠతి.

స్వాహాకారం యజతి సువర్ణఏవలోకే ప్రతి తిష్ఠతి.

ఇంద్రేదేవలోకములు.పూర్వము చెప్పినట్లు ఆ లోకములందు ప్రతిష్ఠావంతుడగును.

7. దేవతలు,అసురులు ఈ లోకములకొరకు జగడము లాడినారు.దేవతలు - పైనచెప్పిన

ప్రయాజయాగములుచేసినారు. ఈ లోకములనుండి అసురులనుపారద్రోలినారు. అందువలన‘ప్రయాజ’లకు పారదోలుటఅను సార్థకనామముకలిగినది.

సంధాదిపంచప్రయాజలుఅనుష్ఠించిన వాడుశత్రువులనుపారద్రోలును.

(ఋతవో హిప్రయాజాః - ప్రాణావైప్రయాజాః పశువోవైప్రయాజాః అనిబ్రాహ్మణములు.)

8. ఉత్తరోత్తరాభివృద్ధికిఅభిక్రమణ పూర్వకముగప్రయాజ హోమములుచేయవలెను.

(అగ్నికిఅభిముఖముగాఉండి హోమముచేసి తదుపరి పాదముముందుకు జరిపి హోమముచేయుట అభిక్రమణఅగును.)

9. జంటలవంటి ప్రయాజలనుతెలిసి కొన్నవాడుప్రజయా పశుభిఃప్రజాయతే- పుట్టుకతోనేప్రజలు, పశువులుకలవాడు అగును.)

‘సయత్’యాగమునుఅనేక స్త్రీలను వలెయజించవలెను. ‘తనూనపాత్’యాగమునుఒకే పురుషుని వలె యజించవలెను.అం యథునము అగును.

‘ఇత్’ యాగమునుఅనేక స్త్రీలను వలెయజించవలెను. ‘బర్హి’ యాగమునుఒకే పురుషుని వలె యజించవలెను.అం యథునము అగును.

ఈ ంధమగుప్రయాజ యథునములనుతెలిసి కొనినవాడుప్రజయా, పశుభిఃప్రజాయతే.

10.దేవతలు, ఆజ్యభాగదేవతలు ంముఖులుఅయినారు. అప్పుడు అసురులుదేవతల యజ్ఞములనుధ్వంసము చేయతలపెట్టినారు.

దేవతలుఆ ంషయమును గ్రహించినారు.గాయత్రీ మంత్రమునువ్యూహముగాతీర్చినారు. గాయత్రీయందలి అయిదు అక్షరములనుఒక వ్యూహముగను,తరువాతి మూడుఅక్షరములను ఒక వ్యూహముగనుఏర్పరచినారు. అది యజ్ఞమునకుకవచము వంటిదిఅయినది. రాక్షసులు దహనముచేయలేకపోయినారు.

యజమానిప్రయాజ అనుయాజలనుఅనుష్ఠించును. అప్పుడుఆ ప్రయాజ అనుయాజలకుగాయత్రీ కవచముగాఏర్పడును. అందువలనసైన్యము ముందుభాగమున పెద్దదిగాఉండి చివర చిన్నదిగాఉన్నట్లు అగును.

(గాయత్రీయందలి అక్షరములందలివ్యూహములందుఒకటి పెద్దది, ఒకటిచిన్నదిగా అయినసాదృశ్యము.)

11.రాక్షసులు రాకముందు దేవతలుస్వాహా కారమును పంచమప్రయాజతో యజ్ఞముసమాప్తము చేయదలచినారు.అనుకున్నట్లేస్వాహాకార పంచమప్రయాజతో యజ్ఞమునుపూర్తిచేసినారు.

స్వాహాకార్యమునప్రయాజయజ్ఞముసమాప్తము చేసినందునయజ్ఞమునకుఁబ్బిత్తి కలిగించినవారుఅగుచున్నారు. ప్రయాజలనుఅనుష్ఠించి యజ్ఞమునిరంతరము సాగుటకు

హంస్సులనుఅభిఘరించవలెను.అందువలన పురోడాశాదిహంస్సును చేసినట్లగును.మరియు

యజ్ఞమునకుఁఘ్నుములు కలుగవు.

12.ప్రయాజ, అనుయాజలందుప్రయాజలు ముందుఅనుష్ఠించ తగినఁ.కావున అం తండ్రివంటిఁ. అనుయాజలుతరువాత చేయదగినఁ.కావున పుత్రుని వంటిఁ.

ప్రయాజలపిదప హంస్సునుఅభిఘరించుట వలనతండ్రి పుత్రునిచేరినట్లగును.

13.ఒకడు - ముందు చెప్పినప్రయాజ వృత్తాంతమునుతెలిసికున్నాడు.ఒకడు తెలిసికొనలేదు.అటువంటి ఉభయరీతులవారు ఉన్న సభ జరిగినది.అచట ఆ తెలియనివారు తండ్రి వృత్తాంతముసాధారణము - పుత్రునివృత్తాంతము సాధారణమేకదా! అన్నారు.

తెలిసినవారు ఆ వృత్తాంతపు ప్రాశస్త్యమునుఁవరించినారు.

14.ప్రయాజ యాగములుజరుగుచుండగా జారిక్రిందపడిన ఆజ్యము **అస్కన్నమేవ**- జారినష్టపడినదికాకుండును.

15.గాయత్రి తదభిఘారమునగర్భము దాల్చినట్లుఅగును. ఆమె యజమానికొరకు ప్రజలను, పశువులనుపుట్టించును.

రెండవఅనువాకము

1. ఆజ్యభాగహోమములుయజ్ఞమునకునేత్రముల వంటిఁ.ఆ హోమములుచేసినవాడు యజ్ఞమునకునేత్రములుకూర్చినవాడు అగును.

2. ఆహవనీయాగ్నికిపూర్వార్థమున ఆజ్యభాగహోమములుచేయవలెను.నేత్రములుతలకు ముందుభాగమున ఉండునుకదా!

3. ఆజ్యభాగహోమములుతిన్నగా - వంకర లేనట్లు- చేయవలెను.

4. యజ్ఞకర్తఅగ్ని ద్వారా దేవలోకములను,సోమదేవతద్వారా పితృలోకమునుచూచును. కావునఉత్తరార్థము నందుఅగ్నిని, దక్షిణార్థమునసోమదేవతకుహోమము చేయవలెను.దేవ, పితృలోకములుఆ దిశలందే ఉన్నకదా! అందువలనయజమానికి ఆ ఉభయలోకముల అభిజ్ఞానముకలుగుచున్నది.

5. అగ్నిసోములు దేవతలందురాజులు. అగ్ని సోమదేవతలఆజ్యభాగ హోమస్థానములమధ్య ప్రధానదేవతలకు హోమముచేయవలెను.రాజులచే కదాప్రజలు పోషించబడుట!

6. యజమానికిదిగువ దంతములున్నగోవులు మున్నగునంకలిగించు యజ్ఞాంగమువీది? పైన, క్రింద దంతములున్నఅశ్వాది పశువులనుకలిగించు యజ్ఞభాగమువీది? ఈ ంషయము వేదండులుఁవరించినారు:-

ఆజ్యభాగహోమమున ఋక్కునుచదిం జాపాణిత్యాది యజుస్సులచేత యాగముచేయవలెను.అందువలన క్రిందిదంతములు కలజంతువులు కలుగును.

7.‘అగ్నిర్మూర్తా దివఃకకుత్’ ఇత్యాదిఋక్కు ‘మూర్ధన్’అను శబ్దము కలిగిఉన్నది. ఇది

పురోనువాక్య.అధ్వర్యుడు ఈ ఋక్కుచదిం హోమముచేయవలెను.అందువలన యజమానిసాటివారిలో శీర్షమువంటివాడు అగును.

“భువోయజ్ఞస్య రజస్యనేతా యత్ర నియుద్భిఃసచసే శివాభిః” ఇత్యాదిఋక్కు ‘నియుత్’ అనుశబ్దము కలిగి ఉన్నది.ఆ ఋక్కుచే హోమముచేసినచో శత్రువునుపశువుల నుండి దూరముచేసినవాడు అగును.

8. సత్యకామ పుత్రుడు కేశి. అతడుదర్భపుత్రుడగుకేశితో అన్నాడు: -

దర్భకుమారా!రేవు నీవు యజ్ఞముచేయనున్నావు.అందు నీవు సప్తపదశక్వరీ ఛందస్సునుఉపయోగింతువు. శక్వరివలన యజమానిపుట్టి ఉన్న తనశత్రువును తిరస్కరించును.అది పుట్టనున్నశత్రువును కూడనిరోధించును.

శక్వరిశక్తి వలన యజమానిఉభయలోకములందు జ్యోతినిపొందును.

శక్వరిశక్తి వలన ఎద్దుయొక్క ముందు భాగమును- బరువులు మోయుట,నాగలిలాగుటలు- కలుగును. అట్లేఆవు యొక్క అధోభాగము- పాలు మున్నగున్న- కలుగును. ఇది తెలిసినవానికి రెండును కలుగును.

9. మొదటదేవత పేరున్నదిపురోను వాక్య. , ‘అగ్నిర్మూర్తా దివఃకకుత్’. ఇందుఅగ్ని దేవత మొదటచెప్పబడినాడు.అందువలన అదిపురోను వాక్య. ఈ ఋక్కుఅప్పటికి పుట్టియున్నశత్రువును దూరముచేయును.

ఉత్తరార్థమునదేవత పేరుగలదియాజ్య . ‘జిహ్వోమగ్నోచకృషే హవ్యవాహమ్’ ఇందు ‘హవ్యవాహమ్’అనునదిచివరన ఉన్నది.కావున ఇది యాజ్య.ఇది పుట్టబోవుశత్రువును నిరోధించును.

10.పురోనువాక్య యందుదేవతపేరు ప్రథమార్థమునవచ్చినది. భూలోకముస్వర్గమున కన్నముందుది కదా! ఆ సాదృశ్యమునయజమానికి పురోనువాక్యవలన భూలోకమునప్రతిష్ఠ కలుగును.

యాజ్యయందు దేవతపేరుఉత్తరార్థమునఉండును. స్వర్గము పైనఉండునది కద! ఆ సాదృశ్యమునయజమానికి యాజ్యవలన స్వర్గలోకమునందు ప్రతిష్ఠకలుగును.

ఈ ంషయములుగ్రహించినవానికి ఉభయ లోకములుజ్యోతిష్మంతములుఅగును.

తస్మాత్పూర్వార్థేనానాన్వాన్భనక్తు్య పదిష్టాల్లక్ష్మాయాజ్యా తస్మాజ్జఘనార్థేనధేనుర్య ఏ వంవేద భుజ్జీవవమేతౌ

(8వ మంత్రపు చివరిపరిచ్ఛేదముదీని అర్థము.)

11.ఆజ్యము వజ్రము.ఆజ్యభాగములువజ్రము. వషట్కారమువజ్రము. ఈ త్రిగుణాత్మకమగువజ్రమును ఆర్జించిఅంచ్చిన్నముగాశత్రువు ంద ప్రయోగించవలెను.

12.శత్రువును హింసించవలెనన్నవషట్కారమునుబిగ్గరగా చదువవలెను.

13.‘ అగ్నిర్మూర్తా’గాయత్రిఛందస్సు. ఇది పురోనువాక్య.‘ భువోయజ్ఞస్య’త్రిష్టుప్ ఛందము. ఇది యాజ్య.

గాయత్రిబ్రాహ్మణునితోపుట్టినది. త్రిష్టుప్త్య త్రియునితో పుట్టినది.కావున బ్రాహ్మణుని

తరువాతనేక్ష త్రియుడు అగుచున్నాడు. “తస్మాద్బ్రాహ్మణోముఖో” అందువలనబ్రాహ్మణుడుముఖ్యుడు - మొదటివాడు- అగుచున్నాడు.

14.ఈ ంషయములనుగ్రహించినవాడుముఖ్యుడు - శ్రేష్టుడు- అగును.

15.పురోనువాక్య పఠించినవాడు యజమానినిగురించి దేవతలకుంవరించి చెప్పినవాడుఅగును.

యాజ్యపఠించిన వాడు యజమానికిదేవతల వద్దకుచేరు సరియైనమార్గము చూపినవాడు అగును.

‘వషట్’ పఠించిన వాడు యజమానినిదేవతల వద్దకుచేర్చిన వాడగును.

16.పురోనువాక్య, యాజ్య,వషట్కారములుచదింస అధ్వర్యుడుయజమానిని చేయిపట్టుకునిదేవతలకు అప్పగించి,అతనిని అక్కడ స్థిరపరచినవాడుఅగును.

17.పురోనువాక్య మూడుపాదములు కలది.ఈ లోకములు మూడు.దానిని అనుష్ఠించినవాడు ముల్లోకములందుప్రతిష్ఠ కలవాడుఅగును.

యాజ్యనాలుగు పాదములది.దానిని అనుష్ఠించినవానికి నాలుగు పాదములజంతువులు కలుగును.

‘వౌషట్’రెండు అక్షరములు కలది.యజమాని రెండుకాళ్లు కలవాడు.అతనికి పశువులు కలిగినతరువాతనే ప్రతిష్ఠావంతుడుఅగును.

18.పురోను వాక్య గాయత్రిఛందస్సుది. యాజ్యత్రిష్టుప్ ఛందస్సుది.ఈ రెండు కలసి సప్తపదాత్మకశక్వరి ఛందస్సు అగుచున్నది.దేవతలు ఈ శక్వరీఛందోయుక్త ఋక్కువలననేసాధించదలచినకార్యమును సాధించినారు.

ఈ ంషయమునుగ్రహించినవాడు సాధించదలచినకార్యమును సాధించగలడు.

మూడవఅనువాకము

1.ప్రజాపతి దేవతలకుయజ్ఞద్రవ్యములనుపంచి ఇచ్చినాడు. ఆజ్యమునుతన వద్ద ఉంచుకున్నాడు.అప్పుడు దేవతలుప్రజాపతితో అన్నారు:-

“ఆజ్యమేయజ్ఞము అగుచున్నది.మాకు కూడ ఆజ్య యజ్ఞభాగమును ఏర్పరచుము”

అప్పుడుప్రజాపతి ఇట్లుఅన్నాడు:-

“దేవతలారా!యిమ్ములను ఉద్దేశించియజ్ఞము చేయువారుఆజ్యభాగహోమములుచేయుదురు గాక. ప్రదానహంస్సు కింద ఉపస్తరనచేసి పైన అభిఘారముచేయుదురు గాత.”

2. “హంస్సులందుఆజ్యము కాక ఇతరములుసారహీనములుఅగుటకు కారణమేం?

ఆజ్యముసారవంతమగుటకుగల కారణమేం?” అని వేదండులుచర్చించినారు. వారిలోఒకడు ఆజ్యము ప్రజాపతిదేవతాకమనియు,ప్రజాపతి సారము క్షీణించనివాడనియు చెప్పినాడు.

3. గాయత్రిమున్నగు ఛందస్సులు‘మేము భాగరహితులమైంకు హంస్సులు పలుకము’

అనిదేవతల నుండితొలగి పోయినం. అప్పుడుహంర్థానులగుదేవతలు ఛందసులకొరకు ‘చతురవత్తము’నువర్పరచినారు.

పురోనువాక్య,యాజ్ఞ, వషట్కారదేవతలకు చతురవత్తమును హోమముచేయవలెను.అందువలన ఛందోదేవతలనుసంతోష పెట్టిన వాడుఅగును. సంతోషించినఛందస్సులు యజమానిహంస్సులనుదేవతలకు చేర్చును.

4. అంగిరోనామక ఋషులు స్వర్గమునకు వెళ్ళుచుండిరి. వారు యజ్ఞమునకు అభిముఖముగ వచ్చినారు. అక్కడ వారికి పురోడాశము కూర్మరూపము దాల్చి పాకుచుండుట కనిపించినది. అప్పుడు వారు “కూర్మరూపము దాల్చిన పురోడాశమా! నిన్ను ఇంద్రాది దేవతలలో ఒకరికి ఇత్తుము. నిలువుము” అన్నారు. కూర్మము వారి మాటలు ంన్నది. కాని నిలువలేదు.

“కూర్మమా! నిన్ను అగ్ని దేవతకు ఇత్తుము. నిలువుము” అన్నారు ఋషులు. కూర్మము వారి మాటలు ంన్నది. నిలిచినది. కావున అగ్ని దేవతాకమగు అష్టాకపాల పురోడాశమును అమావాస్య, పూర్ణిమలందు అచ్యుతముగా చేయవలెను. ఆ పురోడాశమ స్వర్గలోక ప్రాప్తి కలిగించును.

5. “పురోడాశమా! నీవు యజ్ఞభూయని ండిచి ఏల పోవుచుంటిం?” అని ఋషులు పురోడాశమును అడిగినారు.

“ఋషులారా! నన్ను కాటుకచే అలంకరించలేదు. కందెనలేని బండివలె కాటుక లేని నేను నశించుచున్నాను” అని సమాధానము చెప్పినది.

కావున అగ్ని దేవతాకమగు పురోడాశమును హోమము చేయుటకు ముందు దాని పైనను, క్రిందను ఆజ్యముచే అలంకరించవలెను.

6. అన్ని కపాలములందలి పురోడాశమును యజమాని - తన చేయిచాచి - తాకవలెను. ఆ ంధముగా చేసిన యజమానికి స్వర్గమునందు అన్ని పురోడాశములు లభించును.

7. పురోడాశము ఎక్కువ ఉడికిన రాక్షసులకు ప్రియమగును. ఉడకకున్న రుద్రునకు ప్రియమగును. చక్కగా ఉడికినది దేవతలకు ప్రియము అగును. కావున పురోడాశమును ఎక్కువ ఉడికించక ఉడుకకుండక ఉంచక చక్కగా ఉడికించవలెను. అది దేవతలకు ప్రియమగును.

8. నిప్పుల ంద కాల్చిన పురోడాశము గట్టిగా ఉండును. నిప్పులపై కాల్చి బూడిద కప్పిన పురోడాశము మాంసముగల ఎముకవలె ఉండును.

తదనంతరము దానిని దర్బలచే కప్పివేయవలెను. అప్పుడది కేశములతో కూడిన తలవలె ఉండును.

9. పురోడాశ హంస్సు మంత్ర పూర్వకముగ పక్వమైనపుడు అది ఈ లోకమునకు చెందినది కాకుండును. పక్వమైన పురోడాశము ంద నేయి రాయకున్న దానికి స్వర్గప్రాప్తి కలుగదు. కావున ఉద్వాసన కాలమునందు సహితము పురోడాశమును ఆజ్యముచే అభిఘరించవలెను. అందువలన అది దేవతలకు చేరును.

10. పురోడాశము వుంచిన పాత్రలలో ఒకటి నశించినచో యజమానికి సంవత్సరమునకు ఒక మాసము చొప్పున ఆయుష్యము క్షీణించును. అతడు మరణించును. పురోడాశము ఉంచిన పాత్రలలో రెండు నశించినచో యజమానికి సంవత్సరమునకు రెండు నెలల చొప్పున ఆయుష్యము క్షీణించును. అతడు మరణించును. కావున - యజమాని రక్షణకు గాను - కపాలములను చక్కగా లెక్కించి ఉద్వాసన చేయవలెను.

11. ప్రమాద వశమున ఉద్వాసన కాలమున కపాలములు నశించిన ప్రాయశ్చిత్తముగ అశ్వినీ దేవతాకమగు ద్వికపాల పురోడాశమును నిర్వాపము చేయవలెను. ద్యావా పృథ్వీదేవతాకమగు ఒక కపాల పురోడాశమును నిర్వాపము చేయవలెను.

అశ్వినులు దేవతలకు వైద్యులు కదా! వారే యజమానికి చికిత్స చేయుదురు.

ద్యావాపృథ్వీ సంబంధమగు కపాలము నశించినచో నిర్వాపము చేసిన ఏకకపాల పురోడాశము వలన యజమానికి ప్రతిష్ఠ కలుగును.

నాలుగవ అనువాకము

1. ఇది అనుమతి కోరునది. 'దేవస్యత్వాసంతుః ప్రసవే' అనుచు 'స్ఫ్య' అను పని ముట్టును చేబట్టవలెను.

'అశ్వినోర్బాహుభ్యామ్' అశ్వినుల బాహువులతో అని చెప్పబడినది. ఏలననగా అశ్వినులు దేవతలకు అధ్వర్యులు కదా!

'పూష్టోహస్తా భ్యామ్' పూషచేతులతో అని చెప్పబడినది.

(ఇది తొలి కాండలోనే చెప్పినాము. త్రవ్యుగోల మున్నగు వానిని తీసికొనినప్పుడు అది అందుకున్న వానిని దేవతలు ఆవేశించినారని చెప్పట)

2. 'స్ఫ్యమా! నీవు వందల పగవారలను వధించు దానవు. చెట్టు నుంచి పుట్టిన దానవు. వైరి వధకు కారణమవు' అని చెప్పబడినది.

శత్రువును సంహరించ గోరుచు స్ఫ్యను వజ్రముగా భాంచి వాడియగునట్లు పదును పెట్టవలెను.

3. అధ్వర్యుడు పొరక వంటి దర్భల కట్టను దుమ్ము సహితముగా పారవేయవలెను.

వేది ఎంతపరిమాణము గలదియో, నేల అంత మాత్రమే ఉపయోగించవలెను. దర్భల కట్టను పారవేయుట చేత వేద ఉన్నంత చోటునుండి శత్రువును తొలగించి నట్లగును. అందువలన భాగము కోరు శత్రువు తొలగిపోవును.

4. దర్భల కట్టను మూడు సార్లు తీసివేయవలెను. ఏలననగా లోకములు మూడు కదా! అందువలన ముల్లోకముల నుండి శత్రువులను తొలగించినట్లు అగును.

5. అధ్వర్యుడు దర్భల కట్టను నాలుగవసారి కూడ తీసివేయవలెను. అందువలన ముల్లోకములకు ఆవలి ప్రదేశము నుండియే శత్రువులను తొలగించి నట్లగును.

6. అధ్వర్యుడు వేది కొరకు మట్టిని త్రవ్వను. ఆ మట్టిని తొలగించవలెను.

7. అధ్వర్యుడు నేలను త్రవ్వ మట్టి తీయును. అందువలన అచట మొలచిన గడ్డిగాదము తొలగిపోవును.

8. అధ్వర్యుడు త్రవ్వ మట్టి తీసిన చోట ఉన్న వ్రేళ్లను పెకిలించివేయవలెను. అందువలన శత్రువును పెకిలించినట్లగును.

9. వేదికి అవసరమగు స్థలమును యిచ్చి త్రవ్వరాదు. అట్లు త్రవ్వన అది

పితృదేవతాకమగును.

యజ్ఞమునకు సరిపోవునంత మాత్రము త్రవ్విన అది ప్రజాపతి స్వరూపమగును.

(అవసరమును దించి భూమిని కష్టపెట్టరాదని, నష్టపెట్టరాదని చెప్పుచున్నాడు.)

10. గట్టి నేలవరకు త్రవ్వవలెను. అందువలన యజమానికి ప్రతిష్ఠ కలుగును.

(గట్టినేల అంటున్న కూలుటకు అవకాశమున్నది.)

11. భూమిని త్రవ్వినపుడు దక్షిణ దిశ ఎత్తుగను, దిగిలినది పల్లముగను ఉండునట్లు త్రవ్వవలెను. అందువలన అది దేవయజన రూపమగును.

12. వేద - యజ్ఞ - భూమిని మెత్తగా ఉండునట్లు చేయవలెను. అందువలన యజమాని సంతానవంతుడు, పశువంతుడు అగును.

13. ఉత్తర పరిగ్రహము చేయునపుడు వేది ఎంత పరిమాణముది అగునో నేల అంత పరిమాణముదే అగును. అందువలన ఆ ప్రదేశము నుండి శత్రువు తొలగిపోవును. అప్పుడు ఉత్తర పరిగ్రహము చేయవలెను.

(వేదికి హద్దలను ఏర్పరచుట ఉత్తర పరిగ్రహము అగును.)

14. రాక్షసులు దూరమగుటకు గాను ప్రోక్షించు ఉదకములను స్ఫ్య యొక్క పై భాగమున ఉంచవలెను. **అపః రక్షోఘ్నః వై** - నీరు రాక్షస సంహారకము కదా! యజ్ఞము నిర్విఘ్నముగా జరుగుటకు స్ఫ్య రేఖమీద నీరు చల్లవలెను.

15. నీరు చల్లనపుడు తాను ద్వేషించు పాపమును తలచుకొనవలెను. అందువలన యజమాని శుచివంతుడు అగును.

అయిదవ అనువాకము

1. 'హంస్సుల జలముచేత ప్రోక్షించితిం కదా! ఎట్లు ప్రోక్షించితిం?' అని వేదందులు అడిగినారు.

'మంత్రముచేత' అని అధ్వర్యుడు చెప్పినాడు.

కావున జలముచేతనే హంస్సును ప్రోక్షించవలెను. మంత్రముతోనే హంస్సును ప్రోక్షించవలెను.

2. ఇథ్మా బర్హిస్సును ప్రోక్షించవలెను. అందువలన అం రెండు పరిశుద్ధములు అగును.

3. వేది కఠినమైనది. లోమరహితము. అపరిశుద్ధము. అందువలన వేదిని నీటితో ప్రోక్షించవలెను. అప్పుడు అది పరిశుద్ధము అగును.

4. అధ్వర్యుడు వేది మీద బర్హిస్సు, దర్భలను పరచవలెను.

'దివేత్యా' అని దర్భల అగ్రభాగములను ప్రోక్షించవలెను.

'అంతరిక్షాయత్యా' అని మధ్యభాగములను ప్రోక్షించవలెను.

‘పృథివ్యైత్యా’ అని చివరలను ప్రోక్షించవలెను.

అందువలన ఈ బర్హిస్సును ముల్లోకములందు ప్రోక్షించి నట్లగును.

5. అధ్వర్యుడు భూమిని త్రవ్వచున్నాడు. అందువలన అది క్రూరము ఎత్తుపల్లములు కలది అగుచున్నది. అందు వలన దానిని శాంతింపచేయుటకు నీరు పోయవలెను - చల్లుట కాదు.

6. బ్రహ్మ కాని యజమాని కాని వేదికి పూర్వభాగమున ప్రస్తరమును పెట్టవలెను. అది యజమానిని ముఖ్యమైన వానినిగా చేయును.

(ప్రస్తరము - దర్బలకట్ట)

7. యజమాని ప్రజాపతి స్వరూపుడు అయినాడు. అధ్వర్యుడు యజమాని ముఖపు పరిమాణము గల ప్రస్తరమును వేది యొక్క పూర్వభాగమున పెట్టవలెను.

8. అధ్వర్యుడు వేది మీద దర్బలను పరచవలెను. పృథివి వేది. ప్రజలు దర్బలు. కావున భూమి మీద ప్రజలను ఏర్పరచినట్లగును.

9. అధ్వర్యుడు వేదిమీద బర్హిస్సును దట్టముగా పరచవలెను. అందువలన యజమానిని అత్యంత ప్రజావంతుని, పశువంతుని చేసిన వాడగును.

10. అధ్వర్యుడు వేదిమీద పరచిన బర్హిస్సు అగ్రభాగమున ప్రస్తరము ఉంచవలెను. ప్రజలు బర్హిస్సు, యజమాని ప్రస్తరము అగుచున్నాడు. అట్లు చేయుట వలన యజమానిని యజ్ఞము చేయని వానికన్న శ్రేష్ఠుని చేయుచున్నాడు.

అప్పుడు యజమాని యజమానిని ఎంచినవాడు అగును.

11. బర్హి ప్రస్తరముల మధ్య రెండు దర్బలను - వ్యవధానము కొరకు - అడ్డముగా వేయవలెను.

12. అధ్వర్యుడు ప్రస్తరమును నేతిలో తడుపవలెను. అందువలన అది హంస్సు అగును. అది

స్వర్గమునకు చేరును.

13. అధ్వర్యుడు ప్రస్తరమును మూడు మారులు నేతిలో ముంచవలెను. ఈ లోకములు మూడు కదా! అందువలన మూడు లోకములను ఘృతమున ముంచినట్లగును.

14. ఆహవనీయ అగ్ని యందు నిప్పు కణికలు ఉన్నప్పుడు ప్రస్తరమును నిప్పుకణికలందు కొట్టరాదు. అందువలన అది యజమానికి స్వర్గసాధకము కాకుండును. స్వర్గము పైన ఉన్నది కదా! అధ్వర్యుడు ప్రస్తరమును తనచేతి పైకి ఎత్తి అగ్నిపై భాగమును తాకించవలెను.

15. తాకించిన తరువాత అధ్వర్యుడు తన చేతిని కిందకు వంచవలెను. అందువలన యజమాని కొరకు అధోముఖ వర్షము కలిగించినవాడు అగును.

16. అధ్వర్యుడు ప్రస్తరాగ్రమును ఆహవనీయాగ్నిని అతిక్రమించినట్లు కొట్టరాదు. ప్రస్తరాగ్రమును ఆహవనీయాగ్నికి ఉత్తరమున ఉంచవలెను. అత్యగ్రప్రహరణము వలన అతివృష్టి కలిగి అధ్వర్యునకు ంనాశకము అగును.

17. అధ్వర్యుడు ప్రస్తరమూలమును తూర్పుదిక్కున ఉంచి అగ్నిని కొట్టరాదు. అందువలన యజమానిని స్వర్గము నుంచి పడద్రోసినవాడగును.

18. అధ్వర్యుడు ప్రస్తరమును ప్రాచీనాగ్రముగ ఉంచి అగ్నిని తాకించవలెను. అందువలన యజమానికి స్వర్గము కలిగించిన వాడు అగును.

19. అధ్వర్యుడు ప్రస్తరాగ్రములను చిందరవందరగా చేసి అగ్ని ప్రహారము చేయరాదు. అందువలన అధ్వర్యునకు స్త్రీ సంతానము (మాత్రమే) కలుగును.

20. అగ్నిద్రుడు ప్రస్తరమును దండాకారముగ ఉండునట్లు మెలిపెట్టవలెను. పురుషవ్యంజనము ఊర్ధ్వకారము. అందువలన అతనికి పురుష సంతానము కలుగును.

21. యజ్ఞాంగములందు ఏది యజమాన స్థానీయము? ఏది స్వర్గ ప్రాప్తి సాధకము? అని బ్రహ్మవాదులు అడిగినారు.

ప్రస్తరమును యజ్ఞాంగము యజమాని స్థానీయము. ఆహవనీయము స్వర్గము అని చెప్పబడినది.

కావున ప్రస్తరమును ఆహవనీయమున కొట్టవలెను. అది యజమానికి నిశ్చయముగ స్వర్గమును కలిగించును.

23. ఆహవనీయాగ్ని యందు ప్రస్తరముచే కొట్టినపుడు ప్రస్తరమూలము పై భాగమునకు ఎత్తబడును. దానివలన యజమాని అల్పుడగును. లేదా వ్యాధులచే కృశించును. కావున నేతితో తడిసిన ప్రస్తరము నుండి ఒక దర్భను తీయవలెను. శాంతి కొరకని దానితో ఆహవనీయాగ్ని యందు అనుప్రహరణము చేయవలెను.

24. యజమాని ప్రస్తరరూపుడు. ప్రస్తరప్రహరణ జరిగినది. అందువలన అతడు స్వర్గమునకు చేరినాడు. అప్పుడు అధ్వర్యుడు ఏకాకి అయినాడు. అతడు భయమున వడకినాడు.

కావున అధ్వర్యుడు 'ద్రువా%సి' అను మంత్రము చదివి భూమిని తాకవలెను. భూమి స్థిరమైనది కదా! అందువలన అధ్వర్యుడు భూమి మీద స్థిరపడును. భయము లేనివాడు అగును.

25. అగ్ని ద్రుడా! అగాంస్ ? యజమాని స్వర్గమునకు చేరినాడా? అనునది ప్రశ్న.

“అగన్నగ్నిః” అగ్నిస్వర్గమునకు చేరినాడు, అను సమాధానమైనచో స్వర్గరూపమగు అగ్నియందు అగ్నిని చేర్చినట్లు అగును. అప్పుడు యజమాని స్వర్గము నుండి తొలగించబడిన వాడు అగును.

కావున 'అగన్' వెళ్లెను అనియే సమాధానము చెప్పవలెను. అప్పుడు యజమానికి స్వర్గలోకము కలిగించినట్లుగును.

ఆరవ అనువాకము

1. అగ్నికి ముగ్గురు అన్నలు ఉండిరి. వారు దేవతల కొరకు హంస్సు వహించుచు మరణించినారు. దేవతలకు హంస్సు వహించువాడు మరణించును అనుకున్నాడు అగ్ని. దేవతలకు కనిపించవలదు అనుకున్నాడు. వారికి కనిపించకుండ నీటిలో దాగినాడు.

దేవతలకు అగ్ని కనిపించలేదు. వారు ఎంతో వెదకినారు. నీటిలోని చేప దేవతలకు అగ్ని

ఉనికిని గురించి చెప్పినది.

చేప చెప్పిన ంషయము అగ్ని తెలిసికొన్నాడు. ‘చేపా! నా ఉనికి తెలియపరచినావు.

నిన్ను జాలరులు పట్టి చంపుదురు గాక’ అని శపించినాడు. అందువలన జాలరులు తమ ఇచ్చవచ్చినపుడెల్ల చేపలను పట్టుచున్నారు. చంపుచున్నారు.

అంతట దేవతలు అగ్నిని తమకొరకు హంస్సులు వహించవలసినదని కోరినారు. అప్పుడు అగ్ని ‘స్రుక్కులోనికి తీసుకొనబడి’ హుతము కాని హంస్సు పరిధి బయట పడినప్పుడు అది మరణించిన తన అన్నల భాగము కావలెనని దేవతలను కోరినాడు. దేవతలు అగ్నికి ఆ వరమును ప్రసాదించినారు. అప్పటినుంచి హంస్సు స్రుక్కులోనికి గ్రహించబడి హుతము కాక పరిధి బయటపడినది అగ్ని యొక్క అన్నల భాగము అయినది.

ఆ హంర్భాగమున యజమాని అగ్ని భ్రాతలను సంతోషపెట్టినవాడు అగుచున్నాడు.

2.పరిధులకు ఆవలిభాగము అగ్ని అన్నలకుచెందినది అగును.కావున రాక్షస నాశనమునకుపరిధులను ఏర్పరచవలెను.

3. రాక్షసులసంచారమును నిరోధించుటకైపరిధులను ఒకదానికిమరొకటి తాకునట్లుపరచవలెను.

4. తూర్పునపరిధులను పరచరాదు.సూర్యుడు తూర్పునఉదయించి రాక్షసులనుసంహరించును.

5. దక్షిణ,ఉత్తర భాగ పరిధులపైనరెండు సుధులనుఉంచవలెను.అందువలన ఊర్ధ్వదిశనసహితము రాక్షసులనుతొలగించినట్లగును.

6. ఉంచినరెండు సుధులందుఒక దానిని సమంత్రకముగను,మరొక దానిని అమంత్రకముగనుఏర్పరచవలెను.అందువలన అం స్త్రీ,పురుష సంకేతములైయధునములు అగును.

7. యజమానిరెండు కాళ్ళవాడు.కావున అతని ప్రతిష్ఠకుగాను రెండు సుధులనువేయవలెను.

8. యజ్ఞకర్తహోమము చేయుచుండును.అప్పుడు హంస్సు జారును.అగ్నికి ఇవతల పడును.అందువలన యజ్ఞమునకుంఘాతము ఏర్పడినట్లగును.అట్లగుట వలనయజమాని ంనాశమువైపునకు సాగును. యజమానిఆ ంఘాతము నుండిఎట్లు తప్పు కొనును?అతడు ధనవంతులందుఎట్లు శ్రేష్ఠుడు అగును?అని కొందరు వేదండులుఅడిగినారు. దానికి ఒక ంద్వాంసుడుసమాధానము చెప్పినాడు:-

యజమాని ‘ భూపతయేస్వాహా’ ‘భువనపతయేస్వాహా’ ‘భూతానాంపతయే స్వాహా’

అనుమూడు మంత్రములచేజారిపడిన హంస్సునుఅభిమంత్రించవలెను.అందువలన యజ్ఞపుంఘాతము దూరమగును.యజమాని గొప్ప దేవతలనుతృప్తి చెందించినవాడు అగును.

9. అనుక్రమాగతములగుఅగ్ని, అగ్నిసోమయ పురోడాశములుకలవు. వాని వలనయజ్ఞమునకుఆలస్యము జరుగుచున్నది.ఆలస్యనివారణార్థము- యధునత్వ సాధనకునుఆగ్నేయ, అగ్నిషోమయ పురోడాశములకుమధ్య ఉపాంశయాగముచేయవలెను.

10.ఒకప్పుడు అగ్ని స్వర్గములందుఉండెను. యముడుభూమిపై ఉండెను.అందువలన భూలోకపునరులకు వంటలుజరుగకుండెను. పితృదేవతలకురాజు లేకుండఅయినాడు.

అప్పుడుదేవతలు అగ్నియములకు స్థానంపరివర్తనచేయ సంకల్పించినాడు.అన్నాద్యము నిత్తుమనివారు అగ్నిని భూయికి పిలిచినారు.పితృరాజ్యము ఇత్తుమనియముని స్వర్గమునకుపిలిచినారు. ఆ ంధముగాఉభయులకు స్థానంపరివర్తనము జరిగినది.

యజమానులుస్విష్టికృదగ్ని కొరకు హంర్భాగమునుఅవదానము చేయుదురు.దేవతలు ఆ హంర్భాగమునుఅగ్నికి ఇచ్చినారు. స్విష్టకృదగ్నికొరకు అవదానము చేసినయజమాని రుద్రుడైనఅగ్నిని సమృద్ధునిచేయును.

11.రుద్రుడు ఒకడే కదా!అందువలన అన్నిహంస్సుల నుండికొంచెము, కొంచెముఅవదానము చేయవలెను.రుద్రునది ఉత్తరదిశ.కావున హం యొక్క ఉత్తర భాగము నుండిఅవదానము చేయవలెను.అందువలన యజమానిరుద్రుని అతని దిశయందేసంతోష పెట్టిన వాడగును.

12.చతురవత్తప్రాప్తికి హంస్సునందురెండు సారులు అభిఘారముచేయవలెను.

13.పూర్వాహుతులుపశురూపలు. అగ్ని క్రూరస్వభావుడు.పూర్వాహుతులతోకలసినట్లు హోమముచేసిన పశువులను- ంనాశమునకు - రుద్రునకుఅర్పించినట్లగును.అప్పుడు యజమానిపశు శూన్యుడు అగును.

కావునపూర్వాహుతుల్నుండిచి కొంచెముదూరముగ యజ్ఞముచేయవలెను.అది పశురక్షణ కొరకు అగును.

ఏడవఅనువాకము

1. మనువుభూయ ంద యజ్ఞద్రవ్యములకొరకు అన్వేషించినాడు. అతనికిగోవు అడుగు పెట్టినచోట ఆజ్యము కనిపించినది.ఆ ఘృతమును యజ్ఞమునందుకూడ ంనియోగించుటకుఎవడు అర్హుడు? అని మనువుఅడిగినాడు.

గోవునకేయజ్ఞాంగత్యముకలిగించుటకు మేముసమర్థులము అనిత్రావరుణులుఅన్నారు. అట్లని వారు గోవునుభూలోకమునకుతెచ్చినారు. ఆ గోవుఅడుగుపెట్టిన చోటనల్లఘృతము వెడలినది.అందువలన గోవునకు‘ఘృతపది’ అను పేరు కలిగినది.

ఇదిఇడారూపగోవు జన్మవృత్తాంతము.

2. పృథింతోసహ రథంతరసమము ఆహ్వనించబడినదనిచెప్పబడినది.ఈ భూయే రథంతరసామము అయినది. ఈభూయి అన్నాద్యయుక్తముగాఆహ్వనించుచున్నారు.

3. అంతరిక్షముతోసహ వామదేవసామము ఆహ్వనించబడినదనిచెప్పబడినది.పశువులే వామదేవసామములు. అంతరిక్షముతోకూడ పశువులనుఆహ్వనించుచున్నారు.

4. ద్యులోకముతోకూడ ‘బృహత్’సామము ఆహ్వనించబడినదనిచెప్పబడినది.‘బృహత్’ సామమువృష్టి సంబంధము.ద్యులోకముతో సహవృష్టిని ఆహ్వనించుచున్నారు.

5. సప్తహోతలుఆహ్వనించబడినారు.అని చెప్పబడినది.అట్లగుటచే హోతలనేఆహ్వనించుచున్నారు.

(1.హోత2. ప్రశాస్త 3. బ్రాహ్మణాచ్చంసి4. పోత 5. నేష్ట. 6. అగ్నీధ్రుడు.7. అచ్చావాకుడు ంరు హోతలనిఅశ్వలాయనుడు చెప్పినాడు.)

6. ధేనువుసహితముగవృషభము ఆహ్వనించబడినదనిచెప్పబడినది.కావున ంధునమునుఆహ్వనించుచున్నారు.

7. సోమముభోజనమునకుఁగ్రము. అది ఆహ్వానించబడినదనిచెప్పబడినది.కావున సోమ పానమునుఆహ్వానించుచున్నారు.

8. ఆహ్వానించబడినదనిచెప్పబడుటవలన తననే- 'ఆత్మనమేవ'- ఆహ్వానించుచున్నారు.

9. ఆహ్వానించబడినవాని నన్నింటిలో**ఆత్మావసిష్ఠః హి**- ఆత్మయే ంశిష్ఠమైనదికదా!

10.ఇడను ఆహ్వానించుచున్నారుఅన్నారు. ఇడ పశువులేఅగును. కావున పశువులనేఆహ్వానించినట్లయినది.పశువులు చతుష్పాత్తులు.కావున ఇడను నాలుగుసార్లు ఆహ్వానించవలెను.

11.తొలుత గోరూప ధారిణియైనఇడను మనువుచూచినాడు. అందువలనఅది 'మానం' అయినది.

గోవుపాదము పెట్టినచోట ఘృతము వెడలినది.అందువలన అది'ఘృతపతి' అయినది.

12.దేవతలు బ్రహ్మఉపాహ్వానము చేసినారనిచెప్పబడినది.అందువలన బ్రహ్మఉపాహ్వానము చేయుచున్నారు.

13.దేవసంబంధఅధ్వర్యులు - మానవసంబంధ అధ్వర్యుడుఆహ్వానించబడినారుఅని చెప్పబడినది.అందువలన దేవ,మానవ అధ్వర్యులనుఆహ్వానించుచున్నారు.

14.దేవాధ్వరులు, మానవాధ్వరులుఈ యజ్ఞమునురక్షింతురు గాక. యజ్ఞకర్తకుఅభ్యుదయముప్రసాదించురు గాక అని చెప్పబడినది.అది యజ్ఞమునకును,యజమానికి ఆశీర్వాదముఅగుచున్నది.

15.ద్వావాపుథ్యులు ఆహ్వానించబడినంఅని చెప్పబడినది.కావున ద్వావా పృథ్యులనేఆహ్వానించుచున్నారు.

16.ద్వావాపుథ్యులు తొలుతపుట్టినం అని చెప్పబడినది.అట్లనుట వలనద్వావా పృథ్యులు ప్రాణిజాలముకన్న పూర్వము పుట్టినంఅగుచున్నం.

ద్వావాపుథ్యులు దేవతాస్వరూపులనియు, దేవతలుపుత్రులుగా కలవనియుచెప్పబడినది.అట్లనుట వలనఅం దేవతా స్వరూపములుఅయినం. దేవతలువాటికి పుత్రులుఅయినారు.

17.**'ఉపహూతో ంయంయజమానః'** అనుటవలన యజమానినేఆహ్వానించుచున్నారు.

18.ఉత్తర దేవయాగమునకు- అధిక హంష్కరణమునకు-

దేవతాస్థానములకుఆహ్వానించబడినారనిచెప్పబడినది.ఉత్తరదేవయాగముప్రజ యగును. హంష్కరణముపశువులు అగును. దేవతాస్థానముస్వర్గమగును.

19.ఈ కర్మను చేయసంకల్పించినావు. సోమయాగరూప కర్మను చేయనిచ్చగించినావు.అనుటవలనయజమాని యజ్ఞపుప్రియధామమునుఆహ్వానించినట్లయినది.

20.ఈ యజమానికి ఇష్టమైనవారందరు ఆహ్వానించబడినారుఅని చెప్పబడినది.కావున వైయర్థములేని ంధముగయజమాని ఆహ్వానించబడినవాడుఅగుచున్నాడు.

ఎనిందవఅనువాకము

1. పశువులుఇడా స్వరూపలు. ఋత్విజులందుహోత మాత్రమేపశువులు కోరువాని కోరిక

తీర్చగలడు.ఇతరులకు అది సాధ్యపడదు.

2. పురోడాశమా!నీవు వాచస్పతికైహుతమైనావు.నిన్ను నేను భక్షించుచున్నాను.అట్లనుట వలనవాచస్పతికి పురోడాశభాగము ఇచ్చినట్లగును- సంతోష పెట్టినట్లగును.

సదస్పతికిహుతమైననిన్ను స్వీకరించుచున్నాను.అట్లనుటవలనతన కొరకే స్వీకరించినట్లగుచున్నది.

3. హోతచేతియందుచతురవత్తముఅగును. పశువు నాలుగుపాదములది. కావునహంస్సును నాలుగుపర్యాయములు అవదానముచేయవలెను.

4. హోతదేవతారూపమగు ఇడనుభక్షించరాదు. అందువలనఅతడు మరణించును.అట్లుకాక ఇడా భాగమునుఅగ్నియందు హోమముచేయరాదు. అందువలనపశువులను రుద్రరూపాగ్నికి అందించినట్లగును.కావున పశు రహితుడుఅగును.

ఆ దోషపరిహారమునకు “**వాచస్పతయేత్వాహుతమ్**”అని ముందు చెప్పవలెను.తరువాత భక్షించవలెను.అట్లనుట వలనఇడ అగ్నియందు హుతమగుటలేదు. రుద్రునకుపశుసమర్పణ చేసినట్లుకాదు. యజమానిఇరరులకై హుతమైనదానిని సేంచును. అందువలనఅతనికి మరణ దోషముకలుగదు. ఈ భక్షించినదితన కొరకు అగుటకు “**సదస్పతయే త్వాహుతంప్రాశ్నాయ**” అనవలెను.

5. యాగోత్తరణసమయమందు యజమానిసహితముగాఅయిదుగురు ఋత్విజాలుఇడను భక్షించవలెను.అది ఋత్విజాలకుదక్షిణ ఇచ్చుటవంటిది. యాగోత్తరసమయమునందేకదా దక్షిణ ఇచ్చునది!

6. యాగమధ్య మందుఇడను భుజించరాదు.అందువలన యాగముంభిన్నము అగును.ప్రస్తరమునందునీళ్లు చల్లితుడువవలెను.**సత్యమాపస్సర్వా దేవతాఆపః** - నీటియందే సత్యము,నీటియందే సమస్తదేవతలున్నారు.అందువలన దేవతలేయజ్ఞమునుంస్తరిల్లచేయుదురు.

7. దేవతలుయజ్ఞము చేసినారు.వారు యజ్ఞము నుండిరుద్రుని తొలగించినారు.అంతట రుద్రుడుయజ్ఞమునుంకలము చేసినాడు.

అప్పుడుదేవతలు “మాయజ్ఞమునుపరిపూర్ణము చేయించును”అని రుద్రుని ప్రార్థించినారు.దేవతలలోకొందరు ‘రుద్రుని ఆరాధించినమన యజ్ఞము’ **స్విష్టం భంష్యతివై**’సంపూర్ణముగ ‘**ఆచరించనట్లగును**’అన్నారు.

అందువలననేస్విష్ట కృదగ్నికి ‘సుష్టుగచేయించువాడు’అను సార్థక నామధేయముకలిగినది. దేవతలురుద్ర సంబంధియగుఉపహత పురోడాశమునుయవగింజంత మాత్రముఅర్పించిరి.

తస్మాద్యవమాత్ర మవద్యేత్- కావున యవ మాత్రమగుపురోడాశమును అవదానముచేయవలెను.

8. యవగింజంతను యించిఅవదానము చేయరాదు.అందువలన యజ్ఞమునుబ్రాంతి కలిగించినవాడగును.

9. పురోడాశఅవదానమునకుపూర్వము ఉపస్తరణ చేయరాదు.అభిఘారము చేయరాదు.అందువలన పురోడాశపురెండు పక్కలకు సంశ్వాసి వ్యాధికలిగించినవాడుఅగును.

యజమానిరెండు కాళ్లవాడు.అట్లగుటవలనసకృదవదానము,సకృదభిఘారము

ద్విఃసంపద్యేత్ -ద్విత్వ సంపన్నముఅగును.

10.అధ్వర్యుడు పురోడాశమునందలి ప్రాశిత్రభాగమును బ్రహ్మకుఅపమార్గముగా ఇవ్వరాదు.అందువలన యజ్ఞమందలింకలము కాని భాగముసహితము ంకలమగును.కావున దానిని ఎదుటనేఇవ్వవలెను. అదిసక్రమ మార్గమునఇచ్చినట్లగును.

11.దేవతలు పూషదేవునకుప్రాశిత్రమును ఇచ్చినారు.అతడు దానిని భక్షించవలెను.అందువలన అతనిదంతములు రాలిపోయినం.అప్పటినుండి పూషదేవతకుపిండతో చేసిన చరుభాగమైనది.

అప్పుడుదేవతలు పూషదంతరహితుడు- సమృద్ధిరహితుడు- ప్రాశిత్ర రహితుడుఅనుకున్నారు. అట్లనుకొనిదేవతలు ప్రాశిత్రముబృహస్పతికిఅర్పించినారు. బృహస్పతిపూషవంటి పరిస్థితితనకు కలుగుననిభయపడినాడు.

(లోకః ప్రాశిత్రమ్ అని శతపథము. లోకములనుతిను ప్రయత్నముప్రమాధకరము కదా!ప్రాశిత్రమ్ అనగాతినదగినదికూడ అగును. తినుబండారము.)

12.అప్పుడు బృహస్పతి సూర్యస్య త్వా చక్షుషా ప్రతిపశ్యామి- సూర్యుని కంటితో నిన్నుచూచుచున్నాను- అను మంత్రమునుఆంష్కరించినాడు. సూర్యునికన్ను ఏదానిని హింసించదుకదా అనుకున్నాడు.

13.దేవతల నుండిప్రాశిత్రమును స్వీకరించుచుబృహస్పతిభయపడినాడు.‘ప్రాశిత్రమా! నిన్నుసంతా దేవత అనుమతివలనను, అశ్వినులబాహువులతోను,పూష హస్తములతోనుఅందుకొనుచున్నాను’అన్నాడు.

సంతాదేవత అనుమతివలన మంత్రపూర్వకముగ,దేవతలు అందించగాప్రాశిత్రమును బృహస్పతిస్వీకరించినాడు.

14.బృహస్పతిప్రాశిత్రము భక్షించుతనను బాధించుననిభయపడినాడు.‘ప్రాశిత్రమా! నిన్నుఅగ్ని ముఖముతో తినుచున్నాను.అగ్నిముఖము ఏదానినిహింసించదుకదా!’ అన్నాడు.

ప్రాశిత్రముభక్షించు తననుఅది బాధించుననిబృహస్పతిభయపడినాడు.‘ప్రాశిత్రమా! నిన్నుబ్రాహ్మణునిఉదరమున ఉంచుచున్నాను.బ్రాహ్మణునిఉదరము ఏదానిని హింసించదుకదా!’ అన్నాడు.

బృహస్పతివేదండుడు కదా!

15.ప్రాశిత్రము తిన్నవాని నుండి ప్రాణములుతొలగిపోవును. కావునశిరసు మొదలుకుని

సర్వాంగములనునీటితో మార్జనముచేసికొనవలెను.ప్రాణాది స్థానములనుతాకవలెను.

ప్రాణములుఅమృతములు. ఉదకములుఅమృతములు. కావునఅం యథాస్థానముననిలిచి ఉండును.వదిలిపోవు.

తొయ్యిదవఅనువాకము

1.అగ్నీధ్రుడు అగ్నీధ్రమునందు సంధినువేయవలెను.అందువలన అతడుఋతువులనుసంతోష పెట్టిన వాడగును.

2. తదుపరిఅనుయాజాహుతులనుప్రతిష్ఠించవలెను.అందుకు అగ్నీధ్రుడుసంధిను అగ్ని యందువేయవలెను.అది సంధాగ్ని యందుహోమము చేసినట్లగును.

3. అగ్నీధ్రుడుపరిధులను శుభ్రముగాతుడువవలెను.అందువలన పరిధులనుపునీతము చేసినట్లగును.

4. ఒక్కొక్కపరిధిని తుడువవలెను.అట్లయినచో యజ్ఞముపరాగ్భూతము వంటిదిఅగును కదా!

5.మూడు పరిధులనుతుడిచి అగ్నిని కూడతుడువవలెను.అప్పుడు సమార్గములునాలుగు అగును. పశువులునాలుగు కాళ్ళ కదా!అందువలన యజమానికిపశువులు కలుగును.

6. బ్రహ్మన్ప్రస్థాస్యామః- బ్రహ్మ! బయలుదేరుచున్నాముఅని మంత్రము చెప్పినది.

బ్రహ్మనిలిచిన చోటేనేయజ్ఞము ఆశ్రయించిఉన్నది. యజ్ఞముఆశ్రయించిన చోటునుండియేఅనుయాజ యాగమునుఆరంభించవలెను.

7. అధ్వర్యుడుఅనూయాజమునకుబ్రహ్మ అనుమతికోరును. అప్పుడు బ్రహ్మనోటిమాటను అనుమతినిచ్చినఅతనికి కంపనరోగముకలుగును. తలపంకించిఅనుమతించినశిరో రోగము కలుగును. మాట్లాడకున్నయజ్ఞము జరిగినట్లుకాదు. ‘ప్రతిష్ఠేత్యేవబ్రూయాత్’ ‘ప్రతిష్ఠా’అనియే అనుమతించవలెను.యజ్ఞము మంత్రమునుఆశ్రయించి ఉండును. అందువలన‘బ్రహ్మ’ మంత్రవాక్కు చేతనేయజ్ఞమునకుఅనుమతించినట్లుగును.

8. “బ్రహ్మన్ప్రత్యాస్యామః”అని అధ్వర్యుడు బ్రహ్మనుఅనుమతి అడుగును.అప్పుడు బ్రహ్మ‘సంతృదేవా! ఇతడుఅనుమతి కోరినాడు’అని చెప్పవలెను.అట్లని మంత్రముచెప్పినది.

బృహస్పతిబ్రహ్మస్వరూపుడు.అతడు మంత్రవేత్తలందుశ్రేష్ఠుడు.

బృహస్పతీ!నీవు అటువంటివాడవు. నీవు యజ్ఞమునురక్షింపుము. యజ్ఞపతినిరక్షింపుము. అని మంత్రముయజ్ఞము కొరకును,యజమాని కొరకునుకోరినది.

అట్లనుటవలన బ్రహ్మతన కొరకును, యజమానికొరకును బాధలుకలుగనట్టి ఆశీస్సులుకోరినవాడు అగుచున్నాడు.

9. ‘దేవతలకొరకు యాగము చేయుము’అని అందరు ంనునట్లుచెప్పవలెను.

10.దేవతలు యాగముచేయుటకు సిద్ధపడినారు.‘అనుయాజ యాగమునకుదేవత ఎవరు?’అని బ్రహ్మవాదులుఅడిగినారు.

గాయత్రి,త్రిష్టుప్, జగతీఛందస్సులని సమాధానము.

కావునఛందోదేవతలనుగూర్చి అధ్వర్యుడు యాగముచేయవలెననిచెప్పవలెను.

బ్రాహ్మణములేఛందస్సులని చెప్పబడినం.కావున బ్రాహ్మణములనుద్దేశించియేయాగము చేయవలెను.

11.దేవతలు అగ్ని,ప్రజాపతి మొదలగుదేవతలనుగూర్చి యాగములు చేసినారు.అంతట అగ్ని ప్రజ్వలించలేదు.అప్పుడు వారు అనుయాజనఆహుతులందుఅగ్నిని దర్శించినారు. కావునఅనుయాజలనుఅనుష్ఠించవలెను.అది అగ్నిని చక్కగా ప్రజ్వలింపచేసినట్లుగును.

12.ఏతదుడు అను అసురుడుఉండెను. అతడు యజ్ఞపుస్తాక్త వాకమునందలి ‘ ఆయురాశాస్తే సుప్రజాస్త్యమాశాస్తే’ అనుఆశీస్సును తన పరముచేసికొన్నాడు.

‘ ఏతదుద్యావాపుథిం భద్రమభూత్’అను మంత్రమునుఆ ంధముగా ఉచ్చరించినచోఅధ్వర్యుడు యజ్ఞసంబంధ ఆశీస్సులనురాక్షసపరము చేసినవాడగును.

కావునఅధ్వర్యుడు ‘ఇదం ద్యావాపుథిం భద్రమభూత్’అనునదిచదువవలెను.అందువలన యజ్ఞసంబంధ ఆశీస్సు యజమానికిచెందును.

(‘ఏతద్’ ‘ఇదం’ రెండింటి మధ్యభేదము గమనించవలెను.)

13. ‘ఇదం ద్యావాపృథివీ’ యందు ‘ఆర్థసూక్తవాక్’ మును ‘ఉతనమోవాకమ్’ అను వాక్యద్వయమునిక్షిప్తము. సమృద్ధిపొందితిని అని ఈ మంత్రముచెప్పుచున్నది.

(‘అయం యజమానః శ్రద్ధాః’ వంటి సూక్త వాక్యము. ‘నమో దేవేభ్యః’ అనునం నమోవాకములు.)

14. ‘ఉపశ్రితః ద్యావాపృథివీ’ అను సూక్తవాక్యమునందు భూమి పేద అగ్నియు, ద్యులోకమున ఫలము ఉన్నవని చెప్పబడినది.

15. యజమానీ! నీవుచేయు ఈ యజ్ఞమునందు ద్యావా పృథ్వీలకు రక్షణకలుగును గాత అనుదానిని ఆశీస్సుగనే కోరుచున్నాడు.

16. ‘సూపచరణా’ కుమారుగా ‘సూపావసానా’ అనియు ‘స్వధిచరణా’ కుబదులు ‘స్వధ్యవసానా’ అనియు పలుకరాదు. అట్లు పలికిన యజమానికి మరణము కలుగును. అప్పుడు అతడు భూమికి చెందినవాడు అగును.

కావున స్వధిచరణా - భూమి ఎంతో ఆశ్రయించతగినది అనియు సూపచరణా - ద్యులోకము ఎంతో సేంచదగిన దనియు వచించవలెను. అందువలన అధ్వర్యుడు యజమానికి గోప్రచారభూమిని కోరిన వాడు అగును. యజమానికి మరణము కలుగదు.

17. ఇంతకు ముందు ‘ద్యావాపృథ్వీల అనుమతి వలన అగ్ని హంస్సును సేంచినది’ అని చెప్పబడుచున్నది.

18. ఆశీస్సులు కోరునపుడు యజమాని పేరు నిర్దిష్టముగ చెప్పుకున్న ఆ ఆశీస్సులు ఇతరులకు చెందును.

ఈ యజమాని అని అతని పేరు చెప్పుట వలన అది ఆ యజమానికే చెందును. అతనికి స్వర్గ ప్రాప్తి కలుగును.

19. ఈ యజమానికి ఆయుష్యము కోరుచున్నాను. ఈ యజమానికి సంతానము కోరుచున్నాను. అనుట వలన అది యజమాని కోరినట్లే అగును.

20. ప్రాణములు జీవాత్మకు సజాతీయములు. కావున “సజాతవనస్యామాశస్తే” అనుట వలన ప్రాణములకు అంతరాయము కలుగదు.

21. అగ్నిదేవుడు దేవతలనుండి తెచ్చి యజమానిని ఫలవంతుని చేయుచున్నాడు. హోత్రాదుల మగుమేము అగ్ని అనుగ్రహమున మానవులకు ఫలము అందించుచున్నాము అనునది మంత్రార్థము. కావున అగ్ని దేవతల కొరకు యాచించుచున్నాడు. హోతల మగుమేము మనుష్యుల కొరకు యాచించుచున్నాము అన్నట్లయినది.

22. ఇహ గతిర్వామస్యేదంచనమో దేవేభ్యః ఇత్యాహ యాశ్చైవ దేవతా యజతి యాశ్చన

తాభ్య ఏ వోభయీభ్యో నమస్కరోత్యాత్మనో నారైశ్చ.

ఈ యజ్ఞకర్మ యందు ధనమునకును, హంస్సులు అందుకొను దేవతలకు నమస్కారము అని మంత్రము. అందువలన యాగమునందు ఉద్దిష్టమైన దేవతలకును ఉద్దిష్టము కానివారికిని- బాధలు కలుగకుండుటకు- నమస్కరించుచున్నాను అన్నట్లు అయినది.

పదవ అనువాకము

1. దేవతలుయజ్ఞము యొక్కహంస్సును తమకుసొంతము చేయువానినికానరైరి. వారు బృహస్పతికుమారుడగు శంయుని -యజ్ఞమునందలితమ హంస్సార్భాగములను “ **స్వగాకురు**” మాకుస్వంతము చేయుముఅని కోరినాడు. శంయు అందుకుప్రతిఫలము కోరినాడు:-

బ్రాహ్మణనియుక్తుడుకానివాడును, శ్రద్ధలేనివాడునుచేయు యాగఫలముతనకు చెందవలెను.అను వరము కోరినాడు.దేవతలు అతనికిఆ వరము ఇచ్చినారు.కావున బ్రాహ్మణనియుక్తుడుకాని వాడును, శ్రద్ధలేనివాడును చేయుయాగ ఫలము శంయునకుచెందుచున్నది.

తదుపరితన కుమారునకుఏయి వరము ఇత్తురనిదేవతలనుఅడిగినాడు. పాపము చేసినవానిని దండించు అధికారమునుశంయుని పుత్రునకుఇచ్చినారు.

బ్రాహ్మణునికొట్టుటకు నియుక్తుడగువానికి శతనిష్క దండమగును.బ్రాహ్మణునికొట్టిన వానికి సహస్రనిష్క దండమగును.బ్రాహ్మణునిరక్తము వచ్చునట్లుగకొట్టవాడు భూయందుగల పరమాణువులన్నిసంవత్సరములుభూయనంటియేడెడును. పితృలోకమునకుచేరడు.

కావునబ్రాహ్మణునిఅధిక్షేపించరాదు. కొట్టరాదు.రక్తము కారునట్లుచేయరాదు. అందువలనఅతడు పాపము చేసినవాడుఅగును.

2. యజ్ఞముయొక్క ప్రశస్తి ఫలమునుశంయుని నుండి కోరుచున్నాముఅని **తచ్ఛంయోరావృణీమహే**అను మంత్రముచెప్పుచున్నది.అందువలన అధ్వర్యుడుయజ్ఞ ఫలమునుదేవతలకు ‘ **స్వగాకరోతి**’ స్వంతముచేయుచున్నాడు.

3. ‘ **తచ్ఛంయో**’ మంత్రమునఅధ్వర్యుడు బృహస్పతికుమారుడగు శంయుని సమృద్ధునిచేయును.

4.**గాతుం యజ్ఞాయగాతుం యజ్ఞపతయేఇత్యాహ** -యజ్ఞగమనమునకునుయజ్ఞపతి గమనమునకుఅని మంత్రము చెప్పినది.

ఇదిఆశీర్వచనము అగును.

5. 1.సోమదేవతాక హోమముచేయవలెను.అందువలన సోముడురేతోరూపము ధరించును.2. త్వష్ట దేవతహోమము చేయవలెను.అందువలన అతడురేతస్సును ంధ రూపములుధరించునట్లుచేయును. 3. దేవపత్నులహోమము చేయవలెను.అందువలన ంధునత్వలాభము కలుగును.4. గృహపతియగుఅగ్ని హోమము చేయవలెను.అందువలన ప్రతిష్ఠకలుగును.

(ఇదిపత్నీ సంయాజ ంధాయకమంత్రము.)

6. ప్రయాజలుఆజ్యముతోనే, పత్నీసంయాజలు ఆజ్యముతోనేయజించబడును.అందువలన ఆలస్యముజరిగినట్లగును.ఆలస్య దోష నివారణార్థమును,ంధునత్వ సిద్ధికొరకును ఋక్కును ఉచ్చరించి,ఋక్కుతో హోమముచేయవలెను.

7. దర్శపూర్ణయాగముపంచ సంఖ్యాత్మకము.ఆద్యంతము లందుపంచసంఖ్య కలదిఅగుచున్నది. ముందుఅయిదు ప్రయాజ హోమములుచేయబడును.చివరన నాలుగుపత్నీసంయాజలు,అయిదవదగు సమష్టియజువు యజించబడుచున్నది.కావున పంచ సంఖ్యతోసమాప్తము అగుచున్నది.

పదకొండవఅనువాకము

1. అగ్గీ! ఇది ప్రసిద్ధకర్మ. అశ్వస్వాయ అశ్వములను సమకూర్చునుకదా! అట్లే నీవు ఈయజ్ఞమునకు ఆహ్వానించ దగినదేవతలను చేర్చుము. నీవు ప్రాచీన హోతవుగా ఈ యజ్ఞప్రదేశమున ఆసీనుడవు అగుము.

2. అగ్నిదేవా! మా అభీష్టములను గ్రహించుము. దేవతలకు ఎదురేగుము. వారికి యజమాని హంస్సులు అర్పించుచున్నాడని చెప్పుము. మా కోరికలన్నియు ఫలించునట్లు చేయుము.

3. అగ్గీ! నీవు యువతముడవు. బలపుత్రుడవు. దేవతలను ఆహ్వానించువాడవు. నీవే సత్యవంతుడవు. అందువలన యజ్ఞసాధనము అగును.

4. జ్వలించుచున్న ఈ అగ్ని శత, సహస్ర అన్నములకు ప్రభువు. అతడు మకుటాయమానుడు. ంద్వాంసుడు. ఈ అగ్ని ధనదాత అగును గాత.

5. అగ్గీ! నీవు అంగసౌష్ఠవము కలవాడవు. దేవతలను ఆహ్వానించు ఋత్విక్కులతో కూడినవాడవు. వద్రంగిరథచక్రనేంబి - తనవశమున ఉంచుకొని - తిరుగునట్లు చేయును. అట్లే నీవు యజ్ఞమును స్వవశమున ఉంచుకొనుము. ఇచటికి చేర్చుము.

6. అగ్గీ! నీవు ంధరూపములు కలవాడవు. దేవతలు సర్వత్ర స్ఫురించువారు. కోరికలు తీర్చువారు. వారిని మేము వేద మంత్రముల చేస్తుతించుచున్నాము. మా స్తుతులను ఆయా దేవతలకు చేర్చుము.

7. అగ్ని సర్వజ్ఞుడు - సర్వ సేనాసమేతుడు. అతనికి తెలియక ఏ వ్యవహారమును నిర్వర్తించజాలము.

8. పాలు చేవుచున్న గోవులు దూడలను ండవుకదా! అట్లే సమస్తదేవతలు మమ్ముండు వకుందురు గాత.

9. అతడు మాతో సమానుడు. దుష్టబుద్ధి కలవాడు. మమ్ము ద్వేషించువాడు. మాకు ంరోధి. అయినను తరంగము వలన నావకు నష్టము కలుగునట్లు - మాకు అతని వలన హాని జరుగదు.

10. అగ్నిదేవ! మానవులు నీ శక్తికి నమస్కరించుచున్నారు. కావున అపకారము తలపెట్టిన

వానికి వ్యాధులు కలిగించుము. నాశనము చేయుము.

11. అగ్గీ! మేము గోవులతో కూడిన ఇష్టిని చేయతలపెట్టినాము. అందుకొరకు ధనమును వృద్ధి చెందించుము. నీవు అన్నింటిని పెంచగలవాడవు. మా కర్మ ఫలమును పెంపొందించుము.

12. అగ్గీ! నీవు మాకు అందించునట్టి మహాధనమున బరువులు మోయు ఎద్దులు ఉండవలెను.

అంతే కాని పరాభవ కారణమున ఉండరాదు. నీవు మరలమరల ఎన్నో మారులు తెచ్చి మా ధనమును పెంచుచుండుము.

13. ఈ రోగబాధలన్నింటిని మా శత్రువులకు కలిగించుము. వారిని కదలనివ్వకుము. వారి రోగములను పెంచినట్లు మా బలములను వర్ధిల్ల చేయుము.

14. ంకలము కాని యజ్ఞమునిర్వహించువాడును నమస్కరించువాడును అగు యజమాని హంస్సును అగ్ని స్వీకరించును. అట్టి యజమానిని ఈ అగ్నిధనాధికములను వృద్ధి చేసి రక్షించుచున్నాడు.

15. అగ్గీ! నీవు పత్ర యజ్ఞములకు అధిష్టాతవు. అట్లయ్యుమాకు ఎదురుగా ంచ్చేయుము. మా దుఃఖములను తుడిచివేయుము. మా బంధువులను కూడ రక్షింపుము.

16.అగ్గీ! లోకమున ముందుతండ్రి రక్షణలుతెలిసికొన్న ంధముగనీ రక్షణలు తెలిసికొన్నాము.అందువలన నీవుసంపాదించిన సుఖములనుఅనుభంచుచున్నాము.

17.అగ్గీ! నీవు క్రూరుడగురాజువలె హంతకులనుహతమార్చువాడవు.వాడి కొమ్ముల మృగమువలె దావాగ్ని వైవనములనుకాల్చుచున్నావు.అందువలననేశత్రుపురములనుదహించువాడవుఅయినావు.

18.యిత్రులారా! అగ్ని ంకు అభీష్టములుప్రసాదించును గాత.

అగ్నిక్షీతులందువరిష్ఠుడు. బలమునునశింపచేయని వాడు.స్వయముగా బలవంతుడు.

ంరుకూడ అగ్నిని స్తుతించండి.

19.అగ్గీ! నీవు కోరికలు తీర్చువాడవు.ఫలములను ఆర్జించుచున్నావు.యజమానికి ఇచ్చుచున్నావు.నీవు ఈశ్వరుడవు. పృథింరాపమగువేదిం ద ప్రజ్వరిల్లుచున్నావు.

20.ప్రజాపతేఅనుపదము ప్రజాపతేనత్వ దేవతాన్యన్యఃఅను ప్రజార్థహంస్సునకు పురోనువాక్య.సంతాన కాంక్షయైనవాడుప్రజాపతి దేవతాకమగుచరును నిర్వాపము చేయవలెననింధించుచున్నది.

‘సవేద’అనునది‘సవేద పుత్రఃపితరమ్’ అనుయాజ్ఞకు ప్రతీక.

‘సోమాపూషణా’యనునది పశ్వర్థమగుహంస్సు యొక్కపురోనువాక్యకు ప్రతీక.

‘ఇమోదివో’అనునది ‘ ఇమో దివో జాయమానో’అను యాజ్ఞకుప్రతీకము.

పన్నెండవఅనువాకము

1.అగ్గీ! మేముపితృదేవతలనుపూజించదలచినాము.నిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము.పితృదేవతలనుపూజించదలచినాము.నిన్ను ప్రజ్వలింపచేయుచున్నాము.నీవు పితరులనుయజింపుము. యజమానిపితృదేవతలనుహంస్సులు అందుకొనుటకుఆహ్వానించుము.

2. సోమదేవా!నీవు మేధోవంతుడవు.సర్వము తెలిసినవాడవు. చక్కని మార్గమునుచూపువాడవు పితృదేవతలునిన్ను సేంచుచున్నారు.నీవలననే వారుదేవతల మధ్యననిలిచినారు. రుచికరహంస్సులనుఅందుకొనుచున్నారు.

3. సోమమా! నీవు పంత్రము చేయువాడవు. నీవు మా పూర్వజులగు పితృదేవతలను అనుగ్రహించినావు. అందువలన వారు కర్మలను ఆచరించినారు. ఆ కర్మఫలములను అనుభంచుచు ధీరులై ఉన్నారు. నీవు సహితము వాయువును అపేక్షించకుము. హంస్సులు ఆరగించుము. అశ్వసహితుడవై పరిధులవంటి ఆటంకములను పడగొట్టుము. మఘవాభవానః - మా కొరకు ధనపతిం అగుము.

4. సోమదేవా! నీవు పితృదేవతలతో ఉన్నవాడవు. వారితో సంభాషించువాడవు. ద్యావా పృథ్వులను ంస్తారపరచిన వాడవు. “తస్మై తఇన్దో హంషాంధేమ” అటువంటి సోమదేవతకు హంస్సులు అర్పించుచున్నాము. మేము ధనపతులము అగుదుముగాక.

5. అగ్నిష్వాత్త పితరులారా! మేము ంమ్ము పూజించుచున్నాము. మా యజ్ఞమునకు ంచ్చేయండి. ఆత్మీయమగు స్థానమును అలంకరించండి మేము ఎంతో ప్రయత్నించి ఆర్జించిన హంస్సులను స్వీకరించండి. తదుపరి ధనవంతుడు, కర్మకుశలుడగు పుత్రుని ప్రసాదించండి.

(ఇహలోకమున యాగాదులు చేయక పితృలోకమునకు చేరినవారు అగ్నిష్వాత్తులు)

6. బర్హిషద పితరులారా! మేము యే తరువాతి వారలము. మమ్ము రక్షించండి. యే కొరకు హంస్సులు సిద్ధము చేసినాము. రక్షణలతో రండి. హంస్సులను ఆరగించండి. సుఖించండి. మాకు సుఖములు, దుఃఖరాహిత్యము, పాపరాహిత్యము కలిగించండి.

(ఇహలోకమున యాగములు చేసి పితృలోకమునకు చేరినవారు బర్హిషదులు.)

7. నేను యజమానిని. పితరుల ంషయమున భక్తి శ్రద్ధలు కలవాడను. నా యజ్ఞము అంతట వ్యాపించి వున్నది. ఆటంకములు ఎరుగకున్నది. బర్హిషదులారా! ఈ యజ్ఞమునకు ంచ్చేయండి. సోమముతో సమమగు రుచిగల హంస్సును ఆరగించండి.

8. పితృదేవతలు మమ్ము అనుగ్రహించువారు. వారి కొరకు యాగార్హము, తృప్తికరములగు హంస్సులు ఏర్పరచినాము. వారిని ఆహ్వానించుచున్నాము. వారు రావలెను. మాస్తోత్రములు ంనవలెను. యజమానిని 'భేష్' అనవలెను. ఆ పితృ దేవతలు మమ్ము రక్షింతురు గాక.

9. తక్కువ పితరులు ఉత్తమ హంస్సులు అందుకొందురుగాక. ఉత్తమ పితరులు ఉత్తమ హంస్సులు అందుకొందురు గాక. మధ్యమ పితరులు ఉత్తమ హంస్సులు అందుకొందురు గాక.

ఆ పితరులు మా ంద అనుగ్రహము కలవారు తోడేళ్లవలె పీక్కొని తినువారు కారు. యజ్ఞము - సత్యమును బాగుగా ఎరిగిన వారు. వారు మా ప్రాణరక్షణకు ంచ్చేసినారు. వారందరిని మేము ఆహ్వానించినాము. వారు మమ్ము రక్షింతురు గాక.

10. ఈ యజమాని పుట్టుక ముందుండిన అన్నలు పితృపితామహులు పితృలోకము చేరినారు. ఇతడు పుట్టిన తరువాత తమ్ములు, స్వపుత్రాదులు పితృలోకము చేరినారు. వారందరు ఈ కర్మయందు హంస్సులు అందుకొనుటకు ంచ్చేసినారు. ధన సమృద్ధి కలిగిన బంధువులు పితృరూపులై వచ్చియున్నారు. వారలందరకు నమస్కరించుచున్నాను.

11. అగ్ని! పూర్వకాలమున మా కన్న ఉత్కృష్టులు ఉండిరి. వారు పురాతనులు. మా

పితరులు వారు యజ్ఞఫలములను అనుభవించినారు. పరిశుద్ధమగు స్థానమునకు చేరినారు. మేము వారిని ంశేష స్తోత్రములచే స్తుతించుచున్నాము. అందువలన మేము సహితము పరిశుద్ధమగు స్థానమును పొందగలము కదా!

ఆ పితృదేవతలు ఆకలిని జయించినారు. తేజోరూప దేవతలందు చేరినారు.

12. అగ్ని! నీవు కవ్యవాహనుడవు. యజ్ఞ వర్ధకులగు పితృదేవతలకు కవ్యము వహించుచున్నావు. అట్లే దేవతలకును, పితరులకును హంస్సులు వహించుము.

(హవ్యము దేవతలకు ఇచ్చునది. కవ్యము పితృదేవతలకు ఇచ్చునది.)

13. జాతవేద అగ్ని! నిన్ను యజమాని స్తుతించినాడు. నీవు అతని హంస్సులను పరిమళ భరితము చేసినావు. తీసికొని పోయినావు. పితరులకు ఇచ్చినావు. ఆ పితృదేవతలు నీకు ఇచ్చిన స్వధాకార హంస్సులను ఆరగింతురు గాక.

అగ్ని! నీవు కూడ - మేము ఎంతో ప్రయచి - సమకూర్చిన హంస్సును స్వీకరించుము.

14. ఇంద్రుడు మాతలి రథసారథిగా కలవాడు. అతడు కవ్యయుతులగు పితృదేవతలతో కూడ వర్ధిల్లుచున్నాడు. యముడు అంగిరులను పితృదేవతలతో కూడ వర్ధిల్లుచున్నాడు. బృహస్పతి ఋక్కులచే ప్రతిపాదించబడిన పితృదేవతలతో కూడ వర్ధిల్లుచున్నాడు.

దేవతలు పితృదేవతలను - పితృ దేవతలు దేవతలను వర్ధిల్లచేయుచున్నారు.

దేవతలు 'స్వాహా' కారముతోను, పితరులు 'స్వధా' కారముతోను తృప్తి చెందుచున్నారు.

15. యమదేవా! అంగిరులను పితృదేవతలతో కలసి ఈ యజ్ఞమునకు ంచ్చేయుము. ఇచట ఆసీనుడవగుము. ంద్వాంసులు మంత్రములు చదిం నిన్ను స్తుతించుచున్నారు. ఆలకించుము. గ్రహించుము.

యమరాజా! ఈ హంస్సులు అందుకొనుము. ఆనందించుము. ఈ యజమానిని ఆనందపరచుము.

16. యమదేవా! అంగిరులు యజ్ఞయోగ్యులు. ంధ రూపముల వారు. వారితో కూడి ంచ్చేయుము. ఈ యజ్ఞము నందు యజమానిని సంతోషపరచుము.

యమరాజా! నీ తండ్రి యగు సూర్యుడు ఈ యజ్ఞమునకు ఆహ్వానించుచున్నాను. సూర్యుడు యజ్ఞమునకు వచ్చి, ఆసీనుడై యజమానిని సంతోషపరచును గాత.

17. మా పితృదేవతలు అంగిరసులగుదురు. అథర్వాణులగుదురు. భృగువులు అగుదురు. వారు సోమార్హులు. యజ్ఞయోగ్యులు. వారు ఎల్లప్పుడు కొత్తవారివలె ప్రీతిని కలుగజేయుదురు.

వారి అనుగ్రహము మాకు కలుగును గాత.

వారు మాకు మంగళప్రదులు అగుదురు గాత.

ంద్వాంసుడు, బహుభాషావేత్త, కం, కథకుడు, నవలాకారుడు, నాటకకర్త, బాలసాహిత్యకారుడు, మర్శకుడు, చలనచిత్ర రచయిత, వ్యాసకర్త, అనువాదకుడు, వక్త, కార్మికోదయమనేత, స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడు, ప్రగతిపథగాయి, ప్రపన్నుడగు దాశరథి రంగాచార్య ంరచిత శ్రీమదాంధ్ర వచన కృష్ణయజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహిత యందలి రెండవ కాండము సమాప్తము.

శ్రీమదాంధ్ర వచనకృష్ణయజుర్వేదీయతైత్తిరీయ సంహిత

(2)

ఎమెస్కో

ఆర్ధభారతి

అక్షరవాచస్పతి

-డాక్టర్ దాశరథి రంగాచార్య:-

యస్యనిః శ్వసితం వేదాః యోవేదేభ్యో%ఖిలంజగత్ ।

నిర్మమేతమహం వన్దేన్ద్యాతీర్థ మహేశ్వరమ్॥

శ్రీమదాంధ్రకృష్ణయజుర్వేదీయతైత్తిరీయసంహితచరమభాగము

మూడవకాండము

మొదటిప్రపాఠకము

మొదటిఅనువాకము

1. ప్రజాపతిప్రజలను సృష్టించదలచాడు. తపస్సుచేశాడు. అప్పుడు ఆ ప్రజాపతిసర్పములను సృష్టించాడు.

ప్రజాపతిప్రజలను సృష్టించదలచాడు. తపస్సుచేశాడు. ఆ ప్రజాపతిపక్షులను సృష్టించాడు.

ప్రజాపతిప్రజలను సృష్టించదలచాడు. మూడవమారుతపస్సు చేశాడు. అప్పుడుఅతడు దీక్ష గైకొనువాడుపరించవలసినమంత్రములనుదర్శించాడు. ఆ మంత్రములనుఉచ్చరించాడు. అందువలనప్రజాపతి ప్రజలనుసృష్టించాడు.

(ఇదిదీక్షిత వాద ప్రశంస.అది లేనపుడుసర్పములు, పక్షులుపుట్టినం. దానితోనేప్రజల సృష్టి జరిగినది.)

2. యజమానితపస్సు చేయవలెను.దీక్షిత వాదమునుచదువవలెను.అందువలన అతనికినిశ్చయముగా సంతానముకలుగును.

3. దీక్షవహించినవాడు అమేధ్యమునుచూచినచో అతనినుండిదీక్ష తొలగిపోవును.అతనికి పాపము కలుగును.తేజస్సు రాలిపోవును.

“అబద్ధంమనో దరిద్రంచక్షుస్సూర్యోజ్యోతిషాగ్ంశ్రేష్ఠో దీక్షే మామాహసీ” అనునదిమంత్రము. మనస్సుఅనియత మగుచున్నది.దృష్టి దీనమగుచున్నది.తేజస్సులందుసూర్యుడు

శ్రేష్ఠుడు.దీక్షా! నన్ను ండువకుముఅనునది మంత్రార్థము.

అందువలనదీక్షితుని నుండిదీక్షతొలగదు. పాపముకలుగదు. తేజస్సుతరగదు.

4.దీక్షితిని ఎదుటవర్షము కురిసినప్పుడుఆ వర్షజలముదీక్షితుని ఓజస్సును,బలమును, దీక్షను,తపస్సును నశింపచేయును.కావున ఆ దోష నివారణకు‘ఉన్దతీ’ రిత్యాదిమంత్రములుపరించవలెను.జలములారా! ంరుఆర్ధ్రత కలుగచేయువారు.నాకు దేహ బలమును,ఓజస్సును, తపస్సునుకలిగించండి. నన్ను,నా దీక్షను, నా తపస్సునునశింపచేయకండి.అనునది మంత్రార్థముఆ మంత్రము దీక్షితునకుబలాదికములుకలిగించును. వర్షజలముఅతని దీక్షను, బలమును,ఓజస్సును నశింప చేయకుండును.

5. దీక్షితునకుఅగ్నియే దేవతఅగును. దీక్షితుడుప్రయాణము చేయునప్పుడుఅగ్ని వెనుకబడినవాడుఅగును. అప్పుడు దీక్షితుడుఅగ్ని రహితుడుఅగుచున్నాడు. అందువలనరాక్షసులు అతనిని వధించసమర్థులు అగుదురు.ఆ దోషనివారణమునకు ‘భద్రాదభీత్యా’దిమంత్రములనుపరించవలెను.

రథమా!మా ఇంటినుండిదేవయజనమార్గమున సాగుము.నీ యందు బృహస్పతినిడువగలడు,అనునది మంత్రార్థము.

దేవతలందుబృహస్పతిబ్రాహ్మణుడగును.దీక్షితుడు బృహస్పతినిఅనుసరించి సాగవలెను.బృహస్పతిఅతనిని గమ్యమునకుచేర్చగలడు.

6. దీక్షితుడుయజ్ఞశాల చేరును.అప్పుడు ‘ ఏదమగన్మే ’ త్యాది మంత్రములుచదువవలెను.పృథిం సంబంధమగుదేవయజనప్రదేశమునకు వచ్చాము,అని మంత్రార్థమగును.యజమాని పృథింసంబంధమగు దేవయజన స్థానమునకుకదా వచ్చాడు.

7. ‘ ఏదమగన్మే ’ కుఉత్తరభాగము. ఇదిపూర్వము ంశ్వేదేవతలుసేంచిన యజనస్థానము’అని చెప్పుచున్నది.కావున బ్రాహ్మణులేంశ్వేదేవతలైదేవయజనమునుసేంచుచున్నారు.

8. పూర్వోక్తమంత్రపుమూడవభాగము“ఋగ్యజుస్సామసారలుయజ్ఞమునుచేరుచున్నం”అని చెప్పినది. కావునయజమాని ఋగ్యజుస్సామవేదములనుయజ్ఞమునందుచేర్చినవాడుఅగుచున్నాడు.

9. ఆమంత్రపు నాలుగవభాగము “ధనసమృద్ధి’అన్నసమృద్ధిచేతఆనందింతుము అనివచించినది.అందువలన యజమానిధన, అన్నసమృద్ధినిఆశీస్సుగా కోరుకొనువాడు అగుచున్నాడు.

రెండవఅనువాకము

1. సోమరాజా!ఇదిగో ఈ ఎదుట ంక్రయించబడునదిలతారూపమగు నీ రూపముఅయిఉన్నది. దీనినిఉదయ సవనమునగాయత్రీ ఛందస్సుసంస్కరించినది. ఈ ంషయముగాయత్రీ నీకు ంవరించునుగాత.

ఈ లతారూపమునుమధ్యాహ్నసవనమునందుత్రిష్టువ్ ఛందస్సుసంస్కరించినది. ఈ ంషయమునుగాయత్రీ సోమ దేవతనుతెలియపరచునుగాత.

ఈ లతారూపమునుసాయం సవనమునజగతీ చందస్సుసంస్కరించినది. ఈ ంషయమునుగాయత్రీ సోమ దేవతకుతెలియపరచునుగాత.

‘సోమరాజా!ఈ ఛందస్సుల అక్షరసంఖ్యచేడపంప దగిన స్తోమసామ్రాజ్యమునకేగుము, అను నా మాటనుగాయత్రీదేం సోమదేవతకుఎరింగించును గాత.

2. సోమరాజునుసామ్రాజ్యమునకంపి-సోమలతనుకొను నట్టి యజమానితనవారి మధ్యసామ్రాజ్యమునుపొందుచున్నాడు.

ఛందస్సులుసోమరాజునకు సామ్రాజ్యములుఅగును కదా!

3. సోమమునుకొనుటకు ముందేపూర్వము చెప్పినగాయత్రీకి చెందిననాలుగు మంత్రములుచదువవలెను.అట్లయిన సోమరాజునుసామ్రాజ్యమునకంపి సోమలతనుకొన్నవాడగును. మరియుసృక్, జుహుమున్నగునం సామ్రాజ్యమునకుచేరును.

4. తనూనప్త్యగ్నిఆజ్యపు ప్రతిష్ఠనుగ్రహించినవాడుప్రతిష్ఠావంతుడగును.

సోమరసముఅగ్ని యందు ఆహుతిఅగుచున్నది. ఋత్విజాదులుదానిని సేంచుచున్నారు.అట్లగుటచే దానికిప్రతిష్ఠ కలుగుచున్నది.తనూనప్త్యగ్నిదేవతాక అజ్యముఅగ్నియందు హంతమగుటలేదు.ఋత్విజాదులుసేంచుటలేదు.అట్లగుటచే దానివలనప్రతిష్ఠ కలుగుటఎట్లు? అని వేదండులుప్రశ్నించుచున్నారు.

తానూనప్త్యజ్యము ప్రజాపతియందు మనసుచేస్తాపించబడినదనింద్వాంసుడు సమాధానముచెప్పవలెను.

5.‘ప్రజాపతౌ త్వా మనసిజహోయి’ తానూనప్త్యజ్యమా!నిన్ను ప్రజాపతియందు మనసుచేహోమము చేయుచున్నాను- అని యజమాని తానూనప్త్యజ్యమునుమూడు మారులు వాసనచూడవలెను.అదియే తానూనప్త్యజ్యప్రతిష్ఠ. అది గ్రహించినయజమాని నిశ్చయముగాప్రతిష్ఠావంతుడగును.

6. అధ్వర్యునిప్రతిష్ఠను తెలిసికొనిన యజమానినిశ్చయముగ ప్రతిష్ఠావంతుడగును.

అధ్వర్యుడువి ప్రదేశమున ఉండికదలక హోమముచేయవలెనుఅనుకొనునో అచటనేఉండి, ఆ ంషయమునుఇతరులకు తెలియపరచవలెను.అదియే అధ్వర్యునిప్రతిష్ఠ యగును.ఈ ంషయం నెరింగిన యజమానినిశ్చయముగా ప్రతిష్ఠావంతుడగును.

7. అధ్వర్యుడుఆ ంధముగా ప్రకటించినప్రదేశమునుంచితొలగి మరొక చోటునుండిహోమము చేయరాదు.అట్లు చేసిన అతనిప్రతిష్ఠ రాలిపోవును.కావున అధ్వర్యుడుఆ ప్రదేశమునందేఉండి ప్రతిష్ఠకై హోమముచేయవలెను.

8. అధ్వర్యుని‘స్వమ్’ తెలిసి కొనినయజమానికి నిశ్చయముగాసొమ్ము కలుగుచున్నది.అధ్వర్యుని యొక్కవాయుదేవతాకమగుస్రక్కు, చమసమేఅతని ‘స్వమ్’ అగును. అధ్వర్యుని

వాయుదేవతాక‘స్వమ్’ చేతి యందుంచకఆశ్రావణము చేయరాదు.అందువలన అతడు‘స్వమ్ము’ ను కోల్పోయినవాడగును.కావున ‘స్వమ్’ నుచేతపట్టియేఆశ్రావణము చేయవలెను.అప్పుడు అధ్వర్యుడు‘స్వమ్’ ను కోల్పోయినవాడుకాకుండును.

9. యజమానిసోమమును ప్రతిష్ఠింపకస్తోత్రమునుఉపాకరణము చేయరాదు.ఆ ంధముగా చేసినసోమము అప్రతిష్ఠితమగును.స్తోమము ప్రతిష్ఠలేనిదిఅగును. ఉక్థములు ప్రతిష్ఠింపనింఅగును. యజమానిప్రతిష్ఠలేని వాడగును.అధ్వర్యుడు ప్రతిష్ఠలేనివాడు అగును.

సోమమునువాయుదేవతాకములగుచమసాది పాత్రలుప్రతిష్ఠ యగును.స్తోమమునకు సోమముప్రతిష్ఠ యగును.ఉక్థలకు స్తోమముప్రతిష్ఠ అగును.

కావునచమసమును చేతబట్టికాని,పాత్రను గ్రహించికానిఉపాకరణము చేయవలెను.అందువలన అతడుసోమమును ప్రతిష్ఠించినవాడు అవుతున్నాడు.స్తోమమును, ఉక్థములనుప్రతిష్ఠించినవాడవుతున్నాడు.యజమాని ప్రతిష్ఠితుడుఅవుతున్నాడు.

1. యజ్ఞముచేయువాడు గోవునుఇచ్చి సోమమునికరీదు చేయును.అట్లు ఇచ్చినగోవుక్రయణి అగును.సోమక్రయణినియజ్ఞశాల వద్దనడిపింతురు. అదిఆరు అడుగులుంిరి ఏడవఅడుగు వేసిన చోటఘృతముచే హోమముచేయుదురు. నేతితోతడిసిన అడుగునందలిధూళి ‘పాంసువు’ అగును.

అచటినుండిహంర్ధానములనుచేరవేయ శకటములుయజ్ఞముఖముగాసాగవలెను. అందువలనయజ్ఞము చక్కగానిర్వహించినట్లగును.

ఆ శకటములుతూర్పుముఖముగానడిచినపుడుసోమక్రయణిపాదపాంసువు చేతబండి ఆక్షమును పూయవలెను.అప్పుడు యజ్ఞముఖమునందేయజ్ఞమునుస్తరిల్ల చేసినట్లగును.

2. అగ్నినితూర్పుదిక్కుగా తీసికొనిరావలెను. యజమానిభార్యను పడమటిదిక్కుగా తీసికొని రావలెను.క్రమముగా శకటములుమున్నగు వానిని తేవలెను.అందువలన పాతఆహవనీయస్థానము రిక్తమగును.

ఆ రిక్తతఅగ్ని మనుసును బాధించును.అగ్ని అందును గురించిఆలోచించును. క్రోధమునరుద్రుడు అగును. అట్లయియజమాని ప్రజలను,పశువులను హతమార్చువాడుఅవుతున్నాడు. కావునఅగ్నిషోఽయ పశువును‘ఆప్రీ’ సంజ్ఞకములైనప్రయాజ యాజ్యలచేసంతోషపరచవలెను.అట్టి పశువునుఉత్తరము వైపు తీసికొనిపోవలెను. తదుపరిపశుశ్రవణ కారియైనఅగ్నిని హరించవలెను.అప్పుడు అధ్వర్యుడుగార్హపత్నాగ్నిని భాగయుక్తునిగాచేసినవాడు అవును.

3. యజమానిఆహవనీయస్వరూపుడు. కావున ఆవహనీయమునుండి పశుశ్రవణార్థ మైనఅగ్నిని తీసికొని పోయినచోయజమానిని కించపరచినట్లగును.కావున అగ్ని అట్లేడండవలెను. లేదామధనము చేసిపశుశ్రవణమునకైఅగ్నిని పుట్టించవలెను.

4. పశువుయొక్క అవదానమునునష్టము కలిగినచోవానిని లెక్కించిఆజ్యమును అవదానముచేయవలెను.అదియే ఆ దోషనివృత్తిప్రాయశ్చిత్తమగును.

(పశువుదేహము యొక్కఅవయవములనుఅగ్ని యందు హోమముచేయుట “అవదానము”అనబడును. పశువుయొక్క వసాదులనువండుట “శ్రవణము”.)

5. యజమానిఁరోధులు యజ్ఞపశువుకొరకు కలహింతురు.అప్పుడు యజమానిఁరోధులకు దుఃఖముకలుగవలెననికుందశ్లేత్యాదినమో వృక్ష శబ్దఘటితమగు ఋక్కునుఉచ్చరించుచు అగ్నిధ్రస్థానమందలి అగ్నియందు హోమముచేయవలెను.అందువలన పశువునుదొంగిలించిన వానిబంధువులుఅతనికి సమస్కరించుటమని వేయుదురు.అపహర్తకు మానహానికలుగును. అతడుమరణించును.

నాలుగవఅనువాకము

1. యజ్ఞపశువా!ప్రజలు పూర్వపువారు, ఇప్పటివారుప్రజాపతినుండిపుట్టినవారే, కావుననీవు ప్రజాపతి వద్దకువెళ్ళుము. నీంషయము వరింపుము.అతడు నీ స్వర్గప్రాప్తినితెలసికొని, అంగీకరించునుగాత.

2. పశుపతివైనఅగ్ని! మేము నేడుజ్యోతిష్టోమముచేయుచున్నాము.ఆకర్మ మధ్యమునపశువును బంధించుచున్నాము.దానిని నీవు ఆమోదించుము.మేముశుభప్రదమగుయజ్ఞము చేయుదుము.ఈ హంస్సు దేవతలకుప్రియము అగునుగాక.

3. పశువా!నీ ంషయమును దేవతలుతెలసికొన్నారు. నీప్రాణములు -అవయవములందుకలవానిని-వారు స్వీకరించినారు.నీవు దేవమార్గమునుస్వర్గమునకు సాగుము.ప్రాణరూపమున స్వర్గముచేరుము. ంగిలిననీ అవయవాలనుపురోడాశాది హంస్సుగాంచుము.

4. రుద్రుడుపశుపతి. అతడు ద్వీపాత్తులకు,చతుష్పాత్తులకుప్రభువు. ఈ యజ్ఞపశువుపశువుల నడియిటిది.దాని స్వాంతుండి కొనబడినది.ఈ పశువు యజ్ఞయోగ్యతనుపొందును గాక. యజమానికిసమృద్ధికలుగునుగాత.

5.ఈ యజ్ఞ పశువు యొక్కపితృభ్రాత్రాదికములుబంధించి ఉన్న.అమనస్సుతోను,కంటితోను చూచుచున్న.అగ్ని ముందు వానికి ంముక్తికలిగించును గాత.తదుపరి ప్రజాపతింటిని తన ప్రజలందుకలుపునుగాత. వాటికింముక్తి కలిగించునుగాత.

6. అడంలోఉండు జంతువులుజాతి, వర్ణభేదమునఅనేక రూపములు కలం.అయినను పశు ధర్మనునఅవన్నియు ఒక్కటియే.వానికి వాయుదేవతతొలుత ంముక్తికలిగించును గాత.తదుపరి ప్రజాపతింముక్తి కలిగించునుగాక.

7. దేవతలారా!ఈ పశువు లోక కారకమగుయాగమునకు మూలము.దీనిని దాని మాతృ,పితృ, భ్రాతరులనుండిండిపించండి. యజమానికిస్వర్గప్రాప్తికలిగించండి.

ఈ పశువుయొక్క అవయవములుఉపాకరణమున సంస్కరించబడినం.దేవతలందువ్యాపించి ఉన్న. ఇం దేవతలఉనికిని ఉపకరించునుగాత.

8. యజమానిప్రాణము పశుప్రాణమువలెఅనేక ంధములుఅగునుగాక, యజ్ఞముపశువు ప్రాణము వెంటస్వర్గమును చేరునుగాత,పశురూపాన్నము దేవతలకుజీవనహేతువుఅగునుగాక,

త్యాస్సంతు యజమానస్యకామాః-యజమానికోరికలు నిజములుఅగునుగాత.

9. పశువువధ సమయమునఅరచి ఉండవచ్చును.కాళ్ళు, రొమ్ము కొట్టుకొనిఉండవచ్చును.అగ్ని ఆ పాపముల నుండిమాకు ంముక్తి కలిగించునుగాక.

10.పశుంశసన కర్తలగు దేవతలారా!ీరు అన్యదేవతలతోకూడి ఈ యజ్ఞమునుజరిపించండి. బంధనరూపరజ్జువు నుండిపశువును ండిపించండి.బంధనము వలనకలిగిన దోషము నుండియజమానికి ంముక్తికలిగించండి.

(ఆధ్వర్య,యజమానులుఏకశూల, ద్విశూలములనుతీసికొని పశు శసన స్థలమునకురావలయును.)

11.నేల ఈ పశువును కట్టినత్రాటిని ండుచునుగాత.పశువులకు, పశుపతికినమస్కరించుచున్నాను.

(పశువుకట్టు ండిపించవలెను.)

12.నా ంషయమున శత్రుత్వమువహించు వానినినాకన్న తక్కువవానిని చేయుచున్నాను.మేము ద్వేషించువాని ంద ఈ పాశము ంసరుచున్నాను.

13.అగ్ని! నీవు దేవతలకుహవ్యవాహనుడవు.పచ్చి హంస్సునుపక్వము చేయువాడవు.యజ్ఞసంపాదనార్హుడవు.అట్లని దేవతలునిశ్చయించి ఉన్నారు.

జాతవేదఅగ్ని! నీవు బలిష్ఠుడవు.ఉత్సాహవంతుడవు.సంతోషముగా ఈ హంస్సునువహింపుము.

14.అగ్ని! నీవు వపను పట్టుకొనిదేవతలు వద్దకుపోము. నీవు మానవహోతలకన్న పూర్వపు హోతవు.ఆజ్యముచే దేవతలదేహములనువర్ధిల్లచేయుము.ఆ దేవతలు“ **స్వాహ** ”అనిసమర్పించిన దానినిఆరగింతురుగాక.

15.**స్వాహ దేవేభ్యోస్వాహ.**

అయిదవఅనువాకము

1. పశువులుప్రజాపతి వలనకలిగిన. వానికి రుద్రుడుఅధిపతి. వానిని “పజాపతేర్ఘాయమానాః”
“ఇమామ్ పశుమ్” ఇత్యాది మంత్రములచేపశుకరణము చేయవలెను.అది యజమాని నిరపరాధత్వముకొరకు
అగును. ప్రజాపతిమరియు అగ్నిదేవతలకొరకే పశువును ఆలంభనముచేసినట్లగును.

2. యజమానిరెండు కాళ్లవాడు.అందువలన రెండుమంత్రములచేఉపాకరణము చేయవలెను.

3. ఉపాకరణముచేసిన యజమాని“ ప్రజానవ్తః” ఇత్యాది అయిదుమంత్రములచేతహోమము చేయవలెను.

4. శసనమునకుకొనిపోవు పశువు పృష్ఠభాగమునయజమాని చేతితోతాకిన మరణించును.దానిని
నివారించుటకేయజమాని ప్రాణము- పశుప్రాణము వలె-అనేక ంధములుఅగును గాక, అని చెప్పబడినది.

5. శాంతికొరకు గాను 4. 9 మంత్రముచేఅధ్వర్యుడు హోమముచేయవలెను.

6. పశుశసనకర్తలగు 4. 10 మంత్రమునుఅనుసరించియే ఉన్నది.

7. హోమనింత్రము వపనుతెచ్చునపుడుఅగ్ని నుండి యజ్ఞముతొలగిపోవును. ఆ
దోషనివారణార్థమువపపైభాగమునహోమము చేయవలెను.ఆ ంధముగా చేసినఅగ్నినుండియే యజ్ఞమునుపొందిన
వాడగును.అంతేకాక పక్వము అయినట్లుఅగును.

8. కొందరుదేవతలు హోమమునకుపూర్వము స్వాహాకారమునసంతోషించెదరు. కొందరుహోమము
చివరనస్వాహాకారమున సంతోషించెదరు.కావున యజమాని“ స్వాహా దేవేభ్యః”
“దేవేభ్యః స్వాహా” అని హోమముచేయవలెను.అందువలన ఉభయప్రకార
దేవతలనుసంతోష పెట్టినవాడుఅవుతున్నాడు.

ఆరవఅనువాకము

1. నిర్దిష్టదేవతలనుఅతిక్రమించి యజ్ఞముచేయువాడు దేవతలచేండువబడుచున్నాడు.అందువలన అతడుదరిద్రుడు
అగుచున్నాడు;

నిర్దిష్టదేవతలనుఅనుసరించి యజ్ఞముచేయువాడు దేవతలచేండువబడుటలేదు.అందువలన అతడుధనము
కలవాడుఅవుతున్నాడు.

అగ్నిదేవతాక ఋక్కులచేఅగ్నిధ్రమునుఅభిమర్శించవలెను.ంష్ఠదేవతాక
ఋక్కుచేహంధానమునుఅభిమర్శించవలెను.

అగ్నిదేవతాక ఋక్కులచేతస్రుక్కులను, వాయుదేవతాకఋక్కులచేతవాయవ్య గ్రహములను,ఇంద్ర
దేవతాకఋక్కులచే సదస్సునుఅభిమర్శించవలెను.

ఆ ంధముగాచేసిన నిర్దిష్టదేవతలనుఅనుసరించియే యజ్ఞముచేసినట్లగును.అతడు
దేవతలచేండువబడినవాడుకాకుండును. అంతేకాకధనవంతుడుఅగును.

2. ద్రోణకలశమా!నీవు పృథిం రూపమవు.నిన్ను అగ్నితో కూర్చుచున్నాను.

అధవనీయపాత్రమా! నీవు వాయురూపమవు.నిన్ను అంతరిక్షముతోకూర్చుచున్నాను.

పూతభృత్పాత్రమా! నీవు వాయురూపమవు.నిన్ను సూర్యునితో కూర్చుచున్నాను.

3. జుగువు,ఉపభృత్తు, ధ్రువముఅనెడి స్రుక్కులనువేరువేరుగా సూర్యకాంతిచేపరిరక్షించుచున్నాను.

4. ఊర్ధ్వపాత్రమా!అగ్ని నిన్ను రక్షించునుగాక.గాయత్రీ నిన్నురక్షించునుగాక. నీవుసోమరసము నింపు ఉపాంశు పాత్రవుఅవుతున్నావు.

5. ఊర్ధ్వపాత్రమా!సోమదేవత,త్రిష్టుప్ ఛందస్సునిన్ను రక్షించునుగాక. నీవు సోమరసమునింపు అంతర్యామ పాత్రవుఅవుతున్నావు.

ఇంద్రదేవత,జగతీ ఛందస్సునిన్ను రక్షింతురుగాక. నీవుఇంద్రవాయుదేవతాకసోమము నింపుపాత్రవుఅగుచున్నావు.

బృహస్పతి,అనుష్టుప్ ఛందస్సునిన్ను రక్షింతురు గాక. నీవుయిత్రావరుణ దేవతాకసోమరసపాత్రవుఅగుదువుగాక.

అశ్వినీదేవతలు,పంక్తి ఛందస్సు నిన్నురక్షింతురు గాక. నీవు అశ్వినీదేవతాకసోమరసపాత్రవు అగుదువుగాక.

చంద్రుడు,సతోబృహతీఛందస్సు నిన్నురక్షింతురుగాత. నీవుమన్థి సంబంధసోమరసపాత్రవుఅగుదువుగాక.

శ్వేదేవతలు,ఉష్ణిక్ ఛందస్సు నిన్నురక్షింతురుగాత. నీవుఆగ్రాయణ సోమరసపాత్రవు అగుదువుగాక.

ఇంద్రుడు,కుకుప్ ఛందస్సు నిన్నురక్షింతురుగాక, నీవు ఉక్థసోమరసపాత్రవుఅగుదువుగాక.

పృథిఁ,రాట్ ఛందస్సు నిన్నురక్షించునుగాక, నీవుధ్రువ సోమరసపాత్రవుఅగుదువుగాక.

ఏడవఅనువాకము

1. అధ్వర్యుడుయాగంధులందుఆలస్య ప్రమాదాదులవలన అభీష్టనాశముచేయును. యజ్ఞనాశముయజమానికి బాధలుకలిగించును. కాని అదిఅంతకుముందే అధ్వర్యునిబాధించును.దానిని నివారించుటకుగాను ఆధ్వర్యుడు 'అసన్యా'ఇత్యాది మంత్రములచేఅగ్నిధ్రస్థానమునందుఆజ్యహోమముచేయవలెను.అందువలన అధ్వర్యుడుతాను సుఖము పొందుతున్నాడు.యజమాని దుఃఖరహితుడు అవుతున్నాడు.

2. అగ్ని!శయనమునకు, ఆసనమునకు,గాయత్రీ కర్తృకమైనశత్రుపరాభవముకొరకు నీకు స్వాహా!త్రిష్టుప్ కర్తృకమైనశత్రుపరాభవముకొరకు నీకు స్వాహా!జగతీకర్తృకమైన శత్రుపరాభవముకొరకు నీకు స్వాహా!

ప్రాణాపానములారా!మృత్యువు నుండినన్ను రక్షించండి.నన్ను ండిచిపోకండి.

3. యజమానులుపరస్పర మాత్సర్యముతోసోమయాగములుచేయుదురు. వారింషయమున దేవతలును,ప్రాణాపానములపరస్పర ంరుద్ధములగును.ఛందస్సులే పరస్పరఅనుకూల, ంరుద్ధకారకులు. కావున యజమానిమంత్రములచేతనే ంరుద్ధఛందస్సులనునశింపచేయును.

4. ప్రకృష్టగతి కల ఆజ్యస్తోత్రములుయజమానికి అభిజయముకలిగించును. మరుత్వతములగుఆజ్యస్తోత్రములనుప్రారంభించునట్టిఋక్కులు యజమానికింజయము కలిగించును.బృహత్సామ,రథస్తరసామములురెండును సోమయాగమునఆచరించదగినంఅగుచున్నం.

5. రథంతరసామముభూలోకరూపము. బృహత్సామముద్యులోకరూపము. ఈరెండింటివలనయజమాని తనప్రత్యర్థిని ఉభయలోకములనుండిపడగొట్టుచున్నాడు.

రథంతరసామమువర్తమాన రూపము.బృహత్సాహముభంష్యత్రూపము.ఈ రెండింటి వలనయజమాని తనప్రత్యర్థిని వర్తమానభంష్యత్తులులేనివానిగ చేయుచున్నాడు.

6. ంశ్వాఽత్ర,జమదగ్నులువసిష్ఠునితో స్పర్థవహించినారు.అప్పుడు జమదగ్ని 'ంహవ్య'సూక్తమును కనిపెట్టినాడు.ఆ సూత్రము చేతనేజమదగ్ని వసిష్ఠునిబల ంర్యములనునశింపచేసినాడు.

యజమానింహవ్యమునుప్రయోగించినచోఅతని ప్రత్యర్థియొక్క బలంర్యములనునశింపచేసినవాడుఅవుతున్నాడు.

7. ఏయజమాని ఎక్కువయజ్ఞక్రతువులుచేయునో అతడుతన ప్రత్యర్థియొక్క దేవతలనుపడగొట్టుచున్నాడు.

యజమానిచేయుచున్నసోమయాగము సమాప్తమగుచుండగాఒకవేళ ప్రత్యర్థిద్వాదశస్తోత్రప్రయుక్తఅగ్నిష్టోమ యాగమునుఆచరించినచో యజమానిపంచదశ స్తోత్రప్రయుక్తఉక్త్యనామక యాగముచేయవలెను.

యజమానిచేయుచున్నసోమయాగము సమాప్తమగుచుండగాఒకవేళ ప్రత్యర్థిద్వాదశస్తోత్రప్రయుక్తఅగ్నిష్టోమ యాగమునుఆచరించినచో యజమానిపంచదశస్తోత్రప్రయుక్తఉక్త్యనామక యాగముచేయవలెను.

యజమానిఉక్త్యము సమాప్తమగుచుండగాఅతని ప్రత్యర్థిఉక్త్యమును అనుష్ఠించినచోయజమాని ఏకోనత్రింశత్స్తోత్రప్రయుక్తమైన అతిరాత్రయాగముచేయవలెను.

యజమానిఆంధముగా చేసినట్లయినప్రత్యర్థి యొక్కదేవతలనునశింపచేసిన

వాడగును.స్వయముగా ధనవంతుడగుననిపెద్దలు చెప్పుచున్నారు.

ఎనిదవఅనువాకము

1. జలములారా!ంరు నిగ్రాభ్యములుకండు. దేవశ్రుతులుకండు. ఆయుర్మేతర్పయత -నా ఆయువును తృప్తిచెందించుడు.ప్రాణం మే తర్పయత- అపానం మే తర్పయత.వ్యానం మే తర్పయత- చక్షుర్మే తర్పయత.శ్రోత్రంమే తర్పయత.మనోమే తర్పయత.వాచంమే తర్పయత.ఆత్మానం మే తర్పయత.అంగాని మే తర్పయత.ప్రజాం మే తర్పయత.పశూన్మే తర్పయత.గృహాన్మే తర్పయత.సర్వగణం తర్పయత . నా యొక్క పుత్రభృత్యాదులనుతృప్తి చెందించుము.

నాకుచెందిన వాటినిఅన్నింటిని తృప్తిపాదిరహితులనుచేయుము.

(1.నితరాం గ్రహీతవ్యాఃనిగ్రాభ్యాః -ఎక్కువగా తీసికొనబడునది . 2. దేవైః శ్రూయన్తేఇతి దేవశ్రుతః - దేవతలుంనునట్టిం.)

2. ఓషధులుసోమమునకు ప్రజలు.ప్రజలే కదా రాజునకుఇచ్చువారు.

ఓషధులారా!ంరు ఉపకరించుటకే పుట్టినవారు.యజ్ఞము కొరకు పుట్టినవారు.ంమ్ము మేము మనస్ఫూర్తిగావర్ధిల్లచేయుచున్నాము.ంరు ఇంద్రదేవతాకములు.మేము ం సేవయందేఉందుము.

సోమలతారూపదేవతలు ఇంద్రునితోసమైక్యత చెందిప్రాతస్సవనమునసోమమును అనుమతింతురుగాత అనునది మంత్రార్థము.అందువలన యజమానిసోమరూప ప్రజనుండియు,సోమదేవతనుండియుఅనుమతి పొంది అభిషంపవలెను.

3. సోమముఅభిషేంచ బడునపుడునేల రాలిన తొలిఅంశము యజమానిబలంఠ్యములను,సంతానమును, పశువులనునశింపచేయగలసామర్థ్యము కలిగిఉండును.

ఆ దోషనివారణకుగాను 'ఆమాంస్కాని' మంత్రములచేఅభిమంత్రించవలెను.'నేలరాలిన సోమపుతొలి అంశమా! నీవు బలంఠ్యములు,సంతానము, పశువులతోకూడ నావద్దకు మరలిరమ్ము. నా బలంఠ్యములను,సంతానమును, ప్రజలనునశింపచేయకుము,అని మంత్రము వచించుచున్నది.

యజమానిదీనిని బలంఠ్యదులునశించకుండుటకుఆశీస్సుగనే స్వీకరించవలెను.

4.భూం యద సోమరసబిందువు పడినది.ఆ పడిన బిందువుహుతమగును.పృథివ్యాదిమూడులోకములందు సంచరించును.ఆ బిందువును అదిపడిన దిశన కాక ఏడుదిక్కులందునుహోమము చేయుచున్నాను.

తొమ్మిదవఅనువాకము

1. దేవతలనుదేవతల కీర్తితోను,మనుష్యులనుమనుష్యుల కీర్తితోనుచేర్చునట్టియజమాని దేవతలందుదేవతల యశస్సుకలవాడును, మనుష్యులందుమానవ యశస్సు కలవాడునుఅగును.

అందుకుగానుయజమాని ఆగ్రాయణగ్రహము కన్నమున్న గ్రహించవలసినగ్రహములనుఉపాంశువుగా గ్రహించవలెను.ఉక్త్యాది గ్రహములనుఉపబ్లికలవానిగ గ్రహించవలెను.అప్పుడు దేవతలనుదేవతల కీర్తితోనూ,మానవులనుమానుష కీర్తితోనుచేర్చినట్లగును.అందువలన యజమానిదేవతలందుదేవతల కీర్తికలవానిగను, మానవులందుమానవుల కీర్తికలవాడుగను అవుతున్నాడు.ఇది నిశ్చయము.

2. మేముప్రాతస్సవనమునుఅనుష్ఠించుచున్నాము.అగ్ని మమ్ము రక్షించునుగాత.ఈ అగ్ని సర్వమానవులకుస్వాం. అతడు మహిమాన్వితుడు.లోకములకు సుఖములసమకూర్చువాడు. అతడుమా పాపములకు క్షయముకలిగించును. మమ్ముపాపమలను చేయును.అగ్ని మాకు ధనముప్రసాదించునుగాత.మేము అన్నవంతులముఆయుష్మంతులముఅగుదుముగాక.

(ప్రాతస్సవనసమాప్తి హోమముచేయవలెను.)

3. మేముమాధ్యందినకర్మను అనుష్ఠించుచున్నాము.మమ్ము ఇంద్రుడు,మరుత్తులు, సర్వదేవతలుండువకుందురుగాత,మేము దీర్ఘాయువులముఅగుదుముగాక. దేవతలకుఇష్టములగు స్తోత్రములుచదువుదుముగాక.దేవతలు మమ్ముతమ అనుగ్రహంక్షణములందుఉంచుకొందురుగాత.

(మాధ్యందినసవన సమాప్తి హోమముచేయవలెను.)

4. ఇదితృతీయమగు సాయంసవనము. దీనికిచమసగణదేవతలు,సత్యదేవతలుప్రేరణ కలిగించినారు.అట్టి యజ్ఞమునుఇంద్రాది దేవతలును,స్వర్గమునకు చేరినవారును,పండితులగు ఋత్విజులునుధనసంపన్నముచేయుదురుగాక. దీనినిగొప్పయాగముల సరసనచేర్చెదరుగాత.

(సాయంసవనసమాప్తి హోమముచేయవలెను.)

5. కొన్నిఆహుతులుఆయతనవతములుగాహోమము చేయబడును.మరికొన్ని అనాయతనముగాహోమము చేయబడును.ఆఘారవతములగునంఆయతనవతములు.ఆఘారవతములుకాని అనాయతనవతనములు.

'దేవతలారా!మా యజ్ఞమునుఓషధులు, పశువులు,ప్రజలు, సర్వభూతములను

హింసించకుండచేయండి. సోమదేవతా!నీవు హింసా రహితుడవు.ఈ యజ్ఞమునునేతితో వలెతడుపుము, అనునదిమంత్రార్థము.

అందువలనయజమాని అనాయతనఆహుతులనుసహితము ఆయతనవతముగాచేయుచున్నాడు.ఈ ంషయములనుగ్రహించినయజమాని సకలజనులకు జీవనారాధుడుఅవుతున్నాడు.

6. రుద్రదేవా!ఈ సంప్రావ హంస్సునీ భాగము అయి ఉన్నది.ఈ భాగము నీకే అందవలెననిదేవతలు నిర్ణయించినారు.ఈ భాగమును స్వీకరించుము.నీవు గోపాలనమును,ధనసమృద్ధినిసుపుత్రుని, ఏడాదికి కలుగుఓషధులను మంగళకరములుచేయువాడవు.

7. మనువుతన కుమారులకుపంచి ఇవ్వదగిన తనధనమును పంచిఇచ్చాడు. వేదాధ్యయనముచేయు నాభానేదిష్టుడనుతన పుత్రునకుభాగము పంచి ఇవ్వలేదు.అతడు తండ్రిని'నన్ను భాగరహితునిఏల చేసినా'వనిఅడిగాడు. తండ్రినేను నిన్ను భాగరహితునిచేయలేదుఅన్నాడు.

8. తండ్రికొడుకునకు చెప్పుచున్నాడు:-

అంగిరోఋషులు సత్రయాగముచేయుచున్నారు.వారికి నాభానేదిష్టబ్రాహ్మణముతెలియకున్నది.అందువలన ిరుస్వర్గమార్గమునుతెలియలేకున్నారు.నీవు వారికి ఆ బ్రాహ్మణముచెప్పము. ఆ ఋషులుసత్రయాగము పూర్తిచేసి స్వర్గమునకుచేరుదురు. అట్లువెళ్ళునపుడువారి పశువులు మున్నగుసంపదను నీకు ఇచ్చెదరు.

తండ్రిచెప్పినట్లేనాభానేదిష్టుడుమహర్షులకుఆ బ్రాహ్మణమునుచెప్పినాడు. వారు స్వర్గమునకువెళ్ళుచు తమపశుసంపదను ఆ బాలునకుఇచ్చినారు.

9. అంగిరులునాభానేదిష్టునకుయజ్ఞశేష పశువులనుఇచ్చినారు. అతడు ఆపశువులను తనఇంటికి తోలసాగినాడు.అప్పుడు రుద్రుడు అతనినిఅడ్డగించినాడు.

రుద్రుడు:-ఈ పశువులు నాం. నీవుతోలుకొని పోరాదు.

నాభానేదిష్టుడు:-మహర్షులునాకు ఈ పశువులను ఇచ్చినారు.నేను తోలుకొనిపోవుచున్నాను.

రుద్రుడు:-యజ్ఞశేషమునకువారు స్వాములు కారు. యజ్ఞశేషద్రవ్యమునకునేను స్వాని అగుదును.కావున నా అనుమతిలేక నీవు ఈ పశువులనుతీసికొని వెళ్లజాలవు.నా అనుమతి కొరకు నీవుయజ్ఞమునుభాగస్వాని చేయుము.అప్పుడు నేను పశువులనుహింసించను.

అప్పుడునాభానేదిష్టుడుసంప్రావ హోమముచేసినాడు. అందువలనరుద్రుడు అతని పశువులనుహింసించలేదు.

10.యజమాని ఈ ంషయములుతెలిసికొనవలెను.మన్నిన గ్రహమునుండి సంప్రావమునుహోమము చేయవలెను.అప్పుడు రుద్రుడు యజమానిపశువులను హింసించకుండును.

పదవఅనువాకము

1.జుష్టోవాచో భూయాసంజుష్టోవాచస్పతయేదేంవాక్ ।

యద్వాచోమధుమత్తస్మిన్నాధాస్వాహ సరస్వత్యై॥

వార్దేం! అనుగ్రహముకలవాడను అగుదునుగాక. వాచస్పతి అనుగ్రహముకలవాడను అగుదునుగాక. తల్లీ వార్దేం!
మాటలలోమధురమైన వానినినా నాలుక ిద నిలుపుము.

సరస్వత్యైస్వాహా.

2. వార్దేం! కర్మానుష్ఠానమునకనియజమాని ఈ ఋత్విక్కులనువరించినాడు. అతనియందు
ఋక్స్తోమమునుసమృద్ధము చేయుము. గాయత్రీ సామసహితరథంతర సామమునుసమృద్ధము చేయుము. బృహత్
సామమునగాయత్రీ వర్తనిగాసమృద్ధము చేయుము.

3. సోమరాజమా! నీ సంబంధియగు రసలేశముఅధిషవణ ఫలకమునుండి జారిపడిననుఅధ్వర్యుని చేతినుండి
జారిపడినను- దశాంత్రము నుండిజారిపడినను అదిఇంద్రుని కొరకు హుతముకావలెనని
హోమముచేయుచున్నాను.

4. లాజలనుండియుపురోడాశమునుండియు, ధాన్య, సోమములనుండియు మన్థినగ్రహమునుండియు,
శ్రుక్రగ్రహమునుండియు నేలపీదజారిపడిన లేశముఇంద్రుడవైన నీకుచెందునట్లుగాస్వాహాకారముచేహోమము
చేయుచున్నాను.

5. సోమమా! నీ యొక్క రసబిందువుమధురమైనది. బలము నిచ్చునది. స్వాహాకృతమై
ద్యావాప్రథివ్యంతరిక్షములందు పడునది. అచటినుండిమరలి దేవతలనుచేరును. స్వాహాకృతమగుఆ బిందువును
ఇంద్రునికొరకు హోమము చేయుచున్నాను.

6. ఋత్విజులలోఅధ్వర్యుడు ప్రథముడుగాప్రవర్తించుచున్నాడు. అతడు
స్తోత్రములచేయజించవలెననిఅభిజ్ఞులవాక్కు.

వార్దేం! దేవతలనుగూర్చి ఋజు మార్గమునుసాగునది. అధ్వర్యుడనగునాయందు యశస్సునుపశువులందు
ప్రాణములనునిలుపునది. నాకు, యజమానికిసంతానము

కలుగుచేయునది. సరస్వతి అగ్రగాం. ఆమె మామందునడుచునుగాక అనునదిమంత్రార్థము అట్లనుటవలన
సరస్వతినేయజించినట్లగును.

7. ఋత్విజులుఐవ్యవాయవాదిగ్రహములనుచేతబట్టిబహిష్పవమానస్తోత్రమునకైసాగవలెను.
అందువలనయజమానికి గృహరూపస్థానము కలిగించినట్లగును.

8. ఋత్విజులుపునరావృత్తి రహితులు. వారు బహిష్పవమానస్తోత్రమునకైసాగుచున్నారు.
సామగాయకులుపునరావృత్తి రహితులు. వారు “ ఉపాస్మైగాయతే” త్యాది తొమ్మిదిఋక్కులచే
నుతించుచున్నారు. వారు మరలి రావలెను. యజమాని వద్దఉండవలెను. యజ్ఞముంష్టుస్వరూపము.
కావునంష్టుసంబంధ మంత్రములచేయజ్ఞము చేయవలెను.

9. ంష్టుదేవా! నీవు మాకు ఎంతో దగ్గరివాడవు. మా అపరాధములనుమన్నించువాడవు.

మాకుసుఖములను ప్రసాదించుము. నీకు సంబంధించినసోమరసధారలు మధుశృతములుఅగునుగాక.
తరగకుండనిండునుగాక. అట్లని మంత్రముచెప్పినది.

అందువలనపూర్వపాత్రలందలిసోమము శుష్క మైనచోమరల వృద్ధినిొందును.

పదకొండవఅనువాకము

1. అగ్నివలన సమస్తజనులు సంపదలుపొందుచున్నారు. ప్రతిదినముకీర్తిదాయకము, సుపుత్రదాయకమగుధనమును పొందుచున్నారు.

2. అగ్ని! నీవు ప్రాణవంతుడవు. ఈ యజ్ఞమునుగోమంతము, అజవంతము, అశ్వవంతము చేయుము. ఋత్విక్కులతో కూడినదానింగా చేయుము. సర్వదేవతలు అభిమానించు దానినిగను, అన్నముగల దానిగను, ప్రజలు గల దానిగను, దీర్ఘకాలము సాగుదానిగను, బహుధనోపేతముగను, స్త్రీర్థ మూలముగలదానిగను ంద్వ్యత్ సభతోకూడిన దానిగను చేయుము.

3. సౌమ్యహంస్సు యొక్క యాజ్ఞాపురోనువాక్యలకు “ ఆప్యాయస్య ” “ సంతే ” అనునం ప్రతీకలు.

4. త్వష్టకర్మములందు ముఖ్యుడు. శ్వరూపుడు. అతనిని ఆహ్వానించుచున్నాము . అస్మాకమస్తుకేవలమ్ - అతడు మావాడుమాత్రమే అగునుగాక.

5. త్వష్టదేవుడు త్రివర్గసేయ, చక్కగాపోషించువాడును, చిరంజీయు, సత్యవాదియ, దేవకాయు, ిరుడును అగు పుత్రుని ఇవ్వగలవాడు. అతడుమాకు అటువంటిపుత్ర పౌత్రాదులను ప్రసాదించునుగాక. తదుపరిదేవతలకు అన్నముసమకూర్చునుగాక.

6. “ ప్రణోదేంసరస్వతి ” అనునది పుర్వోక్త యాగమునందలి చతుర్థహంస్సు “ ఆనోదివోబృహత ” ఇత్యాదికము ఆ హంస్సునకు యాజ్ఞ. ఆ యాజ్ఞ పురోనువాకములకి ప్రతీకలు.

7. సరస్వన్నామకదేవతాకమగు యజ్ఞముమమ్ము వర్ధిల్లచేసినది. ఆ యజ్ఞము మాకు పుత్రులను, అన్నమును ప్రసాదించునుగాక.

8. సముద్రమా! నీ తరంగములు మధురములు ఆజ్యరూపములగు జలములను ప్రవహింపచేయునం. నీ తరంగములు మాకు సుఖప్రదములు అగునుగాక.

9. సరస్వన్నామకదేవతాకమగు యజ్ఞఫలమును సమస్త పశువులు మానవులు అందుకొనుచున్నారు. ఆ యజ్ఞము వర్షముకలిగించుచున్నది. ధనపుష్టిగల యజమాని ఆ యజ్ఞమునందుని మగ్నుడయి ఉన్నాడు. అట్టి సరస్వద్దేవుని మమ్ము రక్షించవలసినదని ఆహ్వానించుచున్నాము.

10. సముద్రుడు ద్యులోకార్థుడు. స్వర్గమునకు ఎగురునపుడు పక్షిరూపుడు. చక్కని రెక్కలు కలవాడు. గొప్పవాడు. జలమును వర్షించువాడు. ఓషధులగర్భములందు ఉండువాడు. వాన

కురిపించి అందరినీ సంతోష పెట్టువాడు. అట్టి సారవంతసముద్రుని మమ్ము రక్షింపుమని ఆహ్వానించుచున్నాము.

11. సినివాళీ! నీవు దేవతలకు సోదరి వంటి హితకారిణి. మహాస్తోత్రములు ఉన్నదానవు. భూహంస్సులను స్వీకరించుము, మా సంతానమును వర్ధిల్లచేయుము.

12. సినివాళి చక్కని చేతులు కలది. బహుచక్కని అంగుళులు కలది. ప్రోత్సాహము కలిగించునది. బహు యజ్ఞములకు ప్రేరణ కలిగించునది. ఋత్విజులారా! అట్టి సినివాళిని హంస్సులతో యజించండి.

(చంద్రకళకనిపించు అమావాస్య సినివాళి. యా పుర్వా ంమావాస్యాసా సినివాళి అని ఐతరేయము)

13. ‘ఐవ్వు ఉత్తమోభవతి’ అనునది సప్తమహాంస్తు. “ఇవ్వం వో ంశ్వతస్సరి” ఇవ్వం నరః ”దానికి పురోనువాక్య యాజ్యప్రతీకలు.

14.ఇం పొగలు. కారు మబ్బులనుకలిగించునం. అం నీటినిమోయునం. రెక్కలుచాచినట్లు కనిపించునం.మబ్బులు సూర్యనికిరణములను ఆచ్ఛాదించిద్యులోకమునకుఎగురునట్టిం. మబ్బులుపొగనుండి ఏర్పడినం.నీటిని పీల్చినం.వర్షించుటకు సాగుచున్నం.వర్షము నేతివలెకురిసినేలను తడుపుచున్నది.

15.ధూమము బంగరురంగు అగ్నికేశములవలెఉన్నది. అది మేఘమై,మేఘమునందలిమెరుపై ఆకాశరూపమును అగుపించఅరుగుచున్నది. అదిగాలివలె కదలికకలిగి వాయువేగవంతమైఉన్నది. ంద్యుత్కాంతులుంరజిమ్ము చున్నది.ఆ ధూమరూప మేఘము- మా కొరకు - వర్షించునుగాక.

పొద్దుపొడుపుకనిపించకుండ మబ్బులుక్రమ్మును గాత.పంట భూములుపండి యశోవంతములుఅగునుగాక. నీటి కోసం తపించుభూములు సస్యశ్యామలములుఅగునుగాక.

16.పునర్నమా! నీ ధూమములుసువర్ణములు - చక్కనిరెక్కలు గలం. పునర్గమనలు.అం సర్వత్ర నీటి జల్లులుకురిపించుచున్నం.ధూమముల నుండిమేఘములు కలుగుచున్నం.మెరియుచున్నం.కురియుచున్నం. అప్పుడుమబ్బులు దయదలచుచున్నం.వ్యాపించుచున్నం.స్తారముగ వర్షధారలురాలుచున్నం. మబ్బులుఉరుముచున్నం.

17.గాలివాన కలిగినపుడుఉరుములు, మెరుపులుఉరుకుచున్నం. తల్లిఆవు దూడను వలెగాలి మబ్బునుచేరుచున్నది.

18.మరుత్తులారా! ఏ వద్దవజ్రాయుధముఉన్నది. దానితో ఏరుఆటలాడుదురు. అప్పుడుఏరు మహాధ్వనిగల గర్జన చేయుదురు.పర్వతములు గొప్పం,అత్యున్నతములు,అయినను ఏ గర్జనలకుభయపడును.ఎత్తులో ద్యులోకమునంటుసానువు గడగడలాడుచున్నది.

మరుత్తులారా!ఏరు నీటివలెవ్యాపించండి. ఆటలాడండి.ఉరకలు పెట్టండి.

19.అశ్వమా! ఆక్రందించుము.గర్జించుము. నీరు నిండినరథము వంటిమేఘములతో పాటుసాగుము. మబ్బు డొక్కలోనీరు నింపుము. తెరచినతలుపుల వంటిదియు,తోలు తిత్తి వంటిదగుమేఘములను ఆకర్షించుము.ఁట్ట పల్లములుఏకమగునట్లు వానకురిపించుము.

(అప్పుయోనిర్యా ఆశ్వఃఅని తైత్తిరీయము- అశ్వమనగా జలములజన్మస్థానము)

20.అగ్నీ నీవు అజరుడవు.జలములు నీకుస్థానములు. అం కాంతులనుకప్పివేయును. గడ్డితినిపాలిచ్చు పశువువలె- నీవు కాంతిని కప్పిననునీటిని నశింపచేయకుము.

21.అగ్నీ! నీవు నాశరహితుడవు.నీ స్థానములు అనేకములు.నీ స్వభావము ప్రకాశించుట.నీవు స్వధాన్మములుకలవాడవు. లోకములనుతృప్తి చెందించువాడవు.నిన్ను అడిగిన వారలందరకుఆత్మీయుడవు.నీ యందు - పూర్వీకుల- మాయలన్నియుదాగిఉన్నం.

22.మరుత్తులారా! దింనుండిమా కొరకు వర్షమునుకొనిరండి. తదుపరి వ్యాప్తిమంతుడై,వర్షింపచేయ ఇంద్రునిజలధారలనుప్రవహింపచేయండి.

ఇంద్రా!నీవు అసువుల నొసగువాడవు.మాకు నీవు ఉదకములనుప్రంపచేయుము.ఉరుముచు,
మెరయుచుఅంబరము నుండి మాముందుకుఁ చేయము.

23.మరుత్తులు మంచిదాతలు. యజ్ఞములందుఋత్విగ్యజమానులునీటిని, నేతినివలె -
మరుమత్తులుజలములనుప్రవహింపచేయుదురు.శిక్షకులు అశ్వమును వలెమరుమత్తులుమేఘమును అదుపునందు
ఉంచుదురు.వారు మబ్బులనుఅక్షయములుగ చేసిగర్జనలతో కూడినవానలు కలిగింతురు.

24.ఋత్విగ్యజమానులారా!వాయువులు జలదాతలు.ఏరు వారిని ఆకలి కలిగి ఏడ్చుబాలికవలె
ప్రార్థించుడు.అన్నపానములుకొరకు ఏడ్చుచున్నబిడ్డను ఊరడించుతల్లిదండ్రులవలె
వాయువులుఋత్విగ్యజమానులనుఅనుగ్రహింతురు.

25.మరుత్తులారా! ఏరుమధురజలమునద్యావాపుష్కలనుతడుపండి. నేలఏదపారు నీటిచే
ఓషధులనుసారవంతము చేయండి.ఏరు చక్కని నీటినిప్రవహింపచేసినప్రదేశమందు

సారవంతమగుఅన్నమును, మంచిబుద్ధిగల జనులనుకలిగించండి.

26.తృతీయ హంస్సునందలి ‘ ఉదుత్యం జాతవేదసమ్’ ఇత్యాది మంత్రములకు ‘ ఉదుత్యం’ ప్రతీక
‘ చిత్రందేవానామ్’ ఇత్యాది మంత్రమునకు ‘ చిత్రం’ ప్రతీక అగును.

27.అగ్ని శుచిమంతుడు.సముద్రము నందుఉండువాడు. అగ్నిని ఔర్వభృగువులు,అప్రవానమహర్షియజించినారు.
మేమునువారివలెనే అగ్నినిఅంతటను యజించుచున్నాము.

28.అగ్ని సూర్యుని సంతానమువంటివాడు. ఐశ్వర్యమునకుభోగము వంటివాడు.సముద్రమునఉన్నవాడు.
అతనినిఅంతటను యజించుచున్నాము.

29.అగ్ని, వాయువు వంటిధ్వనిగలవాడు. ంద్వాంసుడు.మేఘము
వలెసర్వజనులచేతపేక్షించబడువాడు.సముద్రనివాసి. అట్టిఅగ్నిని ఉద్దేశించి హోమముచేయుచున్నాము.

శ్రీమదాంధ్రవచన కృష్ణ యజుర్వేదీయతైత్తిరీయ సంహిత

మూడవకాండమునందలి మొదటిప్రపాఠకముసమాప్తము.

-- ---- --

జుష్టోవాచోభూయాసం జుష్టోవాచస్వతమేదేవాక్ ।

యద్వాచోమధుమత్తస్మిన్నాధాఃస్వాహ సరస్వత్యై॥

రెండవప్రపాఠకము

మొదటిఅనువాకము

1. పవమానస్తోత్రములను అనుక్రమముగా పొందుటకు గ్రహించిన పవమానస్తోత్రములను అనుక్రమముగా పొందును. పవమానములనిండి ంచి న్నుడు అగుటలేదు.

బహిష్పవమానస్తోత్రమా! నీవుడేగ వంటి శీఘ్రగతిగలదానవు. గాయత్రిచందస్కవు అగుచున్నావు. నేను నిన్ను అనుక్రమముగా అందుకొనుచున్నాను. నిరాటంకముగా నాకు ఈ కర్మసారమును అందజేయుము.

మధ్యందిన పవమానస్తోత్రమా! నీకు గరుడువలె ఎగురగల శక్తి ఉన్నది. నీవు త్రిష్టుప్ చందస్కవు. నీవు నిరాటంకముగా నాకు ఈ కర్మ సారమును అందజేయుము.

ఆర్భవపవనమానస్తోత్రమా! నీకు సఘవు అగుచున్నావు. జగతీ చందస్కవు. నేను నిన్ను అనుక్రమముగా పొందుచున్నాను. నిరాటంకముగా నాకు ఈ కర్మసారమును అందజేయుము. అట్లని 'శ్వేతోసి' మంత్రత్రయము చెప్పినది.

పవమానముల అన్వారోహణ ంధమును తెలిసికొని యాగము చేసినవాడు పవమానములను అనుక్రమముగా పొందును.

2. పవమానపు అంచ్చేద ప్రకారమును గ్రహించిన యజమానికి పరిపూర్ణ ఆయువు కలుగును. అపమృత్యువు కలుగదు. పశువంతుడు, సంతానవంతుడు అగును.

పవమానసంబంధములగు ద్రోణకలశాది గ్రహములు మంత్రోచ్ఛారణమున

తీసికొనబడుచున్నాం. అట్లుకాక ద్రోణ, ఆదవనీయ, పూతభృత్ గ్రహములను మంత్రము లేకనే తీసికొనబడుచున్నాం. మంత్రము చేగ్రహించక ఉపాకరణచేసినచో పవమానమును ంచి న్నము చేసిన వాడగుచున్నాడు. అందువలన అధ్వర్యుని ప్రాణము ంచి న్నము అగును.

3. సోమరసమా! నిన్ను మట్టిద్రోణకలశము చేగ్రహించుచున్నాను. నిన్ను ప్రజాపతి

కొరకు ముట్టుకొనుచున్నాను.

నిన్ను మట్టితో చేసిన ఆదవనీయ పాత్రచేగ్రహించుచున్నాను. నిన్ను ఇంద్రుని కొరకు స్పృశించుచున్నాను.

నిన్ను మృణ్మయమగు పూతభృత పాత్రచేగ్రహించుచున్నాను. నిన్ను శ్వేదేవతల కొరకని తాకుచున్నాను.

ఆయా మంత్రములచే ఆయా కలశములను అభిమర్శించవలెను - తాకవలెను.

అందువలన అధ్వర్యుడు పవమానమును కొనసాగించిన వాడగును. అప్పుడు యజమాని పరిపూర్ణ ఆయువు కలవాడు అగును. అపమృత్యువు కలుగదు. పశువంతుడు సంతానవంతుడు అగును.

రెండవ అనువాకము

1. సవనములు మూడు - ప్రాతఃకాల, మాధ్యందిన, తృతీయములు, వానిలో తృతీయసవనము నందు సోమము అభిషేతము కాదు. అందువలన తృతీయ సవనమును నశింపచేసినవారు అవుతున్నారు.

ఆ దోషమును నివారించవలసి ఉన్నది. అందుకు ఉపాంశుగ్రహమును హోమము చేయవలెను. ఆ ఉపాంశుపాత్ర యందు అభిషేతము కాని సోమలతాంశమును ఉంచవలెను. దానిని బాణలీ యందు వసతీవరీ జలముతో కలిపి అభిషేకము చేయవలెను. వసతీవరీ జలములతో తడుపుట వలన తృతీయసవనము అంశుమంత

మగును.సోమాంశువును బాణలియందు అభిషవముచేయుట వలనసమస్త
సవనములనురసవంతములు,ఁర్యవంతములుచేసినట్లగును.

2. ఆధవనీయ,పూతభృత్తులుఅనునం రెండుపాత్రలు.అం సముద్రము వంటిం.ంశాలములు.
అంనాశ్యములు.సముద్ర తరంగములువలె ఆ పాత్రలుఒకదాని తరువాత మరొకటిప్రవర్తిల్లుచుండును.

ఆ రెండునుఅహోరాత్రి రూపములు.అందు ఒకటి పగలు,ఒకటి రాత్రియగుచున్నం.పగలు జనులుచూచుచు
దాటుచున్నారు.రాత్రి కానలేనివారైసేతువు వంటిసాధనమున దాటుచున్నారు.

సూర్యుడుకిరణకేశి. అతడు ఒక్కడేసకలలోకములనుప్రకాశింపచేసి

తెలిసికొనుచున్నాడు.రాత్రింబవళ్ళుఎడతెగని సాగుచున్నం.సూర్యుడు రాత్రులందునల్లని

బట్టకప్పుకునిదాటిపోవుచున్నాడు.రాత్రి జీర్ణమైనంతనల్లని బట్టనుండిచి ధవళవస్త్రధారియైఉదయించుచున్నాడు.

3. దేవతలుతమ ంజయమునకుయజ్ఞములుచేసినారు. అసురులు సహితముఆ యజ్ఞములనేఅనుష్ఠించినారు.
అందువలనదేవతలకు ంజయముకలుగలేదు.

అప్పుడేదేవతలు తమకుంజయమే కలుగుటకుసోమయాగమునుకనుగొన్నారు. దానిని
అసురులకుతెలియనీయలేదు.రహస్యముగా అనుష్ఠించినారు.

దేవతలుఅగ్నిహోత్రమునుఆచరించుచున్నామనిప్రకటించినారు. దీక్షావ్రతమునిఆచరించినారు.
ప్రాతఃసాయంకాలములందుఅగ్నిహోత్రముచేయుచు క్షీరపానవ్రతమును అవలంబించినారు.అందువలన
రెండువ్రతములుచేసినవారు అయినారు.

దేవతలపౌర్ణమాస యజ్ఞముచేయుచున్నామనిప్రకటించినారు. రహస్యముగఅగ్నిషోఁయ
పశుకర్మనుఆచరించినారు.

దర్శయాగముచేయుచున్నామనిప్రకటించినారు. రహస్యముగాఆగ్నేయ పశుకర్మను చేసినారు.

చాతుర్మాస్యవైశ్వదేవము చేయుచున్నామనిప్రకటించినారు. పాతఃసవనమును ఆచరించినారు.

వరుణప్రఘాసము చేయుచున్నామనిప్రకటించినారు.మాధ్యందినసవనమును ఆచరించినారు.

సాకమేధ,పితృయజ్ఞ, త్ర్యంబకములనుఆచరించుచున్నామనిప్రకటించినారు. రహస్యముగతృతీయ
సవనమునుఆచరించినారు.

అసురులుదేవతలు చేయుచున్నయజ్ఞ క్రమమునుతెలిసికొనదలచినారు.కాని తెలిసికొనలేకపోయినారు.అప్పుడు
అసురులు దేవతలనుమనము హింసింపజాలముఅనుకున్నారు.

అట్లగుటవలనసోమయాగమునకుఅధ్వరత్వము కలిగినది.ఈ అధ్వరానుష్ఠానమునదేవతలకు
ంజయములభించినది.అసురులు పరాజితుడ అయినారు.

(అసురులుదేవతలను“అధ్వరత్వాః” అన్నారు.హింసింపజాలినవారుకారు అని అర్థము.
అందువలనసోమయాగమునకుఅధ్వరత్వము సిద్ధించినది.)

మూడవఅనువాకము

1. సోమమా!నీవు అగ్నిని అంతటవ్యాపింపచేసినావు.ఇంద్రుని అంతటివ్యాపింపచేశావు. ంశ్వేదేవతలనుసర్వత్ర వ్యాపింపచేశావు.నన్ను బ్రహ్మవర్చస్సుకలవాడనుగా చేయుము.

సర్వత్రపావనుని చేయుము.

సోమరాజా!నీవు గోవులకు సుఖశాంతులుకలిగించుము. ప్రజలకుసుఖ శాంతులు కలిగించుము.అశ్వములకు సుఖ శాంతులుకలిగించుము. ఓషధులకుసుఖ శాంతులు కలిగించుము.

ధనపతీ!నీ అనుగ్రహమునమాకు అంచ్చిన్నసంతానము,ధన సమృద్ధికలుగునుగాక. మేముదాతలము అగుదుముగాక. దానము చేయుటకుమాకు ధనముప్రసాదించుము.

నీవుఅంతటిదానవు.లభించినపుడునేను నీయొక్క రసమునుసేంతును. అందువలననాకు అపేక్షిత ఫలముకలుగునట్లు చేయుము.

2. ఉపాంశుగ్రహమా! నీవుబలమును ఇచ్చుదానవు.నాకు అప్రాణమును,

బలమునుకలుగజేయుము.

అంతర్యామగ్రహమా!నీవు బలమునుఇచ్చుదానవు. నాకుఅపానమును, బలమునుకలుగజేయుము.

ఉపాంశుసవన పాత్రమా!నీవు బలమునుఇచ్చుదానవు. నాకుఅపానమును, బలమునుకలుగజేయుము.

ఐంద్రవాయవపాత్రమా! నీవు బలమునుఇచ్చుదానవు. నాకువాక్కును, బలమునుకలుగజేయుము.

మైత్రావరుణపాత్రమా!నీవు బలముకలుగజేయు దానవు.నాకు ప్రాణాపానములను,బలమును కలుగజేయుము.

శుక్రా,మన్థిపాత్రలారా!ీరు బలము కలుగజేయువారు.నాకు నేత్రములను,బలమును ప్రసాదించండి.

అశ్వినీపాత్రమా!నీవు బలముకలుగజేయుదానవు.నాకు చెవులకు,బలమును ప్రసాదించుము.

అగ్రాయణగ్రహమా! నీవుబలము కలిగించుదానవు.నాకు జీవత్మను,బలమును ప్రసాదించుము.

ఉక్త్యపాత్రమా!నీవు బలముకలిగించుదానవు.నాకు అవయవములందుబలము కలిగించుము.

ధ్రువపాత్రమా!నీవు బలముకలిగించుదానవు.నాకు ఆయుష్యమును,బలమును ప్రసాదించుము.

ద్రోణకలశమా!నీవుంష్టువు యొక్క ఉదరముఅగుచున్నావు. బలముకలిగించుదానవుఅగుచున్నావు. నాకు వర్చస్సుకలిగించుము.

ఆధవనీయపాత్రమా! నీవు ఇంద్రునిఉదరమవు అగుచున్నావు.బలము కలిగించుదానవుఅగుచున్నావు. నాకు వర్చస్సుకలిగించుము.

పూతభృతపాత్రమా!నీవు ంశ్వేదేవతలజరమవు. వర్చస్సునుఇచ్చుదానవు అగుచున్నావు.నాకు వర్చస్సు ప్రసాదించుము.

ఆహవనీయమా!నీవు ఈ ప్రజాపతినిఅగుచున్నావు. నీ పేరుకే అందువలన 'కస్మై'ప్రజాపతి యందునిన్ను దర్శించుచున్నాను.సుఖము కొరకు నిన్నుదర్శించుచున్నాను.

ఆహవనీయమా!నిన్ను సోమము సమర్పించిత్వప్తి చెందించుచున్నాను.సోమము వలననిన్ను హర్షింపచేయుచున్నారు.నన్ను అనుగ్రహింపుము.అందువలన నాకుప్రజ, సేవకులు, ంరులగుపుత్ర, పౌత్రాదులు,వర్చస్సు, బలము,ధనము, పుష్టి కలుగునుగాక. సర్వ పాత్రలందుసంష్టిగా ఉన్న సోమమా!నాకు ప్రాణ, అపానాది సర్వసిద్ధికలిగించుము. బలము,వర్చస్సు మున్నగునప్రసాదించుము.

2. ఐశ్వర్యవంతుడుకావలెనను కోరికకలవాడు పాత్రయందలిసోమమును చూడవలెను.పాత్రయందలిసోమము ప్రజాపతిస్వరూపము కదా! యజ్ఞమేప్రజాపతి అగును. కావునఅతడు ప్రజాపతినిత్వప్తి చెందించివాడుఅగును. సంతృప్తి చెందినప్రజాపతి యజమానికిఐశ్వర్యము ప్రసాదించును.

బ్రహ్మవర్చస్సుకోరువాడు పాత్రయందలిసోమమును చూడవలెను.పాత్రయందలిసోమము ప్రజాపతిస్వరూపము. యజ్ఞముప్రజాపతి అగును. కావునఅతడు ప్రజాపతినేత్వప్తిచెందించుచున్నాడు.సంతృప్తుడైన ప్రజాపతిఅతనికి బ్రహ్మవర్చస్సుకలిగించును.

ఆరోగ్యముకోరువాడు పాత్రయందలిసోమమును చూడవలెను.పాత్రయందలిసోమము ప్రజాపతిస్వరూపము. యజ్ఞమేప్రజాపతి యగును.కావున అతడు ప్రజాపతినేత్వప్తి చెందించుచున్నాడు.సంతృప్తుడైన ప్రజాపతిఅతనికి ఆయుష్యముకలిగించును.

శత్రువునుహింసించకోరు యజమానిపాత్రయందలిసోమమును చూడవలెను.పాత్రయందలిసోమము ప్రజాపతిఅగును. యజ్ఞమేప్రజాపతి అగుచున్నాడు.కావున అతడు ప్రజాపతినేత్వప్తిచెందినవాడగును.త్వప్తి చెందినప్రజాపతి యజమానిశత్రువు యొక్కప్రాణాపానములనుండి, వాక్కునుండి,యోగక్షేమములనుండి,కన్నులనుండి,

చెవులనుండి,ఆత్మనుండి, అంగములనుండి ఆయువునుండదీయును. అందువలనశత్రువే వెంటనేమరణించును.

నాలుగవఅనువాకము

1.స్వస్తి: స్వస్తి- స్వస్తి:అను యజ్ఞసాధనముమంగళకరము అగునుగాక . ంఘవఃస్వస్తి: పర్మ: స్వస్తి: పరుశు: వేదిర్మ:స్వస్తి - వేదిమాకు మంగళకరముఅగునుగాక.

ంరుయజ్ఞసాధనములు.ంరు యజ్ఞమునుజరిపించండి. ఈ యజ్ఞమునందునన్ను గమనించండి.

2. ద్యావాపుథ్యులునన్ను గుర్తించునుగాక.బహిష్పవమానదేశము నన్నుగుర్తించును గాక. ద్రోణకలశము,సోమము, అగ్ని, దేవతలు,యజ్ఞము, ఋత్విజులుఈ యజ్ఞమునందునన్ను గుర్తించురుగాక.

3. యజ్ఞమునునాశనము చేయుఅగ్నికి నమస్కరించుచున్నాను.యజ్ఞపు కీర్తి నాకులభించునుగాక.ఆ ంధముగ ఆహవనీయఅగ్నికి నమస్కరించవలెను.ముఖమే యజ్ఞమగును.ఆ యజ్ఞమునేఅగ్ని నాశనము చేయుచున్నాడు.కావున అధ్వర్యుడుతనకు హానికలుగకుండుటకు గానుఅగ్నిని నమస్కరించియేసదస్సును సాగించవలెను.

4. యజ్ఞమునునాశనం చేయు రుద్రునకునమస్కారము. ‘నమస్కరించినాను’నన్ను రక్షింపుము, అనిఅగ్నిధ్ర అగ్నిని ప్రార్థించవలెను.తనకు హానికలుగకుండుటకుగానుఅగ్నికి నమస్కరించియేసదస్సును సాగించవలెను.

5. “యజ్ఞమునునశింపచేయు ఇంద్రునకునమస్కారము. నా బలంర్యములనునాశనను చేయకుము”అని హోతృస్థానీయఅగ్నిని ప్రార్థించవలెను.దీనిని ఇంద్రియ బలములునశించకుండుటకుఆశీస్సుగా భాంచవలెను.

6. అగ్ని,రుద్ర, ఇంద్రాది దేవతలకునమస్కరించినచోవారు సదస్సునందున్నయజమానాదులనుబాధింతురు. యజమానిఆ ంషయమున తెలియవలెను.వారికి నమస్కరించవలెను.అందువలన దేవతలుఅతనిని బాధించరు.

7. ద్యావాపృథ్వులారా!ీరు నమస్కరించనివారి ంషయమున ప్రతికూలురుకావచ్చును. నేనునమస్కరించుచున్నాను.మా ంషయమున స్థిరసంకల్పులుకండు. మమ్ము ప్రతిబంధకములనుండియు, పాపములనుండియురక్షించండి.

8. నేనుచేసిన ద్యులోకంషయ దురితమునుండి సూర్యుడు నన్నురక్షించునుగాక.

9. వాయుదేవతఅంతరిక్షసంబంధముననేను చేసినదురితము నుండిరక్షించును గాత. పృథ్విసంబంధముగ నేనుచేసిన దురితమునుండి అగ్ని నన్నురక్షించును గాత. పితృదేవతలకుసంబంధించి నేనుచేసిన దురితములనుండి యముడునన్ను రక్షించునుగాక. మానవుల ంషయముననేను చేసినదురితముల నుండిసరస్వతి నన్ను రక్షించునుగాక.

ద్వారరూపదేవతలారా! నాకుసంతాపము కలిగించకండి.

10.**నమః సదసే. నమఃసదసస్పతయే.**యత్రులకు పురోగాములకు,నేతస్థానీయులకునమస్కారము . **నమో దివే-నమః పృథివ్యా.**

11.యజమాని స్థానమునమొలిచిన తృణమా!నీవు ఇచటినుండితొలగుము. నాకంటేచిన్నవాని స్థానమునకుచేరుము.

12.నాకన్న చిన్నవారినిఅతిక్రించి పోవుచున్నాను.నాకన్న పైన ఉన్నవారిని అతిక్రించి పోవుచున్నాను.

13.నేను ఈనాడు చేయుయజ్ఞమునుద్యావాపృథ్వులు రక్షింతురుగాక.

14.యజమాని సదస్సునందుప్రవేశించును. అతనినిఅనుసరించియే పితృదేవతలుప్రవేశింతురు. వారు యజమానినిహింసించగలసమర్థులు. అది కలుగకుండుటకు గాను - సదస్సునందు ప్రవేశించగనే,దక్షణ ప్రదేశమునుదర్శించవలెను.‘పితృదేవతలారా!ీరు ఈ సదస్సునకు ంచ్చేయండి.అప్పుడు ంష వలననేను పితృమంతుడనుఅగుదును. నావలనీరు ప్రజావంతులగుదురు. “

పితృమానవంయుష్మాభిర్భూయాసగ్ంంసుప్రజసోమయాయూయ”

యజమానితనకు బాధ కలుగకుండుటకుగాను పితృదేవతలకునమస్కరించి సదస్సునందుప్రవేశించవలెను.

(నమస్కరించుటఆదరించుట అగును.కావున అందరకు నమస్కరింవలెననిబోధించుచున్నాడు.)

అయిదవఅనువాకము

1. సేంచతగినసోమరసమా! దీర్ఘాయువు,సుఖము, ధనసమృద్ధి,వర్చస్సు, మంచి సంతానమునుకలిగించుటకు ంచ్చేయుము.నాయందు ప్రవేశించుము.

సోమమా!నీవు నివాసము ఏర్పరచుదానవు.మాకు నివాసము కలిగించుటకుఁజేయము. నీవుధనాదులు అందించగలదానవు.రమ్ము. నా హృదయముననివసించుము.

2. సోమరసమా!అశ్వినుల బాహువులతోనిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

3. సోమరసమా!నీవు జనులనుచూచుదానవు.చక్కని చూపుగలనేను నిన్ను దర్శించుచున్నాను.

4. వాగ్దేవతహర్షము కల్గించునది.ంఘ్నుములను తొలగించునది.యజ్ఞములకుకారణమగునది. ఆదేవత సోమము సేంచవలెను.తృప్తిచెందవలెను.

సోమమా!నీవు అందరనూ నీవారలనుగాపరిగణించుదానవు.నాకు శాంతిని, సుఖమునుకలిగించుచు నాయందుప్రవేశించుము.

సోమరాజా!నన్ను భయపెట్టకుము.నా హృదయముననీ దీప్తిని కలిగించుము.నా ఇంద్రియబలమును,దీర్ఘాయువును,వర్చస్సును బాధించకుము.

సోమదేవా!నీవు అష్టవసువులుకలదానవు. మనసులుతెలియగలదానవు.గాయత్రీ ఛందస్సుకలదానవు. ఇంద్రుడు,నరాశంసులు, పితరులుసేంచుదానవు. ఇదిప్రాతస్సవన సంబంధమధుమతము.నన్ను అందరు అనుమతించినారు.నేను సోమమునుసేంచుచున్నాను.

సోమదేవా!నీవు ఏకాదశరుద్రగణములుకలదానవు. మనసులుతెలియగలదానవు.త్రిష్టుప్ ఛందస్సుకలదానవు. ఇంద్రుడు,నరాశంసుడు, పితరుల సేంచుదానవు. ఇదిమాధ్యందినసంబంధమధుమతము.నన్ను అందరు అనుమతించినారు.నేను సోమమునుసేంచుచున్నాను.

సోమదేవా!నీవు ద్వాదశాదిత్యగణముకలదానవు. మనసులుతెలియగలదానవు.జగతీ ఛందస్సుకలదానవు. ఇంద్రుడు,నరాశంసుడు, పితరులుసేంచుదానవు. ఇదితృతీయ సవనసంబంధి మధువు.నన్ను అందరు అనుమతించినారు.నేను సోమమునుసేంచుచున్నాను.

5. సోమమా!నీవు సర్వత్ర వర్తిల్లుము.నీ బలము ంశ్వములందువ్యాపించునుగాత,అన్నము కలుగుటకుకారణమవు అగుము.

6. హరితవర్ణసోమమా! నా అవయవములనుఆనందపరుచుము.నా పుత్రులను తృప్తికలిగించుము. నా శిరస్సునందలిసప్తప్రాణములనుకాపాడుము. నా నాభినిదాటి సాగకుము.

7. మేముసోమరసమును సేంచినాము.అమరులము అయినాము.అదిత్యుని దర్శించినాము.ఇంద్రాది దేవతలనుపొందినాము. ఇహమమ్ము శత్రువుఏయి చేయగలడు?పాపము ఏయి చేయగలరు?మానవ దేహముదాల్చిన హింసఅమరులమగు మమ్ముఏయి చేయజాలదనిచెప్పవలెనా!”

8. అగ్నిపర్వము తెలిసినవాడు.ంచక్షణ గలవాడు.నేను చేయు యజ్ఞమందులోపములు జరిగిఉండవచ్చు.అగ్ని ఆ లోపములనుతెలసికొని, వానినితీర్చునుగాత.

9.పునరగ్నిశ్చక్షురదాత్- అగ్ని మరలనాకు చూపును ఇచ్చినాడు . పునరిన్ద్రోబృహస్పతిఃపునరే అశ్వినా యువంచక్షురాధత్త మక్షోః- అశ్వినులారా! ంరునాకన్నులకు మరలచూపును ప్రసాదించినారు.

(యజ్ఞమునలోపము జరిగినపుడుయజమానికి నేత్రదోషము కలుగును.అగ్నిని ప్రార్థించినంతదేవతలు మరలదృష్టిప్రసాదించుదురు.)

10.సోమదేవా! నీవుయజస్సులు, స్తోమములు,ఉక్థలు కలదానవు.హరితవర్ణవు.ఇంద్రాదులచేసేంచబడిన దానవు.మాధుర్యము కలదానవు.ఎల్లరు ఎరిగిన దానవు.అనుజ్ఞాతుడనైననీ యొక్క రసమునుఆస్వాదించుచున్నాను.

11.లాజాలారా యీరు అంతటనునిండి ఉన్నారు. నన్నుసంతోషముతోను, ధనముతోనునింపండి.

12.పితృదేవా! ఇది యీకుఅన్నము అగునుగాక. యిమ్ముఅనుసరించు వారికి కూడఇది అన్నము అగునుగాక.పితామహా! ఇదినీకు అన్నము అగునుగాక.నిన్ను అనుసరించువారికి

సహితముఇది అన్నము అగునుగాక.ప్రపితామహా!ఇది నీకు అన్నము అగునుగాక.నిన్ను అనుసరించువారికి సహితముఇది అన్నము అగునుగాత.

పితృదేవతలారా!యీరందరు ఈ కర్మయందుయీ యీ భాగములను

అనుభవించండి.

13.పితృదేవతలారా!యీ శక్తికి నమః యీ బలమునకునమః యీ జీవాత్మకునమః యీ స్వధకు నమఃయీ కోపమునుకు నమఃయీ ఉగ్రకార్యమునకు నమఃయీకు నమః

పితృదేవతలారా!పితృలోకమున ఉన్నఇతరుల యీరు నివాసములుకలిగించండి. ఈ లోకముందునాతో ఉంటున్న యీరు నన్నుఅనుసరింతురుగాక.

పితరులారా!పితృలోకమున ఉన్నఇతరులకు యీరు నివాసములుకలిగించండి. ఈ లోకమునందునాతో ఉంటున్న వారికినేను నివాసములుకలిగించగలను.

14.ప్రజాపతీ! నీవుకాక అన్యుడు ఈ ంశ్వములనుసృష్టించజాలడు.సంహరింపజాలడు.కావున మేము ఏదికోరి యజ్ఞము చేయుచున్నామోదానిని మాకు కలిగించుము.మేము ధనపతులముఅగుదుముగాక.

15.పురోడాశ శకలమా! నేనుదేవతలంషయమున చేసినపాపములను రూపుమాపుము.మనుష్యుల ంషయమునచేసిన పాపములనురూపుమాపుము. పితృ దేవతలంషయమున చేసినపాపములను రూపుమాపుము.స్వంషయమున చేసినపాపములను రూపుమాపుము.ఇతరుల ంషయమునచేసిన పాపములనురూపుమాపుము. సర్వపాపములనురూపుమాపుము.

16.సోమదేవా! నీవునీటితో కడుగబడినావు.నరులచే నలగకొట్టబడినావు.యజస్సులు,

స్తోమములు,ఉక్థలచే స్తుతించబడినావు.నీయందు గోవులకుభాగమున్నది.అశ్వములకు భాగమున్నది.పితరులకు భాగమున్నది.ఇతరులు నాకొరకు అనుమతించిననీయొక్క భాగమునుఅందరిచే అనుజ్ఞాతుడవైసేంచుచున్నాను.

1. వృషదాజ్యమా!నీవు గోవుల క్షీరముఅగుచున్నావు. సర్వదేవతలదేహము అగుచున్నావు.నేడు నీవు దేవాశ్వములకుగ్రహస్థానమగుచున్నావు.నిన్ను నేను వర్ధిల్లచేయుచున్నాను.

దేవాశ్వములగ్రహస్థానీయమగునీవు ంష్టువుకు ప్రీతిపాత్రమవుఅగుచున్నావు. సర్వదేవతలచేకోరబడునట్టివృషదాజ్యమా! ంష్టువునిన్ను ప్రధానమైనదానిగా స్వీకరించినాడు.

నీమహిమ నేయి,పెరుగులతో వర్ణిల్లునుగాక. ఇష్టదేవత కొరకుహుతమైనదియు,సేంచదగినదియుఅయిన వృషదాజ్యఫలమునన్ను చేరునుగాక. నీవు సర్వదేవతలహితము కోరుదానవు,శ్వేతగోవు యొక్కదుగ్ధమవు అగుచున్నావు.

2. ఇంద్రా!నీ మహిమచేద్యావాప్యధ్వలు నిలిచినంతకాలము,సప్త సముద్రముఉన్నంతకాలముఈ ప్రాత్రయందలిసారము నశించకుండవలెననిగ్రహించుచున్నాను.

3. వృషదాజ్యమునునల్లని వలనుపక్షి ముట్టినచోయజమానికి సంబంధించినశూద్రులు నశింతురు.కుక్క ముట్టినయజమానికి సంబంధించినచతుష్పాత్తులునశించును. హోమపాత్రమునుండి వృషదాజ్యముజారిపడినచో యజమానిమరణించును.

పశువులేవృషదాజ్యము అగుచున్నది.కావున అది జారిపడినంతపశువులు జారిపడుచున్న.కావున యజమానివృషదాజ్యమునుమరల గ్రహించవలెను.అందువలన అతనికిపశువులు మరలలభించును.

5. ప్రాణోవైవృషదాజ్యమ్.కావున వృషదాజ్యముజారిపడినంత యజమానిప్రాణములు జారిపోవును.కావున అతడు వృషదాజ్యమునుమరల గ్రహించవలెను.అందువలన అతనిప్రాణములు తిరిగిచేరుచున్న.

6. వృషదాజ్యముపాత్రయందు బంగారమువేయవలెను.దానిని యజమానిసేంచవలెను.బంగారము అమృతము.వృషదాజ్యము ప్రాణము.అట్లగుటచే యజమానిప్రాణములందుఅమృతము చేరినట్లగును.బంగారము శత పరిమాణముకావలెను. మానవునిఆయువు శత సంవత్సరములు.అతని ఇంద్రియములుశతసంఖ్యాకములు.

7. మరలఅందుకున్న వృషదాజ్యమునుఅశ్వమునకు వాసన చూపించవలెను,అశ్వము ప్రజాపతి కంటినుండిపుట్టినది. అందువలనప్రాజాపత్యమగును.వృషదాజ్యము ప్రాణము.ప్రాణము ప్రజాపతిసృష్టించినది. కావునప్రాజాపత్యము.ఏకయోని సంజాతలైనఈ రెంటివలనయజమాని ప్రాణనిర్మాణముచేసినవాడగును.

8. ఏయజమాని వృషదాజ్యముజారిపడునో అతనియజ్ఞము ంచ్ఛిన్నమగుచున్నది.ఆ

దోషనివారణమునకుంష్టుసంబంధ ఋక్కులచేవృషదాజ్యమునుపునః గ్రహించవలెను.యజ్ఞము ంష్టుస్వరూపముకదా! అందువలనయజ్ఞము చేతనేయజ్ఞము వర్ణిల్లచేసినవాడగును.

ఏడవఅనువాకము

1. సంతృదేవా!ఉద్గాత నీకు స్తుతివాక్యములుపలికినాడు. నీవు స్తోత్రమునుస్వీకరింపుము యజ్ఞమునుఘనముగా జరిపించుము.

ఉద్గాతలారా!నేను బృహస్పతిని.నేను బ్రహ్మను.నేను ఆజ్ఞాపించుచున్నాను.ీరు ఆయుష్మత్యఋక్కునుండి తొలగకండి.స్తోత్రశరీరమగు ఋక్కునురక్షించునట్టిసామము నుండి తొలగవద్దు.యజమాని ంషయమునం ఆశీస్సులు, సదభిప్రాయములు“సత్యాస్సన్తు” నిజములుఅగునుగాక. ఋతంవదత- సత్యము పలుకండి.సంతృదేవతఅనుజ్ఞపొంది అతనినికీర్తించండి.

2. స్తోత్రమా!నీవు స్తోత్రములందుఉత్తమమైనదానవు.శస్త్రమా! నీవు శస్త్రములందుఉత్తమమైన దానవు.ం యొక్క సారమునునేను ఆర్జించుచున్నాను.మాకు ం ఉభయులఅనుగ్రహముకలిగినది. మాకు అంగవైకల్యముకలుగుటలేదు.అభీష్టఫలసిద్ధికలుగుచున్నది.మేము పుత్ర, పౌత్రాదులను,అన్నమును సంపాదించుచున్నాము.

నేనుదేవతల కొరకుయాగము చేయుచున్నాను.వారి ఆశీస్సులు సత్యములుఅగునుగాక. నా వద్దకుబ్రహ్మవర్చస్సుచేరునుగాక. ఈ యజ్ఞముసంపూర్ణమైనది. ఇదిమరల మరల జరుగునుగాక.ఈ యజ్ఞము దేవతలనుపాలించును గాక. ఇదిమమ్ము మరింతఅనుష్ఠాన వంతులనుచేయునుగాక. మేముధనపతులముఅగుదుముగాక.

3. యజ్ఞముయజ్ఞకర్తను పిండుచున్నదా!యజ్ఞకర్త యజ్ఞమునుపిండుచున్నాడా?

ఎవడుస్తుతుల, శస్త్రములదోహమునుతెలిసికొని యజ్ఞముచేయుచున్నాడోఅతనిని యజ్ఞముపిండివేయుచున్నది.ఆ ంధమగు యజ్ఞముచేయుట వలనఅతడు దరిద్రుడుఅగుచున్నాడు.

ఎవడుస్తుతుల, శస్త్రములదోహమునుతెలిసికొని యజ్ఞముచేయుచున్నాడోఅతడు యజ్ఞఫలమునుపిండుకొనుచున్నాడు.ఆ ంధమగు యజ్ఞముచేయుట వలనఅతడు ధనవంతుడుఅగుచున్నాడు.

‘ స్తుతస్యస్తుతమస్యార్థం..... శస్త్రంగమ్యాత్’ అనునదిమంత్రము. ఇదియేస్తుతశస్త్రములదోహము. ఇదితెలిసి యజ్ఞముచేసినవాడు నిశ్చయముగాయజ్ఞఫలమునుపిండుకొనుచున్నాడు.ఆ ంధముగ యజ్ఞముచేసి ధనవంతుడుఅగుచున్నాడు.

ఎనిందవఅనువాకము

1. శస్త్రరూపమై పతనశీలమైనదానికి స్వాహా.వత్స్వయమభిగూర్తాయ నమః- స్వయముగా సోమసంపమునకు నిశ్చయముగావెళ్ళుటకు ఉద్యుక్తులైనదేవతలకు నమః.

శత్రునాశముచేసి, నన్ను పోషించునట్టిదేవతకు స్వాహా.వత్స్వయ మభిగూర్తాయనమః.

సర్వముధరించి, జనులనుప్రఖ్యాపన చేయుదేవతకు స్వాహా.వత్స్వయ

మభిగూర్తాయనమః

హోమకర్తలకుశక్తి రూప అన్నమునిచ్చుదేవతకు స్వాహా.వత్స్వయ మభిగూర్తాయనమః
హోమకర్తలకుక్షీరప్రదుడగు ప్రజాపాలకమనువునకుస్వాహా.వత్స్వయ మభిగూర్తాయనమః

సత్యపాలకుడు,స్వర్గము కలిగించువాడునగు దేవా! మాయజ్ఞము నీ కొరకుస్వాహా.

2. హోతచేఆహ్వనించబడినదేవతలనుమధువు, ఆజ్యములచేతతృప్తినిొందుదురుగాక.

3. యజ్ఞపతిచైత్ర వైశాఖమాసములందుజ్యోతిష్ఠోమయాగము చేయకుండుటవలన ప్రజలుఅన్నము లేనివారై,ఆపదల పాలగుచున్నారనిఋషులు చెప్పివున్నారు.అందువలన యజమానిపాపములపాలగుచున్నాడు.కావున ంశ్వకర్మ యజ్ఞపతులమైనమమ్ము చైత్ర,వైశాఖమాసములందుజ్యోతిష్ఠోమముఆచరించుటకు ప్రోత్సహించునుగాత.

4. ఋషులుఉగ్రులు. వారికి నమస్కారము.మా కంటికి, మనసుకుసంధానము చేయుమనిసంనయ నమస్కారము.ప్రజాపతికి నమస్కారము.అతడు మమ్ముకాపాడునుగాక.

5. ంశ్వకర్మా!మేము నిన్ను తప్పఇతరులను ఎరుగని వారము.మమ్ము సోమపానముచేసినవారినిగా గుర్తింపుము.యుద్ధములందుఇతరుల ప్రాణములకాపాడు ధీరుని వలెమమ్ము రక్షింపుము.

ఈ యజమానితమోగుణము వలనఋషుల ంషయమునమహాపరాధముచేసినాడు. అతనినిఆ మహాపరాధమునుండి ంముక్తిని చేయుము.

6. కొందరుయాగధనమునుభక్షించుచున్నారు.వారిని చూచి అగ్నులుదుఃఖపడుచున్నా.అట్టి దుష్టకర్మకుసంబంధించిననాశకము ఈ యాగమునకుకలుగకుండునుగాక. ంశ్వకర్మమా యజ్ఞమునుచక్కగా అనుష్ఠింప చేయునుగాక.

7. పితృదేవతలుయజ్ఞము కోరువారు.యజ్ఞము చేయించువారు.పితరులు మమ్ముచూచుచున్నారు.వారికి నమస్కారము.

పితృదేవతలారా!మేము యజ్ఞమునందుకోరిక లేనివారమై ంకుయజ్ఞము చేయకుంటిం.ఆ పాపముల నుండిమమ్ము ంముక్తులనుచేయండి.

8. యజ్ఞమునకువచ్చినవారందరుసదస్యులగుదురు.వారందరు దక్షిణకు అర్హులు.వారికి దక్షిణలు ఇవ్వనియజమాని సదస్యులనుండి ండివడినవాడగుచున్నాడు.అందుకు పరిహారముగావైశ్వకర్మ హోమములనుచేయవలెను.అందువలన యజమానిసదస్యులను సంతోషపరచినవాడు అగును.

9. దేవతలారా!ంరు మా శరీరములకుచికిత్సచేయండి.పాలగిన్నెలో తోడువేసిన పెరుగు

అగును.ఆ పెరుగు వలన భార్యాభర్తలుఅందముగలవారలుఅగుదురు. ఆ అందము వలనవారికి పుత్రుడు కలుగును.ధనము కలుగును.అతని వారందరు జ్ఞానవంతులుఅగుదురు. అతని గృహముపొంగును.

10.ఆశీర్వధినిచ్చు ఒకేఇంటనున్న దంపతులకుమంగళము కలుగునుగాత.హింసను ండిచినపతీ పత్నులకు ధనముకలుగునుగాత. కుండలోనిదధి సోమ ంశ్రమునుఅంతటను చల్లినయజమాని రోగములనుండియు,దుర్బుద్ధులనుండియు ంముక్తుడుఅగునుగాత.

11.యజమాని భార్యాసహితుడైయజ్ఞము చేయునిశ్చయించిపూర్ణకుంభముతోఇంద్రునకు ఆశీర్వధీసమర్పించిన వానిభార్య అవయవపుష్టికలదియు, కోమలస్వరము కలదియుఅగునుగాత. అతని పుత్రులుపరిపూర్ణ అవయవములుకలవారును, క్షీణించనివారునుఅగుదురుగాక.

12.ఇంద్రా! నీవు నాకు బలమునుకలిగించుము. వర్చస్సుగలసంతానమును, అన్నమును,ధనమును ప్రసాదించుము.నేను శత్రుభూములనుఆక్రంించు కొనుచుఇతర శత్రువులనుఆజ్ఞాబద్ధులనుచేయుదునుగాత.

14.ద్రువపాత్రమా!నీవు నిత్య సిద్ధిస్వరూపము అగుచున్నావు.నాకు స్వర్గము కలిగించుము.నీవు ముఖ్యమైనదానవుఅగుచున్నావు. నన్నుముఖ్యుడను చేయుము.

15.ద్రువపాత్రమా!నా దోసిలి ద్యావాపృథ్వులుకలిసినటువంటిది.అట్టి అంజలిచేనిన్ను గ్రహించుచున్నాను.

16.ద్రువపాత్రమా!ంశ్వమానవ సంబంధులగుసర్వదేవతలునునిన్ను నీచోటునుండికదలింతురుగాక. నీవుస్వర్గమునందలిదేవతలను,ఆకాశమందలి పక్షులను,భూంంపద పర్వతాదులనుస్థిరపరుచుము. నీ చలనమునసమస్త జగములనుచలింపచేయుము.

17.గవాది జంగమ జగత్తువ్యాధి రహితమగును,శోభన మనస్సుకలది అగునట్లును,మా ప్రజలెల్లరువ్యాధి రహితులుగను.సుమనస్కులుగనుఅగునట్లును, సర్వదిశలందలిప్రజలు మాకే అధీనులగునట్లును,ద్రువమునందున్నసోమరసమును అడుగునకుచేర్చుచున్నాను.

తొమ్మిదవ అనువాకము

1. హోత అధ్యర్థుని అభిముఖముగా ఆహ్వానించినచో ఆ ఆహ్వానము అధ్యర్థుని వజ్రప్రహారరూపమునకు అభిముఖముగ ప్రవర్తింపజేయుచున్నది. కావున ప్రాతః సవనమునందలి శస్త్రములన్నింటికి ప్రతిగరము చెప్పి “**ఉక్తశాః**” అను మంత్రమున ప్రశంసించవలెను. ఈ మంత్రము నందుమూడు అక్షరములు కలవు. అట్లగుటచే మూడు పాదములుగల గాయత్రిని స్మరించినట్లగును. గాయత్రిచేత వజ్రము అంతర్ధానమగును.

2. మాధ్యందిన సవనగత శస్త్రములకు ప్రతిగరము చెప్పి ‘**ఉక్తం వాచి**’ అను మంత్రముచేత హోతను స్తుతించవలెను. నీ వాక్కునందు శస్త్రముచక్కగా ప్రవర్తించబడినది, అని ఈ మంత్రార్థముదీనికి నాలుగు అక్షరములు, ఇది నాలుగుపాదములుగల ‘**త్రిష్టుప్**’ ఛందస్సు అగును. ‘**త్రిష్టుప్**’ వలన వజ్రము అంతర్హితమగుచున్నది.

3. ప్రశంసాసమయము నందలి హోత అధ్యర్థుని ఆహ్వానించినచో ఆహ్వానము

అధ్యర్థునకు వజ్రప్రహారమగును. అందువలన తృతీయసవనమందలి శస్త్రముల కన్నింటికి ప్రతిగరము చెప్పి ‘**ఉక్తం వాచి ఇన్ద్రాయ**’ అను మంత్రమున హోతను స్తుతించవలెను. ఈ మంత్రము నందు ఏడు అక్షరములు ఉన్నవి. శాక్వర ఛందస్సు ఏడు అక్షరములది. ఇందువలన వజ్రము అంతర్హితమగుచున్నది.

4. సవనానుసారముగ ప్రతిగరము చెప్పబడుచుండగా ఛందస్సులను స్మరించువాడును - ప్రాతస్సవనము ముగియుచుండగా తనయందు తేజస్సు ధరించగలవాడును, మాధ్యందిన సవనము సమాప్తమగుచుండగా బలమును ధరించగలవాడును, మూడవ సవనము సమాప్తమగుచుండగా పశువులను సంపాదించగలవాడును అయినవాడే అధ్యర్థుడు అని బ్రహ్మవాదులు చెప్పుచున్నారు.

5. ప్రాతః సవనమునందు ప్రతిగరము చెప్పినపిమ్మట ‘**ఉక్తశాః**’ అను మంత్రమున హోతను స్తుతించవలెను. ఇందలి మూడక్షరములచే త్రిపదమైన గాయత్రిని స్మరించినట్లగును. తేజస్సే గాయత్రి. ప్రాతః సవనము తేజస్సు. కావున తనయందు తేజస్సును ధరించినట్లగును.

6. మాధ్యందిన సవనము నందు ప్రతిగరము చెప్పినపిమ్మట ‘**ఉక్తం వాచి**’ అను మంత్రముచే హోతను స్తుతించవలెను. ఇందలి నాలుగు అక్షరములచే చతుష్పద యగు ‘**త్రిష్టుప్**’ ను స్మరించినట్లగును. బలమే ‘**త్రిష్టుప్**’ మాధ్యందిన సవనము బలము. కావున తనయందు బలమును దాల్చినట్లగును.

7. తృతీయసవనమునందు ప్రతిగరము చెప్పినపిమ్మట ‘**ఉక్తం వాచీంద్రాయ**’ అను మంత్రముచే హోతను స్తుతించవలెను. ఇందలి ఏడు అక్షరములచే పుస్తసంఖ్యాక శాక్వర ఛందస్సును స్మరించినట్లగును. పశువుల శక్వరీ ఛందోబద్ధప్రాప్యములు. తృతీయసవనము జగతీ ఛందము కలది. పశువులే జగతీ ఛందస్సు. తృతీయసవనము పశువులు. కావున తృతీయసవనమున పశువులు. కావున తృతీయసవనమున పశువులను సాధించును.

8. హోతప్రశ్నించుటకై అధ్యర్థుని అభిముఖముగా ఆహ్వానించరాదు. అందువలన హోత అధ్యర్థునకు ‘**ఆవ్య**’ అను వ్యాధి కలిగించినవాడగును. అధ్యర్థుడు దానిని నిరాకరించనిచో అతని కుటుంబములోనివారు సంవత్సరము లోపల సర్వ వ్యాధి పీడితులగుదురు. అందుకు పరిహారముగా అధ్యర్థుడు హోతను ‘**శోగ్ంం సామోద ఇవ**’ - నీవు ప్రశంసార్హుడవుమాకు సంతోషకరుడవు అను మంత్రముచేత ప్రత్యాహ్వానము చేయవలెను. అందువలన అభిముఖాహ్వానరూపమగు వ్యాధులు నశించును.

9. ప్రశ్నించువానికి బదులు చెప్పుటకు సమాధానము చెప్పవాడు సావధానుడై ఉండును. అట్లే అధ్యర్థుడు ప్రత్యుత్తరము చెప్పుటకు సావధానుడై ఉండవలెను.

10.ప్రతిగర సమాప్తికి‘అర్ధర్చ’కాలమగును.ఆ కాలమున అతిక్రమించిననిర్ణీత సమయమునప్రత్యుత్తరముచెప్పినట్లుకాకుండును.

11.అర్ధర్చ సమాప్తి నుండిప్రతిగరము లోపించరాదు.అది జరిగినచో అడంలోమృగములు తరుముచుండగాపరిగెత్తి శక్తిహీనుడుఅయినవాని పగిది అగును.

12.ఋత్విజాలకుగాన ంశేషములు సమానములే.సామగులకు ఋక్కులేఉద్గీధము. శస్త్రములనుస్తుతించు హోతలకుప్రణవము ఉద్గీధము.అధ్వర్యునకు ప్రతిగరముఉద్గీధమగును.

13.యజమాని ఈ ంషయములుతెలిసికొనవలెను.అదేంధముగ ప్రతిగరముచెప్పవలెను.అందువలన అతనికిఅన్నసమృద్ధి కలుగును.అతని సంతానమునఅన్న సమృద్ధికలవాడుపుట్టును.

14.హోత భూయస్వరూపుడు. అతడు కూర్చుండిస్తోత్రము చేయవలెను.అందువలన అతడుభూయనుండి తొలగిపోకుండును. ఈ భూయనిలిచి ఉన్నట్లుకనిపించుచున్నదికదా! అందువలనయజమాని భూయనుండిసారము గ్రహించును.

అధ్వర్యుడుద్యులోక స్వరూపుడు. అతడునిలబడి ప్రతిగరముచెప్పవలెను.దింపైన నిలిచినట్లుకనిపించుచున్నదికదా! అందువలనయజమాని దింనుండిసారమును గ్రహించును.

15.హోత కూర్చుండిస్తోత్రము చేయవలెను.అందువలన భూయనుండిఅందుకున్న హంరాదికముఆధారముగా దేవతలుజీంచుచున్నారు.

అధ్వర్యుడునిలుచుండి ప్రతిగరముచెప్పవలెను.అందువలన ద్యులోకమునుండిదేవతలు ప్రదానముచేసిన వర్షముఆధారముగా నరులుజీంచుచున్నారు.

16.హోత ప్రాజ్ఞుఋదైస్తోత్రము చేయుటవలన రేతస్సుపత్నీక్షేత్రాభిముఖముగ ప్రవేశించుచున్నది.అధ్వర్యుడు పశ్చిమముఋదై ప్రతిగరముచెప్పుట వలనప్రజలు క్షేత్రంముఖులుగ పుట్టుచున్నారు.

17.హోత అధ్వర్యునిఅభిముఖముగఆహ్వానించరాదు.అందువలన అధ్వర్యునకువజ్రహారముకలుగును. అభ్యాహ్వానముతరువాత అధ్వర్యుడుపడమటికి తిరుగవలెను.అందువలన వజ్రప్రహారముతప్పును.

(మంత్రముచేప్రోత్సహించుట‘ప్రతిగరము’.)

పదవఅనువాకము

1. ప్రతినిర్గాఢ్యాపాత్రమా!నీవు ఉపయామమునగ్రహించబడినదానవు. నిన్ను ఇంద్రవాయువులకొరకు అందుకొనుచున్నాను.ఇంద్రవాయువులువాక్కునకు పాలకులు.యజ్ఞపాలకులు.అంనాశ్యమగు యజ్ఞమునకుఅధ్యక్షులు.

2. ప్రతినిర్గాఢ్యాపాత్రమా!నిన్ను ఉపయామమునగ్రహించుచున్నాను.నీవు ఋతమునందు ఉన్నదానవు.నిన్ను ంత్రావరుణులకొరకు గ్రహించుచున్నాను.మైత్రావరుణులు

నేత్రపాలకులు.అంనాశ్యమగు యజ్ఞమునకుఅధ్యక్షులు.

3. ప్రతినిర్దాగ్యప్రాత్రమా!నిన్ను ఉపయామమునగ్రహించుచున్నాను.నీవు శ్రోత ఇంద్రియమునందుఉన్నదానవు. అశ్వినులుకొరకు నిను గ్రహించుచున్నాను.అశ్వినులు నేత్రపాలకులు.అనాశ్వమగు యజ్ఞమునకుఅధ్యక్షులు.

4. ఐన్ద్రవాయవ ప్రతినిర్దాగ్యమా!నిన్ను దేవతలకొరకు, ంశ్వదేవతలకొరకు, సకల దేవతలకొరకు ఆదిత్య స్థాలియందుఅవనతము చేయుచున్నాము.

5. ఉరుక్రమంష్టువా! ఈ సోమము నీఅధీనమైనది.నీవు ఈ సోమమునురక్షింపుము. ఈ సోమమునకునీ సంబంధము కలిగినది.దానిని పాపదృష్టి కలవాడుచూడకుండునుగాక.

6. ఇదిసోమము. సమస్తధనములు కలది.ఆ ధనరూపము సోమమునాయందు ఉన్నది.ఐన్ద్రవాయవ గ్రహమా!నీవు వాక్కును పాలించుదానవు.నా వాక్కును రక్షించుము.

7. సమస్తధనములు గలసోమము నాయందుఉన్నది. అశ్వినీ గ్రహమా!నీవు శ్రోత్రపాలకమవు.నా చెవులనురక్షింపుము.

8. చేతిలోఉన్నసోమమా! నీవుసుఖప్రదాత్రి. తేజోవంతములందుశ్రేష్ఠమవు. ప్రాణములుకాపాడుదానవు. నా ప్రాణములనుకాపాడుము.

9. మైత్రావరుణగ్రహమా! నీవుదుఃఖములు నశింపచేయుదానవు.తేజోవంతములందుశ్రేష్ఠమవు. నీవేఅపానమును రక్షించుదానవు. నా అపానమునురక్షింపుము.

10.శుభములనుపాలించువారలారా! ఇంద్రవాయువులారా!మా శత్రువులుమమ్ము హింసించువారుఉన్నారు. మమ్ము అతిక్రంచినసోమపానము చేయువారుఉన్నారు. వారిని అణగద్రొక్కుచున్నాను.

ఇంద్రా!నేను పగవారిని ంచినఇహ, పరలోక జ్ఞానవంతుడనుకావలెను. నేనుఅట్లు అగునట్లుఅనుగ్రహించుము.

శుభకర్మపాలక అశ్వినులారా! మమ్ముహింసించునట్టియు,మమ్ము అతిక్రంచినసోమపానము చేయుశత్రువును అణగద్రొక్కుచున్నాను.

పదకొండవఅనువాకము

1. అగ్నీ!యజమానులునీతో స్నేహముచేయుచున్నారు.అట్టివారు సంతానవంతులు,అన్నవంతులు,నీ రక్షణలు కలవారుఅగుచున్నారు. వారు సంసార దుఃఖములనుదాటిపోవుచున్నారు.

2. ఋత్విజాలారా!అగ్నిహోమ నిష్పాదకుడు.మనకు హితముకూర్చువాడు. అతనిని సూర్యునిస్తుతించిన రీతిస్తుతించండి. పూర్వఋషుల స్తుతులతోను,మమ్ము పాలించునట్టిస్తుతులతోను స్తుతించండి.

3. అగ్నీ!నీకు సోమ, ఓషధి, సాన్న్వాయరూపములగు మూడుఅన్నములు కలవు.

ఆహవనీయ,గార్హపత్య, దక్షిణ రూపములగుమూడు సహస్థానములుకలవు. సాత్విక, రాజస,తామసరూపములగు మూడునాలుకలు ఉన్న.అగ్ని, ంద్యుత్తు, ఆదిత్యములను మూడుదేవతా సంబంధదేహములుఉన్న. వానితో మా వాక్కులనుప్రమాదరహితములనుచేయుము. మమ్మురక్షింపుము.

ఇంద్రంష్టువులారా! మేముయజ్ఞము చేయుచున్నాము.దానిని నిరాటంకముగా పూర్తిచేయించండి.అందుకని ంకు హంస్సునర్పించుచున్నాను.ంమ్ము సంతోష పెట్టుచున్నాను.

ఇది అరిష్టములను అధిగించిన యజ్ఞము. దీనిని మీరు పరిసమాప్తి చేయించినారు. ఈ యజ్ఞమును స్వీకరించండి. మాకు ధనము ప్రసాదించండి.

5. ంష్టువా! నీవు, ఇంద్రుడు ఎల్లప్పుడుంజయులు అయినారు. పరాజితులైన జాడలేదు. ఏ ఉభయులందు ఏ ఒక్కరు కూడ పరాజితులు కాలేదు. ఏ ఇద్దరి స్పర్థకు గోసహస్రములు లభించును. వానిని మూడు భాగములు గంభజించండి.

6. అగ్నీ! నీకు ఆయువును వృద్ధిపొందించు మూడు అన్నములు ఉన్నాం. అం పురోడాశము, సోమము, సాన్నాయము, నీ యొక్క ఆంర్భావ ఉషఃకాల జ్వాలలకు మూడు స్థానములు ఉన్నాం. అం ఆహవనీయ, గార్వాపత్య, దక్షిణలు. ఆ జ్వాలలచే దేవతలను కాపాడు హంస్సులను గ్రహించుము. యాగము చేయుము. తదుపరి యజమానికి దుఃఖములు పోగొట్టుము. సుఖములు కలిగించుము.

7. అగ్నిం ద్వాంసుడు. అతనికి మూడుంధముల హంస్సులు అంతటను అందును. అగ్ని ఈ కర్మయందు ఏకాదశసంఖ్యగల మూడుగణముల దేవతలను సంతోషపరుచునుగాత.

8. అగ్నిదేవతలకు దూతయగును. అతడు దేవతల కొరకు యాగము చేయునుగాత. అగ్నిం ప్రుడు. అతడు మమ్ము సంతోషపరుచునుగాక. మాకు ఉన్న కుత్సితశత్రువులు నశింతురుగాక.

9. ఇంద్రాంష్టువులారా! మీరు శంబరునికి సంబంధించిన తొంబది తొమ్మిదినగరములను నాశనము చేసినారు. అతనికి సంబంధించిన లక్షల కొలది ంరులను హతమార్చినారు.

10. ఇంద్రుని తల్లిగొప్పవాడగు ఇంద్రునితో ఇట్లన్నది:-

“పుత్రా! నీవు శత్రువు ంషయమునంన్నకున్నావు. అందువలన దేవతలు నిన్నుండిచిపోవుచున్నారు.”

అప్పుడు ఇంద్రుడు వృత్రుని వధించుటకు ఉద్యమించినాడు. ‘యత్రమా!ంష్టూ! నీవు పరాక్రమించుము’ అన్నాడు.

**శ్రీమదాంధ్రవచన కృష్ణయజుర్వేదీయతైత్తిరీయసంహిత
మూడవకాండమునందలి రెండవ ప్రపాఠకముసమాప్తము.**

**జుష్టోవాచోభూయాసం జుష్టోవాచస్వతయేదేంవాక్ ।
యద్వాచోమధుమత్తస్మిన్మాధాఃస్వాహా సరస్వత్యై॥**

మూడవప్రపాఠకము

మొదటి అనువాకము

1. అగ్నీ! నీవు కాంతిమంతుడవు. నీవు దేవతలందరిలో కాంతిమంతుడవు అగుదువుగాక. మానవులందునన్ను ఆయుష్మంతుని చేయుము. బలవంతుని చేయుము. నాకు దీక్షాసంబంధియు, తపస్సంబంధియునగు కాంతి కలుగుటకు గానునిన్ను హోమము చేయుచున్నాను.

2. అగ్నీ! నీవు తేజస్సును గూర్చి తెలిసినవాడవు. తేజస్సు నన్నుండువకుండునుగాక. నేను తేజస్సునుండువకుండునుగాక. కావున ఎన్నటికిని తేజస్సు నన్నుండువకుండునుగాక.

3. ఓజోవంతుడైనఇంద్రా! నీవు దేవతలందరిలోఓజస్సు కలవాడవు.నన్ను ఆయుష్మంతునిచేయుము.
ఓజోవంతునిచేయుము.

ఇంద్రదేవతాకాంతిగ్రాహ్యమా!నాకు బ్రాహ్మణ,క్షత్రియ ఓజస్సు కలుగవలెననినిన్ను హోమముచేయుచున్నాను.

ఇంద్రా!నీవు ఓజస్సును గురించితెలిసినవాడవు.ఓజస్సు నన్ను ండువకుండునుగాక.నేను ఓజస్సును
ండువకుండునుగాక.కావున ఎన్నటికినిఓజస్సు నన్ను ండువకుండునుగాత.

4. సూర్యదేవా!నీవు దీప్తిమంతుడవు.నీవు దేవతలందరిలోదీప్తికలవాడవుఅగుదువుగాక. మానవులందునన్ను
ఆయుష్మంతుని,దీప్తిమంతుని, వర్చస్వినిచేయుము.

సూర్యదేవతాకాంతిగ్రాహ్యమా!నాకు వాయు, ఉదక సంబంధదీప్తి కలుగవలెననినిన్నుయజించుచున్నాను.

సూర్యదేవా!నీవు స్వర్గము తెలిసినవాడవు.స్వర్గము నన్ను ండువకుండునుగాక.నేను
స్వర్గమునుండువకుండునుగాక.

5.మయిమేధాం మయి ప్రజాంమయ్యగ్ని స్తేజోదధాతు -అగ్నిదేవా నాకు మేధను,ప్రజను, తేజస్సునుకలిగించుము.
మయిమేధాం మయిప్రజాంమయ్యాన్త్యఇంద్రియందధాతు.
మయిమేధాం మయిప్రజాంమయి సూర్యో బ్రాజోదధాతు.

రెండవఅనువాకము

1. గానముచేయదగినసాయము అయిదు ంధములు,మొదటి దానినివాయువు గానముచేయును.

రెండవదానినిఅగ్ని రూపుడగు ప్రస్తోతఅను ఋత్విజుడుగానము చేయును.ప్రజాపతి సంపూర్ణ
సామస్వరూపము.బృహస్పతిరూపుడగు ఉద్గాత అనుఋత్విజుడుమూడవ

సామభాగమునగానము చేయును.మరుద్రూపులగు ప్రతిహర్తలునాలుగవది యగుప్రతిహరభాగమునుగానము
చేయుదురు.అయిదవది అగు పంచమనిధన భాగమునుఇంద్రుడు గానముచేయును. ంశ్వేదేవతలుఉపగాయకులు
అగుదురు.

వాయువుమున్నగు వారు ప్రాణపోషకులు.వారు నాయందుప్రాణములనునిలుపుదురుగాక.

(ప్రస్తోత,ఉద్గాత, ప్రతిహర్తలుసామగానము చేయుచుండగాఅన్య ఋత్విజులుసామూహికముగా‘ఓం’ అని
ఉపగానము చేయవలెను.యజమాని ‘హో’అని ఉపగానము చేయవలెను.అది ఎంత
దివ్యముగ,ఎంతశ్రావ్యముగ,ఎంత అద్భుతముగాఉండును!!!)

2. అధ్వర్యుడుసోమగానము చేయువారికిఅనుజ్ఞ ఇచ్చును.అదియే అభ్యనుజ్ఞఅగుచున్నది. అప్పుడుఅధ్వర్యుడు
వాయువుమున్నగు దేవతలనుతన యందు ప్రవేశపెట్టుకొనినవాడుఅగును.

3. ఇడదేవగోరూప అమె దేవతలనుఆహ్వానించునదిఅగును. మనువు యజ్ఞప్రవర్తకుడు అగును.బృహస్పతిమంత్ర
వాక్య ంశేషములనుప్రశంసించిన వాడగును.

మధుమనిష్యేమధుజనిష్యేమధువక్షా య మధువదిష్యామధుమతీందేవేభ్యోవాచముద్యాసగ్ం.

తీయని ఆలోచనలనే మనసునందు ఉంచుదును. తీయని ఫలములిచ్చు పనులనే చేయుదును. తీయనిదే మాట్లాడుదును. తీయగనే చెప్పుదును. దేవతల కొరకు, సవన శ్రయమున, తీయని స్తుతులు చేయుచున్నాను.

నాయొక్క ఈ మధురవాక్కును దేవతలు రక్షింతురుగాత. పితరులు ఆనందింతురుగాక.

మూడవ అనువాకము

1. సోమాంశమా! వసుదేవతలు నిన్ను గాయత్రి ఛందస్సుతో చేర్చెదరుగాక. నీవు అగ్నికి ప్రియమగు అన్నరూపము దాల్చుము.

రుద్రులు నిన్ను 'త్రిష్టుప్' ఛందస్సుతో చేర్చెదరుగాక. ఇంద్రునకు ప్రియమగు అన్నరూపమును దాల్చుము. ఆదిత్యులు నిన్ను జగతీ ఛందస్సుతో చేర్చెదరు గాక. ంశ్వేదేవతలకు ప్రియమగు అన్నరూపము దాల్చుము.

2. ప్రకాశించుచున్న సోమమా! నీ సారము ప్రకాశవంతము. దానిని మందగతి గల ఉదకములందు కదలించుచున్నాను. మంగళకర ఉదకములందు కదలించుచున్నాను. జ్ఞానాకార ఉదకములందు కదలించుచున్నాను. అభినవ ఉదకములందు కదలించుచున్నాను. వేగము గల ఉదకములందు కదలించుచున్నాను. పోటీ పడుచున్న ఉదకములందు కదలించుచున్నాను. ంశ్వమును ధరించు ఉదకమునందు కదలించుచున్నాను. మధుర ఉదకములందు కదలించుచున్నాను. దిశలవంటి ఉదకములందు కదలించుచున్నాను. దీప్తివంతములగు ఉదకములందు కదలించుచున్నాను. నీకు సంబంధమగు ప్రకాశవంతసారము సర్వత్ర కదలించుచున్నాను.

3. దధిద్రవ్యమా! నీ యొక్క సారము సోమసార సహితముగ పగటి సూర్యకిరణముల చేర్చి గ్రహించుచున్నాను.

4. ఈ పాత్రయందు తీవ్రములగు సోమరసధారలు ద్యులోకమునుండి పడి కలయుచున్న.

5. వర్షము కలిగించు ఇంద్రుని మహాస్వరూపము వలె వర్షలక్షణము వెలుగొందుచున్నది. ఇది లతారూప సోమము. ఇది దేవతారూప సోమమునకు తొలిరూపము.

6. సోమమా! నీ పేరు నిర్లక్ష్యము చేయ జాలనిది. అది అప్రమత్తము. సోమాయస్వాహా.

7. సోమదే! నీవు మనోహరవు. నీవు అగ్నికి ప్రియమగు అన్నరూపము దాల్చినావు. గాయత్రీ ఛందోరూపమవు అయినావు. మరల సోమసమూహమున చేరుము. సోమదే! నీవు సకల ప్రాణులకు స్వాధీనవు. ఇంద్రునకు ప్రియమగు అన్నరూపము దాల్చినావు. జగతీ ఛందోరూపమవు అయినావు. మరల సోమసమూహమున చేరుము.

8. ప్రాణము దూరప్రాంతము నుండి మమ్ము చేరును గాత. అంతరిక్షము నుండి మమ్ము చేరునుగాక. స్వర్గపు ఉపరిభాగమున ఉన్నను మమ్ము చేరునుగాక.

హిరణ్యమా! నీవు భూం ింద ఆయువునకు కారణము అగుచున్నావు. అమృతత్వ హేతువు అగుచున్నావు. అట్టి నిన్ను పరిగ్రహించుచున్నాను.

(భూం ింద జీంచుటకు ధనము అవసరము అను సత్యమును చెప్పినాడు.)

9. ఇంద్రాగ్నీ మే వర్చః కురుతాం - ఇంద్రాగ్నులు నాకు వర్చస్సు కలిగింతురుగాక, వర్చః సోమో బృహస్పతిః. వరో మే ంశ్వేదేవాతాః . వరో మే ధత్తమశ్వినా.

10. యజ్ఞమునకు సంబంధించిన ంధులను అన్నింటిని వేదము వచించినది. వానిని అన్నింటిని మనసున నిలుపుకొనుచున్నాను. కావ్యమువలె వాచ్యముగ చెప్పనట్టి ంధులు ఈ యజ్ఞమున చక్రనేం వలె వ్యాపించి ఉన్నా.

నాలుగవ అనువాకము

1. ‘మన్దాది’ ఇత్యాది పదములు ఉదకములను గూర్చి చెప్పబడినం. అంయే ఉదకములకు

గోప్యములగు నామములు. కావున ఉదకాభిమాన దేవతల ప్రీతికై ‘మన్దాసుతేశుక్రే’ ఇత్యాది

మంత్రములను చదువవలెను. ఉదకముల గోప్యనామముల చేతనే ద్యులోకమునుండి వర్షమును పొందవచ్చును.

2. “దధిద్రవ్యమా! నీ యొక్క సారమును సోమసార సహితముగ పగటి సూర్యకిరణముల చేర్చి గ్రహించుచున్నాను.” అనునది మంత్రార్థము. రాత్రియే పగటికి కారణము అగుచున్నది. సూర్యకిరణములు వర్షమునకు కారణములు అగుచున్నా.

ఈ మంత్రపఠనము వలన యజమాని పగటివలనను, సూర్యకిరణముల చేతను ద్యులోకము నుండి వర్షము కురిపించుచున్నాడు.

3. ఈ పాత్రయందు తీవ్రములగు సోమరసధారలు ద్యులోకము నుండి పడి కలియుచున్నా’ అనునది మంత్రోక్తంధియే. వ్యాఖ్య అక్కరలేనిది అగును.

4. వర్షమును కలిగించు ఇంద్రుని మహా స్వరూపము వలె లక్షణము వెలుగొందుచున్నది అనుట వలన యజమాని వర్షమును పొందుచున్నాడు. అది ఇంద్రుని మహాస్వరూపము వంటిది అని అర్థమగును.

5. ‘సోమదే! నీ పేరు నిర్లక్ష్యము చేయజాలనిది - అప్రమత్తము’ అని మంత్రము చెప్పినది. యజమాని ‘అదాభ్య’ పాత్రను గ్రహించి సోమము కొరకు హోమము చేయవలెను. అప్పుడు అతడు హంస్సును యాగము చేసినవాడు అగును.

6. అంశునామక సోమమున పాత్రయందు గ్రహించిన యజమాని యొక్క ఆయువు, ప్రాణము దిగజారుచున్నా. ‘ప్రాణము దూరప్రాంతము నుండి మమ్ము చేరునుగాత’ అనుమంత్రము వలన ఆయువు, ప్రాణము యజమాని యందు స్థిరపడుచున్నా.

7. హిరణ్యమా! నీవు ప్రాణమవు. అమృతత్వమవు, అని సోమాభిషేకము నందు పడవేయుహిరణ్యము పై శ్వాసను ండువవలెను. బంగారము అమృతత్వహేతువు. ఆయువు ప్రాణస్వరూపము. కావున అమృతత్వహేతువగు హిరణ్యము పైని శ్వాసండుచుట చేత ఆయురూపమగు ప్రాణమును తనయందు స్థాపించుకొనువాడు అనుచున్నాడు.

8. హిరణ్యము శతసంఖ్యాకము కావలెను. మానవుడు శతాయువు. శతీంద్రియములు కలవాడు. కావున నూరు ఇంద్రియములందు నూరేళ్ళు ఆయువు స్థాపించుకొనిన వాడు అగును.

9. ‘ఇంద్రాగ్నీ’ అను మంత్రములచేత నీటిని తాకవలెను. భేషజం వా ఆపో భేషజం కురుతే - నీరు ఔషధమగును. నీరు చికిత్సచేయును.

అయిదవ అనువాకము

1. సోమమా! నీవు వాయువువు. ప్రాణమవు. ండుచుశ్వాసవు అగుచున్నావు. సంతాదేవుని ఆధిపత్యమున ఉండుము. నాకు అపానము - పీల్చుశ్వాసను కలిగించుము.

నీవు నేత్ర, శ్రోత్ర స్వరూపమగు అగుచున్నావు. ధాత ఆధిపత్యమున ఉండుము. నాకు ఆయువును ప్రసాదించుము.

నీవు రూపమవు, వర్ణమవు అగుచున్నావు. బృహస్పతి ఆధిపత్యమున ఉండుము. నాకు సంతతి కలుగజేయుము.

నీవు మనసునందలి ఋతమవు. వాక్కు నందలి ఋతమవు అగుచున్నావు. ఇంద్రుని ఆధిపత్యమున ఉండుము. నాకు క్షాత్రమును కలిగించుము.

నీవు భూతకాలమవు, భంష్యత్కాలమవు అగుచున్నావు. పితృదేవతల ఆధిపత్యమున ఉండుము. **అపామోషధీనాం గర్భం ధా** - నాకు నీరు, ఓషధుల మూలమును ప్రసాదించుము.

సోమమా! ఋతపు రక్షణకు నిన్ను భుజించుచున్నాను. ఋతపు బాహుళ్యమునకు నిన్ను భజించుచున్నాను. ఋతపు ధారణకు నిన్ను భజించుచున్నాను. ఋతపు వాస్తవము కొరకు నిన్ను భజించుచున్నాను. ఋతపు ప్రకాశమునకు నిన్ను భజించుచున్నాను.

(ఋతము సత్యమగును. యజ్ఞమగును.)

2. ప్రజాపతి 'ంరాట్' ఛందస్సును ఆంష్యరించినాడు. అతడు ఆ ంరాట్టుచే సర్వమును సృష్టించినాడు. అందు కొంత భూతముగను, కొంత భంష్యత్తుగను భజించినాడు. కాని ఆ ంరాట్టును గురించి ఋషులకు తెలియపరచలేదు.

జమదగ్ని తపస్సు చేసినాడు. ంరాట్ ఛందస్సును దర్శించినాడు. దానిచే ధేనుస్వరూప భోగములను కల్పించినాడు. అందువలన పృశ్నినామక మంత్రములకు పృశ్నిత్వము కలిగినది.

(పృశ్ని-కామధేనువు.)

3. యజమాని పృశ్ని నామక మంత్రములను గ్రహించినచో కామధేను సదృశభోగములను అనుభవించును.

4. 'వాయురసి' అను మంత్రముచే ప్రాణ, అపానములను పోషించుచున్నాడు.

5. 'చక్షురసి' అను మంత్రము వలన కన్నులు, చెవుల స్థిరత్వ హేతువగు ఆయువును పొందుచున్నాడు.

6. 'రూపమసి' అను మంత్రముచే చక్కని సంతతిని పొందుచున్నాడు.

7. 'ఋతుమసి' అను మంత్రముచేత క్షాత్ర సంపత్తిని పొందుచున్నాడు.

8. 'భూతమసి' అను మంత్రమున పశువులను పొందుచున్నాడు. పశువు నీరు, ఓషధులకు మూలము కదా!

9. ప్రాణ, అపాన, ఆరోగ్యము నుంచి పశుప్రాప్తి వరకు అయిదు మంత్రములచే చెప్పబడినది. యజమాని ఆ ఫలమున అన్నింటిని అందుకొనుచున్నాడు.

10. 'సోమమా! ఋతపు రక్షణకు నిన్ను భుజించుచున్నాను' అని చెప్పబడినది. ఈ భూయాయే ఋతమునకు రక్షణయగును. అట్లనుట వలన యజమాని భూయనే జయించుచున్నాడు.

‘సోమమా! ఋతపు బాహుళ్యమునకు నిన్ను భజించుచున్నాను’ అని చెప్పబడినది.

అంతరిక్షమే ఋతపు బాహుళ్యమగును. అట్లనుట వలన యజమాని అంతరిక్షమును జయించుచున్నాడు.

సోమమా! ఋతపు ధారణకు నిన్ను భజించుచున్నాను’ అని చెప్పబడినది. ద్యులోకము ఋతపుధారణ అగుచున్నది. అట్లనుట వలన యజమాని ద్యులోకమును జయించుచున్నాడు.

సోమమా! నిన్ను ఋతపు వాస్తవము కొరకు భజించుచున్నాను. అని చెప్పబడినది దిశలే ఋతపు వాస్తవమునకు రూపములు. అట్లనుటచే యజమాని దిశలను జయించుచున్నాడు.

సోమమా! నిన్ను ఋతపు ప్రకాశము కొరకు భజించుచున్నాను’ అని చెప్పబడినది. స్వర్గమే ఋతమునకు ప్రకాశమగును. అట్లనుటచే యజమాని స్వర్గమునే జయించుచున్నాడు.

దేవలోకములు ఇంతటివే. యజమాని ఆలోకములగు అన్నింటిని జయించుచున్నాడు. - వశపరుచుకొనుచున్నాడు.

11. వాయురసీత్యాది మంత్రములు పది. ారాట్ చందస్సు పది అక్షరములది. ారాట్టు అన్న స్వరూప. యజమాని అన్నస్వరూపమగు ారాట్ చందస్సునందే ప్రతిష్ఠించబడుచున్నాడు.

ఆరవ అనువాకము

1. దేవతలు యజ్ఞము చేసియు ఫలములను పొందలేక పోయినారు. అట్టి ఫలములను ‘పరనామక గ్రహములచే పొందినారు. అందువలననే పరనామక గ్రహములకు ‘పరత్వము కలిగినది.

2. యజ్ఞము వలన ఫలము లభించనపుడు ఆ ఫలము పర అతిగ్రాహ్యగ్రహములను అందుకొనుట వలన పొందువచ్చును.

3. యజమాని ప్రథమ అతిగ్రాహ్యగ్రహమును గ్రహించవలెను. అందువలన అతడు మొదటిదయిన భూలోకమును జయించును. మూడవ అతిగ్రాహ్యగ్రహమును గ్రహించినచో అతడు స్వర్గలోకమును జయించును. మూడులోకములను జయించుటకు గాను యజమాని మూడు అతిగ్రాహ్యగ్రహములను గ్రహించవలెను.

4. ంషువదహస్సునకు ఉత్తరములైన మూడు అహస్సులలో మూడవ అహస్సు నుండి వ్యుత్క్రమముగ నున్న గ్రహములను గ్రహించవలెను. అందువలన యజమాని పృథ్వి, అంతరిక్ష, ద్యులోకములను జయించి తిరిగి ద్యులోకము నుండి భూలోకమునకు దిగివచ్చును.

5. ంషువదహస్సునకు పూర్వాహస్సులందు ఆరోపణక్రమమున మూడు గ్రహములను గ్రహించినందున వరసగా భూలోక, అంతరిక్షలోకములు పొందదగిన అగును.

ంషువదహస్సునకు ఉత్తరములైన మూడు అహస్సులందు ఆవరోహణ క్రమమున మూడు గ్రహములను గ్రహించినచో వరసగా ద్యులోకము, అంతరిక్షము, భూలోకములు పొందదగిన అగును.

అందువలన మానవుల అక్షయసారములు గల లోకములను ఆశ్రయించి జీంచుచున్నారు.

6. లోకమున నీటినుండి ఓషధులు పుట్టుచున్న. నరులకు ఓషధులు అన్నముగా

ఏర్పడుచున్న. ప్రజలు ప్రజాపతిని అనుసరించి పుట్టుచున్నారు. ఈ మూడింటికి కారణములే? అని కొందరు వేదందులు ప్రశ్నించారు.

అందుకు ఒక ంద్వాంసుడు అందుకు మూడు అతిగ్రాహ్య గ్రహములు కారణములని సమాధానము చెప్పినాడు.

7. ప్రథమ అతిగ్రాహ్యగ్రహమా! నిన్ను ఓషధుల కొరకని నీటివద్దనుండి గ్రహించుచున్నానని ప్రథమ అతిగ్రాహ్యగ్రహమును గ్రహించవలెను. అందువలన ఓషధులు నరులకు ఆహారము అగుచున్న.

9. తృతీయ అతిగ్రాహ్య గ్రహమా! నిన్ను ప్రజల, ప్రజాపతి కొరకు గ్రహించుచున్నాను అని తృతీయ అతిగ్రాహ్యగ్రహమును గ్రహించవలెను. అందువలన ప్రజలు ప్రజాపతిని అనుసరించి పుట్టుచున్నారు.

ఏడవ అనువాకము

1. ప్రజాపతి దేవతలను సృష్టించినాడు. అసురులను సృష్టించినాడు. వారిని అనుసరించి యజ్ఞమును సృష్టించినాడు, ఛందస్సును సృష్టించినాడు.

దేవతలు ఐకమత్యమును కోల్పోయినారు. ంధ రీతులవారయినారు. ంధ దేశములకు పోయినారు. అట్లగుటచే వారినుండి యజ్ఞము తొలగిపోయినది. ఛందస్సు తొలగిపోయినది. అసురులు ఐశ్వర్యములు అనుభంచుచున్నారు.

అప్పుడు దేవతలు ఒకచోట కూడినారు. తమ తమ బాధలు చెప్పుకున్నారు. అందరు ఒక్కటిగా ప్రజాపతి వద్దకు వెళ్ళినారు. తమను గురించి ంన్నంచుకున్నారు. ప్రజాపతి వారు చెప్పినది ంన్నాడు. వైదిక మంత్రముల సారము తీసి వారికి ఇచ్చెదను అన్నాడు. అన్నట్లు వైదిక మంత్రముల సారమును దేవతలకు ఇచ్చినాడు. వైదిక మంత్రసారమును అనుసరించి ఛందస్సులు అసురుల నుండి తొలగిన. అం దేవతలను చేరిన. ఛందస్సులను అనుసరించి యజ్ఞము దేవతలను చేరినది. అప్పుడు దేవతలు ంజయులు అయినారు. అసురులు పరాజితులు అయినారు.

2. 1. ఆశ్రావయ 2. అస్తుశ్రేషట్ 3. యజ 4. యేయజామహే 5. వషట్కారః అను మంత్రపంచకమే వైదిక మంత్రసారము. ఈ ంషయములు తెలిసి అనుష్ఠించినవాడు స్వయముగా ంజయుడు అగుచున్నాడు. అతని శత్రువులు పరాజితులు అగుచున్నారు.

3. ఎందుకొరకు అధ్వర్యుడు ఆశ్రావణము చేయుచున్నాడని వేదందులు అడిగినారు. ఛందస్సుల సారము కొరకు అని సమాధానము చెప్పబడినది.

ఆశ్రావయ, అస్తుశ్రేషట్, యజ, యేయజామహే, వషట్కారః అను మంత్ర పంచకమే వైదిక మంత్ర సారము అగుచున్నది.

ఎనిదవఅనువాకము

1. అగ్నీ!నీవు హంస్సును సేంచువాడవు. ఘృతప్రతీకవు.ఘృతమే మూలమైనవాడవు. యజమానికి ఆయువును కల్పించుము.

నీవుమధురము, నిర్మలమగుఘృతమును ఆరగించుము.తండ్రి పుత్రునిరక్షించిన ంధమునఈ యజమానిని అంతటనురక్షింపుము.

2. యజమానిఆహవనీయ,గార్హపత్యాగ్నులందుహంస్సును వండినీటి వద్దకుఅవభృథమునకుపోవుట అపరాధముఅగుచున్నది. ఆ అపరాధమునకుగాను యజమానిఅగ్నులనుండి ంచ్చిన్నుడుఅగుచున్నాడు.

ఆ దోషనివారణమునకుగాను అవభృథమునకుపోవునపుడు 'ఆయుర్దాఅగ్నే' ఇత్యాదిమంత్రములచేత హోమము చేయవలెను. ఇందువలన యజమాని అగ్నులను శాంతింపచేయచున్నాడు. దుఃఖమును పొందడు.

3. నేనుయమునకు రుణపడిఉన్నాను. దానిని ఈ జన్మయందే- ఈ యజ్ఞ ప్రదేశమునందే- నిశ్శేషముగతీర్చుకొనుచున్నాను. అగ్ని! అందువలన అప్పులు ఇచ్చు యమునినుండి నేను రుణముక్తుడను అగుచున్నాను.

4. సమస్తపాపనివారకమగు సక్త్యంజలీ! సర్వపాపదాహకమగుదావాగ్ని ముఖముననిన్ను హోమముచేయుచున్నాను. అగ్నులు ముగ్గురు.

1. దొరికినదితినువాడు 'అగ్ధాత్' 2. హోమరహితమునుతినువాడు 'అహుతాత్'

3. సమస్తమునుతినువాడు 'సమసనాత్'. ఈ హోమమునవారు ముగ్గురు సంతుష్టులుకావలెను. వారు మాకు ఆహారమును, బలమును, ఆవాసమును, ధనమును కలిగింతురుగాత.

5. మాయందు అగ్ని ఉన్నది. అతడు తేజస్సునవర్ధిల్లవలెను- గృహములనుదగ్ధము చేయకుండవలెను. మమ్ము రక్షించవలెను. అగ్ని యొక్క రక్షణలందుమాకు మరిన్ని గృహములు కలుగునుగాక.

6. వాయుదేవా! నీవు ఆకాశపాలకుడవు. ప్రసిద్ధుడవు. అనుగ్రహించుము. మాకు అన్నాది రసమున ప్రసాదించుము. మావలన నష్టముకలిగిన అన్నాది రసములనుమరల కలిగించుము. అంతేకాక మాకు - మేముకోరిన ధనములను- ప్రసాదించుము.

7. ఆదిత్యదేవా! నీవు అభ్యుదయముడవు. వేలసంఖ్యలోపశువులకు, ధనములకు ప్రభువువు మాకు దారిద్ర్యము లేకుండునట్లును, ధనపుష్టి, సంతానవృద్ధికలుగునట్లును, సంవత్సరములందు శుభములను కలిగించుము.

8. యముడే అగ్ని. వేదభూయమసంబంధి. యజమాని వేదిని ఆచ్ఛాదించుచున్నాడు. అందువలన అతడు యముని నుండి -వడ్డి వలన- వచ్చిన ధనమునే స్వీకరించినవాడు అగును.

వేదినిదగ్ధము చేయక ప్రయాణమై వెడలినచోయమభటులు అతని మెడకు పాశమువేసి పరలోకమునకు చేర్చెదరు.

9. తాను తీర్చని రుణముకొరకు యజమాని వేదినిదగ్ధము చేయవలెను. అట్లు చేయుటవలన అతడు ఈ జన్మముననే, ఈ యజ్ఞ ప్రదేశముననే యముని రుణము తీర్చిన వాడగుచున్నాడు, అప్పుడు రుణము తీర్చినవాడై స్వర్గమునకు చేరును.

10. యజమాని యజ్ఞాంగసముదాయమును సంకీర్ణముగా అనుష్ఠించరాదు. అందువలన సౌంకర్యదోషము కలుగును. దానిని నివారించుటకుదోషండు పేలవు పిండిని హోమము చేయవలెను. ఆ అగ్నియే వైశ్వానరము. అతడు పేలవు పిండి హోమమున సంతుష్టుడగును. యజమానిని సౌంకర్యదోషరహితుని చేయును.

11. ఆహ్నిక కర్మలు మాఘకృష్ణ అష్టమినాడు ప్రారంభింతురు.

ఒకపనిసాధించదలచినవాడు ఆనాడు నాలుగు మూకుళ్ళ ద్రవ్యము చే అపూపము చేయవలెను. మరుసటిరోజు ఉదయము ఆ అపూపము చేత పొదను

కాల్చవలెను. పొద పూర్తిగా కాలినచో కార్యసిద్ధి అగును. కాలకున్న కార్యసిద్ధి కలుగకుండును.

12. పూర్వము ఋషులు పొదను కాల్చు ంజ్ఞానముచేతనే దీర్ఘకాలిక కర్మలను ప్రారంభించినారట.

13.ఉపద్రష్టను, ఉపశ్రోతను,అనుఖ్యాతనుతెలిసికొని యాగముచేయువాడు స్వర్గఫలమునుఅనుభంచును.

అగ్నియేఉపద్రష్ట. వాయువుఉపశ్రోత. ఆదిత్యుడుఅనుఖ్యాత. ఇదితెలిసి యజించినయజమాని స్వర్గఫలమునపొందుచున్నాడు.

14.‘అయంనోసభసా’ అనుమంత్రము అగ్నియేతేజోయుతుడనిచెప్పినది. అందువలననమస్కరించువాడు‘నా కర్మఫలమునరక్షింపుము’ అన్ని అగ్నినేప్రార్థించినవాడుఅగుచున్నాడు.

‘సత్త్వంనోసభస్పతే’ అనుమంత్రము వాయువేఆకాశపాలకుడని చెప్పినది.‘అసౌఆదిత్యదేవః’ అనుమంత్రముఆదిత్యుడే అభ్యుదయకారుడుఅని చెప్పినది. అందువలననా కర్మఫలమునురక్షించుమని ప్రార్థించినట్లగును.

తొమ్మిదవఅనువాకము (వృషాలంభ కర్మ.)

1. గోవులారా!ఁకు మంచి వయసులోఉన్న ఆబోతునుఇచ్చుచున్నాను.ఆ ప్రియునితో ఁరు క్రీడించండి.జన్మతోనే ఁరు సమంభక్తఅవయవములుకలవారు. మమ్ముశపించకండి. తరుణవృషభమునుఇచ్చినాము కదా- అనుగ్రహించండి.అందువలన మాకుధనపుష్టియు, అన్నపుష్టియుకలుగునుగాక.

2. ప్రజాపతి!నీవు దేవతలకుపితరుడవు. నీ మహిమకు,జ్ఞానమునకునమస్కరించుచున్నాను.నేను చెప్పుచున్నాను,నీవు ఁనుము. అంగీరకరించుము.నేను శోభనయజ్ఞసాధనమగువృషభములచేయజ్ఞము చేయుదును.ఈ వృషభ రూప హవ్యముదేవతలకు ప్రియముఅగునుగాక.

3. ఈవృషభము దేవతలకుప్రీతికరమైనది.అందుకే కట్టివేయబడినది.హుతమైనది.అది మేఘముల గర్భములందుజలమైనది.ఆకసమునుండి ఆధోరూపముగాఓషధుల ఁద కురియుచున్నది.

సూర్యుడుచంద్ర సంబంధియగుజలములనుతన కిరణములచేపీల్చినాడు. అంయేపర్వత సదృశమగు మేఘరూపముదాల్చినం.

4. ఈవృషభము గోవులకు,దూడలకు తండ్రి.గోవులకు భర్త.గంభీర ధ్వని గలఆబోతులకు తండ్రి.ఇదియే గోవులపొట్టలో ఉన్నపిండము.పాలముంత యందలిపాలు. ఆవుల పొదుగునందలిఅమృతసమక్షీరము.పాలంరుగుడు. వెన్న.ఆజ్యము. ఇవన్నియువృషభ సంబంధసారరూప పరిణామములు.

5. వృషభమా!గోవుల వారి రాజ్యమునకునిన్నే రాజానుగావరించినం. దేవతలుపూజనీయులు. వారునిన్ను హంస్సుగాఆహ్వానించుచున్నారు.నీవు క్షత్రియులదేహములందునిలిచిన దానవు.అందువలన నీవుమాకు, మా శత్రువులధనమును పంచిఇమ్ము.

6. ఈఅనువాకము నందలిమంత్రములచేయజించినట్టియజమాని ముసలిపశువుతోనే యాగముచేసినవాడు అగుచున్నాడు.ఈ మంత్రములచేయజించినట్టియజమాని వయసులోఉన్న పశువుచేయజించినవాడుఅగుచున్నాడు.

పదవఅనువాకము (పశుప్రాయశ్చిత్తము.)

1. మేకా!సూర్యదేవర దేవతలఅభ్యుదయముకొరకు, బ్రహ్మక్షత్రియులఅభ్యుదయమునకు- బృహస్పతిప్రజాపతి ప్రాప్తి కొరకు- తేజస్వంతమగునిన్ను హోమముచేయునుగాక.

2. మేకా!నీ గర్భము సారరహితమైనది.యోని నిస్సారమైనది.నీ అవయవములుసడలిన. అట్టినిన్ను దేవతలలోకలుపుచున్నాను.

3. గర్భప్రవర్తకదేవా!ఈ మేకగర్భమునుప్రవర్తింపచేయుము. గర్భమునునివర్తింపచేయుదేవా! ఈ మేక గర్భమునునివర్తింపచేయుము.గర్భమును శబ్దింపచేయుదేవా! నాలుగు దిశలందుఈ మేక గర్భమునునినదింపచేయుము.

4. మేకా!నీ తకరిని - యోనిని- వృషణములనుకోయుచున్నాను. తల్లిని,బిడ్డను, గర్భమును,గర్భాశయమునుకోయుచున్నాను.

5. చాగీ!నీ ఆత్మ సర్వవ్యాప్తి అగునుగాకఅని తొడల మధ్యభాగమునుచేదించుచున్నాను.

6. ఈమేక అవయవములుసారవంతములు.ంధ రూపలు. తెల్లని.శుద్ధములు. స్థిరములు.ఈ అవయవములుమరొక జన్మనెత్తునుగాక.

7. ఒకపాదము,రెండు పాదములు,మూడుపాదములు,నాలుగుపాదములు,

అయిదుపాదములు,ఆరుపాదములు, ఏడుపాదములు,ఎనిదిపాదములుకల ఈ మేక లోకములందువరుసగా వ్యాపించునుగాక.

8.మహీద్యౌః పృథివీ నఇమంయజ్ఞం యిక్షితామ్! పిపృతా నో భరీమభిః

భూయయుద్యులోకమునుగొప్ప. అం ఈ యజ్ఞమునుఆసేచనము చేయునుగాత. అం భరించగలం.మమ్ము భరించునుగాక.

పదకొండవఅనువాకము

(యజ్ఞాపురోసువాక్యలు.)

1. ఇంద్రబృహస్పతులారా!ఈ హంస్సు యికు ప్రీతికరముఅగును గాక. ఉక్థము, ప్రతిగరముయిమ్మే కీర్తించుచున్నం.

2. ఇంద్రబృహస్పతులారా!ఈ హంరూప సోమముసమర్పించబడుచున్నది.రుచికరమగు హంస్సుయిరు సేంచుటకు సమర్పించబడుచున్నది.

3. ఇంద్రబృహస్పతులారా!యిరు మాకు వందలఅశ్వములను, వేలధనములనుప్రసాదించండి.

4. బృహస్పతిమమ్ము పశ్చిమ, ఉత్తర,అధో దిశలందున్నహింసకుల నుండిరక్షించునుగాక. ఇంద్రుడుమమ్ము తూర్పు, దక్షిణదిశలందున్నహింసకుల నుండిరక్షించును గాక. మేముఇంద్ర, బృహస్పతులకుయిత్రులము - వారుమాకు సుఖములుకలిగింతురు గాక.

5. అగ్గీ!నీవు పంతుడవు.నీ కాంతులు సర్వత్రసంచరించు చున్న.అం వాయు ప్రేరితములు.ఇతర అగ్ని సంపర్కము కలిగినపుడుఅగ్ని మండిపడును.అం అనేకములును పావనముచేయును. ద్యులోకమునఉండతగినం. నిత్యనూతనములు,దోష పరిహారములు.అం - ఆ కాంతులు - హంస్సులనుసేంచునుగాక.

6. అగ్గీ!నీవు సౌభాగ్యవంతుడవు.మానవులచేస్తుతించబడువాడవు.హోమం దుడవు.అగ్నులను వేరుచేయగలవాడవు.రత్నములనుఇచ్చువాడవు. గోవ్యములగుమంత్రములందునిక్షిప్తుడవు. శ్వప్రదర్శకుడవుగొప్ప మనసున్న వాడవు.యాగార్హుడవు. ఘృతమునుసేంచువాడవు. అట్టినిన్ను స్తుతించుచున్నాను.

7. ధాత,జగత్పతి యగువాడుమాకు ధనములనుప్రసాదించునుగాక. అతడుమాకు పరిపూర్ణ సంపద ప్రసాదించునుగాత.

8. ధాతయు,ప్రజలకు, ధనములకుస్వాం యైనవాడు సమస్తంశ్వమును సృష్టించినాడు.అతనికి మేము ఘృతయుక్తహంస్సులనుఅందించుచున్నాము.ఆ

స్వాంయజమానికి సంతానముప్రసాదించగలడు.

9. మాజీంతమునకు సరిపోవునదియు,క్షీణించనిదియు,అనుకూలమైనదియునగుధనమును మాకుధాత యగునట్టివాడు ప్రసాదించునుగాత. మేము యజ్ఞముచేయువారలము.ఆ దేవుని అనుగ్రహమునుఅర్ధించుచున్నాము.

10.యజమాని ప్రజార్థి.తన ఇంట దేవతలనునేతులతో సేంచువాడు.హంస్సులు అర్పించువాడు.ధాత అతనికి ధనములుప్రసాదించునుగాక.

మరణములేనిదేవతలందరు- సమాన దయగలఅదితి - అన్యదేవతలుఈ యజమాని గృహమునఅన్యోన్యముగా ఉందురుగాక.

11.అనుమతి దేం ఈయజ్ఞమునుదేవతలకు చేర్చునుగాక.హవ్యవాహనుడగుఅగ్నికి ఈ యజమానిహంస్సులు అర్పించుచున్నాడు.అగ్ని ఇతనికి సుఖములుకలిగించునుగాక.

12.అనుమతి దేం!నీవు అన్ని ంధములఅనుమతింపుము.మాకు సుఖములుకలిగించుము. మాయజ్ఞమునందుప్రీతి కలిగి ఉండుము.మాకు చిరాయువు కలిగించుము.

13.అనుమతి దేం మమ్ముప్రజావంతులనుఅక్షయ ధనవంతులనుచేయునుగాక ఆమెమీపై కోపము వహించకుండునుగాక.ఆమె మా ఆహ్వానములనుమన్నించుచు, మాకుసుఖములు కలిగించునుగాక.

14.ఈ ప్రకాశించున్నట్టిసకల జగత్తునుఅనుమతి దేం శాసించుచున్నది.యజమానులుఆ దేంకి హంస్సులుఅర్పించుచున్నారు. ఈమహదాకాశముఆమె దేహమునందువర్తిల్లుచున్నది.ఆమె మా ఆహ్వానములనుమన్నించుగాక. మాకుసుఖములు కలిగించునుగాక.

15.రాకాదేం సులభముగాఆహ్వానించతగినది.ఆమె మా ఆహ్వానములనుఆలకించును గాక. ఆలకించిమా అభీష్టములనుగ్రహించునుగాత.మా పై ఆ దేం అంచ్చిన్నమగుఅనుగ్రహముకలుగునుగాక. ఆమె మాకుబోలెడు ధనమును,స్తోత్రశస్త్రాదిసహితుడగుంరపుత్రుని ప్రసాదించునుగాక.

16.రాకాదే! నీవు సౌభాగ్యవతి.నీ మనసు మంచిది.నీవు మంచి పనులుచేయుదానవు.గొప్ప మనసున యజమానికిధనములనుఇచ్చుచున్నావు.ఈ యజ్ఞమునందుమనసు ఉంచుము.అనుగ్రహించుము.మాకు సహస్రసంఖ్యాకపుష్టిని కలిగించుము.

17.‘సినీవాలిపుష్పజ్ఞ’ ఇత్యాది పురోనువాక్యకుప్రతీక “యాసుపాణిః” అనునదియాసుపాణిః స్వజ్ఞురిఃఅను యాజ్ఞకు ప్రతీక.

18.కుహూదేం సౌభాగ్యవతి.కర్మలు తెలిసినది.సులభముగా ఆహ్వానించదగినది.ఆమెను ఈ యజ్ఞమునకుఆహ్వానించుచున్నాను.అమె మా పూర్వులు ంనునంతటికీర్తిని మాకు కలిగించునుగాక.

దేం!తే హంషా ంధేమ.

19.కుహూదేవతదేవతల అమృతపాలకఆహ్వానమునకుఅర్హ మైనది. ఆమె మాహంస్సును, దానిరుచిని ఎరుంగునుగాక. ఆ దేంయజమానికి పారలౌకికసుఖములను కలిగించునుగాక.నీ మహిమలుతెలిసికొన్న యజమానికిధనవృష్టి కలిగించుము.

**శ్రీమదాంధ్రవచన కృష్ణయజుర్వేదీయతైత్తిరీయ సంహిత
మూడవకాండమునందలి మూడవప్రపాఠకము సమాప్తము.**

**జుష్టోవాచోభూయాసం జుష్టోవాచస్వతయేదేంవాక్ |
యద్వాచోమధుమత్తస్మిన్మాధాఃస్వాహా సరస్వ త్యై||**

నాలుగవప్రపాఠకము

మొదటిఅనువాకము

(3వ ప్రపాఠకపు10వ అనువాక మంత్రములవ్యాఖ్య.)

1. యజమానిఅర్పించు హంస్సుఅధికము అయినచోఆ యజ్ఞమునకుఅవగుణము కలుగును.అందుకు పరిహారము‘సూర్యోదేవా’ ఇత్యాదిమంత్రములచేహోమము చేయవలెను.అప్పుడు బృహస్పతియుప్రజాపతియు, యజ్ఞపుఅవగుణమును సరిచేయుదురు.

2.ఒకదేవతకు బలిఇచ్చిన పశువు కడుపుతోఉన్నదయిన ఆ బలిరాక్షసులకు చెందును.రాక్షసులను నాశము చేయుటకు“యస్యాస్తేహరితో గర్భః” అనుమంత్రములనుఉచ్చరించవలెను.అట్లయిన ఆ పశువు దేవతలకుచేరుచున్నది.

3.‘ఆవర్తవర్తయ’ ఇత్యాదిమంత్రములుఉచ్చరించుచు పశుగర్భపర్యావర్తనము చేయవలెను.

4. ప్రజలు,పశువులు సంపద అగుచున్నంఅని చెప్పబడినది.అందువలన యజమానిపశువులను, ప్రజలనుసమృద్ధములనుచేయుచున్నాడు.

5. యజ్ఞాంగముతక్కువ అయినచోఅది స్వర్గమును చేరును.అది ఎక్కువైనచో అదిభూుని చేరును.వానిని సరిచేయనిచోయజమాని పీడించబడును.అప్పుడు‘మహీద్యౌ’ ఇత్యాదిమంత్రములుఉచ్చరించవలెను.అందువలన ఆహెచ్చుతగ్గులను ద్యావాపుథువులేసరిచేయును; మరియుయజమానికి పీడకలుగదు.

6. యజమాని ఆత్మసాత్కారము కొరకుమేక గర్భమునుబూడిదతో కప్పవలెను.గర్భము ద్యావాపృథ్వులనుండియే ఉత్పన్నమైనది.బూడిదచే కప్పటవలన ఆ గర్భమునుద్యావాపృథ్వులందేస్థాపించునట్లగును.

7. పశువుయొక్క హృదయాద్యంగమునుఅవదానము చేసినచోహంస్సు అతిరిక్తమగును.అవదానమే చేయనిచోహంస్సు రిక్తమగును.ఆ దోషపరిహారమునకుగాను పశువు యొక్కనాభి ముందు భాగమునుండికొంచెము అంగమును,నాభిపై భాగమునుండికొంచెము అంగమునుఅవదానము చేయవలెను.ముందు భాగమునుండి ప్రాణవాయువుముఖమునకు సంచరించును.పైభాగము నుండిఅపానవాయువు వెనుకభాగమునకు సంచరించును.అందువలన పూర్తిపశువును అవదానముచేసినట్లగును.

8. ంష్టువుపశుస్వాం అగును. అతని కొరకు పశువుగర్భపు దక్షిణ పూర్వపాదమునుచేదించి హోమముచేయవలెను.పశువు యొక్క ప్రధానాంగముమరియు పశువునకుసంబంధించినఉపాకృత అధిక భాగముంష్టువునకు సంబంధించినదిఅగును. ఆ ంధముగా చేయుటవలనఅతిరిక్తము నందేఅతిరిక్తమును స్థాపించినవాడుఅగును. అది అతిరిక్తమునకుశాంతి అగును.

9. ఈయొక్క ప్రాయశ్చిత్తఇష్టియందు ఎనియిదిబిందువుల బంగారముదక్షణగా ఈయవలెను.ఆలబ్ధమైనపశువు గర్భము కలది.అందువలన గర్భస్థశిశువు సహితముగాఎనియిది పాదములుకలది. ఆత్మతొమ్మిదవదిఅగును. కావున అష్టబిందుదక్షిణ పశుదక్షిణయగును. అది పసుప్రాప్తికికారణము అగును.

10.హిరణ్యమునుదక్షిణగా ఇచ్చు యజమానిదానిని తలపాగ యొక్కనాలుగవ మడతయందుఉంచవలెను.ఏలననగా పశువుగర్భము నందున్నశిశువు. 1. మాం 2. చర్మము3. మాంసము 4. ఎముకలుఅను పొరలు కలదిఅగుచున్నది. అట్టిహిరణ్యమునుదానము చేసినయజమాని సంపూర్ణపశువును దానముచేసినవాడు అగును.

11.యజ్ఞమునందుఈ ంధముగ ప్రాయశ్చిత్తక్రియ చేయువానికిఅత్యంత ధనములభించును.

రెండవఅనువాకము

1. వాయుదేవా!ంచేయుము. పశువునుఅలంకరించుము. దేవా!నీవు శుద్ధ హంస్సునుపాలించువాడవు.నీకు వేల సంఖ్యలో‘నియుత’ అశ్వములుఉన్న. నీకు పశురూప ఆహారముఇష్టమగును. నీవుఏ పశు సంబంధమగుపశువు సోమసదృశమనిపించునో-దానినే నీకు సమర్పించుచున్నాను.

2.పశువా!ఆకూత్యై - నా సంకల్పసిద్ధికొరకుత్యా-నిన్ను - కామాయ-నా కోరికలు తీర్చుటకు- త్యా- నిన్ను - సమృద్ధయే-సమృద్ధికొరకు - కిక్కిటా- కిక్కిటాకార పూర్వకముగ,తేమనః-నీ మనస్సును, ప్రీణయిత్యా-సంతోషపరచి,ప్రజాపతయేస్వాహా .

ఆకూత్యైత్యా,కామాయత్యా, సమృద్ధయేకిక్కిటా తే ప్రాణఃప్రీణయిత్యా వాయవేస్వాహా.

ఆకూత్యైత్యా,కామాయత్యా, సమృద్ధయేకిక్కిటా తే చక్షుఃప్రీణయిత్యా సూర్యాయస్వాహా.

ఆకూత్యైత్యా,కామాయత్యా, సమృద్ధయేకిక్కిటాశ్రోత్రమ్ప్రీణయిత్యా ద్యావాపృథివ్యాభ్యామ్స్వాహా.

ఆకూత్యైత్యా,కామాయత్యా, సమృద్ధయేకిక్కిటా వాచమ్ ప్రీణయిత్యాసరస్వత్యై స్వాహా.

3. వశాపశువా! లోకములు మూడుకాగా నీవు నాలుగవ దానవు.నీవు వంధ్యవు.మనసున ఒకసారి పురుషాభిలాషకలిగినంత నీకు గర్భమైనది.తదుపరి నీవు ఇంద్రియనిగ్రహము కలదానవు.కావున నీవు దేవతలనుచేరుము. అందువలనసత్యాస్సంతుయజమానస్యకామాః యజమానికోరికలు తీరునుగాక.

4. పశువా!నీవు మేకవు. ఇప్పుడుహంస్సువు అయినావు.దేవతలకు ధనరూపవుఅయినావు. నీవు భూంిద ఉండుము. తదుపరిఅంతరిక్షమునకు చేరుము.ద్యులోకమునందునీకు గొప్ప తేజస్సు కలుగును.

5. రజస్వరూపహంరంశమునుంస్తరింపచేయుము.ఆదిత్యుని అనుసరించిసాగుము. మేము ప్రజ్ఞచేసాధించిన జ్యోతిర్మార్గములనురక్షించుము.

6. పశువుయొక్క హృదయాద్యంగములారా!మేము ఈ కర్మను నిర్విఘ్నముగాపూర్తి చేయుటకుఆతురపడుచున్నాము.దానిని అతిరిక్తము కాకుండచేయుము.మనువు వలెఉత్పత్తి చేయుదానవుఅగుము. తదుపరి యజమానికిదేవతా సంబంధముకలిగించుము.

7. పశువా!నీవు పూజించదగినదేవతలకు హంస్సువుఅగుచున్నావు. ప్రజాపతిస్వరూపమువు అగుచున్నావు.అటువంటినీ అంగములు తినిమేము పుష్టి కలవారముఅగుచున్నాము.

మూడవఅనువాకము

1. పూర్వముద్యావాపృథ్వులు కలిసిఉండెను. వాయువుఆ రెండింటిని ండదీసినాడు.ఆ ద్యావాపృథ్వులు మరలకలసినం. గర్భముదాల్చినం. ఆ గర్భమునుండి సోమముపుట్టినది. పుట్టినసోమమున అగ్ని ంరింగినాడు.అప్పుడు ప్రజాపతిఅగ్నిదేవతాకమగుఅష్టాకపాల

పురోడాశమునుదర్శించినాడు. దానినిఆచరించి అగ్నినుండివశారూపసంతానమునుకొన్నాడు.

2. అగ్నిదేవతాకముకాకుండా - ఇతర దేవతాకమైననుముందు అగ్నిదేవతాకఅష్టాకపాలమును నిర్వాపముచేయవలెను.అందువలన అగ్నినుండియే కొని ఆలంభనముచేసినట్లగును.

3. ద్యావాపృథ్వులనువాయువు ండదీసినందునవశ - వంధ్య - వాయుదేవతాకమైనది.ద్యావాపృథ్వులు వశనుగర్భమున ధరించినందునవశ ద్యావాపృథ్వీ దేవతాకమైనది.

ద్యావాపృథ్వులనుండి సోమముపుట్టినందునను,దానిని అగ్ని ంరింగినందుననుఅది అగ్నిషోమదేవతాకమైనది.

ద్యావాపృథ్వులుండివడినపుడుధ్వని కలిగినది.అది వాక్కు అయినది. అందువలనవశ సరస్వతి దేవతాకమైనది.

అగ్నినుండి వశను ప్రజాపతికరీదు చేసినందునవశ ప్రజాపతి దేవతాకమైనది.

సావాఏషాసర్వదేవత్యా యదజావశా - కావునవశయగు మేక సర్వదేవతాకమగుచున్నది.

4. ఐశ్వర్యముకోరువాడు వాయుదేవతాకవశనుఆలంభనముచేయవలెను.వాయువు వేగవంతుడుఅందువలన అతడువాయువును తనభాగధేయముగాపొందును.

5. సస్యసమృద్ధి రూపమగుప్రతిష్ఠను అభిలషించువాడుద్యావాపృథ్వీ దేవతాకమగువశను ఆలంభనముచేయవలెను.అతని కొరకు పర్జన్యడుంినుండియే వర్షముకలగించును. భూంిద ఓషధములుమొలుచును అతనికిసస్యసమృద్ధి కలుగును.

6. అన్నసమృద్ధియు, అన్నముతినుశక్తియు అభిలషించువాడుఅగ్నిషోమ దేవతాకమగువశను ఆలంభనముచేయవలెను.అందువలన అతడుఅగ్ని చేత అన్నమును,సోమముచేతఅన్నము తినుశక్తిని పొందుచున్నాడు.

7. వాక్కుకలిగియు పలకలేనట్టివాడుసరస్వతీ దేవతాకవశను ఆలంభనముచేయవలెను.అందువలన సరస్వతిఅతనికి భాగధేయముగలభించును.సరస్వతియే అతనివాక్కును అధిష్టించుచున్నది.
8. తానుజయించలేని వారినిజయించవలెననికోరువాడు ప్రజాపతిదేవతాకమగు 'వశ'ను ఆలంభనముచేయవలెను.ప్రజాపతి సర్వదేవతాస్వరూపుడు అగును. కావునయజమాని తానుజయించలేనివానినిసర్వదేవతలచేతజయించును.
9. వశాలంభనముచేయువాడు ముందు'ఆవాయోభూష' ఇత్యాది ఋక్కుచేవశను ఉపాకరణముచేయవలెను.అప్పుడు అతడు వాయువునుండియేవశను సంపాదించిఆలంభనముచేసినట్లగును.
10. 'ఆకూత్యైత్యా,కామాయత్యా' అనునదిమంత్రమునచెప్పిన రీతియేఅగునని గ్రహించవలెను.
- 11.జిహ్వగ్రమునుపైకిచాచి అటునిటుకదలించునపుడుఏర్పడు ధ్వని కిక్కిటధ్వనిని అనుకరించుటఅగును. ఆ ధ్వని చేయుచుగ్రామ్య పశువులనువశపరుచుకొందురు. ఆ ధ్వనిచేయుచు హోమముచేయవలెను.ఆ ధ్వనిచే గ్రామ్యపశువులు వశములగును.అరణ్య మృగములుఆ ధ్వని ని పారిపోవును.కిక్కిటాకార ధ్వనిచేహోమము చేయుటగ్రామ్య పశువులధృతికి సాధ్యముఅగును.
- 12.యజమాని కొరిం చేతబట్టిపశువునకు ప్రదక్షిణముచేయునపుడుఆజ్యహోమముచేయవలెను.అట్లు చేసిన వశనుసజీవముగనే స్వర్గమునకుపంపిన వాడు అగుచున్నాడు.'త్వంతురీయా' ఇత్యాదిమంత్రములచేవశను దేవలోకమునకుపంపినవాడు అగుచున్నాడు.
- 13."సత్యాః సన్తు యజమానస్యకామాః"అనునదిమంత్రము. ఈ యజ్ఞమునిరాటంకముగ సమాప్తయగునుగాక అనునదియేయజమాని కోరిక. అందుకేఆ మంత్రము ఆ ంధముగాచెప్పినది.
- 14.పశువా! నీవు మేకవు.హంస్సు రూపమునదేవతలకు ధనముఅగుచున్నావు అనుటవలనయజమానికి మూడులోకములందుప్రతిష్ఠ కలుగుచున్నది.
- 15.ఈ మేక యజమానికిస్వర్గమునందు ప్రకాశముకలిగించుచున్నదిఅనునది మంత్రములోనిచరమభాగముఅగుచున్నది.
- 16.'తస్తుం తన్య' ఇత్యాది మంత్రముఈ మేక యజమానికిమూడు లోకములనుప్రకాశవంతము చేయుచున్నదిఅని వచించినది.
- 17.యజ్ఞమునందలిఅతిరిక్తఅంగమునకుఈ అజము శాన్తి అగుచున్నదిఅనునది 'అనుల్పణ'మంత్రార్థము.
- 18.ప్రజలు మనువుసంబంధులు. కావునఆ ప్రజలనే భోగ్యములుగాచేయుచున్నాడుఅనునది 'అనుల్పణ'మంత్రపుచరమభాగపు అర్థము.
- 19.'పశువా! నీవు పూజించదగినదేవతలకు హంస్సువుఅగుచున్నావు' అనునదిమంత్రార్థము అదిస్వగాకారముకొరకు అగుచున్నది.
- 20."పశువా! నీ అంగములనుతిని మేము పుష్టిగలఅంగము కలవారము అగుచున్నాము"అని మంత్రము చెప్పటనుయజమాని ఆశీస్సుగానేకోరుచున్నాడు.

21.వశను ఆలంభనముచేయువాడు మబ్బులుకమ్ముకున్నచో ఆలంభనచేయరాదు. ఆకాశమునిర్మలముగా ఉన్నప్పుడేఆలంభనముచేయవలెను.

22.వశా పశువులు ఆలంభనచేసినపుడు అకస్మాత్తుగాఆకాశము మేఘావృతమైనచోఆలభపశువునుజలములందుప్రవేశపెట్టవలెను.లేదా మొత్తమునుతినవలెను.

23.వధించిన పశువునుజలములందుప్రవేశపెట్టినయజ్ఞమునుంఘ్నముచేసినవాడుఅగును మొత్తమునుభక్షించినచోతాను సామర్థ్యముకలవాడు అగుచున్నాడు.

24.సంవత్సరసత్రయాగముచేసినవాడు - సహస్రదక్షిణాయుక్తమగుయాగము చేసినసహస్రయాజి- గ్రహపతిగా దీక్షనొందినగృహమేధిమాత్రమే దీనికిఅర్హులు. ఆ ముగ్గురే ఈ వశాయాగముచేయవలెను.ఇది వారినే అనుసరించుచున్నది.

నాలుగవఅనువాకము

1. చిత్తమునా యందు ఉండునుగాక.చిత్తిః నిల్వ అనునిర్వికల్ప జ్ఞానమునాకు కలుగునుగాక. ఆకూతమనుసంకల్పితము నాకుకలుగునుగాక. ంజ్ఞానమునాకు కలుగునుగాక. అంతఃకరణమునాకు కలుగునుగాక. చక్షురాదిబాహ్యేంద్రియశక్తులు నాకు కలుగునుగాక.దర్శయాగము, పూర్ణమాసయాగము, బృహద్యాగము, రథంతరసామమునాయందు నిలుచునుగాత.

యుద్ధాభిగమనములందుఅనుభవముగలప్రజాపతి వర్షముకలిగించు ఇంద్రునకుజయహేతువులగుమంత్రములనుప్రసాదించినాడు. అందువలనజనులందరు ఇంద్రునకుఁ ధేయులు అయినారు.ఆ ఇంద్రుడే అనుభవజ్ఞుడుఅయినాడు. ‘సహి హవ్యోబభూవ’ అతడుహోమ యోగ్యుడుఅయినాడు.

2. పూర్వముదేవతలు, అసురులుయుద్ధసన్నద్ధులుఅయినారు. అప్పుడు ఇంద్రుడుప్రజాపతినీ దర్శించినాడు.ప్రజాపతి ఇంద్రునకుజయహేతుమంత్రములనుఉపదేశించినాడు. ఇంద్రుడుజయహేతుమంత్రములచేహోమము చేసినాడు.అందువలన దేవతలుజయించినారు. జయించినారుకావున వాటికి ‘జయత్య’మంత్రములనిపేరు వచ్చినది.

3. స్పర్థకల యజమానికి మంత్రములచేహోమము చేయవలెను.అందువలన అతడుతన శత్రువులనునిశ్చయముగా జయించును.

అయిదవఅనువాకము

1. అగ్నిప్రాణులకుఅధిపతి. **సమా%వతు**-అతడు మమ్మురక్షించునుగాక.

పెద్దలగులోకపాలురకుఇంద్రుడు అధిపతి. **సమా%వతు**.యముడు పృథికిఅధిపతి. **సమా%వతు**.వాయువు అంతరిక్షమునకుఅధిపతి. **సమా%వతు**.సూర్యుడు దింకిఅధిపతి. **సమా%వతు**.చంద్రుడునక్షత్రములకుఅధిపతి **సమా%వతు**.బృహస్పతిబ్రాహ్మణులకుఅధిపతి. **సమా%వతు**.ఐత్రుడు సత్యమునకుఅధిపతి. **సమా%వతు**.వరుణుడు జలములకుఅధిపతి. **సమా%వతు**.సముద్రుడుప్రవాహములకుఅధిపతి **సమా%వతు**.అన్నము సామ్రాజ్యములకుఅధిపతి **సమా%వతు**.

సోముడుఓషధులకు, సూర్యుడుఅనుజ్ఞలకు, రుద్రుడుపశువులకు, త్వష్టరూపములకు, ంష్టువుపర్వతములకు, మరుత్తులుగణములకు అధిపతులు.వారు నన్ను రక్షింతురుగాక.

తంద్రులారా!తాతలారా! ఏడుతరములకుపూర్వపు, పరపు పితామహులారా!ఈ

లోకమునమమ్ము రక్షించండి.

బ్రాహ్మణులయందు,క్షత్రియులయందు,కోరదగిన ఫలములందు,ప్రాధాన్యమునందు,చేయబడుచున్నఈ కర్మయందు, దేవతలనుగూర్చిన మా అహ్వనములందుఅగ్ని భూతములకుఅధిపతి అగుచున్నాడు.అతడు మమ్మురక్షించవలెను.పైవానియందు ఇంద్రుడుపెద్దలకు అధిపతిఅగుచున్నాడు. అతడుమమ్ము రక్షించునుగాక.

ఆరవఅనువాకము

1. దేవతలుచేసిన యజ్ఞములచేఅసురులు చేసినారు. అప్పుడుదేవతల

‘అభ్యాతాన’మంత్రములనుఅభిముఖముగతెచ్చి హోమముచేసినారు. అందువలనదేవతల కర్మసమృద్ధము అయినదిఅభ్యాతాన హోమముతెలియనందునను,చేయనందుననుఅసురుల కర్మ సమృద్ధముకాలేదు.

2. యజమానిఏ కర్మచేత సమృద్ధినికోరునో అతడు అభ్యాతానమంత్రములచేహోమము చేయవలెను.అందువలన అతనికినిశ్చయముగా సమృద్ధికలుగుచున్నది.

3. ంశ్వేదేవతలు**‘అభ్యాతాన’**మంత్రములనుదర్శించినారు. అందువలనఅం

ంశ్వేదేవతాకములుఅయినం.

ప్రజాపతిఇంద్రునకు జయహేతుమంత్రములనుప్రసాదించినాడు. అందువలనఅం ప్రజాపతి దేవతాకములుఅయినం.

దేవతలు**‘రాష్ట్రభృత్’**మంత్రములవలన రాష్ట్రమునుఅసురుల నుండి గుంజుకున్నారు.అందువలన ఆ మంత్రములకురాష్ట్రభృతత్వముకలిగినది.

దేవతలుఅభ్యాతాన మంత్రములచేత అసురులనువశపరుచుకున్నారు. **‘జయత్వ’** మంత్రములచేత అసురులనుఓడించినారు. **‘రాష్ట్రభృత్’**మంత్రములచేతఅసురులనుండి రాజ్యమునుగుంజుకున్నారు.

అసురులనువశ్యులను చేసికొన్నందునవాటికి అభ్యాతానత్వముకలిగినది.

జయత్వమంత్రములచేజయించినందునవాటికి జయత్వమంత్రములనిపేరు వచ్చినది.రాష్ట్రభృత్ మంత్రములచేఅసురుల రాజ్యమునుగుంజుకున్నందునవాటికి రాష్ట్రభృత్మంత్రములనుపేరు వచ్చినది.

ఈ మూడుంధములగు మంత్రములవలన దేవతలుంజయులైనారు.అసురులు పరాజితులుఅయినారు.

4. శత్రువులుకలవాడు ఈ మూడుంధముల మంత్రములచేహోమము చేయవలెను.అభ్యాతానము వలనఅతడు శత్రువులనువశ్యులను చేసికొనును.జయత్వమంత్రములవలన శత్రువునుజయించెను. రాష్ట్రభృత్మంత్రములవలన అతడుశత్రువుల రాజ్యమునుగుంజుకొనును.

అందువలనఅతడు గెలుచును.అతని శత్రువు ఓడిపోవును.

ఏడవఅనువాకము

1. ఒకగంధర్వుడు'. అతనిపేరు అగ్ని. అతడు సత్యముచేఅసత్యమును ఓడించువాడు.ఋతము అతనిధామము. ఓషధిదేవతలుఅతనికి ప్రియభార్యలు.వారి పేరు “ఊర్ధ్వ”.

ఆ అగ్నినామక గంధర్వుడుబ్రాహ్మణ,క్షత్రియులనురక్షించునుగాక. అతనిభార్యలు బ్రాహ్మణ,క్షత్రియులనురక్షింతురుగాక. ఆ గంధర్వునకు- తస్మైస్వాహా.అతని భార్యలకు- తాభ్యఃస్వాహా.

2. ఒకగంధర్వుడు. అతని పేరుసూర్యుడు. అతడు సర్వమునుఅనుసంధానము చేయువాడు.

సమస్తసామములు తెలిసినవాడు.అతనికి మరీచిదేవేరులుప్రియభార్యలు.వారిపేరు ఆయువులు.

ఆ అగ్నినామకగంధర్వుడు బ్రాహ్మణ,క్షత్రియులనురక్షించునుగాక. తస్మైస్వాహా.అతని భార్యలుఆయువులు - బ్రాహ్మణ,క్షత్రియులనురక్షింతురుగాక. తాభ్యఃస్వాహా.

3. ఒకగంధర్వుడు. అతని పేరుచంద్రుడు. అతడుఅందమైనవాడు. సూర్యకిరణములుకలవాడు. అతనికి నక్షత్రములుప్రియభార్యలు.వారిపేరు బేకురయః - బేకురులు.

ఆ చంద్రనామకగంధర్వుడు బ్రాహ్మణ,క్షత్రియులనురక్షించునుగాక.తస్మై స్వాహా.అతని భార్యలు- బేకురులు - రక్షింతురుగాక.తాభ్యఃస్వాహా.

4. ఒకగంధర్వుడు. అతని పేరుయజ్ఞము. అతడుంశ్వమును పాలించువాడు.పక్షివలె ఆకసమునతిరుగువాడు. అతనికిదక్షిణలు ప్రియభార్యలు.వారికి స్తవములుఅనిపేర్లు.

ఆ యజ్ఞనామకగంధర్వుడు బ్రాహ్మణక్షత్రియులనురక్షించునుగాక. తస్మైస్వాహా. అతనిభార్యలు - స్తవములు- బ్రాహ్మణక్షత్రియులనురక్షింతురుగాక. తాభ్యఃస్వాహా.

5. ఒకగంధర్వుడు. అతని పేరుమనస్సు. అతడు ప్రజాపతి.ంశ్వకర్మ. అతనికి ఋక్సామదేవతలు భార్యలు.వారు అందకత్తెలు.

ఆ మనస్సునుపేరుగల గంధర్వుడుబ్రాహ్మణ,క్షత్రియులనురక్షించునుగాక. తస్మైస్వాహా.అతని అందకత్తెలగుభార్యలు బ్రాహ్మణక్షత్రియులనురక్షింతురుగాక. తాభ్యఃస్వాహా.

6. ఒకగంధర్వుడు. అతని పేరువాతుడు. అతడుఅనుకున్నచోట ఉండువాడు.అంతట సంచరించువాడు.అతనికి జలదేవతలుప్రియభార్యలు.వారిపేరు ముదా.

ఆ వాతనామకగంధర్వుడు బ్రాహ్మణ,క్షత్రియులనురక్షించునుగాక.తస్మై స్వాహా. అతనిభార్యలు బ్రాహ్మణక్షత్రియులనురక్షింతురుగాక. తాభ్యఃస్వాహా.

7. హేభువనపతే!నీకు అంతరిక్షమునందును,భూలోకమునందునుగృహములుఉన్న.

మాకువయోహాని గలిగించకుము.మాకు ధనపుష్టిని,ంరపుత్రుని, అజీవనసమృద్ధికలిగించుము.

8. ఒకగంధర్వుడు. అతని పేరు‘మృత్యువు’ అతడుపరమేష్టి. సర్వాధిపతి.అతనికి ంశ్వములు ప్రియభార్యలు.వారిపేరు భువ.

ఆ మృత్యునామకగంధర్వుడు బ్రాహ్మణ,క్షత్రియులనురక్షించునుగాక. తస్మైస్వాహా. అతని భార్యలు- భువనములు- బ్రాహ్మణక్షత్రియులనురక్షింతురుగాక. తాభ్యఃస్వాహా.

9. ఒకగంధర్వుడు. అతని పేరుపర్జన్యుడు. అతడుమంచి నివాసము. మంచిసంపదగలవాడు. మంగళప్రదుడు. స్వర్గమునుస్వాధీనము నందుడంచుకున్నవాడు. అతనికిందుగత్తులు ప్రియభార్యలు.వారి పేరు 'రుచః'

ఆ పర్జన్యనామకగంధర్వుడు బ్రాహ్మణక్షత్రియులనురక్షించునుగాక. **తస్మైస్వాహా.**అతని భార్యలుబ్రాహ్మణక్షత్రియులనురక్షింతురుగాక. **తాభ్యఃస్వాహా.**

10.ఒక గంధర్వుడు. అతనిపేరు మృత్యువు. దూరమందున్నవానిని కూడ కొట్టగలఆయుధము కలవాడు.అతని పేరు ంన్నంతనేసుఖము పోగొట్టువాడు.అతనికి ప్రజాభిమానిదేవేరులు ప్రియభార్యలువారిపేరు భీరువలు.

ఆ మృత్యునామకగంధర్వుడు బ్రాహ్మణ,క్షత్రియులనురక్షించునుగాక. **తస్మైస్వాహా.**అతని భార్యలుబ్రాహ్మణ,క్షత్రియులనురక్షింతురుగాక. **తాభ్యఃస్వాహా.**

11.ఒక గంధర్వుడు. అతనిపేరు కాముడు. అతడుఅందగాడు. ఇంద్రియంషయములందుమనస్సును లగ్నముచేయించువాడు.అతని భార్యలుంషయాభిమానదేవతలు. వారిపేరు “శోచయన్తి”.

ఆ కామనామగంధర్వుడు బ్రాహ్మణ,క్షత్రియులనురక్షించునుగాత. **తస్మైస్వాహా.**అతని భార్యలుబ్రాహ్మణక్షత్రియులనురక్షింతురుగాక. **తాభ్యఃస్వాహా.**

12.హే భువనపతే!నీవు అంతరిక్షముననుభూలోకముననుగృహములుకలవు. మాకు ంస్తారసుఖములను కలిగించుము.బ్రాహ్మణ,క్షత్రియులకు మహాసుఖములుకలిగించుము.

ఎనిందవఅనువాకము

1. 'రాష్ట్రభృత్'మంత్రములురాజ్యప్రాప్తి హేతువులు.అం రాజ్యస్వరూములుఅగును. కావున రాజ్యముకోరువాని కొరకు అధ్వర్యుడు'రాష్ట్రభృత్' మంత్రములచేహోమము చేయవలెను.అందువలన యజమానిరాజ్యమును సంపాదించుచున్నాడు.అతనికి నిశ్చయముగారాజ్యము కలుగును.

2. తనఉన్నతి కొరకు రాష్ట్రభృన్మంత్రములచేతనే హోమముచేయవలెను.ఈ మంత్రములురాజ్యస్వరూపములు.అందువలన శ్రేష్ఠములు.ప్రజలు, పశువులురాజ్యము అగుచున్నం.కావున రాష్ట్రభృన్మంత్రములుప్రజలను, పశువులనుకలిగించుచున్నం.వానివలన యజమానిసమానులలో ఉన్నతుడుఅగుచున్నాడు.

3. గ్రామముకోరువాడు రాష్ట్రభృన్మంత్రములచేహోమము చేయవలెను.రాష్ట్రభృన్మంత్రములేరాజ్యస్వరూపములు.జ్ఞాతులు, గ్రామప్రజలురాజ్యము అగుచున్నారు.కావున రాష్ట్రభృన్మంత్రములవలన యజమానికిజ్ఞాతులు, గ్రామప్రజలుఅనుకూలురు అగుచున్నారు.వానివలన యజమానినిశ్చయముగా గ్రామస్వాంఅగుచున్నాడు.

4. జాదమాడుస్థలమునందేరాష్ట్రభృన్మంత్రములహోమము చేయవలెను.రాష్ట్రభృన్మంత్రములు,రథము రెండును ఓజస్వరూపములు.అందువలన యజమానికిఓజస్సు కలుగుచున్నది.అతడు నిశ్చయముగాఓజస్వి అగుచున్నాడు.

6. రాజ్యమునుకోల్పోయినవాడు రాజ్యముసాధించుటకు రాష్ట్రభృన్మంత్రహోమము చేయవలెను.అతనికి ఎన్ని రథములుఉన్నవో అందరు నరులచేత మోయించవలెను.అందువలన అతనికిపోయిన రాజ్యము తిరిగివచ్చును.

7. రాజ్యముకలిగినను రాజభోగములుకలుగనపుడును,ఆహుతులుస్వకార్యక్షమలు కానపుడునుతన రథపు కుడిచక్రమునుఅగ్నిపై ఉంచి రథ చక్రరంధ్రమునకు అభిముఖముగారాష్ట్రభృన్మంత్రహోమము

చేయవలెను.అందువలన ఆహుతులుస్వకార్యసమర్థులు అగును.వానిని అనుసరించి
యజమానికిరాజ్యభోగములుకలుగును.

8.యుద్ధము కలిగినపుడురాష్ట్రభృన్మంత్రహోమము చేయవలెను.రాష్ట్రభృతమురాజ్యసంబంధము.యుద్ధము
రాజ్యమునుగూర్చియే కదా! యుద్ధసన్నద్ధులైనఉభయులలోఎవరు ముందు హోమముచేయుదురో
అతడుసమర్థుడు అగును. సమర్థుడుఅయినందున యుద్ధమునగెలుపొందును.

9. యుద్ధంజయమునకుచేయు యజ్ఞమునఇప్పకర్ర సంద ధ కావలెను.ఇప్పకర్ర యొక్క నిప్పుకణికలు
యజమానినిపరివేష్టించును. శత్రుసేననుతరియివైచును.

10.ఉన్మాద నివారణ కొరకురాష్ట్రభృన్మంత్రహోమము చేయవలెను.ఉన్మాదమునకు
గంధర్వులు,గంధర్వభార్యలేకారకులు అగుచున్నారు.ఈ మంత్రములుగంధర్వభార్య స్వరూపలుఅగును.
అందువలనఉన్మాదనివారణ కలుగును.శాంతి లభించును.

11.ఉన్మాద నివారణ కొరకురాష్ట్రభృన్మంత్రహోమముజ్వలికాని మర్రికానిమేడికాని
జ్వాలానిసంధికావలెను.గంధర్వులకు, గంధర్వులభార్యలకు ఆ చెట్లుస్థానములు అగును.అందువలన వారినివారి
స్థానములందేశాంతింప చేసినట్లగును.

12.ఇతరులను హింసించదలచినపుడుఈ రాష్ట్రభృన్మంత్రములనుచివరి మంత్రమునుంచిమొదలు పెట్టిమొదటి
మంత్రముతోముగించి హోమముచేయవలెను.అందువలన హింసించదలచినవాని ప్రాణములుంపరీత
స్థానములకుచేరును. కావునప్రాణములు ంపరీతముగాచేరిన వానిని సులభముగాహింసించవచ్చును.

13.అభిచార - హింసించు- హోమము ప్రకృతిసిద్ధమగు చంటనేలయందుగాని, చీలిననేలయందుగాని
చేయవలెను.ఇదియే అభిచారదేవత కొరకు నిర్మతిదేవత ఏర్పరచినస్థానము.

ఈ హోమముఅభిచరితుని నిర్మతిదేవతకు వప్పగించును.క్రూరధ్వనిచే వషట్కారముచేయవలెను.ఈ
క్రూరవషట్కారముఅభిచరితుని ఛేదించును.అందువలన అభిచరితునకుతీవ్రమునుదుఃఖము కలుగును.

14.ఒకని అన్నాద్యమునుహరించదలచినవాడు ఆ ఒకని సభయందుఉత్తానశరీరుడై **“భువనస్యపతే”**
అనుమంత్రమునుఉచ్చరించుచు గడ్డినిఅందుకొనవలెను.ప్రజాపతియే భువనములకుస్వాం. కావున
ప్రజాపతిచేతనేఆ ఒకని అన్నాద్యము హరింపచేసినవాడుఅగును.

15.అన్నాద్యము హరించదలచినవాడు **‘భువనస్యపతే’** నుండి**“సనోభువనస్యపతే”**
అనుఆరుమంత్రములనుఉచ్చరించుచు గడ్డినిఅందుకొనవలెను.ఋతువులు ఆరు.అం ప్రజాపతి
స్వరూపములు.కావున ప్రజాపతియేఆ ఒక్కని అన్నాద్యమునుగుంజుకొనును - యజమానికిఇచ్చును.

16.ఒకడు గొప్పవానికి బంధువుఅగును. ఆ గొప్పవాడు ఇతనినినీచునిగ,
నిక్కుష్టునిగచూచును.బ్రహ్మయనెడిఋత్విజుడుఅవమానించబడినయజమానిని ఉచ్చప్రదేశమునకూర్చుండ
పెట్టవలెను.నాలుగు మూకుళ్లఅన్నము వండి,దానితో రాష్ట్రభృన్మంత్రహోమము
చేయవలెను.రాష్ట్రభృన్మంత్రములేశరీరము అగును. యజమానినిఎత్తు ప్రదేశమునకూర్చుండ
పెట్టుటచేబ్రహ్మ అతనినిసమానులందు ఉన్నతునిచేయుచున్నాడు.

17.అన్నము నాలుగు మూకుళ్లదికావలెను. దిక్కులునాలుగు. కావున యజమానినినాలుగు
దిక్కులందుప్రతిష్ఠించినట్లగును.

18.అన్నమును పాలతోఉడికించవలెను.అందువలన బ్రహ్మఅన్నమును రుచికలిగించినవాడగును.

19.అన్నము చక్కగా ఉడుకుటకుగానుఅన్నమును అడుగునుండిపైకి కలియపెట్టవలెను.

20.పంత్రిత కలిగించుటకుఅన్నమును నేతితోకలుపవలెను.

21.హుత శేషమగుఅన్నమును నలుగురుభుజించవలెను.అందువలన నాలుగుదిశలకు అగ్నియందుహోమము చేసినట్లగును.

తొమ్మిదవఅనువాకము

1. సంతానార్థిధాత్రాది అయిదు దేంకలఇష్టిని నిర్వాపము చేయవలెను.దేంకలు ఛందోరూపములు.ప్రజలు ఛందోరూపములు.కావున ఈ ఇష్టులు యజమానికిసంతానము కలిగించుచున్న.

2. పంచదేవతలలోయజమాని ముందుధాతను స్థాపించుచున్నాడు.1. ధాత యజమానినిపత్నితో యథునముగాచేయును. 2. అనుమతిదేవత యజమానియథునీకరణను అనుమతించును.3. రాకాదేం బీజముకలిగించును. 4. సినీవాలిసంతానమును పుట్టించును.5. కుహూదేం వాక్కునుకలిగించును.

4. పశువులనుకోరువాడు దేంకేష్టులనునిర్వాపము చేయవలెను.దేంకేష్టులు ఛందోరూపములు.పశువులు ఛందోరూపములు.కావున ఈ ఇష్టి అతనికొరకుపశువులను పుట్టించును.

యజమానితొలుత ధాతనుస్థాపించుచున్నాడు.కావున ధాత గోవులందుబీజము వేయుము.అనుమతి దేం అనుమతించును.రాకాదేం గర్భమునుకాపాడును. సినీవాలి పశువులనుపుట్టించును.కుహూదేం పుట్టినపశువులను పోషించును.

4. గ్రామస్వామికాగోరువాడు ఈ ఇష్టినే నిర్వాపముచేయవలెను.**దేంకాశ్చన్దాగ్ంంసిసఖలు గ్రామశ్చందః**ఛందస్సుచేతనే యజమానిగ్రామమును పొందును.

యజమానిధాతను అనుమతిదేంరాకాదేం తరువాత స్థాపించిరాకాదేవత కుహూదేవతలనుస్థాపించవలెను.అందువలన ధాతమధ్యమునస్థాపించబడినవాడుఅగును. అట్లగుటచేధాత యజమానినిగ్రామమధ్యమునస్థాపించినవాడు అగుచున్నాడు.

5. దీర్ఘవ్యాధులుకలవాడు ఈ ఇష్టినే నిర్వాపముచేయవలెను.దేంకాశ్చన్దాగ్ంంసివై.దీర్ఘవ్యాధి కలవానినిదేంకారూపములగు ఛందస్సులేకోపించుచున్న. ఆఛందస్సులే సంతుష్టులైఅతని దీర్ఘరోగమునునివారించుచున్న.

ధాతృదేవతలనుదేంకల మధ్యనస్థాపించవలెను.వ్యాధిగ్రస్తుని ఉదరమధ్యమందుదోషము ఉండును. మధ్యననిలిపిన ధాత రోగగ్రస్తునిఉదరమధ్యమునందలి దోషమునునివారించును.

6. యజ్ఞముచేసియు యజ్ఞఫలములభించనివాడుఈ ఇష్టినే నిర్వాపము చేయవలెను.**దేంకాశ్చన్దాగ్ంయవై.**యజ్ఞఫలముపొందని వానిని ఛందస్సులుఅనుగ్రహించకున్న.

అట్లయినపుడుయజమాని ధాతృదేవునిప్రథమమునస్థాపించవలెను.అట్లు స్థాపించబడినధాత యజమానినిప్రథమముననేప్రతిష్ఠించును.అప్పుడు యజమానికియజ్ఞఫలములభించును.

7. ఒకయజ్ఞము చేసినవాడుమరొక యజ్ఞముచేయుటకుగాను ఈ ఇష్టిని నిర్వాపము

చేయవలెను.**దేంకాశ్చన్తాగ్ంసివై.**

పూర్వయజ్ఞపుభందస్సులు కళలనుకోల్పోవుచున్న. కావున యజమానిధాతృదేవతనునలుగురు దేంకలతరువాత చివరకుస్థాపించవలెను.అప్పుడు ధాతృదేవతనునలుగురు దేంకలతరువాత చివరకుస్థాపించవలెను.అప్పుడు ధాతృదేవుడుజరుపనున్న యజ్ఞపుభందస్సులనుకళాహీనముకాకుండ చేయును.అందువలన యజమానికియజ్ఞఫలములభించును.

8. మేధాశక్తికొరవడినవాడు ఈ ఇష్టినేనిర్వాపము చేయవలెను.**దేంకాశ్చన్తాగ్ంసివై.**భందస్సులుమేధలేని వానినిచేరుకున్న. అందువలనధాతను ప్రథమమునస్థాపించవలెను.అప్పుడు ధాత యజమానినోటియందు భందస్సులనుచేర్చును.అం యజమానిని మేధావంతునిచేయును.

9. కాంతినికోరువాడు ఈ ఇష్టినే నిర్వాపముచేయవలెను.భందస్సులే యజమానికికాంతిని కలిగించును.క్షీరములు కాంతి అగుచున్న.క్షీరములే అతనికికాంతిని కలిగించుచున్న.యజమాని ధాతనుఅనుమత్యాది దేవతలమధ్యన స్థాపించవలెను.ధాత యజమానినికాంతి మధ్యమునస్థాపించినవాడు అగుచున్నాడు.

10.అనుమతి గాయత్రీభందస్సు. రాకాదేంత్రిష్టువ్ భందస్సు.సినీవాలి జగతీ భందస్సుకుహూదేం అనుష్టువ్భందస్సు. ధాతవషట్కారము అగుచున్నారు.

11.రాకాదేం పూర్ణచంద్రునిపున్న. అది శుక్లపక్షస్వరూపము.కుహూదేం చంద్రకళకనిపించని అమావాస్య.సినీవాలి చంద్రకళగల అమావాస్య. అనగాకృష్ణ చతుర్దశితోకలసిన అమావాస్యఅనుమతి దేవతశుక్లచతుర్దశితోకలసిన పున్న. ధాతచంద్రుడు అగును.

12.వసువులు ఎనిదిమంది. గాయత్రిఎనిది అక్షరములది.కావున వసుస్వరూప. రుద్రులుపదకొండు మంది. త్రిష్టువ్పదకొండు అక్షరములది.కావున రుద్రస్వరూప.ఆదిత్యులు పన్నెండుమంది.జగతీ భందస్సుపన్నెండు అక్షరములుకలది. కావున ఆదిత్యస్వరూప.

అనుష్టువ్ప్రజాపతి స్వరూప. వషట్కారముధాతృదేవతాస్వరూప.

13.**ఏతద్వైంకాసర్వాణిచ ఛన్తాగ్ంసిసర్వాశ్చ దేవతా వషట్కారః.**ఈ దేంకలు సర్వభందస్సులగుదురు.సర్వదేవతలువషట్కారమగుదురు.

14.సర్వదేంకలకు ఒకేసారి నిర్వాపముచేసిన యజమానినిఆ దేంకలు దహించ

సమర్థులగుదురు.కావున మొదటిరెండు చరువులనుఅనుమతి, రాకా దేవులనునిర్వాపము చేయవలెను.మూడవ పురోడాశమునుధాతృదేవునకునిర్వాపము చేయవలెను.తదుపరి సినీవాలి,కుహూదేవులకుఒక్కొక్క చరును నిర్వాపముచేయవలెను.అట్లు చేసినచోవాడు యజమానినిదహింపచేయరు.యజమాని కోరికలనుతీర్చెదరు.

పదవఅనువాకము

1. ఈగృహము అగ్నికి స్థానము.గార్హపత్యాగ్ని! నీవు ఈ ఇంటికిరక్షకుడవు.

మేముగ్రామాంతరమునకువెళ్ళుచున్నాము.మమ్ము మరువకుము.గుర్తుంచుకొనుము.మాకు

సుఖనివాసముకలిగించుము. మాకురోగనివారకుడవు అగుము.నిన్ను ఏ కోరికలు కోరి ప్రార్థించుచున్నామోవానిని మాకు కలిగించుము.

2. గార్వపత్త్యాగ్నినీ సభలు సర్వార్థసాధకములు.రమణీయము.సర్వజ్ఞము. మమ్మునీవు ఆ సభలందుచేర్చుకొనుము.మాకు యోగక్షేమములుకలిగించుము. రక్షింపుము.సర్వదా శుభములుకలిగించుము.

3. అగ్నిహోత్రీఉదయము సాయంత్రముఅగ్నియందు హోమముచేయును. ఆ యజమానిఆహుతులనేఇటుకలుగా కూర్చును.

అగ్నిహోత్రీకిరాత్రింబవళ్ళేఇటికలు అగుచున్న.

ఆహితాగ్నిప్రాతస్సాయంకాలములందుహోమము చేయుచున్నాడుఅనుటవలనఅతడు రాత్రింబవళ్ళనుఇటుకలనుగా చేసిఉపధానము చేసినట్లగును.

(అగ్నిహోత్రముచేయునపుడుఇటుకలను చతురస్రముగాకూర్చి చేయవలసిఉన్నది. గ్రామాంతరమునఅది సమకూరుకున్న ఆహుతులు,అహారాత్రులేఇటుకలగుచున్న.నిత్యాగ్ని హోత్రీకిఇటుకలు అక్కరలేదనిచెప్పటయు కావచ్చును.)

4. అగ్నిహోత్రీఒకేప్రదేశమున పదిరోజులుఉన్నచో ంరాట్ ఛందస్సునుఆశ్రయించవలెను.ంరాట్టు దశాక్షరకదా! అతడుంరాట్టునే ఇష్టికగా చేసిఉపధానము చేసినవాడగును.అంరాట్టునందే అతడుఅగ్నిష్టోమ ఫలమునుపొందును. అతనికి అగ్ని'చిత్య' అగును.

(చిత్యగులుమూడు ంధములు.ఉదయ సాయంత్రములందుఇటుకల మధ్యఅనుష్ఠించినది.ఒకటి. ఉదయ, సాయంత్రములేఇటుకలైనదిరెండవది. ంరాట్'రూపఇష్టికలు కలది మూడవది.)

5. అగ్నిహోత్రీ పదిరోజులనుండిహోమము చేసినట్టిభూం యజ్ఞభూంఅగుచున్నది.

పదిరోజులతరువాత ఉన్న భూంయుయజ్ఞభూం అగును.

గార్వపత్త్యాగ్నిరుద్రరూపుడు. గార్వపత్త్యాగ్నినిహోమము చేయకప్రయాణము సాగించినచోగార్వపత్త్యాగ్ని మండిపడును.అగ్నిహోత్రీని లేవకముందేహతమార్చును.

కావునయజమాని గార్వ పత్త్యాగ్నినిహోమము చేయవలెను.అందువలన అతడు

హోమభాగమువలనగార్వ పత్త్యాగ్నిని శాంతింపచేయును.అట్లగుటచే అతనికిమరణము కలుగదు.

6. ప్రయాణముచేయువాడు తనబండికిరెండు ఎడ్లను కట్టినపిదప గార్వపత్త్యాగ్ని హోమముచేయరాదు. అందువలనఅతడు ప్రయాణమైనతరువాత హోమముచేసినట్లగును.

రెండుఎద్దులను కట్టకపూర్వము హోమముచేయరాదు. అందువలనప్రయాణ ప్రస్తావనమేలేనపుడు హమముచేసినట్లగును.

కావునబండికి కుడి ఎద్దునుపూన్చి, ఎడమ ఎద్దునుపూన్చక ముందు హోమముచేయవలెను.అందువలన ఉభయదోషములు కలుగవు.గార్వపత్త్యాగ్నిని శాంతింపచేసినవాడుఅగును.

7. ఒకదర్విచేత హోమముచేసిన దర్విహోమముఅగును. దేవతా ప్రీతికిగానువాస్తోష్పతే ప్రతిజానీహి'అను పురోనువాక్యనుఉచ్చరించి తదుపరి'వాస్తోష్పతేశన్మియా'ఇత్యాది యాజ్యచేతహోమము చేయవలెను.

8. హోమముజరుగుచున్నప్పుడుపాత్రాది గృహోపరకరణములనుబండికి ఎక్కించినచో- రుద్రరూపుడగు గార్హ పత్యాగ్నినికూడ బండికి ఎక్కించవలెను.

అగ్నిహోత్రీ అగ్ని పూర్తిగాచల్లార్చకుండప్రయాణము సాగించరాదు.ఆ ంధముగా చేయుటయజ్ఞమునుభగ్నము చేయుట,ఇట్లు తగులపెట్టుటవంటిది అగును.కావున ‘అయంతేయోని’ ఇత్యాది మంత్రములచేఅరణులందు సమారోపణచేయవలెను.అరణి అగ్నికి జన్మస్థానముఅగుచున్నది. కావునఅగ్నిని అతని జన్మస్థానమునస్థాపించినట్లగును.

9. పక్షాంతరమునఇట్లు చెప్పుచున్నారు:-

అరుణులందుఆరోపించిన అగ్ని కాలిపోవచ్చును.అరణులు దొంగిలినపబడవచ్చును.

అట్లయినచోయజమాని అగ్నినిమరల ఆధానముచేయవలెను.ఆ దోషము లేకుండుటకుయజమాని అగ్నినితనయందే ఆరోపణచేసికొనవలెను.

యజమానిసహితము అగ్నికిజన్మస్థానముఅగుచున్నాడు. కావునఅగ్నిని తన జన్మస్థానమునందేస్థాపించినట్లగును.

1. అగ్నిదేవా!నీవు ంద్వాంసుడవు. గృహపతిం.యువకుడవు. నీకుహంస్సులు అర్పించువారికిదీర్ఘాయువు ప్రసాదించుచున్నావు.

2. అగ్ని!నీవు హవ్యవాహనుడవు.జరారహితుడవు.మాకు తండ్రిం.
వ్యాపించువాడవు.భాసించువాడవు.సుదర్శనుడవు. గార్హపత్యమునకుసమృద్ధ అన్నమునుమాకు ప్రసాదించుము.మాకు ఎదురుగా ంచ్చేయుము.ఎంతో దూరమునకు ంనిపించుకీర్తి ప్రతిష్ఠలనుకలిగించుము.

3. సోమదేవా!నీవు ప్రియస్తోత్రవంతుడవు.అరణ్య రక్షకుడవు. మమ్ముజీంపచేయదలచినావు.కావున మేము మరణించము.

4. దేవతలందుబ్రహ్మశ్రేష్ఠుడు.పండితులందు వాగ్విశారదుడుశ్రేష్ఠుడు. ంప్రులందుఋషి శ్రేష్ఠుడు. మృగములందుమహిషము, పక్షులందుడేగ, వనములందుదృఢము, కాంతిగలవృక్షములు శ్రేష్ఠములు.అట్లే సోమముపంత్రములగు కుశాదికములనుంంచుచున్నది.

5. సూర్యుడుసకలదేవతలుతన ఆధీనమునందుఉన్నవాడు. సజ్జనపాలకుడు. గొప్ప ఆదేశములిచ్చువాడు. ఆ సూర్యునిమంచినూక్తులచేప్రార్థించుచున్నాము.

6. ఆదిత్యుడుదివ్యకాంతి పుంజములవాడు.ఆవర్తమానుడు.అమృతుడు. అతడుమానవులకు ప్రకాశముకలిగించుచున్నాడు.నరులను చూచుచుబంగారు రథమునఅవతరించుచున్నాడు.

7. రుద్రుడుఅంభాజ్యుడు.అతడు మమ్ము,మా పశువులను,మా ప్రజలను,మా గోవులను, మాసంతానమును రుద్రునివలెరక్షించుచున్నాడు.ఆ రుద్రునకు హంస్సులుఅర్పించి మేము సేంచుచున్నాము.

8. రుద్రదేవా!నీవు కోపించకుము. మాబిడ్డలను, బిడ్డలబిడ్డలనుహింసించకుము.మా ఆయువులనుహింసించకుము.మా గోవులను హింసించకుము.మా అశ్వములను హింసించకుము.మా ంరులను వధించకుము.

మేమునీకు హంస్సులు అర్పించుచున్నాము.నమస్కరించుచున్నాము.పూజించుచున్నాము.

9. మేముబృహస్పతినికీర్తించుచున్నాము.మేము

చేయుచున్నస్తోత్రవాణిఅన్నోదకములుకల్పించునట్టినదియు,ఆయువును రక్షించునదియునగుమేఘమువలెఉన్నది. స్తోత్రధ్వనులుమేఘగర్జనలవలెఉన్న. కొండలనుతాకి నిండుగాపారు నదులవలెసంతోషము కలిగించుచున్న.అం బృహస్పతిమహిమవలెప్రకాశమానములైఉన్న.

10.పాషాణ ద్వారముల వంటిపాపములను బృహస్పతితొలగించినాడు. మాహంస్సులు

అందుకున్నాడు.ఆనందమున కేకలువేసినాడు. ఇంకను అతడుమా సేవలను గుర్తించినాడు.నసొంపుగా పాటలు పాడినాడు.యతుల, ఋత్విజులస్తుతులు ని అన్నిఅడ్డంకులను తొలగించినాడు.

11.ఇంద్రా! మాకుధనములను,రక్షణలను తెచ్చిఇమ్ము. ఆ ధనముదానములకు చాలునది,

పుత్రాదులతోకూడినది, ంరోధులనుసహించగలది,సదా వర్ధిల్లునదిఅగునుగాక.

12.పురుహూత ఇంద్రా!నీవు శత్రువునుధిక్కరించు వాడవు.ప్రశస్త బలశాలి.ఈ కర్మయందు ఫలమునుకలిగించుము. కుడిచేతధనములనుతెమ్ము. మాకిమ్ము.సముద్రమంతటిప్రజకు నీవే స్వాం.

13.సుక్రతువవగు ఇంద్రా!నీవు సోమమునుసేంచుటకుగాను పుట్టినంతనేపెరిగినావు. నీవు దేవతలందుగొప్పవాడవని ఇది నిరూపించినది.

14.ఇంద్రా! నీవు స్తుతిరూపవాక్కులచే వర్ధిల్లువాడవు.సకల సవనములందుయజ్ఞయోగ్యుడవు.శత్రువును నశింపచేయువాడవు.సకల మానవులకుప్రభువువు. సకలయాగములందు ప్రార్థనీయుడవు.పశస్తుడవు.

15.యత్రదేవుడుమానవపాలకుడు.అతని కీర్తి గొప్పది. ంనదగినది.అతడు ఫలప్రదాత.యశోవంతుడు. సత్యవాదియగుయత్రదేవుని యజామహే.

16.యత్రదేవతసకల జనులనుఎరిగినవాడు. వారిని వారివారి పనులందు

నియంచువాడు.ద్యావాప్రుథ్వలనుభరించువాడు.అతడు కర్మలు ఆచరించుమానవులను,రెప్పవాల్చని దేవతలనుచూచుచున్నాడు.యత్రదేవునకుఘృతవంతమగుహంస్సును అర్పించుచున్నాము.

17.యత్రదేవా! నీకు సంబంధించినకర్మను అనుష్ఠించువాడుకర్మఫలయుక్తుడుఅగునుగాక.

నీరక్షణలందు ఉన్నవానికివ్యాధులు కలుగకుండునుగాక. శత్రువుచేఓడించబడకుండునుగాక.

పాపముఅతని దరికి చేరకుండునుగాక.అది దూరము నుండియేమరలిపోవునుగాత.

18.వరుణదేవా! నీకుసంబంధించినవి కొద్ది కర్మ వైననునిత్యము ఆచరించుచున్నాము.

19.వరుణదేవా! మేముమానవమాత్రులము.అజ్ఞానము వలనదేవతల ంషయమునతప్పులు చేసివుండవచ్చును.నీకు చేయవలసినకర్మను చేసి ఉండకపోవచ్చును.ఆ రెండింటి వలనకలిగిన పాపములకుగానుమమ్ముహింసించకుము.

20.వరుణదేవా! ఋత్విజులుధూర్తులయి ఉండవచ్చును.కర్మాంగమును

వదలిఉండవచ్చును.సద్య్సవహారముచేయకుండవచ్చును.మేము తెలిసికొన్ని,తెలియక కొన్నిపాపములు చేసి ఉండవచ్చును.మమ్ము వాని నుండిడిపింపుము. నాశము చేయుము.అప్పుడు **‘తేస్యామవరుణః ప్రియాసః’**

-వరుణదేవా! నీవుమేము ప్రీతిపాత్రులముఅగుదుము.

శ్రీమదాంధ్రవచనకృష్ణ యజుర్వేదీయతైత్తిరీయ సంహిత
మూడవకాండమునందలినాలుగవ ప్రపాఠకముసమాప్తము.

జుష్టోవాచోభూయాసం జుష్టోవాచస్సతయేదేవాక్ ।
యద్వాచోమధుమత్తస్మన్మాధాఃస్వాహో సరస్వత్యై॥

అయిదవప్రపాఠకము
మొదటిఅనువాకము

1. పూర్ణయగుపూర్ణమాసి దేవతపడమటిని గెలిచినది.యజ్ఞభూంకితూర్పు పడమరలమధ్యమునుగెలిచినది. ఈ
యజ్ఞమునందలి దేవతలుపూర్ణమాసి యందు అధిష్ఠించిఉన్నారు. వారు ఉత్తమమగుస్వర్గమున మాకు
ముదముకలిగింతురుగాక.

అమావాస్యదేవతా! నీ మహిమవలన - చక్కనినివాసములు కల దేవతలువారి వారి
హంరాగములనుఅందుకున్నారు. ఆ కారణముననీవు మా యజ్ఞమునుపూర్తిచేయించుము.నీవు
సౌభాగ్యవంతుడవు.మాకు ధనమును,ండుగు పుత్రుని ప్రసాదించుము.

2. పూర్ణమాసిదేవత మాకు మంచిగృహములుసమకూర్చునది. ఆగృహములందుమణిముక్తాదులనుచేర్చునది.
కోట్లధనములు ప్రసాదించునది.సౌభాగ్యము కలిగిమాకు బలములుకలిగించునది. ఆదేవత ంచ్చేయునుగాక.

అగ్నిషోములారా!ండు స్తుతి మంత్రములచేవర్ధిల్లువారు. కర్మఫలమునుకలిగించువారు. దేవతలందుప్రథములు. ఈ
యజ్ఞమునందువస్తు, రుద్ర ఆదిత్యులనుసంతోష పెట్టండి. పూర్ణమాసిఉభయదిశలను,మధ్యమునుగెలిచినది. ఆ
దేవతలకుసంబంధించినహంస్సులనుస్వీకరించండి. తదుపరిమాకు ండుగు పుత్రుని,ధనమును ప్రసాదించండి.

3. దేవతలు,ఋషులు అగ్నులనుఆధానము చేయదలచినారు.వారిలో ఋషులు సారస్వతహోమము
చేయకనేహంస్సులనునిర్వాపము చేసినారు.

కానిదేవతలు సారస్వతహోమములందుదర్శించినారు. వారు ఆ హోమములనుచేసినారు. అందువలనదేవతలు
దర్శపూర్ణమాసయాగములను ఋషులకన్న ముందు ఉపక్రంచినారు.

4. దర్శపూర్ణమాసయాగములను ప్రారంభించదలచినవాడుముందు సారస్వత హోమములనుచేయవలెను.అప్పుడు
ఎట్టి ఆలస్యములేకుండా దశపూర్ణమాసయాగములనుప్రారంభించినవాడగును.

5. దర్శపూర్ణమాసయాగములు తలపెట్టినవాడుకాలపు అనులోమ,ప్రతిలోమములనుతెలిసికొని ఆ
యాగములనుఆరంభించవలెననిబ్రహ్మవాదులుచెప్పుచున్నారు.

అమావాస్యతరువాత చంద్రుడుపెరుగుచున్నవాడగును.అది అనులోమముఅగును. పూర్ణిమ తరువాతచంద్రుడు
తరుగుచున్నవాడుఅగును. అది ప్రతిలోమము.

పూర్ణిమతరువాత దర్శపూర్ణయాగములనుప్రారంభించినచోప్రతిలోమకాలమునప్రారంభించినట్లగునుఅందువలన
యజమానిప్రతిలోమచంద్రునివలె క్షీణించును.

6. ఆరంభణీయేష్టికిముందు సారస్వత హోమములుచేయవలెను.అమావాస్యయే సరస్వతి.కావున అనులోమకాలమునందేదర్శపూర్ణ యాగములనుప్రారంభించినట్లగును.అప్పుడు

యజమానిఅమావాస్య తరువాతఎదుగుచున్న చంద్రునివలె వర్ణిల్లును.

7. దర్శపూర్ణమాసయాగములు ప్రారంభించుటకుముందు అగ్నింష్టు దేవతాకమగుఏకాదశ కపాల పురోడాశమునసరస్వతీ దేవతకునిర్వాపము చేయవలెను.సరస్వద్దేవతకుద్వాదశ కపాల పురోడాశముననిర్వాపము చేయవలెను.

8. అగ్నియేయజ్ఞ ముఖము.కావున పురోడాశము అగ్నిదేవతాకముకావలెను. అందువలనయజ్ఞముఖముననేహంస్సు సమర్పించినట్లగును.అది సమృద్ధి కారకముఅగును.

ంష్టువేయజ్ఞమగును.కావున పురోడాశము ంష్టుదేవతాకము కావలెను.అందువలన యజ్ఞముఖముననేహంస్సు సమర్పించినట్లగును.అది సమృద్ధి కారకముఅగును.

9. సరస్వతికిచరు నిర్వాపము చేయవలెను.సరస్వద్దేవునకు ద్వాదశకపాలపురోడాశము నిర్వాపము చేయవలెను.

అమావాస్యసరస్వతీ దేయ, పూర్ణిమసరస్వద్దేవుడునుఅగుచున్నారు. కావునవారే వ్యవధానములేకుండ యాగమునుప్రారంభించినవారుఅగుచున్నారు. అందువలనయజమానికి

సమృద్ధికలుగును.

10.సరస్వద్దేవునకు ద్వాదశకపాలపురోడాశము వలనయజమానికి యధునత్వము,సంతానము కలుగుచున్న.

11.అన్వారంభణేష్టియందు యధున గోవులనుదక్షిణగా ంధించబడినది.అందువలన సమృద్ధికలుగుచున్నది.

రెండవఅనువాకము

1. వసిష్ఠుడుమున్నగు ఋషులుమంత్ర ంశేషములనుతెలిసికొనదలచినారు.వారు ఇంద్రుని వద్దకువెళ్ళినారు. అక్కడవారికి ఇంద్రుడు కనిపించలేదు.వసిష్ఠుడు మాత్రముతన దివ్య దృష్టివలన ఇంద్రునిచూడ కలిగినాడు.

అప్పుడుఇంద్రుడు వసిష్ఠునితోఇట్లు అన్నాడు:

“మహర్షీనిన్ను పురోహితునిచేసికొనగల ప్రజలుజన్మింతురు. నీకు మంత్రముచెప్పుచున్నాను.నీవు ఇతరులకు చెప్పరాదు”

అట్లనిఇంద్రుడు వసిష్ఠునకు‘స్తోమ భాగ, నామకమంత్రములనుచెప్పినాడు. అప్పుడువశిష్ఠుని ప్రజలుపురోహితుని చేసికున్నారు.

2. ఆకారణముననే వసిష్ఠగోత్రపు వారు స్తోమ యాగమునబ్రహ్మగా కార్యమునిర్వహించుచున్నారు.ప్రజకు వారే పురోహితులుఅగుచున్నారు.

3. ఆదిత్యదేవా! నీవు కిరణయుక్తుడవు.దేవతలనుసంప్రీతులను చేయుటకునిన్ను స్మరించుచున్నాను.అట్లని మంత్రముచెప్పినది.

క్షయశబ్దమునకు దేవతలుఅని అర్థము. కావున హోతయజ్ఞమునందుదేవతలనేఆహ్వానించినవాడుఅగుచున్నాడు.

4. ధర్మదేవతా! నీవు ప్రాణులకు ఉపకారముచేయువాడవు. ధర్మము కొరకు నిన్నుస్మరించుచున్నాను. ధర్మమును సంతోషపరచుము.

మనుష్యులే ధర్మ శబ్ద వాచ్యులు, కావున యజ్ఞముమానవుని కొరకే చెప్పబడినది.

5. ద్యులోకదేవతా! నీవు దేవతలకు అనుకూలుడవు. నిన్ను ద్యులోకము కొరకు స్మరించుచున్నాను. ద్యులోకమున సంతోషపరచుము. ఈ పృథివ్యంతరిక్షముల కొరకే యజ్ఞము చెప్పబడినది.

6. వర్షదేవతా! నీవు జలముగలవాడవు. వర్షము కొరకు నిన్ను స్మరించుచున్నాను. వర్షమును సంతోషపరచుము. అందువలన వర్షము కలుగుచున్నది.

7. పగటిదేవతా! నీవు జనులను పనులందు ప్రవర్తింపజేయుచున్నావు. రాత్రి దేవతా! నీవు జనులకు నిద్రకలిగించుచున్నావు. యిరు ఊభయులు యథునత్వమునకు అగుచున్నారు.

8. వసుగణపాలకా! నీవు కోరికల స్వరూపము అగుచున్నావు. నిన్ను వసువుల కొరకు స్మరించుచున్నాను. వసువులను సంప్రీతులను చేయుము.

వసువులు ఎనిమిది మంది, రుద్రులు పదకొండు మంది. ఆదిత్యులు పన్నెండు మంది “ఏ తావంతో వైదేవాః” దేవతలు ఇంతకముందే. యజ్ఞము వారి కొరకే చెప్పబడినది.

9. పితృపాలకదేవా! నీవు బలస్వరూపడవు అగుచున్నావు. నిన్ను పితృదేవతల కొరకు స్మరించుచున్నాను. పితృదేవతలను సంతోష పరచుము. అందువలన దేవతలను అనుసరించి పితృదేవతలు కూడ సంతృప్తులు అగుచున్నారు.

10. సంతానదేవతా! నీవు పుత్రపౌత్రాదులను కలిగించువాడవు అగుచున్నావు. సంతానమును సంప్రీతులను చేయుటకు నిన్ను స్మరించుచున్నాను. అందువలన పితృదేవతలను అనుసరించి సంతానము సంతృప్తమగును.

11. పశుపాలకా! పశువులను అపహరించి వారిని ధ్వంసము చేయువాడవు. నిను పశువులకని స్మరించుచున్నాను. పశువులను సంప్రీతులను చేయుము. అందువలన ప్రజలను అనుసరించి పశువులు సంతృప్తులగుచున్నా.

12. ఓషధి పాలకదేవా! నీవు ధనవంతుడవు. నిన్ను ఓషధుల కొరకు స్మరించుచున్నాను. ఓషధులను సంతృప్తపరుచుము. అందువలన ఓషధులందే పశువులను ప్రతిష్ఠించినట్లగును.

13. వజ్రమా! నీవు అభిజిత్తువు. దృఢమగు దానవు. నిన్ను ఇంద్రుని కొరకు స్మరించుచున్నాను. ఇంద్రుని సంప్రీతుని చేయుము. ఇది సర్వత్ర జయమునకు అగుచున్నది.

14. ప్రాణదేవతా! నీవు ప్రాణములకు అధిపతి. ప్రాణము కొరకు నిన్ను స్మరించుచున్నాను. ప్రాణములను సంప్రీతులను చేయుము. అందువలన ప్రజలయందు ప్రాణములను స్థాపించినట్లగును.

15. యథునీభావమా! నీవు త్రిగుణ ప్రవర్తకుడవు. నీ వలన యథునత్వము సిద్ధించుచున్నది.

16. జననవ్యాపారమా! నీవు సంరోహ, నిరోహములు అగుచున్నావు. ఇందువలన ప్రజోత్పత్తి జరుగును.

(జననవ్యాపారము మైథునము, రతి అగును. సంరోహము శుక్ర శోణిత సంశ్లేషము. నిరోహము అవయవ అభివృద్ధి.)

17.ఉత్పన్న ప్రజాభిమానదేవతా!నీవు పుట్టినవారిని నిలిపి ఉంచువాడవు.పోషణమునకు సరిపడుసిరి కలవాడవు. ఇందువలనప్రజలు స్థిరపడినవారుఅగుచున్నారు.

మూడవఅనువాకము

1. అగ్నిదేవునిచేతను, గాయత్రి,త్రివృత్ ఛందస్సులచేతను, రథంతరసామము చేతను,వషట్కార వజ్రముచేతను పరకీయ సేనను జయించుచున్నాను.పూర్వజులగు శత్రువులనుఅణచివేయుచున్నాను.గొలుసులతో కట్టివేయుచున్నాను.నశింపచేయుచున్నాను.

నేనుంష్టుస్వరూపుడనగు యజమానిని.మమ్ము ద్వేషించువారిని,మేము ద్వేషించువారలనుఅందరిని నా కాళ్ళక్రిందనలిపి వేయుచున్నాను.

2. ఇంద్రునిచేతను, తైష్ఠిభ,త్రిష్ఠివ్ ఛందస్సులచేతను,పంచదశస్తోమముచేతను, బృహత్సామము చేతను,వషట్కార వజ్రముచేతను,పరకీయ సేనను జయించుచున్నాను.సహజాత శత్రువులనుఅణచి వేయుచున్నాను.శృంఖలలచేబంధించుచున్నాను.నశింపచేయుచున్నాను.

3. ంశ్వేదేవతలచేతను, జగతీఛందస్సు చేతను,సప్తదశస్తోమముచేతను, వామదేవ్యసామముచేతను, వషట్కారవజ్రము చేతనుపరకీయ సేనను జయించుచున్నాను.అపరజ శత్రువులనుఅణచివేయుచున్నాను.శృంఖలలచేబంధించుచున్నాను.నశింపచేయుచున్నాను.

(శత్రువులుమూడు ంధములవారు.1. పూర్వజులు - ంరు తండ్రితాతల సంబంధులు.

2. సహజాతులు- ంరు తోబుట్టులసంబంధులు. 3. అపరజులు- ంరు పరులు - వెంటనేకార్యములు చెడగొట్టువారు.)

4. ఇంద్రా!నీ అనుగ్రహమునమా శత్రువులుమాకు ప్రతికూలురుకానట్లుగా వధించుచున్నాము.పరసేనలను ఎదిరించినిలుచు శక్తి గలవారమైనాము.

అగ్నిదేవా!నీ తేజస్సున నేనుతేజస్విని అగుదునుగాక.నీ బలము వలననేను బలవంతుడనుఅగుదునుగాక. నీ కాంతివలననేను కాంతివంతుడనుఅగుదునుగాక.

నాలుగవఅనువాకము

1. భూంధిద యజ్ఞహననముచేయు దేవతలుఉన్నారు. అగ్నిదేవుడుమమ్ము వారినుండిరక్షించునుగాత. మేముయజ్ఞమునుసంపూర్ణముగ అనుష్ఠింతుముగాత.యజ్ఞఫలమునుపొందుదుముగాత.

భూంధిద యజ్ఞమునుఅపహరించు దేవతలుఉన్నారు. అగ్నిర్మాతేభ్యోరక్షతుగచ్ఛేమ సుకృతోవయం.

2. ంత్రావరుణులారా!ంరు శ్రేష్ఠులు. రాత్రులందుంకు యజ్ఞభాగముసమర్పించినాము. అందువలనమాకు దినమునకుపైన వెలుగొందుచున్నదియు,యజ్ఞసంబంధియు,లోకములందు మూడవదిఅగు స్వర్గము లభించినది.

3. యేదేవా యజ్ఞహనోయజ్ఞముపోషురిక్షేఅధ్యాసతే వాయుర్మాతేభ్యో రక్షతుగచ్ఛేమసుకృతోవయం.

ఒకటవమంత్రమునభూంకి బదులుఅంతరిక్షము, అగ్నికి బదులువాయువు చేరినం.

4. సంతృప్తదేవా!ధ్యావాప్యధ్యుల మధ్యనీకు సంబంధించినరాత్రులు ఉన్న.అంమాకు దేవతలనుఅందించునట్టిం.మేము ఆ రాత్రులందుకర్మలు చేయుచున్నాము.అందువలన గృహమునఉన్న భృత్య,పుత్ర సహితులమైస్వర్గ సుఖములు అనుభంతుముగాక.

5. యేదేవా యజ్ఞహనోయజ్ఞముషో దివ్యధ్యాసతే సూర్యో మాతేభ్యోరక్షతు గచ్ఛేమసుకృతిన్ వయం.
సూర్యుడు,దిం తప్ప మంత్రము3 వంటిదే.

6. అగ్ని!ఉత్తమ హంస్సునునీవు ఇంద్రునకు అందించినావు.ఆ హంస్సుతోనే ఈ యజమానినివర్ధిల్లచేయుము.ఇతనికి తనవారిలోఆధిక్యత కలిగించుము.

7. మూడులోకములందునుయజ్ఞమునునాశనము చేయువారును,యజ్ఞమునుఅపహరించువారునుఅగు దేవతలుఉంటున్నారు. అట్లేయజమాని యజ్ఞములందుఇచ్చిన దక్షిణలనుఅపహరించువారు,అతని గ్రహ చమసాదులకుభంగము కలిగించువారువున్నారు.

8. “యే దేవా యజ్ఞహనఃపుథివ్యా మధ్యాసతేయే అన్తరిక్షే దింత్యామహే” అను మంత్రమువలన యజమానిఈ లోకములను దాటిపోవుచున్నాడు.గృహపశుసమేతుడైస్వర్గమునకు చేరును.

9. సోమయాగముచేసిన యజమానినుండి దేవతలును,యజ్ఞమునుతొలగిపోవును. అందువలనయజమాని అగ్ని దేవతాకమగుపంచకపాల పురోడాశయుతఉదవసానీయమనుకర్మను నిర్వాపము చేయవలెను.అగ్ని సర్వదేవతా స్వరూపము.యజ్ఞము పంచసంఖ్య కలది. అందువలనయజమానికి దేవతలును,యజ్ఞమునులభించుచున్న.

10.అగ్ని గాయత్రీ ఛందస్సంబంధి.గాయత్రీ ఛందస్సుకలయజమాని ఉదవసానీయకర్మను పంచకపాలపురోడాశముగా నిర్వాపము చేసినచోఅగ్ని గాయత్రీ ఛందస్సునుండి ండదీసినవాడుఅగును.

గాయత్రీఛందస్సు ఎనిదిఅక్షరములది. అట్లగుటచేఅష్టాకపాల పురోడాశమునునిర్వాపము చేయవలెను.అందువలన యజమానిఅగ్నితో గాయత్రీ ఛందస్సును

కూర్చినవాడగును.అందువలన అతనికిసమృద్ధి కలుగును.

11.ఉదవసానీయము నందలిహంస్సునకు సంబంధించినయాజ్యాను వాక్యలుపంచసంఖ్య కలంఅగుచున్న. యజ్ఞము1. ధానాః 2. కరమ్భః 3.పరివాపః 4. పురోడాశః 5. పయస్యాఅను పంచసంఖ్య గలది.కావున యజమానినుండి యజ్ఞముతొలగిపోవుటలేదు.

(సోమయాగమువలన తొలగిపోయిన దేవతలు,అగ్ని మరల చేరుటను10, 11 మంత్రములందుంవరించినాడు.)

అయిదవఅనువాకము

1. సూర్యదేవుడుయజ్ఞంఘాతకులగుదేవతల నుండిమమ్ము రక్షించునుగాత. వాయుదేవతఅంతరిక్షమున ఉన్నయజ్ఞంఘాత దేవతలనుండిమమ్ము రక్షించునుగాత. అగ్నిదేవతంరోధులగు దేవతలనుండి మమ్మురక్షించునుగాత. సోమదేవా!సక్షః , శూషః సంతః , ంశ్వచర్షణేఅను నామములచేనిన్ను సేంతుము.సూర్య, వాయు, అగ్ని నామములతోకూడ నిన్ను సేంతుము.

2. యజమానినగునేను పరభాగమునందుపాత్రను ఉంచుచున్నాను.అపరభాగమునందుపాత్రను ఉంచుచున్నాను.ఈ అదిత్య గ్రహపుతేజస్సుచే చీకట్లనుపోగొట్టినాను. అంతరిక్షమునన్ను తండ్రీవలె పాలించునుగాత.నేను సూర్యుని ఉభయతఃదర్శించినాను. నేనునావారియందు అధికుడనుఅగుదునుగాక.

3. ఆదిత్యగ్రహముసముద్రమంతటిది.ప్రజాపతి ఆదిత్యునిసాగరపర్యంతము వ్యాపింపచేయునుగాత.అంతరిక్షమందంతటనువ్యాపింపచేయునుగాత.ఇంద్రుడు ఈ గ్రహమునుపొదుగువలె నిండుదిచేయునుగాత.మరుత్తులు వర్షముకలిగించునుగాత.

4. ఆదిత్యదేవా!ఈ నేలను బాగుగా తడుపుము.దివ్యమగు మేఘమునుభిన్నము చేయుము.దియందున్నజల సమృద్ధినిమాకు అందించుము.నీవు సమర్థుడవు.మేఘము నీటి తిత్తివలెఉన్నది. దానిని ంప్పుము.

5. ఆదిత్యుడుపశువులకు కారణమగుదేవత. అగ్ని క్రూరుడు.కావున ఓషధులనుఅగ్నియందుంచి అదిత్యగ్రహమునుహోమము చేయవలెను.అందువలన క్రూరమగుఅగ్నివద్దనుండిపశువులను అంతర్ధానముచేసినట్లు అగును.అంతేకాక ఓషధులందుపశువులను స్థాపించినట్లగును.

6. ఆదిత్యగ్రహముయజ్ఞముతెలిసినది.ఎంతో ప్రకాశించుచున్నది.ద్యులోకపు పై భాగమునందలిస్వర్గమార్గమునుంస్తరింపచేయునది.

అగ్ని!నీవు స్వర్గఫలమునుఇచ్చువాడవు. దేవదూతవు.హవ్యవాహనుడవు.హంస్సులందుకొనిత స్వర్గ మార్గముననేపోవుచున్నావు.

7. అగ్ని!నీకు సంబంధించినసమస్త సంధులుజ్వలించుచున్న.ఆ జ్వాలలే

భూలోకమందును,యజ్ఞభూయందును,సూర్యుని యందునువెలుగులు కలిగించుచున్న.ఆ వెలుగులన్నియుఘృతాహుతులందుచేరునుగాత. యజమానిదేవతలనుకోరుచున్నాడు. వారు అతనికిసుఖములు ప్రసాదించురుగాక.

8. యూపస్తంభమా!బృహస్పతినిన్ను ధనముకొరకు యజమానికి వప్పగించినాడు.నీవు యజమానినగునాకొరకు అనుభవయోగ్యమును,అశ్వములతో కూడినదియునగు ధనపుష్టినికోరుచుండుము.

1. యజమానపత్నీ!నిన్ను క్షీరము, ఆజ్యమునింతము త్రాటితోకట్టుచున్నాను.ఓషధుల కొరకు, జలముకొరకు బంధించుచున్నాను.సంతానము నింతముఈ కర్మయందు బంధించుచున్నాను.మాకు అన్నము ప్రసాదించుటకుయజమానపత్నిదీక్ష వహించునుగాక.

2. యజమానపత్నిపత్నీశాలనుండివెడలవలెను.యజ్ఞవేది యందుఅధివసించవలెను.

3. నేనుయజమానపత్నిని.యజమాని ఆనుకూల్యమునుకోరుచున్నాను. నా స్థానమునకూర్చొనుచున్నాను.

4. నేనుసంతానవతిని. ధర్మపత్నిని.ఎవరిచేత తిరస్కరించబడనిదానను. అగ్ని! నీవుశత్రునాశకుడవు.నిన్ను ఎవరును తిరస్కరింపజాలరు.నీ దగ్గర కూర్చొనుచున్నాను.

5. మంచిజ్ఞానము గలసంతారూపమగు వరుణపాశమునన్ను బంధించినది.నేను దానిని ంప్పివేయుచున్నాను.అందువలన పుణ్యఫలమగుపరమేశ్వరుని స్థానమునందుభర్తతో కూడి సుఖములుసంపాదించుచున్నాను.

6. యజమానపత్నీ! శాలముఖీయస్థానము నుండి 'వన్నేజినీ' జలముతెచ్చుటకు వెడలుము.

యజ్ఞప్రేరకుడగు అగ్ని నిన్ను అనుమతించినాడు. ప్రోత్సహించినాడు. భూమి నీకు దారిని ఇచ్చునుగాత. ఉపద్రవకారియగు దేవతనిన్ను ండిచినాడు. అందువలన 'యువతి' అను సార్థకనామము కలదానవు అయినావు. నేష్ఠనగు నన్ను బాధించకుము.

7. వన్నేజని జలములారా! వసువులు, రుద్రులు, ఆదిత్యులు, శ్వేదేవతలకొరకు యిమ్ము అందుకొనుచున్నాము, యజ్ఞము కొరకును నిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

8. వన్నేజని జలములారా! వసువులు, రుద్రులు, ఆదిత్యులు, శ్వేదేవతలు, యజ్ఞము కొరకు యిమ్ము ఉంచుచున్నాను.

9. అగ్ని! నీవు ంశ్వాత్మకుడవు. ంశ్వవంతుడవు. బలవంతుడవు. నీ అనుగ్రహమున యజ్ఞమును నిర్వహించుచున్నట్టి నేను అనేక ంర్యములనునా పత్నియందు స్థాపించుచున్నాను.

10. ఈ యజ్ఞము దేవతలను చేరునుగాక. ప్రకాశించునట్టి జలములు ఈ యజ్ఞమును దేవతలకు స్పష్టముగా వరించినది. యజమాని సోమాభిషేకము చేసినాడు. ఆహుతులు అర్పించినాడు. వాని వలన యజమానికి సముద్రమంతటి స్వర్గఫలము లభించునుగాక.

వాయుదేవుని ప్రేరణ వలన ఫలప్రదములగు స్తోత్రములను ఋత్విజులు ఉచ్చరించినారు.

ఏడవ అనువాకము

1. వపట్కారముగా యత్రి శిరమును ఛేదించినది. గాయత్రి శిరస్సు నందలి రసము రాలినది. రాలిన రసము భూమియందు ప్రవేశించినది. ప్రవేశించిన చోట ఖదిర - చంద్రచెట్టు - ఏర్పడినది. చంద్రతో చేసిన స్రువమును ఉపయోగించినవాడు ఛందస్సుల రసము చేతనే

అవదానము చేసినట్లు అగును. అతని ఆహుతులు రససహితములు అగును. కావున స్రువము చంద్ర కర్రచే చేసినది కావలెను.

2. సోమము ఈ లోకమునుండి ద్యులోకమునకు చేరినది. గాయత్రి ఆ సోమమును గుంజుకొనెను. అప్పుడు దాని ఆకు రాలినది. ఆ తెగిన ఆకు మోదుగుచెట్టు అయినది. ఆకునుంచి పుట్టినందున దానికి 'పర్ణవృక్షము' అనుపేరు కలిగినది. మోదుగుతో చేసిన జుహువు చేహోమము చేయవలెను. అందువలన ఆహుతులు సౌమ్యములగును. యజమాని సమర్పించు ఆహుతులు దేవతలకు ఇష్టమగును.

3. దేవతలు బ్రహ్మజ్ఞానము గురించి చర్చించినారు. ఆ చర్చను పర్ణవృక్షము - మోదుగుచెట్టు - ంన్నది. అందువలన ఆ చెట్టును 'సుశ్రవన్' అను పేరు కలిగినది.

పలాశముతో చేసిన జుహువుగల యజమానినిండా వాక్యములనుంనడు.

4. పలాశము బ్రహ్మ. మరుత్తులు వైశ్యరూపులు. అన్నము మారుతము. ఏ యజమాని జుహువు పాలాశము అగునో అతని ఉపభృత్తు అశ్వత్థసంబంధికావలెను. అందువలన యజమానికి జుహురూప బ్రహ్మచేంద్రూపాన్నము లభించును. అంతేకాక బ్రాహ్మణులను వైశ్యులందు చేర్చినట్లగును.

5. పర్ణవృక్షము రాజ్యమగును. రాం చెట్టుంద్రూప అగును. జుహువు పాలాశము, ఉపభృత్తు అశ్వత్థి అయినచో బ్రహ్మరూప రాష్ట్రమును అశ్వత్థరూపంట్టునందు స్థాపించినట్లగును.

6. ప్రజాపతిహోమము చేసినాడు.ఆ ఆహుతులుపడినచోట ంకంకత- పుల్లవెలగ - చెట్టుపుట్టినది. అతడుఆ చెట్టునుండియేప్రజలను సృష్టించినాడు.ఏ యజమాని యొక్క‘ధృవము’ ంకంకతసంబంధి అగునో అతనిఆహుతులుప్రతిష్ఠితములుఅగును. అతనికి నిశ్చయముగాసంతానము కలుగును.

7. ఖాదిత,పలాశ, అశ్వత్థ, వైకంకత్వమేస్రుక్కుల రూపము. ఏ యజమానిఈ రూపస్రుక్కులు వాడునోఅతనికి సమస్త రూప పశువులకలుగును. అతనికి ంరుద్ధరూపసంతానము కలుగదు.

ఎనిందవఅనువాకము

1. దధిగ్రహమా!నిన్ను మట్టిపాత్రచేగ్రహించుచున్నాను.నీవు వైపుణ్యమునుపెంచుదానవు. పూర్వముప్రజాపతిచేఇవ్వబడిన దానవు.జ్యోతిష్మంతవు.జ్యోతిష్మంతుడగుప్రజాపతి కొరకు నిన్నుగ్రహించుచున్నాను.

దేవతలందుఅగ్నియే జిహ్వగాగలవారున్నారు. ఋతమునుకోరువారున్నారు. ఇంద్రుడేఅధిపతిగా గలవారుఉన్నారు. వరుణుడురాజుగా కలవారలుఉన్నారు. గాలి మేతరులుఉన్నారు. పర్జన్యడేప్రాణముగా కలవారుఉన్నారు. వారందరి కొరకు నిన్ను

గ్రహించుచున్నాను.

దింకొరకు నిన్ను గ్రహించుచున్నాను.అంతరిక్షము కొరకు నిన్నుగ్రహించుచున్నాను.భూలోకము కొరకునిన్ను గ్రహించుచున్నాను.

2. ఇంద్రా‘ద్విషత్’ శత్రువుయొక్క మనసునునశింపచేయుము.‘జిజ్యా సత్’ శత్రువుమనుసున నశింపచేయుము.‘అరాతీయత్’ శత్రువుమనసును చంపుము.

(1.ద్రవ్యమునుఅపహరించువాడు‘ద్విషత్’ 2. మరణముకోరువాడు ‘జిజ్యాసత్’దానముచేయనీయనివాడు‘అరాతీయత్’.)

3.

దధిగ్రహమా!జ్యోతిష్మంతమజ్యోతిష్మంతమైన,త్యా=నిన్ను,ప్రాణాయ=ప్రాణమునకైజుహోయి=హోమముచేయుచున్నాను.

త్యావ్యానాయ జుహోయి.

త్యాసతే - సత్పరుషునికొరకు జుహోయి.

ఏ ప్రజాపతినుండి ప్రజలుదుఃఖరహితులైపుట్టినారో, ఎవడుసంపదలు ప్రసాదించువాడో,ఎవడు జ్యోతిష్మంతుడోఅట్టి ప్రజాపతికొరకు త్యా జుహోయి.

తొమ్మిదవఅనువాకము

1. ఆద్య్వర్యుడును,యజమానియు సోమయాగమునందుఏ దేవతకు అంతరాయముగలిగింతురో ఆ దేవతకుఅపరాధము చేసినవారుఅగుదురు. ఆ దోషపరిహారమునకుగాను ప్రజాపతి దేవతాకమగుదధి

గ్రహమునుగ్రహించవలెను.ప్రజాపతి సర్వదేవతాస్వరూపుడు అగును. అందువలనదేవతలనుఅందరు సంప్రీతులనుచేసినట్లు అగును.

2. గ్రహములందుదధిగ్రహమునకుప్రాముఖ్యత కలదు.కావున ఏ యజమానికొరకు ఈ దధిగ్రహముగ్రహించబడుచున్నదోఅతనికి ప్రాముఖ్యతకలుగుచున్నది.

3. ప్రజాపతిదేవతాకగ్రహము.సర్వదేవతా స్వరూపముఅగును. ఏ యజమానికొరకు ఈ గ్రహముగ్రహించబడుచున్నదోఅతనికి సకల ంధపశువులు కలుగుచున్నం.

4. ‘జ్యోతిష్మంతమ్’అని చెప్పుట వలనయజమాని సజాతీయులలోకాంతిమంతుడు అగుచున్నాడు.

5. అగ్నిజిహ్వలుమొదలగు దేవతలనుగురించి చెప్పబడుటవలన దధిగ్రహమునుసకల దేవతలకొరకు అందుకున్నట్లుఅగుచున్నది.

6. శత్రువుమనసున చంపుటనుగురించి చెప్పుటవలనశత్రువును నిర్మూలించుచున్నానుఅన్నట్లు అయినది.

7. ‘ప్రాణాయత్వా’అని చెప్పుట వలనదధి గ్రహమునుయజమాని ప్రాణాదులందుస్థాపించుకున్నట్లుఅయినది.

8. ప్రజాపతిసర్వదేవతా స్వరూపుడు.అతని కొరకు దధిగ్రహమునుగ్రహించుచున్నాను.

అట్లనిచెప్పుటవలనసకల దేవతలకుహోమము చేసినట్లయినది.

9. తేజస్సుకోరువాడు ఆజ్యగ్రహమునుపట్టుకొనవలెను.ఆజ్యమే తేజస్సు.అందువలన యజమానితేజస్వంతుడగును.

బ్రహ్మవర్చస్సుకోరువాడు సోమగ్రహమునుపట్టుకొనవలెను.సోమమే బ్రహ్మవర్చస్సు.కావున యజమానిబ్రహ్మవర్చస్సుకలవాడు అగుచున్నాడు.

పశువులనుకోరువాడు దధిగ్రహమునుచేకొనవలెను.దధి రసస్వరూపము. పశువులుక్షీరాది రసస్వరూపలు. కావునయజమానికి క్షీరాదిరసస్వరూపలగు పశువులుకలుగుచున్నం.

పదవఅనువాకము

1. అతిగ్రాహ్యగ్రహమా!అయిదుపాత్రలందుతీసికున్న రసములన్నియునీయందు భద్రముగాఉన్నం. ఋత్విజాలునీయందు క్రతువునుపూర్తి చేయుచున్నారు.నీవు ఈ రుచికరమగుదానిని మరింత రుచికరముగాచేయుము. **“మధుమధునా %భియోధి”**మధువునుమధువుతో కలుపుము.

మధురసమా!నిన్ను మట్టిపాత్రలోనికితీసికొనుచున్నాను.ప్రజాపతికి ప్రియమగునిన్ను మధ్యమపాత్రయందు ఉంచుచున్నాను.ఇది నీకు స్థానమగును.నిన్నుప్రజాపతి కొరకు ఇచటస్థాపించుచున్నాను.

2. సోమోన్మాన- సోమమును కొలుచునట్టి- ప్రాణగ్రహములనుఅందుకొనవలెను.గ్రహములుఇన్ని మాత్రమే.ఇం స్తోమములు అగుచున్నం.ఛందస్సులు అగుచున్నం.పుష్కములు అగుచున్నం.దిశలు మున్నగునంకూడ అగుచున్నం. కావునయజమానికి అం అన్నియులభించుచున్నం.

3. పూర్వముబ్రాహ్మణులుఈ ప్రాణగ్రహములనుదర్శించినారు. అందువలనవారు ప్రముఖులుఅయినారు. సకల దిశలనుజయించినారు. కావునఈ ప్రాణగ్రహములనుచేపట్టినయజమాని ప్రముఖుడుఅగును. సకల దిశలనుజయించును.

4. ఈప్రాణగ్రహములనుఅయిదు మారులు అందుకొనవలెను.పైదిక్కు సహితముగాదిశలు అయిదు కావునయజమాని సకలదిశలందు వర్ధిల్లుచున్నాడు.

5. ప్రాణగ్రహములుగ్రహించినపుడుతొమ్మిది సోమాంశువులుగ్రహించినట్లగును.నరునకు నవరంధ్రములందుప్రాణముండును.కావున యజమానియందు తొమ్మిది ప్రాణములుస్థాపించినట్లగును.

6. ప్రాయణీయాహస్సునందును,ఉదయనీయాహస్సునందునుప్రాణగ్రహములనుపరిగ్రహించవలెను.ప్రాణ గ్రహములుప్రాణరూపములేఅగును. అట్లగుటచేసంవత్సర క్రతువునుప్రాణముల చేతనేప్రారంభించి ప్రాణములచేతనే పూర్తి చేసినట్లగును.

(సంవత్సరక్రతువున ప్రాణనీయముప్రథమాహస్సు,ఉదయనీయము చరమాహస్సుఅగును.)

7. సంవత్సరక్రతువుపన్నెండురోజులది.అందు పదవరోజునప్రాణగ్రహములనుగ్రహించవలెను.ప్రాణగ్రహములుప్రాణములు అగును.వానికి వాయు దేవ్యసామముస్థానమగును. ఆ సోమలోపమువలన ప్రాణములకుచ్యుతి ఏర్పడుచున్నది.అందువలన ప్రజలు

ప్రాణములుకోల్పోవుచున్నారు.కావున పదవరోజునప్రాణగ్రహములనుగ్రహించుటవలన ప్రజలుతమప్రాణములనుపోగొట్టుకొనరు.

పదకొండవఅనువాకము

1. ఋత్విగ్యజమానులారా!జాతవేదియగుఅగ్నిదేవుని ప్రకాశమునుమనసునందు నిలుపుకొనండి. వర్ధిల్లచేయండి.అగ్నిదేవుడు మనలనుఅనుగ్రహించునుగాక.మన హంస్సులనువహించునుగాక.

2. అగ్నిదేవతలనుఅభిలషించువాడు.హోమనిష్పాదకుడు.రథము వంటివాడు.యజమానులచేఎదురేగి ఆహ్వానించబడువాడు.కిరణముల కలవాడు.అట్టి అగ్ని యజ్ఞముకొరకు ఉత్తర వేదికి కొనిపోబడుచున్నాడు.

అగ్నిస్వయముగా యజమానియొక్క భక్తినిగ్రహించుచున్నాడు.

3. ఉత్తరవేది యొద్దకుకొనిపోబడుచున్నఈ అగ్ని పుట్టుకతోనే అమృతముసేంచినాడు.

ఆట్లయ్యమరింత వర్ధిల్లకోరుచున్నాడు. అతడుజీతములనునిలుపగల సమర్థుడగును.అట్లయ్య మరింతసమర్థుడు అగుచున్నాడు.

4. ఆహవనీయస్థానము గోరూపయగు‘ఇడ’ పదమువంటిదియు,నాభివంటిదియుఅగును. నిన్ను - హంస్సువహించుమని- అట్టి ఆహవనీయస్థానమున స్థాపించుచున్నాము.

5. ఆహవనీయస్థానము గొంగడివలెమెత్తనిది. పిట్టగూడువలె భద్రమైనది.ఘృతవంతము.అగ్నీ! దేవతలలోముఖ్యుడవగునీవు ఆహవనీయముననిలుపుము. యజమానికొరకు యజ్ఞమునుచక్కగా పరిసమాప్తి చేయించుము.

6. అగ్గీ!నీవు హోమ నిష్పాదకుడవు.అభిజ్ఞాడవు.ఆహవనీయస్థానమున ఆసీనుడవగుము.యజ్ఞమునుపుణ్యకర్మకు యోగ్యమగుస్థానమును స్థాపించుము.దేవతలనుఅభిలషించు నీవువారిని హంస్సులచేయజించుము. యజమానికిమహదాయువునుకలిగించుము ‘భృహద్యజమానేవయో ధా: ”.

7. అగ్నిహోత.స్థానగ్రాహి. దీప్తిమంతుడు.హంర్దాత. కుశలుడు.హింసితముకాని కర్మయందు బుద్ధినిలిపినవాడు. మంచినివాసము కలిగించువాడు.వేలకొలది హంస్సులనుపోషించువాడు. పంత్రజిహ్వడు.అతడు హోమనిష్పాదకమగు ఉత్తరవేదియందుస్థిరపడినాడు.

8. అగ్గీ!నీవు దేవదూతవు.మమ్ము పాలించువాడవు.కర్మ యోగ్యుడవు.ంచేయుము. మాయాగమును ప్రవర్తింపజేయుము. మాసంతానము వర్ధిల్లవలసిఉన్నది. అందుకు ప్రమాదము

కలిగించకుము.దేవతలకు హంస్సులుఅర్పించుము. మమ్ముపాలించుటకు అప్రమత్తుడవైఉండుము.

9. సంతాదేవా!నీవు నివారించదగినఆటంకములను నివారించగలవాడవు.నిన్ను చేరుటకుసంకల్పించినాము.అందు కొరకు సర్వదా రక్షకుడగుఅగ్నిని ప్రార్థించు చున్నాము.

10.ద్యావాపుష్వులు మహత్తరములు.అం ఈ యజ్ఞమునురక్షించునుగాక. మమ్ముపూర్తిగా పోషించునుగాక.

11.అగ్గీ! అథర్వమహర్షినిన్ను తామరాకు ందమధించినాడు. అందువలనతామరాకు తలవలెప్రధానము అయినది.అది సకల జగత్తులనునిర్వహించుచున్నది.

12.అథర్వపుత్రుడు దధ్యంగుడునిన్ను ప్రజ్వలింపజేసినాడు.నీవు శత్రుహంతవు.అసురుల త్రిపురములనుదహించినావు.

13.అగ్గీ! నీవు తస్కర సంహారకుడవు.యుద్ధములందుధనమును జయించువాడవు.నిన్ను శ్రేష్ఠుడగుపాథ్య మహర్షిచక్కగా ప్రజ్వలింపజేసినాడు.

14.శత్రుహంతకుడును,సర్వయుద్ధములందుధనంజయుడునుఅగు అగ్ని ఆంర్భంచినాడు.ఈ ంషయము ప్రాణులన్నియుముచ్చటించునుగాక.

15.హంస్సులనుఆరగించు అగ్ని - పసిపాపను చేతులందువలె- పాత్రయందు పట్టుచున్నారు.అదిగో హింసకుడగుఅగ్నిని మనముందేదర్శించుచున్నాము.

16.ఋత్విజాలారా!దేవతలకు హంస్సుచేర్చువాడును,ధనజ్ఞాతయు,దీప్తిమంతుడునుఅగు అగ్నిని వర్ధిల్లజేయండి.అగ్ని ంచేసి తనస్థానమును అలంకరించవలెను.

17.ఋత్విజాలారా!ఇప్పుడు పుట్టినఅగ్ని గృహపాలకుడు.ఇష్టుడు. సుఖస్వరూపుడు.అతనిని పూర్వము అగ్నియందుశయనింపజేయండి.

18.అగ్ని ంద్వాంసుడు. గృహపతి.నిత్య తరుణుడు.హవ్య వాహకుడు.జాహ్వీస్యుడు.అతడు పూర్వపు అగ్నితో కలిసినాడు.మరింత మండుచున్నాడు.

19.నవాగ్గీ! నీవు ంప్రుడవు.ంనాశరహితుడవు.ంత్రుడవు. ంప్రుడు,అంనాశ్యుడు, ంత్రుడగుపూర్వాగ్నితో కలసి ఎంతో ప్రజ్వలించుచున్నావు.

20.అగ్ని సుక్రతవు. యుద్ధనేత,యజమానులుగృహములందుఅన్నము కలిగించువాడు.ఋత్విజాలారా!అట్టి అగ్నిని శోధించండి.

21.యజమానులేవత్సమునుకోరుచున్నారు. వారు నూతనాగ్నిని,పూర్వము అగ్ని పూజించినారు.

తానిధర్మాణిపథమాన్యాసన్ ।

తేననాకం మహిమానఃసచన్తే యత్రపూర్వే సాధ్యాః సన్తి దేవాః॥

ఉభయఅగ్నులు కలసిన కర్మలుప్రధానములుఅయినం. స్వర్గమునందుపూర్వయజమానులుసాధ్యఫలోపేత దేవతలైఉంటున్నారు. అట్లేమహిమాన్వితులగుయజమానులుస్వర్గమును అనుభంచుచున్నారు.

దాశరథిలక్ష్మణాచార్య బుచ్చమాంబలపౌత్రుండును, ంద్యాన్వేంకటాచార్య వేంకటాంబలపుత్రుండును, ఆంధ్రపదేశ్ఆస్థానకం డాక్టర్ దాశరథికృష్ణమాచార్య అనుజుండును,కమలానాంధ్ర ధర్మపత్నీసమేతుండును, శ్రీ మద్రామాయణ,సీతాచరిత, శ్రీ మహాభారత,శ్రీ మద్భాగవతరచయితయు, “చిల్లరదేవుళ్ళు”“మోదుగుపూలు” “మాయజలతారు”“జనపదం” “రానున్నదిఏది నిజం?” “శరత్సం”“మానవత” “పావని”ఇత్యాది నవలాకారుండునయిన దాశరథిరంగాచార్య ంరచిత శ్రీ మదాంధ్రవచన కృష్ణయజుర్వేదీయతైత్తిరీయ సంహితయందలి మూడవకాండము సమాప్తము.

ఓంశాంతి శాంతి శాంతి:

యస్యనిః శ్వసితం వేదాః యోవేదేభ్యో% ఖిలంజగత్ ।
నిర్మమేతమహం వన్దేంద్యాతీర్థ మహేశ్వరమ్॥

నాలుగవకాండము

మొదటిప్రపాఠకము

మొదటిఅనువాకము

1. సంతతౌలుత మనస్సునుఅగ్నిచయన ంషయమునలగ్నము చేసినాడు.ఇష్టకల ంషయజ్ఞానమునుస్తరింపచేసినాడు.చీయమాన అగ్నినిఫలసహితకర్మలను వెల్లడించుదానిగా నిశ్చయించినాడు.అట్లు నిశ్చయించి అగ్నినిభూం ందకు తెచ్చినాడు.

2. ఇంద్రియములుచపలములు.అం స్వర్గప్రాప్తికై ఉద్యమించినం.సంత ఇంద్రియములనుఇతర ంషయములందుప్రవర్తించకుండనియంత్రించినాడు.వానికి ప్రేరణ కలిగించుచున్నాడు.కావున ఇంద్రియములుచయన కర్మయందుచీయమాన అగ్నినిప్రకాశింప చేయుటకుసిద్ధమైనం.

3. సంతాదేవతమా మనసులనునియంత్రించుచు,ప్రేరణ కలిగించుచుండగాస్వర్గమునందు కీర్తించబడుచున్న అగ్నినిసాధించు శక్తి కలవారముఅగుదుముగాక.

4. అగ్నిచయన కర్తకు సంబంధించినఋత్విజాలుముందు తమ మనసులనుంషయముల నుండిమల్పించుచున్నారు.మనసును సావధానముచేసి కొనుచున్నారు.ఇష్టకాది ంషయజ్ఞానమునుఅర్జించుచున్నారు.

ఋత్విగ్యజమానులమనసును ఎరిగినవాడుఒక్కడే - అతడు సంతాదేవత, వేదములందుసంతా దేవతయేగొప్పగా స్తుతించబడినాడుకదా!

5. యజమానిదంపతులారా! అగ్నిచయనమనుకర్మను పూర్వ మహర్షులుఅనుష్ఠించినారు. దానినిం కొరకు చేయుచున్నాను.అది జరిగినంతఆకసమున సూర్యకిరణములవలెయజమాని

యశస్సుభూంపద వ్యాపించును.దేవతలు తమనిఅగు దివ్యస్థలములందుఉన్నారు కదా! వారు సహితముయజమాని కీర్తినినుచుందురు.

6. అన్యదేవతలుసంత మహిమలనుఅర్పించుచున్నారు.అతనిని అనుసరించుచున్నారు.

సంతభూం యందలిపరమాణువులనులెక్కించి నిశ్చయించినాడు.అట్టి సంత తనమహిమచేవ్యాపించినాడు.

7. సంతృదేవా!మాకు సౌభాగ్యముకలుగునట్లు ఈ యజ్ఞమునకును,యజ్ఞపతికిని ప్రేరణకలిగించుము. గంధర్వులుమా మనస్సులనుపావనము చేయుదురుగాక.బృహస్పతిమా వాక్కును మృదువుగాచేయునుగాక. మనసునునిలుపునుగాక.

8. సంతృదేవా!మేము చేయుచున్నఈ యజ్ఞము దేవయుక్తము.యజమానిని గ్రహించునది.సత్రమును గెలుచునది.ధనమును గెలుచునది.స్వర్గమును కలిగించునది.ఈ అగ్నిచయన యజ్ఞమునుజరిపించుము.

9. అగ్ని!ఋక్కుచేత సోమమునవర్ధిల్లచేయుము.గాయత్రిచే రథంతర,బృహత్ సామములనువర్ధిల్లచేయుము.

10.అట్రి! నాకు సంతృదేవతప్రేరణ కలిగించుచుండగాఅశ్వినుల బాహువులతోనుపూషహస్తములతోను,గాయత్రి ఛందస్సుచేకూడిన వాడను అగుచుఅంగిరస ఋషులవలెనిన్ను పట్టుచున్నాను.నీవు త్రవ్వకోలవు.శత్రువులు లేనిదానవు. అంగిరసుల వలెభూం నుండి మట్టినిఅగ్ని కొరకు త్రవ్వము.

11.అట్రి! నీవు త్రవ్వగోలవు.శత్రురహితవు.నేను త్రిష్టుప్ఛందస్సు కలవాడనుఅయినాను. నిన్ను అంగిరసఋషుల వలెగ్రహించుచున్నాను.

12.అట్రి! నీవు భరించగలదానవు.శత్రురహితవు.నిన్ను పట్టి అగ్నికితగిన మట్టినిత్రవ్యగలవారముఅగుచున్నాము. నేనుజగతీ ఛందస్సుకలవాడను అయినాను.అంగిరస ఋషులవలెనిన్ను గ్రహించుచున్నాను.

13.సంతాదేవత బంగారుఅట్రిని చేతపట్టి పోషించినాడు.అందువలన నిత్యముప్రకాశించు చుండుము.అగ్నికొరకు గాను మట్టిత్ర్వ తీయుము.నేను అనుష్టుప్ ఛందస్సుకలవాడను అయినాను.‘అదదే% అంగిరస్వత్’

రెండవఅనువాకము

1. పూర్వమహర్షులుజ్యోతిష్టోమాదియజ్ఞములుచేసినారు. అందుకు అశ్వమునుతెచ్చుటకు పగ్గమునుపట్టినారు. ఆ పగ్గమేయజ్ఞసమాప్తి కొరకుఋత్విగ్యజమానులకుతోడ్పడుచున్నది.ఈ పగ్గమునే దేవతలుసోమయాగమునందువాడినారు.

2. అశ్వమా!నీ జన్మద్యులోకమున,దేహము అంతరిక్షమున,నివాసము భూమిపైనఅగుచున్నం. త్రవ్వదగినభూమికి త్వరగా చేరుము.

3. యజమానిదంపతులారా! ంరు యజ్ఞనిర్వహణముధనము గలవారు.ఇది గాడిద. ంమ్ముతనకు యజమానిగాగుర్తించినది. అగ్నికొరకు మట్టిని మోయునది.దానిని కట్టి వేయండి.

4. మేముఋత్విగ్యజమానులము.నిత్రులము. అశ్వముయజ్ఞమునకుతప్పనిసరి. అది బలప్రదము.మమ్ము రక్షించమని,అన్నము కలిగించమనిఅశ్వమును ఆహ్వానించుచున్నాము.

5. అశ్వమా!శత్రువులనుహింసించుము.శత్రువులు కలిగించినఅపకీర్తిని తొలగించుము.రుద్రుడు పశుపతి అగును.అతని వలన మాకుసుఖములు కలిగించుము.గో సమూహములకుక్షేమము కలిగించుము.అడం మృగముల వలనభయము లేకుండచేయుము.ంశాల అంతరిక్షమునుఅనుసరించి సాగుము.

6. అశ్వమా!అగ్నికొరకని మట్టినినేలనుండి త్రవ్వవలసిఉన్నది. అందుకు గానుసహాయకుడగుపూషదేవతతో కూడఅంగిరసుల వలె సాగుము.

7. అగ్నిహేతువుఅగు మట్టిని తెచ్చుటకుమేము అంగిరసుల వలెసాగుచున్నాము.

8. అగ్నిహేతువగుమట్టిని అంగిరసులవలె సాధించగలము.

9. అగ్నిహేతువగుమట్టిని అంగిరసులవలె సాధించినాము.

10.ఈ అగ్ని ఉషః కాలపు అగ్రమునుక్రమక్రమముగప్రకాశింపచేసినది.జాతవేద అగ్నిముఖ్యుడుగా అహస్సులనుప్రకాశింపచేసినాడు. సూర్యునిబహుళకాంతులనుప్రకాశింపచేసినాడు. ద్యావాభూములనుప్రకాశింపచేసినాడు.

11.ఈ అశ్వము దారినపడి వచ్చినది.ప్రయాణపు అలసటనుబావుకున్నది.ంస్తీర్ణమగు ఖననప్రదేశమును చూచినది.అగ్ని కొరకని మట్టినితేదలచినది.

12.అశ్వమా! నీవు కాలుపెట్టిభూమిని పరీక్షించుము.మానవ జ్ఞానమునమట్టిని నిశ్చయించుము.భూమిని అడిగి అగ్నియోగ్యమగుమట్టిని నిశ్చయించుము.మాకు తెలియపరచుము.

13.అశ్వమా! ద్యులోకమునీ పృథ్వుము. పృథ్వి నీ నివాసస్థానము.అంతరిక్షము నీ జీవాత్మ.సముద్రము నీ జన్మస్థానము.చూపువలన యుద్ధపుశత్రువును గ్రహించుము.వారిని నీ కాలికింద త్రొక్కివేయుము.

14.అశ్వమా! నీవు ధనమునుఇచ్చుదానవు. యజమానిభాగ్యమును వర్ధిల్లచేయుదానవు. ఈ స్థలమునుండి జరుగుము.

మేముఈ నేలనుండి అగ్నిహేతువగుమట్టిని త్రవ్వనున్నాము.భూమి మమ్ముఅనుగ్రహించునుగాత.

15.అశ్వము ఆస్థలమునుండిజరిగినది. ఇది ధనమును,అన్నమును ఇచ్చునది.వేగవంతమైనది.ఇది ఖనన ప్రదేశమునుండి రాక్షసాదులనుతొలగించినది.

మేముదుఃఖరహితము,సుఖసహితమగుస్వర్గమును చేరదలచిన వారలమైఅగ్నికి తగిన ఈ నేలనుత్రవ్వచున్నాము.

16.నేను యజమానిని.ఇం ప్రకాశవంతములు,మధురములగుజలములు, ినినిసంతానము, ఆరోగ్యముకొరకు ఈ ప్రదేశమునచల్లుచున్నాను.ఆ జలము వలనఇచట ఫలవంతములగు

ఓషధులుమొలుచునుగాక.

17.అగ్ని సమస్తలోకములందునివాసము కలవాడు.తిర్యక్ ప్రమాణమునంశాలుడు. కాలప్రభావమునప్రౌడుడు. సకల ంధఅన్నములు కలవాడు.అట్టి అగ్నిని మనసునధ్యానించుచున్నాము.ఆజ్యమున జ్వలింపచేయుచున్నాము.

18.ఈ అగ్ని మానవులకుఆశ్రయణీయుడు.మరువలేని రూపముకలవాడు. తాకుటకుఅశక్యుడు. నేయి త్రాగి వళ్ళుపెంచినవాడు. అత్యంతహృష్టుడు.

అగ్నీ!నిన్ను మంత్రములతోకూడిన నేతితోతడుపుచున్నాము.మంచి మనస్సుతోఘృతమును సేంపుము.

19.అగ్ని అన్నపతి. ంద్వాంసుడు.హంస్సులు స్వీకరించువాడు.యజమానికి రత్నములుఇచ్చువాడు.

20.అగ్నీ! నీవు సాహసిం.మాకు కోరిన ఫలములనుఇచ్చువాడవు. ంప్రదవు.శత్రువులకు భీకరరూపుడవు. రాక్షస భేదకుడవు.అట్టి నిన్ను సర్వత్రఆరాధించుచున్నాము.

21.అగ్నీ! నీవు స్వర్గము కొరకుజాయసే- పుట్టుచున్నావు.తడినేలనుపొడి చేయుటకుజాయసే.ఉదకముల నుండిజాయసే.రాతి రాపిడికి జాయసే.అరణ్యములందుజాయసే.

అగ్నీ!నీవు సర్వజనపాలకుడవు.నీవు పావకుడవై జాయసే.

మూడవఅనువాకము

1. అగ్నీ!నేను సంత అనుజ్ఞచేఅశ్వినుల బాహువులతోను,పూషహస్తములతోనునీ కొరకుగాను మట్టినిఅంగిరస ఋషుల వలెత్రవ్వచున్నాను.

2. అగ్నీ!నీవు భూం ిదఉన్నవాడవు. జ్యోతిష్మంతుడవు.నిరంతరము కిరణములచేప్రకాశించువాడవు.హింసించనివాడవు.ప్రజల కొరకును, శాంతికొరకునుపాంసుయోగ్యుడవగునిన్ను అంగిరసులవలెత్రవ్వచున్నాను.

3. కమలపత్రమా! నీవు నీటిందఉండు దానవు. ంశాలవు.అంనాశ్యవు. వర్ధిల్లుదానవు.పూజనీయవు. అగ్నిష్ఠానమగు మట్టినిభరించగలదానవు.ఆకాశమంతటి దానవు.మరింత వర్ధిల్లుము.

(తామరాకునుదొప్పగా చేసి అందు మట్టినినింపుదురు.)

4. కృష్ణాజిన,కమల పత్రములారా!ంరు అచ్చిద్రులు,మూసుకొనగలవారు. సుఖములనుఇచ్చువారు. కవచములవలెరక్షించువారు. మట్టినికప్పి ఉంచండి. అగ్నిహేతువగుమృత్తికను భరించండి.

5. కృష్ణాజిన,కమల పత్రములారా!ంరు స్వర్గము నెరింగినవారు. మట్టిని కట్టుటకుతగినవారు. నిరంతరముప్రకాశించు అగ్నిహేతువగుమట్టిని ం ఉదరములందుధరించండి. ఉరమువంటి రూపమగు దానినికప్పి పెట్టండి.

6. ఖననప్రదేశమా!నీయందు దుమ్ముకలదు.నీవు సమస్తములగుఉఖారూపములనుభరించు దానవు.

అగ్నీ! అథర్వడు అను ఋషినిన్ను తొలుతమధించినాడు.

7.అగ్గీ! శిరసువలె ప్రశస్తమును, శ్రద్ధమును వహించునదియునగుతామరాకు యీద అథర్వుడునిన్ను చక్కగా మధించినాడు.

8. అగ్గీ! అథర్వుని పుత్రుడుదధ్యంగుడు. శత్రుహంతపు, త్రిపురాంతకుడవగునిన్ను అతడు చక్కగా మధించినాడు.

9. అగ్గీ! నీవు తస్కరసంహారకుడవు. అన్ని యుద్ధములందు ధనంజయుడవు. నిన్ను 'పాథ్యుడు' చక్కగా మధించి జ్వలింపచేసినాడు.

10. అగ్గీ! నీవు హోమనిష్ఠాదకుడవు. అభిజ్ఞాడవు. నీ స్థానము ఉత్తరవేది అగును. నీవు అచట ఆసీనుడవు అగుము. యజ్ఞమును సుకృతములందు స్థాపించుము. నీవు దేవతలకు ప్రియుడవు. దేవతలకు హంస్సులు అర్పించుచున్నావు. యజమానికి దీర్ఘాయువు ప్రసాదించుము.

11. అగ్గీ! దేవతలను ఆహ్వానించువాడు. నివాసములు తెలిసినవాడు. దీప్తిమంతుడు. హార్దాత. ఎంతో నిపుణుడు. కర్మ రక్షకుడు. వసిష్ఠుడు, వేలకొలది హంస్సుల పాలకుడు, శుచి జిహ్వడు. అట్టి అగ్గీ ఉత్తరవేదియందు ఆసీనుడు అయినాడు.

12. అగ్గీ! నీవు ఈ తామరాకు నందు నిలువుము. నీవు మహామహుడవు. దేవతల వద్దకు వెళ్ళువాడవు. యజ్ఞార్హుడవు. ప్రదీప్తుడవగుము.

అగ్గీ! ఉగ్రరూపము కానిదియు, కాంచదగినదియునగు పొగను మాత్రము కలిగించుము.

13. అగ్గీ! నీవు జయశీలుడవు. హితకారులకు హితకారి. అడవులందు రోషరహితుడవు.

ప్రభాతమున ఉదయించుము. రత్నసమములగు ఏడు జ్వాలలతో అలంకరించుకొని యజమానుల గృహములన్నింట వసంపుము.

నాలుగవ అనువాకము

1. భూయ! ఖనన స్థానమున నీవు పొంగిన రొమ్మువలెపైకి లేచి ఉన్నావు. అల్పముగ ఉన్నావు. నిను అంతరిక్షమునందలి వాయువు శుభ్రము చేయునుగాక. దేవతలందు ప్రాణభావమున సంపరించునట్టి వాయువునకు, దేవగు నీకును స్వాహా.

2. అగ్గీ! నీవు సుజాతపు. ఈ కృష్ణాజినము కాంతివంతము. సుఖప్రదము. స్వర్గసదృశము. నీవు దానిని ధరించుము. శ్వరూప కృష్ణాజిన వస్త్రమును దాల్చుము.

3. అగ్గీ! నీవు చక్కని యాగనిర్వాహకుడవు. ఉత్తిష్ఠ. దేవతల వంటి కృపగలవాడవై మమ్ము పాలించుము. తేజస్సు, కాంతుల నీను కిరణములతో కీర్తివంతుడవై- ప్రజలను ంక్షించుటకు ఆయాహి - ంచ్చేయుము.

4. అగ్గీ! మమ్ము రక్షించుటకుగాను సూర్యుని వలె ఆకాశమున ఉండుము. అచట ఉండియే

మాకు అన్నదాత వగుము. మేము ఋత్విక్కులు, వారి మంత్రముల చేనిన్ను బహుంధములగ ఆహ్వానించుచున్నాము.

5. అగ్గీ! నీవు పూజనీయుడవు. ఓషధులకు, జఠరాగ్నిరూపమగు. ద్యావాపృథ్వులకడుపున

పుట్టినవాడవు.అనేక కాంతుల పసివాడవు.చీకట్లు పోగొట్టుటకుపుట్టినావు. తల్లులకొరకు ఏడ్చు బిడ్డలవలె-
తల్లులగుఓషధుల కొరకు ఏడ్చుచుసాగుము.

6. చక్కగానడుచునట్టిగార్థ భమా! అగ్నికికారణమగు మట్టినిమోయవలసినదానవు. నిలకడగాఉండుము.
బలము,వేగము కలదానవు.అన్నము కలిగించుము.నీ ంపు ంశాలము. మట్టికిసుఖాసనమవగుము.

7. అగ్ని!నీవు ప్రాణిజాలముకొరకు శాంతుడవు అగుము.ద్యావాపృథ్వలనుగూర్చి శోకించకుము.
అంతరిక్షమునుగూర్చి శోకించకుము. వనస్పతులనుగూర్చి శోకించకుము.

8. గుర్రముసకిలించుచు ముందునడచునుగాక. మట్టినిమోయునట్టిగమనశీలయగుగాడిద అనుసరించునుగాక.అది
ఆయువున కన్నముందు మరణించకుండునుగాక.

9. అశ్వ,గార్థభములారా!ంిలో గాడిద సంతోషముగఓండ్ర పెట్టుచు,రథము వలెమట్టిని మోయుచుసాగుచున్నది.
అదిదూతవలె వడిగానడుచుచు అగ్నిహేతువగు మృత్తునువహించునుగాక.

10.అగ్ని జలగర్భ. సముద్రజాత.వర్షప్రదాత. అట్టిఅగ్నికి సంబంధించినమట్టిని గార్థభమువహించునుగాక.అగ్ని!
పుట్టుకల కొరకును,భూం, స్వర్గమునుగూర్చియు ంచ్చేయుము.

11.ఓషధులారా! అదిగో ంకుఎదురుగా శాంతమూర్తిఅగు అగ్ని అరుదెంచుచున్నాడు.అతనిని
స్వీకరించండి.వ్యాధులు శత్రుసదృశములు.వానిని పోగొట్టు అగ్ని ంయందు ఉండునుగాక.మానుండి దుష్టబుద్ధిని
పోగొట్టునుగాక.

12.ఓషధులారా! ంరు పుష్పవంతలు.ఫలవంతలు.అగ్ని ంలో చేరినది.ఆనందించండి. ఈ అగ్నింకు
ఋతుకాలీనమును,గర్భయోగ్య స్థానమునుసమకూర్చినాడు.

అయిదవఅనువాకము

(ఉఖా- కుంపటి - నిర్మాణము.)

1. అగ్ని!నీవు మహా బలవంతుడవు.దీపించువాడవు.శత్రువులను,రాక్షసులను, వ్యాధులనుంక్కిలి బాధించుము.నీవు
సుఖములుకలిగించువాడవు.గొప్పవాడవు. సులభముగఆహ్వానించతగినవాడవు.మేము నీ
పరిచర్యలందుసుఖింతుము.

2. జలమా!నీవు సుఖములుకలిగించుము. మాకునీ రసానుభవముకలిగించుము. రమణీయమగునీ దర్శనము
కలిగించుము.

3. నీవద్ద శాంతము,సుఖకరమగు రసము ఉన్నది.తల్లి బిడ్డకుపాలిచ్చునట్లునీవు మాకు ఈ కర్మయందుఆ రసమును
అందించుము.

4. ఏరసము ంకు సంతృప్తి కలిగించుచున్నదోదానిని మాకు ప్రసాదించండి.జలములారా! ంరుమమ్ము
ప్రజోత్పాదకులనుచేయండి.

5. ంత్రదేవతమరింత మట్టినినీటితోను అర్మకపాలాదికముతోనుకలిపినాడు. ఉఖను

నిర్మించినాడు.అది ంశ్వానరుడగు అగ్నినిఅందరి గృహములందుస్థాపించినది.

6. అగ్గీ!నిన్ను ప్రజలకొరకును, రోగములు కలుగకుండుటకునుముట్టించుచున్నాను,,సర్వదేవతలుఅంగిరసులవలె నిన్నుపుట్టించుతురుగాక.

7. రుద్రులుమట్టిని చక్కగామర్దించి కుంపటిచేసినారు. వారు అందుమహజ్యోతియగుఅగ్నిని స్థాపించినారు. రుద్రులచేస్థాపించబడినట్టిఅగ్ని భాసమానమై,నిరంతరము దీపించుచుదేవతలందుప్రకాశించుచున్నది.

8. ధీరులగురుద్రులచేతను,వసువుల చేతనుకర్మయోగ్యమగు మట్టిచక్కగా కలుపబడినది.సినీవాలి ఆ మట్టినిమృదువుగా చేసిఉఖను నిర్మించునుగాక.

9. సినీవాలిమంచి వెంట్రుకలకొప్పుకలది. కురీర అలంకారముగలది. శయనించుటకుఅనువగు అవయవములుకలది.

భూదే!సినీవాలి తన హస్తములచేఉఖను నీకు అర్పించునుగాక.

10.భూదే! తనబుద్ధి కుశలతతోను,హస్తనైపుణ్యముతోను,దేహబలముతోనుఉఖను చేయునుగాక.తల్లి తన బిడ్డనుఒడిలో ఉంచుకున్నట్లుభూమాత అగ్నినికర్మసమాప్తి పర్యంతముతన ఒడిలో ఉంచుకొనునుగాక.

11.మట్టిముద్దా!నీవు ఈ యజ్ఞమునకుతలవంటిదానవు అగుచున్నావు.

12.కృష్ణాజిన, పద్మపర్ణములారా! మీరు ఈ యజ్ఞమునకుపాదముల వంటివారలు.

13.ఉఖా! నిన్ను వసువులుగాయత్రీ ఛందస్సుచేత - అంగిరసముషులవలె- చేయుదురుగాక. నీవుపృథ్వీ రూపము అగుచున్నావు.

రుద్రాస్తావకృణ్యన్తు తైష్ఠిభేనఛందసా% శ్లోరస్వదంతరిక్షమసి-నీవు అంతరిక్షరూపవుఅగుచున్నావు.

ఆదిత్యాస్తావకృణ్యన్తుజాగతేన ఛన్దసా% శ్లోరస్వద్వైరసి-ద్యులోకరూపమవుఅగుచున్నావు.

ంశ్వేత్వాదేవా వైశ్వానరాః కృణ్యన్తానుష్ఠుభేనఛన్దసా % శ్లోరస్వద్ధిశోసి-నీవు దిశారూపమవుఅగుచున్నావు.

(పైమూడింటిలోఛందస్సు తప్పఅర్థము తొలి పరిచ్ఛేదమువంటిదే. 2నత్రిష్ఠువ్, 3న జగతి,4న అనుష్ఠువ్ చెప్పబడినం.)

ఉఖా!నీవు గట్టిపడినావు.అధ్వర్యుడనగు నాకొరకును,యజమాని కొరకునుసంతానము, ధనసమృద్ధి,పశుసంపద, బలము,బంధువులనుకలిగించుము.

13.ఉఖాకందమునందలిరేఖా! నీవు భూరూపమగుఉఖకు వడ్డాణమవుఅగుచున్నావు.

14.ఉఖా! భూదే! అంగిరసులవలె పంక్తి ఛందస్సుతోనీ అడుగున రంధ్రముచేయునుగాత.

15.అదితి అగ్నిని నిలుపదగినఉఖను మట్టితోచేసినది. దానినితనకు పుత్రులవంటి కుమ్మరులకు- కాల్పుటకు - ఇచ్చినది.

ఆరవఅనువాకము

(పచ్చికుంపటినికాల్పుట)

1. ఉఖా!వసువులు గాయత్రీఛందస్సున అంగిరసులవలె నిన్ను పొగచూరింతురుగాక.

తైఃష్ఠిభేనఛన్దసా % జిరస్వదాదిత్యస్త్వా ధూపయన్తు.

జాగతేనఛన్దసా % జిరస్వద్విశ్వేశ్వత్యాదేవావైశ్వానరా ధూపయన్తాం.

అనుష్ఠుభేనఛందసా % జిరస్వదిన్ద్రస్త్వాధూపయన్తు.

అజిరస్వద్విష్ణుస్త్వాధూపయన్తు. అంగిరస్వద్వరుణస్త్వా ధూపయన్తు.

2. అవటప్రదేశమా!దేవతలందరిచేసేంచబడునట్టిఅదితిదేం భూంపై భాగమున గలనిన్ను అంగిరసులవలెత్రవ్వునుగాక.

(అనటము- కుండలు కాల్చునట్టిఆవము. ఇప్పుడు భూంపైనపెట్టుచున్నారు. అప్పుడు

భూంలోనపెట్టినట్లున్నారు.)

3. ఉఖా!సకల దేవతలుఅభిమానించు దేవపత్నులునిన్ను భూంపీదఅంగిరసులవలె స్థాపింతురుగాక.

4. ఉఖా!దేవేరులు ంద్యాభిమానులు.సకల దేవతలుఅభిమానించువారు.వారు నిన్ను భూంఒడిలో - అంగిరసులవలెచక్కగా కాలెదరుగాక.

సకలదేవతల అభిమానముగల ఛందోదేవేరులుభూం ఒడియందుఅంగిరసుల వలె నిన్నుపక్వమగునట్లు చేయుదురుగాక.

సప్తఋత్విజాలందుఅభిమానము గలదేవతలు నిన్నుపక్వము చేయుదురుగాక.

దేవపత్నులుభూంఒడిలో నిన్నుఅంగిరసులవలె పక్వమునుపరీక్షింతురుగాక.

5. యత్రదేవా!ఈ ఉఖను కాల్చుము.దీనిని పగులనీకుము.దీనిని కాపాడవలసినదనినీకు ఇచ్చుచున్నాను.

6. ఈఉఖ మహిమలందుద్యులోకము వంటిది.ంనుటకు భూం వంటిది.దీనిని మహాకీర్తివంతుడగుయత్రుడు అందుకున్నాడు.

7. సూర్యదేవుడుసకలమానవులకుజీవనాధారము.అతనికి అందరు ంనదగినంతకీర్తి కలదు. అట్టిసూర్యుడు ఈ ఉఖను పక్వముచేయునుగాత.ఉఖ ఎంతో కీర్తి కలది.ధనము నొసంగునది.

8. సంతాదేవత సుందరహస్తములు,సుందర అంగుళుసలు,సుందర అంగుళులు,సకల దిశలందునిండిపోమ్ము. ఉత్తిష్ఠ- లేమ్ము. గట్టిపడుము.నిలువుగా నిలుపుము.స్థిరముగా నిలుపుము.

9. ఉఖా!నీవు భూం పీదభంగపడని దానవుఅగుము. సకల దిశలందునిండిపోమ్ము.

ఉత్తిష్ఠ- లేమ్ము. గట్టిపడుము.నిలువుగా నిలుపుము.స్థిరముగా నిలుపుము.

10.ఉఖా! వసువులు నిన్నుగాయత్రీ ఛందస్సుచేఅంగిరసులవలె తడుపుదురుగాక.రుద్రులు నిన్నుత్రిష్టువ్ ఛందస్సుచేఅంగిరసులవలె తడుపుదురుగాక.ఆదిత్యులు నిన్నుజగతీ ఛందస్సుచేఅంగిరసులవలె తడుపుదురుగాక. ంశ్వేదేవతలునిన్ను అనుష్టుప్ ఛందస్సుచేఅంగిరసులవలె తడుపుదురుగాక.

ఏడవఅనువాకము

1. సంవత్సరములు,ఋతువులు, మాసములు,పక్షములు, ఋషులుంరందరు సత్యవంతులు,అగ్నీ! వారందరు వారి సత్యవాక్కులచేనిన్ను వర్ధిల్లచేయుదురుగాక. వారు కలిగించినఅభ్యుదయమునద్యులోక తేజస్సునుప్రకాశింపచేయుము.భూం ంద సమస్తదిక్కులను వెలిగించుము.

2. అగ్నీ!నీవు స్వయముగా వెలుగొందుము.ఈ యజమాని యజ్ఞమునకుప్రోత్సహించుము.ఇతనికి సౌభాగ్యముకలిగించుటకు ఉత్తిష్ట.

అగ్నీ!నిన్ను ఆరాధించువారికిబాధలు కలుగకుండవలెను.బ్రాహ్మణులుకీర్తివంతులు కావలెను.నిన్ను ఆరాధించనివారికి కీర్తి కలుగకుండవలెను.

3. అగ్నీ!మేము నిన్ను ఆరాధించువారలము.మా అపరాధములుమన్నించుటకు శాంతమువహించుము.మా శత్రువులనుపరిమార్చుము. పాపములనుమాన్చుము. మా ఇంటప్రమాదము

కలిగించకుము.అప్రమత్తుడవగుము.

4. అగ్నీ!ఈ ఇంటినే సంపదలచేనింపుము. పూర్వము నిన్నుఆరాధించిన వారున్నారు.వారు మమ్ము నిరాకరించకుండవలెను.నిన్ను నిరాకరించకుండవలెను.

అగ్నీ!నీ క్షా త్రము సుస్థిరముఅగునుగాక. నిన్ను పూజించువారికి బాధలు కలుగకుండునుగాకవారు వర్ధిల్లుదురుగాక.

5. అగ్నీ!నీవు బలవంతుడవు.మా ఆయువులకు శుభంకరములుచేయుము. రక్షింపుము.ుత్రులమైనమమ్ము నిలుపుటకుయత్నింపుము. మాబంధువుల మధ్యనఉండుము. ఈ భూం ందిరాజులచే యజ్ఞములుచేయించుము.

6. అగ్నీ!దురితములను**అతిసహస్వ**-పూర్తిగా నాశము చేయుము.వ్యాధులను**అతిసహస్వ**.అజ్ఞానమును**అతిసహస్వ**.శత్రువులను**అతిసహస్వ**.వేయేలసమస్త దురితములను**సహస్వ**.తదుపరిమాకు ంరులగు పుత్రులను,ధనమును ప్రసాదించుము.

7. అగ్నీ!నిన్ను హింసించగలవారులేరు. నీవు పుట్టుకతోనేలోకములు తెలిసినవాడవు.హింసింపబడనివాడవు.ంధ ప్రకాశములుకలవాడవు. బలశాలిం.నీవు ఇచ్చోట వెలుగులుచిమ్ముము.

అగ్నీ!మా యందలి ఆశలను,భయములనునివారింపుము. ఈ కర్మయందువర్ధిల్లచేయుము.పరిపాహి - పరిపాలించుము.

8. అగ్నీ!మా యందలి ఆశలను,భయములనునివారింపుము. ఈయజమానిబుద్ధిని పెంచుము.ఇతడు మొదటినుంచినీశిత బుద్ధికలవాడే.అయినను నియంత్రించుము.ఇతనికి మహాభాగ్యముకలిగించి వర్ధిల్లచేయుము.సకల దేవతలుఇతని యోగ్యతకుమోదింతురుగాక.

9. బృహస్పతిసదృశ అగ్నీ! మాకు స్వర్గమునచిరనివాసము కల్పించదలచినావు.యముని సంబంధములగుపాపములను ంముక్తికలిగించినావు. ఇక మాకుపరలోక చింతలేనేలేదు.

అగ్గీ!అశ్వినులు దేవతలకువైద్యులు కదా! వారితోచెప్పము. వారు ఇతనినుండిమృత్యువునుపరిహరింతురుగాక.

10.మేము తపస్సునుబ్రంగిన మహాజ్యోతినిసర్వత్ర దర్శించుచున్నాము.దేవతలందుసూర్యరూపమున ఉన్నతేజస్సును చేరుకున్నాము.

ఎనిమిదవఅనువాకము

1. అగ్నిసుముఖుడు. పుత్రునివంటి హితకారి.అతని దేవతలుసంన్నామకులు. వారుమకు శ్రేయస్సు కలిగించుటకుఉద్యుక్తులు అగుదురుగాక.జ్వాలా రూపములుభాస్వరములు. అతిశయదీప్తికలం. అం సుఖప్రదములుఅగునుగాక.

2. తనూనపాత్- శరీరపాలకుడగు - అగ్ని ప్రాణములనుఇచ్చువాడు.
ంశ్వముతెలిసినవాడు.దర్శనంచ్చువాడు.దేవతలందుశ్రేష్ఠుడు. అతడుహంస్సులనుఘృతముతో పూరించునుగాక.

3. నరాశంస- నరులచే కీర్తించబడు- అగ్ని సుకృతుడు. ద్యోతమానుడు.కర్మంషయమున ప్రేరణకలిగించువాడు. సర్వదురితనివారకుడు. అతడు మధురఘృతమున సంతృప్తుడగుచున్నాడు. ఈ యజ్ఞమునుజరిపించుచున్నాడు.

4. ఈడాన- స్తుతిప్రియుడగు- అగ్ని బలసంపన్నుడు.యజ్ఞములనుఅందుకొనుటకు సాగువాడు.అతనికి జాహువుతోఆజ్యము అర్పింతుము.నమస్కరింతుము.సేంతుము.

5. బర్హి- స్తుతిరూప ఋక్కులుకోరు- అగ్ని మహిమాన్వితుడు.పూజనీయుడు. ప్రాణులనునిలబెట్టువాడు.జ్ఞాని. యజమానికిద్రవ్యములుఇచ్చువాడు.

6. ద్వారఃదేంఁఅభి - స్త్రీమూర్తిఅగుఅగ్ని - ంస్తీర్ణగతులుకలది. తేజస్విని.యజమానులుఈ అగ్నికి యజ్ఞములందుహంస్సులు సమర్పించుచున్నారు.

7. ఉషసానక్తా- ఉషః కాల రాత్రిరూపములగు- అగ్నులు ద్యులోకస్థమూర్తులు.అం పరస్పరము మైత్రీభావముకలిగిఉండవలెను.మా యజ్ఞప్రదేశములనుహింసారహితముగరక్షించవలెను.

8. దైవ్యాహోతార-దేవతలకు హోతయగు- అగ్ని జ్వాలాయుతుడు.పైకి ఎగయుచున్న జ్వాలలుగల మా అగ్నినిగుణరహితముకాకుండ చూచునుగాత.మా యజ్ఞమునుశుభప్రదముచేయునుగాత.

9. ఇడ,సరస్వతి, భారతి అనుముగ్గురుస్త్రీ దేవత పేర్లుగలఅగ్ని మహిమాన్వితుడు.ఆ అగ్నులు ఈ యజ్ఞమునుచేరుకొందురుగాక.

10.త్వష్టయను అగ్నిమాకు త్వరగా

లభించునట్టిదియు,అద్భుతమైనదియు,జనులచేప్రశంసించబడునదియు,పుత్రులు గలదియు,ధనపుష్టి గలదియు,సర్వబంధువులకుఆశ్రయభూతమగునట్టిదియునగు సంపదను ప్రసాదించునుగాక.

11.వనస్పతి అగ్ని! నీవుదానశీలుడవుఅగుము. దేవతలకుస్వయముగా మా హంస్సులనుఅందించుము. సమస్తదురిత నివారకుడవగుచుహంస్సులనువహింపుము.

12.జాతవేద, స్వాహాఅగ్నులారా! ఇంద్రునకుహవ్యముస్వాహుతముచేయండి. ంశ్వదేవతలుఈ హంస్సును అందుకొందురుగాక.

13.హిరణ్యగర్భుడగుప్రజాపతి ప్రాణిజాలముదేహము ధరించకమున్నే దేహముధరించి ఉండెను.అతడు ఒక్కడే పుట్టినాడు.పుట్టబోవు సర్వజగత్తులకుస్వాం అయినాడు. అతడేంశాలమగు ద్యులోకమును,ఈ భూలోకమునువహించినాడు.**“కస్మైదేవాయహంషాంధేమ”**-అటువంటి దేవతకుహంస్సు అర్పించుచున్నాము.

14.ఆ ప్రజాపతి ఒక్కడే.శ్వాస కలదియు, కనురెప్పలార్చునదియుఅగు సమస్త జగత్తునకుతన మహిమచేప్రభువు అయినాడు.అతడే ద్విపాద, చతుష్పాదప్రాణులను నియంత్రించగలసమర్థుడు అగుచున్నాడు.**“కస్మైదేవాయహంషాంధేమ”**.

15.అతడే - ఆ ప్రజాపతియేప్రాణము కల్పించువాడు.అతడే శక్తిని ఇచ్చువాడు.అతని ఆజ్ఞను సమస్తలోకములుశిరసావహించును.అతని శాసనమునుదేవతలు అనుసరింతురు.అమృతము, మృత్యువుఆతనికి ఛాయవంటిం.**“కస్మైదేవాయ హంషాంధేమ”**.

16.ఏ ప్రజాపతి మహిమవలన హిమవత్పర్వతాదులునిలిచి ఉన్నవోభూం, సముద్రముఎవని ఆధినమందున్నవనిచెప్పుచున్నారో -ఎవనికి ఈ దిశలన్నియుస్వాధీనములనిచెప్పుచున్నారో ఎవనిబాహువులుధర్మాధర్మములగునో**“కస్మైదేవాయ హంషాంధేమ”**.

17.స్తంభించి, ప్రకాశించుచున్నద్యావాప్యథ్యులు తమనురక్షించమని ఏ ప్రజాపతినిమనసున ప్రార్థించినవో,సూర్యుడు ఏ ప్రజాపతిఆజ్ఞచొప్పున ఉదయించుచున్నాడో**“కస్మైదేవాయ హంషాంధేమ”** .

18.ఏ ప్రజాపతి ఉగ్రములగుద్యావాప్యథ్యులనుదృఢపరచినాడో,ఎవడు పుణ్యవంతులకొరకు స్వర్గమును ఏర్పరిచినాడో,దుఃఖము లేనిఅంతరిక్షమును రజోగుణులకొరకు ఎవడు నిర్మించిడో**“కస్మైదేవాయ హంషాంధేమ”**.

19.దక్షుని పుట్టించినంయు,చైతన్యవంతమగుఅగ్నిని కన్నంయునగుజలములకు ఏప్రజాపతి అనుగ్రహమునమహద్విశ్వరూపముకలిగినదో, ఎవడుదేవతలకు జీవకారణమగుప్రాణమును కలిగించినాడో**“కస్మైదేవాయ హంషాంధేమ”**

20.ఎవడు దక్షుని పుట్టించినాడో,ఎవడు అగ్నిని కన్నాడో,ఎవడు జలములకుమహద్విశ్వరూపముకలిగించినాడో, ఎవడుదేవతలకు అధిపతిఅయినాడో **“కస్మైదేవాయ హంషాంధేమ”**.

(‘కస్మై’కి ‘తస్మై’ అని అర్థముచెప్పిన ఆ దేవతకుహంస్సులు అర్పింతుముఅగును. కస్మైకి కస్మై అని అర్థముచెప్పిన అట్టిఏ దేవతకు హంస్సులుఅర్పింతుము? అను ప్రశ్నార్థకముఅగును.

మానవమాత్రుడు పరాత్పరునిఇంతవరకు తెలిసికొనలేదనియు,తెలిసికొనలేడనియునా అభిప్రాయము.అది మానవ జాతికివినాటికిని ప్రశ్నార్థకమే!

జీంతముప్రశ్న. మరణముప్రశ్న. ప్రకృతి ప్రశ్న.పరలోకము ప్రశ్న. సమస్తముప్రశ్నయే! ఇన్ని కోట్లసంవత్సరములలోమనిషి సాధించినానుఅనుకొను సమాధానములుసహితము ప్రశ్నార్థకములే.అందుకే పోతన:

ఎవ్వనిచేజనించు జగమెవ్వనిలోపల నుండు లీనమై
యెవ్వనియందు డిందు బరమేశ్వరుడెవ్వడుమూలకారణం
బెవ్వడనాదిమధ్యలయుడెవ్వడుసర్వము దాన యైనవా
డెవ్వడువాని నాత్మభవునీశ్వరునే శరణంబు వేడెదన్

అన్నాడు.)

తొమ్మిదవ అనువాకము

1. అనుష్ఠానమునకు ప్రేరణ కలిగించు అగ్నికి స్వాహా! మనస్సునకు, మేధకు ప్రేరణ కలిగించు అగ్నికి స్వాహా, చిత్తమునకు, జ్ఞానమునకు ప్రేరణ కలిగించు అగ్నికి స్వాహా! వాక్కునకు, ధృతికి ప్రేరణ కలిగించు అగ్నికి స్వాహా! మానవులకు జనకుడైన ప్రజాపతికి స్వాహా! వైశ్వానరాగ్నికి స్వాహా!

శ్వాత్మకుడు, జగన్నాథుడు అగు దేవుని అనుగ్రహమును మరణము గల మానవుడు యాచించలేను. శ్వాత్మకుడు, ధనములను నియంత యగు వానిని స్తుతించి యజ్ఞముకొరకు ధనమును యాచించవలెను-స్వాహా!

2. ఉఖా! నీవు పగులకుము. పగిలిన అతుకుకొనుము. నీవు చీలకుము. చీలిన అతుకొనుము. పగులకుండగట్టిపడుము. చీలకుండగట్టిపడుము. తల్లివంటి ఉఖా! నీవును, అగ్నియు కలసి ఈ యజ్ఞమును జరిపించండి.

3. భూదేంద్రాపమగు ఉఖా! యజమానిని యజ్ఞము గట్టిపడుము. మాయ అంతటితోందరగా అన్నము కలిగించుటకు ఏర్పడినదానవు. జాష్ఠందేవానా యదమస్తు-దేవతలు ఈ హవ్యమును సేంతురుగాక. బాధించకము. ఈ యజ్ఞము జరుపగలెమ్ము.

4. సూర్యదేవా! ఈ ఉఖను కాల్చుము. ఇది పగులకుండుటకుగాను దీనిని నీ చేతిలో పెట్టుచున్నాను.

5. ఈ అగ్ని వృక్షములు ఆహారముగా కలవాడు. ఘృతమును ఆహారముగా తనయందు ఉంచుకున్నవాడు. దేవతలను ఆహ్వానించువాడు. వరేణ్యుడు. బలపుత్రుడు. అద్భుతుడు.

6. అగ్ని! నీవు శ్రేష్ఠుడవు. ఈ కర్మకు అధిష్ఠాతవు. మేము కనిష్ఠులము. ఎదురుగా వచ్చి మమ్ముమా బంధువులను రక్షించుము.

7. అగ్ని! నీవు రోహిదశ్యుడు. భూనికి అర్హుడవు. యజమానులకు ప్రియతముడవు. నీవు దూర దేశమునుండి మాకు ఇచ్చుటకు రమ్ము. శత్రువును లంఘించి రమ్ము.

8. అగ్ని! నీవు లోకములు తెలిసినవాడవు. ఈ ఉఖ నీకు తల్లి వంటిది. ఆమె ఒడిలో ఉండుము. దానిని నీదీప్తిచేత పింప చేయుము. సంతానమున తపింప చేయకుము. ఈ ఉఖలో నచేరి నిర్మలముగ ప్రకాశింపుము.

9. అగ్ని! నీవు ఉఖలోన నీస్వస్థానమందు దీపించుము. జాతవేదాగ్ని! నీవు ఉఖయందు తేజోరూపుడవై జ్వలించుము. శివోభవ- సుఖకరుడవు అగుము.

10. అగ్ని! నీవు నా కొరకు శాంతుడవై కుంపటి యందుండుము. అందరికొరకు శాంతిమూర్తి వై ఉండుము. సర్వ దిశలను శాంతింప చేసి నీ స్వస్థానమగు కుంపటియందు కూర్చుండుము.

పదవ అనువాకము

1. అగ్ని! నేను నీ యందు పుల్లలు వేయుచున్నాను. అవన్నియు నీకు ఘృతము అగునుగాక. నీవు వానిని ఆరగించుము.

2. అగ్ని! అల్పజ్వాలలు పుల్లలు, చీమలు పట్టిన పుల్లలు నీకు ఘృతము అగునుగాత. యువత మాగ్ని! దానిని భక్షించుము.

3. అగ్గీ!మేము నీకు దగ్గరివారలము. అందువలనఅన్నము, ధనముకలవారలము అయినాము.అశ్వశాల యందలి గుర్రములకునిత్యము నిరంతరాయముగగడ్డి వేయుదుముకదా! అట్లే నీకు సంధలనుసమర్పించుచున్నాము.బాధలు లేనివారలమై ఉన్నాము.

4. అగ్నికుంపటి బొడ్డునమండువాడు. సంధలచేసంతోషించువాడు. మహస్తుతులు కలవాడు.యాగహేతువు.జేత. యుద్ధములందుఅగ్రభాగమున ఉండువాడు.మా అపరాధములనుసహించువాడు.అట్టివానిని మాకుమహా ధనసమృద్ధికల్పించుమని ఆహ్వానించుచున్నాము.

5. అగ్గీ!పరసేనలు మా పేదకువచ్చుచున్నాం.అం బలయుతములు,మమ్ము అంతటనుపీడించుచున్నాం.ఇంకను గుప్తచోరులు, ప్రకటచోరులుమమ్ము బాధించుచున్నారు.వారినందరను నీ నోటిలోవేయుచున్నాను.

6. భగవాన్అగ్గీ! నీ మునిపల్లవేమల్లిమ్ములనుదొంగలను, కోరలచేప్రకటచోరులను,దవడపల్లవేగుప్తచోరులను, మరలబ్రతుకకుండ నంలిద్రుంగుము.

7. గ్రామములందును,అరణ్యములందునమల్లిమ్ములుగుప్తచోరులు, ప్రకటచోరులుఉన్నారు. అంతేకాక పొదలందుహింసించు మృగములున్నాం.వానిని అన్నింటినీ అగ్గీ!నీ దంతములందుపెట్టుచున్నాను.

8. శత్రువులునాలుగు ంధములు,దానము చేయుధనము లభించియుదానము చేయనివాడుఅరాతి. పనిని చెడగొట్టువాడుద్వేషి. నోటిమాటలతోబాధించువాడునిందకుడు. చంపగోరువాడుహంతకుడు.అగ్గీ! ిరినందరను చూర్ణముచేయుము.

9. అగ్ని!నా బ్రాహ్మణ్యముసన్మార్గవర్తి అగునుగాక.నామేధాశక్తియు, శరీరబలమునుస్వకార్యక్షమములుఅగును గాక. నేను పురోహితునిగాఉన్న క్షత్రియునిక్షత్రము జయశీలముఅగును గాత.

10.మా ఇరువురి బాగు బలమునుపెంచుచున్నాను.వర్చస్సును, బలమునువర్ధిల్లచేయుచున్నాను.నా మంత్రశక్తిచేశత్రుబలమునుక్షీణింపచేయుచున్నాను.స్వకీయులను వృద్ధిచెందించుచున్నాను.

11.ఇది స్వర్ణాభరణము.ఇది దర్శనీయము.ఆయువులు పెంచునది.ఎంతో దీప్తి కలది.ప్రకాశించుచున్నది.అగ్ని వంటిది. హంస్సులచేఅమరము అయినది.దీనిని ద్యులోకమునందలి

దేవతలుమంచి బలముగల దానిగా చేసినారు.

(ఇదియజమానిధరించవలసినఆభరణము.)

12.సూర్యుడు ంద్వాంసుడు. శ్రేష్ఠుడు.సమస్త రూపములనుప్రకాశింప చేయువాడు.ద్విపద, చతుష్పాత్తులకుక్షేమము కలిగించువాడు.అతడు స్వర్గమునుప్రకాశింపచేసినాడు. ఉషఃకాలముదాటినంత మరింతప్రకాశించినాడు.

13.రాత్రియు, పగలునుసమనస్కలై, లక్షణరూపలై, అనుకూలములైకన్న ఒక అగ్ని శిశువునుయజమానికి ఇచ్చినం.

శిశువగుఆ అగ్ని ద్యావాపుథ్వులను.అంతరిక్షమును ంశేషముగప్రకాశింపచేయుచున్నాడు.ధనము ప్రసాదించునట్టిదేవతలు ఈ అగ్నినిఆశ్రయించినారు.

14.అగ్గీ! నీవు గరుత్మాంతునివంటి వాడవు,పక్షి స్వరూపుడవు అగుచున్నావు.

త్రివృత్తీసామము నీకు శిరము, గాయత్రిసామము నేత్రములు,పంచదశాదిస్తోమముజీవాత్మ, వామదేవ్యముతనువు, బృహత్తరథంతరము పక్షములు,యజ్ఞాయాజ్ఞకముపుచ్చము, ఛందస్సులుఅవయవములు,ధిష్ణి యములుశఫలు, యజస్సులునామములు, శఫముఆసీనమగు స్థానముఅగుచున్నం.

(అగ్నినిపక్షిగా దర్శించినాడు.)

15.అగ్నీ! నీవు గరుడుని వలెపక్షిరూపుడవు అగుచున్నావు.ఆకసమునకు ఎగురుము.

స్వర్గమునకు చేరుము.

పదకొండవఅనువాకము

1. అగ్నీ!నీవు ఆధ్వరమునకుచేరుకున్నావు. ఆధ్వరముదేవతలనుచేరుకున్నది.

2. స్తోమదేవా!యజమాని నీకు హంస్సులుఅర్పించుచున్నాడు.నీవు అతనికి సుఖములుకలిగించి, రక్షించుచున్నావు.అట్టి రక్షణలతోనేమాకు రక్షకుడవగుము.

3. “అగ్నిరూర్ధా” అనునది పురోను వాక్య. ‘భువోయజ్ఞస్య’ అనునదియాజ్య.

4. “త్వంనఃస్తోమంశ్వతః” అనునదిపురోను వాక్య. “యాతేధామాని” అనునదియాజ్య.

5. సంతృదేవతమా బుద్ధులకుప్రేరణ కలిగించుచున్నాడు.అట్టి సంతృదేవతయొక్క వరేణ్యమగుతేజస్సు ధ్యానించుచున్నాము.

6. ఇంద్రియములె‘నేను’ అనునదిభ్రాంతి. అది గట్టిది.వదలదు. అందువలనజ్ఞానమునకుదీనత్వము కలుగును.ఇంద్రియములుఎరుగవు. అందువలనదేవతల ంషయమునపాపములు చేసినాము.సంతృదేవా! మేముదేవతల, మానవుల,కర్మల ంషయమునపాపరహితులముఅగునట్లు చేయుము.సత్కార్యములకు ప్రేరణకలిగించుము.

7. సరస్వతిప్రియ వాక్యములకుప్రేరణ కలిగించునది.సుమతుల మగుమమ్ము గ్రహించునది.ఆ సరస్వతి ఈ యజ్ఞమునుచేయించుచున్నది.

8. సరస్వతిఁరులను, పాలకులనుచేయునది. కమనీయ.ంచిత్ర జీవముకలది. ఁరులనుపాలించునది. ఛందస్సులతోకూడినది.

సరస్వతియజమానిని అనుగ్రహించవలెను.అతని స్తోత్రములుని అతనికి అంఛిన్నరక్షణలను, అన్యులునివారించలేని సుఖములనుప్రసాదించవలెను.

9. పూషదేవతమమ్ము రక్షించుటకువెనుక ఉండును గాత.అశ్వములను రక్షించునుగాక.మాకు ధనమునొసంగును గాత.

10.పూషదేవా! నీ స్వరూపముశుద్ధము. అది అనేకప్రకారములది. నీపూజనము బహుంధములది.నీవు కలిగించు అహస్సు,రాత్రియు నానా రూపములుకలం. నీవు మాత్రముఆకాశము వలె ఏక రూపపుఅగుచున్నావు.

అన్నవంతుడవగుపూషా! మా చిత్త వృత్తులనుకాపాడుచున్నావు. ఈ యజ్ఞమునందునీవు మాకు ప్రసాదించుఫలము భద్రమగునుగాక.

11.మరుత్తులు తమమహిమచేవృద్ధి చెందినవారు. స్వర్గమును చేరినారు.వారు యజమాని కొరకుస్వర్గమున గొప్ప స్థానమునవీర్పరచినారు.

కోరికలుతీర్చునట్టిమరుత్సంబంధయజ్ఞమునుంఘ్టువు పాలించినాడు.ఆ యజ్ఞము

నందుమరుత్తులు - చెట్టుకొమ్మల పీద పిట్టలవలె - కూర్చున్నారు.

12.ఋత్విగ్యజమానులారా!ఏరు మరుత్తుల బలముతోవైరి బలములనుంరిచినారు. మరుత్తులుహంస్సు కోరువారు. శీఘ్రగాములు.స్వాధీన బల సంపన్నులు.వారిని ంధ

అర్చనలతోసేంచండి.

చూడండిఈ భూం మరుత్తులయజ్ఞము కొరకు కంపించుచున్నది.అగ్నీ! ఈ ఆశ్చర్యమున పరికించుము.

13. “ంశ్వేదేవాఋతావృధః” అనునది పురోసు వాక్య “ంశ్వేదేవాశృణుత” అనునదియాజ్య

14.ద్యావాపృథ్వీలు ఫలసాధకమును,స్వర్గమును అంటునట్టిదియునగుఈ యజ్ఞమునునేడు దేవతలకుఅందించెదరు గాక.

15.ద్యావాపృథ్వీలు తొలుతపుట్టినం. తల్లిదండ్రులవంటిం. యజ్ఞమునందునంన మంత్రములచేత వానిని స్తుతించండి.

ద్యావాపృథ్వీలారా!ఏ యజ్ఞగృహముపూజనీయము. ఏరు దేవతలతోకూడి మా వద్దకుంచేయండి.

16.యజమాని! అగ్నినిప్రజ్వలింప చేయుము.మరణము లేనిఅగ్నిని స్తుతించుము.మా హంస్సులనుదేవతలకు అందించమనిప్రార్థించుము.

17.అగ్ని హవ్యవాహనుడు.అమరుడు. అనుగ్రహబుద్ధికలవాడు.దేవదూత. మానవహితకారి.అతడు దయ గలవాడైఇచటికి వచ్చునుగాక.

“శంనోభమస్తువాజినః ” పురోసు వాక్య“వాజే వాజే %వతవాజినః”యాజ్య.

శ్రీమదాంధ్రవచన కృష్ణయజుర్వేదీయతైత్తిరీయసంహిత నాలుగవ
కాండమునందలి మొదటిప్రపాఠకము సమాప్తము.

సమహంప్రజయా సం మయాప్రజా!
సమహగ్ంరాయస్పౌషేణ సం మయారాయస్పౌషః ||

రెండవప్రపాఠకము
మొదటిఅనువాకము

1. ప్రథమపాద ంన్యాసమా! నీవుపాపములు హరింపచేయునట్టింష్టువు యొక్క పాదంన్యాసముఅగుచున్నావు. నీవుగాయత్రీ ఛందస్సునుపరిగ్రహించుము.మేము ద్వేషించుశత్రువు ఇచటినుండితొలగించబడినాడు.భూదేవతా రూపమగుఈ ప్రదేశమును ఆక్రమించినావు.

ద్వితీయపాద ంన్యాసమా! నీవుయథ్యాపవాదమునహరింప చేయునట్టింష్టువు యొక్క పాదంన్యాసము అగుచున్నావు.త్రిష్టుప్ ఛందస్సునుపరిగ్రహింపుము.మేము ద్వేషించునట్టిశత్రువును ఇచటినుండి తొలగించినాము.అంతరిక్షదేవతా రూపమగుఈ ప్రదేశమును

ఆక్రమించినావు.

తృతీయపాద ంన్యాసమా! నీవుఅరాతీయులను నాశనముచేయు ంష్టువుయొక్క పాద ంన్యాసముఅగుచున్నాము. జగతీఛందస్సును పరిగ్రహించుము.మేము ద్వేషించుశత్రువు ఇచటినుండితొలగించబడినాడు.ద్యులోకదేవతారూపమగు ఈ ప్రదేశమునఆక్రమించినావు.

చతుర్థపాదంన్యాసమా! శత్రుహంతయగుంష్టువు యొక్క పాదంన్యాసము అగుచున్నావు.అనుష్టుప్ ఛందస్సునుపరిగ్రహించుము.మేము ద్వేషించుశత్రువు ఇచటినుండి తొలగించబడినాడు.దిగ్దేవతా రూపములగుఈ ప్రదేశములనుఆక్రమించినావు.

2. అగ్నిపుట్టిన వెంటనేదీపించినాడు. జగములనుప్రకాశింపచేసినాడు. రోదసియందు కాంతిచేస్వయముగా ప్రకాశించుచున్నాడు.సస్య శోషణమునకునివారించుటకు ద్యులోకమేఘముగర్జించినట్లుఈ అగ్ని మా దురితములనునివారించుటకై గర్జించునుగాక.

3. అగ్నీ!నీవు అభిముఖముగమరల స్వభావముకలవాడవు. మాకుఆయువు, వర్చస్సు, మేధ,సంతానము, ధనముకలిగించుచు మావైపుమరలుము.

4. అంగశౌష్ఠవము గల అగ్నీ!నీకువందల ఆవృతులు,వేల ఉపావృతులుకలుగునుగాక. వానిని లక్షలసంఖ్యగా పెంచుము.మాకు నష్టమైనధనమున మరలితెచ్చి ఇమ్ము.పూర్వము సంపాదించనిధనమును సహితముమాకు కలిగించుము.

5. అగ్నీ!క్షీరాది రసముతో కూడమా వద్దకు మరలిరమ్ము. అన్నము, ఆయుష్యములతోమరల మరలి రమ్ము.మమ్ము మరలమరల చేయుపాపముల నుండిపాహి.

6. అగ్నీ!ధనము తీసికొనిరమ్ము. నీరు సర్వ ప్రాణులుత్రాగునది. దానినివృష్టిగా సస్యములపైకురిపించుము.

7. వరుణదేవా!తలపీద నీ పాశముఉన్నది. దానిని పైకి లాగితీసివేయుము. దానినినాశము చేయుము.పాదముల వద్దనీ పాశము ఉన్నది. దానినిక్రిందకు లాగి తీసివేయుము.నాశము చేయుము.నడుమునకు నీపాశము ఉన్నది. దానినితెరిపివేయుము.నాశము చేయుము.అప్పుడు మేము పాపరహితలముఅగుదుము. నీయొక్కకర్మను నిర్విఘ్నముగాకొనసాగించగలము.

8. అగ్నీ!నీవు ఉఖయందుఉన్నావు. నిశ్చలముగాఉన్నావు. స్థిరముగా ఉన్నావు.నిన్ను పైకి తీయుచున్నాను.జనులందరు నిన్నుకోరుకుందురుగాక. ఈ యజమానికిరాజ్యము నిమ్ము.

9. ఉఖయందలి ఈ అగ్ని చీకట్లనుచీల్చువాడు. కాంతివంతమగు దేహమువాడు. అతడు పెరిగి పెరిగిఉషస్సు ఎదుట నిలిచినాడు.అతడు తన తేజస్సునచీకట్లు డొక్కనుంచిబయటపడినాడు.అతడు లోకము లన్నింటినివెలుగులందు నింపినాడు.

10.సీద త్వం మాతురస్యాఃఉపస్థే ంశ్వాన్యగ్నే వయునానింద్వాన్ । మైనామర్చిషాసా
తపసా%భిశూశుచో%స్తరస్యాగ్ంశుక్ర జ్యోతిర్విభాహి.

11.అస్తరగ్నే రుచా త్వముఖాయైసదనేస్వే । తస్యాస్త్యగ్ంహరసా తపజ్ఞాతవేదఃశివో భవ.

12.శివో భూత్వా మహ్యమగ్నే%థోసీదశివస్త్యమ్|శివాః కృత్వా దిశః సర్వాః స్వాంయోనియహాసదః

(వచనానువాదమునకు మొదటిప్రపాతకపు 9 వ అనువాకమునందలి 8,9,10 చూడండి.)

13.అగ్ని శత్రుహింసకుడు.శుచిస్థానవాసి. నివాసముకల్పించువాడు. అంతరిక్షమునధామరూపపు వాడు.హోత.
వేదియందుండువాడు. యజమానిఇంట అతిథిగా ఉండువాడు.నరులందు జతరాగ్నిగాఉండువాడు.
యజ్ఞములందుండు వాడు.ఆకాశమున ఉండువాడు.నీట పుట్టువాడు.గోవులందు పుట్టువాడు.అద్రులందు
పుట్టువాడు.యజ్ఞమునందుపుట్టినవాడు.

అంతటిఅగ్ని ఈ బృహత్యజ్ఞమునుజరిపించునుగాక.

రెండవఅనువాకము

1. అగ్నితొలుత ద్యులోకముంద అవతరించినాడు.రెండవసారి మానవలోకముంద ఆర్భంించినాడు.మూడవసారి
సముద్రగర్భమున జన్మించినాడు.అగ్ని ఈ మూడు జన్మలందునునరులందు అనుగ్రహముకలవాడు అయినాడు.

కావుననరులు అగ్నిని దీపింపచేయవలెను.జరా పర్యంతము చిత్తశుద్ధితోఅగ్నిని ఆరాధించవలెను.

2. అగ్ని!నీకు సంబంధించినమూడు రూపములనుతెలిసికొన దలచినాము.నీవు నిలుచు స్థానములనుఎరుంగ
తలచినాము.నీయొక్క గోప్య నామములనుగ్రహించ దలచినాము.నీవు ఏ ప్రదేశమునుండి వృష్టి
రూపమునపుట్టినావో దానినిదిద్దించదలచినాను.

3. నేనుయజమానిని. కర్మయందుశ్రద్ధ కలవాడను.మంత్రమునుస్పష్టముగా ఉచ్చరించగలవాడను.
అగ్ని!నీవు ద్యులోకమునతేజోరూపమున,భూలోకమునయజ్ఞరూపమున,సముద్రము నందుబడబానలరూపమున
ఉన్నవాడవు.నిన్ను నేను దీపింపచేయుచున్నాను.
మహామహులగుయజమానులుయజ్ఞవేది యందునిన్ను సంతోష పరచుచున్నారు.

4.ఆక్రన్దగ్నిః స్తనయన్వివద్యో : క్షామాదేరిహద్వీరుధ : సమజ్ఞన్ । సద్యోజజ్ఞానో ంహీయద్ధోఅఖ్యదా రోదసీ
భానునాభాత్యస్తః

(మొదటిఅనువాకము 2వ మంత్రముచూడండి.)

5. అగ్నిఅనుగ్రహమూర్తి.పావకుడు యాగరహితములనుమెచ్చనివాడు. సమేధ.అమరుడు. అట్టి అగ్నినరులందు
ప్రవేశపెట్టబడినాడు.

అగ్నికంటిని బాధించనిపొగలను పుట్టించుచున్నాడు.అం పైకిలేచి, నిర్మలములై,ద్యులోకమునవ్యాపించుచున్నం.

6. అగ్నిలోకములు తెలిసినవాడు.సముద్రగర్భమునఉన్నవాడు. అతడుపుట్టినంతనేద్యావాభూములనువెలుగులతో నింపినాడు.

పంచజనులుఅగ్నిని యజించినారు.అప్పుడు ఆహుతులుఅందుకొని పైకి పోవు అగ్నిపర్వతముల వంటిమేఘములను చీల్చినాడు.

7. అగ్నిసంపదలను ఇచ్చువాడు.ధనములనుప్రసాదించువాడు. స్వర్గమునుకలిగించువాడు. సోమమునురక్షించువాడు. బలములకుపుత్రుడు. నీటియందుంద్యుత్తుగా వెలుగువాడు.

అట్టిఅగ్నిని హోతలుప్రాతఃకాలమునప్రకాశింపచేయుచున్నారు.

8. శుభప్రదమగుకాంతులు గల అగ్ని!యజమాని నేడునీకు ఘృతము, పురోడాశముసమర్పించుచున్నాడు.

యువతమఅగ్ని! ఆ యజమాని భక్తియుక్తుడు. నీకు హంస్సుఅర్పించినవాడు. అతనిమంచినివాసమునకుతగినంత ధనమునుఆర్జించుటకు ప్రోత్సహించుము.

9. అగ్ని!ఆ యజమానిని సత్కర్మలకుప్రోత్సహించుము.వేదపఠనమునకుప్రోత్సహించుము.అతడు సూర్యుని యందుభక్తి కలవాడుఅగును గాత. అగ్ని యందుభక్తి కలవాడుఅగును గాత. అతడుపుట్టిన వారితోవర్ధిల్లును గాక.పుట్టబోవు వారితోవర్ధిల్లునుగాక.

10.అగ్ని! నిన్ను నిత్యముఆరాధించు యజమానులుకోరిన ధనమునుపొందినారు. నిన్ను కూడిఉంటున్న యజమానులుమరింత ధనముకోరుచు కర్మలనుఅనుష్ఠించి గోవులతోకూడిన కొట్టములుకలవారలైనారు.

11.అగ్ని దర్శనీయుడు. బంగారమువంటివాడు. దుర్మర్షుడు.అతడు ఆయువునుఆశ్రయించదలచినవాడైఅనంత కాంతితో ప్రకాశించినాడు.

ఈ అగ్నినిద్యులోక వాసులగుదేవతలు మంచిరేతస్సు కలవానిగా సృష్టించినారు.కావున**అగ్నిరమృతో అభవత్-** అగ్ని అమరుడుఅయినాడు.

మూడవఅనువాకము

1. అగ్ని!నీవు అన్నములకుస్వాం. మాకు వ్యాధి రహితఅన్నమును ప్రసాదించుము.

హంస్సులుఅర్పించు యజమానినిదురితముల నుండితరింపచేయుము.మా ప్రజలకు, పశువులకుబలము కలిగించుము.

2. అగ్ని!దేవతలందరుధీరులై నిన్నుఊర్ధ్వ లోకముననేభజింతురు గాక.నీవు మాకు శివతముడవుఅగుము. మమ్ము వెలుగులందునిలుపుము.

3. అగ్ని!శాంతములగు జ్వాలలచేప్రకాశించుచు దేవయజన స్థానములకుచేరుకొనుము. నీవుమహా కిరణముతోలోకములను వెలిగించుము.కాని ఆ కిరణములచేజనులను బాధించుకుము.

4. ఋత్విగ్యజమానులారా!అగ్నిని సంధలచేసేంచండి. ఘృతముసమర్పించి అతిథినివలె ఉద్దీపింప చేయండి.అగ్నియందు హంస్సులనుహోమము చేయండి.

5.ఈ అగ్ని యజమాని ఆహ్వానమును ఆలకించుచుగాక. ఇతడుసూర్యుని వలె భాసమానుడైబృహద్రూపమునప్రకాశించుచున్నాడు.సంగ్రామములందుంజయుడు అగుచున్నాడు.

దేవహితుడు,శివస్వరూపుడగు అగ్ని మావద్దకు అతిథివలెవచ్చునుగాత.

6. జలదేవతలారా!ఉఖాగ్ని ిద ఏర్పడినభస్మమును తీసికొనండి.దానిని సుఖకరము, సుగంధయుక్తస్థలమున ఉంచండి.

జలములారా!ఏరు సుపత్నులు. తల్లులు.ఈ అగ్నిని పోషించండి. తల్లిబిడ్డను వలెఈ అగ్నినిసాకండి.

7. అగ్ని!నీ బలము ఉదకములందున్నది.నీవు ఓషధులనుఅనుసరించుచున్నావు.అరణుల గర్భమందుఉంటున్నావు. అటువంటివాడవగుచు మరలగర్భమవు, సర్వభూతములకుగర్భమవు. జలములకుగర్భమవు అగుచున్నావు.

9. అగ్ని!నీవు భస్మముతోసహా అందుకు కారణమగుభూమిని, నీటినిచేరుకొనుము, నీకుతల్లలైననీటితోనూ, నేలతోనుకలసి జ్యోతిష్మంతుడవైతిరిగి ఉఖయందుఆసీనుడవు అగుము.

10.అగ్ని! నీ స్వస్థానమగు భూమిని,నీటిని మరలచేరుకొనుము. తల్లిఒడివంటి ఉఖయందుమరల శాంతుడవైశయించుము.

11.పునరూర్ణా నివర్తస్య । పునరగ్నృషా % % యుషా.

12.సహ రయ్యా నివర్తస్వాగ్నేపిన్వస్య ధారయా । ంశ్వప్సియాంశ్వతస్పరి.

(ఒకటవఅనువాకపు 5,6 మంత్రములుపునరావృతములు.)

13.అగ్ని! నిన్ను ఆదిత్యులు,రుద్రులు, వసువులుమరల ప్రజ్వలింపచేయుదురుగాక.బ్రాహ్మణులుయజ్ఞములందునిన్ను మరల ప్రజ్వలింపచేయుదురుగాక.నీవు ఆజ్యముచేసంతుష్టుడవగుము.మా తనువులనువృద్ధినిొందించుము.

సత్యాఃసన్తు యజమానస్యకామాః-యజమాని కోరికలునిజమగును గాక.

14.అగ్ని! నీవు అన్నవంతుడవు.యువతముడవు.మమ్ము వర్ధిల్లచేయునదియు,మేము ఆదరమునఆర్జించినదియునగు స్తుతివాక్కునుగ్రహించుము.ఒకడు నిన్ను ఎక్కువగానుతించుచున్నాడు.ఒకడు ఉచితముగానుతించుచున్నాడు.నిన్ను అభినందించునేను మాత్రమునీ తనువునకునమస్కరించుచున్నాను.

15.అగ్ని! నీవు ంద్వాంసుడవు.అన్నవంతుడవు.అన్నప్రదుడవు.మాకోరికలు తెలిసికొనుము.మా ంషయమున శత్రుకృతములనువేరుచేయుము.

నాలుగవఅనువాకము

యమభటులారా!ఏరు పురాతనులు అయినను,నూతనులు అయినను,ఏరందరు ఈ స్థలమునుండి తొలగిపోండి.దూరముగా వెళ్లండి.దగ్గరలో ఉండకుండవెళ్ళండి. ఈస్థానమునుయముడు మాకు ఇచ్చినాడు.పితరులు మాకు ఇచ్చినారు.

2. సికతాస్వరూపమా! నీవు అగ్నికి భస్మస్థానముఅగుచున్నావు. ధూళిస్థానము అగుచున్నావు.

3. ఊషరస్వరూపమా! నీవు సంజ్ఞానముఅగుచున్నావు. కోరికలనుతీర్చుగల దానవుఅగుచున్నావు. మాకోరికలను తీర్చుము.
4. సికతఉషరములారా! ం తనువులుంకు ప్రియములు. అంపరస్పరము కలసికొనునుగాత. ం హృదయములుంకు ప్రియములు. అంపరస్పరము కలసికొనునుగాత.ం ఆత్మలు ంకు ప్రియములు.అం పరస్పరము కలసి కొనునుగాక. నా తనువు నాకుప్రియము అగునుగాక.
5. ఇంద్రుడుగార్హపత్యాగ్నియందు కోరికగలవాడై సోమపానముచేసినాడు. అట్టిగార్హపత్యాగ్ని ప్రస్తుతముఇటుకలచే చీయమానుడుఅగుచున్నాడు. అగ్ని! అశ్వమువలె వేగవంతుడవైవేల కొలది ధనమునుఇవ్వగలవాడవు.అట్లని యజమానినిన్ను స్తుతించుచున్నాడు.
6. ఇష్టకారూపఅగ్ని! నీవు ద్యులోకజలమును అభిముఖముగాపొందుచున్నావు. ఈస్థానములందున్నదేవతలనుఅభిముఖముగాహంస్సులు అందుకొనుమనిపలుకుచున్నావు.సూర్యమండలపు పైనను,క్రిందను ఉన్నటువంటిజలములనుచేర్చుకొని ఇచటికిరాగలవు.
7. యాగనిష్పన్నుడవగుఅగ్ని! నీ తేజస్సు దింయందున్నది.భుం యందున్నది.ఓషధులందున్నది.జలము అందున్నది.అంతరిక్షము నందంతటనువ్యాపించిన నీ తేజస్సుఅర్థవమంత అయి నరులకుచెందుచున్నది.
8. అగ్నిరూపములగు ఇష్టకలుమట్టిలో పుట్టినం.మంచి మనస్సుగలం.ప్రితిపాత్రములు.రోగరహితములు.అభీష్టప్రాప్తి హేతువులు.అం ఆహుతములగుహంస్సులనుసేంచునుగాక.
9. అగ్ని!ఈ యజమాని కొరకు ప్రశంసనీయుడు,దర్శనీయుడు, అంచ్చిన్నుడగుపశుప్రదాతను చూపుము.మాకు ఔరసుడును, ంరుడునుఅగు పుత్రుని ప్రసాదించుము.నీవు మా ంషయమునఅనుగ్రహవంతుడవుఅగుదువు గాక.
- 10.అగ్ని! ఈ ఇష్టక నీకు ఉత్పత్తిస్థానమగును. ఇదిఋతు కాలీన స్త్రీపురుషసంగమము వంటిది.నీవు నీజన్మ స్థానమునుతెలిసికొనుము.పెరుగుము. అప్పుడు మాకుధనసమృద్ధికలిగించుము.
- 11.ఇష్టకా! నీవు సుఖసమార్థకవు.దేవతల అభిమానముకలదానవు. అంగిరసులుస్థాపించిన ఇష్టకవలెస్థిరముగా ఉండుము.
- 12.ఇష్టకా! నీవు సర్వత్రసుఖసమార్థవు. దేవతలఅభిమానము కలదానవు.అంగిరసులు స్థాపించినఇష్టకవలె స్థిరముగాఉండుము.
- 13.ఇష్టకా! అవశిష్టమునుపూరించుము. భిద్రమునుపూరింపుము. శాంతముగా నిలుపుము.ఇది ఇంద్ర, అగ్ని, బృహస్పతులునీ కొరకు ఏర్పరచిన స్థానము.
- 14.యజమాని యొక్కజన్మ స్వర్గమునుప్రకాశింపచేయునది.ఈ ఇష్టకల జన్మకు

యజమానియేకారణము. ఇం దేవతాసంబంధులు. ప్రజారూపములు.గో సదృశ్యములు. అన్నముకలిగించునం. అం ప్రాతస్సవనాదులందుసోమమును వండుచున్నం.

అయిదవఅనువాకము

1. అగ్నులారా! మీరు పరస్పరము సంప్రీతికలవారలు. దీపించుచున్నవారలు. సౌమనస్యులు. అన్నమును, రసపదార్థములను విర్పరచగలవారు. మీరిద్దరుగార్హ పత్య ఉఖాగ్నులుకలసి మెలసి ఉండండి. చక్కగా యజ్ఞ నిష్పన్నముచేయండి.

మీమనసులను **సమాకరమ్** - కలుపుచున్నాను. వ్రతములను కలుపుచున్నాను. చిత్తములను **సమాకరమ్**.

2. ఉభయాగ్నిస్వరూపమా! నీవు మమ్ము శేషముగ పోషించుము. యజమానికి అన్నమును, రస పదార్థమును ప్రసాదించుము.

3. ఉభయాగ్నిస్వరూపమా! నీవు ధూళికలవాడవు. ధనముకలవాడవు. సకలదిశలను శాంతములను చేయుము. ఈ కుండమునీకు స్వస్థానమగును. ఇందు ఉండుము.

4. ఉభయాగ్నులారా! మీరు మా ంషయమున సహమానసులు, సహనివాసులుకండు. పాప రహితులుకండు. యజ్ఞమును, యజమానిని బాధించకండి. నేతి ఈ యజ్ఞమందుమా కొరకుగాను శాంతులుకండు.

5. తల్లిబిడ్డను ధరించినట్లుమట్టి ఉభయరీషాగ్నిని తన గర్భమున ధరించినది. సర్వదేవతలను, ఋతువులను తన యందు గలవాడును, శ్వేతకర్మయగు ప్రజాపతి ఈ ఉఖను శిక్యపాశము నుండి ముక్తి గలిగించునుగాత.

6. చీకటివంటి పొగ పోయినంత అగ్ని నిర్మల తేజము ప్రకాశించును. అది ద్వేషించువారిని దాటి మా వద్దకు వచ్చి మమ్ము సంతోష పరచునుగాక. వైశ్వానరాగ్ని! నీ శిక్యము ఆహుతమగునుగాక.

7. నిర్మతిదేవతా! నీవు శ్వరూపయుక్తవు. నీకు నమస్కారము. ఇనుపబంధము నుండి మమ్ము నిడిపించుము. నీవు నిప్పు, నేలతో కలిసిన దానవగుచు యజమానిని స్వర్గమునకు ఎక్కించుము.

8. యజమానీ! నీ మెడకు నిర్మతిదేవిండిపించ సాధ్యముకాని పాశమును కట్టినది. దానిని నేను ండదీయుచున్నాను. అందువలన నీకునీ ఆయువు మధ్యభాగము నందుమాత్రమే ముక్తి కలిగినట్లుకాదు. నీవు సర్వప్రతిబంధముల నుండి బయట పడినవాడవై చిరంజీవి అగుచున్నావు. అన్నము తినగలవాడవగుము.

9. నిర్మతిదే! నీ రూపము ఉగ్రము. యజమానికి బంధనముక్తి కలిగించుటకునీ నోటి యందు ఆహుతులు అర్పించుచున్నాను. నిన్ను పామరులగువారు భూమినిగా భాంచుచున్నారు. నేను మాత్రము నిన్ను సంపూర్ణముగా నిర్మతిదేవిగా గ్రహించుచున్నాను.

10. నిర్మతి దే! నేను సోమయాగము, హార్యజ్ఞము చేయుచున్నాను. నన్ను

అనుగ్రహించుము. ప్రచ్ఛన్న, ప్రకటచోరులను పట్టుకొనుము. ఇతరులను అనుగ్రహించకుము. ఇదే నీకు నమస్కరించుచున్నాను.

11. నిర్మతి ందుషీమణి. లోకములందలి ప్రచ్ఛన్న, ప్రకటచోరుల శిరస్సులను ఆమె తన చేతపట్టి 'నీ అపరాధమునుగమనించినాను' అనును, అటువంటి నిర్మతికి నేను నమస్కరించుచున్నాను. మంచి మాటలు చెప్పి - తండ్రిబిడ్డను వలె - లాలించుచున్నాను.

12. అగ్ని సత్య ధర్ముడు. అనంత సంపన్నుడు. యజమానికి గృహములు, పశుసంపద కలిగించుచున్నాడు. సూర్యదేవుని వలె తన కిరణములచే సమస్తమును ప్రకాశింపచేయుచున్నాడు. అతని పేరు ంన్నంత నేశత్రువులు పారిపోవుచున్నారు. అతడు యుద్ధముచేయుట లేదు.

13.కర్వకులారా! తోలు త్రాళ్ళనుబొక్కెనలను సిద్ధముచేయండి. ఈ బానివి కాలమునందునువడిసిపోనట్టిడిట కల దానినిగా చేసెదము.

14.ఈ బా మంచి బొక్కెనలుకలదియు, మంచితోలు త్రాళ్ళుకలదియు, మంచిచేదలు గలదియుఅయినది. దీనిని మేముతరగని నీటితో నింపుచున్నాము.

15.కృషి శాస్త్రజ్ఞులుదేవతలు సుఖముకోరువారు. వారు నాగలిని సిద్ధముచేయుదురు గాక. కాడినికట్టుదురుగాక.

16.రైతులారా! నాగళ్ళనుసిద్ధము చేయండి.వానికి కాడిని కూర్చండి.ఇది సేద్యయోగ్యమగునేల. మంగళవాక్యములచేదున్నండి. ంత్తనములువేయండి. ఆ పంట పండి,కొడవలికి తెగి,మాకు అందునుగాక.

17.నాగలి వజ్రమువంటి గట్టిది.రైతు సులభముగావాడదగినది. అదిమట్టి పెడ్డలనుపెకలించుచు దున్నునుగాక.పంట వచ్చినంతలేత ఆవులను,గొర్రెలను బండ్లనుసాధించకలుగునుగాక.

18.మాకు సుఖము కలుగునట్లునాగలి దున్నునుగాక. రైతులు ఎద్దులకుసుఖము కలుగునట్లుతోలుదురు గాక. పర్జన్యడుసుఖకరమగు మధురజలమును వర్షించునుగాక.వాయువును, ఆదిత్యుడునుమాకు సుఖములుకలిగింతురుగాక.

19.ఓ నాగలిచాలా! సూర్య, వరుణ,ఇంద్ర, అగ్ని, పూష, ఓషధ,ప్రజల కోరికలుతీర్చుదానవు అగుము.

20.నాగేటి చాలు మధురఘృతమున తడుపబడినది.సర్వదేవతలును,మరుద్గణములునునాగేటిచాలు శక్తినిఆమోదించినారు. ఆ చాలుబలము నిచ్చునీటిచే నింపబడినది.నీరు నిండిన నాగేటిచాలా!నీవు మా కొరకు గాను సర్వత్రవ్యాపించుము.

ఆరవఅనువాకము

1. పూర్వముమూడు ఋతువులందుదేవతల వద్దపంటలు పండినం.అం శత సంఖ్యాకములు.

ఆరణ్యకములు,గ్రామ్యములు అనునంసప్త సంఖ్యాకములు.వానిని కనుగొని నేనుఎంతో ఆనందించుచున్నాను.

2. ఓషధులారా!ీరు మాకు తల్లులవంటి వారు. క్షేత్రములనుబట్టి యీరు శతసంఖ్యాకులు. మూలమునుబట్టి సహస్రసంఖ్యాకులు. అట్లగుటచేీరు 'శతక్రత్యః'శత క్రతువులు- యీరు మా యజమానినిరోగరహితుని చేయండి.

(ఇంద్రుడుశతక్రతువు, పంటలనుశతక్రత్యః అన్నాడు.పంటలను ఇంద్రునితోసమానస్థాయికి చేర్చినాడు.)

3. ఓషధులందుకొన్ని పుష్పములు కలం.కొన్ని పూలు పండ్లు కలం.కొన్ని పూయక ఫలించునం.కొన్ని ఫల, పుష్పములులేనిం. కొన్ని లతారూపములు.కొన్ని పూయక, కాయక బహుసంవత్సరములుఉండునం అగుచున్నం.

ఓషధులుఆశ్వముల వలెజయశీలములు.

(ఆశ్వములుయుద్ధములందుగెలుపు నిచ్చును.పంటలు జీంచుటయందు గెలుపు కలిగించును.)

4. తల్లులవంటి ఓషధులారా!ీరు ఫలములు ఇచ్చువారు.అందువలన మాపాపములు నశింపచేయమనియు,పాపఫలములగు దుఃఖములనునశింపచేయమనియుప్రార్థించుచున్నాము.

5. ఓషధిదేవతలారా! ఓకురాం, మోదుగు చెట్లునివాసములుగా ఏర్పాటుచేయబడినం. ఓరు నేలను అంటియుండుస్థావరములు కదా! ఓరు నరులకు అన్నముపెట్టి పోషించుచున్నారు. అందుకే మాకు ఈ స్థానము.

(పలాశ, అశ్వత్థములు సకలవృక్షములకు స్థానములని చెప్పుచున్నాడు.)

6. నేను అన్నము తినగోరి ఓషధులను చేతపట్టినాను. అంతే! తినకముందే- చెవుల పిల్లివలె ఆకలి మాయమైనది.

(వేటకానిని చూచిన చెవులపిల్లి వాడు పట్టకముందే చెవులతోకనులు మూసుకొని చచ్చినట్లు పడిపోవును. అట్లే ఓషధులను తలచినంతనే ఆకలి మాయమగును.)

7. రాజులుకలిసి యుద్ధములకుపోవుదురు. అట్లే ఓషధులన్నియుకలసినపుడు - వాటిగుణములను ఎరిగినంద్వాంసుడు ఉన్నప్పుడు రోగములు నశించుచున్నం. రోగములను నశింపజేసినందున అతడు భిషక్ - వైద్యుడు అనబడుచున్నాడు.

8. ఓషధులారా! ఓరు తల్లి వలె ఆకలి తీర్చువారు. ఓరు అందుకే పుట్టినారు. అందువలన

స్వకార్యసమర్థులు కండు. ఓరు ఆకులు కలవారును, ఆకలి తీర్చువారును కండు. ఆకలి రోగము వంటిది. దానిని దూరము చేయండి.

9. ఓషధులారా! ఓలో ఒకరు మరొకరిని రక్షించండి. రక్షించబడిన ఓషధితన దగ్గరి వాటిని రక్షించునుగాక. ఆంధముగాకలిసి మెలసి ఉన్న ఓషధులు నా ప్రార్థనను మన్నించునుగాక.

10. నరుడా! ఓషధులు నీ దేహమునకు బలము కలిగించుచున్నది. ఓషధులు అందించిన ధనములు కొట్టమునుండి గోవుల వలె బయటపడుచున్నం.

11. వెలుపలనున్న ఓషధులు ఉదరమున ప్రవేశించును. గోశాలలో ప్రవేశించిన దొంగవలె దేహమందంతటను వ్యాపించును. దేహమునకు చెందిన వ్యాధులను అన్నింటిని నశింపజేయును.

12. నరుడా! నీ దేహమున ఓషధులు చేరును. అం ఆయా శరీర భాగములందు వ్యాపించును. ఉగ్రుడగు రాజు శత్రువును వలె నీ దేహమునందలి వ్యాధులను నశింపజేయును.

13. వ్యాధులారా! ఓరు శ్లేష్మముతో వచ్చిన వారైనను పిత్తముతో వచ్చిన వారైనను వదలిపొండు. వాత రోగ వ్యాప్తి వలన వచ్చిన వారైనను వదలిపొండి. బాధలన్నింటితో వెళ్లిపొండి.

14. అశ్వ ఓషధి, సోమ ఓషధి, బల ఓషధి, ఓజో ఓషధి, ంనిని అన్నింటినిమా యజమానికి బాధలు కలుగకుండుటకు ఆర్జించినాను.

15. ఫలసహిత ఓషధులు, ఫల రహిత ఓషధులు పుష్ప సహిత ఓషధులు, పుష్ప రహిత ఓషధులు అన్నింటికి బృహస్పతి ప్రేరణ కలిగించునుగాత. అవన్నియు మమ్ము బాధల నుండి ముక్తులను చేయునుగాత.

16. ఓషధీ! సోమము రాజుగాగల ఓషధులందును, నేల ఓడంత్తబడిన ఓషధులందున నీవు శ్రేష్ఠమవు. మాకు జీవనోషధము అగుము.

17. “మేము ఏ జీవునియందు ప్రవేశింతుమో ఆ జీం నశించడు” అని దిం నుండి భుంకిదిగి వచ్చు జలబిందు రూప ఓషధులు అనుచున్నం.

(ఆకసమునుండి దిగి వచ్చినవర్ష బిందువులేఓషధులుగా పుట్టుచున్నవి. **యావంతఃస్తోకా అవాపర్యంత తావతీరోషధయో జాయంత** అని అగ్నిహోత్ర బ్రాహ్మణము. **ఆపత్సుసర్వేభేషజః** - నీటియందు సర్వఓషధులు అని ఋగ్వేదము.)

18. నేను ప్రార్థించుచున్నాను. దానిని దగ్గర నుండిను ఓషధులును, దూరమున ఉండి తక్కువగాను ఓషధులు అన్నియు ఈ కర్మయందు మాకు తోడ్పడవలెను. ఈ యజమానికి చికిత్సకులుకావలెను.

19. ఓషధులారా! యిమ్ముత్రవ్యచున్ననేను నశించకుండునుగాక. నేను ఎవరి కొరకు త్రవ్యచున్నానో అతడు నశించకుండునుగాక. మాకు సంబంధించిన మనుష్యులు, పశువులు, సకల ప్రాణి జాలమురోగ రహితులు అగుదురుగాక.

20. “ఎవరికి చికిత్స చేయుటకు బ్రాహ్మణుడు మమ్ము ఉపయోగించుచున్నాడో అట్టివానిని వ్యాధులనుండి తరింప చేయుదుము.” అని ఓషధులు తమప్రభువగు సోమరాజుతో అన్నవి.

ఏడవ అనువాకము

1. ఎవడు భూమిని సృష్టించినాడో, ఎవడు సత్యధర్ముడో, ఎవడు దివిని సృష్టించినాడో, ఎవడు ఆనందకరములు, బృహత్తములగు జలములను సృష్టించినాడో అతడు మమ్ము బాధించకుండవలెనని **కస్మై దేవాయ హంషాంధేమ**.

2. భూదేవీ! నీవు యజ్ఞముతోను, యజ్ఞ ఫలరూపమగు వయస్సుతోడను కూడి అభిముఖముగ వచ్చేయుము. అగ్నినీయందు ఇచ్చకలవాడు అగుచున్నాడు. అతడు వపా సదృశమగు నీ ప్రదేశమున ప్రవేశించునుగాత.

3. అగ్ని! నీ ఆంగములందు ఏది దీప్తిమంతమో, ఏది ఆనందకరమో, ఏది పిత్రమో, ఏది యజ్ఞార్థమో దానిని దేవతల కొరకు సముపార్జించుచున్నాము.

4. యజ్ఞమునకు స్థానమైనదియు, అమృతమునకు కారణమైనదియునగు చోటు నుంచి అన్నమును, ఊర్జమును గ్రహించుచున్నాను. అది మా గోవులందును, ఓషధులందును ప్రవేశించునుగాక.

అన్నరహితము, రోగ యుక్తము అగు భూమిని వదులుచున్నాను.

5. అగ్ని! నీది అని చెప్పబడుచున్న అన్నము ఈ భూమి నంద ఎంతో ఉన్నది.

దీప్తిధనవంత అగ్ని! నీ కాంతులు ఎంతగానో ప్రకాశించుచున్నవి.

అగ్ని! నీవు బహుళకాంతుల వాడవు. ద్వాంసుడవు. ఇతడు నీకు హంస్సు అర్పించువాడు. ఇతని యజ్ఞము కొరకు నీ బలము చేత అన్నము ఆర్జించుము.

6. అగ్ని! నీవు అమరుడవు. ప్రాణులు నిన్ను దీపింప చేయుచున్నారు. మా ధనములను స్థిరంప చేయుము. నీవు దర్శనీయుడవు. శరీర మధ్యమున ప్రకాశించుచున్నావు. దానము చేయదగు ధనమును మాకు అందించుము.

7. జాతవేద అగ్ని! నీవు అన్నమును చెరచనివాడవు. దీప్తులు కలవాడవు. మా స్తుతులకు సంతోషించుము.

యజమానులు మంచి రక్షణలు గలవారు. మంచి చోట పుట్టిన వారు. వారునీ కొరకు సారవంతమగు అన్నరూప హంస్సును సమర్పించుచున్నారు.

8. అగ్గీ!నీ దీప్తి పంత్రము,నిర్మలము, పరిపూర్ణము.నీవు కాంతులు నిండినవాడవైకొడుకు తండ్రిని వలెద్యావా భూములనుసంచరించుచు మాదరికి చేరి రక్షించుచున్నావు.ఆ ద్యావా భూములనుపూరించుచున్నావు.

9. అగ్గీ!మానవులు పూర్వమునిన్ను సత్యవంతునిగనుమహా మహునిగను,సర్వజనులు పరిచారకులుగాగలవానిగను, ంన్నపములునువాడవుగనుఎరింగినారు. కీర్తిశాలిం. దేవతలకుహితుడవగునిన్ను స్తుతించినారు.శుభముల కొరకునిన్ను ఇచట స్థాపించినారు.

10.యజమాని యజ్ఞనిష్ఠాదకుడు. మంచిమనసున్నవాడు.హంస్సులు అర్పించుటకేఇచట ఉన్నవాడు.దాత, తపోయుక్తుడు,ంద్యాంసుడు. అగ్గీ! అట్టియజమానికి నీవుధనమును అందించుచున్నావు.

11.గులకరాళ్లలారా!మీరు భూమి మీద శాంతులుకండి. సర్వత్ర శాంతులుకండి. పైభాగముననేఉండండి. చిత్త్యాగ్నినిఆశ్రయించండి. మీలోనిదేవతా సహితులై- అంగిరసుల

చయనమునందువలె - ఇచటస్థిరముగా ఉండండి.

12.సోమమా! నీవు సర్వమునువర్ధిల్లచేయుము.నీ రేతస్సు శ్వమందువ్యాపించునుగాక. అన్నముకలుగుటకు నీవు కారణభూతమవగుము.

13.సోమమా! నీవు పాపములనుపారద్రోలు దానవు.నీవలనమాకు క్షీరాదులు సంప్రాప్తములగునుగాక.అన్నములు సంప్రాప్తములగునుగాక.నీవు వర్ధిల్లుము.యజమానికి అమరత్వముకలిగించుటకు స్వర్గమందుప్రసిద్ధములగుశ్రేష్ఠ అన్నములనుసంపాదించుము.

ఎనిమిదవఅనువాకము

1. ఈఆశ్వము సమస్త శత్రుసేనలను,అరాతులను త్రొక్కివేయునుగాక.అట్టి ఆక్రమణమునుఅగ్నియు, సోముడునుఆమోదింతురుగాత.బృహస్పతియు,సంత్య దేవతయుఆమోదింతురుగాక. పూష నిన్నుపుణ్యలోకమునకుచేర్చునుగాత.

2. అశ్వమా!నీవు సముద్రమునుండి పుట్టినావో,గుర్రమునకే పుట్టినావోకాని నీవు తొలిగా పెట్టినకేక వలన డేగరెక్కగను, లేడి పాదముగనుస్తుతించబడినావు.

3. పద్మపత్రమా! నీవు నీటిమీద తేలుచున్నావు.అగ్నికి యోని అగుచున్నావు.సముద్రమంతటితటాకమునకు శోభాయమానవగుచు,నిత్యము వర్ధిల్లుచు,పూజనీయవు, పుష్టికరమవుఅగుచున్నావు. నీవుఆకాశమున కన్న ంశాలమవైవర్ధిల్లుము.

4. తొలుతపుట్టిన ఈ రుక్మముమహనీయము,సూర్యుడు తూర్పునఉడయించి, తన కమనీయకీరణములచేసమస్త ప్రదేశములనుప్రకాశింపచేయుచున్నాడు.ఆ సూర్యుడు ఈ రుక్మము ఉపమానముగాగల పదార్థములనుకూడ ప్రకాశింపచేయుచున్నాడు.ఆ సూర్యుడు భూమి ఆధారముగాగల పదార్థములను,మానవమేధఆధారములగు పదార్థములనుప్రకాశింపచేయుచున్నాడు.

(రుక్మము- బంగారము. పదార్థముప్రకృతి నుండి పుట్టినంయు,మానవ మేధసృష్టించినం అను రెండుంధములు)

5. హిరణ్యగర్భః సమవర్తతాగ్రేభూతిస్య జాతసఃపతిరేక ఆసీత్ | సదాధారపుథిం ద్యాముతేమాం కస్మైదేవాయహంషా ంధేమ|| 4-2-6-13 పునరావృతము.

6. హిరణ్యపురుషని అవయవలేశముభూయ ఏద పడినది. అది భూలోక, ద్యులోక అంతరిక్షములందు సంచరించుచున్నది. ఆ ద్రవ్యము పడినది కును కాక యిగిలినవిడు దిక్కులందు హుతమైనదానిగా మనసున భాంచుచున్నాను.

(ద్రవ్యము హిరణ్యగర్భుని అవయవలేశము)

7. నేల ఏద సర్పములకు నమస్కారము. అంతరిక్షము నందలి సర్పములకు నమస్కారము. ద్యులోకమందలి సర్పములకు నమస్కారము.

8. అంతరిక్షమున తేజరిల్లు స్వర్గలోకమునందలి సర్పములకు, సూర్యకిరణములందలి అదృశ్య సర్పములకు, జలములందున్న సర్పములకు నమస్కారము.

9. రాక్షసుల శర రూప సర్పములకు చెట్లయందున్న సర్పములకు పుట్టలందున్న సర్పములకు నమస్కారము.

తొమ్మిదవ అనువాకము

1. స్వయమాత్మణ్ణమను ఇష్టకా! నీవు భూయ ఏద దానవు. బాధించబడనిదానవు. జగత్కర్త చేత చేయబడినదానవు. నీవు స్థిరముగ నిలుచుదానవు అగుచున్నవు. సముద్రుడు నిన్ను ముంచకుండునుగాక. పక్షి రాజు నిన్ను ఎత్తుకొనిపోకుండునుగాక. నిర్భయముగా నేల ఏద దృఢముగా నిలుపుము.

2. స్వయమాత్మణ్ణమా! నీవు ఎంతో వెడల్పు, ఎంతో పొడవైనదానవు. ప్రజాపతి నిన్ను భూయ ఏద ఉంచునుగాక. నీవు స్తారమవు అగుచున్నావు. పృథ్వి అగుచున్నావు. సుఖములు కలిగించుదానవు అగుచున్నావు. భూయ ని అగుచున్నావు. 'అఖండనీయవు' అగుచున్నావు. శ్వమును పోషించుదానవు అగుచున్నావు. లోకములను భరించుదానవు అగుచున్నావు.

3. తృణమా! నీవు కాండ కాండమునుంచి, పర్వ పర్వము నుంచి పుట్టుచున్నావు. అట్లే మమ్ము శతసహస్రములుగా వర్షిల్ల చేయుము.

4. దూర్వేష్టకా! నీవు నూర్ల కొద్ది పెరుగుచున్నావు., వేలకొలది పుట్టుచున్నావు. నీకు మేము హంస్సులు అర్పించుచున్నాము.

5. ఇష్టకా! నిన్ను కాదన్న వారులేరు. నీవు ంరోధులను పరిభంచుచున్నావు. అరాతులను పరిభంచుము. అరాతులు కవలెననుకొన్నవారిని పరిభంచుము. మాకు ఇవ్వవలసిన ధనమును ఇవ్వనివారిని, పూర్వము కాకున్నను ఇప్పుడు అరాతిత్వముకోరుచున్నవారిని పరిభంచుము.

6. ఇష్టకా! నీవు వేల బలములు కలదానవు. శత్రు సేనను ఓడించుము. సేనను కోరు శత్రువును ఓడించుము. మమ్ము సంతోష పరచుము.

7. మధువాతా ఋతాయ తే మధుక్షరన్తి సింధవః మాధ్వీర్నః సన్తోషధీః

యజ్ఞముకోరువానికి వాయువులు మధుర రసమును చిమ్ముచున్న. సముద్రములు మధుర రసమును చిమ్ముచున్న. మాకు ఓషధులు మధురరసోపేతములు అగునుగాక.

8. మాకు రేయి మధురమగునుగాక. ప్రభాతములు మధురములగునుగాత. భూరజస్సు మధురమగునుగాక. పితృ స్థానీయమగుది మధురమగునుగాక.

9. వనస్పతులుమధురములగునుగాక.సూర్యుడు మధురమగునుగాత.గోవులు మధురరసోపేతలు అగునుగాక.

10.మహనీయులగుద్యావాపుథ్యులు మాకుయజ్ఞ ఫలమునుకలుగజేయునుగాక.మమ్ము సమర్థులనుచేయునుగాక.

11.ంష్టువు ఆకసపు నేత్రమువలె వ్యాపించినవాడు.ంద్వాంసులు ంష్టువు యొక్కపరమపదము నిత్యముదర్శించుచున్నారు.

12.మట్టి కుంపటీ!దేవతల చేతఅమృత సమమగుఆజ్యముచే నింపబడివచ్చినావు. స్థిరపడినావు.యుద్ధము కోరు శత్రువునుపరిభంచుము.

13.అగ్నీ! నీవు సూర్యుని యందుఉదయించుచున్నావు.నీ కాంతులు కిరణరూపములైస్వర్గమున వ్యాపించుచున్న.ఆ కాంతులన్నింటితోఈ యజమానిని ప్రకాశింపచేయుము.

14.దేవతలారా! ఏదీప్తులు సూర్యమండలమందున్న.గోవులందున్న.అశ్వములందున్న.ఇంద్రాగ్ని బృహస్పతులారా!ఆ దీప్తులచే మాకుకాంతిని ప్రసాదించండి.

15.‘రేతస్పిక్’ అను మొదటిఇష్టక జ్యోతిని ధరించిశేషముగ ప్రకాశించినది- ంరాట్. రెండవ ఇష్టకజ్యోతిని ధరించిచక్కగా ప్రకాశించినది.- సప్రాట్. మూడవఇష్టక జ్యోతిని ధరించిస్వయముగా ప్రకాశించినది- స్వరాట్.

16.అగ్నిదేవా! నీ అశ్వములందుసాధువులు శీఘ్రగాములున్న.అట్టి వహనసమర్థములనురథమునకు కట్టుము.

17.అగ్నీ! నీవు దేవతలనుఆహ్వానించువాడవు.రథికుడు అశ్వములనురథమునకు కూర్చినట్లుదేవతలనుఈ యజ్ఞమునకుకూర్చుము. నీవు పూర్వముహోమనిష్పాదకుడవైఈ యాగస్థానమునఆసీనుడవగుము.

18.ద్రప్సశ్చస్కన్తపృథిమను ద్యానిమంచయోనిమను యశ్చపూర్వః! తృతీయం యోనిమనుసంచరన్తం ద్రప్సంజాగోమ్యను సప్తహోత్రాః!

(8వఅనువాకము 6వ మంత్రముపునరావృతము.)

19.హిరణ్యముసర్వ ప్రాణులకు అన్నముఅగుచున్నది. అట్లేసకల జనులకుస్వామ్యమైన అగ్నికి అన్నముఅగుచున్నది. అగ్నితన స్వంత కాంతులచేతనే ప్రకాశించుచున్నాడు.అట్లయ్యు హిరణ్యకాంతిచే వర్చస్సుకలవాడు అగుచున్నాడు.

20.హిరణ్య శకలమా!నిన్ను ‘ఋక్కు’ కొరకుగానునరుని శిరస్సు యొక్క దక్షణఅక్షి గోలకమందు ఉంచుచున్నాను.దీప్తి కొరకు నరుని శిరస్సుయొక్క వామాక్షి గోలకమందుఉంచుచున్నాను.

21.దధి, మధువులునదుల వలెపొంగి పారుచున్న. అం శరీరమునచేరి, మనసునునింపి ఘృతధారలు అగుచున్న.ఆ ధారలను అంతటప్రకాశింపచేయుచున్నాను.వాని మధ్యనహిరణ్యమునది నడుమవేతస వృక్షము వలెతేజరిల్లుచున్నది.

22.వేతస వృక్షము వంటిమానవ శిరస్సు నందునుందర పక్షములు, సునివాసముగల ఒక మధుకరముదేవతల కొరకుతేనెను సమకూర్చుచున్నది.దాని ప్రక్కనే ఏడు తేనెటీగలుస్వధయగు అమృతధారలనుప్రవహింపచేయుచున్న.

1. అగ్నీ!వర్ధిల్లుము.ఈ గర్భము అదితినంబంధి, శ్వరూప, సహస్రప్రతిమారూప. దీనినివదలుము. నీమంటలచేఅంటకుము. దీనికి నూరేళ్ళాయువు కలిగించుము.

2. అగ్గీ!నీవు జ్వాలా రూప సహస్రాక్షుడవు.యజ్ఞ నిష్పాదకుడవు.వర్ధిల్లువాడవు.పశువులందు ద్విపాదపశువును హింసించకుము.నీకు అరణ్య సంబంధికృష్ణ మృగమును అర్పించుచున్నాను.దాని వలన నీ జ్వాలారూప శరీరమును పోషించుకొనుము. యజ్ఞస్థానమును ఆసీనుడవుఅగుము.

(మానవుడుద్విపాద పశువగును)

3. అశ్వమువాయు వేగము కలది.వరుణునకు నాభిస్థానము.సముద్ర మధ్యమునపుట్టినది. నదులకుబిడ్డ. మనిషిని మోయునది.పరిగెత్తునపుడు రాళ్లనుపిండి చేయునది.

అగ్గీ!అట్టి అశ్వమునుదహించకుము.దానికి ఉత్తమ రక్షణలుకలిగించుము.

4. ఈఅశ్వము పశువలందుఓక గొరిసె గలది. సకిలించునది.వేగవతులందుఁకిలి వేగము కలది.అగ్గీ! దీనిని హింసించకుము.నీకు అరణ్య గౌర మృగమునుఅందించుచున్నాను.దానివలన జ్వాలారూప దేహమునుపోషించుకొనుము. యజ్ఞస్థానమున ఆసీనుడవగుము.

5. అగ్నిపూర్వ ఋషుల మనసులందుండినవాడు. నిత్య సంపన్నుడు.ప్రాణ రక్షకుడు. ఆతనికినమస్కరించి స్తుతించుచున్నాను.

అగ్గీ!నీవు సమస్త ఋతువులనుకలిగించుచున్నావు.అఖండనీయమై ంరాజిల్లుచున్నఋషభమునుబాధించకుము.

6. ఋషభము- ఎద్దు. సముద్రమునపుట్టినది. శతధారలుకలది. ప్రవాహమువంటిది. భువనమధ్యమునసేంచబడునది.ఘృతము నిచ్చునది.అఖండనీయ యజమానికొరకు అట్టి ఋషభమునుబాధించకుము.నీకు అరణ్య సంబంధమగుఋషభ సదృశ మృగమునఇచ్చుచున్నాను.దాని వలన జ్వాలారూప దేహమునుపోషించు కొనుము. యజ్ఞస్థానమున ఆసీనుడవగుము.

7. పొట్టేలుత్వష్ట నిర్మితము.వరణీయ అగ్నికినాభిస్థానము.ప్రజాపతి ఉరము నుండిపుట్టినది. గొప్పది.వేల వెలగలది.అసురమాయా నిర్మిత.అగ్గీ! అట్టి పొట్టేలునుహింసించకుము.ఉత్తమ రక్షణలుకలిగించుము.

8. పొట్టేలుఅగ్ని సంబంధి, దానిచర్మముద్విపాద, చతుష్పాదులవంటిది. త్వష్టచే ప్రాణి జాలమందుప్రథమముగా సృష్టించబడినది.అగ్గీ! దీనిని బాధించకుము.ఉత్తమ రక్షణలుకలిగించుము. నీకు అడఁబంటెను తెచ్చిఇచ్చుచున్నాను.దానితో జ్వాలా రూపదేహమునుపోషించుకొనుము. యజ్ఞస్థానమున ఆసీనుడవగుము.

9. అగ్గీ!నీవు ప్రజాపతి తమపునుండి ఆంర్భంచినావు.భూంకి స్వర్గమునకుతాపముకలుగ చేయుచున్నావు.ంశ్వకర్మ మేకపోతు రూపమునప్రజలను పశువులనుసృష్టించినాడు. దానినినీ కోపమునకు గురి కానివ్వకుము.దానిని కాపాడుము.

10.మేక అగ్ని గర్భమునపుట్టినది. పుట్టగానేతనను సృష్టించినప్రజాపతిని దర్శించినది.ఆ మేక వలననేయజమానులుస్వర్గమునకు చేరినారు.దేవతలు పూర్వముదేవత్వము పొందినారు.నీకు అడఁ శరభమునుఇచ్చుచున్నాను.దానిచే నీ దేహమునుపోషించు కొనుము. యజ్ఞస్థానమున ఆసీనుడవగుము.

పదకొండవఅనువాకము

1. ఇంద్రాగ్నులారా!ఁరు ద్యులోకమునరోచమానులు. అంతటనుహంస్సులు అందుకొనుచున్నారు.అందువలన ఁ శక్తిలోకములకు వెల్లడిఅయినది.

2. ఇంద్రాగ్నులుసమాన ఆహ్వానములుకలవారు. మహాసంపన్నులు. తమబలమున అన్యులనుఓడించువారు. అన్నములుఅభిలషించువారు.అట్టివారిని సేంచునట్టియజమాని శత్రువునుతుడిచి వేయుచున్నాడు.అందరకు అన్నము పెట్టుచున్నాడు.

3. హంస్సులుస్వీకరించుమనువారు,యుద్ధములకుఆహ్వానించువారు ఉన్నారుకదా. ఇంద్రాగ్నులు వారినిించినవారు. ద్యులోకభూలోకములనుించినవారు. సముద్రమునుించినవారు. పర్వతములనుించిన వారు. వేయేల?తమ మహిమలచేలోకములనే ంచినవారు.

4. మరుత్తులారా!ీరు ంశిష్ట తేజోవంతులు.దిం నుండి దిగి వచ్చినవారు.ీరు ఎవని ఇంట ఉంటున్నారోఅంతనికి ంక్కిలి రక్షణలుకలుగుచున్నం.

5. మరుత్తులారా!ీరు యజ్ఞమునురక్షించువారు. యజ్ఞమునందలిఆహ్వానములనుంనండి. యజమానిప్రార్థనలను ంనండి.

6. వారుఆ మరుత్తులు - ప్రజలుతమను ఆశ్రయించవలెననికోరువారు. అందుకు సూర్య కిరణములతోకూడి వర్షము కలిగించనిచ్చగించువారు. ఋక్కులచేస్తుతించబడువారు.హంస్సులు ఆరగించువారు.వారు ఆనందముననినదించుచునిర్భయముగ స్వస్థానములకుచేరుకున్నారు.

7. “అవతేహేడ”పురోనువాక్య-“ఉదుత్తమమ్”యాజ్య

8. ఈయజ్ఞమునకుప్రజాపతి రక్షణలుఉన్నం. అది సదా వర్ధిల్లునది.సఖివలె ప్రియమైనది.

ఎంతోశక్తివంతము. ఆ యజ్ఞముమా వద్దకు చేరినది!

9. నేటిస్తుతి గానములుయజ్ఞపు అగ్ర భాగములు.కర్మ యుక్తములు.స్వయం ప్రకాశములు.అం మా వాక్కున చేరుచున్నం.స్తుతించు వారి హృదయములందుప్రవేశించుచున్నం.ఏ యజమాని అట్టివాక్కులను భద్రపరచుచున్నాడో, వృద్ధిచెందించుచున్నాడోఅతడు చిరంజీంఅగుచున్నాడు.

10.అగ్నేనయసుపథా, పురోనువాక్య.ఆదేవానామపిపన్థామ్ యాజ్య.

11.“శన్వోభవన్తువాజినో హవేషు” పురోనువాక్య.వాజేవాజే% వతవాజినః” యాజ్య.

12.అగ్నీ! నీ బలము జలములందున్నది.నీవు ఓషధులనుఅనుసరించుచున్నావు.అరణులందుండి మరలమరల పుట్టుచున్నావు.

13.సోమదేవా! నీవుకోరిన ఫలములుఇచ్చువాడవు. వృషా.అందువలన దీప్తిమంతుడవుఅగుచున్నావు. వృషవుకావున వర్షించువాడవుఅగుచున్నావు. వృషవుకనుకనే పుణ్యములుకలుగచేయుచున్నావు.

14.“ఇమంమే వరుణ శ్రుధీ”పురోనువాక్య.“తత్త్వాయాం బ్రహ్మణావన్తమానః”యాజ్య.

15.“త్యంనోఅగ్నే వరుణస్య” పురోనువాక్య.“సత్యంనోఅగ్నేభవ” యాజ్య.

శ్రీమదాంధ్రవచనకృష్ణ యజుర్వేదీయతైత్తిరీయ సంహిత
నాలుగవకాండము నందలిరెండవ ప్రపాఠకము సమాప్తము.

సమహంప్రజయా సం మయాప్రజా!
సమహగ్ం రాయస్సోషేణ సం మయారాయస్సోషః ||

మూడవప్రపాఠకము

మొదటిఅనువాకము

1. ఇష్టకా!నిన్ను జల ప్రవాహమునచేర్చుచున్నాను.అలల జలములందుచేర్చుచున్నాను.జలముల ప్రకాశములందుచేర్చుచున్నాను.జలముల నిర్మలత్వమునచేర్చుచున్నాను.జలములుగలనదులందును,కూపములందునుచేర్చుచున్నాను.
2. ఇష్టకా!నీవు అర్జవములవంటి తటాకములందువసించుము, సముద్రములందువసించుము. సామాన్యజలములందువసించుము. క్షీణించుజలములందువసించుము. జలములుగలవడగండ్లయందువసించుము.
3. ఇష్టకా!నిన్ను ఉదక స్థానములందుచేర్చుచున్నాను.ఉదక సంబంధి మేఘములందుచేర్చుచున్నాను.ఉదక సంబంధి సైకతమునచేర్చుచున్నాను.ఉదక హేతువగుఅగ్ని యందు చేర్చుచున్నాను.ఉదక స్థానమగు సముద్రమునచేర్చుచున్నాను.
4. ఇష్టకా!నీవు గాయత్రీ ఛందోరూపముఅగుచున్నావు. త్రిష్టుప్ఛందోరూపము అగుచున్నావు.జగతీ ఛందోరూపముఅగుచున్నావు. అనుష్టుప్ఛందోరూపము అగుచున్నావు.పంక్తి ఛందో రూపముఅగుచున్నావు.

రెండవఅనువాకము

1. తూర్పునఉన్న ప్రజాపతిప్రాణము భౌవాయనశబ్ద వాచ్యమగును.
వసంతర్తువుప్రాణాయనము.గాయత్రీ ఛందస్సువసంత సంబంధి.ఛందోరూప గాయత్రి‘గాయత్రమ్’ అనబడును.ఉపాంశు గ్రహముగాయత్రి నుండిపుట్టినట్లగును.
త్రివృత్స్తోమము ఉపాంశు గ్రహమునుండి ఉత్పన్నమైనట్లగును.వసిష్ఠఋషి రథంతరసామము నుండి ఆంర్భంచినట్లగును.
ఇష్టకా!నీవు ప్రజాపతిచేగ్రహించబడినదానవు.ప్రజలప్రాణములకొరకు నిన్ను అందుకొనుచున్నాను.
2. దక్షిణదిశన ఉన్న ంశ్వకర్మమనసు వైశ్వ కర్మణముఅగును.
గ్రీష్మముంశ్వ కర్మ మానస సంబంధి.త్రిష్టుప్ గ్రీష్మ సంబంధిఅగుచున్నది. ఐడసామముత్రిష్టుప్ సంబంధి.ఇడ సామము నుండిఅంతర్యామగ్రహముపుట్టినట్లైనది.
అంతర్యామగ్రహమునుండి పంచదశస్తోమము ఉత్పన్నమైనట్లుఅయినది. పంచ దశస్తోమము నుండిబృహత్ సామముఉత్పన్నమైనట్లుఅయినది. ‘బృహత్’సామము నుండి భరద్వాజఋషి ఆంర్భంచినట్లయినది.
ఇష్టకా!నీవు ప్రజాపతిచేగ్రహించబడినదానవు. ప్రజలమనస్సుల కొరకు నిన్నుఅందుకొనుచున్నాను.
3. ఇష్టకా!నీవు పశ్చిమ దిశనగల ప్రజాపతి స్వరూపముఅగుచున్నావు. ఆ ప్రజాపతియగుంశ్వవచసుని నేత్రము‘వైశ్వవచసమ్’అయినది.

వర్షపులుంశ్వవచస నేత్రసంబంధులు. జగతీభందస్సు వర్షసంబంధి. ఋక్షమసామము జగతీభందో సంబంధి.ఋక్షమ సామమునుండి శుక్రగ్రహముపుట్టినట్లయినది.శుక్రగ్రహమునుండి సప్తదశ స్తోమముఉత్పన్నమైనట్లయినది.సప్తదశ నుండి వైరూపసామము ఉత్పన్నమైనట్లయినది.వైరూప సామము నుండింశ్వాత్రర్ది ఆంర్భంచినట్లయినది.

ఇష్టా!నీవు ప్రజాపతిచేగ్రహించబడినదానవు.ప్రజల నేత్రములకొరకు నిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

4. ఈప్రజాపతి దేహముఉత్తర దిక్కున ఉన్నది.ఇష్టా! నీవు ఆ ప్రజాపతిశరీర స్వరూపపు అగుచున్నావు.ఆ ప్రజాపతి శ్రోత్రము‘సౌవమ్’ అగుచున్నది.

శరత్తు‘శ్రౌత్రీ’ అగుచున్నది.అనుష్ఠుప్ శరత్ సంబంధిఅగుచున్నది. అనుష్ఠుప్నుండి ‘స్వార సామముఉత్పన్నమైనట్లుఅయినది. స్వార సామమునుండి మంధి గ్రహముఉత్పన్నమైనట్లుఅయినది. మన్ధి గ్రహమునుండి ఏకంశత్ స్తోమముఉత్పన్నమైనట్లుఅయినది. ఏకంశత్ స్తోమమునుండి వైరాజసముఉత్పన్నమైనట్లుఅయినది. వైరాజసమునుండి జమదగ్నిఋషి ఆంర్భంచినట్లయినది.

ఇష్టా!నీవు ప్రజాపతిచేగ్రహించబడినదానవు అయినావు. ప్రజలశ్రోత్రము కొరకు నిన్నుఅందుకొనుచున్నాను.

5. ఈప్రజాపతి తనువువైదిక్కునందున్నది.ఇష్టా! నీవు ఆ ప్రజాపతిస్వరూపము

అగుచున్నావు.ఆ ప్రజాపతి యొక్కవాక్కు ‘మాతీ’ అయినది.

హేమంతమువాచ్యాయన శబ్దవాచ్యమగును. పంక్తిభందస్సు హేమంతసంబంధి.నిధనవత్సామమగు పంక్తి సంబంధమునుండి ఆగ్రాయణగ్రహము పుట్టినట్లుఅయినది. ఆగ్రాయణగ్రహము నుండిత్రయస్త్రింశ స్తోమముపుట్టినట్లయినది.త్రయస్త్రింశ స్తోమమునుండి శాక్వర, రైవతసామములు ఉత్పన్నమైనట్లయినం.శాక్వర రైవతములనుండి ంశ్వకర్మ ఋషిఆంర్భంచినట్లయినది.

ఇష్టా!నీవు ప్రజాపతిచేగ్రహించబడినదానవు అయినావు. నిన్నుప్రజల వాక్కు కొరకుఅందుకొనుచున్నాను.

మూడవఅనువాకము

1. ఇష్టా!నీవు దిక్కులందుతూర్పువు. ఋతువులందువసంతమవు. దేవతలందుఅగ్నిని. ధనములందుబ్రహ్మమవు.స్తోమములందుత్రివృత్ స్తోమమవు.త్రివృత్తు పంచదశవర్తని.వయస్సులందు సార్థసంవత్సరాత్మకవు.యుగములందు కృతయుగమవు.వాయువులందుపురోవాతమవు. ఋషులందు‘సానగ’ ఋషి స్వరూపవు.

2. ఇష్టా!నీవు దిక్కులందుదక్షిణమవు. ఋతువులందుగ్రీష్మమవు. దేవతలందుఇంద్రుడవు. ధనములందుక్షత్రమవు. స్తోమములందుపంచదశ స్తోమమవు.అది పంచదశస్తోమప్రవర్తని. వయస్సులందుద్విసంవత్సర వయోరూపమవు.యుగములందు త్రేతవు.వాయువులందుదక్షిణవాయువవు.ఋషులందు ‘సనాతన’ఋషి స్వరూపవు.

3. ఇష్టా!నీవు దిశలందుపశ్చిమమవు. ఋతువులందువర్షమవు.దేవతలందుంశ్వేదేవతలస్వరూపమవు. ధనములందు‘వైశ్వ’వు. స్తోమములందుసప్తదశ స్తోమమవు.అది ఏకంశతి స్తోమప్రవర్తని. వయస్సులందువర్షత్రయరూపము.యుగములందు ద్వాపరమవు.వాయువులందుపడమటిగాలి.ఋషులందు ‘అహభూన’ఋషి స్వరూపవు.

4. ఇష్టకా!దిక్కులందు ఉత్తరదిక్కువు. ఋతువులందుశరత్తువు. దేవతలందుఁత్రావరుణ
స్వరూపవు.ధనములందుశూద్రమవు. స్తోమములందుఏకంశ స్తోమమవు.అది త్రిణవ ప్రవర్తని.వయసులందు
మూడున్నరసంవత్సర రూపమవు.యుగములందు కలియుగమవు.వాతములందుఉత్తరగాలిం. ఋషులందు‘ప్రత్న’
ఋషి స్వరూపమవు.

5. ఇష్టకా!నీవు దిక్కులందుఊర్ధ్వ దిశవు. ఋతువులందుహేమంత,
శిశిరమవు.దేవతలందుబృహస్పతిం.ధనములందువరోచి రూపవు. స్తోమములందుత్రిణవస్తోమమవు.అది
త్రయస్త్రింశస్తోమ ప్రవర్తని.వయసు లందు నాలుగుసంవత్సరములవయోరూపమవు.యుగములందు
కలియుగఅవసానయుగమవు.వాతములందుసకల దిశల వాతమవు.ఋషులందు “సువర్ణ”ఋషిం.

6. పితృ,పితామహ, ప్రపితామహులారా!భ్రాతృ పుత్రాదులారా!మీరు మమ్ము పాలించండి.మమ్ము రక్షించండి.

ఇష్టకా!నిన్ను ఈ బ్రాహ్మణ,క్షత్రియుల అభీష్టయుకొరకును, ఈ పురోహితుడుచేయుకర్మ కొరకును,దేవతల
ఆహ్వానమునియత్తము ఉపధానముచేయుచున్నాను.

నాలుగవఅనువాకము

1. ఇష్టకా!నివాసమున ద్రువమగుదానవు.నీవు పుట్టినమట్టి ద్రువమైనది.నీవు ద్రువమగుదానవు.మేము నిన్ను
ఉపధానముచేయుచున్నాము.నీవు - అంతకు ముందేవిర్పరచిన ద్రువమగుస్థానమును ఆసీనవగుము.దేవతలకు
అధ్వర్యులగుఅశ్వినులు నిన్ను తూర్పునస్థాపింతురుగాక.

2. ఇష్టకా!సమర్థులగు పుత్రులున్నఇంటి తండ్రి వలె,సమర్థవంతమగునీ స్థానమున కూర్చుండుము.నీవు పృథ్విం.
నీవు బృహత్తువు.నీవు సుఖించుదానవు.దేవతలందునీవు శరీర సహితవైసుఖముగా ఉండుము.సర్వత
సుఖసేవ్యవైకొడుకు ంషయమునతండ్రి వలెఉండి పొమ్ము. దేవతలఅధ్వర్యులగు అశ్వినులునిన్ను ఈ అగ్ని
క్షేత్రమునస్థాపింతురుగాక.

3. ఇష్టకా!నీవు మంచి నివాసముకలదానవు. ధనముకలదానవు. మాకుదీర్ఘాయువును,అధిక ధనమును,సుపుత్రులను
కలిగించుము.మాబుద్ధి మాంద్యమును,పాప బుద్ధిని పూర్తిగానశింపచేయుము.యజ్ఞకర్తకు ధనపుష్టినిసర్వత్ర
కలిగించుము.అతని స్వర్గమందుపుష్టిని కలిగించుము.దేవతలకు అధ్వర్యులగుఅశ్వినులు నిన్ను ఈ అగ్నిక్షేత్రము
స్థాపింతురుగాక.

4. ఇష్టకా!నీవు దేవతలనుచేరుదానవు. చితాగ్నికిపూరకమవు అగుచున్నావు.నిన్ను ంశ్వేదేవతలుసర్వత్ర
కీర్తింతురుగాక.నీవు స్తోత్రవతిం.ఘృతవతిం. ఈ స్థానమునఉండుము. మాకు పుత్ర,పౌత్రాది యుక్తమగుధనమును
కలిగించుము.దేవతలకు అధ్వర్యులగుఅశ్వినులు నిన్ను ఈ అగ్నిక్షేత్రమునందుస్థాపింతురుగాక.

5. ఇష్టకా!నీవు స్వర్గమునకుశీర్షమగు ఆదిత్య స్వరూపవుఅగుచున్నావు. పృథ్వికినాభి స్థానముఅగుచున్నావు.
దిశలనువిర్పరచుదానవు అగుచున్నావు.భువనములకుఅధిపత్నిం అగుచున్నావు.జలముల
తరంగమవు,జలబిందువువుఅగుచున్నావు. ంశ్వకర్మనీకు ఋషి అగుచున్నాడు.దేవతల అధ్వర్యులగుఅశ్వినులు
నిన్ను ఈ అగ్నిక్షేత్రమున స్థాపింతురుగాత.

6. ఇష్టకా!నీవు ఋతువులన్నిటం**సజ్జాఃఅసి.** - సమానప్రీతి కలదానవుఅగుచున్నావు.
బ్రహ్మదులతో**సజ్జాఃఅసి.**రుద్రాదులతో**సజ్జాఃఅసి.** ఆదిత్యులతో**సజ్జాఃఅసి.** ంశ్వే దేవతలతో**సజ్జాఃఅసి.**
దేవతలతో**సజ్జాఃఅసి.** ఆయువునిచ్చు వారితో**సజ్జాఃఅసి.** నిన్ను వైశ్వానరాగ్నికొరకు ఉపధానము
చేయుచున్నాను.దేవతల అధ్వర్యులగుఅశ్వినులు నిన్ను ఈ అగ్నిక్షేత్రమున స్థాపింతురుగాక.

7. ఇష్టకా!మేప్రాణం పాహి. మేఅపానం పాహి. మేవ్యానం పాహి. నాకన్నులకు ంశాల దృష్టికలుగునట్లు ప్రకాశింపచేయుము.నా చెవులనుమంచి మాటలుంను శక్తి గలవానినిచేయుము.

8. ఇష్టకా!జలములనుసంతోషపరచుము. ఓషధులకుతృప్తి కలిగించుము.ద్విపాత్తులనుకాపాడుము. చతుష్పాత్తులనురక్షింపుము. దింనుండివర్షము అంతటకురిపించుము.

అయిదవఅనువాకము

1. ఇష్టకా!నీవు సార్థ సంవత్సరవయోరూప త్రిష్టుప్ ఛందము అగుచున్నావురెండు సంవత్సరములవయోరూప 'ంరాట్' ఛందముఅగుచున్నావు. సార్థద్విసంవత్సర వయోరూప గాయత్రీ ఛందముఅగుచున్నావు. మూడుసంవత్సరములవయోరూప 'బృహతి' ఛందము అగుచున్నావు.నాలుగున్నర సంవత్సరములవయోరూప 'బృహతి' ఛందో రూపపు అగుచున్నావు.ఋషభవయోకకుప్పందోరూపపు అగుచున్నావు.ధేనుర్వయోజగతీఛందః అనడాన్వయఃపంక్తిశ్చందః. బస్తోవయోంపులంఛందః. వృష్టిర్వయోంశాలం ఛందః పురుషోవయస్తన్త్రంఛన్తః. వ్యాఘ్రోవయో% నాధృష్టంఛన్తః.సింహోవయశ్చదిశ్చన్తః.ంష్ఠమ్భో వయో% ధిపతిశ్చందః.క్షత్రంవయో వయన్తంఛందః. మూర్ధావయఃప్రజాపతిశ్చందః.

ఆరవఅనువాకము

1. ఇంద్రాగ్నులారా!ఇది స్వయమాత్మణ్ణిఇష్టక. పగుళ్లు లేనిది.దీనిని గట్టి పరచండి.ఇది తన శక్తిచేద్యావాపృథ్వలను,అంతరిక్షమును బాధించునంతఎదుగునుగాక.

2. స్వయమాత్మణ్ణిఇష్టకా! నీవు వ్య క్తిత్వముకలదానవు. ంశాలవు.దీప్తియుక్తవు. ంద్వాంసులతోకూడినదానవు. ప్రజాపతినిన్ను అంతరిక్షముపైనస్థాపించునుగాక. నీవుద్యులోక, భూలోక,అంతరిక్షములనుప్రకాశింపచేయుచున్నావు.అంతరిక్షమును నియంత్రించుము.అంతరిక్షమును దృఢపరచుము.అంతరిక్షమును హింసించకుము.

ఇష్టకా!వాయువు నీకు ప్రాణ,అపాన, వ్యాన ఉదానవాయువృత్తి లాభమును,ప్రతిష్ఠను, చరిత్రనుయోగ క్షేమములనుకలిగించునుగాత.వాయువు తన దీప్తి శేషమున నిన్నురక్షించునుగాక. అతనిఅనుగ్రహముననీవు స్థిరముగా ఆసీనవగుము.

3. ఇష్టకా!నీవు ప్రకాశించుచున్నదానవై ప్రాక్ దిగ్రూపముఅగుచున్నావు. ంరాట్రూపమువైదక్షిణ దిగ్రూపముఅగుచున్నావు. సప్రూట్ రూపమువై పశ్చిము దిగ్రూపముఅగుచున్నావు. స్వరాట్ రూపమువై ఉత్తర దిగ్రూపముఅగుచున్నావు. అధిపత్నివైఉర్ధ్వ దిగ్రూపము అగుచున్నావు.

4.ఇష్టకే! మే ఆయుఃపాహి, మే ప్రాణంపాహి. మే అపానంపాహి. మే వ్యానంపాహి. మే చక్షుఃపాహి. మే శ్రోత్రంపాహి. మే మనఃజిన్వ - సంతోషపరచుము.మే వాచం పిన్వసంతృప్తపరచుము.మేఅత్మానం పాహి.మే జ్యోతిః యచ్చ-నాకు జ్యోతిని ప్రసాదించుము.

ఏడవఅనువాకము

1. ఇష్టకే!నీవుమా ఛందఃప్రమాఛందః, ప్రతిమాఛందః, అస్రీంశ్చన్తః,పంక్తి చ్చందః, ఉష్ణిహో ఛన్తః,బృహతీ ఛన్తః,అనుష్టుప్ఛన్తః ,గాయత్రీ ఛన్తః,త్రిష్టుప్ ఛన్తః, జగతీ ఛన్తః, పృథిఁ ఛందః అంతరిక్షంఛందః ,

ద్యౌశ్శృప్తః,సమాశ్చృప్తః నక్షత్రాణిఛప్తః, మనశ్చప్తః,వాక్చందః , కృషిశ్చప్తః,హిరణ్యం ఛప్తః,గాశ్చప్తః, అజాఛప్తః,అశ్వశ్చప్తః అసి -అగుచున్నావు.

ఇష్ట కే!త్వం - నీవు అగ్ని ర్దేవతా,వాతో దేవతా సూర్యోదేవతా, చంద్రోదేవతా, వసవోదేవతా, రుద్రా దేవతా,ఆదిత్యా దేవతా,ంశ్వదేవా దేవతా,మరుతో దేవతా,బృహస్పతిర్దేవతా,ఇన్ద్రోదేవతా,వరుణో దేవతాఅసి.

2. ఇష్ట కే!నీవు శిరస్సు వలెప్రధానమైన దానవు.ప్రకాశించుదానవు.స్థిరమగు దానవు.ధారణ హేతువగుదానవు.నిన్ను నియంత్రించుకొనుదానవు.అందరను నియంత్రించుదానవు.

ఇష్ట కే!నిన్ను అన్నము కొరకు **ఉపదధాయి**ఉపదానముచేయుచున్నాను.బలము కొరకు **ఉపదధాయి**కృషికొరకు **ఉపదధాయి**.క్షేమాయ**ఉపదధాయి**.

ఇష్టకా!నీవు స్వయం నియంతవు.ప్రకాశమానవు. స్థిరమైనదానవు. ధారణహేతువగుదానవు.ధారణ చేయుదానవు.ధరిత్రీ రూపమవు.**ఆయుషేత్వా ఉపదధాయి. వర్చసేత్వాఉపదధాయి. ఓజసే త్వాఉపదధాయి. బలాయత్వాఉపదధాయి .**

ఎనిమిదవఅనువాకము

1. ఇష్టకా!నీవు శీఘ్రమగు త్రివృత్స్తోమమవు. భాసమానపంచదశ స్తోమమవు.ంశాల సప్తదశ స్తోమమవు.వడిగల అష్టాదశస్తోమమవు. తపమువంటి నవదశస్తోమమవు. అభివర్తమనుసంశ స్తోమమవు.ధారకమగు ఏకంశత్సోమమవు.బలహేతువగుద్వాంశస్తోమమవు.సంభరణ మగు త్రయోంశత్ స్తోమమవు.ఉత్పాదకమగు చతుర్వింశస్తోమమవు. గర్భమువంటి పంచంశస్తోమమవు. అష్టమధాతువు వంటిత్రిష్టవ స్తోమమవు.క్రతువు వంటిఏక త్రింశ స్తోమమవు.ప్రతిష్ఠ వంటిత్రయస్త్రింశత్సోమమవు.ఆదిత్యునకు నివాసస్థానమగు చతుస్త్రింశస్తోమమవు నాకమువంటి షట్త్రింశస్తోమమవు. ంవర్తమగుఅష్టాచత్వారింశ స్తోమమవు.ధారకమగు చతుష్టోమమవు.

(ఇంసంఖ్యా సూచకములు.)

తొమ్మిదవఅనువాకము

1. ఇష్టకా!నీవు అగ్ని యొక్క హంర్భాగమవు.దీక్ష యొక్క ఆధిపత్యమవు.దేవతలకు ప్రియమగుమంత్రమవు.త్రివృత సోమమవు.

2. ఇష్టకా!ఇంద్రుని హంర్భామవు.ంష్టువు వంటిఆధిపత్యమవు.ప్రియమగు క్షా త్రమవు.పంచదశ స్తోమమవు.

3. ఇష్టకా!పురోహితులదక్షిణవు. ప్రజాపతివంటి ఆధిపత్యమవు.ప్రియమగు అన్నమవు.సప్తదశస్తోమమవు.

4. ఇష్టకా!నీవు యిత్రదేవునిహంర్భాగమవు.వరుణుని ఆధిపత్యమవు.ద్యులోకమునుఅంటిన ప్రియమగువర్షమవు. వాయువవు.ఏకంశస్తోమమవు.

5. ఇష్టకా!నీవు అదితి హంర్భాగమవు.పూష దేవుని ఆధిపత్యమవు.ప్రియమగు ఓజస్సువు.త్రిణవ స్తోమమవు.

6. ఇష్టకా!వస్తువుల హంర్భాగమవు.రుద్రుల ఆధిపత్యమవు.ప్రీతిపాత్రములగుచతుష్పాత్తువు.చతుర్వింశస్తోమమవు.

7. ఇష్టకే!త్వంఆదిత్యానాంభాగః, మరుతాంఆధిపత్యమ్, స్పృతాః-ప్రీతిహేతువులగుగర్భాః, పంచంశః స్తోమః అసి.

8. ఇష్టకే!త్వంసంతుః భాగః బృహస్పతేఃఆధిపత్యమ్. స్పృతాఃసంఠిః దిశః చతుష్తోమఃస్తోమః అసి.

9. ఇష్టకా!నీవు మాసములభాగమవు. పక్షములఆధిపత్యమవు.నీవే ప్రియ ప్రజ.చత్వారింశ స్తోమమవు.

10.ఇష్టకే! త్వంఋభూణాం భాగః, ంశ్వేషాం దేవానాం ఆధిపత్యం,స్పృతం భూతంగృహం, త్రయస్త్రింశస్తోమఃఅసి .

పదవఅనువాకము

1. ఒకఋక్కుచే స్తుతించినంతప్రజలు కలిగినారు.వారికి ప్రజాపతి అధిపతిఅయినాడు.

మూడుఋక్కులచే స్తుతించినంతబ్రాహ్మణులుపుట్టినారు. వారికి బ్రహ్మణస్పతిఅధిపతి అయినాడు.

అయిదుఋక్కులచే స్తుతించినపుడుభూతానిఅసృజ్యంత. భూతానాంపతిఃఅధిపతిః ఆసీత్.

సప్తభిఃఅస్తువత - సప్తర్షయఃఅసృజ్యంత. ధాతాఅధిపతిః ఆసీత్.

నవభిఃఅస్తువత - పితరః అసృజ్యంత.అదితిః అధిపతీఆసీత్.

ఏకాదశభిఃఅస్తువత - ఋతవఃఅసృజ్యంత. ఆర్తవఃఅధిపతిః ఆసీత్.

త్రయోదశభిః(13) అస్తువత - మాసాః అసృజ్యంత.సంవత్సరః అధిపతిఃఆసీత్.

పంచదశః(15) అస్తువత. క్షత్రంఅసృజ్యంత, ఇంద్రఃఅధిపతిః ఆసీత్.

సప్తదశభిః(17) అస్తువత. పశవఃఅసృజ్యంత. బృహస్పతిఃఅధిపతిః ఆసీత్.

నవదశభిః(19) అస్తువత. శూద్రార్యే- శూద్ర వైశ్యలు-అసృజ్యేతామ్. అహోరాత్రేఅధిపతీ ఆస్తామ్.

ఏకంశత్యా(21) అస్తువత. ఏకశఘాః పశ్వః-వంటి గిట్ట పశువులు- అసృజ్యంత.వరుణః అధిపతిఃఆసీత్.

త్రయోంశత్యా(23) అస్తువత. క్షుద్రాఃపశవః అసృజ్యంత.పూషా అధిపతిః ఆసీత్.

పంచంశత్యా(25) అస్తువత. ఆరణ్యాఃపశవః అసృజ్యంత.వాయుః అధిపతిః ఆసీత్.

సప్తంశత్యా(27) అస్తువత. ద్యావాపృథివ్యైతామ్ - ండివడినం.వానిని అనుసరించి వసవఃరుద్రాః ఆదిత్యాః వ్యాయన్-ండిపోయినారు. ద్యావాపృథ్వులకువసు, రుద్ర, ఆదిత్యులుఅధిపతులు అయినారు.

నవంశత్యా(29) అస్తువత. వనస్పతయఃఅసృజ్యంత. సోమఃఅధిపతిః ఆసీత్.

ఏకత్రింశతా(31) అస్తువత. ప్రజాఃఅసృజ్యంత. మాసములకు,పక్షములకు ఆధిపత్యముకలిగినది.

త్రయోస్త్రింశతా(33) అస్తువత. భూతానిఅశామ్యన్ -శాంతించినం. శాంతించినభూతములకుపరమేష్ఠీఅధిపతిః ఆసీత్.

పదకొండవఅనువాకము

(వృష్టినామక ఇష్టకల ఉపధానము.వృష్టి చీకట్లతరల వేయు ఉషః కాలమగును.)

1. ఇదివృష్టిరూప ఇష్టక. ఇదిపోద్దుకు తొలిది అగుచుఆదిత్య సహితయైప్రకాశించినది. క్రొత్తపెళ్ళి కూతురు మున్నుందుఎట్లు సంతానమునుఅభివృద్ధి చేయునోఅట్లే ఈ ఇష్టక భూయింద వర్తిల్లుచున్నది.అగ్ని, సూర్య, చంద్రులుఈ ఇష్టకకు ప్రభాతరూపము కలిగించుచున్నారు.

2. ఈరెండు ఉషస్సులును ఛందస్వతులు.ప్రకాశము కలిగించునం.కాలమును బట్టికదులునం. సూర్యనకుపత్నులు. స్వయముగాదేవతలు. కాంతులుకలిగించునం. జరాఠహితలు.బహువ్యాపారకారణభూతలు.

అంధములుగ సంచరించుచున్నం.

3. మూడురూపముల ఉషస్సుల యజ్ఞమార్గమును అనుసరించుచున్నం.అగ్ని, చంద్ర, సూర్యులుంనికి ప్రకాశము కలిగించుటవలన ఇం ఋతస్యపథాం - యజ్ఞ మార్గమునుఅనుసరించుచున్నం.

ఈ ఉషస్సులందుఒకటి యజమానిసంతానమును, రెండవదియజమాని శక్తిని,మూడవది యజమానికిదేవత్వము ప్రసాదించువ్రతమును రక్షించుచున్నది.

4. ఉషస్సుయొక్క నాలుగవరూపము యజ్ఞమునకురెండు రెక్కలు అగుచున్నది.ఋత్విజాలనుసమకూర్చుచున్నది.స్తోత్రమునుకలిగించుచున్నది.గాయత్రీ, త్రిష్టుప్,జగతి ఛందస్సులను,స్వర్గమును పోషించుచున్నది.ఆ ంధముగా ఈ ఉషస్సు చతుష్టోమముఅయినది.

5. ప్రజాపతిఈ సమస్త సృష్టి యందుఅయిదు ఉషస్సులను, వారికిఅయిదుగురేసి చెల్లెండ్రనుసృష్టించినాడు. వారందరుకలసి క్రతునిష్పాదకులను,క్రత్వంగములనువ్యాపింప చేయుచున్నవారలై నానా రూపములుధరించుచున్నారు.

6. ఉషోదేంకి - ముప్పది రోజుల- ముప్పది మందిభగినులు ఉన్నారు.వారి ప్రకాశము

సమానము.వారు వెలుగు వస్త్రములుధరించినవారు. నిత్యాగ్నిహోత్రమునుఅందుకొనుచున్నారు.ంద్యత్తు కలవారై,ఋతువులనుధరించుచున్నారు.సూర్యుని పార్శ్వములందుప్రకాశించుచున్నారు.

7. ఈమె- ఈ ఉషోదేం - జ్యోతిష్మతి.రాత్రి రూప. ప్రదీప్త.నభోమండలమందలిసూర్యుని కిరణములనుకంచుకముగా ధరించునది.

ఉషస్సుఅవతరించగా పశువులునిద్రలేచుచున్నం.తమ తల్లివంటి భూయింద సంచరించుచున్నం.

8. ఏకాష్టకా- మాఘ కృష్ణ అష్టయ - తపస్సుచేసినది. మహిమాన్వితుడగుఇంద్రుని తన కడుపునకన్నది. ఇంద్రునిచేత దేవతలుదస్యులను పరిభంచినారు.ఇంద్రుడు తనతేజస్సున అసురులనుసంహరించినాడు.

9. ధర్మమునుబోధించు ఏకాష్టకాదేవతలారా! నేనుకర్మానుష్ఠానము లేనివాడనైఉండగా మీరు నన్ను కర్మానుష్ఠానపరునిగాచేసినారు. మీరు నా ఈ ప్రార్థననుమన్నించండి:-

మీరుఇంద్రుని మంగళకరమనసు నందు ఏ ంధముగానిలిచి ఉన్నారో అట్లేనేనును ఉందునుగాక.మీలో ఒకరిని వ్యతిరేకించకున్నారకదా! అట్లే నేనుసహితము ఉందునుగాక.

10.నా మనసునందుజగముల నెరిగినఉషోదేం ఆసీన అయి ఉన్నది.ఈమె ప్రతిష్ఠావంతుడగుయజమాని యందునిలిచి అతనిని అనుగ్రహించుచున్నది.

11.పంచవ్యుష్టులనుఅనుసరించి పంచదోహములఉత్పన్నాఃపుట్టినం. పంచవ్యుష్టులననుసరించి భూయపుట్టినది. ఋతువులుఉత్పన్నాఃఅయిదుదిక్కులుఉత్పన్నాః.పంచదశస్తోమాః ఉత్పన్నాః. ఈ ఉషస్సులుప్రకాశమునందు సమానములు.

12.అయిదు ఉషస్సులందు ఒకటినిత్యగర్భ యైసూర్యునితో కూడి ఉంటున్నదిరెండవది ఉదకములమహిమనుభరించుచున్నది.నాలుగవది అగ్నికిసంబంధించి పావనప్రదేశములందుసంచరించుచున్నది.అయిదవ దానిని సంతప్రకాశకారిణిగా నియంించుచున్నాడు.

13.మొదటి ఉషస్సు చీకట్లనుతొలగించినది.అది ఈ లోకమునకుధేనువు వలెప్రీతికరము అయినది. ఉషోదేం!నీవు వర్షవతింఅగుము. మాకు రానున్నసంవత్సరములందువర్షము కలిగించుము.

14.ఉషస్సు నభమునందలినక్షత్రములందుశ్రేష్ఠతమము.ంశ్వరూప. యశ్రవర్ణ. సూర్యునితోసమాన ప్రయోజనముకలది. తనకు శోభనకర్మలు కోరునది. ఆమెఆకాశమునందలి కాంతితో ంచ్చేసినది.

ఉషోదేం!నీవు జరారహితవయ్యు చిరకాలమునుంచి ఉన్నదానవుఅయినందున జరాభూతవుఅయినావు.

15.ప్రథమోషస్సా! నీవు ఋతువులనుపాలించుదానవు.అహస్సులకు నేత్రిం.ప్రజల జనయిత్రిం.నీవు ఈ కర్మకు ంచ్చేసినావు.

ఉషోదేం!నీవు రూపముకను ఒక్కదానవు.అట్లయ్యు బహురూపములదానివై చీకట్లనుతొలగించుచున్నావు.నీవు జరారహితవయ్యుఅన్యభూతములనుజరాసహితములనుచేయుచున్నావు.

పన్నెండవఅనువాకము

1. అగ్ని!పుట్టిన మా శత్రువులనుహతమార్చుము.పుట్టనున్న శత్రువునుపుట్టకుండ చేయుము.నీవు సుమనస్కుడవగుము.కోపములేనివాడవగుము.ప్రాగ్వంశము, సదస్సు, హంధానముఅను మూడిండ్లుకలవాడవు. మమ్ముంకసింపచేయుము.నీ అనుగ్రహమునమాకు సుఖములుకలుగునుగాక.

2. జాతవేదా!నీ బలమున పుట్టినమా శత్రువులనుహతమార్చుము.పుట్టనున్న వారినిపుట్టనీకుము. నీవుమాకు సుమనస్కుడవుఅగుము. మా పక్షము వహించిపలుకుము. నీ అనుగ్రహమునమేము అధికులముఅగుదుముగాక.

3. ఇష్టకే!త్వంచతుశ్చత్వారింశః స్తోమః,వర్చిః ద్రంణమ్- ధనము - అసి.

4.ఇష్టకే!త్వం షోడశః స్తోమః,ఓజః, ద్రంణమ్అసి.

5. ఇష్టకాస్వరూపమా! నీవు పృథింనిపూరించు దానవు అగుచున్నావు.‘అప్సః’ అను పేరుగలదానవుఅగుచున్నావు.

6.ఇష్టకే!త్వంఏకశ్చన్తః పరివశ్చన్తః,శమ్భూశ్చందః,పరిభూశ్చన్తః,ఆచ్ఛచ్ఛన్తః,మనశ్చన్తః, వ్యవశ్చన్తః,సముద్రం ఛన్తః,సలిలంఛందః,సంయచ్ఛన్తః,ంయచ్ఛందః, బృహచ్ఛందః,రథంతరం ఛందః,నికాయశ్చన్తః, ంధశ్చన్తః,గిరిశ్చన్తః , భ్రుశ్చన్తః,సప్తపృన్తః, అనుష్టుపృన్తః, కకుచ్ఛన్తః, తికకుచ్ఛన్తః,కావ్యంఛన్తః,అఙ్కుసంఛన్తఃపదపఙ్క్తి శ్చన్తః, అక్షర పఙ్క్తి శ్చన్తః, ంష్టార పఙ్క్తి శ్చన్తః,క్షురో

భృజ్వానశ్చస్త్యః,పక్షశ్చస్త్యః, ఏవశ్చస్త్యః,పరివశ్చస్త్యః వయశ్చందఃవయస్కృచ్ఛస్త్యః,ంశాలంఛందః
ంష్పర్థాశ్చందః,ఛదిశ్చస్త్యః,దురోహణంఛస్త్యః,స్తన్యం ఛస్త్యః,అజ్కాఙ్కంఛస్త్యఃఅసి.

పదమూడవఅనువాకము

1. అగ్నిపాపములను నశింపజేయువాడు.మా స్తుతులు ంనిధనములు ఇచ్చువాడు.చక్కగా
ప్రజ్వలించువాడు.ప్రకాశించువాడు. ఆహ్వానించబడువాడు.
అతడుమమ్ము అనుగ్రహించునుగాక.

2. సోమరాజా!నీవు సత్కర్మలకుఅధిపతి. దీప్తిమంతుడవు.పాపనాశకుడవు. నీవుభద్రద్రక్రతువవుఅగుచున్నావు.

3. అగ్ని!నీవు గొప్ప పైన్యముకలవాడవు. నీ కథలుమంగళ ప్రథములు.నీవు

యజమానులనుచక్కగా చూచుకొందువు.నీ జ్వాలలు ఉగ్రములు.నిత్యములు. సర్వవ్యాపకములు. వానికినీవు
ప్రవర్తకుడవు.నీ వెలుగులనుచీకట్లు ఆవరింపజాలవు.రాక్షసులు నిన్ను కొట్టజాలరు.

4. అగ్ని!నీవు బలవంతుడవు.సూర్యసదృశమగు నీ జ్వాలానీకముకటిక చీకటిరాత్రులందు కూడదారిచూచుటకు,
భోజనమునుఉపద్రవ రహితముజేయుటకు, సర్వత్రచూచుటకు ఉపకరించుచున్నది.

5. అగ్ని!నీకు జ్వాలా పైన్యముఉన్నది. దానితో నీవుసర్వమును తెలిసికొనగలవు.నీవు మా యాగములనుదేవతలకు
చేర్చువాడవు.నిరాటంకముగ పూర్తి చేయువాడవు.ఎవరిచేతనుహింసించబడనివాడవు.యజ్ఞ రక్షకుడవు.మాకు
రక్షకుడవు. అట్టినీవు దీప్యమానములను,బహుధనయుక్తగృహ క్షేత్రాదికములనుప్రకాశింపజేయుము.

6. అగ్ని!మేము యాగానుష్ఠానమునకనిద్యులోకమునఉండవచ్చును.భూలోకమునఉండవచ్చును.ంఘ్నుములు
లేనిపరిపూర్ణాయువును మాకుకలిగించుము.

స్వర్గమునందుపుట్టిన అగ్ని! మేముసేంచదగినదియు,ప్రశస్త మైనదియు,మణియుక్త సహితమగుధనమును
మాకుప్రసాదించుము.

7. అగ్ని!నీవు బలపుత్రుడవు.హోతవు. నరులనువలె దేవతలనుసంతోష పెట్టు వాడవు.ఈ కర్మ యందు
నీవుసుమనస్కుడవు.శ్రద్ధాయుక్తుడవుఅయినావు. నీకు సములును,శ్రద్ధా సమన్వితులగుదేవతలనుయజించుము.

8. అగ్నిపురోహితుడు.యజ్ఞ ఋత్విజుడు.ప్రకాశించువాడు. హోత.రత్నములు కలవాడు.అట్టి అగ్నిని
స్తుతించుచున్నాను.

9. సోమరాజా!నీవు కోరికలు తీర్చువాడవు.దీప్తిమంతుడవు.కోరికలు తీర్చువాడవుఅయినందున
వర్షముకలిగించువాడవు.పుణ్యమున ధరించువాడవుఅగుచున్నావు.

10.మరుత్తులారా! ంరుశత్రువును తపింపజేయువారు.బాధించువారినినశింపజేయువారు.మా రక్షణలు కోరి
హంస్సునుఅర్పించు చున్నాము.ఆరగించండి.

11.మరుత్తులారా! ంరునివాసకారకులు. మా ందకోపముచే మాటతప్పి మమ్ము
బాధించదలచినవాడుద్రోహియగును.మా పాశము వాని ందపడునుగాత. వానినినిరంతర పరితాపము
కలిగించిబాధించండి.

12.మరుత్తులు సంవత్సరముపొడవునరక్షకులగువారు. ంశాలగృహములుగలవారు.సప్తగణములు వారు.శత్రువును పీడించువారు.తాము సంతుష్టులు.ఇతరులకు సంతోషముకలిగించువారు. అట్టివారువారి పాశములను మానుంచి తొలగించిమా ంరోధులనుబంధింతురుగాక.

13.అగ్నీ! నీవు యువతముడవు.అభిలాషులగు దేవతలనుతృప్తి చెందించుము.ఋతుపతి అగ్నీ! నీవుఋతువులు తెలిసినవాడవు.కావున ఋతువునుబట్టి యాగముచేయుము. దేవతల

ఋత్విజాలతోకూడ నీవు ఈ యజమానిఋత్విజాలలోయష్టవు అగుము.

14.అగ్నీ నీవు హోమకర్తవు.పావకుడవు. దీప్యమానుడవు.మేము యజ్ఞముచేయుచున్నాము.ఆ యజ్ఞపు హంస్సునునీవు ఆరగించుము. నీవుయాగకర్తవు కదా! నీ మహిమచేఈ యజ్ఞదేవతలనుతృప్తిచెందించుము.నీవు యువతముడవు.ంశిష్టుడవు. మాహంస్సులనుఅందుకొనుము.

15.నరుడు అగ్ని చేతకీర్తికరము, ంరవత్తమమునగు ధన పుష్టినినిత్యము పొందుచున్నాడు.

16.సోమదేవా! మా గృహములనువర్ధిల్లచేయుము.మా వ్యాధులనుదూరము చేయుము.మాకు ధనముకలిగించుము. పుష్టివర్ధనుడవగుము.మంచి ంత్రుడవగుము.

17.గృహమేధులగుమరుత్తులారా! మమ్ముపాప ంముక్తులను చేయండి.రండి. తొలగిపోకండి.

18.మరుత్తులారా! మేముయజమానులము.మేము అనాది నుండిహంస్సులు అర్పించుచున్నాము.మహనీయములగుహంస్సులు అర్పించుచున్నాము.సంవత్సరములతరబడి హంస్సులుఅర్పించుచున్నాము.ఋత్విజాలద్వారాహంస్సులు అర్పించుచున్నాము.

19.మరుత్తులారా! ం తేజస్సులుఅనాది కాలము నుండివెల్లడి యగుచున్నం.ంరు మహాయాగములతోకూడినవారు. గృహమేధి,మరుత్ అను నామధేయములుగలవారు. ఈ పురోడాశము సహస్రయార్హము.దీనిని ంకు అర్పించుచున్నాము.స్వీకరించండి.

20.ఈ ఆహుతి మంత్రయుక్తము.హంర్యుక్తము.ఘృతయుక్తము. ఇదిరాత్రింబవళ్ళుఅగ్నికి అర్పించబడుచున్నది.ధనములనుఆశించుయజమానిఅంశ్రాంతముగా అగ్నికి హంస్సులుఅర్పించుచున్నాడు.

21.అగ్నీ! ఈ హంస్సులుఎంతో రుచికరములు.అలసట ఎరుగక ంనిని దేవతలకువహింపుము.సువాసనలు గల మాహంస్సులనుదేవతలు ంశేషముగభక్షింతురుగాక.

22.కణ్వదులారా! ఈ బలముంకు ఆటవంటిది.మరుత్సంబంధి.శత్రువును ధిక్కరించునది.రథమునకు ప్రేరణకలిగించునది. అటవంటిబలమును గూర్చిగానము చేయండి.

23.వాయుదేవతలుఅత్యంత వేగవంతులు.యజ్ఞమునుచూచు నరులవలె ఇచటికివచ్చినవారు. శిశువులుమేడల ందికి ఎక్కినట్లుపర్వతముల ందసంచరించువారు. దూడలవలె గంతులువేయువారు. మబ్బులనునీటితో నింపువారు. వారుతాము తిరుగుచు లోకములకుశుభములు కలిగించుచున్నారు.

24.వాయు దేవతలమేఘములందు జలమునింపువారు. ఆటలాడువారు.కంపించువారు. ంద్యుత్తదృష్టిగా గలవారు. శత్రువులనుగడగడలాడించువారు.తమ మహిమలనుతెలిసినవారు.

వారికదలికకు భూం -ంతంతువు వలె- వడకుచున్నది.

25.వాయువులారా! ంరు పక్షులవలె పయనింతురు.అప్పుడు ం దరి చేరినమేఘమును కొట్టుదురు.ఆ మేఘము కోశాగారములవంటి జలములుకలిగి ం రథములతాకిడికి నీరు కురిపించుము.

ంమ్ముఅర్పించు యజమానికొరకు మధుర జలమునువర్షించండి.

26.అగ్ని ప్రజాపాలకుడు.హవ్యవాహనుడు.అనేకులకు ముదముకూర్చువాడు. అతనిని హంస్సులుఅర్పించి నిరంతరముఆహ్వానించుచున్నారు.

27.ఋత్విజులునేతులకారు స్రుక్కులతోఅగ్నిని యజించుచున్నారు.హంస్సులు వహించమనిఅగ్నిని స్తుతించుచున్నారు.

28. “ఇన్ద్రాగ్నీరోచనాదివః” పురోనువాక్యకుప్రతీక. ‘శథద్వ్యత్రమ్’యాజ్యకుప్రతీక.

29. “ఇన్ద్రంవో ంశ్వతస్పరి” పురోనువాక్యకు ప్రతీక. “ ఇన్ద్రంనరః ” యాజ్యకుప్రతీక.

30. “ంశ్వకర్మన్తంషావా వృథానః” పురోనువాక్యకుప్రతీక. “ంశ్వకర్మన్తంషా వర్ధనేన ” యాజ్యకుప్రతీక.

శ్రీమదాంధ్రవచనకృష్ణ యజుర్వేదీయతైత్తిరీయ సంహిత
నాలుగవకాండము నందలిమూడవ ప్రపాఠకముసమాప్తము.

సమహంప్రజయా సం మయాప్రజా!
సమహగ్ంరాయస్పోషేణ సం మయారాయస్పోషః ||

నాలుగవప్రపాఠకము
మొదటిఅనువాకము

1. ఇష్టకా!త్వంరశ్మిః అసి.నివాససిద్ధికైత్వా=నిన్ను,ఉపదధాయి=ఉపధానముచేయుచున్నాను.నీవు మా కొరకు నివాసమునుసంపాదించుము.

నీవుప్రకృష్ట గతి గలదానవుఅగుచున్నావు. త్వాధర్మాయ ఉపదధాయి.ధర్మం జిన్య- ఆర్జించుము.

నీవుఅనుకూలగతి కలదానవుఅగుచున్నావు. త్వాదివేఉపదధాయి. దివం జిన్య.

నీవుద్యావాపుథ్యుల సంధింఅగుచున్నావు. త్వాఅంతరిక్షాయ ఉపదధాయి.అన్తరిక్షం జిన్య.

నీవుభూలోక భాగమవుఅగుచున్నావు. త్వాపృథివ్యై ఉపదధాయి.పృథింమ్ జిన్య.

నీవుమేఘ స్వరూపము అగుచున్నావు.త్వావృష్ట్యై ఉపదధాయి.వృష్టిమ్ జిన్య.

నీవుఉషః కాలరూపము అగుచున్నావు.త్వాఅహ్నే ఉపదధాయి.అహః జిన్య.

2. ఇష్టకా!సాయంసంధ్యా రూపముఅగుచున్నావు. రాత్రియైత్వా ఉపదధాయి. రాత్రిమ్జిన్య.

నీవువసువులచేకోరబడినదానవుఅగుచున్నావు. వసుభ్యఃత్వా ఉపదధాయి. రుద్రాన్జిన్య.

నీవుశోభన కోరిక స్వరూపముఅగుచున్నావు. ఆదిత్యేభ్యఃత్వా ఉపదధాయి. రుద్రాన్జిన్య.

నీవుశోభన దీప్తి స్వరూపముఅగుచున్నావు. ఆదిత్యేభ్యఃత్వా ఉపదధాయి. ఆదిత్యాన్జిన్య.

నీవుపితృదేవతలఅనుగ్రహ స్వరూపముఅగుచున్నావు. పితృభ్యఃత్వా ఉపదధాయి పిత్రాన్జిన్య.

నీవుసంతాన స్వరూపము అగుచున్నావు.ప్రజాత్వాఉపదధాయి. ప్రజాః జిన్య.

నీవుపరకీయ సేనను పరిభంచుదానవుఅగుచున్నావు. పశుభ్యఃత్వా ఉపదధాయి. పశూన్ జిన్య.సంపాదించుము.

3. ఇష్టకా!నీవు ఓషధుల జీవస్వరూపము అగుచున్నావు.త్వాఓషధీభ్యః ఉపదధాయి.ఓషధీః జిన్య.

శత్రువునువధించు వజ్రముధరించినదానవుఅగుచున్నావు.త్వాఇన్ద్రాయ ఉపదధాయి.ఇన్ద్రంజిన్య
-సంతోషపరచుము.

ప్రాణవాయుస్వరూపము అగుచున్నావు.త్వాప్రాణాయఉపదధాయి. ప్రానమ్జిన్య.

అపానవాయు స్వరూపము అగుచున్నావు.త్వాఅపానాయఉపదధాయి. అపానం జిన్య.

దృష్టిస్వరూపము అగుచున్నావు.చక్షుసేత్వా ఉపదధాయి. చక్షుః జిన్య.

శ్రోత్రేంద్రియశక్తి స్వరూపము అగుచున్నావు.త్వాశ్రోత్రాయ ఉపదధాయి.శ్రోత్రం జిన్య.త్రివృత్ అసి.

4. ప్రవృత్అసి. సంవృద్ అసి. సంరోహఃఅసి. నిరోహః అసి. ప్రరోహఃఅసి, అనురోహః అసి.

5. ఇష్టకా!నీవు సంపన్నుడగుపుత్రి స్వరూపము అగుచున్నావు.లభించినసంపదను
వృద్ధిచేయుదానవుఅగుచున్నావు. వృద్ధిచెందిన సంపదచేజీంచు దానవుఅగుచున్నావు.

రెండవఅనువాకము

1. ఇష్టకా!నీవు వెలుగొందుచున్నతూర్పు దిక్కువు అగుచున్నావు.వసువులు నీకు అధిపతులుఅగుచున్నారు. అగ్ని
నిన్నుఉపద్రవ రహితనుచేయుచున్నాడు.త్రివృత్ స్తోమమునిన్ను భూయ ందస్థాపించునుగాత. ఆజ్యమునుఉక్థ
నిన్ను బాధించకుండదృఢముగ చేయునుగాత.రథంతర సామమునీకు ప్రతిష్ఠ కలిగించునుగాక.

2. ఇష్టకా!నీవు ంరాట్ దక్షిణదిక్ స్వరూపమువు. రుద్రులునీకు అధిపతులు.ఇంద్రుడు నిన్నుఉపద్రవ
ఆయుధములనుంచి రక్షించువాడు.పంచదశస్తోమమునిన్ను భూయ ంద
స్థాపించునుగాక.‘ప్రఉగమ్’ ఉక్థము - నిన్నుబాధించకుండదృఢపరచునుగాక.‘బృహత్’ సామమునీకు ప్రతిష్ఠ
కలిగించునుగాక.

3. ఇష్టకా!నీవు సామ్రాట్టగుదక్షిణ దిక్ స్వరూపమువు.ఆదిత్యులు నీకు అధిపతులు.సోముడు నిన్ను
ఉపద్రవఆయుధముల నుంచిరక్షించును. సప్తదశస్తోమము నిన్నుభూయ ంద
స్థాపించునుగాక.‘మరుత్వతీయమ్’ ఉక్థము - నిన్ను బాధించకుండ- దృఢ పరుచునుగాక. వైరూప సామము
నీకుప్రతిష్ఠ కలిగించునుగాక.

4. ఇష్టకా!నీవు స్వరాష్ట్రగు ఉత్తరదిశ స్వరూపమవు. ంశ్వేదేవతలునీకు అధిపతులు.వరుణుడు నిన్నుఉపద్రవ ఆయుధములనుండి రక్షించును.ఏకంశస్తోమము నిన్నుభూం ిద స్థాపించునుగాక.‘నిష్కేవల్యమ్’ఉక్థము నిన్ను బాధారహితముగదృఢపరచునుగాక.వైరాజ సామము నీకుప్రతిష్ఠ కలిగించునుగాక.

5. ఇష్టకా!నీవు అధిపత్నివగుఊర్ధ్వ దిశా స్వరూపమవు.మరుత్తులు నీకుఅధిపతులు. బృహస్పతినిన్ను ఉపద్రవకరఆయుధముల నుండిరక్షించును. త్రిణవత్రయస్త్రింశస్తోమములునిను భూం ిదస్థాపించునుగాక. వైశ్వదేవాగ్నిమారుత ఉక్థములునిన్ను బాధ కలిగించకదృఢ పరచునుగాక. శాక్వర రైవత సామముప్రతిష్ఠ కలిగించునుగాక.

6. ఇష్టకా!దేవతలందుతొలుత పుట్టినవారును, నారదాది మహర్షులును,ంధర్తయు, అధిపతియునిన్ను అంతరిక్షమంతచేయుటకు గానుఆకాశమంత ంశాలముచేయుదురుగాక. వారందరుకలసిమెలసి నిన్నుస్వర్గమును స్థాపింతురుగాక.అట్లే యజమానినిస్వర్గమునకు చేర్చెదరుగాక.

మూడవఅనువాకము

1. ఈఅగ్ని హిరణ్యజ్వాలలవాడు.సూర్యకాంతులు కలవాడు.తూర్పుదిక్కున ఉన్నాడు.అతనికి రథగృత్స, రథౌజాలనుసేనాని గ్రామణ్యులుముఖ్యులు. పుంజికస్థల,కృతస్థలలనుఅప్పరసలు పరిచారికలు. అతడుక్రూర యాతుధానులను,అతిక్రూర రాక్షసులనుకలిగివున్నాడు. ఇష్టకానీవు అంతటి అగ్నిస్వరూపవు.

2. ఈఅగ్ని ంశ్వకర్మ. దక్షిణ దిశయందుఉన్నాడు. అతనికి రథస్వన,రథచిత్రులుసేనాని గ్రామణ్యులు.మేనక, సహజన్యలుఅతని అప్పరసలు. అతనికిక్రూరములగు మృగములును,వధించు అతిక్రూరఆయుధములు.ఇష్టకా! నీవు అంతటిఅగ్ని స్వరూపవు.

3. ఈఅగ్ని ంశ్వవ్యచము.ఇతడు పశ్చిమదిశయందుఉన్నాడు. అతనికి రథస్రోత,అసమరథులు సేనాని,గ్రామణ్యులు. ప్రమౌచంతి,అనుమౌచంతిఅప్పరసలు. సర్పములుక్రూర ఆయుధములుఇష్టకా! నీవు అంతటిఅగ్ని స్వరూపవు.

4. ఈఅగ్ని లభించినధనము కలవాడవు.ఇతడు ఉత్తరదిక్కునఉన్నాడు. అతనికి సేనజిత్,సుషేణులు సేనాని, గ్రామణ్యులు,ంశ్వాచి, ఘృతాచి అప్పరసలు.జలములనుక్రూర ఆయుధములు,వాయువు అను అతిక్రూరఆయుధములుకలవు. ఇష్టకా! నీవుఅంతటి అగ్ని స్వరూపవు.

5. ఈఅగ్ని వైద్యుతాగ్ని. ఇతడుఊర్ధ్వదిశయందు ఉన్నాడు.అతనికి తార్క్ష్య అరిష్టనేములుసేనాని, గ్రామణ్యులు.ఊర్వశి, పూర్వచితి అప్పరసలు.ందుగ్రత్తను క్రూరఆయుధము, అశని అనుఅతిక్రూర ఆయుధములుకలవు. ఇష్టకా! నీవుఅంతటి అగ్ని స్వరూపవు.

6. పూర్వమంత్రములందుచెప్పబడినవారందరకు నమస్కారము.వారు మాకు సుఖములుకలిగింతురుగాక. మేముద్వేషించువారిని, మమ్ముద్వేషించువారిని వారినోళ్ళలోపడవేయుచున్నాను.

7. సర్వజగద్రక్షకుడగుసూర్యుని నుండి నీడలోనిన్ను చల్లబరచిఇష్టకా! నిన్ను ఇచటికిచేర్చుచున్నాను.సముద్రము సదృశుడగుసూర్యునకు నమస్కారము.సముద్రచక్షువగుసూర్యునకు నమస్కారము.

8. ఇష్టకా!నీవు వ్యచస్వతి- అభివ్యక్తి గలదానవు.ప్రథస్వతి- ంశాలవు.ంభూమతి- కొంగ్రొత్తసృష్టి చేయగలదానవు.ప్రభూమతి- ప్రభుశక్తి గలదానవు.పరిభూమతి- పరసైన్యమునుపరిభంచగలదానవు.బ్రహ్మ నిన్నుస్వర్గము ిద నిలుపునుగాక.

ఇష్టకా!నీవు యజమానికిస్వర్గము కలిగించుము.స్వర్గమును స్థిరపరచుము.స్వర్గమును హింసించకుము.సూర్యుడు నీకు సమస్తప్రాణ, అపాన, వ్యానఉదానములనురక్షించుచు చరిత్ర,ప్రతిష్ఠ కలిగించునుగాత.అతడు నీకు యోగక్షేమములు,సుఖములు కలిగించితన దీప్తి శేషముననిన్ను సర్వత్ర రక్షించునుగాక.సూర్యునిచే అనుగృహీతవగునీవు. అంగిరసులచేస్థాపించబడినదానివలె స్థిరముగానిలుతువుగాక.

9. గుర్రముకొట్టము నుండిబయటపడి పచ్చిగడ్డికొరకు మహాధ్వనిచేయును. అగ్నియుజాజ్వల్యమానుడైఆ అశ్వము వలె నినదించుచున్నాడు.అట్లు ధ్వనించుచు,జ్వలించుచున్నఅగ్నికి గాలి తోడగుచున్నది.

అగ్నీ!అట్లు అంతుకొని అడఁకీనీవు తగిలినపుడుఅరణ్యము మసి అగుచున్నది.నల్ల బారుచున్నది.

నాలుగవఅనువాకము

1. ఈఅగ్ని దివమునసూర్యరూపమున నిలిచిశీర్షప్రాయుడు అయినాడు.భూంని పాలించుచున్నాడు.జలాధార స్థావర,జంగములకు ముదముకూర్చుచున్నాడు.

2. అగ్నీ!నీవు శిరము వంటిప్రశస్తుడవు. శ్వములనుభరించువాడవు.అథర్వుడు నిన్ను తామరాకుంద మధించినాడు.

3. ప్రజ్వలించుఅగ్ని వందల, వేలఅన్నములకు అధిపతి,తలవంటిముఖ్యుడు. ద్వాంసుడు.అతడు ధనదాతఅగునుగాక.

4. అగ్నిభూలోకమును,యజ్ఞమును,యజ్ఞగుణమునునిర్వహించుచున్నాడు.దింయందున్నఅగ్నియొక్క రథమునకుశుభప్రదములగుఅశ్వములు కూర్చబడిఉన్న. ఆ అగ్ని సర్వదా స్వర్గమందుండిశీర్షము వంటి ప్రధానస్థానము కలిగిఉన్నాడు.

అగ్నీ!నీవు హవ్యమువహించు నాలుకలుచాచుచున్నావు.

5. ఉషఃకాలమున పాలిచ్చుఆవును వలె ఋత్విక్కులుసంధలచే అగ్నినిమేల్కొలుపుచున్నారు.ఆ ంధముగ మేల్కొనినఅగ్నిజ్వాలలు పక్షులవలె పైకి ఎగురుచు,స్వర్గమును చేరుటకువ్యాపించుచున్న.

6. అగ్నియజ్ఞయోగ్యుడు.కోరికలు తీర్చువాడు.భూంద ఉన్నవాడు.ద్వాంసుడు. భూందద ఈ అగ్నిని - ఆకాశమునందలిసూర్యుని స్తుతించినరీతి - అగ్ని స్తుతులచేనమస్కరించుచున్నాము.

7. అగ్నిప్రాణిజాల రక్షకుడు.సుదక్షుడు, అప్రమత్తుడు.ఘృత ప్రతీక. అతడువెలుగొందు కర్మకొరకుఆంర్భంచినాడు. అతనిజ్వాలలు ద్యులోకమునుఅంటుచున్న. అతడుద్యుమంతుడు,శుచిమంతుడు, పోషకుడైయజమానులందుప్రకాశించుచున్నాడు.

8. అగ్నీ!నీవు రహస్యస్థావరములందు,అరణ్యములందుఉండినవాడవు. అంగిరసులునీ కొరకు వెదకి కనుగొన్నారు.నీవు బలమునమధించుటవలన పుట్టుచున్నావు.అందుకే అందగాడవగుఅగ్నీ! నిన్ను 'బలపుత్రుడు'అనుచున్నారు.

9. దేవయజనములందుఋత్విజాలను,యజ్ఞమునుఎరింగినవాడును యాగప్రథముడు,పురోహితుడునగుఅగ్ని దేదీప్యమానుడైప్రజ్వలించుచున్నాడు.అతడు సుక్రతువైయాగసిద్ధికై దేవతలనుఆహ్వానించుచున్నాడు.అగ్ని ఇంద్రుడు, ఇతరదేవతలచేకూడినవాడై, రథయుక్తముగఈ యజ్ఞమునంరాజిల్లినాడు.

10.అగ్గీ! నీవు ంచిత్రకీర్తివంతుడవు.యజమానులకుప్రియుడవు. జంతువులందును,జనులందునుఉన్నవాడవు. హంసులువహించుమనినిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము.

11.అగ్గీ రక్షకులందు వరిష్టుడు.బలము తగ్గించనివాడు.స్వయముగా బలశాలి.ఋత్విగ్యజమానులారా!అట్టి అగ్నిని స్తుతించండి.అతడు ంకు అభీష్టఅన్నములనుప్రసాదించును గాక.

12.అగ్గీ! నీవు కోరికలు తీర్చువాడవు.సర్వఫలములనుసంపాదించి యజమానికిఅందించుచున్నావు.నీవు ఈశ్వరుడవు. ంచ్చేయము.వేదియందు ఆసీనుడవగుము. చక్కగాజ్వలించుము. మాకుధనములనుతెచ్చి ఇమ్ము.

13.అగ్ని అన్నమును నశింపచేయనివాడు.యజమానులకుప్రియము కలిగించువాడు.ఎంతో తెలిసినవాడు.రోగరహితుడు.అధ్వరము జరిపించువాడు.ంశ్వదూత. అమరుడు.ఋత్విగ్యజమానులారా!అగ్నికి నమస్కరించిస్తుతించండి.

14.అగ్ని దోషరహితుడు.ంశ్వభుక్కు. స్వాహుతుడు.సుబ్రహ్మ. యజనీయుడు.పాపములను శంపచేయువాడు.అతడు ఈ యజ్ఞమునుసమకూర్చుచున్నాడు.అట్టి అగ్ని నివాసములుకోరు జనులకు లోకకళ్యాణకరమగుఅన్నమును ప్రసాదించునుగాత.

15.అగ్ని సర్వత్ర హోమనిష్పాదకుడు.వర్షము కలిగించువాడు.అతని దీప్తులు పైకిఎగసినం. పొగలు పైకి లేచినం.అం దోషరహితములు.ఆకాశమును అంటుచున్నం.

అట్టిఅగ్నిని ఋత్విక్కులు,యజమానులుప్రజ్వలించేయుచున్నారు.

16.అగ్గీ! నీవు బలపుత్రుడవు.జాతవేదిం. గోవులుగల అన్నములకుఅధిపతిం. మాకు మహాకీర్తినికలిగించుము.

17.అగ్గీ! నీవు బహుసైన్యములవాడవు. దీప్తుడవు.గృహదాతవు.యజ్ఞాగ్రణిం.మంత్రస్తుత్యుడవు.మాకు ధనమును,గృహక్షేత్రాదులనుకలిగించుము.

18.అగ్గీ! అహస్సులను,ఉషస్సులను క్షీణింపచేయుము.నీవు దీపించువాడవు.స్వయముగ క్షీణించుము.జ్వాలారూప అగ్గీ! రాక్షసులనుభస్మము చేయుము.

19.అగ్గీ! జరారహితుడవగునిన్ను అచేతనమగుసంధ ప్రజ్వలించేయుచున్నది.మేము చేతునులమైనన్ని ప్రదీప్తముగాప్రజ్వలించేయుచున్నామనిచెప్పనక్కరలేదుకదా! నిన్ను స్తుతించువారికిఅన్నము కలిగించుము.

20.అగ్గీ! నీవు ంశుద్ధజ్యోతులకుపాలకుడవు. ఆనందకారకుడవు.పాపక్షయకర్తవు. ంశ్వపాలకుడవు.హవ్యవాహనుడవు.ఋక్కులతో కూడినహంస్సులతో నిన్నుఅంతటను ఆహ్వానించుచున్నారు.నిన్ను స్తుతించువారికి అన్నము కలిగించుము.

21.అగ్గీ! నీవు ఆహ్లాదకారకుడవు.నోటినిండ నేయికలవాడవు. బలాధిపతిం.మంత్రయుక్త యజ్ఞములందుఫలములు కలిగించుము.**ఇషగ్ సంస్తోతృభ్య ఆభర-**నిన్ను స్తుతించువారికిఅన్నము కలిగించుము.

22.అగ్గీ! నీవు మనసునుతాకువాడవు. మంగళస్వరూపుడవు. నిన్నుస్తోత్రసమూహముచేత యజ్ఞమునువలెను, అశ్వమునువలెను సమృద్ధునిచేయుచున్నాము.

23.అగ్గీ! తదుపరి భద్రము,దక్షము, సాధువు,ఋతము, బృహత్తము- అగు యజ్ఞమునకుసారధ్యము వహించినావు.

24.అగ్గీ! ఈనాటి యజ్ఞమునమేము నిన్ను మంత్రరూపమునస్తుతించుచున్నాము.హంస్సులు అర్పించుచున్నాము.నీ జ్వాలలు ఉరుములవలె ధ్వనించుచున్న.

25.అగ్గీ! సమస్త సైన్యసమేతుడవై సుమనస్కుడవై మాఅర్చనలను అందుకొనుము.ఆకాశము నందలి ఆదిత్యునివలెమాకు దగ్గరివాడవుఅగుము.

26.ధనప్రదుడు,బలసూనుడు, ంద్వాంసునివలెపుట్టిన దానినెల్లఎరిగినవాడునగు అగ్నినిహోతగా ధ్యానించుచున్నాను.దేవతలనుచేరనున్న అతనిమహాజ్వాలలచేఅగ్ని యజ్ఞ నిర్వాహకుడుఅగుచున్నాడు. పరిశుద్ధదీప్తికలదియు, యాగార్హమునుఅగు ఆజ్యముచేఅగ్ని ఎంతో ప్రకాశించుచున్నాడు!

27.అగ్గీ! నీవు మాకు దగ్గరివాడవుఅగుము. రక్షకుడవగుము.శుభప్రదుడవగుము.నిత్యము మా ఇంటియందువసించుము.

28.అగ్గీ! నీవు పరిశుద్ధుడవు.దీప్తుడవు. మేమునీకు ంత్రులము.మాకు నిశ్చయసుఖములుకలిగించుమని నిన్నుచేరుకొనుచున్నాము.

29.అగ్గీ! నీవు ధనవంతుడవు.వసురుద్రాదులునీ మాటను కాదనజాలరు.నీవు మా వద్దకుంచేయుము. మాకుదీప్తివంతమగుధనమును ప్రసాదించుము.

అయిదవఅనువాకము

1. ఇష్టకా!నీవు ఇంద్రాగ్ని సంబంధి.త్యా=నిన్ను,యునజ్మి=చేర్చుచున్నాను- వారితో.

ఆయురాభ్యాంత్యా యునజ్మి. తేజసాత్వా యునజ్మి. వర్చసాత్వా యునజ్మి. ఉక్లేభిఃత్వా యునజ్మి. స్తోమేభిఃత్వా యునజ్మి. ఛందోభిఃత్వా యునజ్మి.

నాకుధనపుష్టి కలుగుటకును,నా వారిలో ప్రాముఖ్యతకలుగుటకును, నీకునాతో ఉన్నసంబంధముకారణముగ నిన్ను ఇచటచేర్చుచున్నాను.

2. కృత్తికలకుఅమ్మ, దుల, నితత్త్వి,అభ్రయన్తి, మేఘయన్తి,వర్షయన్తి అనుపేరులు కలవు. ఇష్టకా!నీవు అట్టి కృత్తికాస్వరూపపు. ప్రజాపతిప్రేరణ కలిగించినమనసుచే నిన్నుఉపధానము చేయుచున్నాను.

3. ఇష్టకా!ఈ పృథిం అన్నపూర్ణ, జలపూర్ణ.ఈ భూంింద అగ్నియు,మానవులునునీకు రక్షకులు అగుచున్నారు.పృథిం రూపవగు నిన్నుఆశ్రయించుచున్నాను.నీవు నాకు గృహస్థానము,కవచస్థానముఅగుదువుగాక.

4. ఇష్టకా!అంతరిక్షము దింని ంంచినది.మహామహులుఉన్నట్టిది.ఈ అంతరిక్షమున మరుత్తులు,వాయువు నీకు రక్షకులుఅగుచున్నారు. “తామహంప్రపద్యే సామే శర్మచవర్మచాస్తు ” అట్టినిన్ను ఆశ్రయించుచున్నాను.నాకు గృహస్థానము,కవచస్థానముఅగుదువుగాక.

5. ఇష్టకా!ద్యులోకము అమృతమయము.అపరాజిత. ద్యులోకమునందుఆదిత్యులు, సూర్యులునీకు రక్షకులు అగుచున్నారు.తామహంప్రపద్యే సామే శర్మచవర్మచాస్తు.

ఆరవఅనువాకము

1. ఇష్టకా!త్యాజ్యోతిష్మతీ=నీవుజ్యోతిష్మతిం.బృహస్పతిఃంశ్వస్మై =బృహస్పతిజగములందలిజీవుల ప్రాణాయ,అపానాయ పృథివ్యాః పృష్ఠే=భూయదస్థాపించునుగాక.

ంశ్వమ్=గొప్ప.జ్యోతిః=జ్యోతిని,యచ్చ=నియంత్రించుము.తేఅగ్నిః అధిపతిః

2. ంశ్వకర్మాత్యా సాదయత్వంతరిక్షస్యపృష్ఠే జ్యోతిష్మతీంంశ్వస్మై ప్రాణాయాపానాయంశ్వంజ్యోతిర్యచ్చవాయుస్తే అధిపతిః

3.ప్రజాపతిస్త్యా సాదయతు దివఃపృష్ఠే జ్యోతిష్మతీంంశ్వస్మై ప్రాణాయాపానాయంశ్వంజ్యోతి ర్యచ్చపరమేష్ఠీ తే %ధిపతిః

4. ఇష్టకా!నీవు తూర్పుగాలినిఇచ్చుదానవు అగుచున్నావు.మేఘమును ఇచ్చుదానవుఅగుచున్నావు. మెరుపునుఇచ్చుదానవు అగుచున్నావు.ఉరుమును ఇచ్చుదానవుఅగుచున్నావు. వర్షమునుఇచ్చుదానవు అగుచున్నావు.

5. ఇష్టకా!త్వం=నీవు,అగ్నిఃయానీ =అగ్నినిఅందించుదానవు,అసి=అగుచున్నావు.ఇష్ట కే! త్వం=నీవు,దేవానామ్=దేవతలకు,అగ్నియానీఅసి.

6. వాయోర్యానసిదేవానాం వాయోయాన్యసి

7.అంతరిక్షస్యయాన్యసి దేవానామంతరిక్షయాన్యసి.

8.ఇష్టకా!నీవు అంతరిక్షస్వరూపవు.అంతరిక్ష ప్రీతి కొరకు నిన్నుఉపధానము చేయుచున్నాను.

9. ఇష్టకా!సలిలాయత్వా ఉపదధాయి . సర్వీకమనుజలముకొరకుత్వాఉపదధాయి-సతీకమను జలముకొరకు త్యా ఉపదధాయి.ంవస్వతేత్యా ఉపదధాయి.దివఃజ్యోతిషే త్యా ఉపదధాయి.ఆదిత్యభ్యఃత్యా ఉపదధాయి.

10.ఇష్టకా! ఋక్కుల కొరకుత్వాఉపదధాయి.ఆదిత్యప్రకాశము కొరకు త్యాఉపదధాయి.అగ్నిదీప్తి కొరకుత్వాఉపదధాయి.నక్షత్రప్రకాశము కొరకు త్యాఉపదధాయి.

11.ఇష్టకా! నీవు యశస్సు కలిగించుదానవు.నేను నిన్ను నీ అభిమానఋషితోను, నిన్నుప్రతిపాదించు మంత్రముతోను,నీ అభిమాన దేవతతోను- నా కీర్తికొరకు - పూర్వము అంగిరసులుస్థాపించినట్లు- స్థాపించుచున్నాను.

ఇష్టకా!నీవు తేజస్సు నిచ్చుదానవు.త్వాతేజసి తేనఋషిణా, తేనబ్రహ్మణా,తయాదేవతయా,అంగిరస్వత్ సాదయాయి.

ఇష్టకా!నీవు వర్చస్సు కలిగించుదానవు.త్వావర్చసి,తేన ఋషిణా,తేన బ్రహ్మణా,తయా దేవతయాఅంగిరస్వత్ సాదయాయి.

ఇష్టకా!నీవు ధనమునొసగుదానవు.త్వాద్రంఢే,తేన ఋషిణా,తేన బ్రహ్మణా,తయా దేవతయాఅంగిరస్వత్ సాదయాయి.

ద్రువాసీద-స్థిరముగా ఆసీనవగుము.

ఏడవఅనువాకము

1. ఇష్టకా!నీవు ఎంతో పెంచుదానవు,గౌరవము కలిగించుదానవు,తూర్పుదిక్కువు, పైదిక్కువు అగుచున్నావు.అంతరిక్షమునందుఉండునట్టి నీవుఅంతరిక్షమున నిలువుము.

2. ఇష్టకా!నీవు ఉదకములందున్నఅగ్ని, డేగ యందున్నఅగ్ని, గద్దయందున్నఅగ్ని, గరుడ మందున్నఅగ్ని స్వరూపవు అగుచున్నావు.నీవే స్వర్గమునందున్నఅగ్ని స్వరూపము అగుచున్నావు.

3. ఇష్టకా!**త్వాపృథివ్యాః ద్రంణే=ధనమునందు,సాదయాః.త్వా, అన్తరిక్షస్య ద్రంణేసాదయాః. త్వా దివఃద్రంణే సాదయాః.త్వా దిశాం ద్రంణేసాదయాః.ధనము నొసంగునట్టినిన్నుద్రంణేసాదయాః.**

4. ఇష్టకా!**మేప్రాణం పాహి. మేఅపానం పాహి. మేవ్యానం పాహి. మేఆయుః పాహి. మేంశ్వాయుః పాహి. మేసర్వాయుః పాహి .**

5. అగ్నీ!నీకు 'హృత్' అనుగొప్ప పేరుగలదు. ఆ పేరుతోనా వద్దకు రమ్మ.ఈ కర్మను మనముఉభయులముకలిసి చేయుచున్నాము.నీవు అయిదు చితులఅన్ని స్థానములందుఉండును.

6. ఇష్టకా!నీవు వసంత స్వరూపవు,గ్రీష్మ స్వరూపవు, వర్షస్వరూపవు, శరత్తు స్వరూపవు,హేమంత స్వరూపవు,శిశిర స్వరూపవు అగుచున్నావు.సంవత్సర స్వరూపవు అగుచున్నావు.

ఎనిమిదవఅనువాకము

1. ఇష్టకా!అగ్నితో కూడిన లోకములనుపాలించు ఇంద్ర స్వరూపముఅగుచున్నావు. సూర్యునితోకూడిన స్వరాట్ ఇంద్రస్వరూపము అగుచున్నావు.యజ్ఞముతో కూడినశచీపతి రూపము అగుచున్నావు.వర్షించు స్వభావముగలత్వష్ట రూప ఇంద్ర స్వరూపముఅగుచున్నావు.

పాకయజ్ఞముతో కూడినఇంద్ర స్వరూపము అగుచున్నావు.క్రోధముతో కూడివృత్రుని చంపినఇంద్ర స్వరూపము అగుచున్నావు.

ఇష్టకా!స్నేహము నిండినదేహము గలఇంద్ర స్వరూపము అగుచున్నావు.అన్నము నిండినగృహ రూపుడగు ఇంద్రస్వరూపము అగుచున్నావు.భూంతో కూడి ధనములుదానము చేయుఇంద్ర స్వరూపము అగుచున్నావు.మంత్రయుక్త అన్నమునుఆరగించు ఇంద్ర స్వరూపముఅగుచున్నావు. హంస్సులకారణముగ సమృద్ధుడగుఇంద్రుని స్వరూపము అగుచున్నావు.సామ గానములచేశరీరమును పాలించుఇంద్ర స్వరూపము అగుచున్నావు.ంరాజభందస్సుతోప్రకాశించు ఇంద్ర స్వరూపముఅగుచున్నావు. ఋత్విజాలందుబ్రహ్మతోడి,సోమ పాన కర్తయగుఇంద్ర స్వరూపము అగుచున్నావు.

ఇష్టకా!గోవులతో యజ్ఞమునుధరించిన ఇంద్రస్వరూపము అగుచున్నావు.క్షాత్రముతో మానవులనుధరించు ఇంద్ర స్వరూపముఅగుచున్నావు. అశ్వము,రథము వజ్రముగల ఇంద్ర స్వరూపముఅగుచున్నావు. ఋతువులతోకూడిన ప్రభువగుఇంద్ర స్వరూపము అగుచున్నావు.తపస్సుతో కూడి ఎంతటివానికి లొంగని ఇంద్ర స్వరూపముఅగుచున్నావు. ద్వాదశమూర్తులసూర్యుడగు ఇంద్ర స్వరూపముఅగుచున్నావు.

తొమ్మిదవఅనువాకము

1. మనసుచేత అన్నహేతువగుయజ్ఞమునుసంకల్పించువాడు ప్రజాపతిఅగుచున్నాడు.

ఇష్టకే.త్వం=నీవు,తద్రూపాఅసి =అతనిరూపము అగుచున్నావు.దీక్ష యందున్నవాడు

ధాతయగుచున్నాడు.ఇష్టకేత్వం తద్రూపా అసి.యజ్ఞ భిక్షయందున్నవాడుసంత అగుచున్నాడు.ఇష్టకేత్వం తద్రూపా అసి.సోమక్రయణియందున్నవాడుపూష యగుచున్నాడు.ఇష్టకేత్వం తద్రూపా అసి.బట్టలోసోమమును మూటగట్టుఉపసిద్ధుడు వరుణుడుఅగుచున్నాడు.ఇష్టకేత్వం తద్రూపా అసి.క్రీయమాణముఇంద్రుడు అగుచున్నాడు.

ఇష్టకేత్వం తద్రూపా అసి.యజమానిరోమున ఉంచునట్టుఆసాదితము ంష్టువుఅగుచున్నాడు.ఇష్టకేత్వం తద్రూపా అసి.బండి ందయజ్ఞమునకుతీసికొని పోబడు ప్రోహ్యమానముఅగ్ని అగుచున్నాడు. ఇష్టకేత్వం తద్రూపా అసి.యజ్ఞశాలకువచ్చిన‘ఆగతము’ ఆహవనీయాగ్నిఅగుచున్నాడు. ఇష్టకేత్వం తద్రూపా అసి.యజ్ఞశాలనుండి అగ్నిధ్రమునకుచేర్చిన “పణీయమానము”ప్రజాపతి అగుచున్నాడు.ఇష్టకేత్వం తద్రూపా అసి.అగ్నిధ్రమునందలి సోమముఅగ్ని అగుచున్నాడు.ఇష్టకేత్వం తద్రూపా అసి.అగ్నిధ్రమునుండి హంధానమునకుచేర్చిన సోమముబృహస్పతిఅగుచున్నాడు. ఇష్టకేత్వం తద్రూపా అసి.అగ్నిధ్రమునుండి హంధానమునకుచేర్చిన సోమముఇంద్రుడు అగుచున్నాడు.ఇష్టకేత్వం తద్రూపా అసి.అసంది యందు స్థాపించినసోమము అదితిఅగుచున్నది.ఇష్టకేత్వం తద్రూపా అసి.బండి నుంచిరాతి ందకు చేర్చిన“ఉపావహియమాణ”సోమము ంష్టువు అగుచున్నాడు.ఇష్టకేత్వం తద్రూపా అసి.వసతీనదీ జలముచేతడుపబడిన‘ఉప్తోత’ మను సోమముఅధర్వర్షి అగుచున్నాడు.ఇష్టకేత్వం తద్రూపా అసి.పొడిచేయబడిన‘అభిమత’ సోమముయముడు అగుచున్నాడు.ఇష్టకేత్వం తద్రూపా అసి.ఆధూయమానముఆదిత్యుడు అగుచున్నాడు.ఇష్టకేత్వం తద్రూపా అసి. పూతంవాయుః.ఇష్టకే త్వం తద్రూపాఅసి. క్షీరశ్రీః యత్రః ఇష్టకే త్వంతద్రూపా అసి. సక్తుశ్రీః మనీ.ఇష్టకే త్వం తద్రూపాఅసి. వైశ్వ దేవ ఉన్నతఃఇష్టకే త్వం తద్రూపాఅసి. రుద్ర ఆహుతో.ఇష్టకే త్వం తద్రూపాసి.వాయురా వృత్తః ఇష్టకేత్వంతద్రూపా అసి. నృచక్రాఃప్రతి ఖ్యాతో. ఇష్టకేత్వంతద్రూపా అసి. భక్షఆగతః ఇష్టకే త్వం తద్రూపాఅసి. పితృణాం నరాశంసః ఇష్టకేత్వం తద్రూపా అసి. అసురాత్తఃసిన్ధుః ఇష్టకే త్వం తద్రూపాఅసి. అవగతః సముద్రఃఇష్టకే త్వం తద్రూపాఅసి. సలీలః ప్రఫులతఃఇష్టకే త్వం తద్రూపాఅసి. సువరుదృచంగతః.ఇష్టకే త్వం తద్రూపాఅసి.

పదవఅనువాకము

1. కృత్తికలుఒక నక్షత్రము. దానికిఅగ్ని దేవత.హేకృత్తికాః! ంరుఅగ్నేః ప్రజాపతేఃధాతుః , సోమునికిదీపులుగా ఉంటున్నారు.ఇష్టకే! ఋక్కు కొరకు త్యాఉపదధాయ.కాంతికొరకు త్యా ఉపదధాయ. అగ్ని దీప్తి కొరకుత్యాఉపదధాయ.సూర్యదీప్తి కొరకుత్యాఉపదధాయ. చంద్రదీప్తి కొరకుత్యాఉపదధాయ.

2.రోహిణీనక్షత్రం. ప్రజాపతిర్దేవతా.మృగశీర్ష నక్షత్రం.సోమోదేవతా. ఆర్ద్రానక్షత్రం. రుద్రోదేవతా. పునర్వసూ నక్షత్రం.అదితి ర్దేవతా. పుష్యంసనక్షత్రం. బృహస్పతిర్దేవతా.ఆశ్లేషా నక్షత్రం. సర్పాదేవతాః, మఘా నక్షత్రం.పితరో దేవతాః. ఫల్గుణీనక్షత్రం. అర్యమాదేవతా. ఫల్గునీ(ఉత్తర) నక్షత్రం.భగో దేవతా.హస్తో నక్షత్రం.సంతా దేవతా. చిత్రానక్షత్రం. ఇన్ద్రోదేవతా. స్వాతీ నక్షత్రం.వాయుర్దేవతా. శ్రావణీనక్షత్రం. ఇన్ద్రాగ్నిదేవతా. అనూరాధానక్షత్రం. యత్రో దేవతా.రోహిణీ నక్షత్రం.ఇన్ద్రో దేవతా.ఁచృతౌ (మూల). నక్షత్రం.పితరో దేవతా. ఆషాడానక్షత్రం. ఆపో దేవతా.ఆషాడా (ఉత్తర). నక్షత్రం.శ్వేదేవాదేవతా.శ్రోణా (శ్రవణ.)నక్షత్రం. ంష్టుర్దేవతా.శ్రంష్టా (ధనిష్ఠా). నక్షత్రం.వసవః దేవతా.శతభిషం నక్షత్రం.ఇన్ద్రో దేవతా.పోష్ఠ పదా (పూర్వాభాద్ర.)నక్షత్రం. అజ ఏకపాద్దేవతా.పోష్ఠ పదా (ఉత్తరభాద్ర)నక్షత్రం. అహిర్బుధ్నియోదేవతా. రేవతీనక్షత్రం. పూషా దేవతా.అశ్వయుజౌ (అశ్వినీ.) నక్షత్రం.అశ్విన్ౌ దేవతా. భరణీనక్షత్రం. యమోదేవతా.

3. పూర్ణమాస నామక ఇష్టకనుఅన్ని నక్షత్ర ఇష్టకలకుచివరన తూర్పునఉపధానము చేయవలెను.అమావాస్య నామక ఇష్టకనుఅన్ని నక్షత్ర ఇష్టకలకుచివరన పడమటిదిక్కున ఉపధానముచేయవలెను.

పదకొండవఅనువాకము

1. చైత్ర, వైశాఖ మాసములు వసంత ఋతువు.

2. జ్యేష్ఠ, ఆషాఢ మాసములు గ్రీష్మర్తువు.

3. శ్రావణ, భాద్రపద మాసములు వర్షర్తువు.

4. ఆశ్వయుజ, కార్తీక మాసములు శరదృతువు.

5. మార్గశీర్ష, పూష మాసములు హేమంతఋతువు.

6. మాఘ, ఫాల్గుణ మాసములు శిశిరఋతువు.

7. ఋతు శేషమా! నీవు అగ్ని యొక్క అంతరమున చేర్చబడుచున్నావు. నా అభ్యుదయమునకుగాను ద్యావా, పృథ్వి, జల, ఓషధులు తమధర్మములు నిర్విర్తింపజేయుచునుగాక. ఈ కర్మయందలి అగులు శేషముగ నెలకొల్పబడుచుగాక. ద్యావాపృథ్వుల మధ్యనున్న అగులు శిశిరఋతువు నందుచేరి దేవతలు ఇంద్రుని సేవించినరీతి సేవించుచుగాక.

ఇష్టకా! అట్టి నిన్ను ఉపదధాయి.

8. ఇష్టకా! నీవు అగ్ని, చంద్ర, సూర్యులను నియంత్రించుదానవు. వారికి ప్రకాశ కారణము అగుచున్నావు.

9. ఇష్టకా! నీవు పితరుల, యముని, ఇంద్రుని ఉగ్ర బలమును, భయకర శక్తి స్వరూపము అగుచున్నావు.

10. ఇష్టకా! నీవు సంతృప్తి దేవుని, మరుత్తుల, వరుణుని స్థిరత్వము అగుచున్నావు. స్తీర్ణ శక్తి స్వరూపము అగుచున్నావు.

11. ఇష్టకా! నీవు యత్రా వరుణుల యొక్కయు, యత్ర దేవుని యొక్కయు, ధాత యొక్కయు ధారణ శక్తి అగుచున్నావు. ధరిత్రి అగుచున్నావు.

12. ఇష్టకా! నీవు వసూనామ్, రుద్రాణామ్, ఆదిత్యానామ్ తూర్పునందున్న శక్తి, పడమటియందున్న శక్తి అగుచున్నావు.

13. ఇష్టకా! ఆయా దేవతలు నీకు అధిపతులు అగుచున్నారు. తేభ్యః నమః వారు మాకు సుఖములు కలిగింతురుగాక. మేము ఎవరిని ద్వేషించుచున్నామో, మమ్ము ఎవరు ద్వేషించుచున్నారో వారలను ఆ దేవతల నొళ్లలో పడవేయుచున్నాను.

14. ఇష్టకా! నీవు తూర్పు దిక్కునవేల ఇటుకలంత, దక్షిణమున వేల ఇటుకలంత, పడమటవేల ఇటుకలంత, ఉత్తరమున వేల ఇటుకలంత, పై దిక్కునవేల ఇటుకలంత ప్రమాణము కలదానవు అగుచున్నావు. వేల ఫలములు కలుగుటకు నిన్ను ప్రోక్షించుచున్నాను.

15. అగ్నీ! ఈ ఇష్టకలు నాకు ధేనువులవలె ప్రీతికారకములు అగునుగాక.

అగ్నీ! ఇం ఒకట్లు, వందలు, వేలు, ఆయుతములు, నియతములు, ప్రయుతములు, అర్బుదములు, న్యర్బుదములు, సముద్రములు, మధ్యములు, అంతములు, పరార్థసంఖ్యాక ఇష్టకలై ధేనువులవలె నాకు ప్రీతికారకములు అగునుగాక.

(సంఖ్యఅంతము వరకు పదివేలకోట్లకు చేరినది.పరార్థము నూరు వేలకోట్లు కావచ్చును)

ఇష్టకలారా! మీరు అరువదికండి. వేలుకండి. ఆయుతము -పదివేలు కండి. క్షీణించకండి.యజ్ఞమున ఉండండి.యజ్ఞమునువర్ధిల్ల చేయండి.ఆజ్యమును, మధువునుప్రవహింపచేయండి. మీరు బలవంతులుఅన్నవంతులుకండి.

అగ్గీ!ఈ ఇష్టకలు ప్రకాశవంతములగునా కోర్కెలును తీర్చునుగాక.స్వర్గమునందును,ఇంద్రలోకమునందునునాకు ధేనువులవలె ప్రీతి కారకములుఅగునుగాక.

పన్నెండవఅనువాకము

1. దిక్కులతోఎంతో ప్రకాశించునదిప్రాద్దు పొడుచు తూర్పుదిక్కు. ఆ దిక్కు మాకుధనాధికములనుఇచ్చి రక్షించునుగాక.చైత్రము కన్నవైశాఖము మమ్ముకాపాడునుగాక. దుఃఖముకలుగజేయు శత్రువునుండి అగ్నిదేవతమా బలమును,మమ్ము రక్షించునుగాత.

2. రథంతరసామఖిః అస్మాన్ పాతు-మమ్ము రక్షించునుగాక.భన్తసాంశ్వరూపా గాయత్రీ అస్మాన్పాతు. త్రివృత్సోమము అహ్నుములతోకూడి మమ్ము పాలించునుగాక.సముద్రపు గాలి మాబలమును రక్షించునుగాత.

3. దిక్కులందుదక్షిణము ఉగ్రము.అది పాపముల నభిభంచును.మృతుని యమలోకమునకుచేర్చును. జ్యేష్ఠ,ఆషాఢ మాసములు ఎంతోవేడి గలం. ఇంద్రా!నీవు దక్షిణ దిశకును,జ్యేష్ఠ ఆషాఢ మాసములకునుఅధిపతిం. కావునమమ్ము దక్షిణదిశనుండి, జ్యేష్ఠఆషాఢ మాసముల అతివేడి నుండియురక్షింపుము. జగదేకబలమును మాకుకలిగించుము.

4. 'బృహత్'సామము బలముకలిగించునది. మగటిమమునుపెంచునది. ఆ సామముత్రిష్టుప్ ఛందస్సుతోకలసి మమ్ము రక్షించునుగాత.

ఇంద్రా!పంచదశస్తోమము,సగర వాయుయుక్తుడవైభూత భంష్యత్తులమధ్యనున్ననన్ను రక్షింపుము.

5. దిశలందుపశ్చిమము యశస్విని.యశస్వతి. స్వర్గమే నివాసముగాగలది. అట్టి పశ్చిమదిశ మమ్ము రక్షించునుగాక.

శ్వేదేవతలారా!వర్షర్తువునందును,పశ్చిమ దిశయందునుమమ్ము రక్షించండి.నా శక్తి శత్రువునకుఅసాధ్యమగునుగాత.నా బలమునుఎవరును ంచకుందురుగాక.నా బలము వేలస్థానములు కలదిఅగునుగాక.

6. మేమువైరూప సామమును ఆశ్రయించినాము.అందువలన ఈ కర్మయందుఆశించిన ఫలితములుపొందగలుగుచున్నాము.జగతీ ఛందస్సుఅనుగ్రహమునఇతడుప్రజలకు ప్రభువుఅగుచున్నాడు.

శ్వేదేవతలారా! మీ అనుగ్రహమువలన సప్తదశస్తోమపు అనుగ్రహమువలన మా బలముతేజోయుతము,సలిల వాత అనుగ్రహము,కలదియు శత్రువునుధిక్కరించునదియుఅగునుగాక.

7. దిశలందుఉత్తర దిశ కోరికలుఫలింపచేయునది,అర్పించ దగినదిఅగుచున్నది. ఉత్తరదిశ మా క్షా త్రమునువర్ధిల్ల చేసినది.మా బలమునుబహు ంత్రవంతముఅగునుగాక.

ంత్రావరుణులారా! మీరు శరదృతువు యొక్కఅహస్సులనుఎరింగినవారు. మీరు ఈ దేశమునకుమహా సుఖములుప్రసాదించండి.

8. వైరాజసామము నా బుద్ధినిఅధిష్టించునుగాత.అనుష్టుప్ ఛందస్సునాకు శక్తిని, శత్రు తిరస్కారసామర్థ్యమును కలిగించునుగాక.

ఐత్రావరుణులారా!ఈ క్షా త్రమును బహుఐత్రయుక్తముగను,సుక్షే త్రముల

నిచ్చునదిగను,ఆధిపత్యము కలిగించునదిగనుచేసి దానిని రక్షించండి.

9. దిశలందుఊర్ధ్వ దిశ సామ్రాట్టు.సామములతో కూడినది.శక్తియుక్త, ఊర్ధ్వ దిశమమ్ము పోషించునుగాక.శిష్ట హేమంతముమమ్ము పాలించునుగాత. రక్షించు వాయువులుగల

జగతీఛందస్సును, శాక్వరసామమును ఘృతాహుతియుక్తమగు మా యజ్ఞమునురక్షించును గాక.

10.దిశలకు దేం స్వర్గమునిచ్చునది. మాకుకామధేనువువంటిది. పాడితోకూడినది. ఆజ్యముకలది.

బృహస్పతీ!నీవు మమ్ము ఎదుటరక్షించుము. వెనుకరక్షించుము. ఇతరులనుఆదేశించదగినవాక్కును కలిగించుము.

11.దిశలందు ఊర్ధ్వ దిశప్రీతికారకము. ఓషధులనుపెంచునది. ఊర్ధ్వ దిశమాకు సుఖప్రదముఅగునుగాక. అహస్సుల,వత్సరములతోకూడిన సూర్యుడు మాకుసుఖప్రదుడు అగునుగాక.రైవత సామము, అతిచ్ఛందము,ఆ ఋక్కునందలిఛందస్సు మమ్ముఅజాత శత్రువులనుచేయునుగాక.

12.ఊర్ధ్వ దిగ్దేవతత్రయస్త్రింశ స్తోమయుక్త. భూతజాతపోషక. ంవస్వన్నామకవాయుయుత. ఆ దేంమాకు హితముకూర్చునుగాక.

సంతృదేవా!ఈ ఊర్ధ్వ దిశ మాకు క్షీరవతియు,ఘృతవతియు అగునుగాత.మాకు ఆధిపత్యముకలిగించునదియు,ప్రీతి హేతువునుఅగునుగాత.

13.దిశలందు స్థిరము,సమానమగు దిక్కునకుంష్టువు పాలకుడు. అదిశాంత స్వరూప. బలములనియంత. మనసునఅర్పించదగినది.ఆ దిశ, బృహస్పతి,మాతరిశ్వ వాయువు,చలింపచేయువాయువుఇవన్నియు మాకు హితమునుఉపదేశింతురుగాత.

14.అదితి ద్యులోకమునకుఆధార భూత పృథ్వినిభరించునది.జగత్తును శాసించునది.ంష్టువు అధిపతిగాగలది. జగత్తునువ్యాపించి ఉండునది.అన్నము కలిగించునది.శోభనైశ్వర్య సహిత.మేము ఆ అఖండనీయఅదితి ఒడిలో ఉన్నాము.ఆమె మాకు సుఖప్రదఅగును గాక.

15. “వైశ్వానరోనఊత్యా”పురోనువాక్య.‘వృష్టోదిం’యాజ్య.

16. “అనునో%0 ద్యానుమతిః”పురోనువాక్య“అన్విఅనుమతేత్వమ్” యాజ్య.

17. “కయానశ్చిత్రఆభువత్”పురోనువాక్య, “కోఅద్యయుంక్తే”యాజ్య.

శ్రీమదాంధ్రవచన కృష్ణ యజుర్వేదీయతైత్తిరీయ సంహిత
నాలుగవకాండము నందలినాలుగవ ప్రపాఠకముసమాప్తము.

సమహంప్రజయా సం మయాప్రజా!
సమహాగ్ ంరాయస్పోషేణ సం మయారాయస్పోష: ||

అయిదవప్రపాఠకము
మొదటిఅనువాకము

ఇదిశతురుద్రీయము.దీనిని నమకముఅందురు.

1. రుద్రదేవా!నీ కోపమునకు నమస్సు.నీ బాణమునకునమస్సు. నీ ధనస్సుకునమస్సు. నీ బాహువులకునమస్సు.
2. రుద్రదేవా!నీ బాణములుశివతమములుఅయినఁ. నీ ధనువుశాంతియుతమైనది.నీ శరములు శాంతములైనఁ.శాంతమగు బాణములచేతను, శాంతమగుధనువు చేతను,శాంతమయమగు ఆతనువుచేమమ్ము సుఖపెట్టుము.
3. రుద్రదేవా!నీ తనువు శివము.అహింసము. పాపములనువెల్లడికానివ్వనిది. శాంతమయమగుఆ తనువుచేమమ్ము కటాక్షించుము.ప్రకాశము కలిగించుము.
4. కైలాసవాసా!నీ చేత బాణముపట్టినావు కదా!ఆ హస్తము మాంషయమున శాంతముఅగును గాక. మానవులను,అన్య ప్రాణులనుహింసించకుము.
5. గిరీశా!నిన్ను మంగళకరస్తుతి రూప వచనములచేప్రార్థించుచున్నాను.మమ్ము, సమస్తప్రాణిజాలమునురోగరహితులను,మంచిమనసుకలవారిని చేయుము.
6. రుద్రుడుదేవతలందుముఖ్యుడు. దేవతలనుపాలించువాడు. అధివక్త.సమస్త క్రూర జంతువులను,రాక్షసులను నాశము చేయువాడు.భిషక్కు. ఆ దేవుడునన్ను గురించి పలికినంతనేనేను సర్వాధిక్యుడనుఅగుచున్నాను.
7. ఈరుద్రుడు ఆదిత్యుడుఅగును. అతడు ఉదయమునతామ్ర వర్ణుడు.తదుపరి అరుణ వర్ణుడు.పిమ్మట బభ్రువర్ణుడైమంగళ స్వరూపుడు అగుచున్నాడు.ఏ రుద్రులు భూయందంతటను,దిశలన్నింటనుతమ వేనవేలక్రోధ కిరణములతోప్రజ్వరిల్లుచున్నారోవారిని భక్తి పూర్వక నమస్కారములచేశాంతింపచేయుచున్నాము.
8. ఇతడునీలగ్రీవుడు. లోహితుడు.ఆదిత్య మండలవర్తియై ఉన్నాడు.అట్టి రుద్రుని గోపాలురుదర్శించుచున్నారు.నీటి కడవలుగల అతివలు దర్శించుచున్నారు.సర్వ ప్రాణులు దర్శించుచున్నఁ.ఆ ంధముగా అందరిచేదర్శించబడు రుద్రుడుమమ్ము సుఖవంతులనుచేయునుగాత.
9. నీలగ్రీవునకు,ఇంద్ర స్వరూపునకు, పర్జన్యమూర్తికి నమస్కరించుచున్నాను.రుద్రుని భృత్యులందరకునమస్కరించుచున్నాను.
- 10.భగవాన్! నీ చేతియందున్న ధనువుయొక్క రెండు కొనలఅల్లె త్రాళ్ళనుంప్పుము. నీ చేతియందలి అమ్ములనుండువుము.
- 11.శివస్వామి! నీవు సహస్రాక్షుడవు.వేనవేల శరధులవాడవు.దేవా! నీ ధనువుయొక్కఅల్లె త్రాటినింప్పుము. నీ బాణములలోహాగ్రములనుంశీర్షము చేయుము.మమ్ము అనుగ్రహించుము.శాంతమూర్తి అగుము.

12.కపర్తి యొక్క ధనస్సునకుఅల్లెత్రాడు లేకుండునుగాక.అతని శరధి యందలిబాణములు లోహగ్రములుకాకుండునుగాక. అతని బాణములుబాధింపనశక్యములగునుగాక.అతని అమ్ములపొదిఅతి సమర్థము కాకుండునుగాక.

13.రుద్రదేవా! నీవుఎన్నో కోరికలు తీర్చగలవాడవు.నీ చేతియందుఖడ్గాది ఆయుధములుఉన్న. ధనుస్సు ఉన్నది.అం నిరుపద్రవములుఅగును గాత. అట్టినిరుప్రదవ ఆయుధములతోమమ్ము ఎల్లెడలపాలించుము. పోషించుము.

14.నీలకంధరా! లక్ష్మ్యమునుభేదించగలట్టి,ఎక్కు పెట్టని నీ ఆయుధమునకునమః. నీ ఉభయబాగువులందున్నధనువునకు నమః.

15.రుద్రదేవా! గురిపెట్టబడిన నీ బాణములోకమున ఎచటనుమాకు తాకకుండును గాక.నీ యొక్క అమ్ములపొదిని మాకు దూరముగాఉంచుము.

రెండవఅనువాకము

1.నమో హిరణ్యబాహవే సేనాన్యేదిశాం చ పతయేనమః

2.నమో వృక్షేభ్యోహరికేశేభ్యః.పశూనాం పతయే నమః

3.నమఃసస్పిష్ఠారాయ-లేత గడ్డి రంగువానికి. త్విషీమతేపథీనాం - దీప్తిమంతునకు-నమః.

4.నమోబభ్రుశాయ-ఎద్దు యిద ఉండువానికి- శత్రువును బాగావేధించువానికి-అన్నానాంపతయే నమః.

5.నమోహరికేశాయోపంతినే.పుష్పానాం పతయే నమః.

6.నమోభవస్య హేత్యై-పాపముల పాలిటఆయుధమైన వానికి-జగతాం పతయేనమః

7. నమోరుద్రాయా% %తతాంనే-గొప్ప ధనుస్సుచేరక్షించునట్టివానికి. క్షేత్రాణాంపతయే నమః.

8.నమఃసూతాయాహస్తాయ-సారధియు, వధించనలంకాని వానికి. వనానాంపతయే నమః.

9.నమఃరోహితాయ స్థపతయే-లోహిత వర్షరుద్రునకు.వృక్షాణాంపతయే నమః.

10.నమోమన్త్రిణే వాణిజాయ.మంత్రాలోచన పరునకు,వాణిజ్య స్వానికి, కక్షాణాం-పొదల యొక్క-పతయేనమః.

11.నమోభువంతయే-భూనికి పెంచువానికివారివస్కృతాయ-ధనముల కర్తకు.ఓషధీనాంపతయో నమః.

12.నమఉచ్చైర్హో షాయా %క్రస్థయతే.పత్తీనామ్.కాల్పలముల-పతయేనమః.

13.నమఃకృత్స్న ంతాయ-సేవలచే చుట్టబడినవానికి, ధావతే-పారి పోవు వారిని వెంబడించువానికి, సత్యనాం-సాత్వికుల,పతయేనమః.

మూడవఅనువాకము

- 1.నమఃసహమానాయ-శత్రువులనుఅభిభంఛువానికి, నివ్యాధిన-ంరోధులను బాధించువానికి,అవ్యాధినీనామ్-శూరసేనకు, పతయేనమః.
2. నమఃకకుభాయ-శిఖర ప్రాయమునకు,నిషజ్జిణ్-ఖడ్గ హస్తునకు,స్తేనానామ్-గుప్త చోరులకు, పతయేనమః.
3. నమోనిషజ్ఞే, ఇషుధిమతే-ంపున అమ్ముల పొదిగలవానికి. తస్కరాణాం-ప్రకట చోరులకు,పతయేనమః .
- 4.నమోవశ్చతే పరివశ్చతే-వంచన, పరివంచనచేయువానికి,స్తాయునాం-దొంగల, పతయేనమః.
5. నమోనిచేరవే పరిచరాయ.అరణ్యానాం పతయేనమః
- 6.నమఃస్పృకాంభ్యో-వజ్ర రక్షణ కలవానికి,జిఘాగ్ంసద్యో-ప్రాణులను వధించువానికి ముష్టతాంపతయే నమః.
- 7.నమో% సిమద్యోనక్తంచరద్యుః.పృకృంతానాం పతయేనమః.
- 8.నమఉష్ఠీషిణే గిరిచరాయ.కులుజ్ఞానాం పతయేనమః
9. నమఃఇషుమద్యో ధన్వాంభ్యశ్చవో-ంకు నమః
- 10.నమఆతన్వానేభ్యః-ధనుస్సును లాగువారును,ప్రతిదధానేభ్యశ్చ-బాణము సంధించువారలగు వోనమః.
- 11.నమఆయుచ్చద్యో-అల్లెత్రాటినిలాగువారలు, ంస్తదభ్యశ్చ-సంధించి ండుచువారలగు,వోనమః.
- 12.నమో% స్యద్యో-బాణమును లక్ష్యముచేరునట్లు చేయువారలగు,ంధ్యభ్యశ్చ-లక్ష్యమును భేదించువారలగువోనమః.
- 13.నమఆసీనేభ్యః-కూర్చున్నవారలు,శయనేభ్యశ్చవోనమః.
- 14.నమఃస్వపద్యో-నిద్రించువారలగు,జాగ్రద్యశ్చవోనమో.
- 15.నమస్తిష్ఠద్యో-స్థిరులైన వారలుధావద్యశ్చవోనమో .
- 16.నమఃసభాభ్యః. సభాపతిభ్యశ్చవో నమో.
- 17.నమోఅశ్వేభ్యో % శ్వపతిభ్య శ్చ వోనమః

నాలుగవఅనువాకము

1. నమఆవ్యాధినీభ్యో-అంతటను బాధించుస్త్రీలగు. ంధ్యస్త్రీభ్యశ్చ.ఎక్కువబాధించు స్త్రీలగువోనమః-ంకు నమస్కారము.
2. నమఉగణాభ్యః -గణములు గలస్త్రీ దేవతలగు,ద్యౌగ్ంహతిభ్యః-ఉగ్ర రూప స్త్రీ లగు, వోనమో.
3. నమోగృత్యేభ్యో-ంషయలంపటులగు,గృత్సపతిభ్యశ్చ- వారి పాలకులగువోనమో.

4. నమోవ్రాతేభ్యో-నానా జాతుల వారలగు,వ్రాతపతిభ్యశ్చ- వోనమో.
5. నమోగణేభ్యో గణపతిభ్యశ్చవో నమో.
6. నమోంరూపేభ్యో - ంశ్వ రూపేభ్యశ్చవో నమో.
- 7.నమోమహద్భ్యః- క్షుల్ల కేభ్యశ్చవోనమో.
- 8.నమోరథిభ్యో - రథే భ్యశ్చవో నమో.
- 9.నమో రథేభ్యః- రథపతి భ్యశ్చవో నమో.
- 10.నమో సేనాభ్యః- సేనాని భ్యశ్చ వోనమో.
- 11.నమఃక్షత్తృభ్యః-ద్వారపాలకులగు,సంగ్రహీతృభ్యశ్చ-సంగ్రహ స్వరూపులగువోనమో.
- 12.నమస్తక్షభ్యో-వడ్రంగులగు,రథకారేభ్యశ్చవో నమః.
- 13.నమఃకులాలేభ్యః-కుమ్మరి వారలగు,కర్మారేభ్యశ్చ-కుమ్మరి వారలగు వోనమో.
- 14.నమఃపుష్కేభ్యో-పిట్టలను చంపువారలగు,నిషాదేభ్యశ్చ-చేపలు చంపువారలగు,వోనమో.
- 15.నమఃకృద్భ్యో-బాణము చేయువారలగు,ధన్వకృద్భ్యశ్చ- ధనువులు చేయువారలగు,వోనమో.
- 16.నమోమృగయుభ్యఃశ్వనిభ్యశ్చ వో నమో.
- 17.నమః శ్వభ్యః-కుక్కలగు,శ్వపతిభ్యశ్చవో నమః

అయిదవఅనువాకము

1.నమోభవాయ చ రుద్రాయచ నమః శర్వాయచ పశుపతయే చనమో నీలగ్రీవాయచ.శితికణ్ఠాయచనమః కపర్దినే చవృష్ట కేశాయ చనమః సహస్రాక్షాయచశత ధన్వనేచనమోగిరిశాయ శిపి ంష్టాయచ. నమో ిథుష్ఠమాయచేషుమచేత.నమోహ్రస్వానాయచ వామనాయ చ.నమో బృహతేచవర్షీయసే చ నమోవృద్ధాయచ సంవృద్ధనేచనమో అగ్రి యాయచ ప్రథమాయచనమ ఆశవే చాజిరాయచ నమః శీఘ్రియాయచ శీభ్యాయ చనమ ఊర్మాయ చావస్వనాయచ నమః ప్రోతస్వానాయచ ద్వీపాయచ.

ఆరవఅనువాకము

1.నమో జ్యేష్ఠాయచ కనిష్ఠాయ చ.నమః పూర్వజాయచ పరజాయచనమో మధ్యమాయచాపగల్భాయ చ.నమో జఘన్యాయచ బుద్ధియాయచ. నమః సోభ్యాయచ ప్రతి సర్వాయచనమో యామ్యాయచక్షేమ్యాయ చ. నమఃఉర్వరాయచ ఖల్యాయచ.నమః క్లోక్యాయ చావసాన్యాయచ.నమో వన్యాయచ కక్ష్యాయ. నమఃశ్రవాయచ ప్రతిశ్రవాయచ నమఃఆశుషేణాయచా% % శురథాయచ. నమః శూరాయచావభిన్దతేచ. నమో వర్మిణేచవరూఢినేచ. నమోబిల్వినే చ కవచినేచ శ్రుతాయచశ్రుతసేనాయ చ.

జ్యేష్ఠాయ=పెద్దవానికి, కనిష్ఠాయ =చిన్నవానికి, పూర్వజాయ =సృష్టికిపూర్వము
 పుట్టినవానికి, మధ్యమాయ=మధ్యమునకు, అపరజాయ =సృష్టికితరువాత
 పుట్టినవానికి, అపగల్భాయ=ఇంద్రియములు ఏర్పడనివానికి, జఘన్యాయ=జఘనమున ఉన్నవానికి,
 బుద్ధియాయ=వృక్షాదులమూలములకు, సోభ్యాయ=నరలోకపువానికి, ప్రతిసర్వాయ
 =కంకణముకట్టుకున్నవానికి, యామ్యాయ =యమలోకవానికి, క్షేమ్యాయ =క్షేమము- మోక్షము -
 కలిగించువానికి, ఊర్వ్యాయ =పంటలవానికి, ఖల్యాయ =కల్లములవానికి, శ్లోకాయ =కీర్తించబడువానికి, అవసాన్యాయ
 =వేదాంతప్రతిపాద్యునకు, వన్యాయ =అరణ్యములకు, కక్ష్యాయ =పొదలకు, శబ్దాయ =శబ్దమునకు, ప్రతిశ్రవాయ
 =ప్రతిధ్వనికి, ఆశుషేణాయ =వేగవంత సేనగలవానికి, ఆశురధాయ =వడిగలరథముగలవానికి, శూరాయశూరునకు,
 అవభివృత్తే=శత్రువును సంహరించువానికి, వర్మిణే=కవచధారికి, వరూధినే =గృహపతికి, బిల్మినే
 =శిరస్త్రాణధారికి, కవచినే =కవచముగలవానికి, శ్రుతాయ=వేదప్రసిద్ధునకు, శ్రుతసేనాయ=వేదప్రసిద్ధ సేన
 గలరుద్రునకు నమోనమః

ఏడవ అనువాకము

1. నమోదుష్టభ్యాయచా % % హనన్యాయచ నమో ధృష్టవేచ ప్రమృశాయ చనమో దూతాయ చప్రహితాయ
 చ.నమో నిషణ్ణిణేచేషుధిమతేచ. నమస్తీక్ష్ణేషవేచా % % యుధినేచ. నమః స్వాయుధాయచ సుధన్వనేచ. నమః
 సృత్యాయచ పథ్యాయ చ.నమః కాట్యాయచనీప్యాయ చ. నమఃసూద్యాయచ సరస్పాయచ.నమో
 నాద్యాయచవైశన్తాయచ.

నమఃకుప్యాయ చావట్యాయచ.నమో వర్ష్యాయచనమో మేఘ్యాయచంద్యుత్యాయ చ.నమ
 ఈధ్రియాయచా % % తప్యాయచ. నమో వాత్యాయచరేష్మియాయచ నమోవాస్తవ్యాయచ వాస్తుపాయచ.

దుందుభిగల వానికి, దుందుభినికొట్టు కర్ర కలవానికి, యుద్ధమునకు వెన్నివ్వని వానికి, పరసైన్యబలజ్ఞాతకు, దూతకు,
 యజమానిపంపిన వానికి, ఖడ్గహస్తనకు, అమ్ములపొదికలవానికి, వాడి బాణములవానికి, బహుఆయుధముల
 వానికి, గొప్ప ఆయుధములవానికి, గొప్ప ధనువుగలవానికి, కాలిబాటలవానికి, రథపుబాటలవానికి, కాలువల
 నీటికి, జలపాతమునకు, బురుదగుంటకు, సరస్సునకు, నదులకు, కుంటలకు, బాం నీటికి, చెలమనీటికి, ఊటనీటికి,
 మబ్బునీటికి, తటిత్తుకు, శరన్నేషమునకు, ఎండతోటివానకు, గాలితోటివానకు, వడగల్గవానకు, గవాశ్వాది
 ధనమునకు, వాస్తురూపుడగు రుద్రునకు నమో నమః

ఎనిమిదవ అనువాకము

1. నమః సోమాయచరుద్రాయచ. నమస్తామ్రాచారుణాయచ. నమఃశంఖాయచ పశుపతయేచ.నమ
 ఉగ్రాయచభీమాయచ.నమో అగ్రేవధాయచదూరేవధాయచ.నమో హస్తేచహనీయసేచ.నమో
 వృక్షేభ్యోహరికేశేభ్యోసమస్తారాయ. నమఃశంభవేచ మయోభవేచ.నమః శంకరాయచమయస్కరాయచ.నమః
 శివాయచశివతరాయచ. నమస్తీర్థ్యచకుల్యాయచ.

నమఃపార్వాయ చావార్వాయచ.నమః ప్రతరణాయచోత్తరణాయచ.నమ ఆతార్వాయచా % % లాద్యాయచ.నమః
 శప్పాయచఘ్నాయచ. నమఃసికత్యాయ చ ప్రవాహ్యాయ.

శజ్ఞాయ=సుఖముకలిగించువానికి, అగ్రేవధాయ =ఎదుటవధించువానికి,దూరే వధాయ
 =దూరమునవధించువానికి,హస్తే
 =హంతకు,హవనీయసే=సంహరించువానికి,మయోభవే=మోక్షముకలిగించువానికి,
 మయస్కరాయ=సుఖములుకలిగించువానికి, పార్యాయ=దాటించువానికి,అవార్యాయ =కామ్యఫలప్రదుడగు వానికి,
 ప్రతరణాయ=చక్కగాతరింపచేయు వానికి,ఉత్తరణాయ =ఉద్ధరించువానికి,ఆతార్యాయ =ఫలప్రదునకు,ఆలాద్యాయ
 =సంపూర్ణఫలప్రదునకు.

(యిగిలినపదములకు అర్థములుసులభ గ్రాహ్యములు.)

తొమ్మిదవఅనువాకము

1. చంటినేలయందు పుట్టినవానికి **నమః**అందరు నడచు మార్గమునపుట్టినవానికి**నమః**గులకరాళ్ళచోటునకు
నమఃనివాసయోగ్య భూమికి**నమః**జడలుగలవానికి**నమః**.భక్తులముందు ఉండువానికి **నమః**గోశాలకు
నమః.గృహపదార్థములకు**నమః**.తల్పమునకు**నమః** గేహమునకు**నమః**
 దుర్గమతరణ్యములకు**నమః**గిరిగుహోదులకు**నమః** అగాధజలమునకు **నమః**శుద్ధ జలములకు**నమః**.
 పరమాణుస్వరూపునకు**నమః**.ధూళియందున్నవానికి**నమః**.శుష్కములకు**నమః**.హరితములకు**నమః**.గట్టినేలకు**నమః**గం
 కనేలకు**నమః**నేలపైదపుట్టినవానికి **నమః**.నదులందుపుట్టినవానికి **నమః**ఆకులందుఉన్నవానికి
నమః.ఎండుటాకులందున్నవానికి**నమః**.ఉద్యతాయుధునకు**నమః**.ప్రహర్తకు**నమః**.కొంచెముదుఃఖము
 కలిగించువానికి**నమః**. మరింత దుఃఖముకలిగించువానికి**నమః**. భక్తులకు ధనయిచ్చవారలు,
 దేవతలహృదయములందున్నవారలగు యికు **నమః**. క్షయము లేక దేవతలహృదయములందున్నవారలగు యికు
నమః. అపేక్షితార్థములు సాధించినదేవతల హృదయములందున్నయికు **నమః** పాపములనునశింపచేయు
 దేవతలహృదయములందున్నయికు **నమః** . సర్వత్రస్థూలముగా ఉన్నట్టిదేవతల హృదయములందున్నయికు **నమః** .

(ఈ నమస్కారములన్నియుశివస్వామికే.)

పదవఅనువాకము

1. రుద్రదేవా!నీవు తాపకుడవు. అన్నపాలకుడవు.కేవలుడవు. నీలలోహితుడవు.మా పుత్ర, పౌత్రాదులను,పశువులను
 భయపెట్టకుము.వానిలో ఏదియు తప్పిపోరాదు.రోగాన పడరాదు.

2. శివస్వామి!నీ దేహముశివము. నీ దేహముసర్వరోగ నివారక భేషజము.శాంతము, భిషగ్రూపమగునీ
 దేహముమమ్ము సుఖముగాబ్రతికించుచునుగావుత.

3. మాపుత్ర పౌత్రాదులు,పశువులకు సుఖముకలుగుటకు, ఈ భూమిపైద సకల ప్రాణి

జాలముఅనాతురమై సుఖములందుతేలియాడుటకును,బలశాలి, కపర్ది, ప్రతిపక్షమునుక్షీణింపచేయువాడగురుద్రుని
 పూజించుచున్నాను.అర్చనలను పోషించుచున్నాము.

4.నీలకంఠరా! మాకుఇహ, పర సుఖములుకలిగించమనియు,మాపాపములను నశింపచేయుమనియునిన్ను
 నమస్కరించిసేంచుచున్నాము.మను ప్రజాపతిదుఃఖమెరుగని సుఖమునుఆర్జించినాడు. స్వామి! నీవుమమ్ము
 అనుగ్రహించుచుండగా వానిని అన్నింటినిమేము అనుభవించగలము.

5. రుద్రదేవా!మా వారలగు వృద్ధులనుబాధించకుము.బాలురను బాధించకుము.యువకులను బాధించకుము.గర్భస్థులను బాధించకుము.మాతండ్రిని వధించకుము.మాతల్లిని వధించకుము.మాకు ప్రియములగుమా దేహములనుహింసించకుము.

6. రుద్రదేవా!మా సంతానము బాధించకుము.మా పుత్రులనుబాధించకుము.మా ఆయువులనుబాధించకుము.మా గోవులను బాధించకుము.మా అశ్వములను బాధించకుము.క్రోధము కలవాడనైమా పరిచారకులను వధించకుము.

మేమునీకు హంస్సులర్పించియు,నమస్కరించియుసేంతుము.

6. రుద్రస్వామి!నీ ఉగ్రరూపము పశువులను,పుత్రులను, సేవకులనువధించునది.ఆ ఉగ్ర రూపమున మాకుదూరముగా నిలుపుము.శాంతమగు నీ రూపముఉన్నది కదా! దానినిమా యందు చేర్చుము.మమ్ము అంతటనుపాలించుము. మమ్ముగురించి దేవతలకుహెచ్చగా చెప్పుము.ఇహ, పరములనువర్తిల్ల చేయునట్టి నీవు మాకు సుఖములుప్రసాదించుము.

7. రుద్రుడుహృదయకుహరములందుండువాడు.నిత్య తరుణుడు,ప్రళయకాలమునభీకర మృగము వలెఉగ్ర రూపము దాల్చువాడు.ప్రసిద్ధుడు. జిహ్వా!అట్టి రుద్రదేవునిస్తుతించుము.

రుద్రదేవా!మా స్తుతులు ంనుము.క్షీణించు మా దేహములకుసుఖములు కలిగించుము.నీ సేనలు మమ్ముకాక, మా వైరులనునశింపచేయునుగాక.

8. రుద్రునిఆయుధము మమ్ముతాకకుండునుగాత. అతనిబుద్ధి ఉగ్రము.అది నుండి పడుచుప్రళయము కలిగించుపాపములు కోరుచుండును.అది మమ్ము అంటకుండునుగాక.

రుద్రదేవా!హంస్సులు అందించుయజమాని నుండినీ ఉగ్రబుద్ధిని తొలగించుము.నీవు కోరికలు తీర్చువాడవు.మా పుత్ర పౌత్రులకుసుఖములు కలుగించుము.

9. రుద్రదేవా!హంస్సులు అందించుయజమాని నుండినీ ఉగ్రబుద్ధిని తొలగించుము.నీవు కోరికలు తీర్చువాడవు.మా పుత్ర, పౌత్రులకుసుఖములు కలిగించుము.

10.మహాదేవా!నీవు ఎన్నో కోరికలుతీర్చువాడవు. మాంషయమున శివతముడవు.శాంతుడవు, సుమనస్కుడవగుము.నీ ఆయుధమునుచెట్టు ఏద పుట్టి,పులి తోలు కట్టి,

పినాకపాణివైమాకు అభిముఖముగాంచేయుము.

11.రుద్రదేవా! నీవుభక్తులకు ంశేష ధనముప్రసాదించువాడవు.ంశేష లోహితవర్ణుడవు. నీకు నమస్కరించుచున్నాను.నీకు వేల ఆయుధములుఉన్నం. వానిని మా ంరోధులంద ప్రయోగించుము.

12.రుద్రదేవా! నీ చేతవేన వేల ఆయుధములుఉన్నం. నీవు సమర్థుడవు.నీ ఆయుధములమొనలను మాముందునకు రాకుండునట్లుతిప్పి పెట్టుము.

పదకొండవఅనువాకము

1. భూమింద రుద్రులు వేలప్రకారులైఉన్నారు. వేల మందిఉన్నారు. వారందరి ధనువులనువేలయోజనములదూరము నందు, అల్లెత్రాళ్లని దించిఉంచుచున్నాము.

2. మహర్షవమువంటి అంతరిక్షముఅదృశ్యమానమైఉన్నది. దానిని ఆశ్రయించిరుద్రులు ఉన్నారు.

తేషాగ్ సంహస్రయోజనే% వ ధన్వానితన్మసి.వారి ధనువులనువేలయోజనదూరమున వంచిఉంచినాము.

3. భూయిలోపలనీలకంఠులును, శితికంఠులునుఅగు రుద్రులు ఉన్నారు.

తేషాగ్ సంహస్ర యోజనే% వ ధన్వానితన్మసి.

4. స్వర్గమునందున్ననీలగ్రీవ, శితికంఠరుద్రులు, వృక్షములుపేద పసిడి రంగు గల వారును,నీలగ్రీవులను,ంలోహిత వర్ణులునుఅగు రుద్రులు ఉన్నారు.

తేషాగ్ సంహస్రయోజనే% వ ధన్వానితన్మసి.

5. ప్రాణులుదేహములందుఅధిపతులగుచుముండిత శిరస్కులు,కషర్థులగు రుద్రులుఉన్నారు. **తేషాగ్ సంహస్ర యోజనే% వతిధన్వాని తన్మసి.**

6. కొందరురుద్రులు అన్నములందుదాగి ఉన్నారు. కొందరు అన్నముతినువారి యందు,కొందరు భోజనపాత్రలందు, కొందరుక్షీరాదులు త్రాగు జనులందుదాగి ఉండి బాధించుచున్నారు.

తేషాగ్ సంహస్ర యోజనే% వతి ధన్వానితన్మసి.

7. రుద్రులందుదారులు కాపాడువారు. అన్నముపెట్టి పోషించువారు.శత్రువులతో యుద్ధముచేయువారు. తీర్థములనురక్షించువారు. ఖడ్గపాణులై సంచరించువారు వున్నారు.

తేషాగ్ సంహస్ర యోజనే% వతి ధన్వానితన్మసి.

8. ఏరుద్రులు భూయిపేద ఉన్నవారో, ఎవరుసర్వ దిశలందు ఉన్నవారో

తేషాగ్ సంహస్ర యోజనే% వతి ధన్వానితన్మసి.

9. భూయిపేద రుద్రులు ఉన్నారు.అన్నము బాణములుగాగల రుద్రులకును,దశాంగుళులు ప్రాణగ్రములుగను,దశాంగుళులు దక్షిణాగ్రములుగను,దశాంగుళులు పశ్చిమాగ్రములుగను,దశాంగుళులు ఉత్తరాగ్రములుగను,దశాంగుళులు ఊర్ధ్వాగ్రములుగనునమస్కరించుచున్నాము.

ఆ రుద్రులుమాకు సుఖములుకలిగింతురుగాక. మేముద్వేషించువైరులను,మమ్ము ద్వేషించు

వైరులనురుద్రులారా! ఏ నోటపడవేయుచున్నాము.

అంతరిక్షమునఉన్న రుద్రులు ఉన్నారు.వాయువు బాణములుగాగల రుద్రులు ఉన్నారు.

అట్టిఅంతరిక్షమున ఉన్నట్టిరుద్రులకును, వాయువులుబాణములుగా గలరుద్రులకును, **దశప్రాచీర్దశదక్షిణా దశ ప్రతీచీర్దశోదీచీర్దశోర్ధ్వాస్తేభ్యోనమస్తేనోమ్మృడయస్తు తేయంద్విష్మోయశ్చనోద్వేష్టి తం వోజమేదధాయి.**

ద్యులోకమునఉన్న రుద్రులు ఉన్నారు.వర్షము బాణములుగాగల రుద్రులు ఉన్నారు.అట్టి ద్యులోకమునఉన్న రుద్రులకును,వర్షము బాణములుగాగల రుద్రులకునుదశప్రాచీర్థశదక్షిణా దశ ప్రతీచీర్థశోదీచీర్థశోర్ధావస్తేభ్యోనమస్తేనో మృడయన్తుతే యం ద్విష్మోయశ్చనోద్వేష్టి తం వో జుమ్భేదధాయి.

శ్రీమదాంధ్రవచన కృష్ణ యజుర్వేదీయతైత్తిరీయ
సంహితనాలుగవ కాండమునందలి అయిదవప్రపాఠకము సమాప్తము

సమహంప్రజయా సంమయాప్రజా ।
సమహగ్ంరాయస్సోషేన సం మయారాయస్సోషః ॥

ఆరవ ప్రపాఠకము
మొదటిఅనువాకము

1. మరుత్తులారా! మీరు గొప్ప దానశీలురు. బలముకలిగించునదియు,పర్వతములందుఉన్నదియు, గాలియందుఉన్నదియు, వర్షించుమేఘమందున్నదియు,వరుణ సంబంధిజలములందున్నదియు,ఉదకములందున్నదియు,ఓషధులందున్నదియు,వనస్పతులందున్నదియునగు అన్నమునుమాకు అందించండి.
2. పాషాణసదృశ అగ్ని! నీ ఆకలి బాధయు,నీ సంతానమును మేముద్వేషించు శత్రువునుచేరునుగాక.
3. అగ్ని!నిన్ను సముద్రమునందలి శైవాలముచేలాగుచున్నాము.మమ్ము పావనముచేయువాడవు,శాంతుడవు అగుము.
4. అగ్ని!నీవు చల్లదనమునకుపుట్టిల్లయినశైవాలముచే లాగుచున్నాను.మమ్ము పావనముచేయువాడవు,శాంతుడవు అగుము.
5. అగ్ని!నీవు భూయ ఏదఉన్నావు. బెత్తపుచెట్టునందున్నావు.అధిక రక్షణలు కలిగినదులందు ఉన్నావు.నీవు జలములకుతేజస్సుకు అగుచున్నావు.
6. మండూకి!ఋక్కుల సహితవైచేయము. మాయజ్ఞమునందలిఅగ్నిజ్వాలలనువర్ధిల్లచేయుము.శాంతింప చేయుము.
7. మండూకి!అగ్నిని జ్వలింపచేయుచుంచేయుము. నీవురాగానే నేలేదీది ఈ అగ్ని ఉషఃకాంతులచేప్రకాశించినది.
8. దుడుకుగుర్రమును అదుపునందుంచిత్రు సేనను ధిక్కరించబోవుశూరిని వలె అగ్ని అంతటనుమండుచున్నాడు.అగ్ని జరారహితుడు.అతడు దప్పిక లేనివాడుఅగుచున్నాడు.
9. అగ్ని!నీవు పావకుడవు.నీ మాట దీప్తి వంతము- మంద్రము, దానితోదేవతలనుఆవహించుము- యజించుము.
- 10.పావకా! నీవు దీప్తిమంతుడవు.ఈ కర్మయందు మా కొరకుదేవతలనుఆవహింపుము.ఈ యజ్ఞమును,హంస్సులనుదేవతలకు చేర్చుము.

11.ఈ చిత్రాగ్ని స్థానమునీరు అందుబాటులో ఉండుచోటు, సముద్రమునకు గృహస్థానము. ఈ రెండు రూపముల అగ్ని! నీ ఆయుధములనుమా ిద కాక, అన్యల ిద ప్రయోగించుము. మా కొరకు పావకుడవు. శాంతమూర్తి అగుము.

12. అగ్ని! ద్రవములను శోషింపచేయు నీ తేజస్సునకు నమస్కారము. పదార్థములను ప్రకాశింపచేయు నీ తేజస్సునకు నమస్కారము. నీ ఆయుధములనుమా ిద కాక అన్యల ిద ప్రయోగించుము. మా కొరకు పావకుడవు. శాంతమూర్తి అగుము.

13. మానవులందున్న అగ్నికి వట్ = హంస్సు అర్పించబడినది. ఉదకములందలి అగ్నికి వట్. అరణ్యములందున్న అగ్నికి వట్. యజ్ఞములందున్న అగ్నికి వట్. ఆదిత్యరూపపు అగ్నికి వట్.

14. యజ్ఞసంబంధులగు దేవతలు, యజ్ఞసంబంధులగు ప్రాణాదులు హంర్భాగములను సేంచుచున్నారు. అహంతాది ప్రాణాదులారా! ఈ యజ్ఞమున ికు మధురములు, ఘృతయుక్తములగు హంస్సులు అర్పించుచున్నాము. ిరు స్వయముగ హంర్భాగములను అందుకొనండి.

15. ప్రాణముల వలననే దేవతలకు దేవత్వము కలిగినది. ప్రాణముల వలననే అగ్ని ప్రజ్వరిల్లుచున్నాడు. ప్రాణములు లేక నరుడు జీంచుకున్నాడు. అట్టి ప్రాణములు దేవతలు. ఆ ప్రాణదేవతలు దిండు యందుండుటలేదు. పృథిం యందుండుటలేదు. అం దేహమునందలి నేత్రాద్యవయవములను ఆశ్రయించి ఉంటున్నది.

16. **అగ్ని! త్వం ప్రాణదాః అసి. అపానదాః అసి. వ్యానదాః అసి. చక్షురాః అసి.**

వరోద్దాః అసి. వరివోదాః - పూజలను ఇచ్చువాడవు - అసి. నీ ఆయుధములనుమాపై కాక ఇతరులపై ప్రయోగించుము. మా కొరకు పావకుడవు, శాంతుడవు అగుము.

17. ఈ అగ్ని జ్వాలలు రాక్షసాదింరోధులను నాశనముచేయును గాక. ఈ అగ్నిమాకు ధనమునిచ్చుటకు సంకల్పించునుగాక.

18. అగ్ని! నీవు జ్వాలాసమూహములచేతెలియబడువాడవు. మా కొరకు దేవతలయొక్క నిష్పాదకుడవు అగుము. నిర్విఘ్నముగ యాగము సమాప్తము చేయువాడవు అగుము. నిన్ను బాధించగలవారులేరు. నీవు మంత్రరక్షకుడవు. నీవు మమ్ము పరిపాలించుము. వెలుగొందు గృహక్షేత్రాదులను ప్రకాశింపచేయుము.

రెండవ అనువాకము

1. ఎవడు ఈ సమస్త భువనములను తనయందు ధరించినాడో, ఎవడు ఋషియో, ఎవడు హోతయో, ఎవడు మాకు తండ్రియగునో అట్టివాడు మాకు ధనములు అందించ నిచ్చగించునుగాత. అతడు తాను సృష్టించిన హృదయపద్మమున చేరి ఉన్నాడు.

2. అతడు సంకల్ప మాత్రమున శ్వముల సృష్టి, స్థితి, లయకారకుడు, ధాత, ంధాత, సంహర్త, పరముడు, సర్వజ్ఞుడు అయినాడు. పూర్వము ఆ పరమసప్తర్షులు లీనమై ఉండిరని పెద్దలు చెప్పినారు. ఆ పరమ పురుషుడు సప్తర్షులకు వారు అపేక్షించిన స్థానములు ఏర్పరిచినాడు. అందుకు వారు సంతసించుచున్నారు.

3. ఎవడుమా పోషకుడో, మమ్ముపుట్టించిన వాడో,ఎవడు ంధాతయో,ఎవడు పాలకుడో, ఎవడుసమస్తము 'సత్' నుండిసృష్టించినాడో అతడుదేవతల పేర్లుపెట్టుకున్నవాడైననుఏక ఏవ బభూవ.ఒక్కడే అయినాడు. అతనినిఅన్యభవనములుఎవరు? ఏం? అని ప్రశ్నించుచున్నారు.

(పరమాత్మజ్ఞానము లేనివారుప్రశ్నించుచున్నారనిభావము)

4. ఆపరమపురుషుడు తొలుతకొందరు సృష్టికర్తలనుకలిగించినాడు. వారుతమ కర్మలు, తమ శేషజ్ఞానము చేతదృశ్యమానమగుఈ సమస్త భూతములనుసృష్టించినారు. అట్లుసృష్టించిన ఋషులుతమ స్వమాహాత్మ్యమునజరారహితులుఅయినారు. వారు అంతకు ముందుతాము సృష్టించినజగము కొరకని ధనమునుసమార్జించినారు.

5. ఈసమస్త లోకమునసృష్టించిన వానిని ఎవ్వారలునుతెలిసికొనలేకున్నారు.ప్రాణులారా! అతని తత్త్వముఅగమ్యగోచరము. ంరుఅజ్ఞానమను మంచుచేఆవరింపబడి ఉన్నారు.అబద్ధములాడువారు. ప్రాణము ఉన్నవాలునని తృప్తిచెందువారు. ఉక్థములనుప్రశంసించుచు ఉన్నవారు.

(పరమాత్మజ్ఞానము కర్మాచరణమునుంచినది అని ప్రవచించుచున్నాడు.)

6. ఆపరమాత్మ తత్త్వమునిగూడమైనది. అదిద్యులోకమునకన్న దూరమునఉన్నది. పృథి కన్నదూరమున ఉన్నది.దేవాసురల కన్నదూరమున ఉన్నది.ఏ గర్భము నందుసకల దేవతలుకలసి ఉండిరో అట్టిగర్భమును తొలుతజలములు ధరించిఉండెను.

7. ఏగర్భము నందుసకల దేవతలకలసి ఉండిరో అట్టిగర్భమును తొలుతజలములు ధరించిఉండెను.

దేనియందుఈ సమస్త భువనములునిలిచి ఉన్నవోఆ ఒక్కటి అజాయమానునినాభియందు స్థాపించబడిఉండెను.

8. అట్టిఅండమధ్యమునుండి తొలుతంశ్వకర్మ ఆంర్భంచినాడు.తదుపరి రెండవవానిగా గంధర్వుడు అవతరించినాడు.ఓషధులకు తండ్రియు,ఉత్పాదకుడు నగు సోముడుమూడవవానిగా జన్మించినాడు.ఈ ంధముగ ఆ పరమ పురుషుడుగర్భమును బహుంధములుగ వ్యక్తముచేసినాడు.

9.అతడు చక్షురాదులకుపిత. ధీరుడు. ప్రాణులకుఘృతము వలెఉపయుక్తములగు ద్యావాపృథ్వలనువారికి అనుకూలముగా తనఇష్ట ప్రకారము సృష్టించినాడు.చక్షురాదులు చేష్టావంతములైస్థిరపడిన తరువాతనేద్యావాపృథ్వలు స్తరిల్లిన.

10.పరమపురుషుడు సర్వత్రకనులు గలవాడు.సర్వత్ర ముఖములుకలవాడు. సర్వత్రహస్తములుకలవాడు. సర్వత్రపాదములు కలవాడు.ఆ ఒక్కదేవుడే ద్యావాపృథ్వలనుకలిగించినాడు. తనబాహువులచేంశ్వమును వశపరుచుకున్నాడు.అనిత్యమగు జగములనుస్వాధీనము చేసికొన్నాడు.

11.పరమాత్మ ద్యావాపృథ్వలనుసృష్టించినాడు కదా! అప్పుడుఅతడు ఎచట నిలిచినాడు?ఏది ఉపదానమై ఉండెను?అచట ఏది ఉండెను?సర్వద్రష్ట అయిన ంశ్వకర్మభూని ఏ కాలమునసృష్టించినాడు? ఎప్పుడుద్యావాపృథ్వలనుఆచ్ఛాదించినాడు?

12.పరమేశ్వరుడు ఏ అరణ్యమునుండి ఎట్టి చెట్లనుతెచ్చి ఈ ద్యావాపృథ్వలనుతక్షణము నిర్మించినాడు?ఆ అరణ్యము ఏది? ఆ చెట్టుఏం? ంద్వాంసులారా! ంనిని గురించిఆలోచించండి. అడగండి.ఆ పరమేశ్వరుడు భువనములనుధరించినపుడుఎచట నిలిచినాడు?ఆ ంషయము కూడ అడగండి.

13.శ్వకర్మా! నీకు ంశిష్ట స్థానములుఉన్న. మధ్యమస్థానములు ఉన్న.అధమ స్థానములుఉన్న. వానిని గురించియిత్రుని వలెహంస్సులు అర్పించువానికితెలియ పరుచుము.నీవు హంరూప అన్నముకలవాడవు. యజమానినిఅనుగ్రహించినీవు స్వయముగా యాగముచేయుము.

14.శ్వకర్మ వాచస్పతిఅగును. కర్మములందుమనసును లగ్నముచేయించువాడగును.ఈనాడు అతనిని భోజనమునకుఆహ్వానించుచున్నాము.అతడు శ్వశంభువు.సాధుకర్ముడు.

ఆ శ్వకర్మమా వద్దనున్నహంస్సులనుసేంచుచున్నాడు.

15.శ్వకర్మా! మేము సమర్పించినహంస్సులచేవర్ధిల్లుచున్నావు.వర్ధిల్లిన ఆ తనువుచేస్వయముగ యాగముచేయుము. ఈ కర్మయందుమా శత్రువులుభ్రాంతులు అగుదురుగాక.మాకు అన్నవంతుడు,ంద్యాంసుడగు పుత్రుడుకలుగునుగాక.

16.శ్వకర్మా! ఈ యజమానినీకు హంస్సులు అర్పించినిన్ను వర్ధిల్లచేసినాడు.అతనిని రక్షకుని, ఐశ్వర్యోపేతుని,అవధ్యుని చేయుము.అతనికి వర్ధిల్లుప్రజలను అధీనులనుచేయుము. అతనినిఉగ్రుని, యోగ్యుని చేయుము.

17.సముద్రాయ,మనోహరాయ,సిన్ధూనాం పతయేనమః. ఋత్విగ్యజమానులారా!

సర్వనదులకుతండ్రియగు శ్వకర్మకునిత్యము ఆమరమగుహంస్సును హోమముచేయండి.

మూడవఅనువాకము

1. అగ్నీ!నీవు ఆజ్యముచేఆహుతుడవు.యజమానికి మహదైశ్వర్యముకలిగించుము.

అతనినిధనసమృద్ధికలవానిని, పుత్ర పౌత్రాదులుకలవానిని, సంపన్నునిచేయుము.

2. సంపన్నఅగ్నీ! యజమానినిగొప్పవానిని చేయుము.అతడు బంధువులనుఅధీనమందు ఉంచుకొనగలవాడు అగునుగాక. ఇతనికి వర్చస్సు కలిగించుము.ఇతడు దేవతలకుహంస్సులు అర్పించువాడుఅగును గాక.

3. అగ్నీ!మేము ఎవని ఇంటహంస్సులు అర్పించుచున్నామోఅతనిని వర్ధిల్లచేయుము. దేవతలుఇతనిని అందరిని ంచినవాడనిచెప్పుదురు గాక; ఇతడువైదికకర్మలనుఆచరించును గాక.

4. అగ్నీ!సకల దేవతలుతమ ప్రభావముననిన్ను పైవనే నిలుపుదురుగాక. నీవు మాకు శివతముడవు,సుప్రతీకుడవు, ంభావసువుఅగుము.

5. అయిదుదిశలు దేవపత్నులు.ఆ దిశలు స్వయముగదేవతలు. వారుమా బుద్ధి మాంద్యమును,దుర్మతిని నశింపచేయుదురుగాక. యజమానికిదనసమృద్ధియందు స్థిరముగ నిలిచియున్నది.ఋత్విగ్యజమానులుప్రజ్వలించు అగ్నినిపూజించుచున్నారు.

7. ఋత్విగ్యజమానులు- దేవహితుడు,యాగధర్త, హవ్యవాహనుడగుఅగ్నికి హంస్సులుఅర్పించి యజ్ఞమునుపరిపుష్టము చేసినపుడుఅగ్ని దేవతలనుఆశ్రయించువాడు, యజమానినిఅనుగ్రహించువాడు,శతవయస్కుడుఅగుచున్నాడు. అటువంటిఅగ్నిని గ్రహించిఋత్విగ్యజమానులుయజ్ఞములుచేయుచున్నారు.

8. అగ్నిహోత్రేః, సూర్యరశ్మిః, సంతా, జ్యోతి స్వరూపుడగుచునిత్యము తూర్పునఉదయించుచున్నాడు.రక్షకుడు, పోషకుడునగుసూర్యదేవత సమస్తజగములను ంక్షించుచుప్రేరణ పొందుచున్నాడు.

9. ఋత్విగ్యజమానులుదేవతలనుగూర్చి యజ్ఞముచేయ తలపెట్టినారు.అప్పుడు పశువును శాంతప్రదేశమున ఉంచినారు.తదుపరి శాంత యాగముకొరకు పశువును సంస్కరించినారు.

తుదకుహంస్సులనుదేవతలకు అర్పించినారు.అట్టి యజ్ఞమునందలి ఆహవనీయగులుమాకు కోరిన ఫలములనుప్రసాదించునుగాత.

10.ఈ శిల ద్యావాప్యథ్వులను,అంతరిక్షమును పూరించునట్టిది.జగత్తును నిర్మించునట్టిది.ఆ శిల ఆకాశ మధ్యముననిలిచి ఉన్నది.అది ంశ్వవ్యాప్తములగుదిక్కులను, ధేనువులను,బ్రహ్మాండమధ్యమున,తూర్పు, పడమర దిక్కులనుచూపు సూర్యుని ప్రకాశింపజేయుచున్నది.

11.ఈ శిల మేఘ సదృశ్యశ.సముద్ర సదృశము.సూర్య సదృశము. పక్షి సదృశము.ఇది

పూర్వదిగ్వ ర్తియైన ఆహవనీయమునకుస్థానమగు అగ్నిధ్రమునప్రవేశించినది.తెల్లని ఈ శిల

ద్యులోకమధ్యమునసృష్టి యొక్క అంతమువరకు నిలిచి పాలించుచున్నది.

12.అగ్ని సముద్రమువలెవ్యాపించిన వాడు.రథికులందు శ్రేష్ఠతముడు.అన్నపతి. సదాచారులపాలకుడు. పరమ సంపన్నుడు.అతనిని సమస్త స్తుతులువర్ధిల్లజేసినం.

13.యజ్ఞము ప్రజలు,పశువుల సుఖముకలిగించునది. అట్టియజ్ఞము దేవతలనుఆవహించునుగాక. యాగము చేయుఅగ్ని దేవతలనుఆహ్వానించునుగాక.

14.అగ్ని పరమైశ్వర్యోపేతుడు.అతడు అన్నముకలిగించు సమర్థుడు.అతడు నాకు పరిపూర్ణ అన్నముకలిగించినాడు. అగ్నినిగ్రహ సమర్థుడు.అతడు నా శత్రువులనుకూల్చినాడు.

15.దేవతలు నాయందుఉత్కర్షమును, శత్రునికర్షమును పెంపొందించినారు.తదుపరి ఇంద్రాగులుపారిపోవుచున్న నాశత్రువులనుఅంతట నాశము చేసినారు.

నాలుగవఅనువాకము

1. ఇంద్రుడుశ్రీఘ్రుకారి. పోరునకు పోవుఆబోతు వలె కాలుదువ్వువాడు. అత్యుగ్రుడు.శత్రుహింసకుడు.పరసేనల క్షోభకుడు.కేకపెట్టి గుండెలలోఉరుమువాడు. అనియిషుడు.వంటరిగా జయించగలశూరుడు. అతడు శతసంఖ్యాకములగు శత్రుసేనను ఒకే దెబ్బకుఓడించినాడు.

2. ఇంద్రుడుకేకపెట్టి వడకించువాడు.అనియిషుడు. జయశీలుడు.యోధ. దుశ్శక్యుడు.నిర్భయుడు ఆయుధహస్తుడు. కోరికలుతీర్చువాడు.

యుద్ధముకోరు జనులారా! ఇంద్రునిఅనుగ్రహముపొందండి. ం శత్రువులనునాశము చేయండి.

3. ఇంద్రుడుబాణహస్తులనుగెలుచుచున్నాడు.ఖడ్గహస్తులనుగెలుచుచున్నాడు.పర బలములనుగెలుచుచున్నాడు.అతడు యోధయైపర సేనలందు దూరిశత్రు భటులనుజయించుచున్నాడు.అతడు సోమముత్రాం. బాహుబలము పెంచి,ధనువు పట్టి,బాణము కొట్టిపర బలములనుపారద్రోలుచున్నాడు.

4. ఇంద్రా!రాక్షసహంతా! నీవురథము ంద సాగుము.శత్రువులనుతొలగించుము. పరసేనలనుభగ్గుము చేయుము.యుద్ధమునహింసించుము.ంజయుడవగుము.మా రథములనురక్షింపుము.

5. ఇంద్రుడుకొండల రెక్కల త్రుంచినవాడు.భూనిసాధించినవాడు.వజ్రబాహువు.శత్రువుల భూనిగుంజా కున్నవాడు.వారిని స్వబలమునపీడించిన వాడు.జనులారా! అట్టిఇంద్రుని అనుసరించండి.శూరులుకండి. అతనినిఅనుసరించి యోధులుకండి.

6. ఇంద్రా!నీవు పరుల సామర్థ్యముతెలిసిన వాడవు.సనాతనుడవు.శూరాతి శూరుడవు. బలశాలిం.అన్నవంతుడవు.శత్రుంజయుడవు.ఉగ్రుడవు. సర్వత్రశూర భటులును,

పరిచారకులునుకలవాడవు. బలమునుండి పుట్టినవాడవు.భూని సాధించినవాడవు. నీవు

జయప్రదరథమును ఆరోహించుము.

7. ఇంద్రుడుఎల్లెడల గలయుద్ధక్షేత్రములందుబలవంతముగచొచ్చుకొని పోగలవాడు.శత్రు రహితుడు.శూరుడు. శతమన్యుడు.అజేయుడు. పరసేనలనుజయించువాడు.

యుద్ధములందుఅన్యులకు అశక్యుడు.అతడు కరిన యుద్ధములందుమా సేనలను రక్షించునుగాత.

8. ఈయుద్ధమునమా సేనలను ఇంద్రుడునాయకుడు అగునుగాత.బృహస్పతి,దక్షిణాదేం, యజ్ఞము,సోమముముందునడతురుగాక. పరబలములనుభజించ జయంతిదేవసేనలకుముందు మరుత్తులుసాగుదురు గాక.

9. కోరికలనుతీర్చు ఇంద్రుని బలము,రాజ్యము చేయువరుణుని బలము,ఆదిత్యుల, మరుత్తులబలములు ఉగ్రములుఅగును గాక. యుద్ధమునస్థిరచిత్తులు,శత్రుమర్దనులు,ంజేతలగు దేవతలపోలికేకలు చెలరేగినం.

10.సేనలు శత్రుసేనలనుపడగొట్టుచుండగాఇంద్రుడు మమ్మురక్షించునుగాక. మా బాణములుపర సేనలను బాధించునుగాక.మా భటులుశత్రువుల భటులనుంచినవారు అగుదురుగాక.దేవతలు యుద్ధములందుమమ్ము రక్షింతురుగాత.

11.మఘవా! మా ఆయుధములనుఇతరుల ఆయుధములనుంచిన వానిని చేయుము.

మాబలములకు మరింతతేజస్సు కలిగించుము.మా అశ్వములను మరింతశీఘ్రగాములను చేయుము.జయించు చున్నరథముల ధ్వనిఆకాశమును అంటునుగాక.

12.నరులారా! శత్రుసేనలందకు లంఘించండి- జయించండి - ం బాహువులుబలిష్ఠములుఅగునుగాక. ఇతరులు జయించజాలని ంమ్ము ఇంద్రుడురక్షించునుగాక.

13.ఆయుధమా! నీవుహింసించు దానవు.పైగా బ్రహ్మచేపదును పెట్టబడినదానవు.నిన్ను ప్రయోగించుచున్నాను.శత్రుసేనల ందపడుము. వారి దేహములనుఛేదించుము.వారిలో ఒక్కనికి సహితముండువకుము.

14.యజమానీ! నీ దేహమునందలి కీలక స్థానములనుకవచముచేకప్పుచున్నాను. సోమరాజుఅమృత కవచముననిన్ను అంతటనుఆచ్ఛాదించునుగాక.నీ ధనములుపరుల ధనములనుంచునుగాక. ంజయమువరించుచున్ననిన్ను చూచి దేవతలుమురిసి పోవుదురుగాక.

15.యుద్ధమునందుశత్రుశరములు పిల్లలచింపిరివెంట్రుకలవలె పడుచున్నాం.అం యుద్ధమునపరసేనను నశింప చేయునుగాక.మాకు సుఖములుకలిగించునుగాక.

అయిదవఅనువాకము

1. అగ్గీ!తూర్పును తెలిసికొనుము.సగర్వముగా అటుసాగుము.నీవు ఈ అగ్ని కర్మమునముందుండు అగ్నిం అగుము.సర్వ దిశలను పరిపూర్ణముగప్రకాశింపచేయుము.మా ప్రజలకు, పశువులకుఅన్నము సమకూర్చుము.

2. ఋత్విగ్యజమానులారా!ఉఖ స్వర్గ సాధనము.దానిని పట్టుకొని అగ్నిసహితులైచిత్వాగ్ని పై పాదములనుఉంచండి. తదుపరిఆకాశము పైనున్న స్వర్గలోకమును చేరి దేవతలతోసమముగా ఆసీనులుకండి.

3. నేనుయజమానిని. పృథింనుండి అంతరిక్షమునకుఆరోపించినాను.అంతరిక్షమునుండిద్యులోకమునకుఆరోపించినారు. ద్యులోకమునుండి దుఃఖమునెరుగని పైభాగపు స్వర్గజ్యోతినిచేరుకొనగలను.

4. ంద్వాంసులను,జగములను ధరించుయజ్ఞములనుఅనుష్ఠించునట్టియజమానులుఅంతరిక్షమును ఆరోపించుచున్నారు.రోదసిని ఆరోపించుచున్నారు.తదుపరి స్వర్గమునకుచేరుచున్నారు. వారికిఇతర కోరికలు లేవు.

5. అగ్గీ!నీవు దేవతలకు,మానవులకు నేత్రమువంటివాడవు.యజమానులుదేవతలు కాదలచుచున్నారు.వారి ముందుండి సహకరించుము.యాగములు చేయగోరుయజమానులుభృగువులతోసమాన సుఖములకలవారలై స్వర్గమునకుచేరుదురుగాక.

6. రాత్రింబవళ్ళుసమనస్కులు, లక్షణరూపలు,అనుకూలములు అగుచుఒక శిశువును సాధించినం.ఆ శిశువు ద్యావాభూములమధ్య ఎంతో ప్రకాశించుచున్నాడు.ధనములు ప్రసాదించునట్టిఅగ్నిని యజమానియజించుచున్నాడు.

7. అగ్నిదేవా!నీవు సహస్రాక్షుడవు.శత శిరస్కుడవు.**తేప్రాణాఃశతమ్. అపానాఃసహస్రమ్.**నీవువేలకొలది ధనములకుఅధిపతిం. అట్టినిన్ను అన్నము ప్రసాదించుమనిసేంచుచున్నాము.**స్వాహా.**

8. అగ్గీ!నీవు గరుత్మాన్ పక్షింఅగుచున్నావు. నీవునేలంద నిలువుము.నేలపై భాగముననిలువుము.

9. అగ్గీ!నీవు అభిముఖముగఆహ్వానించబడువాడవు.సుముఖుడవు. నీకునివాసస్థానమగు తూర్పుదిక్కునకు చేరుము.

ంశ్వేదేవతలారా!ంరు యజమాని ఏర్పరిచినఉత్తమ స్థానమునఆసీనులు అగుడు.

11.అగ్గీ! నీవు పూర్వము నుండిప్రకాశించుచున్నవాడవు.మా ఎదుట మరింతగాప్రజ్వరిల్లుము.యువతమ అగ్గీ!నిన్ను అన్నములునిరంతరము ఆశ్రయించుచున్నాం.

12.అగ్గీ! పరమమగు నీ జన్మనుసేంచుచున్నాము.నీ భూలోక జన్మమునుస్తుతులచే సేంచుచున్నాము.నీవు ఆంర్భాంచినస్థానమును పూజించుచున్నాము. నిన్నుప్రజ్వలింప చేసిఅందు హంస్సులుఅర్పించుచున్నాము.

13.కణ్వమహర్షిఈ అగ్నిని ఫలప్రదుని,ంశ్వజన్మ్యని అనుగ్రహించువానినిగ చేసినాడు.అతడు ఆ అగ్నిని మంచిపొదుగు కలిగి, సహస్రక్షీర ధారలుగల ధేనువునువలె పిదికినాడు.

వరేణ్యుడగుఅట్టి అగ్ని యొక్క అనుగ్రహమునునేను కోరుచున్నాను.

14.అగ్నే!తే సరిధఃసప్త. జిహ్వోః సప్త.మంత్రాః సప్త. ప్రియధామానిసప్త. హోత్రాః సప్త.త్వా సప్త ధా యజన్తి. సప్త స్థానములందున్ననీవు నేతితో అంతటనునింపుము.

15.ఈ దృజ్, అన్యదృజ్,ఏతాద్రుజ్, ప్రతిదృజ్,ఐత, సంఐత, సంభరణం మరుత్తుల మొదటిగణపు పేర్లు.

శుక్రజ్యోతి,చిత్రజ్యోతి,సత్యజ్యోతి, జ్యోతిష్మాన్,సత్య, ఋతప, అత్యంహాఇం మరుత్తుల రెండవగణపు పేర్లు.

ఋతజిత్,సత్యజిత్, సేనజిత్,సుషేణ, అంత్య ఐత్ర,దూరే ఐత్ర, గణముఇం మరుత్తుల మూడవగణపు పేర్లు.

ఋత,సత్య, ధ్రువ,ధరుణ, ధర్మ,ధర్మ, ంధార ఇం మరుత్తులనాలుగవ గణపు పేర్లు.

ఈదృక్షాస,ఏతాదృక్షాస, సదృక్షాస, ప్రతిసదృక్షాసఇం మరుత్తుల అయిదవగణపు పేర్లు.

పంచగణములందలిమరుత్తులు మమ్మురక్షించుటకు ఆదరముగంచేయండి.

దేవలోకపుప్రజయగు మరుత్తులుఇంద్రుని అనుసరించిఉంటున్నారు. దేవలోకప్రజలగు మరుత్తులుఇంద్రుని అనుసరించిఉన్నట్లే యజమానిని,దేవలోక ప్రజను,మానవలోక ప్రజనుఅనుసరించి ఉందురుగాత.

ఆరవఅనువాకము

1. రాజాకవచము ధరించిశత్రువు ందకు పోవునపుడుమేఘములు సాగుచున్నట్లుండును.రాజా! అప్పుడు నీవు శత్రువుచేత దెబ్బతినక జయించుము.కవచము తనమహిమచేనిన్ను రక్షించునుగాత.

2. మేముధనువులు పట్టిగోవులను జయింతుము.ధనువులు పట్టియుద్ధమునుజయింతుము. ధనువులుచేతపట్టిశూరులగు శత్రుసేననుజయింతుము. ఈ ధనస్సుశత్రువును కోరికలులేనివానిగా చేయునుగాక.

3. ధనువునకుకట్టిన ంటినారిభర్తను కౌగలించినభార్య అతని చెంలోచెప్పు రహస్యమువలె చెం యుద్ధఅవ్యక్త ధ్వని చేయుచున్నది.

4. యుద్ధమునందుంటి కొనలు ముచ్చటపెట్టు యువతివలెను, కొడుకునకుహితము చెప్పుతల్లి వలెనుప్రవర్తించుచున్న.ఇం కలసి మెలసి శత్రువునుబాధించును గాక.

5. అమ్ములనుపాలించు పొది యుద్ధమునకుచేరినది.ఎక్కు పెట్టి ండిచినపుడుబాణము “ చిశ్చా”అని ధ్వని చేయుచున్నది.

అమ్ములపొది బిడ్డలు బహుంధములు,అం ధనువున చేరిండువ బడినప్పుడుసమస్త శత్రుసేనలనుజయించుచున్న.

6. సుశిక్షితుడైనసారథి రథముపై ఆసీనుడుఅయినాడు. రథమునుఅనుకున్న చోటునకు

చేర్చుటకుఎదుట ఉన్న గుర్రములనుతోలుచున్నాడు.

ఋత్విగ్యజమానులారా!గుర్రములను అదుపునందుంచుపగ్గములను కీర్తించండి.అం సారథి మనసునుఅనుసరించి సాగుచున్నది.

7. వడిగలంయు,రథమున చేర్చినంయు,శీఘ్రగమనలు అయినఅశ్వముల
శత్రువులనుఅతిక్రమించుచున్న.గుర్రములు గొప్పగా సకిలించుచుశత్రువులనుపీడించుచున్న.

8. యజమానిఆయుధములు,కవచము ఉంచబడుశకటమునకు రథవాహనమనిపేరు. దీనికి
హవ్యముకలుగుచున్నది.నిత్యము సౌమనస్యముకలవారమై, సుఖప్రయాణమునకుగాను రథమును స్థాపించెదము.

9. పితరులుఆపదలందు సాయముచేయగలవారు.శక్తి సంపన్నులు. గంభీరులు.చిత్రసేనలవారు.బాణబలురు.
అన్యులకుఅశక్యులు. ంరాధింరులు.ంస్తీర్ణులు. పరసేనులనుపరిభంచువారు.

పితరులుమేము సమర్పించినఅన్నములకు సంతృప్తులుఅగుదురుగాక. మాకు ఆయుష్యముకలిగింతురుగాక.

10.మా పితరులు వేదపరులు.అనుగ్రహపరులు.ద్యావాప్రభువులు సహితముమా పితరులవలెమా కొరకు
శాంతమూర్తులుఅగుదురుగాక. యజ్ఞమునువర్ధిల్లచేయుపూషదేవత మమ్ముపాపముల నుండి రక్షించునుగాక.

11.మా పితరుల బాణమురెక్కవలె పడినచోటున కప్పివేయుచున్నది.దాని మొన మృగదంతమువలె
పదునైనది.గోవు చర్మముచేకట్టబడినది.పితరుల ప్రేరణకలది.శత్రుసేన ంద పడుచున్నది.దానిని చూచిన
వారుమొదలు గంతులువేసి, పిదప పిరికి వారై పారిపోవుచున్నారు.అట్టి పితరులబాణము మాకు
సుఖములుప్రసాదించునుగాత.

12.బాణమా! మమ్ముఎచ్చటను తాకకుము.మా దేహములుపాషాణము వలెదృఢమగునుగాక. సోమదేవుడుమమ్ము
మాన్యులనుచేయును గాక. అదితిసుఖముల నొసంగునుగాక.

13.అశ్వముల పార్శ్వములుపర్వతసాను సదృశములు.సారథులు వానిని బాదుచున్నారు.ంపులను
కొట్టుచున్నారు.అశ్వమును ప్రేరేపించుకొరడా! నీవు దెబ్బకొట్టిఅశ్వములన యుద్ధములనుప్రేరణ కలిగించుము.

14.బాణము వేయువాడుచేతికి తొడిగినచర్మపు తొడుగు పామునుకుబుసము వలెరక్షించును. ంటివారినుండి
ండువబడినబాణము నుండిరక్షించును. బాహువునకుకట్టబడిన తోలుతొడుగు - ంద్వాంసుడు ఇతరునిరక్షించిన రీతి
- సమస్తఉపద్రవముననుండి మమ్ముసర్వత్రరక్షించునుగాక.

15.రథమా! నీవు చెట్టునుండిపుట్టినదానవు.మా ంషయమున స్నేహముకలదానవు. వేగవతి.భటులతో
కూడినదానవు. నీవు దృఢమగుఅవయవములుకలదానవగుము.నీవు గోవులు మున్నగువాని చర్మ
రజ్జువులచేకట్టబడినావు.నీవు దృఢపడినిను అధిష్టించువానికి

యుద్ధమునజయము కలిగించుము.

16.యజమానీ! ఈ రథముద్యులోక, భూలోకములనుండి బలములనుతెచ్చి అందించినది.వనస్పతులనుండి
బలములనుతెచ్చి అందించినది.జలముల నుండిబలములనుతెచ్చి అందించినది.ఇది
చర్మములచేకట్టబడినది.ఇంద్రుని వజ్రాయుధమువలె కఠినము.ఈ రథము పూజింపుము.

17.రథమా! నీవు ఇంద్రునివజ్రము వంటిగట్టిదానవు.మరుత్తుల పైన్యమువంటి భటులుకలదానవు. ంత్రునిఉదరము
వలెసురక్షితమవు. వరుణునినాభివలె తిరస్కరింపనశక్యవు. ఈ హంధానమునుసేంచుచు, మా
హంస్సులనుంశేషముగ స్వీకరించుము.

18.దుందుభీ! భూంనీ ద్వానమున నింపుము.ద్యులోకమునునీ ధ్వానమున నింపుము.భూ,
ద్యులోకములన్నియునునిన్ను తెలిసికొనునుగాక. నీవు ఇంద్రుడు,ఇతర దేవతలనుభజించుచుమా
శత్రువునుదూరము నందేనిలిపి ఉంచుము.

19.దుందుభీ! పరశేనలనుభయపెట్టుము.మాకు కలిగించుము.పాపములు నశించునట్లుగర్జించుము.
మమ్ముప్రోత్సహించుము.దుష్టులను తొలగించుము.నీవు ఇంద్రుని పిడికిలివంటి గట్టిదానవు అగుము.

20.ఇంద్రా! మా శత్రుసేనలనుతరిం కొట్టుము. మాసేనలు క్షతిలేనివైతిరిగి వచ్చునట్లుచేయుము. ఈ దుందుభిమా
ంజయమునుచాటును గాక. మా ఆశ్వికులుస్వేచ్ఛగా సంచరింతురుగాక. మా రథికులు జయింతురుగాక- **“అస్సాకం
రథినఃజయన్తు”**.

ఏడవఅనువాకము

1. అశ్వమా!నీవు సముద్రమునుండి పుట్టినావో,మగటిం గల అశ్వమునుండి పుట్టినావో,నీవు పుట్టినపుడుపెట్టిన కేక
గొప్పది.నీవు డేగ రెక్క వంటి,జింక కాళ్ల వంటివేగము కలదానవు.స్తుతింపదగిన దానవు.

2. అగ్నిఅశ్వమును ఇచ్చినాడు.వాయువు దీనిని రథమునకుకట్టినాడు. ఇంద్రుడుతొలుత ఈ రథమునుఎక్కినాడు.
గంధర్వులుగుర్రపు పగ్గములు పట్టినారు.వసువులు సూర్యునివలన రథమునుప్రకాశింపచేసినారు.

3. అశ్వమా!నీవు అగ్నిం. వాయువువు.ఆదిత్యుడవు. నీకుయజ్ఞమునందును,సోమము నందునుప్రాధాన్యత
ఉన్నది.నీకు ద్యులోకము నందుబంధత్రయముకలదని పెద్దలుచెప్పుదురు.

4. అశ్వమా!నీకు ద్యులోకమునందుమూడు బంధములుఉన్నట్లే జలనిధిమధ్యమునబంధత్రయముఉన్నదని
చెప్పుచున్నారు.నీది ఉత్తమ జన్మయనిచెప్పుచున్నారు.అట్టి నీవు వరుణరూపము దాల్చి బంధములనుగూర్చి నాకు
చెప్పుచున్నట్లుఉన్నావు.

5. అశ్వమా!నీ వంటి తోముఇనుప సాధనములుఉన్నం. నీ గిట్టలకుకొట్టు ఇనుప

నాడాలున్నం.అంతిపై నడుచుటకుఉపకరించును. నీ ఇనుపకళ్యాణము రైతునుకాపాడుచున్నది.అం అన్నియు
సిద్ధమైనం.చూడుము.

6. అశ్వమా!నీవు రక్షించు దానవు.ఆకాశమున పరిగెత్తుదానవు. పక్షివంటిదానవు.అట్టి నీ స్వరూపమునుఇచటనే
మనసునందుతెలిసికొన్నాను.ఆ ంధముగ ధూళిరహిత మార్గములందువేగముగ సాగు నీ తలనుచూచినాను.

7. అశ్వమా!నీవు అన్నమునుసాధించుటనునరుడు చూచినాడు.నీకు ఓషధులను,శనగలు మున్నగువానిని
ఆహారముగవిర్పరిచినాడు. ఇప్పుడుంజయేచ్ఛగల నీ ఉత్తమ రూపమునుదర్శించుచున్నాను.

8. అశ్వమా!నిన్ను అనుసరించిరథము, రథమునుఅనుసరించి నరులుసాగుచున్నారు. నిన్నుఅనుసరించియే
గోవులుజీంచుచున్నం.దాసదాసీ జనులుజీంచుచున్నారు.సేనలు నీ సాయముననేంజయము
సాధించుచున్నం.దేవతలు నీసామర్థ్యమును గుర్తించినారు.నిన్ను హంస్సుగాస్వీకరించినారు.

9. ఈఅశ్వపు శిరస్సు బంగారము వంటిది.దీని కాళ్లు ఇనుమువలె గట్టిం.మనో వేగము కలం.ఇది లేని
ఇంద్రుడలేనివాడగును.సర్వదేవతలునుఅశ్వమును హంస్సుగాఅంగీకరించినారు. తొలిసారిఈ అశ్వమును
అధిష్ఠించినప్రజాపతి సహితముదీనిని భక్షణీయముగాగ్రహించినాడు.

10.అశ్వములు ఆటలనియతము వ్యాప్తిములుఅయినఁ. వాని గళ జఘనభాగములు ఉన్నతములు.పృష్ఠము నిమ్మము.అం శౌర్యవంతములు.వేగవంతములు.గమనశీలలు, హంసలవలె గుంపులుగా సంచరించునఁ.

11.అశ్వమా! నీ తనువువేగమునకు అనువైనది.నీ మనసు వాయు వేగముగలది. శృంగాణి-శృంగారఅలంకారములు ంశిష్టములు.నీవు రణరంగమునపరసైన్యములనుఎదిరించి సాగుచున్నావు.

12.ఈ అశ్వము అన్నహేతువు.మనసున దేవతలనుధ్యానించు వారు దానినివధ్య స్థానమునకుచేర్చినారు. తొలుతఋత్విక్కులు ప్రజాపతినిప్రార్థించినారు. తదుపరిదీని నాభిని ప్రజాపతికిసమర్పించినారు. ంద్వాంసులుపృష్ఠభాగమును స్తుతించిపొందుచున్నారు.

13.ఈ అశ్వము స్వర్గమందున్నతన తల్లిదండ్రులనుచూచుటకు గానువధ్యస్థానమునకుచేరినది. అశ్వమా!నేడు నీవు దేవతలకుప్రీతిపాత్రమవగుము.దేవతలనుచేరికొనుము. హంస్సులందించినయజమాని కొరకు ఋత్విజులువరణీయ ఫలములనుప్రసాదించుమని ప్రార్థించుచున్నారు.

ఎనిమిదవఅనువాకము

1. ఈఅశ్వము అన్నసాధనము,దేవతల కొరకుగాను పుట్టినట్టిది.ఈ యజ్ఞమునదీని శక్తి సామర్థ్యములనుం శేషముగ స్తుతించుచున్నాము.యత్ర, వరుణ, వాయు,ఇంద్ర, ప్రజాపతి,ఆర్యమ, మరుత్తులుతమను స్తుతించలేదనిమమ్ము నిందించవలదు.

2. ఈఅశ్వము ఋత్విజులచేప్రోక్షించబడినది.సువర్ణ, రజత, మణిమయాదులచేఅలంకరించబడినది.ఋత్విజులుదీనిని చేతబట్టిహంస్సుగా అర్పించినంతనేఇది ఎంతో వేగముగ దేవతలనుచేరుకుని గొప్పగా సకిలించునుగాక.ఇంద్ర, పూషాది దేవతలుదీనిని తమ అన్నముగాస్వీకరింతురుగాక.

3. అజముసర్వత్ర ప్రీతికరము.పురోడాశము వలెరుచికరము. త్వష్టఅశ్వసహితముగ

అజమునుసంతోషపరిచినాడు. అందువలననేసర్వదేవతలకుహితవగు మేకనుఅన్నహుతువగు

అశ్వమునకుముందు నడిపించుచున్నారు.

(అశ్వమేధమునఅశ్వము ముందు మేకనునడిపించెదరు.)

4. అశ్వముహంస్సునకు యోగ్యము.ఋతువులన్నింటియందున దేవతలనుచేరునది. ఋత్విజులుదానిని ంశేషప్రదేశముచుట్టును మూడుమారులు ప్రదక్షిణముచేయింతురు. ఆ అశ్వమునకుముందే పూష దేవతకుభాగమగు అజముదేవతలకు ఈయజ్ఞమునుతెలియపరుచుచుసాగుచున్నది.

5. హోతయు,అనుష్ఠించు అధ్వర్యుడును,అగ్నియంధుడను, గ్రావస్తుత్తును,ప్రశాస్తయు, ప్రస్తోతయనుఋత్విజులుఈ యజ్ఞమునుచక్కగా అలంకరించి,అనుష్ఠింతురుగాక. వారు ఈయజ్ఞము యొక్కఫలవాహినులకొరకు ప్రార్థింతురుగాక.

6. యజ్ఞముకొరకు యూపమును చెక్కువారుఉందురు. చెడినయూపములను తొలగించువారుఉందురు. యూపము ందిశకటమును సంస్కరించువారుఉందురు. గుర్రమునకువండుటకు వంటచెరకు కూర్చువారుందురు.అందరును సంతసమునతమ కార్యములనునిర్వ ర్తించి మాకు ముదమునుకూర్తురు గాక.

7. ఎంతోఆనందము నిచ్చుఫలము మాకు అందుబాటులోఉన్నది. మేము కోరినకోరికలను దేవతలుతీర్చునున్నారు. అందమైనపు గల ఈ అశ్వము దేవతలకుహంస్సు అగుచున్నది.అభిజ్ఞానగుఋత్విజ్ఞానుస్తోత్రములచేఅశ్వమును సంతోషపరచుచున్నారు.దేవతల పుష్టికొరకు ఈ అశ్వమును వారికి సుబంధువునుచేయుచున్నాము.

8. ఈఅశ్వమునకు గళబంధముఉన్నది. పృష్ఠ బంధముఉన్నది. శీర్షబంధముఉన్నది. పుచ్ఛబంధముఉన్నది. దీని నోటియందుగడ్డి ఉంచబడినది.యజమానికి దేవలోకమునఈ అశ్వము వాటినన్నింటితోకూడి లభించునుగాక.

9. ఈఅశ్వమాంసమున ఈగలువాలి ఉండవచ్చును.వధించునపుడుదీని రక్తము

కట్టుగొయ్యకు,కత్తికి అంటి ఉండవచ్చును.నరికిన వాని చేతికిగోళ్లకు చేరి యుండవచ్చును.అం అన్నియు దేవతలకుచెందునుగాక. దేవలోకమునయజమానికి లభించునుగాక.

10.అశ్వపు ఉదరమందు ంగిలినదుర్గంధమగు అజీర్ణపదార్థములను,ఉడకని దుర్గంధభాగములనుశుభ్రము చేయుదురుగాక. దానినియజ్ఞయోగ్యమగునట్లువండుదురుగాక.

11.అశ్వమా! నిప్పు ంద వండినపుడునీ అవయవ్ములందలివి కొద్ది భాగమో నేలంద పడివుండవచ్చును.వధించునపుడుకత్తికి అంతి నేలపాలైఉండవచ్చును.అదంతయు నేలకుతాకకుండునుగాక. పచ్చగడ్డికితాకకుండునుగాక. అదంతయుదేవతలనుచేరును గాక.

తొమ్మిదవఅనువాకము

1. గుర్రపుమాంసము ఉడుకునప్పుడుకొందరు అది తమకుఅందునని ఆతురతగాచూచుచున్నారు.కొందరు ఉడుకుచున్నవాసనను చూచిమురియుచున్నారు.కొందరు మాంసము తెమ్మనుచున్నారు.కొందరు మాంస భిక్షయాచించుచున్నారు.వారందరు మాకు శుభములుఆశింతురుగాక.

2. మాంసముఉఖయందు ఉడుకునపుడుచం చూచుట,వండిన దానిని పాత్రములందుఉంచుట, వాటిపైమూతలు పెట్టుట,గరిటలతో కలిపి చూచుటమున్నగున్నవన్నియుఅశ్వకార్యములు అగుచున్నం.

3. గుర్రమునిలిచిన చోటు,గుర్రము ఉండిన చోటు,గుర్రము తిరిగిన చోటు,గుర్రమును కట్టినచోటు, గుర్రము నీరుత్రాగిన చోటు, గుర్రముగడ్డిమేసిన చోటుఇవన్నియు దేవతలకుఅర్పితము అగునుగాక.

4. అశ్వమా!అగ్ని నీకు పొగబారనీయకుండునుగాక. చప్పుడు కాక ఉడకనీయునుగాక.వంటపాత్రనుమాడనీయకుండునుగాక. నీవు సువాసనలుచిమ్ముచు చవులూరింతువుగాక.

యజమానులుదేవయోగ్యమగునట్లుగాసంకల్పించి, వషట్కరమునసమర్పించిన ఈ అశ్వమునుదేవతలు స్వీకరింతురుగాక.

5. అశ్వమునువధించునపుడుక్రింద పరచిన, పైనవేసిన వస్త్రములు- అలంకరించిన సువర్ణమణియాదులు,గుర్రపు వంటికి, కాళ్లకుకట్టిన త్రాళ్ళు- ఇవన్నియు దేవతలకుప్రియములై, సర్వత్రవ్యాపించునుగాక.

6. అశ్వమా!నీ పై స్వారి చేయునపుడునీ వేగము పెంచుటకుకాళ్ళతో గ్రుద్దియు,కొరడాతో కొట్టియుబాధకలిగించి ఉండును.వానినన్నింటినియాగములందు హంస్సులవలె మంత్రయుక్తహోమము చేయుచున్నాను.

7. అశ్వముఅన్నసాధకము. దేవతలకుప్రియతమము.దానికి గల ముప్పదినాలుగు

ఎముకలనుకత్తి బాగుగా తాకునుగాక.వధించువారలారా!అశ్వపు అవయవములుంచ్చిన్నము

కాకుండునట్లుచేయండి క్రమానుసారముగంశస్యము చేయండి.

8. అశ్వముదీప్తి వంతము.దానిని వధించునపుడుపట్టు కొనువారు ఇద్దరు.వధించువాడు ఒకడు.

అశ్వమా!నీ అవయవములనుబుతువులకు తగినంధముగా మాంస పిండములనుచేసి అగ్ని యందుహోమము చేయుచున్నారు.

9. అశ్వమా!నీవు తనువు ండిచిదేవతల వద్దకువెళ్ళునపుడునీకు ప్రియమగు దేహంషయమున సంతాపముకలుగకుండునుగాక. ఆయుధమునీ తనువున నిలువకుండునుగాక. వైపుణ్యములేని ంశసనకర్తలు- కేవలము మాంసతృష్ణచే- ంశసన పద్ధతినిఅనుసరించక నీ అవయవములనుకోయకుందురుగాక.

10.అశ్వమా! లోకము దృష్టికినీవు చంపబడినదానవుఅగుచున్నావు. వాస్తవముగానీకు మరణము లేదు.నీవు శంతులచేహింసించబడుటలేదు.నీవు చక్కని మార్గమునదేవతలకు చేరుచున్నావు.అప్పుడు నీ కొరకు హర్యశ్వములురథమునకు కూర్చబడును.అశ్వసుందరాంగులు అందు ఉందురు.గాడిద బరువు మోసిననీకు దివ్యాశ్వప్రాప్తి కలుగును.

11.అశ్వము మాకు మంచిగోవులను, కళ్యాణకర అశ్వములను, మగటింగలపుత్రుద్దను, లోకమునుపోషించగలగు ధనమునుకలుగచేయునుగాక. హం రూపమగు ఈఅశ్వము మాకు క్షా త్రమునుకలిగించునుగాత.

అదితిమమ్ము నిరపరాధులనుచేయునుగాత.

శ్రీమదాంధ్రవచన కృష్ణ యజుర్వేదీయతైత్తిరీయ సంహిత
నాలుగవకాండము నందలిఆరవ ప్రపాఠకము సమాప్తము.

సమహంప్రజయా సమయాప్రజా ।
సమహ్గ్ ంరాయస్సోషేణ సం మయారాయస్సోషః ॥

ఏడవప్రపాఠకము
మొదటిఅనువాకము

1. అగ్నాంష్టువులారా! ఏరు సమానప్రీతి గలవారు అగుదురుగాక.ఏ వాక్కులు వర్ధిల్లునుగాక. అన్నములు, ధనములుఅందుకొని ంచ్చేయండి.

2. ఏరుమాకు అన్నమును,అన్నజ్ఞానమును,శుద్ధిని, ఆకలిని, జీర్ణమును,అన్నహేతువగుయజ్ఞమునుకలిగించండి.

స్వరశ్చమేశ్లోకశ్చమే శ్రావశ్చమేశ్రుతిశ్చమే జ్యోతిశ్చమే సువశ్చచమేప్రాణశ్చమే % పానఃచమే

వ్యానశ్చమే % సుశ్చమేచిత్తంచమేఆధీతంచమేవాక్చమే మనశ్చమే

చక్షుశ్చమేశ్రోత్రంచమే దక్షశ్చమేబలంచమ ఓజశ్చమేసహశ్చమ ఆయుశ్చమేజరాచమ

ఆత్మాచమేతనూశ్చమే శర్మచమేవర్మచ మే % జ్ఞానిచమే % % స్థానిచమేపరూగ్ ంషిచమే శరీరాణిచమే.

రెండవ అనువాకము

జ్యైష్ఠ్యంచమే ఆధిపత్యంచమే భానుశ్చమే % మశ్చమే % మృశ్చమే జేమాచమే మహిమాచమే వరిమాచమే
ప్రథిమాచమే వర్షాచమే ద్రాఘియాచమే వృద్ధంచమే వృద్ధిశ్చమే సత్యంచమే శ్రద్ధాచమే జగచ్చమే ధనంచమే
వశశ్చమే త్విషిశ్చమే క్రీడాచమే మోదశ్చమే జాతంచమే జనిష్యమాణంచమే సూక్తంచమే సుకృతంచమే త్తంచమే
వేద్యంచమే భూతంచమే భంష్యచ్చమే సుగంచమే సుపథంచమే ఋద్ధిశ్చమే క్లుప్తంచమే క్లుప్తిశ్చమే
మతిశ్చమే సుమతిశ్చమే.

(ఇవన్నియు కలిగించండి. అమః=అప్రమేయత్వము. అమృః=చల్లనితీయని నీరు. జేమా=జయసామర్థ్యము.
ప్రథిమా=గృహక్షేత్రాదింస్తారము. వర్షా=పుత్రపౌత్రాదులు. వశః=సర్వస్వాధీనత్వము. త్విషిః=శరీరకాంతి. బుద్ధిః
=సత్రయాగఫలము. క్లుప్తమ్=తనపనికి సరిపడు ద్రవ్యము. క్లుప్తిః=స్వకీయసామర్థ్యము.)

మూడవ అనువాకము

శంచమే మయశ్చమే ప్రియంచమే % నుకామశ్చమే కామశ్చమే సౌమనసశ్చమే భద్రంచమే శ్రేయశ్చమే
వన్యశ్చమే యశ్చమే భగశ్చమే ద్రంఢంచమే యంత్రాచమే ధర్మాచమే క్షేమశ్చమే ధృతిశ్చమే శ్వంచమే
మహాశ్చమే సంఘశ్చమే జ్ఞాత్రంచమే సూశ్చమే ప్రసూశ్చమే సీరంచమే
లయశ్చమే ఋతంచమే % మృతంచమే % యక్ష్యంచమే % నానుయశ్చమే జీవాతుశ్చమే
దీర్ఘాయుత్వంచమే % నలత్రంచమే % భయంచమే సుగంచమే శయనంచమే సుషాచమే సుదినంచమే.

(మయః=ఆముష్మిక సుఖము. యంత్రా=నియత ఆచార్యాదికము. సంఘః=వేద శాస్త్రాదిజ్ఞానము. అయక్ష్యం-
యక్ష్యరోగ రాహిత్యము. అనానుయత్=జ్వరాదిఅల్ప రోగ రాహిత్యము.)

నాలుగవ అనువాకము

ఊర్క్చమే సూన్యతాచమే వయశ్చమే రసశ్చమే ఘృతంచమే మధుచమే సగ్ధిశ్చమే సపీతిశ్చమే కృషిశ్చమే
వృష్టిశ్చమే జైత్రంచమే ఔద్భిద్యంచమే రయిశ్చమే రాయశ్చమే పుష్టంచమే పుష్టిశ్చమే భుచమే
ప్రభుచమే బహుచమే భూయశ్చమే పూర్ణంచమే పూర్ణతరంచమే
% క్షితిశ్చమే కూయవాశ్చమే % న్నంచమే % క్లుచ్చమే హ్రీహయశ్చమే యవాశ్చమే మాషాశ్చమే తిలాశ్చమే
ముద్గాశ్చమే ఖల్వాశ్చమే గోధూమాశ్చమే మసురాశ్చమే ప్రియంగవశ్చమే % ణవశ్చమే శ్యామాకాశ్చమే
నీవారాశ్చమే॥

(ఊర్క్- సాధారణ అన్నము. సగ్ధిః - బంధువులతో కూడి భుజించుట. సపీతిః - బంధువులతో కూడి త్రాగుట.
అక్షితిః నుండి నీవారము వరకు ధాన్య ప్రకారములు.)

అయిదవ అనువాకము

అశ్మాచమే మృత్తికాచమే గిరయశ్చమే పర్వతాశ్చమే సికతాశ్చమే వనస్పతయశ్చమే
హిరణ్యంచమే % యశ్చమే సీసంచమే త్రపుశ్చమే శ్యామంచమే లోహంచమే % గ్నిశ్చమే ఆపశ్చమే
ఁరుధశ్చమే ఓషధయశ్చమే కృష్ణపచ్యంచమే % కృష్ణపచ్యంచమే గ్రామ్యాశ్చమే పశవ ఆరణ్యాశ్చ యజ్ఞేన కల్పంతాం

ంతంచమేంతిశ్చమే భూతంచమేభూతిశ్చమే వసుచమేవసతిశ్చమే కర్మచమేశక్తిశ్చమే % ధశ్చమేఏమశ్చమే
ఇతిశ్చమేగతిశ్చమే ||

(అశ్చ- రాయి, ిరుధః =పొదలు.కృష్ణ పచ్యమ్ =దున్నిననేలలోని పంట.అకృష్ణపచ్యమ్ =దున్ననిభూం పంట,
ంతమ్=పూర్వ లబ్ధము.ంతిః= భాంలాభము.)

ఆరవఅనువాకము

అగ్నిశ్చమిన్ద్రశ్చమే సోమశ్చమిన్ద్రశ్చమే సంతాచమిన్ద్రశ్చమే సరస్వతీచమిన్ద్రశ్చమే పూషాచమిన్ద్రశ్చమే
బృహస్పతిశ్చమిన్ద్రశ్చమే యత్రశ్చమిన్ద్రశ్చమే వరుణశ్చమిన్ద్రశ్చమే త్వష్టాచమిన్ద్రశ్చమే
ధాతాచమిన్ద్రశ్చమే ంష్టుశ్చమిన్ద్రశ్చమే %శ్వినౌచమిన్ద్రశ్చమే మరుతశ్చమిన్ద్రశ్చమే శ్వేచమేదేవా
ఇన్ద్రశ్చమేపుథీచమ ఇన్ద్రశ్చమే%స్తరిక్షంచమిన్ద్రశ్చమే ప్రజాపతిశ్చమిన్ద్రశ్చమే ||

(హంస్సుంషయమున ఇంద్రుడుసర్వదేవతలతోసమానభాగముకలవాడు. అందువలనప్రతి దేవతతోకూడ
చెప్పబడినాడు.)

ఏడవఅనువాకము

అగ్ంశుశ్చమేరశ్మిశ్చమే %దాభ్యశ్చమే%ధిపతిశ్చమిడపాగ్ంశుశ్చమే
%స్తర్యామశ్చమిన్ద్రవాయవశ్చమేమైత్రావరుణశ్చమిన్ద్రశ్చమే ప్రతిప్రస్థానశ్చమేశుక్రశ్చమే
మనీచమిన్ద్రశ్చమే వైశ్వదేవశ్చమేద్రువశ్చమే వైశ్వానరశ్చమిన్ద్రశ్చమేమృత్యుగ్రహశ్చ|| మే %తిగ్రాహ్యశ్చమేమా
హేన్ద్రశ్చమిన్ద్రశ్చమే సాన్త్రశ్చమేసారస్వతశ్చమే పౌష్ణశ్చమేపాత్నీవతశ్చమేహారియోజనశ్చమే||

(ఇన్ద్రహములనుపాత్రలు, ినిని గురించిమొదటికాండపునాలుగవ ప్రపాఠకమునంవరించబడినం.అంశు, రశ్మి,
అదాభ్య మున్నగుపేర్లు గలం. అం తనకుసంపన్నములు కావలెనని.)

ఎనిందవఅనువాకము

ఇధ్మశ్చమేబర్హిశ్చమే వేదిశ్చమేధిష్టియాశ్చమేస్రుచశ్చమే చమసాశ్చమేగ్రావాణశ్చమే స్వరవశ్చమిన్ద్రశ్చమే
%ధిషవణేచమేద్రోణకలశశ్చమేవాయవ్యానిచమేపూతభృచ్చమిన్ద్రశ్చమే
నీయశ్చమిన్ద్రశ్చమేహంధానంచమేగ్రహశ్చమేసదసశ్చమేపురోడాశాశ్చమే
పచతాశ్చమే%వభృథశ్చమేస్వగాకారశ్చమే ||

(ఇధ్మాదులుయజ్ఞోపకరములు)

తొమ్మిదవఅనువాకము

అగ్నిశ్చమేఘర్మశ్చ %ర్మశ్చమేసూర్యశ్చమే వ్రాణశ్చమే%శ్వమేధశ్చమే
పుథీచమే%దితిశ్చమేదితిశ్చమే ద్యౌశ్చమేశక్వరీరంగులయో దిశ్చమేయజ్ఞేన కల్పంతామృతశ్చమేసామచమే

స్తోమశ్చమేయజుశ్చమే దీక్షాచమేతపశ్చమ

ఋతుశ్చమేవ్రతంచమే%హోరాత్రయోర్వృష్ట్యాబృహద్రథంతరేచమేయజ్ఞేన కల్పేతామ్||

(అగ్నిఘర్మాదులు, పృథివ్యాదిదేవతలు, ఋగ్యజుస్సామములు,దీక్షాదులు నేనుచేయు యజ్ఞమువలన తమతమంధులు నిర్వర్తించుటకుసమర్థులు అగుదురుగాక.)

పదవఅనువాకము

గర్భాశ్చమే వత్సాశ్చ మే త్ర్యంశ్చమే త్ర్యం చ మేదిత్యవాటృ మేదిత్యాహీచమే పంచాంశ్చ మే పంచాంచమే త్రివత్సశ్చమే త్రివత్సా చమే తుర్యవాటృమే తుర్యాహీచమే పథవాచృ మేపథ్వాహీ చ మడక్షాచ మే వశాచమ ఋషభశ్చ|| మే వేహాచృమే % నడ్వాంచమే ధేనుశ్చమాయుర్యజ్ఞేనకల్పతాం ప్రాణో యజ్ఞేనకల్పతామపానో యజ్ఞేనకల్పతాం వ్యానో యజ్ఞేనకల్పతాం చక్షుర్యజ్ఞేనకల్పతాం శ్రోత్రంయజ్ఞేన కల్పతాంమనో యజ్ఞేనకల్పతాం వాగ్యజ్ఞేనకల్పతామాత్మా యజ్ఞేనకల్పతాం మనో యజ్ఞేనకల్పతాం యజ్ఞోయజ్ఞేన కల్పతాం||

గర్భమునందలి పశుపిండములు,విడాది లోపలి దూడలు,సంవత్సరన్నర పెయ్యలు,సంవత్సరన్నర లేగలు,రెండేళ్ల ఆవు,రెండున్నర సంవత్సరములఎద్దు, రెండున్నరసంవత్సరములఆవు, మూడేండ్లఎద్దు, మూడేండ్లఆవు, మూడున్నరసంవత్సరములఎద్దు, మూడున్నరసంవత్సరములఆవు, నాలుగేండ్ల ఎద్దు,నాలుగేండ్ల ఆవు, పుట్టించగలఆబోతు, గొడ్డుబోతుఆవు, వయసు యన్నులబోతు, కట్టి ఈనలేనిఆవు, బండిని లాగుఎద్దు, అప్పుడే ఈనినఆవు ఇవన్నియు నాకుకలుగును గాక.

ఆయువుయజ్ఞముచేత,ప్రాణము యజ్ఞముచేత, అపానముయజ్ఞము చేత,వ్యానము యజ్ఞముచేత, నేత్రములుయజ్ఞముచేత,శ్రోతములు యజ్ఞముచేత, మనసుయజ్ఞము చేత,వాక్కు యజ్ఞముచేత,ఆత్మ యజ్ఞముచేత కల్పించబడునుగాక.

యజ్ఞోయజ్ఞేన కల్పేతామ్.

పదకొండవఅనువాకము

ఏకాచమేతిస్రశ్చమే పంచచమేసప్తచమే నవచమఏకాదశచమే త్రయోదశచమేపంచదశచమేసప్తదశచమే నవదశచమఏకంగ్ శతిశ్చమే త్రయోంగ్ శతిశ్చమేపంచంగ్ శతిశ్చమేసప్తంగ్ శతిశ్చమే నవంగ్ శతిశ్చమ ఏకత్రింగ్ శచృమేత్రయస్త్రింగ్ శచృ| మే చతస్రశ్చమే%ష్టాచమేద్వాదశచమే షోడశచమేంగ్ శతిశ్చమే చతుర్వింగ్ శతిశ్చమే%ష్టాంగ్ శతిశ్చమే ద్వాత్రింగ్ శచృమే షట్త్రింగ్ శచృమే చత్వారింగ్ శచృమే చతుశ్చత్వారింగ్ శచృమే%ష్టాచత్వారింగ్ శచృమే వాజశ్చప్రసవశ్చ%పిజశ్చక్రతుశ్చ సువశ్చ మూర్ధాచవ్యశ్చియశ్చ% %స్త్రాయనశ్చాస్త్యశ్చభౌవనశ్చ భువనశ్చాధిపతిశ్చ||

1,3,5,7,9,11,13,15,17,19,21,23,25,27,29,31,33సంఖ్యలు నాకు చెందునుగాక.

4,8,12,16,20,24,28,32,36,40,44,48సంఖ్యలు నాకు చెందునుగాక.

చైత్ర,వైశాఖ, జైష్ఠ, ఆషాఢ,శ్రావణ, భాద్రపద,ఆశ్వీజ, కార్తీక, మార్గశీర్ష,పుష్య, మాఘ, ఫాల్గుణమాసములు శుభప్రదములుఅగును గాక.

1.తూర్పు, పడమర, దక్షిణ,ఉత్తర దిక్కులునాలుగు, ఊర్ధ్వ, మధ్యమ,అధమ దిక్కులుమూడు. ఈ సప్త దిశలుమాకు అన్నప్రదములుఅగునుగాత. అట్టిఅన్నము ఈ ధనప్రదేశమునఉండి, ంశ్వేదేవతలప్రేరణతో మమ్మురక్షించును గాక.

2. నేడుసకల మరుత్తులు,సకల దేవతలుమమ్ము రక్షింతురుగాక.అగులన్నియు చక్కగాప్రజ్వరిల్లునుగాక. ంశ్వేదేవతలుమాకు రక్షకులగుచు ంచ్చేయుదురుగాక. సమస్త ధనములు,అన్నములు మాకులభించునుగాక.

3. మాయొక్క అన్నములప్రేరణచే అగ్ని, ఇంద్ర,బృహస్పతి,మరుద్దేవతలుబంగారు రథములందు సోమపానముచేయుటకు ంచ్చేయుదురుగాక.

4. దేవతలారా!మీరు అన్న సంపాదకులు,మా అన్నములను,ధనములనురక్షించండి. మీరు ంజ్ఞులు,అమరులు, ఋతుజ్ఞులు.మధురములగుఈ భోజనములనుఆరగించండి. సంతుష్టులుకండి. సంతృప్తులైదేవమార్గములపయనించి మీ తావులకుచేరికొనండి.

5. నాకుతొలి, మధ్యమవయసులందు అన్నముకలుగునుగాక. అన్నమువలన దేవతలుప్రసన్నులు అగుచున్నారు.అన్నము వలనసమస్త దిశలు స్వాధీనములుఅగుచున్న. కావుననేను అన్నపతినిఅగుచున్నాను.

6. పృథివ్యామ్పృథిం మీద =పయః = జలమును,ధామ్ =స్థాపించుచున్నాను.పయఃషధీషు పయోదివ్యంతరిక్షే పయోధామ్- నాకు సకల దిశలుపయస్వంతలు అగునుగాక.

7.హేఅగ్నీ! అహం పయసామా సంస్పృజాయి అగ్నీ! నేనునన్ను పాలతో ఏకముచేసికొనుచున్నాను.ఘృతేనమా సంస్పృజాయిఅగ్నీ! నాకుఅన్నము లభించునుగాక.

8.రాత్రింబవళ్ళుఏకమనస్కలై, అనుకూలురైఒక శిశువును కన్న.ఆ శిశువు ద్యావాపృథ్వలమధ్య ంరాజమానుడైవెలుగులు చిమ్ముచున్నారు.ప్రాణముల ధనప్రదుడగుఅగ్నిని ధరించుచున్న.

9. వాయువా!నీవు సముద్రమంతటిగొప్పవాడవు. ఆకాశమంతటింస్తీర్తుడవు. వర్షప్రదుడవు.ఇహ, పర సుఖములనుఇచ్చువాడవు. నీవునా వద్దకు ంచ్చేయుము.**స్వాహా.**

10.మరుత్తులారా! మీరుమరుద్గణ స్వరూపులు.ఇహ. పర సుఖములుకలిగించువారు. రండి**స్వాహా.**

11.వాయువా! రక్షణ కోరువాడవు.పరిచర్యలతో కూడినవాడవు.ఇహ, పర సుఖములుకలిగించువాడవు.ంచ్చేయుము. **స్వాహా.**

పదమూడవఅనువాకము

1. అగ్నిదివ్యుడు. మంచిరెక్కలు కలవాడు.బృహత్తమవయస్కుడు. అతనికినేతితో బలముకలిగించుచున్నాము.ఈ అగ్నివలననేఉత్తమ స్వర్గమునుఅధిరోహించగోరు వారలమై తాపరహితమగుఆదిత్య లోకమునుచేరుచున్నాము.

2. అగ్నీ!నీవు పక్షి రూపము కలవాడవు.నీ పక్షములకు జరాజీర్ణములులేవు. ఆరెక్కలచేవసెంతురో, పుణ్య పురుషులువసెంతురో అట్టిలోకమునకు మేమునీ పక్షములను ఆశ్రయించిచేరుకొందుము.

3. అగ్నీ!నీవు జగములకుచైతన్యముకలిగించువాడవు.సముద్ర స్థాని. సంపన్నుడవు.దక్షుడవు. డేగ ఆకారపువాడవు. సత్యవంతుడవు.బంగారు రెక్కల వాడవు.కామరూపి. సమస్తముభరించగలవాడవు.మహామహుడగుఆదిత్యుని స్థానమునఉన్నవాడవు. అట్లయ్యుసర్వత్ర నిలుచువాడవు.

4. అగ్నిదేవా!నీకు నమస్కారము. నన్నుబాధించకుము.జగములకు శీర్షమువంటి ప్రదేశముననిలిచి ఉన్నావు. నీహృదయముసముద్రమగును.నీ మనసునందుసకల వ్రాణులు చేరిఉన్న. నీవే సమస్తలోకములను ద్యావాప్యథువులనువిర్పరిచినావు.

5. అగ్నులారా!ఓరు మాకు జలములనుప్రసాదించండి. దింనుండి,భుంనుండి, అంతరిక్షమునుండిమేఘములను కల్పించండి.వానిని భేదించండి.ఆ మేఘముల నుండివర్షము కలిగించండి.మమ్ము రక్షించండి.

అగ్ని!నీవు దింకి మూర్ధమవు,భుంకి నాభి, జలములకుఓషధులకు రసస్వరూపుడవుఅగుచున్నావు. నీవుశ్వములకు జీవనమవు,శరణ్యుడవు, ంశాలుడవు,పుణ్యలోక మార్గరూపుడవగునీకు నమః.

6. ఋషులుస్వర్గమును తెచ్చుటకుఉద్యమించినారు. అగ్నినిప్రజ్వలంపచేసినారు.తపసా యజ్ఞమునుఅనుష్ఠించినారు. ఆ అగ్నినేపూర్వులు ంస్తరిల్లినయజ్ఞము కలదానిగానిర్వహించినారు. నేనుసహితము -నాకు స్వర్గము కలుగుటకని- అట్టి అగ్నినే స్థాపించుచున్నాను.

7. సుకృతలోకము వరుసలోభూమినుండి మూడవది.స్వర్గపు పైన ఉన్నది.దుఃఖ రహితము,ఋత్విజాలారా!మనము ఆ లోకమునకుచేరదలచినాముకదా! మనము భార్యలతోను,పుత్రులతోను,ధనములతోనుకూడినవారలమైఆ లోకమునకు వెళ్ళుదము.

8. అగ్నిజగములనుభరించగలవాడు.సత్పురుషులను పోషించువాడు.అభిజ్ఞాని. స్తుతివాక్కులమధ్యన ఉన్నవాడు.అతడు పృథిం పైనఉండి ఎంతో ప్రకాశించుచున్నాడు.మాతో కలహించువారినిమా పాదముల క్రిందనలుగునట్లుచేయుచున్నాడు.

9. అగ్నింరతముడు. ఆయుష్ప్యదాత.వేలకర్మలందుప్రమాద రహితుడు.జలమధ్యమునప్రకాశించువాడు. ఆ యొక్కఅగ్ని ఈ కర్మమున ప్రకాశించునుగాక. అతని - ఆ అగ్ని - అనుగ్రహమునదివ్య ధామములనుచేరుదుము గాక.

10.అగ్ని! నీవు, సమస్త దేవతలుయజమాని చేయుయజ్ఞమునకుకలుగు ంఘ్నములనుపోగొట్టండి. ఈ యజ్ఞపుకర్మసిద్ధిని పొందండి.మా కొరకు దేవలోకమునకుదారి ఏర్పరచండి.

ఈ కర్మమునఆసీనులు కండి. ఉత్తరలోకము నందు స్థిరాసీనులుకండి.

11.అగ్ని! నీవు దేవతలకుచేర్చువాడవు.ఉత్తముడవు.నీవు సహస్రదక్షిణాన యజ్ఞమును,సర్వస్వ దక్షిణాక యజ్ఞమునునిర్వహించినవాడవు.అట్లే మా యొక్కయజ్ఞమునునిర్వహించుము.

12.అగ్ని! నీవు మా ంషయమునఅప్రమత్తుడవుఅగుము. ఈ యజమానినిజాగృతుని చేయుము.ఓరు ఇరువురు కలసి శ్రౌతస్మార్తకర్మలను నిర్వహించండి.యజమాని! ఈ అగ్ని నిన్నుపాలకుని, ప్రాయపు వానినిచేయుచు నీ కొరకుగాను ఈయజ్ఞప్రవంతినినిర్వహించునుగాక.

13.అగ్ని! ఇది నీకు ఋత్విక్యోని. ఇచట పుట్టినవాడవై ప్రజ్వలించుము.ఆ స్థానమును ఎరింగి అధిష్ఠించుము.తదుపరి మా ధనమునువర్ధిల్లచేయుము.

పదునాలుగవఅనువాకము

1. అగ్గీ!మాకు యజ్ఞఫలముకలుగును గాక. మేమునిన్ను ప్రజ్వలంపచేయుచున్నాము.నీకు పుష్టి కలిగించుచున్నాము.నాకు తూర్పు మున్నగునాలుగు దిశలు వశములుఅగును గాక. నిన్ను నేతగాచేసికొని ంరోధి సేనలనుజయింతుము.

2. ఇంద్రునితోకూడిన మరుత్తులు,ంష్టువు, అగ్ని, సమస్తదేవతలు నాయజ్ఞమందుఉందురుగాక. ంశాల అంతరిక్షమునన్ను రక్షించునుగాక. వాయువు నేనుచేయునట్టియజ్ఞమునకుఅనుకూలముగ సంచరించునుగాక.

3. దేవతలునాకు సర్వత్ర సంపదలుసమకూర్తురు గాక. నాకు కోరినఫలము లభించునుగాక. నాకు దేవతలఆహ్వానములుకలుగును గాక. అనాది సిద్ధులైనదేవ ఋత్విజాలుమా యజ్ఞమునుసేంతురుగాక. మేము హింసారహితులమైపుత్రయుక్తులముఅగుదుము గాక.

4. నాహంస్సులన్నింటినీదేవ ఋత్విజాలుయజింతురు గాక. నా సంకల్పములుసత్యములు అగునుగాక.నేను ఎటువంటిపాపమును చేయకుందునుగాక. ంశ్వేదేవతలారా!నన్ను అధికుని చేయండి.

5. దిం,పుథిం, ఉదకములుఓషధులు, ఊర్క్కు, సూన్యతముఅను ఆరుగురు దేవతలుమాకు సమృద్ధినిప్రసాదించురుగాక. ంశ్వేదేవతలారా!ఈ కర్మను ంరులై రక్షించండి.మమ్ము పుత్రులుండువకుందురుగాక. మాదేహపుష్టి మమ్ముండువకుండును గాక.సోమరాజా! మా ంరోధికార్యసిద్ధి కలిగించకుము.

6. అగ్గీ!మా శత్రువులకోపము మాపుచు మాముందునడచెదవుగాక. ఎదురు లేనినీవుమమ్ము రక్షింతువుగాక. మా శత్రువులువెనుదిరిగి మాటికొకచోటికి పారిపోవుదురుగాక. మా శత్రువులమనసులకు ప్రేరణలేకూలును గాత.

7. మాయజ్ఞము మహాఫలప్రదము. పాప ంనాశము.దానిని ప్రజాపతులసృష్టికర్తయు,

జగత్పాలకుడగువాడును - ఉభయఅశ్వినులను, బృహస్పతియును,సమస్త దేవతలునురక్షింతురు గాక. యజమానికికలుగు యజ్ఞ ంఘ్నములనునివారించురుగాక.

8. ఇంద్రుడుఅత్యంత వ్యాప్తుడు.ఘనుడు. పురుహూతుడు.అతడు ఈ యజ్ఞమునందుమాకు సుఖములనొసంగును గాక.

హర్యశ్వఇంద్రా! మాకు పుత్రసుఖమునుకలిగించుము. మమ్ముబాధించకుము.తిరస్కరించకుము.

9. మాకుగల కొద్దిమందిశత్రువులకు పరాజయముకలుగునుగాక. ఇంద్రాగ్నిసహితులమైఆ శత్రువులనునిరంతరము బాధింతుముగాక. వసువులు, రుద్రులు,ఆదిత్యులు మమ్ముస్వర్గము అందుకొనునట్లును,శత్రువు ంషయమునఉగ్రులముగను, అభిజ్ఞాలముగను,అధిపతులనుగనుచేయుదురు గాక.

10.ఎవడు పరుల గోవులనుజయించువాడో, ఎవడుఅశ్వములను జయించువాడోఅతనిని ఈ యజ్ఞమునకుఆహ్వానించుచున్నాము.ఇంద్రా! మాఅహ్వానములనుఅందుకొని ఈ యజ్ఞమునుసేంపుము. నిన్ను ఈ యజమానికిఽత్రునిగా చేయుచున్నాము.

పదిహేనవఅనువాకము

1. అగ్నిపంచజనులకుహితుడు. అనేకులగుయజమానులచేప్రజ్వలంప చేయబడువాడు.సృష్ట్యాదియందు ఆంర్భంచినవాడు.ప్రకృష్ట జ్ఞానవంతుడు.అట్టి అగ్నిని మనసుచేధ్యానించు చున్నాము.సమస్త ప్రాణులందుజరరాగ్ని రూపమునఉన్నవానిని మాలోకచేర్చుకొనుచున్నాము.ఆ అగ్ని మమ్ము పాప ంముక్తులనుచేయును గాక.

2. ఊపిరిపీల్చుట, కనురెప్పవాల్చుట గల ఈసమస్త జగములువి అగ్నికి అధీనములుఅగునో, పుట్టినపుట్టనున్న సమస్తజగమునకు ఒకే ఆధారమగువి అగ్ని కలదో అట్టిఅగ్నిని స్తుతించుచున్నాము.ఫలములను ఆశించుచుమరల మరల హోమములుచేయుచున్నాము.ఆ అగ్ని మమ్ము పాప ంముక్తులనుచేయును గాక.

3. ఇంద్రుడుతొలుత పుట్టినవాడు.ప్రచేతసుడు.శత్రుహంత.అతనిని నేను మనసునందు ధ్యానించుచున్నాము.ఇంద్రుడు చేరినస్తోమములు మాకులభించినవి.ఏ ఇంద్రుడు హంస్సు లొసగువాడును,సుకృతుడగు యజమానియజ్ఞమునుఅందుకొనునో అతడుమమ్ము పాపంముక్తులనుచేయును గాక.

4. ఏఇంద్రుడు యుద్ధములనుతన సేనలతోతరలునో, ఏ ఇంద్రుడుయజమానికి గోవులు,అశ్వములు, నరులనుకలుగజేయుచున్నాడోఅట్టి వానిని స్తుతించుచున్నాను.ఫలములను ఆశించుచుమరల మరల హోమములుచేయుచున్నాను.

5. ంత్రావరుణులారా!ంరువాస్తవ బలవంతులు.నిలువరించగలవారు.ంమ్ము మనసుచేధ్యానించుచున్నాము.ంరు శత్రువులనునిరాకరించుచున్నారుకదా! వారి దుష్టబుద్ధిని

తెలిసికొనండి.ంరు దీప్తిమంతుడు,రథయుక్తుడగు ఆదిత్యునిచేరుచున్నారు. అట్టింరు మమ్ము పాప ంముక్తులనుచేయండి.

6. ంత్రావరుణులారా!ం రథము సూటి పగ్గములది.సత్యధర్మ. అదింధ్యాచారియైన శత్రువునుదూషించుచుసాగుచున్నది.మేము ంమ్ము మనసాధ్యానించుచున్నాము.ఫలప్రాప్తి కొరకు యజించుచున్నాము.మమ్ము పాప ంముక్తులనుచేయండి.

7. వాయు,సంతృదేవతలగుణగణములనుమననము చేయుచున్నాము.వారు తమ శరీరమునువలె సమస్త భువనములనుధరించి ఉన్నారు. సర్వభువనములందువ్యాపించి ఉన్నారు. సర్వ భువనములనురక్షించుచున్నారు. వారుమమ్ము పాప ంముక్తులనుచేయుదురుగాక.

8. వాయు,సంతృదేవతలకర్మములందు ప్రశస్తములగుమా కోరికలు ఫలించుచున్నవి.అట్టి వాయుదేవ,సంతృ దేవతలనుధ్యానించుచున్నాము.ఫలప్రాప్తి కొరకు యజించుచున్నాము.వారు మమ్ము పాప ంముక్తులనుచేయుదురుగాక.

9. అశ్వినులురథికులకు రథికులు.అశ్వములు వారి అదుపునందుండును. వానిపైవారు కోరిన చోటునకుచేరగలరు. మమ్మురక్షించ వలసినదనివారిని ఆహ్వానించుచున్నాము.ఏ దేవతలనుం బలములకుసాయపడలేరు. ఏ బలములుసమాజముగ తీక్షణములు.అట్టి ంరు మమ్ముపాప ంముక్తులను చేయుదురుగాక.

10.అశ్వినుల తల్లిసూర్య పత్ని. ఆమెనుసద్భావ స్థానమునకుచేర్చుటకు అశ్వినులుతమ త్రిచక్రవాహనముతీసికొని వెళ్ళినారు.అట్టి అశ్వినులనుస్తుతించుచున్నాను.ఫలప్రాప్తి కొరకు యజించుచున్నాను.వారు మమ్ము పాప ంముక్తులనుచేయుదురు గాక.

11.మరుత్తులనుమనసా ధ్యానించుచున్నాము.వారు మమ్ము అధికులనుచేయుదురు గాక. ఆ ంధముగామేము చేయుప్రార్థనలను రక్షింతురుగాక. శీఘ్రగాములును,నియంటలునుఅగు మరుత్తులనుమమ్ము రక్షింపుమనిఆహ్వానించుచున్నాము.వారు మమ్ము పాప ంముక్తులను చేయుదురుగాత.

12.మరుత్తుల ఆయుధముపదునైనది. గట్టిది.ఇతరుల బలమునులెక్క చేయనిది.దివ్యమైనది.పరసేనలను జయించగలది.అట్టి ఆయుధముగల మరుత్తులనుస్తుతించుచున్నాము.ఫల ప్రాప్తికని యజించుచున్నాము.వారు

మమ్ము పాప ంముక్తులను

చేయుదురుగాక.

13.దేవనాం మన్వేఅధి నో బ్రువన్తు.ప్రేమాం వాచం ంశ్వామవన్తు ంశ్వే । ఆశూన్తువేసూయమా నూతయేతేనో
ముజ్చన్వేనసః ॥

(11వమంత్రము వలెనే.మరుత్తులకు బదులుదేవతలనిచెప్పుకొనునది.)

14.మానవ కారణముగగాని, దేవకారణముగగాని నాకు కలుగు దుఃఖములు,బాధలను నివారించమనిసమస్త
దేవతలనుస్తుతించుచున్నాను.ఫలముల నాశించియజించుచున్నాను.
వారుమమ్ము పాప ంముక్తులనుచేయుదురుగాక.

15.“అనునో% ద్యానుమతిః”“వైశ్వానరోన ఊత్యాప్రయాతు”పురోను వాక్యకు ప్రతీక.

“అన్విదనుమతేత్వమ్” “ అన్విదనుమతేత్వం మన్యాసా” యాజ్ఞకుప్రతీక.

16.“వైశ్వానరో నఊత్యా” “వైశ్వానరోననఊత్యాప్రయాతు”పురోనువాక్యకు ప్రతీక.

“పుష్టోదిం”“పుష్టోదిం పుష్టోఅగ్నిః” యాజ్ఞకుప్రతీక.

17.ఏ ద్యావాపృథ్వులు అపరిఁతబలములచేప్రఖ్యాతములో,ఏం సకల ధనములనుఆశ్రయభూతములోవానిని
స్తుతించుచున్నాను.ఫలముల నాశించిమరల మరల యజించుచున్నాను.అం మమ్ము పాప ంముక్తులనుచేయును
గాత.

18.ంశాల రోదసీ! ధనమును,కీర్తిని కలిగించండి.ద్యావాపృథ్వులారా! మమ్ముఅధికులను చేయండి.అందుకని
మ్ము స్తుతించుచున్నాము.ఫలముల నాశించిమరల మరల యజించుచున్నాము.వారు మమ్ము పాప
ంముక్తులనుచేయుదురుగాక.

19.యువతమ అగ్నీ!మేము అజ్ఞానులము.నీవు అఖండుడవు.మేము నీ ంషయమునఅపరాధము
చేసిఉండవచ్చును.అట్టి వానిని మన్నించుము.మమ్ము నిరపరాధులనుచేయుము.

20.దేవతలారా! ఏరుయాగములందు యజనార్హులు.కపిల గోవు యొక్కపాద బంధమునుండిపించినవారు.
అగ్నీ!అదేంధముగ మమ్ముంధ పాపముల నుండింముక్తులను చేయుము.మా ఆయువు
అత్యంతఅధికమగునట్లుచేయుము.

ంద్యాంసుడు,బహు భాషావేత్త,కం, కథకుడు, నవలాకారుడు,నాటకకర్త,
బాలసాహిత్యకారుడు,ంమర్శకుడు, చలనచిత్రరచయిత, వ్యాసకర్త,అనువాదకుడు,
వక్త,స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడు,కార్మికోద్యమ నేత,ప్రగతి పథగాం,
ప్రపన్నుడగుదాశరథి రంగాచార్య ంరచిత
శ్రీమదాంధ్ర వచనకృష్ణ యజుర్వేదీయతైత్తిరీయ సంహితయందలి
నాలుగవకాండము సమాప్తము.

మధుమనిష్యే మధుజనిష్యేమధువక్షా యమధువదిష్యామధుమతీందేవేభ్యో
వాచముద్యాసగ్ శశుశ్రూపేణ్యాం మనుషేభ్యస్తంమా దేవా అవన్తుశోభాయై
పితరోఽనుమదస్తు॥

3- 1 - 2 - 3.